Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 2 квітня 1933. Ч. 24 (622).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцька ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Каса ім. 405.967.

Католицький Епископат і Гітлєр

З Берліна доносять: На конференції римо-католицьких епископів Німеччини в Фульді рішено взяти назад заборону й обмеження видані німецьким епископатом проти членів гітлєрівської партії. Постанова умотивована тим, що канцлєр Гітлер як провідник націоналістично-соціялістичного руху зложив торжественну заяву, в котрій запевнив недоторкаємість католицької віри і незмінних прав католицької Церкви. Осуд „наці" з релігійного боку незмінений.

Київ без елєктрики

Весь уголь з України везуть в Московщину.

Особи, що на днях прибули з Київа до Здолбунова, потверджують вісти, що Київ по кілька діб не має світла, від чого населення сильно терпить. Подібно діється в Одессі й інших містах Великої України. В дні коли міста потопають в темряві, зачинається в них шалена спекуляція невеличкими запасами нафти. За малу фляшку нафти платять і по 50 рублів. — Електричного освітлення в містах України не стає тому, бо весь уголь, який товариші видушують з України, мусить бути доставлений в Московщину для ужитку товаришів першої категорії, то значить московських. Хахли, котрих земля дає прекрасний уголь, мають сидіти в темряві й напотемки возити вуголь до Москви. А хто з хахлів відважиться сказати, що й українському пролєтаріятови придалосяб трохи його власного вугля, той розуміється тим самим складає доказ, що його „перекупила буржуазія" і то в очевидній ціли аби шкодив світовій революції, за що належиться такому „драбузі" така сама кара смерти як Палащукови.

Увязнили комісаря Маркевича

Його напевно убють, бо він Українець.

РПС доносить: З Москви повідомляють, що ГПУ увязнило одного з найвидніших українських комуністів, Маркевича, заступника народного комісаря совхозів. Його обвинувачують в тім, що він належав до саботажної орґанізації заступника народного комісаря Галичанина Конара-Палащука, котрого на днях розстріляли. Маркевич се оден з головних діячів і начальників колективізації сільського господарства. В р. 1929 зорґанізував він першу машиново-тракторну стацію імени Шевченка на Україні, а в р. 1931 одержав найвисший большевицький ордер „Краснаго Знамени" як „герой колєктивізації сільського хозяйства". А тепер доносять з Москви, що його навіть не судитимуть, тільки чрезвичайка скаже його застрілити на тайнім засіданні так як казала застрілити Палащука. Розуміється, бо бо хто упімнеться за Українця?

Панічний страх в Москві

Паризька преса доносить: Росіянин прибувший на днях з Росії оповідає що слідує: В Москві на самім верху тепер паніка, якої не було вже богато літ. Вже ніхто не має надії, щоб теперішний режім міг удержатися при житті. Кождий думає про себе і про те, якби йому спастися при катастрофі, яка надвигається. У звязку з тим показуються т. зв. „зрадницькі настрої". Люди думають, що спасти свою шкіру можна тільки тоді, коли скрутять шиї теперішним правителям Росії і то якнайскорше, не ждучи того часу, коли політика Сталіна доведе до загибелі всіх, що звязані з тим режімом.

Анґлія про плян Муссолінія

З Лондону доносять: Коли премієр Мекдоналд зложив звіт палаті послів про плян Муссолінія в справі ревізії договорів, велика більшість парляменту з симпатією віднеслася до того пляну. Спротиви далися чути тільки на краях. Представник крайної ґрупи консервативтистів Черчил заявив, що се небезпечна річ розброїти Францію, а представник лейбуристів полк. Веджвуд сказав, що поведення гітлєрівців зробить Анґлію з ґерманофільської франкофільську. Відповідав їм Іден, заступник міністра заграничних справ. Він сказав їм: Ми вже не хочемо повторення 1914 року й тому бажаємо нових метод. Плян намічений в Римі може дати Европі найбільшу міру безпеченства на цілий ряд літ.

Монархістична кампанія в Греції

Аґенція Райтера доносить з Лондону: Полковник Левідіс, адютант б. грецького короля Ґеорґа, виїхав до Греції, щоб на місци зоріентуватися, чи там можлива тепер реставрація монархії. Полковник Левідіс має постійні взаємини з грецькою народною монархічною партією, на чолі котрої стоїть теперішній грецький премієр міністрів Цалдаріс. Король Ґеорґ живе тепер у Лондоні.

Німці таки хочуть монархії

ПАТ доносить з Липська: Тут відбулися великі демонстрації націоналістичних союзів під кличем реституовати монархію під скиптром династії Гогенцолєрнів. — З Липська доносять: Комісарське правительство Саксонії видало розпорядок, котрим до шкіл і публичних будинків знов впроваджено усунені по революції портрети членів б. пануючого дому. (Видно Німці таки хочуть монархії, бо то нарід, що любить порядок і не терпить отаманів в ніякій формі).

Хто ще не прислав 20 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі", нехай вишле до Великодних Свят, бо від того задежить, чи будемо по святах видавати „Н. З." в збільшенім обємі.

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

НАЙБІЛЬШЕ ДИВО

УКРАЇНСЬКОЇ СОБОРНОЇ ПОЛІТИКИ

Чорносотенний російський „Двуглавий Арйол", III-й Інтернаціонал в Москві, всі російські демократи і разом з ними „двоголовий орел" української щоденної преси згідно виступають проти пропаґатора української держ. самостійности.

Між Лондоном, Парижем, Римом, Берліном, Москвою і Харковом відбувається тепер давно небувалий рух в українській справі. Той рух пробивається на зовні навіть офіціяльними виступами занепокоених представників совітської держави. Ще більше занепокоєння проявляють праві російські круги як також російські демократи. Великий російський чорносотенний щоденник „Возрожденіе", що виходить в Парижі, кричить в передовиці, що всі без виїмку Росіяни виступлять проти усамостійнення України, хочби се мало викликати ще страшніші наслідки ніж світова війна і большевизм! Вже з того божевільного крику всіх російських таборів без виїмку, котрі обурюються на саму думку про скинення ланцюгів з України, можна припускати, що нашою справою заінтересовано поважні політичні круги найкультурніших народів і держав, бо інакше представники „братнього" російського народу не попадалиб у таку лють. Та їх лють звертається одним фронтом проти Гетьмана України Павла Скоропадського, котрого всякими способами стараються в очах світа осмішити, оклеветати, оплюгавити. З того можна вносити, що той рух звязаний з особою Гетьмана. І досі всьо булоби в порядку, бо преціяь від ворогів, котрі думають, що Українці на завше повинні остати їх рабами, не може очікувати признання й похвали ні Україна ні її леґальний Гетьман за змагання до свободи й державної самостійности.

Дивне тільки те, як у тій шовіністичній російській компанії знайшлися також оба львівські українські націоналістичні щоденники „Діло" і „Новий Час", котрі все писали, що за самостійність України в огонь і в воду скочилиб. А тепер разом з сердечними „приятелями" України Москалями ідуть як в дим. Се очевидно найбільше диво української соборної політики. В 19 ч. „Нової Зорі" ми вже представили, як на тій дивній політичній арені танцює разом з Москалями „Діло", а тепер пердставимо не менше цікаві герці його молодшого братчика „Нового Часу", котрий так лізе зі шкіри, що можнаб ситуацію схарактеризувати трохи зміненим відомим місцем з Шевченка:

.....„У дві лави
Наддністрянці з Москалями стали
Аж на милю...
Між лавами понесли клейноди..."

Ось як „Новий Час" рад стараться...
В 58 ч. містить він такі дві вісточки:

СКОРОПАДСЬКИЙ ВИЇЗДИТЬ З БЕРЛІНА?

(УП) З достовірних джерел довідуємось, що екстетьман Скоропадський задумував (!) перед початком німецької національної революції виїхати з Німеччини до Анґлії. Це стоїть мабуть (отже виходить, що ті „достовірні джерела" „Н.

Часу" не дуже достовірні, коли справи не знають і пишуть „мабуть") в звязку з його акцією на анґлійському терені. Як нас інформують з Льондону (Дивіть, дивіть!), анґлійське правительство рішилось не впустити екстетьмана Скоропадського до Анґлії. Деякі познаки вказують на те, що таку вістку пущено в обіг лише для самореклями, щоби поперти акцію ч. Коростовця і спілки з доручення гетьмана в Льондоні. (Отже виходить, що „достовірні джерела" не знають, чи невпущення Гетьмана в Льондон се факт, чи тільки вістка, яку сам Гетьман пустив про себе...) Розуміється, йшло про підпертя тієї акції серед українського громадянства, головно на еміґрації, на якому виключно опирається екстетьман у своїх комбінаціях.

Се одна вісточка. Зі смішних нельоґічностей тої вістки видно як на долоні, що її укладав напевно той сам неграмотний чоловік, котрого допис появився в 55 ч. „Діла" а ми розібрали його до кісточок в 19 ч. „Нової Зорі". Зміст наведеної висше вістки дає нам підставу висказати дальші припущення щодо особи того самого „кореспондента" двох воюючих з собою українських націоналістичних щоденників. Отже з мови, стилю і непорядку думок виходить, що ті річи укладає півінтеліґент. Він очевидно Наддніпрянець, а його мову справляє Галичанин, який робить се не дуже докладно. Держати на службі таких півінтеліґентів особливо люблять большевики. Та се не виключає й того, що дотичний „унтер" ухитрився дістатися на якусь інакшу службу, а в вільних від неї хвилях займається підриванням поваги леґального Гетьмана України, може з пімсти за те, що колись гетьманська влада приловила його на якімсь горячім учинку не першої чистоти і всипала що належалося, а може се параноік (на що вказувалиб абсолютно нельоґічні дописи), котрому здається, що він сам зможе відограти політичну ролю і в тій ціли подібно як робив Ґурґулов стріляє — покищо паперовими стрілами.

Другий допис в „Новім Часі" з того „джерела" виглядає дослівно так:

Українське банкротство в Шікаго. (З того, що автор не відміняє відмінних іменників, що в українській мові рішучо недопустиме, видно також, що він походить з б. Росії).

(УП) Як повідомляє наш кореспондент з Шікаго (!), збанкротувала в Шікаго (!) одна українська видавнича спілка, а саме „Січ", орган гетьмана Скоропадського. Минулого тижня забрали за довги всі друкарські машини вартости 12000 долярів і продали їх за 600 долярів і кошти. Треба зазначити, що останнім редактором „Січи" був ґенерал Шаповал. Можливо, що колиб був за справу взявся якийсь діловод, то „Січ" булаб ще трохи пожила. Як повідомляє наш кореспондент, гетьманський центр не має тепер в Америці ані одного органу, який заступавби там екстетьмана Скоропадського. Також таксамо стоїть справа з гетьманськими Січами.

Сей допис ще цікавіший від попереднього, цікавіший під оглядом психольоґічним. Він передовсім менше нельоґічний і від висше наведеного допису і від того, що був в „Ділі", до тої міри менше, що майже напевно можна сказати, що ті річи писали ріжні автори; в сей останній допис міг той „унтер" щось свого вложити, але й працюючий на його удержанні чоловік може вже пізнав свого хлібодавця і знає, що всі вістки, які посилається в світ, треба переповнювати неґативним відношенням до гетьманського руху. Ціль сего допису було: змалювати „стихійну" катастрофу гетьманського руху в Америці, з якої вже ніякого ратунку не може бути. В тій власне ціли спритніший від „унтера" його кореспондент або чоловік, що переробив вістку з приватного листа, так хитро уложив останне речення, що з нього ніхто не вимірkує, чи також всі гетьманські „Січи" в Америці фінансово пропали, чи може навіть „морально" виреклися Гетьмана. Поживемо-побачимо наскільки достовірні інформації одержує й розсилає „Новий Час" для добра неньки України, бо американські Січовики колись дадуть про себе знати. Та згори можна напевно сказати, що вони остали вірні гетьманській ідеї й леґальній диностії Великої України. А що серед такої кризи свою друкарню потрафили довше охоронити перед банкроцтвом ніж найбільший міліярдер Форд свої фабрики, сего не потребуватимуть стидатися перед історією.

З одного місця сеї кореспонденції з Америки видно, що її правдоподібно писам не-Українець, бо між Українцями ледви чи де є такий чоловік, котрий займавсяб писанням кореспонденцій з політичною закраскою і не знав того, що полк. Шаповал ніколи ґенералом не був і ніколи себе ґенералом не титуловав. Ся одна характеристична помилка „кореспондента" управнює припускати, що той кореспондент або Жид або Росіянин, дуже правдоподібно свіжий большевицький аґент, ще докладно не обізнаний з українськими справами.

Перечитавши уважно повисші дописи „Нового Часу", які ми в цілости перепечатали, кождий думаючий читач мусить себе запитати: Яка може бути причина того, що український національний щоденник містить такі дописи проти Гетьмана України якраз в часі коли проти того Гетьмана ведуть найзавзятішу кампанію всі Росіяни від найчорніших до найчервоніших включно! Трудно припустити, щоби в редакції „Нового Часу" не знали яку тепер бурю підняли Росіяни всіх відтінків проти Гетьмана і трудно припустити, щоб ніхто в „Новім Часі" не знав, що ставати в одну лаву з московськими шовіністами в ціли поборювання леґального Гетьмана Великої України, ставати в ту лаву й навіть не вияснювати своїй суспільности, чому так робиться, — се найбільше диво української соборної політики. Видно діло, що ті, котрі так поступають, мусять мати на те якийсь таємний рівноважник, про котрий нікому не хочуть чи не можуть сказати, бо се моглоб пошкодити — або неньці Україні, ну або їм. Та почекаймо, може ще скажуть, бодай за язик потягнені...

А покищо „бідний український нарід" і неменше „бідна українська інтеліґенція" мають перед собою спектакль дійсно не легкий до зрозуміння: В Европі заноситься на нові взриви і перевороти. Москалі всіх партій без виїмку з піною на устах кидаються на правного Гетьмана Великої України, тим Москалям помагають українські націоналістичні ґазети дискредитувати того Гетьмана, а українська католицька преса, котрій ті самі українські націоналістичні органи закидали сліпий релігійний фанатизм і невиличиму ненависть до всіх православних, виступає в обороні православного Гетьмана України.

Будь що будь се картина незвичайно інтересна і для невтаємничених дуже таємнича. Та будучність, може вже й не далека, вияснить ті й інші тайни української політики, вияснить так, що не одному стане дуже дивно, як він міг так довго дати себе дурити ріжним крикунам, що мовляв тільки вони „люблять неньку Україну", а всі інші, особливож католики „не люблять" нікого й нічого і нема на те ради... — А. Ч.

Мир чи війна?

Промова французького міністра загран. справ.

Міністр заграничних справ Поль Бонкур виголосив промову перед представниками преси. Зміст: Теперішні труднощі міжнародної політики великі, одначе не такі, щоби їх не можна побороти. Річ в тому, що тепер рішається справа мира або війни. Необхідно, щоби конференція для розброєнь закінчилася успіхом. Інакше наступлять перегони у зброєнні, що у висліді довелоб до катастрофи. Плян Мекдоналда має богато спільних точок з французьким пляном.

ІНТЕРВЮ ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ

З ПРЕДСТАВНИКОМ АҐЕНЦІЇ „СХІД"

У звязку з фактом появи книжки „Українська проблема" представник Аґенції „Схід" звернувся до Ексцеленції Епископа Хомишина з проханням дати йому короткий коментар до сеї цікавої книжки.

— Тішуся, — заявив Епископ, — що вкінці книжка вже не тільки готова, але розіслана і навіть є вже в розпродажі.

— Чи Ваше Преосвященство поробили при кінці які більші зміни в книжці?

— Засадничих ні; натомість написав я в формі додатку ще ряд уваг, що відносяться до ситуації, справ і квестій, що повстали по останнім пресовім інтервю.

— Чи можна просити Ексцеленцію о заяву в кількох словах, що Ексцеленція наміряє осягнути своєю книжкою?

— Є дві засадничі річи, котрими займаюся в тій книжці. Перша се дуже важна справа жонатих священиків; друга відноситься до позитивної і конструктивної праці серед українського громадянства. Справа жонатих священиків викликала стан анемічний, хоробливий, коротко кажучи, жонаті священики не можуть дуже часто працювати для народу з тою енерґією, яка мусить бути розвинена. Обговорюючи сю справу подаю богато матеріялу, розвиваю річ і накликую до ревізії сеї справи. Що до другої засадничої точки моєї книжки, а саме проблеми позитивної і конструктивної праці серед громадянства, то здаю собі справу, що моя точка погляду викличе величезну дискусію, бо досить сказати, що про конструктивну працю не лише не говорили досі в українськім громадянстві, але не вільно було взагалі про те говорити. Думки заключені в книжці повинні пробити шкаралущу, що покрила актуальну життеву справу. Маю надію, що дискусія і рух, які розвинуться довкруги книжки, вкажить мойому народови ширший видноkруг. Я переконаний, що тільки позитивною працею, або як то говориться конструктивною політикою український нарід осягне вартости, з котрими поль. громадянство буде числитися і скаже: „О, се щось поважне". Отже консеkвентно стремлю до зміни й перебудови ментальности. В книжці відкриваю всі болі, які переживає український нарід, відкриваю жерело тих болів і неповоджень. Даю вказівки, як треба двигнутися.

— Отже Ексцеленція є за працею політичною а не за неґативною? — питаємо.

— Тільки дурні політикують крикливо; люди свідомі ціли й мудрі — роблять політику.

— Як треба, прошу Ексцеленції, розуміти справу подруж гр. катол. священиків у відношенні до суспільних обовязків?

— В моїй книжці я зазначив, що супружий стан священиків не може відповідати вповні і в цілости своїйому високому завданню супроти церкви й народу. Очевидно я не мав наміру понижати подружжа. Се також не моя ціль виявляти упередження в тій справі або нехіть. Навпаки, стараюся відчувати трудне положення жонатих священиків; також відчуваю тяжкий стан вдів і сиріт по священиках. Мушу ствердити, що вони мають в моїй дієцезії таку опіку, як може в ніякій іншій. Одначе історія не може заперечити недомагань жонатого клиру. Тому також сю справу порушаю в книжці. Се справа дуже важна. Відємний чи недостаточний вплив супружого стану священиків се нічо інше як потвердження слів св. апостола Па-

вла, що жонатий — поділений між Христа й жінку. Той що оженився, дбає про річи дочасні й земські. Тут є завязок сего траґізму, що так дуже відемно відбився і відбивається на долі Церкви й нашого народу.

— Чи Ексцеленція пригадує собі, що один з українських націоналістичних часописів помістив коментар до книжки Ексцеленції і впевняв, що деякі думки й внески, в ній заключені, були... „офертою“ під адресою польського правительства?

— Якраз ту справу обговорюю в додатку до книжки. Перед її появою дійсно написано, що так „Українська Народна Обнова“, як і моя брошура се „оферта“ на адресу польського правительства. Ту інсинуацію відкидаю рішучо як безпідставну. Ані я, ані „Обнова“ не є на продаж і тому про ніяку „оферту“ не може бути мови. Так „Обнова“ як і я маємо руки чисті й вільні. Наша девіза слова: „Віддайте кесареви що кесареве й Богу що Боже“. В додатку до книжки зазначую, що один з українських націоналістичних часописів подав висше згадану інсинуацію, опираючись нібито на моїм інтервю саме з представником Аґенції „Схід“. Для вияснення зазначую, що розумую в сей спосіб: Польське правительство і громадянство не повинні робити відповідальними цілий український нарід за провини одиниць або якоїсь ґрупи, бо не весь український загал солідаризується з таким поступованням. Український загал є доброї волі, одначе домагається сповнення своїх слушних домагань і правительство повинно се взяти під увагу. Ту справу обширніше обговорюю в „Додатку“.

ЧИ СОВІТИ СПАСУТЬСЯ?

Стаття голови Економічної Ліґи Дж. Бекера Уайта.

Під заголовком „Чи совіти спасуться?“ появилася в лондонськім щоденнику „Морнінґ Пост“ стаття голови Економічної Ліґи Джона Бекера Уайта. Зміст: По всім Союзі совітських республик нездержно розпостерся дух невдоволення. Кінець пятилітного пляну зазначується дуже поважними вибухами збройних повстань проти совітської влади. Таких великих повстань не було там ще від часу коли з большевиками боролися білі армії. Наслідки тих повстань мусять бути значні. В найблищих місяцях опиняться совіти перед найбільшою крізою, яку колинебудь переходили. Комуністичну партію розривають внутрішні роздори. Пятилітний плян не дав ні скріплення можности продукції, якого по нім сподівалися совіти, ні потрібних продуктів. До того все, що виробляє совітський промисл, розпучливо кепське. Бо навіть найбільше талановиті чужі спеціялісти не в силі з селян відразу поробити механіків. Транспорт у стані хаосу. Харчів нема. Селяни прямо вмирають з голоду, але мимо того волять тисячами йти на заслання ніж підчинитися колхозам. Вороже відношення селян і недостача поживи в краю се головні чинники крізи совітів. (Звертаємо особливу увагу на сю статтю, бо її автор не політик, тільки чоловік, що займається економікою і з тої точки погляду оцінює події тай має підставу до їх оцінки як голова Економічної Ліґи. Се ще оден авторитетний голос про те, що дні влади совітів можуть бути почислені. З того ясно, що крайна пора всім розсипаним по світу Українцям заздалегідь порозумітися в справі признання одної одиничної влади на Вел. Україні, бо без такої влади не може бути й мови про відбудову там своєї держави).

Буря довкруги Реформи Чина СВВ

„Пшеґльонд Львовскі“ і „Діло“ про реформу Чина СВВ.

Przegląd Lwowski, 15 maja 1882.

Listy z Rzymu.

Ojciec Święty przed kilku tygodniami ustanowił był osobną komisyę, złożoną z kardynałów, dla rozpatrzenia spraw Cerkwi unickiej w Galicyi. Komisya ta przedewszystkiem zajęła się zreorganizowaniem zakonu księży Bazylianów. Wkrótce ma wyjść dekret papiezki*) szczegółowo tę sprawę omawiający. W Dobromilu ma być erygowany nowicyat pod dyrekcyą OO. Zgromadzenia Jezusowego. Wszyscy wchodzący do nowicyatu jakiegokolwiek obowiązku, ipso facto, przechodzą na ryt wschodni. Po skończeniu nowicyatu alumni mają również pod dyrekcyą OO. Jezuitów odbywać studya, wedle systemu św. Tomasza z Akwinu. Porządek ten ma trwać tak długo, dopóki zakon się nie wzmocni i nie będzie miał swoich mistrzów nowicyatu i swoje własne wykłady. Sądzę zresztą, iż zanim list mój dojdzie, Encyklika Papiezka już będzie ogłoszoną.

Дѣло ч. 35. з суботи 8/20 мая 1882 р.

Вступна стаття: Чи се послѣднее слово?“

„Новиціятъ чину св. Василія въ Добромили ôтданый пôдъ выключну опѣку и управу и єдине руководство патрôвъ Єзуитôвъ. Новиціятъ чину св. Василія Великого перетвореный въ новиціятъ св. Іосафата Кунцевича и Велямина Рутского. П. П. Єзуиты постановленй учителями оо. Василіянъ. Дотепершна самоуправа чину св. Василія зломана и пôдклонена пôдъ посторонну управу автократичну. Не галицкій Митрополитъ и галицкй епископы знай зъ своеи нѣкимъ непôдозрѣванои правовѣрности католицкои маютъ наглядати надъ чиномъ св. Василія, а congregatio de propaganda fide переймае въ свои руки сей надзôръ и сама имене протоигумена оо. Василіянъ. П. П. Єзуиты маютъ выховати нове поколѣнье як каже Gazeta nar. — „krzepkich dziarskich i licznych bazylianów“ Зъ того поколѣня нового маютъ набирати ся новй крылошане, ректоры дух. семинарій, катихиты и учителѣ молодѣжи, словомъ всѣ достойники нашои церкви, а навѣть епископы и митрополиты.

Се въ короткихъ словахъ те перетворенье чину св. Василія, яке въ найблизшôмъ часѣ мае перевестися, „aby położyć stanowczo koniec zamachom świętojurców... jednem słowem zbrodniczym usiłowaniom o to, by spełnić moralny rozbiór Polski, odrywając od niej Ruś całą i dwa bratnie szczepy w jeden naród zrosłe obrócić jeden przeciw drugiemu“, с. є. иншими словами, щобы убити самостôйный розвôй Руси а довершити еи цѣлковиту польонизацію.

Не хочемо говорити о значеню и досяглости такъ задуманого поборення Руси черезъ Єзуитизмъ. Чувства кождого мыслячого щирого Русина тутъ однаковй, а рôвно однакова постанова, яка родится въ рускихъ трудяхъ на таке вызванье. Тôлько на силу можемо здержатись, щобъ не высказати тыхъ чувствъ загалу Русинôвъ и не возвѣстити тои постановы, яку мусить выкликати таке вызванье до борбы... Не суть се чувства страху и тревоги! Русины вже въ силѣ пôдняти кинену рукавицю, на вызванье ôтповѣсти вызваньемъ и безъ трепету станути до обороны своеи народности, своеи вѣры, своеи чести... Але власне для того щочуемо ту силу, що знаемо ту неподатливôсть Русина а въ своѣй самообороннѣ, неподатливôсть посунену ажь до пожертвованя житя, що знаемо сумнй и нѣчимъ неумолимй наслѣдства розъяреного и въ найдорожшôмъ добрѣ загроженого борця и его неперебѣрчивôсть въ средствахъ, власне для того

*) Już go mamy i ogłosimy w przyszłym zeszycie (Przyp. Red. Przeglądu Lwowskiego. Гл. Przegląd Lwowski. Rok XII, zeszyt 10). Редактор кс. Едвард Подольський.

здержуємо нашй слова и пытаємо: чи се вже послѣдне слово? Не хочемо стягати на нашу Русь отвѣчальности за всѣ тй наслѣдства, якй мусять собою вызвати тй мѣры, обчисленй — не пôсля пашои инсинуаціи, але пôсля самопризнаня нашихъ противникôвъ — на цѣлковиту польонизацію Руси. Маємо тверду надѣю, що такъ нашъ Впреосв. Митрополитъ, якъ цѣле наше духовеньство — заинтересованй тутъ безпосередно въ першôй лѣніи, — доложатъ всѣхъ старань, представлень и заходôвъ, щобы наклонити Римъ до змѣны сеи постановы. Якъ зачуваємо Впреосв. Митрополитъ має въ тôй цѣли удатись до Риму, а не сумнѣваємося, що и цѣле наше духовеньство, именно же нашь Преосвящ. Епископъ перемыскій, котрый вже въ анкетѣ высказавъ свою гадку о тôмъ проектѣ, единодушно и наглядно а для папского престола понятно попрутъ усилія свого архипастыря. Наспѣла пора до дѣланя для нашого духовеньства. Наша Русь поки що хоче еще выжидати кôнця тыхъ благородныхъ и якъ для добра католицкои церкви певно щироприхильныхъ такъ зарôвно и добро народа увзглядняючихъ послѣдныхъ усилій Впреосв. Митрополита. Найжежъ поки еще часъ дотычащй сферы добре и наново розважатъ цѣлу ту справу и всѣ можливй наслѣдства злощасныхъ реформъ, передъ котрыми то наслѣдствами мусить здрôгнути ся серце кождого здоровомыслячого чоловѣка, кождого друга народа и церкви... Най розважатъ поки часъ. Мы ждемъ, поки рѣшимось — остаточно!“

Двісті постійних помилок

в мові галицьких Українців.

3) Не кажеться: представляти але уявляти собі щось. „Представляється“ тільки в товаристві. (Чомуж маємо обідновати значіння того слова? — Ред.). Також не: представлення але вистава. — Замість заховалися писати: зберeглися. Не заховані, але: збережені, притаєні. — Не степень але ступінь. (Чи добре буде тоді говорити: „Ступінювати“, „ступеница“? — Ред. „Н. З.“). Замісць умірковaний має бути помірковaний. (То два ріжні поняття, з котрих одно щойно в стадії устійнювання свого значіння. — Ред. „Н. З.“). Слово „почва“ заступаємо словами: ґрунт, основа, підстава. — Не полоса але смуга. — Не відвічальний але відповідальний. — Не: по більшій части але здебільша. (Се два зовсім інакші поняття! — Ред. „Н. З.“). Не часть але частина. (Се також 2 ріжні поняття. Нпр. про 1/10 кажеться: частина а про 3/4 — часть. Ред.). (Ред. Л. Лепкий: Частина це відділ війська!). — Замісць справляє враження — робить враження. — Не: являється тільки є; нпр. кажуть помилково: п. Х. являється головою т-ва. Не осібняк (поль. особнік) але: одиниця, тип. Осібняк значить на Вел. Україні — вілля. — Замісць „противний“ — протилежний, супротивний (вітер), осоружний. (Народ говорить скрізь „противні вітри“ і т. д. — Ред.). Не противно але навпаки. — Злучник **а** ставиться тільки тоді, коли маємо протиставлення. — Не наразі але покищо. — Замість „удався“ має бути: пішов. — Не „пересада“ тільки: прибільшення, переборщення. — Не: віднести до опінії але звернутися до опінії. — Перебіг подій (поль), має бути хід подій. — Не: буду міг але зможу. — Не оруже але зброя. Збруя означає також упряж на коня. (Ред. Л. Лепкий: Це називається вирядь). Талан = доля. Талант = здібність. (Дальше буде).

Посвячення домівки

першого українського похоронного заведення „Харіс“ у Львові.

Заходами церковного брацтва „Доброї Смерти“ на Личакові й кількох приватних осіб основано у Львові перше українське похоронне заведення „Харіс“. Посвячення домівки сего заведення при вул. Корняктів ч. 3 відбулося 23 березня бр. Довершив його о. Садовський, парох Преображенської Церкви. На посвяченні були присутні оо. Дуткевич, Лончина, Харина, представники „Нової Зорі“, „Мети“, „Неділі“ та кількanацять громадян. Між ними був представник наших „русских“ проф. Павенцкий. Співав хор п. радн. Купчинського. Після посвячення промовив коротко о. парох Садовський. Він підчеркнув, що й таке підприємство, до якого вдаємося лише в сумну хвилину необхідне, бо не потребуватимемо вдаватися до чужих. І воно скріпляє наш стан посідання у Львові. Відтак присутні перейшли до другої кімнати. Тут при столі ініціятор того заведення о. Дуткевич оповів присутним, як воно повставало. Вже від кількanацяти літ роблено заходи біля заснування українського похоронного заведення, бо його брак сильно відчувався. Одначе все були якісь перешкоди. Ставили їх не лише чужі але й свої. Чужі з оглядів конкуренційних вживали всяких заходів, щоби не допустити до заснування сего заведення. Навіть грозили, що знищать похоронне приладдя, повибивають шиби і т. п. Одначе коли побачили, що ми не злякалися їх погроз, почали вдавати приятелів. Свої з браку віри в свої сили і задля сварливости. Думки, щоби в оснуванні сего заведення взяли участь „Брацтва Доброї Смерти“ всіх львів. церков не вдалося здійснити. Тоді личаківське „Брацтво Доброї Смерти“ з кількома приватними одиницями заснували заведення власними силами. Наше заведення має все, що потрібне до похоронів: домовини, вінці, хрести, троякого рода каравани й авто для перевозу небіщиків на дальшу віддаль. Заведення дає працю біля 30 нашим людям: столярям, бляхарям, огородникам, похоронній прислузі і т. п. „Великий Львів“ має на основі статистики магістрату біля 70.000 Українців. Денно буває часом кілька українських похоронів. Досі за уряджування похоронів йшло в чужі руки біля 100.000 зол. річно. Українці повинні підперти се наше підприємство коли зайде сумна але необхідна потреба віддати останню прислугу своїм рідним. Бо хоч та прислуга платна, то виконують її совісно свої люди. Наше заведення, котре істнує щойно кілька днів, мало вже один похорон. На похороні були також представники чужих похоронних заведень і магістрату; мабуть для провірення, як наше заведення вивяжеться зі свого завдання. Відтак промовляли пп. А. Курдидик, п. Голіян, п. Гальчак і проф. Павенцький. Притім виринув проект уладження також передпохоронного заведення, крипти. Одні предкладали урядити його при Преображенській церкві, другі при Волоській (Ставропігійській). Тою справою обіцяв занятися перед властями проф. Павенцький. Переважали думки за Волоською Церквою, бо тут є готова й дуже гарна крипта на подвірю, по мистецьки викінчена, старинна.

ХОЧ ЯК ЦЕ ПРИКРО, АЛЕ ПРО СМЕРТЬ ТРЕБА ДУМАТИ, БО ВОНА МОЖЕ ПРИЙТИ КОЖНОЇ ХВИЛІ. ТОМУ КОЖНИЙ ПОВИНЕН НЕГАЙНО ОБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ СВОЄЇ РІДНІ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Збори Т-ва „Сільський Господар“

Дня 29. III. 1933 р. відбулися у Львові звичайні загальні збори Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“. Прибувших було: 58 делегатів філій „С. Г.“ з рішаючим голосом, 6 делегатів з дорадчим голосом, 13 гостей і 12 представників преси, разом 89 осіб. Збори відкрив сен. інж. Ю. Павликовський о год. 11, згадуючи, що ц. р. минав 35 літ від заснування Т-ва „Сільський Господар“. До президії зборів вибрані: сен. Ю. Павликовський, д-р Стахурський, інж. Канлистий (Жовква), господарі І. Микитюк (Балинці пов. Коломия) і Кедан з Дідилова. Предсідник згадав всіх померших членів Т-ва. Присутні вшанували їх память повстанням з місць. Відтак предсідник змалював теперішнє господарське положення, стан збіжевої і годівельної господарки, „ножиці“ між сільськими продуктами і промисловими виробами. Потому інж. д-р Е. Храплівий здав звіт з діяльности Гол. Ради Т-ва „С. Г.“ за 1932 р. Обговоривши загальне господарське положення підчеркнув, що якраз кріза научила наше селянство ставитися чимраз уважніше до всіх праць Т-ва „С. Г.“. Діяльність т-ва була присвячена обороні інтересів нашого села. Делегати „С. Г.“ взяли участь в конференції для усталения справ аґрарної політики, скликаної міністерством хліборобства у Варшаві. Делегати Гол. Т-ва і філій „С. Г.“ старалися о приняття їх делегатів до Фінансово-Рільничих Комітетів в повітових осередках. Принято делегатів „С. Г.“ також до Земських Судів, де вони працюють в великою користю для нашого селянства. При філіях „С. Г.“ приступлено до закладання бюр „Правної Поради“. Минулої осени скликано повітові господарські віча й наради в цілім краю. Відбулося їх 33. Потім відбулися господ. наради у Львові, Тернополі і Станиславові. Головна Орґанізаційна Секція при Централі т-ва „С. Г.“ у Львові старалася усталити методи орґанізованої праці в краю. До сеї цілі видано книжку „За хліборобську справу“. Всіх філій „С. Г.“ є 73. В них працює тепер 28 аґрономів. В 1927 р. було 15 аґрономів по філіях, в 1928 р. 35, в 1929 р. 37, в 1930 р. 12, в 1931 р. 15 в 1932 р. 25. Число Кружків „С. Г.“ зростало з року на рік. І так в 1927 р. було їх 112; в 1928 р. 540, в 1929 р. 1045, в 1930 р. 1122, в 1931 р. 1189, в 1932 р. 1298. Не всі Кружки проявляють потрібну діяльність. Удержання аґрономів виносить від 60—240 зол. (В Полісіи пенсія аґронома зачинається від 400 зол.). Наша фахова робота ділиться на: 1) аґротехнічну; 2) зоотехнічну; 3) господарське шкільництво; 4) видавництва. — І. Аґротехнічна робота (плекання рослин) велася головно в напрямі плекання садівництва й огородництва. При такім перенаселенні і браку овочів, як у нас садівництво має великі виглади. Городництва вчать нас Болгари, що випирають нас в львівського ринку. В полудневій частині краю розвивається плекання морель, бресків і винограду. Ведено працю в справі уліпшення лук і пасовиск та збільшення посівної площі пашних рослин. У нас замало паші для худоби. Проби з совою вдалися, хоч у краю замало оляренъ для сої. — ІІ. Зоотехнічний відділ займався передовсім контролею молочности корів. В 19 селах в 6 повітах переведено контролю молочности 972 корів. Та праця йшла в тісній співпраці з „Маслосоюзом“. Вона дала дуже добрий вислід. В 1932 р. переведено контролю молочности в районі с. Балинці пов. Коломия. В тім районі були 3 ґрупи господарів. Одні годували свої корови правильно на підставі норм Кельнера, другі лише частинно поступали по тим нормам, треті не мали відповідної скількости паші для правильного кормлення корів. Молочність 1-ої ґрупи корів виносила 2.343 кґ. молока, 2-ої 1.839 кґ.. третої 1.252 кґ. пересічно від одної корови на рік. Коли порівнати вартість паші з вартістю одержаного з тої паші молока, то господарі 1-ої ґрупи мали пересічно від одної корови 106 зол. надвишки, 2-ої 55 зол. надвишки, 3-ої ґрупи 12 зол. втрати на рік. Така контроля молочности має дуже велике значіння. В самих Балинцях в 1932 р. збільшилося молока на 25 проц. від одної корови. В Балинцях уладжено районовий перегляд молочної худоби, що дав гарний вислід. Крім сего зоотехнічний відділ займався плеканням безрог і курей. Вивіз беконів упав останніми часами через упадок анґл. валюти. Мається заложити велику курячу фарму. „С. Г.“ займається також пасічництвом. При Гол. Раді т-ва істнує Пасічнича Секція, що скликала Краєвий Зїзд Пасічників. Вона видає свій орґан „Український Пасічник“. Засновано ряд пасічничих секцій при філіях „С. Г.“, переведено 6 курсів. — ІІІ. Одинока наша господарська школа істнує в Милованні. Веде її т-во „Просвіта“. Досі „С. Г.“ вів в Коршеві к. Коломиї хліборобські курси. Сего року їх не урухомлено. Коршів не надається до управи землі, бо там земля мокра. Ґрунт (16 м.) і будинок відпродуємо Районовій Молочарні, школу перенесемо до Коломиї, де є ліпші дані. Ми внесли домагання до влади за заложенням державної хліборобської школи, але відповіді нема. Хочемо заложити хліборобські школи коло Львова і на Поділлі. (Дальше буде).

Мені особливо опротивів Руссо, коли я побачив Схід — Тоді я зрозумів, що дикий чоловік це собака. (Наполеон).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
2 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телефон 57-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Б. суддя в Дрогобичі Українець д-р Микола Панас, зредукований владою, приняв духовні свячення і відправив в церкві св. Тройці в Дрогобичі першу Службу Божу. Його перше Богослуження стягнуло до церкви богато вірних. Підчас благословення о. д-ром Панасом богато присутних в церкві плакало. Святочну проповідь виголосив о. Бараник, ігумен ЧСВВ. О. д-р Панас мав уже передтим укінчені теольоґічні студії.

Іменування. Св. Отець іменував нових кардиналів членами ріжних св. Конґреґацій: кард. Дольчі — для Сх. Ц., Обрядів і надзв. церковних справ; кард. Фумасоні — Консистор., для Сх. Ц., й семинарії та університетів; кард. Війнев — св. Тайн, Пропаґанди, „Фабрики“ (будови, прикраси, консервації) церкви св. Петра; кард. Далля Коста — Соборів, черців, семінарій і унів. ;кард. Інніцер — для Сх. Ц., Пропаґанди, церемоніяльної.

Дня 15. 3. о год. 16.30 нові кардинали дістали з рук св .Вітця кардинальські бірети, а дня 16. 3. кардинальські капелюхи (на прилюдній Консисторії). Перед одержанням тих відзнак згадані кардинали вчинили перед св. Вітцем 3 глибокі поклони й поцілували Його ногу й руку.

На новій тайній Консисторії 16. 3. іменував св. Отець кількох епископів і роздав чимало паллій. Новим кардиналам св. Отець вручив кардинальські перстені й наділив їх отсими церквами: кард. Дольчі — Санта Марія делля Вікторія; кард. Фумасоні-Бйонді ц. св. Хреста в Єрусалимі; кард. Фоссаті — ц. св. Маркила; кард. Війнев — ц. С. Марія делі Анджелі ;кард. Далля Коста — ц. св. Марка; кард. Інніцер — ц. св. Хрисоґона.

З Папського Сх. Інституту в Римі. Почесний президент: Еп. Д'Ербіні; президент о. Герман; віцепрезидент о. Горділльо. Професори: пралат Мулла (навернений Турок, вчить про ісламізм); каноник Балян з Бляжу (ромунська мова); о. Жерфаніон (східна археольоґія); о. Ю. Гофман (історія); о. М. Ганссенс (літурґіка); о. Спачіль (доґматика); оо. Горель, Маттерн, Сімон (семітські мови); свящ. Бернарді (грека); й інші. Студенти: 5 Італійців, 3 Бельґійці, 1 Болгарин, 2 Чехословаки, 6 Французів, 1 Грузин, 2 Німці, 1 Грек, 7 Еспанців, 2 Мадяри, 3 Югословян, 1 Мезопотамець, 1 Мехіканець, 2 Голяндці, 2 Поляки, 1 Естонець, 1 Москаль, 2 Ромуни, 2 Американці.

Паломництво до Риму: 31. 3. приїзджають паломники з Берліна, Бреші, Берґамо, Надренії й Монака; 1. 4. з Дженуї, Міляна й Верчеллі; 3. 4. кат. університет із Міляно ;10. 4. з Відня, Берліна й Лімбурґу; 12. 4. з Інсбрука, Відня й Берліна. В тім часі прибудуть також паломники з Анґлії й Франції.

У Варшаві відбулася недавно врочиста академія в честь св. Вітця, в якій взяли участь висопоставлені духовні й світські особи. Нунцій Мармаджі виголосив довшу промову.

В Парижі врочисто відсвятковано день у честь Божої Матери з Люрду.

Еп. Павліковський з Ґрацу взяв провід радієвого товариства для Стирії і буде старатися, щоб радіо служило для поширення й оборони катол. віри.

Кардинал Фавльгабер видав знаменитий пастирський лист про обовязки горожан супроти держави.

Краєвий Студентський Конґрес

3) В дискусії над спортовим звітом порушено потребу спортового додатку до „Студ. Шляху“ і навіть окремого спортового часопису. Наша преса як: „Діло“, „Новий Час“ і т. д. не хоче поміщувати дискусійних статтей на тему чи треба нам спільних чи самостійних спортових орґанізацій. До „нових Лугів“ студентство ставиться негативно. Один студент звернув увагу, що Ректорат гр. кат. Духовної Академії у Львові приготовляє літом ц. р. Шашкевичівське Свято і запросив до участи „Луги“. — Розємний Суд СУСОЦ-у розглядав 7 справ, з того 4 полагодив.

Звіт культ. освітнього референта був за довгий. Бракувало системи в його опрацюванні. З усіх 65 повітових секцій надіслало звіти 36 секцій. Хоч культ.-освітня праця студенства ведеться доривочно, то є значний поступ в порівнанні з попереднім роком. Праця переходить від екстензивної до інтензивної. Перші місця в культ. освіт. праці займають секції в Сокалі, Стрию, Золочеві, Бережанах, Підгайцях, в Перемишлі і т. д. І так в Сокальщині студенти виголосили 116 рефератів, уладили 15 імпрез, заложили 8 спортових секцій, 6 кас дрібної ощадности, 2 студенти вели нар. університет. Це все відбулося заходом 7 активних студентів. — В Стрию істнує Укр. Студ. Т-во, що має 80 членів. Виголошено 15 рефератів в т-ві і 106 реф. по селах. Свято Мазепи відбулося одного дня в 35 селах Стрийщини. — Золочівщина видає одиноку з провінції свій часопис, двотижневик „Золочівське Слово“. Крім сего видано однодневку „Молода Громада“. Золочівське студентство гуртується в т-ві „Молода Громада“, що має 81 членів. Студенти дали 4 академії і 40 рефератів. Жіноча Секція вела курс для неграмотних служниць і богато праці між жіноцтвом. Студентство Бережанщини вело інтензивну працю. Члени її переводили в читальнях постійно голосне читання з дискусіями. Студентство Підгаєччини переводило народні університети. В Тернополі істнує „Молода Громада“, що має 150 членів в того 102 в самім Тернополі, 48 в повіті. При „М. Г.“ є дві підсекції: самоосвітна й жіноча. Виголошено в т-ві 18 рефератів. — В Перемишлі студентство працює інтензивно при філії „Просвіти“. Також замітна була праця секцій в Бориславі, Городенці, Дрогобичі Зборові, Самборі, Городку, Чорткові та ін. Університетські студ. т-ва вели переважно внутрішню працю, для своїх членів. В Кракові Укр. Студ. Громада обходила Листопадове Свято, свято Мазепи, ювилей Лепкого, панахиди, відбулося богато рефератів. Корпорації не вели культ.-освіт. праці, бо їх завдання — самовиховання членів. В Познані є до 100 наших студентів, що гуртуються в „Студ. Громаді“ і в корпораціях. Діяльність їх була доволі жива. У Варшаві „Студ. Громада“ має 76 членів, у Вильні 58 членів. Там є корпорація „Крути“ і допомогова секція т. зв. „самопомоческа“ (Веселість). У Львові філія Т-ва Наукових викладів ім. П. Могили має 103 членів. Відбулося 19 сходин членів і 68 поїздок з рефератами по селах. Кружок „Рідної Школи“ висилав своїх членів на підльвівські села. (Також члени „Мед. Громади“ та „Основи“ відбули ряд поїздок, чого референт не подав. Взагалі сей звіт був дуже неповний і не давав навіть приблизного образу культ.-освітньої праці нашого студентства). — В дискусії промовці доповнювали звіт. Тільки 1/5 часть нашого студентства активна. Занедбано справу Робітничого Університету й Освітнього Інституту у Львові. Праця ведеться рівночасно в ширину (екстензивно) та в глибину (інтензивно), напр. студентство Підгаєччини уладило самоосвітні курси. В Стрию було недавно 120 членів студ. секції. По „чистці“ залишилося тільки 30 членів, тепер число зросло знов до 80 членів. Через ту „чистку“ підвелася активність членів. Один промовець уважає, що студентство повинно тримати палець на живчику цілого народного життя повинно бути цензором публичного життя в кождім повіті. Студентство повинно стояти в тіснім контакті зі старшим громадянством і контролювати його. Досі ще є великі занедбання, як напр. у львівськім повіті. — В Кракові є понад 1000 Українців крім студентів. Там істнують майже всі наші т-ва .Краківське студентство веде велику працю у всіх тамошних товариствах. — Забогато праці присвячуємо селам, замало містам. (Зовсім слушна замітка — Ред. „Н. Зорі“). Українізація наших міст це дуже важна річ. — Напади на „Просвіту“ неоправдані. Деякі студ. секції при філіях „Просвіти“ загрожували їх істнуванню. Тому Гол. Виділ „П.“ мусіт ті секції розвязати. — (Далі буде).

Малим людям властива тенденція заперечувати чесність своїх противників. (Т. Е. Лоренс: „Бунт в пустині“).

Загальні Збори „Відродження“

Українського Протиалькогольного Т-ва у Львові.

Дня 25. III. с. р. відбулися звичайні заг. збори Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження“ у Львові. Приявних було около 40 осіб, більшість мали студенти, члени Секції Українських Студентів Абстинентів. По відкритті відчитано ряд привітів, головно з Волині. Відтак відчитано протокол з попередних заг. зборів. Звіт з діяльности Головної Ради „Відродження“, напечатаний в місячнику „Відродження“ за березень ц. р., доповнила голова т-ва д-р Софія Парфанович. В краю є 105 філій і кружків, 4237 членів, з того 3.583 мужчин і 654 жінок. Протиалькогольний рух ширіться масово в Галичині й на Волині. Одначе на Волині влада заборонює основувати філії і кружки „Відродження“ не подаючи причин. Видано в м. р. дві книжочки, разом 20.000 примірників. В лютім ц. р. відбувся протиалькогольний курс-дводневик, на котрім виголошено 6 викладів. Виголошено ряд рефератів в львівських і підльвівських читальнях. — Студ. Утриско здавав звіт з діяльности Секції Українських Студентів Абстинентів, що має понад 50 активних членів. Виголошено около 100 рефератів, відбуто 3 всестудентські анкети. Доведено до того, що все українське студентство постановило здержатися від алькоголю й тютюну. — Касовий звіт здавав п. П. Чубатий. Мимо кризи т-во мало доходів 500 зол. більше ніж попереднього року. Коли довжники звернуть свої довги, т-во зможе розвинути ширше свою видавничу діяльність. В імени Контрольної Комісії здавав звіт дир. І. Герасимович. Він зазначив, що діяльність виділу була велика, що діловодство було зразкове і поставив внесення на уділення абсолюторії уступаючому виділови. По виборі Комісії Матки зачалася дискусія. Промовці підносили неприявність теольоґів на зборах, брак точного спису поїздок, брак звіту про протиалькогольний рух між середношкільною молодю. Один промовець зазначив, що на 116 громад львів. повіту істнують тільки 4 кружки „Відродження“. Треба заложити філію на львів. повіт. На запити відповідала д-р С. Парфанович. Відтак уділено абсолюторії уступаючому виділови. Комісія Матка подала листу кандидатів, з яких богато не було на салі. Тому не можна було переводити голосування над сею листою. Крім сего намічений голова д-р І. Раковський звязав свою кандидатуру з кандидатурами п. д-р С. Парфанович і п. П. Волчука, на котрих не хотіли погодитися студенти, що мали більшість на зборах. Супроти сего по довших навіть доволі прикрих перепалках ухвалено відложити збори на один місяць. На зборах переважала молодь, студентство і ремісництво. Старших було лиш кілька осіб. Витворилася подібна ситуація як на заг. зборах Т-ва Прихильників Освіти літом 1932 р., коли не можна було вибрати виділу через неуступчиве становище студентства. Через те й занепала діяльність ТПО. Тепер загрожує те саме т-ву „Відродження“.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УКРАЇНСЬКО-ФРАНЦУЗЬКО-ІТАЛІЙСЬКА ВИСТАВА ОБРАЗІВ У ЛЬВОВІ

(З приводу її продовження до 10. квітня 1933 р.).

В „Новій Зорі“ вже нераз звертано увагу на справді подиву-гідну активність українських малярів, які мимо мало сприятливих відносин не лиш інтензивно працюють, а вміють ще вести живу орґанізаційну та пропаґандистичну роботу і між своїми і на чужині. (Слід тут згадати видавничу працю „АНУМ“). Черговим виявом тої праці є і вистава паризької ґрупи українських, французьких та італійських мистців в нововиставленому крилі „Національного Музею“ у Львові.

Вистава ця викликує в нас тимбільший інтерес, що поруч праць українських артистів маємо змогу оглядати образи таких визначних західно-европейських малярів, що беруть у виставі участь як гості та репрезентують сучасну мистецьку культуру заходу. Тим самим вистава має модерний характер. Мусимо собі здати справу з того, що український пересічний глядач мало приготований до цього рода мистецької імпрези. Українське малярство це продукт у великій мірі найновішої доби, нема в нас тої тяглости мистецької продукції, що пр. в Поляків і тим самим цеї підготовки публики, що перейшла від романтично-історичного захоплення через натуралізм та імпресіонізм і вміє скорше підійти до (в великій мірі) експериментальної мистецької творчости нашої доби.

Вага мистецтва в коллективнім житті суспільства може бути величезна, може стати навіть чинником в великій мірі домінуючим та формуючим, як це було в добі клясичної старини, в добі ґотику та ренесансу. Католицька церква все мала живий інтерес в піддержці пластичного мистецтва. Буйний розквіт бароку в великій мірі звязаний з поглибленням релігійного культу в часах по тридентийськім соборі.

І українське мистецтво може стати дуже важливим чинником у формуванні українського орґанізму та української психіки. Нас тішить, що по всіх ознаках наше мистецтво ґравітує до позитивізму заходу, шукає там зразків та звязків. На виставі маємо нагоду побачити західно-европейські праці. Безперечно 33 експонати, що їх дали Французи та Італійці, лиш в дуже малій мірі зможуть дати нам уявлення про течії сучасного західно-европейського мистецтва. Вистава не є ретроспективна, вона свідчить про безпосередний вже контакт нашого мистецтва з Західною Европою та інтерес її до українства, бож не сумніваємося, щоби артист такої світової міри як Северіні або такого матеріяльного поводження як Ван-Донґен чи де Варокіе рефлектували на поширення, що так скажемо, свого „ринку збуту“ в нашій далекій і наскрізь убогій провінції.

Між запрошеними чужинцями звертають на себе увагу передівсім Северіні, Варокіе, Тоцці, Ван Донґен.

Северіні виставив образ під назвою „Композиція“. — В образі всі елементи, стіл з ґітарою та виноградом на ньому, колюмнами і небо стоплюються в прегарну декоративну цілість. Краса і сила цього образу в орґанічно скомпонованій площині. — Картина Тоцці, що представляє пару, молоду жінку з мущиною, позбавлена всякої еротичної перверзії. Артистови йде про те, щоби з людської ґрупи створити тектонічно скомпоновану цілість. Людське тіло трактоване з різьбарською виразистістю. — Варокіе дав прегарно намальований портрет дівочої голови та більший розмірами образ — мотив з Венеції, яким робить дуже приємне враження своєї спокійним та дистинґованим малюванням. — Ван-Донґен, маляр про якого творчість є вже ціла література, зробив собі імя своїми жіночими портретами, за які плачено прямо неймовірні суми. Глядач, що хотів би бачити перед собою ілюзію реалістичної досконалости, стоїть в великій мірі розчарований (гл. рецензія п-ні Федорович-Малицької в „Ділі“), коли бачить перед собою картину, що в великій мірі нагадує плякат. Та образ цей зовсім не витвір примітивізму чи пр. ароганції, скорше рафінованости, яку дає велика культура, вміння з кількох барвних площин зістроїти живу кольористичну ґаму. Подібний по проблематиці образ Дюфі „Вікно“, з тою ріжницею, що в ньому грає більшу ролю рисункове оформлення площ і їх конструктивне взаїмно-відношення.

Г. Де Варокіе: Портрет.

Богато малярських цінностий мають мертві природи, яких на виставці маємо доволі велику скількість. З них звертають на себе увагу образи Пайлєса своєю соковитістю, фінезією і легкістю Пізіса, прегарно видержаною тонацією мертва натура з убитим зайцем Блана.

Бравурна композиція Фріша належить до найсильніших праць на виставі. Богато мистецької культури є в жіночому портреті Ано. Він привабливий своїм рисунком та дискретнім кольоритом. — Дуже ніжне враження робить погруддя панянки артистки Маргарити Люка, виконане в манірі, що нагадує малярські праці з першої доби XIX. ст. Образи Жанена, виготовлені дещо подібною гладкою манірою, що правда більше технічно скомпліковані та не дають цеї безпосередности виразу. — Слід згадати праці Олі, дискретний зимовий пейсаж Бріяншона, бравурно кинені квіти Лєґе. Цікаву для нас французьку ґрупу доповняють Удо, Льот, Орті, Тірман, Жанна Барадюк, Маршан та сильний і цікавий своєю фактурою Марборе.

І. Пайлєс: Краєвид.

На загал праці Французів відзначаються легкістю малюнку та видержаністю в тоні. Шкода що не маємо змоги побачити декого з кубістів, напряму що відіграє таку велику ролю в оформлюванні новітнього мистецтва.

Українці згуртовані в паризькій ґрупі дали 87 експонатів. Найбільше праць виставив відомий вже добре Глущенко. Є олійні образи як і акварелі з характеристичним для нього підчеркуванням деяких партій тушем. Глущенко артист дуже легкої руки, часами через те попадає він і в небезпеку поверховности. Найкращі з виставлених його праць піваkти.

Контрастом до нього можна назвати Андрієнка, який стремить до стилю, до синтези. Простим монолітним формам його портретів і мертв. природ відповідає і спокійна тонація барв. Мужеський портрет Бабія дуже видержаний в рисунку і тоні свідчить про майстра, що виховався на зразках неоклясичної культури. — Перебийніс це безперечно здібний маляр, який часами непотрібно стає занадто драстичним, особливо в пейсажі. Найкращий з його образів мертва природа з хризантемами. В портреті богато змислу до схоплення характеру. — Хмелюка портрети кинені бравурно та цікаво зааранжовані, особливо мужеський. — Третякова жіночий портрет на перше враження досить ефектовний стає неприємним через за малу згармонізованість гарного тла з драстичністю червоного вбрання позуючої особи. — З 3-ох олійних образів Борачка кращий і більш видержаний краєвид з деревами чим автопортрет. — Грищенко має богато малярського темпераменту а його праці безперечно належать до найкращих на виставі. — Кричевський має свій стиль, свій характерний вже для нього спосіб уняття і малювання. — Це вважаємо додатнім обявом у творчості артиста. В танку Левицької є богато ритміки та відчуття руху. — Ґрафічні праці Рубісової, Левицької, Савченка приємні та не переконують нас занадто. Паризьке середовище здається відповідає більше цінностям малярським чим ґрафічним. Перебийніс куди менше цікавить у своїх виставлених рисунках як у малярських працях. Молодий артист Луцик своїми виставленими працями відбиває назагал від цілости вистави.

Належить підчеркнути заслуги ініціяторів вистави п. Перебийноса, Лагутенка та дир. І. Свєнціцького, що не пожаліли заризикувати своїм трудом, який безперечно українське громадянство належно оцінить. Тривалою памяткою вистави буде ілюстрований катальоґ. В ньому є відбитки творів, яких на виставі нема, мабуть тому що їх не довезено. Слід зазначити, що та інтересна і визначна вистава може замало розреклямована, що безперечно має свій вплив на фреквенцію. — І. Рошкевич.

Жінки не вміють відріжнити мущини одного від другого, правда, не все, але й нерідко. (Кнут Гамсун: „Благословенство землі“, том II, розділ 5).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОПРАВКИ УКРАЇНСЬКОГО ПОСОЛЬСЬКОГО КЛЮБУ до самоврядного закона, які зміряли до забезпечення інтересів українського населення і потреб самоврядування, польська соймова більшість відкинула. Промовляв у тій справі пос. д-р В. Загайкевич.

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНСТВА у Львові ухвалив м. і. бойкот „Нового Часу" за подавання невірних вісток про студентське життя.

БРИТІЙСЬКУ ПЕТИЦІЮ ДО СОЮЗУ НАРОДІВ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ напечатали в Лондоні англійською мовою разом з кореспонденцією, звязаною з тою петицією.

МІНІСТР ЗАҐР. СПРАВ ПОЛЬЩІ БЕК виїхав до Праги і Білгороду, де буде переговорювати в справі вступлення Польщі до Малої Антанти („Молва").

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА Й СУСПІЛЬНІСТЬ тепер під таким сильним впливом зросту внутрішнього й міжнародного значіння ґітлєризму, що в польській пресі не ворушиться навіть найменший натяк проти большевизму. Навпаки, тон польської преси переважно такий, якби охорону Польщі можна було бачити тільки в одній згоді з большевизмом. Коли та дивна нервозність польської політичної думки не змінить трівко свого напряму, всі уважатимуть Польщу не за найбільше на схід висунену західну державу, тільки за найбільше на захід висунену східну державу, що згодом потягне за собою далекойдучі політичні наслідки міжнародної натури.

ЗАГОВІР ПРАВОЇ ОПОЗИЦІЇ викрили в Москві. Увязнено 150 осіб, найвисших совітських достойників. Риков, Бухарін і Томський находяться під домашним арештом. Змовники плянували усунути Сталіна та його ґрупу, започатковати ліберальний курс супроти селянства і привернути вільну торговлю.

ЛИТВА отверто станула по стороні ґітлєрівської Німеччини і відмовилася вступити до проектованої федерації балтійських держав (ПАТ).

ПРАВИТЕЛЬСТВО ҐІТЛЄРА розвязало орґанізацію „Сталевого Шолому" в „Бруншвіку й увязнило коло 200 членів тої орґанізації та 1500 членів марксівських орґанізацій. Причина того кроку: Влада мала ствердити, що „Штальгельм" масово приймав членів марксівських боєвих орґанізацій (ПАТ).

З НАКАЗУ МІН. ҐЕРІНҐА увязнено в Берліні б. міністра внутр. справ Северінґа і державного комісаря для боротьби з безробіттям д-ра Ґереке. Обом ґітлєрівці закидають спроневірення великих грошевих сум публичних грошей. Сі ґроші увязнені як соціял-демократи мали видати на виборчу кампанію своєї партії.

НІМЕЦЬКА ВЛАДА вводить остру контролю професійних робітничих союзів без огляду на їх партійну приналежність. Має наступити стисле розмежування між профсоюзами і партійною політикою. Ся контроля матиме далекосяглі наслідки. Вона унеможливить в майбутності всі переворотові спроби і ґенеральні страйки („Курєр Варшавскі").

КАТОЛИЦЬКА „ҐЕРМАНІЯ" доносить, що в цілій Німеччині нема вже ніяких виступів проти Жидів, з виїмком очевидно тих, котрі заряджує адміністраційна влада на правній основі.

СОЮЗ БРИТІЙСЬКИХ ЖИДІВ висказався проти бойкоту німецьких товарів і проти перебільшування та видумування вісток про переслідування Жидів в Німеччині.

ЯПОНІЯ урядово повідомила, що виступає з Союза Народів.

НОВИНКИ

Пригадуємо ВП. Передплатникам „Нової Зорі", що коли до Великодних Свят не буде вирівнана передплата бодай за другий квартал то по святах мусимо зменшити скількість сторінок в четверговім числі на половину. Через те наш орґан дуже стратить на змісті, бо не буде на чім містити тільки матеріялу, що даємо тепер.

Від Комітету Допомоги Української Корпорації Світової Вистави в Шікаґу одержали ми до поміщення оповістку по замкненні попереднього числа „Н. Зорі". В тій оповістці взивається, щоб експонати, призначені на світову виставу в Шікаґу, надсилати до Львівського Комітету найдальше до 5. IV. ц. р. Річ ясна, якби та оповістка могла бути напечатана в попереднім числі, то ще та оповістка булаб дійшла до читачів запізно. Так наші „вміють" обчислювати час потрібний на виконання їх розпоряджень.

„Маслосоюз" відбув XXI Загальні Збори у власній домівці при вул. Ґловацького у Львові. У звіті з діяльности м. і. сказано, що молочарська продукція „Маслосоюзу" наслідком кризи впала на 11 проц. тоді, коли така сама продукція в цілій Польщі впала на 50 проц.

Діточі садки. Ті, що рахують на заняття в дитячому садку в часі весни чи літа цього року, нехай надішлють зараз свою адресу до Головної Управи „Рідної Школи" з документами. Зазначуємо, що влада деколи домагається документів учительки заки ще дасть дозвіл на відкриття садку. — Гол. Управа „Р. Школи".

„Початок християнської ери на основі сучасних астрономічних дослідів", лекція д-ра Кучера з рамени Т-ва Наукових Викладів ім. Петра Могили відбудеться в неділю 2-ого квітня 1933 р. о год. 18-ій в салі „Бесіди" вул. Рутовського 22. I. — З огляду на ювілейне завершення 19-ого століття смерти Христа доповідь викаже ріжниці між астрономічним і християнським календарем.

Свята в память Гетьмана Мазепи відбулися в Снятині та в Устю над Прутом.

В Заболотові відчинено кооперативу „Базар мішаних товарів".

В річницю Крут відбулася в Орелці (Снятинщина) академія.

Прокуратура в Тернополі виготовила акт обвинувачення проти 9 Українців з Тернопільщини і Теребовельщини. Вони обвинувачені в приналежности до ОУН і розповсюднюванні листопадових летючок.

В Бережанах суд присяглих засудив 5 селян Українців: Григорія Балука, Василя Балука і Дмитра Умблята на 2 роки тюрми з завішенням на 5 літ; Нестора Пухаля на 2 р. тюрми і Степана Балука на 1 і пів р. тюрми без завішення. Останні два лишилися в тюрмі, перші три вийшли на волю. Вони походять з Городища Королівського. Обвинувачували їх за підпал стирт і приналежність до УВО.

В Снятині знана пяністка п. Ірина Тисяк відкрила музичну школу.

Теребовельські згінники напали на членів й урядників українських кооператив в Теребовельщині підчас заладовування безрог до кооперативного магазину в Теребовлі. Напасники зранили богато осіб. М. і. ранені аґр. Радловський Вол., др. Годований Ст., о. Весоловський Ст., Ганчар Петро, Весельський Ст., Нестор Пшедвоєвський і ін.

На будову однородинних домів Львів дістав від правительства 350.000 золотих.

ВИРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 150.000 зол. на ч. 122627;

5.000 зол. на ч. 52218, 70953, 116150, 46067, 64880, 76384, 107820.

2.000 зол. на ч. 8586, 28806, 40669, 49823, 75118, 83596, 88128, 09827, 96313, 107873, 120229, 6777, 8834, 11228, 20262, 21541, 35103, 42131, 43881, 56265, 73447, 89630, 111494, 112340, 115201, 119729, 127251, 144294.

1.000 зол. на ч. 1078, 3436, 8601, 15331, 17412, 17890, 21947, 22950, 29410, 36536, 40144, 41532, 44642, 52079, 53377, 57607, 67282, 70124, 77841, 84778, 87028, 90377, 90984, 92992, 94963, 96957, 97111, 101486, 114207, 116831, 118267, 120550, 122326, 126760, 130665, 131046, 133712, 137138, 138366, 139963, 143818, 146026, 146701, 4677, 12535, 19276, 27262, 32215, 34574, 35704, 35796, 35999, 51903, 52366, 63340, 63955, 66561, 66636, 66773, 75857, 75932, 80752, 81943, 85013, 90749, 96914, 98412, 99382, 104532, 114389, 116185, 130770, 134601, 135800, 136122, 137993, 140166, 141473, 141713, 142114, 143301, 143983.

Ще раз звертаємо увагу, що брошура Преосв. Григорія п. з. „Українська проблєма" коштує зол. 2·50 з пересилкою 2·80, які треба вислати згори чеком П. Щ. 405.867 з допискою: Українська проблєма. Хто не вишле належитости згори, тому мусимо висилати за післяплатою а тому замість 2·80 мусить платити 4 зол.!

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ПОДЯКА

Супроти численних обявів щирого співчуття, з якими я стрінулася по тяжкій і несподіваній страті бл. п. Мужа мого о. Димитрія Курдидика, б. декана і пароха в Циганах, почуваю горячу потребу серця подякувати перш за все Впр. о. Деканові Вальницькому за оказану зичливість, за провід у похороні і зворушуючі прощальні слова при виносі тіла, Впр. о. Гуньовському за проповідь в Церкві, в якій теплими словами та тарними красками змалював Покійного, Вп. о. Гребенюкові за сердечне прощання над могилою, Впр. о. шамб. Малицькому, о. Луцикові, о. Казновському, о. Василикові, о. Назаревичеві, о. Маковійчукові, о. Алексієві, о. Оробцеві, о. Кузикові, о. Сасові, о. Тарнавському, о. Антоновичеві, о. Атаманюкові, о. Островському, о. Деревянкові, о. Ольшанському, о. Санойді і о. Галіцькому за Служби Божі й участь у похороні, Вп. мец. д-р Чировському за прощальні слова від Інституту „Народний Дім" і від гуртка інтеліґенції в Борщеві, Вп. Зілинському за прощання від Читальні „Просвіти" і від міщанства в Борщеві, Вп. Дир. Шалецькому за прощання від Українського Кооперативного Банку в Борщеві, Вп. Николі Корсі за сердечні прощальні слова від парохіян і від Кружка Рідної Школи в Циганах, Вп. дир. Ґоралеви за прощальні слова від УНДО і від Кружка „Рідної Школи" в Борщеві та Ґангусі Костюк, що з діточою зворушливістю прощала Покійного — як Опікуна-Батька дітвори місцевої української школи Кружка „Рідної Школи" в Циганах.

Дальше дякую Церковному Брацтву в Циганах, Кружкови „Рідної Школи" в Борщеві і в Циганах, Інститутови „Народний Дім" в Борщеві і другим установам, що зложили вінці на могилі.

Окремо дякую Панству Смалям, Банатовським, Харжевським, Маюкам, Койдам і Мушинським, що прибуттям, розрадою та помочю оказали в тій тяжкій хвилі щире співчуття. Вкінці дякую всім ВП. Парохіянам, Вп. Сестрам Служебницям як також всім знакомим і чужим, що зблизька і здалека, не жалуючи труду так дуже численно прибули і взяли участь у відпроваджені Покійного на місце вічного спочинку або надіслали вислови свого співчуття. Нехай Всевишній нагородить усім сторицею. — *Бронислава з Сасвичів Курдидикова з родиною.*

ПОДЯКА МИЛОСЕРДНИМ СЕРЦЯМ!

Найсердечніше Спаси-Біг складаю всім Вп. Жертводавцям за ласкаву поміч грошеву. Зворушує мене, що тяжка криза не придавила в укр. серцях благородних почувань. Нехай сердечна молитва, пливуча з вдячного серця, виєднає Вам, Вп. Добродії, обильне благословення боже і поміч у всіх Ваших потребах життєвих. — *Сирота по священику.*

Загальний Зїзд „Рідної Школи“, передбачуваний на 8. квітня ц. р. з р і ч е в и х причин пересунений на понеділок 24. квітня 1933 р. Залізнича Дирекція у Львові своїм рішенням з 23. III. 1933 р. ч. VI/2/313/33 відмовила дозволу на залізничу знижку делеґатам на Загальний Зїзд із „засадничих оглядів“.

ОРҐАНІЗАЦІЯ „ПИСАНКИ“ ДЛЯ РІДНОЇ ШКОЛИ. Звертаємося з проханням до всього громадянства щоби з нагоди ладходячого Воскресення підготовити якнайкраще й найосновніше дар на „писанку“ Рідній Школі. Товариства й установи нехай заздалеґідь порішать, скільки мають на це зложити; кожна українська родина чи громадянин нехай відложать призначений на ту ціль ґріш як ненарушимий. Аматорські ґуртки нехай уладять на ту ціль театральну виставу. Ніяка установа нехай не надщерблює того дару для себе, хочби на які важні свої потреби! — Заздалеґідь прохаємо подбати, щоби було кому справно й докладно перевести зорґанізування цього дару в скорому часі. — *Голозна Управа Рідної Школи.*

Посмертна згадка

† Д-р Осип Турянський, наш оригінальний письменник і сатирик, учитель середних шкіл, помер 28 березня в Загальному Державному Шпиталі у Львові на рака, в 53 році життя. Покійний уродився в Оглядові, ґімназію скінчив у Львові, університет у Відні. До війни учителював в перемиській ґімназії. Воєнну кампанію перебув головно на сербськім фронті, де пережив страшну втечу розгромленої австрійської армії, котрої нужденні останки втікали ґірським бездоріжжам Балкану, завіяним снігами, в біді і голоді. Ніжні нерви Турянського зазнали там такого потрясення, що він уже потому не міг успокоїтися. На підставі своїх воєнних переживань написав свою найсильнішу книжку „Поза межами болю“, котру будуча українська держава мусітиме поставити на індекс заборонених книжок. По війні Турянський учителював в ґімназіях та семинаріях Рідної Школи, перед смертю в Товмачи, і писав. В сатирі „Дума пралісу“ скритикував наших „критиків“. Є в тій його праці й ознаки хоробливости, та на загал його критика слушна, місцями навіть дуже слушна. Його комедія „Раби“ повстала на особистім тлі. З кінцем мин. року покійний говорив авторови сих стрічок, що має ґотові до друку ріжні річи. Робив тоді враження фізично здорового чоловіка. Покійний був чоловік працьовитий, богато читав, знав кілька чужих мов, дуже любив говорити про чистоту нашої мови. Особисте його життя було нещасливе мабуть ізза його надмірної дразливости. — А. Ч.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

До Хвальної Редакції „Нової Зорі“ у Львові.

ГЕТЬМАНСЬКА УПРАВА. 25 березня 1933 р.

BERLIN WANNSEE Alsenstr. 17. Дня 26. III. 1933.

Гетьманська Управа повідомляє Хвальну Редакцію, що подана в „Ділі“ 18. III. 1933 в статті „607 рядків полеміки“ відомість про те, що Ясновельможний Пан Гетьман є масоном, не відповідає дійсності. Натомість правдою є те, що Ясновельможний Пан Гетьман масоном не є та ні посередно ні безпосередно не звязаний з якою будь масонською орґанізацією.

Вся праця гетьманського руху, на чолі котрого стоїть Ясновельможний Пан Гетьман і в котрім Він приймає найживішу участь, різко йде в розріз з ідеольоґією масонів, ідеольоґією антинаціональною та антирелиґійною.

О. Скоропис-Йолтуховський
С. Шемет.

Від Редакції: Нашу відповідь на ту статтю „Діла“ мусимо відложити з технічних причин на пізніше.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням ґрошей.

Жертви

Гр. кат. уряд парох. в Тучапах, п. Понельники зл. 2 для сироти по священику, зл. 5 на катол. преоу.

КІНА

АДРІЯ: Морський вовк.
АТЛЯНТІК: Десятий любчик (Аннї Ондра).
КАСІНО: Люди в ґотелі.
КОПЕРНИК: Галька (опера Монюшки з Ляндісом Кецурою).
МАРУСЕНЬКА: В тіні хреста.
МІРАЖ: Д-р Джекил і м-р Гайд.
ОАЗА: Добродій людства (Бастер Кітон).
ПАЛЯС: Слідство.
СВІТ: Св. Антін Падуанський.
СТИЛЕВЕ: Ґрішниця й ревія.
УТІХА: Рішаюча ніч і ревія.

Добірний товар! Дешеві ціни!

Свідомий українець, який курить, уживає тільки

ТУТОК і ПАПЕРЦІВ

КАЛИНА

ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі,

бо дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи“ і других установ.

82

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Др. С. ҐЛЯЗЕРМАН

б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена у Відні, спеціяліст в хоробах серця ординує від 3-5, у Львові, вул. Сикстуська 16. Тель. 15-03.

Секундарій Шпиталя

Др. БЕРНАРД АБРАГАМ

спеціяліст жіночих хоріб, акушер і ґінеколоґ

ЛЬВІВ, ЖОВКІВСЬКА 5, Тел. 94.50

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04.

Др. Б. Танне

б. довголітний лікар клініки внутрішних недуг проф. Венкебаха та останньо Серцевої Стації у Відни приймає в хоробах серця та кровоносних судин

у Львові, Хорущина 16.

Тель. 15-59. — Елєктрокардіоґрафія

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон. КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

Склад зброї й амуніції

власт. Й. БЕНЬКОВСЬКИЙ, передтим ЛЬВІВСЬКА СПІЛКА ЛОВЕЦЬКА у Львові, вул. Академічна ч. 3, поручає зброю, ловецьку амуніцію, фльоберти, ловецькі прибори (висилає за післяплатою). Виконує також направу зброї. 2

Найбільша в краю фабрика ДЗВОНІВ

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В Калуші, Сівецька 15, і в Перемишлі, Красінського 63.

ВІДЛИВАЄ на замовлення дзвони ґармонійні й поодинокі. — — ПЕРЕТОПЛЮЄ старі неужиточні дзвони, постійно удержує на складі понад сто штук ґотових дзвонів від 10 до 600 кг. ваги. ВИСИЛАЄ на бажання сторони спеціяліста для уділення фахових порад і вказівок. Ціни приступні. Сплата ратами.

Жадайте оферт та цінників. 4

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Р і к VIII. — Львів, четвер, 6 квітня 1933. — Ч. 25 (623).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 а.м.доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Українська справа

зганяє сон з очей „товаришів".

Постійний дописувач головного проурядового часопису „Газети Польської" п. Отмар в статті „Совітська загранична політика на переломі" м. і. пише: „Московські політичні круги рішучо переконані про тісну співпрацю між скрайними правими кругами української й російської еміґрацій та гітлерівським режімом .Про се вимовно свідчать острі пресові коментарі совітської преси до „українських апетитів" Ґерінґа і Розенберґа. Останній став в Совітах „героєм дня". Акцію Скоропадського і Коновальця слідять в СССР дуже уважно. Позірно легковажний тон совітської преси супроти згаданих вгорі „гетьманів" треба вважати радше штучним". Такі цікаві вісти приносить добре поінформована „Ґаз. Польска". Зате „Діло" уважає українську справу в звязку з гетьманською „комічною" і навіть робить з тої справи кепські 1-квітневі дотепи.

СССР дуже обурений

ПАТ (Польська Агенція Телеґрафічна) приносить про се великі депеші. — Особливше обурення на замір відірвання України від СССР.

ПАТ доносить з Москви: „Ізвестія" пишуть, що совітська публична(!) опінія(!) оцінює заміри німецького правительства не після слів, але після діл. Факти доказують, що зорґанізована протисовітська кампанія в Німеччині поширюється. Поліція насильно вдирається до совітських інституцій в Німеччині і робить там ревізії. В т-ві „Дероб", котре займається збутом совітських нафтових продуктів, зорґанізовано нищительську акцію. Совітських горожан арештують і зневажають. На тлі тих випадків дуже симптоматичний факт, що недавний прибалтійський горожанин, Альфред Розенберґ, товариш зброї Гітлера і рішучий приклонник війни проти СССР, іменований спеціяльним комісарем Гітлера для справ заграничної політики. Очевидно нам добре знані проекти Розенберґа, що дотичать зорґанізування протисовітського бльоку держав та відірвання України від СССР, сприяють тому, щоби Розенберґ став виконавцем завдань заграничної політики Гітлера.

Конкордат Німеччини з Ватиканом

хоче предложити канцлер Гітлер.

Католицька Пресова Аґенція доносить: Канцлер Гітлер заміряє предложити Ватиканові конкордат подібний до конкордату фашистівської Італії з Апостольською Столицею. Як відомо досі справу церковно-політичних взаємин німецького католицизму управильнювала не центральна влада але правительства поодиноких держав, що входять в склад Німеччини. Окремі конкордати зі Святою Столицею підписали: Баварія, Прусія й Баденія.

Війна большевиків проти Великодня

Союз воюючих безбожників уложив проект сьогорічної кампанії в часі Великодних Свят. Кампанія буде тривати від 1. до 25 квітня. Спеціяльну увагу звернуть безбожники на село, де кампанія проти Великодних Свят буде мотивована шкідливістю святкування в часі весняних полевих робіт. 1-го квітня виїхало на села кількадесять бриґад безбожників з кіновими і радієвими апаратами та безбожницькою літературою. Державне радянське видавництво видало серію книжок і брошур протирелігійного змісту. Подібно буде переведена пропаґанда проти жидівського свята пейсаху і магомет. Курбан-байраму.

Гітлерівський орґан про Жидів

З Берліна повідомляють: Жидівські орґанізації в Німеччині проголосили заяву льояльности супроти німецької держави. Мимо того центральний орґан гітлерівців „Фелькіше Беобахтер" пише: Жиди мусять тепер відчути наслідки того, що робили їх провідники, головно жидівські письменники, які винуваті за все, що тепер діється. Жиди тепер вразливі, а передтим убивали невинних закладників у Мінхені, Будапешті та в СССР і то в найбільше звірський спосіб. Ніхто не думав над тим, щоби запротестувати проти півторамільона вбитих у СССР, що впали жертвою жид. жорстокости. Жиди мусять це відпокутувати.

Вірменський відпуст

і великий ярмарок в Кутах.

Аґенція „Всхуд" доносить: На терені станиславівського воєвідства проектується цикль туристичних і краєзнавчих прогульок. Одною з великих атракций сегорічного сезону має бути ярмарок і вірменський відпуст в Кутах. Міродатні чинники, ініціятори сеї атракції, рішили поробити найдальше йдучі комунікаційні полекші при можливо найбільшій знижці білетів. Підчас тої імпрези продаватимуть гуцульські килими, вироби з кераміки і ріжнородні прикраси. Приїдуть прогульки з Варшави, Львова і Станиславова. — Наші економічні чинники повинні також використати сю імпрезу для господарських і пропаґандистичних цілей.

Веселих і щасливих свят!
Щоби весело і здорово святкувати поручає
„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ"
у всіх своїх складах добірні споживчі й кольоніяльні товари, правдиві столові й богослужебні вина та інші знамениті напитки.
Замовляйте живностеві пачки:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 36.
Там дістанете тек здорове на-сіння городини і квітів!

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?
Коли так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ПРО ГРОЗУ ДУХОВОЇ РУЇНИ

Пастирський Лист.

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Божою Милістю і Святого Апостольського Римського Престола благословенням ЕПИСКОП СТАНИСЛАВІВСЬКИЙ Всечесному Духовенству і в Христі возлюбленим Вірним Мир о Господі й Архієрейське благословення!

Український нарід за весь час свого істнування переходив ріжні-преріжні злидні. Неустанно нападали всякі вороги, які тяжко знущалися над народом. Убивали у війні, упроваджували в неволю, палили та нищили майно і всякий дорібок. Одначе й найлячніші наїзники не спричинили такого спустошення в народі, яке тепер грозить від найновіших ворогів а іменно від ворожих релігійних сектантів, як також від всяких розкладових впливів та безбожницьких орґанізацій. Бо всі попередні вороги убивали тіло та нищили дочасне добро, але сі найновіші грозять убийством і затроєнням душевним, т. є знищенням найвисшого добра, від котрого залежить не тільки всяке добро дочасне і вічне, але й все істнування народу.

Що до релігійних сект, то їх повно появилося в послідніх часах між народом під ріжними назвами, як: євангелики або протестанти, під котрими розуміються лютерани, кальвіністи, реформатори та інші, відтак суботники, методисти, анабаптисти, дослідники св. Письма, т. зв. байбельники, духовники або пятьдесятники та всякі инші. Всі ті секти появилися між нашим народом не самі з себе, але їх впроваджують і голосять ріжні платні аґенти з загранциі, з чужих країв, а найбільше з Америки. Вони увихаються між народом і полюють та закидають сіти на незрячих людей немов на звірину. Зводять фальшивими обітницями, підплачують грішми, пускають в очи блахмана та стараються видерти з людських душ правдиву віру і моральність, т. є найдорозші скарби й основу всякої сили і життя так поодиноких людей, як і цілого народу.

Правди віри, то не людські видумки, які можна зміняти до вподоби, але то вічні правди незмінні, як Бог незмінний. Вони Богом обявлені і Богом приказані, в них треба вірити, їх триматися і після них жити під утратою спасення. Їх не можемо зміняти, як зміняється одіж, прим. кожух або чоботи, але вони вічні. Небо і земля минеться, але правди Божі ніколи не минуться.

Кождий хто має розум, хто має совість, той тримається правдивої віри, а коли чує про якісь инші релігії, то не йде сліпо за ними, але видячи і розуміючи їх фальш і підступ, не дає їм послуху і від них відвертається. То тільки без-

словесні та дурні вівці у своїм розгоні біжать сліпо за бараном і летять в пропасть.

На жаль в деяких місцевостях знаходяться люди, які подібні до глупих овець, даються зводити несовісним аґітаторам, дають їм послух і йдуть за ними не розбираючи і не застановляючися, які будуть потім наслідки з того. Із-за сеї причини хочу сим моїм Пастирським Листом опамятати зблудивших, а остеречи тих, котрим загрожує, або може загрожувати найбільша небезпека.

Найперше звертаю увагу, що ті всі секти, якіб вони не були, не становлять ніякої правдивої церкви, а всі їх проповідники не мають ніякої власти від Ісуса Христа їм уділеної. Всі ті секти разом зі своїми провідниками якраз збунтувалися проти правдивої Церкви, яку Христос оснував і якій дав власть і все, що потрібне до захования і голошення правдивої віри, моральности і до усвячення та спасення людських душ. Христос оснував свою Церкву на св. Петрі як видимій Голові, на найвисшім Настоятелю Церкви і Його Заступнику на землі, а відтак на Апостолах і Учениках. До св. Петра, до Апостолів і Учеників сказав Христос, котрому дана всяка власть на небі і на землі, **Дадѣ́сѧ мнѣ̀ всѧ́ка вла́сть на нєбєсѝ и̑ на земли́** (Мат. XXVIII. 18), щоби йшли і научали всі народи, а рівночасно сказав Христос, що хто їх слухає, Його слухає, а хто їх відкидає, Його як Спасителя відкидає. **„Слы́шай васъ мене́ слы́шетъ. и̑ ѿмета́йсѧ вас҃ъ мене́ ѿмета́етсѧ** (Лук. X. 16). А та власть дана св. Петрови, Апостолам і Ученикам не устала з їх смертю, але перейшла на їх наслідників, т. є на кождого Св. Отця Папу Римського, на Епископів і на священиків. Бо Церква має істнувати, як сказав Христос, по всі віки до кінця світа. Отже власть Його мусить переходити на наслідників так св. Петра як і Апостолів і Учеників. Св. Ап. Петро, Апостоли й Ученики повмирали як особи, але власть Христова не зійшла з ними до гробу, але перейшла на їх наслідників, бо инакше Христова Церква перестала б істнувати. Отже кождий Св. Отець Папа Римський як наслідник св. Апостола Петра має ту саму власть що Св. Петро, є найвисшим Пастирем і Учителем цілої Церкви і Намісником Христа на землі. Епископи є наслідниками Апостолів і вони справують уряд Апостольський в залежности від Папи по дієцезіях їм від Папи определених, а священики як наслідники Учеників сповняють обовязки священичі і душпастирські в залежности від Епископів по парохіях від Епископів їм определених.

В той спосіб Христос Спаситель установив Церкву научаючу, а всі вірні до неї належачі становлять Церкву слухаючу. Тій Церкві дав Христос свою науку, свої св. Тайни і свої заслуги, а що найважніше, сам перебуває утаєний в Найсвятішій Евхаристії, а кромі сего дав св. Духа, котрий зійшов в день пятьдесятниці, т. є в день Зелених Свят на Апостолів і Учеників зібраних в навечернику разом з Преч. Д. Марією і прочими першими вірними і той Дух св. неустанно ділає в Церкві Христовій, ту Церкву просвічує, оживляє і провадить дальше діло відкуплення людського роду і вона не може помилитися, ані упасти мимо ворожих наступів і противностей так, що навіть ворожа сила пекла не може її перемогчи і знищити. **..Ты́ єсѝ Пе́тръ. и̑ на се́мъ ка́мени созижд҃ѹ̀ це́рковь мою́. и̑ вра́та а̑дова не ѡ҆дол҃ѣ́ютъ ѥ́й҃**. (Мат. XVI. 18). Так отже оснував Христос свою Церкву, котра називається католицькою Церквою. Тої Церкви маємо триматися, її слухати і в то вірити, що Бог обявив і що та св. католицька Церква до вірування подає, бо вона має власть учити, бо вона має власть вірних до спасення провадити, бо вона отримала до сего власть від Христа і світло та силу св. Духа.

Між св. Тайнами є одна св. Тайна, котра називається св. Тайною Священства. В тій св. Тайні уділяється через рукоположення Епископа власть священича, силою котрої уділяється власть і сила св. Духа, щоби всі, котрі приняли ту св. Тайну священства, могли важно уділяти всі прочі св. Тайни, щоби могли правити Службу Божу, т. є приносити безкровну жертву, людей учити і слово Боже проповідати.

Всі повисші правди ми повинні завсігди мати на гадці і в серці та не давати послуху всяким фальшивим апостолам, котрі немов вовки одягаються в овечу шкіру, щоби людей зводити і душі їх убивати. Прецінь Христос не оснував своєї Церкви на Лютрі ані на Кальвіні, або на инших провідниках всяких сект. Прецінь Христос не післав ані Лютра, ані Кальвіна, ані прочих аґітаторів, ані не дав їм ніякої власти, щоби вони були учителями і проповідниками Божого слова.

Якраз Лютер, Кальвін та инші провідники й основники тих всіх погубних сект, вони якраз відступники від правдивої католицької Церкви. Вже яких пятнацять соток літ істнувала католицька Церква, коли Лютер та инші з ним відступили від правдивої науки Христової і виступили проти катол. Церкви. А всі инші основателі найновіших сект, доперва в послідних часах зродилися.

Кромі сего треба знати, що поза многими сектами стоять тайні ворожі організації, які спомагають їх грішми в тій ціли, щоби нищити правдиву релігію, щоби повалити катол. Церкву, щоби людей зводити і їх душі губити. А наші деякі люди такі нерозважні і нерозумні, що дають послух і віру якимбудь зайдам та пройдисвітам. В справах чисто людських, в справах дочасних заховуємо велику осторожність і випитуємо, з ким маємо до діла, звідки він, хто він, яку має легітимацію, а тут в справах найважніших, в справах віри, в справах дочасного і вічного добра наші люди йдуть сліпо за першим лучшим зайдом й аґітатором.

Відтак мусимо знати і розуміти, що всі ті провідники сектантські, чи вони називаються пасторами, чи причерами, чи якимбудь иншим іменем, не тільки не мають ніякого післанництва від Христа Спасителя, не тільки не мають права проповідати Науку Христову і св. Письмо пояснювати, але також не мають власти і сили уділяти св. Тайн. Бо вони не мають св. Тайни священства, в котрій уділяється власть і сила св. Духа до справования священичого уряду. І тому між ними нема ніяких священиків, чи як наші люди кажуть „ксьондзів“. Такими „ксьондзами“ як евангелицькі пастори чи провідники инших сект, можуть бути перші лучші ґазди в селі, бо такі пастори, чи инші провідники нічим не ріжняться від першого лучшого світського чоловіка. І тому треба уважати за найбільшу глупоту деяких наших людей, які покидають своїх правдивих священиків і кажуть, що вони собі знайшли чи знайдуть других „ксьондзів“, себто сектантських. Справді сліпі чіпаються сліпих і всі летять у пропасть.

Тому що ті всі еретики й сектанти відкидають св. Тайну священства і вслід за тим не мають правдивих священиків, тому їх „ксьондзи“ не можуть важно відправляти Службу Божу, уділяти св. Причастія або уділяти розрішення грішів в св. Тайні Покаяння. Впрочім вони не узнають св. Тайни Покаяння, ні Причастія, т. є принимання правдивого Тіла і Крови Христа Спасителя під видами хліба і вина, вони не узнають також инших Богослужень та освячень, як: мирования, свячення води, зілля, овочів і т. д. А коли вони правлять свою службу божу, або инші богослуження, то вони надуживають наших Богослужень в тій ціли, щоби тим лекше і скорше ошукувати наших людей.

Так робили також лютерани, котрі з початку наслідували католицькі Богослуження, щоби незрячих ошукувати, а відтак все відкинули, — так зроблять і теперішні сектанти пізніше, коли зовсім отуманять зведених наших людей. А коли ті сектантські „ксьондзи“ сповідають, то також ошуканство, бо вони не тільки не мають власти гріхи відпускати, але також не обовязані мовчати про гріхи, про котрі довідалися в сповіди і тому можуть всім розповідати. Вони в кулак сміються з тих, котрі у них сповідаються. Таксамо коли дехто з відступників з наших людей кличе такого сектантського провідника в хвилі смерти і перед ним сповідається, то все ошуканство, бо гріхи невідпущені. Видко, яке велике релігійне затуманення у деяких наших людей.

Що до пояснювання св. Письма, то треба знати, що в св. Письмі укриті найвисші і найглибші таїнства і тому не може хтобудь св. Письмо толкувати, тільки католицька Церква, котра отримавши св. Духа є непомильна в справах віри і моральности і вона одна може правдиво св. Письмо пояснювати і толкувати. Як кождий зачне собі толкувати св. Письмо після свого розуму і вподоби, то намножиться тілько засад віри і моральности, кілько є людських голов. Бо що голова то розум. Бо кождий буде боронити своєї „правди“. І тут головна причина, що тілько є тих сект, тих всяких релігій і вір, бо кожда секта після себе толкує і голосить свою правду.

А прецінь може бути тільки одна непомильна правда. Великі святі й учені заглиблювалися в таїнства св. Письма, одначе не могли всего зрозуміти й тому зверталися до катол. Церкви і так приймали Божі правди, як учила й учить католицька Церква. І тому св. Августин великий святий і учений сказав, що він навіть св. Письму не вірив би, якби його не учила св. Церква. Коли такі великі учені і святі чули себе слабосильними в справі зрозуміння св. Письма, то які смішні і навіть зухвалі ті недоуки сектанти, котрі чваняться, що вони покликані до пояснювання і толкування св. Письма.

Не менше кождий віруючий католик мусить також се знати, що не все записане в св. Письмі, що Христос і Апостоли учили. Многі засади віри і моральности містяться в устнім переданню і в практикованню почавши від перших часів апостольських. А над тим всім чуває, пояснює і до вірування подає тільки католицька Церква.

На основі фальшивого розуміння св. Письма деякі секти доходять аж до божевільности, т. є аж до утрати розуму. Вони думають, що входять безпосередно в лучність зі св. Духом. На зібраннях своїх всі моляться голосно як хто хоче, мовляв, по „свому“, аж до умучення, а нераз аж до шалу. І вони думають, що тоді сходить на них св. Дух. Трапляється, що жінки вибухають голосним плачем, падуть на землю і майже відходять від розуму. Чув я, що на однім такім зібранню провідник секти мав заслонити собі рукою лице і сміятися з дурних баб, котрі шльохали і пляцком лежали на землі. Справді комедія, котра йому удалася з дурними бабами. На таких зібраннях не Дух св. ділає, але темний дух, сатана, котрий ніколи не стояв у правді і котрий є вітцем фальшу і підступу. Ось до такого божевілля доходять ті, котрі відступлять від Христа, котрий є дорогою, правдою і життям. **..Ѩзъ е́смь пу́ть и̑ и̑́стина и̑ жи́вотъ**. (Іоан. XIV. 6).

(Далі буде).

РОДСТВА НЕПОМНЯЩІ

Розбір резолюцій українських націоналістичних студентів про їх відношення до релігії взагалі і до католицької зосібна.

Зміст: Одна резолюція студентів, на котру вповні годимося. — Про двацять грубших нельогічностей в їх резолюціях. — Чи можна зі становища націоналізму оцінювати католицьку релігію? — Про ріжні родп націоналізмів, галицькі і наддніпрянські, про націоналізм „Діла“, „Нового Часу“ і „Нашого Прапора“, Мудрого, Кедрина і Донцова. — Про те як православні припікали православного пароха св. Юра горячою смолою і як та процедура лучиться з „націоналізмом“ Донцова. — Чому Донцов не радить різати Поляків? — Головний теоретик українського націоналізму про Ісуса Христа або чому не можна рівночасно признаватися до теорій Донцова і признавати цінности католицизму? — Чи весь католицький рух може стати ліво-націоналістичним? — Під якими услівями націоналісти признають цінности католицизму? — Чого хочуть хлопці з розмахом. — Чи український націоналізм має які небудь сталі засади? — Про негативний націоналізм як один з 10 головних родів атеїзму. — Про атеїзм взагалі, про агностицизм, позитивізм, емпіризм, натуралізм, монізм, матеріялізм, лібералізм, большевизм, негативний націоналізм і ріжні роди та відміни тих модерних і менше модерних єресей. — Де укрита причина нельогічности їх визнавців? — Дещо про жабуриння, яке в часі повені несе Дністер. — Слово про два роди людей родства непомнящих...

Молоді Приятелі!

У звязку з Вашою першою резолюцією, а саме з 4 словами її про співпрацю з ріжними християнськими культами, виложив я Вам у попереднім листі коротко свій погляд на фільософію історії України. Той лист давав я перед друком читати поважним нашим історикам і коли вони заявили мені, що нема в ньому ніякого історичного фальшу ані такого твердження, якого не можна булоб боронити на підставі відомих фактів, я випечатав той лист до Вас. Думаю, що взагалі всякі важніші статті треба давати перед друком до контролі опитним людям. Тоді наша преса виглядалаб далеко лучше ніж виглядає.

Тепер вискажу свої думки з приводу дальших Ваших резолюцій. Друга звучить дослівно так:

„Українське Отуденство стверджує, що суть і дійсна вартість кожного суспільно-політичного руху, який у своїй основі має означену ідеольогію, залежить не лише від засад цієї ідеольогії, але в рішаючій мірі від морально-духової вартости, життєво-політичної вироблености та практичного діяння тих людей, що ці засади визнають“.

Ся резолюція очевидно цілковито слушна. Я вповні її підписую. І власне на підставі сеї резолюції в звязку з іншими хочу отверто поговорити з Вами про ріжні звязані з тим справи, а передовсім про Вас і Ваше духове нутро. Думаю, що коли Ви уважали вказаним прилюдно висказати Ваші думки про рух, у котрім я працюю, і я се уважно перечитав та застановився над тим, що Ви оповістили, то не буде в тім з моєї сторони ніякої претенсіональности, коли я вискажу свої думки про Вас і Ваш рух тай не буде в тім пониження Вашого достоїнства, коли Ви докладно застановитеся над тим, що я Вам скажу.

Отже Ви висказали зовсім добре найслушнішу думку, котру вже зрештою нераз рівно справедливо висказували перед Вами, що вартість кождого руху залежить не лише від засад його ідеольогії, але в рішаючій мірі від морально-духової вартости, життєвої виробленості та практичного діяння тих людей, що визнають дану ідеольогію.

Не легка се річ говорити з Вами про морально-духову вартість, бо на підставі Ваших резолюцій дуже трудно сказати, що Ви розумієте під моралю. Тут перериваю писання сеї статті, щоб уважно перечитати Ваші резолюції ще раз....

Скінчив я ще раз читати всі Ваші резолюції з увагою й олівцем в руці тай у тих резолюціях, котрі Ви уложили по 5-годинній дискусії і назвали „принціповими й річевими“, — нарахував я кромі вступу одинацять зложених речень, в котрих є поверх 20 грубших і очевидних нельогічностей і фальшів. Значить пересічно припадають по дві нельогічности або по два фальші на одно речення. Повірте мені, бо щиро Вам се кажу, що читав я Ваші резолюції не тільки без злоби, але з симпатією до Вас (про її спеціяльну причину скажу Вам отверто потому). Та мимо моєї симпатії до Вас не можу признати навіть середної духової вартости тим, що для Вас ті резолюції укладали тай ще їх принціповими й річевими охрестили. Помалу постараюся розібрати згрубша ті нельогічности і фальші, але, розуміється, не всі нараз, бо як бачите навіть „Діло“ жалується, що не може читати великих статтей, хоч там працює п. Кедрин, хлоп вправді худий, але жилавий, дорослий і такий проворний, що вчить наш 40-міліоновий нарід рівночасно в „Ділі“ обстоювати інтереси лібералізму, в „Меті“ католицизму, в окремій брошурі православія, а в „Розбудові Нації“ націоналізму.

Перша з Ваших 20 нельогічностей та, що Ви зі становища засад ідеольогії українського націоналізму хочете оцінювати католицьку релігію та її цінности. Се приблизно таке нельогічне якби до Вас хто сказав: „Розуміюся тільки на родах зерна, спеціяльно на гречці та виробах з неї від лемішки почавши і зі становища тих справ хочу оцінити вартість плятини“.

Друга з Ваших 20 нельогічностей та, що Ви не кажете, що саме уважаєте засадами ідеольогії українського націоналізму і — котрого націоналізму? Ви прецінь повинні знати, що є ріжні українські націоналізми. І так галицькі націоналізми се далеко не те, що націоналізми наддніпрянські, а між галицькими націоналізмами націоналізм „Діла“ це своїм змістом і своєю формою не те, що націоналізм „Нового Часу“, коли в ньому владу пера має Дмитро Паліїв, і не те, що націоналізм „Нашого Прапора“, коли в ньому владу має Боднарович, а всі ті три націоналізми не те, що націоналізм Донцова, а всі ті чотири націоналізми не те, що націоналізм галицьких радикалів або наддніпрянських УНР-івців, між котрими є також грубі ріжниці так під оглядом політичним як економічним і навіть моральним. Ба, я Вам документами можу доказати, що навіть в одній і тій самій націоналістичній газеті в найважніших справах і проблемах нації „засади ідеольогії“ націоналізму виглядають інакше, коли владу пера має Мудрий, а інакше коли владу пера має Кедрин, до тої міри інакше, що Мудрий мусить простувати те, що понаписує Кедрин і заявляти, що він рішучо й засадничо з тим не годиться. Отже коли націоналізм до тої міри розбитий, ба, розпорошкований, то навіть примітивне політичне вироблення, коли хто його має, наказує особливо в резолюціях, які називається „принціповими“, твердо заявити, котрий з тих націоналізмів обстоюєте Ви. В резолюціях того нема. І додуматися того не легко, а то з отсих причин. Правда, Ваші резолюції появилися наперед в органі молодих для старших, що називається „Наш Клич“, а та газетка воює зі всіма іншими націоналізмами та їх органами з виїмком донцівського; отже виходилоб, що Ви визнавці націоналізму Дмитра Донцова. Ба, коли се неможливе з отсих причин: 1) В книжці Донцова п. з. „Націоналізм“ на ст. 175 виписує Донцов за Бенсоном, що Ісус Христос „гукав“ такі кличі, які для суспільности мусіли принести пролив крови і руїну(!) та „підюджував“ нарід проти його голови і проти представників релігії. 2) На 171 ст. тої самої книжки вчить Донцов „тужити за щастям ножа і крови“. Вчить різунства задля самого різунства і так виразно каже: „щоб дати себе чути“... Таких проявів нема в цілій українській минувшині, бо навіть найдикша українська чернь, котра прийшла з козаками під Львів, тортурувала нашого (тоді православного) пароха св. Юра не в цілі самого тортурування, тільки в тій цілі, щоб видобути від нього вказівку, де сховані церковні гроші. Значить, якби був відразу зрадив їм потрібну тайну, бувби після всякої правдоподібности дістав що найвище пару разів поза вуха від православних братів знад Дніпра, а може й ківш горівки. А так горячою смолою вчили його „национальної солідарности“, як свідчить на підставі жерел таки православний історик Костомаров. А на основі „Націоналізму“ Донцова правдивий націоналіст має „дати себе чути“ ножем і кровю задля самого різунства, без іншої цілі. Хто не вірить, нехай собі перечитає його книгу п. з. „Націоналізм“[1]). А щоби хто не подумав, що Донцівський націоналізм приписує таке поведення тільки поодиноким націоналістам, а не цілому націоналізмови, отже він на ст. 177 тої самої основоположної книги українського націоналізму східного кореня з західною ленточкою (сам Донцов має австрійський докторат) виразно пише: „Нації ростуть і живуть (порядок понять правдиво націоналістичний) на те, щоб дати себе чути“. 3) Одначе в тій одноцільній різунській програмі й ідеольогії українського націоналізму робить Донцов один-одинокий виїмок і то чомусь такий, якби на збитки нашим націоналістам з Піємонту: а саме видає майже рівно трубу книгу, котру називає „Підстави нашої (себто націоналістичної) політики“. А з книги зовсім ясно виходить, що Поляків у відріжненні до Москалів не тільки не треба різати, але ще по думці Донцова треба їм подарувати Галичину, Волинь, Холмщину, Полісся і т. д. на віки вічні без найменших застережень про те, що в тих великих українських землях має статися з українським народом!...[2]) Отже на підставі тих трох „пунктів“ з творів найголоснішого і правду сказавши одинокого „книжкового“, то значить такого, що пише книжки, теоретика українського націоналізму припускаємо, що Ви, молоді приятелі, не можете його уважати своїм родоначальником і авторитетом. Бо колиб так було, то Ви не моглиби визнавати потребу співпраці з духовенством тої релігії, котра Ісуса Христа, свого основника, уважає Богом а не руїнником, як се робить Донцов. Дати себе чути ножем і кровю задля самого різунства, гадаю, навіть найбільше — скажім делікатно — хоробрим між Вами не буде по нутру. А якби вже виїмково якийсь того рода „козак“ трапився і мав такі степові амбіції, тоді він не погодився-сяб з Донцовом щодо третого „пункту“. А чому, то ми всі знаємо і про се в нашій Галичині не треба й говорити. Все те разом значить, що або Донцов Ваш теоретик, а тоді Ви не можете прилюдно говорити про визнавання цінностей католицької релігії, або Донцова Ви своїм теоретиком не визнаєте, а тоді Ви як націоналісти не маєте взагалі ніякої ідеольогії. Бо відкиж Ви її тоді маєте брати? Зі статтей Мудрого ні і Кедрина ні, бо „Діла“ відпекуєтеся. Зі статтей Паліева ні, бо „Нового Часу“ відпекуєтеся. Зі статтей Боднаровича ні і Яворівського ні, бо „Нашого Прапора“ відпекуєтеся. Зі статтей Певного ні, бо „Української Ниви“ відпекуєтеся. Самі Ви ще таких ідеольогічно-теоретич-

[1]) Ту книжку, з таким поглядом на Ісуса Христа постійно анонсує „Вістник“, рівночасно анонсуючи „Новий Час“.

[2]) Чому Донцов робить виїмок для Поляків у своїй „фільософії“ ножа і крови, дає до пізнання Липинський, просто потребував польського пашпорту в часі коли писав ту фільософію...

них статтей, які можнаб хоч сяк-так поважно брати, не оповістили тай не було ще часу на те. Зрештою — назвіть їх. Скажіть виразно: Там і там, в таких то статтях є наше євангеліє. Доки цього не зробите, маємо право питати: Отже якуж Ви властиво ідеольоґію націоналізму визнаєте?

Остає ще тільки одна одинока націоналістична ідеольоґія — практично-терористична, з нападами на почти, убиванням листоносів (між ними й Українців) ітп. Одначе приняття сеї ідеольоґії не годиться з Вашою шестою резолюцією, де Ви з радістю стверджуєте, що вже сьогодні є в українському католицькому русі радісні прояви позитивного відношення поодиноких Українців католиків до українського націоналістичного руху та їх активної участи в ньому й кажете, що ті прояви будуть все більше кріпнути, умасовлюватися і спрямовувати ц і л и й український католицький рух на правильний шлях боротьби... Ну, братчики, тут уже навіть найдурніший „вивядофца“ не закинувби Вам, що Ви за ідеольоґією націоналістів-терористів, бо мати таку ідеольоґію й рівночасно висказувати прилюдно віру, що на той шлях зійде в е с ь к а т о л и ц ь к и й р у х, — се вже булоби щось таке нельоґічне й до крайности наївне, що нема подібної річи, якою лучше можна булоб осмішити себе і весь свій рух в очах всеї суспільности. Ба, але в такім разі скажіть, де Ваша націоналістична ідеольоґія?

Третя з Ваших 20 грубших нельоґічностей та, що Ви називаючи себе молоддю, говорите про Вашу співпрацю з духовенством католицьким і инших культів у справах морального виховання українського народу... Таке (зрештою гарне) предложення в ціли виховування цілого народу у того, хто таке предложення робить і в того, хто його приймає, мусілоб бути попереджене певністю, що той, хто хоче виховувати других, сам уже вихований. З поняттям молоді ніде й ніколи, буквально в жаднім краю і в жаднім народі, не лучиться поняття скінченого виховання. Поняття молоді і поняття виховування инших або й цілого народу рішучо себе виключають. Ручу Вам, що навіть колиб Ви як молодь зробили таке предложення скопцям, котрих я представив Вам в попередному письмі, то й ті не принялиб Вашого предложення співпраці у справах виховування народа, тільки наперед предложилиб Вам скінчити Ваше виховання в них і то під контролею, не так собі, „на писок“... А щож доперва говорити про католицьке духовенство, якому Ви робите таке веселе предложення, що подібного вже давно в нас не було... Вам, коли Ви дійсно молодь, вільно робити ріжні дотепи — приватно і публично. Всюди молодь навіть люблять за її веселі дотепи. Але і в дотепах не треба перетягати струни... Тимчасом Ви робите такий дотеп, що католицькому духовенству предкладаете як молодь співпрацю в виховуванні всего народа, рівночасно в тій самій резолюції кажете тому духовенству, що воно разом з цілим католицьким рухом знаходиться на цілком фальшивій дорозі, отже виходить таке, що Ви властиво предкладаете катол. Церкві, що наперед возьметеся до основного перевиховання її духовенства, бо якжеж можна братися з „хрунем“ до такої будьщобудь не легкої тай відповідальної роботи як виховування цілого немаленькогож народу?! І ще на добавок навіть не згадуете про те, що й Вам придаласяб бодай крихітка доповнення в вихованні. Видно діло, не знаєте, що до основних засад католицького світогляду належить і та, що навіть найстарший чоловік мусить постійно до самої смерти боротися, що так скажу, зі своїм напевно істнуючим браком виховання і самовиховання і що той брак можна сяк-так перемагати тільки при помочи ласки Божої. Словом, тільки з сеї Вашої одної нельоґічности вилазять мов з якого гнізда гусениць цілі ряди нельоґічностей, які требаб понумерувати, бо інакше й виґімнастикована в дискусії голова може замотатися в тій суматосі. Та я не маю ні часу ні місця на те, щоб іще докладніше займатися розбиранням Ваших резолюцій. Гадаю, що й за се, що тут для Вас роблю, вгадає мене бодай дехто з Вас не злим тихим словом за 20—30 літ.

Четверта з Ваших 20 грубших нельоґічностей полягає на тім, що Ви признаєте великі морально-духові цінности християнській релігії взагалі і католицькій зокрема, що уважаєте можливим зробити з тих цінностей основу морального виховання всего українського народу і що предкладаєте духовенству Вашу співпрацю в тім величезнім ділі, — а л е в с е т е р о б и т е п і д у с л і в я м, „коли їх (то значить ті великі морально-духові цінности) будеться розуміти й оцінювати під кутом добра української нації“...

Оттут прекрасний ставок, в котрім аж кишить від грубшої риби! З цілости Ваших резолюцій знаємо і памятаємо, — бо хто таких річей не памятавби? — що Ви далекі від погляду, немовби католицьке духовенство і його Єрархія були з Вами в згоді щодо того „кута добра“. Отже коли Ви признаєте цінности релігії тільки під услівям, що кут оцінки того що добре і що зле буде в Церкві той сам що у Вас, на Вашім засіданні, а Ви кажете, що той кут оцінки в Церкві „недобрий“, а у Вас „добрий“, то з того ясно всякому, що Ви не можете свого доброго кута погляду замінити на злий. Отже з того слідує далі, що Ви моглиб погодитися з Церквою тільки тоді, коли вона свій кепський кут погляду заступить Вашим добрим кутом погляду, розуміється після Ваших вказівок, яких Ви певно не поскупите. Або щоб ужити виразніших і модних тепер понять, Ви на своїх нарадах в днях 12, 21, 22 і 23 березня 1933 р. обдумали, передискутували й ухвалили ні менше ні більше тільки д и к т а т у р у м о л о д і н а д в с і м и Ц е р к в а м и разом — і над католицькою зосібна. Розуміється диктатуру української націоналістичної молоді, бо инша молодь на те претенсій не має. І розуміється диктатуру в чотирох пунктах, котрі Ви доволі виразно виспецифікували в тій Вашій резолюції, в котрій поставили всім церквам услівя про розуміння й оцінювання добра українського народу під Вашим кутом погляду, то значить в резолюції першій, в точці „б“. А ті 4 пункти такі: 1) Християнська релігія взагалі. 2) Католицька релігія зосібна. 3) Морально-духові цінности. 4) Моральне виховування українського народу. Отже Ви хочете, щоби в тих 4 пунктах всі церкви слухали Вас, між ними й католицька Церква. З того видно, що Ви хлопці з розмахом, але з другої сторони — вибачайте за отвертість — виразно виходить, що всі, котрі ту резолюцію укладали і всі, котрі за нею голосували, призабули історію і навіть ґазет не читають. Бо якби вони, братчики, памятали історію, котрої пречінь мусіли трохи вчитися, коли на університет їх пустили, то зналіб, що католицька Церква в розумінню ні одного з тих чотирох пунктів не піддалася навіть наймогутнішим монархам і найкровожаднішим диктаторам, котрі мали велику силу. Отже не піддасться й бажанню авторів резолюцій і навіть редакторів „Нашого Клича“. А якби вони читали ґазети, то зналіби, що катол. Церква звела недавно наздвичайно тяжку боротьбу з мехіканською владою і ще властиво дотепер її веде, але не подалася і не подасться.

Вже половина місця призначеного на велику статтю занята, а я вспів сяк-так обговорити щойно 4 з 20 нельоґічностей у Ваших резолюціях. Отже хочне-хоч прийдеться обговорення дальших Ваших нельоґічностей відложити до дальших статтей. А тут треба Вам висказати мою думку, чому Ви, чи радше ті, що укладали Ваші резолюції, попали в такі трубі нельоґічности. Якраз тому що Ви в основу свого відношення до християнської релігії взагалі і до католицької зосібна поклали засади націоналізму. Розуміється, не засади націоналізму українського, бо ні оден з українських націоналізмів ніяких засад не має і в своїх орґанах в кождій справі що якийсь час висказує инакші, часто противні собі думки. Зрештою, як я вище замітив, Ви ні з одним українським націоналізмом не погоджуєтеся. Та Ви захоплені націоналізмом взагалі, польським, німецьким, італійським, російським, то значить охлапами й міязмами з них, які тепер скрізь уносяться в воздусі, мов бакцилі тяжкої недуги. А саме я маю на думці не той здоровий націоналізм, опертий на позитивній любови свого народу, котра оперта на природнім праві або навіть на надприродній вірі й любови до Бога, — тільки думаю тут про націоналізм нездоровий, котрий переконаний, що „його нація понад все“, що в імя тої його нації вільно робити найгірші злочини, що безумовно треба шкодити кождому сусідному народови і т. п. Такий націоналізм се осуджена католицькою Церквою єресь (блудна наука), страшенно шкідлива передовсім для тої нації, котрій вона думає, що служить. Міязми тої власне єресі уносяться тепер у воздусі й винищують духа цілих народів з усяких слідів добра, винищують гірше ніж в середних віках винищувала цілі країни чорна смерть, чума[3]).

Блудна наука розбишацького націоналізму тисячами жерел випливає з а т е і з м у в його найріжніших видах і відтінках. Як певно знаєте, атеісти люблять говорити про себе, що вони держаться виключно дійсности, яку можна справдити досвідом. В тім так тарно і складно уложенім висказі криється вся дуже ріжноманітна суть атеізму. Його найделікатніша форма а ґ н о с т и ц и з м, котрий каже, що не признає того, чого не бачить або не запримічує іншими змислами, отже не признає нічого надзмислового. В широко знанім у нас популярнім того слова значінні наші аґностики навіть не уважають себе атеістами. Вони розумують так: „Бога я не бачив. Отже не знаю, чи він є. Тому на питання, чи Бог є чи нема, відповідаю: Я не знаю“. Так думаючих людей не уважають у нас атеістами, хоч вони в дійсности атеісти, тільки делікатніші в вислові, бо ще свого атеізму не додумали до кінця. Та форма атеізму найчастіша між лучше вихованою молодю, котра походить з побожних домів, з народа і з інтеліґенції, також з духовної. Сего рода атеісти до воюючих не належать. Вони готові навіть признавати релігії й католицькій зокрема великі морально-духові цінности, готові приватно і прилюдно говорити, що релігія взагалі й особливо католицька знаменито надається до виховування народу (розуміється, до виховування їх самих — ніколи в світі, бо вони на підставі вище наведеного розумування уважають себе не тільки вже вихованими але взагалі наймудрішими зі всіх людей, мовляв: „Коли Бог є, то я його не чіпаю, а коли нема, то я не говорю, що є“).

Кінець сего листа до молоді буде в слідуючім числі „Н. Зорі“.

---

[3]) В книжці „Українська Проблема“, котра недавно появилася як овоч довголітнього досвіду Преосв. Григорія, Епископа станиславівського, знайдете докладніше зясування позитивного й негативного націоналізму. Повірте мені, що варт і Вам основно перестудіювати ту книжку і що не треба звертати увагу на виступи того теольога проти Автора тої праці, котрого Ви мали нагоду чути на Вашім конґресі.

Збори Т-ва „Сільський Господар“

2) Д-р інж. Е. Храплливий продовжував свій звіт так: Сего року відбудеться 11-місячний хліборобський курс в Янчині, пов. Перемишляни, призначений для інтелігентних сил, інструкторів, помічників для аґрономів. Та школа буде перша наша хліборобська школа вищого типу. При „С. Г.“ існує Секція Допомоги Укр. Госп. Академії в Подебрадах. Вона складається з 19 делеґатів наших краєвих установ. УГА в Подебрадах не приймає тепер студентів на перші роки, зате веде Укр. Тех. Господ. Інститут позаочного навчання, на який вписалося богато молоді з Галичини. — IV. Видавництва „С. Г.“ мають активний більянс. Двотижневик „Сіл. Господар“ се (поруч „Місіонаря“ — ред. „Н. Зорі“.) наш найдешевший часопис. Він не має післяплатників, тільки самих передплатників. Місячник „Український Пасічник“ редаґований дуже добре, так, що з нього перепечатують статті польські пасічничі часописи. „С. Г.“ видав 1932 р. 11 книжок з календарем. Половина фахових, половина організаційних.

Ми видали 36.000 примірників книжок, разом 280,500 аркушів друку. Календар „С. Г.“ випущено в 10.000 прим. по 1.50 зол. Він розійшовся цілком. Нтр. Тернопіль закупив 3.000 нових календарів і 6.000 старших календарів по зниженій ціні 30—50 сот. В централі маємо замало людей. Наші заклики не все знаходили відгук у краю. Є такі філії „С. Г.“, що не передплачують ані „С. Г.“ ані навіть календаря не мають. Досі прислали звіти 22 філії, що мають 18.000 зорґанізованих членів. Якби всі 73 філії були таксамо зорґанізовані, то ми повинні мати до 70.000 членів. На жаль одну філію (в Бібрці — Ред.) влада вже закинула за... недіяльність! Новий закон про т-ва велить замикати недіяльні т-ва. Нам треба аж постерунконого, щоби братися до праці. Деякі філії пишуть нам: „Навчіть нас, що і як маємо робити, бо нам постерункові не дають спокою! Мусимо виказатися перед ними якоюсь працею“. — Чим сильніші будуть наші кружки і філії, тим сильніша та успішніша буде робота Централі. (Оплески). — Відтак дир. інж. М. Холевчук предложив замкнення рахунків і більянс за 1932 р. Сей рік приніс 129.55 зол. надвишки. Це перший додатний більянс від 4-ох літ. Від міністерства вплинуло 10.000 зол. дотації. Обдерження т-ва „С. Г.“ виносило 31. XII. 1932 р. 205.227 зол. Недобір з часописів виносить 10.000 зол. Доходи з акцизів виносили 4.368 зол. Богато залеглостей на післяплатниках. І так в 1930 р. післяплатники були винні 28.000 зол., в 1931 р. 16.000 зол., в 1932 р. 6.000 зол. Надвишка з видавництв виносить 8.163 зол. Членських вкладок з краю вплинуло 6.000 зол. Цего замало. Членські вкладки се мірило сили організації. Централя т-ва „С. Г.“ перенеслася з вул. Зіморовича 20 на Ринок 10. На редукціях персоналу (двох службовників) і на дешевший домівці заощаджено на рік 7.000 зол. — Від Контр. Комісії здавав звіт дир. М. Капуста. Він поставив 2 домагання: 1) стягати довги, 2) провірювати що 3 місяці реальність буджету. Діловодство в порядку. Моральний вислід праці вдоволюючий. Дирекції належиться признання за працю. — В дискусії забрав перший голос посол Г. Тершаковець (пов. Комарно): Мимо всіх старань фінансовий стан т-ва прикрий. До господ. школи в Коршеві доложено 23.000 зол. і тепер її ліквідується. Тільки держава може докладати такі суми а не ми. Нову господ. школу треба заложити тоді, коли сплатиться вже всі довги та стягнеться залеглости за членські вкладки й втягнинтра. В Рудках ми не маємо представників ні в Рільничій Комісії ні в Розвимім Суді. Наші домагання в тій справі це не угодовщина, як пишуть деякі часописи. Коли в Польщі є 70 проц. селянського населення то в нас аж 86 проц. Колиб уряд дбав про хліборобство, то не булоб такої крізи на селі. — Дир. П. Ковальський (голова філії „С. Г.“ на Лисів-повіт): Платні наших аґрономів не виносять навіть тих 60 зол., про котрі говорилося, бо прим. в Сокалі працюють два наші аґрономи безплатно. Найбільше розходиться книжки ветеринарні та годівельні. Аґрономи їдучи на села з відчитами повинні брати в розпродаж видання „С. Г.“ — Інж. Мамчин (Золочів): Справа Розвимних Судів не поставлена у нас належно. В Золочеві канцелярія „Правної Поради“ розвивається дуже слабо. До неї звертаються ріжні „манкарі“, щоби помагати їм сплачувати „манка“. Число аґрономів по повітах постійно росте. Члени „С. Г.“ на селі не цікавляться т-вом, бо не бачать з нього користи для себе. Сен. інж. Ю. Павликовський: Не треба недоцінювати Розвимних Судів. Вони боронять селян перед ліцитаціями. Вони існують тільки 5 місяців. За 2 місяці в цілій Польщі зголошено до Розвимних Суддів 13.000 справ, з того полагоджено 6.000 справ. Нехтувати їх нам не вільно. — М. Луцький (голова філії „С. Г.“ в Перемишлянах): В центрі зроблено богато діл переломової вартости. Випрацювано схему праці. Тепер треба нам перевести це в життя. Наші недомагання в краю полягають на браку співпраці провінції з центром. Треба перевірити методи праці. Наші інституції переживають також моральну кризу. Брак позитивної й конструктивної праці. Передвоєнні методи праці вже недоцільні. Тяжко працювати в такій атмосфері, як у нас на провінції. Без господарських підстав не піде ніяка праця.

(Дальше буде).

Перед виборами президента РП.

Хто буде президентом?

Польська проурядова преса пише, що наразі ніяких змін в складі польського правительства не буде. Ті зміни можуть наступити аж по Національнім Зібранні, т. зн. по виборах Президента Р. П. Коли проф. Мосціцкий не буде вибраний другий раз президентом, тоді згідно з традицією весь кабінет подасться до димісії. Національне Зібрання має зібратися найдальше до 4 червня с. р. Речинець Нац. Зібрання ще не устален. На всякий випадок декрет Президента про скликання Національних Зборів повинен бути оповіщений найпізніше на 30 днів перед закінечнням каденції Президента. — Між кандидатами на президента Польщі вичисляють прем. Пристора, пос. Морачевского і марш. Рачкевича. Одначе правдоподібно през. Мосціцкий згодиться знов кандидувати.

Право приватної власности

катол. Церкви в Еспанії скасовано.

По довгій дискусії еспанські кортези ухвалили 11 параґраф закона про релігійні віроісповідання і монаші чини. Згаданий параґраф, ухвалений 122 голосами проти 18, каже, що всі церкви, каплиці, приходства, будинки духовних семинарій, епископські палати, монастирі і взагалі всі будівлі призначені для цілей католицького культу, переходять на власність держави.

Зробив по мужеськи і мудро

Так говорять в Анґлії про плян Муссолінія.

З Лондону доносять: Анґлійська преса так консервативна як і ліберальна називає проект Муссолінія, на котрий згодився Мекдоналд, новим пляном мира й відноситься до нього з великою симпатією. Великий щоденник „Таймс“ пише: Політика ревізії договорів настільки мужеська наскільки мудра. І доки та тяжка справа не буде вирішена, доти мир в Европі не устійниться. — „Нюс Кроникл“ пише: Головна заслуга і вартість пляну Муссолінія в тім, що він робить практичні предложення. Правительство Франції не відмовляється від розгляду тих предложень. Гітлер вже згодився приняти їх. Отже коли порозуміння буде переведене в життя, воно буде дійсним кроком наперед для замирення Европи.

Кінець Рапалля

Відосібнення СССР.

Під тим заголовком краківський „Час“ м.ін. пише: „СССР може сподіватися, що коли їх недавному союзникови Німеччині вдасться взяти ініціятиву в Европі, то скорше чи пізніше вона подумає про якийсь загально-европейський хрестоносний похід проти СССР. Кошти тої виправи в великій мірі заплатилаб Польща. Територія СССР сталаби німецькою кольонією і вона винагородилаб з процентом втрачені у війні ринки. Друге потрясення для СССР, одначе не таке наглядне, се розрив економічних взаємин між СССР й Італією. Коли додамо до того голосний совітсько-анґлійський конфлікт, матимемо повний образ відрізання СССР від трьох европейських великодержав“.

Москалі як люди східні просто чудові люди, та пожиття з ними стає неможливе, коли вони хочуть, щоб їх уважати найбільше східним народом між народами заходу замість щоб уважати їх найбільше західним народом між народами сходу. (Кіплінґ).

Краєвий Студентський Конгрес

4) (*Дискусія* над культ.-освітним звітом): Курси дириґентів мають велике значіння. Також інтролігаторські курси конче потрібні не тільки по містах але й по селах. Бібліотеки наших читалень мають назагал понищені книжки. Хоч один студент в секції повинен навчитися інтролігаторської роботи та уладити інтроліт. курс. Одно село справило собі бібліотеку власними силами. Можнаби зробити виставу справлених книжок для заохоти. (Така вистава булаб у нашім краю скрізь далеко більше корисна ніж ріжні інші вистави, бо мотлаби причинитися до скріплення пошани книжки і тимсамим до скріплення її продукції. — Ред.). — До культ.-освітної праці треба підйому духа. Треба скликати окремий конґрес для культ.-освітної праці. На нім треба обговорити методику праці на основі дотеперішнього досвіду. Треба перевести зріжничкування праці. — Сего року було менше забав, більше поважної праці. — За політичні виступи студентства стрічають його закиди і перешкоди навіть в культ.-освітних товариствах. І так т-во „Будучність“ заборонило в себе вести якунебудь працю студенткам, членам Жіночого Кружка ім. Лесі Українки при т-ві ім. П. Могили за протикатолицькі резолюції студентства. — Цього року богато студентів не може студіювати через кризу. До того підвисшили унів. оплати! Через те зросла праця студентства в краю на 270 проц. Збільшилося значно число активних студентів що перебувають постійно на провінції і ведуть систематичну працю. Студенти абстиненти ведуть ожившлену працю в львівськім повіті. Їх секція має 80 членів з того 50 активних. Відбули 2 анкети, 6 ширших сходин, виголошено ряд рефератів. — Вкінці культ.-освітний референт доповнив свій звіт отсими цифрами: Маю звіти з 40 повітових секцій на всіх 65. (Минулого року тільки 26 секцій прислало звіти). В них є 424 активних членів з 260 місцевостей. Відбулося 129 сходин. На них виголошено 100 відчитів. Уладжено 68 святочних академій, 67 концертів, 187 аматорських вистав, 34 фестини, переведено около 300 ріжних анкет, 87 загальних зборів, виголошено 370 рефератів по селах, поїздок на села 552, люстрацій читалень 92, заложено 32 секції молоді, ведено 163 аматорських гуртків, 24 хори, 18 самоосвітних курсів. (Особливо інтересно булоб побачити вищечатаний звіт про зміст і висліди 300 анкет, про котрі згадав референт. — Ред. „Н. Зорі“). Ведено збірні лекції, голосне читання, уладжувано літературні вечорі і т. д. Праця студентства на культ.-освітному полі поширилася й поглибилася в останньому році. Маємо около 3.000 зиявів праці нашого студентства. Навіть ті неточні цифри звіту вказують, що праця укр. студентства посвійно зростає і разом з тим значіння нашого студентства серед громадянства. — Відтак здавав загальний звіт уступаючий голова Студентської Репрезентації. Він підчеркнув двоподіл між нашим студентством на табори національний і опортуністичний, що існує також і між старшим громадянством. Націоналісти це осторонний табор, що має органічну єдність. Націоналістична ідеольоґія не визнає „золотої середини“, тільки — „за“ або „проти“, як кожда релігія. Проти націоналістичного табору повстав чисто механічний табор „також націоналістів“, спортунистів, що мріють про „єдиний фронт“. Він повстав з ріжних непорозумінь, особистих амбіцій та анімозій. Нашу працю утруднювали репресії та увязнення. (В тім моменті кинув хтось на салю крізь двері летючки. Референт підчитує одну з тих летючки:

„Панове Студенти! Перед війною студенти організували товариства Українських Січових Стрільців. Дали початок української армії. Київські студенти гинули в рядах української армії під Крутами. Нинішні студенти замість іти слідами тих, які організували Українських Січових Стрільців і тих, які полягли під Крутами, — нищать одиноку організацію, яка організує молодь в чети й сотні, яка вчить дисципліни та впоряду... Нищать аґітацією та ухвалами, які накликують владу знищити Луги... Історія осудить Вас як тих, які в найтящій хвилині нищили українську силу. Тож віддімся від руйників і завначім своє становисько. — Студенти Луговики“. — По відчитанні тільки один студент крикнув: „Ганьба!“ Загал студенства приняв її спокійно, мовляв: „Наше становище в тій справі відоме!“). Не можна в імя минулого робити свинства. Луги се будучий уенерівський легіон. Ми націоналісти проти інтервенції. Українська держава повстане силами українського народу. Протиалькоголізна і протинікотинна акція поступила серед нашого студентства так далеко, що в Акад. Домі майже ніхто не курить (на 110 студентів). Що до свята „Українська Молодь Христові“, то се політична справа, котрої вістря спрямоване проти націоналістичного руху. В тій справі була анкета, котра ухвалила внані резолюції. Наше відношення до католицької Церкви позитивне. По упадку большевизму католицька Церква буде союзником націоналізму при відбудові нового життя. Треба розріжнити релігійні справи від політичних. Коли їх лучиться разом, тоді на тім терпить релігія. УКС пропагує опортунізм й угодовство. Ректорат гр. катол. Дух. Академії у Львові уладжує в травні чи в червні с. р. Шашкевичівське Свято, на котрім мають дефілювати „Луги“ Дашкевича. — (Дальше буде).

З КІНА

КіноПаляс: **Ром Експрес.** Якось так склалося, що всі фільми з додатком „експрес“ виказують гидь теперішного капіталістичного ладу. В большевицькім фільмі „Блакитний експрес“ воно зрозуміле. Але таке саме показують „Шанхай-е“ з Марленою Дітріх, таке саме і з „Ром-експресом“. В тім останнім К. Файдт грає ролю десперата, як впрочім завсіди... Поза браком усякої моралі фільм зроблений цікаво. Прегарні знимки з руху поїзду. Таких я досі ніде не стрічав. Виходжу і питаю себе: чи всі ті фільмові „експреси“ американської й німецької продукції не нюхали червінців? Большевицька революція се така ростина, що конечно потребує для свого розвитку не лиш активу комуністів, але й дефетизму некомуністів. Такі думки приходять мені вже від трьох-чотирьох літ; бо від того часу фільмові виробництва закидають помалу американський „геппі енд“ (щасливе закінчення) а їх фільми стають щораз більше дефетистичні і протикапіталістичні. А що криза в фільмовім промислі пішла теж від трьох-чотирьох літ, а що поїздки до Росії фільмових Гольдвінів і Маєрів та їх сотрудників-артистів почалися теж з того часу, то узасаднене підозріння, що всі такі фільми повстають під впливом червоної Москви. Коли ви досі не читали в 13 (611) ч. „Н. З.“ статті про „Большевицький фільм“, то зробіть це тепер. Думаю, що в тій статті я вдарив правильно, коли вона досі викликала вже три напади в большевизуючих орґанах „Кіно“ і „Українська Думка“... Знак що їдемо.

Кіно „Паляс“: **Мадярська любов.** Перший звуковий мадярський фільм-оперета. Апотеозує любов до рідної Мадярщини; показані краєвиди справді кажуть нам захоплюватися красою тої країни. Мораль трохи надто мадярська: рідний край треба любити й боронити без огляду на засоби (прим. недавний друк фальшивих банкнотів на „патріотичні“ цілі...) Все кінчиться подружжям....

КіноКасіно: **Люди в готелі.** Величавий фільм, за сценаріем Вікі Бавм, в обсаді самих зорян („старс“): Ґ. Ґарбо, Дж. Крофорд, обох Баріморів, В. Бірі, Л. Стона й ін. Бездушне життя богачів у величавому готелі представлене так, що можнаб цей фільм висвітлювати і в Совітах; але маю враження, що „пролєтарі“ зітхалиб навіть до такого життя. Всенький фільм перенятий страшним песимізмом і безнадійністю: шкода жити, в „Ґранд-Готелі“ як і в житті не діється нічого важного. Лиш одні займають місце других, як ті оборотові двері в готелі, безцільно. Величній, але й жахливий фільм: атеїстка Бавм, атеїст режисер Гольдінґ показали нам у тому фільмі пустий ших американського життя без Бога і без цілі в життю. Мистецька ґра артистів, надзвичайні декорації, люксус у виконанні й міра в орудниках оператора — все те тільки скріпляє сумний запит того фільму до всякого видця: нащо те все? Виходячи з кіна, радію що маю на те певну відповідь у своїй католицькій вірі. І жаль мені „людей з Ґранд-Готелю“... Кінець кінців: сей фільм може оглядати без шкоди для свого духа тільки чоловік з виробленим поглядом на світ, котрий відчуе пустку з життя безбожників як кару для них. На молодого й недосвідченого сей фільм може зле подіяти.

Кіно Атлянтік: **Аріяна.** Сценарій французького цинічного письменника, виробництва фірми „Неро-Пате“. Мораль того „модерного“ фільму скандальна. Виконання драстичних сцен віддане так, що відстрашує, а не спокушує. І це одна добра сторона. А друга: мистецька, істерична ґра жидівської артистки Є. Берґнер. Та що зробить і найкращий артист з неморальної шміри?...

Кіно Атлянтік: **Ігльоо. Доктор Міракел.**

Перший фільм „Ігльоо“ се репортаж з життя Ескімосів. Добре й гарно виконаний. Цікавий і корисний тим, що показуе нам жахливу безнадійність життя поган, але і правдиву силу людської душі, яка навіть і в поган має богато природного християнства. — Другий фільм „Доктор Міракел“ має бути оснований ніби на новелі Едґара Алена По. Не вірте тому: І сам Е. А. По не пізнав би своєї новелі „Морд при вул. Морґ“. Фільм „Доктор Міракел“ належить до модних сьогодня „несамовитих“ фільмів а ля Ґран-Ґвіньоль, як „Франкенштайн“, „Князь Дракула“ і подібні. Не можна до таких фільмів прикладати мірила естетики; їх одиноким критерієм напняття сензації й жаху. Брутальний садизм, неприродність аж до перверзії содомізму і повне заперечення реальної дійсности се три складники кождого такого фільму. Якби судити Европу лише по таких фільмах, то з повною рацією требаб їй дати назву „гнилої“. — О. Мох.

„Останній“ плян розброєння

МЕК ДОНАЛЬДА

Премієр Великої Британії Мек Доналд виголосив у Женеві велику промову. Зміст: В справі розброєння звертаюся до вас останній раз, бо та справа увійшла вже в остаточну фазу. Народи мусять поробити собі уступки, коли не має прийти до нової війни. Предкладаю 5-літний перехідний речинець для розброєння зглядно зрівнання у зброєнні. Рівночасно має бути створений міжнар. контрольний інститут. Стан армії поодиноких держав мавби бути отсей: Німеччина 200.000 жовнірів, Франція 400.000, Італія 250.000, СССР 500.000, Польща 200.000, Чехословакія 100.000, Бельґія 75.000. Дальше Мек Доналд предложив заборону вживати танків, тяжкої артилерії і бомбардування з літаків. Промову Мек Доналда приняли рясними оплесками .В справі того проекту мають ще висловитися представники поодиноких держав. Які будуть їх голоси можна вже судити по пресі. Французька і німецька преса майже однозгідно заявляе, що цей проект не до приняття. Навіть анґлійська преса приняла його холодно.

Анґліканська Церква

хоче взяти участь у „Святім Році“.

З Лондону повідомляють: Орґан анґліканської церкви „Тге Енґлікен Черч Таймс“ висловив бажання, щоби й анґлікани взяли участь в торжествах „Ювилейного Року“, оповіщеного Папою. Цей часопис пише: „Ми повинні показати світові, що є хвилини, коли весь християнський світ, без огляду на віроісповідання се одна цілість“. Сей крок анґліканського часопису „Оссерваторе Романо“ скоментував з великою симпатією (КАП).

Японці наступають на Монґолію

З Токія повідомляють: Японські війська заняли місто Чі-Єнґ в провінції Джагар, яка лежить на території внутрішної Монґолії. Ескадра японських літаків скинула над містом Даляйнор летючки, які заповідають, що японська армія займе це місто. Одночасно на полудневім фронті на лінії Шан-Гай-Кун-Тінґ-Ван-Тав японські війська розпочали ґенеральний наступ. Японці перервали першу китайську лінію і машерують в напрямі Тінґ-Ванґ-Тав. В тім місті є сильна китайська залога.

Словянське обєднання

під протекторатом „Червоного Батюшки“.

Орґан французьких монархістів приніс статтю Жака Бенвіля такого змісту: В европейській ґрі котра складається з 32 карт, зарисовуються нові комбінації. Щож ми бачимо своїми очима? Щось в роді пробудження словянського обєднання. Словянські держави, до котрих причалює і несловянська Румунія, виступають проти ідеї „клюбу міра“, до котрого допускають лише 4 великі держави. А хтож лучиться з ними або робить таку міну якби хотів лучитися? Та держава, котру називали іменем „Білого Батюшки“, а тепер Червоного. „Ґазета Польська“ доносить, що Бек, польський міністр заґр. справ, їде з Праги до Білгороду і додає до того слідуючий коментар: „Большевицькі ґазети підчеркують, що від якогось часу в югословянській пресі появляються численні статті, котрі домагаються установлення нормальних дипльоматичних взаємин між Білгородом і Москвою. З другої знов сторони совіти склонні відновити нормальні взаємини з Ромунією. В Москві взаґалі думають, що по конференції Мекдоналда з Муссолінім став можливий звязок між СССР і Малою Антантою. Москва стає все більше і більше ворожа політиці Риму відколи Муссоліні прилюдно одобрив політику Ґітлєра“.— Коли дивний зміст донесення „Ґазети Польської“ поставити поруч договору, який заключив з совітами Ерio іменем Франції, і поруч вістей, що Франція посилає в Москву велику військову місію, то не богато лишається, щоби ми (Французи) знайшлися в ситуації, яка пригадуе 1914 рік. — На нашу думку колиб ті вісти про спілку словянських держав під протекторатом „Червоного Батюшки“ показалися правдиві, то бувби се доказ, що Словяни ще не доросли до державної самостійности.

Двісті постійних помилок

в мові галицьких Українців.

4) Не: узнати але признати, визнати. — (Узнати і признати се поняття ріжні. Видно се особливо виразно в правничій термінольоґії. — Ред. „Н. З.“). Не „спосібний“ але: талановитий, здібний. („Спосібний“ — це дуже потрібне слово і має окреме значіння.— Ред. „Н. З.“). Не: поповнити вчинок але: допуститися вчинку. (Допуститися“ можна тільки злого вчинку. — Ред. „Н. Зорі“). — Разити — поль., має бути вражати. (Се два ріжні поняття. — Ред.). — Клич (рос.), має бути: Гасло, поклик. Новий часопис, що називається „Наш Клич“ повинен властиво змінити свою назву. (Голос на салі: Клич це старе спільне нам церк.-словянське слово. Москалі уживають слова „лозунґ“). — Не отруя але отрута. — Урядити (поль.), устроїти (рос.); має бути: уладити. (Ні урядити не польонізм, ні устроїти не русицизм, бо тоді і „хліб“ буде польонізм і „вода“ буде русицизм. — Ред. „Н. З.“). — В усіх европейських мовах, особливо в романських є богато слів спільних до якогось часу. — Замість устроїти кажеться приспособити. — Не „мимо того“ але: не зважаючи на те. (Се дві ріжні справи! — Ред.). Не: „Ішов мимо хати“ але: поруч хати. Не: „Мимо погоди“, але: Без огляду на погоду. Замість „мимо“ — хоч, дарма. Не: Мимо економічної скрути, але: при економічній скруті, не зважаючи на е. с. — Випадає мені (поль.), має бути: доводиться мені. — Не „рівнож“ але: теж, також. (Се два інакші поняття, котрі сильно ріжняться значінням! — Ред. „Н. З.“).

(Дальше буде).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

„Святий Рік“ зачався. З Риму доносять: При участи великої маси народу відбулося 1. IV. бр. перед полуднем торжественне відкриття „Святого Року“. О год. 10 рано почався похід з Ватикану. Св. Отця несено в лектиці. Коли похід прибув до передсінка базиліки св. Петра, Св. Отець висів з лектики і засів на приготовленім престолі в окруженні кардиналів й епископів. Св. Отець заінтонував „Те Деум“, яке відспівав хор Сикстинської каплиці. По короткій молитві, взяв поданий Йому кардиналом-пенітенціяріем золотий молоток з рукояттю зробленою зі слоневої кости, підійшов до „Порта Санта“ й ударив в неї тим молотком три рази. Коли свята брама помалу отворилася, Св. Отець з хрестом і горіючою свічкою клякнув на її порозі, інтонуючи „Панґе лінґва“ й опісля переступив поріг брами. За Папою перейшли через поріг брами кардинали, епископи й інші церковні достойники. Св. Отець знов сів у лектику і на переді торжественної процесії подався до Конфесії, де виставлено Найсвятіші Тайни. На інавґурації Святого Року були: король Юрій, дипльоматичний корпус і представники італійської влади та двора. У всіх римських церквах цілий час дзвонили дзвони.

О, Спомагай нас, католицький гимн на свято „Українська Молодь Христові“. На жіночий, мужеський і мішаний хор аранжував о. Йосиф Кишакевич. Львів, 1933. Ціна 60 сот., стор. 4. Замовляти на адресу: о. Й. Кишакевич, Львів, вул. Кадецька 14.

Кард. Петро Фумасоні-Бйонді ур. 1872 р. в Римі, де скінчив студії. Висвячений 1897 р., був секретарем кардинала Часки (+1902), відтак кард. Мартінеллія. По 12 літах іменований проф. на унів. Пропаґанди, по 4 літах опісля референтом св. Конґр. Пропаґанди, в 1916 р. Ап. Делеґатом в Індіях (дістався там 1917 р. з Барсельони довкруги Африки; відбув візитацію всіх епархій в Індіях). В 1919 р. іменовано його першим Ап. Делеґатом у Токіо. В 1921 р. став Секретарем Пропаґанди, по 2 літах Ап. Делеґатом у Зл. Д., де був до тепер і де дуже причинився до зросту катол. Церкви. М. і. звізитував там всі 106 епархій.

Торінський кардинал. Маврилій Фоссаті ур. 1876 р. в епархії Новарра. Висвячений 1898 р., був до 1911 р. епископським секретарем, відтак вступив до одної італ. чернечої Конґреґації, котра по якімсь часі вибрала його своїм Настоятелем. В часі війни був також капеляном військової лічниці в Торіні. Дуже ревний місіонар і душпастир.

Кард. Іван Війнев син робітника з Монтреалю в Канаді (ур. 1883 р. — родичі ще жиють), 1901 р. вступив до Згр. Облятів Пресв. Марії. Висвячений 1907 р. був 22 роки професором в Оттаві, де розвинув дуже широку наукову орґанізаційну й душпастирську діяльність. В 1920 р. був деканом богосл. факультету на унів. в Оттаві. В 1930 р. став епископом у Ґравельбурґу, у грудні 1931 р. митрополитом у Квебеку.

Фльорентійський кард. Ілія Далля Коста, син громадського секретара (ур. 1872 р.). Висвячений 1895 р., був професором ґімназії й дуже ревним душпастирем. В 1923 р. іменований епископом Падуї, 19. 12. 1931 архиепископом Фльоренції.

Епископом-субурбікаріем Палестріни іменував св. Отець кардинала Сінчера (Секр. св. Конґр. для Сх. Ц.), а еп.-субурбікаріем Веллєтрі — кардинала Бонавентуру Черретті (оба зложили також присягу).

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

Хто ще не прислав 20 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі“, нехай вишле до Великодних Свят, бо від того залежить, чи будемо по святах видавати „Н. З.“ в збільшенім обємі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР ЗАҐРАН. СПРАВ БЕК заявив амбас. Анґлії, що плян Муссолінія в справі утворення директоріяту 4-ох держав суперечний з договорами Союза Народів. Всі резолюції 4-ох великодержав в справі ревізії договорів Польща згори вважає необовязуючими.

В АВСТРІЇ розвязано республиканську боєву орґанізацію „Шуцбунд“ і віденську „Райхсверу“.

ОДИН З ПРОВІДНИКІВ ХРИСТІЯНСЬКО-СУСПІЛЬНОЇ ПАРТІЇ в Австрії, б. міністр д-р Г. Махая, виступив з острою критикою тої партії. Він сказав, що програма і метода тої партії перестарілі й тому католицька молодь масово переходить до ґітлєрівців. Партія повинна занятися такими ідеями і проблємами, які цікавлять теперішну католицьку молодь („Курєр Варшавскі“).

ПРОВІД ҐІТЛЄРІВСЬКОЇ ПАРТІЇ вже проголосив економічний і товариський бойкот Жидів у Німеччині. Бойкот проголошено також радіом. Створено бойкотовий комітет. На його чолі став пос. Штрайхер. Місцеві комітети мають опрацювати плян бойкотової акції. Ся акція зачалася 1 квітня бр. о год. 10 рано масовими походами. Підчас походів несено таблиці з зазивом до бойкоту Жидів.

ВСІХ КОМУНІСТИЧНИХ І РАДИКАЛЬНО-ЛІВИХ ПИСЬМЕННИКІВ в Німеччині їх націоналістичні товариші по фаху усунули з Німецького Союзу Письменників.

РЕДАКЦІЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО „БЕРЛІНЕР ТАҐЕБЛЯТ-ту“ помістила заяву, що у звязку з побідою національної революції в Німеччині часопис змінює напрям і позитивно ставиться до теперішного режіму. Згідно з демократичними засадами часопис шануватиме волю народу, яка знайшла свій вислів в подіях останніх днів (ПАТ).

МУССОЛІНІ, диктатор Італії, жадав від Франції, по словам „Бюлетен Котідієну“, звороту Мадярщини деяких втрачених територій і звороту Поморя Німеччині („Курєр Варшавскі“).

ІТАЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР у Вашинґтоні оповістив заперечення Муссолінія такого змісту: Інформації преси, начеби Муссоліні проектував територіяльні зміни в Европі, неправдиві.

ПРЕДСТАВНИК АНҐЛІЙСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА заявив в Палаті Льордів, що Анґлія не думає інтервенювати в німецького уряду в справі ґітлерівської протижидівської акції.

ДО ГОЛОВНОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ КВАТИРИ В ДЕБЛІНІ (Ірляндія) вдерлася юрба Деблінців, знищила домівку, зірвала і спалила комуністичні прапори й літературу. Підчас наступу зорґанізованого населення на комуністичний осідок ранено 33 людей. Комуністичні провідники втікли під охороною поліції (ПАТ).

ПОСОЛ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ в Москві, по інформаціям „Геральд Трібюну“, вже не верне до Москви. Увязнених в Москві анґлійських інжинірів будуть судити за шпіонажу, за що грозить їм кара смерти.

ДРУГИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ вже вдруге звернувся до Комінтерну з предложенням створити спільний фронт проти наступаючого фашизму й ґітлеризму.

СВІТОВА ЕКОНОМІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ відбудеться правдоподібно в травні б. р. В тій справі Русвелт говорив з амбасадорами Анґлії, Франції і Німеччини.

НОВИНКИ

Святочні шкільні ферії пічнуться в середу 12 квітня бр. по шкільній науці і триватимуть до 18 квітня включно.

Краєве Товариство Охорони Дітей й Опіки над Молоддю повідомляє про Діточу Оселю ім. Митрополита А. Шептицького на Остодорі біля Підлютого для дівчат і хлопців від 8—14 літ життя. Управа Діточої Оселі на Остодорі повідомляє, що в цьому році Оселя для дівчат тріватиме від 19 червня до 17 липня, для хлопців від 17 липня до 12 серпня під опікою о. Проф. А. Бучацького. Приміщення Оселі в прегарному, новозбудованому, власному будинку. Запевнений фаховий, педаґоґічний нагляд, та постійна лікарська опіка. Умовини кліматичні — прегарні. Харч пять разів денно. Оплата за побут в Оселі виносить зл. 49.— платна у двох ратах: першу рату (25 зл.) складається при зголошенні найдальше до 5 травня ц. р. другу рату до дня 1 червня. Для кількох найбідніщих дітей знижена ціна. При висиланні дітей від Т-ва або школи — десяте їде даром. Зголошення на Оселю для дівчат приймає п. Др. Ксеня Янович — Львів, Потоцького 111. На письменні інформації прохається прислати значок. — У п р а в а О с е л і.

Вечір Української Ремісничої Молоді відбудеться у Львові 9. ц. м. в салі Ремісничої Палати о год. 9 веч. заходом т-ва „Зоря“.

Виставу народнього мистецтва уладила філія Союза Українок в Станиславові, в своїй домівці при вул. Голуховского 33 а. Вистава триватиме від 7—12 квітня бр.

В Стрию відбудеться 7. ц. м. „Свято стрілецької пісні“. О год. 12 впол. відправлять панахиду за поляглих УСС. О год. 8 веч. відбудеться в салі Нар. Дому святочна академія з добірною програмою.

В Чорткові відбудеться в неділю 9. ц. м. о год. 18-ій відкриття фотоґрафічної вистави „Львів у світлині“. Вона потривае до 18. квітня. Подробиці в афішах.

В Борщівщині відновлено діяльність філії „Просвіти“ і 14 читалень, завішену адміністраційною владою в червні 1932 р.

Українська ґімназія „Рідної Школи“ в Тернополі влаштувала шевченківський концерт, котрий пройшов з успіхом.

В Збаражі відбулося повітове свято в честь Шевченка.

Концерт в честь Шевченка в Добриводах (Збаражчина) розвязав постерунковий Пящиньский. Управитель місцевої школи заборонив українським дітям ходити на українські імпрези, навіть в товаристві родичів...

Кооперативна анкета відбулася в Турці над Стрием. Взяли в ній участь представники 13 кооператив. Обговорювано справу поширення кооперативної сіти в повіті й наладнання торговельних взаємин з „Народною Торговлею“.

Шестий раз на протязі року вломилися злодії до кооперативи „Згода“ в Калуші. Останнім разом вломника Борду зловлено.

Шевченківські свята відбулися в Лаврові на Волині (пов. Луцьк) і в Косові к. Коломиї.

Український Народний Дім будують в с. Татаринцях (Кремянеччина на Волині).

Для 4-ох римокатолицьких родин у Вівсю (Підгаєччина) будуватимуть костел. Площу під костел напроти високої могили УСС. подарував місцевий дідич Коморовский.

Білорусини в Польщі обходили у Вильні подвійне свято: 1863 р. 25. III. вийшла перша білоруська ґазета „Мужицкая Прауда“, видавана білоруським революціонером Костем Каліноуским, а дня 25. III. 1918 проголошено незалежну білоруську державу. У святі взяли участь представники Українців, Поляків і Жидів.

Пожежі. В Мшанці пов. Турка н. Стр. згоріло 10 господарств. В Самборі 3 господарства. У вогні в Самборі згоріли 4 корови і 2 коні.

З Великої України доносять про сильний вилив Дніпра. На стації Нікополь вода затопила 70 ваґонів будівельного матерялу.

Український інжинір Мстиславський на Вел. Україні винайшов простий і дешевий спосіб відбирати квас цукровий, що його добувають з деревної маси. — Другий Українець інж. Епіфанів сконструував новий тип машини до будови хідників у копальнях.

В Мінхені видали пропаґандові листівки, що представляють Гетьмана України Скоропадського в одягу гітлєрівського штурмівця. Інша листівка, кольпортована серед українських еміґрантів, представляє німецького кронпринца разом з сином Гетьмана, Данилом, в гітлєрівських одностроях. („Експрес В.“, ч. 889).

Центральне фільмове бюро при мін. внутр. справ Польщі заборонило висвітлювати німецькі фільми. Ця заборона се відповідь на бойкот польських фільмів в Німеччині і Ґданську.

Для увязнених комуністів і соціялістів в Німеччині утворено концентраційний табор, в котрім поміщено 5000 осіб.

Від 10—13. III. відбувся „суспільний курс“ (конференції на сусп. теми) в Монахові (Баварія).

Европейської слави сатиричний журнал „Сімпліціссімус“ перестав виходити наслідком заборони урядового комісаря в Баварії.

В Ґренаді (Еспанія) підложено кілька бомб під палату префектури поліції. В провінції Герроль терористи підпалили три церкви. В Аліканте висаджено у воздух водну вежу.

Протестантська „толєранція“. В одній місцевості в Швайцарії католики почали дзвонити на „Ангел Господень“. Незабаром парох дістав від війта лист, у якім в імені громадської ради (протестантської) строго заборонюється дзвонити на „Ангел Господень“ і в часі похоронів.

Ще 16. X. 1930 попав у руки китайських большевицьких бандитів швайцарський місіонар фон Аркс, а в січні м. р. еспанський Єзуїт Естебан. Довший час не було про них ніякої вістки. Тепер бандити повідомили кат. місіонарів, що згадані священики жиють разом у їх руках і зажадали за них викупу.

В Єрусалимі відбулися недавно збори палестинських рабінів, що розглядали положення Жидів в Росії. Ухвалено: піст, збірку для переслідуваних Жидів в Росії, а тих, що втікають з Росії, спровадити до Палестини і зорґанізувати світовий протест проти переслідувань Жидів у Росії.

В Дакарі (Сенеґаль) вмерла одна французька черниця, що працювала там 50 літ і ніколи в тім часі не була в Франції.

Батько теперішнього абіссинського цісаря вмираючи так промовив до Ап. Вікарія Яроссо: „Поручаю Вам опіку над малим моїм сином Тафарі; він учинить колись для Вашої місії те, чого не міг я вчинити“. Предсказання здійснюється.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Підготовляється заснування українського „Промислового Банку“. В тій справі „Українське Технічне Товариство“ вислало анкетні листки за збіркою уділового капіталу та окремі „листки“ до українських промисловців. Справа такого банку дуже на часі і повинна увінчатися успіхом, коли наші інжинірі поведуть працю як слід.

„Маслосоюз“ відкрив у Рівному на Волині крамницю молочарських виробів.

Міністерство скарбу Польщі випустить скарбові боні покищо на суму 40—50 міліонів, хоч законопроєкт в разі ухвалення дає право до емісії бонів на суму 200 міліонів зол. Боні розкуплять державні і приватні банки, ПКО, комунальні каси й обезпеченеві товариства.

Новий збір кави в Бразилії виносити-ме 20 міліонів мішків. Половину з того мають знищити, бо є ще великі запаси старої кави.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 50.000 зол. на ч. 28984; — 20.000 зол. на ч. 91607, 110111; — 15.000 зол. на ч. 98993, 78767, 147313; — 10.000 зол. на ч. 32774, 129266, 84071, 91344, 65204, 50073, 127361.

5.000 зол. на ч.: 23790, 39735, 75423, 91778, 124629, 15662, 21126, 21532, 26580, 42152, 67753, 113467, 126509, 8537, 122614, 125319, 21667, 44783, 115326, 116862.

2.000 зол. на ч.: 1869, 19156, 31837, 35419, 37282, 58158, 67318, 69834, 91985, 92020, 96636, 122471, 126278, 127530, 142194, 4445, 32088, 43229, 44401, 49250, 71599, 114345, 119875, 125908, 132903, 146555, 28797, 30734, 53903, 58064, 96539, 73878, 95322, 107850, 117991, 120086, 123053, 136840, 144484, 5923, 11395, 27330, 31888, 43573, 56835, 57668, 67490, 79941, 94861, 129053, 133209.

1.000 зол. на ч.: 1273, 9608, 9635, 14330, 15167, 16187, 18597, 18767, 29697, 37615, 41870, 52803, 54563, 56419, 59653, 62665, 65390, 66995, 69976, 90561, 91420, 114562, 116620, 116881, 129492, 122173, 131188, 131645, 139626, 3397, 3420, 6313, 11503, 14227, 30879, 33261, 34667, 35422, 40643, 42437, 44056, 45251, 49189, 55063, 64549, 69907, 77131, 83806, 84791, 93161, 103247, 103403, 110235, 112295, 113404, 115704, 116406, 119019, 122076, 132539, 134051, 146058, 537, 1525, 8095, 8951, 14558, 19048, 24643, 24921, 32929, 39461, 43140, 69959, 77579, 81913, 89192, 90148, 93527, 109196, 109199, 117239, 128687, 139767, 141438, 144099, 144464, 146759, 146890, 146912, 147237, 134032.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр 8.87—8.89 зл.; канад. доляр 7.20—7.40; нім. марка 2.11 до 2.13; 100 чеськ. корон 25.00—25.75; 100 фр. франків 34.70—35.20 зол.

ЗБІЖЖЯ: Підволочиська:: пшениця двірська 30.50—32.50; пшениця селянська 29.25—29.75; жито двір. 15.50—15.75; жито сел. 14.75—15.00; ячмінь двір. 13.50—14.00; ячмінь на мливо 11.75—12.00; овес двір. 13.75—14.25; овес сел. 11.25—11.75; кукурудза 16.00—16.50; фасоля біла 17.00—20.00; фасоля краса 18.00; горох пільний 15.00; горох Вікторія 22.00—24.00; просо 17.00 до 18.00; бобик 10.00—10.50; вика чорна 10.50—11.00; лубін синий 8.25—8.75; гречка на мливо 15.00—15.50; конюшина чер. природна 75.00—80.00; конюшина чер. без канянки 90.00—95.00; конюшина чер. насінна 97% чиста без канянки 100.00—105.00; конюшина біла без канянки 135.00—180.00; мак син. 190.00; гречана каша 29.00—31.00; ґрис пшен. 6.00—6.25; ґрис жит. 6.00—6.25 зол. — Львів: пшениця двір. 32.00—34.00; пшениця сел. 30.45—31.25; жито сел. 16.25—16—50; ячмінь на мливо 13.25—13.50; овес двір. 15.25—15.75; мука пшен. 50% „00“ 59.50—60.00; мука житна 65% „00“ 31.50—32.00; ґрис пшен. 8.00—8.50; ґрис жит. 6.25—6.50; ґрис ячмінний 7.50—7.75 зол. Інші курси незмінені. Тенденція назагал знижкова.

НАБІЛ: Маслосоюз платить за 1 кґ. масла десер. 3.20 зол., за 1 л. молока 19 сот., за 1 л. сметани 90 сот. Молоко і сметана звишкують.

ЯЙЦЯ: Центросоюз платить за 1 кґ. яець 70 сот., Маслосоюз за 1 копу яець 2.80—3.00 зол. Тенденція на яйці знижкова.

МІД: Кооп. „Рій“ у Львові продає мід: ґірський 3.20—3.50, липовий 2.50 до 3.00, з ріжних цвітів 2.00, гречаний 1.45 зол. за 1 кґ.

Жертви

Гр.-катол. Уряд парох. в Яблінниці, п. Татарів зл. 4.32, збірка на прес. фонд. 1-1

Гр. катол. Уряд парох. в Тлустенькім зл. 5 для сироти по священику.

Товариство Апостольство Молитви в Лєсковатім, п. Могильниця зл. 32.25 дар для „Нової Зорі“ як доброї преси.

КІНА

АДРІЯ: Вулиця осуджених душ.
КАСІНО: Маски д-ра Фу Манчу.
КОПЕРНИК: Мумія (Борис Карлов).
МАРУСЕНЬКА: Мумія (Борис Карлов).
МІРАЖ: Д-р Джекил і м-р Гайд.
ОАЗА: Нечинне.
ПАЛЯС: Студент-прошак.
СТИЛЄВЕ: Грішниця й ревія.
УТІХА: Терпіння жінки й ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст в хоробах серця
Др. С. ҐЛЯЗЕРМАН
б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена в Відні, ординує від 3—5 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15-03.

Кожний свідомий Українець повинен негайно передплатити собі практичний місячний часопис для народу „ПРАВНІ ПОРАДИ“, бо цей часопис подає своїм читачам ріжні інформації зі всіх ділянок права в спосіб дуже приступний і цікавий, а надто його Редакція уділяє своїм передплатникам цілком безплатно, устно й писемно ріжних правних порад і через те хоронить їх перед легкодушними процесами судовими та їх руйнуючими наслідками. — ПЕРЕДПЛАТА: в краю річно 3 зол., піврічно 1·60 зол., за границею річно 75 амер. цент. Передплату просимо висилати почтовими переказами, бо почтове конто ще не відкрите!

Адреса: Коломия, вулиця Міцкевича ч. 57 (5).

Висилається лише після одержання передплати.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 9 квітня 1933. Ч. 26 (624).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405,867.

Українське паломництво до Риму

Марійське Т-во Молоді повідомляє: З проголошенням Великого Ювілею 1900-літної річниці смерти Ісуса Христа на кресті й довершеного спасення людського роду, всі католицькі народи цілого світу приготовляють численні паломництва до святих місць Палестини, щоб оглянути само видовище тих великих подій, яких ювілей святкуємо. Рівночасно відвідують паломництва і Вічне Місто Рим, що є неначе осередком католицької віри, осідком і столицею Намісника Христового, де можна віддати честь пресвітлим памяткам Господніх Страстей. В часах страшного лихоліття, яке переживає наш українських нарід і загального зубожіння всіх, не можемо собі позволити на паломництво до Святої Землі з огляду на високі кошти подорожі туди. Зате паломництво до столиці Христового Намісника можна відбути на третину дешевше. Щоби дати змогу Українцям-Католикам відвідати в цім Ювілейнім Році Вічне Місто Рим, Марійське Т-во Молоді у Львові підіймається, як попередніми літами, орґанізації такого паломництва, яке враз з паспортовою оплатою не буде коштувати більше як 500 зол. (пятьсот золотих). Паломництво виїде зі Львова в понеділок дня 3 липня ц. р. вечером, а верне до Львова по двох тижнях. Зголошування участи в паломництві приймає Секретар Мар. Тов. Молоді Львів, вул. Сикстуська 39 а, до дня 15 травня ц. р. При зголошенню устнім чи писемнім треба подати дані щодо часу і місця уродин і горожанської приналежности та залучити рівночасно першу рату в квоті 150 зол., бо тільки того вважатиметься зголошеним, що вплатив названу квоту.

Криваві розрухи на Великій Україні

Жінки й мущини бються з чекістами.

З Москви через Берлін наспіли такі вістки: В Катеринославі на публичних зборах вибрали робітники делеґацію, котра удалася до совітської влади з просьбою, прискорити довіз поживи і товарів, бо положення робітництва дуже тяжке. Влада увязнила депутацію. На вістку про те робітники й служащі фабрик і заводів покинули роботу, вийшли на вулицю й під будинком „Ісполкома" зачали кричати: „Увільніть товаришів! Дайте нам хліба! Досить нас годувати пятиліткою!" Тоді члени „Ісполнітельнаво Камітєта" завізвали чрезвичайку. Надїхав кінний відділ чекістів. З товпи, в котрій більшість становили жінки, як відомо все завзятіші від мущин, посипалося в чекістів каміння. Хтось навіть вистрілив в них. Чекісти почали стріляти. Вся площа перед Ісполкомом покрилася трупами й виглядала як побоєвище. Потому увязнено сотки демонстрантів, головно жінок. А що тюрми переповнені українським селянством, котре совітська влада примусово виселює на Сибір, отже для свіжо увязнених заняли школу. З неї що днини вивозять їх партіями на розстріл. Всю делеґацію розстріляли зараз на другий день. Життя в цілім місті завмерло. Люди ходять як тіни. — Так червоненькі товариші опікуються нашим народом, котрому обіцяли рай на землі... А він повірив їм і поміг владу захопити. Тай тепер тяжко покутує в „державі робітників і селян", де робітників і селян так бють товариші, як не били їх навіть египетські фараони.

Анґлія зриває переговори з СССР

З Лондону доносять: Саймон, анґлійський міністр заграничних справ, промовляв в палаті послів за виданням заборони совітського привозу й зірванням торговельних взаємин з Совітами. Як відомо, дня 17. с. м. кінчиться речинець, до котрого обовязував Анґлію теперішний торговельний договір з Совітами. Отже того договору Анґлія з большевиками не відновить. На се вплинуло головно безпідставне увязнення в Москві кількох англійських інжинірів. Большевицька торговельна місія в Лондоні вже лагодиться до виїзду.

Урядового бойкоту Жидів нема — неурядовий є

З Берліна доносять: Урядово стверджують, що однодневний бойкот Жидів в Німеччині приніс бажані наслідки. Заграничная протинімецька пропаґанда припинена. Одначе колиби протинімецька „геца" знов зачалася, то бойкотові комітети відновлять свою діяльність ще більше безоглядно ніж досі. Та рівночасно зачинається неурядовий бойкот Жидів. Кождий нежидівський склеп має вивісити плякат: „Німецький склеп". Це на те, щоб купували лиш у своїх.

Селяни втікають з колєктивів

Совітська влада оповістила новий декрет, який передбачує острі кари на селян за втечу з колективів. В узасаднені декрет стверджує, що селяне масово втікають з колективів. Самовільну втечу з колєктивів власти каратимуть тюрмою, примусовими роботами і конфіскатою майна. Більшість втікаючих з колективів селян втікає до міст, щоби там знайти працю (АТЕ).

Завзята боротьба на стосах трупів

З японських жерел повідомляють, що здовж Великого Муру йде одна з найбільше кривавих в історії Японії боротьб. По довгій артилерійській і летунській підготовці Японці почали наступ на цілім фронті коло Ленґ-Кав. Боротьба була така завзята, що противники боролися прямо на стосах трупів. Щойно після наступу на баґнети Японці здобули всі лінії китайських окопів. Місто Ленґ-Кав, важний стратеґічний пункт, Японці також здобули. Японські літаки літаючи низько острілювали противника скорострільним вогнем. Декотрі літаки скидали бомби 200 кґ. ваги. До наступу вживали також танків.

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська ч. 20.

ПОВНИЙ ТЕКСТ

ПРОЄКТУ ДОГОВОРУ ЧОТИРОХ.

Оповіщено повний текст проєкту договору чотирох, що його предложив Муссоліні Мекдоналдови. Сей документ виглядає в цілости так:

„Політичний договір про згоду на співпрацю між чотирма західними державами:

Артикул 1. Чотири західні держави: Німеччина, Франція, Велика Британія, Італія, зобовязуються здійснювати політику реальної співпраці для піддержання мира в дусі договору Келлоґа та договору про неприміненя сили і зобовязуються поступати в области европейських взаємин так, щоб сю політику мира приняли в разі конечности також інші держави.

Арт. 2. Чотири держави підтверджують засаду ревізії мирних договорів статуту Союзу Народів на випадок, коли витвориться положення, що може довести до конфліктів між державами. Вони рівночасно заявляють, що засаду ревізії можна прикладати лише в рамах Союзу Народів, в дусі взаїмного зрозуміння та солідарности інтересів.

Арт. 3. Франція, Анґлія та Італія заявляють, що на випадок, коли розбройна конференція приведе лише до частинних вислідів, — рівноправність, признану для Німеччини, треба перевести в життя, а Німеччина зобовязується здійснювати ту рівноправність постепенно, шляхом ряду порозумінь, заключених між чотирма державами звичайним дипльоматичним способом. Чотири держави зобовязуються поступити таксамо з Австрією, Мадярщиною та Болгарією.

Арт. 4. У всіх політичних і неполітичних, европейських і позаевропейських справах, і також у справах кольоній чотири держави зобовязуються зберігати в міру спромоги спільну лінію діяння.

Арт. 5. Сей політичний договір про згоду та співпрацю, котрий буде предложений там, де треба, на затвердження парляменту в 3-місячнім речинці, — заключається на 10 літ і продовжується на такий же період, коли не буде виповіджений одною з заключуючих сторін на рік перед упливом речинця.

Арт. 6. Сей договір буде зареєстрований в секретаріяті Союзу Народів".

Як відомо 19 артикул статута Союза Народів допускає ревізію непридатних договорів. Одначе автори того артикулу думали, що се наступить аж тоді, коли людство дозріє до вічного мира. Тимчасом Муссоліні й Гітлер кажуть, що се треба в ж е т е п е р зробити. І тут причина такого занепокоєння у „добичу імущих"... Занепокоєння їх тим більше, що й Анґлія за тим, що хочуть Муссоліні й Гітлер.

ПРО ГРОЗУ ДУХОВОЇ РУЇНИ

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

Преосвященого Григорія Хомишина,

Епископа Станиславівського.

2) Най ніхто не каже і не оправдується, що деякі сектанти виконують деякі чесноти. Бо сатана, щоби тим лекше зводити, затримує і поширює деякі чесноти, щоби мати позори до свого погубного ремесла. Сатана добре знає, що якби отверто провадив всю свою мерзаву роботу, то всі боялисяб і не далибся звести й ошукати.

Вкінці сектанти не тільки відкидають католицьку Церкву, не тільки не узнають Найсв. Евхаристії, Служби Божої, та майже всіх святих Тайн, як також инших наших освячень і Богослужень, не тільки фальшують св. Письмо, але також відкидають почитання і набоженство до святих в небі, відкидають образи святих. А що найважніше, відкидають почитання Пр. Д. Марії Матери Божої, не мають до неї набоженства, понижають і нехтують її достоїнство і значіння в Провидінню Божім. Справа ясна, бо хто не розуміє Христа Ісуса, той не розуміє Його Матери. І на відворот, хто відкидає Матір, той відкидає і Христа, її Сина.

І тому то сектанти і еретики знехтувавши почитання і набоженство до Преч. Д. Марії блудять також в науці Христовій, відкидаючи Його Церкву, св. Тайни і прочі многі засади віри і моральности. Бо не можна відлучити Матери від Сина, ні Сина від Матери. Вже в людськім природнім життю наказує Божа заповідь шанування також матері. Отже тим більше обовязані правдиво віруючі католики не тільки признавати І. Христа і в Него вірувати як в воплоченого Сина Божого і нашого единого Спасителя, але також вірувати, що Марія є Мати Божа. Вправді Марія не має тої самої гідности, що Христос Спаситель, бо він заразом і Бог, одначе гідність Марііїй то гідність Матери Божої, то гідність висша понад всіх Ангелів, понад всіх святих. Марія перша по Бозі.

Відтак Марія найперша, найсильніша і єдина наша заступниця і посередниця між Христом і нами. Людський рід отримав Спасителя з рук Марії. Ісус Христос прийшов до нас через Марію, і тому єдина наша дорога до Ісуса Христа тільки через Марію. Всі свої ласки і дари уділяє Христос через руки Марії, і тому коли хочемо ті ласки і дари отримати, мусимо мати горяче набоженство до Марії. Коли хочемо Ісуса Христа гідно прославити, Його наслідувати, розуміти й любити, то маємо перше славити Преч. Д. Марію, її наслідувати, розуміти і любити. Хто отже не славить Марії, хто її не наслідує, її не розуміє і не любить, той не розуміє І. Христа, Його не наслідує, Його не славить і Його не любить, як се видимо на сектантах і еретиках, які відкинули почесть і набоженство до Пр. Д. Марії.

Пр. Д. Марія не тільки Мати Божа, але також Мати наша, бо І. Христос умираючи на хресті віддав нам Марію в особі св. Йоана за Матір нашу. А Марія то Мати наша найлюбіша, наймилосердніша, бо то Мати милосердя і добротливости. І тому нещасні сектанти і еретики, котрі цураються Пр. Діви Марії, позбавляють себе її опіки, її заступництва і покрова. І тому не диво, що вони всі йдуть на блудні дороги.

Знане також, з якою почестю, з яким довірям і набоженством український нарід славив і славить Пр. Діву Марію, як він до неї завсігди прибігав і прибігає у всіх своїх злиднях та гіркій долі. І той нарід завсігди знаходив і знаходить свою потіху і поміч у стіп Пр. Д. Марії Матери милосердя. А ті сектанти, ті вороги Божі і нашого народу, хотять позбавити той нарід Матери Божої і Матери милосердя, хотять його позбавити єдиного його прибіжища і ратунку! І що з нами станеться, коли стратимо Пр. Д. Марію, Матір нашу?! Де знайдемо оборону, поміч і потіху?! Справді, ті сектанти то фальшиві учителі, то вовки в овечій шкірі, то вони найбільші вороги українського народу. Вони хотять нас позбавити Матери, хотять нас учинити зовсім опущеними сиротами, бо хотять нас позбавити не тільки опіки і милосердя Пр. Д. Марії, але також Ісуса Христа, бо коли відвернемося від Марії, відвернеться від нас й Ісус Христос. І що тоді нас чекає? Цілковита загибіль. Сирітство найтяжше і найболючіше, коли не стане мами. В такім сирітстві оставби й український нарід, колиб відвернувся від Пр. Діви Марії. Тоді оставби він у своїй нещасній долі зовсім опущений і кинений на поталу й у всіх на погорду без ніякої надії ратунку.

Ось до сего хотять нас допровадити всі ті агітатори, які увихаються між нашим народом і людей ошукують і зводять фальшивою вірою і наукою. Вправді вони не показують на разі своїх пазурів, бо хотять перше обмотати нарід у свої сіти, а коли се їм удасться, тоді вони виступлять отверто й будуть диктувати то, до чого зобовязалися як платні агенти. Вони на разі наслідують наші Богослуження, декуди відправляють навіть молебень до Пр. Д. Марії, але те все тільки для замилення очей, тільки до часу. Бо коли вони свого діпнуть тоді поведуть нарід туди, куди їм захочеться.

Провідники сектантські, щоби тим лекше і тим більше ловити людей, грають на нуту патріотизму і любови народу й удають великих патріотів і народолюбців. І тому правять свої богослуження в народній мові, розуміється по своему, голосять патріотичні проповіди, словом хотять уходити за спасителів народу. Тимчасом то не патріоти, то не народолюбці, то не спасителі, але платні агенти, хитрі зводителі й лукаві душегубці. Ті провідники сектантів то переважно люди упавші і звихнені, або вигнані з духовної семинарії. І чи вони можуть бути спасителями народу? Вони за гроші, як платні агенти, є проповідниками фальшивих релігійних сект, а не з покликання і пересвідчення. Деякі з них були у мене і щиро призналися, що їх робота то тільки нищення народу, та просили, щоби їх ратувати з багна.

Ті сектантські провідники удають українських патріотів, а тимчасом часть їх вже постаралася про злуку з польськими протестантами у Варшаві. Їх патріотизм то найнебезпечніша погуба для народу. Бо люди ними зведені, пропащі для народу, вони закала для народу, вони вносять роздор і гнилий розклад в народ. Вони є тим гниючим трупом, котрий заражує нарід. Хто з легким серцем немов кожух та чоботи змінює найвисші правди віри, той з легким серцем змінить і свої почування любови до свого народу. Хто за гріш зраджує Церкву, той за гріш зрадить нарід. Сектанти і ті всі, котрі до них пристають, хотять відірвати наш нарід від правдивої Церкви, а нарід відірваний від Церкви остане без проводу і розсиплеться та піде блудними дорогами. Наш нарід і так поділений, а через сектантів ще більше поділиться, настане ще більший роздор, а роздор завсігди провадить до руїни. Так отже всі ті секти загибіль для народу не тільки під оглядом релігійним, але також народним.

З болем серця мушу тут зазначити, що в тих місцевостях, де показалася сектантська пошесть, там читальні „Просвіти" стали першими приютами, захистами та розсадниками сектантства, — бо се правдива дійсність, що де кинулася секта, то першу молитовню мала в читальні „Просвіти". Се дуже і дуже сумно свідчить про ті читальні. Вони замість просвічувати нарід у правді, замість двигати до добра, затемнюють людські душі, спроваджують руїну.

Пригляньмося близше поведенню і роботі сектантів та їх провідників, щоби тим ясніше пізнати і відчути їх облуду, як також глупоту наших людей.

Недавно тому були у мене особи, котрі придивлялися зблизька тій цілій сектантській роботі і представили мені навіть на письмі цілу облуду того руху. Подам деякі короткі виїмки з їх письма.

Сектанти нібито проголошують любов ближнього, а самі між собою жеруться мов голодні собаки та називають одні других злодіями і конокрадами.

Один з провідників евангелицької секти вибрався до сусідного села на своє богослуження. Було там кількоро людей, що підписали декларацію свого переходу на евангелицьку віру, зате було більше цікавих. Проповідник той увійшов до молитовні, надяг на себе таляр, себто реверенду і спостеріг, що вибираючися з дому, забув нотатку, котра мала служити за наш Служебник (Літургікон) до відправлення Служби Божої. Легко заклопотаний нахилився до одного зі своїх прихильників, котрий принявся служити за дяка, і сказав, що мусить відчитати, а не співати службу божу. Отворив на столі лежачу біблію де попало, а була се якраз друга Книга Мойсея і зачав удавати ніби Службу Божу і від часу до часу звертався до свого дяка виговорюючи тільки кінцеві слова: „во віки віків", або „помолімся" і тим подібно. За десять хвиль був готовий, обернувся до згромаджених і сказав, що велика праця його чекає сьогодня, бо прийшла депутація з одного села, де всі переходять на евангелицьку віру і тому там мусить їхати. А то все була неправда. Скоро тільки виїхав за село з тим своїм ніби дяком засміявся і сказав: „Бачите, так бється дурному хлопови клина в голову".

Сей провідник за другим разом запричащав по свому своїх приклонників і відтак сам себе причащав, також по свому, бо горівкою бонґу, наливши досить до чаші і закусував булкою з родзинками, яку йому спекла одна панночка і що неділі чи свята йому приносила таку булку. Одного разу налив так богато горівки до чаші, що не був встані всего випити, та заставив свого дяка, щоби докінчив. Недавно тому, щоби людей зєднати, а передовсім женщин, „мирував" своїм мированням своїх „вірних" перфумою, і тому недармо потім жартом говорено, що жіноцтво цілий тиждень не вмивалося, щоби не змити пахощів.

Инший знов з тих провідників був хитріший і менше марнотравний, бо купив рицинусу, того, що люди вживають на прочищення жолудка і зробивши хрестик з прутика березової мітли мирував своїх сектантів. А коли йому звернено на се увагу, та що у евангеликів нема мирования, відповів: „Хлоп ще руку уцілує, шустку дасть, тай видить, що я якийсь ксьондз".

(Дальше буде).

Наполеон не вмів ні увійти, ні вийти з кімнати, ні вклонитися, ні встати, ні сісти. Всі його рухи були різкі, угловаті, таксамо манера говорення. Взагалі, кожде постійне правило було для нього нестерпне, стісняло його. Він ніколи й нічому не хотів підчинятися, навіть граматиці. (Пані Ремізa).

РОДСТВА НЕПОМНЯЩІ

На тлі пригоди в мутних филях Дністра.

2) Другий рід атеїстів се позитивісти. Це зовсім інакший тип людей по їх вдачі. Вони твердші і глибші від популярних „агностиків“. Конкретно кажучи, се звичайно люди того типу що напр. др. Іван Макух в Товмачи або радикальний посол Михайло Матчак (хоч вони до себе майже в нічім неподібні): вийшли з народа й перегризалися через життя, солідно беручи до рук всяку книжку. Менше здібний тип того рода перегриз в житті менше книжок, більше здібний більше, але всі догризалися як не до самого Авґуста Конта, творця позитивізму як системи, то бодай до його популяризаторів. Позитивізм се одна з теорій пізнання, котра предметом пізнання уважає тільки то, що конкретно дане, що дійсне або „позитивне“ — в противенстві до „спекулятивного“. Ким дане? Досвідом. Того, що досвідови не піддається, позитивіст не уважає позитивним. Воно для нього не істнує. І тут наступає пункт, у якім позитивізм тоне і топиться в емпіризмі, з котрого й вийшов[4]). Власне на лінії його потоненння в емпіризмі зачинається плиткість і комізм позитивізму: він, засадничий ворог всякої містики, сам попадає в негативний містицизм, бо твердить, що непізнаваєме (все, що не піддається людському досвідови, експериментови) взагалі не істнує. Або виразніше кажучи той негативний містицизм каже: „Я знаю, що є й чого нема за границею непізнаваємости“...

З тим паде цілий позитивізм, очевидно найбільше плиткий зі всіх атеїзмів, хоч дивним дивом на нього ловлять ся глибші вдачі, серіозніші. При всій своїй плиткости позитивізм це система всеобіймаюча, то значить сперта на всіх спеціяльних науках і на „релігії людства“: вона заперечивши істнування Бога тому, що Бог не піддається експериментови, поставила на Боже місце ідеал людини й т. зв. „релігію людини“. Розуміється, з хвилею приняття ідеалів у свою систему позитивізм випливає з емпіризму вже як утоплений і мертвий, бо його труп видвигають понадемпіричні засади. Позитивізм був свого часу загально принятий в цілій Росії: се оден з головних корінів сучасного нам большевизму.

Атеізм відорвавши людину від рідного їй Бога міниться в її очах мов легендарна салямандра ріжними кольорами і мов легендарний Протей, старогрецький божок моря, прибирає найріжніші форми, хоч він все оден і той сам: негативний руїнник людей і народів. Отже коли з відкиненням Бога як останної основи всего людський ум спонтанічно вимагає бодай якогось суррогату тої основи, — то дається йому на місце Бога „природу“, котру можна бачити. Сею штукою займається спеціяльний рід атеїзму званий натуралізмом. Та тут виходить така „заковика“: люди вправді бачать природу але рівночасно бачать і те, що в ній нема такої єдности, яку вони всім єством своїм відчували в Бозі. Сій недостачі доброго почування себе після утрати віри в Бога має запобічи інший рід атеїзму званий монізмом.

Монізм се надзвичайно хитра атеістична система. Назва її походить від того, що вона жерелом усего, що істнує, признає тільки одну причину. І тут мов собаки, держані на богатьох ланцюшках причіплених до одного ременя, коли їх спустити з тої смичі, обскакують людину ріжні-преріжні монізми. І так один монізм приймає за причину всего матерію: се матеріялістичний монізм. Другий приймає за причину всего блище неозначену силу: се енергетичний монізм. Третій якусь „духову природу“: се спірітуалістичний монізм. Ба, четвертий монізм признає навіть за причину всего — Бога, але додає, що кожда річ без виїмку це конкретний вияв Бога й інтеґральна його частина: се т. зв. пантеістичний монізм і т. д. Всі монізми без виїмку особливо ненавидять Церкву в кождій формі а найголосніший з моністів Гекель оснував навіть спеціяльну орґанізацію для поборювання віри регульованої Церквою. Та се ще далеко не всі роди атеїзму, які я усвідомляю Вам на те, щоб Вам улекшити пізнання духового нутра тих, що укладали Ваші резолюції про Ваше відношення до релігії взагалі й католицької зокрема.

Отже далі слідує уроджений в людськім хорім мозку потомок монізму: Хто відкинув поняття особового Бога, про якого вчить Церква, того хоробливо дразнить усякий дуалізм власне тому що пригадує йому того Бога. В очах і думці такої людини все, що ідеальне, духове, — ломить ту ілюзоричну, „природну“ єдність, яку він приняв і на котрій оснував розвиток усего свого єства. І тому такий чоловік приймає за дійсне тільки матерію, з котрої, каже, все інше походить. Отже матерія й дочка її механіка це все. Се матеріялізм. А що він поклін перед Богом уважає смішним, отже склониться перед машиною і заведе людей у найтяжшу неволю, яка колинебудь була відома людям. По овочах матеріялізму пізнати діявольське походження його. Він розпочав свою політичну діяльність в нових часах під гаслом цілковитої свободи людини, яку переняв від дуже гладкого і чемного рода атеізму, від лібералізму. Сей напрям звертає увагу виключно на справи світа сего тай пропаґує нічим не здержуваний „розвиток“ всіх сил і всіх блудів людини. Лібералізм се прямий батько богатьох родів атеізму в ріжних його формах, навіть противних собі, бо як відомо діти одного батька бувають всілякої вдачі. І так до дітей лібералізму належить анархізм а з другої сторони його противенство большевизм. До найбільш розвезених синків лібералізму належить також негативний націоналізм. Той, котрий думає, що коли його нарід поступає з іншим народом погано, то се красота і доказ сили та розуму, а коли інший нарід поступає погано з його народом, то це свинство і доказ брутальности, за яку треба доконче піместитися на потомках тих, що погано поступали, хочби вони хотіли вже погодитися. Ріжні роди атеїзму, званого соціялізмом, поминаю, бо найбільше послідовний соціялізм се большевизм: хто його зблизька бачив, той звичайно вилічується від усякого соціялізму...

В кождім без виїмку роді і прояві атеїзму вкорінена нельоґічність. Чому? Бо атеізм, як на се вказує вже його назва, се продукт розкладу, він валить-те, що істнувало перед його появою, а всяке валення кидає в неладі складові частини того, що розвалює. Тут причина того, що у всяких розмовах, дискусіях і резолюціях ріжного рода атеістів знаходимо поняття витворені світом віруючих людей, але розкидані в такім дивнім неладі, що часто з диву не можна вийти, як інтеліґентні люди можуть так хаотично думати. Се буває часом наслідком невироблення в думанні, та коли хаос переступає вже нормальні в данім віку межі, тоді — оскільки нема випадку (дійсно випадку) умової недуги — можна напевно сказати, що се наслідок ділання отруї атеізму, котра в якійсь формі дісталася до мозку бідної людини й робить в нім спустошення, особливо тяжкі в молодечім віці.

При читанні Ваших резолюцій пригадалася мені одна подія з мого життя, котра на мою думку образово схарактеризує Вам якість Ваших резолюцій і хвилю їх появи та евентуальні наслідки.

Коли я ще був на калиновім мості, в третім тижні літ і мав 15-ий рік життя, умовився я з моїми товаришами, що в часі великих ферій підемо пішки з Бучача аж до устя ріки Стрипи, щоб подивитися, як вона впадає в Дністер. В означений день раненько на збірне місце — не прийшов ні оден окрім мене. А що я соромився вертати до дому, де заповів, що йду на велику прогульку з товаришами і де мене старанно заосмотрили на дорогу, отже я вибрався сам. Сяк-так дійшов я до Беремян. Біля того села Стрипа вливається в Дністер. Вид прегарний. Відпочавши по довгій як на дитину дорозі, постановив я скупатися в Дністрі. Хто зачав верстати третій тиждень літ і щойно вступив на міст калиновий, той лізе сміло в воду не спитавши броду. А я поліз тим сміліше, що вмів пливати і чув силу в молодих руках і грудях своїх. Другий беріг Дністра не видавався мені дуже далекий поки я стояв. Коли я вже пустився плисти, полудневий беріг Дністра видався мені значно більше віддалений, але се не дуже мене бентежило. Заки я доплив на середину ріки, запримітив я, що дністрові филі вже не такі чисті як були зразу, при північн. березі. Я зачав додумуватися, що якраз тепер надходить велика вода головно з полудневих, гірських допливів Дністра. Вертати назад не дозволяла мені молодеча амбіція перед самим собою: хоч тут не було нікого з моїх знакомих, та я сам знав, що я постановив собі переплисти Дністер і відчував, що сам до себе мавби неприємне відношення, якби не виконав своєї постанови. Зрештою мені здавалося, що на поворот на північний беріг Дністра зужию тілько само сил що на докінчення свого шляху. Отже я твердо пустився дальше вплав, не звернувши уваги на консеквенції того, що полудневий беріг Дністра, до котрого я плив, був у тім місци значно висший від північного і до того стрімкий та глинистий, хоч сам цей факт запримітив я ще заки зачав плисти. А консеквенцій того факту не міг я предвидіти тому, бо я не знав сили струї Дністра взагалі (я його тоді вперве бачив) і в тім місци зокрема. Тай тому не міг я навіть у приближенні припустити, що дністрова струя знесе мене вділ і що я втомлений бориканням з филями дібюся до другого берега якраз в тім місци, де той беріг буде високий, стрімкий і глинистий. Отже я плив. Перепливши головну середну струю з найбільшими і найпрудкішими филями (памятаю якби се було вчера, що филі були вже дуже мутні), почув я першу втому не так може в руках як у грудях, бо ізза великих филь, які котилися вперевертя валами, я весь час мусів мати замкнені уста і не міг свобідно видихатися. Колиж я положився на взнак щоб відпочати, мусів я скоро перервати свій відпочинок, бо мутні клекотячі филі скакали через мене і мені загрожувало, що захлинуся. Я вже, як то кажуть, „робив грудьми“, коли добився до другого берега: та тут почалося щось страшне. Переді мною був високий і стрімкий, майже зовсім прямовисний і до того глинистий беріг, попри котрий филі Дністра гнали особливо швидко. Коли я з трудом імився за якийсь глинистий виступ, він — уже розмоклий від води — розлазився і падав у ріку. Я з напруженням всіх сил кілька разів спробував видістатися на беріг, але за кождим разом вривався разом з глиною й падав у мутну воду все прибуваючого Дністра. За четвертим разом в очах мені почервоніло і горячка

[4]) Мимоходом кажучи, великого фільософа Арістотеля хибно рахує дехто до емпіриків. Він був систематик.

зачала мене заливати. А могутний і все прибуваючий Дністер зловіщо клекотів поміж глинистий беріг. Памятаю зовсім виразно всі свої враження з тої страшної для мене пригоди: каламутні аж бронзові филі Дністра, їх дикі і скорі перевертні, мокрий і слизький беріг глинистий, по котрім я пазурами надармо дерся на верх, тяжкі бовтання зірваної глини в глибінь і кольор її, червень в очах моїх і горячку переривану дрожанням зі студени та найбільш неприємну зі всего річ — якесь довге жабуриння зі шматами, яке наднесли води Дністра і яке обкручувалося довкруги моїх рук, ніг, шиї й тулова. Серед того жаху було й одно миле враження: синє, дуже синє небо наді мною і золотиста ясність сонця, що заповняла його. Думаю, що той вид додавав мені сили доти боротися з филями Дністра аж поки місцеві селяни не підплили лодкою і не перевезли мене на той беріг, з котрого я приплив і де я оставив свій одяг. Я був такий утомлений, що весь час лежав у човні й не говорив до них ні слова[5]).

Від того часу сporo літ минуло і Провидіння Боже дало мені вдруге нагоду побачити як надпливали ще мутніші — филі революції в величезній державі білих царів півночі. І допоміг мені Бог що я не втопився ні не потонув в них, хоч мав всі дані до того і бачив складові частини тих филь. Вони пригадалися мені, коли я крізь Ваші резолюції подивився в думку і душу Вашу. Пригадалися, як в одеській пристані над Чорним Морем лежали на сонці людські істоти обличчам обернені до землі, з надписами на пятах хемічним олівцем: „Ніже 2 рублей не трогать!..." Між ними було богато „родства непомнящих". Се були такі люди, котрі не знали ні хто їх батько, ні хто їх мати, ні де вони родилися, ні як називаються, ні чи вони хрещені. Імена часом їм надавали стрічні товариші недолі. На означення таких людей мала адміністрація старої царської Росії спеціяльний технічний вислів: „Родства непомнящі"... Так їх і вписувано в паспорти, в судові акти і т. д., напр. „Іван, родства непомнящий". Річ ясна, що були се люди відірвані від усего й тому без ніякого виховання, без ніякої точки опору в житті, бідні в повнім того слова значінні, що мов бурян перекоти-поле волочилися по цілій Росії, до нічого неспосібні і до всего здібні, бо необчислимі.

Точно те саме що в Росії становили люди фізично „родства непомнящі" становлять в цілім світі ті, котрих можна назвати „родства непомнящими" в значінні духовім. З тою ріжницею, що сі останні далеко гірші й далеко більше небезпечніші. Гірші вони тим, що вони самі себе зробили „родства непомнящими", відірвавши свою думку і волю від віри в Бога, щоби в той спосіб здобути собі буцімто „повну свободу" людини. А що дух людини походить від Бога і сотворений на образ і подобу Божу, отже відірваний від Бога стає „родства непомнящий" з усіми наслідками того.

До таких „родства непомнящих" належали й ті, що укладали Вам резолюції Ваші про відношення студенства до релігії взагалі і католицької зокрема. І се річ зовсім певна, що стративши вищу Батьківщину не зможуть вони довести Вас і до Вашої самостійної низшої, земної Батьківщини. Про сю для Вас мабуть непривичну тему спробую поговорити з Вами окремо.

[5]) Сподіваюся, що легко побачите аналогію між тою правдивою подією з мого життя і Вашою теперішною ситуацією. Якіж Ви подібні до тої дитини, що бралася перепливати Дністер, не бачучи як прибуває мутна повінь клекотячих филь! І якіж подібні Ваші резолюції до того жабуриння, що так неприємно омотувало молоде тіло дитини!.... І якийже подібний той глинистий розмоклий беріг Дністра, що раз-у-раз зривався, до української держави, яку Ви думаєте осягнути Вашими руками, омотаними жабуриннам...

Буря довкруги Реформи Чина СВВ

Стаття „Діла" про реформу ЧСВВ.

Стаття очевидно плиткого змісту. Автор бідкає над цим, що новіціят Чина св. Василія перетворений в новіціят св. Йосафата і Рутського, так якби св. Йосафат і Рутський не були Василіянами. Вираз „посторонний" відносно до св. Конґреґації Пропаґанди показує йосифінського духа, бо Йосиф II. заборонив монашим Чинам зноситися з „посторонною" владою, себто з Апост. Столицею. Ту владу називає автор „автократичною", будучи видно приклонником якоїсь іншої влади. Автор видно не був каноніком, а бажав ним бути, бо боїться, щоби реформовані Василіяни не були крилошанами, ректорами дух. семинарій, катехетами й учителями молоді та хотівби то всьо держати в своїх руках. Досі тих посад не обнимають Василіяни, бо їх ціль інша. Василіяни не стали також на перешкоді самостійному розвоєви Руси і не довершили не тільки „цілковитої" але навіть частинної польонізації.

Кілько тут пустих погроз, що Русини вже в силі підняти кийону рукавицю, і станути до борби й оборони своєї віри і чести. І хтож ту віру відбирав? Чи поправа — з гіршого на ліпше уймає чести? З автора промовляє візантійська і пуста гордість та підбурювання всього духовенства проти Риму — і та надія, що те духовенство з перемиським епископом, єдинодушно і для папського престола понятно попре „усилія" свого митрополита.

Церква і католицька віра були у нас поважно загрожені, а тут говориться ніби про „оборону своєї віри і чести"...

Автор сего письма забув і то скоро подвиги нашого духовенства в Холмщині, про котрі пише Др. Я. Гординський:

„Самих священиків Галичан бачимо там (т. є. в Холмщині) незабаром понад 100, а крім того велику силу учителів для народних шкіл, гімназій і ін. Усе те кидало свої занятя в Галичині, а бігло в Холмщину шукаючи тут нажив... А заховувалися ті галицькі біженці справді незгірше. Найважнішим своїм обовязком уважали вони безусловний послух російському правительству, навіть без огляду на свою честь і свою сумлінність. Отже поперед усього вирікалися вони своєї народности й віри... Їх однаковою метою було осягнення як найліпше платного місця, як найбільше російських відзначень. Адже першим православним епископом у Холмщині був Галичанин. Наріг у Холмщині ненавидів їх. Але вони вміли приєднати собі його любов салдатським багнетом та кулями... Такі були ті Галичани — не згадуймо про них більше."

Всі ті Галичани священики з родинами без сліду пропали для нашої Церкви і народности, а натомість погорджувані Холмщаки видали нам таких учених як Крипякевич, старшин як Курманович і ін., а зберігла їх для нас катол. Церква.[305])

В статті п. з. „Чи се послідне слово" „Діло" показало себе навіть в гіршім світлі ніж „Слово". Таких зухвалих перехвалок, таких погроз в сторону Риму й Апостольської Столиці не написало „Слово", хоч за ним стояла могуча царська казна.

Володимир Барзінський, тодішний редактор „Діла" зовсім загубив потріб-

Шкіряні пуларези . . . . . від зол. 0·42
Шкіряні теки . . . . . від зол. 3·60
Жіночі торбинки . . . . . від зол. 1·80
Валізи . . . . . від зол. 3·75

поручає

фабрика

ЛЕОПОЛЬДА РОЗЕНЦВАЙҐА

ЛЬВІВ, ул. Сикстуська ч. 5. Телєф. 29-20

ну політикам і дипльоматам рівновагу духа й аж до осмішення себе кидав громи в сторону Риму. Навіть найбільші нещастя не були в його очах такі великі як те, що впало на Русь з Риму через реформу Чина. І так думали тоді всі наші патріоти, так думало все наше духовенство. І тому йдучи за покликом „Діла" винисувало до Риму такі безтолкові напасти. Бо проти кого і на що писалося такі річи? Проти непомильного Голови Церкви, що хотів добра для Руси-України, добра правдивого, віднови Церкви і Чина. А те становище „Діла" і протести всього духовенства були доказом, що своєї тяжкої, смертельної недуги ми навіть не відчували, коли так зухвало відгрожувалися проти лікаря, що хотів нас вилічити з тої смертної недуги. Та він не уступив ані на крок, ні на волосок.

Пустий і марний був гнів, марні страшаки націоналізму і схизми. Смішні погрози в сторону Риму і страшення „руським львом", як се робило „Зеркало".

Слушно писав тоді о. Сарницький, що Русини себе переціновували, ми були сильні на словах, а на ділі було інакше. Бо в чім була наша сила 1882 року? Під оглядом національним і культурним стояли ми тоді ще далеко нисше як нині, таксамо і під оглядом політичним. Може були які наші надії на Велику Україну? Ще менше як нині. Речник тої Вел. України Куліш якраз кілька днів перед тим написав до нас своє посланіе, котрого ми ще до нині стидаємося. Отже які реальні підстави мали наші полі-

P. S.

Що „Підстави політики" Донцова появилися перед його „Націоналізмом" се зовсім не значить, що він своїм „Націоналізмом" відкликав свої „Підстави політики". Часомо пізніша поява якогось теоретичного або світоглядового твору може мати дерогативне значіння для попереднього твору того самого автора тільки під певними услівями. З них головні отсі: 1) Коли пізніше написаний твір дотичить тої самої матерії або справи й виразно ріжниться від попереднього твору в фактичних твердженнях або в висновках, або в одних і других в меншій або більшій мірі відповідно до тої міри. 2) Коли автор помер, а в справі розуміння його теорій повстають сумніви, тоді — оскільки ті теорії противорічать собі — треба їх порівнати під оглядом хронольоґічним і під оглядом змісту та витягнути консеквенції з того порівнання. Тут нема ні одної ні другої з тих передумов в новім їх значінні. Не можна також з успіхом боронити евентуального твердження, що, мовляв, Донцов перебуваючи на території Польщі не може виступати проти Польщі, бо ніхто від нього таких виступів не хоче і не сподівається з тої простої причини, що нікому на таких його виступах не залежить. Та інша річ виступати проти чогось, а інша річ, змінивши свої теоретичні погляди, до тої зміни признатися і бодай загально відкликати свої хибні погляди. Без такого повеління ніякий провідник ні теоретик ні практик між думаючими людьми неможливий.

А. Ч.

[305]) Гл. Календар Просвіти на 1917 р. ст. 130.

тики і редактори гороїжитися проти Риму? Чи тому, що тоді вязень Ватикану був недавно що розбитий ворожими масонськими силами і тому ми грозили йому нашим львом? Та він і тоді був сильний і не злякався нашого льва як не злякався папа Пій VII (1800—1823) Наполеона, коли той гордий володар Европи станув перед ним і розбивши скляну мінятурку церкви св. Петра, сказав до папи: „так буде з твоєю церквою“. На се отримав влучну відповідь: Комедіянт.

Те саме—але також в мінятурці можна було сказати про бурю нашої преси 1882 р., але з тим додатком, що Наполеонські орли таки мали клюви і пазурі а наш лев був безсильний. З тим нашим львом була нераз подібна історія. Здається о. Зацерковний вислав був свого часу до цісаря Франц-Йосифа І. таку телеграму: Majestät! Es ist gefährlich den schlafenden Löwen zu wecken. Було се здається з приводу неувзглядненння якоїсь інтерпеляції в парляменті, чи чогось подібного.

Наслідком телеграми була нагана о. Зацерковному.

Те поступовання преси, протести духовенства і самих Василіян тай навіть не зовсім коректне становище нашого епископату в справі реформи було доказом, що у нас не було ще католицького духа, а у епископату бодай в перших місяцях бракувало розуміння ваги реформи Чина і Церкви, і пастирської рішучости супроти анархії в Церкві.

Сусіди дивлячися на ту анархію не могли мати іншого поняття про наш католицизм і не могли інакше писати як писали. о. М. Каровець ЧСВВ.

Текстильний склад

фірми

Стахевич і Абрисовський

перенесений з Ринку до власного дому

Львів, пл. Галицька 12 а, ріг вул. Баторія

поручає у величезнім виборі і по найнизших цінах

Модні вовни і шовки — мужеські сукна, полотна і коци.

Тел. 30-70

Краєвий Студентський Конгрес

5) Голова Студ. Репрезентації кінчить свій звіт: Католицький рух як політична група поборює „Нові Луги“. Се явний спортугізм. Свято „У. М. Х.“ не тільки релігійно-церковне свято, але воно заночатковує акцію католицького Пласту. Крім потум довіря до Христа мають вложити КАУМ (Католицьку Акцію Української Молоді). Статути СУСОП-у внесено до міністерства внутрішних справ. Їх підписали наші студ. університетські організації. Для нас важні не рамці організації, але зміст, який ми вкладаємо в ті рамці. Наша діяльність переходить від доривочної до пляномірної, від екстензивної до інтензивної. — Відтак член Контр. Комісії здав звіт і поставив внесення на уділення абсолюторії уступаючій Студ. Репрезентації. — В дискусії забирали голос м. і. також представники опозиції та виявляли своє становище. Всіми заявлювано, що не ріжняться ідеольогічно від націоналістів, тільки тактично. Перші непорозуміння повстали підчас карнавалу в 1932 р., коли закидувано хрунівство комітетові Студентського Репрезентаційного Балю за те, що запросив до почесного комітету проф. Ш., не знаючи про його політичні переконання. Ся справа була обширно обговорювана на двох студ. вічах і на минулорічному конґресі. Відтак була розбіжність поглядів щодо особи б. голови ТПО, п. Децикевича, що зазначилося на зборах ТПО та мало свій сумний епілюг в бійках в Акад. Домі. З тих напозір дрібних справ повстала доволі значна розбіжність поглядів між поміркованими, старшими, головно львівськими студентами та скрайними, молодшими, переважно з провінції. В часі сої дискусії виключено з конґресу одного з противників опозиції за те що сказав: „Конґрес має атмосферу вічa“ і другого за те, що не погоджувався з таким поступованням. В дискусії забирали голос і студентки з обох таборів, полемізуючи остро з собою. Вкінці ухвалено абсолюторію через аклямацію. По виборі Комісії-Матки перервано пленарне засідання конґресу. Праця йшла в комісіях: ідеольогічній, статутово-організаційній, культ.-освітній, економічній і спортовій. На кінцевім пленарнім засіданні представники 10 найбільших львівських студ. товариств опустили конґрес на знак протесту проти тактики президії та більшости конґресу. Нову Студентську Репрезентацію і Розсмний Суд вибрано на внесення Комісії-Матки 83 голосами при 3 здержаних. — Ухвалено вислати привіти для Цесуса, Укр. Студ. Закарпаття, СУСОР-у, НАСУС-у, Союзу Литовського Студенства і т. д. — Відтак ухвалено ряд резолюцій, м. і. резолюції Цесуса прийнято як свої, потверджено резолюції двох попередних конґресів (гл. „Студ. Шлях“) і трох студентських анкет („Наш Клич“ ч. 1). (Далі буде).

Одностайний фронт за Гітлєром

Становище Ватикану.

„Курер Варшавскі“ доносить: Майже вся німецька преса крім соціялістичної приняла експозе канцлєра Гітлєра з признанням і навіть з ентузіязмом. Також демократична і центрова католицька преса приняла експозе з вдоволенням. Всі часописи згідно зазначують, що промова Гітлєра се початок нової ери в Німеччині і кінець ваймарської республики. Католицька віденська „Райхспост“ з вдоволенням підчеркує намагання Гітлєра вдержати приязні взаємини з Апостольською Столицею. — За декретом про повновласти для правительства голосували також католицькі німецькі партії. Проти — лише соціялісти. Одначе „Осерваторе Романо“, як подає „Газета Поранна“, два рази заперечував вістку римської аґенції „Кореспонденца“, начеб Апостольська Столиця апробувала співпрацю катол. Центру з гітлєрівцями. Ватикан засадничо не мішається до внутрішньої політики держави і навіть катол. партії не диктує, яке становище має вона заняти в політичних справах.

Ревізія договорів

ревізія границь і европейської політики.

„Курер Варшавскі“ доносить: Нема найменшого сумніву, що римські розмови й горячкова діяльність західної дипльоматії в останніх тижнях зводяться до одного знаменника: ревізії договорів, границь і взагалі ревізії дотеперішної европейської політики. Здійснення римських рішень залежить вже лише від згоди Франції. „Треба утворити клюб мира“, сказав Мекдоналд. „Матен“ твердить, що клюб мира се клюб ревізії мирових договорів. Римські розмови свідчать, що ревізії договорів мають довершити 4 великодержави: Франція, Анґлія, Італія, Німеччина. Малі держави мають підпорядкуватися рішенням сеї чвірки.

„Жидівська воєнна рада“

80% загран. торговлі Німеччини в руках Жидів.

З Нюйорку доносять: Жидівський адвокат Арон Шапіро виступив з проєктом утворення „Жидівської Воєнної Ради“. Її ціль переведення бойкоту німецьких товарів на цілім світі. Шапіро твердить, що 80% німецької заграничної торговлі знаходиться в руках жидівських посередників. При такім стані річей жидівський бойкот може довести до повної дезорганізації німецького економічного життя (АТЕ).

НЕ ТВЕРДІТЬ, ЩО ВАМ НЕ ТРЕБА ЖИТТЄВОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ. ТАК ГОВОРИЛО ВЖЕ БОГАТО ЛЮДЕЙ. І ТОМУ МІЛІОНИ ВДІВ І СИРІТ ЖИВЕ В НУЖДІ. ПАМЯТАЙТЕ ПРО ЦЕ І ОБЕЗПЕЧІТЬ СВОЮ РОДИНУ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Першоквітневі жарти

Найслабші в „Ділі“, найліпші в „Мєті“.

Сего року найслабше виглядали першоквітневі жарти в „Ділі“, а то мабуть тому, бо в тім органі цілий божий рік лучаються такі статті, що виглядають на першоквітневі жарти з української суспільности. Дві останні такі статті помістило „Діло“ недавно з приводу 50-ліття смерти Маркса. В тих статтях „Діло“ стало виразно на платформі марксизму й досі того становища не відкликало. Отже тепер „Діло“ одинокий марксістичний щоденник з напрямом II-го Інтернаціоналу на всіх землях України-Руси. Дня 2. квітня помістило „Діло“ мнимий телефонат з Берліна з датою 1. квітня, де говориться немовби новий канцлєр Німеччини Гітлєр мав заявити, що його „уряд не може спокійно дивитися на поневолення великого і шляхетного українського народу та народів Кавказу“ і тому рішився „допомогти визвольницким змаганням України“... Здається, що більше ческього жарту ще не зробив ніякий пресовий орган у звязку з найвисшими політичними змаганями власного народу. — Зате далеко лучші першоквітневі дотепи пустила сего року „Мета“ п. з. „Всесвіт в сумне“. Сей найконтонніший з тижневиків сучасної Европи, для котрого м. і. свого часу куплено окрему друкарню за кількадесять тисяч долярів, приходить в своїх першоквітневих дотепах до слушного висновку, що „Комар“ у підриванні повази наших церковних Достойників має своїх предтеч. Забув тільки додати, що тими предтечами були „Нива“ й „Мета“, бо „Нива“ лєгі літа дійсно в страшний спосіб підривала повагу наших Епископів, Преосв. Григорія Хомишина, Преосв. Йосафата Коциловського і Преосв. Константина Богачевського (останнього атакуючи навіть в його родинних взаєминах в братом), а „Мета“ перепечатала напад на Преосв. Григорія навіть зі схізматицького органу без найменшої замітки від себе. Отже ті факти відомі в цілім краю в своїм веселім першоквітневім настрою „Мета“ пропустила, а зате закинула „Н. Зорі“, що підривала повагу церковних Достойників: 1) „Глухою мовчалкою“ в двох справах, 2) перерванням тої „глухої мовчанки“ в одній справі, але перерванням на останній сторінці замісць на першій, 3) „фільософуванням“ над шибами, вибитими в митрополичій палаті і т. п. З того виходить, що на думку „Мети“ „Н. Зоря“ все зле робить, чи „глухо“ мовчить чи говорить. В таких випадках наш нарід каже:

„Недогода нашій бабці,
Ні на печі, ні на лавці...“

Виходить, що редакція „Мети“ має до редакції „Н. Зорі“ претенсію, щоб вона в кождій справі запитувала редакцію „Мети“, чи говорити, чи мовчати. А можеб так Світла Редакція „Мети“ оголосила курс „поучення“, як взагалі редаґувати ґазети, аби вони були цікаві, повні змісту й льоґічні. Приймаємо, що будемо сьромні й прийдемо на той курс свого представника, аби дечого навчився від ВП. Редакторів „Мети“.

НОВІ ВИДАННЯ

Станислав Лось: **ЗА КОНСТРУКТИВНУ ПОЛІТИКУ НА ЧЕРВОНІЙ РУСИ.** Львів — 1933. Накладом Орґанізаційного Комітету УНО (Української Народної Обнови — УКНП). Ст. 84, 16°; ціна 1 зол., з пересилкою 1.10 зол. — Свого часу печатала „Н. Зоря“ переклад повисшої студії Станислава Лося. Та студія викликала велике зацікавлення в цілім краю і редакцію запитувано з ріжних сторін, чи та праця вийде окремою відбиткою. Супроти того видано ту інтересну працю окремою книжечкою. Нехай та розумна праця остане бодай документом, що були в Польщі також люди, котрі поважно думали про українську справу. Коротку критику цікавої праці Лося дала ред. „Новой Зорі“ на вступі до тої книжечки. — А. Ч.

Народи впали в неволю здебільша з власної вини! (Т. Ґ. Масарик).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

о. Т. ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

ПИЛАТ ПОНТІЙСЬКИЙ

Римський Намісник Юдеї в рр. 26—36 по Рождестві Христовім.

Історичний нарис.

В стражданнях нашого Спасителя Господа Ісуса Христа визначну участь має Понтій Пилат, тодішний римський намісник Юдеї. Його особа така визначна в подіях великої пятниці, що про нього не лише згадується в евангеліях (Мт. 27, 11—31; Мк. 15, 1—20; Лк. 23, 1—25; Йо. 18, 28, 19, 16), в Апостольських Діяніях (3, 13; 4, 27; 13, 28), в посланню св. Павла до Тимотея (І. Тим. 6, 13), але навіть в апостольськім Символі Віри.

Треба сказати, що з усіх суддів Ісуса і всіх тих, що мали участь в засуді на смерть Спасителя, особа Пилата найсимпатичніша. Помимо хитрости характеру, трусливости перед Жидами а властиво їх впливами в Римі на дворі цісаря Тиверія, помимо непослідовности; всеж таки у Пилата було почуття справедливости і навіть пошана для особи Спасителя, в котрій Пилат відчував щось велике й таїнственне. Та хоч вкінці, під загрозою доносу до Тиверія, Пилат віддав Ісуса на смерть, то три рази публично ствердив Його невинність і при оголошенню засуду казав собі подати воду та по жидівському звичаю вмив руки й виразно заявив: „Я не виненкровисьогоправедника!" (Мт. 27, 24). З тих причин не буде без значіння і духової користи подати на основі історичних жерел те, що про Понтія Пилата знаємо поза Евангеліями*).

Характеристика Пилата.

Пилат (від лат. слова „Пілятус", що значить: Узброєний копієм, списою), походив зі старинної самнійської родини Понтіїв, що визначилися в боротьбі Самнійців проти Римлян. Мужі з тої родини за цісаря Тиверія й Нерона осягали достоїнство козулів. Пилат був пятий з ряду Намісник Юдеї з руки Римлян і оставав на тім уряді десять літ (26—36 по Хр.). Назначення Пилата намісником Юдеї наступило тоді, коли в Римі був сильний протижидівський курс. В 19 р. по рождестві Христа Жиди спонукали патриційку Фульвію, жінку римського сенатора Сатурніна, приняти жидівство; се викликало таке обурення в Римі, що цісар Тиверій на предложення дуже впливового тоді й Жидам ворожого Сеяна, вигнав Жидів з Риму й Італії. Сім літ пізніше той сам Сеян назначив Пилата намісником Юдеї, нічого отже дивного, що вибрав на се тяжке тоді становиско чоловіка не по думці Жидів. — Жидівські жерела загалом представляють Пилата в дуже некорисним світлі. І так внук Ірода В., пізніший жидівський володар, цар Ірод Аґрипа І, в листі до цісаря Каліґулі так характеризує Пилата: „Се чоловік невмолимий, безоглядний і впертий". Закидує йому „продажність, очайдушні насильства, бандитизм, ріжні кривди, переслідування і засуди на смерть без попереднього переведення слідства та жорстокість майже не до знесення".

З сею характеристикою Ірода пера Аґрипи годиться й те, що про насильства сього намісника подає жидівський історик, Йосиф Флявій: Пилат посилаючи військо, щоб обсадити Єрусалим, казав тайком перенести погруддя цісаря Тиверія й завісити в ночи на цитаделі Антонія. Се було нечуване нарушення жидівських релігійних почувань, щоб у св. місті, осередку почитання правдивого Бога, могли висіти зображення поганського імператора, котрий заразом дізнавав божої почести. Коли Жиди ранком побачили таке святотатство, тисячі їх вибралися до Кесарії Палестинської над морем, де звичайно резидували римські намісники, день і ніч не відступали від його палати й зойкали та просили усунути імператорське погруддя. Так тревало 6 днів і ночей. Семого дня Пилат сказав Жидам, щоб зібралися в амфітеатрі, де він дасть їм відповідь. Передтим одначе казав тайком спровадити жовнірів й укрити їх. Жиди пішли до амфітеатру й знов зачали наставати на Пилата, щоб усунув царське погруддя. На даний знак жовніри окружили Жидів. Тоді Пилат під загрозою смерти казав їм розійтися. Та Жиди як стояли попадали на землю, обнажили свої шиї і постановили радше всі згинути, як дальше допустити до святотатства. Пилат бачучи таку погорду смерти, схаменувся і казав погруддя цісаря усунути з Єрусалиму. — Другий випадок, по свідоцтву того самого Йосифа Флявія, був такий: Пилат бажав заосмотрити Єрусалим в достаточну скількість води і збудував водопровід на двіста стадій. Кошти сеї будови постановив покрити грішми святині. Жиди знов наробили крику і тисячами зібралися в ціли вимушення на Пилаті, щоб не рушав грошей святині. Сим разом Пилат казав жовнірам, перебраним в жидівські одяги, окружити товпу і розігнати бичами. Жиди дійсно розбіглися, полишаючи богато ранених й убитих.

Третий випадок згадує жидівський писатель і фільософ Фільон. Він каже, що Пилат „щоб засмутити нарід" казав на палаті Ірода в Єрусалимі завісити позолочені щити з іменем римського імператора. Тоді сини Ірода Вел. звернулися до Пилата з проханням усунути ту нову провокацію. Та Пилат оказався неуступчивий. Тоді Жиди звернулися просто до цісаря Тиверія. Сеяна вже не було в Римі, для Жидів настав прихильніший курс; надто Тиверій хотів, щоби в провінціях по змозі не викликувати замішань і невдоволень. Тому рішучо приказав Пилатови усунути провокаційні щити й дав йому до пізнання своє невдоволення. Якраз се було причиною, чому відтак Пилат при засуді Спасителя показався такий уступчивий Жидам. І коли загрозили йому доносом до Риму, що він „не друг Кесаря", Пилат зараз уступив тай віддав Ісуса на розпяття.

Новіші історики, головно Герман Петер, тої думки, що оцінка жидівських писателів, Фільона й Йосифа Флявія, пересадна. Без сумніву, Пилат не дуже вважав на релігійні почування Жидів і як кождий інший Римлянин погорджував народом, що виходить і з евангелія; та здається Пилат зовсім не був гірший від попередних римських намісників, хочби від Валерія Ґрата. Тай з евангелій виходить, що Пилат був безоглядний і твердий чоловік. Євангелист Лука оповідає про різню Галилейців у святині, „котрих кров Пилат змішав з їх жертвами" (XIII, 1). Хто й що спричинило сю різню евангелист не каже, а жидівські історики навіть не згадують сеї події.

Роля Пилата в Христових Страстях.

Наші евангелія займаються особою Пилата головно задля його участи, яку він мав в засуді Ісуса Христа на крестну смерть. По переміні Юдеї на римську провінцію Римляни вправді полишили Жидам повну свободу релігійного культу й навіть судовласть, та коли йшло про кару смерти, жидівський засуд мусів мати затвердження римського намісника. Тож коли Велика Рада жидівська (Сангедрин) засудила Ісуса на смерть, виконання тої кари залежало від одобрення Пилата. Тому Жиди в пятницю рано громадно удалися перед преторію т. є палату, де на час пасхи римський намісник резидував в Єрусалимі, й жадали від Пилата потвердження й виконання їх засуду. — Се перший раз стрінулися Христос і Пилат; стали проти себе представники двох сил: римсько-поганської та христіянської. Пилат сидів на курульнім кріслі, окружений військовими старшинами й ліктарами; ряди в зелізо закованих жовнірів стерегли його земський маєстат. А перед Пилатом явився вбогий, звязаний, на смерть засуджений жидівський „рабі"; дійсно на око образ немочі й безсильности. Що за противенство між тими двома представниками сили земської та духової!

„Гордий Римлянине! — кличе А. Гуондер у своїх розважаннях. — Гляди, отсі блискучі римські вірли, сі прапори твоїх непобідимих легіонів колись до землі склоняться перед Ісусом; то вони зроблять дорогу для евангелія до серця Германії, до берегів Англії і на схід до границь таких спокійних а таких незгідливих Словян. На мурах „Вічного Риму" побідоносно засіяє знамя креста й се місто стане столицею Божого царства на землі. Границі того Божого царства перейдуть ген далеко границі римської Імперії. Чи знаєш ти се, гордий Римлянине, що час буде числитися не „аб Урбе кондіта" (від основання Риму), але від народження Христа Господа"...

Се була перша стріча христіянства з могутним римським царством. Перша та не остання. Та сцена повторятися буде в слідуючих століттях; в актах мучеників лиш форма зміниться, зміст остане тойсам. З одної сторони горді, жорстокі й невмолимі представники римської імперії: Імператори, легати, претори, — з другої сторони тихі, спокійні, але до погорди смерти мужні ісповідники і представники висшої духової сили — Христового царства.

Пилат у першій хвилі в части іронічно, в части з легковаження спитав Христа: „Чи ти цар юдейський?" (Йоан XVIII, 33). Христос не відповів відразу на се питання, лиш сам зажадав виясненя від Пилата: Чи він сей закид підносить з власного пересвідчення, як найвисший римський достойник, чи спонуканий Жидами? Се мало дати Спасителеви нагоду перед поганським трибуналом, в противенстві до ложних жидівських понять, ясно поставити характер месіянського царства. Свобідно поставлене жадання Христа подражнило гордого Пилата і він в подраженім тоні відповів: „Чи я Жидовин? Твій нарід і первосвященики видали тебе мені. Що ти зробив?" Доперва тоді Христос заявив: „Моє царство не сего світа; колиб царство моє було сего світа, то мої слуги воювалиб, щоб не видано мене Юдеям; та моє царство не відси". Аж тепер Пилат здивувався, що по правді стоїть перед ним той, що узнає себе за царя. Тоді зауважив він у сій покірній статі обвинуваченого щось во істину царське: маєстатичну, шляхотну рису під покірною заслоною немочи. Тож з зачудо-

*) Бібліографія: Ios. Flavius, Antiquitatum Iud XVIII, 3—4; Gustaf Adolf Müller, Pontius Pilatus der fünfte Prokurator von Judäa und Richter Jesu v, Nazaret, Stuttg. 1888; Acta Pilati bei Tischendorf. Evangelia apocrypha - Lipsiae 1876; Eusebius, Hist. eccles. II, 6. Dr. Joseph Felten: Neutestamentliche Zeitgeschichte I. 160—165.

ванням каже: „То ти таки цар?“ — На се Спаситель: „Ти сказав, я цар; я на се родився і на се прийшов на світ, щоби зложити свідоцтво правді. І кождий, хто від правди, слухає мого голосу“. На таку заяву Христа Пилат мав лише слова легковаження. Він запитав іронічно: „Що таке правда?“...

Правда в нього се була римська потуга; правда в нього се були римські побіди, блеск і богацтво Вічного Міста, столиці світового царства. Якась інша „істина“ була для нього пуста мрія. Та чи давні чи модерні Пилатові душі хотять чи не хотять чути про се, правда таки істнує. І правда одинока сила. Се те сонце, котре на час можуть прислонити темні хмари, але не можуть згасити ні відібрати їй золотий блеск, що веселить і радує душу; не відберуть їй того світла, що дає життя і не відберуть правді сили, котра мусить побідити.. І та правда творить державу, має міліони вірних, яких лучить одна спільна думка, одно переконання; ті самі ідеї лучать ріжні народи, раси, краї в одно дійсно величаве царство царя Христа, котрий „на се родився і на се прийшов, щоб дати свідоцтво правді“. — „Світло світить у темряві й темрява його не обняла“ (Йоан І, 5).

(Докінчення цеї студійки Впр. о. Т. Галущинського, де буде про жінку Пилата Прокулю Клявдію та про відкликання Пилата з уряду намісника принесе слідуюче, великодне число „Нової Зорі“. — Ред.).

Збори Т-ва „Сільський Господар“

з) П. М. Луцький говорив дальше так: Гол. Т-во „С. Г.“ вислало обіжники в справі Розумних Судів, Рільничих Комісій. Одначе наша інтелітонція не відгукується на це якслід. Наше село не відчуває благодати нових законів. Чому наше село так мало з них користає? Бо наперед йдуть довгі дискусії, чи нам як Українцям доцільно йти на це! Нехай централя контролює, чому не виконують її обіжників. В квітні мають вийти добрі новелі, порядкуючі і висвітлюючі техніку Розумних Судів. Про ті справи треба не тільки інформувати, але їх переводити в життя. У нас брак до того відповідних людей. Головна Управа опрацювала подрібний плян. Добре було б, якби переведено хоч в 50% те, що намічено в книжці „За хліборобську справу“. Виключене, щоб то можна було перевести примагідними людьми. Мусять бути окремі люди, належно оплачувані, котрі посвятяться цілком тим справам. Хоч є 28 наших аґрономів в повітах, але се мінімальне число. Аґрономи мають давати напрям праці в повіті, але не переводити всего в життя, бо один чоловік чейже не може працювати в кількадесятьох селах. Переведення тих справ се нам бути або не бути. Ніколи село так не інтересувалося загальними справами, як тепер. Село жадає, не просить, інформацій. Криза витворила ґрунт прихильний до праці. Тут і там бракує сил до праці. По повітах повинні повстати орґанізаційні секції, котрі мають співпрацювати з Централею. Всякі звязки кружків „С. Г.“ з централею повинні йти через філію „С. Г.“, а не поза плечима філії, бо через те у нас роблено одну роботу двічі. — П. Хархаліс (філія Яворів). Криза вчить село, що треба вчитися. Село бідує, бо бракує йому освіти. І тому аґрономи мусять йти на село. Т-во „С. Г.“ не повинно брати тих 10.000 зол., бо се охлап. Треба було так повести працю, щоби край дав ту суму. Не треба оглядатися на ніякі охлапи. Головне — співпраця „С. Г.“ з кооперацією в центрі й на місцях. Де є така співпраця, там є добрі висліди. Одна праця без другої не може розвиватися. Також культ.-освітна робота без того не піде. Аґрономи у своїй праці в терені повинні також підчеркувати вагу преси, особливо сільсько-господарської. Часопис „Сільський Господар“ дешевий і добре редаґований. Селянин може з нього богато скористати. Але тут є одно небезпечне і деморалізуюче явище. Часто „Сільського Господаря“ роздають по селах даром. Через те приучують селян недоцінювати пресу, бо всякі сельробівські й комуністичні шмати також насилають даром. Поширювати пресу треба, та нехай буде більший наклад і тимсамим нехай преса буде дешевша, але нехай селянин платить за неї, бо лиш тоді буде її цінити. Яворівська філія „Сільського Господаря“ хоче заложити тіпічну секцію, яка утримувалаб лікаря і ветеринаря. Можнаб навіть заложити місцевий шпиталь. Селянин нераз потребує лікарської й ветеринарної помочі, одначе не має грошей. Для членів кружків „С. Г.“ можнаб дати знижку в заміну за членську вкладку. Все те хоч трудно але можливо зробити, коли буде співпраця між філіями, кружками і Центром. — Сен. Кисілевська: Я висловлюю від „Союза Українок“ бажання, щоби „С. Г.“ більше занявся освітою жіноцтва. Треба закладати як найбільше курсів жіночого господарства. Ми робили спроби в Коршеві. Скінчилися невдачею, бо курси були задорогі і було замале зрозуміння для ваги поступового жіночого господарства. Тепер заінтересування вже зросло. Курси мусять бути дешеві. Приклад: Жовква. Там жіноцтво платить за курси по 4 зол. місячно. Харчі привозять з собою. Від жіноцтва залежить богато: птахівництво, годівля безрог, огородництво і взагалі ведення хатнього господарства. А від того залежить не лише добробут але й здоровля народу. „Союз Українок“ прийде в тій справі з допомогою. — П. Теслюк (делегат з Камінки Струм.); Ставлю внесок, щоби Рільничу школу заложити в Коршеві. Хоч там поле мокре, то можна його змеліорувати. — Інж. Храплівий: Господарська школа без поля не має значіння. В Коршеві ми викорчували 12 моргів ліса, одначе земля показалася кепська. Ми погодилися, що купимо 15 моргів поля в Коломиї і там заложемо школу. Дел. Теслюк бере свій внесок назад. (Дальше буде).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВАТИКАНСЬКИЙ ЧАСОПИС „ОСЕРВАТОРЕ РОМАНО“ дальше зберігає невтральність і здержливість в оцінці церковно-політичної лінії Гітлєра.

ЛЬОЙД ДЖОРДЖ оповістив проект скликання в Римі під проводом папи міжнародний мировий конґрес всіх христіянських церков. Сей проект викликав велике зацікавлення в анґлійських кругах.

В ХАРКІВСЬКІМ БОЛЬШЕВИЦЬКІМ ПРАВИТЕЛЬСТВІ зайшли далекойдучі зміни. Панас Любченко став заступником голови харківського уряду на місце О. Сербиченка, якого візвали до Москви. Комісарем освіти став В. Затонський на місце М. Скрипника, який став головою т. зв. пляновой комісії. Дотеперішний голова сеї комісії Яким Дудник став заступником Скрипника. На місце заступника комісара Освіти Ол. Карпеки став літературний критик і чекіст Андрій Хвиля. Комісарем ДПУ став В. Балицький, який давніше займав те становище. Першим його заступником став дотеперішний комісар ДПУ на Україні К. Реденс, другим Сруль Мошкович Леплєвский. Деякі зміни зайшли також в керуючім складі КП(б)У.

НАЧАЛЬНА РАДА ППС у Варшаві ухвалила приняти до відома постанову II-го Інтернаціоналу, що „пакт у справі неаґресії“ між соціялізмом і комунізмом має бути заключений лише в дорозі переговорів між II-им і III-им Інтернаціоналами“. — Тепер черга на наших радикалів заявити, чи й вони годяться співпрацювати з комуністами.

В ПЕТРОПРАДІ увязнено теоретика большевизму Бухаріна. Його увязнено у звязку з викриттям великої правої опозиційної орґанізації.

ФРАНЦІЯ, як доносить преса, після всякої правдоподібности згодиться на „пакт чотирох“, який предложив Муссоліні.

Б. НАСЛІДНИК НІМЕЦЬКОГО ПРЕСТОЛА виїде на Великдень до Анґлії. Анґлійської королівської родини тоді в Лондоні не буде. Б. кронпринц є свояком британської королівської родини. Се булаб перша візита кронпринца в Анґлії від часів війни.

НА ЛИТВІ від 1-го квітня бр. знесено пресову цензуру, яка там досі істнувала від часу війни.

НОВИНКИ

ВСІХ НАШИХ ВП. ЧИТАЧІВ ПРОСИМО ПОЛАГОДЖУВАТИ СВОЇ ОРУДКИ ЛИШ У ТИХ ФІРМАХ, КОТРІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШІМ ЧАСОПИСІ І ПОКЛИКУВАТИСЯ НА „НОВУ ЗОРЮ“. — АДМІНІСТРАЦІЯ.

Слідуюче число „Нової Зорі“ буде вже великодне. Воно вийде в збільшенім обемі в четвер і буде мати дату 16 квітня.

Дня 7. квітня с. р. о год. 6-ій відбудеться вокально-музичний концерт в руханковій салі заведення СС. Василіянок при вул. Потоцького 95. Дохід призначений на будову церкви.
47 1—1

Овочеві щепи і кущі можна ще набути у фірмі **А. Терпиляк,** Залуква, почта Галич. Ціни в золотих за 1 штуку: Яблуні (головно зимові торговельні відміни): 0.50, 1.00, 1.50, 2.00; Груші: 1.50, 2.00, 2.50; Черешні та вишні: 1.75, 2.00; Сливи: 2.00, 2.50; Волоські горіхи: 2.50, 3.00; Морелі (кущі): 2.00, 2.50; Броскви: 1.00, 1.50, 2.00; Виноград дворічний, щеплений: 1.00; Аґрест: 1.25; Порічки 0.40, 0.60; Малини: 20; Цінники безплатно.

Помер польський епископ в Перемишлі Преосв. Анатоль Новак в 71 р. життя.

Виставу картин Олени Кульчицької у Львові відкриють в салях Музею НТШ (Чарнецького 24, І. п.) в неділю, 9. ц. м. о год. 12 в пол. Вона потривае до 7. V. Ся вистава дасть перегляд всеї мистецької творчости О. Кульчицької, найбільшої галицької малярки. Вступ 1 зол., для студентів 50 сот., для прогульок по 25 сот. від особи.

Правительство Гітлєра, як доносить преса, постановило уможливити поширення діяльности Українського Наукового Інституту в Берліні. Куратором того Інституту на місце ґен. Гренера став фон Розенберґ, шеф заграничного відділу гітлєрівської партії.

Найстарша читальня „Просвіти“ на Лемківщині в с. Одрехова пов. Сянік відсвяткувала свій 40-літній ювилей.

В Руданцях к. Львова вибухла пожежа. Згоріло 7 господарств.

Скількість безробітних в Польщі зросла в тижні о 776 осіб. Тепер зареєстрованих безробітних держ. уряд посередництва праці начислює 288.853.

Купуємо тільки там, де є добірний товар і низькі ціни!
МИЛА ДО ПРАННЯ І ТОАЛЄТОВІ, ДОМАШНЬО-ГОСПОДАРЧІ АРТИКУЛИ, ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
поручає фірма
„ВАШЕ ОЧКО“
ЛЬВІВ, ул. Ґалицька І.

Повітове свято „Просвіти“ відбулося в Борщеві в „Нар. Домі“. Участь у святі взяли хори з Ланівців, Більча зол., Жилинців, Доброкутів, Стрілківців, Турильча, Циганів, Скали. Учасників було понад 1200.

Філія Муз. Інституту в Тернополі влаштувала вдатний попис своїх учеників (ниць).

ЖІНКИ! Тільки тоді втримаєте своїх мужів у хаті, як вона буде прибрана
ГЛИНЯНСЬКИМИ КИЛИМАМИ
з фірми
ХАМУЛА, Львів, Рутовського 1,
або Станиславів, Сапіжинська 19

XIII-ті Східні Торги у Львові відбудуться в часі між 3 і 18 червня 1933 р.

Через Битом на Гор. Шлеську переїхало 1300 Жидів, що втікли з Німеччини перед гітлерівським терором.

Кружляють чутки, що волинський воєвода Юзефський має уступити. На його місце мавби прийти поліський воєвода полк. Костек-Бернацкий.

Механічних поїздів Польща має тепер 34.197. На 10.000 мешканців припадає пересічно 10.5 поїздів. Самоходів є в Польщі 26.266. З того 11.672 приватних й урядових самоходів, 5.426 таксівок, 2.545 автобусів, 5.623 тягарових самоходів і крім того 8.182 мотоциклів.

Батько і син Дубелі в Східниці к. Борислава фальшували монети 50-сотикові і 1-дно 2-золотові .Поліція увязнила їх.

В Польщі добули нафтової ропи в 1931 р. 63.048 цистерн. В 1932 р. добули 55.668 цист. Так мало ропи добували в Підкарпатськім басейні тому 30 літ. З того 71.8 проц. добутої ропи припадає на скартелізовані рафінерії, 2.5 проц. на нескартелізовані, 25.6 проц. на чистих продуцентів нафти.

„Ми зрадники купували у Жидів". Бойкотові комітети в Берліні видали наказ, щоби партійні гітлерівські боївки, що стережуть жидівських склепів, всім купуючим у Жидів витискали на обличчах печатку з написом „Ми зрадники купували у Жидів". Такі репресії вже примінено в Ананберґу в Саксонії.

Гітлерівці увязнили двох англійських журналістів. Закидають їм поширювання неправдивих вісток про події в Німеччині (ПАТ).

Гітлерівський часопис „Фольксфроле" в Дісельдорфі написав, що комуністи хотіли витроїти гітлерівські відділи в тім місті. До страв в гітлерівських кухнях мали всипати ціянкалі (ПАТ).

В Чехословаччині є 918.334 безробітних.

В Атенах відкопано гарну статую богині Ніке (Побіди) з IV ст. перед Христом.

Італійський уряд перевів за 10 літ такі публичні роботи: 750 км. регуляцій рік, 3.950 км. меліорацій, 9.000 км. битих доріг, 517 км. зелізничих доріг, 220 державних будинків, 11.000 шкільних кімнат, 195.000 помешкань і 2193 км. водопроводів.

Большевики хочуть ц. р. видати 8 серій протирелігійних почтових значків. Проти цього запротестовано вже на зборах „Клюбу філятелістів інвалідів" у Брукселі. Такі протести відбудуться правдоподібно також в інших краях.

70.000 тракторів в СССР. знищили саботажники.

Найбільший у світі бальон-кермовик „Акрон", котрий належав до американської военної маринарки, впав у море, знищений ударом перуна. З його залоги (77 людей) німецький корабель врятував лише трьох, з котрих один уже помер від ран і виснаження. Того самого дня впав у море другий американський кермовик „Й 3". Командант кермовика погиб. Прочих 11 членів залоги врятовано.

Два англійські літаки перший раз перелетіли над Гімаляями та їх найвищим вершком Монт Івристом, осягнувши висоту 10.675 м.

Амер. доляр в приватних оборотах 8.88 зол.

Посмертна згадка

† **о. Теодор Козак,** парох в Колодні Великім, помер в неділю 2 квітня 1933 в 70-ім році життя. Похорон відбувся в четвер 6. квітня с. р. В. Й. П!

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 100.000 зол. на ч. 40047; 75.000 зол. на ч. *53208*; 50.000 зол. на ч. 146258; 20.000 зол. на ч. 66700; 15.000 зол. на ч. 52861, 78673, 78983, *129128*, 144247;

10.000 зол. на ч. 62605, 115103.

5.000 зол. на ч. 894, 12319, 20736, 107985, 108510, 78287, 127622, 136519.

2.000 зол. на ч. 27812, 72401, *79067*, 108440, 108603, 110148, 116850, *121818*, 123350, 135189, 137156, 9362, 51502, 52721, 64691, 104143, 139956, 146511.

1.000 зол. на ч. 3798, 6186, 9935, 18520, 18721, 27921, 27954, 28122, 29102, 38990, 41621, 42267, 42428, 49313, 54958, 62514, 65855, 78704, 74841, 78064, 80724, 90853, 94558, 98258, 105911, 106078, 108741, 114442, 114512, 122037, 122843, 124278, 135706, 135786, 138722, 32, 11009, *11370*, 22782, 30593, 32157, *32293*, 32784, 40481, 41797, 47348, 52154, 58233, 59546, 63190, 64370, 67315, *71806*, 72778, 77396, 78772, 92423, 94109, 96344, *97532*, 119445, 120042, *124046*, 129565, 129749, 131204, 132904, 135432, *138787*, 1193, 8810, 11958, 16530, 18583, 27839, 29371, 45241, 45282, 48054, 54644, 56486, *61683*, 66902, 68468, *68893*, 71416, *73544*, *77375*, 79344, *83702*, 93018, 95396, 97986, 100719, *101444*, 101449, 107423, 116073, *123983*, 129652, *130124*, *134163*, *141683*, 146882. На числа, печатані курсивом, впали крім виграних премій.

П. Т. Фірми, котрі хотять умістити оголошення у великоднім числі „Н. Зорі", зволять надсилати текст оголошень найдальше до вторка, 11 квітня до год. 10-ої рано, бо пізніше число буде вже замкнене. АДМІНІСТРАЦІЯ.

Секундарій Шпиталя
Др. БЕРНАРД АБРАГАМ
спеціяліст жіночих хоріб, акушер і ґінекольоґ
ЛЬВІВ, ЖОВКІВСЬКА 5, Тел. 94.50

Спеціяліст в хоробах серця
Др. С. ҐЛЯЗЕРМАН
б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена в Відні, ординує від 3—5. У ЛЬВОВІ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15 03.

Др. Б. Танне
б. довголітний лікар клініки внутрішних недуг проф. Венкебаха та останньо Серцевої Стації у Відни приймає в хоробах серця та кровоносних судин
у Львові, Хорущина 16.
Тель. 15-59. — Електрокардіоґрафія

Добірний товар! Дешеві ціни!
Свідомий українець, який курить, уживає тільки
ТУТОК і ПАПЕРЦІВ
КАЛИНА
ФАБРИКИ КООПЕРАТИВА
„БУДУЧНІСТЬ" в Тернополі,
бо дає варстат праці українському робітникові та збільшує фонди „Рідної Школи" і других установ.
82

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДОЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
Телєфон ч. 60-04.
1

Найбільша в краю фабрика ДЗВОНІВ
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
В Калуші, Сівецька 16, і в Перемишлі, Красінського 63.
ВІДЛИВАЄ на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі. — — ПЕРЕТОПЛЮЄ старі неужиточні дзвони, постійно удержує на складі понад сто штук готових дзвонів від 10 до 600 кг. ваги. ВИСИЛАЄ на бажання сторони спеціяліста для уділення фахових порад і вказівок. Ціни приступні. Сплата ратами.
Жадайте оферт та цінників.
5

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пантелеймон Хитра.

Се число має 20 сторін і коштує 30 сотиків

Porto zapłacono ryczałtem

Рік VIII. — Львів, неділя, 16 квітня 1933. — Ч. 27 (625).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцька ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., вісячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 30 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Христос Воскрес!

ВЕЛИКОДНЕ

Заграли дзвони грімко-дзвінко в срібні тони,
Щоб всім-усім звістити дивне чудо, —
Що з гробу вже повстав, скрушив ярмо мамони,
Воскрес — Христос і царювати буде!

Зрадів наро́д в той день, хоч время люте-люте,
І сльози втер у щастя оплінню,
І хоче все лихе, всі кривди позабути,
А йти назустріч Правди воскресінню.

Хоч у кра́ю нашім сум, немов на похоронах, —
В той день святий у світлих всі одежах
І — як щорік було — будують хлопці „дзвона",
Дівчата гарні писанки мережать...

Во раз у рік — хоч раз — у ту святочну добу
Радіє сонцем кожен син народу, —
Бо вірить, що Христос, як сам воскрес із гробу,
То й воскресйть нам з гробу тьми свободу! (р.).

Перші ювилейні відвідини Св. Отця

базиліки св. Петра в Римі.

Св. Отець в окруженні 16 кардиналів, богатьох єпископів, около 5.000 питомців семинарів, колеґій та римських церковних інститутів і богатьох тисячів вірних ріжних національностей, що прибули в числі понад 100.000 до Риму, — вперве відвідав торжественно базиліку св. Петра в звязку з оголошеним ювилеєм Святого Року. При співі псальмів і гимнів, відмовляючи приписані молитви, Св. Отець посітив наперед вівтар Найсв. Тайн, потім вівтар Пр. Д. Марії й образ Креста. Відтак молився над гробом св. Петра. По скінченім обході Св. Отець асистував при публичнім виставленні реліквій Христових Мук. Вкінці при відході уділив приявним Свого апостольського благословення.

Що буде з нашою кооперацією

Б. президент Польщі Станислав Войцеховский оповістив в 7 ч. польського кооперативного орґану „Сполем" статтю, в котрій пише: В міністерстві скарбу виготовлено проект нового закона про кооперативи. На його підставі ревізійні союзи мають бути узалежнені від міністерства скарбу, котре зможе звузити або поширити працю союза на деякі види кооператив, наказати злуку двох або більше союзів і т. п. Проф. Войцеховский кінчить свою статтю предсказанням, що узалежненням союзів від адміністрації не впровадять ані однородности ані порядку, тільки здезорґанізують установи самодопомоги збудовані великим трудом і затамують самородну суспільну творчість.

Чого Папен приїхав до Риму

В справі оснування катол. націоналістичної партії в Німеччині.

Німецька преса приносить обширні кореспонденції з Риму про приїзд туди віцеканцлера Папена й гітлєрівського міністра Ґерінґа. Вони мають бути на авдієнції у Св. Вітця й у Муссолінія. Папен вже був у кардинала Пачелія. Преса пише, що Папен старається позискати дозвіл Апостольської Столиці на основання в Німеччині нової католицької політичної партії з націоналістичною програмою, одначе Папа має бути неприхильно настроений до тої справи. З кінцем квітня має приїхати до Риму сам Гітлєр. (Про ослаблення існуючих катол. партій в Німеччині гл. реферат п. з. Переворот в Німеччині).

В Німеччині зникли всі республики

Краями управляють іменовані намісники. — Всі нефахові урядники на брук.

З Берліна доносять: Правительство Німеччини ухвалило закон про тісне обєднання всіх німецьких країв і про іменування для них намісників, котрим прислугує право видавання краєвих законів, іменування краєвих правительств і право ласки. Тимсамим зникли всі німецькі республики. Рівночасно ухвалено привернути фаховий стан урядників і видалити зі служби всіх тих урядників, котрих принято по 9-м листопада 1918 р., коли вони приняті всупереч старим приписам або не мають фахової підготовки. — Про становище католицької преси до тих великих змін пишемо на іншім місци.

Ембарґо на совітські товари в Анґлії

З Лондону доносять: Палата послів приняла в 3-м читанні 291 голосами проти 41 законопроект, котрий уповажнює правительство Великої Британії наложити ембарґо на товари совітського походження. Консерватисти й ліберали голосували за правительством, зате представник партії праці Лендсбері висказався проти правительства кажучи, що воно цілу справу з большевиками провадило зле від початку до кінця. (Ембарґо значить тимчасова конфіската чужих кораблів або товарів, котрі на кораблях приїхали. В сім разі се репресія Анґлії за увязнення в Москві кількох анґлійських офіцирів. Наших людей не тільки вязнять але й убивають в большевії тисячами, та нема кому впімнутися за ними і їх нещасними родинами, бо в свій час наші Українці далися захопити большевицькій пропаґанді про спільний рай на землі. Ну й тепер мають „рай).

Поширюйте католицьку пресу!

Лиш економічно сильні нації сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоби скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ВЕЛИКОДНІ ДУМКИ

Написав Кардинал Нюманс.

I.

Християнство піднесло моральний тон людства. Воно наложило вудила на пристрасти. Воно накинуло світови зовнішну обичайність і лучше поведення в широкій мірі. Воно допровадило поодиноких людей до кращих моральних і релиґійних привичок. Ті люди булиб без християнства лишилися на нищім щеблі правди і святости. Християнство дало релиґійному віроісповіданню трівкість і зміст. Воно скріпило поважання перед релиґією взагалі.

II.

Одначе на загал велика маса людства остала духово на такім рівні, який не являється лучшим, ніж був передтим, за поганства.

Стан великих міст морально не дуже ріжниться від того, який був у великих містах по всі часи.

Найвисші і найнизші кляси суспільности не дуже ріжняться від тих, які були, заки проголошено Євангеліє.

Цілі й інтереси (бизнеси) людей остали такі, як були, хоч позбавлені найгірших, звироднілих форм, але по суті своїй з однаковими овочами.

Торговля — все та сама захланність, не по своїй ідеї, але по своїй дійсности, хоч і торговцям проголошено євангеліє.

Наука природи — все таксамо скептична, як була в поганських часах.

Правники, жовніри, мужики, політики, двораки, ба, (і се треба з соромом признати) навіть священики — все ще мають у собі старого Адама.

Християни-жовніри поводяться після тихсамих правил, що й поганські воїни, підносяться й падуть після тих самих засад.

Людська натура, вдача, остає така, яка була, хоч її й охрещено. Кпини, сатири і глумливі образки, котрі відносилися до людської вдачі в поганських часах, мають і тепер тесаме значіння.

Словом, коли релиґію розуміти так, як треба, то значить — як звязання Божим Законом і як життя по Божій волі, а не по своїй, — то навіть у т. зв. християнських краях дуже мало людей визнає справді таку релиґію.

III.

Та в кождім часі є на світі якась скількість людей — Бог її знає, а ми ні, — котра слухає правди скрізь, де тільки зустріне її.

Такі люди стоять під особлившою опікою Бога. З таких людей ми повинні брати собі приклад. Для них ми повинні передовсім працювати. Щоб у їх товаристві опинилися колись на страшнім

суді ми і приятелі наші, — за те повинні ми просити Бога.

Тілюдисе ядроЦеркви, котре все зростає числом і все більше разом держиться, чим далі упливає час. На тих людях спочиває спільність святих.

Євангеліє сотворило святих людей. Воно покликало до життя блискучі взірці віри і святости, які без євангелія булиб неможливі. Євангеліє працювало з успіхом властиво для тих вибраних: се, щоб так сказати, ціха і знак Євангелія.

Пересічна, звичайна релігійність також достойна пошани, може бути в р'жних формах. Але святі люди — се витвір Євангелія і Церкви.

Святі люди не все виріжняються вже за свого життя між иншими приличними людьми. Ласка, яка спливає на святих, часто глибоко захована і нераз відкривається аж після їх смерти, коли взагалі відкривається. Але це святий чоловік світить „мов сонце в царстві Батька свого". Він на землі памятка та символ того, що являється в небі сповненням на душі й воплоченню. Там, де несуть пальми в поході Воскресшого!..

Примітка: Отсі глибокі думки англійського кардинала мають очевидно також значіння: Не знеохочуйтеся тим, що бачите довкруги себе так богато нехристіянського, хоч скрізь бачите християнські поркани: бо людська натура дуже мало змінчива. Одначе ліпші натури людські таки справді йдуть слідами Спасителя. Хоч їх небогато, але на них стоїть і Церква і весь порядок на світі, бо Бог у своїй ласкавости судить народи після тих найліпших. Чим більше таких людей у якімсь народі, тим більше ласки і сили одержує нарід від Бога. Отже Великодні Думки англійського кардинала се ніщо інше як сильно хоч коротко уосіблений заклик до внутрішнього очищення й поправи.

Служба Божа в радію

укладу о. Й. Кишакевича.

На Благовіщення мали ми нагоду почути перший раз Службу Божу о. Йосифа Кишакевича, надану львівським радіом. Відспівав її в Успенській церкві у Львові мішаний хор під орудою проф. Орленка-Прокоповича. Виконання вдоволяло вповні. Передовсім слід підчеркнути, що Служба Божа о. Й. Кишакевича, нашого знаного композитора, скомпована гарно й легко на галицьких церковних напівах. Уложена приступно на 4 голоси на мішаний хор, без сольових і дуетових партій. Вона легка до вивчення під оглядом мельодії й гармонії передовсім для селянських хорів. Тому вивчення її не представить більших труднощів для кождого селянського хору. Через те можна її поручити нашим церковним хорам. Досі співали в нас по церквах або на „самолівку" або трудні концертові річи як Бортнянського та інших композиторів. Тому вони майже ніколи добре не виходили. Передовсім сольові та дуетові партії представляли великі труднощі, котрі не все розвязували якслід. Ті труднощі оминув щасливо о. Кишакевич. Весь час співає повний хор. Ритм повільний, без наглих змін, викликує поважний молитовний настрій. Служба Божа о. Кишакевича се справді вартісний вклад в нашу церковну музичну літературу. — О. Д.

ЛЕВКО СИЗИЙ

УНІЯ ЧИ ПРАВОСЛАВІЯ

стремить до винародовлення Українців.

Останніми часами московсько-православна преса, яку безплатно насилають на нашу Лемківщину з Варшави (часопис „Слово") і з Закарпаття (часопис „Православная Карпатская Русь" і брошура „Унія й денаціоналізація"), затрубіла сильно про денаціоналізацію, згл. польонізацію нашого народа Унією. Знаючи психольогію Українців-Галичан та їх не дуже прихильний теперішний настрій до наших сусідів, згадана преса старається, використати сю обставину та вперто співає нам брехливу пісоньку про се, що Унія нас польонізує. Тимсамим згадана преса вказує нам дорогу до схизми, котра — як відомо — булаб нічим иншим як лиш середником до постепенної русифікації нашого народу, подібно як се сталося з многими православними Українцями. Наш нарід вже тут і там розуміє ціль такої писанини, яка пропагує схизму і веде за нею русофільство, тому не дасться зловити на підступну православно-московську вудку. Ми добре знаємо се, що православіе не лиш завело Україну в московське політичне ярмо, але також все стремило до русифікації нашого народу і тимсамим до нашої національної загибели.

Для характеристики писанини згаданої преси наведемо деякі виїмки з варшавського, схизматицького „Слова" ч. 14. з 1932. р., зі статті „Що дала своїм вірним гр. католицька Церква" та подамо до тих виїмків наші замітки.

Хитрий московський писака батюшка Свіча[1]) пише там:

„Страшні переслідування, терор і денаціоналізація записалися на сторіняках унійтської Церкви кровавими буквами. Унійтське духовенство вже з самого початку погорджувало мовою свойого народу. Пізніше воно зовсім забуло руську мову. Дома говорили тільки по польськи і в церкві проповідували по польськи..... Православна Церква ніколи не претендувала занять становище Церкви українсько-національної. Вона не служить цілям вузко національно партійним. Не то унійтська, котра є на услугах одної партії"...

На вище наведену писанину скажемо таке: Ви, батюшко Свічо, московський шовініст, хоча для замилення очей пишете покаліченою українською мовою; ви з роду або Москаль, або змосковщений тоже-малорос (може навіть свідомий ренеґат), який на Українців і на Унію глядить з точки московських, національно-політичних інтересів, с. є. крізь окуляри московського шовініста, який не узнає нас Українців самостійною нацією чи там окремим народом, лиш частиною московської нації. Ваш негативний погляд на Унію і її заслуги для українського народу побудований виключно на московсько-шовіністичній структурі вашої душі. Ся ваша московська душа обурена до безтями головно тому, що Унія вирвала з московсько-православних лап частину українського народа та що та Унія поставила греблю ваним русифікаторським плянам і зазіханням. Нам нарід, прилягши Унію, почав жити самостійним, окремим від Москви, життям; нашим Москви на Українців-уніятів почав слабіяти. І на тім тлі у Москалів-шовіністів витворився погляд, що Унія денаціоналізує наш нарід. У вас називається се „денаціоналізацією", а у нас, батюшко Свічо, називається те саме щасливим вирваннем себе з московських лап і пилявів. Що нас зівсім не тягне до нашого відвічного національного ворога Москви та що ми не хочемо „единства русскаго народа", се ще, батюшко Свічо, не є ознакою уроєної в вашій голові денаціоналізації нашого народу. Ми і чуємося і є (без огляду на се, чи се комусь подобається, чи ні) окремою від Москалів нацією і в тім, безперечно, велика заслуга й Унії. Вона в дійсности сильно причинилася не лиш до викристалізування національного облича нашого народу і до пробудження нашої національної свідомости, але також поклала немалі для нас заслуги на укр. культурно-просвітнім полі. Це всьо признають навіть свідомі православні Українці[2]). А обурюються на се такі хитруни з московським хребтом, як ви, батюшко Свічо!

Ніхто сего не перечить, що Берестейську Унію з 1596. р. деякі польські політичні чинники х о т і л и зробити помостом до польонізації нашого народа, але також ніхто зі здорово думаючих не перечить, що пляни тодішних польських політиків остали „гласомъ вопіющаго въ пустини", бо Унія не пішла по лінії бажань тих політиків „лиш пішла по лінії духових, національних і взагалі культурних потреб українського народу.

Навіть теперішні польські політики признають, що „Унія поставила сильні і неможливі до асиміляційного переступлення границі української народности", як се минувшого року сказав в соймі в Варшаві посол С. Мацкевич. А якийсь пан Цат в виленськім, польськім „Слові" (ч. 107. з 1930.) написав: „Унія створила народність. Галицька Україна не повсталаб без Унії". (Д. б.).

[1]) Згадана стаття підписана коротко псевдонімом „Свіча", однак з її змісту видно, що писав її духовник. Тому всюди буду називати автора згаданої статті „батюшка Свіча". На мою думку псевдонім „Свіча" не має тут найменшого сенсу, бо та свіча не світить у своїй статті світлом і правдою, але ширить лиш підступно ложі темряву.

[2]) Др. Річицький („Діло" ч. 281. з 1930.); О. Ковалівський („Діло" ч. 168. з 1929); А. Гірський („Новий Час" ч. 118. з 1931), та инші, яких письма наводив я в тамтогорічнім 5. і 6. числі „Бескида" в статті: „Що дав українському народови гр. кат. Церква, а що православна?"

Негайно і добре

ділають таблетки ТОҐАЛЮ при ревматичних болях і рванні в суставах, невральгії і простуді. Вже понад 15 літ з найліпшим успіхом приміняється таблетки ТОҐАЛЬ при цих недугах. Понад 6000 лікарів, між ними богато визначних професорів потвердили успішність ділання таблеток ТОҐАЛЬ. Спробуйте і переконаєтеся самі ще сьогодня! Одначе треба звертати пильну увагу на оригінальне неушкоджене спакування. ТОҐАЛЬ можна набути у всіх аптиках.

Дня 1-го квітня 1933 р. отворено фабричний склад товарів блаватних, шовків, шифонів і мужеського сукна

під фірмою

УТА „ДІМ МОДИ" УТА

С-ка з о. п.

ЛЬВІВ, ПЛ. МАРІЙСЬКА 4. (ГОТЕЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ).

о. МИРОСЛАВ РІПЕЦЬКИЙ

Відпустові місця

Їх релігійне й національне значіння.

I.

Добре ведені й відповідно уладжені відпустові місця сповняють високу релігійну й національну місію серед широких народніх мас. Вони становлять могутну силу й неоцінений скарб для кождого народу. Католицькі культурні народи докладають всіх зусиль, щоб свої відпустові місця поставити на належній висоті. Настоятелі відпустових місць дбають про ріжні удогіднення для священників і путників та з посвятою трудяться над тим, щоб заспокоїти релігійні потреби побожних прочан. Величаві відпустові Богослуження та прекрасні науки, уміла духовна обслуга й великі привілеї та ласки, які уділяються на тамошніх відпустових місцях, стягають туди кождого року неперебрані маси віруючого народа.

Хто в силі зобразити ті душевні користи, які осягають великі маси прочан на святих відпустових місцях? Тут спливають чудесні каплі бальзаму потіхи, полекші й покріплення до життя, тут неодин путник находить поправу й навернення з блудної дороги життя. Колиб ми могли заглянути в серця сих богомольців, що так численно сходяться до відпустових місць, ми довідалибся про ті пребогаті ласки, яких вони тут зазнали в хвилях важкого терпіння, тяжкої покуси й гріховної темряви. Відпустові, торжественні Богослуження підносять прочан на дусі, зворушливі проповіди й до глибини серця проймаючі місійні науки скріпляють релігійні почування та лишають трівкий слід у душах прочан.

Також з національного становища відпустові місцевости мають многоважне значіння тому, що вони обєднують широкі народні маси з ріжних сторін одної землі та дають їм спромогу почутися одною великою національною громадою, близькою собі одною вірою, одною мовою і злученою з собою одним почуванням. Так ті місця дають їм зрозуміти народню силу, яка лежить у єдности змагань. Тут є нагода заохотити й загріти вірних до невсипущої праці на всіх ділянках релігійно-народнього життя, байдужних піднести на дусі й укріпити в них віру в кращу будуччину нашої нації.

II.

Що відпустові місця се многоважний чинник у розвитку релігійно-морального і національного життя, дають наглядний доказ два славні відпустові місця „Ясна гора" в Ченстохові і „Святий Гостинь" на Моравії.

Про величаві відпустові торжества на ченстоховській „Ясній Горі", які щодо числа паломників прибирають імпонуючі розміри, каже проречисто допись, поміщена в одній польській часописі: „Вже на два дні перед святом Пр. Діви Марії почали напливати паломництва всіми дорогами. В переддень свята в каплиці Чудотворного Образу Матери Божої відправлялися Служби Божі від 5 год. рано до 3 год. пополудні. По торжественнім Богослуженню о. Маркевич, настоятель ОО. Павлинів, виголосив до зібраних мас путників зворушливу патріотичну проповідь на тему: „Почесть Пр. Діви Марії в давній і нинішній Польщі". Через цілу ніч Чудотворний Образ був прегарно освітлений, перед образом пересувалися маси паломників співаючи набожні пісні. В сам день свята Пр. Діви Марії 26 серпня о год. 6 рано виголосив о. Калікст горячу релігійно-патріотичну проповідь на тему: „Чим є Ясна Гора для польського народу". Торжественну Службу Божу целебрував Епископ Кубіна в присутности чвертьмільонової товпи паломників, а о. Дижевский виголосив прекрасну проповідь на тему: „Пр. Діва Марія й Її найміліше дитя — польський нарід". Сего святочного дня відслужено для путників 279 Служб Божих. Про розміри напливу путників свідчить факт, що протягом трьох відпустових днів прибуло на Ясну Гору 341 паломництв (процесіями) а до св. Тайн приступило коло 700.000 вірних".

Ся многомовна допись вказує нам, що Поляки привязують велику вагу до свого найславнішого відпустового місця та докладають всіх старань, щоби при його допомозі скріпити релігійні почування вірних й розбудити національну свідомість серед широких мас своїх паломників.

Між чеським католицьким народом сповняє велике релігійно-народне посланництво „св. Гостинь", взірцево уладжена, у прекрасній околиці положена відпустова місцевість. Камяні сходи ведуть на високу гору, на котрій є відпустовий храм з відповідними будівлями і хрестна дорога, зложена з 14 стидевих каплиць. На камяних сходах бачимо викуті назвиська побожних жертводавців, які значнішими жертвами причинилися до розбудови й піднесення святогостинського відпустового місця. Кождого року прибувають тут сотки паломництв з найдальших сторін Чехословаччини. Святогостинські відпустові торжества стають рік-річно правдивою маніфестацією релігійних почувань непроглядних мас чеського віруючого народа. Велике, незабутне враження зробило на мене се святе чудотворне місце, коли я тому двацять літ будучи на Моравії мав нагоду його оглядати. Годиться згадати, що над розбудовою „св. Гостині" найбільше жертвенного труду, при щирій співпраці всего моравського католицького духовенства, поклав о. д-р Кирило Стоян, незабутній приятель нашої Церкви і нашого многострадального народа, нестружений і вельми заслужений чеський діяч, крилошанин в Оломунці, котрий по розвалі Австрії став моравським архіепископом.

III.

Відпустові місця мають тимбільше значіння для українського недержавного народу так під релігійним, як національним оглядом. В нинішних часах, коли бурян невірства, сектанства і большевизму кидається на здоровий організм нашої Церкви і народа, наші відпустові місця повинні стати могутними релігійними та національними твердинями, які помоглиб нам відперти ворожий наступ всяких темних духів.

Маємо в нашій Галицькій Батьківщині цілу низку відпустових місць, сих криниць пребогатих ласк-щедрот, до яких рік-річно спішить наш віруючий нарід десятками тисяч, щоби тут виблагати для себе туземного й вічного щастя та скріпити свої релігійні й національні почування. Нашим святим обовязком є повести плянову працю над розбудовою і піднесенням св. відпустових місць, щоби вони сповняли своє високе завдання та щоби католицький дух і національне освідомлення спливали в серця наших паломників та скріпляли їх в часах тяжкого лихоліття.

Загал нашого духовенства мусить зрозуміти вагу відпустових місць та своєю щирою, ревною духовою поміччю, особливо в слуханню сповідей, причинятися до обслугування прочан. Дальший гарний розвиток і розбудова св. відпустових місць залежить від матеріяльних средств та прихильного труду і співпраці загалу нашого духовенства, яке повинно сповнити свій обовязок у наших спільних змаганнях над двигненням св. відпустових місць на належну висоту церковного й національного завдання.

Певність і довіря

Сі два слова виписала на своїм прапорі найбільша ощадностева інституція Польщі П. К. О.—Її львівський відділ міститься при вул. 3-мая 9. Ті два слова містять у собі дві підставові й необхідні умовини, яким того рода каса повинна відповідати. Бо чиж людина, котра з трудом складає тяжко запрацьований гріш, може наражувати його на якусь непевність і ризико і чи занесе його до установи, до котрої не матиме повного довіря? Ощадностева установа П. К. О., котрої завданням підпомагати й улекшувати працюючим людям ощаджування і через піднесення добробуту сих верств — причинитися до добробуту всеї суспільности, руководиться отсими засадами: обережність в орудуванні повіреними грішми і запевнення повної гарантії безпеки. І тому що П. К. О. направду дає повну гарантію безпеки улокованих у неї ощадностей, зєднала собі довіря всего громадянства. Доказом цього постійно зростаюча скількість ощадностевих книжочок, яка нині осягнула вже імпонуючу цифру МІЛІОН. Як певно загарантовані гроші ощадностевого обороту П. К. О. можемо навести факт, що вона звальоризувала вклади наших еміґрантів з часів маркової валюти. Ті два напрямні слова — певність і довіря виказали в практиці П. К. О. свою дійсну вартість і силу. Вони створили з неї непорушну інституцію, яка має можність і засоби, котрі унезалежнюють її від ріжних змін і хитань економічного ринку. Також незвичайно важна річ, що П. К. О. ЗАКОННО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ПОВНУ ТАЙНІСТЬ ПОВІРЕНИХ ВКЛАДІВ.

Розумна й обережна економічна політика П. К. О. до тої степени перекопала громадянство, що воно власне П. К. О. вважає за найпевніше місце льокати своїх ощадностей. Тому річний оборот сеї інституції осягнув імпонуючу цифру 23 МІЛІЯРДИ ЗОЛОТИХ. Це вислід певности і довіря і сим П. К. О. може почванитися і чваниться.

Ревізіонізм росте й у Франції

З Парижа доносять: Деякі політичні круги у Франції зближені до правительства чимраз більше схиляються до тези ревізії версайського договору. Вони узасаднюють се необхідністю вдержання контакту з Муссолінім і потребою не зражувати Анґлію, в котрій панує однозгідне переконання про конечність ревізії. Французький часопис „Фінансова й Економічна Аґенція" перейшов до табору ревізіоністів. Також богато до думання дає стаття „Тану". Франція нерішена, чи має стати по стороні Польщі і Малої Антанти та боронити договорів, які є головним жерелом світової кризи, чи стати по стороні великих держав і спільно з ними працювати над справедливою ревізією версайської Европи. В „Ревю Парляментер" начальний редактор Шамбон злосливо і тенденційно представив міжнародне положення Польщі, заключаючи, що Франція не може числити на Польщу. „Корріере делля Сера" висловлює переконання, що правительство Франції вкінці згодиться на ревізію. На се вказувалиб останні промови Поля Бонкура і Далядіє („Курєр Варшавскі").

За Український Промисловий Банк у Львові

В Українськім Технічнім Т-ві у Львові відбувся дискусійний вечір в справі оснування Українського Промислового Банку. Приявних було понад 30 осіб, інжинірів членів У. Т. Т., та кількох представників преси. Вечір відкрив голова УТТ інж. В а с ю т а, віддаючи голос референтови, *інж. О л ь х о в о м у*, котрий виголосив довший реферат. Зміст: Моє заздання обговорити питання звязані з осиуванням Українського Промислового Банку. Щоби перейти до практичних справ, треба наперед пригадати дещо з теорії банковости. В українській мові зовсім нема праць про банковість. В польській мові є праця Карпінського: „О банковництве“.

Зате богату літературу мають зах. европ. народи, де розвинене широко банкове життя. В Німеччині виходять журнали: „Ді Банк“ і „ Банк-Архів“. Замітні праці *Обста* „Дас Банкгешефт“, „Ді Банкполітік“, Ляйтнера, Бухвальда („Ді Технік дес Банкбетрібес“) і т. д. У нас є тільки Земельний Гіпотечний Банк у Львові, Українська Щадниця в Перемишлі та кредитова кооперація. Не можна рівнати нашого економічного життя до західно-европейського. Банковість повстає й розвивається там, де є жива виміна дібр між хліборобством і промислом при помочи торговлі. Є два типи банковости: 1) Анґлійський тип і 2) німецький. — Анґлійські банки повстали у висліді живої виміни між хліборобством і промисловістю, як завершення господарського розвитку Анґлії. Таксамо є у Франції. Натомість німецькі банки повставали головно на те, щоби створювати ріжні нові галузи промислу, щоби їх фінансувати. Банки в Німеччині скріплюють господарське життя краю, подібно як в Америці та вказують шляхи розвитку. Через те анґлійська система банковости сильніша як більше природна. Німецька система виказала свою слабість головно в Америці. Банкове підприємство посередничить у вимінї ріжних дібр. Його діяльність може бути: активна, пасивна, індиферентна. Активна тоді, коли банк віритель, пасивна коли він довжник, ідиферентна коли переводить тільки виплати. Активні операції переводить банк тоді, коли займається кредитуванням, дисконтуванням векслів, льомбардуванням. Кредит уділюється за порукою, на гіпотеку, ін блянко і т. д. — Пасивна діяльність се: власні фонди, вкладки, емісія банкнотів і т. д. — Індиферентна діяльність се інкасування векслів, депозитова чинність і т. д. Головні типи банків се: 1) т о р г о в е л ь н і (для розвитку торговлі), 2) п р о м и с л о в і (для розбудови промислу) і 3) г і п о т е ч н і, що опираються на довгоречинцевім гіпотечнім кредиті. Справи банкові нормує в Польщі розпорядок президента Р. П. про „П р а в о б а н к о в е“. Ми Українці маємо 411 кредитових кооператив, з того 122 мають назву „Українських Кооперативних Банків“. Одначе їх економічна сила невелика. Завдання народних У. К. Банків — уділювання позичок своїм членам на їх господарські потреби. Досі ні один з наших банків не займався промислом. Вправді істнує наш Торговельно-Промисловий Банк (Підвалля 8), але він ледви животіє. З 122 Українських Банків має 109 Банків: уділів 1,519.000 золотих, запасових фондів 1,575.000 зол., вкладок 4,841.000 зол., кредитів 1,626.000 зол., на позичках 7,058.000 зол., разом білянсова сума виносить 9,989.000 зол. Як бачимо, фінансова сила У. Б. З. мала У. Б. не всилі заспокоїти господарських потреб нашого населення. Тому воно мусить позичати в чужих банках, що кермують нашим *господарським життям*. Всі наші кредитові кооперативи мають: запасних фондів 2,034.000 зол., уділів 2,525.000 зол., вкладок 8,032.000 зол., кредитів 2,001.000 зол., на позичках 11,700.00 зол. Всі запотребування кредиту у нас виносять 140—150,000.000 зол. Разом з Зем. Гіпот. Банком, „Дністром“, Центробанком, Кредит. Щадницею всіх вкладок ощадностей нема більше як 12,000.000 зол. Сего дуже мало... Наша кредитова кооперація зачала ставити свої перші кроки від 1873—4 рр., коли вийшов перший австрійський закон про кредитову кооперацію. У нас вигляди на кредит мінімальні. Укр. Пром. Банк не може числити на таке маєткове вивінування, як у інших народів. Він виростає з нашої скромної господарської дійсности. Банковість се завершуючий щабель господарського життя. Який промисл, такий Пром. Банк. Коли ПБ призначений тільки для промислу, то буде мати вузьку базу. Заснування УПБ конечна річ. Треба держатися німецької засади банковости, що банки скріпляють промисл, творять нові ділянки промислу. Для тих завдань заложено Торговельно-Промисловий Банк, але його ліквідують. Завдання Укр. Пром. Банку: 1) Удержувати контакт з українським промислом і пізнати його потребн. У нас є 10—12 промислових установ. Треба їх зеднати й надати напрям їх праці. 2) Слідити за господарською конюнктурою й піддержувати ініціятиву. 3) Посередничити між промислом і торговлею, наблизити їх до себе, оживити виміну дібр, бути лучником між ними. 4) Наладнати спосіб плачення, щоб був вигідний і дешевий. 5) Кредитувати промислові установи, призбирати потрібні на те капітали. Як УПБ міґби дійти до капіталу? Ініціятори гадають, що найліпша буде кооперативна форма. Акційна спілка мусить мати 1,500.000 закладового капіталу. Нині зібрати нам таку суму неможливо. На те треба окремої концесії міністерства скарбу. Кооперативна форма найвигідніша, бо висота капіталу тут не приписана. Коли 1.000 людей дасть по 100 зол., то буде 100.000 зол., що вповні вистарчить для кредитування нашого промислу. Одначе нині тяжко зібрати тих 100.000 зол., навіть і 10.000 зол. Колиж не збереться мінімум 10.000 зол., то не можна приступати до засновування УПБ. Найбільша трудність зібрати членів і капітали. Зачалася пропаґанда за збиранням членів. Ощадностеві вкладки укр. громадянства виносять всего около 12,000.000 зол. Коли зберемо 50.000 зол. ощадностевих вкладок і 50.000 зол. капіталу, то з тим можна зачинати УПБ.

Способи заснування УПБ: 1) Скликати формальні збори кооперативи, вибрати Надзірну Раду, Дирекцію та поручити їм приєднування членів; 2) Наперед приєднувати членів як найбільше, і коли їх буде відповідне число, тоді приступити до оформлення справи. Ініціятори вибрали сей другий шлях. Наперед приготовити членів, потім оформити діло. Треба числитися з невдачею, як у кождій річи. Ініціятори вислали недавно два анкетні листки. Уладили плебісцит нашого громадянства. Вислано 550 листків, відповіло досі 20 осіб. Відповіди були ріжнородні. Деякі з них охолоджують запал ініціяторів, але вони не знеохочуються. Ми вислали на днях анкетні листки до українських промисловців. Український промисл є в стадії творення. Ініціятори з тим числяться, що фінансово УПБ буде на початках опиратися на фізичних членах і на ощадностевих вкладках. Справи кредитування відсуваємо на кінець. Праця піде наперед на зеднування членів, звязаних з українським промислом. Відтак слідження конюнктури, уділювання вказівок і порад, вкінці кредитування промислу. Працю треба буде вести на німецьких основах. Ще не усталені: 1) висота уділу; 2) висота відповідальности. Предкладаємо уділ — 100 зол. і відповід. уділами. — Відтак була дискусія.

Дир. Т в о р и д л о: Моя відповідь на анкету позитивна. Зібрати 10.000 зол. можна. Треба ставити справу обережно. Наше село не має ні *доброго коня ні доброї корови*, все мав найгірше. Тому й банк не може бути зразу найліпший. І в нас був колись „Банк Крилошанський“ і „Общов Кредитовое Заведеніе“. Через їх банкрутство 11.000 господарів пішло на ліцитацію! Довгий час потому був жах перед всіми нашими економічними установами. Від 1873 р., коли появився австрійський закон про банки, зачали в нас знов закладати кредитові установи. Перший Перемишль заложив свою „Щадницю“. Перед війною було в нас дуже мало фахових сил, що працювали в хліборобстві, в торговлі та в промислі. По війні є вже около 1000 наших інжинірів. Теперу у нас інший спосіб думання. Ідея УПБ була вже давніше, навіть фонди були, але вони здевалювалися. — Коли збереться 100 людей, що дадуть по 100 зол., то зачинати. Наша суспільність *покладав велику надію на техніків*. — Інж. К р о х м а л ю к: Чи в капіталом 10.000 зол. буде відкриватися банк? Заложення особного банку вимагав великих інвестицій. Чи не можна користати з інших банків, заложивши при них промисловий відділ. Уділ 100 зол. за великий. Скорше збереться 200 людей по 50 зол. ніж 100 людей по 100 зол. — Інж. А. М і л я н и ч: Ініціятивний комітет вислав 550 анкет. Досі вернуло 20 відповідей, з того 18 позитивних і 2 негативні, 19 в краю, 1 з еміґрації. Цікаві відповіди доц. Доманицького, РСУК-у, Центробанку. — (Д. б.).

Шкіряні пуляреси . . . . . від зол. 0·42
Шкіряні теки . . . . . від зол. 3·60
Жіночі торбинки . . . . . від зол. 1·80
Валізи . . . . . від зол. 3·75

п о р у ч а є

фабрика

ЛЕОПОЛЬДА РОЗЕНЦВАЙҐА

ЛЬВІВ, ул. Сикстуська ч. 5. Телєф. 29-20

ПРИВІТНО — ЗДОРОВО — ДЕШЕВО.

Черче Пансіон „Роксоляна“

Кімнати з харчем. Зголошення на І сезон слати на адресу: С. Левицька, Дрогобич — Горішна брама 20.

ЗАПИШІТЬ! — ЗАТЯМТЕ!

Черче „Палатка“

Зразковий ресторан з добірною мясною й городовинною кухнею (під лікарським доглядом) — отвертий вже з початком сезону.

Найнищі ціни.

Др. А. Княжинський, Самбір, вул. Тиха 1.

ОСИП НАЗАРУК

НА СПОКІЙНІМ ОКЕАНІ

З моїх подорожних записок.

Зміст: Виїзд з Венкувера. — Як виглядав корабель „Принц Руперт". — Як виглядав Спокійний Океан в ночі. — Ранок на Тихім Океані. — Пливемо здовж берега на північ. — Перше місточко, яке минаємо. — Індіянська легенда про щурика, що на черепасі відбудував землю по потопі. — Вечір на Спокійнім Океані. — „Водопади Океану". — Думки про значіння спорту. — Як смакувала вечера в робітничій їдальні. — Знов ранок на Спокійнім Океані. — Як виглядає Свансон Бей, японське місточко на канадійськім березі. — Пожежа на моїм кораблі. — Рефлексії. — Як виглядає місточко Принц Руперт і наші Галичани та Буковинці в нім. — Наука з другої лапки водного щурика.

I.

Була весняна ніч 28 мая 1923 р., коли я виїздив кораблем з Венкувера, найбільшого міста Британської Колюмбії. Воно положене на березі Спокійного Океану, найбільшого моря на світі.

Від вчасного вечера лив безнастанний дощ і ціле місто Венкувер було закутане в мраку. Крізь неї блистіли вулицями довгі ряди електричних світел. Корабель, на котрім я їхав, називався „Принц Руперт". Він був новий, дуже гарний і чистий, з блискучими, ясно освітленими сальонами. Прегарні книжки з образками стояли на столах. А кругом була чорна ніч, в якій світили золоті світла морської пристані.

Точно о 12 годині в ночи корабель затрубів і рушив у дорогу на північ, в напрямі Аляски. Зливний дощ не уставав ні на хвильку. Дим з трох коминів корабля стелився по водах океану чорними як смола стовпами. А морська вода була така спокійна, як личко дитини, котра всіх любить і котру всі люблять, бо вона чемна. В весняній, нічній мраці чудово світили за нами золоті ряди вулиць Венкувера, скоро маліли і — зникали. Тільки великі як кров червоні очі маяків (морських ліхтарень) ще довго виглядали за нами в океан. А потому чорна темрява обняла кругом корабель, що рівно-рівно плив по океані, рівнім, як стіл і чорнім, як уголь. І дощ лив з чорного неба рівними струями, котрі видно було виразно в місцях, де світло з корабля падало на темні води моря.

Я зійшов до своєї каюти, роздягнувся, положився в ліжко і солодко заснув під шум океану.

II.

На другий день о год. 8.30 рано вийшов я на горішний чердак (поклад) корабля. Корабель плив поміж береги суші й островів — тихою, спокійною сагою (заливом) так рівно-рівно, як іде доля щасливої людини. Сніги стояли на верхах гір. А під ними смерекові бори. Я довго ходив по корабли і залюбки віддихав свіжим-свіжим воздухом. Дощ уже не падав, тільки мрачно було.

Коло год. 10 рано мрака почала щезати. Сонце ясно освітило облаки на небі і ліси на горах. Океан змінив свою краску — зі сталевої на сильно зелену. І був дуже спокійний. Я бачив уже не одно море: і Чорне, що обливає беріг України, і Балтійське, зване янтарним себто бурштиновим, і два океани — Ледовий і Атлянтійський і 5 Великих Озер в Америці, званих „Середним Морем". Але такого спокійного моря, як сей океан, я ще ніколи не бачив: часом виглядає він буквально як одна тафля води, що тільки мерехтить зеленим блеском, але сама цілком-цілком гладенька, без найменшої морщинки.

Корабель постійно плив і плив попри береги суші якби боявся запускатися на води найбільшого океану світа.

По обіді коло год. 2.30 показалося з далека на березі якесь маленьке місточко. Здовж берега чатинний (шпильковий) ліс під горою. Кольорові доми місточка, переважно червоні, живо відбивали на тлі темної зелені смерек. Дощик знов почав сіяти, але море було дальше спокійне. Часом сонічко засвітить крізь мраки і дощі, що падуть на гори. І робиться так гарно-гарно...

Корабель переплив попри те мале місточко, не стаючи. Навіть почти йому не переслав. І ми знов знайшлися між островами Спокійного Океану, мов на якімсь вічно довгім ставі без кінця, з ріжними зарисами гір, з ріжними їх красками і видами. Краси тут так богато, що робиться аж одноманітна і стає — скучна. Час до часу проривається синий одноманітний вал гір, покритих смерековим лісом. Але за ним далеко виринає з морських филь другий вал гір і островів, ще синіший, ще темніший. А вода моря все тиха і спокійна. І дощик уже не паде.

І знов маячить ряд островів. Всі покриті лісом. Яку велику боротьбу звів тут колись океан з землею, заки так пошматував її на острови. Пусто на тих островах і горах. Ніде не видно ні диму, ні дому, ні хатинки, ні навіть колибки. Тільки ліс і ліс. А між ним море і море. А на верхах сніг і сніг. А все залите лагідним блеском сонця.

Я витягнув з валізки гарну англійську книжку з казками червоних Індіян, яку купив у Венкувері й помалу перечитав їх стару леґенду про потопу світа. Та леґенда така простенька, гарна і повна глибокої науки, що я вже читаючи, постановив переповісти її українським читачам. Ось вона:

...„Раз отся земля цілком була залита глибокою водою. І в тім часі малий, трудолюбивий, водний щур пливав кругом, надармо оглядаючись за шматком землі, де міґби збудувати собі домівку. Так шукаючи, зустрів черепаху, котра плила помалу. Вони разом зговорилися. Водний щур жалувався на втому; він не міг знайти ні шматка землі; був змучений безнастанним шуканням і тужив за землею, якою раділи його предки. Черепаха піддала водному щуреви, щоб пірнув і спробував знайти землю на дні моря. Виконуючи ту вказівку, водний щур пірнув. Потому виринув, — у своїх двох малих передних лапках держачи трошки землі, яку знайшов під водами.

— „Постав се на мою скаралущу", сказала черепаха, „та пірни знов і принеси більше".

В. МАРКОВЕЦЬКИЙ.

Володар гір*)

I.

Їх лігвом була невеличка галява серед лісу грубезних смерік та ялиць, що обнявшися гиллям з кремезними буками мов крізь сітку просівали соняшні латки.

Понизше галяви, зпід навислого ковру пруживих мохів скалили зуби скопичені зломи цекотів[1]), розчапірене коріння вивертів хватало корчево воздух — а вище жереп їжився щітиною і повстю сплітався з авангардом лісів: кедриною.

Була це безпечна криївка.

З головою, втуленою в кудлатий кожух матері — Мрук дрімав. Весняне сонце пестило лагідним дотиком його чорно-бурий кожушок; глибоко здолу доходив аж сюди монотонний шум Лімниці. А все це вкупі з пянкою аромою розпареної на сонці живиці, настроювало його вельми сонно.

Сни мав прикрі.

Переживав у них вдруге пригоду з чмелем.

Була це виїмково грізна потвора. Вона настирливо крутилася коло голови і грізно, визиваюче гуділа.

Осмілений його виразною трусливістю — почав ганятися за ним по галяві, поки врешті не прищупив його лапкою на квітці, на якій чміль присів підсилитися медом. В мить грізне гудіння замовкло й перейшло у якесь плачливе дзизчання.

З висолопленим язиком відсапував у тріюмфі. Та коли приблизив носа, щоби приглянутися покоханому — сталося найстрашніше.

Вмить його ніс наче хто піском обсипав. Мрук зверещав, перекинувся на хребет, безпомічно замахав в воздусі всіми чотирома лапками та став ними терти вжалене місце.

По тій пригоді одно його око довго не добачало нічого зза пухлятини, а ніс щемів та пашів і не давав спати.

У сні чміль виріс до величини голови медведяти. Він страшно гудів і чимраз близше кружляв вокруг голови. Мрук відчайно кулився — доки далося, морщився і ховався. Врешті зі страху пробудився.

Світ вспів за той час померкнути.

Зникло сліпуче сонце за чорною паполомою хмар. З неї раз-ураз вискакував фіолетний блиск і ліс стрясався від страшного гуку, що перекочувався рокотом понад верхами і тубився в далі. Охвачені вихром дерева застогнали. Затріщало — і велика смерека з зойком ломаного гилля повалилася оподалік родини ведмедів. Здалека зближався і дужчав якийсь ламент.

Мрук дріжав, тремтів і тулився до теплого тіла матері, шукаючи в ньому охорони перед незнаною грозою. Та знагла збуджена ведмедиця мало собі видно робила з цього лоскоту і грюкоту. Вона хвилину вітрила, а там поволом підвелася, розглянулася і попрямцювала в ліс пошукати схоронища перед зливою.

Мрук з сестрою побігли за нею.

II.

Мрук утратив матір і сестру.

Було це осінню. На узбічах жовкло і червоніло листя буків та яворів. Випашені на обиллі черниць і ожин, зійшли вони в трійку на доли. Ішли на якийсь гострий запах, що линув знизу і мав дивну, притягаючу силу. Запах ставав чимраз сильніший і манив мов найкращі пахощі. Медведиця майже бігла. Так поспішала. Мрук з сестрою ледво настигали за нею.

Стіна лісу нагло скінчилася й отворилася галявою. На ній росла одинцем висока смерека. Біля неї лежало в траві падло коня.

Медведиця на хвилину зупинилася на узліссі, втягнула глибоко пах у ніздря — і кулею припала до падла. Втопила кіхті і стала шарпати та вивирати клапті мяса з муркотінням.

Враз пронизливо загучав з верха дерева грім. Гризкий дим постелив низом і немило лоскотав у горлі. Медве-

---

*) Отсим оповіданням зачинаємо містити в „Новій Зорі" ряд зрібних оригінальних творів одного з наших молодих письменників. Звертаємо увагу читаючої публики, що сей молодий автор може виробитися на нашого Кервуда, котрого його твори в дечім пригадують. Одначе є між ними також великі ріжниці: наш автор далеко більше ляпідарний від Кервуда, фабула його творів новелістична, стиль його телеграфічний, природа у нього українська, т. зн. описи взяті виключно з нашої землі. Словом, се виповні наш письменник. — Редакція „Нової Зорі".

[1]) Цекоти = гірські скелі.

Водний щур зробив так.

Але як вернув, маючи в лапках повно землі, побачив, що та маленька скількість, яку за першим разом поставив на скаралущу черепахи, подвоїлася у величині. Як вернув за третим разом, побачив, що ладунок землі на черепасі знов подвоївся. І так та будова йшла дальше подвійним ростом і світ ріс і виросли ті суші й ті острови з великою скорістю. І тепер світ спочиває на скаралущі черепахи".

Науку з сего коротенького переданя червоних Індіян витягнемо аж при кінци. А тепер послухайте ще, як дальше виглядав Спокійний Океан і його береги.

III.

Коло год. 5.30 по пол. зробилося так осліплюючо ясно, як не було ніколи за цілий день. Сонце широкою, блискучою смугою покрило океан. На заході далеко появилася райдуга. Кораблем почало колисати, хоч море дальше виглядало спокійно; тільки при березі видніли гребені білих филь. Мабуть ішов приплив.

Я зійшов до каюти й положився, бо голова почала крутитися. І заснув так кріпко, що не чув, як дзвонили на вечеру. Тай утратив її.

Збудився аж перед год. 9 і вийшов на чердак. Сонце якраз почало заходити за гори островів. Вони виглядали так, якби хтось розтопленим золотом облив їх зариси. А море ледви чуть рожевіло. З Великого Океану надходила ніч. Гори нараз немов зіпріли зі страху перед нею: в їх заглибленнях виступила мрака. Зелень лісів поблідла. А сніги на верхах гір забіліли ще дужше ніж в день. Занепокоєні птиці (їх тут дуже мало, хоч суша близько) почали живіще літати, як-би хотіли ще натішитися останком дня. Навіть тутейші грубі і незграбні меви літали живіше. І мраки живіше зарухалися на склонах гір.

Гори вже чорніють, хоч золото сонця ще видніє на них. Чорніють як найчорніший атрамент. А червень так зникла, що не видно ні сліду її (тай від початку не було її богато). Точно о год. 10 вечером загасло золото на горах. Але ще й потому тут і там у прорівах між горами островів заблестіло як золотисті завіси на цілком темних вікнах. А потому все покрила ніч.

Велична ніч над Тихим Океаном. Лагідно-холодна. Свіжа. Ріжні відтінки темряви морської води аж до чорної, спокійної темряви гір і чатинних борів на горах.

Коридор, яким пливемо, стає щораз вусший. Гори щораз висші й чорніші. Виглядають як збиточники, що хочуть заступити шлях кораблеви. Їх голови і стопи ніч покриває плахтами мраки. А море щораз спокійніше, якби також лагодилося на сон.

Тут і там блестіло в темряві золоте світло. Дійсно золоте. Се людські доми світять. Якже рідкі вони тут!

Корабель став на воді: я був переконаний, що він заїхав на мілину. Але він тільки так помалу плив. Так дуже помалу, що майже незамітно. Тільки по золотім світлі на березі, яке оставало за нами, видно було, що корабель посувався. Хвилями я таки не вірив, що він пливе. Нараз — бачу перед собою немов грецький амфітеатр, освічений ясним золотом на тлі чорних гір. Гірлянди і вінки золотих світел такі прекрасні, що беру рукою за поручча, аби переконатися, чи не сплю стоячи. Ні, не сплю. Світла ростуть. Уже видно якусь великанську осклену веранду з масою шиб — над самим берегом моря.

Корабель завив як звір. Сильним відгомоном відбилося його виття й пішло поміж гори і дебри лісів. Не бояться вже великі судна білих людей так голосно давати знаки про свій приїзд. А якже тихо мусіли вони тут віздити колись... Як іще сильні тут були племена червоних. І пригадалися мені старі слова:

„Блаженні тихі, бо вони посядуть землю".

Посіли її тут білі, на віки посіли.

Працюйте й ви витревало, а посядете все. Праця дасть вам спокій — потрібний до перебореня всіх перешкод.

Переді мною місто. Чи може бути краще?

Питаю корабельного офіцира, як воно називається. Каже:

„Ошіен-Фолс".

Се „Ошіен Фолс" — значить: „Водопади Океану". Дивне імя. Таке гарне як се місто. Анґлійці взагалі вміють прегарно називати все, що зробили. Мають чудовий змисл до реклями.

Треба чути команду анґлійського офіцира в хвилі, як перекидають місток з корабля на землю. Треба бачити, як той місток хапають разом всі, що стоять на земли, щоб получити корабель зі сушею, аби люди і товари, які корабель везе з ріжних місцевостей, дісталися на сушу. Вчіться такої ємкої злуки своїх зусиль! Уже в грах учіться: у грі в копаний мяч і в гаківці, які ви вже перейняли від Анґлійців. Ті гри привчили молодь англійської нації до лучности і пляновости нападу й оборони. Тут за морем між иншими з великою приємністю читається про спортовий рух української молоді в старім краю, про її товариства, як „Україна", „Мета", „Скала" і инші та про їх змагання на „Українськім Городі" у Львові, про нашу „Січ" в Америці, котра так орґанізується. Вступайте в ті товариства. Будьте їх добрими членами.

Була година точно 12 в ночи, як корабель причалив до пристані у „Водопадах Океану". Ізза утраченої вечері та свіжого морського воздуха був я такий голоден, що вискочив на сушу й лігнав до місточка на вечеру, навіть забувши запитати, як довго стоятиме корабель. В якійсь фабричній їдальні зїв я скоро вечеру з нічною шихтою фабричних робітників, заплатив 50 центів і скоро вернув на корабель. О год. 1 в ночи рушив корабель — дальше на північ. Вечера смакувала мені як ніколи.

(Докінчення буде).

ЧИ ВИ ЯК БАТЬКО ПРИЗАДУМАЛИСЯ НАД ТИМ, ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ ЖИТТЯ ВАШИХ НАЙБЛИЩИХ НА ВИПАДОК ВАШОЇ НЕНАДІЙНОЇ СМЕРТИ? ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО, А ТОДІ ПЕВНО ЗАБЕЗПЕЧИТЕ СВОЄ ЖИТТЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ" ЛЬВІВ РИНОК Ч. 38. 2-х

диця застогнала. Пробувала піднятися й ослонити собою дітей, але спохитнулася і з харчанням повалилася на землю. Витягнулася і знерухоміла. З обрису шаласу серед конарів відділилася якась постать і почала сходити по гиллю вниз.

Мрука огорнув жах. Не оглядаючись дремнув у корчі. Утікав скілько сили в ногах й опамятався щойно серед звірів, біля ґаври, що була його колискою.

III.

В зарані молодости припадок звів був Мрука з людиною.

У трійку, з матірю й сестрою, сходили крученим плайком до потока на риболовлю. Він біг з сестрою перед.ом. Барашкували. Клубкуючи у герцюванні, покотилися на закруті майже під ноги людині. З довірям підбігли та стали обнюхувати її і ласитися. Мрук вивернув ся на хребет та став запрошувати дивне звіря до забави.

Людина стояла непорушна й ціла тремтіла.

Зза закруту показалася медведиця. Вона грізно, остерігаюче бурмотіла. В її горлі ще вправді дрімав страшний рик, але в нотках бурмотіння пробивався він уже, як пробивається лискавиця крізь затягнений хмарами небосхил.

Людина швидко зарухалася і з криком побігла плаєм униз.

*

Вдруге стрінувся Мрук з людиною богато-богато пізніше.

Два плайки сходилися під кутом. Повисше ріс густо малинник. Мрук вибрався саме туди поласувати малинами. За закрутом наткнувся на людину.

Був це траничар. В обході присів відпочати. Кріс відложив поруч, витягнувся у ріст і задивлений у баранчики хмаринок — мріяв.

Здалося йому, що хтось до його пильно приглядається. Підніс очі й обмертвів з переляку. Перед ним, у віддалі пяти метрів став величезний, бурий медвідь і приглядався цікаво.

Траничар забув про кріс. Мережка мрій прорвалася. Волос зїжився на лобі щітиною, ціле тіло зросилося потом. Сидів непорушно, лиш очима кліпав.

Та Мрукові не в думці було нападати людину. Він обнюхав траничара від ніг до рук, чхнув від задуху тютюнового диму на руках — і не поспішаючи відійшов у малинник.

*

Втрете довелося Мрукові зустрінутися з людиною поночі.

Цілоденний стукіт сокир і скрепіт пил на зрубі замовк. Поруч себе лежали повалені дерева. Примарно лисніли у тьманому світлі скоровані велити лісу. Гукав десь одалік пугач. Перед колибою горіло багаття, а вокруг сиділи рубачі.

Мрук виринув з пітьми і подався до вогнища.

Йшов у цілком мирному намірі. Та люди цього зрозуміти не зуміли. Вони закричали, заметушились — а один хватив головню і посунув її „вуйкові" межи очі.

Запекло і баки забило смаленою шерстю.

Осліплений ,болюче попарений прожогом ускочив у ліс.

*

Та зненависним зробила йому людський рід щойно четверта зустріч.

Це було пізною осінню. В його ловецьких теренах збудовано в лісі таївку, а оддалік хати — закриту, безпечну стрільницю. Зі стрільниці вела до хати мощена чатинням, витідна стежка.

Коли вже все було готове, зїхалися на гаївку гості.

На поляну перед стрільницею затягнено вбитого коня. У стрільниці на чатах засів гаєвий, а ловці в хаті до склянки і карт.

Пяні, червені лиця пучнявіли випитим алькоголем. Важко дихали у хмарах тютюнового диму розхрістані груди. У спітнілих руках мяли карти. Грубі дотепи скакали то тут, то там поміж щикавкою, і перехвалками про ловецькі подвиги.

Отворилися двері й у них зявився гаєвий. Навипередки кинулися відшукувати рушниці й набої. Жужмом побігли стежочкою до стрільниці.

Перед вічком, у віддалі двацятьох кроків рухалося щось темне, високе мов копиця сіна. Хрустіли кости і млісно робилося від мляскання, що неслося з темряви.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КООПЕРАТИВНИЙ БАНК У ЛЬВОВІ

у власному домі при вул. 3-го Мая ч. 15. — приймає вкладки ощадности. — Конто П. К. О. ч. 143.147. — Тел. 4-33

ПРО ГРОЗУ ДУХОВОЇ РУЇНИ

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

Преосвященого Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського.

3) Навіть самим німецьким протестантам було за много того доброго і тому заборонено йому правити богослуження в німецькім костелі. І тому він перенісся на село, де мав вільні руки і робив, що хотів. По свому сповідав, причащав, мирував, святив воду та паску, виганяв бісів, відправляв сам собою видуману службу божу, словом, сповняв всі функції можливі і неможливі навіть у протестантів. Не диво проте, що в другім селі так сердечно його пращали, що ледви втік з села і вже там більше не показався.

Один знов з них учив своїх прихильників, що можна причащатися навіть по їдженню. Тоді один з присутних хлопців сказав на голос: „Ходім хлопці, наїмося фест пирогів, підемо до Мошка напитися, а відтак прийдем на науку і до причастія“. Ізза такої його науки люди його зненавиділи, його непокоїли, приходили серед ночі під його вікно і кричали: „Пастуху вставай і пусти кров корові, бо захоріла“. Вкінці він винісся з села, бо не стало слухачів.

В однім селі сказав сектантський проповідник, що він править службу божу тільки до: „Отче наш“, бо ще не скінчив цілої теольогії, але на другу неділю вже був готовим духовником, співав цілу службу божу, сповідав та причащав.

Один селянин захотів оженитися з тещею, т. є з мамою своєї покійної жінки. А понеже католицька Церква в таких случаях не диспензує і забороняє вінчання, удався він до одного з тих пасторів і той обіцяв йому дати слюб, коли він перейде на євангелицьку віру.

Сектанти, щоби притягати людей на свою віру, одним платять доляри, другим позичають гроші на векслі, котрі опісля продають Жидам або відпускають іншим у формі позички.

Один з тих проповідників не вмів навіть провести молитви „Отче наш“ та карткував поспішно євангеліє св. Матея гл. 6. стих 9, де та молитва Господня написана. Або коли має нібито причащати, то молитву перед причастієм проводить в той спосіб, що в одній руці тримає чашу, в другій нотатку, з котрої відчитує молитву.

Один з тих сектанських провідників хрестив дитину бензиною, щоби мовляв, не мала глистів (хробаків).

Вони удають наших священиків і тому одягаються в реверенди подібно як наші священики, щоби людей зводити, чи радше, щоби „дурним хлопам клина в голову бити“. Щоби собі ще більше людей зеднати, танцюють з жінками та дівками наших селян, або забавляються з селянами в гостині так, що нераз попються.

Ось таке поведення подав я в короткости з письма, яке мені вручили висше сказані особи, добре ознакомлені з цілою сектантською роботою.

Що ті упавші сектантські провідники виконують таку свою негідну роботу, нема що дивуватися, бо се їх таке погане ремесло, але що наші люди даються їм ловити і за ними йдуть, того справді не можна зрозуміти. Тут справді бездонна глупота.

Одні з наших людей пристають до євангеликів і ріжних инших сектантів, бо не знають ані не розуміють навіть головних правд віри. Вони не знають хто є Христос, хто Мати Божа, не знають, що таке Церква, що св. Тайни, не мають поняття про освячаючу благодать, про Найсв. Евхаристію та безкровну жертву, т. є Службу Божу. Вони замість правдивої віри живуть грішними забобонами, своїми туманними звичаями і відтак у своїй бездонній глупоті приймають все за правду, що їм голосять якінебудь упавші пройдисвіти.

Яке велике реліґійне затемнення подекуди між нашим народом, видно з того, що вірні, котрі ще не опустили правдивої Церкви, радо пристають з відступниками, просять їх в гостину, вінчаються і навіть ходять на переміну раз до своєї церкви, а раз до сектантської молитовні і уважають відступників

Не примірюючи почали пальбу з рушниць.

Оглушений гуком рушниць, майже осмалений їх огнем — Мрук упав. Чув у шкурі пекучі уколи шротів і дертий біль від куль. Почував, що втікає з нього сила і життя. Страшним зусиллям зірвався і поволікся в ліс. Зашився у гущавину і став лизати рани; жадна не була смертельна.

IV.

Наспіла зима. Місцями лежало снігу на три метри. Стежки і проходи позадувало на чисто.

На поліцію прийшов гончий лист: Небезпечний розбишака перейшов верхи і крутиться десь по околиці.

Поліції донесено, що скривається в колибі під Ілемським Яйцем. Три поліціянти вибралися на лещетах у розшуки.

Розбишака був узброєний крісом і револьвером. Чоботи омотав шматами і лишав у снігу глибокі, великі сліди.

Сонце сліпило.

Поліціянти з трудом, обережно посувалися облавою.

Ось вже й колиби. Вона пуста. Та від неї в ліс йде тропа: глибокі, великі сліди.

Обережно подалися за тропою.

Ось вже й ліс. Під одним деревом маячіє якась постать. Одягнена вона в кожух, волосом наверх. Схилена, гребе щось під смерекою.

З крісом на поготівлі підійшли на віддаль двацяти пяти кроків — і застигли у здивуванні. Обернений задом, стояв перед ними величезний медвідь.

Сонце вивабило Мрука з гаври. Під смерекою занюхав муравлище і захоплений роботою не помітив людей. Вітер віяв в очі й не остеріг його.

Поліціянти стояли ні в цих — ні в тих. Стріляти до медведя чи не хотіли чи боялися. Голосно закричали.

Мрук мов опарений кинувся наглим підскоком вгору, рикнув пронизливо аж морозом зашкрябало по шкурі — і з страшенним ломотом та туком зник з очей в лісі.

*

Вечером того самого дня сидів убийник цілої рідні, чеський кольоніст із Закарпаття Франтішек Розсипаль у колибі та варив кулешу при ватрі.

Був безпечний.

Під вечір звіялася метелиця і позамітала всі сліди до колиби.

Рано зрабував у бойка, що лише знайшов у нього з харчів. Забив і приволік по снігу барана. Мав харчів вдовіль. Лише горілки бракувало.

На рухливий екран ватри кидав образи спомину.

Усміхнувся:

..а донька цілком так бечіла мов той підрізуваний баран, як зловив за горло і здушив. Стара заслонювалася руками перед ударами сокири в голову і проклинала: „бодай би тебе сира земля не прийняла“...

Ха... ха... ха! — так, якби прокляття мав якусь силу.

Вітер плакав і стогнав, добувався до дверей колиби. Крізь отвір у даху сипав сніг і танув круглими каплями вокруг ватри.

Нагло двері з лоскотом відчинилися. Сягнув по кріса і півоборотом повернувся до дверей. У дверях, у величі своїх двох з половиною метрів, мов привид стояв медвідь.

Потрійному вбийникові затряслися руки. Кріс випав і з лоскотом покотився на долівку. Грянув стріл.

Медвідь неощадимо ревнув і вскочив до колиби.

— — — — — — —

На обильному харчі Мрук остався зимувати в колибі аж до весни.

V.

Літа минали.

В горах ставало Мрукові чимраз скрутніше.

Гора за горою лисіла і шкірилася до сонця пеньками зрубів. Там, де недавно в тихому пошумі розмовляв ліс, пнялося тепер чіпливе било ожин і малинник глушив молодник. Місцями гори світили рудуватою наготою. Самітні насінники стреміли на них мов зуби в щербатому роті — і викликували пригноблюючe враження.

Одна по одній зникали безпечні криївки звіря, а враз із ними гинув звір.

Мрукова подруга згинула підчас полювання з псами. Мрук чимраз рідше стрічався з самцями свойого роду. Вре-

таксамо за добрих християн як і правдиво віруючих. Що за туманство! Прецінь не може бути двох правдивих вір. Не може бути чорне білим, ані біле чорним. В однім селі сектанти пішли колядувати до католицького священика, а коли той їх нагнав, бо уважав се за кпини з себе, тоді повстало нарікання у одних і других, бо після їх розумування ті сектанти пішли з колядою, щоби славити Бога. Що за підступне лукавство! Хто зрадив католицьку Церкву і віру, то колядувати в домі катол. священика се чисте глузування з катол. віри і катол. Церкви як також пониження і визивання катол. священика. Рівнож карігідною глупотою є, коли одні і другі нарікають, що католицький священик не хоче уділятися до читальні ізза того, що в виділі тої читальні засідають також еретики-сектанти. Сеж прецінь неможливо для католицького священика, бо він через те потверджувавби, що одні і другі добрі, через те усиплявби совість відступників, а ще невідступивших утверджувавби в їх реліґійнім затемненню і глупоті. І так у нас всьо помішане: правда і фальш, злоба і праведність, моральність і грішне життя, чеснота і проступок. І чи дивуватися, що сектанти серед такого духового запомороченія так легко ловлять наших людей?!

Відтак переймаються фальшивою вірою люди упавші, котрі жиють у ґріхах і не хотять навернутися. Душі їх забагнені шукають такої віри, котраб їм не тільки не докучала та не викидала їх блудне життя, але навпаки, щоби ще усипляла їх совість. Чужоложники, розпустники, пяниці, злодії, обманці та инші їм подібні радо хапаються фальшивої віри, котра позволяє їм на свобідне життя і не вяже совісти. Такі люди зовсім не здають собі справи, що колись треба вмерти і станути на суді Божім. Такі люди зовсім не звертають уваги на се, що вправді вигідно жити після фальшивої віри, але лячно буде вмирати.

Рівнож пристають до фальшивої віри такі, котрі приймають від них гроші і так за марний ґріш продають свою душу, на котру нема ціни, бо кожда душа відкуплена кровю Христовою. Вони лакомляться на марний тріш, а тратять те, що найдорозше. Ґріш минеться, розійдеться, з него не буде хісна, бо се один ґріш, але ґріх і зрада правдивої віри остануть на завсігди. Лячний їх конець. Їх конець то конець зрадника Юди, котрий з лакімства на ґріш продав І. Христа, а сам відтак повісився. Життя тут на земли коротке, скоро минеться, але проклята вічність по смерти ніколи не скінчиться.

Також є такі люди, котрі в своїй гордости і зарозумілости хотять диктувати в церкві і розказувати священикам, а коли сего не можуть осягнути, тоді приступають до сектантів і кажуть, що вони вже мають своїх „ксьондзів". Подекуди люди так роззухвалені, що хочуть диктувати не тільки священикам, але навіть Епископови. З погрозою відступства безлично ставляться навіть до Епископа!

Знайдеться кількох ворохобників в громаді, які, щоби священикови доскулити, збунтують людей в селі і грозять переходом до евангеликів чи наших сект, як не станеться по їх воли, бо кажуть, що „так громада собі жадає". Погніваються з священиком, а відтак гніваються і на Пана Бога. Такі ворохобники то не вівці Христового стада, але рогаті воли, дикі звірі, які спричинюють заколот між людьми та ґіршать і псують людські душі.

Вкінци пристають до евангеликів чи инших сект тому, бо кажуть, що їх пастори „за дурно" всьо відправляють. Та се тільки тимчасово, доки вони дістають гроші з заграници. Коли вони зорґанізують свої віроісповідні громади, тоді скажуть платити на своє удержання і на будову молитовень, як також їх домів. Впрочім їх відправа чи уділованя св. Тайн, „служба божа", чи инші душпастирські дійства, то всьо неважне, бо вони не священики й тому не вільно під тяжким ґріхом просити їх о відправу якихбудь богослужень, хочби навіть ларом відправляли.

Нехайже ті всі, котрі допустилися сего найтяжшого і найбільшого злочину, бо зрадили правдиву віру і Церкву, нехай сламятаються і навернуться поки ще час, поки ще милосердя Боже не вичерпалося.

Як зачуваю, декотрі пізнали свій блуд, хотілиби навернутися, але не можуть зважитися, бо їм соромно тепер вертати. На се звертаю їм увагу, що згрішити се людська неміч, але в злім тревати се діявольство. Як вони мали відвагу прилюдно відречися правдивої віри і Церкви і дали згіршення, найже тепер мають відвагу вернутися прилюдно і згіршення направити. Се не є честь, коли хто в ґрісі і блуді упертий. Тільки глупий і упертий чоловік з гордости тревае в ґрісі і в злім, а мудрий і розумний в покорі признається до половненого ґріха і в той спосіб привертає правдиву честь Богу і собі.

(Д. б.).

Текстильний склад
фірми
Стахевич і Абрисовський
перенесений з Ринку до власного дому
Львів, пл. Галицька 12 а, ріг вул. Баторія
поручає у величезнім виборі і по найнизших цінах
Модні вовни і шовки — мужеські сукна, полотна і коци.
Тел. 30-70

ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ ХАРІС
У ЛЬВОВІ. КОРНЯКТІВ 3, НАРОДНИЙ ДІМ, ТЕЛЄФОН: 14-64
спрзвляє похорони, має на складі домовини, хрести, вінці і всякі похоронні прибори по дуже низьких цінах. Для селян безплатний нічліг і стайні для коней.

шті їх цілком не стало. Мрук остав одинокий.

Проходив гори здовж і вшир — а за ним на пяти наступала сокира і пила.

Гори мертвіли і ставали пустарем. Вода забирала землю і з узбіч вистремлялися ребра цекотів і осиповиськ.

Мрук бродив сиглами, недеями, ґрунями і вертепами мов примара по кладовищі. За ним у слід ішли прокльони пастухів за побиті вівці та роздерту худобу.

Мрук лютував мов одержимий.

Робили на нього облави, але надармо. Показувався нині тут, завтра там і зникав мов мстивий дух сплюндрованих гір.

Виріс і набрав величезної сили. Серед населення кружляли про нього леґенди, а ґаєві оповідали собі безліч пригод, з яких Мрук — великий як гора, ламав у люті смерічки мов тріски — а життя з зустрічі виносив лише тому, що в той час рушниця якраз була заладована шротом.

Врешті визначили надгороду за його забиття. Тоді коло нього стало цілком сутужно.

І в ті скрутні хвилини пригадав собі родинні місця. По дводневній мандрівці через верхи прийшов до них.

Вокруг місця, де колись була його родинна ґавра — валялися тріски, купи хвої, ріща, облупаної кори.

Зрозумів, що для нього нема тут місця, навіть на ночівлю.

Сходив з гори.

На її узбіччі животіли миршаві корчики рябини та іви, ґрупами засівалися берізки. Денеде пробивалася зпід кущів бучини самітна яличка; в гущавнику ліщини миготіла декуди трепета сріблистим листом.

Зійшов у долину.

На шутрованому насипі бігли в даль рівнобіжні залізні лінії рейок вузкоторівки.

Мрук пустився дорогою здовж залізничого шляху. Вичував тут густу людську тропу.

Недалеко шуміла й шипотами бурлила Лімниця.

Йшов здавалося без ціли. Та в закутках мізку наклювувалась думка й шукала причини осамітнення серед спустошених гір.

Смеркало.

Здалека долинув свист льокомотиви. Це вертала з гори залізничка з набором дерева.

Мрук пристанув.

Зближалося щось міцне, незнане. Стугонів, дуднів і торохкотів якийсь мотутний звір. Ось він викочується зза закруту. Чорний, присадистий. Перевалюється з боку на бік, бухає рудуватим димом і йде просто на нього.

Ум просвітила лискавка розвязки тої загадки, що томила його довший час. Так, це вона, та потвора, що не дає йому свобідно полювати і радуватись життям; що знищила гори і його рід.

Мрук боєво рикнув і спявся на задні лапи. Потвора відповіла ґудком сирени.

Мрук поступив наперед хитаючи головою, простягнув лабети, щоби стламсити потвору в їх потужних обіймах...

...Та потвора підірвала його у страшному зударі, змяла мов ганчірку, потоптала і відкинула набік.

*

Через залізничий шлях пробігала руда вивірка.

Нагло кинувся в бік і заквутквутькала з переляку. Обік насипу лежало непорушно щось велике, буре.

Станула стовпиком, закинула на плечі пухнатий хвіст і очками мов перелки стала цікаво приглядатися.

Пізнала. Це був її знакомий.

Нераз з верхівя дерев кидала в нього шишками, ломаччам. Дрочилася з ним і з радости порскала та пищала, як він у люті дер кіхтями кору дерева, на якому сиділа збиточниця.

Тепер він лежав неповорушний. Вигідно розкинув своє величезне тіло на широкому просторі — з вишкіреними трізними клами в отвертій пащі, наче з виразом здивування по скоропостижному сконі.

Святкуймо Свята без алькоголю і тютюну. — Головна Рада „Відродження".

ВЕЛИКЕ КНЯЗІВСТВО РУСЬКЕ

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ДОГОВІР В ГАДЯЧІ 1658 Р.

Перед 1648 р. була Польща могутною державою. Вона займала величезні простори між морями Балтійським і Чорним та між Карпатами і Московщиною. До неї належала між ін. майже вся заселена тоді Україна.

Та, як відомо, політика Польщі на Україні довела до загально-українського повстання в 1648 р. під проводом гетьмана Богдана Хмельницького. У висліді Україна відірвалася від Польщі і в 1654 р. перейшла на основі договору в Переяславі як окрема держава під протекторат Москви.

Польща не признала Переяславського договору. Вона забажала за всяку ціну привернути собі назад утрачену Україну. В тій ціли Польща й почала війну з Москвою і з козаками.

З того скористала негайно Швеція і напала на Польщу. Те саме зробили також союзники Швеції: Бранденбургія і Семигород.

Польща не могла встоятися супроти такої переваги. Тому стала оглядатися за помічю. Шукала її всюди: в Австрії, в Голяндії, в Данії. Вкінці рішилася поладнати справу миром. Тоді Польща й звернула особливу увагу на козаків.

Помирення з козаками принеслоб Польщі в тім часі не аби-які користи. Бо з козаками вернулабся передовсім втрачена Україна. А далі: перехід козаків зпід Москви під Польщу з одної сторони ослабивби Москву, а з другої — скріпивби Польщу. Тому Польща готова була тоді зробити козакам значні уступки.

Дипльоматичні заходи в тім напрямі, не зважаючи на воєнні події, почалися зараз по 1654 р. Та певної реальної підстави й інтензивности набрали ті заходи щойно від початку 1657 р. Ті заходи й переговори довели вкінці до угоди в Гадячі 1658 р.

Початки сеї угоди сягають іще останніх часів Б. Хмельницького, бо ще за його життя почалися переговори в сій справі. Б. Хмельницький, піддавши Україну Москві, дуже скоро пожалував того кроку. Бо Москва вже в короткім часі стала ломити вольности України, чим викликала велике негодування серед козаків.

Тому вже Б. Хмельницький приняв предложення до угоди з Польщею. Та серед переговорів він помер.

По смерти Б. Хмельницького став на короткий час гетьманом його син Юрій Хмельницький. По його зреченню (він був іще надто молодий і недосвідчений) гетьманом вибрано Івана Виговського.

Іван Виговський снував великі пляни. Бажаючи відірвати Україну від Москви, він став оглядатися за союзниками. Він погодився передовсім з Кримом і Туреччиною. Та найбільше надіявся гетьман від Швеції, в інтересі якої від кількох літ тягнулася велика північна війна, що заняла Москву, Польщу, Прусію, Данію і перехилила перевагу на бік шведського короля Густава Карла X. В спілці з тим союзником будував Виговський плян великої самостійної України. Що се так, свідчить про се зачінно-відпорний договір України зі Швецією з дня 6 жовтня 1657 р.

Найважніші точки того договору такі: 1) Шведський король признає Запорожське військо разом з підвладними йому землями вільним і нікому не підлеглим народом і має перед усіма ворогами боронити його свободи і прав; 2) Границі посідань Запорожського війська будуть признані й оголошені не тільки до берегів Висли, але шв. король обіцяє дотягнути їх до границь Прусії, поможе здобути спільною зброєю ті бажані території і замки та віддасть їх до рук Запорожського війська, а на Литві дасть їм воєвідство Берестейське і Новогродське аж до ріки Березини; 3) Колиби шв. король годився з Поляками, то має годитися не інакше, доки Поляки не признають Запорожського війська разом зі здобутими землями за вільний нарід і не зречуться раз на завсіди всіх своїх претенсій. Згадані вище границі мають бути стверджені не тільки окремим письмом, але і присягою, а за їх ретельність має заручити король й уряд Швеції.

Такі були первісні пляни гетьмана Івана Виговського. Та тим плянам не судилося здійснитися. Швеція стала незабаром шукати порозуміння зі своїми противниками. А Москва викликала на Україні повстання Пушкаря проти Виговського. Та Виговський розбив Пушкаря, виступив походом проти московських воєводів на Україні і навіть увійшов у границі Москви.

Тепер непереможні обставини пхали Виговського до угоди з Польщею, в якою він переговорював іще як військовий писар й особистий секретар гетьмана Б. Хмельницького а також пізніше. Вернувши отже з Московщини на Україну, він став табором під Гадячем. Тут прибули польські посли, Беневский й Евлашевский, та предложили: сфіналізування угоди з Польщею. Тоді Виговський скликав велику козацьку раду, яка й уложила точки угоди. Ті точки списали, підписали і заразже заприсягли: гетьман Виговський від козацтва, а польські посли від Польщі. Се сталося дня 16 жовтня 1658 р.

Головні точки гадяцької угоди такі:

Україна над Дніпром, себто землі, що становили тодішні воєвідства: київське, чернигівське і брацлавське, творять Велике Князівство Руське, злучене з Польщею подібно як Велике Князівство Литовське. — Верховна влада в Великім Князівстві Руськім належала: 1) законодатна до Сойму В. Кн. Р.; 2) виконуюча до гетьмана, вибраного до смерти і затвердженого королем. Велике Князівство Руське мало мати: 1) власний уряд (міністрів); 2) власне військо (30.000 козаків + 10.000 наємного), що підлягало гетьманови (ніякого іншого не можна вводити в В. Кн. Р. без дозволу гетьмана, а колиб то було потрібне підчас війни, то се чуже військо мало стати під команду гетьмана); 3) власний державний скарб; 4) власну монету; 5) власний суд (з владою найвищого трибуналу). — На полі шкільництва Велике Князівство Руське мало одержати: 1) 2 Академії (університети), одну в Київі, другу в іншім місті; 2) гімназій, колегій і інших шкіл скільки буде треба. — Земельні власники могли виконувати свої права тільки за дозволом гетьмана. — Православна релігія, що була в Вел. Князівстві Руськім пануюча, одержувала в Польщі й Вел. Князівстві Литовськім рівні права з римо-католицькою. Київський митрополит і 5 владик (луцький, львівський, перемиський, холмський і мстиславський) мали засісти в Сенаті. Прав. Церква на тих українських землях Польщі, що не війшли в склад Вел. Князівства Руського, отже в воєвідствах Руськім, Волинськім і Подільськім, підлягає правительству Вел. Князівства Руського. Унії не вільно поширювати. — Амнестія для всіх, що брали участь у дотеперішних визвольних боротьбах України з Польщею.

Так виглядав гадяцький договір з 1658 р. Він установляв: 1) Велике Князівство Руське над Дніпром і 2) Національно-віроісповідну автономію Українців в Галичині, Волині і Поділлю.

Тут треба замітити, що Виговський і козаки домагалися значно більше. Вони домагалися передовсім більшої державної незалежности Великого Князівства Руського. А далі: вони домагалися влучення до Великого Князівства Руського взагалі всіх українських земель. Але польські посли на те домагання не згодилися.

ПОВНИЙ ТЕКСТ ГАДЯЦЬКОГО ДОГОВОРУ

KOMMISSYA HADIACKA.

W Imie Pańskie Amen.

Ku wieczney pamięci teraz i na potym będącym zawżdy,

Kommissya między Stanami Korony Polskiey y W. X. Lit. z jednej, á Wielmożnym Hetmanem y Woyskiem Zaporowskim, z drugiey strony, przez Wielmożnych Stanisława Kazimierza Bieniewskiego Wołyńskiego, Kazimierza Ludwika Jewłaszewskiego Smoleńskiego, Kasztelanów, z Seymu od Najaśnieyszego Jana Kazimierza z Bożey Łaski, Króla Polskiego y Szwedzkiego, Wielkiego Xiążęcia Litewskiego, Ruskiego, Pruskiego, Mazowieckiego, Zmudzkiego, Inflanckiego, Smoleńskiego, á Gotskiego, Wandalskiego, Dziedzicznego Króla y wszystkich Stanów Koronnych, y W. X. Lit. naznaczonych Kommissarzów z Wielmożnym Janem Wychowskim Hetmanem, y wszystkim Woyskiem Zaporoskiem w Obozie pod Hadiaczem, dnia 16 Semptembris Roku Pańskiego 1658. day Boże szczęśliwie, y wiecznie trwałe skończona. Na którym mieyscu Wielmożny Hetman Zaporoski, z Woyskiem swym Nas Kommissarzów, jako należy przystoynie y wdzięcznie przyjąwszy, y moc zupełną Kommissarską Nam od Jego Królewskiey Mći Pana naszego Miłościwego, y Stanów Koronnych, y W. X. Lit. Powagą Seymową daną uważywszy deklarował się ze wszystkim Woyskiem: Iż jako nie po dobrey woli, ale z musu Woysko Zaporoskie przyciśnione rożnemi opressyami do obrony swoiey przystąpiło. Tak gdy Jego Krolewska Mć P. N. Miłćiwy Oycowskim sercem przepominając wszystkiego, co się w zamieszaniu stało, wzywa do iedności, nie pogardzając łaską Jego Królewsk. Mści. Pańską, dobrotliwego Pana Klemencyą pokornie przyimniąc do tey Kommissyi przystępuią, potym do spolney namowy postanowienia zgody, z szczyrości, i z obopolney miłości, biorąc na świadectwo sztrasznych Zastępow BOGA, to, co się stanowi szczerże, prawdźiwie, y wiecznie ma bydź trzymano. Pokój wieczny y nigdy nie rozerwany, zastanowiliśmy tym sposobem.

Religia Grecka Starożytna, ta y taka z iaką starożytna Ruś do Korony Polskiey przystąpiła, aby przy swoich praerogatywach, y wolnym używaniu Nabożeństwa zostawała, póki język narodu Ruskiego zaśięga, we wszystkich Miastach i Miasteczkach, Wsiach, tak w Koronie Polskiey, iako y w W. X. Lit. także na Seymach, Woyskach Trybunałach, nietylko w Cerkwiach, ale publicznie w processyach, w wizytowaniu chorych, cum Sacra Synaxi, chowaniu umarłych: y wo wszystkim zgoła, tak jako nabożeństwa swego libere et publicé zażywa Ritus Romanus.

Teyże Religij Greckiey, daje się moc wolnego erygowania Cerkwi Zakonow, Monastyrow nowych, jako y starych ponawiania y naprawienia co się tknie Cerkiew y Dobr, z dawna na Cerkwie Religii Greckiey, starożytney fundowanych, przy tych zostawać mają Grecy starożytni, Prawosławni, ktore Cerkwie, post praestitum publicum Juramentum fidelitatis, przez Pułkowników y inną Starszyznę Woyska Zaporoskiego in spatio dimidij anni podane będą przez Kommissarzow ab utriną naznaczonych. Tey zaśie Wiary, która jest przeciwko Wierze Greckiey Prawosławney, y która dyssensyą między Rzymskim, i Staro-Greckim Narodem mnoży, żaden z Duchownego, y Świeckiego Senatorskiego, i Szlacheckiego Stanow, Cerkwi, Monastyrow, Funduszow fundować erygować, y pomnażać, tak w dobrach Duchownych, iako Jego Królew. Mći, y własnych Dziedzicznych iakimkolwiek sposobem nie ma, y vigore tey Kommissyi nie będźie powinien, wiecznymi czasy. Romanae zaśie fidei, w Woiewodztwach Kijowskim, Brasławskim, Czernichowskim, liberum exercitium conceditur. Panowie zaś świeccy, tak dziedziczni, iako y Urzędnicy Jego Krolew. Mci Religij Rzymskiey żadney Jurysdykcyi mieć nie będą nad Duchownymi Świeckiemi, y Zakonnikami Religij Greckiey, procz należytego Pasterza.

A że wspólney Oyczyźnie spolne praerogatywy, y ozdoby wzaiemnie należeć utriq Ritui maią. Tedy Oćiec Metropolita Kijowski, teraz y na potym będący, ze czteroma Władykami Łuckim, Lwowskim, Przemyślskim, Chełmskim y piątym z W. X. L. Mścisławskim, według ich porządku własnego w Senacie zaśiadać ma: z taką prerogatywą y literae vocis usu, iako w Senacie zaśiadaią Jaśnie Wielebni Jch M M. Duchowni ritus Romani. Mieysce iednak JMći. Oycu Me ropolićie po JMći X. Arcy-Biskupie Lwowskim, a Władykom po Biskupach Powiatów swych naznacza się.

W woiewodztwie Kijowskim Dygnitarstwa Senatorskie, nie maią bydź dawane tylko Szlachcie Ritus Gracci, capacibus tych Urzędów. W Woiewodztwach zaś Brasławskim, Czernichowskim też

praeminencye Senatorskie, alternatą konferowane bydź mają: tak iż post decessum Senatora Ritus Graeci, ma succedere Senator Ritus Romani, we wszystkich iednak trzech tych Woiewodztwach, natis et bene possessionatis Urzędy konferowane bydź mają, salvo jure teraźniejszych Possessorów.

Więc też aby miłość zobopolna krzewiła się, w Miastach Koronnych, y W. X. L. gdziekolwiek Cerkwie Ritus Graeci zaśiągły zarówno Mieszczanie tak Rzymscy, jako y Religij Greckiey, spólnych wolności, swobód zażywać mają, y żadnemu Religia Grecka do Magistratu przeszkodą bydź nie ma.

Akademią w Kijowie pozwala Jego Krolew. Mć. y Stany Koronne erygować, która takimi prorogatywami y wolnościami ma gaudere, iako Akademia Krakowska, tą jednak kondycyą, aby w tey Akademij, żadnych sekt Aryańskiey, Kalwińskiey, Luterskiey, Professorow, Mistrzow y Studentow nie było. Więc aby między Studentami y żakami, żadney okazyi do zwady nie było, wszystkie insze Szkoły, ktore przedtym w Kijowie były, gdzie indźiey Jego Krolew. Mć przenieść roskaże.

Drugą także Akademią pozwala Jego Krolew. Mć Pan nasz Mćiwy y Stany Koronne, y W. X. L. tam gdzie iey mieysce sposobne upatrzą, która takich iako y Kijowska zażywać będzie praw y wolności, lecz taką iaką y w Kijowie ma bydź erygowana kondycyą, áby w niey Sekty Aryańskiey, Kalwińskiey y Luterskiey Professorow, Mistrzow, y Studentow nie było. A gdźiekolwiek ta Akademia stanie, już tam żadne insze szkoły wiecznemi czasy erygowane nie będą.

Gymnazya, Kollegia, Szkoły i Drukarnie, ile ich potrzebować będą, bez trudności stawić będzie wolno, y libere nauki odprawować, i Xięgi drukować wszelakie in Controversiis Religionum, sine laesione tamen Majestatis Regiae at absq. scommatibus na Króla JMści.

A ponieważ Wielmoż. Hetman, z wojskiem Zaporoskim, od Rzeczyposp. oderwanym z miłości przeciwko Jego Królew. Mci Panu swemu Mćiwemu y własnéj Oyczyźnie, wszelakich odstępując postronnych protekcyi powraca: tedy J. K. Mć Pan Nasz Mćiwy, y wszystkie Stany Koronne, y W. X. Lit. to cokolwiek Pan Bóg na obie strony dopuścił, Majestatowi Jego S. zá Grzechy spolne ofiarowawszy, wieczną amnistyą, to jest, zapomnieniem wiecznym pokrywa, assekurując wszelkiéj kondycyi ludzie od naymnieyszego do naywiększego, nikogo nie wyimując, tak z poszrodku woyska Zaporoskiego, jako téż Stanu Szlacheckiego Urzędników, iako y prywatnych ludzi będących tych zgoła wszystkich, którzykolwiek iakim sposobem, przy Wielm. Hetmanach tak zeszłym, iako y teraźnieyszym zostawali, y zostają, żadney zemsty, áni Majestat Pański, áni Senat, ani wszystka Rzeczposp. naostatek ani żaden z prywatnych przeciwko nim, y każdemu z osobna od największych do najmnieyszych, nie będzie pretendował, y owszem wszystkie niesmaki, y to wszystko cokolwiek, podczas wojen, działo się cale sercem Chrześciańskim, pod świadectwem strasznego Boga zobopolnie, bona fide sobie podarowawszy, żadney jeden na drugiego, ani iawney, ani potajemney nie ma knować pomsty, y praktyki: nie daiąc się uwodzić, ani żadney absolucyi, ieśliby chcieli czynić dowćipy skrętne uwalniaiąc z przysięgi.

Nad to kaduki wszystkie, tak pod tymi którzy są é corpore woyska Zaporoskiego, iako pod Szlachtą, która przy Wielm. Hetmanie y Wojsku Zaporoskim y przy Szwedach wiązała się: od kogokolwiek uproszone, y od zaczęcia wojny dane, nic penitus nie excypuiąc ogołem wszystkie, y każdy z osobna cassantur, y lege publica cassabuntur: tak aby one niczyiemu ani honorowi, ani własności dóbr nie szkodźiły, które gdziebykolwiek znaydowały się pro cassatis, y z Xiąg eliminatis habentur, y tych dóbr własnym Possessorom wolna conceditur apprehensio, áni iey Kadukami bronić mają, sub poena Infamiae. A iako rzecz sama tak y Imię samey Amnistyi powinno bydź sanctum: y iako in pristinum statum res et personae wszelkiey kondycyi ludzi restituuntur y do teyże iedności i zgody, miłości, prawa, Pana, iako było przed woyną powracają. Tak praecavetur, iż ktobykolwiek rwać to świętobliwe ziednoczenie ważył się, publicé lubo privatim, w posiedzenu komu Perduellionem exprobrare śmiał, takowy iako violator Pactorum paenis ma subjacere. W czym ieśliby się iaka trafiła okazya dla uchronienia potwarży, pilna czyniona ma bydź Inquizycya z obu rąk. Wszystka Rzeczposp. Narodu Polskiego, y W. X. L. y Ruskiego y Prowincyi do nich należących restituatur in integrum, tak iako była przed woyną, to jest, aby te narody w Granicach swoich, y swobodach zostały nienaruszone, iako było przed woyną, y wedle praw opisanych, w radach, w sądach y wolney Elekcyi Panów swoich królów Polskich, y Wielkich X. Lit. y Ruskich. A jeśli necessitate belli, z Postronnemi Pany na uymę granic, albo wolności tych Narodów stanęło co, to pro irrito et inani bydź ma, a przy swobodach swoich Narody wyżey pomienione stawać maią, bona fide iako iedno ciało, iedney nierozdzielney Rzeczyposp. nie czyniąc między sobą różnice o wiary, ale iako kto profitebatur et profitetur Religionem Christianam, Romanam et Graecam, wszystkich przy pokoju, wolności zostawuią. Luboby iakie prawa, albo Dekreta, tak z oczywistey kontrowersyi, iako in Contumaciam przewody prawne były ferowane przed woyną, y tempore belli. Woyska Zaporozkiego liczba Trzydzieści tysięcy być ma, ábo iako Wielmożny Hetman Zaporoski na Regestrze poda.

Zaciągowego zaśię Woyska dźiesięć Tysięcy, które także, iako i Zaporoskie pod Władzą tegoż Hetmana zostawać ma, y z Podatkow na Seymie uchwalonych w Woiewodztwach, Kijowskim, Bracławskim, y Czerniechowskkim y innych od Rzeczyposp. maią się na tegoż żołnierza obracać.

Konsistencya Woysku Zaporoskiemu, w tych Woiewodztwach y Dobrach naznacza się, w których przed woyną zostawali ktoremu to Woysku wszelakie wolności Przywileiami Nayiaśnieyszych Krolow Polskich nadane konfirmuie: zachowuiąc ich przy starodawnych wolnościach, y zwyczaiach ich. y onym nie tylko nic nie ubliżaiąc, ale owszem wszelaką one potwierdzaiąc powagą. Nadto żaden Dzierżawca Dóbr, Jego K. Mści Starosta, ani Pan Dźiedźiczny y dożywotny, ani ich Podstarościowie, Urzędnicy, y inśi wszelacy studzy żadnych Podatkow z futorów Kozackich. Wśi, Miasteczek, y domow wyciągać, żadnym protextem nie będą, ale iako ludzie Rycerscy, wolni od wszystkich, naywiększych y naymnieyszych źiężarów, także od Cel, Myt, po wszystkiey Koronie y W. X. Lit. bydź maią. Także y od Sądow wszelakich, Starostow, Dźierżawcow, Panow, y ich Namiestnikow maią zostawać wolni, ale tylko pod samego Hetmana Woysk Ruskich zostawać Jurysdycyą. Przytym wszelakie napoie, łowy polowe i rzeczne, y insze Kozakow pożytki, według starych zwyczaiów przy Kozakach wolne zostawać maią.

Zosobna zaś dla dalszego do usług Jego K. M. przychęcenia którychkolwiek Wielm. Hetman Woysk Ruskich presentować będźie Jego K. M. godnych Kleynotu Szlacheckiego, tych wszystkich bez trudności potka Nobilitacya, z nadaniem wszelakich wolności Szlacheckich, tak iednak miarkuiąc żeby z każdego Pułku sto bydź mogło nobilitowanych.

Woysk żadnych Polskich Litewskich, á to Cudzoziemskich nikt prowadźić nie ma, w Woiewodztwo Kijowskie, Bracławskie, Czernichowskie, Woyska iednak pieniężne, pod władzą Hetmana Woysk Ruskich będące z Dobr Krolewskich i Duchownych w pomienionych Woiewodztwach, za ordynansem tegoż Hetmana Ruskiego chleb wybierać będą. A gdyby woyna iaka bydź miała, od granic Ruskich y potrzeba poś łkow Koronnych przystąpiła, w ten czas te posiłki maią bydź pod Regimentem Hetmana Wojsk Ruskich.

Dla tym lepszego tych pakt utwierdzenia, y pewności Hetman Woysk Ruskich ad extrema vitae suae tempora Hetmanem Ruskim y pierwszym w Woiewodztwach Kijowskim, Bracławskim, Czernichowskim, Senatorem pro hac vice, a post fata iego ma bydź wolne obieranie Hetmana, to jest czterech Elektow obiorą status Woiewodztw Kijowskiego, Czerniechowskiego, z których jednemu Król Jego Mść konferować będzie, nie oddalaiąc od tego Urzędu rodzoną Wielmożnego Hetmana Ruskiego Bracią.

Mennica dla bićia wszelakich pieniędzy, w Kijowie abo gdzie commodius będzie się zdało otworzona bydź ma wedle iedney ligi, y z Osobą Królewską.

Spólna Rada, y spólne siły bydź maią tych narodów przeciw każdemu nieprzyiacielowi.

Starać się maią te trzy Narody spolne, wszelkiemi sposobami, aby wolna była nawigacya na czarne morze Rzpltey.

Jeżeli Car Jego Mść moskiewski Prowincyi Rzpltey przywrócić nie zechce, y na Rzpltą następować będźie, tedy wszystkie siły tak koronne iako Wiel. X. Lit. iako y woyska Ruskie Zaporoskie pod Regimentem Hetmana swego łączyć się, y woiować będą.

Dobra leżące y ruchome Królewszczyźny, także y Summy pieniężne Obywatelow Ruskiey Ziemie, którzy się lubo przy Woysku Zaporoskim wiązali, y teraz do Oyczyzny powracają konfiskowane, bydź maią, y zasługi ich w Woysku Koronnym y W. X. Lit. kompensowane, y zapłacone.

A iuż od tego czasu Hetman z Woyskiem Zaporoskim teraz i na potym dędący, odstąpiwszy wszelakich protekcyi, więcéj się do nich wiązać nie ma, y owszem w wierności i poddaństwie posłuszeństwie Nayiaśnieyszego Majestatu Królestwa Polskiego, y Następców iego, także wszystkiey Rzpltey ma y maią, będźie y będą, wiecznymi czasy, nie derogując iednak nic, Braterstwu z Hanem Jego M. Krymskim zawartemu.

Legacyi żadnych od postronnych przyimować nie ma y ieśliby się iakie trafiły, one do Jego Krol. Mści odsyłać będźie, także ani Woysk postronnych wprowadzać, ani żadnego z postronnemi porozumienia mieć nie będźie, na szkodę Rzpltey, chyba z dokładem Jego Król. Mći.

Privatis wszystkim z obuiey strony tak Duchownym Ritus Romani w Woiewodztwach Kijowskim, Bracławskim, Czerniechowskim, Podolskim, także w W. X. Lit. y na Białey Rusi w Siewierszczyźnie do Biskupstw, Probostw, Kanonyi, Plebanyi y Dobr do nich należących, także Zakonnikom wszystkim do Kościołow, Klasztorow Dobr, fundacyi, tudźiesż Swieckim z obuiey strony do Dobr Dźiedźicznych, Starostw, Dzierżaw, y własności swoich dożywotnych zastawnych, y inszemi kontraktami należących, w tychże Woiewodztwach pomienionych y W. X. Lit. na Białey Rusi y w Siewierżu zostaiących, bespieczny powrot y reindukcya otwiera się. Czas iednak powrotu y reindukcyi Jego Krol. Mści, znioższy się z Wielm. Hetmanem Zaporoskim naznaczyć ma, sposob zaśię reindukcyi ten ma bydź zachowany, áby żaden do swoiey własności nie powracał, ieno za Uniwersałami Jego K. Mści y Wielm. Hetmana Woysk Zaporoskich, w czym ma bydź wzajemna z obu stron konferencya, a dla rozsądzenia różnych spraw tak kryminalnych iako i potocznych maią mieć w tych trzech Woiewodztwach swoy osobliwy Trybunał według takiego porządku, iaki sami sobie uformuią procz tego Owruckie y Żytomierskie z osobna Starostwa Sądowe bydź maią. A dla lepszey pewności, ponieważ Hetman z Woyskiem Zaporoskim y Woiewodztwa, oderwane wszystkie insze postronnych narodow protekcye odrzuca, a dobrowolnie iako wolni do wolnych, rowni do rownych, y zacni do zacnych powracają: przeto dla pewnieyszego dotrzymania tego teraźnieyszego postanowienia, pozwala temuż Narodowi Ruskiemu Jego K. Mść y Rzplta wolnych Pieczętarzow, Marszałkow y Podskarbich cum dignitate Senatoria, y inne Urzędy Narodu Ruskiego, którzy według roty Urzędników koronnych przysięgę wykonać maią, przydawszy ten Punkt, iż przeciwnego teraźnieyszemu postanowieniu przez Konstytucye abo Dekreta Seymowe y zadworne reskrypta, Uniwersały, Przywileia nic się przeto nie działo. Do ktorych Pieczętarzow, Urzędu i Kancellaryi należeć będą, wszystkie tylko Duchowne gracye, Metropolie, Episkopie, Humenie y Beneficia, do których podawania należy Jego K. Mść Pan nasz Mćiwy w Woiewodztwach, Ruskim, Kijowskim, Wołyńskim, Podolskim, Bracławskim, Czerniechowskim, także wszystkie gracye nietylko Duchowne ale Świeckie w Woiewodztwach Kijowskim, Bracławskim, Czernichowskim, tylko także y Sądy z Miast Krolewskich pomienionych tylko trzech Woiewodztw y Dekreta wszelakie tak zadworne y Seymowe. A cokolwiek by in contrarium tego postanowienia wyszło z Kancellaryi Koronney, ábo W. K. L. to pro irrito bydź ma, y impetrator takowego Przywileiu, nietylko Przywiley tracić, ale i paenae dziesiąciu Tysięcy kop Litewskich podlegać ma: o co forum przed Krolem Jego Mścią ex speciali Regestro.

Aby occasione litium względem Poddanych o swawolą inkulpowanych po nowey nie przychodźiło konfusyi, wszystkie Processy o stawienie poddanych ratione naiazdów, zabojow, szkod pod czas wnętrznych Zapalow poczynionych Ziemskie, Grodzkie, Trybunalskie by y Dekreta Trybunalskie ex personali w tych sprawach zaszły, osobliwie w Woiewodztwach Kijowskim, Wołyńskim, Bracławskim, Czernichowskim cassantur.

Z Carem Jego Mćią Moskiewskiem ieśliby do zawarcia Pakt Jego K. M. y Stanom Koronnym y W. X. L. przyszło ma i udemnitas reputacyi i teraźnieyszego postanowienia Wielmoż. Hetmanowi y Woysku Zaporoskiemu praecaveri.

Ktorą to Kommissyą tak Ich Mść PP. Kommissarze iako Wielmożny Hetman Ksiest: Ruskiego de facto przyśięgą potwierdźili, tak iako Roty Juramentu ręką Ich Mćiow extant podpisane. Nad to taż Kommissya przysiągą cielesną z Senatu przez Jaśnie Przewielebnego Jego Mści X. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego Prymasa Koronnego, y J. Mści X. Biskupa Wileńskiego, także Ich Mściów PP. Hetmanów czterech, Koronnych, y W. X. Lit. i Pieczętarzów oboyga narodow, iako y przez Marszałka koła Poselskiego, strony koła Rycerskiego na Seymie, ktory ma bydź iako nayprędzey złożony in praesentia Posłow od Wielmożnego Hetmana y Woyska Zaporoskiego wyprawionych, konfirmowana będźie.

A co się tknie przysięgi Jego K. Mści Pana Naszego Miłościwego, tę z Klemencyi swoiey Pańskiey na pokorną prożbę Woyska zaporoskiego uczynić raczy J. K. M. y za nię Ich Mość PP. Kommissarze assekurują.

Przysięgi zaś Pułkowników, Setników, y wszystkiey Starszyzny Woyska Zaporoskiego po Seymie, na którym się dosyć stanie teraźnieyszemu postanowieniu przed Kommissarzami na to Deputowanemi będą wykonane.

A żeby ta Kommissya: wieczną wagę y powagę miała, tak iako w sobie brzmi z początku do ostatka w Prawo pospolite, to iest w Konstytucyą Inferowana, Seymem aprobowana, y za wieczne y nieodzowne prawo rozumiana y trzymana będźie.

Do Buławy Wielkiey Ruskiey należeć ma Czychyryńskie Starostwo tak iako continetur w Przywileiu urodzonego niegdy Bohdana Chmielnickiego od Jego K. M. Mći konferowanym. A Hetman Woysk Ruskich, od Residencyi przy Jego K. Mći ma bydź wolen.

Konwokacya Woiewodztwom, Kijowskiemu, Bracławskiemu, Czerniechowskiemu po Seymie przyszłym, da Bóg iako nayprędzey od Jego K. Mći Pana Naszego Miłościwego, Uniwersałem złożona będźie. Działo się ut supra w Taborze pod Hadyaczem dnia i Roku wyżey mianowanych.

Stanisław Kaźimierz Bieniewski, Kasztellan Wołyński, Bogusław: Starosta, Commissarz J. K. M. y Rzpltey.

Jan Wyhowski, Hetman Woysk Zaporoskich ręką własną imieniem wszystkiego Woyska.

Ludwig Kaźimierz Jewłaszewski, Kasztellan Smoleński Commissarz J. K. M. y Rzpltey.

[Volumina legum. Warszawa 1737. v. IV, 637—644].

Щоби угода, заключена в Гадячі, ввійшла в життя, треба було, щоб затвердили її польський сойм, згл. сенат і заприсягли король та інші державні мужі. Се й сталося в слідуючім 1659 р.

В соймі згл. сенаті зявилося велике козацьке посольство (около 200 осіб) під проводом одного з творців гадяцького акту Юрія Немирича й Прокопа Верещаки. Те посольство зажадало передовсім розширення Великого Князівства Руського на всі українські землі Польщі і Литви. Отже воно зажадало прилучення до В. Кн. Р. воєвідств: волинського і подільського, руського і белзького (себто Галичини) як також інших українських земель. Наради і переговори тягнулися цілий місяць.

Противники говорили: „Україна, давна провінція Річи Посполитої, умовляється з нею немов чужа країна... Бачимо, що Руське Князівство буде зовсім незалежною державою, тільки слава, що злучене з Річю Посполитою... Чи можемо сподіватися, щоб український гетьман був вірним королеви і Річи Посполитій, коли він матиме трохи не царську власть та кілька десятків тисяч війська?“

На те прихильники відповідали: „Нам треба згоди. В нас три вороги. Не треба вважати, що вони бажають самостійности, хочуть власного уряду. Та

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

спілка буде така, яку вже маємо з Литвою. Нехай нарід народом не верховодить: через те й буде ціла наша держава, бо перевага доводить до ворохобні. Часто під видом свободи гнетуть других і через те повстає колотнеча. Коли ми поєднаємося, то наша сила буде неподолима"...

Особливо характеристична була промова Ст. К. Беневского, що як представник Польщі вів переговори з Україною та підписав і заприсяг договір у Гадячі. Та про ту промову буде мова далі.

Обидві палати, сойм і сенат, затвердили гадяцький договір. Після того наступило заприсяження. Присягав найперше король, Іван Казимир, відтак примас Польщі, далі виленський епископ, три вел. гетьмани (2 коронні і 1 литовський), 2 вел. канцлєри (коронний і литовський), 2 підканцлєри і маршалок посольської палати, вкінці козаки (між ін. два Виговські, Константин і Федір, Юрій Немирич, Верещака, Носач й ін.). Особливу присягу зложив король. Він присягав так:

PRZYSIĘGA.

Ja Jan Kaźimierz z Bożey Łaski, Krol Polski, Wielkie X. Litew: Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Kijowskie, Żmudzkie, Wołyńskie, Inflantskie, Smoleńskie, Czerniechowskie, a Szwodzki, Gotski, Wandalski, Dźiedźiczny Krol. Przysięgam P. Bogu Wszechmogącemu w Troycy Swiętey Jedynemu, przed tą Świętą Ewangelią P. Chrystusową. Iż Kommissyą, która się odprawowała, pod Hadiaczem, dnia szostego Septembra, Roku 1658 z woyskiem Zaporoskim Naszym y Rzeczyposp: Imieniem, we wszystkich tey Kommisyi Punktach, Paragrafach, Klauzulach przyimuię, utwierdzam, y tey Kommissyi we wszystkim dosyć czynić, y onę zachowywać, wypełnić, y przestrzegać obiecuię, nic nie umieyszać, ale owszem iey bronić będę. Ktorey Kommissyi, y wszystkim iey Punktom, á w nich Prawom, Praerogatywom, wolnościom Religij Greckiey W. X. Ruskiego, y wolnościom pospolitym, żadne wynalazki dowćipow ludzkich szkodzić nie będą, także ani Przywileie dawne, y świeże, ani żadne Statuta, Konstytucye Seymowe przeszłe y przyszłe, nie mogą, áni będą mogły szkodzić y niwczym ubliżać wiecznemi czasy, owszem ia sam oney w niwczym nie naruszoney, pod przysięgą moią Królewską, pilnie strzedz y dźierżeć obiecuię, i powinien będę, i następcy Moi Krolowie Polscy niwczym nienaruszenie, trzymać y przestrzegać będą wiecznymi czasy, y onę poprzysięgać, sprawiedliwość przytym Obywatelom Wielkiego X. Ruskiego czynić bez żadnych odwłok, y względu na Osoby, wedle Praw ich, y zwyczaiow będę. A ieżelibym, strzeż Boże w czym tey przyśięgi mey naruszył, żadnego Poddaństwa mnie Naród Ruski oddawać nie będzie powinien, y owszem tym samym z posłuszeństwa i Wiary Krolowi powinney, uwalniam, żadnego rozgrzeszenia z tej przysięgi mey ni od kogo nie potrzebując, ani iey przyimuiąc. Tak mi Panie Boże pomoż, y ta Swięta Ewangelia Pana Chrystusowa.

Заключивши угоду з Польщею в Гадячі, Виговський з початком 1659 р. вирушив за Дніпро проти московської партії на Україні. Проти нього вийшов з військом московський воевода Трубецкой разом з українськими сторонниками Москви. Виговський відступив назад за Дніпро, щоби підождати помочі від союзників, а Трубецкой впав до Сіверщини, котра держалася Виговського й обляг Конотоп. Облога тягнулася півтретя місяця. Міжтим прибув Виговському на поміч сам хан з ордою і Виговський рушив під Конотоп. Почалася битва, котра покінчилася для Москалів величезною катастрофою: повним знищенням московського війська (тоді лягло 30.000 Москалів!).

Здавалобся, що тепер ніщо не стояло на перешкоді здійсненню гадяцької угоди. Та всеж таки до її здійснення не дійшло. Бо не допустили до того три чинники: 1) Москва, 2) Польща і 3) Україна...

Москва, не зважаючи на погром, який завдав їй Виговський під Конотопами, дальше пхалася на Україну. Вона передовсім натровила Запорожську Січ на Татар, котрі помагали Виговському. Запорожський кошовий Сірко напав на Крим і тим відтягнув Татар від Виговського. А відтак Сірко рушив на Чигирин. Ся диверзія примусила Виговського покинути Лівобережжа скорше ніж були там знищені московські гарнізони. Се осмілило московську партію і вона знов піднесла голову.

А Польща, не зважаючи на зобовязання в гадяцькій угоді, не дала Виговському потрібної помочі. Тому Виговський, по відході Татар, лишився зданий тільки на власні сили і скоро знайшовся в критичнім положенні.

Бо крім ворожости Москви й опущення Польщею Виговський зустрів іще третю перешкоду до здійснення гадяцького договору, перешкоду найповажнішу: неґативне становище до згаданого акту самої України. Причини такого становища були ріжні. Та найважніші з них дві: 1) ненависть українського населення до Польщі; 2) повна анархія на Україні, яка в українській історії започаткувала добу п. н. Руїна. У висліді тих причин наступив факт, котрий поклав хрест на гадяцький акт: козаки підбурені ворогами скинули Виговського з гетьманства.

„Так скінчилося гетьманство Виговського — каже М. Костомарів; з ним скінчилося й Велике Князівство Руське. І Українці й Поляки не могли — перші—зрозуміти твору голів, що стояли не врівні з народом, другі — чесно додержати свого слова"[1]).

Та траґедія Виговського на тім не скінчилася. В кілька літ пізніше він заплатив іще життям: 19. III. 1664 р. Поляки розстріляли його... Похоронено його в Скиті Манявськім в Галичині.

В дальших числах „Н. Зорі" подамо оцінку Гадяцького договору під оглядом релігійним і політичним.

Українець.

[1]) М. Костомаровъ: Гетьманованіе Ивана Виговского и Юрія Хмельницкого. Въ Тернополи, 1891. ст. 112.

Для зрозуміння російської революції представляє се в дійсности не малу вагу, що російський мужик уже перед появою большевизму зачав брати в посідання землю й убивати свого „барина" (пана). Часто убивав і, по російському звичаю, рівночасно оплакував. Коли Ленін дійшов до влади, він тільки вбрав у слова те, що мужики вже виконували ділами. І тому мужики підпирали Леніна, а його теоріями поважно не займалися. (Карло Сфорца).

Український Кооперативнний Банк
в Станиславові, вул. Сапіжинська ч. 23.
Принимає вкладки в золотих і в твердій валюті на умовлені відсотки. Уділ виносить 20 зол. з десятикратною відповідальністю. — Рахунок жировий в Польськім Банку. — Конто Поштової Щадниці ч. 150.568

ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКА

Ювилейна вистава її образів у Львові.

Заходом АНУМ (Асоціяції Незалежних Українських Мистців) відбулося дня 9. с. м. о год. 12 в полудне в салі Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові (вул. Чарнецького 24) святочне відкриття збірної вистави образів, ґрафік, різьб і килимів найбільшої галицької малярки Олени Кульчицької. Приявних було около 150 осіб. На відкриття приїхала сама Ювилятка з Перемишля, де вона постійно жиє та працює як учителька рисунків в семинарі. Між численними представниками мистецького, наукового та журналістичного світа були: о. Мітрат О. Базюк, чеський консуль у Львові, д-р Ірасек, проф. унів.: Д-р В. Морачевский, д-р К. Хиліньский та інші.

О. Кульчицька: Автопортрет.

Виставу отворив короткою промовою іменем АНУМ ред. М. Голубець. Він підчеркнув, що творчість О. Кульчицької се окрема сторінка українського мистецтва. Прикмети малярки-ювилятки, що обходить тепер 25-ліття своєї мистецької творчости, се передовсім тонкий естетичний смак, культурність, висока технічна досконаліть, поважна тематика. Через те займе вона тривке місце в історії західно-українського мистецтва. В цілій творчости Кульчицької лучаться суспільницький реалізм і національний ідеалізм. — Праці О. Кульчицької виставлені в 4-ох салях. Кождий з трох головних відділів вистави (олійні картини, акварелі та ґрафіки) замітний своїм індивідуальним виразом. Також килими й різьби викликують велике зацікавлення. Картини розміщені назагал добре. Тільки у великій салі деякі картини повішено в тіни, через що їх невигідно оглядати. Загальне враження вистави надзвичайно миле. Докладнішу оцінку цеї справді вартісної вистави помістимо пізніше. Вона потриває до 7. V. с. р. Відчинена від 10 до 5 год. що дня. Вступ 1 зол., для молоді 50 сот., для ґруп по 25 сот. від особи. Богато з виставлених картин можна набути по дуже доступній ціні. Для любителів мистецтва лучається нагода поповнити свої збірки високовартісними, мистецькими творами Олени Кульчицької.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ГАЛИЦЬКА ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ XIX СТ.

Зміст: Вплив „весни народів" на галицьке письменство. — Забуті галицькі автори з другої половини XIX. ст. — Передвістники історичної повісти: „Шолудивий Вуяк" І. Вагилевича, „Буй-Тур Всеволод" і „Конюший" Б. Дідицького, „Гальшка Острожська" І. Шараневича та І. Гушалевича, історичні оповідання І. Е. Левицького, К. Кахникевича, В. Чернецького та інших. — Патріотична повість І. Грабовича „Марта Борецька". — Творчість одного з найздібніших галицьких письменників XIX. ст. о. Володимира Хиляка (Єроніма Аноніма). — „Шибеничний верх", трагедія Лемківщини підчас домашньої війни в XVIII. ст. — Історичні повісти о. Василя Залозецького: „Половецька молодиця", „Ростислав, родоначальник галицьких князів". „Звенимира". — Хто ще з Галичан писав історичні повісти в XIX ст.

Ще майже чверть століття після появи „Дністрової Русалки" (1837) українське письменство в Галичині не проявляло живішого руху. Щойно рік 1848. дав йому змогу розвинутися краще. Під враженням подій того року лунали в „Зорі Галицькій" такі бадьорі кличі як напр.:

„Гей хто Русин — веселися
Покинь смуток,
Отри сльози —
Не журися!"

або:

„Де є тепер така сила,
Щоб Русина повалила!"

Та живіший розвій нашого письменства зачався щойно від 60-тих рр. минулого ст. Перед тим були всякого рода публікації, друки, розвідки, вірші з приводу релігійних і державних[1]) свят, але на назву літературних творів вони ще не заслугують. Серед тої повіни друків і публікацій лише в ряди-годи появлявся якийсь літературно-артистичний твір, як напр. Антона Могильницького „Скит Манявський". (У „Пчолі" з 1849 р.), Миколи Устіяновича „Месть верховинця" (в „Галицько-руському Вістнику" в 1849 р.), Богдана Дідицького „Конюший" (1853) і інш.

Галицькі письменники 60-тих і пізніших років працюють невпинно на літературній ниві і стараються розвинути таку літературу, яка здобулаб собі право громадянства серед галицької суспільности. Писано[2]) й видавано книжки з тим наміром, щоб відвчитися пізнавати наш нарід в Крашевських, Захарясевичів, Сахер-Мазохів і т. п. „Крайна потреба — пишеться в передмові до збірного видання творів Єроніма-Аноніма[3]) — зачати ширити рідну белетристику, котра моглаб освободити нас від чужих, шкідливих нам творів". Се був клич української белетристики XIX. ст. й на тому тлі виросла наша історична повість, котра в короткому часі дійшла до високого рівня. І аж дивно чому наші підручники літератури поминають мовчанкою цілий ряд визначних повістярів минулого століття й чому вичисляючи „Захара Беркута" Франка, залишають на боці вартісні історичні твори його сучасників (Хиляк, Залозецький). Адже історичній повісти належиться чи не найбільша заслуга у пробуджуванні національної свідомости, бо вже сам її характер робить її до цього найбільш відповідною. Вона звертається до бувальщини свойого народу, представляє світлі його моменти, робить алюзії до сучасного стану і вщіплює любов до свого рідного. При тому вчить публику читати й тому сповняє велику виховну ролю. Вкінці сьогоднішний стан нашої історичної повісти ледви чи бувби можливий, колиб не мав за собою поважної традиції.

Тому обовязком наших дослідників прослідити розвій нашої історичної повісти і виказати на скільки сьогоднішна історична повість лучиться зі своєю попередницею.

Відносини, які панували в Галичині в часі пробудження літератури, не були сприятливі для історичної повісти. Закладання „погодінських кольоній" (т. є кружків, що мали ширити москвофільські ідеї), писання наукових історичних праць в дусі „єдіной-неделімой", „особий русскій язик"[4]) — все це складалося на перешкоди, які затримували нормальний розвій істор. повісти. Всеж таки думка про потребу історичної повісти промощувала собі шлях і видала таких двох письменників, як Володимир Хиляк і Василь Залозецький. Завдяки їм галицька історична повість стала голосна поза межами Галичини і звернула на себе увагу заграничних критиків, котрі присвячували їй статті в журналах европейської міри („Вестнік Европи" та ін.).

Появу більших історичних повістей попередили в нас коротші оповідання в тому роді, як Вагилевича: „Szeludywy Buniak, z podań ludu" й віршовані історичні оповідання, котрі автори називали неслушно повістями. Хоч вони написані віршом, то до поезії їх зачислити не можна; надається до них тільки назва оповідань, писаних вязаною мовою; правдивої поезії у них нема. Для прикладу наведу один уступ з першого такого твору, що написав його Богдан Дідицький п. н. „Буй-Тур Всеволод, князь курський, повість основана на істор. тлі" — Львів 1860 р.:

„Былъ князь на Руси хоробрий, славний,
В Курску имѣлъ онъ престолъ державний;
В книгахъ писался онъ Всеволодомъ,
Но слылъ иначе межи народомъ,
Бо що былъ грозний, буйний якъ звѣръ
І борецъ хрѣшкий на цѣлий мѣръ.
Въ войнахъ за Русь всю стоялъ онъ муромъ.
Люди назвали его Буй-Туромъ".

або:

„Мѣсяць заходитъ, а сонце восходитъ.
Отъ того двойне свѣтло походитъ".

. . . . . .

Зміст сего оповідання воєнні подвиги князя Всеволода й його нещасне родинне життя. Розвівшися з Глібівною, з котрою не мав потомка й наслідника, оженився з Ксенею, донькою половецького князя Чабрая, що був у нього в неволі. Ксеня зрадила його з Олетом, котрого відтак отруїла й сама померла на гробі свойого батька, вбитого за зраду Буй-Тура на користь Половців. Зі змісту видно, що автор не старався вглянути глибше у відносини, які панували за часів Всеволода, ані не дав ширшого історичного тла, але обмежився тільки до дрібних родинних справ, які повинні були заняти властиво місце епізодів, а не стати головною віссю його оповідання. Цей блуд повторяється у тодішних письменників В 1853 р. Дідицький видав істор. повість у двох піснях п. н. „Конюшій". Зачав її апострофою до „Святої Руси":

„О Русь святая отчина,
Ти мать моя возлюблена."

Акція відбувається над Дністром; час докладно неозначений; є згадки про Січ, але на які саме роки припадає акція, трудно додуматися. Зміст сего оповідання: історія зрадника Нікітіна, котрий за зраду одержав від Польщі богацтва й відтак вбив свойого брата й загарбав ще його добро. Отже совість мучить його; в ночі являється йому братова з дитиною й за гріхи каже роздати майно убогим, а молоду доньку Ванду віддати в монастир. Однак Ванда, довідавшися про це, втікає з дому з молодим козюшим Романом. Погоня догоняє їх над Бугом, в боротьбі гине від меча батька Ванда, перебрана за козака, Роман попадає в неволю. Перед смертю від ран, оповідає він воєводі Нікітинови, що він син його убитого брата, що виховався на Україні і прибув до воєводи, щоб піметитися за смерть батька. Одначе коли залюбився в Ванді, забув про пімсту й хотів викрасти дівчину. Роман вмирає, а воєвода з розпуки роздає майно й їде в світ за очі.

Повість ця нагадує дещо т. зв. „поетичні повісти" Байрона. Розмір її, неясна минувшина героя, тяжкі провини деяких осіб, кара, що їх за це постигає, таємничість, розвязка неясних річей аж на кінці повісти, трагічне закінчення, все це зближає „Конюшого" до типу творів Байрона.

Дідицький заслужився також як перекладчик „Змія Нотянського" — повісти болгарського письменника Прокопа Хохолюша. Переклад появився в 1854 р.

Згодом зачинає появлятися цілий ряд авторів дрібних історичних оповідань, писаних прозою. До них належать: Білоус Т., автор „Чорної Момиці, Марти Краснолицької" (1878), повісти з часів боротьби Болгарів за незалежність, Шараневич Ізидор, автор „Гальшки Острожської" (1880) — історичного оповідання, як його називає сам автор. Однак це радше популярно написана історична розвідка в формі оповідання. Особа нещасної Гальшки заінтересувала також Івана Гушалевича, котрий в 1883 р. видає свою історичну повість про неї п. з. „Гальшка Острожська княжна". Автор оповідає різні пригоди, які прийшлося перебути Гальшці через інтриги її матери Беати й короля Жигмонта Августа.

Низку популярних історичних оповідань для народа пише Іван Ем. Левицький, котрий виступає під псевдонімом Івана з Берліг. Свої оповідання печатав він або окремими книжочками, або поміщував у різних журналах і календарях. Ось кілька їх заголовків: „Перед триста роками" з часів Баторія, „Король на ловах" з часів Ів. Собіського, „Не так то бувало" з часів боротьби Молдаванців з Турками й участи в ній козаків, „Поворот на родину", „Пораження Турків над Дністром", „Тома з Соколова", „Посеред бісурман" і інші.

Особа гетьмана Сагайдачного стала героєм історичного оповідання Кирила Кахникевича, п. н. „Сагайдачний". (1887). Се властиво перерібка повісти Мордовця.

Деякі автори сягають поза межі української й польської історії та звертаються до минувшини інших народів. Початок цього рода оповіданням дав Василь Чернецький. В 1886 р. видає він оповідання п. н. „Збурення города Єрусалима", в 1889 р. друге історичне оповідання про „Гоненія первих Христіян за св. віру Христову".

На окрему згадку заслугує Іларіон Грабович, автор повісти „Марта Борецька" (1880). У вступі каже автор, що тему взяв з життя Новгорода, з тих ча-

---

[1]) Автором одного з таких віршів був А. Могильницький. В р. 1839. він написав „Радостное привітаніе" на честь герцога Карла; вірш сей сконфісковано, бо — так рішила цензура „Jak można tak prostym językiem takiego dostojnika witać?"

[2]) Федькович, Заревич, Волод. Барвінський, Хиляк, Залозецький і др.

[3]) Гляди „Передне слово" до „Повістей і розказів" Єроніма — Аноніма. Львів 1887.

[4]) В Галичині не писано ані українською, ані російською мовою, тільки „галицьким язичієм". Богдан Дідицький сказав, що: „На Руси один русскій язик а на етом язике два виговора: малорусскій і великорусскій".

сів, коли се місто мало 400.000 мешканців і було одним з найбільше цвитучих торговельних осередків Европи, руською „Ганзою“. Претенсії до цього міста має російський цар Іван III. Василевич; він жадає видачі міста, а коли стрічається з відмовою мешканців, нападає на Новгород. Головну ролю в обороні міста відіграє Марта Борецька. Її постать так притягнула Грабовича, що написав про неї повість, з наміром, „щоби і в нашім краю за приміром новгородської богатирки, появилися подібні Марти Борецькі і щоби зарівно з посвяченням ставали в обороні отчини“. Автор оповідає, як посол царя Івана III. взиває Новгородців в імені царя, щоб покорилися і як Марта Борецька гордо відповідає, що „ніхто на світі не може накинути нам ярма неволі“. Під впливом її промов міщани рішаються боротися до загину. Вождом їх за радою Марти стає Мирослав. Побиті у двох боротьбах видають Новгородці місто. Марта гине від меча ката.

Оповідання се має дійсно виховну вартість: автор представляє чистий тип жінки з незломним характером, в роді Жанни д'Арк, котра складає все на жертівнику любови батьківщини. Вона, навіть побіджена, не признає переваги ворога; вона може з гордістю сказати про себе, що „принесла все в жертву свободі свого народу“. Оповідання се грішить завеликим декляматорством, за богато там промов і наук, замало акції, але все таки воно симпатично відбиває від інших оповідань того часу й показує поступ в розвою нашої історичної повісти.

Рік 1887 приніс великий вклад в галицьку белетристику; появилося збірне видання творів одного з найбільших і найкращих наших галицьких письменників минулого віку — о. Володимира Ігн. Хиляка. Видання се має наголовок „Повісти і розкази“ Єроніма Анонїма. Цілість появилася в чотирьох томах, з портретом автора й біографічним нарисом пера Івана Ем. Левицького. Після смерти Хиляка появився ще пятий том з біографією письменника.

Володимир Хиляк ур. 15. липня 1843 р. в селі Верховоля Велика. До початкових кляс гімназії ходив в Новому Санчі, матуру здав в Пряшеві на Угорщині. В 1862 р. записався на теольогію. Потому став священиком. Від 1872 р. зачинає писати фейлетони; працює по ріжних журналах під ріжними псевдонімами, як: Єронім Анонім, В. Нелях, Я. Сам, Лемко-Семко, Quisdam, $\alpha-\omega, \gamma, \beta$ Поміщує в них новелі, нариси, гумореськи й більші оповідання. В журналі „Слово“ (1877—78) друкує найкращу з усіх своїх творів історичну повість: „Шибеничний верх“, котру перекладено на російську мову п. н. „Шыбеничный бregъ“. Крім цеї повісти дав ряд оповідань з галицького життя, передовсім з життя Лемків, з яких сам походив. У своїх творах „не пропустив Хиляк ані одного питання, що торкається його землі й народнього життя“ (передмова до IV. т.). Не дивниця, що даючи такий повний образ життя свойого народу, сягнув автор також до його минувшини й написав „Шибеничний верх“. Акція походить з другої пол. XVIII. ст. (1768 р.), з часів т. зв. „ломжинської конфедерації“. Повість свою побудував Хиляк на документальних свідоцтвах, частинно на переказах, які чув від мешканців Лемківщини. Перекази ті відносилися до часів конфедерації й оповідали про те, як польські шляхтичі господарювали на Лемківщині. З друкованих жерел покликується автор лише раз на записку в старім евангелію, яка відноситься до тих часів: „Напротів короля Понятовского начали воевати пани польскі і войну вели, людей до себе насилу забирали з ріжних народів. Обози ставили, села палили, людей вішали безвинних. Люди барзо ляментовали, которим женщини діти персами своїми кормили, то мусіли жолніра ними кормити“ (167). Ціла повість основана на звірствах конфедератів, котрих „воячка... начиналася на грабежі мужиків і на тім кінчилася“ (208). Жертвою самоволі шляхти паде ціла лемківська сімя. Конфедерат Хижевскі напосідається на Фесю Сметану. Хоче її на забаві поцілувати, однак вона бє його в лице. Батько стає в обороні доньки і в бійці повалює конфедерата на землю. Хижевскі присягає пімсту. Він поривае Фесю в ночі й тікає з нею; рятує її з рук шляхтича Яцко Бреян, котрий в ній кохається. Тимчасом батько, не знаючи, що вона вже вільна, йде до маршалка конфедерації Бержиньского, щоби просити в нього помочі проти самоволі підвладних. По дорозі попадає в руки Хижевского, котрий бачив його, як розмовляв в коршмі з московським шпигуном, який користаючи з того, що Сметана йшов до Бержиньского, хотів передати листа до маршалка. Сметану арештують і вішають. Феся з розпуки божеволіє. Сим кінчиться перша частина повісти Хиляка. В другій бачимо знову Хижевского, що залицяється до Олі, доньки священика Щавинського. Дівчина знає, що той шляхтич головний виновник смерти Сметани; вона поконує свої почування, які склонюються в сторону Хижевского, зриває з ним всякі зносини й виходить замуж за Матвія Чирнянського. Хижевский нападає на неї, ловить її, однак по дорозі попадає в руки Дубецького, ворога конфедерації, котрий зі своєю ватагою боронить селян перед насильством конфедератів. Він освободжує Олю. Хижевский втікає до Пулавского, котрого розбивають Москалі під проводом ґен. Древича. Хижевский втікає з поля битви, однак попадає в руки Яцка Бреяна, Курнацького й Чернянського, котрі хочуть його повісити за всі його звірства. Однак шляхтич стріляє себе на тім самім „шибеничнім верху“, на котрім недавно повісив Сметану. Феся вертає до розуму і Яцко жениться з нею. З переповідженого змісту бачимо, що Хиляк на історичному тлі дав образ відносин на лемківськім селі в часі конфедерації; автор представив відношення шляхти до селян, ненависть, якою вони палали до конфедератів, котрі своєю поведінкою допровадили до того, що селяни ставали по стороні Москалів і помагали їм в ліквідуванні конфедерації. Цікаві також картинки внутрішних відносин між конфедератами, що ворогують між собою й мають рівночасно звязки з ворогом.

Ся повість звернула увагу російського критика Пипіна, котрий присвятив їй свою рецензію у „Вестніку Европи“, даючи при тій нагоді нарис галицької літератури[1]). Критик цей уважає, що найслабша сторона повісти Хиляка „старомодна мельодраматичність“. Також невдоволений він з мови автора, котру не знає, як назвати: українською чи російською. В дійсности повість писана галицьким „язичієм“. Дуже відрадним явищем було те, що в розмовах селян між собою уживає Хиляк живої, народньої мови. Крім сего „Шибеничний верх“, як всі інші твори Єроніма-Анонїма, відзначається живістю оповідання, в деяких місцях легким гумором. На кожному кроці підчеркує автор велику національну свідомість Лемківщини; селяни в „Шибеничнім верху“ називають себе „справедливими Русинами“, вони дуже горді на свою національну приналежність.

В слідуючих числах „Н. Зорі“ представимо дальший розвиток галицької історичної повісти. — В. Б.

[1]) Статтю Пипіна передрукувала частинно „Бесіда“ з 1880 р.

КЕРВУД

JAMES OLIVER CURWOOD

Джемс Оливер Кервуд, що помер тому 5 літ, автор „Сірої вовчиці“ та інших повістей з життя дикого Заходу („Вільд-Вест“) і борів Канади, — мав авантурничу молодість, незвичайну письменницьку карієру і подібно як Джек Лондон, був властиво волоцюгою з літературним талантом.

Батько Кервуда був Англійцем; від свого дядька, письменника й подорожника — Фридриха Меріета, наслухався він про пригоди в далеких краях; а що волокитська жилка була загальна в тій родині, чмихнув з дому до Америки. Там боровся в домашній війні, потім став шевцем, оженився з донькою трапера й індійської княжни. В невдачах утратив майно і вкінці оселюється в бідній фармі над рікою Шіявансі. Там в 1879 р. уродився йому другий син Джемс, пізніший славний письменник.

Малий Джемс вже в дитинстві перебуває весь день в лісі й займається ловецтвом. Він пробує описувати свої правдиві чи видумані ловецькі пригоди. Старша сестра Джемса післала раз такий опис до одного місячника. З редакції прийшов похвальний лист з заохотою до дальшої праці. Джемс зачав стреміти передовсім до здобуття відповідної освіти. Коли мав 15 літ, удалося йому помістити в якімсь „магазині“ перше оповідання з життя Індіян але зі слідуючими пробами вже йому не велося. Тому взявся до торговлі й до грошоробства. Се получив зі своїм улюбленим і вродженим волокитством. Ходив від фарми до фарми і продавав фармерам „найпевніше“ лічниче средство. За гроші в сей спосіб зароблені вчився дальше. Вкінці дістався на університет в м. Мільвоке і рівночасно заробляв як робітник на фабриці. При тім всім — безнастанно писав. Новелі Кервуда не мали поводження. Зате вироблявся він в репортерці. Але й у журналістиці працював коротко. Фатальна похибка в сензаційнім репортажі — і його викинули з редакції. Кервуд працював опісля в аптиці, в дрогерії та далі безнастанно писав. В 1902 р. зачали печатати його новелі. По пятьох літах він здобув вже такий розголос, що канадійське правительство поручило йому описати Західну Канаду і краї Далекої Півночі. В тім часі Кервуд видав свої перші повісти: „Ловці вовків“ і „Серед Мормонів“, потім написав „Ловці золота“, „Небезпечний шлях“ і голосні нині повісти про звірят: „Сіра вовчиця“, „Барі“, „Володар скельної долини“, „Волоцюги півночі“ і т. д. Славу осягнув Кервуд повістю „З тавром убийника“, що розійшлася у великому на ті часи накладі 100.000. примірників. Від тої пори почало йому добре поводитися. Брав великі гонорарі і будував собі власні доми. В них перебував половину року, другу половину мандрував по канадійських пущах. Помер несподівано. Затроєння несвіжими консервами, коротка хороба і смерть в 1928 р., по 48 літах працьовитого життя.

Твори Кервуда ріжняться від творів Джека Лондона тим, що вони лекші в читанні, цікавіші і нема в них раціоналізму. Тому твори Кервуда надаються до наших бібліотек.

ЖІНКИ! Тільки тоді втримаєте своїх мужів у хаті, як вона буде прибрана

глинянськими килимами

з фірми

ХАМУЛА, Львів, Рутовського 1, або Станиславів, Сапіжинська 19

о. Т. ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

ПИЛАТ ПОНТІЙСЬКИЙ

РИМСЬКИЙ НАМІСНИК ЮДЕЇ*)

Політика Пилата.

Як сказано, Пилат мав деякі симпатичні риси. Він зберіг у своїй душі якесь почуття справедливости. Се видно з того, що він р і ш у ч о спротивився видати осуд на Ісуса без дослідження справи. Пилат скоро зорієнтувався і бачив, що лиш „зависти ради" провідники Жидів передали Ісуса, й що якась незрозуміла для нього демонська ненависть казала жадати їм смерти того невинного і праведного. Пилат досліджує, важить, розбирає поодинокі закиди, позволяє Христови говорити й давати вияснення, що більше, Пилат має відвагу три рази заявити публично: „Я не находжу в нім ні одної провини". І має цивільну відвагу ту важну заяву не відкликати до самого кінця, навіть тоді, коли під терором товпи видав свідомо несправедливий суд.

Коли взяти під увагу тон розмови Пилата з Ісусом і навіть деякого рода співчуття у висказі: „Се чоловік" і головно той лагідний і прощаючий тон, з яким С п а с и т е л ь відноситься до Пилата, то не зважаючи на всі тяжкі промахи того високого урядника Риму, годі відмовитися від якоїсь симпатії для нього. Та притім усім бракує йому мужности й послідовної згоди між переконанням та ділами: бракує йому сильного характеру, який основується на ясних засадах і не шукає бічних доріг та не дається ніякими зглядами особливо з огляду на ласку й погрози людей звести з дороги пізнаної правди й обовязку. Пилат мимо доброї волі став жертвою своєї немочи. Йому було ясно, що Рим не має чого боятися того „жидівського царя", котрого „царство не от міра сего". Мимо того бачучи, що Висока Рада, з якою він мусів числитися, за всяку ціну хоче смерти сього дивного й таїнственного Великого Мужа,— Пилат не має відваги звільнити його. Він знає жидівський фанатизм і боїться його, — свідомий того, що коли не вдоволить жидівських верховодів, тоді Жиди порушать всі пружини в Римі проти нього. Це все каже йому йти н а д о р о г у к о м п р о м і с і в, уступок — і наслідком того до повної програної.

Глядім лиш на непослідовности Пилата. Христос невинний — та нехай судить його Ірод; Ісус невинний, але кого хочете, щоб я вам звільнив: Ісуса, названого Христом, чи Вараву; Ісус невинний, але кажу його бичувати й терням увінчати; Ісус невинний — та возьміть і розпніть його! Се чейже не звучить як ясний судовий вирок. Тут не видно справедливого й послідовного перепровадження справи, але тканину з ложної політики, опортунізму, компромісів, недостойних трусливостей і вкінці яркої несправедливости.

Це сидження на двох стільцях, цей поділ між світ і Бога, між добром і злом, між хотіти й не хотіти, між правом і справедливістю та безправством і кривдою: отсе ті найзавзятіші і найнебезпечніші вороги Христа — також в житті Церкви, в діланні душпастирів і в житті ласки поодиноких вірних.

Прокуля Клявдія, жінка Пилата.

Євангелист Матей подає оден цікавий епізод. „Коли він (Пилат) сидів на своїм курульнім сідалищі післала до нього його жінка, кажучи: „Нічого тобі й тому праведникові, бо я богато терпіла сьогодні у сні через нього". (Мт. XXVII, 19).

В давніших часах римський закон строго забороняв намісникам брати з собою жінок на далекі провінції; та сей закон, як виразно свідчить римський історик Тацит, не обовязував вже при кінці панування цісаря Авґуста. Жінка Пилата по свідоцтву старинних християнських писателів називалася Прокуля Клявдія і походила зі старинної й визначної римської родини Клявдіїв. В апокрифічнім євангелію Нікодима кажеться, що вона була жидівська проселітка т. з. приняла жидівську віру в єдиного Бога. Назване євангеліе каже Пилатови так промовляти до Жидів: „Виж знаєте, що моя жінка релігійна і враз з вами бере участь в релігійних обходах". На се Жиди: „Так, ми знаємо се". — І Йосиф Флявій і Апостольські Діянія виразно свідчать, що за часів Ісуса Христа богато жінок з висших римських родин склонювалися до жидівства, бо там находили заспокоєння релігійних потреб своєї душі (Діян. XIII. 16. 50; XVI, 14. XVII, 12). Сон жінки Пилата се без сумніву особливша пересторога з неба для Пилата. (Папа Лев Вел. 11 Бесіда про Христові страсти). Який се був сон, ніякі жерела не подають; навіть апокрифи нічого не кажуть. Всеж проявляється тут шляхотність серця сеї Римлянки. Бачиться тут не лише журу про долю мужа, але й співчуття для страждучого Спасителя, котрого вона називає „праведником". Та сцена се наче ясний луч сонця серед тяжких темних хмар страдання. Не виключене, що жінка Пилата знала особисто Спасителя й могла чути не одну його науку, головно в великі празники в Єрусалимі. Маємо віродостойні свідоцтва таких мужів як Оріґен, Амврозій, Єронім і Йоан Золотоустий, що жінка Пилата по його смерти стала християнкою та що то про неї згадує св. Ап. Павло в посланню до Тимотея, де лише: „Поздоровляють тебе Еввул і Пудент і Лін і К л я в д і я і всі брати" (II. Тим. IV, 22). В менольоґіях грецьких на день 25 жовтня читаємо: ге гаґія Прокля, ге ґамете ту Піляту" (св. Прокля, жінка Пилата). В етіопськім календарі її память припадає на день 19 червня.

Та хотяй вставлення жінки зробило на Пилата велике враження, бо в тім бачив він потвердження і своєї думки, що Христос не звичайний чоловік, та що під оболоною немочи криється в Нім велика духова сила й справді царський маестат, — всеж таки не міг вратувати Ісуса від крестної смерти. Тепер допера Пилат зрозумів, куди завела його похила площа уступок і компромісів та вживання лиш півсередників. Тож коли зрозумів, що для мнимого ратування свого становиска і престіжу треба посвятити невинного Ісуса, тоді на останок заслонюється жидівським символічним актом. Каже принести воду, вмиває руки перед народом і говорить: „Я не винен крови праведника сього, ви побачите"... (Мт. XXVII, 24). Та се вже не помогло. Навпаки Жиди всю відповідальність взяли на себе, коли сказали страшні для них слова: „Кров його на нас і на наших дітей..." (Мт. XXVII, 26).

Історія свідчить, що ті слова Жидів справдилися на них в застрашаючий спосіб. В 27 літ пізніше (70 р. по Хр.) на само свято пасхи Тит зачав облогу Єрусалиму. З оливної гори, де Христос зачав свої страсти, наставлено машини на святиню. Кров Жидів, що по геройськи боронилися обагрила білі мармори святині; за 30 полонених Жидів платили Римляни по одному срібнякови... Жидів полонених бичували, мучили і прибивали на крест по 500 і більше на оден день так, що в околиці забракло дерев на крести. Коли відтак спостерегли, що втікаючі Жиди поликали золоті гроші, щоб ратувати їх перед рабунком, всім полоненим з правила розпорювали животи і як каже наочний свідок Йосиф Флявій, лиш одної ночі таку операцію зробили римські жовніри двом тисячам Жидів.

Відкликання Пилата і смерть його.

По засуді Ісуса Пилат дав цісареви Тиверієви дуже точну реляцію про цілу справу, згадуючи навіть про воскресення Ісуса. Про се маємо вістку в римського історика Тацита, а головно Тертуліяна, в його Апольоґії. Цісар Тиверій був н е в д о в о л е н и й з того, що Пилат невинно засудив Ісуса і, як каже історик Евзевій, за весь час свого панування не дозволив на переслідування християн**).

Також і св. Іриней згадує у своїм творі (Проти єресей I. 25), що Пилат мав переслати для рим. сенату навіть образ Спасителя з таким описом його особи: „Се чоловік стрункої стати й чудовий; повний достоїнства, котрого можна було любити але й котрого треба було боятися; волося кучеряве, золотавого блеску, спадало йому на рамена й по середині голови було розділене, як се був звичай у Назорейв; чоло й лице ясне, спокійне без найменшої морщинки або плямки, легко зарумянене й надзвичайно миле. Ніс і уста без найменшої догани, борода повна й такої краски як волосся на голові, недовга й розділена; очи живі і ясні"... Вправді се річ неправдоподібна, щоб Пилат висилав портрет Спасителя з поданим тут описом, все таки се місце св. Ірінея (помер 177 р. по Хр.) цінне як найстарший опис вигляду Спасителя.

По воскресенню і вознесенню Христа Пилат вже недовго оставав на становиску намісника Юдеї. Остаточна причина його відкликання була різня Самарян, яку зарядив Пилат. Якийсь обманець, правдоподібно знаний з Діянїй Ап. Симон маґ, стягнув великі товпи народу на гору Ґарізім під позором, що покаже їм знаряди святині, які там ніби мав закопати Мойсей. Повідомлено про се Пилата й цілу справу представлено йому наче заговір. Тоді Пилат не дослідивши справи, казав цілу гору та всі дороги до неї обсадити жовнірами; відтак казав напасти на зібрану товпу й розігнати її. Притім згинуло дуже богато визначних Самарян, богато їх взято в полон; найвизначніших казав Пилат стратити. Се викликало величезне обурення в цілім краю. Коли справа дійшла до Проконзуля Сирії, Вітелія, він приказав Пилатови удатися до Риму й оправдатися перед цісарем Тиверієм. Заки Пилат прибув до Риму, Тиверій вже не жив. На його місце імператором став Каліґуля, великий приятель Ірода Аґрипи, внука Ірода Вел. Сей не лиш усунув Пилата з уряду намісника, але ще засудив його на вигнання. Після Евзевія, П и л а т м а в с к і н ч и т и с а м о г у б с т в о м у в е л и к і й н у ж д і н а в и г н а н н ю в Віенні. Після апокрифу з V ст. по Хр. „Парадозіс Піляту" Пилат мав перед смертю навернутися і вмерти в розкаянню. По відкликанню Пилата 35 р. по Христі намісником Юдеї став Маркел, та був ним лиш до 41 р. Того року Каліґуля назад злучив всі землі Палестини й царем над цілою країною заіменував свого приятеля Ірода Аґрипу I.

---

*) Гл. першу часть статті в 26 ч. „Н. Зорі".

**) Новіші студії виказують, що цісар Тиверій зовсім не був таким розпусником, яким його представили різні клеветники й ті, що повірили їм. Навпаки, се був чоловік, як на ті часи, строгих обичаїв, а ненависть проти себе викликав поборюванням і винищуванням тодішної вже зогнилої аристократії, котра й пустила про нього клевети, яких майже дві тисячі літ учили в школах тай ще вчать. — Ред. „Н. Зорі".

Сучасна молодь

Що про неї каже Впреосв. Митрополит Шептицький.

У варшавському органі „Бунт Молодих“ ч. 39, появилося інтервю п. п. „Розмова з Й. Е. Митрополитом Шептицьким“. Подаємо його без ніяких змін. — Ред. „Н. Зорі“.

Питаю про українську молодь:

— Ситуація нашої молоді — відповідає Митрополит — просто розпучлива. Вправді в цьому моменті кріза заторкує таксамо польську молодь і проблема, що діяти зі студентами, що кінчають високі школи з дипльомами але без виглядів на посади, займає весь світ, — а проте прошу взяти під увагу, що та кріза істнує для української молоді вже від літ. Тому можна зауважити сумні наслідки.

— Чи Ексцеленція не думають, що тут причина злого радикальні тенденції серед молоді?

— Очевидно, що неетичні і скрайні напрямки, які признають засаду „ціль виправдує засоби“, се поважна перешкода. А проте можна бачити в них радше наслідок ніж причину бойкоту, якого жертвою є молода українська інтеліґенція.

— Як старше українське покоління відноситься до напрямків, пануючих серед молоді?

— Майже всі напрямки молоді мають свої відповідники також у старшому поколінню. Коли мова про поважні католицькі сфери, то вони неоднократно осуджували всі методи боротьби незгідні з християнською моралю. Не треба додавати, що такі методи застосовують обі сторони і що це зубаті колеса, які взаїмно себе порушують та яким не видно кінця...

— А всеж серед старшого громадянства видно часто людей коректних супроти держави; чи їх приклад не впливає на молодь?

— На жаль навіть людей найповажніших і таких, що найдальше тримаються від політики, часто усувають з їх становищ хіба тільки тому що вони Українці. Такий приклад створює почуття безнадійности й улекшує працю чуттевим елементам, нерозумним та ірраціоналістичним, які в нормальних часах гралиб далеко меншу ролю. Очевидно, сама справа посад се лише одна з подробиць цілої системи. Є теж справи чисто чуттеві, які мають величезний вплив...

— З огляду на такий сумний матеріяльний стан як можна пояснити собі розмірно слабий розвиток комунізму і радянофільства серед молоді?

— Се чудо Боже і праця свідомих тої небезпеки діячів. Важко уявити собі терен кращий для аґітації зі сходу, як інтеліґентський пролетаріят, на кожному кроці шиканований, відрізаний від можливостей нормального життя. Може се непомильний національний інстинкт вказує їм, що будучність народу не може лежати в системі, опертій на загальнім невільництві як це є в Росії. Однак се факт, що також молодь енерґійно ставить чоло більшовицькій аґітації.

— Чи брак українського університету не впливає роздразнююче на національні почування молоді?

— Ясна річ, що се одна з недостач, яка дає себе сильно відчути, оден з тих браків, яких нічим не можна виправдати. Він спричинює як наслідок еміґрацію, яка має теж свої погані сторінки. Однак прошу не витягати мене на політичні теми. Є серед українського громадянства люди під цим оглядом компетентніші від мене і раджу до них звернутися.

Краєвий Студентський Конґрес

6) Вкінці прийшла справа свята „Українська Молодь Христові“. Поставлено дві резолюції: більшости (гл. „Н. З.“ ч. 21) і меншости: „Лишити свобідну руку українським студ. організаціям і поодиноким студентам взяти участь в реліґ. частині свята“. Серед великого заінтересування зачалася дискусія над тими двома резолюціями о год. 10 веч. Перший промовляв голова „Обнови“, т-ва катол. студентів. Він намагався всіми силами переконати конґрес, що студенти-католики не можуть не брати участи в святі У. М. Х. Коли „Обнова“ дає згоду на всі політичні резолюції, тоді націоналісти не хочуть погодитися на одну реліґ.-церковну резолюцію. Промовець запитує, яка може бути шкода для української нації, коли хтось йде 6. V. до сповіди, 7. V. до св. Причастя, відтак з площі Сокола-Батька до св. Юра... Чи хтось через те стане хрунем? Се питання совісти кождого студента. Зі свята або по святі можуть вийти різні консеквенції. (Тут пропускаємо ослячі алюзії, виразно звернені проти частини нашої церковної ієрархії. — Ред.). Студенти-католики або підуть на свято в розріз з постановами конґресу або не підуть на свято проти своєї совісти. (Знов пропускаємо алюзію, тим більше, що вона була не конче зрозуміла. — Ред.). Католики мусять признавати авторитет Церкви й апостольських зверхників. Чи українські студенти-католики мають зірвати зі всіми католиками? Вкінці промовець просить конґрес прийняти резолюції меншости. — Представник ТПО заявив, що українська молодь повинна взяти масову участь в святі У. М. Х. Вказує, що в Бриянції католицька Церква спонияє величезну позитивну ролю. Наводить статтю в „Розбудові Нації“ ч. 11 „Церква і ми“. Закидувати опортунізм цілій нашій ґрекат. Церкві се незнання справи. (Пропускаємо. — Ред.). Головою Катол. Акції в нас є Преосв. Бучко. Не можна мати певности, що буде дальше. Тут промовець пригадує одного б. провідника націоналістів, що... охрунів. Досі зголосилося до участи в святі УМХ 160 студентів. (Пропускаємо. — Ред.). Вкінці промовляв б. голова Студ. Репрезентації. Він заявляв, що характер сего свята неясний. По святі мають заложити КАУМ (Катол. Акцію Укр. Молодіжі), щось ніби катол. Пласт. Недавно Кучабський в „Меті“ поставив вимоги большевизм від націоналізму. В КАУМ-і будуть поборювати націоналістичний табор. Ідеольоґія катол. табору опортуністична. „Мета“ боронить Дашкевича і дає йому ідеольоґічну підбудову. Катол. табор робить угодовецькі потягнення. Ми мусимо протиставитися тій акції. *Не буде хрунем той, хто піде на свято молитися і навіть до КАУМ і буде там протестувати проти їх лінії!* Політичні потягнення не вийдуть на користь катол. рухови! Нині вже є серед католиків націоналісти. Неправильний той політичний шлях, яким йде наш катол. табор! Наша рішуча постава до сего свята викликана інтересами української нації, а не чужими концепціями. Наше становище ясне і ми його висловили в резолюціях анкети! — В голосуванні резолюція більшости одержала 70 голосів, меншости 8 голосів, здержалося 4. Тоді голова „Обнови“ відчитав заяву. В ній підніс знамінний катол. Церкви для українського народу. Коли деякі церковні ієрархи допускаються жалюгідних(!) потягнень, то ми їх осуджуємо(!) й болімо над тим. Катол. студенти візьмуть участь у святі УМХ. З огляду на негативне становище до сего свята загалу студенства, що не має оправдання, закладає рішучий протест проти ухвалених резолюцій. (Та підчитана теольогом заява, котру очевидно приготовано передтим, робила далеко прикріше враження ніж алюзії й напади світських студентів. На салі панувала цілковита мовчанка. Так і видно було вийковість. Націоналісти мабуть очікували, що представники „Обнови“ вийдуть зі салі на знак протесту проти ухвали конґресу, тимчасом вони лишилися). — Відтак ухвалено резолюції культ.-освітньої, спортової, економічної і статутової комісії. Ухвалено м. і. скликати ще сего року Студенський Культ.-Освітний Конґрес. До кінця 1934 р. ухвалено вмурувати в Акад. Домі у Львові пропамятну таблицю в память студентів полеглих за волю України. У звязку з тим мають перевести статистику полеглих студентів. Намічено заложити Студенський Музей у Львові. Ухвалено також піддержувати Український Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання при УГА в Подебрадах. (Річна оплата на ньому виносить 200 зол. Досі вписалося на УТГІ коло 200 осіб з різних укр. земель, з того 154 Галичан). Осуджено „Студентські Справи“, (окрему сторінку в „Новім Часі“) за невірність інформацій про студенське життя. Вкінці промовив голова конґресу. Він підчеркнув передовсім ділонність нарад конґресу та велику увагу й терпеливість його учасників. Студенство вносить нові цінности в громадянське життя. (Шкода, що промовець не сказав, на чім ті цінности полягають. — Ред. „Н. Зорі“.). Кристалізація студенської думки, її консолідація, духове обєднання дійшли до того, що нині українське студенство се один моноліт. (Гарний „моноліт“, коли навіть б. голова виразно говорив про „двоноділ“ студенства). За 20 літ наше студенство перейшло велику еволюцію(?). Як в 1913 р., так і тепер стоїмо перед великими завданнями. Тимчасом з імя особистих інтересів ведеться тут дезорганізацію на конґресі. (Отже який моноліт? — Ред.). Несеріозність виступів опозиції, її сецесія з конґресу сама себе кваліфікує. Хоч може нині ми ще не всі однозгідні, але вже завтра можемо піти разом плече об плече. Ми стоїмо вище від передвоєнного студенства. (Та чим? — Ред.). Ми підпорядковуємо всю нашу працю великій ідеї. (Яку саме краще? Котрій саме ідеї? В який спосіб підпорядковуєте? — Ред.). Позитивні висліди конґресу се з одного боку велика однозгідність, з другого боку критичний підхід до всіх справ. Тепер від слів треба перейти до діл. — По відспіванні національного тимну закінчено конґрес о год. 4-ій рано 23 березня 1933 р.*)

*) Статті про нашу молодь гл. в „Новій Зорі“ чч. 411, 442, 444, 445, 446, 450, 459, 462, 473, 482, 498, 499, 528, 530, 537, 538, 539, 542, 544, 545, 547, 555, 559, 571, 574, 575, 577, 581, 587, 596, 609, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624.

ВЕЧІР

Української Ремісничої Молоді.

Т-во „Зоря“ у Львові уладило дня 9. с. м. в салі Ремісничої Палати Вечір Української Ремісничої Молоді. На програму вечера складалися: виступи трубної орхестри „Зорі“ під проводом п. А. Костирка, мужеського хору „Зорі“ під орудою п. Е. Назарка, жіночого хору „Труду“ під управою пані Надраги мужеського хору й мандолінової орхестри „Ремісничої Бурси“ під проводом п. Рибчина та деклямація п. Садовської з „Труду“. Крім сего виступали: п. І. Шмериковська-Приймова (сопранове сольо) і д-р В. Тисяк (тенорове сольо) при фортепяновім супроводі д-ра Н. Нижанковського. До найкращих точок належали очевидно виступи наших арт.-співаків, передовсім п. Шмериковської-Приймової, котра в народнім строю відспівала щиро та з чуттям Степового „Розвійтеся з вітром“, В. Барвінського „Ой поля ви поля“; відтак як наддаток „Засумуй тримбіто“ та „Ой звідси гора“. Публика висказувала своє захоплення довго невмовкаючими оплесками. Добре успосіблений голосово був і д-р В. Тисяк, що відспівав удатно низку пісень, найкраще Людкевича „Ой вербо, вербо“ та Нижанковського „Минули літа молодії“. Добре випали всі точки орхестри та хору „Зорі“. Вечір випав симпатично. На салі саме міщанство, переважно реміснича молодь. Т. зв. „інтеліґенції“ майже не було. Кількох священиків, представників музичних і журналістичних кругів не могло заповнити першорядних місць, приготованих для гостей впорядчиками вечера. Сей слабий звязок нашої інтеліґенції з нашим міщанством і ремісництвом у Львові треба конечно скріпити. Заслуженому Т-ву „Зоря“ належиться признання за уладження сего симпатичного вечера. — І. Д.

Неможливо булоб відродити писаними творами соціялдемократію, колиб знікла здеклясована інтеліґенція або пролетаріят заволодівши фабриками загубив своє первісне „революційне“ хотіння. (В. Липинський).

МАТЕРІЯЛИ ЦЕРКОВНІ

брокати, кружева, гафти, золоті й срібні лями та всі інші матеріяли для церк. риз та літурґ. цілей як нашивки, золоті й срібні френзлі, також новости на весняний і літний сезон.

поручає: ДІМ ТОВАРІВ МОДНИХ І ШОВКОВИХ

Адольф Авербах

ЛЬВІВ, РИНОК 20. Тел. 7-54

ФІЛІЯ БОЇМІВ 5.

Радісна вістка

О. М. Каровець ЧСВВ: **Велика Реформа Чина Св. Василія Великого 1882 р.** Частина друга. Львів, 1933. Бібліотека Української Католицької Орґанізації (УКО). Відбитка з „Нової Зорі“. Сторін 202 + 2. (Богато петіту).—Отсим ділимося з нашими ВП. Читачами і Прихильниками радісною вісткою, що вже появилася окремою книжкою праця о. М. Карівця, котру „Нова Зоря“ поверх рік печатала на своїх сторінках. Не знаємо, як хто оцінює ту працю. Ми уважаємо ту працю за дуже цінну, а то зі слідуючих причин: 1) То праця жерельна. Таких праць від часу війни майже не видно. 2) Та праця вратувала від затибелі значну скількість важних і цікавих документів, які вже тепер не легко відчитати і які місцями незабаром зовсім збутвіють, бо в сих часах архіви не так випосажені, щоб могли належно забезпечити свої скарби перед збутвінням й іншими ворогами. 3) Се перша жерельна моноґрафія про наш Чин св. Василія Великого за тисячу літ його праці на українській землі. 4) В українськім письменстві не було ще досі праці, котра так виразно доказувалаб наші звязки з дійсним Заходом, як се робить праця о. Карівця. Тому без сеї праці не зможе обійтися ніякий дослідник, котрий схоче зрозуміти душу і спосіб виховання західн. галицького Українця-католика, виховання, котре від 50 літ Апост. Столиця сильно оживила власне описаною в тій праці реформою. 5) Та праця представляє релефно як ніяка інша нутро старої австрійської урядничої машини, котра не належала до злих. 6) Спеціяльно на галицькім тлі праця о. Карівця доказує тайними документами, що стара польсько-шляхотська консервативна верства, на котру в нас лилося ще недавно тілько грязи й ненависти, видавала з себе людей і адміністраторів, котрі ставилися до нашої Церкви й до нашого народу, спеціяльно до нашого селянства, з такою повагою, що потому в історії польсько-українських взаємин бачимо вже тільки погіршення і то неймовірно скоро поступаюче. 7) Найважніше з усего, що доказує та повна змісту праця скромного монаха, котрий ніколи не був істориком, се те, як Апостольська Столиця уміло, запопадливо й витревало дбала про двигнення нас з упадку і про запобіження тому, щоб ми не покотилися в пропасть, у яку вже наставилися. По перечитанні сеї праці о. Карівця сказав оден з наших інтеліґентних либераль-них діячів, котрий за якимсь ділом зайшов до нашої редакції: „Знаєте, правдиво історична праця того монаха про реформу цілковито змінила мій погляд на ролю і значіння католицького Риму в нашім житті. До перечитання тої праці думав я про ролю Риму погано. А перечитавши ту працю, оперту на документах, які преціньможна сконтролювати, сказав я собі: О, то так виглядає та „невидима рука“, про котру наші москвофіли виписували несотворені річи!“ — Маємо також листи світських людей далеких від церковних справ, котрі свідчать, яке зацікавлення викликала серед них та праця. Річ ясна, що без тої праці не буде на будуче виховуватися ні оден новик в монастирі, ні оден наш світський священик в семинарі, бо та праця вводить читача в сам центр розуміння не тільки найважніших справ нашого найстаршого Чина, але й справ всеї нашої Церкви та нашого народу. Хиби в тій праці очевидно є, головно ріжні повторювання й диґресії. Причина їх у тім, що та праця писана від статті до статті, до ґазети, а не до книжки. Одначе ті зрештою очевидні хиби навіть в рахубу не можуть входити в порівнанні з вартістю праці. Покищо появилася друга часть тої праці з найважнішим документом: папською буллею про реформу. Передрук з першої части вже робиться в Жовкві. В третій части малиб бути оповіщені внутрішні листування державних властей між собою (між ними й річи строго довірочні), дуже цінна переписка високих державних властей з нашими Ординаріятами, заходи наших політиків у Відні і навіть в Римі в ціли знищення реформи, великий і своїм змістом сензаційний меморіял наших учених (Огоновського, Шараневича і инших) до цісаря і до Святішого Вітця, як також вибір маркантних голосів нашої, польської й німецької преси. Щойно та третя часть висвітлилаб „у весь ріст“ тодішні відносини в нашій Галичині, бо в тій 3-й части появилисяб документи найінтересніші, сягаючі аж до інтимних реляцій поліційних і старостинських включно. Одначе справа скінчення і видання тої третої найцікавішої части щойно важиться. — А. Ч.

Примітка: Справа розпродажі тої праці буде урегульована очевидно аж в появою першої части, що мабуть незабаром наступить.

ҐАЛЯНТЕРІЯ ВСІЛЯКОГО РОДА
ВУЛ. БОЇМІВ Ч. 4.
СУКНА на одяги мужеські, пальта, футра, костюми, жіночі плащі й студентські мундурки як також всілякого рода вовни, шовки на жіночі сукні у великім виборі
поручає
МАҐАЗИН ТОВАРІВ БЛАҐАТНИХ І СУКОННИХ
МЕЧИСЛАВ ЗАЛЕСКІ
ЛЬВІВ, пл. Марійська ч. 10. Телефон 53-60

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Порядок Богослужень Страстного Тижня і Христового Воскресення у Волоській церкві. Вел. Четвер дня 13. ц. м. в год. 9. Служба Божа св. Василія В. Год. 6 веч. Страсти Г. н. Іс. Христа; Вел. Пятниця дня 14. ц. м. 9.30 царські Часи. Год. 11. Вечірня і обхід з Плащаницею. Год. 4. попол. Надгробна Утреня, а в год. 5. Псальми, які відспіває хор під управою проф. Р. Прокоповича-Орленка та будуть трансмітовані львівським радіем. По псальмах дальша часть Єрусалимської Утрені, яку співатиме хор. Вел. Субота дня 15. ц. м.: Служба Божа Василія В. о год. 9. В неділю Воскресну дня 16. ц. м. в год. 4.30 рано Надгробне опісля Воскресна Утреня, Читані Служби Божі що години від 6 год. почавши. Остання читана Служба Божа в год. 12. В год. 9.10 рано Архіерейська Служба Божа. Відслужить Його Преосвященство Кир Никита Еп. Патарський в сослуженню Духовенства. Веч. год. 4.30 Вечірня. В инші дні Великодних Свят Богослуження як звичайно. Третього дня г. є 18. ц. м. о год. 9.45 Служба Божа, яку трансмітуватиме радіо.

Орґан „Христос наша Сила“ в ч. 7 подає до відома з достовірного жерела, що обсадження сяніцького Епископства вже остаточно вирішене і що на новому епископському престолі засяде особа, яка тішиться загальним довірям і пошаною всього нашого громадянства.

ЖАДАЙТЕ ВСЮДИ ЦИКОРІЇ „ЛУНА“ Виріб української кооперативної Фабрики „Суспільний Промисл“ Львів-Богданівка, вул. Церковна 2. Тел. 42-97

М. ЗОЩЕНКО

ПОЖАР

Гумореска.

Дуже цікавий випадок стався недавно. Часопис „Сирена“ занотував цей незвичайний випадок на своїх сторінках. Але й ми хочемо підчеркнути цей випадок. Направду трудно повірити в щось подібне!

Одначе не бажаючи — поки справа дійде до суду — називати по імени героїв того випадку, не будемо в нашім літературнім творі називати місця їх замешкання. Скажемо лише, що це трапилося на Сизранско-Вяземській залізнодорожній лінії. Стації не називаю. Бо то, вважаєте, ще й потяги готові затримуватися незвичайно довго в тім місци. Кожний хотівби подивитися, що за люди живуть там. Та зараз побачите.

Близько стації була собі крамничка громадянина Федора Балуєва. Маленька крамничка. Одним словом, приватне підприємство. — „Частник“*), розумієте, в тім місці заснував своє павутиння і заманював туди покупців.

Одного разу, вважаєте, в суботу, так біля осьмої вечером той „частник“ почав горіти. Говорять, що від киненого недокурка загорівся товар. Повстала паніка. Валить стовп диму. Крики...

В дзвін на трівогу не били, бо власне бурили церкву. Електричної сиґналізації також не було. Якийсь громадянин з власної охоти побіг по вогневу сторожу.

Добіг. Кричить:

— Слухайте, горить! Виїзджайте!

На його крик виходить на ґанок командант сторожі вогневої. Заїдає яблоко. Ніби по котлеті.

— Чого, — каже — дерешся, нездаро?

— Бо, каже, горить.

— Бачимо, каже, ми не сліпі.

А видіти справді було можна. Полумінь стріляє високо в тору. Іскри, розуміється, сипляться. Дим валить. І чути голос „частника“.

Командант сторожі каже:

— Стидайтеся, громадяне, так верещати.

— Або що?

— Бо то! Хто горить? „Частник“. А так. Нехай горить собі. Воздух прочиститься. А ти, каже, своїм криком не псуй клясової лінії! Перестерігаю тебе...

Громадянин засоромився своєї вацофаної ідеольоґії і як скоро прибіг по вогневу сторожу — так іще скорше побіг від неї.

Особлившої паніки не було. Маси, се треба признати, досить свідомо поставилися до того факту. Особливо тому, що крамниця була на боці. І вітру не було. Погода дописувала.

Одначе богато людей збіглося і приглядалося тому видовищу. Сам „частник“ сидів на камінню напроти пожару і зовсім не ліз в огонь, щоб ратувати майно.

— Зрештою, — каже, — то майно обезпечене на півтора тисячі. Можу не гасити.

І пожар скоро згас власними силами, люди розійшлися до своїх хат. А „частник“, пан Федор Балуєв пішов переночувати до своїх кревних.

Кажуть, що незабаром має бути примінений суд над огневою сторожею за її, вважаєте, „лівий ухил“.

Дуже трудно відгадати, чого тепер вимагають від людини.

*) „Частник“ від слова частний, приватний.

Переворот в Німеччині

Що про нього пише німецька католицька преса.

Відомий католицький тижневик „Шенере Цукунфт" вриває з приводу перевороту в Німеччині інтересну передовицю свого шефа-редактора д-ра Еберле і цікаву збірку голосів німецької преси. Еберле признає, що в програмовій промові Гітлера, котрою він отвирав парлямент, поруч річей з якими трудно погодитися було також багато позитивного. І так новий канцлер признав велике значіння християнства для морального життя німецького народу, підчеркнув вартість приязних взаємин з Апостольською Столицею й окремішність поодиноких країв Німеччини, — висказався якнайостріше проти комунізму і проти обмежування приватної ініціятиви та за порозумінням між народами в справі розброєння і мира. Словом, та промова Гітлера доказує, що він з аґітатора став державним мужем. Можливо — пише дальше Еберле — що переведена Гітлером строга злука всіх сил потрібна, щоб вирвати Німеччину з розкладу й параліжу останніх літ, але диктатура і спрусачення Німеччини не може бути остаточною ціллю розвитку. Еберле обстоює дальше вагу федеративного устрою Німеччини і підчеркує вартість католицьких політичних партій, котрі ще заки появився Гітлер ураговали Німеччину перед заливом її комунізмом. Вкінці Еберле підчеркує, що найбільшою хибою катол. руху було недопускання прилюдної критики. А тепер коли Гітлер побіцив, критикують уже й ті, котрі перед тим боронили всього, що тільки ділялося в католицькій політиці. — Відтак подано голоси критики: „Аугсбургер Постцайтунг" пише: Марне вражіння робить факт, як під напором національної революції Гітлера легко зломалися не тільки партійні організації (навіть такі великі як соціялдемократична й комуністична), але також правительства поодиноких німецьких країв. Так як вони віддали владу не дає собі навіть дитина видерти забавку. Дальше „АПЦ" наводить цікавий коментар органу „Дайтше Альгемайне Цайтунг" ч. 733—4: Утеча пруського президента міністрів Бравна за границю й передання власти без боротьби в цілій полудневій Німеччині, особливо в Баварії, се події майже неймовірні. І якже тепер соціялдемократія пояснить своїм приклонникам такий соромний відхід свого першорядного чоловіка д-ра Бравна, котрого шанували навіть противники! Те що він ураговав свою особу „в безпечне місце", принесло його партії більше шкоди ніж могли їй зробити вороги. Таксамо не можна зрозуміти капітуляції правительства Гольда й баварської катол. Народної Партії. Вони поводилися так, якби до останніх послідовностей передумали наслідки боротьби. Нпр. говорилося, що комісар, якого прислав би Гітлер буде пашено увязнений, як тільки поставить ногу на землю Баварії! Словом, представники полудневої Німеччини поводилися немов хоруржі якоїсь неприятельської сили. А знали так як падуть осінню перестоялі стебелинки на полі під подувом вітру. Щоб їх перемочи. не треба було навіть одного поручника з 10 жовнірами. Вистарчило, коли їх відвідав оден шеф штабу Рем. Так без одного вистрілу наступив державний переворот, котрого наслідків навіть предвидіти не можна.

„АПЦ" пише далі: Наші партії потерпіли тяжку втрату престіжу. В часі, коли завалилася демократично-парляментарна форма правління, се річ виключена, щоб наші партії могли продовжати свій старий шлендріян у давній формі. Мусить повстати щось нове. Встає питання, чи напр. не повинні зречися своїх мандатів деякі провідники катол. Центра, котрі вели не конче щасливу політику. — Кореспондент „АПЦ" Бреш пише з Берліна натякаючи на закид „чуттєвої політики", який робили Гітлерови: Се певне, що чуттєва політика легко може довести до нещастя, але й політика цілком без чуття се такий сам тяжкий блуд, як доказав щоденний упадок нашої праці за останніх 14 літ — „Кельніше Фольксцайтунг" пише: Зле зрозуміла демократія й парляментаризм уже зломані й повинні остати зломані. Ми не хотіливб іще раз переживати тих часів, коли державна влада була в руках партійних управ. — Подібно пише другий великий католицький орґан „Германія". Ще виразніше пише катол. орґан „Райхспост" у Відні: Гітлерівський рух не бувби ніколи позискав 17 міліонів виборців, якби інші партії були лучше зрозуміли, що найширші маси народа бажають авторитетного проводу. Отже владу здобув той, хто найбільш безоглядно й найбільш популярно вмів голосити засаду проводу. На цілій лінії заломалася ведена демократичними способами оборона перед нападами комунізму на европейський суспільний порядок і культуру. І мусів прийти день, в котрім народи Европи пригадали собі свій обовязок, *боротися проти большевизму подібною зброєю як її вживає Москва* (число з 24 III. 1933).

До найцікавіших належить іспит совісти, який приніс „Байрішер Курієр". Зміст: В переважно католицькій Баварії 70% голосів віддано партіям, котрих культурно-політичну програму осудили представники церковної учительської й пастирської Влади. Найбільша часть нових приклонників Гітлера належить до католицької Церкви. — Супроти такого ствердження мо-

Купуємо тільки там, де є добірний товар і низькі ціни!
МИЛА ДО ПРАННЯ І ТОАЛЄТОВІ, ДОМАШНЬО-ГОСПОДАРЧІ АРТИКУЛИ, ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
поручає фірма
„ВАШЕ ОЧКО"
ЛЬВІВ, ул. Галицька І.

До Українського Громадянства!

В протягу 10-літнього істнування фабрики стрічалися ми нераз з голосами деяких відборців, що вироби „Фортуни Нової" — хоч і дуже добрі, та не можуть числити на масовий збут по селах з той причини, що вони для села за дорогі. Наше село — казали вони — потребує хочби й гіршого, але тільки дешевого цукорка. „Фортуна Нова", що ставила собі за завдання давати на села тільки здоровий продукт, ніколи не поділяла тої думки, будьтобто наш селянин не розуміється на якости цукорка та хотів годувати своїх дітей дрантивими і нездоровими, аби дешевими солодощами. Ми були в тому переконанні, що хто раз покушав доброго цукорка, той не схоче більше купити поганого. Упевняють нас в тому щей досі ці кооперативи, що не думають навіть держати по своїх складах поганеньких цукрових виробів. Вони просто не мають для них відборців. — Є одначе покупці, які не в силі купити дорожчого й кращого цукорка та шукають дешевих, хоч і гірших. Досі вони сіе могли дістати їх у нас і тому купували по чужих. А що число таких покупців, по причині економічної скрути, стало зростає, то наша фабрика — всупереч дотеперішній засаді, виробляти тільки першорядний товар — рішилася випустити нових пять сортів т. зв. „кризісових" цукорків, а саме: солодкі, винні, мятові, слязові та атласові по цінах на поверх 20% низчих від цін около 60-ти сортів наших першорядних виробів. Знаємо, що мимо гірших сирівців, яких ужито до виробу „кризісових", вони все ще перевищають якістю вироби чужих покутних фабричок, рівних їм в ціні. Це вишні ми нашій дівчині! — Поступок наш криє в собі велику небезпеку і ми рішилися на него тільки під натиском поважної кількости відборців. Громадянство, призвичаєне вже до першорядної якости наших виробів, може зустріти цей крок як упадок „Фортуни Нової" до рівня другорядних фабрик. Отже ні! Ми й на далі виробляємо в незміненій якости 60 сортів наших першорядних дотеперішних цукорків і як найторячіше поручаємо їх нашому відборцеві. „Кризісові" вироби призначені тільки для тих, що не шукають інших товарів як тільки найдешевших. Друга небезпека заключається в тому, що при нинішньому малому денному збуті, мусимо продавати „кризісові" нижче коштів власних. Випускаємо їх в тому переконанні, що всі ці покупці, які купували до тепер дешеві вироби то чужих фабриках, спрямують всі свої замовлення до нас. Просимо не забувати, що мимо зрівнання „кризісових" в ціні з виробами чужих фабричок — вони все ще перевишають їх в якости на „ціле небо". При тому виходять з рук укр. робітника в укр. фабриці!! Числимо отже на масовий збут „кризісових". В противному випадку фабрика понесе болючі втрати та не моттиме на далі продавати їх по таких низьких цінах. — Звертаємося проте до П. Т. Громадянства з новою просьбою, а саме щоб не забуло використати свого впливу на кождому кроці та довело до того, щоби наші „кризісові" цукорки враз з дотеперішними сортами першорядних найшлися в кождій кооперативі та приватній крамниці й виперли звідти нарешті вироби чужих фабрик.

нахійська „Альгемайне Рундшав" заговорила про „релігіо депопулята", то значить про таку релігію, яку опускає нарід. Коли се правда, що рана, котрою досі крівавить Німеччина, се реформація, то може можна також сказати, що рана німецького католицизму се тенденція до ототожнювання партії з Церквою. — На те замічує „Шенере Цукунфт": Таке поставлення справи надто радикальне й сумаричне. Розділ Церкви від політики треба відкидати. В середній Европі треба безумовно держати католицькі партії, котрі виросли історично й органічно. Тільки між Церквою і т. зв. католицькими партіями повинен бути більший дістанс. Тоді Церква не відповідатиме за блуди й фальшиву тактику партій.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ГЕТЬМАН ПАВЛО СКОРОПАДСЬКИЙ повідомив Ексц. Митрополита Шептицького і Ексц. Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського, що він масоном не є й нічого спільного з масонською організацією не має. Заяву Гетьманської Управи в тій справі „Н .Зоря" принесла вже в ч. 24.

ДВА ВИЗНАЧНІ АНҐЛІЙСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ льорд Ноель Бакстон і посол до анґлійського парляменту Бен Райлі відвідали Українців у Львові. Вони зложили візиту ВПреосв. Митрополитові Шептицькому й голові УНДА д-рові Дмитрові Левицькому, оглянули наші центральні культурні, освітні й гуманітарні товариства, Наук. Т-во ім. Шевченка, його музей і бібліотеку, Національний Музей і волоську церкву. Крім того оглянули підльвівське село Підберізці, його церкву, читальню і кооперативу. Розмовляли довший час з місцевим парохом і селянами. В розмові підчас вечері в готелі Жоржа анґлійські парляментаристи висловлювалися з признанням про культурний рівень наших селян, порівнуючи їх з данськими і шведськими та казали, що наше селянство не уступає ніякому іншому.

ПОСОЛКА МІЛЄНА РУДНИЦЬКА (УНДО) звернулася до сен. д-ра Івана Макуха (УСРП) з зазивом, щоби він як голова радикально-соціялістичної партії сконкретизував закиди „Громадського Голосу" проти п. Рудницької, що вона „невідповідальними кроками" в Женеві дала Полякам змогу покористуватися у відкиненні української скарги до Союза Народів проти пацифікації.

ПРОТИ САМОСТІЙНОСТІ УКРАЇНИ. Самостійницькі змагання Українців занепокоїли не тільки большевиків, але й російських еміґрантів, які все обстоювали і обстоюють „єдіну неділіму" Росію. В суботу (1 квітня) приїздив до Лондону оден з провідників російської еміґрації, Олександер Ф. Керенський. В розмові з представниками анґлійської преси заявив він, що проект „відірвання від Росії України, козацьких земель та Кавказу, це безглузда мрія. Росія творить цілість, яку створили століття історії і вона остане цілістю. Росіяне, які закордоном ведуть акцію проти большевиків не мають у своїй програмі заміру роздроблювання Росії, а того, хто таку програму видвигає, не будемо підпирати". (УКБЮРО Лондон).

МАЛА АНТАНТА І ПОЛЬЩА рішучо відмовилися від співпраці з проєктованим бльоком 4-ох великодержав (ПАТ).

РАДА МІНІСТРІВ НІМЕЧЧИНИ видала розпорядок, котрим привернено старі шляхотські титули, ордери і відзначення. Кружляють поголоски, що Гітлер в дні уродин має дістати титул князя.

МІСЬКА РАДА В ПОЧДАМІ к. Берліна іменувала Гітлера й Гінденбурґа почесними горожанами. За внеском голосували також... соціялісти.

ПІД НАТИСКОМ АНҐЛІЇ большевицькі власти випустили з тюрми анґлійських інжинірів увязнених під закидом саботажу. Звільнені інжиніри підписали заяву, що без дозволу совітської власти не виїдуть з СССР і добровільно стануть перед судом.

НОВИНКИ

Веселих Свят желаємо всім нашим ВП. Передплатникам, Читачам, Прихильникам і Противникам.

Слідуюче число „Н. Зорі" вийде по святах з датою 23 с .м.

Цикль статтей про молодь в „Новій Зорі" буде продовжуваний по святах.

Пригадуємо ще раз, що залягаючим з передплатою не міститься ніяких дописів і не полагоджується ніяких орудок поки не вирівнають довгу.

Конкурс на управительку прив. жіноч. гімназії СС. Василіянок **в Яворові і в Дрогобичі.** — Точніші інформації в Ігуменаті СС. Василіянок в Яворові і в Дрогобичі. 72 1-2

Почта в часі Великодних Свят. На основі розпорядку міністра почт і телеґрафів почтові уряди в Польщі будуть відчинені у Велику Суботу 15. с. м. до 6 год. веч. 16. і 17. с. м. почта буде зачинена.

Нагла смерть римо-катол. епископа. Епископ Маньковский з Володимира помер нагло в поїзді коло Судової Вишні. Він вертав з похорону епископа Новака в Перемишлі.

Вистава парижської групи українських малярів і запрошених гостей Французів та Італійців в Національному Музеї у Львові, вул. Мохнацького 42, продовжена до кінця квітня с. р.

Сезон у Черчу. Нас інформують з Управи Живця, що весняний сезон у Черчу починається цього року вже 15-го травня. В звязку з тим ідуть спішні приготування. Загалом на цей рік гості застануть у Черчу великі зміни. Живець зелектрифіковано, перебудовано купальню, салю для товариських сходин та всяких імпрез, поширено парк для проходів і пляжу, галі для пиття води. Інформації та проспекти висилає на бажання: Управа Живця Черче, п. Рогатин.

Україна, львівська дружина копаного мяча, виграла перші свої змагання у Львові за мистецтво А кляси з польською Поґонею зі Стрия у відношенні воріт 4 : 2 (4 : 1). Україна своєю гарною грою здобула собі симпатії всеї публики.

Овочеві щепи і кущі можна ще набути у фірмі **А. Терпиляк,** Залуква, почта Галич. Ціни в золотих за 1 штуку: Яблуні (головно зимові торговельні відміни): 0.50, 1.00, 1.50, 2.00; Груші: 1.50, 2.00, 2.50; Черешні та вишні: 1.75, 2.00; Сливи: 2.00, 2.50; Волоські горіхи: 2.50, 3.00; Морелі (кущі): 2.00, 2.50; Броскви: 1.00, 1.50, 2.00; Виноград дворічний, щеплений: 1.00; Аґрест: 1.25; Порічки 0.40, 0.60; Малини: 20; Цінники безплатно.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 50.000 зол. на ч. 68732*; 15.000 зол. на ч. 88616; 10.000 зол. на ч. 81936, 72167, 118195*.

5.000 зол. на ч. 31875*, 66733, 86115, 115343, 47197, 60677, 93198.

2.000 зол. на ч. 7837, 13514, 30130, 38239, 44318*, 48226, 47109*, 49638, 55316, 72992, 128895, 129158, 143876, 71267*, 73143, 76602*, 79238 84212, 87414, 95577, 107670, 108848, 103832*, 127695, 133919.

МІЛЬЙОН ЗОЛ. ВИГРАВ ЛЬОС Ч. 61.415

1.000 зол. на ч. 6541, 9593, 10299, 14477, 17817, 19693, 30017*, 32123, 35973, 49587, 50977, 59380, 62766, 63735, 68267, 74236, 86926, 89869, 95244, 95567, 99175*, 108385, 107150, 118556, 122110, 129157, 130278, 130652, 131792, 135348, 141923, 834, 7325, 9884, 13379, 14517, 22925, 24318, 28832, 32696*, 35343, 36215*, 49805, 52443, 92644 94676, 98605, 100043, 104539, 107151, 116473, 132948*, 135692, 141984, 144814*, 64346*, 74414, 79040, 83584, 87459. — На числа, означені звіздками, впали також премії.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

ДАРОМ містимо дрібні оголошення до 10 слів для тих, що ШУКАЮТЬ праці і для тих, що ДАЮТЬ працю.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

З приводу Воскресення Христового не забуваймо на „писанку" для Рідної Школи. Нехай кожне Товариство (Кружок РШ)., Читальня, Луг, Сокіл, Кооператива, Молочарня і т. п.), кожне підприємство і кожний Українець та Українка особисто чи гуртом перешлють дар на „писанку" Рідній Школі. Приходи з вистав, концертів та інших улаштувань в часі від Великодня до Вознесення на Рідну Школу. — Головна Управа Рідної Школи у Львові, Ринок 10.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

До Хвальної Редакції „Нової Зорі" у Львові.

Прохаю дуже, не відмовити місця для сего оголошення:

Готовлячи й викінчуючи Словник бойківського говору, звертаюся з великим проханням до Всіх, що мають зібраний словницький матеріял з Бойківщини, або схотіліб іще записати, щоби зволили переслати мені для використання. Прохав би подавати наголос (акцент), а по змозі й приклади. — о. Юрій Кміт — Чайковичі; пч.: Погорце ад Рудкі.

ПОДЯКА

Отсим складаємо щиру подяку Кооперативі Інжінірських Робіт К. І. Р. у Львові, вул. Льва Сапіги ч. 53, тел. 80—88 за фахове та сомісне випровадження будови нашої моторової Районової Молочарні. Зокрема мусимо зазначити, що применення новітних залізобетонових конструкцій та дбайливий нагляд відпоручника К. І. Р-у через цілий час будови заощадили нам богато будівельних клопотів та споро гроша.

Районова Молочарня в Ладанцях
Кооп. з обмеж. відпов.

ЗА ДИРЕКЦІЮ:

В. Сеница вр. *П. Собечко* вр.

ПОДЯКА. СС. Пр. Д. Марії в Заболотові дуже гарно, солідно й дешево направили святий фелон для Церкви в Попельниках. За старання і добір матерії Впр. о. М. Сулятицькому парохові складає щиру подяку і СС. Служебницям за труд і солідність у виконанні і їх роботу поручає загалові. — Гр. катол. Парохіяльний Уряд в Попельниках.

ШИРІТЬ! ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

Католицький ілюстрований тижневик для українського народа

„ПРАВДА"

Виходить що тижня. Місячна передплата 1 зол. — Замовляти по адресі: „Правда", Львів, ул. Сташіца 8./I.

Жертви

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВОЇ ЗОРІ" вложили по 20 зол.: Гр. катол. Уряд парох. в Лісках, п. Коршів к. Коломиї; Впр. о. К. Гробельний в Опришківцях к. Станиславова; Впр. о. П. Коцюбинський в Трибухівцях п. Бучач.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Адвокат
Д-р ВАСИЛЬ ПАСЛАВСЬКИЙ
отворив і веде адвокатську канцелярію
В ДОБРОМИЛІ

Спеціяліст в хоробах серця
Др. С. ҐЛЯЗЕРМАН
б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена в Відні, ординує від 3—5 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15 03.

ДРУКАРНЯ І ПЕРЕПЛЕТНЯ
НАУКОВОГО Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові, вул. Чарнецького 26
ВИКОНУЮТЬ УСЯКІ ДРУКАРСЬКІ І ПЕРЕПЛЕТНИЧІ РОБОТИ СКОРО, СОЛІДНО Й ПО КОНКУРЕНЦІЙНИХ ЦІНАХ.

Німці будують свою культуру на обчисленні, що кожда німецька родина купує бодай одну книжку на два тижні. Чи наша хочби інтеліґентна родина купує одну книжку бодай під Великдень та під Різдво?

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання:

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:
(Ціни в зл.):

Ч. 1. **Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3. **Спіритизм**	2.—
Ч. 4. **Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5. **Я. Л. Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1.50
Ч. 7. **Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса**	3.40
Ч. 9. **Борці за Церкву Часть I. св. Павло**	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13. **Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добр. даток).	
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15. **Борці за Церкву Ч. II.**	2.—
Ч. 16. **Християнське виховання молоді** (пров. думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ. положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі**	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20. О. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.30
Ч. 21. А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.00

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ україн. ського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1.00
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість).	12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер: **Релиґія й політика**	1.80
С. Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.60

Найзнаменитші тутки в новім опакуванні ПРІМА АІДА (PRIMA AIDA)
150 ШТУК --- 35 СОТ.

ЧИСТОЮ ЦИНКОВОЮ БЛЯХОЮ
давніше покривали палати.

Тепер можна нею покрити найскромніший дім.

НЕБУВАЛА ЗНИЖКА ЦІН.

„БЛЯХА ЦИНКОВА"

Бюро Продажі Польських Вальцівень Цинку Сп. з о. п.
КАТОВИЦІ, вул. Марійська ч. 11.

74

До 30-го квітня
додаємо цілком безплатно

1 бомбонєру добірної чоколяди.

тим — котрі куплять рівночасно 2 комплєти инше поданих товарів. Не зважаючи на се, що товари в останніх часах значно подорожіли, ми одначе додаємо 1 бомбонєру й рівночасно ціни наших товарів ми обнизили до мінімум. Отже

лише за 16 зол.

висилаємо: 3 метри матеріялу „Ґольф" чисто вовняного на мужеський літний одяг, 1 спортову сорочку з ковнірцем і краваткою, 3 білі рушники, 3 білі хусточки до носа, 1 пару шовкових скарпиток й 1 замшовий найновіший пасок. Почтову оплату 2.50 зол. платить відборець.

40 метрів лише за 21 зол.

А саме: 4 метри матеріялу т. зв. „Фльоменго" на елєґантну дамську сукню, 9 мтр. кремового полотна на всякого рода білля та на постіль і простирала, 9 мтр. зефіру на мужеські або хлопячі сорочки в гарні ріжнокольорові пружки, 9 мтр. пушистої і мягкої фляпелі з ріжнокольоровими пружками на всякого рода білля і 9 мтр. рушникового білля в кістки. Почтову оплату платить відборець.

Тільки за 32 зол.

висилаємо: 1 шт. білого полотна 17 мтр. в добрій якости, 2 білі простирада з кантами 3 білі великі рушники, 1 пару пікових ковдер на ліжка в елєґантні жакардові жміти й одну пару диванів на стіни в найновіші тканї образи. Почтову оплату 4 зол. платить відборець. — Поданні товари шлемо кождому за почтовою післяплатою, що одержанні листового замовлення. платиться при відборі товору. Без ризика, коли товар не подобається, приймаємо його назад, гроші звертаємо або заміняємо на інший товар.

Замовлення адресувати:

Firma: E. KALNOWSKI ŁÓDŹ, skrzynka pocztowa 551.

УВАГА: Хто рівночасно закупить 3 комплєти, або товару на суму 50 зол. дістане крім бомбонєри також 2 фунти перфумованого мила цілком безплатно.

Хто ще не прислав 20 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі", нехай вишле в часі Великодних Свят або зараз по Святах, бо від того залежить, чи будемо по святах видавати „Н.З." в збільшенім обємі.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ"
КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

Чим миємося? МИЛОМ Центросоюза
Чим шиємо? НИТКАМИ Центросоюза
Чим світимо? БАТЕРІЯМИ Центросоюза

Ґрунти в ріжних околицях на догідних услівях продає ДУВАЛО Львів, Ґрунвальдська ч. 10 (бічна Листопада).

Секундарій Шпиталя
Др. БЕРНАРД АБРАГАМ
спеціяліст жіночих хоріб, акушер і ґінекольоґ
ЛЬВІВ, ЖОВКІВСЬКА 5, Тел. 94.50

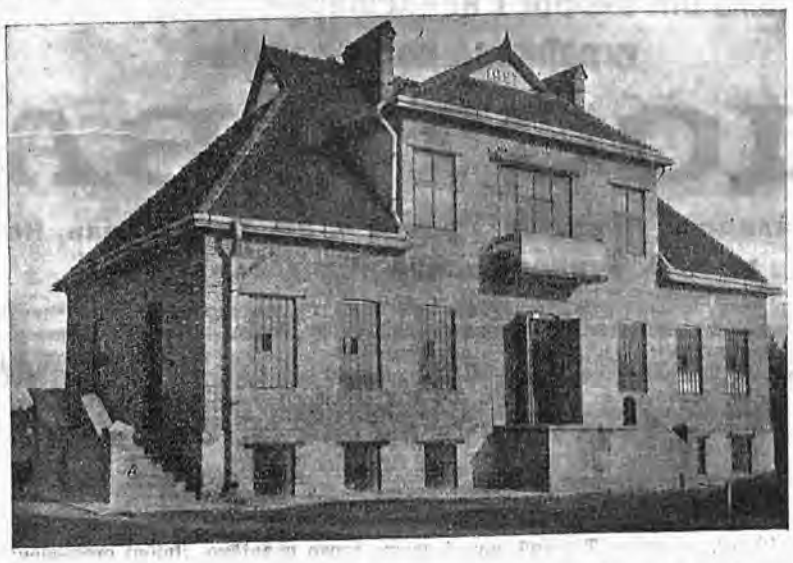

МИНУЛИ ВЖЕ ТІ ЧАСИ,

коли всяке масло можна було корисно продати на ринку. Сьогодня покупні глядають тільки за першорядними й одностайними продуктами, виробленими у великих „Районових Молочарнях". Коли хочете мати добру ціну за Ваше молоко приступайте численно в члени і доставляйте все лишнє молоко лиш до „РАЙОНОВИХ МОЛОЧАРЕНЬ" членів „МАСЛОСОЮЗУ".

63

Через високу продукцію піднесете рентовність Вашої молочарні і тим самим виплату за молоко.

ПИЙТЕ ЗНАМЕНИТЕ ЛЬВІВСЬКЕ ПИВО

ЦЕРКОВНІ ХРЕСТИ І ВІКНА,
громозводи, огорожі та будівельні роботи виконує фірма СЕМЕН КОЗАК
слюсарська робітня
ЛЬВІВ, Бляхарська ч. 14.

ПРОДАЖА ОВОЧІВ
краєвих і заграничних
склеп тютюневий
Леона Рубінфельда
Львів, ул. Словацького 14. Тел. 33-24

ОДИНОКА УКР. КООП. ФАБРИКА
„ЗОРЯ“
ЛЬВІВ --- БОГДАНІВКА
вул. Церковна ч. 2. Тел. 42-97
Поручає пасту до взуття, синку до білля і чорнило до писання.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон.
КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

Найбільша в краю фабрика ДЗВОНІВ
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
В Калуші, Сівецька 15, і в Перемишлі, Красінського 63
ВІДЛИВАЄ на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі. — — ПЕРЕТОПЛЮЄ старі неужиточні дзвони, постійно удержує на складі понад сто штук готових дзвонів від 10 до 600 кг. ваги. ВИСИЛАЄ на бажання сторони спеціяліста для уділення фахових порад і вказівок. Ціни приступні. Сплата ратами.
Жадайте оферт та цінників. 5

Найліпші дзвони і всі церковні предмети
в найбільшім виборі і найдешевше продає одинока українська кооператива
„ДОСТАВА“
в своїх складах: Львів, ул. Руська ч. 20. Перемишль, Костюшки ч. 5. Тернопіль, вул. Пілсудського ч. 6.
Направляє старі ризи, позолочує чаші і пр., бере на себе малювання церков, виготовлення іконостасів і ручить за солідне і стилеве виконня по приписам обряду. Писемно за цінами звертатися до Дирекції Львів, Домініканська 11, I п. Звертаємо увагу Всч. Духовенству, що всі прочі фірми з церковними річами або у ворожих нам руках, або се приватні підприємства, а „ДОСТАВА“ се одинока кооператива, де членами є три наші Архієреї, многі священики і церкви. 58
З сих причин заслуговує на повне довіря і попертя.

ЦІНИ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редагує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Се число має 12 сторін і коштує 20 сотиків.

Р і к VIII. — Львів, неділя, 23 квітня 1933. — Ч. 28 (626).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Заграницею чверть-річно 1 амер. доляр
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Понтифікальне Богослуження

В Базиліці св. Петра знов відправляється по 63 літах перерви.

Відновляючи традицію, перервану по 1870 р., Папа відправив на Великдень торжественну понтифікальну Службу Божу в базиліці св. Петра. Присутні були канцлер Австрії Дольфус, віцеканцлер Німеччини фон Папен, наслідник данського престола, кардинали і дипльоматичний корпус. Пятьдесять тисяч вірних заповнило базиліку св. Петра. По Богослуженні Св. Отець з балькону т. зв галі благословення поблагословив маси народу, зібрані на площі св. Петра. Появу Св. Отця повитали вірні з одушевленням.

Висадили в воздух палату епископа

В Еспанії підчас Великодних свят розагітовані комуністами безбожники нападали на церкви, виганяли звідтам людей, терроризуючи їх револьверами. В Альмерї, столиці Андалюзії, невисліджені справники підложили під епископську палату пекольну машину. Машина вибухла у великодну суботу по-полудні. Одно крило палати вилетіло у воздух. Румовища прикрили кільканацять осіб. Дві з них погибли, кілька тяжко ранених. В Мадриді, Більбао, Валєнсії й Сараґоссі дійшло до сутички між поліцією і розношиками безбожницької бібули. Словом Еспанці обильно збирають плоди того, що засіяли.

Війна між Японією і Совітами

стає все більше можлива.

Дайренський кореспондент лондонського „Дейли Телеґрафу" доносить: Большевики взяли з манджурської території цілий поїзд з 60 товаровими ваґонами й загнали його на свою територію. У відповідь на те манджурські власти задержали коло 1000 совітських товарових ваґонів. Харбінський кореспондент тої ґазети доносить, що манджурські війська стоять уже готові та що від сторони Ціцікара йдуть в напрямі стації Манджурія також японські війська. В правительственних кругах Анґлії дивляться на той конфлікт поважно й думають, що поведення большевиків може дати Манджурії й Японії правну підставу, остаточно заволодіти східно-китайською зелізницею.

Що пише „Дейли Гералд" про можливість японсько-совітської війни.

Лондонський „Дейли Гералд" пише: Японія хоче захопити східно-китайську зелізницю. Її війська вже сунуть в напрямі до совітських границь. За останних 18 місяців Японія вже заволоділа величезною територією Манджурії та підчинила своїй контролі тамошну адміністрацію й усе господарське життя країни, з виїмком власне тої зелізниці. Тепер Японія може вже відважитися й на ризико війни ізза тої зелізниці, бо відносини між Анґлією й совітами напружені а нова Німеччина різко перейшла в табор противників СССР. До того совітське правительство має тепер такі внутрішні клопоти господарські та всякі інші, що Японія не вірить аби СССР міг тепер вести війну. Може воно так, може інакше. На всякий випадок шлях на Владивосток уважають большевики важною артерією своєї держави.

Присуд в московськім процесі

Большевицький показовий процес в Москві 17 анґлійських і російських інжинірів, обвинувачених за саботаж, скінчився доволі „лагідним" виміром кари. Інж. Сухорочкіна, Ґусева й Лабанова засуджено по 10 літ тюрми і конфіскату майна; інж. Соколова, Котляревського й Зоріна по 8 літ тюрми і конфіскату майна; інж. Крашенінкова на 5 літ тюрми, техніка Олійника на 3 р., тех. Лебедева на 2 р., Кутузова на 1½ р. тюрми. З Анґлійців інж. Торнсона на 3 р., Мак Дональда на 2 р., Монкгавза, Норвальда та Кошні на вигнання з СССР. Увільнено Анґлійця Ґреґорі та Москаля Северта. Всі Москалі каялися та „обіцяли поправу". Натомість Анґлійці відкинули з гідністю неправдиві закиди, видумані самими аґентами ГПУ для... піддержання настрою та оправдання невдачі пятилітки. Ясно, що лагідний вирок це наслідок страху перед Англією.

Що діється в краю

З Косівщини пишуть нам: З нагоди березневої петербурської революції і свята „Вільної жінки" порозвішувано червоні фани по деревах при дорогах в Кобаках, Рибні, Слобідці і Рожнові та порозкидувано комуністичні летючки. Коли поліція зробила ревізії, відкрила орґанізацію „союз комсомольських дівчат", у яких знайшла інструкції, як розброювати поліцію, як рвати телефони і т. д. Кількох арештовано. — В Кобаках відбувся страйк шкільних дітей з червоними фанами і розкидуванням летючок яко протест, що їх змушено відсвяткувати іменини марш. Пілсудського.

Телєґрама! Парохіяльні Уряди Львівської, Станиславівської і Перемиської Епархії, котрі ще не прислали зголошень, негайно (телєграфічно) повідомлять: 1) кілько учасників їде на Свято Українська Молодь — Христові, 2) з котрої стації виїздять; на адресу: Діловий Комітет Свята Українська Молодь — Христові, Львів, ул. Сикстуська 39 а. тел. 56-32. Увага: Ці дані конечні для замовлення поїздів.

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности

в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

НЕСПОДІВАНІ ПОДІЇ

Всі анґлійські партії виступили проти Німеччини. — Німецька політика знов перечислилася.

Остання передсвяточна дебата в анґлійськім парляменті була дійсно незвичайна тим, що дослівно всі анґлійські партії виступили проти Німеччини і проти ревізії границь на її користь. Перший промовляв представник соціялістичної партії праці Етлі. Він заявив, що Польща і Мала Антанта разом представляють настільки велику силу, що без них не належить рішати. По нім промовляв представник консерватистів Чемберлен. Він сказав: Супроти того варварства, яке діється в Німеччині (промовець мав на думці очевидно пацифікацію Жидів) не можна говорити про ніяку зміну границь. Польський коридор замешкують Поляки. А чи можна віддати хочби одного Поляка під ярмо німецького правительства, котре так поводиться? По нім промовляв Веґвуд, котрий сказав: Я свою промову щойно подер, бо Чемберлен сказав те, що я хотів сказати. Додам лиш те, що він убив ревізію договорів, бо вуличники, котрі тепер правлять в Німеччині, збесчестили свою власну батьківщину. Дальше промовляли два Жиди з партії ліберальної. Змісту їх промов передавати не треба, бо його легко додуматися: говорили про страхіття пацифікації над їх народом. Вкінці промовив Черчил. Він „стверджував", що істнуючі мирові договори сперті на засаді самоозначення народів і що під етноґрафічним оглядом „поведено" найточніші границі, які тільки були можливі. Так між морями Чорним і Балтійським повстали держави в своїх етноґрафічних границях. Польща це сила реальна й позитивна. Німеччини при заключенні мира в Версалі не покривджено, бо не відібрано їй ні одної з земель, котру в більшости замешкують Німці. Мешканці коридора майже виключно Поляки і перед розбором Польщі той коридор належав до Польщі. — По виявленні такого однодушного становища всіх партій міністрови загр. справ Вел. Британії Саймонови не остало ніщо інше як заявити, що правительство змагає тільки до виповнення постанови, яка міститься в 19 артикулі статута Союза Народів. — Так несподівано скоро погребано в Лондоні справу ревізії границь на користь Німеччини, хоч виглядало, що та ревізія вже ось-ось надвигається.

Українець читаючи зміст етноґрафічних виводів державних мужів Анґлії про відносини між морями Чорним і Балтійським тільки раменами здвигає і з диву не сходить, як можна бути так „поінформованим" і то людям, котрі рішають про европейську і світову політику. Та се факт, що вони поінформовані власне так а не інакше. Наслідки того факту очевидно не зараз зміняться, навіть коли виключити всякі задні дум-

ки в тих, що виявили таке знання етнографії в розмірно недалеких від них країнах. Як вони правлять світом, се вже їх тайна. Видно рацію мав старий шведський канцлер Оксенстіерна (чит. Оксеншерна), котрий жив за часів нашого Богдана. Коли по смерти шведського короля Ґустава Адольфа тягар правління впав на королеву Христину й вона дуже боялася, що не дасть собі ради, Оксеншерна говорив до неї: „Пані! То правда, що покійний король був дуже здібний і хоч рідко коли бував вдома, та більше робив для упорядкування держави ніж неоден, що постійно в ній сидить. Одначе не бійтеся, я беру всю відповідальність на себе, бо знаю, що до правління людьми треба мати далеко менше знання і розуму ніж люди думають“.

Розуміється, старий розумний канцлер, щоб не страшити королевої, котра й без того вже була перестрашена, не говорив їй, яке буває правління, коли ті, що правлять, не мають відповідного знання і розуму. І власне серед такого правління, про яке не хотів говорити старий шведський канцлер, томляться тепер нещасні народи Европи і — як видно з усего — ще довго будуть томитися.

Друга рефлексія, яка насувається по памятній великодній дебаті в анґлійськім парляменті, се думка про велику силу жидівської преси і пропаґанди в світі. Вона зовсім неподібна до нашої. Нпр. наша найбільша партія, до котрої постійно приїзджають чужі діячі по інформації, не має до сеї пори дослівно ні одного паперу запечатаного хочби по одній сторінці інформаціями про наш край і нарід, не має ні в одній чужій мові. І каже своєму народови, що „робить пропаґанду“ для нього! Коли хтось бачив щось більше смішне на тлі безмежного смутку, нехай про се подасть до прилюдного відома, бо варт подати.

Третя рефлексія: Про німецьких політиків. Німці в цілім світі знані з того, що все мали найхоробріше військо, знаменитих воєнних тактиків і стратеґів — і притім найслабших політиків, яких взагалі можна собі уявити. Коли німецькі політики мають до вибору кілька можливостей, то згори можна сказати, що виберуть найгіршу для них і виконають її в часі найменше для себе відповіднім. Точно так сталося й тут. Як відомо й нераз доказано, Жиди мають в цілім світі, дослівно у всіх пятьох його частях, великі впливи ізза своєї сильно розвиненої й добре редаґованої преси, великої сіти своїх банків, звязків і знакомств. Таксамо відомо, що Жиди не відносяться ворожо ні до німецької нації, ні до її держави, ні до її культури, а навпаки — держаться німецької культури й ширять її. Отже німецькі політики вирішили розлютити на себе прихильних собі Жидів, розлютити якраз в часі коли могли найбільше потребувати жидівських впливів за границею, як не явних, то скритих. Здається, що й найбільший ворог Німців не міґби для них придумати менше для них невідповідний час для дразнення Жидів.

При всій симпатії, яка істнує між Українцями до Німців як до народу великої працьовитости, порядку й систематичности, симпатії під тим оглядом безперечно справедливій, Українці не повинні забувати своєї власної розумної приповідки: „Ліпше з мудрим загубити“... Ми вже раз знайшли з Німцями велику річ: свою власну державу, котру викроїли на мапі Европи німецькі правдиві учені й обсадили як сторожа зелізні німецькі полки під знаменитою командою. І що з того вийшло? Ніщо. А чому? Бо німецькі горе-політики вирішили, що лучше не допускати до творення української армії, бо коли Україна не матиме армії, то буде слаба, а як буде слаба, то можна буде в неї безкарно забрати нпр. прекрасний Крим і замінити його на чудову німецьку кольонію, наперед для хорих німецьких жовнірів й інвалідів з великої війни, потому взагалі для німецького племени. Атже були там колись Ґоти, бо були. Словом, наша Маланка, котра поспішала в понеділок зранка з молоком на місто і солодко мріла, якто вона за продане молоко купить м. і. курку, діждеться з неї яець і курчат, продасть їх, купить поросят, діждеться великої свині і поросят від неї, продасть, купить корову і т. д. — аж поки не копнула власною ногою посудини з молоком і не вилила його, — та наша мрійлива Маланка наробила далеко менше шкоди собі й нашому народному господарству, ніж ті німецькі політики заподіяли Німеччині й Україні.

І такі ті політики були майже все. От недавно чи не голосували вони в Женеві за відомим внеском японського делеґата в справі пацифікації, голосували точно таксамо як польські делеґати, удаючи рівночасно, що страх як їх болять рани галицьких мужиків...

Придивляючись німецькій політиці можна припускати з великою правдоподібністю, що вона викличе новий пожар на велику міру — і знов вийде з нього майже з порожними руками.

В третім томі „Думок і споминів“ Бісмарка, на ст. 157, сказав він отсі розумні слова:

„Завдання політики полягає на можливо найправдивішім предвиджении того, що зроблять інші люди в даних обставинах. Здібність до тою предвиджування рідко коли буває вроджена до тої міри, щоби для успішности не потребувала ще в якійсь мірі фахового досвіду й особистого знання — а я не можу оборонитися перед безпокоячими мене вражіннями, коли беру під увагу, в якім обсязі затратилися ті прикмети серед наших правлячих кругів“.

Великий зелізний канцлер мав під тим оглядом добре око. Се знаменито доказала і велика війна й остання дебата в анґлійськім парляменті. Доказує се також явно висказувана надія наших російських „братів і приятелів“, що Німці в рішаючій хвилі не відважаться розбити „єдіної, неделімої“ Росії. А що на підставі цілої серії помилок великого калібру, які постійно роблять німецькі політики, і ми так думаємо, що вони в останній хвилі зроблять все, що тільки можна буде зробити найгірше для них самих і для України, отже перестерігаємо українських діячів і політиків перед занадто вже телячим восторґом в напрямі Німців і Німеччини.

Такі наші погляди на останні політичні промахи німецьких політиків. Під оглядом моральним переслідування горожан власної держави дискваліфікує кожду державу в очах кождого чесного чоловіка. Воно робить непевним життя в державі, підкопує почуття права й викликає оправдане недовіря. — Г а - н и н.

До справ порушених в сій статті ще повернемо. — Ред.

Америка обнизить мита

Далекосяглий зворот в економічній політиці Америки.

З Ню-Йорку повідомляють: Міністр торговлі Америки виголосив у радію промову. В ній заявив, що Америка стремітиме до улекшення заграничного привозу. В тій ціли вестиме політику взаїмного обниження мит на товари в торговлі з заграницею. Президент Русвелт вже вніс відповідний закон. Він передбачує далекойдучі повновласти для президента в области заключування взаїмних торговельних договорів. Нова економічна політика Америки се засадничий зворот Америки в дотеперішнім її наставленні супроти Европи.

ІНТЕРВЮ

З ПРЕОСВ. ГРИГОРІЄМ ХОМИШИНОМ.

У львівській „Ґазеті Поранній“ ч. 10269 з 16. с. м. появилося слідуюче інтервю з Преосв. Григорієм Хомишином:

Що — на думку Вашої Ексцеленції — може зробити обосторонна приватна ініціятива в царині відпруження польсько-українських взаємин? Який бувби тут практичний шлях поступования?

— Думаю, що безмірно богато моглаби зробити єдність клиру. Одначе підчас коли клири обох віроісповідань повинні подати собі руку, вони відмежовані від себе якоюсь хронічною чужістю... Прим. один з моїх священиків запросив польського священика на торжество Йордану. Та сей не тільки що не прийшов, але ще перестерігав з проповідниці своїх парохіян, щоби не йшли на торжество Йордану та щоби не важилися пити свячену воду, бо стануться Русинами... Наводжу се як характеристичний приклад... А не можна сего зовсім забувати, бо коли розходиться про відпруження польсько-українських взаємин, то перший початок повинен зробити клир, саме як найважніший культурний чинник з найбільшим впливом на народ і лише примірною єдністю і дійсною згодою усувати всякі тертя.

— Яка ідея моглаб серед молоді злагіднити струю радикального націоналізму, котрий також в будучности може унеможливити взаїмне поєднання?

— Молодь, як звичайно, кермується сентименталізмом а не розумом. Молодь горяча і йде переважно за приманою скрайних кличів. Думаю, щоби тому всьому запобічи, польське правительство та громадянство повинні дати докази своєї доброї волі не лише словами але й позитивним ділом.

— Чи Ваша Ексцеленція поділяє погляд, що на Радянській Україні та в рамах комуністичного устрою кристалізуються позитивні національні вартости?

— Нема мови про те! — заперечив з силою Достойний Співбесідник. — Не признаю там ніяких додатних сторін! На Радянській Україні наступило повне знищення української державної ідеї та національної свідомости. Там поводяться з українським народом гірше ніж з худобою; позбавлено Українців взагалі людської гідности! Якжеж супроти сего можна думати про кристалізацію позитивних українських національних вартостей в рамах комуністичного устрою?

— Чи Ваша Ексцеленція не думає, що шкідливі деякі симпатії, — якими українська опінія наділює німецький ревізіонізм, добачуючи в нім силу, сприяючу власним державнотворчим стремлінням, що така орієнтація відвертає увагу від внутрішної української перебудови і в польсько-українські взаємини вводить недовіря? — Як звичайно, сусідні держави стараються використати для себе симпатії невдоволених меншин в даній державі (сусідній). Кожде мінус невдоволеної меншини стає тим самим деякого роду плюсом для сусідів, що на те чигають... Отже розходиться про те, щоби дана держава заспокоїла слушні домагання меншини й тоді відбере сусідним ворогам їх шкідливі атути... Чи, та оскільки Німці думають ретельно занятися українською справою, не можу нічого конкретного сказати.

— Які погляди Вашої Ексцеленції на антисемітизм?

— Спираючись непохитно на християнську етику, не можу похвалятн ні апробувати нелюдських средств... Коли говорю про антисемітизм, а роздумую часто над національним шовінізмом,

пригадується мені постійно байочка, котру читав я ще дитиною в школі. В тій байці розходиться про селянина, на котрім два елементи: вітер і сонце хотіли випробувати свою силу. Та чим нагальніше дув вітер, тим впертіше селянин затискав свій сірак. Цілком інакша була тактика сонця. Вистарчило одно добродійне огріття селянина і він зараз добровільно зняв зі себе сірак. По думці сеї засади кермуюся безоглядно добротою та відплачую також моїм ворогам лише добром за зло... І головно через ту напрямну переможу! Не узнаю в людині ніякої меншої вартости по причині її віроісповідання, або національности або по причині її стану. Ціню в людях передовсім їх людськість! З особливим здивуванням гляділи на мене деякі Станиславівці, коли я одного дня ходив по місті зі старою й бідною Жидівкою, повдовілою трафікантkою, котрій на старі літа хотіли видерти концесію та спромогу зарібкування. Нарікала переді мною зі слезами в очах, оплакуючи свою гірку долю. Я пішов з нею до дотичного урядника та зробив для неї що міг. Я щасливий, коли можу людям помагати.

— Ваша Ексцеленція позволять, що осмілюся пригадати одну благородну рису характеру Ексцеленції, котрої ми Станиславівці досі не забули.

— Прошу, слухаю пана редактора.

— Се було в дні висвячення Вашої Ексцеленції на епископа, саме в присутности тодішнього намісника Галичини, гр. Андрія Потоцкого. На торжественнім ґалевім обіді були серед найдостойніших гостей також звичайні селяни, члени родини Вашої Ексцеленції.

— Овшім, овшім — потакує з усміхом задоволення мій Достойний Співбесідник. — Я запросив тоді на обід мого стрия селянина та моїх двох братів селян і радів ними в неменшій мірі ніж іншими гістьми. Не криюся зовсім з моїм походженням, ані привязанням до селян. Перебуваю дуже радо в їх товаристві, особливо тут, в Богородчанах, бо се люди спокійні та працьовиті. Тепер дуже зубожіли як взагалі селянство, отже я дав їм цеглу і деревляний матеріял і викінчують власне нову церкву. Передтим мали тут старий, вельми дорогоцінний іконостас, що знаходиться тепер в Українськім Національнім Музеї у Львові. Гарну харитативну працю сповняють тут захоронки і Сестри-Служебниці. Люблю взагалі селян і їх працю та почуваю себе тут в їх товаристві дуже добре.

Гітлер, Жиди й Українці

Під таким заголовком „Діло“ жалується на сіоністичну „Хвилю“, що вона виступила „з дикими претенсіями до українського громадянства і його преси за становище супроти останніх німецьких подій“, підчеркуючи тільки референтний тон статті „Діла“ і факт, що на протестаційнім вічу адвокатів у справі переслідування Жидів не явився ніхто з українських адвокатів. (Союз українських адвокатів надіслав тільки лист). Тому становищу українського громадянства протиставить „Хвиля“ статтю радикального посла Матчака в „Гром. Голосі“. На те зауважує „Діло“, що становище „Хвилі“ не дуже совісне, бо вона промовчує мотиви, які казали українській нац.-політичній думці занять вичікуюче становище до побіди Гітлера. А саме на те становище вплинули два факти: 1) гітлерівський рух засадничо звертається проти комунізму й СССР; 2) се вперше в европейській великодержаві прийшла до влади політична партія, якої чільні, хоч нині ще неофіціяльні, діячі завначили у своїй закордонній політичній програмі потребу розбиття Росії та створення української держави. Далі „Діло“ підчеркує, що воно як орган демократичний не годиться з ексклюзивним характером гітлерівського руху і не похваляє антисемітизму. Якраз „Громадський Голос“ сформулював своє засадниче антисемітське становище супроти Жидів в 1928 р. коли поборював тодішний блок національних меншин в Польщі. Тепер — пише „Діло“ — Матчак як член екзекутиви II-го Інтернаціоналу мусить займати таке становище супроти гітлеризму, яке йому каже займати та міжнародна соціялістична установа.

ЛЕВКО СИЗИЙ

УНІЯ ЧИ ПРАВОСЛАВІЯ

стремить до винародовлення Українців.

2) Не інакше думає про Унію нпр. письменник Андрій Чайковський, хоч він не дуже то Унії прихильний і в своїх повістях насилає на Уніятів горлорізів, бо в „Українськім Голосі“ (ч. 41. з 1931.) написав: „Наша гр. катол. Церква в Галичині і там, куда вона від нас зайшла, стала по ріжних еволюціях, українською народньою Церквою. Вона зберігла українську народність від спольщення“.

Навіть „Діло“, котре — як відомо — обстоює погляд, що справа віри та релігійної приналежности, се приватна справа громадян, назвало греко-католицизм, з нагоди зїзду наших Владик у Львові, „національною релігією західної вітки укр. народу“. Те саме „Діло“ (ч. 140. з 1928.), на означення гр. католицизму ужило вислову „українська унія“, а православіе те саме „Діло“ назвало „великою небезпекою для нашого національного орґанізму“, бо православіе ломить той „моноліт, яким є гр. катол. Церква, що в процесі довгих десятиліть стала національною церковною орґанізацією цеї (ц. є західної — Л. С.) вітки українського народу“.

В тій самій справі писав в „Новій Зорі“ (ч. 67 і 68 з 1929. р.) наш учений історик Церкви проф. унів. Др. С. Томашівський в статті: „Церковна унія і українська національна ідея“, де виказав, що „одиноку тривку форму національної Церкви дала нам тільки Берестейська унія“.

Подібно пише про Унію Др. Щурат називаючи її „великим позитивним чинником розвою національної культури“. А проф. М. Возняк, в своїй „Історії укр. літератури“ том I. стор. 354 і 355 пише, що „швидше можна шукати ознак національної Церкви не під московським патріярхатом, а в уніятській Церкві“.

Отже батюшко Свічо, чи можна так брехати, що „денаціоналізація записалася кровавими буквами на сторінках уніятської Церкви?“

Навпаки маємо много доказів на се, що денаціоналізація, згл. обмосковлення укр. народу, записалося кровавими буквами на сторінках православної Церкви. В тій ціли радимо вам, батюшко Свічо, добре булоб перечитати в „Новій Зорі“ (ч. 9. з 1932) статтю під заг.: „Московський світогляд в борбі з українським“ як також статтю (ч. 27 з 1932) п. з.: „Православіе і унія з точки погляду національних інтересів“, де на підставі жерел многих православних авторів доказано, що православіе стало колискою обмосковлення України та завело її в московське політичне ярмо.

Знаний волинський діяч, бувший міністер Наддніпр. України, по віроісповіданню православний, О. Ковалевський, написав в „Ділі“ (ч. 168 з 1929) таке: „Православна Церква на Україні, особливо на протязі останніх століть, була тою недугою, яка ослаблювала укр. національний орґанізм. Несла вона завжди денаціоналізацію, свідомо виховувала темноту в народі і культивувала політичну неволю“. — А щож ви на се, батюшко Свічо? Може попробуєте доказати, що ні.

Російський історик і фільософ Володимир Соловйов у своїм творі „Росія і вселенська Церква“ каже, що православна російська Церква „велика вівчарня, якої пастир поліція, що силою і кнутом заганяє до неї заблукані вівці“. Або: „Около православної Церкви замість Божих ангелів, що стережуть її входу і виходу, бачимо жандарма й інспектора поліції, тих сторожів православних догм і тих керманичів нашої совісти. Або в иншім місци каже цей сам фільософ: „Російська православна Церква зробилася знаряддям світської влади, зглядно пішла на службу цареви“. — Коли православна Церква пішла на службу до найвищого інспектора поліції царя, то щож корисного — питаємо — така Церква могла дати українській нації, коли ті великі московські інспектори все були лютими ворогами й катами України й укр. народу?!

„Петербургскія Ведомості“ за 1907. р. подають, що одного разу, на засіданні святійшого Синоду сказав оберпрокурор Победоносцев: „У нас Церква з державою живуть в тісних обіймах“. На се відповів йому епископ Янишов: „Дійсно! Живемо в обіймах, але в тих обіймах російська православна Церква задихується і гине“. — Чи в таких „щирих обіймах“ найбільших катів України, які на кождім кроці старалися денаціоналізувати укр. народ і навіть його мову забороняли, — могла щось корисного принести для укр. народу православна Церква, яка — по словам вище згаданого В. Соловйова — „була лише правительственною інституцією і другорядною галузею бюрократичної адміністрації?“[3])

(Д. б.).

[3]) Гл. про се ширше в „Бескиді“ ч. 26 і 27. з 1932, в статті під заг.: „Нова гармата на лемківсько-православнім фронті“.

Заборона рад. фільмів в Німеччині

Гітлерівська влада заборонила висвітлювати в Німеччині всі радянські фільми, „Бездомні“, „Буря над Азією“, „Над тихим Доном“ і ін. Німецька влада зробила сей крок у справедливій дбалости про духову поживу німецької нації, обороняючи її перед большевицькою отруєю. Таксамо заборонено ріжні порноґрафічні фільми. Заборона обіймає теж деякі фільми пацифістичні, бо пацифізм, в часі коли Радянщина має 11 мілїонову армію, се тільки обезброювання держави перед небезпекою комунізму. Повинні собі се вразумити всі радянофіли з „Кіна“ та не протонувати „Новій Зорі“ пакту „неаґресії“, мовляв: „Нехай „Нова Зоря“ пише про акафисти, а ми будемо писати про кіно“. Ми дякуємо за ласкавий дозвіл писати про акафисти, але пакту неаґресії не заключимо.

ПРО ГРОЗУ ДУХОВОЇ РУЇНИ

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

Преосвященого Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського.

4) Рівнож остерігаю всіх, щоби далек; були від всяких сектантських аґітацій і не давали їм послуху. Щоби не лакомилися на ніякі обітниці, котрі на те обчислені й обдумані, щоби тим лекше ловити в небезпечні сіти незрячих людей. Належить оминати сектантські зібрання, там не йти, хочби тільки з цікавости. Бо через те дається згіршення та сектарі мають притоку голосити, що до них горнуться маси людей.

При тій нагоді вони фотографують зібраних людей без розбору, так своїх як також тих, що прийшли з цікавости, і відтак посилають фотографію до своїх організацій за границю, звідки беруть гроші, щоби доказати, що вони не дармують і що за їх працю належиться їм платня. На світі є ріжні купці, промисловці і гандлярі котрі заробляють на свій прожиток, а сектарі гандлюють людськими душами, щоби мати платню. Дуже погане і мерзьке те ремесло.

Кромі сего не читати їх письм, брошур і книжок, в котрих сектарі воюють брехнями, напастями і очерненнями проти катол. Церкви, віри і релігії. Всі ті їх письма, брошури і летючки, які вони розкидають масово між народом, всі їх часописи, які видають, заборонені і тому належить їх не тільки не читати, але нищити і спалити, або віддати своєму священикови.

Вкінці всі, котрі не далися досі заманити сектантством, най будуть дуже осторожні, най оминають відпавших і з ними нехай не пристають. Се одначе не значить, щоби їх ненавидіти, бо ненависть гріх, але се значить, щоби ненавидіти, боятися і сторонити від їх заблудження і відступства. Всіх ближних маємо любити, але не їх грішне і згіршаюче життя, задля котрого ми не смімо входити з ними в приязнь і товариські зносини. Бо приставання з ними, прошення їх в куми, на весілля чи яку иншу гостину, значить те саме, що потверджувати й утверджувати їх в блуді. Через сторонення одначе від них і ми самі себе забезпечуємо від упадку, а упавші знов тим більше будуть занепокоєні в своїй совісти і тим більша є надія їх опамятання і навернення.

Як чесна і правесна жінка соромиться і уникає грішної і упавшої наложниці, так правдивий і чесний чоловік сторонить від упавшого. Щасливий той чоловік, що не йде на дорогу нечестивих, що з ними не заходить в товариство, що не засідає в раді упавших грішників та душегубців. Так говорить Дух св.: **„Блаженъ мужъ, йже не йдѣ на совѣтъ нечестивыхъ, й на путй грѣшныхъ не ста, й на сѣдалищи гибителей не сѣде“.** (Псал. І. 1—2).

* * *

Представивши небезпеку, яка нам грозить з боку сектантства, хочу представити ще дальші небезпеки, котрі рівнож для нас шкідливі, а то тим більше, бо мають принадні позори добра.

І так найперше зверну увагу на позори фальшивого патріотизму і любови свого народу. Любити свій нарід се право природне, вроджене, подібно, як дитина любить свою рідну маму, хочби убого вдіту, а відвертається від чужої, хочби як богатої, як се зауважила одна поважна особа. Ми всі повинні любити свій нарід, не соромитися його мови, боронити прав свого народу, дбати про його добро, для його добра працювати, жертвуватися, навіть терпіти. Одначе та вся наша любов свого народу, та праця, терпіння і жертва для него мусять бути чесні, благородні, т. є не сміють противитися праву Божому і волі Божій. В противнім разі не буде Божого благословення, а вся наша праця, жертва і терпіння обернуться на шкоду власного народу. Се нам диктує простий розум та ще більше любов Бога і ближнього.

Тимчасом є у нас апостоли, котрі голосять иншу любов свого народу, инший патріотизм. Вони ставлять нарід як найвисшу власть. Коли поставиться таку засаду, тоді тратять значіння правди віри і моралі, котрі випливають і мають своє значіння в найвисшім, безмежнім, всемогучім і найсвятішім авторитеті і власти Бога. Коли український нарід або українська держава має уходити за божище, за найвисше право і власть, а не Христос правдивий Бог, тоді після домагань того народу чи держави, має уформуватися і уложитися инша релігія, инші чесноти і инша віра. Тоді мусить бути релігія і моральність инша від тої, якої домагається Христос. Тоді католицька Церква тратить своє значіння, а мусить бути національна, народна, т. є не така, яку Христос установив, але така, якої нарід хоче після свого власного розумування. Тоді дозволена ненависть ближних, коли вони чужі народністю, тоді дозволені саботажі, злочини й убійства, коли вони сповняються для українського народу і в імя української держави.

Одначе вже здоровий природний розум нам говорить, що це дуже погубне, вивертає цілий порядок природний і надприродний Богом установлений. Бо нарід сам з себе не може бути найвисшою властю, він таксамо залежний і підпорядкований Божій найвисшій власти і Божим правам. І тому всякий вчинок, хотяйби як повний жертви, навіть з відданням свого життя для свого народу, коли він противний Божим правам, є завсігди злочином, є гріхом, а народови не принесе добра, навпаки шкоду. Хотяйби хтось через злочин приспорив не знати яке добро для свого народу, а навіть державу збудував, то й сего не вільно робити, бо така робота вийде на згубу народу і держави. Кождий гріх, кождий злочин завсіди має погубні наслідки. Коли ввійде в звичай, що злочин сповнений в імя народу, чи для народу і для своєї держави добрий і дозволений, тоді затреться розуміння й почуття правдивої чесноти і правдивої моральности, тоді в такім народі чи державі будуть сповнятися злочини і проти своїх, бо кождий буде уважати за добро народу те, що добре після його власного розумування і вподоби, хотяйби то було само собою злом, а хто бувби сему противний, буде уважаний за ворога, котрого треба побивати, або його позбутися. І тоді злочини будуть уходити за геройство, бо вони будуть сповнятися в імя України і для України!

Такий схиблений і нездоровий націоналізм вивертає порядок Божим правом установлений. Такий націоналізм хоче, щоби епископи то робили, що він диктує, щоби священики йшли за його проводом. А хто не хоче йому піддатися, сей уважаний за не свого, чужого, а навіть за ворога народу. Се видно в великій части по наших народних установах. Се видно нераз по загальних зборах та зїздах тих народних установ. Се видно по тих націоналістичних газетах, які грязею обкидають всіх, котрі не по їх дусі.

Сей фальшивий націоналізм видвигає свої кличі і засади як правило поведення і життя. Входить прим. в звичай, що співають коляди не в честь Різдва Христового, але в честь України. Словом, зачинає входити в життя не обявлена Христова релігія, але релігія національна, чи радше націоналізм стає релігією.

А се все не вийде на добро народу, бо Христос відмовить свого благословення, душі людські затемнюються і щораз більше блудять. В народі наступає гнилий розклад, гнила хороба. Тоді мають доступ всякі погубні кличі, всякі небезпечні засади і всякі фальшиві науки, коли тільки вони прибирають позори патріотизму і добра народу. І тут також причина, чому всякі секти мають такий легкий доступ до нашого народу. Тут також причина, чому читальні „Просвіти“ це перші приюти, захисти і розсадники сектанства там, де воно появилося.

З так фальшивого патріотизму і з так зле зрозумілої любови свого народу виродився і вироджується радикалізм, котрий вправді каже, що він лишає свободу релігії, одначе в практиці він відкидає і нехтує релігію. І тому радикалізм не є так склонний до сектанства, бо він не хоче мати ніякої релігії, але за те дуже шкодить добру народа, бо нищить правдиву віру, релігію і Церкву, котрі є якраз підставою і жерелом всякого правдивого добра народу.

Радикали затроїли своєю розкладовою роботою цілі повіти. Де радикалізм надихав душі людські, там вони мертві.

Радикали втискаються в народні установи, як: кооперативи, а головно опановують читальні „Просвіти“. Кромі сего вони як колись організували нашу молодь в „Січах“, так тепер заманюють в свої нові організації так звані „Каменярі“. І що буде з тої молоді перенятої духом радикалізму?!

З радикалізму один тільки крок до сельробізму та большевизму, котрий також зачинає поширюватися між нашим народом. Сельробізм чи большевизм то явний і завзятий бунт проти всякої релігії. Большевизм не узнає душі людської, трактує чоловіка як худобу, а радше гірше ніж худобу, бо худобу трактує такою, якою вона є, а в чоловіці большевизм винищує все, що становить істоту людськости. Большевизм узнає тільки бездушну машину, чоловіка як складову часть машини, а цілий його зміст і значіння тільки в дочаснім, земськім добрі, тільки в матеріялізмі, так що матеріялізм то релігія большевизму. Тут моральні чесноти, душевні вартости чоловіка не мають ніякого значіння. Розпустна плотяність і змисловість, підступ, фальш, лож, насильство, убийство, кривда, рабунок, морд, — всьо дозволене, коли йде про осягнення своєї цілі.

Большевики нехтуючи безсмертність душі й позагробове життя поставили за ціль і призначення чоловіка тільки добро дочасного життя й обіцяли створити рай на землі, а тимчасом створили пекло. Голод і нужда в цілій большевицькій державі, в тій державі, котра така простора й має такі великі природні скарби.

Мілїони людей вимордувано, великі маси мучені по тюрмах. Діти цілими громадами опущені. Звязь родинна розірвана. Переслідування релігії шаліє, церкви позамикані й обернені на світ-

ҐАЛЯНТЕРІЯ ВСІЛЯКОГО РОДА
ВУЛ. БОЇМІВ Ч. 4
СУКНА на одяги мужеські, пальта, футра, костюми, жіночі плащі й студентські мундурки як також всілякого рода вовни, шовки на жіночі сукні у великім виборі
поручає
МАҐАЗИН ТОВАРІВ БЛАВАТНИХ І СУКОННИХ
МЕЧИСЛАВ ЗАЛЕСКІ
ЛЬВІВ, пл. Марійська ч. 10. Телефон 53-60

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
2 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телефон 57-48.

ські установи або на доми всякої забави. Справді царство антихриста!

І таким раєм хотять большевики обдарувати й інші народи й тому стараються на цілім світі зробити революцію і переворот. Та тим раєм задурюються деякі і з наших людей, так звані сельроби. Нехайби вони пішли там до большевиків, нехайби закоштували того щастя, а напевне відхотілосяби їм того большевицького раю та неба. Деяким з наших людей, яких захопили большевики в часі війни, удалося втечи від них і вони оповідають жахливими словами про те нещастя й горе, що панують в большевиків.

Большевики з самого початку обіцяли створити радянську Україну аж до самостійности, щоби в той спосіб приманити українську інтеліґенцію на Україні, відтак селянам обіцяли роздати всі панські лани, щоби зловити для себе також селянський стан. А тимчасом те все був тільки підступ. Большевики здусили всяке українське народне життя, інтеліґенцію винищили, в части повбивали або запроторили в тюрми або вислали на соловецькі острови, де також жде загибіль. Селянам все повідбирали, кажуть їм працювати гірше ніж за панщини, вязнять по тюрмах або висилають на Сибір.

Словом там нищення нашого народу під оглядом реліґійним, духовим, народним і матеріяльним. І коли навіть упадуть большевики ,то дуже буде тяжко, щоби наш нарід на Україні міг двигнутися й відродитися. І такого раю бажають для нашого народу й тут наші деякі люди, що зачаділи чадом сельробізму й большевизму.

*

Справді настали дуже грізні часи. Сектантство, поганський патріотизм та націоналізм, радикалізм, сельробізм та большевизм грозять знищенням нашого народу й то знищенням найтяжшим і найнебезпечнішим, бо знищенням духовим. А духове знищення, то цілковите убийство народу.

Та серед тих жахливих обставин нема іншого виходу, як сильно стояти в вірі і не тратити відваги, як до сего упоминає Апостол Павло: **„Бо́дрствуйте, сто́йте въ вѣ́рѣ: мужа́йтеся, оутвержда́йтеся“.** (І. Кор. XVI. 13).

Триматися сильно засад віри, котрі нам Христос обявив і св. католицька Церква до вірування нам подає. Вони єдино спасенні, як Христос єдина дорога, правда й життя. (Йоан XIV. 6).

Треба нам узброїтися у всю Божу зброю, щоби можна остоятися супроти діявольських підступів, щоб остоятися в день лютий, а передовсім треба нам узброїтися охороною віри. **„Облецы́тесѧ во всѧ́ ору́жїа Бо́жїа, и́ко возмоґи́ вамъ ста́ти проти́въ ко́знемъ дїа́вольскимъ... да возмо́жете проти́вокитисѧ въ де́нь лю́тъ... Надъ вс҃ѣ́ми же коспоґи́мите ґи́тъ вѣ́ры“** (Єфес. VI. 11. 13. 16).

Вже в Старім Завіті праведники силою віри побідили всі противности й ворожі насильства. Вони вірою побідили царства, виконали справедливість, отримали обітниці, замкнули пащі львів, угасили огненну силу, захоронилися від вістря меча, поконали неміч, були кріпкі в війнах, змусили до утечі ворожі полки. **„Йже вѣ́рою побѣди́ша ца́рствїа, содѣ́ла́ша пра́вдꙋ, получи́ша ѡ҆бѣтова́нїа, заградѝша ꙋ҆ста́ львѡ́въ: Оугаси́ша си́лꙋ ѻ҆гненнꙋ́ю, ѷ҆звѣгоша ѻ҆́стрїа мечà, возмогоша ѿ҆ нѣ́мощи, бы́ша кр҃ѣ́пцы во бранѣ́хъ, о҆брати́ша въ вѣ́гство полкы́ чꙋ́жднхъ“.** (Євр. XI. 33-34).

Треба постійно руководитися засадами і правдами катол. віри, бо діявол хитрий ворог, уживає всяких способів і навіть позорів добра, щоби тільки людей впровадити в блуд, щоби затуманити і втрутити в пропасть. Сатана, щоби свого ділпняти, перемінюється навіть в ангела: **„Са́мъ бо сатана́ преѡбразу́ѣтсѧ ко а҆́ґґела свѣ́тла“.** (ІІ. Кор. XI. 14).

І тому св. Ап. Павло каже, що колиби хто й навіть ангел голосив що іншого, ніж те, що голосить правдива віра, то така наука проклята: **„Но и́ а҆́ще ми, и́лй а҆́ґґелъ съ нєбесѣ́ благовѣ́стиѓ҆ъ ва́мъ па́че е҆́же благовѣ́стиѓ҆омъ ва́мъ, а҆на́ѳема да бꙋ́детъ“.** (Галат. І. 8.).

Відтак, щоби устоятися в вірі, щоби не датися звести, треба неустанно просити світла й помочі у Христа Спасителя. До сего упоминає сам Ісус: Чувайте й моліться, щобисьте не впали в напасть“. **„Моли́тесѧ, да не вни́дете въ напа́сть“.** (Лук. XXII. 40). Таксамо св. Ап. Павло упоминає, щоб узброїтися молитвою, благанням по всякий час: **„Всѧ́кою моли́твою и҆ моле́нїемъ молѧщесѧ на всѧ́ко вре́мя“.** (Єфес. VI. 18). Головно треба звернутися до Ісуса Христа в Найсв. Евхаристії, тут Його треба перепрошувати за те наше забуття на Нього, за всякі зневаги Йому нами заподіяні, за те, що ми Його не любили, а відтак просити помочі й ратунку для себе, для свого народу і для тих, що блудять в душевнім затемненню.

Треба нам звернутися з благанням до Пресвятого Серця Ісуса Господа, до того осідку милосердя і богочоловічої любови. А благаймо то Боже Серце через Преч. Діву Марію, Непорочно Зачату. Бо Марія стерла голову змія, вона знищила всі єреси і фальшиві науки. Вона все може у Божого Серця осягнути, а Боже Серце все нам може учинити. Молімся через своїх Ангелів хоронителів і всіх Ангелів, молімся через святих, котрих імена носимо, як також через всіх святих, молімся через душі в чистилищі, словом робім наступ молитвою в тих нещасних часах.

Та не тільки треба нам самим стояти сильно в вірі і молитися, але треба нам також і боронити правд віри й моральности після наших сил і спромоги. Вороги виступають безсоромно проти Христа і проти Його Церкви, а наші вірні мовчать, бо бояться наразитися на неприємність, на напасть або на зневагу. Вірні думають, що се належить тільки до священиків, а тимчасом кождий, хто вірує в Христа, хто любить Ісуса Христа, повинен також станути в Його обороні. Як добрі діти боронять чести й добра своїх родичів, так правдиві вірні, як добрі діти і слуги Ісуса Христа повинні постояти за справи і славу Його, бо тим самим постоюють і за власне добро і свою честь. Ісус Христос всьо посвятив для нас, свої труди, терпіння, своє життя до послідної каплі крови. Христос замість предложеної Йому радости поніс за нас хрест і не зважав на пониження й неславу, якої за нас дізнав: **„Йже ѥ҆мꙋ́ сто предлежа́щїа Ємꙋ́ ра́дости, претерпѣ́ кре́стъ, ѿ҆ срамотꙋ́ нерадѝвъ“.** (Єф. XII. 2). Перші християни за віру, за Христа йшли на муки, терпіли переслідування, життя клали, а нинішні многі вірні соромляться навіть бути віруючими християнами, щоби не наразитися на насмішки від безбожних людей. А вже, щоби за Христа і за віру терпіти, трудно таких знайти. І тому то св. Ап. Павло упоминає всіх вірних, щоби приготовилися на терпеливість і на всяке терпіння: **„Вса́ціе ко всѧ́комъ терпѣ́нїи“.** (Єфес. VI. 18).

Тому, хто правдиво вірує в Христа, хто правдиво любить Ісуса Христа, той не тільки сам не дасться захитати в вірі і любови, але буде також старатися всіми силами правдиву віру боронити і в той спосіб зазначити любов до Ісуса, хочби мав навіть наразитися на терпіння, напасть і навіть переслідування.

Колиби дикий звір явився в селі, чи в якійнебудь місцевости і грозив розшарпанням домашної худоби, то всі мешканці узброїлисяб, щоби того звіра позбутися. А евангелик, або інший сектант чи якийбудь ворог Божий, то гірше ніж дикий звір, бо він грозить розшарпанням не домашної худоби, але людських душ. Тому повинні всі тим більше позбутися таких душегубців, вправді не бійкою, але правними і дозволеними способами гнати їх з села.

Коли грозить повінь, або коли вибухне огонь, то бють в дзвони і всі кличуть ратунку та уживають всяких способів, щоби запобічи нещастю. Тимчасом злі ґазети, брошури й летючки немов огонь палять їх, а тимчасом наші люди на те все не тільки байдуже та холодно дивляться, але ще й самі читають. Тому таку нещасну повінь, такий грізний огонь треба стримати не тільки нищенням таких ґазет і всякого рода письм, книжок і брошур, але треба також старатися про поширювання католицьких ґазет та реліґійних і хосенних книжок. Рівнож треба ґуртуватися в християнсько-катол. орґанізаціях та установах, як: парохіяльні читальні, церковні кооперативи і тим подібні.

Рівнож в особистих зносинах між кревними, знайомими, коли вони блудять, треба ужити можливих способів, щоб їх опамятати і навернути як: представляти їх блудне поведення, просити їх, опамятувати, а навіть упоминати. А хто зеднає й уратує людську душу, той набуде великий скарб і велику заслугу.

* * *

В той спосіб я старався вказати Всечесному Духовенству і всім в Христі Вірним найнебезпечніші манівці, на які хотять спровадити наш нарід Божі вороги, фальшиві пророки та звихнені учителі. Написав я про те все з любови до найлюбішого Спасителя, котрий за свою найвисшу і найсвятішу любов дізнає такої тяжкої певдячности від людей. Рівнож написав я сей Лист з любови до людських душ та з обовязку як Епископ і Пастир сеї Дієцезії. Ісус Христос, Суддя всіх нас, осудивби мене тяжко, якби я видячи ті всі небезпеки не остеріг, не представив і не упімнув тих, за котрих я маю колись відповідати перед Христом Спасителем, найвисшим небесним Пастирем.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і любов Бога й Отця і причастіе св. Духа най буде зі всіми Вами.

Дано в Богородчанах дня 2. лютого н. ст. 1933.

† ГРИГОРІЙ
Епп.

ЗАПЕВНЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ДИТИНИ ДАЄ БАТЬКОВІ СПОКІЙНУ СОВІСТЬ. ТОМУ БАТЬКИ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ СВОЄ ЖИТТЯ В КОРИСТЬ ВАШИХ ДІТЕЙ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

ОСИП НАЗАРУК

НА СПОКІЙНІМ ОКЕАНІ

З моїх подорожних записок.

IV.

Рано збудило мене голосне гудіння корабельної сирени.

Я скоро зібрався й о год. 7-ій був на чердаку. Сонце так сильно блестіло на водах моря, що аж очі сліпило. Мрака ще цілком покривала верхи високих гір так, що вони виглядали, якби не кінчилися. По їх незаслонених мракою частях було видно, що се гарні гори. За яку годину виднокруг прояснився. Але ще кілька разів то замикався, то відкривався... Виглядало се так, якби океан гнівався, що не випливаємо на його широкі простори, але криємося перед ним між острови і прибережні скелі.

Корабель пливе так близько суші, що видно її виразно голим оком. На склонах гір тільки дуже рідко видніють водопади й потоки. Се не наші Карпати, де скрізь бренять гірські ручаї. Але ось і тут видніють два білі водопади серед зелених-зелених лісів, як двоє близнят. А на верхах гір сніги. Небо чисте і сине. З гір і з океану тягне холодом. Смерекові бори не пахнуть так живицею, як у нас: недалека північ держить уже на них свою сувору руку.

Точно о год. 9. причалив корабель до маленького місточка Свансон Бей. Д о к и його на високих стовпах. Скрізь тартаки. З комінів куриться. Виходжу на сушу.

За 10 хвиль перейшов я ціле місточко. Воно — японське. Скрізь малі, тихі Японки в вузеньких спідничках, на які не богато треба матерії. Домики також маленькі, деревляні. Діти здорові, з округлими личками. Богато їх перед кождим домиком. Мужчини при роботі. Тут я зрозумів острах Американців і Канадійців перед Японцями. О, скріплення й густіше заселення білими сего берега Спокійного Океану мусить бути скоро переведене, коли ся земля не має попасти в руки жовтих... Пливемо дальше.

Точно в год. 12 в полудне вибухла на кораблі пожежа. Корабель став серед моря і почав жалібно трубіти: просив помочи. Трубою скликано на чердак всю прислугу — від офіцирів і моряків аж до китайських кухарів включно. Пішли в рух сикавки. Зачали спускати човни. Дехто зблід, дехто побіг до своєї каюти за річами, дехто оглядався, чи далеко до берега й стояв коло човнів. У хвилі небезпеки кождий був на своїм місци. Кождий знав, де стати, кождий слухав, кождий виконував приказ невидимої влади капітана, котрий сидів у своїй будці й кермував усім тим рухом і роботою. А вода з помп струями летіла по чердаку корабля.

При такій нагоді можна пізнати, як морський нарід учиться розуміти спільну справу. Тут не могла повстати приповідка: „Моя кабіна з краю, я нічо не знаю“. Б о як не вгасять пожежі, то всі підуть на дно. Тому не тільки вся прислуга стала до роботи, але й кождий подорожний готов був працювати для ратунку чужого корабля так, якби се горіла його власна хата. Але як несподівано пожар вибух, так несподівано здержано всю роботу. На кораблі успокоїлося. Він поплив дальше, тільки спізнившися на яких 2 години через ту суматоху.

Пожежа се одна з найстрашніших річей, яка може пригодитися кораблеви в дорозі, особливо, коли він на повнім морі. Але всяка небезпека дуже поучаюча й хосенна для зміцнення нервів і вироблення відваги та холоднокровности. Небезпеки моря витворюють у морських народів великий хист до організації, до того, щоби скоро і разом та витревало працювати. Тому мрійте про те, щоб подорожувати по морях. Хто навчиться англійської мови, той може скрізь на всіх морях знайти роботу, на кораблях і побачити світ широкий, хоч не має грошей. Та при тім треба памятати, щоб ніколи не забути своєї рідної бесіди, мови батьків і прадідів наших.

Але вчитися треба витревало, пильно, уперто, не пропускаючи ні одної години без науки. Я не професор і ніколи не був професором. А говорю вам про те, чого вимагає життя, не школа. Я може ніколи не побачу ні одного з молодих читачів сего опису. Але мені булоб дуже приємно, колись-колись, як сивий волос покриє мою голову й так ослабнуть очі мої, що вже писати не зможу, бодай тоді почути, що сей мій невеличкий опис спонукав когось з молодих Українок і Українців до веселої завзятости в науці. Бо я досі жалую напр. того, що лучше не вчився ботаніки. Коли їду пралісом Британської Колюмбії, де так богато зел і квітів, подібних до наших на Україні, котрих імена я забув або ніколи не навчився, то так мені хвилями робиться прикро, якби я не міг пізнати своїх добрих знакомих.

І тому кличу до вас: Учіться весело і завзято! А я ручу вам, що завзятість в науці дасть вам успіх та з ним і веселість. Не забудьте старої індіянської казки-леґенди про малого водного щура, котрий своїми маленькими лапками — сотворив усі землі по потопі світа. В тій простенькій казці є така глибока наука: Хочби здавалося, що якась робота не під силу тобі, хочби вона виглядала така тяжка, що аж неможлива, — ти витревало роби! Не дивися на нікого, тільки працюй, хочби ти сам оден працював. А побачиш, що зробиш далеко-далеко більше, ніж ти сподівався. Але роби пильно, витревало, уперто. Роби так щиро, як той малий щурик, що в небезпеці не зачав ридати і не стратив охоти до праці. Роби так, як та черепаха, що взяла на себе великий тягар охочо, без нарікань.

Година 5-та вечером. Вже видно ціль моєї подорожі: місточко тої самої назви, що корабель, яким їду. Праворуч на березі, на горбі, засіянім скелями, стоять гарні, деревляні дімки. Перед ними величезні доки пристані. А попід гори над самим морем мчить зелізний поїзд. Дивне враження робить він у сій пустці, вже недалеко Аляски.

Пристань прекрасна, більша і краща ніж у Венкувері, хоч Венкувер великий, а Принц Руперт малий. На березі жде на мене невеличка ґрупа Українців з Принца Руперта. Галичани й одна Буковинка. Обличча їх як у спрацьованих. Скрізь розсипані діти України. Пізнаю їх відразу по обличчах, хоч ніколи в життю їх не бачив. Я повідомляв їх депешою з Венкувера, що приїду сим кораблем.

Везуть мене автом до одного українського дому. Тільки дві вулиці асфальтовані. Инші ще лишень деревяними помостами вкриті. Місто молоде. Ще пеньків не викорчовано.

Оглядаюся на океан з горбка. А малий водний щурик не сходить мені з тямки. Я хотівби ще витягнути якусь науку — з другої його лапки, бо з одної вже витягнув. Чого я аж сюди приїхав? По жертви на старий край. Мені в сій хвилі здається, що як діти навчаться жертвувати на народні ціли своїми малими руками, тоді жертви їх будуть так рости, як росла земля на скаралущі черепахи...

З вистави образів О. Кульчицької:

Портрет сестри.

Святочний „Громадський Голос“

Поучаюча се річ переглянути святочне число „Громадського Голосу“, орґану партії, з котрою йде разом до виборів УНДО і кличе „наше патріотичне духовенство“. На вступі ілюстрація якогось ґеніяльного маляря: три робітники розмахнулися молотами до скали але в такий спосіб, що оден другому мусить розбити голову. Коло них вже й жде на те дівчина з водою. Під тим образом вірш про тих каменярів, але такий кепський, що навіть тому, хто з засадничих причин не може поручати поезій Франка, мимохіть приходить на думку, чому ті люди не помістили Франкової поеми на ту саму тему. Далі слідує велике обемом число, по котрім, коли взяти під увагу справу великого християнського свята, ніхто не мігби відріжнити, чи се ґазета видавана московськими безбожниками, чи партією, котрої посли вийшли при помочи аґітації „нашого патріотичного духовенства“. З ґеніяльних образків є ще оден, на котрім представлено, як великанський мамут апортує. Та „творець“ сего образу ще не зовсім був позбавлений глуздів, бо намалював носорога у хвилі як він рішився добродушно підперти своїм рогом мамута, бо той інакше не мігби апортувати. Під тим підписано, що той образець узято з „Найкращих (!) оповідань“ Самоосвіти!... Можна собі уявити, як виглядають менше красні радикальні оповідання, коли такі розумні образки в найкращих. Зі статтей найінтересніша та, в котрій якийсь радикальний марксист чеше Маркса за те, що нагородив дурниць в справі диктатури пролетаріяту й не привязував ваги до орґанізації трудового селянства. І то так чеше за те небіщика Маркса аж іскри летять. Таким чином дожили ми в нашім Піємонті й такого дива, що одиноким орґаном, який уміє пошанувати Маркса, стало наше патріотичне „Діло“... І нехай у тих дивах зорієнтується бідний галицький інтеліґент! Бо щоби в тім міг зорієнтуватися селянин або робітник, про те розуміється й мови не може бути.

Католицька Церква — найкраща орґанізація, яку знає історія людства — може служити прикладом рівноваги між стихійним хотінням і свідомим себе розумом, між тим, що наукою і критикою руйнується, і тим, що наукою і критикою будується. (В. Липинський).

ВЕЛИКЕ КНЯЗІВСТВО РУСЬКЕ

ОЦІНКА УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ДОГОВОРУ В ГАДЯЧІ.

2) Що заміри і пляни Виговського творця гадяцького договору з українського боку були великі, про се свідчить наглядно його договір зі Швецією з 1657 р. На основі того договору Виговський хотів збудувати велику незалежну українську державу на всіх українських землях, що належали до Польщі і Москви. Та той плян попсувала сама Україна: бунт Запорожжа та Пушкаря, яких Москва натровила на Виговського.

Тоді Виговський мусів вибирати між Москвою і Польщею. І він йдучи по лінії плянів Богдана Хмельницького з останніх часів його життя, рішився зірвати з Москвою й опертися на Польщі. У висліді прийшов договір у Гадячі в 1658 р. й Велике Князівство Руське.

Ясна річ, що Велике Князівство Руське Виговського не було тим, про що мріяв гетьман. Та річ ясна також, що воно представляло дуже поважний завязок української держави.

„Велике Князівство Руське гадяцького договору — каже В. Липинський — мимо всіх нагромаджених коло нього, а потребою хвилі викликаних угодових налетів й уступок, є власне першим актом офіціяльного міжнароднього усанкціонування й улеґалізування нового правнодержавного становища України в Европі. Се був факт безмежної далекосяглости. І той факт в значній мірі окупив похибки українських політиків, котрі заключали гадяцьку угоду“[2]).

Високо оцінив гадяцький договір історик д-р В. Гарасимчук у спеціяльній розвідці, присвяченій тому договорови. „Сам собою величавий факт гадяцької згоди, — каже він, — на зміст котрого дивилися завсіди з подивом, зродився не через ніщо інше, як через скрутне положення гетьмана... Власне бунт Запорожжа та Пушкара був тим лихом, що попсував українському гетьманови його високі пляни відбудовання України... Та се мав бути тільки перехідний епізод і його радше можна назвати способом як ціллю“.[3])

Оригінально оцінив гадяцький акт наш відомий побіцист і політик В. Будзиновський. Він у спеціяльній книжці п. з. Гадяцькі постуляти і Гетьман Виговський між ін. пише[4]):

На се, щоби перевести, — що так скажу, — максімальну програму національну: вибити з під Росії Україну, відбити від Польщі західну Русь і злучити їх в цілком самостійну державу, на се козацтво України було рішучо за слабе. Союзник козаків — Татарин також не давав козацтву такої сили, щоби Україна могла вести війну на два фронти: против Росії і Польщі. В додатку Татарин все був хвилевим союзником і, як противник заплатив йому більше, він з союзника робився ворогом. В ту пору Україна могла виграти тілько при помочи Росії проти Польщі, або при помочи Польщі проти Росії. Хмельницький пробував з Росією проти Польщі. При кінці життя він переконався, що на місце польського ярма, прийде ще тяжче — московське. Старшина Виговського предвиділа се, що сталося за пізніших гетьманів, предвиділа се, що сталося з Україною в XIX віці. Дальша спілка з Росією була немислима.

В поміч націоналам українським прийшло примусове положення Польщі, котра мусіла ратуватися помочею козаків. Сю поміч Польща мусіла здобути за всяку ціну. За ціну союза козаків з Польщею, Польща готова була дати Україні поміч проти Росії, готова була признати Україні права більші, ніж ті, які Хмельницький виборов був мечем, більші ніж ті, які Росія зазнавила Україні Переяславським договором — запевнила, але не лошанувала.

Козацька старшина використала се примусове положення Польщі і заключила з нею договір, в котрім Польща згодилася на утворення самостійної української держави.

Але полишім справу договору з Польщею на боці. Тепер придивімся тій части гадяцьких ухвал, котрі відносяться до внутрішнього устрою України і до тих частей нашої території національної, котрі були під Польщею. В тих ухвалах старшина Виговського станула на становищи клясичного націоналізму з кінця XIX віку. Все те, що краєві дає фактичну самостійність державну: власний сойм, власна екзекутива, власна адміністрація, власний скарб і власна армія — знайшлося в постулятах козацької старшини в 1658 році. Знайшовся в тих постулятах також другий засадничий постулят національний: злука всіх частин національної території в одну політичну цілість; — козацтво зажадало прилучення західніх земель наших до України; зажадало щоби ті землі віддано вніз польського сойму і під польської екзекутиви — під сойм Вел. князівства руського і під власть гетьмана Руси.

Всі ті постуляти доказують, що представники нашого народу в трьох українських воєвідствах мали вже в 1658 р. повний національно-політичний ідеал. Вони також сформулували його в своїх домаганнях так повно і всесторонньо, що і нинішній політик національний, якби був знайшовся на нараді під Гадячем, бувби не міг до сих постулятів нічого додати, ані від них відняти.

Гадяцькі постуляти доказують також, що під тим оглядом наша нація випередила всі інші нації Европи, нації, під іншим оглядом від нас культурніші — майже о дві сотки літ! В історії не маємо примеру, щоби перед 1848-ним роком репрезентанти якоїсь нації станули на становищі що всі частини національної території мають бути злучені в одно самостійне тіло політичне. Боролися народи о свою независимість політичну, боролися о те саме держави... Але, то не була національна боротьба. Це була оборона племен перед чужим пануванням, оборона істнуючих, але не конче національних, часами навіть не-племінних організмів державних. На всякий случай в тих давних боротьбах і стремліннях не було стремління до злуки в одно тіло державне всіх частин національної території, і виключно частин сеї території.

Зарід національної ідеї маємо в наполеонських війнах. Вони були протестом проти панування чужинця. Ідеї єдности національної території в цих війнах не було. Повний націоналізм маємо доперва в італійській революції в 1848-ім році. Італійська нація вивісила в 1848 р. той прапор, котрий підойміла високо репрезентація України, але о 190 літ передтим! Більша половина німецької національної території злучилася в одну державу доперва в 1870-ім році! В 1870. році Бісмарк додумався до того, що Іван Виговський зробив вже в 1658 році. Але і в тім, для німецької нації великім році, німецький тріюмфатор не простягнув руки по решту німецької землі, так як старшина України простягала руку по відрубану від українського тіла Галичину. В тій, для Німців великій хвилі, хоч під ногами лежала здавлена Франція, хоч Австрію знищено ще в 1866 році, прікомфатор кричав апате сатана! коли крайні націонали підшептували, що Німеччина без німецької Австрії не буде Німеччиною. Німецька думка національна, німецька ідея національна не дозріла була ще в 1870. році; вона ще досі не має реальних підстав до здійснення... А козацтво України ще в 1658. році гукало: „Всі землі руські — не тільки три українські воєвідства, але і подільське і волинське і руське — мають бути злучені в Руське Князівство!“

На мою думку, гадяцькі постуляти є і першою ясною і найповнішою нашою програмою національною; вони є першою ясною національною програмою в Европі. Як шукаємо за такою подією в нашій історії, в котрій найясніше і найвисше пробивається наша ідея національна, знайдемо її лише в 1658-ім році, в ухвалах козацької старшини під Гадячем. Старшина Виговського була першою національно свідомою репрезентацією нашого народу, була першою національно-політичною партією в Европі!

Перейдім тепер до „гадяцької угоди“; до угоди, котру козацька старшина на нараді під Гадячем рішилася в імени трьох українських воєвідств (козацьк. території) заключити з Польщею. Спитаймо, чи сею угодою, котра давала нам спільного з Польщею короля і спільний сенат, а впрочім ціла наша національна територія не мала мати з Польщею нічого спільного, чи такою угодою і в ситуації, в якій тоді знаходилися поодинокі частини наших земель, старшина козацька спроневірилася своїй програмі національній, чи в своїх уступках пішла може дальше, ніж до того змушувало її положення України, чи взагалі тодішня ситуація?

Національний доктринер, котрий пропагує лише остаточну ціль національної програми, але практично не діпає і остаточної своєї цілі не вводить постепенно в життя, такий ідеаліст скаже: „Виговський повинен був насамперед вигнати з України Москву. Очистивши Україну, повинен був ударити на Польщу, відобрати від неї другу часть нашої території національної, а прилучивши її до України, повинен був цілу нашу землю сполучити в одну самостійну державу без царя і без короля“.

Практичний політик (ідейний, але не ідеаліст-доктринер) поступає інакше. Він не пропагує ідею на се, щоби її зреалізували доперва правнуки. Практичний політик старається використати істнуючі сили і обставини на се, щоби в рамах програми і в напрямі остаточної цілі здобути се, що дається здобути. В той спосіб практичний політик вводить в життя часть програми і своїм наслідникам дає сильнішу основу довести діло до кінця. Жаден розумний практичний політик не сіпається на се, щоби відразу осягнути цілу остаточну ціль, як реальні услівя осягнення остаточної цілі ще не дозріли, або як довго не усунені перешкоди, що не позволяють відразу зреалізувати повну програму. Реальних услівій до утворення з земель нашої території національної цілком независимої держави в 1658-ім році не було.

Закид, що Полякам не можна вірити і що вони, як передтим жадної угоди не додержали, так були би недодержали гадяцького договора, цілком слушний. Але на се скажу, що для нас не має ніякої вартости лише така угода з Поляками, котрої додержання зависить від їх доброї волі і коли Поляки мають силу додержати її, або зірвати. Такою була „нова ера“ в Галичині. Цілком іншою була угода гадяцька. Гадяцький договір давав Україні власну армію в руках вибраного військом гетьмана. Угода з Польщею потрібна була Україні тільки на кілька літ. До кількох літ Виговський був би упорядкував адміністрацію в „Руському Княжестві“, був би скріпив дисципліну в війську і довершив організацію военної сили України, а тоді — нехай Польща ломить договір! Се, що Виговський згодився на ухвалений соймом договір, хоч він не був такий, як його ухвалила козацька рада, не було політичним блудом, але дуже розумним кроком. Заблудили ті, що виступили проти договору і тим згубили Україну.

Не повелося Виговському виторгувати від Польщі для України західньої території Руси, бо Польща не була ще така слаба, щоби за ту користь, яку їй давав союз з українськими козаками, платити їм більшою половиною своєї території. Відтак старшина України не лиш теоретично застерегла собі право до руських територій Польщі, ухвалюючи дотичний постулят на гадяцькій раді і боронячи його в соймі. І практично осягнено щось в тій справі. Тим, що гадяцький договір управильняв церковні відносини і усталивв права православної церкви в руських краях польської держави, Україна станула правно одною ногою в неприлучених ще до української держави руських землях і тим самим заварувала собі право станути на тих землях другою ногою. Якраз тою часть гадяцького договору прислужилася козацька старшина західним Русинам, бо удержувала у них традицію спільного колись життя державного всіх земель руських, та піддержувала почуття національної єдности всіх земель руських.

Так остаточному гадяцькому договорови як і проектови договору, ухваленому під Гадячем, закидають, що він був зроблений лише в інтересі козацької старшини, котра хотіла на Україні заступити місце польських панів, гнобителів народа. Гадяцький договір називають просто зрадою селянської маси, котра найбільше причинилася до скинення польського ярма з України. Виговський мав зрадити народ тим, що в договорі заключеним з Польщею, отже з другою державою, не зніс панщизняного ладу на Україні! Сі закиди пустили в курс агенти Росії; нинішні історики українські, вихована російськими істориками-обединителями, повторяють се за ними як папуги, не подумавши навіть, як страшно вони грішать против своєї власної науки. Закид сей має нині ще курс тому, бо демократичні політики наші дивляться на нашу давнину не як соціольоги, а як доктринери, котрі мають, як не в голові, то бодай в руках найновішу партійну програму. Хто такий закид робить, не подумає о тім, що Виговський не читав ані Маркса, ані ерфуртської програми соціяльно-демократичної. Треба перенестися в часи Виговського, треба знати, що в XVII віці цілий устрій державний був тісно звязаний з опертою на панщині соціяльною структурою; ціле функціонування адміністративного апарату держави було оперте на поділі суспільности на тих, що повняють державні функції і на тих, що своєю працею годують перших. Нині хлоп платить подат-

[2]) W. Lipiński: Z dziejów Ukrainy. Kijów MCMXII. Ст. 616.

[3]) В. Гарасимчук: Виговщина і Гадяцький трактат (Записки НТШ. т. 89, ст. 46—47).

[4]) В. Будзиновский: Гадяцькі постуляти і Гетьман Виговский. Львів, 1907. Ст. 19—23 і 36—39.

ЖІНКИ! Тільки тоді втримаєте своїх мужів у хаті, як вона буде прибрана глинянськими килимами з фірми ХАМУЛА, Львів, Рутовського 1, або Станиславів, Сапіжинська 19

ки, а суддя, староста, жовнір, генерал і т. д. діставали з державного скарбу платню; в XVII в. державний функціонер, отже на Україні член козацької старшини, діставав село з людьми обовязаними до панщини. Закид роблений старшині козацькій буде оправданий лише о стільки, о скільки їй закидається, що вона не старалася управильнити тягарів наложених на народ, так щоби сей народ не був над міру і над силу визискуваний.

Однак і під сим оглядом сі закиди під адресою гадяцьких постулятів суть цілком неоправдані, бо гадяцький договір не був внутрішньою соціяльно-політичною програмою для України, лише був договором між двома державами, управильняючим правно-політичні відносини між ними. Якби в тім договорі з Польщею управильнено відносини між панами а хлопами, то тим самим Україна була б признала Польщі право мішатися у внутрішні справи України, в ті справи, котрі повинні були належати до українського сойму. Автори гадяцького договору добре зробили, що управильнили церковну справу в тих руських землях, що належали до Польщі; се в будучности управняло Україну мішатися також в інші „внутрішні справи“ Польщі оскільки вони відносяться до руського народу в межах польської держави. Таксамо добре зробив Виговський, що до угоди з Польщею не втягав справ, котрі Полякам були би дали право вторкатися у внутрішні справи України (Руського Князівства).

*

Як сказано вище, гадяцький договір не був здійснений передовсім з причини скинення Виговського з гетьманства розагітованими Москвою козаками. Се було дуже на руку Польщі, котра, тільки примушена важкими обставинами, згодилася на гадяцький договір. Тому й не піддержала Виговського у критичній для нього хвилі.

Та Польща не тільки не піддержала Виговського. Вона скористала з упадку Виговського й зовсім не ввела гадяцького договору в життя, не зважаючи на приняття його польським соймом і сенатом та на торжественне заприсяження королем, примасом, в. гетьманами, канцлерами і маршалками сойму й сенату. Так, начеб договір у Гадячі в 1658 р. був зроблений ад персонам тодішнього гетьмана...

І Польща не тільки не ввела в життя гадяцького договору. Вона 10 літ пізніше заключила договір з Москвою в Андрусові, яким поділилася Україною з Москвою.

А поверх 100 літ пізніше Москва поділилася з Прусією й з Австрією—Польщею...

Українець.

Сибірський шлях

Як він тепер виглядає.

Спеціяльний кореспондент „Фоссіше Цайтунг“, Шульце, висланий на Далекий Схід, у своїй першій кореспонденції описує їзду експресом на великім шляху сибірськім. Властиво він жалується, що не має що описувати, бо за весь час не бачив ні одної більшої стації. Большевики перепускають поїзди через такі стації тільки ночами. З того видно, що повстанці мусіли порядно знищити ті стації. Довкруги мостів на ріках бачив Шульце дротяні огорожі як в часі війни. Кромі того все коло мостів стоїть сторожа. З того можна вносити, як там здовж величезного Сибіру нарід страшенно „любить“ владу совітів, далеко більше, ніж „любив“ царську.

ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ ХАРІС

У ЛЬВОВІ, КОРНЯКТІВ 3, НАРОДНИЙ ДІМ, ТЕЛЄФОН: 14-64

справляє похорони, має на складі домовини, хрести, вінці і всякі похоронні прибори по дуже низьких цінах. Для селян безплатний нічліг і стайні для коней.

За Український Промисловий Банк у Львові

2) Інжинір Несторович: Сей відчит треба виголосити перед ширшою публікою на „Бесіді“. У нас в часах кризи беруться люди до торговлі та промислу. Жиди лавнаки, втікають від торговлі та промислу на землю. У нас беруться до тих повин інжинірі, що мають свою окрему ментальність. Інжинірі то не економісти, підходять до тих справ з технічного боку. Більшість інжинірів з УТТ також не економісти. Одначе наші інжинірі ведуть провід в нашім економічнім житті. Потім відчитав лист дир. Коренця, який не міг прийти на дискусійний вечір. Він не радить творити нову установу, тільки радше подбати, щоб наші банки створили спільно промисловий фонд для кредитування промислу на зразок польської „Ліги помочи пшемислової“. — Інж. Райтарівський: Потреба заснування УПБ очевидна. Капітал знайдеться, коли коопер. фабрика „Луна“ вспіла так скоро зібрати потрібний капітал. Чи УПБ як кооперативний обмежиться тільки до кооператив чи буде обслугувати також і приватний промисл? — Інж. Панас: Коли збереться тих 10.000 зол., то з них треба оплачувати буде льокаль, телефон, урядника і т. д. Капітал сей скоро розійдеться на адміністрацію. — Інж. П. Дурбак: Форсування кооп. банку вийшло як бачу в воздусі. Промисловий Банк мусить мати свій капітал, бо коопер. капітал нестачий. Коли хтось виповість уділ, тоді муситься його віддати. Тому се будова на піску. Капітал банку мусить бути сталий. Спілка акційна має сталий капітал. Квота 10.000 зл. для П. Б. замала. Зем. Банк має 5 міліонів зол. капіталу і не може кінців звязати. Найдрібніша промислова станиця має 10—100.000 капіталу. Нема ще в нас підстав для П. Б. Нехай істнуючі промислові установи шукають кредиту в наших банках. Щоби помочи нашому промислови можна створити промисловий фонд при Зем. Г. Банку. З нього могліб користати наші промислові установи на підставі опінії промислової комісії. — Інж. Творидло: Я волівби, щоб повстав Пром. Акційний Банк з капіталом 1,500.000 зол., або щоб повстав промисловий фонд. Дивно, що його досі нема. Бо не було кому його створити. Як ми того не зробимо, то ніхто не зробить. Прошу спробувати піти до Зем. Гіп. Банку та закладати там промисловий фонд. Ніхто там не згодиться на се. Йде про те, чи маючи тих 10.000 зол., можна вже приступати до закладання П. Б? Правда, що кооператива се тяжше тіло. Але на акційну спілку треба 1,500.000 зол. З кооперативи можуть повтікати деякі вкладчики. Можна ухвалити, що уділ виповідається тільки 5 літ наперед. Мусимо від маленького зачинати, щоб дійти до великого. Не розходиться також про назву.. Як твориться кооперативи в маленькім селі й вона не є на піску, але на добрім пісковику. Залежить все не від фондів але від людей. Як будуть добрі люде, то все піде добре. Ідея будує, не гроші, і то все. Треба перестати вже дискутувати але створити щось. Даймо доказ, що вміємо щось створити. — Студ. І. Мельник: У нас є вже Промислово-Торговельний Банк, котрий упадає. Чи не булоб добре поставити його на ноги? — Інж. Баричко: Розходиться про те, щоби початки нашого промислу звести в одно руоло. Не булоб доцільне тепер заснувати ПБ, бо він не міг би кредитувати наш промисл. Зате добре булоб створити організацію, що обіймалаб всі істнуючі промислові установи та намітилаб плян праці. Сему центрові підпорядкувалисяб всі промислові установи. Він мусить зєднати всіх людей з капіталами та охотою до праці. — Інж. Ольховий: Хоч форма Акційної Спілки булаб ліпша для нас, та ми не зберемо 1,500.000 зол. Коопер. „Суспільний Промисл“ зібрала за 8 місяців 3.500 зол. Уділи будуть вплачувати на рати. Тільки на опанцірість нашого громадянства можемо числити. Про Торг.-Пром. Банк і „Землю“ нема що говорити. Нашого промислу ще майже нема. Кошти скликання Заг. Зборів, книг і т. д. невеликі. УПБ буде обслугувати всі наші промислові установи, також приватні. На початках буде працювати сама управа безплатно в льокалях інших установ. Так творилися всі наші установи. Мусимо триматися того, що є. — Інж. Білинський: Розходиться про те, щоби нав'язати контакт з тими, що мають капітал й охоту до праці. Капітали у нас є, але вони або марнуються або обертають ними нефахові люди. — Інж. Федів: Не можна уявляти собі відразу великого банку. Треба брати все на нашу малу міру. Серед наших інжинірів повстають малі підприємства. Нині ніякий наш банк не позичить 200—500 зол. Тепер великі підприємства падуть а дрібні наші установи повстають і розвиваються в часі кризи. Нехай безробітні інжинірі творять самі свої варстати праці. Чому „будується на піску“? Коли піде відповідна ідейна праця то можна богато зробити. Все залежить від людей. — Інж. П. Дурбак: Я опонент тої справи. Референт сказав, що промислу, котрий потребувавби свого банку, ще нема. Наш істнуючий промисл міг би спертися на істнуючих вже установах. Нащо творити кооперативу з 10.000 зол. а назвою УПБ? Не треба робити шуму по всіх наших часописах, і навіть польських. Не треба ставати на котурни. Коли буде відповідний капітал, тоді повстане УПБ. Ліпше працювати тихо, не робити шуму. Це буде не Пром. Банк але порадня, де можна заполочитися на пару сот зол. Капіталу по скринях у нас нема. А як є, то мусить остати в скринях. Ми не живемо в нормальних часах. Прозорливі люди тримають часть капіталу в скрині, бо що буде, коли банки замкнуть? Нині є криза довіря. Наші великі інституції не розпоряджають великими вкладками, бо вони постійно відпливають. Кричати про УПБ без підстав не дуже цілесно. Створім кооперативу, не банк, для внутрішних потреб. — Інж. Федів: Нинішна дискусія не виявила високих котурнів. Поль. преса може собі кричати. Назва „УПБ“ найвлучніша. Ніхто не винен в тім роєдутті справи. Акція в пресі потрібна. Треба зацікавити загал тою справою. — Інж. Ольховий: Ми відкликаємося до всіх членів суспільности, щоби вступали масово в члени УПБ. Коли не вдасться справа, возьмемося до іншої. Кілько буде членів УПБ, то залежить від громадянства. Чи має істнувати УПБ — на те відповість наш загал. Наш промисл дуже потребує банкової помочи. До того мусить повстати окремий банк. УПБ має інформувати, помагати, вчити й щойно на кінці кредитувати. Нашого промислу ще майже нема, але власне тому треба заложити УПБ, щоб він створив наш промисл. — Голова УТТ., інж. Васюта подякував приявним за участь і закінчив сей дискусійний вечір.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Великодні торжества в греко-католицькій церкві у Варшаві відправлено в присутности Й. Е. Апостольського Нунція Франца Мармаджія. Торжественну Службу Божу відправив Протоігумен о. Решетило ЧСВВ в супроводі о. д-ра М. Нагорянського й о. І. Готри та діяконів. Проповідь виголосив о. Протоігумен, причім подякував Апостольському Нунцієві за його вітцівську любов і прихильність до нас. Церква була битком набита. Крім греко-католиків були на Богослуженнях римо-католики і православні. По Службі Божій коло 30 осіб з греко-католицької громади взяло участь у „свяченім“, яке урядив настоятель гр. кат. варшавської церкви о. Павло Пушкарський. Треба підчеркнути, що Й. Е. Апостольський Нунцій вже шестий раз протягом півтора року взяв участь в Богослуженнях у гр. катол. варшавській церкві. Се доказ великої прихильности до Українців і до нашого обряду Й. Ексц. Апостоль. Нунція.

Австрійський кардинал Інніцер відвідав домівку Українського Клюбу у Відні в новім льокалі при Банкгассе 4. При тій нагоді виголосив сердечну промову, в котрій підчеркнув ролю українства в боротьбі з большевизмом і заявив, що Українці зазнають в новій Австрії неменшої прихильности ніж у старій.

Конґрес представників католицької преси відбудеться в Римі в часі Зелених Свят. Останній Міжнародний Зїзд католицької преси відбувся в Брукселі 1930 р.

Канадійський кардинал Війнев це другий кардинал зі Згромадження ОО. Облятів Непор. Марії. Перший був паризький архіеп. Гібер(т).

Римо-катол. епископ хелмінський Ст. Оконевский видав пастирський лист проти дослідників св. Письма („байбельників“).

Великий Майстер Чина Хрестоносців, еп. Норберт Кляйн, умер недавно в 67 р. життя.

О. Джемеллі, ректор мілянського катол. унів. обходить ц. р. 25-літній ювілей свойого священства.

Домініканин о. Кордовані виголосив на унів. в Фльоренції цікавий реферат: „Політика св. Томи з Аквіну“.

Італійські Салезіяни почали працю в найбільш убогій дільниці Токія, що має 300.000 мешканців, а з того тільки 30 католиків.

Виступив з православної церкви духовний, Ігнатій Каблуков. Як мотив в листі до еп. Алексія подав негодящу поведінку з ним його церк. властей, не покликуючися на ніякі догматичні причини.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ГАЛИЦЬКА ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ XIX СТ.

Історичні повісти о. Василя Залозецького та повісти й історичні оповідання інших галицьких авторів.

2) Коли о. Хиляк се один з найкращих галицьких белетристів минулого століття взагалі, то найкращий представник нашої історичної повісти безперечно о. Василь Д. Залозецький. Він творець історичної повісти в повнім того слова значінні. Оперує великим фактичним матеріялом, солідним підготуванням, богатими відомостями, які набрав зі студіювання жерел. Крім того відзначається великою інтуіцією, так дуже потрібною авторові історичних повістей. Уміє інтересно перепровадити акцію, получити її з історичним тлом, схарактеризувати епоху і дієві особи, відчути духа часу, словом дати інтересну цілість, яка може подобатися читачеві.

Залозецький ур. в 1833 р. на Буковині, в с. Погорилівцях. Вчився в Коломиї, Чернівцях, Львові й Відні; скінчив теольогію і фільософію. Священиком став у р. 1858. Був основником Місійного Т-ва. Місійна праця підкопала його здоровля. Працював як письменник в ріжних журналах („Слово“, „Пролом“, „Родимий листок“, „Червона Русь“ і т. д.), в котрих містив статті й оповідання, як: „Із теки руського священика“, „Настя Чагрівна“, „Приключенія руской молодиці“, історичне оповідання „Звониміра“, що вийшло також окремою книжкою та інші. Залозецький знаний передовсім як автор історичних повістей та оповідань. Крім згаданої вже „Звониміри“ написав ще дві істор. повісти: „Половецкая моленица“, що вийшла з приводу 30-літнього ювилею його літературної праці в 1890 р. і „Ростислав, родональник галицьких князей“ в 1892 р.

Найслабший його твір з числа сих трьох повістей се „Звониміра“. Акція відбувається в III. ст. по Хр. в придунайській области, на передодні наїзду Гунів. Автор старається дати картину первісної культури й обичаїв, звичаїв, поглядів, домашнього життя; перед нами пересуваються пасічники, ловці, рибаки, пташники, люди воєнні, словом цілий тодішний світ. Після такого вступу переходить автор до властивого оповідання; затримується на одному поганському обряді, а саме на паленні живцем жінок і дівчат по смерти чоловіків або опікунів. Така доля стрінула дівчину Звониміру, котра мусить гинути на кострі по смерти свойого опікуна-гусляра що відбив її ще малою дитиною з рук Готів. Вона за всяку ціну бажає жити, одначе вкінці дається намовити й складає присягу, що згине в полумях. Не помагають відмови сусідів ані молодого Волоса Доброгнидіна, що кохається в ній; вірна принятому обичаєві й своїй присязі, зложеній умираючому опікунові, дівчина гине на кострі. Оповідання се присвячене памяти князя Володимира Великого мабуть тому, що завдяки йому закинено такі жорстокі поганські обичаї як палення живцем людей. У відсилачах покликується автор на численні історичні жерела. Тому можемо знати звідки Залозецький брав свої відомости про минулі часи. Це: Карамзін, Галицько-волинський літопис, Слово о Полку Ігоревім, давні пісні, пословиці, Ібн-Фоцлан, письмо Мономаха до Олега, билини та ін.

Найбільша й найкраща повість Залозецького — „Половецкая моленица“ (467 стор.). Автор працював над нею пять літ. Писав її, щоби „скріпити серце читача“[1]); в тій ціли вибрав часи Ярослава Осмомисла, „часи короткі, але світлі, в котрих одначе вже зароджувався черв“. Залозецький „бажав дати вірну культурну картину тодішної епохи: як Галич думав, чув, журився, плакав і радувався“. Письменник нарікає на брак відповідних жерел і матеріялів, через що мусів дуже часто інтуїтивно вгадувати деякі подробиці, однак „викоханий у руському сонці й на руських обичаях“ він сподівався, що зуміє віддати якслід духа епохи. Повість писана галицьким „язичієм“ і сам автор каже, що „язик моей повісти вот камень преткновенія!“ Всеж таки треба признати йому, що старався як найкраще віддати кольорит епохи вмілим уживанням архаїзмів. Сам він каже, що „дорожив кожним старорускім словом“, яке попалося йому підчас прочитування старих літописів. Дуже інтересно відтворив автор двоєвірря й відношення між християнською релігією та останками поганського культу, що жив ще серед нищих і вищих верств громадянства. Повість свою зачав історією заложення церкви в Чагрові й ролею, яку відіграв священик Аввакум, що своєю невсипущою працею й посвятою допровадив до побудования церкви, вистарався про всякі потрібні церковні річи, а евангеліє дістав від самого князя, що дуже опікувався церквами. Аввакумові приходиться поборювати всякі поганські вірування в божків, перед котрими відчувають страх навіть „путешественники“, що рік у рік мандрують до Христового Гробу в Єрусалимі. Своєю вірою в Боже Провидіння підчас нещастя, що стрінуло його тоді коли Половці пірвали його доньку Василину, дав він приклад доброго пастиря і праведного християнина. Позитивну ролю відіграв також епископ, що підчас крамоли боярів один був проти карання смертю Настасі. Автор відноситься з великою любовю до Галицької Землі, от хочби в розмові паломника з французьким маркізом. Паломник з гордістю говорить, що українська земля сягає „від варяжського моря по Дунай, Чуд, Муром, Угри, Болгарію“ і що „меч такий, який носить маркіз, в Галичі має отрок“ (ст. 34).

Акція відбувається в часах панування Ярослава Осмомисла на галицькій землі, на пять літ перед страшною трагедією, яка трапилася Настасі Чагрівній в р. 1172. Місця акції — село Чагрів, Галич, Берладь, степи половецькі й інші околиці великого князівства Осмомисла. В повісти є властиво дві акції, котрі розвиваються побіч себе. Перша — історія любови князя Ярослава й Настасі Чагрівної, друга — пригоди Василини й Остафія Душиловича. Обі ті акції розвиваються на історично-побутовім тлі, при чому більше уваги присвятив автор побутовій стороні. Він може дещо навіть за докладно старається відтворити давну епоху і нагромаджує таку безліч подробиць, що читач часто губить нитки акції та тратить орієнтацію. Та безліч епізодів і ріжних подробиць, се головна хиба композиції повісти. Друга хиба повісти те, що особа князя Ярослава вийшла блідо. Не відчуваємо його величі, не бачимо його таким, яким представляє його „Слово о полку Ігоревім“: „Високо сидиш на своїм златокованім столі“. Бо хоч автор покликується нераз на це місце зі „Слова“, то ніколи не дає такої характеристики Осмомисла, ані не поставить його в таку ситуацію, де можнаб вичути, що він дійсно могутний. Бачимо князя „як сидить у клобуці й мантії між боярами. На стінах висять луки, сагайдаки, роги. На залізнім обручі сидить сокіл“ (16); бачимо його й у Насті Чагрівної, але зате він рідко занятий державними справами. Сильніше виступає його конфлікт з боярами.

Сама фабула дасться переповісти в кількох словах. Василину, дочку священика Аввакума, схопили розбишаки й завели в Берладь. Там її держать пять літ. Її шукає Остафій Душилович, що закохався в ній, коли лежав в домі Аввакума ранений на ловах князя в Чагрівських лісах. По довгих пошукуваннях вдається йому відкрити в Берладі місце, де Половці скривають Василину. Завдяки берладському князеві Іванові Асанові, вдається йому висвободити її з рук половецьких жреців, що провадять її на костир, щоби принести в жертву богам. Це перша акція. Друга акція — любовні взаємини Осмомисла з Настасею, — дуже бліда; особа Чагрівної майже невловима. Князь кидається в її обійми через вічні непорозуміння з своєю леґальною жінкою Ольгою Гориславною; причиною цих непорозумінь була справа Берладника, котрий робив Ярославу богато клопоту, а котрого все боронила Ольга. Трагічна смерть Берладника на берегах Егейського моря долила оливи до вогню. Княгиня обвинувачувала Ярослава за його смерть. В часі тих непорозумінь Ярослав стрінув Настасю; і коли він хотів побороти своє почування та звернувся до Ольги, щоб ради Галича помирилася з ним, а вона відкинула його предложення, князь рішився впровадити до свойого дому Настасю. Се не подобалося боярам, котрі вже давно кривим оком дивилися на ласки, якими князь обдаровував Чагора, хоч він був двоєвірником, чи радше поганином і чужинцем. А „боярство було до крайности своєвільне й коромольне“; воно під намовою Святополка Юрієвича виступило проти князя, котрий „потоптав честь землі ногами“. На зібранні в боговидських бояр ухвалено усунути Настасю: „спалити відьму... а незаконное чадо єї удусити, да не ползает подкинений змий під клобуком галицких князей“. І якраз в той час, коли Душилович вертав з Василиною з Бакладі, на кострі привязано Настасю. Вже полумя стало огортати костир, коли свиснула стріла і вціливши Настасю в серце, вбила її. Це чура Душиловича, Данько вкоротив муки нещасної жінки.

Трета історична повість Залозецького це „Ростислав, родоначальник галицьких князей“ (1892). Акція відбувається в 1064 р. в Новгороді. Молодий князь вибірається в похід на Тьмуторокань, добуває його хитрощами і проганяє звідси Гліба Святославича. Панування Ростислава у Тьмуторокані зєднало йому симпатію його мешканців. Тільки Византійці були з нього невдоволені, бо забирав їм данину з тих народів, котрі давніше платили її Царгородові. Вони підступно отруїли його підчас бенкету, який князь уладив з приводу своїх імянин. Сини Ростислава стали відтак князями Перемишля й Теребовлі.

„Звониміру“ Залозецького перекладено на російську мову.

З повістей того часу треба згадати ще „Захара Беркута“ Івана Франка. Повість та появилася в 1883 р. Має це бути образ громадського життя Карпатської Руси XIII. ст. Автор намагається на історичному тлі (напади Татар) відтворити образ первісного суспільного ладу й устрою „громадської спільности й дружинности“. Франко переідеалізу-

[1]) Цитую зі вступу до „П. М.“.

вав минуле й дав радше якусь утопію ніж правдивий образ життя того часу. Шкодить повісти також її тенденційність; вона мала вказати як сьогоднішна суспільність має змагати до такого самого ладу. Про нереальність такої концепції не можна сумніватися. Також закінчення повісти (подружжа Мирослави, доньки боярина зі смердом Максимом) ледви чи можливе в тих часах. Воно пахне ідеями того віку, в якому жив Франко. Взагалі повість його як ціліть слаба, зате гарні поодинокі сцени (напр. опис ловів).

Крім цих більших повістей появляється у нас цілий ряд дрібніших історичних оповідань, призначених для народу; у видаванні їх заслужилося передовсім „Народне Видавництво“ й „Просвіта“. Більш інтересне з тих оповідань се „Боярин Дашко“ Михайла Олещука, про стан в Галичині після смерти князя Юрія II. і в часі вибору Болеслава Тройденовича*). Автор оповідає про напружені відносини між боярством і князем і претенсії до Галичини всяких сусідних держав. Дивне становище автора до Польщі, котру він уважає за первісну (?) власничку галицьких земель. „Казимир — каже він — не йшов воювати й добувати чужу землю, не йшов на кривавую бійку з братним народом, але йшов відібрати її під свою власть“. (16). З інших авторів слід згадати про Заклинського Романа. („Наше лихоліття“) і Гордієнка Данила („Картаґенці й Римляне“).

Так менше-більше представлялася наша історична повість і оповідання в минулому столітті. Повного її образу годі дати тому що вона лежить ще облогом, зовсім неопрацьована й забута. Всеж таки з того короткого перегляду видно, що історична повість у нас була, розвивалася й навіть дійшла до високого рівня у творах Хиляка й Залозецького.

В XX ст. писали історичні повісти в Галичині: А. Чайковський, О. Маковей, В. Будзиновський, В. Бирчак, Б. Лепкий, О. Назарук, Ю. Опільський, К. Гриневичева, А. Лотоцький, І. Филипчак та інші.

Тепер Галичина це одинокий терен, на котрім може розвиватися українська історична повість, бо на Радянщині вона зі знаних причин існувати не може. В. Б.

*) Нові студії доказують, що Юрій II і Болеслав Тройденович се одна особа. — Ред.

Знаменито граблять награблене

Успішний напад на Госбанк у Ленінграді. — Хто нападає?

З Петрограда доносять через Берлін: В цілім СССР щораз частіші стають напади на філії Госбанку (Государственного себто державного большевицького банку). Недавно серед білого дня ограбили філії стародубську, порховську й рибинську, де захоплено більші суми. Нападаючі всюди оставляють печатані відозви з зазивом, приготовлятися до загального повстання проти червоної влади. Ті відозви мають підпис: „Комітет акцій проти окупантів і грабителів Росії“. На днях той комітет урядив в само полудне напад на головну контору Госбанку в Ленінграді. Кілько було нападаючих, трудно ствердити, бо вони приказали публиці лячи обличчам до землі. Самі з револьверами в руках заняли касу і забрали з неї всю валюту в долярах і фунтах та значні суми в рублях. Операцію перевели скоро. Імити їх не вдалося.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

НОВІ ВИДАННЯ

THE DIVINE LITURGY of our Father among the Saints John Chrysostom Second revised edition. By Father Leo I. Sembratovich. Сторін 47+(1), 16⁰.

Розумний помисл мав о. Лев Сембратович в справі видання нашої Літургії в анґлійській мові зі вступом і гарно той помисл перевів в діло. Видання його прекрасне, артистичне, з окладинкою дискретного попелястого кольору, на крейдовім лискучім папері першої сорти. Гарне враження робить також те, що видавець не забув того видання предложити до апробати нашій церковній владі в Америці як також місцевому епископови в Детройті. Подібне видання повинні приготовити наші священики за границею також в мовах французькій, німецькій, еспанській і португальській, особливо придалобся довершити сего в Полудневій Америці, де вже є богато наших еміґрантів. — А. Ч.

Ілько Борщак: ШЕВЧЕНКО У ФРАНЦІЇ. — Нарис із історії французько-українських взаємин. — Наукове Т-во ім. Шевченка. — Праці Комісії Шевченкознавства. — Випуск II. Львів 1933, стор. 66. Вел. 8⁰.

РІДНА МОВА, науково-популярний місячник, присвячений вивченню української мови. Головний редактор і видавець проф. д-р І. Огієнко. Рік І. Квітень 1933 р., ч. 4, ст. 113—160. — Зміст: проф. д-р І. Огієнко: Чужі впливи на українську мову. — Проф. д-р Г. Ільїнський: Походження українських слів; 4. Ще раз про „заміж“. — Проф. І. Огієнко: Знахідний відмінок мужеського роду в формі родового. — Проф. д-р Я. Гординський: Важка проблема: Відношення мови літературної до народньої. — Мр. Й. Шемлей: Орудний однини жіночих іменників в народніх говорах. — Проф. Я. Бережинський: Дещо про переклади на українську мову. Лінгвістичні знаки. — Дід Огій: Граматика малої Лесі. — Проф. І. Огієнко: Чистота й правильність української мови. Відповідь на запитання наших читачів. Мова наших видань. Говори української мови. — Богдан З.: Збагачуймо український словник. — Інж. Ів. Сірий: Українські місцеві назви. — о. Ів. Бутера: Цікаві лемківські слова. — Д-р В. Виногородський: Слова з Підкарпаття. — Огляд праць для вивчення української мови. — Українська мова в „Записках“ Академії Наук, бібліографічний огляд. —Бібліографія нових праць для вивчення української мови. — Від Редакції й Адміністрації. — Адреса „Рідної Мови“: Варшава, вул. Стальова 25. м. 10. Річно 6 зол., піврічно 3 зол., квартярічно 1.50. — Чекове конто ч. 27.110.

Святочне число „Діла“

Велике число „Діла“ принесло дві цікавіші статті: Д-ра Дмитра Левицького п. з. „Значіння політичного проводу“ й Д-ра Степана Барана п. з. Колись і сьогодні. Обі статті обговорюють властиво ту саму тему, але інакше. Д-р Баран пише, що авторитет політичного проводу сильно впав серед нашої суспільности в Галичині й бачить одну з головних причин того в недостачі одноцільного критично-історичного огляду нашого недавного минулого, себто в несповненні обовязку зі сторони старшого покоління політиків. В тім бачить він і жерело нездорового почуття якогось окремого месіянізму серед нашої молоді та її своєрідної погорди до старших. На нашу думку в висновках д-ра Барана є богато правди. Треба ще було тільки додати, що найбільша відповідальність за той невеселий стан справ тяжить на проводі найбільшої політичної партії. — Справедливі ствердження поробив у своїй статті також голова УНДА, д-р Д. Левицький про щораз частіші напади на істнуючий провід УНДА навіть внутрі його власної організації та про безвиглядність створення під сю пору якогось більше авторитетного представництва на випадок розвалу УНДА. На те замітимо: Ніяка інша ґрупа так успішно не підриває політичного авторитету УНДА як його власні члени і його органи. Коли члени УНДА з повними підписами прилюдно викпивають ухвали ЦК УНДА і їм очевидно нічо за те не буде, коли партійні органи містять напади на провідних членів УНДА, то ніхто не може мати до УНДА ніякого поважання. Коли ж ті самі органи містять напади на провід

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЯК РОЗВЯЗАТИ УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ В ПОЛЬЩІ. Під тим заголовком появилася в „Нає Ціріхер Цайтунг“ кореспонденція з Варшави. Зміст: Українське питання в Польщі дуже трудне. Українці домагаються територіяльної автономії. Одначе для її введення треба побороти опір польського населення в Східн. Галичині, котре не схоче добровільно зректися здобутків осягнених від віків. Спір між обома народами можна злагіднити поширенням воєвідського і повітового самоврядування, через відбудову українського шкільництва і повне зрівнання у правах обох мов. Сю програму можна здійснити лише тоді, коли українська молодь відсунеться від скрайного націоналізму, а польські власти зреорґанізують адміністрацію в Східн. Галичині так, що дадуть працю Українцям в адміністраційнім апараті.

НОВИЙ ЗАПИТ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ вніс в анґлійськім парляменті пос. Рис Дейвис. Він питав, який буде склад Комітету Трьох, що розглядатиме українські петиції в Союзі Народів і чи на слідуючім засіданні Ради С. Н. розглядатимуть якусь українську петицію. Йому відповіли: В склад Комітету Трьох входять представники Франції, Еспанії та Норвеґії. Чи будуть розглядати українську петицію, не знати, бо ще нема списку справ, які розглядатимуть на слідуючім засіданні Ради Союза Народів. — Цікаво, коли Анґлійці знудяться тими все подібними запитами і все подібними відповідями в українській справі...

„ҐАЗЕТА ВАРШАВСЬКА“, головний ендецький орґан, пише, що між українським націоналізмом і ґітлеризмом істнують тісні взаємини. На це вказує м. і. акція Гетьмана Скоропадського. На думку „Г. В.“, „почалася широка ґра і супроти совітської України і в відношенні до українського населення східних окраїн Польщі“. Говорила верзла...

ПОМЕР НАГЛО польський міністр почт і телеґрафів І. Бернер. На його місце президент РП. іменував міністром того ресорту підполк. Еміля Каліньского.

ФОН ПАПЕН віцеканцлер Німеччини, відвідав Св. Вітця в Римі. Журналістам фон Папен заявив, що його поїздка до Риму не має офіційного характеру. Св. Отець зложив лише бажання довгих літ життя марш. Ґінденбурґови. Польська преса догадується, що заходи Папена в Ватикані скінчилися невдачею.

СОВІТСЬКА ВЛАДА остро запротестувала в Берліні проти ревізій у совітських торговельних представництвах. В ноті СССР ґрозить зірванням торговельних взаємин і відкликанням своїх представників.

АМБАСАДОР АНҐЛІЇ в СССР Овей, відкликаний недавно з Москви, заявив, що совітський устрій не вдержиться. Населення голодує, кермуючі совітські круги стратили віру в себе.

ТРИБУНАЛ МІЖНАРОДНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТИ в Ґазі рішив спір за Ґренляндію між Норвеґією і Данією в користь Данії.

ДО ВАШИНҐТОНУ відїхали б. премієр Франції Еріо і премієр Анґлії Мекдоналд. Оба державні мужі радитимуть з през. Русвелтом у важних політичних й економічних справах та приготовлятимуть ґрунт під світову економічну конференцію На сю конференцію запрошено також представників інших держав.

ЯПОНЦІ І МАНДЖУРЦІ здобули порт Чінґ-Тао і довколичні копальні вугля. Японська офензива в напрямі Пекіну і Тієн-Тсіну йде повним ходом. Таксамо у внутрішній Монґолії Японці йдуть вперед.

Новий відділ Банку П. К. О. в Палестині. Дня 20. б. м. повстав третий заграничний відділ, зорґанізований Банком П. К. О. в Тел-Авіві в Палестині Директором новоутвореного Відділу Банку П. К. О. в Тел-Авіві має бути п. Тадей Пех. Дотепер Банк П. К. О. має два заграничні відділи, один в Парижі при вул. Jean Goujon 31, у власнім будинку, другий в Буенос Айресі. Мимо тяжких услівій, в яких працювали заграничні відділи в минулому році, розвій їх діяльности був на загал вдоволяючий.

НОВИНКИ

Конкурс на управительку прив. жіноч. ґімназії СС. Василіянок **в Яворові і в Дрогобичі.** — Точніші інформації в Ігуменаті СС. Василіянок в Яворові і в Дрогобичі. 72 2-2

Новий український часопис „Рідне Слово“ почав виходити для Українців в Югославії. Програмову статтю в „Рідним Слові“ написав Преосв. Діонізій Няраді. Видавець і редактор „Р. С.“ о. Мих. Фірак Адреса: „Рідне Слово“, Пішкоревці, Югославія. Про Українців в Югославії подає отсі інформації: В Босні є 9 українських греко-католицьких парохій, в Славонії 3. Разом у Югославії 12 наших парохій. У всіх парохіях священики галицькі Українці. В тих парохіях є близько 15.000 Українців. В чергових числах „Р. С.“ обіцяє обширніше описати всі українські оселі в Югославії.

Католицька Фільмова Орґанізація повстала недавно в Римі під протекторатом Св. Отця Папи Пія XI.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні виголосив д-р В. Леонтович виклад на тему: „Історія української церкви“.

„В тіни хреста — і меча“. Так називається ряд статтей, котрі печатав „Новий Час“. В порівнанні з тими статтями відомі резолюції української націоналістичної молоді проти катол. Церкви се ще взірець розуму, доброго тону і такту. І мимо того є ще такі священики, котрі навіть агітують за „Новим Часом“.

Греко-катол. пароха в Таврові, пов. Бережани, о. Богдана Петрицького увязнено з наказу слідчого судді. О. Петрицькому закидають протидержавні виступи.

Концерт в память Гетьмана Мазепи відбувся в Ню-Йорку в салі церкви св. Юрія при 7-ій вулиці. На програму його складалися: промови о. О. Павляка та д-ра С. Демидчука, хорові точки, деклямації, орхестра і т. д.

„Україна“, львівська дружина копаного мяча, виграла першого дня свят товариські змагання з польською ліґовою дружиною „Поґонь“, найсильнішою у Львові. Вислід ґри 2 : 0 (0 : 0) на користь „України“. Другого дня свят „Україна“ програла з жидівською дружиною „Ґасмонеєю“ у відношенні воріт 1 : 3 (1 : 1). Видно, що „Україна“ була перетомлена по побіді над „Поґонею“.

Діточий концерт в честь Шевченка відбувся в Кутківцях пов. Тернопіль. Концерт уладжено заходами місцевого „Кружка Рідної Школи“ і філії „Союза Українок“ в Тернополі.

Вечір пластичної руханки уладжує Народна школа Р. Ш. ім. кн. Льва у Львові на Личакові при вул. Крупярській у власній домівці в неділю 23. с. м. о год. 6 веч.

Залізнича знижка на Загальний Зїзд Рідної Школи. Залізнича Дирекція у Львові рішенням з 20 квітня ц. р. Ч. VI/2/529/33 погодилася дати Делеґатам на Загальний Зїзд Рідної Школи 50 проц. знижки на переїзди I., II. чи III. клясою особових, мішаних, або поспішних поїздів. Знижка важна від 24—26 квітня 1933 включно тільки в поворотній дорозі зі Львова до стації виїзду, коли ця стація віддалена від Львова найменше 30 км. До Львова треба платити повний білет. Знижковий поворотний білет треба купити на зелізничій стації у Львові найдальше перед північчю дня 26 квітня ц. р. Всі учасники Загального Зїзду управнені до зел. знижки одержать в Канцелярії Зїзду зелізничу „карту участи“, без якої не зможуть купити знижкового зел. білету. Канцелярія Зїзду буде приміщена 24 квітня ц. р. в „Ремісничій Палаті“ при Стрілецькій площі ч. 8. Там також відбудуться наради Зїзду. — Головна Управа Рідної Школи.

„Підкарпатські Вісти“. Під таким заголовком почав виходити в Самборі двотижневик. Новий часопис, як зазначено в підзаголовку, присвячений культурно-економічним справам Бойківщини.

Український селянсько-освітньо-господарський місячник „Світло“ почав виходити на Закарпатті. Передплата 12 ч. к. річно. Видає „Світло“ філія „Просвіти“ в Мукачеві (вул. Коменського ч. 99).

Новий польський часопис почав виходити у Львові. Називається „Ілюстровани Телеґрам Цодзенни“. Видають його безробітні журналісти і друкарі.

До церкви в Грушові (Дрогобиччина) вломилися злодії й обікрали її на суму 40 зол.

До церкви в Красній, Надвірнянщина, вломилися злодії і забрали зі скарбонки 500 зол.

В Медиці (пов. Перемишль) згоріла хата і 4 стодоли. Причина пожежі іскра з комина.

В Ліськім повіті є 67 сіл, які не мають школи.

В Кристинополі пов. Сокаль відбувся зїзд делеґатів всіх читалень того повіту.

Свято ліса відбудеться в цілій Польщі дня 29 квітня.

Передсвяточний рух у крамницях Варшави був дуже слабий. Вудженин куплено на 30 проц. менше ніж минулого року.

На польсько-ромунській границі напало на стражника стадо вовків. Стражник застрілив 2 вовків, прочі втікли.

Почтовий дебіт в Польщі втратили отсі німецькі часописи: „Берлінер Таґеблят“, „Берлінер Ілл. Цайтунґ“ і „Бреслявер Нойсте Нахріхтен“.

В Чернівцях около 200 Українців і Німців, прихильників Ґітлера, демонструвало розбиваючи шиби в склепах. При тому ранено богато осіб, з того 5 тяжко. Поліція та військо увязнили 35 демонстрантів.

Дякую ВП. Управі кооп. „Основа“ в Станиславові, вул. Білинського 5, за дуже солідне, елеґантне й ґустовне виконання кравецької роботи і при тім дешевше, як по чужих робітнях. Поручаю проте повисшу робітню нашому жіноцтву так в місті, як в околиці, тим більше, що вона ґуртує виключно наших молодих робітниць, даючи їм спроможність прожитку та під умілим проводом фахової сили вивчує їх крою і шиття, щоб колись могли заснувати самостійний варштат праці. Вкінці зазначую, що весь чистий дохід згаданої робітні призначений на запомоговий фонд вдів і сиріт по священиках. — Константина Витошинська, професорова.

Доляр вагається. У Львові доляр вагається в ціні між 8.83 і 7.90 зол. Одначе з Вашинґтону вже наспіли вісти, що правительство Америки рішилося наразі покинути паритет доляра. В звязку з тим виринає плян спертя анґлійського фунта ст. на золоті і заключення анґло-американської цлової унії. Банк Анґлії закуповує великі маси золота.

Хто ще не прислав 20 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі“, нехай вишле до 1. травня с. р., бо від того залежить, чи будемо видавати „Н. З.“ в збільшенім обємі.

Біржа

ЗБІЖЖЯ: Підволочиська: Пшениця двірська 33.50—35.50; пшениця селянська 32.25—32.75; жито двір. 16.75—17; жито сел. 16—16.75; ячмінь двір. 14—15; ячмінь на мливо 12—12.25; овес двір. 13.75—14.25; кукурудза 15.50—16; бараболя промислова 3—3.25; фасоля біла 17—20; фасоля краса 17—18; горох пів Вікторія 22—24; горох полевий 14—16; бобик 10—10.50; вика чорна 9.50—10; вика сіра 8—8.50; гречка 16—16.50; просо 19—20; пшоно 31—33; конюшина чер. 75—80; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; лубін синій 8.25—8.75; ріпак озимий 40—42; лен 38—40; макухи льняні 17—18; сіно солодке прасоване 6.50—7.50; солома прасов. 4.50—5; ґрис жит. 6—6.25; ґрис пшен. 6—6.25 золотих.

НАБІЛ: Маслосоюз платить за 1 кґ. масла експ. і десер. 4.20 зол., за 1 л. молока 19 сот., за 1 л. сметани 1 зол., за 1 копу яєць 2.60—2.80 зол. — Тенденція на масло удержана, на молоко і яйця знижкова.

Жертви

Впр. о. Д-р Роман Решетило в Перемишлі зл. 20 на пресовий фонд „Нової Зорі“.

Впов. Д-р Василь Маковський нотар в Ліску зл. 5 для сироти по священику.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Секундарій Шпиталя
Др. БЕРНАРД АБРАГАМ
спеціяліст жіночих хоріб, акушер і ґінекольоґ
ЛЬВІВ, ЖОВКІВСЬКА 5, Тел. 94.50

Адвокат
Д-р ВАСИЛЬ ПАСЛАВСЬКИЙ
отворив і веде адвокатську канцелярію
В ДОБРОМИЛІ

Спеціяліст в хоробах серця
Др. С. ҐЛЯЗЕРМАН
б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена в Відні, ординує від 3—5. У ЛЬВОВІ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15 03.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон.
КАПЕЛЮХИ ШАПК
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

Найбільша в краю фабрика ДЗВОНІВ
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
В Калуші, Сівецька 15, і в Перемишлі, Красінського 63.
ВІДЛИВАЄ на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі. — — ПЕРЕТОПЛЮЄ старі неужиточні дзвони, постійно удержує на складі понад сто штук готових дзвонів від 10 до 600 кг. ваги. ВИСИЛАЄ на бажання сторони спеціяліста для уділення фахових порад і вказівок. Ціни приступні. Сплата ратами.
Жадайте оферт та цінників. 7

ЧИСТОЮ ЦИНКОВОЮ БЛЯХОЮ
давніше покривали палати.
Тепер можна нею покрити найскромніший дім.
НЕБУВАЛА ЗНИЖКА ЦІН.
„БЛЯХА ЦИНКОВА“
Бюро Продажі Польських Вальцівень Цинку Сп. з о. п.
КАТОВИЦІ, вул. Марійська ч. 11.

ЦІНИ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редагує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Р і к VIII. — Львів, четвер, 27 квітня 1933. — Ч. 29 (627).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405,867.

Бурливий Зїзд „Рідної Школи“

Сегорічний Загальний Зїзд „Рідної Школи“ мав бурхливий перебіг. Він проходив під знаком острої критики діяльности Головної Управи „Рідної Школи“. Головне вістря критики звертало проти системи виховання в „Рідній Школі“ і проти тих, що хотіли погодити скрайний націоналізм з католицизмом. Підчас дискусії на зїзді дуже виразно зазначилися ріжниці поглядів на засадничі справи виховання між „старими і молодими“. „Молоді“ часто воювали неправдивими або непровіреними фактами і нестійними арґументами, хоч не можна сказати, що всі їх закиди не мали деяких річевих підстав. Найбільше бурлива дискусія знялася над справою вибору інсп. Кузьмовича до Головної Управи „Р. Ш.“. Молодь голосувала проти його вибору (47 гол.), одначе його вибрано. Докладний звіт зі Зїзду „Р. Ш.“ починаємо печатати.

В церквах Москви повно вірних

„Фоссіше Цайтунґ“ доносить з Москви: В навечеря Великодня церкви в Москві вже з вечера були переповнені. Хоч падав грубий мокрий сніг, сотки людей стояли перед церквами, бо не всі могли зміститися в церквах. Священики ізза нечуваного натовпу не могли опівночи відбути обходів, що звіщали Христове Воскресення. Подібні вісти доходять також з інших міст СССР.

Литовсько-німецька митна унія

як перший крок до утворення литовсько-білорусько-української держави.

Польська преса доносить: Литовська влада рішила опрацювати проект литовсько-німецької митної унії і започаткувати переговори з Берліном. Ініціятором сеї унії був фон Розенберґ, керманич заграничної політики гітлерівців. В той спосіб Розенберґ робить перший крок до утворення литовсько-білорусько-української держави під еґідою Німеччини. В литовських економічних кругах сей проект наткнувся на сильний спротив, бо наслідком сеї унії булаби повна економічна залежність Литви від Німеччини.

Проблєма ревізії договорів

„відрочена на короткий час“.

„Курєр Варшавскі“ (ч. 108) в статті „Нема жадного звороту“ м. і. пише: Булоб засадничою помилкою думати, що протинімецька дискусія в анґлійськім парляменті се зміна в анґлійській заграничній політиці. Нема жадного звороту! Анґлійська політика лишається дальше пронімецька. Що найвисше можна сподіватися ослаблення інтензивности в піддержці Анґлії для Німеччини. Свідчить про це м. і. стаття в „Таймсі“, який пише: „Коли в Анґлії чимраз виразніше видно охоту відложити ревізійну проблему на короткий час, то вину за се Німеччина до певної міри мусить приписати собі“. Сі слова, пише „К. В.“, звучать як обітниця заплати Німеччині з чужої кишені за злагіднення протижидівського курсу. Ін. поль. часописи пишуть, що справа ревізії похоронена.

„Контрольована інфляція“ доляра

Президент Америки Русвелт дістав від Конґресу диктаторську повновласть у валютових справах. На тій підставі він згодився на емісію нових банкнотів, на зміну процентової стопи золота в долярі і на створення окремого уряду для стабілізації доляра. Міністр скарбу Будін признав, що поворот заборони вивозу золота се рівнозначне з відступленням Америки від паритету золота. В Анґлії преса пояснює, що знижка доляра се свідоме посунення Русвелта. Він приготовив її на приїзд Мекдоналда до Америки, щоби в той спосіб примусити Анґлію вернути до паритету золота. В Лондоні твердять, що інфляція доляра лише часова і що се типова контрольована інфляція. Коли Русвелт порозуміється з Мекдоналдом в справі устійнення золотового паритету, американська інфляція буде припинена. Та покищо на те не заноситься.

Апостоли в модних одягах

З Лондону доносять: Велике зацікавлення в анґлійських мистецьких кругах викликав новий образ відомого маляря Марка Саймонса, котрий малює виключно образи на релігійні теми. Новий його твір представляє Тайну Вечеру. Всіх її учасників від Спасителя почавши представив Саймонс в модних сучасних одягах аж до ковнірців і краваток включно. Апостоли намальовані з сучасних осіб. На боці представлена ґрупа мрачних осіб злочинного вигляду, серед них жовнір в сталевім шоломі, за ним баґнети й надпис: „Ми не стерпимо Його правління над собою“. Творець того образу каже, що він представляє символ боротьби між Христом і антихристом. А щодо модних одягів то звертає увагу, що всі малярі Відродження, отже епохи, котра дала людству найбільшу живопись, представляли Матір Божу, Христа і святих в одягах свого часу. Також і деякі наші мистці „українізують“ святих.

Наближається ледова епоха

Американський астроном Стетсон пише на підставі довголітних дослідів, що нашій землі загрожує знов ледова епоха. Ледові поля північного бігуна розширяться так, що покриють північну частину Америки й Европи. Ті зміни повстануть внаслідок ґравітаційних взаємин землі й місяця. Наша дійсність потверджує вповні слова американського вченого. На Великдень було так холодно, мороз і сніжні бурі, що люди забували що се Великдень і часто витались словами „Христос Раждается!“ А що буде на Різдво?

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ
— а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

УКРАЇНЦІ В РОМУНІЇ

1. Вступні уваги.

Перед світовою війною українську територію перерізувала лиш одна границя: російсько-австрійська. Після війни, по короткім періоді державного істнування, опинилася наша територія в границях 4-ох держав: СССР, Польщі, Ромунії й Чехословаччини. Значить, зі світової війни вийшли ми ще більше розбиті, ніж були перед нею. Кожда з тих 4-ох частин одного українського пня опинилася в инших обставинах і підпадає иншим впливам та живе иншим життям. Майже кожда з тих держав, у котрих опинився наш нарід за всяку ціну старається перервати всі звязки своїх Українців з прочими членами українського пня, ізолювати від инших як найщільніше. Найревніше очевидно копає духову прірву між Українцями Радянщина. Вона виставивши на Збручі непроходимий китайський мур, силоміць вщіплює українському національному орґанізмові марксівсько-ленінську отруту та не допускає на захоплений собою терен національної відтрутки — незалежної преси і книжки.

Се може найтраґічніший наслідок нашої програної, що замість двох типів Українців: Придніпрянця і Галичанина, будемо мати до діла з 4 новими типами, сформованими в ріжних нераз протилежних середовищах. Скільки то енергії, скільки зусиль треба буде колись стратити в майбутній українській державі на те, щоби привернути духову єдність, вирізьбити один засадничий тип Українця! Песимістам не тяжко навіть знайти чимало арґументів, що це завдання „взагалі невикональне“. Та свідомий своєї ціли провід поодиноких частин нашої нації пляновому і злочинному розбиванню її духової єдности мусить витревало і доцільно протиділати. Один зі способів такого протиділання, се постійна взаїмна інформація про життя-буття кождої з 4-ох частей українського пня та обмін культурними надбаннями. Розуміється, що в тім одно з найважніших завдань нашої незалежної преси.

Чи наша преса сповняє своє завдання в тій ділянці? Сповняє, але недостаточно. На перешкоді совісній та вичерпуючій інформації стоять в першій мірі матеріяльні і технічні перепони: брак освічених і спостережливих кореспондентів, зглядно брак грошей на їх оплачування, цензура, малий обем ґазет, марна скількість читачів часописів і т. п. Крім того на перешкоді стоять псевдоідеольоґічні окуляри, через які велика більшість преси глядить на релігійні, політичні та суспільні явища.

Тут хочемо присвятити дещо уваги життю наших братів в Ромунії на підставі доступної нам їх преси та деяких окремих публікацій. Розуміється, що побудований на таких неповних і часто односторонних жерелах нарис теперішнього життя Українців в Ромунії

не може претендувати на повноту аналізи того життя.

2. Трохи статистики.

Скільки направду Українців в Румунії? Цего не знає мабуть ніхто. Навіть ті, що переводили загальний перепис населення Румунії при кінці 1930 р. Бо не треба забувати, що Румунія це країна взірцевої нездарности бюрократії та всемогучого „бакшішу“ (хабаря). Крім того ділали тут добре відомі нам мотиви: помножування на папері чисельности пануючої нації. Конскрипційним комісарям не вільно було писати в рубриці національність: Українці, лише: „рутяни“ (т. зн. зрутенізовані Румуни) і „гуцани“. З другої сторони богато Румунів на Буковині записувалося як „рутяни“ тому, що Українців й інші національні меншости заохочується до еміґрації з околиць, де вони в більшости. Отже тут можливі лише приблизні цифри щодо Українців, комбіновані статистиками на підставі даних з ріжного часу.

На підставі тимчасового висліду загального перепису в Румунії, переведеного в останніх днях 1930 р., Румунія має 17,820.000 населення. З того в старім краю (регаті) 8,750.000, в Семигороді і Банаті 5½ міл., на Буковині 850.000, в Бесарабії 2,700.000. Під оглядом національним Румунія се типовий національно мішаний край. На основі критичного розбору статистики населення Румунії, доконаного одним мадярським ученим, Румуни у своїй державі становлять 67% населення, прочі, т. зн. 33% се національні меншини: Мадяри 11.6%, Німці 5.3%, Жиди 3.7%, Болгари 2.2%, інші 3.6%. Українці в Румунії по обчисленням сего вченого становлять 6.6% населення.

Які провінції заселюють Українці в Румунії? На Буковині живе 357.000 Українців і тут вони творять релятивну більшість. (42% населення Буковини), в Бесарабії 521.000 (19.6%), в Семигороді 50.000, у Молдавії 40.000, в Придунайщині 60.000. Разом усіх Українців у Румунії нараховує „Час“ і згаданий вчений 1,032.000, т. зн. якраз два рази більше ніж подає офіційна статистика...

Суцільною масою Українці живуть в північній і західній Буковині (тут становлять 66% населення), в Бесарабії, в її північно-західній частині (хотинський повіт) та на полудні (в пов. акерманськім та ізмаїльськім). В тих околицях Українці мають зглядну більшість (41.8%). Це, як сказано, цифри приблизні, бо як перед війною в Бесарабії, на Буковині за Австрії так і тепер в Румунії підтасовувано статистику на нашу некористь*).

3. В країні всемогучого „бакшішу“.

З історії поневолених народів можна навести чимало примірів, які свідчать що народи в часах політичної залежности богато навчилися від своїх зверхників. Здобутий підчас політичної неволі досвід і матеріяльні засоби дуже часто використовували ті народи опісля, при будові власної державности чи її сурогату (автономії). Вистарчить згадати хочби познанських і галицьких Поляків, Чехів, Ірляндців, Індійців та інших. Про декотрі з тих народів можна навіть сказати, що вони власними силами не булиб дійшли до такого розвитку і матеріяльного добробуту, колиб вони через довший час не знаходилися в орбіті високої духової й матеріяльної культури других народів, пр. народи в англійських кольоніях.

Українці, на жаль, не можуть сказати, що вони навчилися чогось путнього від пануючих над ними народів. Історична мачуха-доля приділила нам на „вчителів“ таких сусідів, в школі котрих не могли ми набути позитивних вартостей ні в области духової, ні матеріяльної культури. Навпаки, значну частину негативних рис нашої вдачі, особливо брак державницького змислу, можемо завдячити погубним впливам тих державних і національних орґанізмів, що виконували над нами політичну владу продовж цілих століть.

Та ствердивши се не треба забувати й цего, що ми були замало відпорні на ті деструктивні впливи. Ми скорше присвоювали собі лихі сторони наших сусідів, ніж їх державно-творчі прикмети. Але це інша справа, про котру тут не місце розводитися.

З усіх народів, що виконують тепер над нашим народом політичну власть, найменше даних мають на се Румуни, славні зі своєї „хоробрости“, браку почуття законности й нездарности та продажности їх бюрократії. „Бакшіш“ (хабар), або як на Буковині кажуть „хапове“ це головний, часто й рішаючий чинник в ромунськім публичнім життю, який промощує дорогу від найнищого до найвищого урядника. Про цей бакшіш повно в нашій буковинській і ромунській пресі. Для характеристики тих відносин наведемо кілька примірів. Ромунський „Гласул Буковіней“ пише: :„Бакциль, який заволікли на Буковину зі старого королівства, дуже вже поширився. Не було ще такої партії при владі, яка булаб вільна від цеї гнилі, хапівництва і беззаконности“. Другий примір: Посол ліберальної партії Д. Юка вніс у парляменті отсю інтерпеляцію: Що думає міністр фінансів зробити, щоби в його ресорті урядовці перестали брати хабарі за се, що виставляють платничі накази. Ніхто з громадян не може найти свого права, доки в мін-ві не заплатить відповідного бакшішу. Ромунські горожани, котрим належаться з державної каси гроші з якогонебудь титулу: за заставлений товар, платні, пенсії і т. п. радо дають 10 проц. бакшішу або й більше, щоб лише дістати свою належитість“.

Такі хабарі оплачує мешканець Букарешту або його околиць, коли сам полагоджує свої справи. В богато гіршім положенні мешканці провінції. Вони мусять або самі їхати до столиці, або заплатити тому, хто такими посередництвами займається. В Ромунії богато людей жиє з такого посередництва в бакшішах. Буває й таке, що громадянин, якому належаться від держави якінебудь гроші, часом і половини мусить зректися, щоб лише решту дістати. І такі випадки як пр. сей, що аташе ромунського посольства в Софії, Мілеску, взяв від чеського банку хабара у висоті 5 проц. вартости спровадженого цукру з Чехословаччини до Ромунії, се явища в країні „хапового“ зовсім буденні. Буковинський „Час“, застановляючися над тим, що сталосяб, колиб усіх хабарників у Ромунії засуджено, відповідає: „Біда булаби та, що не сталоби місця для всіх хабарників, навіть, колиб всі публичні будинки в Ромунії попереміновано на вязниці. В Ромунії більша половина маєтків походить з „хапівного“, кінчить „Час“.

Що в тім нема пересади свідчить факт, що у вересні 1932 р. ромунський парлямент мусів ухвалити закон про „ревізію приватних маєтків й оборону чести“. На підставі того закону кождий державний або самоврядний урядник на жадання компетентних властей мусить доказати, що майно, яке посідає, набув чесним способом, який не колідує з карними законами. До двох місяців по оповіщенню сего закона, зглядно по іменуванні має урядник зложити зізнання про стан свого майна. Інша справа, що такий закон придавбися не лише в Ромунії... Референт так узасаднював у парляменті потребу ухвалення того закону: „Ствержую дивний факт, що богато осіб, які виконували, або виконують службу в державі чи громаді, дуже часто зривають зі скромним дотеперішним життям і зачинають вести виставне і богате життя. Виставлені помешкання, чудом створене або збільшуване майно насуває природне питання: відки це все? Питання мусить дістати відповідь“ („Час“ ч. 1116 з 1. IX. 1932). Чи цей закон дасть відповідь на се і причиниться до викорінення хабарництва, треба сумніватися.

Можна собі уявити, які річи будуть діятися при виконуванні такого закона. Коли вже говоримо про сей знаменитий закон, то годі не згадати про один веселий інцидент при його ухвалюванні. Він знаменито характеризує тамошні відносини. Коли справоздавець у парляменті почав референтувати сей законопроект, на салі серед послів у с і х партій зірвалася буря оплесків. „Час“, пишучи про се, додає від себе: „То щось так як злодій на ярмарку утікаючи перед погонею кричить: „Ловіть злодія!“

В такій то школі публичної моралі і державно-творчого думання „виховується“ в Ромунії понад міліон Українців. Наслідки того „виховання“ вже видно. Про них „Час“ так пише: „М о р а л ь н а р о м у н і з а ц і я“ з а х о п л ю є й у к р а ї н с ь к і к р у г и. Прямо руки ввявають і мозок висихає, коли дивитися як моральна проказа ширить ся чимраз дальше“. М. П.

В і д Р е д а к ц і ї „Н о в о ї З о р і“: Щодо твердження Вп. автора, немовби від наших сусідів ми не могли нічого навчитися, то Редакція має деякі застереження. Ми думаємо, що нема такого народу, від якого не можнаби бодай дечого навчитися. І так трудно припустити, щоб московський (великоруський) нарід, котрий заняв пів Европи і пів Азії, не мав жадних позитивних прикмет. Колиб їх не мав, то Бог не давби йому таких просторів і такої влади. Хоч той нарід має великі хиби, та має він і прикмети, а саме: орґанізаційну тугість, вироблений послух своїй владі (чого в нас нема), велику рухливість і торговельну підприємчивість, високо вироблене милосердя супроти своїх, велике бажання науки, значну міру самопошани. — Що до Поляків, то їх свідомий патріотизм мабуть не має собі рівного на континенті Европи. Навіть прості Поляки часто переняті великою жертвенністю в ім'я патріотизму. Ніде правди діти, що значна їх часть сильно привязана до католицизму і на тім їх привязанню виростала властива сила їх патріотизму. — Що до Ромунів, то їх кермуючій верстві треба безумовно признати велике політичне вироблення, котре помогло Ромунам вдержати навіть під Турками самоуправу бодай в деякій мірі. Те політичне вироблення Ромунів полягає головно на браку екстремізму і максималізму. А якраз екстремізм і максималізм се наші головні хиби.

*) Др. Ст. Рудницький. Огляд національної території України. Берлін, 1923.

ҐАЛЯНТЕРІЯ ВСІЛЯКОГО РОДА
ВУЛ. БОЇМІВ Ч. 4
СУКНА на одяги мужеські, пальта, футра, костюми, жіночі плащі й студентські мундурки як також всілякого рода вовни, шовки на жіночі сукні у великім виборі
поручає
МАҐАЗИН ТОВАРІВ БЛАВАТНИХ І СУКОННИХ
МЕЧИСЛАВ ЗАЛЄСКІ
ЛЬВІВ, пл. Марійська ч 10 Телєфон 53 60

Більше активности у важній справі

З приводу ювилейних Загальних Зборів Товариства взаїмних обезпечень „Дністер“.

Сегодня 27. квітня ц. р. відбудуться загальні збори Товариства Взаїмних Обезпечень „Дністер“ у Львові, які замкнуть сороклітній час праці цеї установи. З приводу цих зборів приходиться нам звернути увагу на кілька справ, звязаних з обезпеченням будинків від огню в „Дністрі“, бо ці справи уважаємо дуже актуальними, а їх порушення уважаємо якраз тепер дуже на часі.

Мусимо пригадати, що в основанні і веденні Товариства „Дністер“ брали від початку участь найвизначніші особи нашої духовної Єрархії, а крім цього розвиток „Дністра“ спирався передовсім на активній допомозі нашого духовенства, яке своєю радою і ділом помагало „Дністрові“ добувати не тільки матеріяльні успіхи, але також скріплювати свій авторитет серед широких народніх мас.

Коли приглянемося розвиткові Товариства „Дністер“ перед війною, то цей розвиток був дійсно світлий. Обезпечення від огню було тоді добровільне і завдяки широкій роботі нашої сільської інтеліґенції, передовсім нашого духовенства та наших свідомих селян „Дністер“ вріс на одну з перших установ так що до своєї фінансової і матеріяльної сили, як також що до свого значіння в народі. Не було у нас села, де не було б агенції Т-ва „Дністер“ і мало було таких селян, які обезпечували би свої будинки в чужих товариствах. Рік 1913. закінчило Т-во „Дністер“ 268.999 важними полісами в 3897 громад, якими обезпечено вартість 321,525.833 австр. корон. В тому році виплачено за 331 шкіл 1,887.190 австр. корон відшкодування. Тоді виносили: резервовий фонд 2,132.586 австр. корон, резерва премій 1,100.526 австр. кор., а самим тільки аґентам виплачено провізії 248.595 австр. корон.

По війні ситуація змінилася, бо замість дотепер добровільного впроваджено в польській державі примусове обезпечення від огню. Видано закон і розпорядки, які кажуть, що все примусове обезпечення переводить „Паньствови Заклад Убезпечень Взаємных“, а тільки коли обезпечений зажадає, може 1/3 частину перевести до іншого заведення, в нашім випадку до „Дністра“. Ми так все і всюди добиваємося рівних прав і говоримо про несправедливости супроти нас, що коли ми дістали таку законну можливість, то треба було припускати, що наша національна здисциплінованість доведе до того, що хіба не буде ні одного свідомого громадянина, власника реальности, який не обезпечив би тої дозволеної законом 1/3 частини в „Дністрі“. Так бодай виглядало тому, що перед війною обезпечення не було примусове, а наш нарід горнувся до „Дністра“ і розумів вагу цеї своєї установи.

Та як у богатьох випадках так і в цьому наша активність не йшла в парі з нашими обіцянками. Бо хоч у нас обезпечено в Галичині всіх власників реальностей, а таких Українців вповерх 1 міліон, то в р. 1931. було в „Дністрі“ обезпечень тої 1/3 частини будинків лише від 102.610 власників. Правда, великим зусиллям удалося піднести це число на 122.582 поліс, однак зі самих перед війною обезпечених господарств бракує ще 147 тисяч, які тепер всі спокійно платять повну премію до державного заведення. Чи-ж можна дивуватися, що при такім стані не тільки Т-во „Дністер“, обмежене у своїй праці законом, а ще більше підтяте байдужністю громадянства, не може склеїти кінців разом та бореться з поважними фінансовими трудностями.

Припустім, що не 1/10 часть власників наших реальностей, а всі обезпечилибся в „Дністрі“ лише на ту 1/3 законом дозволену частину. Тоді премій вплинуло би до „Дністра“ на 4 мілізни золотих більше і ця можливість дала би нові перспективи розвитку цеї нашої установи. Коли числити, що від цих премій самі відсотки в рік виносять близько 300.000 зол., то вже з цього видно, які величезні гроші пропайновуємо цілком непотрібно, а потім нарікаємо, що ми бідні та що все нам дісться кривда. А прецінь ті величезні гроші могли би придбати для нашої установи і нашого національного господарства дослівно не тратячи ні одного сотика, бо-ж чи хочемо чи не хочемо, стягають з нас ці гроші для П. З. У. В. То-ж треба тільки трошки доброї волі, треба трохи освідомлення в своїому найближчому окруженні, — і направду великі гроші оберегуться для нас та дадуть можність розвинутися ще не одній ділянці нашого народнього господарства.

Отсих кілька завваг піддаємо з приводу ювилейних загальних зборів Товариства „Дністер“ під розвагу передовсім нашого духовенства, яке стільки труду і праці вложило в розбудову „Дністра“ досі та яке має можливість і на майбутнє впливати на широкі верстви нашого народу, щоби „Дністер“ міг без ніяких матеріяльних жертв зі сторони нашого громадянства, тільки використовуючи законні постанови, дальше існувати та розвиватися для добра нашого загалу.

ЛЕВКО СИЗИЙ

УНІЯ ЧИ ПРАВОСЛАВІЯ

стремить до винародовлення Українців.

3) Кати України, православні царі, на спілку зі своєю інституцією, православною Церквою, намагалися навіть тут в Галичині, ще під Австрією, нищити наше народне життя і нашу гр.-катол. Церкву. Не буду розводитися над сею діяволською роботою в 19. ст., бо про се можна знайти в численних, друкованих виданнях (як також дещо в ще недокінченій, дуже цінній праці о. Карівця ЧСВВ під заг. „Велика реформа Чина СВВ 1882. р.“, яка то праця печаталася на сторінках „Нової Зорі“). Згадаю лише про неймовірні стремління царської православної Москви відносно Галичан і Унії в р. 1914, записані у споминах французького амбасадора в Петрограді Моріса Палеольога. Про царського ґубернатора Галичини підчас інвазії в р. 1914., ґрафа В. А. Бобрінського згаданий амбасадор пише:

„Підстава його доктрини се ненависть до уніятської реліґії. Уніяти — по словам ґрафа Бобрінского — се зрадники православія, ренеґати, відступники, яких силою треба наверпути на шлях правди“. — „І так негайно — пише згаданий амбасадор — почалися переслідування. Арештують уніятського Митрополита ґрафа Шептицького. Виганяють монахів Василіян. Конфіскують церковні добра. Нищать українські Служебники. Російськими попами заступають уніятських священників,... завішують всі українські часописи, замикають університет і школи та звільняють галицьких урядників“. А знова Сазонов, рос. міністер закордонних справ, сказав до М. Палеольога: „Не ждіть, щоб я брав в оборону Уніятів; я їх ненавиджу і обезцінюю, бо вони всі ренеґати“[4]).

Відносно „переслідувань і террору“, яких, на вашу думку батюшко Свічо, мали допускатися уніяти на православних, то ми відвернемо другу сторону медалі і пригадаємо вам лиш коротко історію многострадальної Холмщини, де в II. половині минувшого століття православна російська держава, на спілку з православними епископами і священниками, огнем і мечем, в кровавий спосіб, знищили Унію. Підчас тої масакри та кровавого переслідування понесло мученичу смерть 85 гр. катол. священиків, 33 священиків вивезено на Сибір, де вони погинули з голоду й холоду в царських вязницях, а до Галичини перейшло тоді 67 гр.-катол. священиків. Се річи загально знані, ще живуть навіть ті, що були свідками сего переслідування. Тоді гинули на Холмщині від куль православних посіпак, царських салдатів, також сотки мірян (навіть безборонні жінки і діти) і то лиш тому, що хотіли остати вірними гр. катол. Церкві. Цар Александер II., за панування котрого діялися згадані переслідування, був дійсно — як каже історія — православним Нероном 19. століття!

З великою насолодою пише батюшка Свіча про се, що „гр. катол. священики говорили колись давніше у себе дома по польськи і проповідували по польськи“. — Се правда, але через се переходове явище не спольонізували вони нашого народу. Зрештою було се в часах, коли горішна верства кождого народу в Европі говорила чужою мовою. Наше національне відродження прийшло скоро. Незабутній о. Маркіян Шашкевич виголосив в р. 1834. укр. мовою проповідь в катедрі св. Юра, за ним пішли десятки й сотки інших. Крилошанин о. М. Куземський постарався о заложення більше як 1000 шкіл в Галичині і до них впровадив 1848. р. укр. мову навчання. Михайло Левицький, котрий в р. 1816. став галицьким митрополитом, підніс перший в галицькім соймі, щоби науку реліґії викладали священики в школах по українськи. А комуж з нас не відома діяльність на укр. нац. ниві перемиського Владики І. Снігурського, котрий закладав укр. школи, а в р. 1833, як раз рівно сто літ тому назад, видав навіть обіжник до священиків, в якім зобовязав їх в совісти до проповідування Божого слова народньою мовою та до навчання дітей в школах також укр. нар. мовою. Завдяки нашим священикам (Могильницькому, Устіяновичеви, Вербицькому і многим иншим), появилися серед нашого народу просвітно-економічні інституції, які стали великим вкладом в нашім нац.економ. дорібку. Минає ледви 100 літ від нашого нац. відродження в Галичині, а вже Галичина придбала собі почесну назву „Українського Піємонту“. І в тім немала заслуга нашої гр. катол. Церкви та її національно свідомого, діяльного і патріотичного духовенства.

А якже під тим оглядом виглядає в порівнуванню з Унією хочби навіть теперішня православна Церква в Польщі, яка є нічим иншим, як лиш розсадником московського обединительного духа серед укр. православного народу та бебецьким ступайком! Її священики ще й тепер в подавляючій більшости голосять проповіди до укр. народу московською мовою, а її преса (гл. „Слово“ ч. 73 з 1932) безсоромно аґітує за російською школою на українських землях!

Тут, батюшко Свічо, нема підстави ґорщитися тим, що уніятські священики і Владики уживали в 18 ст. польської мови, бо така мнима „польська орієнтація“ не пошкодила нашій нації і Церкві, так як польська і латинська мова, якої вже в 17 ст. уживала Москва[5]) в домах богатих бояр і на царськім дворі, не пошкодила російській нації і православній Церкві. — А теперішня православна Єрархія в Польщі та її духовенство чи не уживають і то навіть в переписці між собою польської мови, про що свойого часу писав Д-р Річинський в 281 числі „Діла“ (з р. 1930) та на що слушно жалувався навіть „Русскій Голос“ в 4 ч. з 1931 р.?! Тай многомного инших справ вказує на се, що теперішня польська православна Церква стала аж до пересади й обридження бебецьким льокаєм та рабом. Самі ідейні Москалі паленіють з сорому, що православна Церква танцює так, як „пан“ каже!

Ви, батюшко Свічо, носите мабуть окуляри для далекозорих, бо видите чуже під лісом, а свойого власного не можете доглянути навіть під своїм носом.

Д. б.

[4]) Гл. „Неділя“, ч. 33. з 1932.

[5]) Гл. Н. Смирновъ: „Западное вліяніе на русскій языкъ въ Петровскую епоху“. Птрб. 1910.

Америка годиться на зменшення

воєнних довгів.

З Вашинґтону повідомляють: Представники американського уряду заявили в розмові з Мекдоналдом, що не погоджуються на скреслення воєнних довгів. Натомість уряд Америки прихильно розгляне справу зменшення тих довгів або їх відрочення. В економічних справах Америка готова зробити все необхідне оскільки інші держави зроблять те саме. Мекдоналд і Русвелт по першій нараді видали отсей комунікат: Головні питання світової політики прослідчено, опісля рішено негайно віддати ті справи знавцям під розгляд.

Нема чоловіка трусливішого ніж я при обдумуванні воєнного пляну. Я перебільшую тоді всі небезпеки, мене мучить велика трівога, хоч перед оточенням показую великий спокій. Та коли я вже рішився, тоді забуваю всьо — крім того, що може мені дати успіх. (Наполеон).

„Право“ людоїдства

Чого побоюються Жиди в Польщі й яке наше становище до того.

В 5059 ч. львівської сіоністичної „Хвілі“ появилася інтересна й дуже актуальна стаття д-ра Вурцля. Він пише, що вшехпольська преса з „Газетою Варшавскою“ на чолі вже отверто пише, що в Польщі треба з Жидами зробити те, що зробив Гітлер в Німеччині. Треба числитися з фактом, що народова демократія ошоломлена поводженням Гітлера за всяку ціну хоче його наслідувати. Живемо в часі одної з найстрашніших господарських криз, які колинебудь переходило людство. До соток тисячів домів вдерлася нужда, міліони людей давить журба за хліб насущний. Всі проекти й зарядження показалися безуспішні. Ніякі обіцянки не здійснилися. І в тій розпучливій ситуації зявляються апостоли ідеалу, котрі кричать: „Люди! І по що ви мучитеся? Ось серед вас живуть три міліони Жидів, котрі ще не вмерли з голоду, бо видно мають з чого жити. Заберіть їм все, відберіть їм їх варстати праці й тим заспокоїте свій голод. Замкніть жидівські крамниці, тоді ваші крамниці матимуть більше покупців. Забороніть практику жидівським адвокатам і лікарям, тоді заповняться ваші бюра й ординаційні кімнати. Відберіть жидівським ремісникам їх знаряддя праці, тоді ваші ремісники зачнуть угинатися під тягарем замовлень. Виж пани сеї землі! Щож вас обходять Жиди? Нехай гинуть з голоду!“ — Чиж можна дивуватися, коли такі кличі в ухах голодних і затрівожених людей звучать як райська музика, особливо коли ще до того кидається аргументи про низшість і злочинність жидівської раси, про жидівський большевизм і їх ворожнечу? Ті аргументи мають в собі згори експіяцію навіть за найбільшу нелюдяність і брутальність тай ще оточують такі вчинки авреолею патріотизму. В часах голоду мозки не працюють нормально. Таж відомі описи, що на заблуканих кораблях родиться часом охота до людоїства. Польські ендеки думають, що Польщу треба сегодня уважати таким заблуканим кораблем, на котрім сильніший, щоб перетрівати, має право людоїдства. Чи вшехполяки побідять? Не хочемо бавитися в пророцтва, одначе не вільно нам затаювати, що та „ідеольогія“ має більші шанси здійснитися ніж ідеольогія большевизму, а одна і друга жирують на людській нужді і нещастю. Не апелюємо до нікого, кождий знає, що загрожує... — До сих виводів жидівського діяча замітимо коротко: Не час тепер вичисляти Жидам блуди, які богато з них поповнило і тим причинилося до страшного психічного наставлення мас особливож усякої півінтеліґенції. Тепер час протиділати при кождій нагоді погромницьким настроям, які дійсно чути в ненормальній атмосфері. Се ми Українці-католики обовязані робити не тільки з моральних мотивів, але також з добре зрозумілого власного інтересу, бо зачнеться виїмковим поведенням на Жидах але скінчиться ще більше виїмковим поведенням на нас. Клич „Бий Жидів!“ все тягне за собою клич: „Бий інородців!“ І тоді зачинається щось таке, чому вже трудно підшукати імя.

Скорість 700 км. на годину

Італійський летун, підофіцер Франціско Ажелльо, осягнув новий світовий рекорд скорости в гідропляні над озером Гарда, а саме 700 км. на годину (пересічна скорість 685 км. на годину). Він летів на монопляні типу Маккі з мотором Фіята.

Польсько-українська трагедія

Нова серія статтей*).

Перед роком можна було тут і там стрінути оптимістів, що схильні були вірити в яку таку поправу польсько-українських взаємин. Перестерігаючі голоси визначних польських політиків-публіцистів на адресу польського громадянства й уряду — голоси пп. гр. Лося, Бохеньского, гр. Борковского, Єзежаньского та інших — що правда нечисленних — домагалися зі становища польської державної рації зміни дотеперішної політики супроти Українців. Вторував їм з української сторони о. Епископ Хомишин своїм Пастирським Листом, що апелював до Поляків і Українців зі становища християнської етики та вказував на небезпеку духового нігілізму, що грозить зі сходу обом народам. Вслід за цим здавалося, що й офіційна польська політика зміряє до зміни курсу. Тодішний воєвода п. Ружнецкий започаткував був конференції з представниками українського громадянства в цілі — як повідомляли урядові комунікати — познакомлення з вимогами тогож громадянства в ділянках господарства, освіти й також в державній адміністрації. На жаль — це була омана. Тепер кождому ясно, що на початку 1932 р. ситуація Польщі в Союзі Народів (пацифікація) вимагала деяких тактичних потягнень, „ут аліквід феціссе відеатур“ в українській справі. Ту ціль мали конференції у львівського воєводи та деклярація в українській справі з дня 16. І. 1932 р. міністра внутрішних справ. Отже „обганялися перед докучливою мухою“, — як висловився п. Єзежаньский. А коли муху „здушено“, події пішли втертим історичним польсько-українським шляхом так, що всупереч надіям нечисленних оптимістів, в минулім році польсько-українські взаємини не лише не поправилися, але так погіршилися, що означення їх терміном „польська-українська трагедія“ буде найвідповідніше.

Правда, і найбільші оптимісти не ідеалізували собі польсько-українського зближення. Свої надії опирали на реальних підставах державного закону. Як відомо, дня 26. IX. 1922 р. сойм Польщі ухвалив закон про автономію воєвідств львівського, станиславівського й тернопільського разом з законом про український університет, котрий то закон — як звучить рішення — мав бути здійснений найдальше до 26. IX. 1924 р. Отже не безосновно міркували оптимісти, що уряд в десятиліття рішення вище згаданого закону впровадить його в життя, хотяй би лише з огляду на авторитет власних законів, ухвалених добровільно.

Це не лише не сталося, але ряд законів, як напр. закон кольонізаційний, шкільний, про товариства, самоврядування та інші, зредукували національне українське життя до такого мінімум, якого навіть не сподівалися найбільші песимісти з української сторони.

Природно — ціле парляментарне українське представництво якнайбільше торжественно протестувало проти тих законів, пригадуючи урядові міжнародні зобовязання, зажадало автономії. З боку соймової більшости й уряду це домагання означено як претенсії на якісь привілеї, виключаючи абсолютно „можливість, щоби Польська Держава заключала якісь договори з котроюнебудь стороною на тему тих окремих привілеїв“. В тій полеміці не обійшлося і без комічних епізодів. Один промовець соймової більшости, заперечуючи автономічні домагання Українців, з нещирим патосом потішав Українців майбутною державністю — Великої України. „Радо жертвуємо Нідерлянди п. Заглоби, бо це нас нічо не коштує“, — пише з гіркою іронією політик і публіцист цеї міри, що б. міністр п. Лев Василевский.

А в краю кипить. Українські політичні процеси стали загальним явищем. Не тільки нема місяця — майже нема тижня, щоби перед трибуналамч не відігравалася якась сцена з великої польсько-української драми. Майже щоденно отвираються двері тюремних казаматів, щоби поглинути нових вязнів. Один з українських послів з соймової трибуни з сарказмом стверджує, що тюрма це одинока інституція, доступна для Українців. Колиб оповіщено статистику політичних процесів з 1932 р. і також літ тюрми, вимірених присудами, ті числа викликалиб счудування. Час від часу повторяються потрясення, котрі поглиблюють пропасть, збільшують ненависть між обома народами. Падають (обосторонно — Ред. „Веку Нового“) жертви на полі бою чути понурий скрипіт шибениць.

*) „Век Нови“ ч. 9507 зачав печатати нову серію статтей в польсько-українській справі. Покищо подаємо тут в точнім перекладі знамениту статтю Богдана Словянського. — Ред. „Н. Зорі“.

За мирну ревізію договорів

Під таким заголовком „Газета Польска“ доносить з Лондону: „Таймс“ у вступній статті боронить концепції мирної ревізії договорів, стверджуючи, що справа ревізії вже отворена. Це булоб великим нещастям Европи, колиб вона не довела до якогось практичного висліду. „Таймс“ підкреслює трудноші мирної ревізії з огляду на опозицію Малої Антанти і ще сильнішу опозицію Польщі. Рівночасно „Т.“ зазначує, що ревізія не може бути довершена без участи заінтересованих держав і що ревізійна акція буде ведена в рамцях Союза Народів. Теперішна хвиля, на думку „Т-а“, мимо всіх труднощів пригожа до дискусії про ревізію, бо дальше зволікання ще більше утруднювалоби мирову ревізійну акцію. Кореспондент „Газети Польскої“ підчеркує, що „Таймс“ вважають висловником поглядів мін-ва загран. справ (Форейн Офісу) і що сей часопис перший раз так виразно і рішучо висказується за ревізією договорів

Французький орган про Гітлера

Парижський щоденник „Журналь“ приніс таку кореспонденцію свого дописувача Едварда Ельсе з Мінхена: Політичні медики все люблять говорити на тему, „від чого суджено вмерти гітлерівському рухови“. На жаль, я не такий медик і думаю, що вмерти йому суджено не від якоїсь внутрішної недуги, але — тільки не скоро — колись від старости. Тепер треба ствердити, що гітлерівські організації скріпилися й стали суцільніші. Успіх зробив той рух ширшим, глибшим і більше однородним. Гітлерівська филя залила всі нерівности ґрунту, котрі видавалися для неї перешкодою. Над усею Німеччиною закріпилася тепер її гладка поверхня, ненарушена ніякою рапавістю. Та филя проковтнула все. Як говорять Анґлійці в молитві при заключуванні подружжа, Гітлер і Німеччина тепер нерозривно звязані з собою на будуччину так добру як і недобру. Коли для них виникнуть трудности, то се викличе тільки горячку мучеництва і героїзму. Нема ніякої підстави думати, що гітлерівський рух розсіється і минеться як сон. Ніде в Німеччині нема нічого такого, що булоби спосібне протиділати йому. Він заволодів країною цілковито і не страшні для нього ніякі народні повстання, ніякі інтриги політиків.

Звичайний Загальний З'їзд „Рідної Школи“

Дня 24 квітня с. р. відбувся у Львові в салі Ремісничої Палати Звичайний Загальний зїзд Рідної Школи (Українського Педагогічного Т-ва). Рано відправлено Богослуження в церкві Успення Пр. Діви Марії за померших членів. Наради зїзду зачалися о год. 10 при участи 221 делеґатів, з того 21 священиків, 22 жінок, решта учителі РШ, студенти і т. д. Селян було дуже мало, всього кількох. Заступлена була вся українська націонал. преса. На ґалерії кількадесять гостей. О. Мітрат О. Базюк (заступник голови Гол. Управи РШ) відкрив збори короткою промовою витаючи всіх приявних. Приявні відспівали „Христос Воскрес“. Відтак о. Базюк відчитав порядок нарад. У звітовому році (1931/2) померли отсі члени РШ: радник О. Саляк голова УНО, о. Курдидик, о. Петрашкевич, д-р А. Лунів і п. Марія Лисова. Память їх вшановано повстанням з місць. На секретарів зїзду покликав о. Базюк п. Ставничого та студ. Атаманюка. В справі верифікації протоколу останнього загального зїзду проф. Ластовецький поставив внесення, вибрати Верифікаційну Комісію, що принято. На йогож предложення вибрано Вер. Ком. в складі: д-р І. Романків, п. Ст. Совик і дир. В. Полянський. Відтак д-р М. Коновалець, секретар Гол. Управи РШ, виголосив звіт з діяльности Гол. Управи за рік 1931/2. Гол. Управа як центральний орґан РШ, старалася оживити діяльність т-ва таким способом, що дбала за поширення орґанізаційної сітки РШ по найдальших закутинах нашої землі та за фінансування т-ва. Рідношкільна акція велася головно в тих двох напрямках. Президія Г. У. відбула 45 засідань, майже кождої середи. Крім сего було 5 засідань повної Гол. Упр. Відбуто ряд анкет в обороні РШ, нашого учительства, шкільництва у звязку з новими шкіль. законами. Інтервеніовано у влади в справах наших учителів. Орґанізаційна акція розбудови обхопила цілий край. Така важна установа, як РШ повинна мати свої кружки в кождій місцевости. Розбудова РШ мусить спертися на орґанізації дошкільного виховання, діточих садків. Ювілейні свята з приводу 50-ліття РШ в 1931 р. і шкільний плебісцит в 1932 р. скріпили авторитет РШ серед українського громадянства. В 1930/31 р. було 404 уконституованих кружків РШ і 184 зголошених. В 1931/32 р. є 484 уконституованих кружків і 261 зголошених. В звітовім році прибуло 165 нових кружків РШ. Всіх кружків РШ є тепер 1075. За 7 місяців прибуло 232 кружків. Отже за 1½ року заложено тілько кружків, як за 50 літ істнування РШ. Заходом кружків РШ відбувся в краю ряд курсів для неграмотних, українознавства, передшкільного виховання, господ.-кооп., санітарних, гігієнічних, крою й шиття. Відбувся ряд діточ. вистав і концертів. Зросли діточі бібліотеки. Всіх членів РШ було в 1931/32 р. 35.636 і 33 членів добродіїв. В порівнанні з попереднім роком прибуло 3.320 членів. Тепер РШ має 43.088 звичайних членів і 87 членів добродіїв. З того сільські кружки мають 21.214 членів, міські 14.422. Деякі кружки ведуть широку діяльність, інші ограничуються тільки до збірок. Є й такі, що нічого не роблять. Хто був на ювилейних святах РШ, мусів запримітити великий підйом серед нашого селянства. Нпр. у Станиславові було до 20.000 селян, також богато селян було в Тернополі та в інших місцевостях. Всіх ювилейних свят РШ було 161, з того 158 в Галичині, 2 на Волині та 1 у Кракові. Наша еміґрація в Америці вшанувала також гідно ювилей РШ. В Нюйорку була велика маніфестація.

У звязку з ювилейним святом і плебісцитом збільшилася значно жертвенність на РШ мимо кризи. Велику частину енергії присвячено на роздобуття фондів як: коляда, писанка, місячне оподаткування, датки від кооператив, промислові грамоти і т. д. РШ має тепер на удержанні понад 600 людей. Се консумційне т-во. Доказом того, як наше громадянство ставиться до РШ, є коляда. В 1932 р. зібрано на коляду в 1975 громадах 71.098.41 зол. і 2 нім. марки. В 1933 р зібрано в 2415 гром. 67.524.37 зол. Число громад збільшилося на 440, число жертв зменшилось на 3.574.04 зол. Прибуло отже 22 проц. громад, зменшилось жертв на 5 проц., коли наша фінансова спроможність впала на 50%. Се знак що сітки РШ поширилися. Один гурток РШ у Львові виступив з ініціятивою оподаткувати кождого члена української родини по 1 сот. місячно. Лише масова жертвенність на РШ причиниться до освідомлення громадянства про завдання й цілі РШ. Поважний вплив се 1 проц. оподаткування. Воно наладнане якслід, з виїмком кількох повітів. Датки від кооперації становлять поважну суму 41.922.28 зол. З того зложило вже й 30 кооператив з Волині й Холмщини на суму 355.88 зол. Се дуже відрадне явище. Оподаткування громадських самоуправ натрапляє на перешкоди. Кружки РШ одержали від них 10.459 зол., центр 540 зол. Протиалькогольні карти принесли 1.402.62 зол. Головний терен фінансових впливів се наша еміґрація в Америці. Велика криза від 1930 р. дуже вплинули на зменшення тих впливів. Всеж таки зі Злуч. Держав Півн. Америки прибуло 11.008.26 долярів, з Канади 583.75 долярів. Гол. Управа висилала до Америки свого делеґата, п. Л. Ясінчука. Правна оборона при Г. У. працювала по своїй змозі, виступила в обороні нашого шкільництва й учительства перед адміністрацією та кураторією. Перевела вдачно шкільний плебісцит в 1932 р. В 50 повітах Галичини зібрано 195.925 деклярацій за 270.276 дітей, на Волині й Поліссі понад 10.000 деклярацій з 15.000 дітей, разом 206.000 деклярацій за около 300.000 дітей. Се великий успіх! Про шкільну політику буде окремий реферат. Нові шкільні закони поставили РШ в тяжке положення. В тій справі відбуто ряд анкет в центрі та на провінції. Дня 17. III. 1933 р. скликала Г. У. РШ анкету всіх українських концесіонарів приватних шкіл (СС. Василіянок), щоби створити постійне обеднання, але до того не дійшло, бо інші українські приватні школи на те не згодилися. Нескоординованість нашого приватного шкільництва шкодить нам. Є розбіжности в ріжних потягненнях. Бажанням РШ є, щоби всі українські приватні концесіонарі поступали згідно. — Справа дошкільного виховання для нас дуже важна, коли наше шкільництво зредуковане до мінімум. Тому вагу треба перекинути на дошкільне виховання. Діточі садки се перший чинник, котрий має в діточі душі вполти любов до свого рідного. Минулого літа було всіх 136 діточих садків з 4.503 дітьми. З того в пов. Стрий були 43 садки, Дрогобич 20, Станиславів 12, Львів-повіт 10, Перемишль 8, Зборів 7, Калуш 6, Долина і Снятин по 3 , Бібрка, Жидачів, Львів-місто, Надвірна, Рава Руська й Радехів по 2, Броди, Бучач, Бужськ, Городенка, Ліско, Любачів, Перемишляни, Підгайці, Рогатин, Турка й Яворів по 1. — Захоронок РШ є 17, з того 10 у Львові і 7 в краю. В них є 410 дітей, пересічно по 30 в кождій. Діточі садки орґанізували крім РШ ще „Союзи Українок“ і „Просвіти“. Акцію діточих садків треба скупчити в одній руці, в РШ. — Народних шкіл РШ було в 1931/32 р. 60, з того 34 концесіонованих і 26 утворених на зразок збірних лекцій. В концесіонованих було 5.542 дітей, на збірних лекціях 1040, разом 6.582 дітей. З того 9 шкіл було 7-клясових, 5 — 5-клясових, 4 — 3-клясові, 5 — 2-клясові, 32 — 1-клясові (6 концесіонованих і 26 збірних лекцій). Деякі твердять, що РШ — се панська школа. Статистика каже, що дітей рільників є в нар. школах РШ 3.436, заробників 1.206, ремісників 608, промисловців 42, купців 91, священиків 48, держ. урядників 265, прив. урядників 151, учителів РШ 31, власників більшої посілости 3, низших дер. службовиків 311, низших прив. службовиків 132, сиріт 59, українських еміґрантів 4, інших фахів 219. Учителів в концесіонованих школах є 158, з того 30 оо. катехитів і 128 світських. Всіх учителів РШ є 184. При нар. школах істнують шкільні кооперативи. Збірки на дрібну ощадність в 22 школах дали 2.005.98 зол. Приходи шк. крамниць в 17 школах виносять 1.078.86 зол. Наука кооперації відбувалася в 11 школах. Віджившовано дітей в 16 школах. Діти уладили 185 вистав і відбули 270 научних прогульок. — Середніх шкіл РШ є 13: 10 приватних ґімназій і 3 учительські семинарі. Ґімназії є в містах: Городенка (8 кляс), Дрогобич (11 к.), Золочів (8 к.), Коломия (6 к.), Львів (5 к. від IV—VIII)) Рогатин ((8), Станиславів (8), Тернопіль (8), Чортків (8) і Яворів ((8). Семинарі є у Львові, Самборі та в Стрию. Кляс в ґімназіях є 78, курсів в семинаріях 14. В 1931/32 р. було в ґімназіях 1378 учеників, в семинаріях 365. Сего року є в ґімн. 1421, в сем. 265 учеників. Учителів в середних школах було 196 в ґімназіях і 34 в семинаріях. — Шкільні бібліотеки мають 18.320 томів. — Бурси РШ істнують у Львові, Городенці, Коломиї й Чорткові. Незабаром мають заснувати бурси в Бучачи, Сяноку й Коломиї. — Фахове шкільництво. До Комісії Фахового Шкільництва входять представники РШ, РСУК, „Сіль. Госп.“, УТТ, „Союзу Українок“, „Труду“, „Зорі“ та „Міщанського Брацтва“. Фахово-доповнюючих шкіл РШ було в 1931/32 р. 5: 2 у Львові (муж. і жін.), 1 (муж.) в Тернополі, 2 (муж. і жін.) в Перемишлі. Записалося 537 учеників, скінчило 440, в тому 59 дівчат. Учить в них 50 учителів: 9 жінок, 7 інжинірів і 6 майстрів інструкторів. Майно фах.-допов. шкіл виносить 23.000 зл. У Львові є 3-літна торговельна школа і курс абітурієнтів. В 1931/32 р. було в торг. школі 144 уч. (47 дівчат), на курсі 40 (14 дівчат), разом 184 учеників. В 1932/33 р. є в торг. школі 118 (44 дівчат), на курсі 44 (8 дівчат), разом 162 ученики. В них учить 16 учителів. Майно тих шкіл виносить около 2.000 доляр. Справа всяких курсів гальмується через кризу. Намічено завести у всіх школах РШ 1 год. тижнево науки кооперації. Та кураторія спротивилася сему. Уладжено спільно з РСУК заочний кооперативний курс для учителів РШ. Записалося 120, скінчило його 60, з того 30 жінок. — Дня 4. II. с. р. заложено спільно з УТТ (Укр. Техн. Тов.) Порадню для вибору звання. Наразі порадня збирає статистичні матеріяли. — Видавнича діяльність РШ була невелика. Видавано головно діточі оповідання. Шкільні підручники неможливо було видавати, бо тепер щорічно зміняють підручники. Книгарня РШ працювала добре. Чистий зиск виносить 1900 зол. На жаль не всі ще кружки РШ купують в книгарні РШ. Г. У. взяла у касі книгарні підчас ферій в найбільшу скруту 2.500 зол. на конечні видатки. Загальний стан дітвори та учительства РШ такий: Діточі садки — 4503 дітей і 135 учителів; захоронки — 410 д., 17 у.; нар. школи 6.582 д. і 184 у.; серед. школи — 1.378 д. і 162 у.; семинарі — 265 д. і 34 у.; фах.-допов. школи — 537 д. і 50 у.; торгов. школи — 184 д. і 16 у. Отже є разом 13.859 дітей і 598 учителів РШ. (Д. б.).

ПРАВНИЧІ СПРАВИ

Гіпотечні довги. Про обниження відсотків і відрочення їх сплати. В „Деннику Законів“ число 25 з 10-того квітня 1933 р. появився текст закону з 29 березня сего року про пільги в обсягу опроцентування і реченців сплати гіпотечних вірительностей. Сей закон постановляє, що відсотки від гіпотечних вірительностей, існуючих в дні, коли увійшов в життя сей закон (т. є з днем 10 квітня с. р.), належні за час від дня 1 квітня 1933 р., хочби вже засуджені, обнижується до 6 проц. на рік. Сей приспис відноситься до вірительностей, забезпечених на ґрунтах, без огляду на те, чи дотичне забезпечення унагляднене вписом в гіпотечних книгах (інтабуляція) або тільки застереженням (пренотація). Сим законом необняті вірительности, забезпечені гіпотечною кавцією. Сплата вірительности обезпечених умовною гіпотекою та ґрунтових довгів не може бути вимагана перед днем 1 жовтня 1934 р. До сего реченця недопустима екзекуція капіталу, вільно лише екзекувати відсотки й кошти. Одначе закон передбачує можливість доконування компенсати постановляючи, що довжник не має права користати з відрочення сплати ані також з недопускаємости екзекуції — в такім обсягу, в якім може або зможе бути доконане потручення взаїмних належитостей між ним і вірителем. В цілі забезпечення довжників перед суперечними з сим законом умовами, закон передбачує неважність таких постанов в умовах, заключених перед входом в життя закону, в котрих довжник обовязаний зречися користей, що плинуть для нього з законного обниження відсотків або також згоджується на вчаснішу платність вірительностей. Неважність тих постанов умови не потягає за собою уневажнення інших її подробиць. Вірітель має право домагатися вчаснішої сплати капіталу тоді, коли довжник своїм ділом зменшив вартість річевого забезпечення сеї вірительности. Одначе коли вартість нерухомости зменшиться внаслідок загальних господарчих відносин, тоді се управнення не істнує. Право вчаснішого виповідження прислугує вірителеви також тоді, коли довжник залягає з заплатою відсотків, належних за час від дня 1 квітня с. р. довше ніж 3 місяці. Те саме право прислугує вірителеви також в тім випадку, коли зможе доказати, що платнича здібність і господарчі можливости довжника позваляють йому на сплачення вірительности, відроченої сим законом. Особливе значіння має 7-ий арт. в справі надплат. Коли іменно довжник заплатив відсотки, належні за час від 1 квітня с. р. понад законну норму (6 проц.), має право задержати надплачені на найблизші відсоткові рати від вірительностей. По думці кінцевих постанов закону, се не відноситься до вірительностей, що повстали по дні 1 липня 1932 р., дальше вірительностей інституцій довгоречинцевого кредиту, забезпечуючих власні обліґації інституцій промислових і фундацій. Се не відноситься також до вірительностей державних банків, кредитових кооператив, що належать до тих ревізійних союзів, котрих лісту усталить міністр скарбу, вкінці комунальних кас, фінансових інституцій з осідком заграницею і закладів суспільних убезпечень.

„Сорокмільонова нація“ істнує тільки в уяві літераторів і тільки в їх писаннях живе вона по льогічним, але тільки на папері, законам якогось автоматичного, на отсих законах книжної „науки“ побудованого розвитку. (В. Липинський: „Листи до братів хліборобів“, III, 115).

З КІНА

Кіно Аполльо: Образа Маестату (Антон Шпелец-Остростшелец). — Чеський артист Власта Буріян, знаний з фільму „Ц. К. Фельдмаршал“, завсіди дає певність, що видці вийдуть з кіна добре розсмішені. В „Образі Маестату“ відживає перед нашими очима стара Австрія з її „шарфшіцами“, „бандою“ і т. п. смішностями. Фільм для старого й молодого. Ніяких застережень не викликує.

Кіно Атлянтік: Каїн і Артем Фільм большевицького „Совкіна“ в Москві, режисерії Петрова. Має на цілі представити християн: міщан і купців як розпусну голоту в протиставленні до бідноти й Жидів, з яких перші будуть, другі вже є чесні й ідейні пролетарі-комуністи. Щоб достойне фільорадянське „Кіно“ знов не закинуло мені ігноранцію й антисемітизм, подаю тут опінію про „мистецьку“ форму сього фільму, написану Жидівкою С. Загорскою в 15 ч. фільорадянського польсько-жидівського часопису „Вядомосьці Літерацке“. „До сеї родини“ — пише Загорска — „подвійно — по акторськи й по фільмовому зекспресіонізованої“, належить „Каїн і Артем“, спізнена дитина, сторінка давно прочитаного розділу. Як дуже томлять сьогодня і нудять вируючі монтажі“ (— те, що я популярно назвав у статті про большевицьке кіно: „мигтіння кадрів аж до розпливчастої білини“) „навіть добрі як у тім фільмі, як невинносимі сьогодня очі вибалушені з екрану через 5, 10, 20 секунд, навіть так добрих акторів, — як тяжкостравні надто часті зближення й надуживаний перший плян. Фільм зовсім майже не має простору й перспективи, неспокійний і перединамізований, до чого успішно причинилося (пізніше) узвучнення фільму, компонованого як німий фільм“. — Помимо цензури „Каїн і Артем“ викликує у видцях почування ненависти до певних кляс, отже причинюється до скріплення боротьби кляс. Комуністів представляє ідеально, отже се дальша доза стрільного пороху революції, яким большевицькі підлазники набивають темну масу глядачів. — О. Мох.

Руханковий Вечір

рідношкільної дітвори у Львові.

Руханково-спортовий гурток при Народній Школі „РШ.“ ім. кн. Льва у Львові на Личакові, вул. Крупярська 15 уладив в неділю, 23. с. м. в салі читальні „Просвіти“ на Личакові руханковий вечір. Маленька саля тріщала від дітвори, родичів і гостей. Всі точки проходили справно під рясні оплески вдоволеної особливо тої „найменшої та найголоснішої публики“. Виконавцями поодиноких точок були дівчата й хлопці від 6 до 10 літ. Наперед була лекція руханки методою Далькроза. Потім поетичний ритмо-пластичний танок дівчат. Трійкові вежі хлопців, виконані були незвичайно справно. Найбільшу потіху мала публика з маленького хлопчика, що... мав дещо за обширні штанцята й тому все підтягав їх догори. Гарний був танок дівчат до пісні „Ой Дністре“. По перерві найбільше подобався танок карликів з оригінальних строях „правдивих“ карликів. Дві маленькі пари відгуляли з життям коломийку. Відтак був помисловий танок „малих пекарчиків“ у відповідних строях. Сі три точки на бажання публики повторяли. На закінчення — ритмо-пластичний танок дівчат. Акомпаніювала на фортепяні до всіх точок проф. М. Кончадівна. Танці укладу п. М. Пастернакової, що вложила богато труду над їх вивченням. Малі розміри салі не дали змоги всім бажаючим побачити сей руханково-танковий попис наших найменших. Краще було уладити сей попис наперед для дітей, потім для старших. При тій нагоді зайвий раз дивуємося, що таке велике число Українців на Личакові має аж таку малесеньку салю на свої потреби... — І. Д.

Обува з електричними огрівачами

Одна німецька фірма почала виробляти новий рід обуви з електричними огрівачами. Поміж дві верстви підошев вложено тонку металеву плиту, котру огріває електричний ток, що пливе з батерії приміщеної в запятку. Нова обува з огрівачами розмірно не дорога.

В. МАРКОВЕЦЬКИЙ

АРАБЕСКИ

I.*)

Краєм золочена хмаринка — мов підстрелена на лету птаха.

І сухозолото на дністровій хвилі — мерехтить. А назустріч тихою ходою тінь. Густо-густо снує вечірню пряжу.

— Подай перевозу! — лине з другого берегу гомінко.

Заскриплять ворота. На подвіря увійде протягаючи кости ратай.

— Ген на обрії заграви! (Хто їх розвів?)

Повагом хрестить рот.

— Виснажний був сьогодні день.

Тиша приплющує в селі очі. (Завтра робітний день).

На нагрітих сонцем скалистих узбіччах грають земледухи. Дзвонять далекі брязкалця їх хорів...

...Невгомонно:

— Сюр... сюр-сюр... сюрр.

І ходить сон повз вікон...

Дрімота...

Сон...

І земледухи грають так сонно...

2.

Йде филя і гонить филю на Дністрі. Добігла. Лизнула суші і подалася. Дує вітер — острий і різкий. Клубиться сірими хмарами на небосхилі — а в ньому щось буревісне.

...Сонішна була осінь. Розпукувалися пупляшки.

Цвіли вдруге на межах старезні груші. Йшов вітер від степів і шептав щось таке спокусливе...

Кували чересла. А мозолисті руки вряди-годи дашком до чола, і зором в обрії.

— Загравляться заходи! Вітер буде!

Спомин бє пробоєм.

3.

Стук... стук...

Стук... стук...

— Це галузка товчеться об моє вікно.

Ніч, темрява й моторошно. Небо вперезалося лискавками. Понуре й суворе.

...Над містом рудуватою габою фабричні дими, а поночі червені заграви.

У місті кубло машин. Стугонять сталеві мязи. Ненаситно обжершись сажаним вугіллям, ригають з надрів цяцьками техніки.

Несуть у простори хвилі голосу, зорить селенове око.

Чуйки машин пішли з міста в обрії. З ними ритмічний стукіт рейок, іскристі дощі — і вічний рух.

Життя...

Лискавка сталлю грається на щиті хмар.

Змагання йде!

Десь далеко кують Кикльопи:

Стук — стук — стук...

---

*) Коротеньку характеристику автора подали ми у великоднім (27) числі „Нової Зорі“ — Ред.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

На Великдень св. Отець уділив благословення „Урбі ет Орбі" з зовнішньої льожі св. Петра.

У великий вівторок не можна вже було дістати в Ватикані ані одного білету до церкви св. Петра на врочисту Службу Божу св. Вітця на Великдень! Паломників у Римі надзвичайно богато. Гостинниці винаймлені вже на 2 місяці. Чимало людей мусіло їхати наніч до сусідніх містечок і міст.

Префектом св. Конґреґації для поширення віри (Пропаґанди) іменував св. Отець кардинала Фумасоні-Бйонді.

„Осс. Романо" ч. 83. помістив допис зі Львова (72 стрічки) про 10 ліття нашого „Богословського Наукового Т-ва". Учених членів-співробітників має воно 31, чимало членів-кореспондентів і сотки членів-прихильників. Видає „Богословію" й інші видання (дотепер 18 творів). Бібліотека Товариства має 10 тис. томів. Брак грошевих засобів не дозволяє Товариству розвинутися так, як того бажалосьби. — І. Л.

З унійних справ. В Альбертині вмер о. В. Пйонткевич, Протоігумен східньої вітки Чина Єзуїтів. Похорон відбувся під проводом Еп. Чарнецького. Було на нім 2.000 осіб. — В луцькій лат. семінарії заложив еп. Шельонжек за одобренням Нунція „Інстітутум Реформаціоніс Еккльезіястіце" для навернених із православія священиків. — У Кракові почав виходити ц. р. двомісячник „Оріенс" у польській мові під ред. о. І. Урбана, посвячений унійним справам. — Значну публіцистичну діяльність в унійній справі розвинув о. Табінський. — З достовірних джерел довідуємося, що незабаром має появитися в укр. мові місячник, посвячений унійним справам.

Про кардинала Інніцера ми вже згадували в „Новій Зорі". Належить додати, що він дуже пильно займався студіями про Палестину, куди часто їздив. Був ґенер. секретарем „Леоґезельшафту". За Шобера був міністром суспільної опіки. Покійний о. Зайпель був великим його приятелем і товаришем (оба були професорами віденського унів.). Написав чимало наукових праць. Дуже ревний душпастир і великий опікун убогих.

В Римі вмер ректор тамошньої польської Папської колеґії, о. Тадей Олейнічак, ґенер. Конзультор Згром. Воскресінців.

Великодне св. Причасте приймило в Парижі більше як 15 тисяч шкільної молоді й студентів вищих шкіл.

Нова Головна Управа „Р. Школи"

Головну Управу т-ва „Рідної Школи" вибрано в отсім складі: голова радник Ілля Кокорудз; члени Головної Управи: о. мітр. Базюк Олекса, проф Павлюх Гнат, Зенон Юзичинський, д-р Коновалець Мирон, пос. Великанович Дмитро, д-р Кордюк Юліян, о. Комарницький Мих., Малицька Константина, д-р Федів Ігор, д-р Дашкевичева Олена, проф. Коструба Петро, Бадлюк Мих., Кравчук Микола, студ. Романюк Антін, інсп. Кузьмович Волод., проф. Каменецький Юліян, ігумен о. Бараник Северіян ЧСВВ, д-р Біляк Степан. Заступники: студ. Рудко Вас., ред. Струтинський Мих., Донцова Марія, проф. Даниш Мих., Навроцька Дарія, Крилошанський Мих. Контрольна Комісія: Филипович Іван, Лазорко Мих., Ґебус Мет., Стернюк Іван, Колтунюк Яр. Заступники: мґр. Ґаецький А., Ющишин Іван. Розємний суд: о. Бучацький Ол., Селезінкова Ніна, о. др. Костельник Г., мец. Рудницький Іван, радн. Лукавецький Зенон. Всіх членів Головної Управи крім інсп. Кузьмовича і проф. Даниша вибрано одноголосно.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КОРЕСПОНДЕНТ КРАКІВСЬКОГО „ЧАСУ" (ч. 92) стверджує, що „польсько-українські взаємини не зміняються на ліпше, але навпаки, ще більше заострюються. Українське громадянство замикається в собі і прямо бойкотує польскість". Рівночасно стверджує „Час" зростаюче розбиття українського громадянства на „ґрупи, ґрупки, атоми"...

ПОЛК. Е. КОНОВАЛЕЦЬ, по донесенням польської преси, перебуває від якогось часу в Римі. Там, як каже ся преса, він веде переговори в справі утворення укр. незалежницького комітету в Італії.

ВАЖНІ ПОЛІТИЧНІ НАРАДИ відбулися в Вильні. Взяли в них участь: марш. Пілсудский, преміер Пристор, мін. Бек і полк. Славек. Правдоподібно обговорювано там питання заграничної і внутрішної політики Польщі. („Хвіля").

ВИБІР НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА Р. П. відбудеться, як пише польська преса, при кінці травня або на початку червня б. р. Коли през. Мосціцкий не схоче кандидувати, то найповажнішим кандидатом буде теперішний преміер полк. Пристор. На всякий випадок кандидатом на президента Р. П. буде лише муж довіря марш. Пілсудского.

В НІМЕЧЧИНІ торжественно обходили уродини Гітлера. Всі средства комунікації були удекоровані цісарськими прапорами і свастиками. До канцелярії Гітлера наплило богато дарунків. Між ними торт ваги 75 кґ. Між безробітних роздано кільканацять тисяч сотнарів споживчих товарів і 90.000 марок готівкою. Баварське правительство надало Гітлерові гідність почесного члена баварської держави.

ШВЕДСЬКИЙ КОРОЛЬ Ґустав приїхав до Берліна. Тут замешкав в будинку шведського посольства. В честь президента Гінденбурґа король видав снідання. Участь в нім взяли члени німецької влади з Гітлером і фон Папеном на чолі (ПАТ).

АНҐЛІЙСЬКІ ІНЖИНІРИ, герої московського процесу, вернули з Москви до Анґлії. На пограничній польсько-совітській стації Столпці стрінули їх представники анґлійських часописів. На запити журналістів про відносини в СССР постійно відповідали: „Нам не вільно абсолютно нічого говорити"...

ПРОЦЕС ПРОТИ ІНЖИНІРІВ в Москві спричинив поважні непорозуміння в радянськім уряді. Говорять, що процес заінсценізувало ДПУ, щоби повалити Сталіна (ПАТ).

ПО МОСКОВСЬКИМ ПРИСУДІ на анґлійських та російських інжинірів анґлійський уряд заборонив ввозити 80 проц. совітських товарів. М. ін з СССР заборонено ввозити: Збіжжя, масло, нафту, оливу, бавовну і т. п.

У ВІДПОВІДЬ НА ЗАБОРОНУ ввозу совітських товарів до Анґлії після процесу анґлійських інжинірів в Москві правительство СССР припинило всі торговельні взаємини з Анґлією. Таким чином між обома державами заістнувала торговельна війна.

ОФЕНЗИВА ЯПОНЦІВ І МАНДЖУРЦІВ в Китаї в напрямі Пекіну викликує чимраз більше занепокоєння в СССР. В урядових кругах думають, що СССР „не може лишитися обсерватором, коли йому загрожує повне вивласнення з природних прав" (ПАТ).

НОВИНКИ

В Українськім Технічно-Господарськім Інституті Позаочного Навчання в Подєбрадах зачинається літний семестр від квітня с. р. Виклади на курсах українознавства починаються з початком травня с. р. Хоч вписи на курси позаочного навчання тривають без обмеження речинця, ліпше вписуватися і зачинати науку з початком семестру.

Львівська Шкільна Кураторія видала обіжник (Дневник Кураторії ч. 3. з 25. III. 1933), в якім поручає, щоби представлення, обходи і т. п. уряджувані для шкільної молоді мали належний мистецький і педаґоґічний рівень та щоби не ображували релігійних і національних почувань молоді. — Про всякі надужиття в тій справі треба повідомляти Кураторію.

В семінарі орієнтальних мов при берлінському університеті оголосив др. Зенон Кузеля на літний семестр отсі виклади: 1) Елєментарний курс української мови для початкуючих ч. II (3 год. тижнево). 2) Вищий курс української мови (продовження), читання й інтерпретування українських текстів з Марка Вовчка, І. Нечуй-Левицького, І. Франка, М. Коцюбинського, В. Стефаника, Б. Лепкого (2 год. тижнево). 3) Вступ до краєзнавства України (огляд літератури й помічних жерел, 2 год. тижнево). Крім того др. Кузеля вестиме в Українському Науковому Інституті окремий практичний курс української мови й українознавства для Українців з мішаних родин (2 год. денно).

Римо-католицький епископ Тарнова Л. Валенґа помер в Тухові під Тарновом в 74 р. життя.

„Кс. капелян не зґадза сен на то". Кількадесять Українців (-ок), що постійно перебувають в санаторії Каси Хорих у Львові, просили оо. Василіян у Львові, щоби вони відправили на Великдень Службу Божу в санаторії. ОО. Василіяни радо згодилися. Одначе польська монахиня відповіла нашим хорим: „Ксьондз капелян не зґадза сен на то". Той самий ксьондз капелян силував також наших людей, щоби вони сповідалися у нього („Діло" ч. 100).

Адміністраційна влада розвязала в лютім і березні б. р. сокільські гнізда в Пилипківцях і Сапогові (Борщівщина), в Кривенькім (пов. Копичинці), в Тисьмениці (пов. Станиславів), у Волощині (пов. Підгайці) і в Стебнику (пов. Дрогобич). „Сокіл" у Волощині розвязано м. ін. за те, що його члени рішили не курити („Сокільські Вісти" ч. 2).

Староство в Чорткові заборонило виставу Українського Фотоґрафічного Товариства. Заборону узасаднило тим, що мистецька фотовистава се показ промислових виробів, а на це треба дозволу міністерства промислу і торговлі та рільництва. Досі УФОТО відбуло вже 5 вистав і таких дозволів не вимагали...

Гута скла в Жовкві зголосила неви платність. Робітники зафантували скло, розвозять по містах і з розпродажі покривають собі залеглу платню.

Україна—Погонь ІБ: 1 : 1 (0 : 1). У Львові на площі Сокола-Батька Україна ремісувала з Поґонею І Б за мистецтво А кляси. Поґонь грала брутально, розбила воротаря України та кількох наших грачів. Україна повинна була виграти але запізно взялася до роботи, бо аж в другій половині гри. Суддював п. Раніш, Жид, котрий викликав обурення української публики. Йому кричали: „Уважайте! Гітлєр іде!"

Хто ще не прислав 20 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі", нехай вишле до 1. травня с. р., бо від того залежить, чи будемо видавати „Н. З." в збільшенім обємі.

Суботники в с. Яблонівка коло Бужська ведуть вже від двох літ свою розкладову роботу. Є їх около 30 родин. Через них упала праця в читальні „Просвіта" та в „Соколі".

Член секти баптистів Іван Царик в Ременові підпалив дім своєї жінки за те, що вона не хотіла вступити до баптистів. Суд засудив Царика на 3½ року тюрми. В пожежі крім дому Царикової згоріли два господарства.

„Зборівські Вісти", український двотижневик, почав виходити в Зборові. Видає його філія „Просвіти" у Зборові.

„Свято ліса" орґанізує Професійний Союз Лісників. Воно відбуватиметься що року в останню суботу квітня. В біжучім році це „свято" відбудеться 29. б. м. Ся імпреза має на ціли усвідомити населення про вартість ліса для фізичної і матеряльної культури. В тім самім часі відбуваються „Свята садження дерев". Тому ті два „Свята" можна буде лучити разом.

Скажені пси покусали кільканацять дівчат з заведення підупавших дівчат з Кругелі Вел. під Перемишлем.

Сторож Українського Академічного Дому у Львові при вул. Супінського 21, п. Осип Іваницький стратився в пивниці того дому з невідомих причин.

Літературно-громадський місячник „Український Народ" почав виходити в Чернівцях на Буковині. Видає і редаґує Сидонія Никорович.

Українське Воєнно-Наукове Товариство в Празі відбуло 100-е ювилейне засідання і 25-ий прилюдний виступ. Т-во ставить собі за ціль поглибити військово-політичне і військово-економічне знання серед своїх членів. УВНТ понадпартійне. Крім Українців належать до нього також Донці-самостійники. Провід УВНТ лежить в руках ґен. М. Омеляновича-Павленка, ґен. В. Петрова, полк. Крицького. Від Донців працюють в нім ґен. Сидорін і ґен. Стариків.

Німецько-український вечір відбувся в Ню-Йорку. В святі взяли участь відділи „Чорноморської Січи" в однострояхГалицької Армії й козацьких одягах, відділ німецького „Сталевого Шелома" та богато визначних Українців і Німців.

З приводу уродин Гітлєра президент Гінденбурґ подарував канцлєрові свою фотоґрафію з власноручним підписом, присвятою і бажаннями.

Німецькі спортові Союзи ухвалили усунути Жидів, соціялістів і комуністів зі становищ керманичів і орґанізаторів спортового життя.

На Знаменській площі в Ленінграді чекісти запримітили разом ідучі три особи, котрі видавалися підозрілі. На зазив чекістів, щоби стали, ті особи зачали стріляти. На поміч їм прибуло зараз більше цивільних осіб і перестрілка на вулицях великого міста тревала поверх 10 хвилин. По обох сторонах є убиті й ранені. Такі події лучаються тепер в СССР щораз частіше.

Нюйорк випив пива в першім тижні знесення прогібіції понад 500.000 бочок вартости около 10,000.000 долярів. Кождий мешканець Нюйорку (а є їх аж 7 міліонів) випив 6 л. пива в сім тижні. Маґістрат зібрав 445.000 дол. податків за пиво, випите в першім „мокрім" тижні в Нюйорку.

Найновіший винахід, зголошений в Шікаґу до опатентування, запобігає хропінню...

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Доляр має бути здевальвований на 15 проц. його вартости, т. зн. до 85 центів. За доляр платять тепер 8.20 зол

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК приняла в члени Т-ва 16 кооператив: Госп.-спож. с-ку „Гучва", кооп. з обм. відпов., Лотів, пов. Грубешів; „Єдність" кооп. з обм. відп., Манастирець, пов. Рудки; три „Районові Молочарні", кооп. з обм. відп., Гаї к. Львова, Обертин пов. Городенка і Блажів, пов. Самбір; дві „Українські Райфайзенки", Берлин і Хоробрів, пов. Сокаль; два кредит. т-ва „Самопоміч", Суховоля, пов. Броди й Тучапи, пов. Яворів; спож. с-ка „Хліборобь", Шельвів, пов. Горохів; кред. с-ка „Українська Ощадність", Хотінь, пов. Калуш; кред. кооп. „Єдність", Лучинці, пов. Рогатин; „Українська Каса", Волчківці, пов. Снятин; „Згода", Підгороддя, пов. Станиславів; „Селянська Поміч", Чернилява пов. Яворів.

Українська трикотарська кооператива „Отак" повстала в Самборі. Працюють в ній 4 зредуковані учительки Українки. Кооператива крім робітні має також власну крамницю. Солідністю виробів зеднує собі чимраз ширші круги.

Нові ціни вугля оповіщено у „Вядомосцях Статистичних". Горішношлеський вуголь льоко ваґон в копальні коштуватиме за тону: грубий 29.48 зол.; кістка I. і II. — 30.85 зол.; Вуголь з Домбровського басейну коштуватиме: грубий I кл. — 28.94 зол.; кістка I і II—30.30 зол.; грубий II кл. — 27.76 зол.; кістка I і II. — 29.12 зол. Загалом обнижено ціни вугля від 18—20 проц. Внаслідок офіційного оповіщення сеї знижки обнижать автоматично оплати за елєктрику.

На всіх збіжевих ринках Европи й Америки пануе звишкова тенденція на збіжжа. Є це наслідком зусиль піднести ціну збіжжа у всіх державах. В Варшаві платили за сотнар червоної склистої пшениці 40—41 зол., за селянську 38—39 зол. Сподіються, що ціна пшениці в Польщі піднесеться до 43—46 зол.

Біржа

Гроші: Амер. доляр 8.05 зол.; кан. дол. 6.90—7.10; нім. марка 2; 100 чесь. корон 24.50—25; 100 фр. франків 34.7[illegible] до 35.20 зол.

Збіжжя: Підволочиська: пшениця двірська 32.25—35.25; пшениця селянська 31.75—32.25; жито двір. 16.75—17; жито сел. 16—16.25; ячмінь двір 13.75—14.25; ячмінь на мливо 11.75—12; овес двір. 12.25—12.75; овес двір. замоклий 10.25—12.75; овес сел. замок. 9.50 до 10. Кукурудза 15.50—16; фасоля біла 17—20; фасоля краса 18; гречка на мливо 16—16.50; сімя конопляне 28—30; лубін синій 8.50—8.75; мак синій 180—190; горох пільний 16; просо 20; лен 40; конюшина чер. 80; вика чорна 10; ґрис пшен. 6.75—7.25; ґрис жит. 6.25—6.40.

Львів: пшениця двір. 34.25 — 36.75; пшениця сел. 33.25—33.75; ячмінь на мливо 13.25—13.75; овес двір. замоклий 11.75—12.25; овес сел. замоклий 11—11.50; мука пшен. 50 проц. „ОО" — 62—62.50; мука жит. 55 проц. „ОО" — 33.50—34 зол. Інші курси незмінені.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла десер. 3.20 зол., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 70 сот. За 1 копу яєць 2.60 зол. Тенденція знижкова.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

ЖЕРТВА

Впр. о. Др. Баран в Станиславові, вул. Ґолуховського 34. — зл. 20 на пресовий фонд „Нової Зорі".

Посмертна згадка

† **о. Антоній Дигдалевич,** декан і парох в Полнатичах, помер після довгої і тяжкої недуги, заосмотрений Нсв. Тайнами дня 14 квітня с. р. на 76 році життя. Похорони відбулися в Полнатичах 18 квітня с. р.

Старенький душпастир, ослаблений віком і тяжкою недугою, з трудом перемагав себе, щоби сповняти свої душпастирські обовязки. Вічна Йому Память!

Парохія Полнатичі належить до наших крайних парохій на заході. Лежить в ярославському повіті, в порохницькому деканаті. Служба українського душпастиря на тих загрожених позиціях та ще в нинішних тяжких часах належить до правдивого геройства. Гр. катол. священик живе тут один від одного далеко, ніби на правдивому відлюддю. Редукція парохій на „Йозефінських" починах, мала наслідок бісноватої бурі. Вона змолола і розбила величаве церковне судно, з якого тут плавають тільки мізерні рештки „ін ґурґіте васто". Ті тяжкі позиції вимагають спеціяльної опіки нашої церкви. А це буде якраз стільки, що забезпечення св. обряду, нації і своєї церковно-княжої волости, а потому стільки, що науково-культурна охорона памяток історії.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Фірма Кноль в Делятині

має на складі всякі матеріяли будівельні по цінах конкуренційних

Телєфон 21.

Спеціяліст в хоробах серця

Др. С. ҐЛЯЗЕРМАН

б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена в Відні, ординує від 3—5. У ЛЬВОВІ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15 03.

КІНА

АДРІЯ: Тайна російського шпигунства (Ґрета Ґарбо).
АПОЛЛЬО: Образа Маєстату (Власта Буріян).
КОПЕРНИК: Ліцитація любови.
МАРУСЕНЬКА: Ліцитація любови.
МІРАЖ: Парадна компанія.
ПАЛЯС: Їх Ексцеленція Субєкт.
СТИЛЕВЕ: Волоцюга та ревія.
УТІХА: Чорний капітан і ревія.

ЦІНИ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пачталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 30 квітня 1933. Ч. 30 (628).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Українська Молодь Христові

ЗАКЛИК

За благословенням Високопреосвященних Владик Галицької Провінції приступив Діловий Комітет до організації свята „Українська Молодь Христові". Сим Святом започатковує українська католицька Церква і її вірні Святий Рік, ювілей 1900-ліття установлення Пресвятої Евхаристії, 1900-ліття Христових Мук, животворної Його Смерти і Світлого Воскресення. Високопреосвящені Владики запросили збірним пастирським посланням з дня 1 березня 1933 р. всіх вірних, перш усього доростаючу надію української нації, молодь, до участи в святі. На це запрошення і на вступні заклики до приготування Ділового Комітету вголосилися десятки тисяч молоді і їх родичів з усіх сторін Галицької Провінції. У висліді тих вступних праць та для уможливлення плянового переведення самого свята Діловий Комітет подає в загальних зарисах до прилюдного відома програму свята, яка в поданих точках уже дефінітивно обовязує:

СУБОТА, 6 травня:

Від 5-ої години вечера посвячення прапорів, молебні і Сповідь учасників свята у всіх церквах Львова.

НЕДІЛЯ, 7 травня:

О 7 год. рано полева Архієрейська Служба Божа зі спільним св. Причастям на площі Сокола-Батька. Звідти маніфестаційний релігійний похід вулицями Львова, котрого завданням буде відвідати чотири Церкви: СС. Василіянок при вул. Зибликевича, церкву Св. Успення, Св. Спаса і церкву Св. Юра. Коло Церкви Св. Юра заприсяження Української Молоді на вірність Христові і торжественне закінчення свята. — О год. 4-ій після обіду секційні засідання з рефератами для делегатів молоді в церкві Св. Юра, Св. Успення, Св. Духа, Св. Спаса і в гімназії СС. Василіянок. — О год. 7.30 Академія у Великому Театрі.

НЕДІЛЯ, 14 травня:

***В кождій парохії Галицької Провінції і всіх земель, де живе український католицький нарід, заприсяження Української Молоді на вірність Христові.** — Подрібні інструкції оголошуеться окремо.*

В переломовій і повній трагічної поваги хвилі нашого істнування заприсягне Українська Молодь свою вірність Христові і так в особливий спосіб віддасть поклін Небесному Цареві. Присягою запалить ентузіязм у своїх серцях і підбадьорить серця старших, втомлені довголітною боротьбою за наше краще істнування.

Нехай у святі „Українська Молодь Христові" обеднаються всі віруючі Українці! Нехай створять непоборимy стіну для захисту Христової віри в житті Українського Народу, скріплення релігійних і моральних основ його істнування і для побідного пройдення його історичної Голгофти!

Від Тебе, Українська Молоде, Твого запалу, солідарности й організованости залежить, чи релігійно-національна маніфестація 6, 7 і 14-го травня додасть цілючої сили так потрібної нашому Народові. Нехай Твоя присяга, зложена на вірність Христові у 1900-ліття Його Мук, Смерти і Воскресення, буде присягою Твоєї вірної готовости понести жертву для Бога і народу!

Українська Молоде, ставай під прапори Христа і

З БОГОМ ГОТОВСЯ!

Почесна Президія Ділового Комітету:

† ІВАН, Епископ-помічник Львівський,

† ГРИГОРІЙ, Епископ-помічник Перемиський,

† ІВАН, Епископ-помічник Станиславівський.

Діловий Комітет:

В. Кузьмович, голова, Ю. Алискевич, секретар.

† НИКИТА, Епископ Патарський, делегат Львівського Митрополичого Ординаріяту, о. Р. Лободич Крил., делегат Станиславівського Епископського Ординаріяту, о. Й. Лучинський, ігумен, делегат Перемиського Епископського Ординаріяту, о. М. Блозовський, о. М. Каштанюк, Б. Ластавецький, Р. Монцібович, Др. О. Надрага, о. І. Назарко ЧСВВ., о. Я. Перрідон, Е. Тишинська, С. Фіголева, Др. М. Чубатий, К. Яновичівна, о. М. Хмільовський.

Над чим радили в Білім Домі

Президент Америки Русвелт і премієр Англії Мекдоналд по нарадах у Вашинґтоні при співучасти знавців видали спільний комунікат. Предметом нарад, як доносить сей комунікат, були отсі справи: Рівень світових цін, політика головних банків, золотий паритет валют, грошеві рестрикції, поправа ціни срібла і справа торговельних обмежень. Порозуміння в тих справах застережено світовій економічній конференції, котра має відбутися 12. червня с. р. Останні вісти доносять, що порозуміння в справі воєнних довгів і устійнення валют вже осягнено. Якби не се, то катастрофа булаб неминуча.

53 роки в гостях

„Приїдьте до мене на тиждень, два", — таку записку одержав Англієць Джемс Едуард від Англійця Едварда Уага літ тому 53. Той приїхав до нього в гості тай так основно загостився, що гостив 53 роки — аж поки господар не помер, оставивши тестамент, у котрім записав своєму приятелеви і гостеви досмертне уживання дому, 30.000 фунтів готівки і 5.000 фунтів річної ренти. Спадкоємець оповідає: Наша дружба зачалася перед 53 роками. Я мав тоді 21 літ. Оженившися поїхав я собі на полювання і в тім самім лісі зустрів Уага. Ми разом перевели гарний день і Уаг запросив мене приїхати до нього в гості. А що він був милий чоловік, отже я взяв з собою жінку тай застряг у нього аж до сего часу. Він не женився, а було у нього при чім сидіти, бо він був міліонер. Помер в 90 р. життя. Здається, що довше в гостях у другого не був ніхто.

ГРОШІ КРУГЛІ — КОТЯТЬСЯ,
але не розкотяться, коли їх вложите на вкладкову книжку в Коопер. Банку
„ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

ГРІХИ БАТЬКІВ

ГАДЯЦЬКИЙ ДОГОВІР І ПОЛЯКИ

Гадяцький договір з 1658 р., а властиво його доля, викликає ряд рефлексій про великі обосторонні помилки і гріхи. Тих великих гріхів і помилок не вільно скривати й затаювати. Навпаки, їх треба сміливо відкрити, щоби з них учитися, як не вільно вести політику на дальшу мету, бо так ведена політика вправді може дати хвилеву користь і хвилеву сатисфакцію ізза виведення в поле союзника чи радше противника, але потому тяжко мститься й доводить до катастрофи обидві сторони.

Ініціятиву до гадяцького договору дала Польща. Вона перша простягнула руку до України й предложила їй угоду. В тій цілі приїхав на Україну представник Польщі і навязав переговори спочатку з гетьманом Б. Хмельницьким, відтак з гетьманом І. Виговським. Ті переговори закінчилися договором між Польщею й Україною в Гадячі. А той договір заприсягли всі тодішні найбільш відповідальні державні мужі Польщі (король, примас, гетьман, канцлер, маршалки) та затвердив польський парлямент (сойм і сенат). Заприсягли той договір також тодішні найбільш відповідальні державні мужі України (гетьман та представники козацтва).

Чи можливий більше формальний міжнародній акт, як гадяцький договір між Польщею й Україною з 1658 р.?

А всеж таки той договір не ввійшов у життя.

Не ввійшов гадяцький договір у життя тому, бо Польща не виконала його...

Недодержування договорів і зобовязань Польщею мало вже свою традицію. Зокрема коли ходило про договори і зобовязання Польщі відносно України. Свідомі того були обі сторони. Свідчить про се наглядно те, що коли Польща в 1656 почала переговори з гетьманом Б. Хмельницьким в справі угоди, то вона одночасно підняла заходи також у Відні, аби Австрія своїм посередництвом дала гарантії щодо додержання пунктів договору Польщі з козаками. Бо козаки не давали віри польським обіцянкам і навіть договорам...

І ми бачимо дуже цікавий і характеристичний факт: Цісар Фердинанд III йдучи по лінії бажань Польщі, дійсно вислав в 1657 р. своїх послів до гетьмана Б. Хмельницького, котрих Хмельницький приймив у Чигирині і до котрих в присутности польського посла Беньовского (того самого, що пізніше заключив гадяцький договір) висловився, що іншого посередника і гарантії не прийме, як

тільки цісаря. Коли Фердинанд III. незабаром помер, то його наслідник Леопольд II вислав нові повновласти своїм послам і... запевнення, що всякий договір, заключений за посередництвом його послів між Польщею й Україною, буде додержаний і виконаний... Так переговорював з Польщею при кінці свого життя гетьман Б. Хмельницький.

Його наслідник Ів. Виговський повів переговори з Польщею вже безпосередно. В імени Польщі вів їх далі польський посол Станислав Казимир Беньовский. Та тут передовсім слід звернути увагу на оден дуже цікавий і характеристичний факт: Саме тоді, коли Польща вела з Україною переговори в справі угоди, польський посол у Москві виступає проти України. Він звертає увагу Москви на небезпеку, яка грозить їй зі сторони України та вказує на спільні інтереси Польщі і Москви...

Кінець-кінців Польща під напором обставин заключила з Україною договір у Гадячі. Та той договір міг мати законне значіння тільки тоді, коли його затвердить польський сойм. Тому той договір предложено соймови. І тепер наступив факт, якому подібного мабуть нема в історії міжнародних відносин.

Коли в польськім соймі почалася дискусія над гадяцьким договором і коли там відізвалися голоси проти того договору, тоді той самий посол Ст. К. Беньовский, котрий весь час вів переговори в імени Польщі з Україною і котрий підписав і заприсяг у Гадячі польсько-український договір, так між ін. промовив у відповідь противникам договору на їх закид про виділення України в окрему державну правну одиницю:

„Козаків така сила й такі вони дужі, що треба радіти, коли вони хоч би там на яких умовах єднаються з Річю-Посполитою. Дратувати їх отсе тепер, як робили ми перше, се буде найбільше безглуздя. Ви самі знаєте, в якім тепер стані Річ-Посполита: з одного боку Шведи, з другого Москалі. В нашім положенню змагатися з козаками значилоб самим цуратися помочи, коли її нам дають добровільно. Треба спершу голубити козаків, а потім, коли вже вони оговкаються з нами, урядники Річи-Посполитої все можуть переробити на старий лад... Автономія України, як окремого князівства, пробуде не довго: козаки, що тепер хочуть того, вимруть, а їх наслідники вже не так горячо будуть се обстоювати і помалу-помалу все стане так, як перше було...“.

Так думав про договір Польщі з Україною представник Польщі, що заключив, підписав і заприсяг той договір. Він уже згори говорить про недодержання того договору! І чи супроти того можна дивуватися, що гадяцький договір не вийшов у життя?

Коли заглянемо до історії міжнародних взаємин, то зустрінемо там чимало договорів, яких одна чи друга сторона не додержала. Бо часто приходили в міжнародних взаєминах ситуації, котрі перечеркували заключені перед тим договори. Та чи богато знайдемо в історії міжнародних взаємин випадків, щоб одна договірна сторона говорила отверто про недодержання договору вже в хвилі його затверджування? Гадяцький договір під тим оглядом в історії міжнародних взаємин мабуть унікат...

Запевнення Беньовського в соймі про майбутне недодержання Польщею гадяцького договору здійснилися. Польща того договору ніколи не ввела в життя, не вважаючи на то, що той договір став державно-правним актом і як такий він знаходиться в цілости в кодексі законів, обовязуючих тоді в тодішній Польщі.

Недодержання гадяцького договору Польщею не має ніякого оправдання. Бо не є й не може бути оправданням недодержання Польщею гадяцького договору факт, що Виговський, опущений і зданий на ласку і неласку української анархії, яку підсичувала Москва, зрікся гетьманства на користь Юрія Хмельницького. Бо новий гетьман і козаки таки кінець-кінців заявилися за Польщею і були готові виконати поставлені в договорі умови. Таке поведення зі сторони Польщі, завершене на додаток ще й розстрілом Виговського, головного контрагента Польщі по стороні козацькій, очевидно не могло остати без наслідків в українській ментальности. Не остало без наслідків тим більше, що, як бачимо з поведення гетьмана Б. Хмельницького, вже й перед тим між Українцями ніхто не вірив ніяким приреченням з польської сторони, хіба що зобовязання Польщі гарантувала чужа сила.

Нема ніякого сумніву, що та сама ментальність Українців у відношенню до Польщі панує й тепер. І нема сумніву, що з польської сторони є люди, котрі тільки підсичують те абсолютне недовіря, яким перейнята вся українська суспільність у відношенні до Польщі. Підсичують всякими способами аж до ухвалювання законів (пр. про український університет, про автономію), яких впровадженням у життя ніхто не турбується.

Та найцікавіше в тім всім те, що хоч уже за Б. Хмельницького панував такий стан і хоч за його наслідника Виговського той стан ще погіршився не тільки недодержанням торжественно заприсяженого договору, але й розстрілом Виговського, котрому не доказано ніякої вини, — то переговори між Українцями і Поляками в справі заключення якогось порозуміння не устають і дальше: Тетера, Юрій Хмельницький, Ханенко, Мазепа — ось ряд гетьманів, що мимо найприкріших досвідів попередників дальше хотіли порозуміння з Польщею. Се вказує безперечно на те, що державна рація обох країв і народів, польського й українського, таксамо вимагала між ними якогось основного порозуміння, як вимагала того державна рація австрійських Німців і Мадярів. Ріжниця була тільки та, що між Німцями і Мадярами знайшлися державні мужі, які вміли обстояти додержання договорів, — а між Поляками таких державних мужів до сеї пори не було. І тому власне на Україні століттями панував хаос, котрий кінець-кінців втягнув у свій вир також Польщу, зломив й окрівавив її та кинув під ноги імперіялістичної Росії.

Зі всіх актів, які нам остали з польсько-українських взаємин, найбільше характеристичний акт присяги польського короля Яна Казимира. А саме та частина присяги, котрою він іменем своїм і всіх своїх наслідників увільняє від підданства і послуху весь нарід український на випадок, якби Гадяцький договір в чім небудь був порушений зі сторони Польщі. Нема причини сумніватися, що Ян Казимир вірив в Бога і в Євангеліє, на котре присягав. З того можна вносити, що хто як хто, а король Ян Казимир серіозно хотів зобовязати Польщу до виконання договору про союз з Україною. На жаль, фактом є, що з польської сторони того договору не додержано. І фактом є також, що справдилася також тяжка королівська клятва-присяга, бо в сто літ опісля весь український народ вийшов з підданства і заразом і сама Польща як держава перестала істнувати...

Розкриваємо ті давні, дуже болючі справи не на те, щоб ними дразнити наших сусідів, тільки на застанову їм і на заспокоєння нашим людям, які в інстинктовнім упередженню до Польщі не раз пишуть і говорять: „Бійтеся Бога! Чи ви не знаєте Поляків і нашої минувшини в Польщі?!“

Відповідаємо на те: Ми знаємо Поляків і нашу минувшину в Польщі. Ось тут подали ми докази на те. Та все може бути змінене і дуже булоби зле, якби не було основно змінене!

Пресова конференція

в справі свята „Українська Молодь Христові“.

Діловий Комітет свята „Українська Молодь Христові“, котре відбудеться 6 і 7 травня б. р. у Львові, запросив представників католицької і національної преси на пресову конференцію в дні 25 квітня б. р. Участь в конференції взяли представники: Діла, Нового Часу, Правди, Нової Зорі, Мети, Нашого Приятеля, Нашого Прапору, Народної Справи, Хліборобського Шляху, Дзвонів і Ниви. Референтували п. інсп. Кузьмович і о. віцеканцлер Блозовський. Інсп. Кузьмович сказав: Ціль сеї конференції запізнати нашу пресу з теперішним станом приготувань до свята „У. М. Х.“ і просити її о дальшу співпрацю. З притиском ще раз підчеркую, що свято „У. М. Х.“ має характер виключно релігійний. Приписування йому якихсь політичних цілей не має найменших підстав. Свято „У. М. Х.“ це чисто релігійна маніфестація. Його суть: Молодь бодай символічно присягне на вірність Христові. Ту присягу переведе один з наших Епископів. Свято має започаткувати також Католицьку Акцію серед молоді, котра, як відомо, має на ціли вести світський апостолят молоді. Тому агітація проти свята „У. М. Х.“, котру повела частина збаламученої націоналістичної студентської молоді, як проти якоїсь політичної акції, се боротьба з неіснуючою небезпекою. Ся агітація недоцільна, непотрібна і дуже шкідлива, бо шкодить прилюдному виступові нашої організованости. О. віцеканцлер Блозовський коротко зясував дотеперішний стан приготувань до Свята. Досі зголосилося 36.000 учасників свята. Сподіємось яких 50.000 учасників. Діловий Комітет поділений на 7 комісій: нічліговy, організаційну, артистичну, фінансову, комунікаційну, харчеву і секційну. Досі запевнено 15.000 нічлігів у Львові і в найблизшій околиці Львова. Зголошення до участи в святі замикається 28 б. м. Видано також відозву до молоді Волині, Холмщини, Полісся і Підляшша, щоб і вона взяла участь у святі та заманіфестувала змагання до Церковної Єдности. По обох звітах вивязалася жива дискусія, в якій м. ін. підчеркнено, що під агітацію частини націоналістичної молоді проти свята дуже правдоподібно підшивається комуністична протирелігійна пропаганда, що декуди й ствердженo.

В ВИДУ НЕПЕВНОСТИ ЗАВТРІШНОГО ДНЯ ПОВИНЕН КОЖНИЙ ПОДБАТИ ЧИМ СКОРШЕ ПРО ОБЕЗПЕЧЕННЯ СВОЙОГО ЖИТТЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОДИНИ ЦЕ СКРІПЛЕННЯ МОРАЛЬНОЇ І МАТЕРІЯЛЬНОЇ СИЛИ КОЖНОГО НАРОДУ. ОБЕЗПЕЧІТЬ СВОЮ РОДИНУ НЕГАЙНО В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ І РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38 69 14-х

ОСИП НАЗАРУК

НА СПОКІЙНІМ ОКЕАНІ

З моїх подорожних вражінь і переживань пересторога українському народови і молоді його.

Зміст: Про найглибше з моїх політичних переживань і про те, чому я його аж тепер описую. — Моя прогулька з панями до столиці Британської Колюмбії на острові Спокійного Океану. — „Місто соняшного блиску“, в котрім все паде дощ.—Там стоїть будівля як мрія гарна. — І чудовий памятник перед нею. — Як виглядає 17-літня найбільша господиня світа. — Куди йшли школи з квітками і з вінками. — Кого шанувало англосаксонське робітництво. — Як розпростерлися мов скатерть океану цілі століття бувальщини. — Що говорив таємний голос. — Про головний насінник зла нашої землі. —Про скритоубийників батьків твоїх. — Про ще гірших наслідників їх, котрими ти чванишся. — Про велике добро, яке нам зробила цариця Катерина зруйнувавши Січ. — Порівнання славних козаків запоріжських з дикими Татарами. — Як повторився танець пляних Мамаїв на Україні. — Не зле тихе слово про отаманів ріжних загонів чорної вісни та наглої смерти. — В снігові блистів Київ вежами, церквами — і що ми з нього зробили тої зими. — Вина і кара. — Котре було найдурніше діло Галичан за 1000 літ їх історії? — Українці, Індіяни й Анґлійці. — Чи година анґлійська королева зломати кінську підкову голими руками? — Слово про божевільних на престолі. — Привид страшної різні над Спокійним Океаном. — Чи нас приженуть як худобу на той пир кривавий, чи ми прийдемо самі? — Хто може найскорше перешкодити українському народови збудувати собі власну державу. — Мій Патмос і буря на нім. — Як дзвонили і дзвонять віконниці Вікторії. — Що діється зі стадами перелетних птиць коли буря поранить або убє провідників їх. — Про найбільшу загадку нашої історії...

„Victoria, the evergreen, the city of sunshine“...

Не можу думкою опустити берегів Спокійного Океану, щоби не зазначити, що там зазнав я найглибшого з всіх моїх політичних вражінь. Так... Там воно було найглибше, хоч у старій Европі бачив я й переживав упадок великих чужих держав і наших двох держав і прихід революції й інші дуже болючі річи. Та мимо всего того не в Европі наступив перелом у моїм світогляді, тільки там, за океаном.

Десять літ відкладав я сю працю — не з лінивства, тільки в надії, що знайду спокійний час, щоб якнайлучше виконати ту роботу. Тимчасом замість вільного часу в спокою — наспіла недуга. Отже хоч не сподівався я, що сю роботу прийдеться робити в часі коли мені віддиху не ставатиме, то треба її зробити тепер, нехай і поспішно, бо може бути ще гірше. А треба тому, бо вірю, що прецінь колись наспіє час, коли й українська молодь схоче не тільки політикувати й учити старших, але схоче вчитися сама. І тоді зачне вона шукати, чи не оставили їй досвіду і думки своєї батьки її, особливож ті, що переживали часи найбільшої війни і найбільшої революції. Тут обмежуся тільки до короткого опису мого найглибшого політичного вражіння.

До Америки приїхав я ще республиканцем, хоч в Европі бачив я вже своїми очима мабуть всі світла і тіни республиканської системи. Просто не було часу внутрішно зібратися і не було зовнішної спонуки, котра моглаб олицетворити і скристалізувати в собі витягнений з обсервації досвід. Потрібний до внутрішного зібрання спокій знайшов я в часі мого довгого подорожування по чужині, а згадану вище спонуку, котра для мого політичного думання чи радше відчування (що також в політиці значить мабуть більше ніж думання), мала рішаюче значіння, хочу якраз описати.

То було ще заки я виїхав з Венкувера. На підставі пляну моєї політично-аґітаційної обїздки по наших громадах за морем, виробленого професором Боберським, котрий добре знав тамошний терен, мав я в Венкувері пару свобідних днів часу. Отже я хотів той час використати й запитав наших тамошних людей, що в околиці Венкувера варт побачити. З річей, які вони мені вичисляли, вибрав я три (розуміється крім дрібних як оглянення прегарного парку і кеньйону і т. п.): 1) відвідини наших робітників-дроворубів в лісах коло Венкувера, 2) відвідини оселі Індіян, колишніх панів тої прекрасної землі й 3) відвідини столиці Британської Колюмбії, Вікторії, збудованої на острові тої самої назви. І на сій третій прогульці, в котрій були ласкаві товаришити мені наші тамошні пані (бо то була робуча днина і мущини були заняті), зустріла мене та памятна для мене пригода.

З Венкувера до Вікторії плили ми кораблем. Настрій був дуже веселий. Наші пані, котрі вже нераз були в Вікторії, описували мені те гарне місто і говорили, що тамошні мешканці з гордістю називають його: „Вікторія, тге евергрін, тге сіті оф соншайн“ (Вікторія, вічно зелене місто соняшного блиску). Притім впевняли мене, що ні одній з них не лучалося, щоби в часі прогульки до того міста не падав зливний дощ, серед котрого не видно навіть одного промінчика сонця і що такий дощ треває в Вікторії часто й цілий день. Самі побачите, як виглядає те „сіті оф соншайн“... додавали сміючись.

Корабель доїзджає до пристані столиці Британської Колюмбії. Погода така прегарна, що кращу трудно собі уявити. Висідаємо. Був гарний, весняний ранок.

Дійсно, Вікторія така гарна, як кажуть її мешканці.

Дуже близько від місця де ми висідали, таки в пристані над самим берегом моря, стоїть парлямент Британської Колюмбії. Будівля як мрія гарна, з білого каменя, з високою банею по середині. Своїм положенням пригадує дуже гарне положення мадярського парляменту над берегом Дунаю, тільки тут враження очевидно далеко могутніше, як море могутніше від ріки, навіть великої.

А перед парляментом стоїть памятник.

Мабуть не богато буде таких памятників на земній кулі.

Властиво, на питання, що в нім надзвичайне, я відповівби спокійно: Нічо.

А на друге питання: Чомуж кажеш, що мабуть мало таких памятників на цілій земній кулі, я відповівби: Дайтеж мені його описати.

Уявіть собі простокутну підставу, приблизно двічи вишу ніж ширшу, з одностайного, гладенького мармору, в кольорові цятки, краски легко рожевої, немов бурячкової, веселої. На тій підставі стоїть у весь ріст молоденька, струнка дівчинка, літ коло 17, чудової краси і дуже симпатична. В королівській короні на голові, з королівським скиптром у руці, спертім на рамени так. немовби він був за тяжкий для тої ніжної як квітка дівчинки-дитини. І не дивота! Бо се і для мущини не легка річ, держата скиптр влади і бути її осередком — в найбільшій державі світа, яку знає та колинебудь знала історія людства. О, не легка се річ! А та дівчинка-дитина взяла на себе той тягар і держала його 63 роки. Так, шістьдесять і три роки, аж поки срібний волос не покрив голови її, аж поки смерть не взяла їй з руки тяжкого берла королів Великої Британії, що має землі в пятьох частях світа і кораблі на всіх океанах і морях земної кулі. Так, переді мною стояла мов жива молоденька королева Вікторія, на честь котрої й названо се місто і котра своїм правлінням виповнила майже ціле 19-те століття. Століття найвисшого розвитку і розквіту Анґлії. І як виповнила! Возьміть у руки історію, навіть писану людьми, що належать до народів ворожих Анґлійцям, а знайдете й там приблизно таку оцінку королевої Вікторії: „Розумна й обережна, мала вироблений політичний досвід“... Кілько особистої праці коштувало се ту делікатну істоту!

В вічно зеленім місті соняшного блиску стоїть найгарніша королева Великої Британії, стоїть найбільша господиня світа, стоїть як олицетворення привітности і молодости — і дивиться на найбільший з океанів земної кулі. В довгім, поважнім одязі, з берлом і короною. А за нею прегарні палати, а над нею сине-синє небо, а довкруги зелень і квіти, а перед нею Спокійний Океан.

Гей, якже далеко відси до столиці її! І аж сюди сягало берло влади її! Влади з Божої ласки, не з виборів товпи. Бо вона порфіородна королева і 37 порфіородних поколінь було перед нею, що видали її, про котру навіть вороги писали: „Розумна й обережна, мала вироблений політичний досвід і змисл“...

Квін Вікторія! Найбільша господиня найбільшої держави світа...

І мимохіть пригадався мені державний гимн Великої Британії, котрий так поважно звенить у всіх пятьох частях світа.

Але що се?

Я відвернувся й побачив, як надходили шкільні діти парами. Дівчатка і хлопчики. З вінками і квітами в руках. Тут і там біля них учителька або учитель. Ішли зовсім тихо, без ніяких співів, без розмов.

В ждальні життя

Богато з нас не жие повним життям, тільки перебуває літами, частіше ціле життя в якійсь ждальні, в якімсь передсінку життя...

В тім ожиданні ми нечувано терпеливі. Віримо, що прецінь карта нашої судьби зміниться... Тимчасом минають літа і якось нічо не хоче змінитися... Ждемо надармо...

Треба мати силу перервати се ожидання та сказати собі: — кінець!

Наша будучність то тільки продовження нашого „нині“. „Нині“ — се одинока наша дійсність, з неї твориться наша доля.

На льотерії життя дуже рідко виходить для нас головний льос.

Отже не очікувати на щасливі події, котрі інакше скермують нашу долю, треба працювати з неослабленим зусиллям і вже нині будувати собі будучність. Практично ту раду дасться виконати в сей спосіб, що мусимо обезпечитися на життя в П. К. О., щоби, відкладаючи що місяця певну суму грошей, по кількацятьох літах дійти до капіталу, що забезпечивби нашу старість.

Не зволікаймо з сею справою, обезпечуймося негайно, щоб колись ми не мусіли жаліти.

Таж невідомо, що нас жде. А тільки нинішний день належить до нас.

Спішіться, щоб не було запізно.

Кождий Почтовий Уряд приймає обезпечення на життя в П. К. О. без лікарських оглядин.

[redacted]

Щойно тепер запримітив я, що на підставі памятника королевої Вікторії стояло вже немало таких і подібних вінків як наднесли ті школи, що тепер надійшли. Значить, вони спізнилися. І може тому йшли так тихо, не знаю.

Я запитав наших пань, що се за парада. Вони й пояснили мені, — але я вже сегодня, по 10 літах, не можу собі пригадати, чи се був день імянин, чи уродин королевої Вікторії, чи інше державне свято. А тоді я не записав собі того, бо мені здавалося, що того ніколи не забуду. І ще одного не можу собі вже тепер пригадати: чи особа королевої Вікторії зроблена з того самого мармору що підстава памятника, котру я вище описав, чи з іншого. Ніяк не можу собі того напевно пригадати, хоч зовсім докладно памятаю вираз її обличча. І памятаю навіть форму, величину і краску ріжних квітів і вінків, які були зложені на підставі памятника, не кажучи вже про краску і неба і моря. А краски обличча самого памятника не можу собі напевно відтворити. Здається мені, що і підстава памятника і сама особа королевої були з мармору або тої самої крейски або подібної. Та напевно не можу сказати.

Аж тут зачали йти до памятника — робітничі організації. Я остовпів. Дійсно — йшли дорослі, правдиві робітники, йшли в синих робітничих блюзах, тільки в чистіших як мають їх на собі при роботі, — йшли таксамо тихо як шкільні діти і таксамо несли вінки, тільки більші. Несли і клали довкруги. Тихо і поважно. Без співів, без промов. Помянули королеву свою і таксамо тихо відходили як прийшли.

І тут на той вид наступив у моїм мозку той п е р е л і м моїх політичних поглядів, про котрий я вище згадав. Як се відбувалося, памятаю вже лучше ніж краску мармору на обличчі памятника королевої Вікторії.

То було так.

Зразу дивився я немов безучасно на ті дивні для мене сцени. Потому зачало мені робитися на душі ніяково. Я ще не знав, чому, але й синє небо і синій океан і сині блюзи робітників і тихі ряди їх дітей, що прийшли пошанувати память покійної королевої свого краю, і ті білі палати, що пишалися за тим памятником мов коронки на тлі неба, — все якось зачало немов тиснути мене. Якби давило згори на долину, якби пригноблювало мозок і здавлювало серце. В моїй душі щось діялося, але я ще не знав, що. Помалу розяснювалося мені в умі і серці моїм; розяснювалося приблизно в такім темпі як раненько кріпшає ясність дня. І коли та ясність дійшла до стадії, в котрій червоніють краї облаків на небі, тоді немов раптовно усвідомилася мені вся суть справи — і кров вдарила мені до очей і великий сором залив нутро моє. Сором за цілі ряди поколінь предків моїх і за мене. Чому?

Як часом рівночасно виростають біля себе два дубчаки і сплітаються корінням між собою, так у моїй рефлексії вибухали рівночасно два ряди думок і сплиталися між собою, весь час так перенимані соромом як листя дубів сонцем. Я стидався, що я того вже передтим не вспів усвідомити собі і стидався за тяжку глупоту попередників і предків своїх. А потому мій сором іще поглибився далеко глибшим почуттям: почуттям тяжкого гріха гордости, який очевидно лежав на самім дні нещастя нашого, лежав як його підстава, фундамент, підвалина. І розпростерлися переді мною мов скатерть океану цілі століття бувальщини і стояли переді мною кріваво ясні і як ножі виразні. І було мені так якби я в грудях моїх мав камяну плиту і якби хтось писав на тій плиті і рівночасно говорив те, що пише так:

— Подивися! То се робітництво великої й могутної англосаської раси може в покорі своїй прийти й пошанувати навіть мертву королеву свою, а ти й тобі подібні безсильні голодранці не могли здобутися на сто разів потрібнішу вам покору перед живим символом постійної і твердої Влади своєї гарної й богатої землі, яку Бог дав Вам у ласці своїй...

— Чи ти ще не додумуєшся, що се таке? Се гордість, гордість, гордість, — перший з гріхів головних і насінник найстрашнішого зла, яке багатьома струями від віків розливається по землі народа твого, землі повній запахів і квітів, землі медом і молоком пливучій.

— То вона, та безмежна гордість, що бухала з предків твоїх, казала їм бунтуватися проти свого короля Данила навіть в часі коли від сходу сонця сунула на землю вашу страшна сила Татар. І тому що предки твої ззаду як скритоубийники нападали на військо оборонця свого, котре він останним зусиллям збирав проти ворогів, і тому що предки твої глупо і нікчемно зраджували його, помагаючи ворогам, — тому віддав їх Бог у руки тих, котрих вони уважали ліпшими від правного володаря й господаря землі своєї.

— І тому закурилася волость батьків твоїх. І тому дим до Бескида піднявся. І тому зникли з неї всі міста її, гнізда коромоли, інтриги.

— А коли й ся кара не помогла, Бог замінив в пустиню землю батьків твоїх і віддав руїни її на господарство іншим народам на довгі століття.

— І знов на пустині тій дав їм можність зорганізувати зовсім нову силу. Одначе й та нова сила показала гордість — ще більшу ніж була передтим! Чи ти не розумієш, які дуже горді і дуже дурні були ті „славні“ козаки твої, котрі разураз вибирали і скидали своїх гетьманів і отаманів — в часі коли від півночі йшов послушний родовому цареви солдат московський, в котрім нарешті мусів побачити опікуна свого твій нещасний народ, розбиваний тими, що не хотіли признати над собою ніякої своєї д і й с н о ї влади й ніякого порядку.

Англосаські робітники у своїх синіх робітничих блюзах йшли і йшли і вінки складали тихо у стіп камяної подоби родової господині своєї. А на таблиці в душі моїй немовби хто дальше виписував тяжкі слова:

— Йди і скажи своїм, май відвагу сказати, що грубо помиляється навіть той, що його любов до Батьківщини своєї підняла до великої сили слова. Помиляється, коли співає з жаром і ненавистю:

„Се той Первий, що розпинав
Нашу Україну
А Вторая доконала
Вдову-сиротину“.

Бо хоч се правда, що Петро Первий скрівавив Україну, але правда й те, що та Україна так страшно розпустила була дітей своїх, що вже нікому життя на тій Україні не було від харцизяцтва дітей її, котрих нарешті мусів хтось чужий взяти в руки, коли свому не дали завести порядку. А Катерина Вторая, що зруйнувала твою улюблену „Січ“, не зробила тим навіть найменшого зла народови твому, а навпаки, помогла йому посунути лавою з плугом своїм у далекі степи Чорного Моря аж до соленої води його і ген під височезні гори Кавказу. Та Катерина Вторая мала інші великі гріхи, але зруйнованням „Січи“ зробила добродійство народови твому...

Я здрігнувся на ту думку мовби почувши богохульство. Та на камяній плиті в душі моїй падали дальше важкі як олово слова:

— Коли ти вміеш думати, то думай-же, нпр. над сим: Що варт тоді була твоя улюблена „Січ“, бачиш чейже по тім, що вона без одного вистрілу все віддала війську Катерини. Гльорифікуй-же ту Січ дальше, а виховаєш на таких самих „лицарів“ потомство своє. То раз. А два: Чи бачив ти або чув про таке диво, щоб на якімсь великім просторі землі істнувала денебудь яканебудь влада і за близько пів тисячеліття істнування свого не оставила по собі ні одного кусника муру, тільки вали з землі і гною, на котрих в неладі стояли кепські і кепсько пильновані гармати та шуваром покриті нужденні шопи. Таж пустинні кочовики, арабські номади, приблизно за такий час оставили по собі в далекій Еспанії могутні камяні кріпости і такі чудові красою палати, що виглядають ще сегодня як серпанок-коронка в мармурі кована, а долівки в них як живий мак і грядки незабудьок. А що за той час оставили в недалекім Криму ті Татари, котрих ти чомусь називаєш дикими! Скажи, будь ласкав, чомуж Татари, що оставили по собі кріпости і прегарні палати з водограями, мають бути дикі, а твої улюблені січові козаки мають бути культурні, хоч не оставили по собі нічого кромі пісень про Мамая і інших пяниць непросипних або про те, якто вони „міняли жінку за тютюн і люльку“... „Гарний“ взірець!

Мені робилося щораз більше прикро, болюче прикро. А англосаське робітництво в синіх блюзах дальше йшло тихими рядами поклонитися памяти Представниці родової влади своєї. А мені в душу дальше западали тяжкі слова:

— То було два. А три: Чи ти гадаєш, що коли Січ Запоріжська за близько пів тисячі літ не додумалася до іншої форми влади як до посипування сміттям голов нещасних отаманів своїх і до скакання в бочку з дегтем, то булаб додумалася потому? Ой ні братчику, ні. Її таки треба було зліквідувати. Бо якби того була не зробила цариця Катерина, то мусулманські Татари булиб до сеї пори мали свою державу в Криму й до сеї пори булиби брали ясир з земель України і ти сегодня бувби може невольником проданим Татарами десь у глибину Азії а з тобою тисячі таких як ти. А що, приємно булоб бити чолом до самої землі перед паном своїм і тихесенько скавуліти під канчуком його? Від того, братчику, освободила тебе і твоїх цариця Катерина і тому не маєш причини кидати камінням на память її*).

На душі від таких думок робилося моторошно. А синьоблюзе англосаське робітництво йшло дальше перед памятник цариці своєї, йшло з дивною покорою, від якої аж жар обливав мене. І дивний внутрішний голос говорив мені дальше якби в мізку різьбив:

— Так, так. Треба було вже давно перевести ревізію основ, на котрих відбувалося виховання молодих поколінь народа твого. А що ви в свій час не зробили сього, то коли окрадену землю твою збудили в огні великім, заскакали по землі батьків твоїх ті самі постаті з тою самою душею, що їх так справедливо вигнала з Січи цариця Катерина, розігнавши на сто вітрів. Тепер страшні духи їх вернули з вітрами тими і з давними гріхами своїми і знов зачали старий божевільний т а н е ц ь п я н о г о М а м а я п о У к р а ї н і. Ти бачив їх у тих самих довжезних шликах по саму землю, в часі коли чесний жовнір не мав чим покрити наге тіло своє. Ти бачив тих пяних отаманів від ріжних загонів чорної віспи та всякої

*) Запорожських козаків не треба мішати з городовими козаками, елементом осілим і культурним. Запорожці були переважно добичники, котрим було все одно кого грабити. Їх інтереси були схожі з інтересами Татар: одним і другим залежало на тім, аби хліборобське населення не заорювало степів. Вже гетьман Богдан мусів кріваво здавити анархічне повстання Січи.

іншої наглої смерти. Ти навіть помагав їм здирати і в болото кидати шапку Мономаха, що на короткий час заблистіла на голові леґального представника старої влади України. Пригадай собі! „В снігові блистів Київ вежами, церквами, вулицями йшли Германці рівними рядами, везли зброю і обози : тяжкі гармати. З ними їхала Данила заплакана Мати“... Памятаєш? Так евакуювався з Київа леґальний Гетьман України, котрого рід уже правив нею. Забирався під чужою сторожею, бо свої в діявольській гордости своїй чигали на те, щоб убити його. Ти знаєш се докладно, бо і ти був між ними.

Мені на спомини ті зачало робитися горячо, хоч остров Вікторії, на котрім я стояв, має лагідний клімат. А дивний голос говорив:

— Тепер волочишся як неприкаяний по чужих землях і морях і рівночасно з тобою волочиться безліч таких як ти. Волочитеся як вічні Жиди, ні, — як безпанські собаки! Жадні спокою бодай на чужій землі, жадні окрушин з чужого стола. Ти знаєш історію свого племени, котра зачала відбуватися на яві майже тисячу років тому. Спорий се шмат часу і богато, дуже богато дурниць зробили за той час діти тої землі, але повір мені, що найбільшою дурницею, яку Галичани колинебудь зробили, було те, що в осени 1918 року по Рождестві Христовім помогли наддніпрянським руїнникам, потомкам лугарів і нетягів, облягти Гетьмана України в Київі й довели до упадку влади його. І якраз у тій найбільшій глупоті мусів і ти помачати пальці свої... Знаєш? Уже більшої глупоти племя твоє не зробить ніколи, бо більша глупота — неможлива... А ти себе за розумного мав! І всі ті тумани, що були там ще довше ніж ти, але не бачили, до чого йде, хоч очи мали, думали, що вони розумні.

Сором пік мене як огонь. Тут я вперве спробував немов боронитися сам перед собою, кажучи: Алеж бо ті Галичани були молоді й ідеалісти чистої води й думали, що добре діло роблять.

— А хтож тобі казав, що вони були старі або що не були ідеалісти або що вони думали, що зле роблять? І пощо ти говориш непотрібні річи? Сподіваюся, що бодай тепер додумуєшся вже, що паде на совість твою! А саме той тягар, що звалився на нарід України, та невинна кров, що покрила її від краю до краю, ті судороги голоду, що потрясали нею, ті ломання костей по льохах чрезвичайки, той жах і те безмежне упокорення, яких вона не зазнала відколи сягає память її. Сподіваюся, що вже розумієш, що неволі України під царями навіть рівняти не можна до тих адських тортур, у які загнали її руїнники, котрим помагав се робити ти і такі як ти. Май цивільну відвагу признатися до того, що ти робив і май цивільну відвагу сказати се товаришам глупоти своєї! Бо як ніхто з вас, що робили те жахливо дурноватe діло, не зрозуміє й не осудить бездонної глупоти його, то глупота того злочинного діла стане традиційною святістю в історії племени твого і можуть минути сотки літ заки з нього вимісять копанням глупоту батьків його. Так, так, придивися добре тим робітничим рядам, що тихо йдуть під мертвий памятник господині краю сего, що дав і тобі притулок і пристановище. Батьки їх дійшли сюди ще в часах коли не було тої прекрасної зелізниці, якою тебе довезли до Великого Океану сего. Вони йшли сюди крізь чорні пущі і дебри, нераз у жаху смертельнім, в голоді й холоді, шарпані дикими звірами, серед безнастанної борні з племенами дуже подібними до того, з якого ти походиш: вони, ті племена, мали гарні вишивки і гарні народні пісні і велику гордість і рідну дочку її анархію. І тому побідили їх батьки тих, що тепер так тихо йдуть під мертвий памятник мертвої монархині сеї. Побідили їх і богато таких як вони, побідили, бо могла ними правити навіть делікатна рука слабої дівчинки тої, котру онде бачиш на педесталі памятника того. А твоїми предками в гордости їх не могли правити навіть такі Гетьмани, що кінські підкови ломали голими руками!... І тому Бог посилав на предків твоїх страшні степові навали і великі довгі пожежі і тяжку владу чужинців. Посилав і буде посилати аж поки не зміниться серце їх.

— А як не зміниться ніколи?

— То ніколи не побачите своєї держави як вуха свого! І на завше останете „народом, який відроджується“. І так будете „відроджуватися“ аж поки архистратиг Михаїл не затрубить, щоб іти вже на Йосафатову долину.

— А може лучше йти до бою під командою вождa вибраного з найлучших, уже досвідчених в бою, ніж бути під владою якогось деґенерата, котрий виродиться й без власної вини, просто через довге істнування роду? — шибнуло мені крізь думку. І не то від памятника, не то з товпи анґлосаського робітництва, не то від далеких просторів Спокійного Океану надійшла відповідь:

— Ні, не ліпше. Деґенерація се дуже релятивне поняття. Он ген далеко за сим Океаном Спокійним, при другім березі його, є стара Держава Сходячого Сонця, а в ній царствує рід, якого початки тонуть у мряковині століть — і якось не чути про звироднення роду того. А колиб і було воно, то ще й тоді лучше житиме й розвиватися нарід, ніж під найлучшими демаґоґами „з вибору“. Тиж у неприкаяннім волоцюжництві своїм вже був або ще будеш у Баварії, де довгі століття володів рід Віттельсбахів. В нім майже що другий потомок його мав звичайно признаки умової недуги. Тиж бачив, як заґосподарований той край! Які в нім чудові міста, які прегарні дороги, як там управлені поля, які там академії мистецтв, які пишні мов мрія палати! Чи може бачив ти щось подібне на своїй Україні з часів, коли нею правили виборні отамани, грязюкою посипувані? Не буде з вас ніякої нації поки не пошануєте й останну слабосильну дитину в колисці з леґального роду свого! Бо тільки думка, що вона є і становить живий центр України і сили її, може двигнути сили ваші на неймовірні подвиги. Бачиш сей океан, що мерехтить як сина скатерть у золотім світлі сонця? На водах і берегах його будуть розгратися найбільші бої людства, які колинебудь були або будуть. І на страшну кріваву гекатомбу приженуть аж над береги його, приженуть полки з народа твого, приженуть їх як худобу — страхом і терором, приженуть гинути за інтереси гнобителів своїх. Або — велитень нарід твій може над се море прийти сам, як приходить хозяїн домовитий, щоб оглянути місце суперничання з найбільшими народами земної кулі. Одно і друге залежне від того, чи признаєте ви трівко родового хозяїна над землею своєю, чи кождий з вас схоче вроздріб продавати політичні „впливи“ свої аж поки вся ваша інтеліґенція не опиниться на шпіонській службі всіх можливих правительств і не буде вже інтеліґента нешпіона кромі ідіота, якого ніхто наняти не схоче. Чейже зрозумієш, що з народу, котрий мавби таку інтеліґенцію, до кінця світа ніхто держави створити не годен...

— Не годен, не годен, не годен, — немов зашургали ноги анґлосаського робітництва і дітей його.

Дивна парада перед камяним памятником королевої Вікторії кінчилася.

На тлі синього-синього неба підносився монумент хисткої як лілея дівчинки в короні, з тяжким королівським скіптром у руці, в довгім поважнім одязі. Вона своїм усміхом немов питала-говорила: „Знаєш, найгрізніші морські вовки і найбільш криваві сухопутні розбишаки клонили голови свої переді мною, хоч я не дуже сильніша від дитини. Чи й у твоїм народі можливе щось подібне? Чи відважишся бодай ти сказати їм, що се для них потрібне, хоч не конечне, розуміється не конечне, бо ніде не стоїть написано, що й твої Івани мусять доконче попасти між правителів світа“.

В кількanацять місяців опісля я відважився виступити отверто на публичних зборах з пропаґандою ідеї українського монархізму між робітництвом нашим, між типовим фабричним пролетаріятом. Було се в великім місті Детройті, у столиці Форда, при вулиці Ґрайлінґ, в Українськім Народнім Домі. І там я переконався, що наше робітництво має глибоко вкорінений інстинкт державний. Воно не тільки приняло монархічну ідею як свою але так скоро її поширило між собою, що я ще сам своїми очима бачив у Детройті в якийсь час опісля такий величезний демонстративний похід нашого пролетаріяту під гетьманськими прапорами, що в чужім мільоновім місті мусіли спинити всяку комунікацію та зі здивуванням питали, що се таке? З того ясно, що коли українська мнимо „учена“ інтеліґенція не перешкодить своєму народові здобути свою державу, то він її здобуде!

Так остров Вікторія на Спокійнім Океані, на котрім положена столиця Британської Колюмбії, став для мене моїм Патмосом. І здавалося там мені, що я „бачив там нове небо і нову землю, бо перве небо і перва земля перейшли і моря вже більше не було. І бачив я город святий, новий Єрусалим, що сходив від Бога з неба, приготований як невіста украшена чоловікови свому“.

А чи мали рацію наші пані, котрі говорили, що ні одній з них не трапився ще в Вікторії день без дощу? Мали, ще й яку! Правда, я ще за погоди відійшов з ними зперед памятника Вікторії й за погоди оглянули ми головні вулиці столиці Британської Колюмбії та її дійсно пречудовий парк, що пригадує дечим Стрийський Город у Львові. В тім парку така маса розцвилих квітів найріжніших красок, що подібної оргії кольорів я ще ніколи не бачив. Але запаху в тім парку майже не чути: зда-

Негайно і добре

ділають таблетки ТОҐАЛЮ при ревматичних болях і рванні в суставах, невральґії і простуді. Вже понад 15 літ з найліпшим успіхом приміюється таблетки ТОҐАЛЬ при цих недугах. Понад 6000 лікарів, між ними богато визначних професорів потвердили успішність ділання таблеток ТОҐАЛЬ. Спробуйте і переконаєтеся самі ще сьогодня! Одначе треба звертати пильну увагу на оригінальне неушкоджене опакування. ТОҐАЛЬ можна набути у всіх аптиках.

еться, що вся сила тих плеканих там квітів іде власне на витворення красок, дійсно чудових, величавих! Ті квіти і травники плекають там Китайці, від віків спеціялісти в розвиванні таких прикмет у квітах, ростинах, рибах, птицях і людях, які уважають найпотрібнішими або найкращими. Я бачив їх там, як вони поралися мовчки і працьовито мов мурашки зі спеціяльними огородничими приладами, як рівно обтинали траву і ріжного рода сикавками поливали квітки і прегарні травники ріжними способами.

Та й вони помилилися щодо потреби підливання, хоч які вони спеціялісти в тих справах! Бо в скорім часі як не насупилося таке синє до недавна небо! І як не зачали надпливати по нім хмари з Великого Океану! Чорні бо чорні! І як не затанцював вітер вулицями Вікторії та по чудових парках її і ген високо по темнім-темнім небі!

Серед напів переляканих і напів радісних окликів наших пань: „А ми вам не казали?!“ добігли ми вже прані великими каплями дощу до якогось готелю, де взяли кімнату, в котрій довго перечікували чорну тучу і бурю, що шалила над островом і містом Вікторії. І не було видно ні одного промінчика сонця в тім „ситі оф соншайн“... ні одного шматочка небесного блакиту. Все покривали тяжкі чорні хмари, що сунули мов великанські клуби диму від Великого Океану серед нестримного реготу громів, що котився вулицями надморської столиці. А як на хвилину уставав, чути було як в цілім місті звеніли віконниці і шильди, котрі ще досі звенять мені в ухах, коли згадаю „Вікторію тге еверґрін, тге ситі оф соншайн“. Та мимо тої чорної тучі Вікторія на завше остане в моїй памяти такою як її люблять представляти її мешканці: „Вікторія, вічно зелене місто соняшного блиску“.

Воно в моїх споминах належить до тих міст, які я ще раз хотівби побачити перед смертю, хоч знаю, що не побачу.

* * *

А в звязку з темою, яку я тут представив, мав я ще одну розмову з якимсь англосаським подорожним. Хто він був, трудно сказати: ні то подорожник, ні то мисливий, ні то учений дослідник. Було се в поїзді, що їхав безмежними преріями. Погода виглядала на осінну, коли вже птиці збираються до перелету в теплі краї. І на се зійшла бесіда. Він оповів мені таке: Два англосаські учені кількадесять літ свого життя присвятили вистудіованню перелетних птиць і написали працю про свої студії. Цікаві річи вислідили вони. Отже перелет тих птиць на далеких просторах відбувається під родовим проводом. То значить, на переді перелетних ключів птиць летять провідники все одного й того самого роду. Коли буря убе їх або так поранить, що вони стають неспосібні до проводу, стадо звичайно крутиться на місци і дуже терпить. Буває, що й пропаде, коли пуститься в дорогу. Мабуть тому, бо нема вже в нім тих, що мали спеціяльно виплекану орієнтацію серед вітрів і ріжних струй воздуха, серед надморських мряк і т. п. Ті два учені ствердили також, що коли в часі висиджування яєць загибіль зустріне птиць того провідного роду, то оставші по них яйця висиджують інші птиці чергою з занедбанням свого власного потомства. І таксамо старанно кормлять потому молодих з того роду. Вони очевидно інстинктом відчувають, яке значіння має провідний рід для всего їх племени...

Той чужий чоловік, що оповідав мені може звичайну для нього річ, ані не додумувався, з яким болем слухав я його оповідання. З болем тому, бо я надармо старався розвязати найбільшу загадку нашої історії: Що було причиною затрати того інстинкту самозбереження в нашім народі, інстинкту, який зберегли в собі інші народи, далеко більше неспокійні ніж наш, інстинкту, який зберегли в собі навіть звірята. А ми не зберегли ні інстинкту ні розуму, тільки якась безмежна гордість залила в нас усе: і здібність до обсервації і здібність до роблення висновків і здібність до науки. А зате виробила в нас відповідно велику здібність до собачого самопониження перед чужими, до неймовірного крутійства, щоб якось закрити свою нікчемність і т. д. А яке те крутійство подібнісеньке на протязі століть! І все прикривалося якоюсь ідеєю. За старої царської Москви ті, що продавалися в нас на її услуги, агітували за Москвою „во ім'я благочестивого православія“, а за теперішної большевицької Москви ті, що продалися на її услуги, агітують за червоною Москвою „во ім'я інтересів бідного пролєтаріяту“, — словом, все знайдеться якась ідея навіть для найгіршого злодія. І все ті злодії вміли викликати довіря до себе й недовіря до дійсних патріотів України. І се власне траґедія тої гарної землі. З хвилею коли та траґедія скінчиться, та земля здобуде свою незалежність, — не скорше..

*

Звалений недугою, в ліжку писав я сю частину споминів своїх, в котрих кожде слово правдиве. Писав я се, дослівно — лежачи і дослівно — з болем серця мого, писав в надії, що вплину сим на поправу й уздоровлення хорої душі народа свого, бо sanabiles fecit Deus nationes. І від їх морального зусилля та від їх розуму залежить доля їх. Бурі між народами зриваються часто несподівано. Та хто не має перед бурею вже добре приготованої організації-будівлі, той не матиме де схоронитися, бо в часі бурі і тучі ніхто вже не будує ні домів, ні навіть огорож...

Отже — sursum corda!

Зїзд „Рідної Школи“

2) Касовий звіт здавав о. Теодор Попель, скарбник Гол. Управи РШ. Замкнення рахунків і білянс за рік 1931/32 напечатані в 8 ч. „Рідної Школи“. Фінансовий недобір виносить 9.769.83 зол. Він найменший за останні три роки. В 1930/31 р. недобір виносив 21.729 зол., в 1929/30 р. — 41.610 зол., в 1927/28 р. — 43.389 зол. Для обниження недобору зменшено число службовиків РШ на 15 проц. Частину оплат для учительства перекинено на кружки. Довг у Пенсійнім Інституті виносить 61.542 зол. Самі відсотки від того довгу виносять 500 зол. місячно. Село інтересується чимраз більше РШ та домагається, щоби закладати скрізь кружки РШ. — Пос. Д. Великанович ставить внесення вибрати Комісію Матку з 7 людей в такім складі: о. шамб. Ст. Юрик, д-р М. Коновалець, п. Н. Селезінкова, дир. О. Терлецький, ред. В. Целевич, п. І. Олексин і студ. Д. Штикало. — Мґр. А. Гавцький ставить другу листу, котра ріжниться тим, що замість ред. Целевича є пані М. Донцова. — Голова зїзду о. Мітрат Базюк піддає під голосування першу листу, що одержує 67 голосів. (Цілі є в тім часі 181 делеґатів). — п. Олексин ставить внесення, щоб голосувати тільки картками. — Голова заряджує ще раз голосування картками. Перша ліста одержує 88 голосів. Супроти дезорієнтації серед делеґатів щодо складу обох ліст, (вони ріжняться тільки щодо одної особи), та неточного обчислення голосів піддає голова щораз голосуванню листу кандидатів до Комісії Матки без ред. Целевича і п. Донцової. За сею листою голосують всі. Потому за ред. Целевичом голосує 95 делеґатів. Голова заявляє, що се абсолютна більшість і Ком. Матка вже вибрана. — На се студ. Штикало заявляє, що тепер число делеґатів зросло до 193 і треба перевести ще голосування, хто за п. Донцовою. — Коли голова зїзду не поділяє сеї думки, студ. Штикало звертається до зїзду, щоби перевести голосування: хто за кандидатурою п. Донцової. В голосуванні: хто проти п. Целевича пало 60 голосів. Одначе опозиція, котрою проводить студентя, невдоволена дальше та домагається ще голосування: хто за п. Донцовою та хто здержався. Один селянин стає і зачинає говорити: Мені дивно, що тут виступають так проти п. Целевича. Ми знаємо, хто є п. Целевич, щирий приятіль на національній ниві (Оплески старших).

(Дальше буде).

Великий баль у Літвінової

Чого він вчить про минуле й будуче.

З Москви доносять: Жінка комісаря Літвінова устроїла зараз після суду над анґлійськими інжинірами в Москві великий баль, на котрий запросила всіх представників дипльоматичного корпусу. Анґлійці по порозумінні зі своїм правительством запрошення не приняли, хоч жінка Літвінова з роду Анґлійка, дочка сера Сиднея Лов. Вона особисто розсилала запрошення й особисто виконувала дуже гарно обовязки господині в наймодніщій парижській тоалеті. Головним розпорядителем балю, як доносять анґлійські депеші, був „один видний ґенерал червоної армії“. Грав джез бенд. Танцював кордебалет московського театру. Співали найлучші артисти. Баль відбувся в прекрасній палаті, котру большевики відобрали від родини Харитоненків (розуміється відобрали „для добра пролетаріяту“). Се осібняк на Софійській Набережній. „Цьвочком“ цілого балю були танці циганок і кавказьких красавиць. (І нехай хтось скаже що „товариші“ не навчилися вже жити по буржуазному! А в яких лахах ходили вони агітувати між дурними хахлами на Україні, обіцяючи їм „рай на землі“, аби тільки хахли збунтувалися проти своєї леґальної влади — і ті збунтувалися. А московські „товариші“ як не возьмуть тоді хахлів за лоб, як не покажуть їм „прекрасну ідею Карла Маркса“ з грубшого кінця, як не сконфіскують їм все до чиста, як не лишать їх на смердячих оселедцях і то раз на тиждень на памятку прекрасної революції, а в звичайні дні хахлам то гарно запарену полову на обідець, то березову кору — і слушно. А самі московські товариші поженилися з дочками анґлійських серів, одягають їх у наймодніші тоалети, котрі спеціяльні курієри для добра пролетаріяту привозять аж з Парижа, ну й уряджують собі такі балі у зграбованих палатах українських родин, що тепер таких балів не роблять навіть найбільші буржуї. А все те московські товариші роблять виключно „для добра пролетаріяту“. Нехай там хтось спробує сказати, що то не для добра пролетаріяту! Цікаво, чи товариші дозволили ласкаво бувшим будівничим і власникам тої палати, в котрій балювалися, бодай під кухнею лизнути в їх голоді хоч того, що слугам дісталося з буфету? Чи може Харитоненків вже давно гостять на Соловках, де воздух дійсно свіжий. Досить, що там діються такі річи як у байці, а нам тут платні агенти червоної Москви далі оповідають, що там якраз „твориться прекрасна українська держава на підставі прекрасної ідеї Карла Маркса“ й обіцяють нам тут, що як ту прекрасну ідею Карла Маркса до решти здійснять на підставі „достиженія“, тоді не будуть нам Галичанам памятати ніякого зла, яке ми їм накоїли в нашім „кафтоліческом фанатізме“ і „праклятом націоналізме“, але заберуть і нас до того раю, хоч які ми властиво „паршиві вівці“... А заберуть! Розуміється з ідеалізму і з любови до всего людства, не виключаючи навіть „ґаліцкіх сепаратістоф“. Що то за „люблящі“ нарід сотворіння! Але вернім на баль, бо там гарно). Большевикам треба було урядити такий баль, щоб переконатися, котрі чужі представники зсолідаризуються з Анґлією. Показалося, що на баль не прийшов зовсім ніхто з більшости представництв, з інших прийшли тільки другорядні дипльомати. Зате представництва держав, котрі сусідують з СССР, прийшли в повнім складі.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Великдень у Римі. (Наша кореспонденція). Сьогорічний Великдень в Римі має безперечно історичне значіння. В добі, коли Папи були суверенами Риму, в воскресну неділю сам Христовий Намісник відправляв торжественну Службу Божу й уділяв з льожі, яка виходить на площу св. Петра, Апостольського Благословення „Урбі ет орбі“ з повним відпустом. Остання така Служба Божа була ще 1870 р. Відправив її Папа Пій IX. Колиж відтак неправно й насильно забрано Папам їх державу, Папи стали вязнями у Ватикані й на знак смутку і протесту перестали на перший день Великодня відправляти торжественну Літургію. Колиж теперішний італійський уряд направив кривду заподіяну Христовому Намісникови й Церкві й т. н. Лятеранським пактом признав назад Папі суверенну власть, тоді ся обставина й ювилейний рік склонили Св. Отця відновити давний прегарний звичай зперед 66 літ. День 16. квітня, перший день празника Воскресення в 1900-літню річницю відкуплення людського роду, став по правді днем тріюмфу католицького світа у Вічнім Місті. Ніхто не памятає, щоби в Римі зібралася така скількість паломників, як сього ювилейного року. Рим так переповнений, що нема місця ні в гостинницях, ні в пансіонах. Приїзші шукають приміщення в усіх сусідних місцевостях: в Остії, Альбано, Ґротаферрата, Фраскаті й пр. Надто для бідніших призначив уряд на залізничім двірці цілий ряд вагонів, де можуть перебувати в часі побуту в Римі. Паломники прибули не лише з Европи й Америки, а також великі паломництва з Китаю, Японії, Індії й т. д. Яка величезна маса людей брала участь у воскреснім торжестві, можна собі уявити з того, що Апостольська Антикамера видала на той день понад 60 тисяч білетів вступу до одної Базиліки св. Петра, а на площі перед Базилікою для удержання порядку крім папської ґвардії італійський уряд відкомандував 4 тисячі війська й 2 тисячі поліції. Ціла великанська площа перед церквою св. Петра так була наповнена людьми, що ледви можна було рушатися. Знатоки обчисляли на яких 150 тисяч людей. Богослуженнн зачалося точно о год. 10 перед полуднем. Св. Отець супроводжений Кардиналами, Архиепископами, Епископами й іншими достойниками, окружений почесною ґвардією і несений на т. зв. „седія джестаторія“ в ясносніжних одягах і в тіярі на голові, увійшов до прегарно прибраної Базиліки. З ґалерій над входовими дверми рознеслися грімкі голоси срібних труб, а великанський хор заспівав: „Ти еси Петр“... З десяток тисяч грудей понісся одушевлений оклик: „Віва іль Папа!“ Треба було видіти й чути се, щоб відчути одушевлення і зрозуміти сю моральну силу, яку представляє Апостольська Столиця! В часі, коли Св. Отець віддавав поклін Цареви царів, Ісусови утаєному в Пресв. Евхаристії, все замовкло. Настала тиша правдиво маестатична. По посіщенню Св. Отець сів в лектику, над якою отворився прегарний бальдахім і похід рушив у напрямі до головного престола. Дійсно величавий похід! Се не блеск земського володаря, але відблеск небесної величі й маестату, достойний Намісника Царя царів — Христа. Св. Отець з видним зворушенням підносив руку та благословив зібраних своїх дітей з цілого світа. Зачалася торжественна Сл. Божа. Апостола й святе євангеліе читано в двох мовах: латинській і грецькій. В часі освячення вся палятинська ґвардія, яка держала порядок в базиліці, на команду старшин віддала поклін утаєному Христові; а з копули ніжною филею поплили звуки срібних труб, котрі грали якусь дивну пісню-гимн, так ма-

Збори Т-ва „Сільський Господар“

5) Інж. Заліпняк (Станиславів) промовляв дальше так: Співпраця централь з провінцією за мала. Попри додатні прояви праці на селі є також ліґемні. В нас поширюється манія закладання якнайбільше різних товариств, які дуже часто входять одно другому в дорогу. Приміром: Нащо закладати на селі окремі кружки „Союза Українок“, роздрібнювати активніші сили села і платити неповторібно штемплі, коли при кружках „С. Г.“ дуже добре можуть бути гуртки жіночі секції? Такі секції мають ширску автономію. Часто через надмірне роздрібнення повстають на селі антагонізми на особистім тлі й через те паралізується творча праця. Я просивби також вияснення, де мають творитися допомогові фонди для селян на випадок, коли згине худоба. — Інж. Савчук (Бучач): Хоч сільско-господарська література розходиться на селах у поважній скількости, одначе не в такій скількості, як повинна. Це відноситься головно до часопису „Сільський Господар“. Причина тому та, що адміністрація „Сіль. Господаря“ опирається лише на передплатниках а не допускає до післяплачення. Думаю, що від сего треба відступити і допустити, щоби селяни могли стати й післяплатниками. Це причинилься до поширення круга читачів. На се можемо собі позволити тому, бо організації на місцях припильнують, щоби передплата була вирівнана. В нашім районі населенни також горнеться до поступовой господарки: чунують насадові яйця расових домашніх птиць, закладають взірцеві сади, спроваджують кооперативні сівалки і т. п. Одначе по кружках відчувається брак місцевих фахових працівників. Тому треба як найбільше сільско-господарських курсів, які вишколювали-бн помічників для агрономів. Важано було-б, щоби з централі скорше приходила відповідь чи можна основувати кружки. Видавництв не зменшувати, але збільшувати, бо попит великий, зрозуміння користи з фахової літератури росте.

(Дальше буде).

естатичну і спокійну, що се більше виглядало на спів ангелів, як на людську музику. Хор базиліки св. Петра співав величаво своїми могутніми голосами. Після приписів „дель ріто папале“ Св. Отець причащався клячучи на своїм троні, відтак сам запричащав всіх священослужителів. По скінченій Сл. Божій знова торжественний похід рушив у напрямі до входу базиліки. Вірні опустили базиліку й вийшли на площу перед церкву, де вже чекала многотисячна товпа на Папське благословення „Урбі ет орбі“. По якімсь часі появився в лектиці Св. Отець на бальконі, який виходить на площу св. Петра. З балькону звисав величавий килим з папськими гербами. На площі залягла тиша. На сходах, які ведуть до базиліки, велика й повна орхестра заграла папський гимн. Всі відкрили свої голови. Відтак Св. Отець трикратним знаком св. хреста уділив благословення „Урбі ет орбі“. Тоді один з присутних кардиналів при помочі радієвих голосників, відповідно розміщених по площі проголосив значіння сього благословення. Ще хвиля тиші. Аж нараз понісся голос, мов великої бурі, мов гук розбурханого моря: „Нехай живе папа“, „Віва іль Папа“. Довго-довго тревали одушевлені оклики многотисячної товпи вірних; вже зникла з балькону постать Св. Отця, а оклики ще не втихали. На конець заграли дзвони цілого Риму й понесли світові радісну вість Воскресення і Божих дарів. Від десяток літ Рим не бачив такого торжества, такого одушевлення і радости. Се по правді був день слави Христа-Царя; Його Намісника; се день радости цілої католицької Церкви. — о. Т. Г.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВЧЕРА 29 КВІТНЯ припадала 15-та річниця обняття влади Гетьманом Павлом в Київі і рівночасно річниця вивішення жовто-синіх прапорів на чорноморській фльоті.

Б. МІНІСТР Др. І. ГОРБАЧЕВСЬКИЙ вияснює на сторінках „Діла“, чому він на історичнім засіданні австрійської Ради Міністрів з 31 жовтня 1918 р. подався до димісії. На тім засіданні мін. др. Галецкий поставив внесок, щоби будучій польській державі признати частину Галичини на захід від Буга зі Львовом і нафтовим басейном. Проти того остро виступив др. Горбачевський, жадаючи поділу Галичини на основі етногр. принципу. Його становище заняв лише міністр справедливости Шауер, всі інші міністри заявилися за внеском д-ра Галецкого. Тому д-р Горбачевський подався до димісії. На слідуючім засіданні Ради Міністрів рішено староства замешкалі українською більшістю обсадити Українцями. Сталося це „ут аліквід феціссе відеатур“ і мабуть не без впливу Василя Вишиваного (архикнязя Вільгельма). Одначе події покотилися вже в іншім напрямі. Наступив листопадовий переворот, про котрий Відень довідався щойно від якогось Жида, що приїхав зі Львова, бо комунікація була вже перервана.

БУКОВИНСЬКА УКРАЇНСЬКА ПРЕСА заперечує вістки жидівської черновецької преси, начеби в гітлерівських протижидівських заворушеннях в Чернівцях взяли участь також Українці. На доказ цього преса наводить факт, що демонстранти громили також українські інституції в Чернівцях. Преса ся вертає увагу, що демонстрантами були ромунські антисеміти кузисти, комуністи (переважно бесарабські Жиди) і Німці антисеміти.

СЕРЕД ПОЛЬСЬКИХ ОПОЗИЦІЙНИХ ПАРТІЙ нема згоди щодо тактики підчас вибору Президента Р. П. Ендеція є за бойкотом виборів. В таборі хадеції, хлопської партії і ППС одні є за участю в виборах, другі проти.

ЛЬВІВСЬКИЙ СТАРОСТА розвязав польську організацію студентів „Львовска Конференція Академіцка“.

ПРО „ҐЕНЕРАЛЬНУ ЧИСТКУ“, яка має відбутися в ББ, пише „Курер Львовскі“: „Найвисший чинник“ невдоволений з ББ тому що посли того клюбу мали впливати на іменування і переношування урядників, особливо на провінції.

ВІЧНУ ПРИЯЗНЬ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ заоферував Польщі в своїй останній промові чехосл. міністр загр. справ Бенеш, що рівночасно остро осудив загр. політику Італії, яка змагає до зміни теперішного стану посідання.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ НІМЕЧЧИНИ, як доносить „Юманіте“, працює в підпіллю цілою силою пари. Ціла Німеччина покрита сіттю нелеґальних ячейок компартії. „Роте Фане“ виходить нелеґально в 300.000 примірниках. Комуністична бібула негайно доходить до найдальших закутин краю.

АНҐЛІЙСЬКА ПАРТІЯ ПРАЦІ заповіла загальний страйк, колиб Анґлія виповіла війну СССР.

Текстильний склад
фірми
Стахевич і Абрисовський
перенесений з Ринку
до власного дому:
Львів, пл. Галицька 12 а, ріг вул. Баторія
поручає у величезнім виборі і по найнижших цінах
Модні вовни і шовки — мужеські сукна, полотна і коци.
Тел. 30-70

НОВИНКИ

В сім числі „Нової Зорі“ виїмково не даємо відділу „Література-Наука-Мистецтво“, а то з тої причини, що даємо велику часть споминів д-ра О. Назарука „На Спокійнім Океані“. Сеї частини споминів не можна було розділити, бо зміст їх на поділ не дозволяє. Отже відділ „Література-Наука-Мистецтво“ буде поміщений в четверговім числі „Нової Зорі“.

Завтра 1-го травня, а чи Ви вже вислали 20 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі“? Дотеперішні жертви уможливлять нам видавати „Нову Зорю“ в такім обємі, як тепер, найдалі до половини червня б. р. Коли не пришлете Своєї жертви, можете бути винні в тім, що „Нова Зоря“ поверне до свого попереднього меншого обєму. Отже пришліть свою жертву бодай тепер, або виєднайте анонс на 20 зол. у своєї кооперативи або в чужої фірми.

Перший більший памятник Українським Стрільцям на терені Львова вибудовано на цвинтарі Старого Знесіння. Памятник станув виключно стараннем молоді Нового Знесіння. Памятник має вид камяної 4 м. високої пірамиди з цементовим хрестом на верху. Посвятив його о. Волод. Харина.

Вибори до Міської Ради у Львові відбудуться найпізніше весною 1934 р. Одначе дуже правдоподібно, що ті вибори відбудуться скорше, оскільки се зарядить мін-во внутр. справ. Новий закон передбачує для Львова 72 радних, президента і 3 віцепрезидентів.

На коляду „Рідній Школі“ зібрано 1933 р. разом 55.911 зол. 25 сот. З того у львівськім воєвідстві 22.614 зол. 48 с., у станиславівськім 18.056 зол. 14 с., в тернопільськім 14.659 зол. 47 с. Поза Галичиною зібрано тільки 581 зол. 16 с. Подрібний виказ по громадам і повітам буде оголошений незабаром в журналі „Рідна Школа“.

Сто кільометрів пішки йшли на зїзд „Рідної Школи“ два селяни Микола Галун і Гавриїл Лошня з Валяви за Перемишлем. По дорозі чіпала їх поліція, перевела особисту ревізію і списала протокол. Мабуть не дуже були захоплені ті два селяни, що йшли 100 км. пішки, коли почули на зїзді, як „пани“ жеруться. І мабуть другий раз вже не прийдуть...

Загальні Збори Т-ва „Сокіл-Батько“ відбулися у Львові при вул. Руській. Головою т-ва вибрано дир. Миколу Капусту.

У львівськім „Лузі“ при вул. Коперника 5 відбулося свячене. Взяли в нім участь: молоді ремісники і робітниці, урядники, студенти і маленькі луговики та луговички. Свяченим ділився з присутними провідник „Лугів“ др. Роман Дашкевич.

Криниця розбудовується. Незабаром мають розпочати будову линвошинової зелізниці на вершок гори Паркової і будову нового водопроводу. В квітні б. р. урухомлять нову електрівню.

Протижидівську аґітацію під кличем „Не купуй у Жида“ ведуть у Станиславові певні польські круги. По мурах каменниць і парканах красуються бойкотові кличі, які сторожі мусять затирати.

В Польщі було 22 квітня 264.000 безробітних.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

На львівську Ставропігію деякі людці з москвофільського табору роблять натиск, щоби вона підписала кавційні векслі на 300—500 тисяч золотих на ратунок збанкрутованої москвофільської „Защити Землі“.

На пограничній стації Погорєлое увязнено сина больш. політика й теоретика Бухаріна. Молодий Бухарін хотів втечи до Польщі. Як відомо, кілька днів передтим увязнено його батька за новий „правий ухил“. Так хотів чмихнути з „раю“ навіть синок того, котрого „програмою комунїзму“ засипають весь світ.

День 1-го травня в Німеччині святкуватимуть торжественно як „день німецької праці“. Сей день оповістять як свято німецької нації.

Кардинал Інніцер ранений легко відломками скла підчас автомобілевої катастрофи коло Фішаменту. Підчас зудару двох авт авто кардинала впало до рова. Після першої лікарської помочі корд. Інніцер відїхав до Відня.

Бельґійська королівська пара прибула до Єрусалиму.

Спека в полуд. Франції дійшла в останніх днях до 46 степенів.

Бюро Райтера доносить, що Анґлія відібрала дипльоматичні привілеї членам большевицької торговельної місії.

За доляра платять у Варшаві й у Львові 8.10—8.13 зол. За золотого доляра 9.27 зол.

Переписка Редакції

Вп. „Студент-опортуніст“. Вашого допису не можемо помістити, бо не знаємо, хто Ви. Будьте ласкаві прийти особисто до редакції (кождого дня в виїмком вторка й четверга від год. 10—13). Поговоримо про ті справи.

ПОДЯКА

Дня 16 квітня ц. р. відійшов від нас несподівано, покликаний волею Всевишнього, наш Найдорожчий Муж і Батько, бл. п. Лаврентій Ткачук, парох Ласковець чортківського деканату.

У нашому безмежному горі несли нам дружно поміч і приятельську розраду та співчували з висловами співчуття наші ближчі й дальші знакомі і за це складаємо їм осьтут нашу найщирішу подяку.

Перш за все дякуємо Всечеснішим Отцям: о. дек. Мих. Ганкевичеві за пращальне слово при винесенні тіла з хати, о. Мих. Галабурді за також слово в церкві та о. Мих. Романовському за промову над гробом, а далі о. дек. сеніорові Апольонові Чемеринському, що помимо своїх 96 літ прибув на похорон, о. Янові Павліцкому, лат. парохові з Вербовець, о. Вас. Стрільцеву, о. Степ. Коцутякові, о. Мих. Панчишинові, о. Ів. Ґорецькому, о. Павлюкові, о. Вол. Франчукові, о. Мих. Рокицькому — за звеличання сумного похоронного обряду відправами та участю в них.

Щиру подяку складаємо також Високопов. Коляторові й Власникові Ласковець, п. Ів. Громіцкому за щирі слова співчуття та за ласкаву участь у похоронах, далі п. Софії Ґригорович за поміч у похоронах, п. Апостолові Вол. і його родині за щирі труди, п. Анольоні Кримській за вінець і щиру прихильність за життя й при похоронах Небіжчика, а особливо дякуємо п. Іллі Рогатинському за глибоко відчуті й зворушливі та повні краснорічивости слова прощання, яке виголосив від імени всіх установ села Ласковець.

Дякуємо рівнож церковному хорові під управою п. Стрика, п. Мельникові, провідникові місцевої орхестри, старенькому дякові п. Миколі Снежкові, місцевому Брацтву Апостольства Молитви й Неустанної Помочі а вкінці всім Громадянам Ласковець і сусідніх сіл: Могильниці, Будзанова, Пилявп, Вербовець і інших, що численною участю причинилися до звеличання сумного похоронного обряду. — В Станиславові, 24 квітня 1933. — Неоніля Ткачук, — дружина; Наталка, Степанія, Зенон — дітп: Марія — внука; Константин Демчук — зять.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ІНТЕЛІҐЕНТНА ЖЕНЩИНА, СТАРША ВІКОМ, побожна, чесна й лагідної вдачі потрібна до умілого ведення господарства у безженного священника. Зголошення з услівіями проситься слати на адресу: Осип Дмитришин, Перемишль, Травґута 7. 82 1-1

Фірма Кноль в Делятині
має на складі всякі матеріяли будівельні по цінах конкуренційних
Телєфон 21.

Спеціяліст в хоробах серця
Др. С. ҐЛЯЗЕРМАН
б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена в Відні, ординує від 3—5. У ЛЬВОВІ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15 03.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДОЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснования 1909.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
Телєфон ч. 60-04.
1

ЦІНИ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пантелеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 4 травня 1933. Ч. 31 (629).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Заграницею чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Новий заговір на Україні

За що „товариші" арештують українських учених.

Пражський часопис „Народні Політика" доносить з Москви: На Радянській Україні викрили нову українську націоналістичну організацію. Вона мала рекрутуватися з урядників Комісаріяту Освіти, професорів і учительства. Між увязненими є професори Мовознавчого Інституту в Харкові Трохименко і Курило. Вченим закидають, що в редагованім ними словнику української мови умисно не узгляднювали слів російського походження. Урядники Народнього Комісаріяту Освіти обвинувачені в тім, що видаючи спис обовязкової літератури для вищих і середніх шкіл, поручали лише твори українських і західно-европейських авторів, свідомо поминаючи російських. По даним ДПУ ся організація продовжала сепаратистичну діяльність „Спілки Визволення України", зліквідованої перед кількома роками. Відкликаний недавно з Праги політичний представник СССР Апосієв (правдиве імя Панченко) має виступати в приготовуваним процесі як знавець і свідок, що українські вчені з Харкова удержували нелеґальний контакт з українськими вченими на еміґрації в Празі. Процес буде очевидно подібний до процесу Єфремова і тов.

Ватикан і Союз Народів

„Наес Вінер Екстраблят" доносить: Архиепископ Відня кардинал Інніцер виступив з внеском, щоб Ватикан розвинув на терені Союза Народів сильнішу ніж досі акцію, або, щоби вступив в члени Союза Народів. По виступленні Японії Ватикан мігби обняти по ній місце в Раді Союзу.

Мобілізація в СССР.

Совітські відділи концентруються недалеко границі Манджурії. Харбінські часописи доносять, що по радянській стороні змобілізовано резерви. Населення дістало наказ приготовитися до всяких можливостей. Совітська влада мала повідомити манджурську державу, що СССР се виключний власник східно-китайської зелізниці і що претенсії до співвласти суперечні з договорами з 1924 р. (ПАТ). Заграничпа преса повна вісток про мобілізацію.

Інфляція доляра узаконена

Далекойдучі повновласти Русвелта. — Вільно бити срібні доляри в довільній скількости.

Проект інфляційного закона ухвалений американським сенатом уповажнює президента Русвелта до отсих валютових заряджень: 1) Зменшення скількости золота в долярі до 50 проц., 2) чеканення срібної монети без обмежень, 3) чеканення більону на суму 3 міліярдів долярів, 4) поширення кредиту за посередництвом банків Федерал Резерв дорогою емісії бонів на суму 3 міліярдів долярів, 5) при частинній сплаті воєнних довгів суму до 200 міліонів долярів Америка прийме в сріблі. Знижка доляра вплине на всі валюти.

Побільшення німецької армії

З Берліна доносять: Правительство Німеччини ухвалило закон, котрий уповажнює Гітлера видати правні приписи про службове відношення штурмових відділів до німецької армії. Таким чином наступить офіціяльне злиття гітлерівських узброених орґанізацій з державною армією. Преса Франції та заприязнених з нею держав уважає сей крок німецького правительства зломанням обовязуючих приписів. Рівночасно доносять з Женеви, що там делеґати Польщі і Франції закидають Німеччині, що її поліція також становить замасковану частину армії й відбуває вправи чисто військові та має підручник, котрий учить, як вживати панцирних авт, машинових крісів, артилерії, мінометів і т. д.

Ким був Юрій Кульчицький

Українська шляхта села Кульчиць в Самбірщині помістила в пресі заяву, в котрій спростовує інформації польської преси, начеби герой зпід Відня в часі його облоги 1683 р., Юрій Франц Кульчицький, був Поляком. Юрій Кульчицький був православний, а православних Поляків у тім часі не було. Під заявою є 356 підписів, між ними велика скількість з назвиском Кульчицькі.

Українська Молодь Христові

Хто виступає проти того свята?

Проти свята „Українська Молодь Христові" повели кампанію: польська ендецька преса, „Ілюстровани Курєр Цодзєнни", большевизуюча „Українська Думка" і розуміється ґазетка українських молодих націоналістів „Наш Клич". Гарна компанія! Виясненням тої „спілки" займемося окремо.

Wyciąg z protokułu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący S. O. Dr. J. Lecker Dr. L. Dworzak jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 28 czasopisma pt. „Nowa Zorja" z daty Lwów, dnia 23/4 1933 do Sygn. VI. I Pr 17/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 27 kwietnia 1933 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 23/4 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja" Nr 28 z daty Lwów, dnia 23/4 1933 zawierającego w artykule „Szczo dijetsia w kraju" w całości i znamiona występku z art. 170 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przestępstwo na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu przez szerzenie nieprawdziwych wiadomości o rzekomo masowej agitacji komunistycznej w woj. Stanisławowskiem zaniepokoić opinję publiczną. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: W. Medyński w. r. Protokułant: Turkiewicz w. r. Za zgodność: Lipnowicz starszy sekretarz.

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

Лемківський сепаратизм

З українських земель в Польщі, які входили колись в склад австрійської держави, найменше національно освідомлена безперечно Лемківщина. Хоч укр. нац. ідея здобула собі й на Лемківщині вже давно право горожанства і безнастанно зискує там що раз більше прихильників, всежтаки є ще на Лемківщині богато сіл, які живуть передвоєнним духом москвофільства та все звертають свої очі на північ в матушку Москву, жиючи надією, що колись зявиться ще білий цар і пригорне їх під свої опікунчі крила. Потішаючим однак явищем є се, що сей москвофільський дух з дня на день тратить тепер в москвофільських лемківських селах ґрунт під ногами, число його приклонників вправді помалу але всежтаки безнастанно маліє і „русская Лемковщина" (розуміється „русская" в цілости) істнує нині хіба в фантазії „Землі і Волі" та „Русского Голосу". На Лемківщині вже богато читалень „Просвіти", кружків „Сільського Господаря" та кооператив, що належать до „Укр. Ревіз. Союза", а се свідчить хіба найлучше, що крик москвофілів про їх виключний монополь на Лемківщину вже лише пустий звук та замилювання очий. Лемки передплачують і читають нині поверх 900 ч и с е л ріжних українських ґазет, підчас коли москвофільської преси розходиться на Лемківщині всего около 200 ч и с е л. Сеж пречінь національно освідомляючий чинник. Звідти то й та звіряча ненависть до укр. преси, яку на Лемківщині голосять ріжні висланники „руоской селянської орґанізації" на вічах та майже кожде число москвофільського часопису „Земля і Воля".

В ціли позискання впливів на Лемківщині розвинули діяльність та поборюють себе під сучасну пору т р и н а п р я м к и: український, москвофільський і польський. Перший з них се природна народна стихія. Будучи досить активним і енерґічним, український рух здобуває крок за кроком нові позиції та зискує що раз більше прихильників. Звідси ненависть і Поляків і москвофілів до українського руху на Лемківщині. Тут Поляки і наші москвофіли подали собі руки і намагаються (хоч одні і другі мають тут свої окремі, спеціяльні ціли) спільними силами спинити на Лемківщині природний і стихійний розвиток української національної свідомости. Хоч Поляки і москвофіли в дійсности не дуже люблятся (маю на думці москвофілів зпід стягу Р. С. О., а не зпід стягу Бачинського), всежтаки відносно Українців займають одні і другі однаково негативне становище та держать спільну плятформу. Ся спільна ненависть Поляків і наших москвофілів до укр. нац. руху на Лемківщині походить звідси, що перші не можуть стравити поширення укр. нац. ідеї по цілій Лемківщині аж по Краків, а другі знов не можуть погодитися та освоїтися з тим, що українська

ідея торощить і розбиває колишню їх русофільську твердиню. — Поляки стараються поборювати український нац. рух на Лемківщині навіть при помочи москвофільства: знаю кілька конкретних случаїв, де Поляки довідавшися, що село має намір оснувати у себе чит. „Просвіти", старалися всіми силами не допустити до сего та намовляли людей до оснування чит. Качковського. Знова в деяких селах, де ніхто з людей не носився навіть з думкою оснувати у себе якунебудь читальню, піддала сама поліція думку й аґітувала за оснуванням чит. Качковського, розуміється в тій ціли, щоби забезпечитись „на всякий випадок" і не допустити колись в будуччині до евентуального оснування чит. „Просвіти". Зрозуміла річ, що така акція державної поліції деяким Лемкам отворила очі.

Щоби спинити природний розвій української національної ідеї на Лемківщині, Поляки і москвофіли виповіли війну українському національному рухови і в тій ціли придумали тепер одні і другі своєрідний л е м к і в с ь к и й с е п а р а т и з м.

Історія лемківського сепаратизму вже давна. Вистарчить згадати хочби „лемківську республику", яку в своїй хоробливій фантазії створили в р. 1918 москвофільські головачі і яка істнувала — аж кілька днів. А коли вона вже розліталася то тоді її „президент", „міністри" та „ґенерали" (один священик і кілька молокососів, недопечених студентів) постановили віддати її (перескочивши в чудесний спосіб східну Галичину і Велику Україну) — під зверхність Великої Росії! Колиб і се було неможливе, то тоді треба злучити „лемківську республику" з Буковиною, Сербією, або Білою Русю, як то підносили деякі „посли" в „парляменті" „лемківської республики", згл. в т. зв. „русскій раді" в Гладишеві (Горличчина) дня 23. XI. 1918 р." — По таких і тим подібних, дитячих, фантастичних дебатах рішено приступити до союзу з чеською републикою на засаді дуалізму і в тій ціли лемківський „уряд" вислав свойого делеґата до Праги, а другого делеґата пляновано вислати на мирові переговори аж до Парижа.

Се все дуже добре знали Поляки; вони зі всего в трубу сміялися і коли кілька польських леґіонерів появилося в околиці „парляменту лемківської республики", тоді той „парлямент" сам з себе розлетівся, „посли", „міністри" й „ґенерали" поховалися в мишачі нори, а „президент" утік аж до Праги. Така „забава в республику" кількох запоморочених москвофільських діячів на Лемківщині була — як відомо — нічим іншим як лиш вислідом сліпої ненависти до Українців і до Східної Галичини, де проголошено тоді „Українську Народню Републику", до якої, з природи річи, належала й Лемківщина.

Однак се все належить вже до історії. Більше цікавий для нас теперішний лемківський сепаратизм, який видвигнули, майже рівночасно, Поляки й москвофіли в ціли — як згадано вище — поборювання укр. нац. духа на Лемківщині.

Кілька літ тому польські шкільні інспектори лемківських повітів, на своїй спільній нараді, ствердили, згл. „доказували", що Лемки не мають нічого спільного з Українцями! По думці вище згаданих „фахових знатоків" Лемки це самостійний собі народ, згл. „старорускі чи там лемковскі людек", який мовою, звичаями, обичаями і всім иншим ріжниться від Українців, тому треба Лемків трактувати як щось осібне і в тій ціли, в першій мірі, треба їм дати школу, в якій лемківські діти училисяб лемківським говором. Богато москвофільських головачів на Лемківщині віднеслося позитивно до вище згаданого пляну польських шкільних чиників. І коли минувшого року в осени відбувся лемківський зїзд „русскої селянської орґанізації" в Горлицях, то на сім зїзді богато москвофільських проводирів кричало за введенням лемківського говору в народні школи та за видаванням часопису для Лемків виключно в лемківськім говорі. Зрозуміла річ, що такі домагання на вище згаданім зїзді були нічим іншим, як лише офертою в сторону Поляків та немов потвердженням того, що пляни шкільних властей відносно введення лемківського говору в народні школи — добрі та що Лемки відносяться до тих планів прихильно й позитивно. Почали ся навіть старання в ціли здійснення вище згаданого пляну. Оден з москвофільських діячів перебрав на себе обовязок написати граматику лемківського говору (розуміється за добрі гроші), а шкільні власти почали просліджувати на місцях справу можливости введення лемківського говору в народні школи, висилаючи в тій ціли вищих шкільних фахівців до поодиноких лемківських сіл. Їздили недавно автами по богатьох лемківських селах надрадники, радники, візитатори та шкільні інспектори. Богато випитували та богато говорили. З їх бесіди виходило наглядно, в якій ціли відбувають подорож. А учителі Поляки на Лемківщині заявляються вже тепер отверто, що справа введення лемківського говору в народні школи на Лемківщині (т. є справа лемківського шкільного сепаратизму) вже порішена.

Рік річно відбуваються в Новім Санчі курси польського учительства, занятого по школах на Лемківщині. На тих курсах дається учительству відповідні вказівки щодо навчання лемківських дітей у школах та щодо позашкільної „освіти", яку учительство має вести в лемківських селах.

Для заокруглення образка лемківського шкільного сепаратизму зазначу, що після інформацій, одержаних від учителів Поляків, вищі шкільні власти рішили оснувати в Старім Санчи учительський семинар, в якому будуть учити лемківського говору молодих кандидатів учительського стану і будучих „просвітителів" Лемківщини, а до науки сего говору в тім Семинарі мають бути призначені учителі-москвофіли.

Зрозуміла річ, що в парі зі шкільним лемківським сепаратизмом деякі чинники будуть старатися плекати між Лемками також своєрідний лемківський сепаратизм, то є впоїти в тутешнє лемківське населення ложний погляд, що Лемки се зівсім „окремий народ", який ніби то нічого спільного з Українцями не має та будуть старатися плекати між Лемками ненависть до української нац. ідеї.

Стремління відсепарувати Лемків від Українців завважали ми наглядно також підчас перепису населення в році 1930., коли переписні комісарі в многих селах на Лемківщині в рубриці „батьківська мова" писали „лемківська" (хоча Лемки виразно заявляли, що „українська" згл. „руська"), підчас коли на Бойківщині й Гуцульщині в анальоґічнім случаю вписувано матірну мову „українську", а не „бойківську" згл. „гуцульську".

Яка ціль такого стремління Поляків і москвофілів до цілковитого відсепарування Лемків від Східної Галичини, згл. від Українців, се кождий з нас добре знає. Бож пречінь се ясне як сонце, що ні Полякам ні москвофілам не ходить тут о витворення якоїсь самостійної „лемківської нації" ради неї самої, бо така „нація" ні одним ні другим не булаб на руку. Лемківський сепаратизм (чи там будуча лемківська „нація") се нічо інше як л и ш п е р е х о д о в а ф а з а до іншої нації, всім нам так добре знаної. Ту націю хочуть виплекати на орґанізмі Лемка ті чинники, яким захотілося впровадити в школу лемківський говір. Дуже дивним видається се, що ті наші москвофіли, які підпирають пляни лемківського шкільного сепаратизму, не в силі якось зрозуміти, що своїм ділом самі підсувають собі ніж під своє горло. Дуже можливо, що грає тут немалу ролю їх злоба виплекана на ненависти до Українців: мовляв, — „коли нам усувається на Лемківщині ґрунт під ногами, то ми постараємося, щоб і ви не мали там ніяких впливів!" — Ріжно воно на світі буває.

При кінці випадає ще згадати про лемківський релігійний чи церковний сепаратизм, який проявився в формі польського православія, яке тут на Лемківщині на кождім кроці захвалюють та підпирають наші сусіди. І се буде вповні покриватися з ціллю, яку хочуть осягнути наші сусіди в наслідок поширення шкільного і в слід за ним національного сепаратизму Лемка. Сего також не можуть якось добачити наші москвофіли і їм все якось здається, що наші сусіди, в відсепарованню Лемка від його природного українського пня, в шкільній, національній і релігійній ділянці, мають на оці виключно добро Лемка, а не свій власний, національний інтерес! Блаженні віруючі...

Ми однак твердимо, що вичислені в нашій статті лемківські сепаратизми (шкільний, національний та релігійний в виді польського православія) мають на ціли нічо інше, як лиш національну загибіль Лемка і тому наш обовязок боротися з лемківськими сепаратизмами та дальше освідомляти Лемків в українськім національнім дусі, бо лиш се одно може вратувати їх від національної загибелі, яку їм приготовляють під фірмою всяких сепаратизмів наші сусіди на спілку з нашими москвофілами.

Б о р и с Л е м к і в с ь к и й.

Справа гр.-катол. Епископства

для Лемківщини.

„Діло" пише: „Справа утворення греко-катол. епископства для Лемківщини не перестає цікавити наш загал. Ні справа обсади, ні місце осідку того епископства ще не вирішені. Крім кандидатів, назвища яких ми подали, появилося на сторінках деяких польських ґазет ще назвище о. д-ра Йосифа Сліпого, ректора Духовної Академії у Львові, якого деякі духовні круги бажалиб бачити на становищі епископа для Лемківщини. Крім того в духовних кругах називають ще й інших кандидатів. Що до місця осідку того епископства, то в останньому часі зачувати, що епископ для Лемківщини резидуватиме не в Криниці, але в Сяноці. У звязку з тою справою відбулося 7. IV. б. р. — як читаємо в „Русскому Голосі" — засідання головної ради „Русскої Селянської Орґанізації" у Львові під проводом голови „РСО" адв. д-ра Виницького з Дрогобича. Головна Рада РСО поставилася до справи утворення окремої греко-катол. епархії для Лемківщини прихильно, очевидно в надії, що епископом тої епархії і його окруження будуть іменовані зпоміж духовників москвофілів. Отже москвофільські православні аґітатори (нерідко в реверендах греко-катол. священиків!) довели до переходу на православія кількадесять лемківських громад, а москвофільські провідники бажалиб, аби в нагороду за це іменовано тепер ще й епископа для Лемківщини зпоміж них! Нічого собі бажання й апетити..."

Я знаю бідність! Коли я мав честь бути підпоручником, я їв сухий хліб і не мав жадних розривок кромі роботи. (Наполеон).

Слово повинно служити життю а не безплодно намагатися нагинати життя до своїх законів. (В. Липинський).

Українська Молодь Христові

1. Ділимося радісною вісткою, що в квітні приречення Української Молоді на вірність Христові св. Отець Пій XI буде молитися за Українську Молодь і благословитиме Український Нарід.

2. Інструкції і заряджения Ділового Комітету обовязують всіх приявних на святі „У. М. Х." безоглядно.

3. Не висилаючи окремих запрошень, запрошуємо всі українські громадські Установи, львівські і краєві, до участи в святі „У. М. Х.". А саме: а) членів у їх парохіяльних відділах; б) Ради і Виділи українських Усталов корпоративно й окремо. Їм буде призначене відповідне місце на площі Сокола-Батька, в поході і на площі св. Юра; в) Президенти і голови тих Установ матимуть призначене осереме від попереднього місце підчас торжественного акту благословення Української Молоді і Вірних Високопреосвященним Митрополитом.

4. До участи в святі „У. М. Х." зголосилася над сподівання велика маса людей. З огляду на потребу удержання тієї маси в порядку і недопущення до якого небудь замішання взиваємо всіх до безапеляційної безоглядної карности та співділання в удержанню порядку.

5. Впорядчики: З причин загально відомих у розпорядимости комітету є ледви вистарчаюча скількість впорядчиків. Кожний впорядчик так з рамени Ділового Комітету як і Деканальних Комітетів дістане у Львові відповідну відзнаку і легітимацію.

6. Відповідальні за порядок у Святі:

а) о. Михайло Близовський, за порядок на площі св. Юра 6. травня до 12 год. в ночі, за інформаційне бюро тамже, за допровадження до нічліґів і за нічліги.

б) о. Антін Каштанюк за порядок на площі Сокола-Батька від 12 год. в ночі з 6 на 7 травня, за уставку на площі С.-Б. підчас Архиєрейської Служби Божої і св. Причастія, за інформаційне бюро на площі Соколо-Батька.

в) о. Александер Малиновський сотник У. Г. А., обійме команду над цілим походом, від його сформування аж до розвязання. Заступником о. Малиновського є п. Михайло Климкевич, сотник У. Г. А.

г) п. Ксеня Яновичівна обійме начальний санітарний нагляд на площі С.-Б., підчас походу на пл. св. Юра і санітарні відділи по нічліґах.

7. Від 11—12 год. передполуднем 7 травня дзвонитимуть дзвони всіх церков на всіх землях, де живуть Українці. Взиваються оо. парохи видати відповідні для цього заряджения. Пригадуємо, що 6 травня під 5—6 год. вечером дзвонять дзвони у всіх львівських парохіях.

8. Найнижчою і весь час підчас приїзду, побуту у Львові, походу і відїзду одноцілою, неподільною одиницею є деканат. На чолі тієї одиниці стоїть справник, обовязково священик, відповідальний за ту одиницю і провідник. Кожда деканальна одиниця мусить мати відповідну скількість впорядчиків. Найменше одного на 50 учасників.

9. Легітимації для учасників вислано до деканальних урядів сьля всіх, що зголосилися до 27 квітня включно. Парохіяльні Комітети мають ті легітимації відібрати. Легітимації треба виповнити.

10. Кождий парохіяльний Уряд має видати провідникові парохіяльної групи посвідку, в якій подасть призвіще провідника і скількість учасників, що їдуть до Львова. Парохіяльні групи мусять здучитися обовязково в деканальну одиницю. Коли цего не можна зробити перед виїздом або підчас, то треба це доконче зробити у Львові. Близші інформації в наших інформаційних бюрах.

11. Відзнаки і транспаренти: на святі У. М. Х. дозволені лише синьо-жовті прапори і синьо-жовті відзнаки зі знаменем Христа. Ніякі інші відзнаки, прапори і транспаренти за виїмком релігійних, не дозволені. На святі обовязує народна пошана.

12. Приїзд до Львова: Всі, що приїзджають до Львова перед 12-ою год. в ночі з 6 на 7 травня, мають удатися на площу св. Юра, до інформаційного бюра. Всі, що приїздять до Львова після 12-ої в ночи, удаються прямо на площу Сокола-Батька. Там теж до інформаційного бюра. Оба бюра будуть відчинені цілу ніч. Організатори на місцях повинні змагати, щоби прибути зі своїми орґанізованими ґуртами після 12-ої в ночи з 6 на 7 травня. Пожадано, щоби з найдальших закутин краю являлися учасники на суботу вечером до Львова. Засадою повинно бути теж, щоби сповідь відбути на місці. Нічліги для дівчат будуть у середмістю, для хлопців на передмісті. Нічлігів з 7 травня на 8-го нема.

13. Уставка на площі С.-Б.: По лівому боці площі (орієнтуватися від входу) — Станиславівська дієцезія, в середині Перемиська, по правому боці Львівська. Уставка чвірками.

14. Санітарні станиці будуть на площі С.-Б. і в Народній Лічниці. Санітарні медики будуть разом з нічліговими групами.

15. 14-го травня „Українська Молодь Христові" по всіх парохіях з програмою: Сповідь, спільне св. Причастія і спільне приречення на вірність Христові. Вечером виступи молоді в честь Христа Спасителя.

16. У пятницю 5-го травня, о 8-ій годині у всіх парохіях Галицької Провінції Служба Божа і молебен на інтенцію свята У. М. Х. Тоді зазнайомити учасників докладно в усіми нашими інструкціями.

17. Після поконання дальших технічних чи посторонніх трудностів будуть оголошені додаткові інструкції у справі розкладу часу і відїзду поїздів.

18. Відїзд зі Львова обовязково 7-го травня вечером і в ночи.

Діловий Комітет Свята У. М. Х.
(Комунікат ч. 4).

ЛЕВКО СИЗИЙ

УНІЯ ЧИ ПРАВОСЛАВІЯ

стремить до винародовлення Українців.

4) І щож з того, що „при православних Церквах — як пишите батюшко Свічо — в останні часи були всюда свої (не свої ,а московські — наша увага: Л. С.) церковно-приходські школи"? — Тими школами нема що хвалитися, бо вони під оком правительственної інституції (с. є православної Церкви) мали на ціли виховувати ренеґатів та московських запроданців, а не свідомих українських націоналістів і патріотів. Уніятам Галичанам приписуєте, батюшко Свічо, темноту і брак просвіти. А чому між вашими православними, хоча — по вашим словам — „були всюда свої церковно-приходські школи", після найновішої конскрипції, є аж 76 проц. неграмотних, обнятих кромішною темрявою?

Се правда — як пишете — батюшко Свічо, що „православна Церква ніколи не претендувала заняти становища Церкви українсько-національної". Однак таке ваше твердження се ще не ознака, що ваша Церква універсальна згл. вселенська, як також се ще не є ніякою похвалою на адресу вашої Церкви, бо також, понад всякий сумнів, рівнож є правдою, що православна Церква на території бувшої царської Росії не лише претендувала, але в дійсности стала московсько-національною Церквою. Се загально знаний і ствердженний аксіом і всяке перечення сего малоб таку саму вартість як твердження, що 2 плюс 2 не є 4. В Румунії православіє є румунською національною Церквою, в Греції грецькою, в Сербії сербською, в Болгарії болгарською і т. д. — Сей скрайний націоналізм, згл. національний шовінізм чи фашизм поодиноких православних Церков[6]) є причиною великої взаїмної ненависти і ворогування тих церков, як рівнож причиною сего, що поодинокі православні Церкви (с. є Церкви в поодиноких державах) від часів схизми Керулярія не можуть зійтися разом на спільний Собор, хоч потребу такого собору відчувають вони сотками літ. Ненависть до себе поодиноких держав виливається у взаїмну ненависть православних Церков, які в тих державах знаходяться, бо се державно-поліційні институції. — На сю тему — як доносила „Нива" ч. 4 з 1930 — видав в р. 1930 православний румунський Епископ Висаріон пастирське послання, де знаходимо слідуючі знаменні слова: „Духовенство православних Церков начеб находилося в сні і в духовній стаґнації... Требаб знова повести духовну єдність і спільну працю для віднови релігійного життя. Католицька і анґликанська Церкви кличуть нас до здійснення великої ідеї совершенної єдности, а східні Церкви не можуть здійснити єдности навіть в своїх рядах. Націоналізм се одна з головних причин, котра піддержує стан роздріблення між східними Церквами. Чи будемо на віки — кличе вище згаданий епископ Висаріон — коротати життя в тім загрожуючім стані мертвоти?"

А щож ви на се, батюшко Свічо? Якжеш супроти вище наведених слів православного Владики блідне ваше брехливе твердження, що „православна Церква не служить цілям вузко-національно-партійним!!"

Коли ви, батюшко Свічо, знаєте по німецьки, то раджу вам перечитати собі книжку проф. віденського універс. Ганса Коха під заг. „Auf Athos, dem Heiligen Berge". В тій книжці, попри инше представлена взаїмна ненависть і ворогування між поодинокими монахами, згл. монастирями, на підставі вибуялого поганського націоналізму, в самім осередку православної аскези, се є на горі Атос (Афон).

Ваших русифікаторських замірів проти нашого народа при помочи православія не закриєте, батюшко Свічо, навіть натяганим Шевченковим віршом „Унія з Римом", де сказане, що Україні перед Унією нема вже кому боронити, бо „поникли голови козачі, неначе стоптана трава, а Україна плаче, стогне-плаче". Сей вірш наводите при кінци своєї статті в тій ціли, щоби додати своїй писанині більше сентименту, облудно та крокодилячими слезами поплакати над „знищеною" при помочи Унії Україною та вказати Галичанам, що навіть „Сам" Шевченко неприхильно віднісся до Унії нашого народу з катол. Церквою. Забуваєте однак, батюшко Свічо, що тойсам Шевченко на адресу власне таких як ви і вам подібних православних тоже-малоросів сказав: „Раби, підніжки, грязь Москви, варшавське сміття!!" — Се правда, батюшко Свічо, що „поникли голови козачі неначе стоптана трава", — десятками, ба навіть сотками тисяч вони поникли, а Україна застогнала і заплакала, — але чому то ви, батюшко Свічо, у своїх „мудрих" ельокубраціях не написали нам сего, що сі „козачі голови поникли як раз тому, що їх з козацьких карків позділмали люті московські православні царі. Наперід здіймали вони їх мечем в боях (прим. 1709 р. під Полтавою), опісля православні царі винищували православних укр. козаків примусовими лінійними і канальними роботами. При тих роботах гинули козаки тисячами в наслідок надмірної праці, жовтої пропасниці, чуми, голоду й холоду. Згинуло їх тоді найменше двіста тисяч і на кістках укр. правосл. козаків станула столиця православного царя Петроград. Ті часи вбилися добре в память укр. народу і він ще й тепер співає пісні про ту московську неволю. Однак на тім ще не скінчилося, бо по вигубленню укр. козацтва православні царі знищили Січ, скасували Гетьманство, загарбали укр. краї під свою нагайку, порозбирали козацьку землю, степи й ліси, а селян запрягли в ярмо кріпацтва. Відтак позакладали на Україні московські школи і в сей спосіб намагалися зівсім змосковщити наш нарід. У тім всім стало помагала їм їх інституція православна Церква, яка все заохочувала Українців до послуху найбільшим катам України, публично молилася за тих катів та ще й тепер за них публично молиться, навіть тут, в Польщі, як се минувшого року було в Луцьку, хоча теперішня тутешня православна Церква вже польська державна, а не царсько-російська. — А ідейного сина України, Гетьмана Мазепу, виклята православна Церква і то лиш тому, що він смів виступити проти ката України царя Петра. За сего „ізменніка" та „тричі проклятого отщепенца" (як називає Гетьмана Мазепу православна Церква в стихирі) невільно православній Церкві публично молитися навіть тут в Польщі. Се хіба найліпший доказ, який дух панує в теперішній польській православній Церкві. „За Мазепу — як

---

6) Дотичну справу представив широко згадуваний вже В. Соловйов у своїому творі: „Росія і вселенська Церква". Також на сю саму тему писав статті о. П. Дяздзик під заг. „Орієнталія" в „Ниві" ч. 2, 4 і 6, з 1930 і під заг.: „Із життя східних нєзєдинених Церков" також в „Ниві" ч. 12 з 1931, та ч. 1 і 4 з 1932.

Театральна Анкета

Дня 28. квітня с. р. відбулася у Львові в салі „Бесіди“ анкета в справі будови українського театру. Анкету відкрив і нею проводив радн. Дрималик. Він зазначив, що анкету скликано згідно з ухвалою заг. зборів кооп. „Український Театр“. Знайшлися у нас ідейні оптимісти, що хочуть вже приступати до будови українського театру. Вони уважають, що треба зараз зачати будову з тим, що є. Тоді наше громадянство дасть гроші на докінчення театру. — о. д-р Й. Застирець: Нація є тоді націею, коли має упорядковані свої церковні справи, має університет, енцикльопедію і театр. Тепер у нас прийшла черга на театр. Нам у Львові треба конечно театральної салі. Львів має тепер 320.000 населення, з того коло 70.000 Українців. У Львові треба нам хоч 3 театральні салі. Чи можемо тепер будувати театр? Тепер подешевіли всі матеріяли, 1000 цегол коштує тепер 35 зол. (недавно ще 110 зол.), дерево 1 м³ 40 зол. (недавно 140 зол.) і т. д. Робітник також дешевий. Де ставити? Тільки на нашій театральній площі. Місце добре, репрезентативне. Вже майже 40 літ минає, як закуплено ту площу! Суспільність тнівається, що тілько літ складала гроші і театр не будується. Як ставити? Можна ставити дешево й дорого. Є три пляни. Наша площа має вигляд пятикутника, якого боки мають: 12—44—32—33—45 м. Та площа обнята вулицями: Шашкевича, Сапіги, Сикстуською і Карпінського. Проект о. З. передбачує салю на 26 м. довгу і 15 м. широку на 1200 людей. Будувати треба з каменя, бо він найдешевший, його не треба виправляти, він є близько Львова. Будова з каменя монументальна. Грошей маємо около 45.000 зол. Се вистарчає на початок. Перед війною було зложених 120.000 корон — великі тоді гроші! — та вони обезцінилися. Маємо свою площу. Фундаменти можна дати зі старої цегли. (А будову на тім з каміння? — Ред.). Як не скінчиться в однім році, то треба докінчувати в другім і в третім. Наша суспільність дасть, як побачить, що вже йде будова. Всі наші інституції повстали з жертвенности загалу. Ще ніколи так богато не будовано читалень, Нар. Домів, кооператив як тепер. Наші архітекти, різьбарі, майстристолярі і т. д. матимуть роботу. Треба полагодити всі формальности, щоби ще сего року приступити до будови театру. Нехай Комітет Будови Українського Театру ухвалить будову, тоді кооп. „Український Дім“ нехай зачинає роботу. Нічого не стоїть на перешкоді. — В дискусії п. Л. Лісевич запитує, чи площа є до розпорядимости і чи на тій площі можна кождої хвилі приступити до будови театру? — Д-р Дрималик: Табулярним власником сеї площі є „Просвіта“. Кооп. „Укр. Театр“ хоче перебрати площу на себе. Повстала нова кооператива „Укр. Дім“. Її членами є 9 наших установ: „Просвіта“, Наук. Т-во ім. Шевченка і т. д. Забудування на площі мають піврічне виповідження. — Д-р І. Копач: Чому заг. збори кооп. „Укр. Театр“ пересунули справу будови театру на анкету? Анкета не може нічого ухвалювати, тільки висловлювати свою думку. Не поділяю оптимізму о. д-ра Застирця. Національний Музей і Народна Лічниця позачинали будову та ще не скінчили. Всі наші установи: РШ, „Просвіта“, НТШ і і. без грошей. Що будемо себе дурити? Треба дивитися на задні колеса. Добре булоб, якби хтось з фаховців висказався. Тут не можна щонебудь ухвалювати. — п. І. Олексин: Ми у Львові не маємо де відбувати збори. За чужі салі платимо великі гроші. Дивує мене, чому будову театру має вести не кооп. „Укр. Театр“, але нова кооператива „Укр. Дім“. Жертвенність нашого громадянства тепер більша як була перед крізою. Саля оплатить сама себе, бо потреба її у Львові пекуча. — Інж. Пежанський: Приписи для театрів дуже тяжкі та острі. Сама куртина огнетревала коштувала львівський театр перед війною 100.000 корон. Кошти будови виносять на 1м³ 45 зол. Разом за 15 тисяч м³ будови треба 50—60.000 долярів. Нині будується все за готівку, не за кредит. Вправді матеріяли подешевіли 10—20 проц. Одначе камінь тесаний найдорозший. Найдешевший мур з цегли. — Мец. Шухевич: Належу до Комітету Будови Укр. Театру. Від 1926 р. ведеться справа переінтабуляції, котра досі ще не полагоджена. Анкета безпредметова. Площі ще не маємо до розпорядимости. — Коли площа буде переінтабульована, тоді можна радити над будовою. — Д-р Т. Бурачинський: Український театр у Львові се справа нашої національної чести. Ми Львовяни тому винні, що досі його нема. На Нар. Лічницю зібрано около 150 тисяч, з того 6.000 долярів з Америки. Одначе вона досі ще не скінчена. Як добути фонди на театр? До Львова приїздить все богато наших людей і заїздить до своїх кревних. Якби так за кождий нічліг брати по 1 зол. на окремі бльочки, тоді можнаби щорічно зібрати значну суму на фонд будови театру. — П. Петренко: Нам треба конче українського театру у Львові, бо наша широка публика ходить до чужих театрів і кін та денаціоналізується. Де наша преса, що має пропаґувати ту справу? Бачу тільки одного редактора. (На салі був тільки представник „Нової Зорі“. Представник „Діла“ вийшов перед дискусією. — Прим. репортера). — Інж. Пежанський: Треба справу зрушити з місця. Наперед треба: 1) переінтабулювати площу; 2) розписати конкурс на будову театру; 3) розвідати, чи магістрат дасть дозвіл на будову на тій площі. Шкіц проекту можна вислати на виставу до Шікаґа для пропаґанди справи. В сей спосіб справу зрушиться з місця. — Д-р Дрималик: Я просив всі редакції та богато громадян. Було оголошення в „Ділі“. Переінтабуляція коштуватиме 600—700 долярів. (Голос на салі: Чому „Просвіта“ не підписує акту?) „Просвіта“ має все якісь перешкоди та відсуває справу переінтабуляції з одного засідання на друге. — П. І. Олексин: Ставлю резолюції: Розписати конкурс на будову театру та вислати проект на виставу до Шікаґа. — Вкінці о. д-р Застирець старався оборонити своє оптимістичне становище. (На салі остало ще 13 осіб). — Д-р Дрималик подякував приявним за участь і замкнув анкету. — (До сеї справи ще повернемо, бо її треба висвітлити основно. — Ред.).

сказав минувшого року висший правосл. церковний достойник — „нельзя служіть[7])“, але за росийських царів „нада служіть“.

І хтож зі здорово й національно думаючих Українців може ще мати відвагу боронити або навіть пропаґувати православіє, яке в історії України та її визвольних змаганъ записалося кривавими буквами та яке на кождім кроці копало та ще й тепер копає могилу ідейним національним і просвітним стремлінням українського народу?!

Левко Сизий.

[7]) По донесенням преси Синод прав. Церкви в Польщі вже „разрешіл“ 17. II. 1933 р. „служіть“ за Мазепу. Зрозуміла річ, що се зробив Синод (якого члени всі Москалі і один тожемалорос) з великим болем серця і незадовго почуємо мабуть в тутешній московській пресі, що се сталося „под давленіем обстоятельств“.

Чесність в громадській публіцистичній праці і чесність в політичнім думанню се одна з найріджих прикмет, особливо тепер. (В. Липинський).

Зїзд „Рідної Школи“

3) Студенти дальше домагаються голосування за и. Донцовов. Чути голоси: В справі формальній! В справі наглій! Голова дзвонить. Хтось зі старших кричить на адресу студентів: Тихо! — Студ. Штикало: Що значить тихо? — Голова віддає голос членови Контр. Комісії, дир. Ющишинови, одначе студенти не дають йому прийти до голосу. Один делеґат ставить серед гамору внесення, щоби вибрати дві Комісії Матки, котрі предложилиб дві листи, та голова відкидає з місця се предложення. Серед обструкції якийсь старший гість з галерії кричить на адресу одного студента: „Пане студент — тихо! „Зачинається сварка між студентами і старшими. Тоді секретар зїзду, студент, усуває з галерії того гостя, що кричав на студента-делеґата. Помалу гамір устає. (На вибір Ком. Матки втрачено майже годину часу через те тільки, що президія не перевела голосування: за, проти і хто здержався в голосуванні за обома листами!) — Дир. І. Ющишин в імени Контр. Комісії ставить внесення на уділення абсолюторії уступаючій Гол. Управі. — Відтак інсп. В. Кузьмович виголосив реферат на тему: „Проблема розбудови шкільництва, нові програми навчання й виховання у звязку зі шкільною реформою“. Зміст реферату: Нові шкільні закони вріжуться дуже глибоко в рідношкільне життя, коли не зорґанізуємо відповідного відпору. Вони ділають: 1) механічно, 2) ідеольоґічно. Ми прогавили те, що ми повинні були зробити. Через те втратили ми 130 кляс. Дві перші та дві останні кляси ґімназій мають зникнути від 1. IX. с. р. Ми втратимо через те 47 ґімн. кляс. Що нам робити? Мусимо класти як найбільший натиск на поширення 7-клясових шкіл на місце народних шкіл. Нам загрожує упадок фреквенції до середних шкіл. В нашій акад. ґімназії у Львові фреквенція вже впала і то на 49 проц. В Рогатині тому кілька літ було 440 уч. в ґімназії, тепер 130. Нам загрожує втрата допливу інтеліґенції. Як відбити собі ту втрату середнього шкільництва? Мусимо старатися створити відповідне число шкіл ґімназ. тип. 4-клясових. В тім напрямі виготовляє РШ докладний плян праці. Селянин не бачить потреби в середних школах. Інтерес до вищої освіти треба збудити. Ми маємо одну середню державну школу на міліон населення, коли Поляки мають 1 серед. школу на 40.000 душ. Нам загрожує те, що за 10—15 літ число нашої зростаючої інтеліґенції спаде на половину або й на ще менше. Боротьба за середне шкільництво се боротьба за нашу інтеліґенцію. Тепер кожда середня школа мусить мати свою підбудову, народну 6-кл. школу. Рекрутація нашої молоді до серед. шкіл тепер вменшена в 10-теро. Нам загрожує велике вменшення учительських сил. Суперництво між серед. і нар. школами доводить до небажаних наслідків. Нар. школа має тепер творити одно орґанізаційне звено з серед. школою, так як досі семинар зі школою вправ. Наслідком переходу на новий тип наше село стратить безпосередний звязок з ґімназією. Досі йшла сільська дитина до ґімназії по 4 клясах, тепер треба буде ще 2 роки доучувати її. Доплив молоді до середних шкіл відбуватиметься через селекцію. До середних шкіл будуть вступні іспити. Коли при серед. школі істнує підбудова (6 кл. нар. школа), тоді вступних іспитів не треба. Маємо дуже мало шкіл більшеклясових, всего 4—5 шкіл другого ступня 5—6клясових. Всіх нар. шкіл з українською мовою навчання є тепер 760. З тих всіх шкіл можна було йти до ґімназій. Ми побудували цілу свою шк. структуру на 8 кл. ґімназіях. Новий закон форсує фахове шкільництво, яке має бути сильно розбудоване. Українці посилають тільки 5 проц. дітей до фахових шкіл, коли Жиди 13 проц. Зате великий відсоток українських дітей йде до загальнообразуючих середних шкіл. Богато здібних селянських дітей марнується, пропадають таланти. Треба ширити ідею стипендій громадських, комунальних. Муситься перевести в життя клич: кождий по 1 сот. на РШ. Наші школи зле удержувані. В Коломиї платять жонатому учителеві в бурсі РШ 15 зол. на місяць! Пересічно платять нар. учителям РШ по 40—60 зол., учителям серед. шкіл 110—120 зол. Приватні школи тепер більше залежні від польської влади ніж державні. Амбіція передвоєнна кружків РШ була творити середні школи. Се тепер фатально відбивається на нас. Треба подумати про позашкільний вплив на молодь, Народні Університети. Від них залежатиме наша національна фізіономія. Школа вже не дасть сего, що курси, бібліотеки і т. д. Їх треба відповідно розбудувати. Вкінці референт відчитав резолюції. — Потім інж. Білинський виголосив реферат на тему: „Психотехніка та її практичне примінення в порадництві для вибору звання“. (Сей реферат виголосив інж. Р. Б. на перших заг. зборах Психотехнічної Порадні у Львові. Його в цілости напечатала „Нова Зоря“ в ч. 608 з 12. II. с. р.). — Відтак голова зарядив півгодинну перерву на обід.

(Дальше буде).

Перший день травня

у Львові і заграницею.

Перший день травня виглядав у Львові значно слабше ніж попередніми літами. В поході з площі Госевського під театр не було навіть 1.000 людей. Обличча сумні і похнюплені. Переважали старші. Молоді було дуже мало: около 30 дітвори і до 20 „академіків“. Нашої УСДП не було видно крім товариша Буняка, д-ра Л. Ганкевича і ще якогось з файкою, котрий ніс прапор (і притім курив файку). З промов ще найцікавіша була промова п. Божемской, бо вона говорила річево про місцеві річи, а всі інші говорили до знудження про Гітлєра. Радикали, комуністи і Жиди святкували окремо. — В цілій Европі свято першого травня випало блідо. Так і видно, що большевизм убив в робітництві віру в успіх соціялізму. Мабуть найцікавіше виглядало се свято в Москві, де німецька амбасада була перший раз прибрана в цісарські та гітлєрівські прапори з приводу гітлєрівського свята праці, котре також визначено на 1-го травня. Амбасадор фон Дірксен дав для німецької кольонії патріотичний вечерок, на котрий спроваджено з Німеччини кільканацять бочок пива і кілька тисяч ковбасок-парівок, яких очевидно нема у великій державі „робітників і селян“...

Міжнародний антисемітизм

в освітленні ЖАТ-а (Жидівської Аґенції Телеґрафічної).

ЖАТ доносить з Будапешту: В Берліні зорґанізував Гітлер при нац. соц. орґанізації спеціяльну школу для антисемітської пропаґанди. В тій школі образують антисемітських аґітаторів з богатьох країв. Між слухачами тої школи є Ромуни, Мадяри, Хорвати, Болгари, Греки, Лотиші, Голяндці, Швайцарці і т. д. Першим абсольвентом тої школи був син ромунського проф. Кузи. На кілька днів перед Великоднем Гітлер приняв на довшій авдієнції провідника мадярських націоналістів Сольона Меска й обговорив з ним орґанізацію антисемітської пропаґанди на Угорщині, де нац. соц. рух ширіться особливо серед кальвінського населення на селах. Особливо значний континґент слухачів антисемітських слухачів гітлєрівських курсів доставляє українське населення з Галичини, Буковини і Підкарпатської Руси. Такі курси істнують також у Відні, Чернівцях, Моравськім Берні і т. д. Український націоналізм підпирає Гітлера в надії, що успіх політики нім., угорської й італійської зробить актуальною також спеціяльний департамент для поборювання Жидів на цілім світі. Всею пресою партії кермує Артур фон Розенберґ. До всіх країв, де є німецькі меншости, виделеґовано з Німеччини політичних емісарів і орґанізаторів. (До сеї вістки ЖАТ-а слід замітити, що процентова участь Українців в антисемітських курсах за кордоном не тільки не є більша від участи інших народів, як се виходилоби з донесення ЖАТ-а, але що та участь пропорціонально незначна і навіть не може бути значна, бо нашої молоді за границею зникаюче мало в порівнанні з молодю ших народів. Помиляються керманичі ЖАТ-а, думаючи, що ширення таких очевидно неправдоподібних вістей се добра річ).

Дійсно переконати противника можна тільки ділом а не словом. (В. Липинський).

З чесного чоловіка найскорше можна зробити лотра при помочи підозрінь. (Т. Е. Лоренс: „Бунт в пустині“).

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Виконавчий і Місійний Заряд
ПРЕСВИТЕРІЇ СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ РЕФОРМОВАНИХ ГРОМАД

Ів. Винничук, Голова Пресвитерії; Р. Кваснюк, Заступник Голови; Пр. М. Жураковський, Керманич Місії; В. Боровський, Писар Пресвитерії; Р. Діденко, Скарбник; Пр. П. Яремко, Радний; Пр. Л. Бучак, Радний; Ф. Костюк, Радний. — Коломия, ул. Скупневича ч. 1.

Коломия, 22. квітня 1933.
Ч. п. 195.

До
Хвальної Редакції час. „Нова Зоря“
у Львові,
в. Сташіца ч. 8. І. п.

Спростування.

На підставі 19 параґрафу пресового закону, просимо про поміщення у Вашому цінному часописі слідуючого спростування:

В ч. 26 і 27-ому з 9-го і 16 квітня 1933 р. Вашого часопису в поміщеннім Вамі: „Пастирським Листі“ — Преосвященного Григорія Хомишина, Єпископа Станиславівського, під заг.: „Про грозу духової руїни“, в якому то узагальнено на всіх евангеликів, без взглядів на їх конфесійну приналежність, певні неймовірні факти як уділювання Господньої Вечері, замість вина — горілкою бонґу; мирування перфумою та рицинусом і хрищення бензиною. На цьому місці Місійний і Виконавчий Заряд Пресвитерії Союзу Українських Евангельських Реформованих Громад — катеґорично стверджує, що:

1. Неправдою є, щоби когонебудь чи себе, хтось з проповідників згаданого Союзу, причащав при Господній Вечері горілкою бонґу; натомість правдою є, що ординовані проповідники евангельського реформованого визнання, уділяють Господньої Вечері причасникам і собі після наказу нашого Спасителя Ісуса Христа, в постаті вина і присного хліба.

2. Неправдою є, щоби ев-реф. проповідники, мирували когось перфумою чи рицинусом; натомість правдою є, що мирування в нас ніколи не практикувалось, як незгідне зі Святим Письмом і ев.-реф. віроісповіданням.

3. Неправдою є, щоби хтось з ев.-реф. проповідників христив бензиною; натомість правдою є, що в нас христиться дітей звичайною чистою водою.

4. Наконці заявляємо також, що неправдою є, що буцім то часть сектантських провідників постаралася про злуку з польськими протестантами у Варшаві; натомість правдою є, що Союз Укр. Ев. Реф. Громад зголосив свій акцес до Євангельско-Реформованої Церкви в Польщі в цілі осягнення свого самостійного правного становища.

Просимо помістити це наше спростування в черговім числі Вашого часопису на тому самому місці й тими самими черенками, в противному разі будемо змушені за публичну образу реліґійних почувань нашого членства і нас, як визнання правно признаного в Польщі — віддати цю справу на судову дорогу.

(Печатка)

В. Боровський, секретар; М. Жураковський, керманич Місії.

Примітка Ред.: Містимо се „спростування“ тому, бо без огляду на вислід евентуального судового процесу не хочемо з пп. протестантами волочитися по судах. Про зміст того „спростування“ поговоримо при нагоді.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

Збори Т-ва „Сільський Господар“

б) П. Струтинська („Союз Українок“, Львів): Закиди, що на селах не треба засновувати кружків „Союза Українок“ нестійні. Всім ясно, що „Союз Українок“ має й такі завдання, яких „Сільський Господар“ не може виконати. „Союз Українок“ се в першій мірі політична орґанізація, „Сільський Господар“ лише економічна. В кружках „Сіль. Господаря“ повинен бути поділ праці діловий, а не після полів на жіночі і мужеські секції. Справа вишколу сільських господинь дуже важна. Ходить головно про те, щоби наперед вишколити інструкторок кружків. До цего треба приспособити майбутню господарську школу в Коломиї. — На заміти і домагання висловлені в дискусії відповідав в імени Дирекції „Сільського Господаря“ д-р Храплливий: Буду давати відповіди лише на ті порушені в дискусії справи, котрі входять в обсяг нашого ділання і лежать в нашій спроможности. Пос. Тершаковець доторкнувся справи школи в Коршеві. Її перенесення до Коломиї залежить від трьох чинників: 1) від „Сільського Господаря“, 2) від Екс. Митрополита Шептицького і від 3) Коломиї. Продати реальности в Коршеві не можемо, бо фундатор на це не годиться. Тому ми винаймили в Коломиї кільканацять моргів поля і туди переносимо школу. Богато з бесідників порушило справу нашої участи в земських урядах і фінансово-рільних комісіях. Майже всі ствердили, що співпраця наших представників у тих установах це для селянства велика поміч. Одначе не всюди є наші представники. Там де їх нема або де ми не достаточно заступлені, вина паде на наших місцевих діячів й організацій. Дир. П. Ковальський домагався, щоби сільсько-господарські книжки давати аґрономам в комісе. Ми того не зробимо. Маємо вже сумний досвід. Книжки розберуть та грошей не платять! Тому тепер книжки даємо лише за готівку! Канцелярій правної поради при філіях „С. Г.“ є 9. Одні з них працюють добре, мають своїх постійних урядників, другі зле. Се теж залежить від рухливости місцевих діячів. Аґрономів даємо лише там, де повіт жадає. В сім році примістили ми по повітах 10 нових аґрономів так, що число їх зросло з 15 на 25. Се вважаю найбільшим нашим здобутком „С. Г-а“ в сім звітовім році. На аґрономів ми не дістали ніякої субвенції. Удержуємо їх власними фондами. Погоджуюся з п. М. Луцьким, що нам бракує людей. Ми тих людей шукаємо і шукатимемо в тій школі, котра буде заложена у Вас (у п. Луцького). Наш ідеал, щоб аґроном мав лише по два села. Та на разі мусимо вдоволитися, щоб бодай кождий повіт мав свого аґронома. Де наладнаний кооперативний збут, там вже відчувають потребу аґрономів. Над аґрономами буде установлений інспектор, який буде надавати один напрям праці. Він їздитиме по повітах і провірюватиме працю повітових аґрономів. Аґрономічна література поширюється. Один подільський Союз закупив 9.000 календарів „Сільського Господаря“. Щодо праці по повітах то все залежить від місцевих людей. В мин. році орґанізаційних секцій по повітах було 9, тепер 13. Кажуть: Не треба було брати 10.000 зол. підмоги з міністерства хліборобства, лише витягнути їх з кружків „С. Г.“. Се легко сказати але тяжко зробити. Ми справу ставимо принціпово. Підмоги це ніяка ласка, на се йдуть податки з наших селян. Будемо старатися, щоби ветеринарійні лікарі були по всіх повітах. Щодо вишколу жіноцтва то ми стоїмо на становищі, що в такі фахи, де мущини не треба, тому треба окремих жіночих курсів. Є такі ділянки, які не входять в обсяг ділання інших товариств, тому потрібні кружки „С. Г.“ З воєвідством у Львові централя полагодила всі справи. Допомогові фонди для асекурації худоби від згибелі повинні творитися при кружках „С. Г.“ Ті справи узгіднюємо з „Маслосоюзом“. Садівничий підручник вже в друку. Післяплатників на „Сіль. Господаря“ не признаємо. Три золоті на рік за „Сільський Господар“ можна заплатити, хто не може, нехай передплачує на спілку з другими. — Дир. Павликовський зарядив по черзі голосування над звітами, замкненням рахунків, над ввідомленням контрольної комісії і над уділенням абсолюторії. Всі внески ухвалено одноголосно. — Відтак на внесення інж. Йовика Збори вибрали комісію-матку в складі інж. Хроновята, дир. Ковальського і п. Семеняка, котра уложила листу нових членів Головної Ради „Сільського Господаря“ на місце уступаючих.

По виборі комісії матки в складі інж. Хроновята, п. Семеняка і дир. Ковальського, котра мала предложити зборам листу нової управи „Сільського Господаря“, д-р Е. Храплливий предложив плян праці „С.-Г.“ на 1933 р.: Плян праці на 1933 р. вже виконується від 3 місяців. Перша ґрупа намічених робіт „С. Г.“ се заступництво хліборобських інтересів перед властями. У Львові і на Волині має бути заснована Хліборобська Палата. Мусимо старатися, щоби наша орґанізація мала в тих палатах відповідну скількість своїх представників, щоби всюди, де ще нема наших представників в земських судах і фінансово-рільних комісіях, їх там допущено. У воєвідствах ставитимемо постуляти, котрі прийдуть на чергу. Які ті постуляти будуть, покаже будучність. Справа віддовження села займе між ними одно з перших місць. Орґанізаційні справи: Упорядкуємо діяльність філій. — (Д. б.).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Апостольська Столиця, як нас повідомляють з достовірного жерела, іменувала Впр. о. Схрайверса, протоігумена Чина Редемптористів, візитатором всіх наших жіночих монастирів Чина Св. Василія Великого.

Травневі богослуження в церкві св. Духа (семинарицькій) у Львові відбуваються через цілий травень о год. 6.15 веч.

Кардинал д-р Інніцер серед Українців. З Відня пишуть нам: В квітну неділю українська громада Відня витала новоіменованого кардинала д-ра Інніцера. Торжественний привіт відбувся як одна з точок передвеликодних наук, уладжених пароxом при св. Варварі, о. д-ром Горникевичом. Велика саля Українського Клюбу вже на довго перед приняттям була виповнена по береги. Показалася потреба отворити й бічні кімнати, щоб бодай в части помістити все ще напливаючих цікавих. Матері спішили з цілою ріднею, не виключаючи й малих дітей, щоб не минути рідкої нагоди безпосередного привітання дорогого Гостя. Кардинал Інніцер — се новий чоловік на митрополичім престолі Відня, але сей короткий час вистарчив, щоб завдяки незвичайним прикметам того духа здобути йому безмежне довіря й абсолютну пошану серед своїх і чужих. Відень має щастя до своїх митрополитів і д-р Інніцер гідний наслідник незабутнього „народного епископа“ д-ра Піффля. Доказом того не тільки сей пропамятний вечір, про се свідчать кожде зібрання й кождий акт публичного виступлення нового кардинала. Широкими лавами ставиться народ що неділі на площі св. Стефана, щоб віддати йому честь, як він після Богослуження вертає у свою палату. І се не проста, юрбі характеристична, цікавість тільки бачити високого достойника, се бажання віддати пошану незвичайній людині, почути його слова або уловити хоч на мент його невисказано добротливий зір. Саля Українського Клюбу і самий Відень, принайменше в останних часах, ще не бачили так численно зібраної української громади, як того вечера. Її численність, тим разом радо бачена, наводила не так підпольні а то просто сумні рефлексії. При сердечности тону вона вражала передовсім яркою убогістю прийому. Знані з ноторійної приповідкової чемности Віденці назвали його вправді в часописних реляціях „великим“, але великим він був тільки по числу. Ніякове вражіння, яке заєдно насувається, коли знаючи нашу рутенську дійсність чуємо все грімко-чванькувате покликування на мамутове число нашого народу. Дисгармонія все немила для вуха, але тут вона таки обидою кричить. Кардинала д-ра Інніцера витали всі українські товариства Відня, церковні і світські без ріжниці стану й віроісповідання. Їх речники зясовували достойному Гостеви важкі умовини життя українського народу, підкреслюючи зокрема його зусилля в боротьбі з большевизмом. Так як в давному Україна творила перший оборонний вал західно-европейської цивілізації перед навалою Татар і Турків, так і тепер бореться вона проти нового, неменше страшного наїзду російського большевизму. Сама убога, бо позбавлена всяких матеріяльних засобів борби, веде її шляхом морального опору. Вона стоїть трохи не одинока в нерівнім дужанні та в тім переконанні і в тій твердій вірі, що захід не дасть їй прокрівавитися самій і ратуючи себе, поспішить остаточно з поміччю і їй. — Кардинал дякував в звору шаючий спосіб за зложені йому докази відданости й пошани та представившись українській католицькій громаді як під деяким оглядом її приналежний епископ, заявив: Судьба українського народу лежить мені дуже на серці. Ваші жалі на большевизм зовсім слушні й вони вповні потверджують і мої думки про нього. Се потвердження тимбільше цінне, бо походить з жерела, яке власним переживанням пізнало правдиву небезпеку большевизму. Російський большевизм — се загроза Европі. На жаль, та остання не доцінює сего якслід. Інакше не можна собі уявити тої байдужности, з якою Европа приймає все те, що діється в СССР. Та байдужність пояснюється частинно економічним его їзмом, який матеріяльні користи ставить висше ніж моральні. Тут треба дійсно жаліти, що Европа так мало суцільна й ніхто не кличе до бою, коли бачимо, як кровавиться Україна. Але коли довкруги нас ніхто не бачить тої страшної загрози, то є на світі один, що її ясно видить — се Св. Отець в Римі. Він один чуває й до борби накликає проти небезпеки зі сходу. І тут, не торкаючись політики, скажу тільки одно: кожний радо витаний нами наш союзник, хто з большевизмом готовий до бою. Крім того, коли хтось, як Німець, любить і шанує власний нарід, той відчує і доложить всяких старань, щоби влекшити його тяжку долю. Українці, що примушені були кинути свою батьківщину, найшли тут у нас гостинний прийом і захист. Тим вчинила мала Австрія честь колишній великій австрійській державі, в якої границях мирно жило поруч себе богато народів. Хоч ми стали малою державою й не маємо рішаючого голосу в ряді великих народів, то все таки не відказуємося від обовязку нести поміч і заяви співчуття тим, які терплять від насильства. Наші симпатії по вашій стороні й ми з тугою очікуємо дня, коли на звалищах большевизму повстане вільна й сильна Україна. — Ст.

Українська Молодь Христові

КОМУНІКАТ У СПРАВІ ЗАЛІЗНИЧНИХ ЗНИЖОК.

Окружна Дирекція Залізниць у Львові надіслала до Ділового Комітету письмо з дня 29. квітня 1933. ч. VI/2/269/33, яке подаємо до приложного відома:

До Ділового Комітету Свята „Українська Молодь Христові“ у Львові.

Учасники релігійного Зїзду „Українська Молодь Христові“, котрий відбудеться у Львові в днях 6—7 травня 1933, будуть користати при переїзді групами з отсих залізничих знижок:

I. а) групи, що складаються найменше з 8 осіб — з 33 і ⅓ прц. знижки; б) групи, що складаються найменше з 50 осіб, з 50 прц знижки. в) групи, що складаються найменше з 200 осіб, з 60 прц. знижки. г) групи, що складаються найменше з 250 осіб, з 66 і ⅔ знижки. При застосуванні 33 і ⅓ прц. знижки на кожних 30 учасників перевозиться безплатно 1 особу — провідника даної групи. — При застосуванні 50 проц., 60 проц., чи 66 ⅔ прц. знижки на кождих 50 учасників перевозиться 1 особу безплатно як провідників, одначе не більше, як 2 особи. — Заінтересовані стації одержать відповідну скількість засвідчень на підставі яких будуть висилати учасників.

II. При переїздах поодиноких осіб має застосування ч. II. розд. Е. III. а Т. О. В. Е., що усталює 50 прц. знижки в поворотній дорозі. Значить: їзда до Львова відбувається за звичайною оплатою, а поворот за половину ціни. Знижку ту видається на підставі поіменних карт учасників (на основі взразку, який видасть учасникам Діловий Комітет Свята у Львові).

III. Шкільна Молодь при переїзді групами може користати з прислуговуючої їй 75 проц. знижки.

Львів, 29 квітня 1933.
(Підпис).

УВАГА. З більших міст, як Перемишль, Стрий, Станиславів, Тернопіль, як також з тих стацій, в яких виїде рівночасно 300 учасників, залізниця подасть спеціяльні надзвичайні поїзди, за спеціяльними білетами поворотними, при чому для 300 учасників важна знижка 66 ⅔ прц. в обі сторони, для 400 учасників 70 проц. На кожних 100 осіб 1 провідник дістає білет безплатно. — Начальники стацій дадуть інформації, котрого дня і в котрій годині їде і вертає поїзд. Учасники мусять безумовно виїхати і вернутись визначеним поїздом. — Діловий Комітет Свята „У. М. Х.“

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

Дискусія в Марійськім Т-ві Пань

У ЛЬВОВІ

Замітки до звіту з неї (Гл. „Н. Зоря“ з 23. III. 1933).

Шановний рецензент звіту подав через скорочення невірно хід моїх думок, з чого вийшла така неможлива річ як зіставлення Жанни Д'Арк з Еллен Кей, тому прохаю помістити слідуючі замітки для пояснення справи.

Достойний пролегент зовсім слушно поклав сильний натиск на ролю жінки-матери в родині, яка була і буде одним з найважніших чинників розвою і поступу людства. Від моральних і фізичних прикмет матери залежить доля і будуччина народів. З цею правдою кожна нормально думаюча людина мусить погодитися. Мені ходило тільки про сильніше підкреслення значіння духового материнства так в родиннім як в суспільнім житті та про ідею поширення обовязку духового материнства на загал жінок так подруг-матерей як і самітних-бездомних жінок, яких є мільони. — Підкреслюючи вроджений жіночій природі материнський інстинкт, зазначила я що кожна жінка без огляду на це, чи вона мати в фізіольогічнім цього слова значінні, чи ні, — повинна стати духовою матерю свого окруження — у своїм званні. Де вона не булаб, у фабриці, варштаті, бюрі, школі, чи парляменті — словом у всіх ділянках суспільного і народного життя. Всюди жінка повинна остати вірною самій собі, своїй вічно жіночій істоті, — всюди в дусі родинного огнища впливати на проблеми світа. Говориться тут не про зовнішне огнище, але про огнище горіюче в душі. Всюди, де благородна жіноча душа усмирює пристрасти, єднає з собою людей та рани гоїть, — там володіє дух домашного огнища. — Вказуючи на обовязок духового материнства, на високе післанництво, ідеї праці з пожертвуванням свого „я“ для добра других, для кращої будуччини, рідного народу. Тим бажала я вказати мілионовій громаді так незамужних, як замужних, але бездітних жінок також самітних вдовиць (які часто „нудяться“ і парікають, що „не мають ціли в життю“) найпевніший шлях до щастя і внутрішнього вдоволення на цій долині сліз. — Наші часи повні всяких кріз і нужд розкривають широке поле для духового материнства та дають нагоду всім тим самітним жінкам, що визволилися з власного тісного „я“ — через посвяту для других осягнути вище щастя і ціль життя. Вказуючи цей шлях сучасній жінці я навела з історії приклади великих діл, — яких доконала католицька жінка у всіх часах, я згадала Св. Катерину з Сієнни, Жанну Д'Арк, Св. Тересу і богато інших. При кінці навела я цитати:

1) З твору Ферстера „Вегвайзер“. Він перестерігає так мущин як жінок перед односторонним переціновуванням материнства, уважає „чимсь негідним лучити найвище викінчення людської особовости з доповненням прир. призначіння, значить чинити його залежним від зовнішних припадків. І поза природним призначенням жінки істнує много покликань, які дають можність найвищому розцвітові жіночої індивідуальности і може ще глибше материнство розвивають чим це, яке будиться через природне покликання, бо це послідне має все до діла з власним тілом і кровю.“

2) З твору Еллен Кей „Любов і подружжа“: „Жінка сотворена для любови, ціла істота її так нею переповнена, що коли вона не знайде свого вислову в родиннім огнищі — тоді перетворюється часом у вселюдський ерос ‚обіймаючий цілу вселенну“.

Евстахія Тишинська.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

АДМІНІСТРАЦІЙНІ ВЛАСТИ в Луцьку на Волині розвязали довірочну нараду УНДО-я.

ПОВІТОВІ ЗЇЗДИ „РУССКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ СРҐАНІЗАЦІЇ“ відбулися в Сяноці і Самборі. Такі зїзди підготовляють і в інших повітах. Взагалі москвофіли ведуть тепер живу протиукраїнську акцію на Лемківщині.

ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ відбудуться дня 8. травня ц. р.

ПОЛЬЩА дає ініціятиву до заключення пакту пятьох держав, а саме Франції, Польщі і трох держав Малої Антанти. Той пакт має звертатися головно проти ревізії верзайського договору. Таке постановлено на нараді марш. Пілсудского з мін. Беком у Вильні. Вістку сю приніс лондонський „Дейли Геральд“.

НАЧАЛЬНИЙ РЕДАКТОР „Ґазети Польскої“, головного проурядового орґану, поїхав до Москви з ревізитою нач. редактора „Ізвестій“. Польсько-совітське братання почалось на добре. Цїкаво, чим воно скінчиться?...

КАТОЛИКИ І ГІТЛЄР. В Монахії відбулися великі збори католиків. Участь у них взяли м. і. кард. Фавльгабер і баварський міністр ґр. Квадт. Відомий єзуїт о. Мукерман доказував у промові, що гітлєрівське правительство не поборює катол. Церкви (АТЕ).

ПРОТИСОВІТСЬКИЙ КУРС В НІМЕЧЧИНІ заострено. Ревізії й увязнення в совітських торговельних представництвах трапляються чимраз частіше. (ПАТ).

В ЕСПАНІЇ ПРАВИЦЯ ПОБІДИЛА при комунальних виборах. Вона здобула 3.918 мандатів, республиканці тільки 3.985 мандатів. Отже виходить таке, що Еспанці хотіли республику, коли мали монархію, — а тепер хочуть монархії, подивившися, як виглядає республика.

СОВІТСЬКИЙ УРЯД предложив Японії купно совітського уділу східно-китайської залїзниці. Японія дала на се предложення відмовну відповідь, заявляючи, що ся справа належить до манджурської держави. Відповідь Японії викликала серед большевиків консернацію, бо СССР досі манджурської держави не признав (АТЕ).

ЯПОНІЯ, передбачуючи збройний конфлікт з СССР, хоче заключити мир з Китаєм. Японія і Манджурія з одної сторони та СССР з другої в приспішенім темпі концентрують війська на совітсько-манджурській границі („Юнайтед Прес“).

МОНҐОЛЬСЬКІ КНЯЗІ на своїм зїзді рішили відірвати Внутрішну і Вншну Монґолію від Китаю й СССР та прилучити її до Манджурії. В тій справі вислано вже делеґацію до Манджурії і Японії (АТЕ).

В СХІДНІМ ТУРКЕСТАНІ вибухло повстання магометан проти китайської влади. Повстанці займають дальші частини краю. Китайський ґубернатор виїхав з Туркестану (ПАТ).

АМЕРИКА годиться на сплату довгів сріблом. Держави-довжники могтимуть сплачувати свої довги сріблом через 6 місяців. Срібло прийматиме Америка по курсі 50 амер. центів за унцію (досі курс виносить 36 ц.). Се рішення рівнозначне з 30 проц. премією для довжників (ПАТ).

ПІДЧАС ПОБУТУ ЕРІОТА У ВАШИНҐТОНІ Русвелт представив йому повну програму вашинґтонських нарад: справу економічної рівноваги світа, справу розброєнь і ревізію воєнних довгів. Всі ті справи обговорили оба державні мужі.

ПРЕЗИДЕНТА ПЕРУ Церра застрілили в столиці Перу Лімі. Убийник се політичний противник президента. В цілім краю проголошено стан облоги.

НОВИНКИ

Ізза недостачі місця відділ „Література—Наука—Мистецтво“ мусіли ми знов відложити.

Нова адреса „Рідної Школи“. Від 1-го травня б. р. Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові перенеслася до будинку при вул. Словацького ч. 14., III. поверх. Там приміщено також кооперативу „РШ“, редакцію журналу „Рідна Школа“ та Львів. Повіт. Союз Кружків „Рідної Школи“.

Святочне покладення основ під український павільон на світовій виставі в Шікаґу відбулося в половині мин. місяця. Збірки на будову сего павільону серед нашої еміґрації в Америці йдуть досить жваво. Будова сего павільону коштуватиме 20.000 долярів.

Канадійський університет в Саскатуні запросив нашого вченого, проф. унів. та голову Українського Інституту в Берліні, д-ра І. Мірчука, читати лекції на історичному відділі того університету.

Пашпортові утруднення. Міністер внутрішних справ видав розпорядок, щоби здержати зовсім видавання пашпортів безплатних на виїзд за границю в родинних справах й обмежити навіть видавання нормальних платних пашпортів. Причина: стверджено, що за богато людей виїздить з Польщі за границю, через що бідніє держава, бо ті люди вивозять гроші за кордон.

Невідомі справники зняли терновий вінець з високого хреста на могилі українських стрільців на кладовищі в Кривчицях під Львовом. Вінець кинули до недалекого ставка.

До бюр греко-катол. капітули в Перемишлі вломилися невисліджені злодії й забрали 5.000 долярів. Потім хотіли отворити другий сховок, де було 10.000 долярів, одначе не вспіли, бо мабуть хтось їх сполошив. Гроші були власністю капітули, або депозитами, зложеними в капітулі.

Кілька учеників Малої Семинарії у Львові намагалося аґітувати серед своїх товаришів проти участи в святі „Українська Молодь Христові“. Ректорат усунув їх зі школи. Тоді усунені намагалися викликати страйк і не впускали прочих учеників до школи. Інцїдент в 15 хвилин зліквідовано. Науку в двох найвищих клясах перервано на кілька днів („Діло“).

На річних загальних зборах Ставропігійського Інституту вибрано вдруге головою радн. Антона Ґуллу. До виділу ввійшли: Олексій Сивуляк і д-р Юліян Заяць. Заступники: С. Білинкевич, Я. Вербицький, О. Ґудз, д-р А. Копистянський, Г. Малець, А. Павенцкий, І. Сметанський, І. Сосенко, М. Цебринський, д-р Чемерис, А. Кенс, В. Темех. Контрольна Комісія: О. Денисюк, Е. Тернаровський, С. Сколоздра.

Українські радикали, як доносить „Громадський Голос“, купили двоповерховий дім у Львові при вул. Міцкевича 7, побіч площі св. Юра. За дім заплатили 6.100 долярів. Ще недавно за той дім заплатили 12.000 дол.

Револьверовий замах на аспіранта політичної поліції Цесельчака у Львові виконав Степан Нич, студ. політехніки з Ґданська. Цесельчак вийшов з замаху ціло, бо револьвер Нича затявся. Натомість стріл Цесельчака був цїльний. Нича раненого кулею Цесельчака відвезено до шпиталя. ПАТ твердить, що студ. Нич се відомий боєвик ОУН.

У звязку з замахом на аспіранта Цесельчака, керовника поліційної секції бриґади для українських справ, поліція перевела численні увязнення серед української молоді. Пострілений студент Нич відмовив усяких зізнань. Польська преса доносить, що він стане перед наглим судом.

В Сокальщині бють шиби Жидам. Преса принесла вістки про те, що в цілім ряді сел сокальського повіту вибито шиби в помешканнях тамошних Жидів. „Діло“ в ч. 107 в дописі з Сокаля п. з. „Проземіти анархії та їх безглузда робота“ дає до пізнання, що се робота націоналістичної молоді й пише так: „Найвисший час опамятати шкідників якимсь іншим способом, коли розумна й раціональна персвазія не доходить до мозків гурра-патріотів, а їх робота виглядає на провокацію та робить незвичайно прикре враження. Те, що у нас сталося, є доказом безпримірної анархії, що шириться нині як зараза, затроюючи наші села. Ті, що виконують таку „працю“, як биття шиб у сільських Жидів, це не будучність, а погуба нації, се ганьба теперішности“. — Годимося з якнайострішим осудом погромщиків, але відки певність, що се роблять наші молоді люди а не приміром польська ендецька „зло та млодзеж“? Таж іще не стверджено сего ні судом, ні навіть адміністративно.

В Золочівщині підчас Великодних Свят розкидали летючки ОУН. У звязку з тим поліція перевела ряд ревізій та увязнень.

Станиславівська поліція увязнила 8 членів комуністичної „ячейки“ в Станиславові. Всі увязнені крім одного мають жидівські назвища.

Районовий комітет „Комуністичної Партії Західної України“ в Обертині увязнено перед кількома днями. В тюрмі опинилося 15 осіб. Останній увязнений називається Фішман Ушер. Сей комітет „працював“ від 1930 р. („Вєк Нови“).

В Перемишлі увязнено 20 комуністів у звязку з масовим поширюванням комуністичної бібули.

В тернопільськім воєвідстві пошукують за 3.197 дезертерами, котрі не ставилися до війська.

Два літаки зударилися в Торуні на висоті 400 м. Один літак вийшов ціло. Другий поломив крила і впав на дах дому. Літак згорів, летун погиб. Частина дому запалилася. Одна жінка ранена, одна попарена.

Польські селяни в Касіні Великій коло Лїманової напали на 4 поліціянтів, що вели 2-ох увязнених селян, щоби їх вдбити. Одного поліціянта ранено. Тоді поліціянти дали 5 стрілів. Трох селян ранили, один бореться зі смертю.

Урядові статистичні дані подають, що безробіття в Польщі зменшилося в однім тижні на 6.136 осіб. Безробітних нараховують тепер 268.378.

Ідеальні відносини панують від якогось часу на поль.-совітськім пограниччі. „Іл. Курєр Цодзєнни“ пише, що польська прикордонна сторожа помагала совітській гасити пожежу....

В будапештенськім радію майже що тижня можна почути укр. народні пісні. Співають мандрівні еміґрантські хори, здебільша російські. Тому сам текст пісень часто немилосердно покалічений.

Великий сніг впав в Югославії. Винниці й тютюневі поля знищені. В декотрих околицях Босни верства снігу сягала метра (ПАТ).

Острови Додеканезу навістив землетрус. Найбільше потерпів остров Кос. Його головне місто в румовищах. Зпід звалищ витягнено 74 трупів і 400 ранених.

У Франції приняли закон про цілковите знесення шкільних оплат на високих школах. Натомість в Польщі підвисшили університетські оплати так, що богато нашої молоді не може студіювати.

Мольби за Жидів. Кардинал Вердіє в Парижі оповістив пастирський лист, котрим поручає вірним молитися за відвернення нещасть, які навістили тепер Жидів (ПАТ).

Гітлєрівські лікарі візвали лікарів Німців, щоби вони бойкотували понад сто препаратів винайденних Жидами.

Гітлерівська влада заборонила книгарням в Берліні продавати книжки авторів жидівського походження, писані в німецькій мові, а саме: Арнольда і Стефана Цвайґа, Гайнріха і Томаса Мана, Вассермана, Кестнера, Файхтенванґера і Курта Тухольського. З чужих письменників заборонено покищо продавати твори Еміля Золі, котрий був також жидівського походження.

В кабареті „Феміна“ в Варшаві комік Лявінський виголошував монольоґ, у котрім представляв, як Жид протестує проти Пітлера. Нараз з рядів публики дався чути крик: „Я не позволю ображувати великого чоловіка! Гайль Пітлер!“ Той, що се кричав, пробував не допустити до продовжування монольоґу, та його висунули з салі. На дворі поліція зажадала від нього легітимації. Показалося, що се німецький фабрикант з Лодзі, Адольф Беніш. Польська преса пише, що він відповідатиме перед судом, але не пише, чи за те, що заколотив спокій в кабареті, чи з іншої причини.

У вязницях Німеччини сидить тепер коло 18.000 комуністів.

Міжнародна зелізнича конференція радила в Букарешті. Приявні представники Чехословаччини, Мадярщини, Німеччини, Югославії й Польщі.

Страшна летунська катастрофа сталася в Еспанії в річницю проголошення еспанської республики. Три летуни погибли, богато осіб з публики тяжко ранених.

В Парижі оснували школу для сліпих або для тих, що мусять осліпнути. Се переважно жовніри з великої війни, котрі були затроєні ґазами. Їх у Франції коло 10.000. В тій школі вчитимуть ремесел, доступних для сліпих. Кошти покриватиме держава.

В Америці орґанізують в скорім темпі „армію безробітних“. Ся армія має числити 250.000 людей. Їй дадуть працю при вирубуванні лісів. Перші відділи сеї армії вже працюють.

Канадійський міліонер Мілляр з Торонта призначив в тестаменті 4 міліони золотих для тої жінки, котра на протязі 10 літ (від 1926—1936) вродить найбільше дітей. Кандидатка до сеї надгороди Італійка Ґрація Банято мати 21 дітей вродила вже від 1926 р. 6-ро дітей і сподіється до 1936 р. ще 4-еро.

Чи слушно його покарали? Оден відомий в Парижі мистець задержав своє авто на місци призначенім для пішохотинців. Поліція зачала списувати з ним протокол. На запит, який його фах, мистець відповів: „Мрійник“. Поліційний урядник робив його уважним, що такого звання нема, але коли мистець рішучо обстоював при тім, що він з фаху мрійник, вписано се до протоколу, котрий відіслано до головної управи поліції. Там вирішено укарати мистця значною грошевою карою й уосновано кару як слідує: Ніякого звання „мрійника“ нема, а хто себе каже так записати до поліційного протоколу, той очевидно насміється з поліції, хоч се інституція поважна.

Календарний хаос дійшов в Індії до абсурду. Там є аж 20 ріжних календарів. Для одного Ґіндуса припадає четвер, а для другого субота. На однім календарі є місяць липень, на іншім квітень. Одні Ґіндуси жиють в 1933 р., інші в 6933 р... Крім Ґіндусів ще Українці мають анахронічний календар, котрий їм дуже шкодить.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Доляр паде дальше. У Львові платять за доляра 7.40—7.30 зол.

Бавовна, хміль і виноград на західно-українських землях. Державний Сільсько-Господарський Інститут в Пулавах заложив досвідні поля бавовни в трьох повітах Схід. Галичини: в Тернопільщині, Чортківщині і Заліщиччині. Засіяно 3 відміни бавовни: з Америки, з півдня Европи і з Туркестану. — У звязку зі знесенням прогібіції в Америці подорожів хміль також у Польщі. Культурою хмелю займалися досі лише Чехи на Волині. Пропаґандою управи хмелю серед наших селян занявся новий український часопис на Волині „Рідний Колос“. В останніх часах платили в Польщі за 50 кґ. хмелю 160 золотих. Директор Держ. Садівничої Школи інж. Літинський подав, що в заліщицькому повіті є 167.540 кущів винограду на 37.54 га землі, в борщівськім 142.472 кущів на 35.60 га. Крім того є незначні аматорські плянтації на Покутті і на Волині. В 1932 збір винограду в Польщі виносив 22.000 кґ. Управа винограду при високих митних ставках на заграничний ринок має запевнену рентовність.

Відкриття „Познанських Торгів“ відбулося 30 квітня ц. р.

З СССР до Польщі приїхала проґулька совітських економічних кругів зложена з 6 людей. Совітські економісти хочуть пізнати польський промисл й його експортові можливости.

Проурядова польська преса твердить, що польсько-совітські економічні взаємини чимраз більше закріпляються і сусідсько-пограничні відносини стають все більше приязні. Через Столпці переїхало до СССР богато ваґонів лодзької і білостоцької мануфактури, рільних машин та суперфосфату. Незабаром мають вивезти до СССР богато фабричних машин і льокомотив.

Досі 32 держави урядово покинули паритет золота у валютах. 11 держав не заявилося ще за відступленням від паритету, одначе на ділі вже покинули його.

Буджетовий дефіцит Анґлії дійшов сего року до висоти 32,778.989 фунтів стерлінґів, з того Америці виплачено близько 29 міліонів. Анґлійський міністр скарбу Чемберлен заявив, що поворот добробуту залежить від поправи міжнародної політичної ситуації.

Канада оповістила урядово, що відступає від паритету золота. Коли Анґлія в році 1931 відступала від паритету золота й взивала свою домінію Канаду, щоби зробила те саме, Канада дала відмовну відповід. Колиж тепер Злучені Держави Північної Америки відступили від паритету золота, Канада зараз пішла їх слідами. Се доказ, в якій мірі Канада фінансово залежна від Америки.

Президент Русвелт повідомив Еріота, представника Франції на вашинґтонську конференцію, що переговори в справі ревізії воєнних довгів мусить попередити стабілізація фунта.

Біржа

Гроші: Амер. доляр 7.40—7.30 зол., золоті доляри 9.40 зол.; кан. доляр 6.70 до 6.90; анґ. фунт 29.90; німецька марка 2.03; 100 чесь. корон 24.50—25; 100 фр. франків 34.70—35 зол.

Збіжжя: Підволочиська: пшениця двірська 32.75—34.75; пшениця селянська 31.75—32.25; жито 15.75—16.25; ячмінь на мливо 11.50—11.75; овес двір. 11.75—12.25; кукурудза 15—15.50; фасоля краса 16—17; фасоля біла 20; горох пільний 16; просо 18—19; бобик 10—10.50; вика чорна 8—8.50; ґречка на мливо 15.25—15.75; ґречана каша 30—32; лубін синій 8—8.25; лен 40; макух льняний 18; Конюшина чер. 70—72; ґрис жит. 6.50—6.75; ґрис пшен. 6.75—7 зол. — Львів: пшениця двір. 34.50—36.25; пшениця сел. 33.25—33.75; ячмінь на мливо 13—13.25; овес двір. 13.25—13.75; овес сел. 10.25—10.75; ґрис жит. 6.75—7; ґрис преш. 8.85; ґрис ячмінний 7.75—8 зол. Тенденція назагал знижкова, рух оживлений.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 л. молоко 17 сот., за 1 л. сметани 70 сот. Тенденція на масло знижкова, на решту вдержана.

Яйця: Центросоюз платив за 1 кґ. яець 75 сот., Маслосоюз за 1 копу яець 2.60 зол. Тенденція удержана.

Переписка Редакції

Нашому Вп. Прихильникови в Канаді, Едмонтон, Алберта. Щиро дякуємо за присилку 12-го ч. „Січи“ з 8. IV. в замкненій коверті. Се одинокий можливий спосіб. На жаль, попереднього числа, про котре згадуєте, ми не одержали. І взагалі ми вже дуже давно не бачили тут січового орґану, бо не доходить сюди. Чому не подаєте Вашого повного імени?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВИПРАВНИЙ ДИРИҐЕНТ, РЕЖІСЕР І КНИГОВОДЕЦЬ потрібний зараз. Католицькі переконання. Платня після умови. Зголошення до Адміністрації „Нової Зорі“ під „Книговодець“. 84 1—1

Спеціяліст в хоробах серця

Др. С. ҐЛЯЗЕРМАН

б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена в Відні, ординує від 3—5 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15 03.

Фірма Кноль в Делятині

має на складі всякі матеріяли будівельні по цінах конкуренційних

Телєфон 21.

КІНА

АДРІЯ: В тайґах Сибіру.
АТЛЯНТИК: Під Твою оборону.
КАСІНО: Мужчина в її житті.
КОПЕРНИК: Донован (Джек Кутен).
МАРУСЕНЬКА: Донован (Джек Кутен).
МІРАЖ: Чар її очей (Джанет Ґейнор).
ПАЛЯС: Їх Ексцеленція Субєкт.
СТИЛЕВЕ: Наші невинні наречені та ревія.
УТІХА: Кіноманяк (Гарольд Льойд) і ревія.

ЦІНИ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. — Львів, неділя, 7 травня 1933. — Ч. 32 (630).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ставіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., піврічно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

На Свято Українська Молодь Христові

У час як май зазеленів цвітучий,
Зійшлися ми в князів старій столиці Львові,
Щоб заспівать Величний Гимн Могучий
Цареві всіх царів, Ісусові Христові.

Зійшлися ми з усіх краю сторін
З краю прекрасного, та зритого війною
І кровю злитого ворожою рукою —
Тобі зложити, Христе, наш поклін!

Ми йдем Тобі подяку засилати, —
Що хоч були великі тучі, грози,
Хоч в час війни усюди жах та сльози, —
Не дав Ти нам всім духом погибати!

Любов святу зберіг Ти у зболілій груди,
Любов до вітчини й до Твого заповіту,
Що правда побідить усі демонські труди
А віра як граніт продре ворожі сіти...

Витай нам, Христе! Ти зберіг нам світло ясне,
Не дав залити нас червоним шалом Сходу,
Де жах царить і всяка воля гасне,
Де пекло на землі для бідного народу...

Витай намХристе!Вся вкраїнська молодь мовить
Святій Петровій Скелі вірна молодь —
І прирікає, що ні труд, ні спрага й голод
Не видре в неї віри та любови.

Витай нам, Христе! Ми збережемо ту віру
І чесно житимем як Божі люди:
Тобі серця нескверні зложимо в офіру,
А вітчині на жертівник — всі труди!

О, Боже наш! Благаємо Тебе в сю днину:
Правдиву віру із Галичини
Дай нам занести аж в найдальшу Україну
І кращу долю дай для Вітчини! (*р.*).

Конкордат Австрії з Ватиканом

Він приносить велику річ: віроісповідні школи.

„Вельтблятт" доносить: Переговори між Австрією і Ватиканом в справі конкордату вже на укінченні. Засада нерозривности супружжа має бути вдержана. Одначе факультативні цивільні шлюби малиб бути допустимі. В области шкільництва мають бути введені віроісповідні школи. Границі декотрих дієцезій мають бути примінені до нових політичних границь. Для Тиролю має бути утворене нове епископство. Бурґенлянд має бути прилучений до віденської дієцезії (ПАТ.) — Найважніша річ в конкордаті се віроісповідні школи.

Передвоєнні вістуни

На Далекім Сході вже зачинається.

Союз Німеччини з Литвою в разі війни Німеччини з Польщею.

З Лондону доносять: Коло стації Пограничная відбувся перший воздушний бій між японськими і большевицькими літаками. Японці ушкодили три большевицькі літаки (з того видно, що товаришам далеко лекше бомбардувати з літаків українські села, ніж поборотися з Японцями). Такі воздушні сутички відбуваються частіше. Японські війська відходять з Китаю в напрямі до большевицької границі. Крім того з Японії приходять безнастанно нові транспорти.

ЖАТ доносить з Інсбрука: З кругів зближених до одного з заграничних посольств в Берліні довідуємося, що сими днями Німеччина заключила таємний договір з Литвою. Той договір зобовязує Литву на випадок війни Німеччини з Польщею заатакувати Польщу від сторони Вильна. За ту поміч Німеччина зрікається на користь Литви всяких претенсій до пристані Клайпеди. Рівночасно доносять з Литви, що там знесено заборону творити нац.-соц. орґанізації.

Поглиблення революції в Німеччині

Штурмові відділи Гітлера обсадили всі будинки фахових робітничих союзів.

З Берліна доносять: На цілім просторі Німеччини штурмові відділи Гітлера обсадили всі будинки фахових робітничих союзів т. зв. незалежного напрямку, як також всякі їх експозитури господарського характеру. Всі ті орґанізації були досі в руках соціялістів, марксістів. Акцію перенимання тих орґанізацій і тим самим поглиблювання національної революції в Німеччині провадить спеціяльна гітлерівська комісія під проводом голови пруського сойму Лея. — Сама думка захоплення тих важних соціялістичних орґанізацій се очевидно думка Гітлера, котрий у першім томі своєї автобіоґрафії дуже живо займається справою тих фахових орґанізацій і каже, що вони вже давно перестали бути средствами оборони соціяльних прав робітництва і в спритних руках жидівських провідників соціялдемократії стали средствами до розбивання національної господарки. Гітлерови особливо залежить на тій справі.

Контролюватимуть банкові конта.

З Берліна доносять: Гітлерівська комісія для боротьби з соціялістичними фаховими союзами видала відозву, в котрій каже: В боротьбі з соц. фаховими союзами ходить про увільнення робітників зпід впливу марксізму, а не про поборювання робітничих орґанізацій. Се другий етап національно-соц. революції. Потому будуть висвітлені жерела походження ріжних банкових конт, які мають провідники соціялдемократії, нпр. б. президент парляменту Лебе має в Робітничім Банку три міліони марок. Розуміється, будуть видані заряджения в справі завішення виплат грошей, що є на таких контах.

Виплекання мішанця пшениці з житом

Вдалося воно в дослідним інституті в Мінхенберґу. Вправді бастарди з цього перехрещення нездібні до розплоджування, але коли їх схрещувати знова з пшеницею, то можна виплекати з них форми, що лучать у собі деякі прикмети жита і деякі прикмети пшениці. Найбільше замітне й найважніше те, що такі мішанці дуже відпорні на зараження шкідливими грибками.

Вже вийшла брошура „На калиновім мості" — Листи до молоді! Набути можна за 80 сот. в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ставіца 8 і в українських книгарнях.

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Коли так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

СЛОВО ДО МОЛОДІ

З приводу Свята Української Молоді.

Про властиву релігійну ціль сего свята. — Про небезпеки, які ждуть молодь у житті. — Про большевизм і шовіністичний націоналізм. — Про вартість католицького світогляду.

Витає Вас стара столиця українських монархів, витає Вас улюблений город нашого короля Данила і сина його Лева, котрі вибирали найкраще місце для нашої Церкви, на святиню святого Юрія, напроти замку князя. Те місце навіть краще від місця, де стояв княжий замок у Львові, бо воно призначене на пошану Бога.

І тому коли вийдете на святе місце се, де стоїть найвисша святиня Галицької Землі, землі батьків Ваших, згадайте насамперед властиву ціль, задля котрої прибули Ви сим разом до міста Лева. Та ціль — се укріплення в вірі святій католицькій, котра вчить, що кождий чоловік і кождий нарід тільки перехідний гість на сій земли. Згадайтеж насамперед з пошаною ту св. католицьку Церкву, котра свій непомильний центр — осередок має в Апостольській Римській Столиці і котра вчить, що властиве, вічне життя зачинається щойно з хвилею смерти і що людина живе по смерти і з нею у своїх наслідках вічно живуть всі діла її, всі слова її, всі заміри і всі думки її. Згадайте насамперед з пошаною ту святу Церкву свою і батьків своїх, котра вчить, що смерть се тільки поворот до нашої правдивої Батьківщини, до вічного Батька свого, поворот з місця вигнання, з місця обовязку і спроби і спокуси, з місця, де нікому з нас не вільно закопати ні одного свого таланту, бо вчив нас всіх Основник святої католицької Церкви, Христос Спаситель, син Божий, що треба буде здавати рахунок з талантів, які нам дав Бог і з кождого нашого діла і з кождої нашої думки.

І коли клякнете до молитви в одній з львівських церков народа свого, подякуйте передовсім Богу за те, що дав Вам у ласці своїй найбільше духове добро, яке взагалі можливе на сій землі: членство у святій Церкві католицькій, котра вчить, як праведно перейти життя і не збесчестити та не сплямити душі своєї памятаючи про найвисше добро найвисшого рода: про життя вічне.

Се та властива ціль, задля котрої покликали Вас до Львова всі Архипастирі наші, вся наша церковна Єрархія.

Та не забудьте, що тут у сім місті Лева кинуться на душу і на серце Ваше завзяті вороги Ісуса Христа, котрого Ви приїхали пошанувати. Вони засиплять Вас ріжними газетками і летючками. Найгрізніші між тими ворогами Бога і Церкви його — большевики. Та не вони найпідліші, бо вони свою безбожну роботу роблять отверто, ясно. Та є ще й такі вороги Бога і Церкви його, котрі удають, що вони „релігії не зачіпають".

Се ріжного рода соціялісти, радикали й націоналісти. По чім же пізнати їх? Пізнати їх по тім, що вони підривають передовсім заповіди Божі. Отже всі ті, що мають у своїх програмах кличі, що релігія се річ приватна, що вільно забирати іншим їх землю без викупу, що вільно ломати досмертну звязь подружну і т. п. — се такі самі вороги Бога і Церкви його як большевики, тільки більше скриті, бо слабші. Найбільше скриті вороги Бога, релігії та Церкви се того рода націоналісти, що уважають націю „висшою понад все“. Хоч і Церква католицька, признаючи націю творивом Божим, дбає за її розвиток, одначе безбожні націоналісти думають, що Церква се щось нище ніж нація і що тому Церква має служити нації, себто їм. Але такі націоналісти тільки думають, що вони борються за велич і силу своєї нації. В дійсности вони борються за ослаблення своєї нації.

Ні одна нація на світі не має в собі ні поза собою такого тяжкого ворога як своїх власних націоналістів.

Бо наївна видумка всякого рода соціялістів про рай на землі в скорім часі дійшла до повного банкроцтва, як тільки большевики осягнули нагоду, показати людству, як то на практиці виглядає соціялістичний рай. Вистарчило 15 літ соціялістичного „будівництва“ того раю під большевиками, щоб робітництво й селянство всіх культурних країв і народів вилічилося від хорої та злочинної мрії Маркса і Леніна. Та мрія вже на довгі віки зломана в льохах чрезвичайки, де живцем ломали кости невинних. Та мрія втоплена в крови міліонів надармо й зовсім по дурному страчених людських жертв. Що з соціялізму остало на Сході, се вже тільки труп його, штучно підпираний. Страшний і великий труп хорої мрії хорого людства. Він іще сопухом свого гниття може викликати небувало тяжкі і грізні пошести серед тих, котрими заволодіє розпука, одначе назагал головна небезпека, яка від нього загрожувала людству, вже переходить на наших очах. І чути вже в воздусі, як здоровіший подих вітру розвіває нездорову памороку, що від тої хорої ідеї віє на людство.

Не те з другою очевидно рівно хоробливою ідеєю, з т. зв. націоналізмом. Він щойно в початках зросту і розгону свого. Страшний він головно тим, чим страшний і большевизм: вони обидва сперті на частинній правді, то значить один і другий мають підставу свою в усвідомлюванні тієї кривди, яку одні люди роблять другим, одні народи другим народам. Одначе шлях виходу, який вони показують з тої кривди, се шлях обману і зла, се шлях противний заповідям Божим. Те саме, що большевизм голосить буцімто в інтересі пролетаріяту, голосить націоналізм буцімто в інтересі нації: убивай і бери, що не твоє! Отже спільність коріння тих хоробливих ідей полягає на свідомім переступстві заповідей Божих, котрі вчать: Не убивай, не кради, не свідчи ложно проти ближнього твого, не пожадай ні дому, ні вола, ні осла, ні жадної з річей, котрі належать до ближнього твого.

Націоналізм сильніших і лучше зорганізованих народів пожадав всіх без виїмку річей, що належать до інших слабших народів, пожадав включно до ослів, то значить до тих безхарактерних одиниць, котрі думають, що можна безкарно зраджувати свій нарід і переходити в табор сильнішого тому, бо там вигідніше. І так всупереч заповідям Божим зачалося душення слабших народів сильнішими, зачалося в імя брудних матеріяльних інтересів, в імя еґоізму, який збожеволілі теоретики націоналізму назвали „святим еґоізмом“ і голосили та голосять його як найвисшу ідею, представляючи свій еґоізм „найвисшим понад все“. Річ ясна, що проти тої ідеї гноблення, найогидніщої зі всіх можливих людських ідей, зривається і мусить зриватися в кождім поневоленім народі все, що не затратило в собі образу й подобія Божого, все, що має в собі здорову душу і думку, бо оборона перед несправедливістю се не тільки природне але й Богом наказане діло. Одначе до чистого діла треба чистих рук і чистих способів. Діявола, котрий ділає в націоналізмі гнобителів, ділає передовсім і головно ломанням заповідей Божих, не можна побороти його власною зброєю. Не можна тому, бо се власне діявольська зброя. Та зброя має те до себе, що безуспішно калічить і затроює одних і других та ні на волос не наближує поневолених до хвилі, в котрій зняті будуть кайдани з їх рук, тільки ще відсуває ту хвилю, ослаблюючи поневолених морально й матеріяльно.

Отже католицький світогляд, найбільш випробований зі всіх світоглядів, вчить так: Ніщо не діється без Божої справедливої волі. Тому нема такого народу, котрий попавби в залежність від другого народу без власної вини і то вини довго треваючої. В таких великих річах як свобода або неволя цілих народів нема припадків, а є справедлива надгорода або справедлива кара. Нарід, котрий попав в залежність від іншого народу, не зменшить тої залежности дальшим ломанням Божих заповідей, бо він власне попав у ту залежність тому що ломав ті Божі заповіди. Тому одинокий шлях до скріплення себе се шлях очищення, твердої моралі в цілім народі, шлях чистого і доброго, нерозривного подружного життя, з котрого можуть вийти морально сильні діти, се шлях взаїмної любови а не безтямної ненависти між собою і шкодження собі, се шлях жертвенности на свої публичні цілі, звязані з піднесенням моралі, а не шлях пустомельства і дурненького краснобайства та ще дурнішого розпалювання ненависти в своїй душі, ненависти, котра далеко менше шкодить противникам ніж нам самим. Словом католицький світогляд учить, що морально очищеного, в імя Боже зорганізованого і жертвенного народу, котрий уміє шанувати свій власний Авторитет, не вспіє тривко покорити навіть наймогутніший ворог з найбільше діявольськими плянами і змаганнями.

Отсе католицький погляд на справи світа сего.

Неправду говорять вороги католицького світогляду, немовби він казав не дбати про те, що діється тут, на сім світі. А правдою є те, що католицький світогляд не тільки вчить дбати про справи світа сего, але й дає найрозумнішу основу до того дбання. Неправду говорять ті, котрі кажуть, що католицький світогляд ослаблює розгін і силу боротьби за людські справи і за національні інтереси. А правдою є те, що католицький світогляд скріпляє силу потрібну до боротьби за справедливі справи й інтереси одиниці й нації вже на сім світі. До якої міри скріпляє, свідчить факт, що перед страшною навалою большевизму вспіли оборонитися тільки ті народи, навіть найменші, серед котрих тепер вкорінений католицизм або бодай колись був вкорінений. Католицький світогляд дає внутрішний спокій, такий потрібний до довгої й тяжкої боротьби, дає його своєю наукою, котра каже: Ти лише перехідний гість на сій земли. Ти таксамо скоро перейдеш по ній як перейдеш по площі св. Юра у Львові або по невеличкім подвірю церкви тої, щоб увійти в життя, котре не кінчиться. Отже тільки дуже нерозумний той, хто плямить свою душу на сій землі яким небудь нечесним і злим учинком задля користи в сім короткім житті. До таких нечесних і злих учинків належить передовсім ломання заповідей Божих. А одна з тих Божих заповідей вчить: Чти отця твого і матір твою, щоби тобі добре поводилося і щоби ти довго жив. На сій заповіди Божій спертий обовязок любови й оборони свого народу й його землі. Бо чтити своїх батьків можна тільки тоді, коли не вирікаємося роду їх і народу їх. Отже спертий на повазі заповідей Божих кличе до Тебе католицький світогляд:

Молоденький хлопче! Памятай на все життя своє, що ти належиш до українського народу, найстаршого з народів руських, котрий колись порядкував всею східною Европою. Ти спадкоємець обовязків і прав його! До сповнення великих відновлених обовязків свого народу мусиш совісно приготуватися, мусиш бути чистий і здоровий душею і тілом своїм, мусиш бути твердий і характерний, бо жде тебе невмолима боротьба.

Молоденька дівчино! Памятай, що ти маєш по Божому велінню стати товаришкою тяжкого життя і праці будучого мужа свого і матірю дітей його. Памятай розумну приповідку свого українського народу, що добра жінка держить три вугли дому а чоловік тільки один. То значить, що на тобі тяжіти-муть три четвертини тягару родини і тимсамим нації твоєї. Щоб опанувати той тягар, мусиш мати велику силу духа. Ту силу духа здобудеш собі в незмінним привязанні до Церкви католицької, тої, що виховала легіони мучеників і мучениць, тої, що вчить найбільшої чистоти і жертвенности. Памятай, що коли ти нікчемно покидатимеш нарід свій або навіть коли недостаточно приготуєшся до сповнення тяжкого завдання твого, мужчини Українці без твоєї помочи не вспіють оборонити народу і землі своєї.

Памятайте всі, що свята Церква католицька, котра становить найсильнішу підвалину розвитку кождого народу, потребує з кождого народу всеціли жертв дітей його, дітей найлучших і найкрасших, котрі з покликання посвятилиб себе вповні і в цілости на службу Богу, в стані безженнім і дівочім, не рахуючи на ніякі приємности і вигоди в сім житті, тільки рахуючи на великі прикрости і пониження в нім. Хто з Вас чує в собі ласку і силу Божу на такий, найбільший подвиг для Бога й народу свого, нехай над сим подумає в тіни святих церков города Льва, на місцях де колись молилися князі, монархи наші, що любили сю землю аж до останного потомка свого*). — **А. Ч.**

*) Статті про нашу молодь гл. в „Новій Зорі“ чч. 411, 442, 444, 445, 446, 450, 459, 462, 473, 482, 498, 499, 528, 530, 537, 538, 539, 542, 544, 546, 547, 555, 559, 571, 574, 575, 577, 581, 587, 596, 609, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625.

Нова европейська війна?

В анґлійських журналістичних кругах викликала немалу сензацію вістка, що деякі американські дневники через своїх европейських заступників (з Парижа) звернулися до визначних анґлійських журналістів з пропозицією стати їх воєнними кореспондентами, бо на континенті предвиджують вскорі воєнні події. Анґлійці не поділяють американського занепокоєння, хоч всі загально признають, що від 1914 року ще не було такого напруження як тепер. (УКРБЮРО Лондон).

ПЕРЕВЕСТИ ОБЕЗПЕЧЕННЯ СВОЙОГО ЖИТТЯ ЗНАЧИТЬ СПОВНИТИ МОРАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ СВОЄЇ РІДНІ, СУСПІЛЬНОСТИ И САМОГО СЕБЕ. ЗРОБІТЬ ЦЕ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ И РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Справа автономії для Галичини

Українське Бюро доносить: Сер Джан Саймон, міністр закордонних справ Англії, вислав на адресу п. полк. Сесила Л. Малона одного з ініціяторів англійської петиції в українській справі до Союза Народів, письмо в якому висказує погляд англійського уряду на ту справу. В першій частині листа обговорюється сама петиція, її правну сторону та питання, чи вона надається на прийняття. Сер Джан Саймон прихиляється радше до погляду секретаріяту Союза Народів, який не уважає теперішний час слушним, щоб ту справу ставити на порядок. Відносно положення Східної Галичини каже сер Джан Саймон (в імені англійського уряду): „Що торкається самої суті справи, то зобовязання польського уряду надати Східній Галичині автономію базується на заяві, яка міститься в рішенню Конференції Амбасадорів з дня 15 березня 1923 року, і яку Ви наводите: „Польща признає, що відносно Східної Галичини, етноґрафічні обставини роблять конечним надання їй автономічного устрою“.

„Погляд уряду Його Королівської Милости відносно потреби надання автономічного устрою для Східної Галичини висказаний в тому реченню і надалі остає незмінений; уряд Його Королівської Милості як держави, що підписала рішення, розуміється, має право разом з другими державами, що його підписали, звернути увагу польського уряду на ту справу. Уряд уважає, що не булоб відповідним видвигати питання саме при цій нагоді, уряд не одержав також від других держав, які підписали рішення, повідомлення, що й вони задумують заняти таке становище. — Остаю зі щирою до Вас пошаною, Джан Саймон“.

В цій знаменній заяві британський уряд каже, що він далі обстоює потребу надання автономного устрою для Східної Галичини, як також і те, що цю справу може він кожної хвилі видвигнути, коли буде уважати за відповідне. Ця заява цікава, що зроблена вона саме в той час, коли ведуться переговори про створення Пакту Чотирох Держав.

„Чотиролітка“ в Німеччині

З промови Гітлєра на „святі праці“.

На „святі праці“ 1-го травня б. р. канцлєр Німеччини виголосив велику промову. В ній м. і. заявив, що в першім році „чотиролітки“ осередком акції правительства стане обовязок служби праці. В першій мірі влада допоможе селянству, потім робітникам, вкінці інтеліґенції. Висота відсотків від довгів буде вже в першім році обнижена (буря оплесків). Будуть започатковані богатомільонові роботи розбудови доріг. Велике значіння матиме приватна ініціятива як доказ довіря до влади. В політичній частині промови Гітлєр сказав: „Німеччина не дасться понизити до значіння другорядного народу. Можна бути битим ланцюхами, одначе не можна дати себе понижувати“ (гураґан оплесків). Договори уложені для людей а не наоборот. СССР розвивається при підмозі позичок капіталістичного світа, Німеччина, власними силами. Німецький „перший травень“ започаткував ланцюх століть („Курєр Варшавський“).

Самоубийник це дезертир: втечи з життя це все одно що втечи з поля бою. (Наполеон).

І кат і жертва взаїмно себе мучать, зводять з ума: хто кого більше — трудно сказати. (Мережковський).

Українська Молодь Христові

На зарядження Городського Староства відповідальні представники Ділового Комітету відбули два засідання з представниками адміністраційної львівської й повітової влади, комунального господарства міста Львова і його санітарного відділу. Одно засідання вступне, відбулося 26 квітня, друге подрібне 2 травня ц. р. Предметом обох нарад було устійнення й узгіднення вимог згаданих представників з працями і зарядженнями Комітету. Від виконання деяких вимог, згідно з вияснінями, які Староста Городський п. Др. Клімув дав на тих нарадах представникам Ділового Комітету, — Воєвідство узалежнило уділення своєї остаточної згоди на свято. До таких засадничих вимог належить:

1) Справа траси. Староста предложив дві траси: або 1) Кадецькою в діл і далі найближчими шляхами на площу св. Юра або 2) Стрийською і Пелчинською і далі просто до св. Юра. Представники Комітету предложили з оглядів релігійних (доступлення відпусту учасниками свята) трасу: або 1) поруч чотирох церков (СС. Василіянок на Зибликевича, Волоської Церкви, Преображенської Церкви і св. Юра) або 2) (після одержання від Епископату звільнення від двох церков) трасу Коперника-Словацького — під університет — Міцкевича) (з Церквою св. Духа і св. Юра). Свої предложення піддержували представники Ділового Комітету ультимативно, не вважаючи можливим погодитися на трасу без ніякої церкви.

2) Справа відшкодування за понищення травників і парків побіч траси, заняття міста, траси походу і місць біваків прийжжих. Представники міста Львова зажадали зложення грошевої кавції (без подання її висоти), заявили згоду на спільне устійнення шкід. або через третю незаінтересовану особу, однак поставили вимогу, що ніякі шкоди не можуть бути ніким квестіоновані.

3) Справа збірних постоїв для прийжжих підвод. Предст. поліції виявив, що скількість тих підвод далеко перевисшить число подане Діловим Комітетом тому, що згідно з його інформаціями великі маси мають зїхатися з усіх сторін краю фірами до Львова. Наслідком того поставлено вимогу до Ділового Комітету, щоби не пустив тих фір на терен Великого Львова. Для тієї цілі щоби постарався у підльвівських громадах довкруги Львова о відповідні місця для постою в порозумінні з тими громадами, виставив своїх впорядчиків на тих шляхах, щоби возів спрямовували на місця постою і не впускали до Львова, вкінці постарався о відповідні санітарні станиці.

Крім цих засадничих вимог представники адміністраційної й комунальної влади подали ще цілий ряд важних хоч другорядних вимог, як вдержання відповідного порядку підчас свята, безпеки, санітарного нагляду і лікарської забезпечення на всіх залізничних стаціях у Львові, на які приходитимуть спеціяльні поїзди з учасниками свята, на всіх лічілових місцях, відповідальности, забезпеку, пожари і т. п., далі подали список місцевостей, обнятих епідеміями зараз. недуг, у яких видано вже заборону виїзду на свято. Діловий Комітет розглянув всі ці вимоги на надзвичайному засіданні дня 2-го травня і рішив вичерпати всі засоби, щоби виконати те, що є в спромозі виконати. Далі рішив звернутися до Українців радних міста Львова з проханням вислати делеґацію до львівського Воєводи у четвер дня 4 травня. — Делеґація має представити становище Комітету до вимог влади, вручити йому відповідний меморіял та поінформувати його про ті перешкоди чи недотягнення відповідальних чинників, які Комітет у своїй праці досі стрічав та стрічає й особливо про ті, що в останніх хвилинах поставлені створюють технічно-непоборимі трудноші.

Діловий Комітет „У. М. Х.“

Чи можлива оборона великих міст

В книжці 18 военних експертів, котра появилася в Лондоні, пише ґенерал Гров: Великих міст не можна буде оборонити перед серіозно приготованим воздушним нападом. Не поможуть найгрубші мури ні склепіння. Цілі вулиці будуть ґоріти, а кому навіть удасться втечи з руїн, того забють отруйні ґази. Вони досягнуть також тих, що схороняться в пивниці. Вкінці ґен. Гров представляє науку з останних воздушних маневрів над Лондоном. В тих маневрах взяло участь 250 літаків. Вони мали виконати напад на Лондон у хмарі, яку мали самі витворити. Те завдання виконали вони так знаменито, що тільки 16 тих літаків удалося відкрити, а 234 літало розмірно низько над Лондоном і ніхто їх не бачив.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

Боротьба з убожеством

Виповіджмо боротьбу з власним убожеством! Воно анормальний стан і противиться людській природі. Призначення людини вище ніж постійна неволя для здобуття хліба. Ніхто з нас не може розвинути в цілости своїх сил, видобути свої найліпші первні, доки біда тяжить йому при ногах, доки він ограничений, гноблений, відданий на ласку пригноблюючих умовин.

Убожество се прокляття.

Я бажавби кожду людину — пише Мердін — переняти найвищим страхом і обридженням для убожества; я бажавби дати їй відчути гіркість, пониження та всі убийчі наслідки, що випливають з того.

А прецінь ми не позбавлені средств до боротьби з убожеством.

Здорова людина, здібна до повного зусилля, людина, що збудила в собі укриті сили духа та приспану енергію і візьметься за барки з долею — переможе у божество, — видобудеться на верх.

Стовідсоткове, тривале зусилля, праця, повздержність, поміркування у видатках — натомісць ощаджування — отсе певний шлях до добробуту.

Ощаджування — як життева система — то постійне, правильне, з завзятістю й упертістю роблене відкладання частини зарібку і складання заощаджених сум на ощадностеву книжечку П. К. О.

Се можна робити в кождім почтовім уряді.

По кількох чи кільканацятьох літах сей „наліг“ ощаджування доведе нас до посідання на ощадностевім конті П. К. О. кільканацятьох тисяч золотих. Се розвяже нам руки спутані бідою й позволить вже скорим кроком прямувати до добробуту.

Шкільна реформа

Важне для родичів шкільної молоді.

На підставі розпорядку міністра освіти з днем 15 червня б. р. будуть скасовані II. кляса в державних ґімназіях, II. курс держ. учит. семинарій і II. кл. публичних виділових шкіл. З новим шкільним роком 1933/34 дотеперішна III. ґімназ. кляса в державних середних школах буде перемінена на I. клясу чотиролітної ґімназії нового типу. Приватні середні школи не можуть дальше вести I. кляси давного типу. Натомість II. кляса старого типу в тім році може ще в тих школах істнувати, коли той самий власник не отворить народної школи. Плян годин в I. ґімназ. клясі нового типу передбачує введення навчання латинської мови щойно в 2-ім півроці (5 год.), коштом польської мови і чужої. До нової I-ої кляси молодь державних і приватних ґімназій з повними правами переходить з теперішної II-ої кляси на підставі промоції до III. кл. давного типу. Іншу шкільну молодь, нововступаючу прийматимуть на підставі вступного іспиту. Сей іспит відбудеться перед феріями, по 15 червня б. р. Кандидати зі свідоцтвом скінчення II. кляси приват. ґімназій з неповними правами або з VI. відділу народної школи здають іспит лише з польської мови, природи і рисунків; інші здають зі всіх предметів.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
2
Спілка з обмеженою порукою

ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна
Кульпарківська) ч. 108 а.
Телефон 57-48.

ХТО ВИНЕН?

Гадяцький договір і Українці*).

Гадяцький договір не війшов у життя не тільки з вини Поляків. Він не війшов у життя також з вини Українців.

Як ми вже згадували, Виговський, заключивши Гадяцький договір з Польщею, вдарив з цілою силою на Москву і завдав їй під Конотопом страшний погром. У висліді того погрому московському панування на Україні повинен був прийти кінець. І той кінець був би прийшов, колиб не були перешкодили тому самі... Українці...

От як оповідає про се М. Грушевський[1]):

„На початку 1659 р. Виговський виступив за Дніпро проти московської партії. Проти нього рушив московський воєвода Трубецкой, злучившись зі своїми українськими партизанами. Виговський уступив назад за Дніпро, щоби підождати підмоги від союзників, а Трубецкой між тим рушив у Сіверщину, котра трималася сторони Виговського й обляг ніженського полковника Гуляницького в Конотопі. Облога тягнулася півтретя місяця; положення обложених стало розпучливим, одначе піддаватися московському війську вони не хотіли. Гуляницький бомбардував Виговського просьбами о поміч; Виговський очікував Татар. Вкінці прибув сам хан в ордою і Виговський рушив з ним під Конотоп. Московські воєводи не мали докладних відомостей про його сили і коли на зустріч Виговському було вислане під Конотопу військо, воно знайшлося між двома вогнями, між козаками Виговського і Татарами. Наступила нечувана катастрофа: московське військо знищено зовсім; двох окольничих (дуже високий боярський чин) попало в полон. Трубецкой негайно перервав облогу і відступив за московську границю.

Шанси Виговського стали дуже високо. Та саме тепер виступило Запоріжжа, очевидно підбурене Москвою.

„Запорожський кошовий Сірко — цитуємо далі Грушевського — ворог Виговського, як і ціле Запорожжа, користаючи з неприсутности Татар, котрі помагали Виговському, зробив удалий напад на Ногайську орду (се був перший голосний чин знаменитого в історії Січи вождя, славного войовника, одначе зовсім позбавленого здібностей політика) і відтак рушив на Чигирин. Та диверзія примусила Виговського вийти з лівобережної України скорше, ніж були знищені московські гарнізони, а з його відходом московська партія почала знов підіймати голову. Навіть на Сіверщині виявився рух, ворожий Польщі і Виговському. Розквартировані тут помічні польські війська, прислані на поміч Виговському, по старій памяти викликали таку ненависть в українськім населенню, що їх кінець-кінців перерізали. В тій різні згинув й оден із визначних представників партії старшини Юрій Немирич; його вважають дійсним автором Гадяцького договору. Примір Запорожжа і лівобережних полків став впливати і на правобережні: ряд полковників заявили, що вони не бажають признавати влади Польщі. Уманський полковник Ханенко злучився з військами Сірка і рушив на Київ, де тоді знаходився Юрій Хмельницький.

„В перших днях вересня 1659 р. під м. Германівкою, недалеко від Білої Церкви, стали оден проти другого оба табори — Юрія Хмельницького і Виговського. З Виговським був тільки відділ Поляків й останки його „затяжців“, наємного війська; козаки всі перейшли до Хмельницького, та й Поляки і наємники стали розбігатися від нього. 11 вересня відбулася козацька рада. Козаки рішучо заявили, що вони не хочуть воювати проти Москви. Загальне розярення проти Виговського виявилося так сильно, що його мало що не вбили. Він мусів відійти з ради, котра після того проголосила гетьманом Юрія Хмельницького. Після того Виговський признав свою ролю як козацького гетьмана закінченою і підіслав Хмельницькому ознаки гетьманської власти.

„Супроти різко висловленої масою козацтва, його виступом проти Виговського, неприхильности до Польщі старшина не рішалася порушувати питання про здійснення Гадяцького договору і польської протекції, хоч многі — в інтересах української автономії — їй безсумнівно співчували. Та рішаючись, під натиском мас, привернути залежність України від Москви, українські автономісти хотіли по крайній мірі забезпечити в будуччині автономію України, примушуючи московське правительство до деяких суттєвих уступок.

Та Москва не уступила. Трубецкой скликав в жовтні 1659 р. до Переяслава козацьку раду, якій подиктував доповнення і поправки до статтей Богдана Хмельницького, на основі яких Україна заключила була пять літ тому (в 1654 р.) в тім самім Переяславі договір з Москвою. Ті „доповнення і поправки“ були між ін. такі: 1) гетьман мусів без протесту посилати військо на зарядження московського правительства і навпаки — без його наказу не посилати нікуди; 2) зміняти гетьмана без царського наказу військо не може; 3) московських партизанів — Безпалого, Цицюру й ін. — гетьман не має карати без слідства, переведеного московським правительством; 4) люди, близькі до Виговського, під загрозою кари смерти позбавляються права займати на далі які небудь уряди в війську як також брати участь в раді; 5) крім Київа мають бути введені московські воєводи також до Переяслава, Ніжена, Чернигова, Брацлава й Умані; 6) Сіверщина відривається від України й прилучається до Москви.

Наведені вище „доповнення і поправки“ Москви до переяславського договору з 1654 р., з виїмком відірвання Сіверщини, якої Москва на разі не обстоювала, принято на козацькій раді в Переяславі 17 жовтня 1659 р. (К. б.)

*) Гл. „Н. Зорю“ чч. 27, 28 і 30.

[1]) Проф. Мих. Грушевский: Очеркъ исторіи украинскаго народа. Изданіе второе, дополненное. С.-Петербургъ, 1906. Ст. 286—292.

Тільки дурень може поповнити самоубийство. (Наполеон).

В. МАРКОВЕЦЬКИЙ

Гомін зпоза нас

Боротьба муравлів.

I.

Ліс смерік застиг в очікуванні бурі. Вагітні хмари перекочувалися спровола по небосхилі, спалахали в зударенні примарним сяйвом блискавиць. Вокруг розлилася гнітучою, липкою речовиною — духота. Всякий рух здавалося розтопився у тиші нервового ожидання вибуху.

Та ні. На краю полянки, вподовж двох кіпців-муравлищ копошиться комашня. Розрахунок між двома родами Чорних Муравлів добігає кінця. По утоптаних стежечках вокруг муравлища, поміж стеблами трав вовтузяться, перевалюються клубки сплетених борців. Страшні ножиці так тнуть хітинові панцирі, відчімхують кінчини, ріжки; перетинають счеплені тіла в половині. Переможці пруть по почетвертованих невтомно вперед. Перші їх ряди вже досягають кінця. Панцирі у них пошматовані, декотрі повзуть на трьох, двох ногах. Та в розгоні їх нема стриму. Без ваганя кидаються на останніх оборонців і вдираються до муравлища.

Боротьба закінчена. Муравлище противника сплюндроване. Недобитки оборонців ратуються утечею окремим підземним хідником. Побідники грабують запаси харчів, личинки та кукли переможених; з них виховають невільників у своїому муравлищі.

Останні ряди побідників залишали з вантажем знищене муравлище, як на землю впали перші важкі каплі дощу.

Небавом дощ полився струмками, сполоскуючи побоевище з решток тіл та втоптуючи в болото пошматовані кадовби, що ще рухалися.

II.

Незлічимі криті хідники, закамарки й галерії збіглися в одному осередку. Тут був дітинець, найважніша частина муравлища. У закамарках дбайливо зберігано личинки та кукли. Удержувано тут штудерно рівномірну теплоту та ідеальний продув. Хідниками метушилися мурашки-робітниці. Часом заступав їм дорогу голодний, молодий муравель, з великою головою та хитким ходом. Був це одинокий зівака в тій державі хазяйновитих комах.

В муравлищі панувала вічна мовчанка. Не дзвеніли переливами балачки, не зустрічалося віч ні зборів; кожде робило своє діло. Бог розвязав складну проблему порозуміння між муравлями богато простіше. Не дав муравлям ані слуху, ані згучних голосових орґанів — зате дав їх ріжкам незвичайно ніжний дотик й уміння порозуміватися на віддаль.

Решту дотворили досвід і культура на міліони літ старша за людську*).

Рух у муравлищі виглядав змеханізований. У кождому починанні поодинокого муравля були доцільність і стійність з працею інших, мов у співділанні елементів многоклітинного орґанізму — хоч кождий муравель становив собою цілком окрему індивідуальність. І хоч за працею віддалявся нераз сотки метрів від гнізда, то вертав усе до нього назад. Гнало його туди те, що було тайною інтеліґенції його роду, що казало непомильно віднаходити стежечку лише до свойого, а не іншого муравлища і лише для нього, а не якого іншого працювати згідною громадою.

Для створення якнайкраще зорґанізованих умовин життя свойому родові муравлі — подібно як пчоли перевели ідеальний суспільний лад. Виплекали окремий тип безполової робітниці, войовника і, крилатих у часі рійки самиць та самців.

Розділили три функції: працю, оборону держави і розмножування роду, та збагнули незглибиму для людини тайну довільної переміни у личинці, полу і типу прийдешнього громадянина.

Трудолюбивістю надробили прокляття вічної мовчанки.

Зосередженою працею над виплеканням і вихованням ґатунку, що якнайкрасше бувби вивінуваний у виконанні цілої складної праці, вже від самого у родження, вели розбудову могутности роду й її виразника: держави — муравлища.

III.

Досвітком, ще не вставало сонце і сутінки ще глибоко залягали ліс, як у муравлищі почався рух. Двома ґрупами готувалися у похід. Згідно з донесеннями розвідчиків, у віддалі двох днів дороги від муравлища має лежати стерво. З цією ґрупою вибирається теж частина войовників, як охорона перед грабіжниками. Другій ґрупі стелиться шлях до хати людини по солодкий сік у прозорих слоях. З цією ґрупою йдуть робітниці, що своїм соком вміють розпускати вапно заправи мурів. Йдуть і проворні будівничі, що вміють швидко будувати криті хідники, якими на деякій простороні треба закрити дорогу робітниць перед настирливим оком хитрої людини.

Разками намиста розсипалася валка поспішних піхотинців і помалу стала зникали з обсервації вартових, поміж стеблами трав і під листям квітів.

Муравлище опустіло. Вертали лише з обходу менші ґрупи з запасом солодкого соку зі стайні мишиць, що оподалік на молодому ясеневі — ловці живого

*) Муравля уперве находимо у копалинах міокену.

Українська Молодь Христові

До Українського Громадянства у Львові і підміських громадах.

Звертаємося до всіх Українців міста Львова і довколичних сіл з проханням: 1. Впливати на публіку, яка стоятиме підчас свята всюди там, де буде відбуватися свято або похід, щоб був задержаний безоглядний порядок і щоби не нищено травників, кльомбів, лавок і т. д. 2. Подавати ради й активно допомагати всім приїзним, які відлучаться від своїх частин або погубляться. Всіх їх спрямовувати до інформаційного бюра при пл. св. Юра або на дворці. Українське громадянство підльвівських громад просимо дати гостину підводам і спрямовувати їх на збірні місця. Всі ми мусимо як господарі свята прийняти сердечно наших Гостей та уділити їм нашої щирої гостинности.

Для орієнтації подаємо: 1. На головному дворці ждатимуть надзвичайні поїзди, які відїдуть на Ярослав, Лежайск, Перемишль. На Підзамчу: поїзди на Підволочиска, Тернопіль, Заліщики, Красне, Броди, Золочів, Стоянів, Зарваниця, Сокаль. На Личаківському дворці: поїзди на Підгайці, Бережани. На Клепарові: поїзди на: Любачів, Яворів, Жовква, Сокаль, Янів. На Скнилові: поїзди на Лавочне-Стрий, Сянік-Добромиль, Долина-Калуш, Сянки-Самбір, Дрогобич-Борислав. (Звичайних поїздів не подається). Підльвівські громади, у яких будуть зорганізовані постої, отсі: Бартатів, Оброшина, Ставчани, Лисиничі, Рудно, Сихів, Скнилів, Солонка, Суховоля, Підбірці, Винники, Грибовичі, Малехів, Голоско велике, Рісна Руська, Домажир.

Тому, що неможливо вже видавати комунікатів у пресі Діловий Комітет подаватиме від сьогодня відомости до декан. справників телєґрафічно або телєфонічно, а далі виготовить правильник для учасників і роздасть його тим учасникам підчас свята.

Діловий Комітет „У. М. Х.“

Новий курс Чехословаччини

З Праги доносять: Міністр Бенеш заявив, що Чехословаччина виступить з Союза Народів, коли чотири великі держави постановилиб, що справа зміни мировых договорів малаб бути залагоджена поза Союзом Народів. Рівночасно Бенеш носиться з пляном утворити малий почвірний союз, зложений з трох держав Малої Антанти і з Польщі.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Найстарша Настоятелька СС. Служебниць Преч. Діви Марії на послуханню у св. Отця. З Риму пишуть нам: З отворенням нового будинку Папського Семинара в Римі на Джанікулюмі, прибули також до Риму наші СС. Служебниці, щоб у сім Семинарі обняти кухню. Се заразом перша оселя СС. Служебниць у вічнім Місті. З початком квітня с. р. приїхала до Риму також Найстарша Настоятелька СС. Служебниць Пр. Діви Марії з головною секретаркою, щоб відвідати своїх Сестер на такій важній позиції і головно, щоб подякувати Св. Отцеві за апробату їх Правил. Вперед були на послуханні у св. Конґреґації для Східної Церкви, де дуже вічливо приняв їх Ексц. Чезаріні, теперішний Асесор тої Конґреґації, а 22 квітня о год. 18.15 удостоїлися спеціяльного послухання у Св. Отця. З огляду на недугу о. Ректора Д. Головецького на послухання попровадив їх о. Т. Галущинський, котрий заразом був і переводчиком. В авдієнції у Св. Отця крім Найвисшої Настоятельки, С. Вероніки, брали участь ще головна Секретарка й місцева Настоятелька. Послухання відбулося в осібній кімнаті, майже безпосередно коло приватної бібліотеки св. Отця. Коли Св. Отець прийшов, Маестро ді Камера представив Папі, що се Найстарша Настоятелька СС. Служебниць Преч. Діви Марії руськокатол. обряду, яка прибула подякувати Його святости за ласкаву апробату їх Інституту і правил. Св. Отець звернувся вперед до о. Т. Галущинського з запитом, якою мовою говорять приявні Сестри. Коли довідався, що вміють по німецьки, тоді св. Отець у німецькій мові висказав ласкаво своє признання, що Сестри належно перейшли іспит так, що могли доступити апробати зі сторони Ап. Столиці; відтак запитував, кілько є всіх Сестер, де мають свої доми й чим займаються. На кінець уділив їм, всім Сестрам і цілому Згромадженню Апостольське Благословення. Се послухання зробило велике враження на Сестер, які мали щастя так близько бачити Христового Намісника та з Його уст почути благословення. Ся велика хвиля певно залишилася у їх памяти гарним спомином на ціле життя.

Таблєтка Тоґаль назверх відріжнюється від інших тільки витисненим знаком. Зате щодо хемічного складу й лічничого ділання таблєтки Тоґаль значно перевищають інші препарати. Понад 600 лікарів, між ними багато визначних професорів, потвердили з признанням успішність Тоґалю. Таблєтки Тоґаль ділають скоро при ревматичних болях, подаґрі, болях нервових і голови, ґрипі й простуді. Таблєтки Тоґаль можна набути по всіх аптиках в опакованні по 14 і 42 таблєтки.

Пражський архієпископ Каспар остро запротестував проти неморальної й протикатолицької пропаґанди, яку ширять деякі вищі круги в ЧСР.

мяса комах, хрущів, жуків. З грудками всякої глини, чатинням, галузками в щоках і передних лабках, пнялися будівничі. Після недавнього дощу один зі співосередніх хідників обсунувся, треба його негайно направити.

Рух був невеликий. Робітниці приносили тілько, кілько потрібно на прожиток через день пажерливих личинок і залоги.

Муравлище пражилося на сонці. Верхи похожали вартові, наче у підскоках. Чуйні вони не лише на появу ворога зі свойого роду, що може підкрадається під муравлище і несе йому загладу, але й птиць із верховіття, що не гордують поласувати на сніданок вартовими, а то й радіб допорпатися до кукол.

Вартові вловили здалека поклик якихось муравлів. Насторожилися.

— Це свої, розвідчики. Обмінялися кличами у зіткненні ріжків з вартовими і спішно зникли в нутрі муравлища.

І вмить, наче за ударом чародійної палички, ожило приспане на сонці муравлище. Страшна вістка пронизала його лискавкою з кута в кут.

— У віддалі півтора дня на північний захід натрапили розвідчики на муравлище Рудих Розбійників. Ворога треба сподіватися ось-ось. Передні стежі настигають за розвідчиками.

IV.

У муравлищі Чорних Муравлів закипіло наче перед рійкою. Все, що лише мало хист до будівництва, кинулося укріплювати горішні хідники; декотрі замуровували, інші звужували. Верхом муравлища крутилися неспокійно варти і слали у простір вістку:

— Держава в небезпеці! Кидайте все, збігайтеся боронити!

І збіглися. Вертали вислані стежі, стягалися звідусіль робітниці. Тих, що слабли по дорозі, сильніші несли у двійку, трійку.

Довгими ланцюжками зникали під контролею вартових у нутрі муравлища. Сотки, тисячі. Аж диво було, що тілько їх муравлище може вмістити. Щораз то нові ряди настигали. З муравлища не виходив ніхто.

А коли зійшов місяць і посріблив віття дерев, а виіскрені зорі заморгали на глибокій теміні неба, — рух у муравлищі став ущухати.

Здавалося, що муравлище заснуло. Та цей спокій був позірний. Муравлище замкнулося в собі — і ждало.

V.

Сонце вже випило роси і скоротило тіні дерев; муравлище мовби спало.

Аж ось з віддалі з леготом до прищурених оборонців долинув поклик. Це був гризкий запах Рудих Розбійників. Їх самих ще не було видно, та Чорні Муравлі зачули їх ще на краю поляни. Ішли густою лавою, з наміром окружити наглим наскоком, заскочити неприготовану залогу, витяти трійливими жалами впень, захопити кукли — і так само нагло відійти. Це була тактика, що зєднала їм назву. Наскок, оголомшення — і поспішний відступ.

Передні ряди бігли швидко. Чули близкість муравлища, а ніщо не вказувало на те, що їх сподіються. Спішно перебігли майданчик перед муравлищем і стали вдряпуватися на копець. Та зараз таки покотилися вниз, прикриті хмарою чорних тіл, що нагло вироїлися з муравлища всіми щілинами.

Котилися вниз, збиваючи з ніг задні ряди — і заки охололи від несподіванки, вже богато їх валялося пошматованих страшною зброєю щок.

Та не подалися перед перемагаючим противником. Неустрашимо кинулися на Чорних Муравлів. Бо не має іншого сотворіння на світі, що так очайдушно кидалобся навіть на тисяч, міліонкратно більшого від себе противника, як кидаються на птицю, або й на людину зачіплені муравлі.

Тяли короткими жалами, затроєними їдкою кислиною і миттю встелили майдан трупом Чорних Муравлів.

Та про наступ вже не думали. Муравлище було приготоване і щораз то нові сили Чорних Муравлів заливали топніючі ряди Рудих Розбишак. У жалах вичерпувалася їх їдь, фізичнож вони не дорівнювали нападеним.

Завзято відгризаючись перейшли у відступ.

Напад відбито. Одначе Чорні Муравлі цим не задоволилися. Густими лавами кинулися за напасниками вслід. Ішли за ними і вбивали їх.

На їх карках вдерлися до неприготованого муравлища Рудих Розбійників.

По короткім опорі залога улягла. Що не згинуло — розбіглося. Чорні Муравлі вдерлися до дітинця. Нищили личинки і кукли, валили хідники. Цього вони ніколи не робили у війнах з муравлями того самого роду.

Бо Чорні Муравлі, хоч з іншого муравлища — всетаки були їх братами, а тут заговорив інстинкт расової ненависти. Зновуж досвід міліонів літ болюче повчив, що ворог щойно тоді покоманий, коли його до щенту винищилося.

Дві війни ,одна за другою ,забрали родові Чорних Муравлів у жертві богато войовників і робітниць. Та рід це міцний і розмашний, не має за чим журлувати. У війнах не стратив ні одної личинки, ні одної кукли. Отже швидко доповнить втрати і простягне своє неоспориме володіння на добуті простори. —

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Вистава малюнків і ґравюр Олени Кульчицької

в Музеї Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові (9. IV. — 10. V. 1933 р.).

Зактивізування жінки в безпосередному процесі людської суспільної праці, як і взагалі в продукції, це одно з характеристичних явищ нових часів. Тим самим стрічаємо щораз більше жіночих імен і на полі мистецької праці. Вистарчить згадати імена портретистки з доби реставрації Анґеліки Кауфман, анімалістки (малярки звірят) Рози Бенгур, чи ґеніяльної інтерпретаторки людської недолі Кете Кольвіц, коли йде мова про західне мистецтво.

І українське ще молоде малярство видало вже цілий ряд артисток. Ґеніяльна малярка Башкірцева (приятелька Тургенева) се Українка. Її образ, що висить у славному на весь світ пантеоні мистецтва, в паризькому Люврі, належить там до дуже нечисленних творів словянського авторства. Українській ширшій публиці відомі вже імена артисток-жінок: Сахновської, Налепинської-Бойчукової, Дольницької, Зарицької, Ярослави Музикової та інших. Між ними Олена Кульчицька здобула собі спеціяльну популярність вже від давна своєю справді великою продуктивністю на ріжних ділянках мистецько-творчої праці. Свою мистецьку освіту набула артистка у Відні, в мистецько-промисловій школі. Цікаве те, що Відень назагал, хоч се один з більших центрів середної Европи, не відіграв більшої ролі в мистецькій культурі Европи. А здавалосяб, що Відень до того спеціяльно предиспонований своїм положенням. На віденських високих мистецьких школах студіювало богато Українців. Характеристичне те, що дві мистецькі сили, які там вибилися і не заломилися — се дві жінки: Олена Кульчицька і Марія Дольницька.

Вистава малюнків і ґравюр О. Кульчицької, яку уладила Асоціяція Українських Незалежних Мистців (АНУМ) для вшанування її 25-літньої мистецької праці не є вповні ретроспективна через те, що ізза труднощів фізичної натури, богато цінних праць артистки, які не є в її посіданні, трудно було стягнути на виставу.

О. Кульчицька: Діти.

На виставі маємо до 200 експонатів, котрі по родам праць розміщено в чотирьох салях. В першій найбільшій приміщено олійні образи. Вже тут вражає велика скаля заінтересування артистки. Крім фіґуральних образів бачимо краєвиди, портрети, мертві природи. Оба великі полотна, так образ „У церкві“, як і „Золоті рибки“, що їх артистка створила в першій фазі своєї творчости, свідчать про справді мужеську предиспозицію до праць більших розмірів та вміння давати собі раду з технічними труднощами. Особливо портрет дівчаток побіч вази з золотими рибками під тим оглядом ревеляційний. До найкращих праць Кульчицької належить безперечно образ з жінкою в кімнаті при лямпі. Образ цей передовсім дуже вміло зааранжований і видержаний в тоні. З інших праць слід виріжнити образ „На прощу“, фінезійну студію Жида, головку дівчини, зазначену в катальозі під ч. 59, декоративно відчуті етюди з етноґрафічних сюжетів. Богато свіжости є в олійному етюді „Великдень“.

Акварелі, розміщені в другій салі, на нашу думку, може не репрезентують своїм добором якслід вальорів артистки в тій ділянці її творчости. Шкода, що не маємо змоги бачити її субтельно відчутих імпресій церков та етноґрафічних нотаток, яких артистка виконала богато. З акварель вибиваються в першу чергу дві: мотив з Ворохти й етюд дерева в саді на провесні. Особливо перша з них приємно вражає своїм зясуванням першого й дальших плянів, своєю воздушністю та легкою технікою.

О. Кульчицька: У церкві.

Ґрафічним працям Кульчицької приділено третю салю. В ґрафіці має артистка свої спеціяльні заслуги. Вона перша на галицькій землі взялася за мистецьке оформлення книжки. Прикрасила цілий ряд книжок ілюстраціями, в яких брала під увагу крім наративного ще й декоративний елемент, функцію ілюстрації як книжкову прикрасу. Кульчицька як мистець-ґрафік пройшла фахову всесторонню освіту. Через те її праці мають богато технічної екопресії та мистецького виразу. Головно в офортах доходить вона до віртуозности („Бора“, „Над морем“, „Жиди на торговиці“, мотив з Перемишля та інші).

Одною з прикмет артистки се безперечно її відзивчивість на національні й суспільні питання та її гуманне заложення. Сі прикмети роблять її мистецьку працю ще в більшій мірі популярною серед ширших кругів громадянства та предиспонували артистку працювати на полі реліґійно-церковного малярства. На сему полі Кульчицька працювала богато й мала великий успіх на спеціяльній виставі церковного мистецтва перед самою війною. На жаль, не стрінулася з відповідним заінтересуванням у свій час.

Про осягнення артистки на полі прикладного мистецтва свідчать килими, що їх приміщено в четвертій салі. З них вибиваються в першу чергу килими сиґновані ч. 160 і 167.

Олена Кульчицька в цілости своєї творчости дасться схарактеризувати поняттям артистки дуже вражливої на природу, на життя. Звідси походить широка скаля її заінтересувань, праця в ріжних ділянках мистецтва, словом те, що в фільософії принято називати еклектицизмом. Одначе всьому надає вона свій питомий характер. Трудно зачислити її до якоїсь школи, спеціяльного напрямку. Впливи віденської сецесії не відбилися на ній негативно. Вона поконала їх силою свого справді малярського темпераменту.

Тревалим документом вистави остане монографія присвячена артистці-ювилятці, видана заходом заслуженого видавництва АНУМ. Монографія видана гарно і презентується культурно. Напечатана на крейдовому папері, містить 21 репродукцій з праць артистки. Живо написану характеристику артистки подав М. Голубець. Появу сеї монографії, що вийшла під редакцією і з передмовою М. Осінчука, витаємо радо, тим більше, що вона розпочинає цілий ряд монографій про українських мистців.

І. Рошкевич.

Руїна зачинається від духа, від його глибшої суті — волі. (Мережковський: „Наполеон“, II, 237).

О. Кульчицька: При криниці.

НОВІ ВИДАННЯ

Про грозу духової руїни. Пастирський Лист Григорія Хомишина Епископа Станиславівського до Духовенства і Вірних Станиславівської Епархії. Другий наклад. Накладом Безженних Священиків ім. св. Свщм. Йосафата у Станиславові. Львів, 1933. Бібліотека Української Католицької Організації (УКО). Ст. 40, 16°; ціна 40 сот. — Зміст сего пастирського листа являється немов доповненням „Української Проблеми“ пера тогож Автора. Як перша так і друга праця потрясаюча. Се правдиві перестороги перед грозою духової руїни, яка вже гряде...

А. Ч. **На калиновім мості.** Листи до молоді. Львів, 1933. Бібліотека Української Народньої Обнови (УНО). Сторін 84, 16°; ціна 80 сот. — Се одиноке в нас видання окремою книжечкою, в котрім обговорено справи нашої сучасної націоналістичної молоді з катол. становища і заразом одинока брошурка видана спеціяльно на свято „Українська Молодь Христові“. Та брошура і викликана проявами, звязаними з сим святом.

Маленький фейлетон

Відживлювання шкільних дітей

Шкільні діти повинні відживлятися обильно, бо вони ростуть і працюють. При їх відживлюванні важний поділ пір їдження. Бо при найліпшій кухні можна дійти до поганих вислідів, коли подається їду недоцільно та нерегулярно. Найліпше для 7 до 15-літних дітей їсти пять разів на день. Одначе треба уважати, щоби вони їли все в тім самім часі. Якраз в шкільному віці діється часто, що діти з пересадної пильности й амбіції, з боязни перед спізненням до школи або з хоробливого поспіху й неспокою, що повстають з подражнення діточої нервової системи — се називається шкільною горячкою — не мають часу потрібного на їду. Тому або за мало кусають, за горячі та за великі кусні поликають або не наїдаються досита. Пожива мусить бути спожита у своїм часі. Перше снідання треба подавати так рано, щоби діти мали доволі часу спожити його спокійно без поспіху. Не треба допускати, щоби діти вставали так пізно, що в найбільшім поспіху мають час поликнути лише кілька куснів і потім з майже порожним жолудком біжать до школи. Наслідки такого нерозумного поступування виступають у формі недокровности та нервозности. З тої самої причини обідна пора повинна тривати в школах більше ніж дві години. Треба рішучо уможливити дітям тригодинну обідну перерву для відпочинку і травлення. Молодші шкільні діти, також в низших клясах середних шкіл, повинні вечерати о год. 7, щоби мали час на травлення. Треба також звернути увагу на те, що богатогодинне сидження в школі та вдома при виготовленні домових задач ніяк не помагає травленню і фізіольоґічному спожитковованню перетравленого. Тому треба в інтересі відживлювання стреміти до того, щоби дати шкільним дітям нагоду до руху на свіжім воздусі і до вправ мязів. Тільки не треба призначати ніякої години руханки безпосередно по обіді. Поза школою треба позволити дітям порядно йти впереверти й викричатися, бо сего вимагає здоровля дітей. Не вільно їх заголюкувати, щоби були „тихо“, бо діти потребують руху й гамору.

(З німецького).

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРАВИТЕЛЬСТВЕННИЙ ПРОЄКТ ТЕРИТОРІЯЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ для Підкарпатської Руси вже випрацьований. Його передискутує ще „міністерська пятка“ і виділ послів та сенаторів з Підкарпаття. Опісля предложать сей проєкт парляментові у Празі до затвердження. Чехословацький премієр Малі-петер заявив, що постарається за як найскоріше затвердження сего проєкту („Українське Слово“). — Таким чином найбільш відстала українська країна матиме найскорше територіяльну автономію...

МАРШАЛ ПІЛСУДСКИЙ приняв на авдієнції радянського посла у Варшаві Антонова-Овсієнка в присутности мін. Бека. Ця перша авдієнція дипльоматичного представника Совітів в марш. Пілсудського викликала в політ. кругах сильне вражіння.

З ВАРШАВИ доносять, що на тлі польсько-совітської приязни має бути проголошена перша амнестія для вязнів комуністів в Польщі.

КЛЮБ „СТРОННІЦТВА ЛЮДОВОГО“ ухвалив не брати участи в виборах президента РП. Інші опозиційні польські клюби ще не вирішили справи участи в тих виборах.

БРІНІНҐА, б. канцлера Німеччини з рамени катол. партії Центра, увязнила гітлерівська влада під закидом участи в корупційній афері фірми Ґересгавз. Преса пише, що се має бути пімста гітлерівців за протигітлерівську політику Брінінґа.

НАЧАЛЬНИЙ КОМАНДАНТ Штальгельму Фр. Зельдте заявив в радію, що переходить до гітлерівців і разом зі „Сталевим Шеломом“ підчиняється Гітлерові.

ЗЇЗД МІНІСТРІВ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ МАЛОЇ АНТАНТИ відбудеться 15. травня б. р. в Празі. Там виміняють ратифікаційні документи договору М. Антанти, заключеного в лютім б. р.

МУССОЛІНІ опрацював новий пакт чотирьох великодержав з обмеженою програмою ревізії договорів і рівноправности у зброєннях. Незабаром Муссоліні скличе до Риму конференцію всіх заінтересованих держав.

ПРЕДСТАВНИКИ АНҐЛІЇ, ФРАНЦІЇ Й АМЕРИКИ порозумілися щодо речинця скликання економічної світової конференції. Вона буде скликана 12-го червня б. р. („Курєр Порании“).

КОНФЛІКТ МІЖ СССР І ЯПОНІЄЮ ТА МАНДЖУРІЄЮ ізза східно-китайської зелізниці заостроється. Преса пише, що не виключений вибух війни. У звязку з тим повідомляють, що фон Папен, віцеміністр Німеччини, орґанізуватиме „хрестоносний похід“ проти Совітів.

В СПРАВІ ЗАКЛЮЧЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО НЕНАПАД між ССР і Китаєм ведуться переговори. Договір має бути спрямований проти Японії.

ҐАНДІ від 8-го травня знов зачне голодівку. Сим разом вона не має політичного підкладу. Ґанді твердить, що нова голодівка має на ціли внутрішне очищення. Одначе в його окруженні припускають, що сей крок Ґандія це вислів невдоволення зі становища Гіндусів у справі скасування обмежень для парійів.

НОВИНКИ

Продовження звітів буде в слідуючім числі „Нової Зорі“, бо в сім числі мусів бути поміщений передовсім матеріял звязаний зі святом „Українська Молодь Христові“.

Дирекція Зелізниць у Станиславові заборонила брати участь у святі „Українська Молодь Христові“ зелізничним робітникам, занятим при зелізн. шляху секції Годи-Турка. Під загрозою утрати служби ці зарібники отримали наказ 6, 7 і 8 травня зголошуватися у торового і в тих днях з дому не виїздити.

„Українське католицьке націоналістичне студенство“ оповістило в пресі комунікат. В нім це студенство стверджує, що свято „Українська Молодь Христові“ має чисто релігійний характер і з політично-опортуністичним рухом не має нічого спільного. Стверджує також, що IV Всестудентський Конґрес, забороняючи брати участь в святі „УМХ“, нарушив свободу релігійної совісти українського студентства. Вкінці взиває українську молодь масово взяти участь у святі „УМХ“. Той комунікат не має ні одного підпису, мабуть через помилку, бо як відомо, не підписують комунікатів тільки орґанізації з уже знаними в проводі людьми.

На гр. кат. пароха з Торчинович о. Прокопа Тиса напали якісь люди і побили палицями. Його стан грізний. Поліція увязнила кількох парібків.

Вистава образів О. Кульчицької в салях Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, вул. Чарнецького 24, І. пов. продовжена до 10 травня с. р. Хто ще не мав нагоди оглянути сю вартісну виставу, нехай зробить се в її останніх днях.

Вистава паризьких мистців в Національному Музею (вул. Мохнацького 42) відчинена до неділі 7 травня включно. Закриття буде о 18-ій годині з підрахунком її успіхів.

Зїзд українських природників і лікарів відбудеться у Львові 6 і 7 травня. Праці зїзду відбуватимуться в секціях лікарів, живої і мертвої природи і ґеоґрафії та секції математики й фізики. На секціях виголосять кільканацять наукових рефератів.

Звичайні Загальні Збори т-ва взаїмних обезпечень на життя і ренти „Карпатія“ відбулися 29 квітня бр. у власній домівці у Львові, Ринок ч. 38. Зі звіту виходить, що число обезпечених в тім товаристві мимо економічної скрути зросло, хоч інші обезпеченеві товариства виказують убуток обезпечених. Уступаючих по 6-літній каденції 3-ох членів Надзірної Ради і Ревізійної Комісії вибрано вдруге.

Т-во домашної прислуги „Будучність“ у Львові уладило концерт, який пройшов надсподівано гарно і при битком набитій салі. Концерт відбувся в салі Ремісничої Палати у Львові. Виконавцями поодиноких точок (хор, деклямації, інсценізації) були дівчата. На виріжнення заслугують: Розалія Тицька, Пронів Олена, Деркач Пазя, Дарія Лабик, А. Филипів, К. Котик і А. Колодій. Концерт зробив на присутних гарне вражіння.

Населення Польщі на початку 1933 р. виносило 32,638.000 осіб. В 1932 р. прибуло 462.000 осіб.

Текстильний склад
фірми
Стахевич і Абрисовський
перенесений з Ринку до власного дому
Львів, пл. Галицька 12 а, ріг вул. Баторія
поручає у величезнім виборі і по найнижших цінах
Модні вовни і шовки — мужеські сукна, полотна і коци.
Тел. 30-70

Конкурс. Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові оголошує отсим конкурс на платного редактора видань Т-ва „Просвіта“. Зголошення слід присилати до 20-го травня 1933 р. Ближчих інформацій уділяє канцелярія Т-ва, Ринок ч. 10/I в годинах від 8.30—9.30. — Головний Виділ Т-ва „Просвіта“.

На заграничних біржах обі головні валюти, доляр і фунт виказали звишку. Одначе невідомо, чи се звишка хвилева чи постійна. В Парижі на біржі кажуть, що доляр впаде ще на 10—15 проц.

Осунулася скала на зелізничім шляху Ворохта—Вороненка і засипала зелізничий тор на просторі 28 метрів. Звалища усунено.

Чотирьох суддів-Українців, звільнених мин. року зі служби, принято назад до судівництва. Реактивовано городських суддів: В. Полидвора в Рожнітові, Кипріяна Левицького в Кутах, Івана Васькова в Самборі й Евгена Янкевича в Залізцях („Газета Поранна“).

Летючки УОН розкинено в Самборі у звязку з роковинами виконання присуду на Голояді і Пришляку в Тернополі. Подібні летючки найдено також в сінях читалень „Просвіти“ в Пинявах і Викотах (ПАТ).

З Сокальщини доносять, що там по селах вже не тільки нищать жидівське майно, але й нападають на Жидів в білий день на публичних дорогах. Нема сумніву, що наше духовенство повинно енергійно і прилюдно виступити проти таких вибриків невідповідальних одиниць, виступити з засадничих причин, як також тому, що коли сего вчас не зробиться, то се занархізує ширші круги народних мас і потому тяжко відібеться на нас.

Архикн. Василь Вишиваний (Вільгельм Габсбург) прибув з Парижа до Відня. Він відбув ряд конференцій з представниками української кольонії і католицьких кругів. Польська преса пише, що сей приїзд звязаний з великою акцією Українців у Відні перед католицьким зїздом з приводу 250-ліття облоги Відня.

В Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі проф. Д. Дорошенко виголосив реферат на тему: „Василь Горленко — критик та етнограф“.

Товариство українських студентів „Промінь“ засновано в Ужгороді. Воно має обєднати студентів ужгородської округи та дати ім матеріяльну і моральну поміч.

В Німеччині запанувала мода надавати дітям імена Гітлер і Гітлєріна.

Дві сіямські сестри вродила Італійка Ерлюско в м. Брешчія. Дівчатка злучені зі собою грудьми. Їх просвітлять рентґеном, щоби ствердити, чи не можнаб їх розлучити хірургічно.

Магометанські повстанці в Туркестані вимордували понад 100 Китайців і спалили будинки, в котрих були китайські власти.

Винахідник електричного крісла д-р Альфонс Рочвел помер в Америці. Перший раз електричне крісло примінено при смертнім засуді в 1889 році.

Справлення похибок. В останньому числі „Нової Зорі“ пропущено через недогляд коректора 27-ий рядок згори в статейці „Міжнародний антисемітизм“ на стор. 5-ій. Ціле речення має так виглядати: „Український націоналізм підпирає Гітлєра в надії, що успіх політики нім., угорської й італійської зробить актуальною також українську проблему державної незалежности. При гітлєрівській партії створено також“ ітд.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Бібліотека Укр. Катол. Орґанізації

(Ціни в зл.):

Ч. 1.	**Основи соціольогії**	3.—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2.—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5.	Я. Л. **Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший унїятський митрополит України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.40
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Часть І. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добровільний даток).	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч. II.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ. положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.30
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.00
Ч. 22.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40

ИНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтелігенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ україн. ського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1.00
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість).	12.00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер:	**Релігія й політика**	1.80
С. Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00

можна дістати

в Адміністрації „Нової Зорі“

Львів, ул. Сташіца, 8.

КІНА

АДРІЯ: В тайґах Сибіру.
АТЛЯНТИК: Під Твою оборону.
КАСІНО: Мужчина в її житті.
КОПЕРНИК: Донован (Джек Куґен).
МАРУСЕНЬКА: Донован (Джек Куґен).
МІРАЖ: Чар її очей (Джанет Ґейнор).
ПАЛЯС: Їх Екоцелєнція Субект.
СТИЛЕВЕ: Наші невинні наречені та ревія.
УТІХА: Кіноманяк (Гарольд Льойд) і ревія.

ЯК ТРЕВАЛУ ПАМЯТКУ ЗІ СВЯТА „Українська Молодь Христові“ поручаємо

молитвенник для молоді

Українська Молодь Христові

Ціна 1 зол. — Замовляти в книгарні „РІДНОЇ ШКОЛИ“, ЛЬВІВ, ул. Сикстуська 20.

Впр. о. о. Деканам і Парохам дамо в комісову розпродажу.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон. КАПЕЛЮХИ ШАПК

поручає Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ з прегарних шліфованих плит поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

Присилайте передплату!

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51. Телєфон ч. 60-04.

1

ЦІНИ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редагує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 11 травня 1933. Ч. 33 (631).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Київська Божа Мати у Львові

В львівському костелі ОО. Домініканів відправляють травневі Богослуження при спеціяльно уставленім престолі для чудотворної Матери Божої „Яцкової". Називають її так тому, що св. Яцко виніс її з горіючого Київа підчас татарського нападу за Батия та примістив в Галичі. Звідси перенесено сю чудотворну статую до Львова. Вже галицький архиепископ Бернард надав відпусти всім, що моляться при тій подобі. Їх потвердив в 1401 р. бл. Яків Стрепа. Папи Григорій XIII, Климентій XIII і Бенедикт XIV привязують до сеї статуї духовні благодати. Архипастирі трьох обрядів: Лев Шептицький, Владислав Лубеньский та Яків Августинович потверджують старинність й автентичність статуї. Дня 26. IV. 1903. увінчав її короною Архиепископ Більчевський. У стіп сеї чудотворної статуї минуло сім століть. Вона бачила численних князів, королів і гетьманів нашої землі та великі маси вірних. Тепер та наша статуя в костелі Домініканів, а львівські Українці забули про нашу Матір Божу.

„Українська Молодь Христові"

Комунікат.

Пригадуємо, що в неділю, 14. V. с. р. всі парохії повинні влаштувати в себе свято „Українська Молодь Христові". Обовязкова програма свята: Сповідь, св. Причастіє і збірна присяга на вірність Христові. Обовязуюча формула присяги: „Христе Спасителю! У 1900-ліття Твоєї Хрестної Смерти і Воскресення прирікаємо Тобі досмертну вірність. Так нам Христе допоможи!" На основі урядових інформацій подаємо до відома, що решта програми Свята, оскільки відбудеться поза церквою, має бути устійнена на підставі дозволу місцевої адміністраційної влади.

Діловий Комітет У. М. Х.

„Кулацький націоналізм"

й інші „злочини" українських вчених.

„Комсомольська Правда" знов розписується про „контрреволюцію на Україні". Сим разом на науковому полі. В Москві розглядають тепер видання Всеукраїнської Академії Наук. В них, пише сей московський часопис, „відкрито бючий просто в очі — кулацький націоналізм". Член етнографічної комісії Белий видав збірник українських пісень „в котрім отверто розвиває думку, що український нарід — то кулаки, заможна верства села, що пролетаріят на Україні — це чужий напливовий елемент". Історик мистецтва Антонович протиставить Україну Москві, кажучи, „що границя між Европою і Сходом йде здовж кордону між українським і московським мистецтвом". Етнограф Новицький каже, що „Україна в історичній добі свого істнування під культурним оглядом була все углом Европи і тому її мистецтво се частина загальноевропейського еволюційного процесу". В Москві велике обурення, як хахли сміють себе рахувати до Европейців і то без Москалів!

Викинуть з партії міліон членів

Надзвичайно цікаві означення тих категорій людей, котрих будуть викидати.

Лондонський „Сендей Таймс" оповістив допис з Москви свого кореспондента Чолертона (се той сам, що богато літ дописував з Москви до орґану „Нюс Кроникл") про велику чистку большевицької партії. Вона зачнеться 1. VI., а скінчиться в листопаді с. р. Переведе її колеґія з 8 людей, до котрої належатимуть Рудзутак, Каганович, Киров і Ярославський. Вони мають викинути з партії міліон людей, а саме „кулаків, спекулянтів, лодирів, злодіїв, грабіжників народного добра". Світ вперве довідується з большевицької постанови, що аж міліон таких драбуг є в тій партії. Кромі висше наведених можуть бути викинені: морально здеґенеровані, пяниці, антисеміти, як також ті, що вдержують блищі взаємини з небольшевиками. Слідчі орґани тої комісії не сміють мішатися в приватне життя комуністів, вислухувати сплетень, поговорів на тлі особистої пімсти, ні збивати з пантелику хитрими питаннями мало інтеліґентних членів партії. Вільно вислухувати закиди безпартійних проти комуністів, але публично. В першу чергу мають бути викинені нервові „болтуни" і ті, що критикують політику Сталіна або недостаточно її обороняють.

Ревізія договорів знов актуальна

„Курєр Варшавські" доносить: Політика ревізії договорів у звязку з новими переговорами в справі договору чотирьох знов виплила на сторінках европейської преси. Рим і Берлін готовлять дипльоматичний і пресовий наступ на Францію. Частина французької преси рахується з можливістю упадку правительства Далядієра й утворенн кабінету Кайо з дуже широкими повновластями в справі девалюації франка та уступок на ревізійнім терені. Сі два пункти разом з розброєнням се головна частина програми французької ліви, в якій перед ведуть часописи „Популер", „Репіблік" і „Вольонте".

На світових збіжевих ринках

пшениця постійно буде дорожіти.

Ціна пшениці в Америці має постійну звишкову тенденцію, вищу ніж спадок доляра. Таксамо в Канаді пшениця дорожіє. Навіть в Голяндії, де валюта не підпала жадним хитанням, ціна пшениці підскочила. Фахівці твердять, що звишкова тенденція на пшеницю буде постійна. Інші роди збіжжа також дорожіють, хоч не в такій мірі, як пшениця. На краєвих ринках тенденція на пшеницю покищо легко знижкова. Одначе сподіються, що й тут ціни пшениці й іншого збіжжа також підуть вгору. Та покищо пшениця в краю дешевіє.

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська ч. 20.

ХРИСТОВЕ СВЯТО МОЛОДІ

ІСТОРИЧНІ РЕФЛЄКСІЇ

Ми мали свято у Львові. Свято присвячене Богу. Свято української молоді в найкрасшім місяци року, коли відмолоджується земля.

То було так як давно, дуже давно...

Як було ще тоді, коли з Високого Замку у Львові зїздило золотостременне племя Володимира, щоб помолитися в надворній церкві св. Николая, котра стоїть і досі на тім самім місци, під Замковою Горою. А помолившися там, їхало в великі празники ще до церковці св. Юрія, біля котрої жили наші черняці.

А зі всіх усюдів плили барвисті филі українського народа, пещені блиском веснятного сонця. Йшли лісами і полями. Йшли поважні ґазди, в білих полотняних свитах, ішло здорове як калина жіноцтво наше в блискучих намистах, їхало лицарство наше... А все заливала молодь як маків цвіт, будучність народа....

І так ішли вони на великі празники ще день передтим, ішли всю ніч, ішли ранком раненьким, коли на небі погасали зорі, втомлені безсонницею ночі і коли в княжих садах будилася перша пташина.

То було так як давно, дуже давно...

Ішли та йшли. Вони любили йти на те місце, самі не знаючи, чому. Се знало колись тільки золотостременне племя Володимира, котрий охрестив Русь. Воно довгі віки правило землями Східної Европи і знало землі ті та вміло вибирати місця на кріпости й оселі для народа свого і для сили його. І тому коли від сходу сонця знялася хуртовина, якої ще ніколи не бачила руська земля, наш король Данило, „перший по Соломоні", син Романа Великого, переніс столицю свою з Галича на північний захід, аж за ріку Буг, в безпечне місце, до Холму, — бо вже в руїнах лежав старий величавий Галич, що „обіймав простору девять годин ходу". А щоби мати получення між своєю старою й новою столицею, вибрав на дорозі між ними місце на важну твердиню держави своєї. Таке місце міг вибрати тільки монарх, перед котрим були десятки поколінь предків його, що правили великими землями і в крови йому передали здібність правління. Бо наш король Данило вибрав се місце на лучникову кріпость майже в самій середині великанського хребетного кряжа, котрий тягнеться безперервно від гір Уралу аж до Лінебурґа в Німеччині і в місци, де тепер є Львів, творить значне підвисшення, на 400 метрів високе. Тут на сім високім місци, на самім розділі сточищ Чорного й Балтійського Морів, наш король Данило збудував Високий Замок і поставив в нім на сторожі свого первородного сина Льва. А з того замку син його Лев міг бачити голими очима чудові зариси наших Гір Карпат-

ських, ізза котрих взяв собі від Мадярів королівську дочку Констанцію за жінку, щоби від полудня забезпечити мир і союз Галицькій Землі. А з Галича і з Холму міг бачити у Львові світляні знаки з тамошних башт сторожевих. Бо дуже високе положення має княжа гора у Львові на самій середині довжезного і вузького уральсько-лінебурґського кряжу, котрий споконвіку служив як орієнтаційна смуга всім полководцям Рурикового Роду аж до останнього потомка його на престолі, Юрія II, одного з найбільших патріотів Галицької Землі, того самого, що своїм життям заплатив за свою любов до катол. Церкви й Апостольської Столиці.

Львівський центр повстав на нашій землі в найтяжшій хвилі її, ще далеко тяжшій ніж теперішна: бо наш старий літописець пише, що то були часи, коли „живі завидували спокою помершим“... А в тих часах слова ще не були половою і мали вагу свою. І вагу та природність того центра інстинктом відчуває весь нарід наш, у всіх станах і верствах своїх. В ним глибоко вкорінена любов до міста сего, так глибоко як пошана до Київа, Перемишля і Галича. Бо Львів се найболючіша дитина зі всіх дітей його, найболючіша від його уродження аж до нині. І може тому навіть в такім часі кризи як теперішний, в часі дуже тяжкім, міг наш нарід здобутися на такий дійсно величавий зїзд у Львові, як той, що відбувся дня 7 травня 1933 р.

То було так як давно, дуже давно, — коли ще віра проймала наш нарід від верхів аж до споду і тому мав він від Бога те, що мають інші, правдиві народи... **А. Ч.**

Святочна Академія

з приводу свята „Укр. Молодь Христові“.

В салі великого театру у Львові відбулася 7 травня о год. 8 вечером Святочна Академія на закінчення Свята „Українська Молодь Христові“. Хор питомців під управою богослова Жолкевича відспівав бадьоро папський гимн в італійській мові. Зате менше бадьоро випала промова студ. Р. Монцібовича, голови „Обнови“. Промовець підчеркнув, що сучасний антропоцентризм треба замінити на теоцентризм. Поганський світогляд відроджується тепер у виді фанатичного націоналізму. В боротьбі двох світів Українці мусять станути по стороні Католицької Церкви проти поганства. Нехай Христос панує над світом! Промова була добре продумана але не могла зробити відповідного вражіння через слабу форму і за тяжкий стиль. Мішаний хор питомців Малої Семинарії та дівочої ґімн. РШ. під управою п. Д. Котка відспівав удатно Веделя „Покаяння“. Хор, як звичайно під батутою п. Котка, знаменито здисциплінований і зіспіваний, розпоряджає гарними свіжими голосами. Велику симпатію і рясні оплески публики здобув 10-літній пяніст Север Сапрун, що відіграв Моцарта „Фантазію д-моль“ і Клементія „Аллеґро експр.“ з сонати фіс-моль. Малий віртуоз грав незвичайно опановано, без найменшої треми. Виконання обох точок і двох наддатків вповні вдоволяло. Оплескам не було кінця. Заслужено дістав він китицю квітів. Величаво випала кантата о. Й. Кишакевича „Радуйся Мати“, яку виконав мішаний хор з орхестрою під пров. проф. Ґриневецького. До найкрасших точок належала деклямація п. Ю. Геника-Березовського. З великою простотою і заразом експресією віддеклямував він поему Уляни Кравченко: „Хвала Христові Цареві“. Як наддатки віддеклямував він дві короткі але сильні поеми О. Олеся: „Вам казано“ та „Ми підемо широкими шляхами“. Треба замітити, що п. Геник-Березовський, абсольвент Драматичної Школи в Кракові, піддержує у нас з поводженням культуру й техніку живого слова. Його виступи у Львові та по більших містах Галичини, викликують одушевлення. Мішаний хор „Бояна“ з орхестрою під управою д-ра Ст. Людкевича виконав стару але все гарну ораторію Мендельзона „Христос“. Солеві партії мали: п. О. Согорівна (сопран) і п. Охримович (тенор). Ся точка внесла поважний настрій і відріжнялася замітно від цілої програми своєю небуденною формою. Академія закінчилася маєстатичним католицьким гимном „О спомагай нас“ укладу о. Й. Кишакевича в гарному виконанні мішаного хору та орхестри.

Як відбулося Свято УМХ

Львів пережив справді памятні дні. Діловий Комітет Свята У. М. Х. добре зробить, коли видасть пропамятну книжку або хоч брошуру з передісторією сего свята, докладною статистикою учасників та з якнайбільшим числом світлин з ріжних моментів свята.

Вже в пятницю, 5. травня, зачали сходитися до Львова з поблизьких і дальших околиць побожні прочани. В суботу рано серед прегарної погоди зачали приїздити вже великі ґрупи учасників свята з прапорами. Перша більша ґрупа приїхала надзвичайним поїздом з Рогатина в числі 500 учасників. З розвиненими прапорами перейшли Рогатинці стрункім кроком з головного двірця до Юра, де вже було повно людей. Ціла площа перед Юром, велике подвіря і церква битком набиті. Хапають за очі ріжнобарвні жіночі одяги. Якби глядіти з літака на Львів, то можна булоб бачити прегарну картину: Всіми дорогами пливуть до Львова людські ріки в ріжноманітних одягах з розгорнутими прапорами. Вони прямують всі на святоюрську гору, що домінує над Львовом. В суботу о год. 5 веч. задзвонили дзвони всіх 15 львівських церков. Знак, що зачалося свято „Українська Молодь Христові“. Рівночасно дзвонили всі дзвони по всіх наших церквах Галицької Землі. Преосв. Іван Бучко відкрив Свято У. М. Х. короткою промовою. В ній висказав радість, що українська молодь поборола всі численні перепони та прийшла до Львова, щоб засвідчити свою вірність Христови та Католицькій Церкві. По молебні до Пр. Богородиці, який відправили Преосв. Бучко і Будка, відбулося посвячення соток прапорів з цілого краю. Відтак відправлено суплікацію та відспівано католицький гимн. Вечером прекрасно освітлено копулу св. Юра і хрест. Чотири рефлектори з балькону Митрополичої палати кидали снопи світла на величаву катедру цілу ніч. Цілу суботу і ніч з суботи на неділю священики сповідали тисячні маси прочан, що зростали з кождою хвилиною. Діловий Комітет та Інформаційне Бюро працювали зі всіх сил, щоби задоволити учасників. Між впорядчиками богато жінок. Коли більшість студентів заслонялася відомими „резолюціями“, то наші студентки з малими виїмками показали розум і благородне привязання до своєї Церкви та станули майже всі до доброї праці. На площі Сокола-Батька побудовано гарну деревляну каплицю в українськім стилі та визначено місця для учасників свята.

В неділю раненько золоте сонце на веснянім, голубім небі витало українську молодь, що з піснями на устах і з розвиненими прапорами прямувала безконечними рядами на площу Сокола-Батька. На сей вид богатьом слези радости ставали в очах з великого зворушення. Здавалося, що ряди нашої молоді ніколи не скінчаться. Простора площа Сокола-Батька ще ніколи не оглядала такої маси народу. (Її продовжено аж майже до стрийського парку). Над каплицею маяли два папські і два українські прапори. Праворуч від неї стояла Станиславівська Епархія, ліворуч Перемиська, за ними Львівська. Львівська Епархія мала на око тілько учасників, що обі попередні разом. Коло каплиці стояли представники українських установ і преси. Як оком глянути — людське море. Начислювали до 100.000 людей на площі. Кількасот блакитних прапорів з жовтими моноґрамами Христа та написами тріпотало під подувом весняного леготу. Таблиці з написами деканатів і сіл помагали орієнтуватися в тій масі. Тут і там маяли прапори „Червоного Хреста“. Там працювали наші санітарі, санітарки та Сестри Служебниці. На щастя крім розмірно невеликого числа омлінь на площі не було нещасливих випадків. Під деревами розложилися буфети.

О год. 8 рано зачалася Архиерейська Служба Божа. Правив її Преосв. Іван Бучко в сослуженні Преосв. Никити Будки, о. Ст. Решетила, протоігумена ЧСВВ., о. кан. Р. Лободича зі Станиславова, о. офіціяла Пясецького, о. кан. В. Томовича, о. кан. Ковальського, о. Мітрата Базюка, о. кан. д-ра В. Лаби, о. кан. Дзеровича, о. кан. Лициняка та інших. Два меґафони передавали Службу Божу на цілу площу. Співав гарно хор питомців під управою богослова Жолкевича. Підчас Служби Божої Преосв. Бучко виголосив відповідну проповідь і відчитав депешу від св. Отця. Зміст депеші був такий: Святіший Отець передає Свої святі благословення для Української Молоді, що так величаво заманіфестувала себе тим Святом. Благословить Св. Отець Ексцеленцію і всіх вірних, що йому підпорядкувалися. Кульмінаційною точкою була присяга. Вся стотисячна маса піднесла руки вгору і вимовляла твердо слова присяги (Карточки з текстом присяги роздано всім учасникам): „Христе Спасителю! У 1900-ліття Твоєї Хрестної Смерти і Воскресення прирікаємо Тобі досмертну вірність. Так нам Христе допоможи!“ Справді незабутня хвиля! Богато учасників мали слези на очах, що завважив Преосв. і підніс в докінченні своєї проповіди. До св. Причастія приступили великі тисячі учасників. Богато запричащалося вже передтим по львівських церквах. Підчас св. Причастія грали орхестри і співав хор питомців. По Службі Божій зачав формуватися похід о год. 11. Тут дався відчути брак відповідного числа впорядчиків. Коли уставлявся похід, деякі учасники Львівської Епархії, що стояли на самому кінці площі, не видержали в чвірках і лиш розбрилися до міста, щоби приглядатися походови. Забракло впорядчиків, щоби удержати їх в порядку та повести в поході. Зате Епархії Станиславівська й Перемиська мали своїх впорядчиків і в цілости йшли в поході. Інцидентів майже не було. Рано на площі комсомольці зачали розкидати летючки, але їх таки зараз унешкідливлено. Поліція увязнила одного з них. Ще трохи і булиб їх учасники свята злінчували. Нарід був до краю обурений на комуністичних аґітаторів. Видно, не хоче мати такого „раю“ який є за Збручем і Бог допоможе йому спастися перед таким „раєм“. Поліція удержувала порядок як могла і співпрацювала з впорядчиками, якими були переважно богослови та студентки. О год. 11.30 похід вирушив з площі „Сокола-Батька“ та прибув на Кадецьку вулицю на 12 год. Йшов через 3 год. і 45 мінут у зразковому порядку. Перед брамою св. Юра сидів на підвисшенні ВПреосв. Митрополит в окруженні численного духовенства та благословив хрестом безконечні ряди української молоді. Дефіляда скінчилася о год. 3.45 пополудні.

Присилайте передплату!

ОПИС ПОХОДУ

в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

Пишучий сі стрічки мав нагоду обсервувати поверх тригодинний похід учасників свята „Українська Молодь Христові“ з балькону помешкання Впр. О. Кишакевича при вул. Кадетській 14, I пов. Той балькон значних розмірів, отже на нім містилося доволі богато наших глядачів, львівських і з краю. Переважали пані. Складаючи тут сердечну подяку Впр. о. Кишакевичови за ласкавий дозвіл оглядати похід з його помешкання, зазначую факт присутности на його бальконі більшої скількости осіб тому, бо рівночасно мав я нагоду чути опінію людей ріжного віку і пола, як також ріжні інтересні вискази про свято і з приводу свята, що й подаватиму тут і там в сім описі.

Хоч похід мав зачатися о год. 12 в полудне, я приїхав на свою обсерваційну точку вже о год. 11 просто тому, бо боявся, щоб поліція не замкнула потому доступу до Кадетської вулиці, котрою мав посуватися похід. На балконі сиділи вже наші пані ріжного віку, що дуже живо цікавилися святом і походом. Були між ними поважні віком і молоденькі, Львовянки і з провінції. Дві пані були з хлопчиками, котрі весь час очей не відривали від походу. Оден з них мав літ 11, другий приблизно 6. Хоч похід іще не зачався, то від площі Соколи-Батька, відки він мав вийти, безнастанно сунула барвиста филя народу, вділ, до міста, а не до збірної точки.

— „Я тут сиджу вже від години 10“, — каже якась молода, енергічна пані з живим обуренням в голосі, — „а вони весь час так ідуть хмарами, великими ґрупами й одинцем, йдуть обидвома хідниками й серединою дороги! Що їх вже перейшло, то страх! А майже всі мали відзнаки, то значить, що прийшли на свято! І якже вони ослаблять похід тим, що відійшли перед часом! Видно ніхто їм не вияснив, що вся імпозантність такого свята полягає власне на поході!“

Значить, порушила проблему пропаґанди і то порушила зовсім влучно. Бо пропаґанда дуже потрібна в кождій справі і то потрібна пропаґанда вчасна, не запізна. Масі все треба вияснити наперед навіть зовсім очевидні і самозрозумілі річи, вияснити спокійно, без ніякої образи, вияснити так, якби від сего, що говориться, залежав весь успіх діла.

Сиджу і дивлюся. Відплив учасників не устає. Се й мене вже зачинає безпокоїти, бо такий масовий і передвчасний відхід мусить очевидно ослабити похід і тим самим вражіння з цілого свята. А ті дальше йдуть собі хмарами до дому чи по якісь інтереси до міста. Зачинаю побоюватися, що з походу вийде пшик, коли наші маси дальше так відпливатимуть перед часом. І прикро мені робиться. Вже пів години дивлюся на те, як перед часом розсипається приготовуваний похід. Аж тут точно о год. 11 мінут 30 надійшов згори значний відділ впорядників. Йшов скорим кроком вділ, до міста. Хоч бракувало ще пів години до визначеного часу, всі видці думали, що похід вже зачинається. І зі всіх бальконів, де тільки сиділа наша публика, і з хідників особливо пані голосно закричали до того відділу:

— „Та не йдіть так скоро! Розірвете похід!“

Треба було бачити і чути, як їм залежало на тім, щоб похід не розірвався, але вдався. Се видно було по їх рухах, се чути було в їх голосі! Сміючися відповіли на те впорядники, що похід ще не зачинається. Ага, значить — їх просто кудись вислано, до якоїсь роботи. Всі відітхнули.

Та хмари учасників дальше безнастанно спливають з гори до міста. Йдуть головно серединою дороги. Здоровий нарід, каже хтось за моїми плечима, бо видно рідко в місті буває: до тротуарів ще не привик..

— „Чи так буде до кінця?“ — запитує біля мене занепокоєним голосом якась друга молода пані. І додає: „Таж нарешті всі так перейдуть!“

Звертається з тим запитом очевидно до нас, до мущин... І має право до нас звертатися, бо на нас в першій мірі тяжить обовязок організувати товпи. А на жінках тяжить з природи річи ще тяжчий обовязок: давати життя тим, котрі творять товпу і котрих ми мущини маємо організувати. Та що ми можемо відповісти на такий запит?

Хтось пробує оправдати злегка той відплив учасників. Каже, що в такій масі мусить таке бути. Сеж не військо, котрому можна наказати: „Сиди тут і не рухайся!“ До того дуже богато народу йшло на се свято цілу ніч пішки а деякі й довше. Є напр. люди, котрі прийшли пішки аж з Залїщик! Річ ясна, що таким уже трудно брати участь в поході. Наші лікарі й медики майже з ніг падуть від утоми: так богато мають роботи з тими, що мліють, бо маси народу, особливо жінок, ішли натщо, до сповіди і св. Причастія тай перетомилися.

Серед таких і подібних розмов вдарила 12 година і пані на балконі радісно закричали: „Вже йдуть, вже йдуть!“... „Вже бачимо хоругви і прапори!“ Се очевидно відізвалося жіноче делікатне прочуття, бо я хоч сильно вдивлявся у вказаним напрямі, та не бачив ніяких хоругов ні прапорів. Щойно за пару хвилин між деревами Стрийського парку забіліли хоругви білі як сніг і заблистіли золотисті ленти. Рівночасно залунав спів, зразу непираний, потому все дужший і дужший. Верх у нім брали пріємні жіночі голоси, що так заливали мужеські, як повінь заливає землю. Вже чути, що співають „Христос Воскресе“...

Якийсь одностайний милий гомін пливе від великого походу і заливає вулиці, доми і балькони і вливає в серця людей невимовну пільву чогось дуже очікуваного і дуже дорогого, гладкого як оксамит і милого як спомин благородного доброго діла. Похід іде... На переді процесія архикатедральної церкви св. Юрія, в ній два Епископи, богато духовенства, хор питомців, посли і сенатори, представники ріжних організацій і т. д.

Перший священик, якого пізнають з балькону, се о. Перідон, Голяндець, що працює між нами. Пані оповідають про нього і навіть про родину його. Дивуюся, звідки вони все те знають. А другий священик, котрого пізнали в поході, був о. Капітанюк. І знов ріжні цікаві замітки, уваги.

А ось і перший надпис в поході: „Станиславівська Епархія, деканат Коломия“. Йдуть вісімками. Видно Косівщину з її характеристичними кожушками. Так перейшло бадьоро пять станиславівських груп і надійшов „Луг“. Чудове, на довго памятне вражіння: молода, здорова, бронзова кольона з бадьорими обличчами. Публика вдивляється в неї як в образ. Френетичні оплески всего народа як оком сягнути, як ухом почути! Якби ляпіна сунула і все ломалося довкруги. Мимохіть приходить на думку нерозважна кампанія проти наших „Лугів“, яку недавно перевела ґрупа наших газет, що має претенсію на „патріотизм“...

За „Лутом“ гарна ґрупа дівчат і знов групи Станиславівської Епархії, з надписами, — на переміну мужеські й жіночі, мужеські й жіночі, мужеські й жіночі. Вирізнялася Богородчанська ґрупа дівчат і жінок гарними вишивками. Йде Жидачівщина. Чути як співають релігійні пісні укладу о. Кишакевича. І знов ідуть наперемину ґрупи мужеські й жіночі, мужеські й жіночі, вишиванні, богато в них ярких червоних кольорів, але відки вони, не знати, бо не мають надписів або їх надписи несуть так, що відчитати неможливо. Цілий балькон ловить кожду букву, яка тільки мигне — і надармо. Річ ясна, що навіть така проста річ як несення прапора вимагає науки і практики. А наша „інтеліґентна“ молодь думає, що навіть роблення політики не вимагає ні науки, ні практики, тільки „вистарчить“ кидати грязь і лайку в обличча батькам своїм... І вже є „політика“.

Іде Делятин. Вже здалека біліє й червоніє і здалека видніє виразна таблиця його з добрим, чітким надписом і добре несена. Се так утішило видців, котрі надармо старалися відчитати попередні надписи, що аж заплескали в долоні на вид делятинського надпису. І гарна була ґруна.

Маленький пробіл — і надходить процесія Преображенської Церкви у Львові, з хоругвами. Перед нею маленькі милі хлопчики несуть хрест. І пити їм захотілося. Три їх було. Як пташенята прибігали по черзі до якоїсь жінки, що мала з собою посудину з водою — може мама одного з них — пили і знов бігцем вертали до обовязку свого. Прегарна картина для маляря.

І знов видно ґрупи зі Станиславівської Епархії, але деканатів відчитати не можна, бо але несуть прапори. Порядок походу прямо взірцевий. Видно надпис делятинського деканату. Іде парохія Борщів, численно заступлена, має сильний хор. І здається мені, коли його слухаю, що на кінці світа пізнавби я наших людей — по голосах. Сама молодь. Здорова як оріхи, з плечниками.

Деканат скальський, гарно виглядає, чудові строї дівчат і жінок і хор мають такий як живе срібло. А за ним іде громада зі ще живішим хором. Так хотілосяб послухати його, бо радість в жили вливає. Ба, коли минає скоро і до того надпису не годен відчитати, бо зле несе. Га, сказа се правда, що „всі до всего“ нездатні. — Деканат чортківський, могутний. Хлопці й мущини на переді, дівчата і молодиці за ними.

І знов львівські процесії з церков Волоської (при вул. Руській) і Сестер Василіянок (при вул. Зибликевича). Сильний хор.

І знов Станиславівська Епархія йшла, якісь значні ґрупи, що своїх дівчат і молодиць взяли в середину: на переді і по заду йшла мужеська молодь. З котрих околиць походили ті ґрупи, не можна було збагнути, бо надписи були або нечитке, або їх зовсім не було, або видно було тільки надпис „Станиславівська Епархія“, а ні місцености ні деканату не можна було відчитати, бо недобре несли транспаренти. Здається, що минула надпись „Устецький Деканат“, але певности не мав ніхто з видців. Надійшов сам Станиславів, по обличчах видно було нашу інтеліґенцію.

Знов якісь невідомі ґрупи і надійшов Печеніжин, мужчини на переді, а між жіноцтвом замаячило одно високо аристократичне личко жінки в сільськім сіраку. Матове і спокійне як у дуже великої пані, зі старого, панського роду. Надзвичайно реґулярне. Щось з боярині, щось з Римлянки. Росту середнього. Рухи в ході спокійні, гармонійні. Тільки в наших Карпатах і на Кавказі можна знайти такі обличча, бо в часі ріжних переворотів на великій рівнині Сарматській втікали в ті гори століттями якраз аристократи, котрі мали чого втікати. Високі і найвищі аристократи, почавши від синів св. Володимира. І на вид того аристократичного обличча жінки в простім сіряку пригадалася мені пісня-поема, здається Устиновича, про смерть Володимирового сина Святослава в Карпатах, котрого дігнала над Опором погоня Святополка:

Над річкою, над Опором
Долина зацвила,
Біля річки на долині
Самітна могила.
Над могилов Бескид гордий
Недвижимо чає
І мов дитя раменами
Курган обіймає...

І далі описує наш поет, як то „на Зелені Свята убив в бою на тім полі в погоні брат брата“. І вже девятсот літ старі верховинці наші йдучи попри ту могилу метають на неї галузя, „щоби звірі не порили княжеського гробу, щоби люди памятали каїнову злобу...“ Се дуже гарна поема і я не розумію, чому її усунули з наших шкільних читанок і заступили „доступовими творами“ в роді „творів“ сина п. Антона Крушельницького, від котрих чоловікови робиться дійсно недобре, не тільки тому, що якісь ідіоти в Харкові дали йому літературну надгороду... Очевидні і безсумнівні ідіоти.

Такі історичні реміпісценції викликає одно благородне личко, матово-бліде і спокійне, заблукане з давних століть у нашу суматоху. Якаж цікава, яка дуже цікава історія крови не одного роду на нашій не своїй землі!...

Якже богато в ній прецікавих мозаїк!

І знов маса дівчат зі Станиславівщини, але відки саме, не знати.

Вербин, сильна мужеська ґрупа з сильним хором — і здається Станиславівська Епархія скінчилася. Зачинають знов іти наші львівські процесії з Клепарова, Левандівки й Баторівки. На бальконі пізнають їх по хоругвах. Таксамо пізнають богато білих і дуже гарно вишитих хоругов з церкви св. Николая, старої надворної церкви князя Льва і потомків його, котра і досі стоїть під Княжою Горою. І пізнають процесію в церкви св. Пятниць у Львові.

А потім зачинає йти Перемиська Епархія, найстарша з істнуючих тепер епархій Галицької Землі. Перший надпис, який бачу з сеї епархії, несе Бориславська ґрупа, велика, в ній добре одягнені дівчата. А потім якась ґрупа з надписом, котрого не можна було відчитати — і забіліла маса білих дівчат. Турка. А потому деканат рудецький, вже й хлопці в білих одягах і вишиваних сорочках, а дівчата представляють сильно кольористичну ґрупу, білу і червону. За нею йде чисто мужеська ґрупа з Ліська, котра має навіть санітетів, за нею чисто дівоча велика ґрупа.

Деякі ґрупи з перемиської Епархії вже очевидно мають таких орґанізаторів, які наперед подумали над тим, як у великім місті нести прапор: вони приставили до прапора двох людей, оден держав жердку прапора і ніс його, другий держав кінець матерії прапора й час до часу напинав її так, що цілий зміст надпису було знаменито видно.

Йде парохія Дротобич, гарно одягнене жіноцтво, так і видно на ньім стару культуру старого міста. Не злий хор. За нею парохія Лужок Долішній, в ній звертають на себе загальну увагу три дуже гарні дівчата, що держалися разом.

І знов львівська процесія зі Знесіння. Тут дзвонять перші дзвіночки, діти їх несуть і дзвонять на велику втіху собі і радість публиці. Знесінська процесія велика, переважають жінки і дівчата.

І знов Перемиська Епархія. Йде Самбір, без надпису, але з балькону пізнають його, бо якже не пізнати того нашого міста, де вчився один з найрозумніших гетьманів України, Петро Конашевич-Сагайдачний, котрому якісь українські тумани причіпили в пісні, що „проміняв жінку за тютюн і люльку“... Йдуть Містковичі, пов. Самбір, дек. Добромиль. Йде Лужок Долішній, мущини перебрані за наддніпрянських козаків, в червоних шараварах і білих сорочках. На нашу думку булоб лучше, якби кожде село виступало в своїх одягах, а не в театральних, бо такий похід то не маскарада.

Дивлюся на годинник: похід тревав вже рівно годину.

Йде наш улюблений і дорогий Яро-

славль, город оснований Ярославом Мудрим, сином Володимира В., тим самим, що на півночи оспував Дорпат, званий також Юревом, бо Ярослав мав кромі словянського імени ще й християнське ім'я Юрій. Ярославська група одна з найбільших, окремо мужеська, окремо йде жіноча, обличча інтеліґентні, на переді ярославське міщанство, за ним видно селянські одяги, дівчата й молодиці дуже гарні, в прекрасних горсетках. Очевидно, в тій граничній кріпості стояла добірна залога наших князів, довго стояла.

Іде найстарша зі столиць нашої Галичини. Володареве місто Перемишль, де сидів на престолі батько Ярослава Осмомисла, за котрого голови наша невеличка Галицька Земля видержала рівночасний напір Польщі, Угорщини і Наддніпрянської України: бо тугий галицький жовнір, і як тільки має добрий провід, то чудеса докаже. Перемиська група велика, мужеська менша, жіноча більша, вона найбільша зі всіх дотеперішних жіночих груп. В ній видно багато жінок в інтеліґенції.

На вид груп з наших західних окраїн зачала мені звеніти в ухах вже давно в нас забута прегарна пісня-поема:

Понад Сяном над зеленим
Простяглася площа,
По сім боці Русь Червона,
По тім боці Польща...
По сім боці руські дзвони
Вили - завивали,
По тім боці заточенця
В домовину клали...

Та де тут про домовину згадувати! Тут така гарна молодь йде! Така дійсно гарна! І дерева зачинають пупінки пидавати. І навіть якби очи замкнув, то по запаху землі пізнати, що се початок весни — не тільки в дослівнім того слова значінню. Так, уже чути в воздусі, що коли навіть найнизші касти парій і чандалів в Індії зачинають собі здобувати самоуправу, то се річ преціпь неможлива, щоб таке племя як те, що пересувається тепер улицями Львова, могло ще довго не мати голосу в управі Рідним Краєм своїм... (Далі буде).

Летючки комуністів на святі УМХ

Один з читачів нашого орґану був ласкав передати нам до редакційного ужитку летючку, котру комуністи пробували розкидати в часі свята „Українська Молодь Христові“. Вона писана машиновим письмом, на одній стороні й підписана так: „Львів, в травні. Окр. К-т Ком. Парт. Зах. Укр.“. Автор тої летючки правдоподібно Жид або Поляк, бо мова її як на Українця рішуче неможлива, н. пр. є такі звороти: „З посилюючоюся (!) крізою“ і т. п. Зміст летючки сим разом менше оклепаний як у ком. летючках буває: Проти Польщі летючка звертається не конче остро, бо між Варшавою й Москвою тепер небувале наближення. Найбільша лють летючки звернена проти Японії, Гітлера, клеру, ну і розуміється проти орґанізування української армії. Того останнього особливо не люблять комуністи, вже вслять пити рицінус у Гітлера, ніж бачити якийнебудь завязок української армії, бо то, кажуть, страх як пошкодилоб „пролетаріятови“. І тому кричать у летючці: „Геть з орґанізуванням контрев. української армії! Хай живе УСРР“. Розуміється, бо УСРР ніякої армії не має і поки Україна звязана московськими ланцами не буде мати. А сего власне треба московським наїздникам і явкам. Якби там була українська армія, навіть „комуністична“, то на вид того, що московські злочинці роблять з Україною та її народом булаби прецінь вже безліч разів робила отверті повстання проти „братньої“ соціялістичної республики. І тому платні аґітатори мають особливо острий наказ з червоної Москви, що на цілім світі нема такої шкідливої річи „для добра пролетаріяту“ як булаби яка небудь українська армія. Навіть нагайки козаків царя Николая не булиб такі шкідливі „для пролетаріяту“ як українська армія. Аякже...

Не дивота, що наша свідома молодь, побачивши в часі обіду платних московських драбуг з тими відозвами, заявила їм, що як зараз не заберуться разом з летючками, то зробить з ними короткий процес таки на місци, тільки трохи оподалік від каплиці, в Стрийськім парку. Се відразу помогло і „товариші“ з пошаною, яка все належиться енерґічним людям, що вміють обстояти своє, відійшли роздумувати над „любовю“ до них українського народа.

ХТО ВИНЕН?

Гадяцький договір і Українці*).

Так отже замісць Гадяцького договору з 1658 р. Україна одержала другий Переяславський договір з 1659 р.

„Польщі можна було ставити умови, — жічить М. Грушевський оповідання про 1658—1659 рр. на Україні — вона, почуваючи себе надто слабою, готова була йти на уступки, по крайній мірі тимчасові, як вона надіялася. Та народні українські маси не хотіли й чути про поворот до Польщі і серед самої старшини показалося роздвоєння. Примушені тимдо повороту під власть Москви, автономісти — то є все, що було порядніше й політично розвинене серед старшини, — хотіли шляхом взаїмних уступок створити модус вівенді під верховенством Москви. Але московське правительство, числячи на слабість автономістів, рішило з ними не церемонитись і загрозою оружної сили примусило їх принити свої умови.

Таке було відношення Українців до Гадяцького договору й такий був вислід того відношення. Навіть Татари не зробили нам тоді тілько шкоди, що зробили Українці самі собі. Що більше, Татари тоді помагали леґальному українському Гетьманови, будувати нашу державу, тільки свої не дали...

Коли глибше поглянути на те поведення Українців та на його наслідки, то не можна не ствердити, що неґативне відношення Українців до Гадяцького договору було великою історичною помилкою. Бо колиб Українці, замісць бунтуватися проти того договору та його творця гетьмана Виговського, помогли були Виговському зорґанізувати Велике Князівство Руське, то при тодішній слабости Польщі залежність України від Польщі булаб більше формальна ніж фактична. Та й та формальна залежність булаби в міру кріпнення Великого Князівства Руського чимраз менша і з часом вона певно й зовсім усталаби. Бо колиб гетьман Виговський мав був змогу негайно після заключення Гадяцького договору зорґанізувати українське правительство, український скарб і — найважніше — українську армію при підпертю всієї України, то при тодішнім безсиллю Польщі з одного боку, розгромі Москви з другого і приязни кримських Татар з третього — повна незалежність України булаб фактом, про який не можна мати ніякого сумніву.

На жаль, так не сталося. Українські маси послухали замісць свого Гетьмана — аґентів Москви і помогли їй поневолити Україну. І хоч пізніше прийшло каяття, та вороття вже не було. Зовсім подібно, як се повторилося на Україні в наших часах...

Такі рефлексії на тлі Гадяцького договору України з Польщею приходять до голови Українця. Замітна річ, що навіть Грушевський, котрий все своє життя тай у всіх своїх писаннях був прихильником товпи, тут мимохіть (хоч далі також повторяє свою постійну пісеньку про потребу „вдоволювання“ товпи) виїмково осуджує виступи української товпи проти гетьмана Виговського і проти Гадяцького договору з Польщею. Осуджує зовсім справедливо, бо той договір, хоч не був ідеальний, то міг бути основою до будучої незалежности України.

А якіж рефлексії може Гадяцький договір викликувати серед Поляків? Думаємо, що ріжні. Як у кождого народу, так і в Поляків є два роди людей, що займаються публичними справами: 1. Оден рід людей, котрих далеко більше, думає на коротку віддаль. Той рід людей очевидно ще й нині осудить Гадяцький договір як дуже некорисний для Польщі, розумуючи ось як: Гадяцький договір в разі його виконання булби допровадив до усамостійнення України й ослаблення Польщі. 2. Другий рід людей, котрих дуже мало (і до котрих належали дуже нечисленні творці Гадяцького договору по польській стороні, які думали поважно дотримати того договору), може думати інакше. До того другого роду людей, належав між ін. співтворець Гадяцького договору римокатолицький єпископ Беліна Пражмовський, котрий по трагічнім закінченні Гадяцького договору розстрілом Виговського ясно здавав собі справу з того, відки мало прийти найбільше нещастя для старої Польщі і смерть її як держави.

Отже до того другого роду людей між Поляками, котрі вміють думати на дальшу мету, звертаємося з пригадкою, що вони мають обовязок подбати про виконання зобовязань, які супроти України взяла тоді на себе леґальна влада старої польської держави. Ми не покликаємося на сей їх обовязок тому, що він записаний „у старих пожовклих паперах“, тільки робимо се тому, бо історія виказала, як тяжко відпокутували обидва народи за невиконання Гадяцького договору, продуманого й заключеного найліпшими й найрозумнішими з наших батьків (що признає навіть Грушевський). Минувшина виказала понад усякий сумнів, що гріб старої державности Польщі зачали копати з хвилею зломання Гадяцького договору. Хто має політичний інстинкт самозбереження, той мусить вичути, що й тепер історія може виказати анальоґію, тільки ще страшнішу, ніж колись.

*) Гл. „Н. Зорю“ чч. 27, 28, 30 і 32.

Далекосяглі польсько - німецькі розмови

Канцлер Гітлер відбув з польським послом в Берліні Висоцьким розмову в присутности міністра загран. справ фон Нойрата. У звязку з тим польський міністр загран. справ Бек приняв на авдієнції німецького посла у Варшаві фон Мольткого. Мін. Бек ствердив у розмові, що польське правительство рішене як найстисліше поступати згідно з істнуючими договорами. Обі сторони повинні розглядати і трактувати спільні справи безпристрасно. Незалежно від авдієнції посла Висоцького в Гітлера, відбулися окрім того довгі розмови між мін. фон Найратом і пос. Висоцьким. Бюро Конті твердить, що на тих конференціях порушено важні питання для обох держав. Німецька преса підчеркує далекосяглість значіння тих конференцій (ПАТ).

Совітсько-японська війна висить у воздусі

З Лондону доносять: Манджурсько-совітський конфлікт грозить кождої хвилі вибухом отвертих военних ділань. На великім просторі Сибіру Совіти зарядили мобілізацію резерв. Червона армія очікує наказу, щоб увійти в Манджурію. Японія також горячково приготовляється до збройного виступу проти СССР. Тому що війна на джетольськім фронті ще треває, Японія покищо вислала літаки, котрі кидають бомби на зелізничі тори, щоб унеможливити дальшу концентрацію червоної армії над границею Манджурії. Совітські літаки запускаються в глибину Манджурії, щоби провірити сили противника, при чому нерідко приходить до воздушної боротьби між летунськими ескадрами. Японія горячково укріплює Порт-Артур. Уставлено зенітові армати. Тисячі людей працюють над зміцненням укріплень. Японські кораблі звозять нові армати. Потверджуються вісти, що Японці зістрілили три большевицькі літаки.

Ювилейні Збори Т-ва „Дністер“

Дня 27. IV. с. р. відбулися у Львові ювилейні загальні збори Т-ва Взаїмних Обезпечень „Дністер“ (39-ті з ряду) при участи около 30 делегатів та представників української національної преси. В 1932 р. минуло 40 літ від основання Т-ва „Дністер“. Збори відкрив о год. 10.45 през. Надз. Ради радник Р. Сосновський та предложив на голову Зборів д-ра Ст. Федака, що прийнято через аклямацію. Д-р Ст. Федак подякував за вибір і виголосив коротку промову. Минає вже властиво 45 літ від основання „Дністра“. Найбільше причинився до його основання рад. Бережницький. В тих часах було богато людей, які не вірили, щоб український нарід міг повести сам таку інституцію. Треба було зібрати 50.000 гульденів основного капіталу. Богатьох відстрашувало банкроцтво „Общого Кредитного Заведення“. Не богатші, але біднішні складалися на „Дністер“. Першим директором був пок. Кулачковський. Він віддався цілою душею т-ву і зединав загальне довіря „Дністрови“. Ми помагали богатьом студентам, котрі заробляли як писарі в „Дн.“ і в сей спосіб могли кінчити студії. Крім сего ми давали студентам стипендії. „Д.“ боронив все прав української мови. На кождє неукраїнське письмо вносили ми жалобу. В сей спосіб ми примусили всіх писати до нас по українськи. Війна знищила наш дорібок. Наступили великі зміни політичні та економічні. Влада почала робити всякого роду експерименти з П. З. В. У. Нас підірвала, їм не помогла. Мусимо піднестися знов до передвоєнного стану. Якби не всі, але тільки половина Українців в Галичині обезпечилася в „Д.“, тоді ми стоялиб дуже добре. Вкінці побажатиб, щоб за 10 літ наше 50-ліття ми обходили серед змінених обставин, таких, яких ми собі бажаємо. — На секретаря покликав голова д-ра І. Ґ и ж у. На внесок сен. д-ра І. М а к у х а прийнято до відома протокол останних заг. зборів без прочитання його. Сей протокол це нотаріяльний акт, отже до нього не можна додавати ніяких поправок. Відтак през. д-р К. Л е в и ц ь к и й виголосив реферат на тему: „Сорок літ діяльности „Дністра“: Світлі Збори! Мені доручено представити короткий огляд діяльности „Д.“ за 40 літ. Цілих 10 літ велися в краю наради над тим, чи закладати українське асекураційне т-во. Я був ще дитиною, як до моїх родичів заходили агенти ріжних чужих товариств обезпечень. Кождий агент захваляв своє т-во, інших називав банкротами. Чому чужі мають нас все використовувати, а ми не можемо мати свого асекураційного т-ва? Так говорили одні. Інші казали на те, що нема в нас ні людей, ні грошей до того. В 1874 р. наші батьки покликали до Львова представництво чеського асекур. т-ва „Славія“ з Праги. Воно почало в нас вести асекур. акцію, одначе довго не видержало. У нас були добрі спеціялісти від асекурації, як Денис Сімкевич (помер 1908 р.) та Льонгин Лукашевич (пом. 1889 р.). Вони працювали в Росії, Німеччині та в ін. краях в тій области. Отже люди були в нас все, але не було віри в силу українського народу. Треба було ждати десятки літ, заки найшлися люди, що мали волю і віру. Основниками „Д.“ були: Василь Нагірний, д-р Ст. Федак, д-р Дамян Савчак, Теофіль Бережницький, Кость Левицький та інші. Концесію одержано з Відня 7. XII. 1891 р. з тим, що до кінця червня 1892 р. муситься зібрати 50.000 гульденів. Тодішний намісник Галичини, пр. Казимир Бадені згодився на концесію, бо думав, що основники не зберуть такої суми, а якби навіть заложили т-во, то воно скоро розлетиться. Так низько цінив нас тоді наш противник. Наші батьки заслужили собі на те. Та сим разом до того не дійшло. Велику журбу мали основники в зібранням тих 50.000 гульденів (100.000 корон). Відстрашував приклад „Общого Кредит. Заведення“ і „Крилошанського Банку“. Основники мали дуже богато праці. Заходи їх підпирало щиро „Діло“. В першій половині 1892 р. „Діло“ було переповнене статтями, закликами, інформаціями про ту акцію. „Діло“ богато причинилося до повстання „Дністра“. Перші конститууючі збори відбулися при участи 48 членів. До першої Надзірної Ради вибрані були: Теофіль Бережницький, голова, Анатоль Вахнянин, д-р К. Левицький, Е. Левицький, М. Рожанковський, д-р Ст. Федак, В. Нагірний, о. Л. Туркевич, о. Й. Онишкевич, Т. Стахевич, о. Ґ. Торонський, д-р Т. Кормош. Почесним президентом вибрано кардинала Митр. Сильв. Сембратовича. Перші Заг. збори відбулися 29. VI. 1892 р. Директором вибрано д-ра А. Горбачевського. Коли сей відмовився, став технічним директором Ярослав Кулачковський. В березні 1893 р. став він провізоричним директором і вже в липні 1893 р. іменувала його Надз. Рада постійним директором. Він був зразковим директором, віддав цілого себе т-ву. „Дністер“ відразу виказав здоровий розвиток. В першім пятилітті, в 1892—7 р. „Д.“ мав 158.000 поліс на 184,000.000 кор. Виплатив 860.000 кор. відшкодовань. Власний фонд виносив 354.000 кор. В II-ім пятилітті, 1898—1902 р. було 439.000 поліс на 457,000.000 кор., виплачено 2,237.000 кор. шкід, фонд 839.000 кор. В III-ім пятилітті, 1903—1907 р., було 931.000 поліс на 915,000.000 кор. Виплачено 5,505.000 кор. шкід, фонд виносив 1,965.000 кор. В 1894 Надз. Рада ухвалила заснувати ще т-во взаїмного кредиту „Дністер“. Зачалася організація кредитових кооператив, повстав Краєвий Союз Кредитовий, теперішний Центральний Кооперативний Банк. Асекураційна та кредитова діяльність „Д.“ стрінула щиру піддержку українського громадянства, передовсім духовенства. Свій розвиток „Д.“ завдячує жертвенній праці своїх службовників і агентів. Великий удар для „Д.“ нанесла смерть дир. Я. Кулачковського 7. IX. 1909, в часі найбільшого розвитку т-ва. По нім став директором д-р Ст. Федак. До Надз. Ради входили тоді: д-р Е. Олесницький, д-р В. Охримович, о. О. Торонський, В. Нагірний, д-р Ф. Евин та інші. Почесним президентом був тоді Митрополит Шептицький. За 25 літ своєї діяльности (1893—1617) „Д.“ виплатив понад 20,000.000 кор. відшкодування. Фонди дійшли до 8,526.000 кор. Понад 500.000 кор. виплачено на національні цілі. (Д. б.).

З вистави образів О. Кульчицької

Пейзаж (Краєвид).

В. МАРКОВЕЦЬКИЙ

У ДОСВІТКАХ

Боротьба людини з тигром.

Колиж їм скінчилася мандрівка та межею між сьогодні й завтра постелився вечір розстаня, розпалили останню ватру.

Горіла вона в кітловині між обрисами немов причаєних гірських верхів — у ніч, що зорями моргає до місяця захованого за серпанком прозірчастої мряки та шепоче безуговним, далеким шипотом потока.

Сині, пурпурові, жовті, червені, білі язики зливалися в гармонійну цілість. Хвоя кидала у простори рої іскор, мигали якісь тіні, а полумінь то стелилася низом, то стріляла в висоту.

І перед мандрівниками заслуханими в відвічну поезію ватри замерехтів образ.

— — — — — — — —

Рівнина, поросла високою ковилю бігла филями в обрій. Кріваве сонце лятало на вечірному прузі. Праворуч видовжувалося тінню пасмо скалистих горбиків, що стіною вривалися над рівниною.

У тьмавій печері, вижолобленій водою в стіні скалистої прірви, сиділо їх двоє: Він і Вона. Блеск невеличкої ватри ледви освітлював їх.

Вона загорнена у звірячу шкуру, волосом наверх, дбайливо підсовувала хмизу з невеличкої купки до вогнища.

Він лежав у куті, згорнений клубком. Відблиск ватри освітив малі, глибоко всаджені очі, взад похиле, низьке чоло та міцні щелепи у гущі скуйовдженої бороди.

Час до часу дзвінко вдарила об камінь долівки капля води, затріщала обхвачена вогнем галузка.

Десь далеко обізвався глибокий, дужий рев.

Здрігнулися обоє.

Здавалося, що рев приближався... Ось стократним гомоном відбився від скалистих узбіч горбків, прорвався вузьким проходом у печеру.

Це він: Великий Зуб, печерний тигр вийшов на лови.

Вже трету зміну дня кружляє він довкруги виходу. Вже трета зміна ночі проминула від часу, як Великий Зуб пожер їх молоде.

У них вже не стало поживи. Ще трохи — й помре вогонь.

З кутків печери скалить зуби примара темряви. Пожре вона вогонь, то й їх пожре Великий Зуб, або й труслива гієна...

Звірюка зблизилася до входу в печеру. Ніздря людини, повні її важкого духу, здрігнулися, відслонюючи кріпкі кли.

Великий Зуб при вході в печеру облизався.

В його тісному лобі сновигалася пригадка смачної добичі, що мала такий самий запах, як той, що крізь щілину добувається з димом, з печери.

Глухо заревів.

Дим відстрашував його.

В гортанці людини клекотіла лють. Мущина рвучко підірвався з місця. Сутуловатий, широкоплечий, на коротких ногах — спирався на важкій довбні, вибиваній кремінням, засмажуваній у вогні.

Перекочуючись з боку на бік, зблизився до виходу і зник поза ним.

А вона остала в печері. Неповорушна, сторожка, заслухана.

Короткий, боєвий рев Великого Зуба привитав появу людини.

Тиша... і щось мов важка камінюка скотилося по узбіччі.

Рик і рев... глухий відгомін удару... болісне скавчання... і знову рев... і муркотіння...

Не видержала. Присунула решту хворосту до вогню і вискочила з печери.

Внизу качалися два тіла сплетені боротьбою: Його і Великого Зуба. Він упявся зубами в шию звірюці, Великий Зуб рвав кіхтями і кидав собою по камінню: старався звільнити себе від противника, що оплів собою його гнучке тіло.

Покинута довбня валялася оподалік. Притьмом хватила її обіруч. Піднесла в гору, підступила близше і чекала нагоди. А коли звірюка опинилася зверху, спустила довбню на вигинчастий хребет тигра.

Захрустіли торощені кости.

Ще раз і ще двічі підносила й опускала важку довбню на вужовище мязів під гладкою шкурою.

Напяті мязи звірюки приослабли. З прокушеної шийної бючки струмком ригнула кров. Великий Зуб витягнувся і захарчав.

Тоді спинилася.

Потім розплела сплетені тіла.

По довгій хвилі чоловік зарухався. Хитаючись, звівся на ноги.

Смеркало. Кріваве сонце вже лиш рубцем визирало зза обрію. В природі була тиша, як звичайно перед заходом сонця.

І нагло цю тишину прорвав оклик з широкої, міцної груди людини.

Випростований — глядів чоловік заходячому сонцю вслід. Не чув болю у ранах, з яких рясно стікала кров. На межі двох епох — кидав у простори побідний, боєвий оклик переможця...

— — — — — — — —

Ватра гасла. Гусли тіні і кидали на ватру холодний морок. Образ гас і розпливався...

Зїзд „Рідної Школи“

4) По перерві Верифікаційна Комісія поставила внесок прийняти протокол попереднього зїзду РШ. Прийнято. Також прийнято її внесення, щоб на будуче втягати до протоколу тільки зміст промов. Сего внеску не уосновано і ніхто уосновання не домагався. — Проф. Ластовецький поставив внесення вибрати Комісію Внесків в складі: дир. Пенцак, дир. І. Герасимович, о. А. Каштанюк, п. І. Доманський і студ. Я. Старух. Її вибрано одноголосно. — В дискусії по кількох мінутах мовчанки перший забрав голос дир. Н. Данищ (Станиславів): Тому що ніхто не забирає голосу, видно що всі годяться з напрямом діяльности Головної Управи РШ. Ставлю внесення: прийняти до відома звіт Гол. Управи та ухвалити абсолюторію уступаючій Гол. Управі РШ. — Студ. Д. Штикало: Шановні Збори! Я хотів сказати загальні уваги, актуальні на всіх наших зборах. Протокол попереднього зїзду не відчитувано тут тільки його провірила Верифікаційна Комісія. Таксамо треба зробити зі звітами. Референти не можуть подати точних звітів, бо на те нема часу. Тому з устних звітів не можна собі виробити ясного поняття про діяльність т-ва. Загальні Збори не повинні полагоджувати тільки самі формальности. Їх треба полагодити перед заг. зборами. На зборах закінчується один етап і намічується другий етап діяльности т-ва. Адміністраційний рік повинен кінчитися на 1 або 1½ місяця перед заг. зборами. Управа РШ повинна видати друком звіт хоч місяць наперед і розіслати всім кружкам і тим, що інтересуються РШ. Бо на заг. зборах всі перетомлені слуханням довгих звітів. Хоч минулого року Гол. Управа видала звіт друком але його роздано вже на салі підчас зїзду. Отже не було фізичної змоги його проаналізувати. На наших зборах все не стає часу обговорити найважніші справи. Бо замало 1 день на зїзд, треба хоч два дні. Сам звіт п. секретаря РШ. повинен виглядати дещо інакше. У звіті сказано: „Відбувся цілий ряд анкет“. Що значить: „ряд“? Кілько було тих анкет? Або: „Число Кружків зростає“. 50 проц. кружків „Рідної Школи“ істнує лише на папері. Звіт з діяльности „Р. Ш.“ не мусить бути перевантажений цифрами, котрі часто нічого або дуже мало говорять. Важна річ, щоби в звіті було унаглядненo, котрі напрямні й ухвали виконано, а котрі ні і чому, що виконано старанням Гол. Управи а що виконало громадянство. Звіт має дати синтезу праці. Такий звіт надавби напрям дискусії і сповнивби своє завдання. Тепер порушу дуже правдиве питання. Знаємо серед яких обставин працює „Р. Ш.“ Одначе не про те розходиться, щоб істнувала хочби яканебудь школа, але така, яка нам потрібна. Коли вона буде кепська і не сповнятиме своїх завдань, то ми, націоналісти, будемо її поборювати. На Волині в Рівному учителем в тамошній гімназії є стопроцентовий хрунь. Громадянство відмовляється давати гроші. Сю особу я міг би назвати, колиб від мене хто того зажадав. Людей того рода треба усувати з кругів „Р. Ш.“ Є випадки затрати особистої гідности серед рідношкільного учительства. Се треба викорінювати. Особливо треба звертати увагу на моральну вартість людей, що працюють у школах „Р. Ш.“ Звіт треба печатати півтора місяця перед зборами і розіслати його делегатам. Треба оживити тих 50 проц. недіяльних кружків. В тій ціли треба скликати шкільні конгреси на місцях. Справа з висилкою делегата „Р. Ш.“ до Америки досить дивна. Поїздка делегата до Америки принесла лише 619 дол. а зібрано понад 4000 дол. Канцелярське приладдя з тої подорожі коштувало як виказує звіт аж 72 доляри! Тепер морґ поля можна купити за ті гроші. Жадаємо докладніших вияснень в тій справі. — о. мітрат Базюк: Ви, Пане, місцевий, і могли в тій справі спитатися, на те є контрольна комісія. Ви опираєтеся в своїх закидах на ворожу нам американську пресу. Маєте говорити лише до звіту. Відбираю вам голос. — Голос з кругів молоді на салі: Ставлю внесення, щоби предсідникові уділити вотум недовіря. — Предсідник ставить сей внесок під голосування. За внеском заявилося кілька голосів. — др. Рослик: Прошу о голос в формальній справі! Рішучо нема підстави відбирати голос сему молодому чоловікові. Він говорить до річи. Відкликуюся до Зборів, чи має він дальше говорити. — Предсідник ставить цей внесок під голосування. Зїзд ухвалює, щоби п. Штикало дальше говорив. — Студ. Штикало дальше: Збори мають чейже право спитати, чи кошти подорожі були дійсно такі великі і треба спитати, кілько грошей приходить в Америки без поїздок, бо коли Гол. Управа докладалаб до поїздок, то вони безцільні і зайві. (Оплески навіть серед старших).

(Далі буде).

Свобода се потреба небогатьох, вибраних. Тому її можна зменшувати безкарно. А рівність люба більшости. (Наполеон).

ПРАВНИЧІ СПРАВИ

Маєткова данина ухвалена. Скарбова комісія сойму ухвалила надзвичайну меткову данину на пятиліття 1933—1937. Ту данину платитимуть ті, що платять податки ґрунтовий, промисловий і від недвижимостей. Увільнені від тої данини будуть нові будинки і надбудівки, викінчені в часі від 1 січня 1923 до кінця року 1937, як також рільні господарства менші ніж 7 гектарів і більші тоді, коли їх державний ґрунтовий податок не більший ніж 25 зол. річно. Дальше будуть увільнені від тої данини ті торговельні, промислові й рільничі підприємства, котрих оборот устійнений для виміру державного промислового податку не більший ніж 20.00 зол. річно, а з недвижимостей ті, котрих річний дохід устійнений для виміру держ. податку від недвижимостей не переступає 1000 зол. річно. Платники ґрунтового податку платитимуть ґрунтову данину так: оплата до 60 зол. буде вимірена в висоті 20 проц. ґрунтового податку, понад 60 зол. у висоті 40 проц. ґрунт. податку. Платники промислового податку, коли оборот їх устійнений скарбовою властю вагається в границях між 20.000 і 50.000 зол., а при зричалтованім податку вище 27.000 зол. — платять по 40 ґр. від кождої тисячки зол., а при обороті поверх 50.000 зол. по 60 ґр. від кождої тисячки. Власники недвижимостей, коли їх дохід з тих недвижимостей вагається від тисячки до двох тис. зол., платитимуть 40 ґр. від кождих 100 зол., а по 60 ґр. від доходу вище 2.000 зол. — Маєткова данина має принести річно 24 міл. зол., з того 19 міл. мають дати платники податку ґрунтового, 10 і пів міл. платники податку промислового і 3 і пів міл. властителі недвижимостей. Коли котрась ґрупа не дасть того, що на неї припадає, тоді данина буде підвисшена поодиноким податникам, може наступити й обнижка, коли якась ґрупа дасть більш ніж на неї припадає. Для платників промислового податку підставу до обчислення данини становитиме оборот устійнений властями на два роки перед пібранням данини, а для властителів недвижимостей дохід устійнений в тім самім році що данина.

Кілько належиться за адвокатські чинности? Розпорядком міністра справедливости з 13. II. 1933 р., (Д. з. Р. П. ч. 11. поз. 77), який обовязує вже від 1 березня ц. р. унормовано винагороду адвокатів за їхню працю, як слідує: I. Адвокатові належиться в засаді за його працю від клієнта така винагорода, на яку клієнт перед тим погодився. II. Коли не було згоди, то винагорода адвоката виносить: 1) В цивільних справах: а) 15 зол. при присудженій претенсії до 150 зол. б) 25 зол. при присудженій претенсії від 150 до 250 зол. в) 25 зол. за перших 250 зол. присудженої претенсії повище суми 250 зол. ґ) 5 зол. за кождих розпочатих 50 зол. присудженої претенсії понад квоту 500 зол. ґ) 50 зол. за перших 500 зол. присудженої претенсії повище суми 500 зол. д) 8 зол. за кожних розпочатих 100 зол. присудженої претенсії понад квоту 1000 зол. ж) 90 зол. за перших 1000 зол. присудженої претенсії понад квоту 1000 зол. а з) 6 зол. за кожних розпочатих 100 зол. понад квоту 2000 зол. Належитости за вищі претенсії не подаємо. 2) В карних справах: а) 15 зол. перед городськ. судом. б) 30 зол. перед окруж. судом. в) 50 зол. перед апеляц. судом. ґ) 75 зол. перед найвищ. судом. Коли справа складна й вимагає більше часу й праці в процесі, то адвокат має право жадати відповідно вищої винагороди за свою працю. („Правні Поради“ ч. 2 (8)).

Збори Т-ва „Сільський Господар“

7) Філії працюють слабо, їх змусимо або до інтенс. праці, або до ліквідації. Кружки, які зле працюють, також будемо розвязувати. З кружками будемо порозумінватися через філії, коли ті філії самі будуть працювати, коли ні, то безпосередно з кружками. В філіях мусимо наладнати тісну співпрацю з кооперацією. Боїмося, що незабаром не стане нам агрономів до праці. Поширюватимемо секції суспільної охорони і гігієни. В першій мірі мусимо дати працю всім нашим безробітним агрономам. Хай працюють хочби від 60 зол. місячно вгору. Буде встановлений інспектор аґрономів, що обїздитиме по повітах і надаватиме доцільний напрям праці. Творитимемо хліборобський вишкіл сільської молоді уладжуванням конкурсів в ділянці годівельній і ростинній. В агротехніці займемося садівництвом, виноградництвом і збільшенням площі пашні. Часопис „Сільський Господар“ має виглади на дальше поширення. Тут розбудовуватимемо сітку ґуртових й одиничних передплатників. Книжкове видавництво: Наш календар має великий попит. Друкується книжка про садівництво, про годівлю свиней на бекони, появилася вже книжка д-ра Е. Томашевського про птахівництво. — Дискусія над пляном праці і проектом буджету на 1933 р.: інж. Баричко: В парі з виданням кличів про садівництво, огородництво і т. п. треба також організувати збут тих продуктів. Великим улекшенням у збуті сільсько-господарських продуктів моглиби бути т. зв. збутові крамниці. Тоді міські пані і жидівки та жиди не поштуркувалиби наших селян на ярмарках. Друга справа не зясована в предложеному плянї це постачання розплодового матеріялу: кріликів, курей, кіз і т. п. Тепер є вже богато селян, що спеціялізуються в окремих ділянках господарства (кози, крілики, огородництво). Агрономи постійно говорять селянам про потребу сортового насіння на засів. Одначе нема де його дістати. Треба зорґанізувати продукцію такого насіння. Треба дати поміч селу в наладжуванні помічних варстатів праці (ковалі, ткачі, бондарі і т. п.). Треба видати книжечки, які інформувалиби, чого вимагає від нас ринок, які сорти, і якости потрібні і який на них збут. — Луцький М.: В Польщі стала тепер актуальна справа поширення площі управи льону і конопель. Це випливає з примінюваної засади самовистарчальности. У Вильні заложено фабрику, що переробляє ці продукти. Леном і коноплями хочуть заступити заграничну вату. Нехай також наша централя подбає за дешеве насіння льону. Потрібна брошура про спосіб і користи управи льону. Опіка над продукцією не наладнана. Рільничі конкурси молоді ще дуже слабо поширені. Доконче треба створити контролюючий апарат. — Дир. Павликовський: Головні ділянки сільсько-господарської продукції вимагають зусиль, щоб усунути печуваний визиск продуцента. Лучається, що корова пр. коштує 60 зол., а її убій 120 зол.! Головний дохід селянина походить з годівельної продукції. Тому в першу чергу мусимо заопікуватися сею ділянкою. Огородництво вимагає великої спеціялізації й консервації продуктів. Воно теж дуже ризикове. Ми маємо природний монополь на пшеницю, льон і коноплі. Нині маємо вже навіть вату з льону, котра показалася більше гігроскопійна ніж бавовняна вата. Щодо організації ремісництва на селі, то тут маємо сумну статистику. Вона виказує, що скількість ремісників по селах неймовірно паде. Що це значить? Ніщо інше як те, що сільські ремісники не викупляють промислових свідоцтв і звивають варстати. — Д-р Храплливий: Ми моглиби спровадити расові кози з Моравії, колиб знайшлися відборці на один ваґон тих кіз. Про управу льону вийде брошура. — Дир. Павликовський: Статистика виказує, що в підгірських околицях годівля корів паде, натомість скоро росте годівля кіз. Це наглядно вказує на скоропоступаюче зубожіння населення тих околиць і на пригожий ґрунт для кіз. Справу сю візьмемо під увагу. — Плян праці і буджет „С. Г.“ збори затвердили одноголосно. Відтак відбувся вибір Головної Ради „С. Г-а“ в отсім складі: голова о. мітрат Тит Войнаровський; члени: селянин Кернога Мих., пос. Луцький Остап, інж. Мудрак Ю., о. Онишкевич Стецан, інж. Творидло М., Луцький Мирон. Заступники: Тиктор Іван, видавець, пос. Чукур Юра. Контрольна Комісія: дир. Капуста Миколя, інж. Скоропада Іван, дир. Мудрик Андрій; заступники: др. Левицький Вол., (Коломия), інж. Еліяшевський Гнат. На запит інж. Лащука, чи не булоби вказане розвинути в нас домашнє перерібництво овочів на вина і консерви, відповів сен. Павликовський, що ту справу наладжується на Покутті. Збори тревали від год. 10.30 рано до 5.40 пополуд.

Вітаміни в моркві

Цим питанням займалося трьох американських дослідників: Гауз, Нельсон і Габер. Розшуки виказали, що в зовнішних верствах є далеко більше вітамінів як у внутрішних. При обтереблюванню відпадають саме ті зовнішні верстви. Весною одержує наш організм менше вітамінів як в літі й тому радимо чистити моркву щіткою.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

На свято молоді прибула отся телеграма Св. Отця до Митр. Шептицького: Святіший Отець передає свої батьківські побажання для щасливо продуманої торжественної релігійної маніфестації української католицької молоді, побажання як найобильніших спасенних овочів. З цілого серця благословить Вашу Ексцеленцію, Епископат, Духовенство, Нарід і дорогу українську молодь, що є запорукою все живішого і пліднішого християнського життя. Особливо благословить заміри щодо Католицької Акції. Дає повний відпуст за звичайними умовинами. Підписано: Кардинал Пачеллі.

Ростемо! В снятинськім деканаті скорим темпом і з гарним успіхом відбулись духовні св. Місії в слідуючих парохіях: 1) В Рожнові в травні 1932 Місія, від 23—29. IV. Місійна віднова; 2) В Волчківцях 1933 р. Місія; 3) В Завалю 1932 р. Місія і Місійна віднова; 4) В Карлові 1932 р. в березні Місія; 5) В Попельниках 12—22. XI. 1932 р. Місія; 6) В Тучапах 1931 р. Місія, 1932 р. Місійна віднова. При Божій помочі і заступництві Непор. Зач. Д. Марії — і великими зусиллями Впр. ОО. Редемптористів зі Станиславова (оо. В. Породко, провідник, Антонишин, Корба, Гаврилюк — тепер в Америці) переорюємо ниви і Божим зерном засіваємо. Честь Вам, нестружені Божі робітники. Горі іміем серця! — Учасник.

Канцлером св. Р. Церкви іменований Домініканин, кардинал-епископ Тома Боджані. Він зложив уже приписану присягу.

Анджельо Дольчі, від 13. 3. кардинал, ур. 1867 р. недалеко Орвієтта з аристократичної родини. Вищі студії скінчив у Римі, висвячений на священика 1890 р., іменований епископом м. Губбійо 1900 р., Ап. Делеґатом у Перу, Екваторі й Болівії 1906 р., в часі світової війни Ап. Делеґатом у Царгороді (де дуже відзначився), по війні Нунціем у Румунії (конкордат).

Всі новоіменовані кардинали дістали титул кардиналів-пресвітерів.

Й. Ем. Йосиф Морі, кард.-діякон, дістав титул кардинала-пресвітера.

Тіло кард. Петра Респіґія († 22. 3. 1903) перенесуть з Кампо Верано до церкви 4 коронованих в Римі.

Під кличем „Зединення Церков“ радив в Римі перший італійський зїзд католицьких товариств для акції на Сході. Зїзд обговорював справу взаємин між Римом і православними церквами та розпочав практичну працю над зединенням християнських Церков (ПАТ).

Відносини не змінилися. „Осс. Р.“ ч. 84 оголошує, що конференція нім. епископів у Фульді не змінила свойого погляду щодо гітлерівського націоналізму, тільки вважала за відповідне не примінювати тепер своїх попередніх ухвал по відомій деклярації Гітлера, — на основі староримської засади: „екс новітер аддуктіс нова децернунтур“...

Епископи падерборнської й кольонської провінції видали комунікат взиваючи священиків і вірних молитися за Церкву в Німеччині, що знайшлася в дуже прикрім положенні з приводу політичних обставин. Комунікат приймив за свій також кард. Бертрам із Бресляву.

В Софії католики відбули „Святу Годину“ дуже врочисто. В лат. церкві була проповідь по болгарськи, французьки, німецьки й чеськи. Відтак Ап. Делеґат Ронкалля говорив по італійськи. В годину пізніше східні католики відбули „Св. Годину“ під проводом Еп. Куртева в своїй церкві на вул. Люліне з надзвичайною побожністю.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕЗИДЕНТОМ ПОЛЬЩІ вибраний вдруге дотеперішний президент проф. Ігнатій Мосціцкий.

У ВИБОРАХ ПРЕЗИДЕНТА РП взяли участь лише: клюб ББ, 6 членів хлопської рільничої партії, жидівський клюб і кілька Німців. Разом на 555 членів Національного Збору голосувало 343 послів, з того важних голосів було 332. Не брали участи в виборах: Український Клюб, Центролївиця (Стронніцтво Людове і ППС), хадеки, НПР й ендеки. Разом 212 послів.

ПОНЕВОЛЕНІ ЧЕРВОНОЮ МОСКВОЮ НАРОДИ: Українці, населення козацьких країв та Грузії, Азербейджану, півн. Кавказу, Туркестану й надволжанські Татари звернулися через секретарят Союзу Народів з покликом до урядів та громадської думки всіх цивілізованих народів, щоби вони звернули увагу на їх безмежні терпіння в червоній тюрмі народів. (Укр. Бюро).

„ГОСПОДАРКА ВЕЛИКИХ ПРОСТОРІВ“ („Гросравмвіртшафт“). Під таким заголовком помістив „Курер Поранни“ статтю. В ній автор Стенлі Філіпсон доказує, що гітлерівська закордонна політика звернена головно на Схід і Полудне Европи та що в тих політичних комбінаціях визначну ролю відограє Велика Україна. По упадку большевиків Велика Україна перейде на основі тих німецьких плянів під протекторат Німеччини і стане атутом, щоби змусити Польщу, Ромунію й Чехословаччину до уступок, бо Велика Україна домагатиметься від тих держав Схід. Галичини, Бесарабії і Підкарпатської Руси.

КАТОЛИЦЬКА „ҐЕРМАНІЯ“ пише, що від часу великої війни міжнародна атмосфера ще ніколи не була така ворожа Німеччині як тепер.

КЕРМАНИЧ ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ГІТЛЄРІВЦІВ фон Розенберґ виїхав до Анґлії. Ціль приїзду: переконати анґлійські політичні круги, що вони мають помилковий погляд на політику і наміри Гітлера та вплинути на анґлійську пресу, щоби вона прихильніше відносилася до теперішного режіму в Німеччині.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР В МОСКВІ фон Діркоен і комісар загран. справ СССР обмінялися ратифікаційними документами протоколу в справі продовження берлінського трактату з 24. VI. 1929 р. Таким чином рапальський трактат і берлінський договір стали знов правосильні. В комунікаті висланім загран. кореспондентам у Москві підкреслено, що ініціятива ратифікації вийшла від Німеччини (ПАТ). Так отже Гітлер зломавши комунізм у себе вдома й увязнивши 18.000 комуністів, узнав за відповідне на зовні йти разом з червоною Москвою. Що з того вийде, покаже будучність.

БЕНЕШ, міністр загран. справ Чехословаччини заявив у радію, що не вірить в можливість вибуху світової війни в теперішну хвилю, бо ті, що хотілиб таку війну викликати, не мають на це сили. Проекти ревізії границь підуть в забуття, бо така ревізія трудніша ніж це уявляють собі її приклонники.

НА ЛИТВІ заострено репресії проти польських діячів й учителів.

ПРЕЗИДЕНТ РУСВЕЛТ в розмові з представником Італії ствердив одностайність їх поглядів на справи, що гнетуть світ. Оба уважають, що політичне успокоєння це суттєвий чинник стійности економічних взаємин. Економічне розброєння може наступити лише там, де можливе мілітарне розброєння. Міра вартости мусить бути устійнена. Нею є золото (ПАТ).

ФАРМЕРИ СТЕЙТУ АЙОВА (Америка) припинили продажу хліборобських продуктів, щоби піднести їх ціни.

НОВИНКИ

Українська Рада Суспільної Опіки повстала у Львові як вислід анкет Краєвого Т-ва Охорони Дітей та опіки над молодю й Українського Лікарського Т-ва. В склад Ради входять всі три греко-катол. Епископські Ординаріяти в Галичині, культурно-освітні і спортові товариства, батьківські комітети українських державних і приватних шкіл та кооптовані особи. Ціль „УРСО“: устійнити загальні напрямні в ділянці суспільної опіки для поодиноких укр. установ, обєднати їх до співпраці, впливати на діяльність істнуючих установ щодо примінювання нових здобутків науки та практики, розвести пропаґанду суспільної опіки, зібрати інформації та статистичні дані про установи, поширювати знання законів і розпорядків з тої ділянки. До виділу УРСО вийшли: голова д-р М. Панчишин, заст. голови: о. сов. В. Лициняк, ред. В. Целевич, секр. д-р О. Філяс, скарбник проф. Г. Павлюк.

Проти свята „Українська Молодь Христові“ виступив остро також москвофільський „Русский Голос“ в 16 числі. Мовляв, свято „УМХ“ має „строго клерикальний характер а його мета зводиться до того, щоби молодь втягнути в сітки клерикалізму, підтримати український рух та скріпити українську політичну реакцію“... Отже „Нашому Кличеви“ прибули в підмогу крім вшехполяків і комуністів ще й „русскі“.

Безплатних практикантів у народних школах впроваджує мін-во освіти від нового шкільного року. Практика має дати кандидатам учительського звання поглиблення практичного знання і триватиме 1 рік (виїмково два роки). Розпорядок про сю практику поміщений в Урядовім Деннику мін-ва освіти ч. 2, з 29. IV. 1933.

Виборчого комісаря для Рільничої Палати у Львові іменував міністр рільництва. Комісарем став інж. Кржижевский, міністерський інспектор. Урядова мова Рільничої Палати — польська. Для переведення виборів радників Палати поділено її область на 17 виборчих округів. Кождий округ вибирає по 2 радників.

На основі закону з дня 16. III. б. р. про Фонд Праці (Д. З. Р. П. ч. 22 з дня 31. III. 1933 р. поз. 163) обовязуюча оплата від сховків (сейфів) у висоті зол. 5. місячно в користь Фонду Помочі Безробітним знесена з днем 1. квітня 1933.

Бандити узброєні в кріси напали на гр.-катол. приходство в Билині (Самбірщина). Парох о. Погорецький відігнав їх револьверовими стрілами. Ті самі бандити обрабували місцеву кооперативу на суму 800 зол. Бандитів зловлено в Мединичах (Дрогобиччина). Вони називаються Василь Гачак і Петро Гарасим.

Увязнений студент Нич, як доносить польська преса, мав признатися, що як член ОУН хотів убити поліційного аспіранта Цесельчука. Наслідком того прокуратура наказала в тій справі нагле поступування і коли Нич виздоровіє, стане перед наглим судом.

Буджетовий прелімінар Львова на р. 1933/4 виносить 18.342.345 в приходах і 17.917.083 у видатках.

Львівські трамваї перевезли в листопаді мин. року 80.000 людей менше ніж в жовтні м. р., автобуси перевезли 8.000 осіб менше. Це свідчить про дальше зубожіння населення і що білети за дорогі.

Староство в Перемишлі розвязало ендецьку „Народову Орґанізацію Жінок“, котра мала 800 членок.

Промислове шпіонство. Пепесівський „Роботнік“ твердить, що в польськім горішношлеськім промислі істнує німецька промислова і торговельна шпіонажа.

Сіоністичній „Хвилі“, що виходить у Львові, відібрано дебіт в Німеччині за виступи проти Гітлера.

Передісторичне кладовище відкопано в Гдині. Досі відкопано 5 урн з часів лужицької культури.

Мадяри в Будапешті заснували науковий інститут для вивчення культурних і господарських проблєм Закарпаття і Словаччини.

Конґрес німецьких католицьких лікарів і природників відбудеться в Кольонії 13 і 14 травня б. р. Учасники конґресу обговорюватимуть медичні і природничі наслідки теперішної кризи.

Міністр народної освіти в Німеччині, Руст, оповістив розпорядок, що у всіх німецьких середних школах головним чужим язиком має стати анґлійський язик, а французький має зійти на третє місце. Друге місце займе обовязкова наука російської мови. Се вказує на консеквентне приготування Гітлером великого німецького походу на Схід. Про конечність такого походу пише Гітлер у своїй автобіоґрафії.

25 Жидів - професорів берлінського та кельнського університетів усунув пруський міністр освіти. Усунено також 5 доцентів жидівського походження.

Славний сатиричний журнал у Німеччині „Сімпліціссімус“, завішений гітлерівською владою, почав знова виходити. Редакція сего журналу в першім відновленім числі оповіщує, що зобовязалася до льояльности супроти теперішного режіму в Німеччині.

Французькі часописи славного видавця Кота взивають правительство, щоби воно припинило наплив німецьких Жидів до Франції.

В фінансових кругах Парижа припускають, що президент Русвелт знижкою курсу доляра хоче примусити всі важніші валюти до контрольованої інфляції. Скількість банкнотів малаби бути збільшена, покриття золотом осталоб таке саме.

До кабінету Русвелта ввійшли два міністри католики: А. Фарлей, мін. почт і сенатор Тома Уолш.

По введенні заборони вивозу золота з Америки на тамошних біржах запанував небувалий рух. Оживилася ґуртова торговля, курси акцій піднеслися, оборот ними незвичайно оживився. Ціни товарів зросли.

Літаком, що його подарувала Швайцарія для південної Африки, катол. місіонарі перевозитимуть передовсім хорих до 3 лічниць, розміщених на просто 100 тис. квадр. км.

Вістка, що австралійські племена вимирають, це видумка, поширена ворогами катол. місій між тими племенами. Ті „дикуни“ розвиваються й приймають христ. культуру, а нераз дають докази геройської посвяти для ближніх.

Двацять американських стейтів має в найблизшім часі знести проґібіцію.

Що таке порноґрафія? „Коли мистецтво ґолосить безвстидність, коли з намальованої картини, чи з оглядапої різьби пробивається думка прямо тривіяльна й цинічна, тоді такий твір — се не мистецтво, а порноґрафія“.

В Китаю розстріляно бандитів, які 25. 2. 1930 замордували двох італійських місіонарів: Еп. Версілію й Салезіянина о. Караварія.

У С. Франціску згоріла з невідомих причин найцінніша церква Візиток. Св. сосуди виратували малі діти з парохіяльної школи з небезпекою життя.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Обниження урожаїв в Польщі се наслідок обниження хліборобської культури. Збір чотирох головних родів збіжжа (пшениці, жита, ячменю і вівса) виносив в тисячах квінталів: в 1929 р. — 134.151; в 1930 р. — 130.100; в 1931 р. — 117.527; в 1932 р. — 112.486. Пересічний збір з 1 га виносив в тих самих роках в квінталях: 12.6 — 11.9 — 10.7 — 10.4, а збір в перечисленні на голову населення в кґ.: 429 — 411 — 365 — 345. Збори бульби виносили в тих роках: 31.498 — 309.884 — 309.023 — 299.745 тисячів квінталів, збори з 1 га; 120 — 116 — 114 — 110 квінталів, збори бульби в перечисленні на голову населення: 1.016 — 975 — 963 — 919 кґ.

Упадок годівлі коней в Польщі. В часі від червня 1931 р. до червня 1932 р. число коней в Польщі зменшилося на 184.705 штук, т. зн. на 4.5 проц. Число коней понизше 1 року зменшилося на 91.331 штук, т .зн. на 32.29 проц. Брак коней дасться відчути тоді, коли нечисленні річники лошат з рр. 1932—33 скінчать 3 роки і не достарчать потрібного числа робочих коней в 1935 р. Зі всіх домашних звірят найтяжче збільшити стан коней, бо треба на це трох літ заходів і праці. Вже тому сім літ Польща перестала вивозити закордон коней. Коли такий стан потривае довше, Польща мусітиме привозити коней з закордону.

ПОВНИЙ ОПИС ВИЛЬОСОВАНИХ І НЕПІДНЯТИХ ДОЛЯРІВОК, від 1-го до передостаннього льосування включно: 40.000 дол. — 1329, 12.000 дол. — 561988, 8.000 дол. — 980330, 3.000 дол. — 419551, 958309, 1247064, 105598, 661190, 925751, 1.000 дол. — 58925, 285873, 334991, 368977, 581460, 733094, 1156778, 431035, 466167, 940913, 1123537, 1401653, 500 дол. — 3716, 525881, 577801, 583763, 1027333, 1029121, 1044466, 1406029, 44548, 74709, 447500, 593937, 947743, 964039, 996639, 1250582, 1323439, 1396814, 100 дол. — 7044, 10841, 15544, 19274, 37777, 66538, 68325, 88262, 99596, 114092, 121523, 130797, 168698, 180204, 191690, 197101, 254059, 307528, 309160, 309697, 338113, 359049, 371761, 375131, 385450, 391472, 415934, 136057, 437212, 437475, 449550, 450301, 455740, 465597, 472270, 474933, 480867, 482258, 511931, 515524, 548502, 556799, 562350, 564756, 573351, 579670, 585054, 591100, 506486, 611666, 618360, 628259, 635541, 638118, 653376, 662818, 666972, 671214, 681001, 685218, 692948, 699878, 666972, 671214, 681001, 692948, 720195 722251, 832265, 837860, 848022, 856605, 860521, 870487, 882326, 903387, 931957, 953196, 953464, 961770, 983629, 993232, 998897, 1006958, 1012465, 1016974, 1021293, 1023331, 1028663, 1032550, 1045749, 1066999, 1069157, 1076428, 1098691, 1108731, 1145534, 1153247, 1174332, 1174332, 1178964, 1185374, 1194625, 1196413, 1199643, 1199762, 1212372, 1219533, 1220982, 12222533, 1225977, 1227596, 1240092, 1262911, 1327082, 1330501, 1347499, 1381829, 1385745, 1430414, 1447719, 1457456, 1461785, 1463450, 1481740, 1484423, 1485179, 1499265, 32796, 77854, 141955, 154561, 157196, 169176, 263154, 265790, 269946, 270031, 272714, 311923, 327929, 334487, 349060, 392910, 432806, 457435, 470980, 476064, 553092, 564303, 587637, 593244, 594879, 607100, 672592, 700234, 705871, 722190, 726428, 730598, 730873, 740425, 744061, 784341, 801098, 812470, 823308, 839736, 845171, 875247, 876628, 890579, 892442, 899283, 925429, 954674, 983809, 987002, 988978, 992238, 994247, 1006392, 1026123, 1063372, 1081595, 1093342, 1094049, 1111994, 1118120, 1120968, 1173538, 1215206, 1235706, 1330190, 1330337, 1373985, 1385051, 1389888, 1394350, 1408658, 1421964, 1465819,, 1490978, 77443, 735487, 736667, 793313, 808826, 818581, 830675,1483677, 1257659, 1289519, 1291746, 1304337, 1325590.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр 7.40—7.75; золоті доляри 9.40—9.45 зол.

ЗБІЖЖЯ: Підволочиська: пшениця двірська 32—33.50; пшениця сел. 29—29.50; жито двір. 15—15.25; жито двір. 15—15.25; жито сел. 14—14.50; ячмінь двір. 13.25—13.75; ячмінь на мливо 11—11.25; овес 13.75—14.25; овес замоклий 9—9.50; ріпак озимий 40; кукурудза 14.25—14.75; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 17—20; фасоля краса 16—17; фасоля колірова 14—15; горох пів Вікторія 18—20; горох пільний 14—16; бобик 9.50—10; вика чорна 7.50—8; вика сіра 6.50—7; гречка 13.50—14; просо 17—18; лен 38—40; лубін синій 8—8.25; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; макухи льн. 17—18; гречані крупи 27—29; сіно солодке прасоване 6.50—7.50; солома прасована 4.50—5; ґрис жит. 6.25—6.50; ґрис пшен. 6.50—6.75 зол.

Л ь в і в: пшениця двір. 33.50—34; пшениця сел. 30.50—31; жито двір. 16.50 16.75; жито сел. 15.50—16; ячмінь на мливо 12.50—12.75; овес сел. 10.25—10.75; мука пшен. люксусова 61—61.50; мука житня тип урядовий 31—31.50; крупи ячмінні грубші 24—26; пшоно 37—39; пенцак ч. 10 — 24—26; сіно солодке прасоване 7.50—8.50; ґрис жит. 6.50 6.75; ґрис пшен. 7.45—8 зол.

Тенденція знижкова, рух оживлений.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла 2.40 зол., за 1 л. молока 21 сот., за 1 л. сметани 90 сот., за 1 копу яець 2.80 зол. — Тенденція на масло й яйця удержана, на молоко і сметану звишкова.

Посмертна згадка

† о. **Корнило Слюзар,** парох Буцик-Лежанівки пов. Скалат, помер 11 квітня 1933. В. Й. П.!

КІНА

АДРІЯ: Діявольський плян.
АТЛЯНТИК: Під Твою оборону.
КАСІНО: Нічні суди (реж. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: Син джунґлів — Каспа король львів.
МАРУСЕНЬКА: Син джунґлів — Каспа король львів.
МІРАЖ: Чар її очей (Джанет Ґейнор).
ПАЛЯС: Їх Ексцеленція Субєкт.
СТИЛЕВЕ: Люди за решіткою.
УТІХА: Кіноманяк (Гарольд Льойд) і ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РЕКОЛЕКЦІЇ ДЛЯ СВЯЩЕНИКІВ. Отсим повідомляється, що оо. Редемптористи з Тернополя уряджують реколекції для священиків в бурсі Р Ш. в Тернополі. Перша серія відбудеться від понеділка 19. червня вечером до пятниці 23. червня рано. Друга серія від понеділка 26. червня до пятниці 30. червня рано. — Проситься, щоби реколєктанти принесли з собою простирала, подушки, коц і ручник. — Зголошення слати найдальше до 8. червня до Інтернату оо. Редемптористів. Тернопіль, ул. Острожського 51. 90-1-4

ЯК ТРЕВАЛУ ПАМЯТКУ ЗІ СВЯТА
„Українська Молодь Христові“
поручаємо
молитвенник для молоді
Українська Молодь Христові
Ціна 1 зол. — Замовляти в книгарні
„РІДНОЇ ШКОЛИ“,
ЛЬВІВ, ул. Сикстуська 20.
Впр. о. о. Деканам і Парохам дамо в комісову розпродажу.

ЦІНИ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пьзталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 14 травня 1933. Ч. 34 (632).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 аж. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

„Українська Молодь Христові“

Комунікат у справі свята „У. М. Х.“ по школах.

Подаємо до відома, що Діловий Комітет предложив Куратор'ї Л. Ш. О. на відсвяткування свята „У. М. Х.“ суботу, 20 травня. П. Куратор згодився звільнити на цей день українську молодь від шкільної науки і уповажнив Діловий Комітет подати це до прилюдного відома. — Обовязкові складові частини свята: сповідь, яку слід відбути в пятницю 19. ц. м. п. обіду, Служба Божа 20. ц. м. зі спільним св. Причастям і приреченням на вірність Христові, зложеним у церкві. Решту програми свята повинна кожна школа виконати самостійно, відповідно до своєї спроможности. Діловий Комітет не робить тут ніякого предложення з огляду на автономність шкіл. Справа евентуального спільного відсвяткування свята кількома школами на терені одної місцевости повинна бути поладнана Управами шкіл у порозумінні між собою і в межах власних компетенцій. Врешті справу участи у святі української молоді польських шкіл повинні поладнати катехити, зглядно парохи даних місцевостей в порозумінні з Дирекціями тих шкіл. — Діловий Комітет У. М. Х.

Гітлєр і большевизм

Чому Гітлєр ратифікував договір Брінінга з Москвою.

Правительство Гітлєра ратифікувало договір з большевицькою Москвою, підписаний ще тому два роки в Москві на приказ католицького канцлєра Німеччини Брінінга. Трудно напевно сказати, чому Брінінґ так довго зволікав з ратифікацією того договору: може тому, що вагався, чи добре зробив вдавшися з большевиками в приязнь, а може просто тому, що парлямент за його правління був спараліжований. Тепер німецький парлямент передав право ратифікації правительству і Гітлєр казав той договір ратифікувати, знищивши наперед всі большевицькі орґанізації в Німеччині й увязнивши 18.000 комуністів. Гітлєрівська преса пише, що власне се уможливило ратифікацію того договору та що друга причина ратифікації се потреба торговлі з СССР.

Велика радість большевицької Москви.

На вістку, що Гітлєр наказав ратифікувати старий договір Брінінга з Москвою, запанувала в Москві велика радість. „Ізвестія“ пишуть, що той договір буде підставою большевицької політики в цілій Европі. Той орґан дає до пізнання, що зі всіх німецьких державних мужів властиво тільки оден фон Папен хотів зірвати з большевиками, бо він знає вартість договорів з СССР.

Що на те каже французька преса.

У французькій пресі запанувала констернація. „Журналь де Деба“ пише, що ратифікація договору між Німеччиною й СССР повинна вилічити Еріо та його сторонників з ілюзії, немовби Франція могла наближитися до СССР. Все остало по старому: між Німеччиною й большевиками умовлена спілка на випадок війни. (Про ті справи поговоримо в найблизших чч. „Н. З.“ — Ред.).

Гітлєр сконфіскував все майно

соціялдемократичної партії, „Райхсбаннеру“ та їх видавництв.

ПАТ доносить з Берліна: Головний прокуратор берлінського суду обложив секвестром все майно соціялдемократичної партії Німеччини й республиканської орґанізації „Райхсбаннер“ як також кож їх видавництв. Комунікат бюра Вольфа пояснює, що причиною конфіскати були ріжні надужиття в соціялістичних фахових та в робітничих банках.

Польща і Большевія

З Варшави доносять: В польській пограничній місцевости Столбці відбудеться незабаром польсько-совітська конференція в справах туризму. Плянується будову спеціяльних доріг для авт по обох боках границі як також орґанізацію численних наукових прогульок совітських до Польщі й польських в Совєти. Словом, приязнь іде „во всю“. Одна совітська місія вже відвідала Домбровський басейн... Цікаво тільки, чим та приязнь скінчиться...

Небувало страшні вісти

присилають консулі чужих держав з СССР.

„Тельуніон“ оповістила небувало страшні своїм змістом витяги з урядових звітів консулів ріжних держав про те, що тепер діється в „раю“. І так доносять вони, що на Поволжі всю зиму відбувалася завзята війна між колхозами і місцевими комячейками. Голод давно небувалий. Люди їдять макухи, всяку лупу і т. п. Не маючи зброї нападають на большевицькі установи з сокирами, косами, вилами і звичайними патиками. Підпали совітських установ не вгавають. На днях чека виселила на північ 8000 селян з родинами, а в їх оселях поселила сибіраків і б. красноармейців. Розстрілюють масово. Селяни на значних просторах відказуються від усякої праці. Гряде великий голод.

Вмер Китаєць, що жив 256 літ

Кореспондент Райтера доносить: В Китаю вмер китайський селянин Лі-Чун-Юн, що жив 256 літ. Це без сумніву найстарший чоловік у світі. Він уродився 1677 р., мав богато жінок і лишив 70 внуків та правнуків, з котрих наймолодший має 70 літ. Лі-Чун-Юн до останньої хвилі був здоров на умі й на тілі та виглядав не більше як на 70 літ. Він займався дослідами лічничих прикмет зел. Свою довговічність приписував уживанню певних, близше неозначених зел.

Лиш економічно сильні нації сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоби скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЗАЙВЕ УПОКОРЕННЯ

Про становище польських урядових чинників до українського релігійно-церковного свята У. М. Х.

Почуваємося до обовязку помістити сю статтю навіть тоді, якби вона мала бути сконфіскована від першого до останнього слова. А почуваємося до обовязку зробити се тому, бо навіть в тім випадку перечитають її бодай ті, що її будуть конфіскувати і ті, що будуть оцінювати, чи конфіската була оправдана. Припускаємо, що знайдеться між ними бодай якась одиниця, котра як не тепер то колись роздумає сю добросовісну статтю й прийде до переконання, що непотрібних упокорень не треба робити нікому, бо се річ шкідлива під кожним оглядом і також під оглядом державним. Звертаємо увагу на те, що досить висказати свобідну думку про те вплине успокоюючо а не підбурюючо.

*

Всі ми є ще під враженням незвичайно величавої маніфестації: Українська Молодь Христови, що відбулася дня 7 травня с. р. у Львові. Всі ми всім серцем раділи, дивлячись на ту маніфестацію. Та одночасно „з радістю смуток обнялись“. Бо одночасно з гордощами почувалося й упокорення. Подібне, яке почували ті побіджені війська, які в старо-римських часах мусіли переходити під трьома, зложеними в браму, копіями...

Передовсім: у маніфестації „Українська Молодь Христови“ дня 7 мая не бачили ми зовсім української шкільної молоді. Не бачили ми її не тому, щоб вона не хотіла взяти участи в тій релігійно-церковній маніфестації. Українська шкільна молодь не взяла участи в згаданій маніфестації тому, бо на участь ту не дала їй дозволу шкільна влада, себто Куратория Львівського Шкільного Округа. Не дала дозволу, хоч 7 мая була неділя — день вільний від науки.

Ми далекі від того, щоб підривати авторитет львівської Куратории в очах української шкільної молоді. Навпаки. В інтересі піддержання того авторитету ми вважаємо своїм обовязком звернути увагу, кого слід, на слідуюче: Ніщо не вражає українську молодь так, як заборони їй робити те, що вільно робити польській молоді. Нпр. польська і навіть жидівська молодь може свобідно орґанізувати скавт, тоді як пласт для української молоді — заборонений. Подібне вийшло і з забороною участи української шкільної молоді в маніфестації У. М. Х. Бо коли польська молодь могла свобідно, і навіть обовязково, брати участь дня 3 мая у польській суто політичній маніфестації, то чому заборонено українській шкільній молоді взяти у-

часть в українськім суто релігійно-церковнім святі дня 7 травня?

А далі: хоч на свято прибуло понад 100.000 осіб з краю, то число те без сумніву булоби значно більше, колиб прийшли були всі ті надзвичайні поїзди, які проєктував Діловий Комітет свята. Як відомо з комунікату „Ділового Комітету“, той Комітет замовив був около 40 надзвичайних поїздів, з яких одначе в останній хвилині мусів зрезигнувати. Чому? Про се оповістив Комітет у ч. 114 „Діла“ між ін. слідуюче:

„Довготревалі переговори з Дирекцією зелізниць у Львові розбилися тому, що Дирекція зелізниць відкинула остаточно цілу низку найважніших вимог Комітету перед зложенням кавції 25.000 зол. Між ін. Дирекція не схотіла взяти на увагу застереження Комітету, що кавція, яку Комітет мав скласти, може пропасти лише тоді, колиб прогульковці завели з вини Комітету. Дирекція не схотіла прияти застереження, що Комітет має дістати назад свою кавцію, якщо який надзвичайний потяг не вийшовби зі стації через зелізничий страйк, або колиб адміністраційні чинники зупинили прогульковців (напр. через епідемію у повіті). Також Дирекція не згодилася на право Комітету відкликати замовлені потяги на 24 годин перед від'їздом. З огляду на те Діловий Комітет зрезигнував з усіх надзвичайних потягів“.

З великим здивуванням прочитали ми наведений вище комунікат. З великим здивуванням тому, бож се загально відоме, що: 1) число осіб, що користає з залізниць, в останніх часах дуже впало — так, що зелізниці приносять дефіцит; 2) тому поодинокі дирекції зелізниць, між ін. також львівська, самі орґанізують надзвичайні поїзди для ріжних пропульок (напр. останньої зими т. зв. поїзди нарти-брідж й ін.), щоб тільки збільшити дохід з зелізниць. А тут трафляється рідка нині нагода пустити аж кількадесять надзвичайних поїздів та перевезти ними 100.000 осіб — і Дирекція зелізниць займає становище, яке змушує Комітет свята зрезигнувати з надзвичайних поїздів!...

Через щож розбилися переговори нашого Ділового Комітету з Дирекцією зелізниць? Розбилися між ін. через застереження Комітету, що зложена ним кавція 25.000 зол. не може пропасти, колиб який надзвичайний поїзд не виїхав зі стації через залізничий страйк (отже з вини зелізниці!) Таж у тім випадку не Комітет зелізниці повинен заплатити відшкодування, але навпаки— зелізниця Комітетови за недодержання умови і нараження подорожних на страти!

У відповідь на наведений вище Комунікат Дирекція зелізниць оголосила в польських часописах репліку, в якій одначе не згадує зовсім про причини, що примусили Комітет свята зрезигнувати з надзвичайних поїздів, зокрема не згадує ні словом про охоту задержати кавцію Комітету в разі, колиб зелізничники відмовилися обслужити надзвичайні поїзди і довести їх до Львова.

Кінець-кінців після резигнації Комітету Дирекція зелізниць відступила від своїх вимогів. Та Комітет своєї резигнації з надзвичайних поїздів вже не змінив. Не зважаючи на се, Дирекція зелізниць таки без кавції пустила кільканацять надзвичайних поїздів. Отже: чому дійшло аж до конфлікту?

Вкінці справа найприкріша: шлях походу у Львові.

Як відомо, Комітет свята бажав повести той релігійно-церковний похід попри 4 львівські церкви: Василіянок, Успенську, Преображенську і св. Юр. Отже похід булоби перейшов через середину міста. Та на се адміністраційна влада не позволила. Вона визначила шлях походови самим краєм міста. Колиж Комітет предложив новий значно коротший шлях з 2 церквами і не через середину міста, але вулицями: Стрийська — Кадецька — Коперника — Словацького—Міцкевича—св. Юр, то і на той шлях львівське Воєвідство не згодилося. У висліді похід зіпхнено в улиці і вулички: Стрийська—Кадецька—Коперника — Словацького—Сикстуська —Уейського—пл. св. Юра, в яких він раз-у-раз заломлювався і тратив ефект.

Особливо вражає непущення походу попри т. зв. Єзуїцький город і вулицею Міцкевича, що веде з міста до св. Юра, де він міг свобідно розвинутися і показати свою красу...

Отсі наші замітки написали ми не на то, щоби викликати в українських читачів негативні настрої. Навпаки. Ми бажаємо звернути увагу відповідальних польських чинників на факти, котрі вже викликали серед українського населення краю такі настрої і на потребу в інтересі наладнання польсько-українських відносин не допускати на будуче до подібних фактів. Бо для тих відносин мають рішаюче значіння не гарні слова, але — факти, факти і факти...

Вшехпольська „характеристика“

Преосв. Григорія й „Нової Зорі“.

Орґан східно-галицьких вшехпольських шовіністів (ендеків) „Курєр Львовскі“ з 7 травня б. р. в ч. 126 приніс цікаве і поучаюче „освітлення“ напряму, який заступає „Нова Зоря“ й останніх політичних публікацій Преосв. Григорія Хомишина, епископа станиславівського. Може цей ендецький голос, який тут наведемо, спонукає до застанови декого з наших противників, котрі хоч трохи здібні до застанови і до самостійного думання.

Вже сам заголовок згаданої статті в „Курєрі Львовскім“ дуже обіцюючий: „У світлі фактів... „Нова Зоря“ орґан воюючого „українського“ шовінізму. Ідея і чини о. Епископа Хомишина“. Відтак автор докладно реферує статтю п. з.: „Лемківський сепаратизм“, котра була поміщена в 31 ч. „Нової Зорі“ з 4. V. с. р. Зреферувавши її та підчеркнувши в цитатах те, що найбільше вкололо ендецьке серце автора, він снує отсі „щиро-католицькі“ міркування:

„Стаття про Лемківщину кидає дуже знаменне світло на цілу вартість теорій голошених о. Епископом Хомишином. Бо, як показується, він не гірший шовініст від посла Палієва чи інших націоналістів з табору УНДО-я. О. Епископ хоче ввести боротьбу українізму зі всіма його „вальорами“ на терен безсумніву спокійний і досі не втягнений в орбіту зажертої боротьби Українців. Не відомо як станиславівський Владика думає погодити свої ідеї з практичними намірами. Одначе нам приходиться ствердити вже нині, що ідея і практика о. еп. Хомишина стоять з собою в яркій суперечності. А цей факт, що знайшов вислів в так дуже знаменній статті „Нової Зорі“, що український національний рух виказує на його думку слушні претенсії й тенденції поширення своїх впливів аж по Краків (!), не знаходить аналоґії, принайменше в останніх часах, навіть у руїнницьких („сьвятобурчих“) намірах і помислах пресових орґанів УНДО-я. О. Епископ Хомишин під тим оглядом може ривалізувати з тими, котрих строго громить й осуджує за розшалілий і непогамований шовінізм. Можна йому поґратулювати консеквенції і... щирости визнань, якими в останніх часах так обильно шафує.“

Щож видно з тих дорогоцінних виводів вшехпольського орґану? Передовсім редакційну і політичну глупоту. Редакційну глупоту ендецького орґану пізнати по тім, що він утотожнює допис з редакційною статтею і на тій підставі, що в католицькім орґані появився допис, нападає на католицького Епископа... Ми зі своєї сторони підчеркуємо, що той допис уважаємо цілком слушним під оглядом його накликування до оборони перед розбиванням на Лемківщині нашої Церкви і нашої нації. Та все таки допису ніхто на світі не ідентифікує з редакційними статтями, бо се взагалі неможлива річ. А вже закидування з того приводу руїнництва (!) Епископови, се дійсна диковина, котра дає нам передсмак того, що діялосяб з нами, якби так Провидінню Божому сподобалося покарати сей край і всі його народи вшехпольською владою... Зі статті „Курєра Львовского“ виходить, що наш Епископ тоді бувби добрий для польських шовіністів, якби похвалив їх за нищення нашої Церкви й розбивання нашого народу, а наших якби ганив за те, що не дають себе розбивати. По знищенні нашої Церкви на Лемківщині взялисяб ті самі горе-політики до нищення нашої Церкви на Бойківщині — і знов Епископ наш бувби тоді добрий, якби їх за те хвалив, а наших якби ганив, що не хочуть давати себе розбивати. І так по пляну тих лицарів гербу „Зайончек в главе“ малаб іти дальше „церковна і політична діяльність“ аж поки не сталоб у Галичині ні нашої Церкви, ні нашого народу. Тоді, розуміється, не треба вже булоб і наших Епископів, бо на що?

Так доводиться нам переживати часи, в котрих польські шовіністи закидають Преосвященому Григорієви, що Його поведення найбільш вороже Польщі, а рівночасно українські шовіністи такого саміського гербу „Зайчика в головонці“ закидають Йому, що Владика найбільше ворожий — неньці Україні. Аякже... Словом, приємно жити і працювати між людьми, котрі як найскорше повинні піти до відповідної санаторії замісць займатися публичними справами.

Сучасна політика Польщі

в освітленні „Франкфуртер Цайтунг“.

Кореспондент „Франкфуртер Цайтунг“ з Варшави так освітлює найновішу політику Польщі: Під впливом останних подій в польських політичних кругах замітний страх перед ізоляцією Отже діяльність польської дипльоматії в останних тижнях і місяцях звернена в напрямі шукання нових приязней. Заключення договору про ненапад з Москвою було тільки першим кроком до примирення з СССР і його невтралізації на випадок конфлікту між Польщею і її західним сусідом. Що Польща осягнула в тім напрямі, ще не зовсім ясне, але польська політика витревало працює якраз в тім напрямі. Поляки сподіваються, що внутрішні зміни в Німеччині відібються на її взаєминах з СССР. Отже в Варшаві використовують кождий крок, щоб показати свою приязність сусідови зі сходу, котрого ще так недавно ненавиділи й боялися. Підписання польсько-большевицького договору позволяє Полякам надіятися, що втягнуть в свою орбіту також маленькі балтійські державки. Напр. Латвія все і за всяку ціну хотіла бути невтральна в разі конфлікту між СССР і Польщею. Тепер дають їй до зрозуміння, що подібного конфлікту нема чого боятися, бо між СССР і Польщею є порозуміння. Поляки пробують вплинути також на Литву, вказуючи їй на небезпеку, яка їй загрожує зі сторони Німеччини, котра змагає до зміни мирових договорів. — Тілько кореспондент „Франкфуртер Цайтунг“. — Коли його інформації правдиві, тоді старий Езоп надармо писав свої казки, між ними одну прекрасну казку про сліди, що вели до одної печери і вчили розуму звірят....

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

ЛИСТ ЖІНКИ

На тлі московського процесу анґлійських інжинірів.

Московські большевики розстрілюють Українців масово буцімто за те, що Українці не досить горячо переводять в життя „славну ідею Карла Маркса“, як колись нищили їх за те, що не досить горячо ширили „благочестиве православія“. Отже для Українців повинно бути цікаво, як Анґлійці боронять своїх конаціоналів перед московським судом, чи радше судовою комедією. Як вони використовують все, що тільки може викликати вражіння в широкім світі. Перед нами лист жінки одного з суджених в Москві анґлійських інжинірів. Той лист оповіщений в „Дейли Експресі“ звучить як слідує:

Всі ті дні подібні для мене до прикрого сну... Не віриться, що то дійсність. Се таке як змора, від котрої хочу проснутися й почути, як говорить мій чоловік: „Все добре. Зовсім добре...“ Я родилася в Росії. Там уродився й мій чоловік, Леслі Торитон. Його родичі мали в Петрограді велику шерстяну фабрику. Мій тато був інжинір і Леслі був інжинір. Тоді в Петрограді була анґлійська кольонія і в ній я познакомилася з Леслім. Я була тоді молоденька панночка. Чотири роки були ми нареченими і потому ми повінчалися в тій самій церкві й у того самого священика, де й у котрого вінчалися мій тато і моя мати. Леслі працював, а в неділі їздили ми кудинебудь на прогульку, за Воробієві Гори, бо то вже було в Москві. Він був одержимий любовю до свого звання. А потому зачалася війна. Леслі працював у Москві, в фабриці електричних каблів. А я поїхала в Анґлію, бо я хотіла, аби моя дитина родилася в Анґлії. Но в тім часі вірвалася в Росії революція. Майже два роки не одержувала я ніяких вістей від свого чоловіка. Він виїхав з Росії через Владивосток і Америку. Военні обовязки спонукали його поїхати в Мезопотамію. По демобілізації він вступив на службу до фірми Вікерса, а вона післала його в Москву. Отже він знов поїхав до Росії, не уважаючи на всі страхіття революції й на те, що совітське правительство відобрало фабрику в Торнтонів. В нових обставинах він працював ще завзятіше. І як могли совітські люди думати, що чоловік з такою пристрастю до машини і механіямів — спосібний сам нищити свою роботу! Я переконана, що все те большевицька комедія. Большевицьке правительство хоче нарушити контракт, котрого не може додержати, бо не має грошей. Зробити се отверто не сміють — і хотять знайти причину в якихсь обвинуваченнях, котрі можна кинути на інжинірів компанії Вікерса. Большевики хочуть також показати своєму населенню, що вони можуть кинути страх навіть на чужинців. Бо чужинці се одинокі люди, котрі в СССР одягнені й живуть користуючись все таки якимись витодами. Комуністи ненавидять їх за те. Більше ніж все інше страшить мене те душевне напруження, котре прийшлося перенести моєму чоловікови. Бо я знаю, що значить большевицьке переслухання. І представляю собі безконечне негодування мого Леслі, посадженого в тюрму під таким страшним і дурним обвинуваченням. Я представляю собі, як у нім все вариться-кипить ізза того, що його відірвали від його улюбленої інжинірської праці. Коли він в СССР будував першу електрифіковану залізну дорогу, електричний ток так сильно його попік, що інший з подібними ранами на руках і на голові бувби як стій покинув службу в фірмі й пішов на спокій. Він не хотів того зробити, бо на роботі над електричними будовами полягає все його життя. І тепер я уявляю собі ще як він сидить перед судом і слухає засуду — і мені здається, що чую в ту мінуту його голос, котрий говорить: „Все минеться, все минеться, моя дорота“. Я вірю, що він вернеться до мене. Якби я утратила ту віру, мені не лишилосяб у житю вже ніяка надія.

Хто уважно перечитав сей лист і бодай трохи розуміється на справі пропаґанди, той мусить признати, що сей правдиво жіночий лист прекрасно надається до глибокого зворушення душі і почувань якнайширших верств анґлосаського населення. Тому листови паші Торнтонової акомпаніювали рівночасно голоси найвисшого обурення всеї анґлійської преси. І так „Дейли Мейл“ пише в передовиці: Совітський прокурятор Вишинський гремів, що большевики нікому не позволять мішатися в їх внутрішні справи. Та на се треба їм ясно відповісти, що большевицька влада се одинока влада на цілім світі, котра відкидає конечність якихби то не було релігійних чи моральних основ як підвалини закона. Ще президент Вилсон сказав, що се правительство позбавлене чести і слова та що на нього не можна дивитися як на прояв цивілізованого життя. В промові совітського прокуратора незвичайно затрівожує отсе місце: „Діяльність Торнтонів в Лондоні буде розсліджена пізніше“. Се погроза. Боротися з такою погрозою можна тільки одним способом: треба всім замішеним в Анґлії аґентам ГПУ предложити, щоби таки зараз забиралися від нас якнайдальше.

А другий лондонський щоденник, „Дейли Телеґраф“, пише (також в передовиці): Так зв. московський суд се образа загальної совісти. Британське правительство повинно проявити якнайбільшу енергію, щоб осягнути зміну його вироку. Коли сего не осягнеться і то зараз, треба підприняти відповідні міри, якими тільки правительство розпоряджає. Та незалежно від того моральне значіння того, що сталося, величезне. Весь світ слідив за московським „судом“ і наслідки його почує СССР у всіх його зустрічах з цивілізованим людством... Тут показалася найбільш огидна сторона большевицького деспотизму. Ніщо інше не моглоб нанести анґлійській публичній опінії такої образи, ніщо інше не моглоби викликати в нашій країні такого потрясення як той „суд“. На що большевики числили, се їх тайна. Що нарешті вони самі хоч за пізно зрозуміли своє безумство, свідчить кінець обвинувачення, присвячений горячковій обороні совітських судових метод. Та се запізно. Зле діло вже зроблено. Нічо не згладить з памяти цивілізованого світа того видовища, котре показали ріжні фази московського процесу, що тягнувся цілий місяць.

Так заговорила анґлійська суспільність як тільки в Москві попали на лаву обвинуваченых перші чотири Анґлійці. Мимохіть пригадується, кілько наших цілком невинних людей не тільки судили в СССР але й засудили на смерть і вирок виконали. Кілько? Числа тих жертв ніхто не знає, мабуть і чрезвичайка вже лік загубила. Певне тільки те, що тих наших невинних жертв, замучених на підставі вироків большевицьких „судів“ або й без ніякого суду, минулися великі маси. Річ ясна, що ми, нарід недержавний, не можемо здобутися на такі діла протесту як нарід державний тай ще до того анґлійський. Але де бодай те, що й ми моглиби зробити? Де в нашій пресі бодай сліди систематичних заходів, щоб якнайскорше зберегти бодай життєписі наших мучеників ?Де в нас одностайний відпір проти тої преси, видаваної в нашій мові, котра постійно вихвалювала й вихвалює большевицький режим на українських землях? І чи можна супроти того дивуватися, що наших людей большевики убивають масово як кріликів, коли їм тільки треба або коли їм взагалі захочеться... Нарід, котрий відразу не спроможеться на спротив проти того, що уважає шкідливим, спротив відповідний до своїх сил хочби мінімальний але систематичний, — мусить згодом затратити навіть само почуття того, що для нього зле і що добре тай мусить терпіти неймовірні і все зростаючі знущання над собою...

Закон про школи в Німеччині

Рада міністрів приняла новий законопроєкт про боротьбу з чужими елементами в німецьких середних і високих школах. Від тепер в кождій школі і на кождім факультеті відсоток осіб неарійського походження не сміє перевисшати відсоткового відношення неарійців в порівнанні з числом населення в цілій Німеччині. Діти з мішаних подруж, коли ті подружжа заключені до часу оповіщення сего закона, уважаються за дітей арійського походження (інакше в новім законі про урядників). Діти Жидів, котрі прибули до Німеччини по 1 серпня 1914 р., мають бути усунені зі всіх середних і високих шкіл.

Прозорлива людина дбайливий муж і батько знає чим є для нього

П. К. О.

се певність і довіря, се спокій за будучність свою і родини

Ощадностеві вкладки від 1 зол. можна складати в кождім почтовім уряді.

Ювилейні Збори Т-ва „Дністер“

2) Президент д-р К. Левицький промовляв дальше так: Т-во „Дністер“ піднесло довіря у власні сили українського народу. В VI-ім пятилітті 1918—1922 р., настали тяжкі часи: війна, девальвація і т. д. Президентом „Д.“ став рад. Р. Сосновський. В останнім десятилітті, 1923—1933 р. переведено вальоризацію біляпсів по думці нових законів. Оборона т-ва перед наступом П. З. У. В. довела до того, що при „Д.“ остала тільки 1/3 часть обезпечень. Та його можна збільшити, коли всі Українці забезпечать свої будинки в „Д.“ Круг ділання „Д.“ мимо всіх зусиль не вдалося поширити поза Галичину на Волинь та інші українські землі під Польщею, бо забороняють. В 1932 р. було важних поліс 122.582 на 102.610 поліс в 1931. За рік число поліс збільшилося на 19.972. Число громад зросло від 1931 р. з 2,903 на 3.034 в 1932 р., значить за рік зросло на 131 нових громад. Незабезпечених в „Д.“, т. зн. таких, що мають свої будинки в цілости обезпечені в П. З. У. В. є ще около 800.000 українських господарств. Т-во „Дністер“ задержало здорові основи свого розвою. До кінця сорокового року свого істнування „Д.“ виплатив 46.584 шкід на суму 26,368.818 зол. Фонди „Д.“ виносять 1,391,480 зол. Акція приєднування нових обезпечень іде дальше. В 1927 р. перейшов на емеритуру дир. Ст. Федак, котрому „Д.“ завдячує дуже богато від самого початку його істнування. Директором т-ва став п. Я. Колтуніюк. Тепер „Д.“ обезпечує не лише від огню, але також від крадіжки з вломом. З малих початків виріс і повстав банк „Дністер“. На закінчення зазначу, що наше громадянство безумовно підпре т-во „Дністер“, обезпечуючи масово своє майно в 1/3 части в „Д.“ та створить здорові основи для його дальшого розвою. (Оплески). — Голова зборів, д-р Ст. Федак відчитав привіт від „Нар. Торговлі“. — Звіт з діяльности Дирекції т-ва „Д.“ за 1932 р. здавав дир. Я. Колтуніюк. Він завязав до грецької мітольогії, до міту про Сизифову працю і порівнав з нею повоєнну працю „Д.“ Від часу заведення в Польщі монополю обезпечень, приватне т-во обезпечень не може устоятися в боротьбі з державою. П. З. В. У. знижує кождого року ціни. „Д.“ мусить примінитися до висоти обезпечень в П. З. В. У. П. З. В. У. зволікає роками з виплатою шкід. В 1931 р. недобір виносив 130.376 зол. В 1932 р. переведено переоцінку поліс, пересічно на 30% менше. В 1931 р. вартість обезпечених будинків виносила 339,000.000 зол., премій 1,396.000 зол., в 1932 р. 254,000.000 зол., премій 1,090.000 зол. Зате число поліс в 1932 р. зросло на 19.972 (разом 122.582 поліс в 3.034 громадах. В 1932 р. виплачено 666.000 зол. за 1172 шкоди. Відділ обезпечень від крадіжки з вломом видав 882 поліси на 3,295.000 обезпеченевої вартости. Виплачено відшкодувань на суму 42.452 зол. за 136 шкід. Праця 100 урядників і 1000 аґентів не приносить нам хісна. Та мусимо дальше працювати мимо всіх перепон. Не криком і фаверверками але тяжкою працею доходиться до мети. Один з тих відтинків боротьби се „Д.“. Досі тільки 1/9 Українців в Польщі обезпечена в „Д.“, 9/10 обезпечується в П. З. В. У. Кілько вільних рук може мати працю, колиби всі Українці обезпечилися на 1/3 часть в „Д.“ Кілько безробітної інтеліґенції найшлоби працю в „Д.“ Наша преса й духовенство можуть тут богато зробити. — В імени Ревізійної Комісії д-р Ю. Савчак поставив внесення на уділення абсолюторії для Дирекції та Надз. Ради. (Д. б.)

ОПИС ПОХОДУ

в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

2) Так перейшов Перемишль, найстарша зі столиць Галицької Землі.

Пробуємо при помочи часу обрахувати приблизну скількість учасників походу. Робимо се так, що обчисляємо, кілько чвірок (тільки Станиславівська Епархія йшла зразу вісімками) переходить на мінуту. Показується, вислід бував ріжний, бо одні ґрупи йдуть помалу, другі скорше. Отже за одну мінуту минає наш балькон часом 160 людей, часом навіть 300. Кадетська вулиця має досить стрімкий спад, отже можна йти скоро. Часом видержуємо числення пять мінут під ряд, за одним махом. Показується, що пересічно переходить тисячка за пять квиль, але не все. Словом, трудно обчислити.

Перші зі Станиславівської Епархії. *Світлив Ол. Мох.*

А похід пливе як повінь. Онде йде парохія Торки, онде велика ґрупа з Судової Вишні, з оригінальним прапором і хором, окремо Марійська Дружина зложена з тарних малих дітей, хор живий. Йдуть Стоянці. За ними павза і — чути оплески. То надходять Річичани, дуже жива ґрупа, в ній навіть дівчата ідуть як жовніри. Йде деканат Мостиський, дуже значна ґрупа. Йде деканат Радимно і деканат Ярославський, перед нього лунає військова команда і видніють впадаючі в очі делікатні обличча дівочі. Надходить дуже велика ґрупа Яворівська, в ній жіночі обличча особливо тарні, спів живий, замикають сю ґрупу мущини. Йде село Чернилява, в нім виїмково ґарний добір красок на жіноцтві, строї сині і білі, сильна ґрупа мущин, спів легкий. І знов якась ґрупа жінок, спів їх повільний, надпису не видно. Йде деканат Чесанівський, сильні ґрупи обох полів окремо, хор їх живий.

Одинадцятьлітний хлопчик на бальконі вже передтим заоферував свої услуги зовсім з власної ініціятиви, щоб лучше випав опис: збіг на долину і сміло питав то хлопців, то дівчат, то священиків тих ґруп, котрі мали звинені прапори або але їх держали або зовсім ніяких надписів не мали, питав, відки вони і кричав нам так, що ми чули на бальконі. При тім можна було обсервувати ріжні цікаві річи, нпр. питає хорунжого, відки походить його відділ, а той показує на прапор, очевидно забувши, що звинув його. Таких і подібних випадків більше.

Надходить Любачів, найбільша з дотеперішних ґруп, на переді йдуть мущини, за ними жіноцтво, видно інтеліґенцію, міщан і селян. Йдуть тихо. Йде Рава Руська а за нею Крехів, що має найстаранніше одягнену зі всіх дотеперішних жіночих ґруп: всі дівчата й молодиці мають спідички і кафтаники одного кольору. Крехівський комендант має сильний голос.

На хвилю відриваю очі від походу і вдаюся в розмову з присутними про порядок його. Всі признають, що порядок взірцевий і що весь похід пущено в рух по Богослуженні надзвичайно скоро. А парід по боках все ще не перестає йти.

Надходить далекий Сянік, де знов має бути столиця нашої відновленої Епархії. На бальконі зараз про се заговорили. І всі звернули свої очи на Сянік з особлившою увагою. В сяніцькім поході видно було інтеліґентних пань і дівчат з живими рухами. Сяніцька ґрупа значна, вона зложила кавцію 5.000 зл. за спеціяльний поїзд і в поїзді масово сповідалися, там і молебні правили. Цікаво булоби списати всі перепони, яких зазнали наші люди з приводу сего свята. Нпр. як зачувати, Маластів, де о. декан Юліян Плешкевич приготовив до виїзду 200 людей, не одержав від зелізниці взагалі ніякої знижки, хоч старався. Се деканат горлицький. Ті панове, від котрих залежать знижки і тим подібні річи видно не розуміють, як вони такими способами знеохочують людей до їзди зелізницями взаг

країни“. Тимчасом він ані не національний, ані не походить з Великої України: се т у р е ц ь к и й с т р і й, котрий на Україні став модний тоді, коли турецький мілітаризм був найсильніший. Щось подібне переживали ми й за старої Австрії, коли наші хлопці вертали з війська і приносили недоношені там блюзи та військові шапки з блискучою бляшкою, на котрій були перші букви імен цісаря Франца Йосифа І. Такий вислужений жовнір парадував і любив парадувати в цілім тім касарняннім наряді, бо се пригадувало йому і всім довкруги, що він був „цісарська дитина“. Та уживання тих недоношків з австрійських касарень мало в собі якийсь сенс з отсих причин: 1) Під оглядом нематеряльним було воно пригадкою того порядку, якого вчила стара австро-німецька касарня, отже було пригадкою чогось доброго і дуже нам потрібного. Як відомо, старі вислужені жовніри були часто найліпшими орґанізаторами наших сел. 2) Під оглядом матеряльним навіть старі військові блюзи варт були за теперішні найновіші одяги, бо то були блюзи роблені з найлучшої матерії й можна їх було носити неймовірно довго. Та що за сенс має тепер спеціяльне роблення т. зв. „козацьких“ одягів? Ні один з Магометів, Сулейманів та Урханів, за котрих ті мнимо козацькі одяги були в моді на сході, не положав ніяких заслуг супроти українського народу, щоб їх аж по нинішний день згадувати „широкими штанами“. А смушеві шапки таксамо „пасують“ до тих широких штанів як мурінам циліндри до голіського тіла. До широких шаравари треба брати турбан, коли вже хто доконче хоче носити широкі шаравари, хибно думаючи, що се якийсь „символ нашого Чорного Моря“.. Всі т. зв козацькі строї добрі тільки на сцену, бо там вони пригадують часи, коли наші козаки дійсно ходили в таких строях. І на тім кінець. Вводити ті мнимо козацькі строї в нашу масу як якийсь особливший раритас, котрий буцімто має піднести „національне достоїнство“, се нонсенс і то шкідливий нонсенс. Він шкідливий з ріжних причин. Передовсім тому, що ширить неправду, викликаючи в масі погляди, немовби се був наш „правдивий“ національний стрій. По друге тому, що вчить нехтувати дійсний народний стрій своєї місцевости чи околиці, бо — мовляв — „я маю на собі ліпший“, „козацький“. По трете тому, що той мнимо козацький стрій звязаний в нашій історії з періодом найгіршої анархії, котра з таким „блискучим“ і страшним успіхом віджила за нашої памяти в тих ріжних темношличниках і всяких погромщиках, які вдавали військо, а треба було брати з фронту наше дійсне військо, аби тих пяниць і ноистрібів здержувати від різунства і грабіжі, котра зачиналася на Жидах, а кінчилася на наших людях. По четверте тому, що в масі морально вищий галицький елемент не повинен асимілюватися навіть під оглядом одежі до морально в масі нижшого елементу степового, бо за асиміляцією формальною, „шликовою“, все йде згодом асиміляція внутрішна. Се річ далеко більше небезпечна, ніж на перший погляд видається. Аналоґію до того бачимо й серед нашої галицької інтеліґенції, в слові і письмі, аналоґію страшну. Значна часть тої інтеліґенції думає, що все, що приходить сюди з Великої України, представляє тим самим щось „суто українське“. Люди не думають над тим, що там довгі віки не було своєї школи і що через те прорвалася в нашу тамошну мову і навіть в її складню ріжна московська д и к о в и н а, навіть у такого ґенія мови як Шевченко, нпр. „не женися на (!) богатій!“ А щож доперва говорити про інших! Відси походять всі ті жахливі наддніпрянсько-московські пассіви дійсно „страдальні форми“, бо від них страдають вуха і серце і нерви кождої людини, котра ще не стратила глуздів і тому не може спокійно зносити глупого уживання слова „зараз“ замісць „тепер“ або уживання таких звороттів як „мною було написано листа“ і т. п. Так з нашої тарної мови роблять огидний жаргон, позбавлений не тільки ґраматики, але взагалі всего, що людська мова повинна мати. А все те робиться в ім'я „наближення“ до якогось спільного „ідеалу“. Тимчасом коли одна часть нації має у себе хаос а друга сякий-такий порядок, то треба хіба пасти головою на ріг каменюки і порядно потовчися, аби думати, що добре буде „наближення“, котре повстане на тій підставі, що заведемо нелад і там, де вже був бодай початки ладу і порядку. Турецький хаос між нами не вийде нам на добро під ніяким оглядом.

З Мостів Великих видно було велику ґрупу дівчат і молодих жінок, одягнених дуже ґарно. Мабуть ще більша ґрупа була з Комарна, мала хор, оскільки в тім скорім калейдоскопі можна було добре зауважити, був се хор жіночий. По Черкасах ішла велика ґрупа з Кавска з виразною таблицею, за нею великі ґрупи деканатів сокальського і белзького. Незамітно в нас минув великий ювилей старого міста Белза, на котрий ще покійний Томашівський звертав увагу. А шкода, бо се свідчить про занепад серед нашої тамошної інтеліґенції. Глибокий зміст мають слова св. Письма: „Коли тя забуду Ієрусалиме, забвенна най буде десниця моя!“ Так, так: хто забуває великі ювилеї місця свого життя або походження, той утратить владу в десниці своїй а згодом і в мозку. Тай поза борщем і галушками в мисці не бачитиме нічого іншого. З тої точки погляду не дуже добре представляється справа вже недалекого Маркіянівського ювилею: у Львові не видно заходів для вшанування його. Або що робить „Просвіта“ для вшанування столітного ювилею уродин свого довголітного голови й першого (тай правду сказавши досі поруч Возняка одинокого на більшу міру) історика нашої літератури, Омеляна Огоновського... Від близько 20 літ двигав „Просвіту“ в часі коли вона зовсім не мала платних урядників або здається мала одного, а тепер нема там кому двигнути справи його ювилею, хоч є кільканацять платних урядників... І так є тепер в богатьох справах у нашім краю. „Коли тя забуду Ієрусалиме, забвенна най буде десниця моя...“

Коротка павза — і здалека замаячів чудовий похід жовківських дівчат. Надійшла така орґія красок, яку мігби описати хіба добрий маляр. Се був найбільший з дотеперішних жіночих походів, що становив немов прегарне намисто ц і л о г о походу. За тою кольористичною ґрупою йшла друга ґрупа дівчат і молодих жінок в чорних ґорсетках і жовтих фартушочках. На ній спочивали очи по великій ріжноманітности попередних барв, але чи се була також жовківська ґрупа, трудно було довідатися, бо хлопчик, котрий кричав нам вдолу інформації, вже зачинав захрипати і треба було його щадити. В таких великих походах бодай більші ґрупи повинні мати два надписи, один на початку, другий на кінці. Похід тої жіночої ґрупи замикали молоді хлопці. Відки вони були, також не можна було довідатися.

(Далі буде).

Шукають за королем для Польщі

По довгій перерві почав знов виходити орґан санаційних монархістів „Ґлос Монархісти“. У вступній статті „Хто може бути королем?“ польські монархісти твердять, що ціла льоґіка потравневого правління домагається зірвати з тимчасовістю і завести монархію. Коли марш. Пілсудский схоче се перевести матиме досить сили. Покликання на престіл котроїсь з аристократичних польських родин булоб демаґоґією. Натомісць бувби можливий аліянс польського елементу з заграничним. Бельґійського королевича Карла сина Альберта, двох італійських князів можнаби брати поважно як кандидатів на польський престіл. Сабавдська династія і Кобурґи це старинні, мудрі і католицькі західні династії. Князь Сикст де Бурбон-Парма належить до найбільше заслуженої династії, хоч монархістови не треба ґеніяльного інтелекту. Також особа молодого і нежонатого князя Наполеона могла би здобути популярність як представника роду Бонапартих.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Марійське Товариство Молоді повідомляє, що Марійська Академія, яка на святі молоді „УМХ“ не відбулася із-за браку часу і перевтоми учасників свята, відбудеться в неділю 21 травня в салі Ремісничої Палати на Стрілецькій площі у Львові.

Ап. Престіл іменував Нунцієм в Румунії архіеп. Валерія Валері (ур. 1883), б. авдитора в Парижі, від 1927 р. Ап. Делеґата в Єгипті, Арабії й Абіссинії. Делеґатом в Сирії й у вище згаданих краях іменував архіеп. Рікарда Бартоліні'я.

Адміністрацію базиліки св. Павла в Римі й усіх належних до неї будинків віддав Ап. Престіл в руки Нунція в Італії, архіеп. Фр. Борґонджіні-Дуки. Дотепер, оскільки нам відомо, завідували базилікою ОО. Бенедиктини, які мають там свій монастир.

„Карітас“ у Відні видала м. р. 45.000 шілінґів на поживу, одежу й білля для вбогих. Дуже богато вчинено добра в зимі („Вінтергільфе“): для 24.000 осіб закуплено одяги, розділено 250.000 кґ. вугля, роздано 105.000 шілінґів, в 91 кухнях діставали харч пересічно 16.224 особи денно. Кардинал Інніцер висказав своє велике признання для членів товариства і оказав притім таке: „Милосердя це найкраща апольоґія нашої віри. Можнаб і про нас сказати, як говорили про перших християн: дивіться, як вони люблять“.

У Відні повстало „Клерускредітґільфе“. Урядники товариства працюють безплатно.

У Празі заложено центральний уряд Катол. Акції. Президентом є сам архієпископ. Централя має 2 секції: чеську й німецьку.

Про східне церковне право висказався кардинал Шерейді на одній конференції в Будапешті так: Традиції й партикулярне право кождого краю будуть строго збережені, але притім буде також одно спільне церковне право.

Лицарі св. Гробу, що відбули подорож літаком із Риму до Єрусалиму й назад, вручили св. Вітцю 12 пальмових віток зі св. Землі (з Єрусалиму).

Джованні Папіні мав у Фльоренції цікавий відчит про мораль в літературі у прияві кардинала Далля Коста й інших значних осіб.

Кат. щоденник „Фатерлянд“ у Люцерні відсвяткував ц. р. 100 ліття свойого заложення.

У швайц. Фрайбурґу приймив катол. віру один студент Китаєць.

В Парижі відсвятковано дуже врочисто память св. Альберта Великого.

В авлі америк. сенату правиться раз на рік заупокійне богослуження за високих урядників-сенаторів, що вмерли в тім році. Кат. богослуження правлено там перший раз 1893 р. за Івана Кенну, а ц. р. другий раз за міністра Тому Уолша. Приявний був Русвелт, усі міністри й майже всі інші високі урядники. Зауп. богослуження відправив архіеп. із Бальтімори зі своїм еп.-помічником і чимало священиків. Як архіеп. благословив знаком св. Хреста, дуже богато приявних хрестилося. Це були католики.

Альфонс XIII молився в Індії ц. р. при гробі св. Апостола Томи в Меліяпорі.

В одній місійній станиці в Африці працюють уже виключно самі священики-Мурини.

В Бельґійськім Конґу 18. 8. відбудеться перший Евхар. Конґрес, у якім візьме участь 180 тис. католиків.

В Джеголі катол. місіонарі не потерпіли ніякої шкоди.

В Китаю вмер о. Вінер, д-р медицини, що працював там 42 роки й був одним з найбільших знатоків китайської культури й життя.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„ДІЛО“ в ч. 119 написало з приводу свята „Українська Молодь Христові“ ось що:

„Коли на трибуні на площі св. Юра поруч із митрополитом гр.-кат. засів голова УНДО — то це не була політична демонстрація. Цього — по правді кажучи — й ніхто, з якоюсь спеціяльною тенденцією, не „аранжував“. Але коли митрополит запросив присутнього голеву УНДО заняти біля нього місце — то 50.000 дефілюючих мас слушно мусіло добачити в цьому глибоко-розумному жесті признання авторитету найповажнішої української національної політичної партії та висловлення подяки за найбільш льояльне і щире становище до того свята. І всі почували, що це явище зовсім нормальне: бо ця величезна національно-релігійна маніфестація, яка була чудовим проявом гармонії усіх верств і станів народу, була маніфестацією найбільш позитивних і творчих українських сил, якими є елементи, згуртовані біля прапорів греко-католицької Церкви та Українського Національно-Демократичного Обединання“.

Від коментарів здержуємося.

ПО ЗАПРИСЯЖЕННІ ПРЕЗИДЕНТА РП. польський уряд зложив димісію на руки Президента. Димісію Президент приняв.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПОЛЬЩІ. Президент РП. іменував б. міністра освіти Януша Єнджеєвича премієром міністрів і міністром віроісповідань. Інші теки обняли: Перацкий мін. внутр. справ, Бек загр. справ, марш. Ю. Пілсудский мін. військових справ, М. Завадзкий мін. скарбу, Ч. Міхаловский мін. справедливости, др. Б. Наконечников-Клюковский мін. рільництва і рільних реформ, д-р Ф. Зарицкий мін. пром. і торг., М. Буткевич мін. комунікації, д-р С. Губіцкий мін. сусп. опіки, інж. Е. Каліновский мін. почт і телеґрафів. З того видно, що зміни мінімальні.

ВИСЛАННИК ГІТЛЄРА фон Розенберґ, як пише „Дейли Геральд“, хоче добути в Лондоні піддержку британського уряду на переведення ревізії договорів коштом СССР. Німці дісталиб від Польщі „коридор“. За те Польща дісталаби територіяльне відшкодування на Україні, яка тепер належить до СССР (Укрбюро Лондон).

МАРШАЛ ПІЛСУДСКИЙ приняв на авдієнції військового аташе Німеччини ґен. Шіндлєра. Ся візита викликала сензацію в політичних кругах.

НАЙВИЩИЙ СУД скасував вирок апеляційного суду в берестейськім процесі проти 10 провідників Центролївиці. Причина: неузгляднення внеску оборони щодо вилучення судді Ходецького з судейського комплету. Розправа відбудеться вдруге перед іншим складом суддів.

ПОДОРОЖ ФОН РОЗЕНБЕРҐА, керовника заграничної політики гітлєрівців до Анґлії, викликала в СССР сильне негодування. „Правда“ твердить, що фон Розенберґ вчить Анґлійців протибольшевицької політики. Евентуальне відірвання України від СССР булоби вступом до відірвання Кавказу, на чім нафтовим маґнатам дуже залежить. (ПАТ).

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА твердить, що в світовій політичній опінії наступив виразний протинімецький зворот. Відноситься це головно до Анґлії, Америки і французьких та інших соціялістів. Супроти того, твердить краківський „Час“, ревізіонізм також збанкрутував.

РОЗПОРЯДКОМ ПРУСЬКОГО МІНІСТРА ОСВІТИ 15 професорів високих шкіл в Прусії дістало „примусовий урльоп“. Причина: жидівське походження або ліві переконання. Це щойно перша ліста „примусово урльопованих“.

КРІВАВА БОРОТЬБА між Китайцями і Японцями на полудне від Великого Муру йде дальше. Битва під Ґулян'ом тривала 4 години. Японці розбили китайські відділи.

Таблєтка Тоґаль назверх відріжняється від інших тільки витисненим знаком. Зате щодо хемічного складу й лічничого ділання таблєтки Тоґаль значно перевисшають інші препарати. Понад 6'00 лікарів, між ними багато визначних професорів, потвердили з признанням успішність Тоґалю. Таблєтки Тоґаль ділають скоро при ревматичних болях, подаґрі, болях нервових і голови, ґрипі й простуді. Таблєтки Тоґаль можна набути по всіх аптиках в опакованні по 14 і 42 таблєтки.

Togal

Зїзд „Рідної Школи“

5) Делеґат Новак (Коломия): Ми почули від секретаря „Рідної Школи“, що на терені Схід. Галичини є 1075 кружків РШ. На понад 3600 громад маємо 1075 кружків, це рішучо за мало. Одначе нема сказано, кілько кружків засновано по 1924 р., т. зн. від коли зачав обовязувати новий шкільний закон. В Коломийщині засновано по тім році 57 кружків. Кілько по інших повітах, не знаю. Одначе напевно можна сказати не тілько, кілько треба. Тут велике занедбання. Одначе не завинила тут Головна Управа. Вона видала 1924 р. вазив, щоб масово закладати кружки. Є повіти, де зовсім нема кружків „Р. Шк.“ В Коломийщині йде сильна пропаґанда в тім напрямі, щоб закладати як найбільше кружків. Студенти також беруть участь в тій роботі. Одначе від заснування кружка до його діяльности далека дорога. В Коломийщині є 4 села, в котрих є школи „Р. Ш.“: Березів, Лядики, Печеніжин, Іспас і Жукотин. Попередний бесідник хоче докладніших звітів. Це річ добра, але хтож це зможе зробити? Хто на це дасть ґроші? Селянин каже: Я даю ґроші, хочу бачити, на що вони йдуть. Тому треба засновувати як найбільше народ. шкіл по селах, збірні лекцій, діточі садки, курси для неграмотних і т. п. Мусимо стануги на становищі, що школа мусить бути самовистарчальна. Одначе до цего скоро не прийде. Щодо учительства то воно в нас вже на вимертю. Нових кандидатів на учителів чимраз менше. Треба розвести пропаґанду, щоби як найбільше людей посвячувалося учительському фахові. Бо може прийти до того, що до шкіл „Р. Ш.“ мусітимемо анґажувати Жидів і Поляків. Треба вирішити справу з т. зв. льояльністю супроти держави. В Лядиках є учителька, котрої власти не хочуть затвердити, хоч вона в ніякій політичній акції не заанґажована. Свідоцтво льояльности виставляє поліцінят. Треба домаґатися, щоби про льояльність рішав інтеліґент, а не поліцінят. — Дел. Чепіль (Винники): Шкіл маємо мало, але й ті перемінюють на польські. Ми відступаємо на шкільнім фронті. Можемо опинитися в слїпій улиці. Тому треба виховувати громадянство так, щоби робив не лише провідник, але й загал. Громадянство так стерроризоване, що не знає, що можна робити а чого ні. Треба його заактивізувати, бо може прийти час, що в нашій шаховій ґрі не стане фіґурок. — Дел. Черник Мих. (Грибовиці Великі): Як селянин і представник кружка стверджую, що тут на Зборах не числяться з представниками молоді. В нас на селі в кружку „Р. Ш.“ майже самі парібки, старші тим не цікавляться. Нашим студентам не дають говорити на Зборах! „Рідна Школа“ працює лише в Галичині. Треба поширити її діяльність і на Холмщину, Волинь, Поліся і Підляшша. У Львові, нашім княжім городі, чуємо лише чужу мову. Цей стан мусить змінитися. До того в першій мірі має причинитися „Р. Ш.“ Чуємо з верхів, навіть від представників Церкви: молодь без цілі, без мети. Ми у відповідь заявляємо: наша мета Україна і нація (Оплески). —

(Далі буде).

Присилайте передплату!

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З НОВИН ГАЛИЦЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА

В. Маковський: ВІСТУН З ТОГО СВІТУ Й ІНШІ ОПОВІДАННЯ. Львів 1931. (вийшли по правді з кінцем 1932 р.). Ст. 167+1 нпг. 16°. Ціна 2 зол.

Інтелігентні читачі сьогодня наче дозріли, може й постарілися. Дозволеному інтелігентові вистарчала звичайна белетристична фікція — „байка для старих“. Тепер його тяжко вдоволити. Коли бере до рук якусь белетристику, то вимагає від неї вже не самої фікції, намістня*) життя, але або дійсних споминів з життя або розвязки якоїсь поважнішої життєвої проблеми. Нудна книжка — ота манія психольогізування — нас сьогодня відкидає. Зновже книжка з цікавою акцією та без цікавої поважної проблеми лишає в нас почування якогось голоду, недостачі. Сьогодня шукаємо „п о ж и в н и х“ книжок, які помоглиби нам б у д у в а т и себе самих. А що найбільше проблемів розвязує само життя, то й не диво, що тепер така мода на спомини й репортажі. Щораз більше забуваємо про фікцію форми, а хочемо найти в книжці якнайреальніше життя, якнайправдивішу тематику. Тимчасом белетристи жиють дальше „чистою“ формою й не бачать того, що з читачів-дітей виросли вже зрілі люди, яких не можна вдоволити байкою й декорацією.

Тільки у двох таборах видно зрозуміння тої пропасти між читачем і автором: у комуністів і в католиків. Комуністи насилу притягають своїх письменників служити пятилітці. Нагадується анекдота про вірменського брехуна, який хвалився своїми пчолами, що вони такі великі наче гуси. Коли його спитали, як така пчола перелізе крізь очко вулика, Вірменин не надумуючись сипнув: „Мусить, брате, пищить а лізе“. Пищать і ревписьменники а лізуть крізь вушко вузькового комуністичного вулика. Мусять...

Не так католики. В них приноровлення белетристики до життя виходить спонтанно. Вузької тематики ліберальних письменників католики не мають, то значить, у католиків неможлива заборона що про се чи про те писати не вільно, як наприм. у большевиків, котрим не вільно писати про безсмертність душі. Тай навіть шануючий себе ліберал не згадує про душу, хіба глумливо. Отже: католицька тематика найширша. Її засяг від Бога до атому, від пекла до неба. І тим богацтвом тематики нераз слабий католицький белетрист побиває ліберального епузера. Форма у католика необмежена нічим; свобідна від усіх пересудів лібералізму та заборон комунізму. Вона може сягати вершин мистецького вироблення як прим. у Поля Кльоделя, то може бути й зовсім проста як спів св. Франциска з Асізі. Хто бачить те богацтво й свободу католицької белетристики, той зрозуміє її необмежені можливости. І зрозуміє, що вона одна дитина Бога з власної волі служанка Його. А служба її вища всіх царств і потуги сього світа.

Такі думки найшли мене, коли я прочитав книжку В. Маковського „Вістун з того світу“. По всіх модних сьогодня творах, по всіх „криміналах“ і сензаціях я прочитав сю книжку одним духом. Знак що вона справді небуденна й цікава. Невправний стиль автора, не надто чиста мова книжки — стали для мене наче смак разового хліба. Та все таки це хліб і то поживний, не такий як панські булочки-витребеньки. Змістом майже всіх оповідань книжки д о б р а д у ш а, проста і віруюча. Чи водоноша Іван („Вістун з того світу“), чи служниця Аннунька („Аннунька“), чи інші герої Маковського — всі вони переважно добрі, віруючі люди. І в простому, наївному оповіданні-спомині про пригоди зі свого власного чи їх життя автор учить нас величних християнських ідеалів. Показує нам з християнським оптимізмом часто закриту добру сторону людського життя, про яку сливе ні слиху в сучасних письменників-песимістів. Коли Маковський і відкриє зло в людському житті, то на те тільки, щоби показати його злі наслідки чи його грішну причину („Марків син“, „Баран“, „Одна трагедія“). І в тім подібний Маковський до Р. Г. Бенсена, славного католицького белетриста сучасної Англії. „Вістун з того світу“ дуже нагадує простотою стилю й добором тем збірку оповідань Бенсена „Невидиме світло“ (що була тому кільканадцять літ частинно печатана в „Поступі“). З тим застереженням, що містика Бенсена далеко вища і стиль більше опанований.

Книжка Маковського се не лише белетристика, се також к а т о л и ц ь к е д і л о: визнання християнської віри. Автор не лише, що зважився взяти в тій книжці теми з наприродного, але ще й засвідчив свою католицьку віру явним ісповіданням:

„О Пресвята Царице неба і землі: Яка велика мусить бути Твоя у Бога могутність і ласка, яке незглибиме Твоє милосердя, як чутливе на людські потреби Твоє Пресвяте Серце, коли між міліонами міліонів благань і прохань, які без упину з усіх усюдів линуть до Святих Твоїх Стіп, дійшла до Тебе тиха мольба простої української дівчини з П. — Анунъки?! — „А я?! Чиж гідний я цієї великої ласки, що Ти, Пресвята Мати Божа, якраз мене вибрала за орудця Своєю поміччю для неї, пригадуючи мені мій обіт??

„Це свідоцтво мов будь Тобі Царице Неба і Землі, від мене негідного марним (бо на більше мене не стати) знаком моєї невисказаної вдяки“ (ст. 94.).

Українська, католицька белетристика знов зросла книжкою Маковського. І хоч автор старший чоловік, треба його просити, щоб і на дальше не забував про те, що — попри інші таланти — Бог вложив у його душу іскру письменника.

П. С. Світ до того здемонів, що націоналістичний „Вістник“ назвав діланя книжки Маковського неморальним („Вістник“ 1933. Книжка 4., ст. 317). „Мнящеся службу приносити Богу“... Правду каже Маковський устами свого героя: „Нинішний світ любить гріх і тому не хоче признати Божої Волі. Гадає, що як у нього не буде Бога, то не буде й гріха. Йому світ миліший за Бога. Тому й насмішкуються. Бо злодій хотів би, аби всі були злодіями; а хто не є, з того сміється“.

Б о г д а н К а б а р і в с ь к и й: СТРІЧКИ В ЖИТТЯ. Вибір поезій. „Дажбог“ ч. 5. Львів 1933. Ст. 64, 8°. — Автор, син пок. письменниці Северини Кабаровської, присвятив свою першу збірку памяти своєї мами. І в досить великій збірці зворушують нас тільки ті моменти, коли Б. К. згадує свою покійну матір. Тільки в тих моментах автор підноситься до рівня правдивої поезії. Поза тими моментами годі добачити в віршах Кабаровського правдиву поезію. Це покищо спроби початкуючого віршаря, на загал досить невдалі. Є в них і проби гучного націоналізму (19 стор.), для якого „месіянізм — кволий“. По правді квола віршева техніка та нерозривний примітивізм порівнань автора. Здається мені, що колиб автор зробив був з того „вибору поезій“ міністоти 64 сторінок іще один вибір так на 16 сторінок, то певно мав би на старі літа більшу потіху зі своїх стрічок. — Кілька оригінальних порівнань у збірці „Стрічками в життя“ та новіші поезії Кабаровського в журналі „Дажбог“ кажуть нам мати надію, що автор іще „виробиться“. Тимбільше, що події його приватного життя дадуть йому могутній стімул до того.

Я р о с л а в Я р и й: ВІДЧИНЯЮ ВІКНО. Вибір поезій. „Дажбог“ ч. 4. Львів 1932. Стор. 32, 8°. — Коли хочете взяти до рук книжку молодого галицького поета, до того ще й модного, то беріть „Відчиняю вікно“. Та беручи сю книжку до рук, глядіть, щоб самі підійшли до читання вже зі зворушенням у серці. Бо не знаю певно, чи зворушить вас сам Ярий. Коли в Мих. Рудницького розум нераз убиває лірику, то те саме діє в Ярого якась підсвідомість. Воно сьогодня модне і Ярий як націоналіст іде в своїй збірці за тою модою. Всю збірку Ярого проходить воля перемогти „слабі хвилини“ й горіти тільки для одної в о л і - хотіння: „знад брів, з чола різьблене владно — :„Х о ч у!“ Біда лиш у тому, що і прочитавши всю збірку, ми не довідалися, чого автор хоче. Здається мені, що найбільша провина молодих націоналістів саме в тім спрямуванню волі на те незнане „хтось“ і „щось“. Нещасний вплив „енергетичного вольовизму“ Д. Донцова, який знов налапався його від Бергзона (така вже доля антисемітів, що від Жидів учаться...). — „Хтось“ і „щось“ навіть при всім сильнім „хочу“ не можуть дати чогось совершенного, чогось вповні людського. Тому поезія таких „вольовистів“ неповна, брак у ній цілої людської душі. Отже вона й не поривае нас за собою в „крицеві світи“, чого так хочуть її автори. Поезія невідомого не може теж мати якоїсь моралі: вона переважно аморальна, хоч нераз манить фальшивою містикою. Не диво, що й Ярий при всій своїй модній вольовости допускае до себе хвилини духового самонасиля, як прим. у вірші „Після“... — Поезія невідомого як завершення веде до того, що зве себе в наших часах „невідомим богом“. Тільки, що в наші часи — як слушно каже Честертен — невідомому богови на імя: С а т а н а. Великим поетом невідомого, підсвідомого був у трьох перших збірках Павло Тичина. А чим він сьогодня?! — Здається, що Ярому — і як націоналістови доброї волі і як безперечно талановитому й до деякої міри виробленому поетови — слід узяти до серця сповнене пророцтво „товаришки“ для П. Тичини: „І з вас ще буде — комуніст“... Бо так кінчать всі, що хочуть бути космосом для себе („я не знаю, чи є хто крім мене“ — „молиться“ Ярий у „Дажбозі“, ст. 24). Останньою „молитвою“ антихриста-Ніцше було сумне признання: „Вет дем, дер кайне Гаймат гат“... Розуміється, в значінні духовім.

Араміс.

*) Намістень = Ersatz.

ВИ ПОМИЛЯЄТЕСЯ КОЛИ КАЖЕТЕ, ЩО ЖИТТЄВІ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕ ЗАЙВИЙ ВИДАТОК. ЖИТТЄВА ПОЛІСА ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДЛЯ ВАШОЇ РОДИНИ НА ВИПАДОК ВАШОЇ СМЕРТИ ГРОШЕВІ ЗАСОБИ, ЯКІ ДАЮТЬ ЇЙ СПРОМОГУ УЛАШТУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ. ТОМУ ПОСТАРАЙТЕСЯ НЕГАЙНО ПРО ЖИТТЄВУ ПОЛІСУ ОДИНОКОГО УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ И РЕНТИ „К А Р П А Т І Я“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

НОВІ ВИДАННЯ

Добрий Пастир ч. 1, 1933. Рік III. Станиславів—Перемишль. Ст. 84, вел. 8°. — Зміст: Проголошення надзвичайного Святого Року й загального великого Ювилею в 1900-літню річницю Відкуплення людського роду. — о. О. Орський: Корпораційний устрій у світлі Енцикліки Пія XI „Квадрагезімо анно“. — о. Т. Галущинський ЧСВВ: Апостольські покликання в евангеліях. — о. І. Луб ЧСВВ: Учасники львівського собора 1891 р. — В. Д.: Статистика католицького Сходу. — На вибрані теми: Десятиліття Апостольського Листа „Оффіціюм омніюм“. — Одинацятий рік Понтифікату Пія XI. — о. Л. Бурнадз: Як вести боротьбу з сектанством. — Душпастирські питання і випадки. — Церковний огляд. — З нашого церковного і релігійного життя. — Вісти з католицького світа. — Нові книжки й видання. — Таким чином сей поважний релігійно-церковний журнал розпочав третий рік свого життя. Він все такий живий і цікавий як був з початку і при тім дуже пожиточний та богатий змістом. Хто його складає в річники, той матиме згодом дійсну прикрасу й жерело знання у своїй бібліотеці. — А. Ч.

Богословія. Науковий тримісячник. Кн. I. III. 1933. Видає Богословське Наукове Товариство. Ст. 88, вел. 8°. — Зміст: о. Д-р Лев Глинка: De potestate episcoporum necnon praerogativis metropolitanae potestatis in bona ecclesiae temporalia in Oriente novem primis saeculis (Dissertatio canonico-historica). — Д-р К. Чехович: Іван Могильницький та Йосиф Добровський. — Вибрані питання: Евхаристійний піст священиків; Інструкція про східних клириків, що перебувають поза своєю територією серед чужих народів; о. Августин Джемеллі. — Огляди й оцінки. — Всячина-хроніка. — Богословське Наукове Т-во. — Книжки й часописі.

Духовно-музичні твори о. Й. Кишакевича ч. 21.: СЛУЖБА БОЖА по західно-українському церковно-народньому напіву на мішаний хор. Львів, 1933. Ст. 32, вел. 4°; ціна 7.50 зол. — Наш вельми заслужений композитор духовно-музичних творів Впр. о. Йосиф Кишакевич видав отсе новий цінний твір 21-ий з ряду. Видання виконане дбало, по мистецьки й на добрім тривкім папери. Рецензію на зміст сего видання і враження з його виконання помістили ми в 27 ч. „Нової Зорі“.

Асоціяція Незалежних Українських Мистців. ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКА. Стаття Мик. Голубця. редакція і передмова Михайла Осіньчука. Видавництво „АНУМ“, Львів, 1933. 20 стор. тексту + 44 стор. з 21 ілюстрацією, 16°, ціна 3 зол. — Перша українська визначна жінка малярка діждалася в нас дійсно гарно і добре виданої хоч і мініятурної моноґрафійки. Вартість тої моноґрафійки збільшує коротенький анґлійський текст і 21 репродукцій з творів артистки. Всі ті репродукції вибрані умілою рукою. Зміст тих картин дає правдиву насолоду. Так і хочеться переглядати ті репродукції ще раз і ще раз. — А. Ч.

Кольорові часописи

В Сіямі кожний день тижня означують іншою краскою. Це принялося навіть в одягах сіямського народу. Цей звичай перенесли й до преси. І так в неділю появляються часописи на рожевім папери, в понеділок на жовтім, в четвер на зеленім. В інші дні печатають на білім папері. Якби в нас заведено сіямську моду, тоді можеби й наші інтеліґенти купували й читали свої часописи.

Текстильний склад
фірми
Стахевич і Абрисовський
перенесений з Ринку
до власного дому
Львів, пл. Галицька 12 а, ріг вул. Баторія
поручає у величезнім виборі і по найнижших цінах
Модні вовни і шовки — мужеські сукна, полотна і коци.
Тел. 30-70

НОВИНКИ

Сконфісковано дві брошурки релігійного змісту, видані на Свято У. М. Х.: 1) „Українська Молодь Христові!“ — проповідь і реферат і 2) Памятка зі Свята „Українська Молодь Христові“ від часопису для дітей і молоді „Наш Приятель“.

Перша вища українська школа в Америці, яку оснував Преосв. Богачевський, викликала велике зацікавлення серед американських Українців. Представники поодиноких організацій заявили на зборах, що нова українсько-католицька школа повинна стати всенародною справою, бо вона кладе основи під українську культуру в Америці. Посвячення сеї школи відбудеться 4 вересня б. р.

Важне для еміґрантів до Злучених Держав Півн. Америки. Американський консулят висилає еміґрантам, що стараються виїхати до своєї родини, візвання або карти вступу з визначенням речинця зголошування до американської візи. В карті вступу подані документи, які еміґрант мусить предложити в консуляті. Крім сего треба обовязково предложити ґваранційні листи від родини, що перебуває з Злуч. Державах П. А. В них мусить бути заява, що петент одержить повне удержання в Америці. Без тих ґваранцій ніхто не одержить візи. Близші інформації подають Бюра Еміґраційного Синдикату.

IV-тий Зїзд українських природників і лікарів відбувся у Львові 6. і 7. с. м. при участи 101 природників і лікарів. Зїзд відкрив голова Н. Т. ім. Ш. д-р В. Левицький, котрий підчеркнув значіння і завдання Зїзду. На першім пленарнім засіданні виголосили реферати доц. д-р В. Кубійович і д-р М. Зарицький. На секції лікарів виголошено 15 рефератів, на секції природи й ґеоґрафії 13 рефератів, на секції математики й фізики 9 рефератів. На кінцевім пленарнім засіданні ухвалено ряд резолюцій. Черговий Зїзд природників і лікарів відбудеться за 2 роки.

Перемиське громадянство купило Старяві к. Хирова площу в дуже гарній лісистій околиці, вибудувало двоповерхову віллю в українськім стилю і призначило її на вакаційні оселі для дітвори. За невеликою оплатою можна там примістити шкільні діти. Педаґоґічний догляд, здоровий харч. Адреса: Ізидор Білинський, Перемишль, Косцюшка 5. Посвячення будинку відбудеться 21 травня б. р.

В Рогатині управа ґімназії „Рідної Школи“ уладжує приготовляючий курс до 2-ої кляси ґімназії, що триватиме від 15-го травня до 15-го червня. Наука на приготовляючім курсі безплатна. Зголошені ученики дістануть дешеве приміщення в Інтернаті Малої Семинарії в Рогатині. По інформації зголошуватися до управи ґімназії щоденно від год. 8 до 13.

В часі Свята „Українська Молодь Христові“ у Львові тайна поліція увязнила богато злодіїв на площах св. Юра й Сокола-Батька, що пообкрадали богатьох паломників. Крім грошей деяким паломникам покрали навіть поворотні зелізничі білєти.

Перевишколення вчителів середних шкіл відбудеться підчас ферій у звязку з реформою середного шкільництва. В першій половині серпня відбудуться на терені всіх кураторій однотижневі курси у двох турах від 3-го до 16 серпня. В липні відбудеться такий самий курс для директорів ґімназій.

Курс діточих садків в Дрогобичі при „Рідній Школі“ веде п. Марія Несторенко, делеґована Головною Управою Р. Ш. Ціль курсу вишколити провідниць для діточих садків. На курс записалося около 30 абсольвенток учительського семинаря. Такі курси повинні повстати в кождім нашім повітовім місті для вишколення відповідного числа фахових провідниць діточих садків.

Галичани і Наддніпрянці працюють спільно в Українськім Товаристві Допомоги Еміґрантам з України в Ченстохові. На Великдень відбулося в Ченстохові свячення пасок і „Свято Писанки“ для дітвори еміґрантів з Великої України та заточенців зі Схід. Галичини.

Зїзд Союзу Українок відбувся у Львові при участи 200 делеґаток і 100 гостей. Він тривав два дні. На нім вирішено ріжні організаційні справи. Головою С. У. вибрано знов пос. М. Рудницьку.

В Сокалі філія т-ва „Зоря“, що істнує вже рік, зорґанізувала власну трубну орхестру, зложену з 25 інструментів.

Новий перелет Атлянтику. Польський летун кап. Ст. Скаржиньский перелетів на апараті польської конструкції Атлянтик з Африки до Полудневої Америки. 3.600 км., перелетів без перерви в 19 годинах і 30 мінутах.

Шекспірівські торжества відбулися в Анґлії з приводу 369-ліття уродин великого драматурґа. В родиннім місті Шекспіра, Стретфорді, взяли участь в торжествах представники 30 народів.

Доляр вагається між 7.48—7.68.

Посмертна згадка

† **о. Сильвестер Дрогомирецький,** гр. катол. парох в Ілинцях, упокоївся 30 квітня с. р. в 93-ім році трудолюбивого життя. Похорон відбувся 3 травня при великім здвизі народу. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДУЖЕ ДОБРА ЗЕМЛЯ 12 км. від Львова, 1 км. від залізничої стації, продається в дорозі ліцитації на догідні оплати. Корисна нагода для людей з міста. Інформації, за надісланням почтового значка, подає: Дувало, Ґрунвальдська 10 (бічна Листопада).

К. І. Р.

Кооператива Інженерських Робіт.

Львів, вул. Льва Сапіги 53. (Тел. 80-88.

(Перестанок трамваю ч. 1 проти політехніки).

ДЕШЕВО І СОЛІДНО:

Виконує: пляни, обчислення й кошториси всяких будівель.

Випроваджує: у власному заряді будови.

Виконує: всякого рода інсталяції й направи центрального огрівання всіх системів, водотягово-санітарні та електричні.

СЕГО ЩЕ НЕ БУЛО!

З нинішнім днем ми рішили тільки через короткий час безплатно додати до кождого комплету отсі премії: 1 колірову мужеську сорочку або одну пару колірових мужеських підштанців, або 1 дамську колірову сорочку з прибранням толедо, або також 1 пару дамських колірових реформ.

1) Лише за 11.50 зол.

Висилаємо: 1 шовковий дамський десеневий пульовер з рукавами, 1 дамську колірову сорочку з прибранням, 1 п. дамських літних колірових реформ, 3 пари котонових панчіх, 6 вафлевих рушників, 3 дамські хусточки до носа, 1 шовковий подвійний берет в десені й 1 лякеровий дамський поясок. Почтову оплату зол. 2.50 платить відборець.

2) Лише за 16.50 зол.

Висилаємо: 3 метри доброго корту на мужеський літний одяг, 3 м. зефіру на сорочку, 3 пар скарпиток цверу, 1 шовкову краватку, 3 дамські хусточки до носа, 6 вафлевих рушників і один мужеський замшовий поясок. Почтову оплату 3 зол. платить відборець.

3) Лише за 25 зол.

Висилаємо: 4 метри десеневого товару на літну дамську сукню, 12 метрів постелевого полотна в зелені або червоні крати, 12 м. кремового полотна Нессель на білля і 12 штук вафлевих рушників. Почтову оплату 3.50 зол. платить відборець.

Повисші комплети товарів вишлемо кождому на листовне замовлення за почтовою післяплатою (платиться при відборі). Без ризика. — Коли товар не подобається, приймаємо його назад і звертаємо гроші або міняємо на інший. Отже памятайте, коли хочете купити першорядний товар по мінімальних цінах, оминайте перекупців і посередників і напишіть безпосередно до нас. Замовлення просимо адресувати:

„Firma Łódzka Tkanina“ — Łódź
Skrz. poczt. 417.

Нова надзвичайна прогулька лінії Ґдиня-Америка

„НА ЗЕЛЕНІ СВЯТА ДО ДАНІЇ“ кораблем „Пуласкі“ 4-7 червня с.р.

Ціни від 130 зол. разом з прогульками по суші.

Крім сего подаємо програму літних прогульок: I. 3—18 липня: **Фіорди до Нордкапу.** Ціни від 425 зол. II. 21—25 липня: **Копенгаґа,** ціни від 100 зол. III. 22—31 липня: **Амстердам-Лондон,** ціни від 280 зол. IV. 29 липня до 12 серпня: **Le Havre, Париж, Boulogne, Антверпія,** ціни від 440 зол. Білети по 400 зол. випродані. — V. 4—20 серпня: **Лондон, Coves** (Остров Wight) **Dublin, Douglas. Oban, Leith-Edinbourgh,** ціни від 450 зол. VI. 15—19 серпня: **Стокгольм,** ціни від 100 зол. VII. 21—31 серпня: **Лондон, Антверпія,** ціни від 250 зол.

Кораблі одноклясові! Заграничні паспорти зайві! Повне удержання підчас подорожі і постоїв у пристанях. Зеліничі знижки! Дансінґи й забави! Продажа білетів і подрібні інформації: П. Т. Т. О. Лінія Ґдиня-Америка, Львів. На Блоне 2. Т. 20-29

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

Жертви

Впр. о. Симеон Лукач, Станиславів, ул. Липова ч 11, зл. 20— на побільшення „Нової Зорі“. 1—1

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

РЕКОЛЄКЦІЇ ДЛЯ СВЯЩЕНИКІВ. Отсим повідомляється, що оо. Редемптористи з Тернополя уряджують реколекції для священиків в бурсі Р. Ш. в Тернополі. Перша серія відбудеться від понеділка 19. червня вечером до пятниці 23. червня рано. Друга серія від понеділка 26. червня до пятниці 30. червня рано. — Проситься, щоби реколєктанти принесли з собою простирала, подушки, коц і ручник. — Зголошення слати найдальше до 8. червня до Інтернату оо. Редемптористів, Тернопіль, ул. Острожського 51.

КІНА

АДРІЯ: Любов поручника.
АТЛЯНТИК: Під Твою оборону.
КАСІНО: Нічні суди (реж. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: Син джунґлів — Каспа король львів.
МАРУСЕНЬКА: Син джунґлів — Каспа король львів.
МІРАЖ: Людина сміху (Конрад Файдт).
ПАЛЯС: Бебі (Анна Ондра).
СТИЛЕВЕ: Люди за решіткою.
УТІХА: Москва без маски.

ЯК ТРЕВАЛУ ПАМЯТКУ ЗІ СВЯТА
„Українська Молодь Христові“
поручаємо
молитвенник для молоді
Українська Молодь Христові
Ціна 1 зол. — Замовляти в книгарні „РІДНОЇ ШКОЛИ“, ЛЬВІВ, ул. Сикстуська 20.
Впр. о. о. Деканам і Парохам дамо в комісову розпродажу.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

ЧИСТА ЦИНКОВА БЛЯХА,

знаменитий матеріял до криття дахів, огнетревала, не ржавіє, легка, дається дуже добре ущільнити й не вимагає консервації.

По останній знижці цін доступна для кождого. Пояснення й оферти:

„BLACHA CYNKOWA“ Biuro sprzedaży Polskich Walcowni-Cynku Sp. z o. p.

Katowice, Marjacka 11. Telefon 12-61.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пчталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер, 18 травня 1933. Ч. 35 (633).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр. Ціна числа 20 с. Конто П. Щ. Краків 405.867.

Війна чи мир?

ПАТ доносить з Лондону: Вся лондонська преса з найбільшим занепокоєнням пише про останню промову фон Папена на зборах Штальгельму й оцінює її як провокування конфлікту. Настрій англійської преси такий якби війна висіла на волоску. „Ню Кроникл" пише: „Нехай мами приготовляють гарматне мясо". Щоденник „Дейли Геральд" помістив про те статтю під великим заголовком „Війна чи мир". В такім тоні пише вся лондонська преса.

В православній церкві все кипить

„Діло" доносить, що в ковельських семиклясових школах вчать українських дітей релігії в польській мові. Подібні вістки доходять і з інших місцевостей А вища церковна влада мовчить. Мовчить вона й на всі домагання громад щодо розмосковлення церковного життя. Епископ Полікарп не має ніякого впливу на митрополитально-консисторський апарат і є безсильний щонебудь зробити. Залишається самим церковним громадам вести боротьбу, часто дуже рішуче, і ця боротьба навіть викликає інтервенцію третіх чинників. Цікаво, як радикали помагають розмосковленню церкви. Ось у Шеплі на Луччині дяк-„малорос" іде проти бажань громади і веде москвотяпську лінію, знаючи, що консисторія буде по його боці. Селяни мали цього вже забагато й написали подання до митрополита. Підписала громада Усіча і передала до Шепля на руки П. Андрійчука, якого голова УСРП п. Боднарук обороняв у ч. 13 „Гром. Голосу". Як виявилося П. Андрійчук, щоби не робити прикрости дякові, сховав подання й не дав до підпису селянам. На цьому ґрунті дійшло до деякого зудару між селянами і радикальним табором. „Курер Ілюстрований" навіть подав, що буцімто дійшло до бійки, але підтвердження цього факту покищо нема.

Вшехполяки про гітлєризм

У вшехпольській (ендецькій) пресі дуже часто стрічаємо вияви симпатії до гітлєрівського руху, головно за його послідовний антисемітизм. За це дістається їй нераз від її політичних противників. В останнім числі вшехпольський двотижневик „Щербєц" пише: „Те що тепер діється в Німеччині то чудова струя відродження, — то очищення німецького життя від богатовікового затроєння розкладовою їддю, що її жидівство защіплювало в кров цего ворожого нам але великого народу, жидівство, яке розрослося на його організмі наче рак. На це, що діється в Німеччині, дивимося не лише без осудження й остраху, але з — завистю". Видно, що ендеки своє вже віджили.

Страшний голод в СССР.

Вже й німецькі комуністи масово втікають з „раю".

З Берліна доносить: Сими днями вернули з СССР 34 німецькі інжиніри, механіки й робітники. Вони зірвали свої контракти з большевиками й виїхали до дому, бо не могли витримати великого голоду. Виглядають дуже знужденілі і втомлені. Большевики випустили їх під приреченням, що не оповідатимуть докладніше про те, що діється в „раю". Отже вони тільки загально говорять, що там великий голод і що навіть німецькі комуністи, що недавно втекли в большевію, просять гітлєрівську владу, аби дозволила їм вернути і спасла їх від „раю", а вони зате радо відбудуть в Німеччині всяку кару і будуть на будуче вірно і чесно служити своїй батьківщині. (Оттуда луститиб усіх пп. Крушельницьких разом з їх родинним „колхозом", тоді заспівалиб інакшої!).

Боротьба з неморальністю в Прусії

Гітлєрівці розпочали в Берліні енергійну боротьбу з моральним рознуздан-ням. Пруське мін-ство внутр. справ видало ряд розпорядків у справі конфіскати порнографічних видавництв, образів, ілюстрацій і т. п. При президії поліції в Берліні зорганізовано окрему централю, яка по думці міжнародного договору про поборювання порнографії має нищити порнографічну літературу. Всі заряджения сеї централі будуть видавані в порозумінні з католицькими і протестантськими товариствами для боротьби з неморальністю. — Католицька „Шенере Цукунфт" подаючи сю вістку висказує здивування, чому в полуднево-німецьких державах, де донедавна була католицька влада, не зроблено таких заряджень проти порнографії. — Такі заряджения придалисяб й у нас.

Палять книжки жидівських авторів

На Оперовій Площі в Берліні спалили гітлєрівці першу партію книжок жидівських авторів, що знайшлися на чорній лісті гітлєрівської партії. На площі освітленій рефлекторами, уложено великий стіс книжок. Довкруги зібралася товпа глядачів. Спалено коло 20.000 книжок. До зібраних промовив міністр пропаганди Гебельс. Він підчеркнув, що доба жидівського інтелектуалізму кінчиться. Ся маніфестація означає провал духових підстав листоладової республики. З її румовищ має піднестися дух гітлєризму. Такі самі маніфестації з паленням книжок відбулися в богатьох провінціональних місцях (ПАТ).

Сон звірят

В Монаку, в місцевім науковім т-ві, один учений прочитав цікавий відчит про сон у звірячім світі. Він навів ряд інтересних прикладів. І так риба макреля часто пливає у сні. Муравлі, проснувшися, зівають і протягаються як люди. Дрозди рано співають з замкненими очима, у сні. Слони все сплять стоячи. Підчас сну цілий тягар тіла переносять в рівних відступах часу з ноги на ногу.

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ, коли самі собі не поможете, тому складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ПРІНЦІПИ І ПОЛІТИКА

З приводу ратифікації договору Німеччини з СССР.

На днях Німеччина і СССР ратифікували протокол, що продовжує німецько-совітський договір з 1926 р. і німецько-совітську арбітражну конвенвенцію з 1929 р.

Той протокол підписали Німеччина і СССР. ще два роки тому. В імени Німеччини підписав його тодішний німецький уряд католика Брінінґа. Та ні Брінінґ, ні його наслідники Папен і Шляйхер, не предложили того протоколу німецькому парляментови до затвердження. Не предложили тому, бо німецький парлямент був увесь час спаралїжований. Щойно закон про надзвичайні повновласти, що передав права, котрі досі мав парлямент, урядови, уможливив затвердження протоколу. І уряд Гітлєра саме на днях затвердив його.

Ратифікація правительством Гітлєра договору між Німеччиною і СССР викликала в богатьох велике здивування. Викликала таке здивування тому, бо той крок уряду Гітлєра в заграничній політиці різко суперечить його внутрішній політиці.

Як загально відомо, Гітлєр проголосив і веде в Німеччині безоглядну боротьбу з комуністами і з соціял-демократами.

Гітлєр не тільки проголосив та веде ту боротьбу. Він уже в значній мірі знищив у Німеччині комунізм і соціялізм. І далі нищить їх безпощадно й основно. І не тільки в Німеччині нищить Гітлєр комунізм і соціялізм. Він заповідає хрестоносний похід проти комунізму і соціялізму в цілій Европі. А передовсім — в СССР.

І рівночасно — Гітлєр заключає договір з СССР.

Таке становище супроти СССР заняв Гітлєр не зовсім несподівано. Бо вже в своїй промові з 22 марта він заявив виразно, що бажає продовжувати політику німецько-совітського співробітництва. Особливо підчеркнув тоді Гітлєр „обосторонню користь" того співробітництва в економічній области. Ратифікація договору Німеччини з СССР здійснила отже те бажання Гітлєра.

Якжеж погодити нищення Гітлєром большевизму в нутрі Німеччини з його співробітництвом з большевицьким СССР? І котра з тих двох суперечних собі політик Гітлєра — його властива політика: внутрішна (антибольшевицька) чи загранична (пробольшевицька)?

Такі питання ставить собі нині богато наших людей, що бажають орієнтуватися в сучасній европейській, зокрема в німецькій, політиці. І ждуть відповіди на них передовсім від нашої преси, яка має обовязок висвітлювати не тільки нашу політику але також політику інших народів. Тим більше, коли та чужа політика безпосередно чи посе-

редно зачіпає нас. Бо нищення або скріплювання большевизму се приближування згл. віддалювання дня визволення України. Тому відповідь на поставлені вище питання мусить особливо цікавити наших читачів.

Отже чи ратифікація договору Німеччини з СССР се заломання згл. зміна політики Гітлера відносно большевизму?

Офіціозна німецька аґенція Конті опублікувала з приводу ратифікації договору заяву, в якій читаємо:

„Для оцінки тої події належить виходити з того факту, що національний уряд, закріпивши своє положення внутрі краю, може свобідно підтримувати вдоволяючі відносини з совітською Росією, бо він незвязаний внутрішньо-політичними оглядами, як се було за його попередників. З економічної точки погляду слід підчеркнути, що совітська Росія се кращий клієнт Німеччини. Супроти заряджень для охорони німецького сільського господарства совітський вивіз до Німеччини дещо зменшився. Одначе в найближчім часі мабуть буде можливе в більшій мірі взяти під увагу совітські інтереси. Товарообмін між Німеччиною і СССР може з успіхом розвиватися тому, що німецький уряд у своїй політиці відносно СССР свідомо відкидає всякі внутрішньо-політичні погляди“.

З наведеного німецького урядового комунікату видно, що ратифікація договору Німеччини з СССР не є вислідом заломання чи зміни відношення сучасного німецького уряду до комунізму згл. большевизму взагалі. Се тільки етап німецької заграничної політики, яку заздалегідь намітив Гітлєр. Та намічена Гітлером загранична політика Німеччини на Сході Европи се економічне використання Сходу Европи Німеччиною. Плян Гітлера в тій справі сягає далеко в будуччину і передбачує великі політичні зміни на Сході Европи. Та заки то наступить, Гітлер хоче тягнути економічні користи зі Сходу Европи вже тепер. І зовсім зрозуміло. Бо ті економічні користи скріплять Німеччину і то коштом тих, яких вона в себе вдома нищить як своїх ворогів. А скріпившися, Німеччина тим скорше може здійснити згаданий вище плян Гітлера відносно Східної Европи.

Такі на позір діяметрально противні собі дві політики сучасної Німеччини, внутрішна і загранична, в дійсности не є зовсім винаходом Гітлера. Се точна копія політик, що їх вели або ведуть інші держави.

Таку подвійну політику веде від самого початку передовсім СССР себто ведуть большевики. Бож большевики, винищуючи й винищивши внутрі СССР т. зв. буржуазію, дуже охотно переговорюють і заключають договори з буржуазією заграницею в тих державах, з якими СССР стоїть уже в дипльоматичних зносинах і з якими має ріжні пакти й угоди. Та переговорюючи і заключаючи договори з буржуазними, отже противними собі, державами, большевики не тільки що не припиняють своєї ворожої буржуазії політики в СССР але, користаючи зі звязків з буржуазними державами, постійно і систематично підривають ґрунт під ногами буржуазії заграничної та підготовляють їй долю подібну до тої, яку зготовили буржуазії в СССР. Підготовляють — при чинній помочі самої буржуазії...

Та не тільки СССР веде дві ріжні політики: внутрішну і загранічну, що на позір суперечать собі. Подібну політику веде також Італія Мусолінія. Бо Мусоліні, подібно як Ленін і Сталін знищили буржуазію в СССР, знищив в Італії комунізм і соціялізм. Та, знищивши комунізм себто большевизм в себе дома, Мусоліні, так як тепер Гітлер, заключив договір з СССР, отже з большевиками. Договір — економічний.

Подібних прикладів подвійних політик, внутрі і заграницею, що ніби суперечать собі, можнаби навести більше.

Про що свідчать ті приклади? Вони свідчать вимовно про одно: що принципи і політика — неодно і те саме, але дві зовсім ріжні річи.

Прінцип — се ціль, до якої хтось стремить.

Політика — се тактика себто спосіб, як найшвидше дійти до наміченої цілі.

Коли прінцип як ціль остає все оден і той самий, то політика як тактика може бути дуже ріжна — відповідно до обставин. Показали се зайвий раз наглядно і большевики і Гітлер.

Та зовсім інакше розуміють прінципи і політику в нас. В нас оба ті поняття ототожнюють з собою. В нас політика — не тактика, яка може і повинна бути ріжна відповідно до обставин, але ціль сама в собі. Її в нас „не вільно“ нагинати до обставин. Вона мусить бути „прінципіяльна“. Всякий тактичний прийом наші примітивісти уважають „хрунівством“.

Таке примітивне розуміння в нас політики довело нас до того положення, в якім тепер находимося.

Лист з Вильна

Погляди визначного польського ученого на вшехполяків, на теперішних Французів і Німців, на воєнні приготування большевиків проти Польщі і на те чи дасться утримати політичне розірвання територій народів українського і білоруського.

В Варшаві виходить найлучший під сю пору польський політичний журнал „Наша Пшишлосць“. Видають його польські консерватисти, редагує др. Ян Бобжинський, син відомого польського історика й б. намісника Галичини. В новім, дуже інтереснім томі того журналу за квітень-май майже половину місця присвячено українській справі, м. ін. є там нова стаття гр. С. Лося „Міжнародна справа і галицькі Українці“. Та найцікавіший в цілім сім томі „Лист з Вильна“, пера визначного польського ученого, котрого імени легко додуматися, бо він часом виступає на сторінках польської преси з оригінальними й бистрими поглядами в актуальних справах, з підписом, отже можна його пізнати по стилю. Зміст сего його листа такий:

Коли ходить о саму німецьку проблему, то для її зрозуміння треба собі пригадати ґенезу польсько-німецького антаґонізму (розуміється в наших часах). Коли в р. 1863 вибухло польське повстання проти Росії, російське правительство маючи порозуміння з пруським правительством, відповіло зухвало на ноту Анґлії, Франції й Австрії, котрі порушили польську справу, й опісля здавило польське повстання. Потому під російським забором довгі літа небезпечно було зле говорити про пруське правління або про пруський ґнет. Затe все зусилля російського правительства змагало до того, щоби в очах Поляків з Конґресівки викликати упередження й погорду до Австрії й Галичини, чого в Конґресівці зовсім не було аж до 1885 р. І хоч в Австрії Поляки мали велику самостійність, зручній російській пропаґанді в Конґресівці вдалося перевести те, чого хотіла. Сталося се на більшу міру аж по програній війні з Японцями. Тоді Росія постановила пошукати собі відшкодування на заході, особливо на Балкані. Щоби викликати до себе довіря балканських Словян, постановила наперед задоволити своїх Поляків. В тій ціли російське правительство позискало польську народову демократію, тоді головну представительку польського народу під російським панованням і настроїло ту партію проти Німців, зручно визискуючи рівночасно страх промислових кругів у Конґресівці, що в разі відірвання її від Росії вони стратилиб великі російські ринки збуту. Протинімецька ґіпноза польського населення в Конґресівці дійшла в часі війни до найвищої точки: наслідок тої ґіпнози був такий, що польська народова демократія охоронила Польщу перед Німеччиною. Отже треба памятати, що істеричний протинімецький настрій між Поляками се діло російської руки, котра хотіла утревалити своє панування над Польщею. Числення Поляків на поміч Франції проти Німеччини се ілюзія, бо у Франції посідаючі сфери хочуть зближення з Німеччиною з господарських причин а французька лівиця хоче того самого зі страху перед війною. Французькі військові круги добре знають, що мілітарна сила Франції меншає, бо меншає число уродин і кріпшає комунізм. Крім того ті круги рахують на те, що в разі залагодження французько-німецького спору Франція одержить свобідну руку супроти ще грізнішого суперника, Італії. Отже Франція рахує на те, що коли Німеччина поширить на схід і займеться справою польського Поморя, тоді відвернеться від експанзії на захід і так наступить німецько-французька співпраця. В серпні 1932 р. був я на конґресі учених в Ґазі і бачив на свої очи, як французькі учені просто скакали перед німецькими ученими. Коли я висказав інакшу думку в дискусії ніж ґенеральний референт Німець, то французькі учені доперва тоді зближилися до мене, коли зауважили, що часть німецьких учених признає мені слушність і що навіть сам референт не чується діткненим. А передтим панувало між Французами загальне занепокоєння, чи референт не буде діткнений моїм виступом. Я зауважив також і то нераз, що непримиримо вороже становище Поляків і польської преси супроти Німеччини дуже нам шкодить за границею, бо заграниця хоче мира, особливож хочуть мира Анґлія і Франція. Отже вони боятся, що польсько-німецьке напруження може допровадити до війни. А що задоволення обох сторін, Польщі й Німеччини, неможливе, отже волять заспокоїти Німеччину як сторону сильнішу під оглядом мілітарним, господ. і культурним. Німці пильно досліджують всі обяви польського життя, також праводавство, юдикатуру, наукову літературу і т. д. Нпр. нову польську процедуру цивільну, котра обовязує від 1. січня 1933, вже переклали на німецьку мову. А Поляки зазначують своє вороже відношення до Німців в той спосіб, що підчеркують свою лучність з культурою французькою, але в дійсности послугуються науковою й фаховою літературою російською, а науку німецьку, яку Французи високо цінять, Поляки легковажать. Те саме з промислом. Сегодня проти Німеччини звернені чинники міжнародної лівиці й міжнародне жидівство, але по зломанні лівої опозиції становище Німеччини скріпиться. А ми не повинні дурити себе, що договір про ненапад з СССР дасть нам якенебудь забезпечення зі сходу, бо большевики то сусід перфідний, атже вони й тепер сильно підпирають в Польщі комуністичний рух, будують міцні фортифікації здовж польської границі, будують військові шляхи на Волині, осаджують на ріллі здовж західної границі жовнірів червоної армії та розбудовують майже виключно промисл потрібний для війни. В додатку теперішний стан річей, істнуючий у Східній Европі, не дасться довго утримати наслідком перерізання політичною границею народів українського й білоруського, котрих відломи при кождій нагоді змагатимуть до получення з собою, викликуючи ірреденту в одній або

другій державі. Таксамо жерелом замішань може стати істнування на сході дрібних економічно несамостійних держав, котрі утруднюють Росії доступ до моря, як пр. Латвія. Тому ми Поляки повинні через полагодження наших взаємин з Німеччиною приготовити собі свободу ділання на Сході, бо інакше політ. випадки заскочать нас. В справі видвигненої Муссолінім ревізії мирових договорів і Поморя симпатії Франції й Анґлії будуть по стороні Німеччини. Отже ми Поляки повинні до остаточности боронитися проти поставлення справи Поморя на денний порядок, але коли та справа таки буде поставлена, тоді не впиратися при Поморі, але домагатися засадничо такого забезпечення доступу Польщі до моря, якого не моглаб перервати перша лучша батерія тяжкої артилерії, поставлена на території сусідної держави, — а власне так мається річ з теперішним доступом Польщі до моря. Крім того в разі політичних переговорів з Німеччиною треба змагати до порозуміння в справі розграничення сфери інтересів між нею і Польщею на сході й на полудневім сході Европи. Именно при такім порозумінні повинна бути означена сфера, в котрій Польща лишає Німеччині свободу господарської й політичної експанзії при рівночаснім означенні границь тої сфери, в котрій Німеччина полишає Польщі свободу угрунтування польських політичних впливів і польської господарської експанзії. Ще тому кілька літ відзивалися в Німеччині голоси прихильні такій концепції. Се річ зовсім можлива, що й тепер такі концепції знайдуть прихильників в Німеччині.

Тілько польський учений. Трудно сему голосови відмовити тверезости. Річ ясна, що можливість появи такого голосу і йому подібних викликав прихід до влади Ґітлера, котрий знає чого хоче.

Інформації для родичів

з приводу орґанізації шкільного року 1933/34.

Появилися розпорядки Мін-ва Освіти і Львівської Кураторії в справі орґанізації нового шкільного року. Подаємо до відома те, що найважніше. В шкіль. році 1933/34 третя кляса теперішних ґімназій буде перетворена на першу клясу 4-літньої ґімназії нового типу. Дотеперішних І. і ІІ. кляс в державних ґімназіях вже не буде. Приватні ґімназії, що не стараються о право прилюдности, можуть ще отворити дотеперішну ІІ. клясу. Отже державні ґімназії та приватні з правами матимуть лише І. клясу нового типу і IV. клясу аж до VIII. старого типу. І-і і ІІ-і роки державних і приватних учит. семинарів в 1933/34 році також перестануть істнувати. Молодь, котра тепер находиться в ІІ. клясі держав. ґімназій і приватних з правами, перейде до нової І. кляси. В приватних ґімназіях без прав молодь могтиме поступити до І. кл. нового типу, або до ІІІ. старого типу. Молодь, що вступає до І-ої кл. нового типу з інших шкіл, мусітиме здавати вступний іспит перед феріями, по 15-ім червня. До іспитів будуть допущені всі кандидати, що покінчили 12 рік життя а не переступили 16 року життя. Іспитів буде 2 роди: Для таких, а) що покінчили 6 кляс народ. школи, згл. ІІ. кл. прив. ґімназії з неповними правами і б) для таких, що не викажуться свідоцтвами з тих кляс, або вчилися приватно. Іспити відбудуться з польської мови, природи та аритметики з ґеометрією. При іспиті з польської мови справджуватимуть приготування кандидатів з історії, при природі з ґеоґрафії. Кандидати, що покінчили 6 відділів 3, 4 і 5-клясових народ. шкіл здають крім того доповняючий іспит з чужої мови. Іспит для кандидатів ґрупи б) обіймає всі предмети в обемі програми 6-ти відділів 7-клясової народ. школи згл. І. і ІІ. ґімн. кляси давного типу, з виїмком рисунків, ручних робіт, співу і тілесних вправ. До І. кл. будуть приняті ті, що зложать іспит з добрим поступом. Виїмково будуть приняті також і ті кандидати, що викажуть слабший вислід з одного предмету, коли виявлять здібність до інших предметів. Вступні іспити до IV. кл. старого типу і до висших кляс відбуватимуться як досі. Власники приватних ґімназій матимуть право урухомити в шк. році 1933/;4 також вищі відділи народ. школи, але під умовою, що також урухомлять І. клясу народню, отже створять розвоєву народ. школу.

ОПИС ПОХОДУ

в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

3) Час до часу похід суне так скоро, що не можна зробити ніяких записок. Ба не стає часу навіть розпитати, що за ґрупа йде, ні ствердити, з котрої вона дієцезії.

Скоро перейшло село Скварява і надійшов великий мужеський і жіночий похід равського деканату. За ним надійшла прегарна ґрупа дівчат з Глинська, вже Львівської Архиепархії, але виглядала замітно втомлена. За нею йшли хлопці. Відтак надійшов Угринів з Сокальського повіту і деканати Турчанський та Куликівський, отже знов Перемиська Епархія. І знов якесь село. Всі вони йшли так скоро, що ніякої обсервації про них записати не вдалося. Надійшли Рудянці з Львівщини, замітні тим, що там якісь дуже молоденькі молодиці: виглядали дослівно як діти. Була год. 1.30 як залунали звуки трубної орхестри, що грала пісню укладу о. Кишакевича про Христове серце. Відки походила та орхестра, на бальконі ніхто не знав. Були ріжні погляди. Одні казали, що то орхестра куликівська, другі, що львівська, треті, що куликівсько-львівська, четверті, що львівсько-куликівська. Всі годилися в тім, що грала добре. Якийсь малий хлопчик біг попри ту орхестру і вживав собі в дзвоненні, радуючись на кождім кроці та викликаючи радість своєю радістю. Потому надійшла парохія Германів, місце уродження Преосв. Бучка. За нею йшли львівські товариства „Сила“ і „Воля“. Потому якісь дуже скорі ґрупи з Бібрки і Глібович, а ва ними в синіх хусточках Лани бобрецькі. І знов дівчата як квітки, від голови до стіп вишивані, але відки, не знати, бо видно було тільки надпис, що з бобрецького деканату, назва села лиш мелькнула, Раїв, Саїв або щось подібне, а може й неподібне. Очі вже втомлені й увага зачинає вриватися, бо занадто була напружена красою того, що досі бачила. В очах і в мозку дається відчувати сить. А похід йде і йде і кінця йому не видно...

До голови приходила думка: Сильне ще галицьке племя і коли з Божої волі збережеться до слушного часу хочби один повіт його, то він як прісне тісто заквасить в потрібнім нашій нації дусі великі наддніпрянські маси, хочби червоні драбуги з Москви не знати як випікали з них українського духа. Заквасить і здезинфекціонує хору від большевизму душу великого етноґрафічного матерялу, який пречінь мусить лишитися під руїнами страшної мумії Леніна... Хоч як тепер нищить Україну черв, котрий приповз від тої мумії й котрий називається Постишев.

І на ту думку спокій лягав на мозок і на втомлені очі.

Знов надплив живий-живий ручай дівочого квіту з Перемишлянщини, здається село Раків чи щось подібне, а за ним Лисиничі з Львівщини, а далі годі було що небудь відчитати. І наша пікета на долі вже геть утомилася: хлопчик, котрий давав нам вісти, хто йде, поблід і захрип. Кажу до його мами, що вже час його відкликати з того нелеткого постеруньку, але жінки більше завзяті від мущин, коли запаляться до чогось. Нехай ще там стоїть, каже. І той дальше робив службу як міг, але вже мало міг. Надходить Щирець, дуже значна ґрупа мужеська й жіноча, енерґічно йде й енерґічного команданта має. В поході щирецького повіту минула замітно гарна ґрупа дівчат з Добрян, скоро йшла і скоро співала. За нею живо перейшла ґромада Красів з Львівщини і надійшли дуже милі дівчата з Лісневич, Пустомит і Поляни (все Львівщина). І знов білі дівчата, мабуть з Наварії. На бальконі зачалася дискусія на тему, який тип переважає в поході, бльондинки чи брунети. Шкода, що так пізно, бо тепер уже неможливо було ствердити, який тип переважав в цілім поході. В даний момент переважали і то сильно — бльондинки або шатинки. Дівчат більше бльондинок ніж хлопців.

Надійшла Стрийщина: немов обірвалася хмара макового цвіту. З сел, які тепер надійшли, найкращими дівчатами відзначалися Поршна і Букачівці, найбадьорішими хлопцями Колоколин і ще якесь село, але годі було довідатися, як воно називалося. Йде деканат Бурштинський, за ним Зборівщина, що має чудових красою дівчат. Поблагословив Бог уродою нарід наш і землю нашу. Недалеко зі Зборівщини до „райської“ границі, за котрою в страшнім голоді й пониженні тяжко полягала краса нашого народу. Знов надійшла якась орхестра, але відки вона, не знати. За нею надійшла ґрупа панночок з інтеліґенції. Городок. В цілім краю наша інтеліґентна дівоча молодь поставлялася до сего свята розумніше ніж мужеська, то значить взяла в нім розмірно більшу участь. Богу дякувати, що маємо вже таку жіночу інтеліґенцію, вона згодом може богато добра зробити. Слідує гарненька ґрупа молодиць у фартушочках однострайної морельової барви, йдуть ладно і рівненько. І знов якась ґрупа дуже молоденьких молодиць, але відки вони, немоґливо довідатись, бо надпису не видно, а хлопчик на долі вже геть утомився. Блідий як стіна від своєї добровільної служби, а мама таки його не відкликає з постеруньку.

Волчухи, деканат городецький, несуть оригінальну таблицю з ґнутим тризубом над нею, дівчата з того села невеличкі ростом але звинні. Далі йде Супів, ідуть Завидовичі — ярко зачервонів увесь шлях перед нами: то надійшла велика кольона дівчат з надписом Любінь Великий, вся малиново-червона. За нею подібна кольона, то Любінь Малий. Невеличка павза — і знов лявіна гарних дівчат: то Бартатів коло Городка, памятне для нас сею відомою битвою. За ним іде процесія з львівської церкви оо. Василіян, іде чвірками Марійська Конґреґація Дівчат, іде львівське товариство ім. св. Йосифа. Все те впростало під опікою оо. Василіян.

Мої очи робляться щораз більше втомлені. Відчуваю якби довкруги них зачинала тяжіти та безконечна маса барв і десенів, котра досі пересунулася і все ще не перестає сунути. Так мерехтять в очах вишивки, вишивки, вишивки! Господи Боже! А се що? Навіть коли відвернуся в другий бік, на нутро кімнати о. Кишакевича, де нема ніякого походу, бачу лиш вишизки і вишивки, бачу ленти, хоруґви, прапори, транспаренти... А щож доперва мусить діятися з тим хлопчиком, що на долі: адже він менше витревалий від мене. Отже кричу до нього, вже не питаючи дозволу в мами, що зрікаюся його дальшої допомоги. Ба, коли він не хоче на те пристати.

Іде Мшана, „Лут“ у шапках полево-зеленої барви. На бальконі зачинається дискусія над назвою кольорів. Публика така вже перетомлена широм очей, що вже навіть „Лугови“ мало плескає, а ще недавно так ґриміла в долоні як надійшов був „Луг“. А похід дальше пливе, великанський, нестримний.

— „Знаєте, що?“, каже якась пані коло мене. „Якже добре сталося, що так богато людей ще перед початком походу зійшло до міста. Бо якби вони всі були стали до походу, то він тревавби два рази довше. І хто таке годен видержати? А знов очей відірвати не можна і виходить таке, що прийшлосяб відхорувати той похід. А ми так обурювалися на тих, що відходили!“

Правду каже, подумав я. Одначе мимо того зле зробили ті, котрі перед часом зійшли до міста, заки ще похід розпочався.

Надійшов Гребенів, значить іде прекрасна Скільщина, великанська домена ловів панського маґнатського, колись здається найбогатшого в Европі, роду князів Острожських. Якже скоро й безслідно скапався він... Зі всіх безмірних маєтків того роду остала ще тепер істнуюча маленька фондаційка для немічних старців в Тернополі чи щось подібне. То все. А ще недавно, бо тільки 300 літ тому, майже вся Стрийщина і вся Скільщина становили приватний район ловів того могутнього роду, котрий мав своє військо, більше від королівського. Чомуж той рід пропав, хоч живуть не тільки сучасні йому роди але й старші від нього? Старі роди вигибають звичайно через переступство шестої заповіди Божої, котра зовсім влучно слідує по заповіди „не убий“, бо хто переступає шесту заповідь Божу, той звичайно убиває себе. Про ґріхи Острожських проти шестої заповіди Божої нічого невідомо, а якби такі ґріхи були, то булоб відомо, бо поведення такого великопанського роду не дасться укрити. Отже виходить, що той рід скапав мов свічка з інших причин. Яких? Про його дегенерацію або хочби лише зужиття також не можна говорити, бо і старий князь Константин, котрий таку велику ролю відограв у справі уній, і його сини виказали велику енерґію, якої ніколи не проявляють дегенеровані типи. Отже де властиво шукати причини того, що такий великий рід так скапав

як свічка? Коли відпадають фізичні причини звязані з карою за переступство шестої заповіди Божої, коли підпадає дегенерація і все що з нею вяжеться, то остають тільки причини психічної натури. Так, остають тільки ті причини, бо інших нема. І власне ті причини занепаду того рода прочула з великою ясністю княгиня на Острозі й умираючи призвала до ложа всіх синів своїх, казала засвітити свічки і хрест між ними положити і на хрест заприсягла їх, що не покинуть Церкви і народу батьків своїх. Сини її присягли, а коли мати їх замкнула очи, зломали свою присягу. І тут, очевидно тут, а не де інде треба шукати причини того, що в скорім часі скапав як свічка рід князів Острожських. Не даром казала їм присягати побожна мати їх: вона очевидно мусіла зауважати, куди вони хиляться і присягою хотіла їх здержати від переходу в табор противний народови, з котрого вийшли, бо зміна Церкви була тоді ідентична зі зміною народности тай досі ще нераз тотожна.

Тут замітні дві річи: 1) що стара княгиня Острожська не заприсягала своїх синів, щоб вони не переходили на унію, 2) що не в унії, тільки з православія попереходили на латинство лиш найвизначніші роди й потому навіть ціле країни, як пр. Холмщина. І мимо таких разючих фактів всякого рода москвофіли вспіли витворити в нашій масі хибний погляд, немовби „православна віра була тверда“ а унія „мягка“, хоч правда виглядає якраз навпаки. А хто винен, що той хибний погляд прийнявся? Очевидно ми самі. Бо деж наша пропаганда? Де історія нашої Церкви? Де описи наших уніятських мучеників? Сто разів більше знайдете про се в чужих письменствах, ніж в нашім. І тут а не деінде корінь нашої слабости і браку нашого розмаху. (Далі буде)

Діточа ревія

Т-во Українська Захоронка у Львові уладило в Театрі Ріжнородностей (Нар. Дім) діточу ревію „Весна йде“. На її програму складалися: Великодний хоровід, діяльоґ „Лікар і кіцюся“, фокстрот, танок лісних духів — інсценізація на тлі хору, ґопачок, „Ріпка“ — інсцен., Козачка — сольовий танок, діяльоґ „Суперечка“, менует, гумореска в 1 картині „Марципан“, „Весна іде“—фінал. Діточі виступи взагалі дуже симпатичні. Тут були вони справді по мистецьки виведені. Незвичайно гарно вийшов Великодний хоровід, танок лісних духів і менует. В менуеті виступали дівчатка від 8—10 літ Мечниківна, Нагірна, Юзичівна, Марковська, Ґашинська, Лончина, Хойнацька й Рижевська. Менует був дуже симпатичний, повний ґрації. До мистецького віддання причинилися гарні французькі строї й перуки випозичені в театрі. Танців вчив п. Зволіньский. Режисерував п. Сорока. Заповідачем ревії був 12-літний хлопчик Джулинський. Він виповнив свою ролю дуже гарно. П. Л. Мечниківна виконала справді по мистецьки сольо „Козачка“. За довго тривала гумореска „Марципан“. Вона втомила і дітей і видців. Саля була повна гостей. Тілько на похвалу дітей. Провід в уладженні ревії мала п. Н. Мечникова. Дохід призначений на вакаційні оселі.

Щодо змісту ревії то брак було в ній висшої ідеї. Переважав натуралістичний ідеал життя: танці, забава, ґльорифікація краси тіла, строїв. Морально-духової ідеї, яка повинна була виступити хоч би в одній точці, не було. А сей Святий Рік міг дати хоч одну картинку адорації Христа. Таку програму могли дати й погани й масони й комуністи. А діти були прецінь самі католики. Між аранжерами ревії були люди зі священичих родин. Чулося, що провід Захоронок в руках світських людей. Чи не можна на такі виступи перевести знаменитих коротких драм Кальдерона зі Ст. Завіта нпр. „Колоски Рут“ або з Нов. Завіта „Чудесний знахор“ і т. д. Або такого ґенія як Вердаґер. Той катальонський поет написав тілько чудових поем з реліґійного життя, що можна мати великий вибір. Чудова його поема „Хто як Бог“, присвячена катол. молоді Барцельони. Клясичні твори Кальдерона й Вердаґера без порівнання цінніші ніж твори Ґрації Деледди, яка знайшла собі перекладчиків у деяких наших.—М. К.

Ювилейні Збори Т-ва „Дністер“

3) В дискусії перший забрав голос сен. Макух: Він не радить попадати в песимізм. Мимо кризи край будує кооперативи і читальні, бідність нашої кооперації зростає. Звертає увагу, що на зборах „Д.“ самі старики. Молодь працює по читальнях і кооперативах, але „Дністром“ не цікавиться. Не можна занедбувати матеріяльної культури через духову. Т-во „Д.“ мусить існувати дальше для престіжу нації. Дирекція вискакує зі шкіри, щоби зєднати більше обезпечень. Досі лише 66% церковних об'єктів обезпечено в „Д.“ Треба подбати, щоби всі наші міські обекти приступили до „Д.“ Можна призначити місяці вересень і жовтень на наради в справі „Д.“, щоби його спопулярнизувати. Подивляю нашу дирекцію і службовиків „Д.“, що їм не опадають руки. Треба висловити тим людям щиру подяку. — Пос. Г. Тершаковець: Чому нема тут молодших, тілько самі старші? Се все передвоєнні люди, що не дивляться *хто* сидить в управі, але *як* він працює. Колиб наша преса витратила тілько енергії на попирання доброї справи, що на порахунки зі своїми противниками і на винаходжування всюди „хрунів“, тоді ми стояли далеко ліпше. — Відтак промовляв п. М. Загурський, один з пятьох живих ще перших аґентів „Д.“ Він пригадав, як то тяжко було працювати в 1892 р., тому 40 літ, коли були тілько одиниці свідомі. Нині вже свідомий загал. Ніхто за 40 літ не чув про якусь дефраздацію в „Д.“ Вкінці висловив признання управі за жертвенну працю. — На внесення п. Калитяка замкнено дискусію. — За абсолюторію для управи й Надз. Ради голосують всі. — Надвишку з відділу обезпечення від влому ухвалено приділити до запасного фонду. Відтак дир. Я. Колтунюк референував справу зміни статуту. На внесення референта ухвалено змінити § 3 в такому виді: „Територіяльний круг ділання Т-ва розтягається на цілу державу“; § 32. уст. 2 на: „Звичайні загальні збори повинні відбуватися кожного року протягом 5-ох місяців після упливу оборотового року“. Відтак змінено ще § 118 і арт. 30. Ухвалено уповноважнення для Надз. Ради поробити стилістичні зміни в статуті, колиб сего жадали власти. — До Надз. Ради вибрано 12 членів на 3 роки: інж. П. Дурбак (Львів), о. крил. д-р В. Левицький (Перемишль), през. д-р К. Левицький (Львів), о. крил. Р. Лободич (Станиславів), пос. О. Луцький (Львів), пос. д-р Л. Макарушка (Львів), сен. д-р І. Макух (Товмач), о. крил. О. Пясецький (Львів), през. Р. Сосновський (Львів), М. Стефанівський (Львів), пос. Гр. Тершаковець (Кліцко)), д-р Ст. Федак (Львів). Заступниками членів Н. Р. вибрані: о. Ст. Онишкевич (Куликовичі), інж. О. Пежанський (Львів), надр. Ю. Федусевич (Львів). По виборі принято одноголосно внесення дир. Филиповича щодо винагородження членів Н. Р. За засідання Н. Р. денно 16 зол. і кошти подорожі, за засідання Контр. Комісії 12 зол. денно. — Збори закінчилися о год. 12.50. Перебіг їх був чисто діловий.

Пільгові пашпорти

У звязку з обмеженням видавання заграничних пашпортів преса приносить вісти, що на будуче еміґранти одержуватимуть дальше безплатні пашпорти, коли викажуть, що мають забезпечену працю за границею і що через їх виїзд державний скарб Польщі не матиме страти. Пільговий пашпорт в цілях лічення за границею одержить той, хто докаже лікарським свідоцтвом, що мусить виїхати і що не може лічитися в ні однім з краєвих заведень. Крім того петента огляне ще лікар з рамени міністерства внутрішних справ. Пільгові пашпорти в цілях студій одержувати муть ті студенти, котрі не мають можливости студіювати в краю. В справі видачі пільгових пашпортів для цілей торговельних і промислових будуть досліджувати конечність виїзду в кождім разі зокрема (аж поки виїзд не стане безпредметовий?). Здається, що обмеження в справі заграничних пашпортів видано наслідком заходів польських курацийних заведень. Та се річ ясна, що піднести фреквенцію краєвих заведень можна лише зрівнанням їх уряджень і обслуги з заграничними.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

Зїзд „Рідної Школи“

6) П. Паарова (Яворів): Д. важна справа розбудови діточих садків. Сю справу ще більше актуалізувала реорґанізація шкільництва. Мій передбесідник сказав, що нема в нас учителів. Вони є. Сидять безчинно по селах і чекають на державні посади. Натомість правда, що брак нам кваліфікованих сил до ведення садків і захоронок. До того треба приспособити наші безробітні учительки і дати їм змогу перейти відповідний курс. „Рідна Школа“ повинна тою справою інтензивніше занятися, дати раду і підмогу, бо діточі садки супроти відомої шкільної політики чи не найважніша справа. В нас у Яворові є державна народна школа ім. Шевченка. Сему клясу вже в тій зредукували. Ще хочуть зредукувати 5 і 6 клясу, бо інспектор сказав, що та школа надається чомусь лише на 4-клясову. В тій школі половина учителів — Поляки, богато з них навіть не розуміють української мови! Тому треба звернути головну увагу на позашкільне виховання, треба творити бібліотеки, захоронкарські курси. Рідношкільне вчительство працює серед неймовірних відносин. Треба подивляти самозаперття і посвяту його для школи серед таких обставин. Яку платню побирає яворівське рідношкільне учительство, навіть стидаюся сказати. Апелюю до Гол. Управи, щоби вона більше заінтересувалася яворівською ґімназією. — п. Гандяк (Коломия): „Рідна Школа“ нехай дасть вказівки як вести позашкільне виховання. В нас були спроби, але влада не дозволяла. — п. Ст. Луцький (Серафинці): Головна Управа не проявляє майже ніякої діяльности, лише президія під диктандом 8 урядників. За найважніший чинник для „Р. Ш.“ уважаю громадянство, а не бюрократію. А в „Р. Ш.“ діється навпаки. Вслідом того є м. ін. й те, що на Заг. Зїзді важніші справи відсунено на кінець. Виховання в „Р. Ш.“ лишає богато до бажання. По ґімназіях обходять „паньствове сьвента“. Відомий м. ін. баль в Городенці, в котрім взяли участь Українці, Поляки і Жиди. Директор ґімназії „Р. Ш.“ в Городенці вислав на сей баль двох учителів. Нинішний стан „Р. Ш.“ вимагає ґрунтовної перебудови духа. Вона можлива лише тоді, коли поробиться основні зміни, почавши від гори. Така „Р. Ш.“ як тепер може бути загибіллю для нації. Ліпше, щоб її не було. Учениці городенської ґімназії „Р. Ш.“ спацерують з польськими ученицями і цвенькають по польськи. Коли уряджувано свято в честь Б. Лепкого в Городенці, вислано до старости і бурмістра делеґацію з просьбою, щоби вони прийшли на це свято. Вони оба прийшли. Староста дав 50 зол. на куртину. Підчас пацифікації прийшло від американського „Обєднання“ 24.000 долярів. „Рідна Школа“ дістала з того не все. А де решта? „Діло“ знаючи, де ті ґроші пішли, писало так, начеби про те не знало. — Д-р І. Німчук: Це неправда, що „Діло“ знало про те, де ті ґроші ділися. — п. Левицький Мих. (Васючин): Домагаємося, щоби Гол. Управа закладала по селах районові курси позашкільної освіти, на котрих наші зредуковані або не приняті до служби учителі вчилиби українознавства. В той спосіб наші безробітні учителі (-ки) малиби працю, а наша молодь національну освіту. Бо по державних школах, навіть по тих де учать учителі Українці, наші діти не знають своєї історії, бо не вчать їх сего. (Далі буде).

Маленький фейлетон

Лікарські дрібниці

Лічення неправильности серця треба переводити наперед через усування головних причин і болів. При чисто нервозній неправильности серця віддають добру прислугу хінін й може також бром. При серцевих хибах і при занедужаннях серцевих мязів треба серіозно дослідити неправильність удару серця. Помагають тут: спокій, дігіталіс, кофеїна, пізніше купелі з вуглянними квасами і т. д.

*

Коли бракують жолудкові кваси, треба впровадити сільні кваси як лікарства: двічі до тричі денно підчас їди 10 до 20 капель розпущених сільних квасів на пів склянки води. Дієта повинна бути делікатна й легка як для дитини від 12 до 14 місяців: кава, какао з молоком, чай, кекси, булочки-парки, сікана шинка, теляча печеня, дріб, делікатне волове мясо, риби, яйця на мягко, молочні страви, десерове масло, компот, терта ярина і т. д. Дещо коріння для збільшення апетиту.

*

Одежа дорослого повинна важити літом 2 і пів до 3 кґ., зимою 6 до 7 кґ. — (З німецького).

Образки з Поморя

„Вассерполяки“. — Закала Поморя в 15-тому році незалежної Польщі.

Краківський „Ілл. Курер Цодзенни“ приніс цікаву допись з Бидґощі (Бромберґа), з якої не завадить і українській часописі дещо в перекладі подати і нашому читачеві перечитати.

„В Бромберґу без змін“ — хотів я затитулувати тую допись — пише дописувач. Однак те, що хочу сказати, відноситься не лишень до Бромберґа, але до цілого Поморя. Тільки Бидґощ, натуральна й фактична столиця Поморя (бо адміністраційна Торунь), дає мені найяскравішу, сконденсовану ілюстрацію до ґалерії „вассерполяків“ (в нашій країні називають подібних перекінчиками і хрунями), щось в роді пана Кошалка. А того пана Кошалка пізнав я ще в часі привернення Поморя на лоно батьківщини. Цей пан Кошалка був урядовцем магістрату. Тільки тоді називався він „Кошальке“, носив достойно мундір пруського урядника і не розумів ані слівця по польськи. Як хто промовив до нього по польськи, то пан „Кошальке“ відповідав:

— Дойтш шпрехен! Іх ферштеге ніхт польніш!

І не розумів по польськи аж до приходу польських військ у Бидґощ. Алеж того дня 20 січня 1920 р. на голові його знайшлася нагло рогатівка і тоді ніхто не кричав так грімко „Нех жие Польска“, як саме пан „Кошальке“, що від тоді став вже писатися „Кошалка“.

Таких Кошалків було на Поморю гук! А сьогодня навіть не виключена можливість що п. Кошалка запізве мене до суду за образу чести в часописі. Бо він і йому подібні на жаль ще живуть. Се ті самі, що нині від ріжних гуртків і товариств в почестях підписують протинімецькі відозви і маніфести. Но не дай Боже, якби так польську границю переступили штурмівки Гітлера, то напевно ніхто другий не верещавби так грімко „Гайль Гітлер!“, як ті пановє і загналиб в кут далеко саму німецьку ірредепту.

З вистави образів О. Кульчицької

Бора (буря).

*

Возьмім далі організації, от хочби продавців ґазет, тих самих, що підписали бойкот німецьких часописів, фільмів і товарів. А всежтаки є продавці, що їх кіоски завалені „цайтунґами“ і „таґеблятами“ і згори до низу обліплені реклямовими листками німецьких часописів і журналів. Польських реклям переважно не вивішують, хочби тому, що ті краще надаються на загортку до папіросів або цукорків, ніж німецькі, друковані звичайно на твердому картоні. Приходить хто і питає:

— Є у вас „Куріерок“?

— Є!

— Дайте щось іншого, цікавішого!

— Може „Мінхнер Іллюстрірте?“ Гарні образки!...

Так, є „гарний“ образок: „Кровава границя“ з підписом „Вег міт дем Коррідор“. Але продавець продає і заробляє свій відсоток, а то ґрунт!

*

Стрічає мене на вулиці якийсь добродій, видно подорожний.

— Ах, ферцайґен Зі, кеннен Зі мір ніхт заґен, во ді Вільгельмштрассе іст?

— ?? Вільгельмштрассе? — відповідаю по польськи — такої нема в Бидґощі.

Якийсь прохожий, що почув се, приступає, і зміривши мене прокураторським поглядом, пояснює незнайомому:

— Ді нехсте Кверштрассе рехтс, бітте.

А до мене по польськи: Чейже треба бути хоч дрібку ввічливим! — (Д. б.)

КРІЗА І КОНСУМЦІЯ КНИЖОК

У варшавськім Т-ві Письменників і Журналістів письменник Ф. А. Оссендовский виголосив відчит на тему „Кріза книжки“. Переведена в тій справі анкета дала отсі висліди: Коли приняти видавничу продукцію в 1930 р. за 100 пунктів, то в 1933 р. збут книжок впав у Франції до 39, в Анґлії до 29, в Америці до 26.8, в Німеччині до 25, в Польщі до —9.7 пунктів! Притім у Польщі на одну книжку польського автора припадає 10 перекладів.

В. МАРКОВЕЦЬКИЙ

Кривий Клевак

I.

Ніхто з лісних мешканців не уважав його мирним сотворінням — хоч він нікого не чіпався. Його маленькі очка часто заходили кровю люті, ратиці сердито місили землю під собою —, а ціле масивне, наче з ґраніту викуте тіло готовилося змести ворога одним ударом тарану, коли він в час не зійде з дороги.

Знав свою силу і без остраху пробивав собою стіну лісної гущі. Навіть найгрізніший хижак лісу — вовк, грізно клапаючи пащекою в безсилій злости, з підобганим під себе хвостом виминав його без зачіпки.

Уступався з дороги людині. Та цілком не зі страху. Глибоко у свідомість вбився йому гіркий досвід, що людина воює нечесно. В її руках ґремуча ломака, що з віддалі, з засідки викидає вогонь та завдає біль. Та коли вдасться наскочити людину, кинути під ратиці і затопити криві шаблі в мягкому, податному тілі — тоді людина цілком тирхавий противник... і безборонна мов молодий зайчик, що відбився від матері.

Та вже найгірше, коли людина до полювання вжие собак. Брр, — що за погана банда! Галасує так, що думок зібрати до купи не можна. Хватає, дере за вуха, смикає, скубе. Тратиться голову, а тимчасом людина підсовується близше і кусає кулями. Дуже нечесна боротьба!

На згадку про людину і собак Кривий Клевак сердито фукнув. Її то запах приліпився до листя кущів по дорозі і дразнив нюх. Та самої людини тут не було — тож не скрутив з дороги.

Ішов на зруб, де у струпішілих пеньках виводиться безліч усяких хрущів, личинок, слимаків.

Опісля укладав собі перешукати ніччу ще раз картоплиння, потертися коло смереки богатої у живицю, що так гарно, на палець трубим панцирем хоронить його шкуру, — а пир закусити солодким вівсом, що саме висипався на лані під лісом.

Та сьогодні, від самого ранку — щось не везло. На його улюбленому місці, у баюрі, в якій любив викачатися перед проходом, залягла самура з поросятами. Це йому до решти зіпсуло настрій. Відомо — вона тепер вельми вразлива, готова з надмірної дбайливости за пасмуганисті поросята, потурбувати дика.

Краще не підпихатися.

Отже змінив намір і потюпавши вузкою стежиною кількасот метрів вглиб лісу, зашився в густий чагарник молодих берізок, під вивертом в оплеті стріпіхатих папоротей.

II.

Голодний не був. Підчас проходу зловив три жаби, підважуючи камінь випорпав гніздо мишей, закусив грибом — а врешті голосно цьмякаючи і мляскаючи язиком вибрав з намулу досить товстих дождженок і слимаків.

Тож не диво, що у сонному теплі лінивого пообіддя опанувала його дрімота. Мов крізь сон чув далекий ловецький клич собак. Ген далеко... мов бреніння мушки... і склеїлися очі.

Недовго спав. Те, що дійшло до його свідомости, нагло підкинуло ним. В отверті під вітер ніздря бив клубками собачий острий дух. Підняв голову і грізно фукнув. Та заки встиг піднятися з лігва, хворост криївки затріщав і дві собаки з гарчанням і дзявканням повисли йому на вухах, обабіч. Струснув — і посипалися, але зараз таки знов упялися мов кліщі. І держали.

Заскочений Кривий Клевак мотався мов заплутана у павутинні муха. Шарпався і вовтузився, оборонюючи цілости вух; заглушений собачим скавчанням очманів.

Загреміло — і болюча пруга батогом ошпарила його правий бік. Вдруге — і ліва передна нога задеревіла. Рванувся і вмить прочуняв. З боєвим туком змів одну собаку під ноги, другій широким ударом кривих шабель, з долу в гору, розпанахав черево — і чуючи на клеваках млісний запах крови, вискочив на поляну пошукати людини. Та її тут не було. Сиділа високо на дереві. Хвилину стояв неповорушно серед поляни: грізне уосіблення сліпої люті і спруженої самопевної сили.

Ждав у визові — та ворога не було. Тільки галуззя низкої смерічки неприродно тремтіло — мов лист трепети.

Лісом ішов шорох поспішних кроків і гам верескливих голосів зближався до поляни. Це настигали люди.

Дик зніяковів.

Буре, космате тіло Кривого Клевака піднялося в наглому скоку випружених усіх ніг — луком вбік, і важким каменем, з ломотом запало в хащах.

ЕКОНОМІЧНА СТОРІНКА

Вистава українського промислу

„Центросоюз“ уладив у Львові при вул. Зіморовича 20. І. пов. виставу українського кооперативного й приватного промислу. 40 українських фірм, з того 18 кооперативних, розложило в 6-ох кімнатах свої вироби. Треба признати що експонати розложені по мистецьки та викликують гарне враження. Деякі річи стрічаємо перший раз і дивуємося, що є такі українські вироби. І так „Достава“ виставила дзвін, гарно вишиті хоругви, церковні ризи й утвар ,фігури і т. д. Фабрика церковних свічок Котецького і с-ка виставила ріжного роду свічки; Кооператива Інжинірських Робіт (К. І. Р.) — бочки на масло та проекти ріжних інж. робіт; кооп. „Рій“ — пасічниче приладдя, вощину і т. д.; фірма „Альое“ — косметичні вироби, креми до лиця і рук, пасту до зубів; кооп. „Пласт“ — спортове приладдя, дріжджеві порошки, насіння, мухолапки і т. д.; кооп. „Зоря“ — шварц, синку, чорнило: „Центросоюз“ — власні вироби: мило, нитки, батерії; „Зоря“ О. Левицька — пасту до обуви й підлоги; „Маслосоюз — масло й сир; „Народна Торговля“ — насіння, чай, каву, какао, вина і т. д.; „Будучність“, Тернопіль — тутки й паперці „Калина“; М. Бумба, Сколе різьбарська робітня — рами, карніші, касети, вішаки на ручники та інші мистецькі вироби в народнім стилі; фірма „Атра“, п. С. Герасимович — чорнило; кооп. „Суспільний Промисл“ — цикорію „Луна“; фірма інж. Райтарівський — механічні варстати; фірма „Міка“ — муштарду в гарних гуцульських збаночках; фабрика „Фортуна Нова“ — цукорки; фірма Брати Міхотек — кекси й солодкі тіста; чай „Індохіна“; фірма „Декоро“ — виріб тектурових коробок; М. Хамула — килими; „Українське Народне Мистецтво“ — народні мистецькі вироби, килими, вишивки і т. д.; „Гуцульське Мистецтво“ — килими; О. Онисько — мистецьку столову заставу в українськім стилі (помислу арт. В. Дядинюка); „Бібльос“ — паперові вироби й торговельні книги; „Пасічнича Спілка“ — пасічниче приладдя і виріб штучної вощини; „Червона Калина“ — історичні і мемуарні видавництва; „Гомін“ — українські мистецькі тапети й образи; „Сільський Господар“ — господарські видання; „Домашній промисл“ Яворівщина — діточі забавки, пантофлі і т. д.; „Механічна Пекарня“, Яворів — зразки печива; Черче, мінеральний живець — пробки боровини, лічничих вод; т-во „Відродження“ — протиалькогольні видання й афіші; М. Галібей — кафлеві вироби: печі, кухні і т. д.; кооп. „Гарбарня“, Яворів — скіри, римарство; фабрика хемічних продуктів „Сільва“ — течі, пасти й порошки до чищення металів; „Геліодонт“ — пасту й порошки до зубів; Шапкарня Українських Інвалідів — шапки ріжних виробів; Бойківський — штучний камінь; Процишин — фабрика пантофлів і папучів; Я. Медицький, Старява — фабрика деревної вовни; фірма інж. Кахникевич і Білинський — електричні інсталяції. Вистава відкрита щоденно від год. 9 до 6 веч. Вступ вільний. Українське громадянство повинно оглянути сю цікаву виставу та запізнатися з виробами нашого промислу. Вистава потриває до 8 червня с. р.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПРИСЛАЛИ 20 ЗОЛ. НА ФОНД ПОБІЛЬШЕННЯ „НОВОЇ ЗОРІ“?

Український Промисловий Банк

З ініціятиви Українського Технічного Товариства, згідно з рішенням окремої анкети, основується у Львові Промисловий Банк у кооперативній формі, з уділовим капіталом зол. 100.000. Уділовий капітал збиратиметься впродовж двох років, а це: в році 1933 зол. 50.000, в році 1934 зол. 50.000. Висота уділу зол. 100; Вписове зол. 5. Збірка уділового капіталу йде через Центробанк на рахунок Промислового Банку у Львові ч. 10.750. Позатим зголошення в члени і вплати на уділ до Промислового Банку приймають легітимовані представники Українського Технічного Товариства у Львові. Зібрані суми перейдуть у розпорядження Промислового Банку щойно після того, як він буде заснований. На зложені суми видані будуть відповідні посвідки. Українське Технічне Товариство у Львові розсилає тимчасові заяви приступлення в члени Промислового Банку, разом зі складанками ПКО (через Центробанк для Промислового Банку, число рахунку 10.750) та просить Українське громадянство приступити в члени цього Банку й надсилати уділи по зол. 100, як також одноразове вписове зол. 5, разом з підписаними заявами. Українське Технічне Т-во заявляє, що бере на себе відповідальність за суми, вплачені на уділи до Промислового Банку у Львові, аж до хвилини, коли цей Банк буде заснований. Установчі Загальні Збори будуть скликані після зібрання уділового капіталу у висоті бодай 10.000 зол. —

Т-во Українських Кооператорів

Недавно відбулися у Львові підготовчі збори Т-ва Українських Кооператорів. Голова РСУК сен. Ю. Павликовський представив історію розвитку кооперативної ідеї в Галичині та кількакратні невдалі заходи для заложення т-ва українських кооператорів. Пос. О. Луцький представив потребу такого т-ва, наукового й товариського центру для наших кооператорів. Начальник правного відділу РСУК п. М. Корчинський зреферував статут т-ва. По дискусії над статутом вибрано комісію для устаення статуту зложену з 4-ох осіб і комітет основників в такому складі: сен. Ю. Павликовський, о. Й. Раковський, д-р К. Левицький, дир. Д. Коренець, д-р В. Старосольський, пос. О. Луцький, д-р К. Коберський, М. Корчинський, І. Мартюк, Е. Храпливий, А. І. Жук, З. Рудик, А. Палій, М. Лазорко та А. Березовський. Статут сего т-ва внесуть до реєстрації ще в сім місяці.

Господарський Сойм у Варшаві

В днях 18, 19 і 20 травня с. р. відбудеться у Варшаві зїзд господарських і суспільних діячів з цілої Польщі. Сей господарський сойм радитиме над рядом важних економічних питань цілої Польщі як також поодиноких земель. Наради сего сойму будуть відбуватися в 4-ох комісіях і численних підкомісіях. І так: 1) сільсько-господарська комісія ділитиметься на підкомісії для справ фінансово-рільничих, для комасації й парцеляції, для продукції та збуту; 2) комісія промислово-торговельна на підкомісії промислову, торговельну й ремісничу; 3) комісія фінансова на підкомісію фінансово-кредитову і для справ самоврядної господарки; 4) комісія для справ затруднення безробітних. Українські господарські установи у Львові не дістали запрошення на сей господарський сойм.

Нові українські кооперативи

Дирекція РСУК приняла в члени т-ва 14 кооператив, спож. кооп.: „Сила“, Лемешів; „Будучність“, Холоніз, пов. Горохів; „Основа“, Ортиновичі, пов. Самбір; „Дніпро“, Зелена, пов. Скілат; „Підкарпаття“, Розлуч, пов. Турка; „Згода“, Іванівці, пов. Жидачів; кредит. кооп.: „Самопоміч“, Августівка, пов. Бережани; „Повітова Учительська Каса“, Косів; „Будучність“, Тулуків, пов. Снятин; „Самопоміч“, Гумниска, пов. Теребовля; дві „Українські Райфайзенки“, Липе, пов. Турка та Олесько, пов. Золочів; с-ка для закупу і збуту „Згода“, Королівка, пов. Товмач і „Районова Молочарня“, Пикуловичі, пов. Львів.

„Годівля Дробу“

Нова кооператива у Станиславові.

Наша кооперація працює інтензивно над зорганізуванням купна і збуту яєць. Заграниця вимагає від нас однородних яєць. Тому треба годувати кури одної доброї породи. В 1929 р. Східня Галичина випродукувала округло 1 міліярд яєць. Ціна одного яйця пересічно 7 сот., отже разом 70,000.000 зол. Одна галицька курка несе річно 70 яєць, коли в Данії 150 яєць. Колиб наші кури неслися так як данські, то Сх. Галичина випродукувалаб в 1932 р. понад 2 міліярди яєць за 140,000.000 зл. Окружний Союз Кооператив у Станиславові скликав яєчну анкету. На ній інж. К. Котецький виголосив реферат, в котрім підніс потребу заложення у Станиславові центральної інкубаторні з моторовим електричним інкубатором і великої курячої фарми в Станиславівщині. Анкета приняла плян інж. Котецького. Дня 21. ІІІ. с. р. відбулися основуючі збори кооп. „Годівля Дробу“ при участи 60 представників з ріжних сіл Станиславівщини. До Управи сеї кооперативи ввійшли: інж. К. Котецький, інж. Г. Залізняк і п. М. Ганушевський. Головою Надз. Ради вибрано дир. О. С. К. у Станиславові п. М. Швалюк. Уділ виносить 5 зол., вписове 1 зол., відповідальність уділами. Уділи слати на адресу Філії „Земельного Банку“ в Станиславові, вул. Собіського (дім „Варшава“) на рахунок „Годівлі Дробу“, деклярації на адресу: п. М. Ганушевський, Станиславів, почтова скритка 264.

Білянс Польського Банку

за першу декаду травня 1933 року.

В першій декаді травня с. р. Польський Банк замінив частину запасу золота на заграничні гроші й девізи. Внаслідок того запас золота зменшився на 8,800.000 зол. і виносить 142,000.000 зол. Рівночасно стан заграничних грошей і девіз збільшився на 6,000.000 зол. і виносить тепер 72,300.000 зол. Сума використаних вексльових кредитів обнижилася на 7,500.000 зол. до 617,400.000 зол. Зменшився також на 5,400.000 зол. стан позичок, забезпечених заставами й виносить 101,700.000 зол. Портфель здисконтованих скарбових білетів збільшився на 100.00 зол. до 30,100.000 зол. Запас польських монет срібних і більону зріс на пів міліона зол. до суми 48,900.000зол. Позиція „інші активи“ збільшилася на міліон зол. до 130,900.000 зол., а позиція „інші пасиви“ зросла на 1,500.000 зол. до суми 258,500.000 зол. Обіг банкових білетів зменшився на 5,500.000 зол. і виносить 1.015,500.000 зол. Статутове покриття легко обнижилося, з 44.93 проц. до 44.76 проц. (14.76 проц. понад статутову норму).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Надзвичайний Святий Рік. З квітнем сього року зачався Надзвичайний Святий Рік 1900-ліття Відкуплення людського роду. Надзвичайна се подія на протягу численних століть історії Церкви. Правда, Церква нераз святкувала ювилеї, головно на склоні століть, потім що 25 літ. Та числення „Божого Року“ стратило для многих людей свій глибокий змисл; воно стало звичайним виразом світового числення. Саме в се зісвітчення нашої доби з особлившим враженням увійшов надзвичайний Святий Рік. Він голосить людям, що наше числення часу се не лише спомин загально-світової події, а прихід Божого й Чоловічого Сина на сей світ, щоб тут оснувати Боже Царство. Сей Надзвичайний Святий Рік пригадує нам, що оснування сього Божого царства попередила терниста дорога, жертва, страдання і смерть Божого Сина з послуху до Небесного Отця і любови до людей. Сей спомин будить Святий Рік у добі, коли люди й народи вимовили послух Цареві віків, Христові; коли здетронізували Христа Царя, а видвигнули ідол націоналізму як найвисшу цінність, якій все має підлягати. Зле зрозуміле добро нації має стати одиноким мірилом всіх річей не виключаючи християнства! Тим провідні круги народів виповіли просто всякий послух і підчинення Богу; се нова горда вавилонська вежа, символ бунту проти Божого маестату й повного розбиття і зірвання всяких звязків, які ще сяк-так лучили народи на землі. Правда, тепер часто й богато говориться про потребу релігії; тут і там проголошується Боже імя, та ся бесіда не без застережень. Сей оклик це не благання розкаяного й віруючого серця, котре цілком віддає себе Богу; але він звучить як оклик боротьби, який не хоче укоритися, лише грозити. Релігія і Богопочитання в їх руках має стати лиш засобом забезпечення земської сили й користей нації. Навпаки, Св. Отець в буллі „Квод нупер“, виданій з приводу проголошення Святого Року, провадить нас безпосередно до особи Божого Спасителя. Тим взиває все людство, покинути земські ідоли матеріялізму й націоналізму, і впасти перед Спасителем світа, котрий на св. Тайній Вечері дав „нову заповідь любови“ і на тій Вечері виголосив свою архієрейську молитву за всіх людей без виїмку, за всі народи, племена й раси. Христовий Намісник провадить нас на Голгофту, де Христос з послуху для свого небесного Вітця довершив відкуплення всего людського роду. Христовий Намісник вказує людям на Страдальну Матір, яка під Хрестом свого Сина стала Матірю всего відкупленого людського роду; дальше вказує на прочі великі діла освячення людського роду, як Зіслання св. Духа та всесвітне післанництво апостолів. Лише з тої високої точки можна зрозуміти правдиве відношення народів до Бога; звідси бе правдиве джерело життя і се основа нового порядку для всіх часів і всего людського роду — о. Т. Г.

Св. Отець приняв на авдієнції Епископа Преосв. Николая Чарнецького, апостольського візитатора східного обряду в Польщі (КАП).

Дня 11 травня висвятив Св. Отець 5 епископів: 1 Індійця, 1 Індокитайця й 3 Китайців. Свячення відбулося врочисто в церкві св. Петра.

Малянкарські епископи почали видавати катол. місячник, посвячений унійним справам на Малябарськім побережжі. Дотепер навернулося там 31 священиків і 9.084 вірних. Незабаром має навернутися ще 2 священиків і 150 родин.

Присилайте передплату!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КІНЕЦЬ УКРАЇНІЗАЦІЇ НА УКРАЇНІ. Як доносять з Парижа, большевицька влада зарядила перерву українізації шкіл на Вел. Україні. Се вже очевидно діло відомого московського шовініста Постишева, котрий мав „стверднти“, що Українці на Україні „кривдять“ у школах Москалів і Жидів, котрі говорять по московськи, „накидаючи“ їм українську мову. Отже таки не доведеться нашому ягняти зїсти московського вовка, чого так дуже боялися московські шовіністи.

ПОЛЬСЬКІ КОНСЕРВАТИСТИ невдоволені номінацією п. Наконечнікова-Клюковского міністром рільництва. Консерватисти кажуть, що та номінація означає радикалізацію рільної політики. Її ціль: довести до виступлення зі „Стронніцтва Хлопского“ ще кількох послів, щоби в той спосіб здобути потрібну більшість 2/3 голосів, необхідну до зміни конституції. В новім правительстві консерватисти не мають ні одного представника.

РОСІЙСЬКІ ГІТЛЄРІВЦІ. В Берліні зорґанізовано партію „російських національних соціялістів“. До сеї партії вступило понад 600 членів. На чолі сего руху станув ґен. Сагаров. Він доказує, що для добра людства необхідна приязнь між Німеччиною та висвобожденою від большевизму Росією (АТЕ).

НЕСПОДІВАНЕ СКЛИКАННЯ НІМ. РАЙХСТАҐУ на 17 травня бр. викликало сильне враження. Нім. правительство зложить на засіданні райхстаґу заяву в справі розброєневої конференції.

САКСОНСЬКА ВЛАДА розвязала Лужицьке Сокільство, заборонила видавати часопис „Сербскі Новіни“, усунула дотеперішних урядників серболужицького кооперативного банку в Будишині, обсадила поліцією Сербський Дім і Сербський Народний Банк, сконфіскувала кореспонденцію, книжки й інші матеряли сербо-лужицьких інституцій, перевела ревізії у визначніших Сербо-Лужичан та богато увязнила. Сербо-Лужичане се найменший зі словянських народів. Він колись був великий. Силу його лідірвали Німці в союзі з Поляками ще в середних віках.

ФОН РОЗЕНБЕРҐ, котрого Гітлер вислав до Лондону в дипльоматичних цілях, заявив перед британським міністром загран. справ, що Німеччина не зречеться фабрикації тяжкої офензивної зброї як танки, тяжкі армати й літаки, доки інші держави мають таку зброю.

ПІДЧАС ПОБУТУ В ЛОНДОНІ фон Розенберґ висланник Гітлера зложив вінець зі свастикою на гробі незнаного жовніра. В дві години по тім один пан витяв з вінця свастику і відїхав самоходом. Опісля приїхав другий пан, забрав вінець Розенберґа до самоходу, відїхав на міст над Темзою і кинув його до ріки, а сам зголосився на поліцію. Тут показалося, що цей пан се член Партії Праці б. капітан британської армії Сірс. Сірс заявив, що усунув гітлерівський вінець на знак протесту проти зневаження національного памятника, бо гітлерівський режім це поворот до передвоєнних часів, які опісля спричинили смерть тих, котрим побудовано памятник. Поліційний суд засудив Сірса на 40 шілінґів кари за знищення чужої власности, заявляючи при тім: „Ви зробили зле і це противиться доброму вихованню“.

ДОВІРЕНОГО ГІТЛЄРА, фон Розенберґа, приняли в Лондоні дуже кепсько. При його виїзді з лондонської стації товпа мало його фізично не заатакувала. Коли поїзд доїздив до стації Гелмфорт, один з англійських пасажирів довідавшися, що в тім поїзді їде Розенберґ, потягнув за гальму, заплатив кару і на знак протесту висів з поїзду. (ПАТ).

ГІТЛЄРІВСЬКА ПРОГУЛЬКА НА АВТАХ до Італії відбулася під проводом герцоґа Карла Едварда Кобурґського. Правительственний комісар Італії виїхав напроти тої прогульки аж на Бреннер в Альпах, здовж дороги витали її італійські власти з великими почестями, напр. бурмістр Верони виїхав з радою напроти далеко за місто і т. п. З того приводу пише „Джорналє д'Італія“, що два народи, італійський і німецький мають тепер одну ідею й одну віру, а їх дві революції се одна революція.

З КОПЕНҐАҐИ доносять, що правительство Данії стягає війська коло границі Німеччини.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ МІНІСТР льорд Гейлсгем виступив з різкою протинімецькою заявою. Він перестерігав Німеччину, що колиб вона виступила з конференції розброєння, то мимо того обовязуватимуть її клявзулі версайського договору. Колиб Німеччина на власну руку зброїлася, то це потягне за собою передбачені в договорі репресії. Таке саме становище заняв анґлійський кабінет з Мекдоналдом включно.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ОБСЕРВЕР“ котрий від 1919 року писав про потребу ревізії верзайського договору на користь Німеччини, змінив своє становище і пише, що нема тепер причини скріпляти Гітлєра, бо через нього загрожує Европі війна в найблищих літах.

АНҐЛІЙСЬКА ВАЛІЯ, батьківщина Льойда Джоржа, зажадала від центральної влади територіяльної автономії (Укр. Бюро).

МІЖНАРОДНИЙ КОНҐРЕС ЕКОНОМІЧНОГО ОБМІНУ відбудеться в Парижі. Бере в нім участь 40 держав. Ціль конґресу: Оживити міжнародну торговлю через обниження мит і орґанізацію дешевого експортового кредиту.

РОМУНСЬКИЙ ПРЕМІЄР, голова національно-селянської партії Юлій Маню, уступив. Причина: непорозуміння між ним і королем на тлі виконування мандату провідника партії й шефа правительства.

БОЛЬШЕВИКИ замовляють в Римі будову одного підводного човна.

СОВІТИ готові признати Манджурію за окрему державу, коли вона викупить від них східно-китайську зелізницю.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ червоної армії відбуваються від половини с. м. над самою границею Манджурії. Супроти заострення японсько-совітського конфлікту ті маневри мають особливше значіння.

ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКИ РУСВЕЛТ заявив, що приїде на світову економічну конференцію в Лондон, коли його присутність буде необхідна (ПАТ).

ПРОВІДНИКИ ДЕМОКРАТІВ в американській палаті репрезентантів заявили, що проектоване Русвелтом скреслення або редукція воєнних довгів булиб політичним самогубством. Таке предложення може довести до революти конґресу проти Русвелта (ПАТ).

В КИТАЮ перебуває німецька військова місія, зложена з 60 офіцирів. Вона реорґанізує китайську армію. В Шангаю находиться також ґен. фон Зект б комендант райхсвери.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА заняли м. Дольонор в центральній Монголії, стратеґічний ключ тої країни. Рівночасно японська армія посувається в глибину Монголії. Японський конзуль у Шангаю заявив, що Японці займуть Пекін і Тєнтсін, коли Китайці не занехають наступу на японську армію.

ЯПОНЦІ заняли Піе-Ші, віддалене 28 км. від Тієн-Тсіну. Японські літаки збомбардували Тун.

НОВИНКИ

Просимо ВП. Очевидців свята „У. М. Х.“ у Львові присилати нашій редакції справлення і доповнення опису походу. Дещо з того може бути ужите навіть по закінченні опису.

Два останні числа „Нової Зорі“ сконфісковані. Перше за опис свята „У. М. Х.“, друге за вступну статтю з приводу свята „У. М. Х.“, за опис тогож свята і за звіт зі зїзду „Рідної Школи“.

У звязку з конфіскатою останнього числа „Н. Зорі“ вияснюємо, що текст промови від слів: „Як селянин і представник кружка стверджую...“ і т. д. належить до п. Черника Мих. (Грибовичі) а не до п. Новака (Коломия) як виходить зі звіту по конфіскаті.

Отворення Української Порадні для вибору звання. Заснована при Головній Управі Рідної Школи Українська Порадня для вибору звання буде уділяти поради наразі для молоді, що по скінченні народної школи (4, 5, 6, 7 кл.) бажає вступити до інших шкіл (фахових і загальноосвітних). Урядові години кожного вівторка і пятниці від 4-ої до 6-ої год. пополудні. — До Порадні має приходити молодь в товаристві батьків або опікунів. Порадня буде відчинена від 15 травня до 15 червня ц. р. — Адреса Порадні: Львів, ул. Словацького 14. III. пов. („Рідна Школа“).

„Учительська Громада“ в Перемишлі влаштовує підготовчий курс до вступного іспиту до I кляси нової гімназії (давнішої третої). Зголошуватися як найскорше у проф. М. Яцкова в „Гімн. Інституті“ в Перемишлі, вул. Баштова ч. 34.

Шкільна Кураторія відкликала постанову про замкнення 5-клясової вселюдної школи „Рідної Школи“ в Бережанах. Постанова про замкнення школи була видана на підставі опінії воєвідської санітарно-будівельної комісії.

З приводу 25-ліття мистецької праці Олени Кульчицької відбулися святочні товариські сходини в салі готелю „Брістоль“ у Львові. Приявних було понад 40 осіб з мистецьких кругів і представників наших установ. Промовляв ряд бесідників. В імени артистки відповідав дир. І. Свєнціцький. Сей вечір залишив милі враження у всіх учасників.

Вискочив з трамваю в руху і зломив ногу коло церкви св. Петра й Павла у Львові 76-літний о. Евген Ляхович. Його забрали до шпиталя.

Обікрали церкву в Модричі пов. Дрогобич. Злочинці забрали один фелон і 30 зол.

Два „жалібники“ з польського похоронного заведення Здона у Львові зірвали в ночи шильд українського похоронного заведення „Харіс“ при вул. Корняктів ч. 3. При сій „роботі“ зловила їх поліція та увязнила.

Новий розклад їзди введено з 15-им травня бр. у всіх зелізничих дирекціях.

Поліція увязнила в поїзді з Красного до Львова столярського робітника Михайла Таращука. При нім знайдено летючки ОУН та „Сурму“. Увязненого відставлено до слідчого виділу.

Оплату за радіо знижено з 3.30 зол. місячно на 3 зол.

Україна—Ревера 1 : 2 (0 : 1). Львівська дружина копаного мяча „Україна“ програла минулої неділі у Станиславові з тамошною польською дружиною „Реверою“ головно через сторонничого суддю, що не признав „Україні“ одних воріт.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

Три дні тривала судова розправа у Львові проти 6 молодих Українців, обвинуваченых в тім, що печатали і поширювали летючки О. У. Н. У висліді суд засудив Ірену Потерейко на 2 роки тюрми, Івана Вітушинського на 2½ року, Теодора Еліяшевського на 14 місяців, й Івана Глуховецького на 1 рік тюрми. Прочих увільнено.

В 250-літну річницю відсічи Відня міністр Фей виголосив велику промову, в котрій підніс заслуги короля Собіського. (Як відомо, головну силу армії Собіського творили наші козаки). В дефіляді взяло участь 40.000 членів Гаймвери. Увязнено 100 осіб за викликання заворушень.

Над Волгою виключили з колхозів 8.000 селян і заслали їх на Сибір.

Землетрус навістив знов Грецію. В Солуні зарисувалося богато домів. Населення в паніці опускає міста й ночує під голим небом. Докладніших вісток про се ще нема.

Доляр на міжнародних ринках устійнений на 7.66 зол. В Польщі вагається коло 7.55—7.60 зол.

Біржа

ГРОШІ: Амер. доляр 7.60 зол.; канад. доляр 6.70; нім. марка 2; 100 чеських корон 24.50—25; 100 фр. франків 34.70—35.20 зол.

ЗБІЖЖЯ: Підволочиська: пшениця двірська 32.25—32.75; пшениця селянська 29.25—29.75; жито двір. 15.50—15.75; жито сел. 14.50—15; ячмінь двір. 13.25—13.75; ячмінь на мливо 11—11.25; овес галицький 13.75—14.25; овес замоклий 9—9.50; кукурудза 14.25—14.75; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 17—20; фасоля колірова 14—15; фасоля краса 15—16; горох пів Вікторія 18—20; горох пільний 14—16; бобик 9.50—10; вика чорна 7.50—8; сіно солодке прасоване 6.50—7.50; солома прасована 4.50—5; гречка 13.50—14; лен 38—40; лубін синій 8—8.25; просо 17—18; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; макухи льн. 17—18; крупи гречані 27—29; ґрис жит. 7.25—7.50; ґрис пшен. 6.75—7 зол.

Львів: пшениця двір. 33.75—34.25 ;пшениця сел. 30.75—31.25; жито двір. 17—17.25; жито сел. 14—16.25; ячмінь на мливо 12.50—12.75; овес 10.25—10.75; сіно солодке прас. 7.50—8.50; ячмінні крупи 24—26; пшоно 37—39; мука пшен. люксусова 61—61.50; мука пшен. 65 проц. 46—47; мука житня тип урядовий 31—31.50; ґрис жит. 7.50—7.75; ґрис пшен. 8—8.25 зол. Тенденція удержана, рух оживлений.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла дес. 2.80 зол., за 1 л. молока 19 сот., за 1 л. сметани 90 сот. Тенденція на масло звишкова, на молоко знижкова.

ЯЙЦЯ: Центросоюз платив за 1 кґ. яєць 80 сот., Маслосоюз за 1 копу 3 зол. Тенденція на яйця звишкова.

Жертви

о. Клим Медицький в Довжневі, п. Життин зл. 3 на кат. пресу, і зл. 7 на „Рідну Школу“.

Посмертні згадки

† **о. Нестор Величковський,** гр.-кат. парох в Базарі, упокоївся 23 квітня с. р. в 64-ім році життя. В. Й. П.

† **о. Ігнатій Плешкевич,** гр-катол. парох в Добростанах к. Городка, упокоївся 12 травня с. р. Похорони відбулися 15 с. м. В. Й. П.!

† **Філярет Гладилович,** емер. скарбовий інспектор, помер 10 травня 1933 р., у Львові при вул. св. Тереси 2 ц., проживши 75 літ. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РЕКОЛЕКЦІЇ ДЛЯ СВЯЩЕНИКІВ. Отсим повідомляється, що оо. Редемптористи з Тернополя уряджують реколекції для священиків в бурсі Р Ш. в Тернополі. Перша серія відбудеться від понеділка 19. червня вечером до пятниці 23. червня рано. Друга серія від понеділка 26. червня до пятниці 30. червня рано. — Проситься, щоби реколектанти принесли з собою простирала, подушки, коц і ручник. — Зголошення слати найдальше до 8. червня до Інтернату оо. Редемптористів, Тернопіль, ул. Острожського 51.

КІНА

АДРІЯ: Любов поручника.
АТЛЯНТИК: Під Твою оборону.
КАСІНО: Нічні суди (реж. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: Син джунґлів — Каспа король львів.
МАРУСЕНЬКА: Син джунґлів — Каспа король львів.
МІРАЖ: Людина сміху (Конрад Файдт).
ПАЛЯС: Бебі (Анна Ондра).
СТИЛЕВЕ: Радіостація і ревія.
УТІХА: Москва без маски.

НОВА НАДЗВИЧАЙНА ПРОГУЛЬКА ЛІНІЇ ҐДИНЯ-АМЕРИКА

„НА ЗЕЛЕНІ СВЯТА ДО ДАНІҐ“ кораблем „Пуласкі“, 4—7 червня с. р.

Ціни від 130· - зол. разом з прогульками по суші

Крім сего подаємо програму літних прогульок:

I. 3—18 липня: **ФЙОРДИ ДО НОРДКАПУ** . . . Ціни від 425·— зол.
II. 21—25 липня: **КОПЕНҐАҐА** . . . „ „ 100·— „
III. 22—31 липня: **АМСТЕРДАМ, ЛОНДОН** . . . „ „ 280·— „
IV. 29 липня до 12 серпня: **LE HAVRE, ПАРИЖ, BOULOGNE, АНТВЕРПІЯ** . . . „ „ 440·— „
Білети по 400 зол. випродані.
V. 4—20 серпня: **ЛОНДОН, COVES** (Остров Wight) **DUBLIN DOUGLAS, OBAN, LEITH-EDINBOURGH** . Ціни від 450·— зол.
VI. 15—19 серпня: **СТОКҐОЛЬМ** . . . „ „ 100·— „
VII. 21—31 серпня: **ЛОНДОН, АНТВЕРПІЯ** . . . „ „ 250·— „

Кораблі одноклясові! Заграничні пашпорти зайві! Повне удержання підчас подорожі і постоїв у пристанях. Зелізничі знижки! Дансінґи й забави! Продажа білєтів і подрібні інформації:

P. T. T. O. LINJA GDYNIA-AMERYKA LWÓW, UL. NA BŁONIE 2. TEL. 10-29

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 міліметровий рядок (шпр. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пантелеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 21 травня 1933. Ч. 36 (634).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Екзекуції хліборобів

Міністерство скарбу розіслало до скарбових палат обіжник. В нім поручає виготовити норми інвентаря живого й мертвого, необхідні до ведення рільного господарства та яка надвишка може бути призначена на екзекуцію. Сі норми мають обіймати збіжжя, сіно, солому та ріжні земні плоди, потрібні до засіву й до удержання людей і звірят аж до нових жниз. Сі норми мають подати зараз до відома екзекуторів, щоби вони поступали згідно з ними. Коли платник жадає змін, то секвестратор обовязаний візвати знавців з місцевих хліборобів, що дають запоруку безсторонної опінії та протоколярно усталити зміни.

Велика промова Гітлєра

Війни не хоче, але домагається рівно управнення. — Інакше грозить виступленням з Союза Народів. — Всі партії за ним.

Гітлер виголосив у парляменті велику промову, котрої нетерпеливо очікували за границею. Зміст: Версайський договір се жерело всіх причин господарської й політичної кризи. Він передовсім фальшиво розвязав проблему границь народів. Трудно собі уявити, щоб 65-міліонова німецька нація могла жити в постійнім поганьбленні. Німецька нац. революція має три завдання: знищити комунізм, розвязати соціяльні проблеми, особливо безробіття, створити постійну авторитетну владу. Теперішна Німеччина не знає поняття германізації але й себе асимілювати не дамо (розумів правдоподібно: Жидам). Ми розуміємо, що Французи й Поляки мусять бути нашими сусідами, але їх інтереси треба погодити з нашими. Пятную нужденну французьку брехню, немовби штурмові відділи становили частину збройної сили Німеччини. Ми готові своє узброєння піддати всякій контролі, коли інші держави зроблять те саме. Ніколи не підпишемо вічного браку рівноуправнення для нас. Коли нам грозять репресіями, то відповімо: Не боїмося їх і вистулимо з Союза Народів. Зброєння Франції й Польщі не можуть бути викликувані страхом перед нашою інвазією, бо ми не маємо офензивної зброї: тяжких армат, танків, бомбових літаків і отруйних газів. То радше Німеччина може побоюватись інвазії. Хочемо йти шляхом, який договори уважають правним. — По тій промові посли всіх присутних в парляменті партій, навіть соціялдемократи, ухвалили таку резолюцію: Райхстаґ як представництво німецького народу апробує заяву правительства і згідно стає при нім в сій рішаючій для краю справі рівноуправнення.

Буря гряде з пустині Такля-Макан

Таємне порозуміння Японії з большевиками.

З Лондону доносять: Дипльоматичний кореспондент „Сендей Експресу“ приніс сензаційну вістку, що Японія заключила таємне порозуміння з большевією. Воно полягає на тім, що Японія згодилася, щоб большевики заняли китайську країну Кашґар з сусідною пустинею Такля-Макан, де мають бути золоті піски й жерела нафти богатші від перських, а зате большевики не мають мішатися в японську політику на Далекім Сході навіть тоді, якби се загрожувало їх пануванню у Східній Сибірі. Ще 10 літ тому Японія булаб виповіла війну большевикам, якби вони витягнули були руки по Кашґар, але тепер Японія занята закріпленням Манджурії й тому платить китайським Кашґаром за спокій від большевиків. Зрештою Кашґар тільки номінально китайський. Анґлійська преса пише, що заняття большевиками Кашґару представлялоб велику небезпеку для анґлійської Індії. Вся та справа викликає трівогу в політичних кругах великих держав. Се вказує, що в Азії відбуваються далекосяглі події.

Смерть Миколи Хвильового

Микола Хвильовий, один з найвизначніших представників української радянської літератури, помер у Харкові в 40-ому році життя. Він походив з робітничої російської сімї. У 1925—7 р. р. належав до національної опозиції т. зв. шумськістів, яка в літературі зветься „хвильовизмом“. Опісля Хвильовий мусів прилюдно „каятися“. Важніші його твори що появились окремими збірками, отсі: „Злочин“, „Осінь“ і „Сині етюди“ оповідання; поезії: „Молодість“ і „Досвітні симфонії“; критично-полемічні студії: „Думки проти течії“ (1926) та „Соціольоґічний еквівалент“ (1927); „Вальдшнепи“ роман (1927); оповідання: „Мати“, „Наречені“ (1929), „Із Варіної біографії“ (1929), „Барвінківському районі“, „Із блокноту кореспондента“ (1930), „Іван Іванович“ оповідання (1930), „Електричний вік“ поема, „Сторі поезії“ (1931). Приготовляємо окрему оцінку замітної творчости Хвильового. Тут замітимо лиш те, що був се письменник під оглядом характеру подібний до Марка Вовчка, котра хоч Московка з роду так вжилася в українські справи, що стала першорядною українською письменницею. В яких обставинах помер розмірно молодий ще Хвильовий (се псевдонім, правдиве його назвисько невідоме), не знати. Не виключена річ, що його смерть стоїть у якімсь звязку з винищуванням української інтеліґенції, яке там тепер переводить присланий з Москви чекіст Постишев.

Випродажа картин арт. Івана Труша

Кождої суботи між год. 3. та 6. і кождої неділі між год. 8. рано та 6. вечера аж до відклику відбувається випродажа картин Івана Труша, ведена самим артистом у власній вілі при вул. Обводовій ч. 13. Посередників, передовсім власників крамниць, що займаються перепродажею картин, артист не приймає. Зате бажані заінтересовані любителі мистецтва як гості і як покупці. Закуп при звиджуванню робітні не обовязуючий. Ціни приступні.

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ — а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

НЕВИННА ОВЕЧКА

ЧИ ВОВК В ОВЕЧІЙ ШКІРІ?

Офіціяльний орґан варшавської православної митрополії „Слово“ ч. 16 з 1933. пише:

„У православних совість чиста. Зла католицизмові в Польщі православні не зробили, ні силу й ошуканчими способами в загороду православної Церкви їх не перетягали, до католицьких справ не втручуються“. А знова в ч. 27 з 1932. те саме „Слово“, нападаючи до т. зв. ревіндикації правосл. церков, писало: „Нехай хтось вкаже хоч один случай, що православне населення в Польщі загарбало або старалося загарбати святиню, йому неприналежну“.

Такий брехливій писанині православного офіціоза повірять хіба якісь темні православні Поліщуки або їм подібні, а ніколи греко-католики Галичани, які знають дуже добре, а деякі, головно Лемки, навіть досвідчили на своїй власній шкірі, що якраз у православних совість зівсім не чиста, бо православні аґітатори перетягали наших Лемків якраз на силу й ошуканчими способами в загороду православної Церкви. В рр. 1927—28 ходили православні аґітатори по деяких лемківських селах від хати до хати та страшили Лемків тим, що вони (себто Лемки) мусять до кількох місяців перейти на „пільське“, коли остануть при унії та не зголосять сейчас переходу на православія[1]). Ще иншим арґументом перетягання деяких Лемків на православія була цілком брехлива заява аґітаторів, що вже (!) не лиш ціла Лемківщина, але навіть ціла Східна Галичина перейшла на „батьківську“ віру, тому не випадає, щоби лиш вони самі лишилися при унії. Коли вище згадані підступні й ошуканчі способи православного „апостолування“ не всюда мали успіх, тоді аґітатори православія грозили загальним бойкотом уніятів, підпалами уніятських хат і нищенням уніятського майна. Коли мимо сего сильніші характери не дались затягнути до „батьківської“ (як залюбки аґітатори називали польське православія) віри вище наведеним підступом і погрозою, то в слід за тим послідував вже в повнім значінні того слова терпор, насилля, бо православні аґітатори вливали уніятам нафту до керниць, вибивали їм шиби, здирали стріхи з хат, тавкали за уніятами немов собаки ізза плотів, палили уніятам сіно на луках, прилюдно плювали їм в лице, кидали за уніятами камінням на дорозі, прилюдно обиджали їх дуже поганими словами та били колами[2]). —

[1]) Хоча від часу сеї аґітації минуло вже не кілька місяців, але повних 5 літ, всежтаки ніхто з гр.-католиків не перейшов на „пільське“, але що станеться з „польськими православними“, котрі, як лише сама польська преса (гл. „Оріенс“, ч. 1. з 1933. стор. 7.), не можуть встояти на ногах без „панської клячки“. — покаже вже недалека будуччина.

[2]) Хто хотівби „натішитися“ повною насолодою, яка випливає з „миролюбного“ православного „апостолування“ на Лемківщині, тому радяжу перечитати брошуру очевидця лемківської православ. диверсії А. Кругельського під заг. „Тилявська схизма на Лемківщині“. Ту брошуру можна дістати в Адміністрації „Нової Зорі“.

Се булоб лиш загально. Подрібно про се православне „апостолування“ на Лемківщині, получене з терором і насиллям, якого то „апостолування“ я сам був наочним свідком (і дещо з нього відчув навіть на собі) можна написати немалу книжку. До неї кождий греко-католик, який мешкає в селі, де загніздилося польське православія, кождої хвилі може достарчити матеріялу про таке православне „апостолування“, яке кождий гр.-католик, що не хоті: лізти в урядову православну віру, відчув добре на своїй власній шкірі!!

А мимо сего православний, митрополичий офіціоз „Слово“ безлично бреше, що православні в Польщі нікого „на силу й ошуканчими способами“ не перетягали в православну загороду! Стидайтеся! Чейже й вас, що звете себе „православними християнами“, обовязує осьма Божа заповідь! А може ви вичеркнули її з Декальогу?

Не лиш оден случай, але десятки случаїв можу вказати на се, що православні на Лемківщині не лиш старалися при помочи насилля загарбати, але в дійсности насильно, на якийсь час, загарбали богато гр.-кат. Церков. Підступне й насильне перетягання Лемків до „батьківської“ віри відбувалося масово в 1927—28 рр. В орбіті православного руху і впливів опинилося тоді щось около 40 наших сіл. Нехай проте — питаю — вкаже хтось хоч оден случай, що визнавці польського православія не намагалися в рр. 1927—28, чи підступом, чи насиллям, опанувати принаймні хоч одної з тих гр.-кат. Церков, які знайшлися на терені православної диверзійної акції! Таке намагання православних загарбати гр.-кат. Церкви було не лиш у всіх тих селах, в яких населення в цілости перейшло на „батьківську“ віру, але також у всіх тих селах, де лиш половина, згл. третина села далася опанувати сфанатизовним перевертням. Було богато таких случаїв на Лемківщині, що „миролюбні“ православні, загарбавши наші гр.-кат. Церкви, не впускали до тих Церков (прим. в Свіжовій Руській, в Святківці і т. д.) нашого священика, а віддали ті Церкви виключно до розпорядимости своїх православних духовників так, що аж адміністраційні чинники, хотячи-не-хотячи, мусіли в тій справі інтервеніювати, хоч може чисто формально.

Греко-кат. Церкви на Лемківщині будували греко-католики і для греко-католиків. Рідко котре село будувало Церкву виключно своїм власним коштом, але на сю ціль уряджувано т. зв. колекту, деколи не лиш по цілій Галичині, але також по Чехії й інших австрійських краях. Супроти сего складали на сю ціль гроші також римо-католики, а шесту часть коштів будови поносив, на підставі церковного права, місцевий патрон, в богатьох селах римокатолик. Ті святині заінтабульовано всі на гр.-кат. Церкву. Чиж супроти сего таке масове, терористичне, насильне загарбування православними в рр. 1927—28 гр.-кат. Церков на Лемківщині не було безправним актом?![3]).

Згадане „Слово“ любить дуже часто хвалитися, що православних християн ціхує велика „покора, мир і любов“, а саме православія се нічо инше, як уосібнення мира, згоди й любови“.— Чи масові вломи й обкрадування православними на Лемківщині майже всіх гр.-кат. Церков в тих селах, де гуляло сфанатизоване польське православія і вкінці злобний рабунок всего інвентара в сімох гр.-кат. Церквах, якого допустилися визнавці „батьківської“ віри перед пару місяцями, зневажаючи в деяких Церквах навіть Найсвятійші Тайни (одні зрабували разом з дарохранительницею, другі порозсипували по підлозі і по престолі), — чи це все — питаю — ознака православного мира і любови, чи радше православного здичіння, анархії, большевизму і цілковитого запаморочення православного ума??

Тимчасом правосл. митропол. офіціоз „Слово“ цинічно бреше, що „миролюбне“ православія, при своїм „апостолуванні“, ніколи не оперувало підступом, насиллям і терором та ні в однім случаю не загарбало чужої святині!!

о. Д. Ступак.

[3]) Щоби згори відповісти на евентуальний контраргумент „Слова“ про т. зв. ревіндикацію правосл. церков в Польщі, замічаю, що я при писанні сеї статті мав на думці відносини православної Церкви в Польщі виключно до нашої гр. кат. Церкви. А становище нашої гр. кат. Церкви відносно т. зв. ревіндикації добре знане і нам і православним, бо свойого часу писала про се широко не лиш наша, але також правосл. й навіть російська преса в Польщі, пр. „Русскій Голос“ ч. 10 з 1930 р., „Воскресное Чтеніе“ ч. 7 9. 11 з 1930 р., та „Духовний Сіяч“ ч. 4 в 1930 р.

Поляк про свято „У. М. Х.“

„Курєр Віленьскі“ в ч. 127 з 16. с. м. приніс передовицю п. з. „Українська маніфестація релігійна ве Львове“. В ній п. Остоя, львів. кореспондент „К. В.“, описує Свято „УМХ.“ доволі об'єктивно. Число учасників свята подає на 60.000. Тільки „Луг“ се не „скавти“, а т-во укр. кат. студентів називається „Обнова“, не „Обєднання“. По описі свята „УМХ“ пише п. Остоя так: „Я задержався нарочно довше над описом свята, щоби представити цілий його перебіг для оцінки читача. Що до вражінь зі свята, то коли йде про польське громадянство, елєменти більше шовіністичні беруть за зле адміністрації, що дала дозвіл на се свято, решта громадянства попала в констернацію. Для него се була подекуди несподіванка, що Українці потрафили зорганізувати свято, дали докази своєї карности і своєї високої національної свідомости. Польське громадянство мало інтересується українським життям і властиво не знає ні Українців, ні напрямів серед них, ні їх цілей. Длятого такі збірні українські торжества не можуть не звернути уваги польського громадянства Червоної Руси, не можуть не вплинути на ревізію відношення до української справи, отже й на конечність уважати Українців за реальну силу, без втягнення котрої до державно-творчої праці відносини в сім краю не будуть управильнені. Длятого також годі похвалити проєкт деяких львівських кругів уладити велике польське свято звязане з боями за Львів та удекорувати місто хрестами хоробрих. Уладження свята се добра річ але надавання йому характеру, що має пригадувати Українцям їх програні бої, викликувати біль заведених надій, не може бути корисне ні для держави, ні для стабілізації національних відносин на Червоній Руси. — Ініціятива українського епископату, ширити й поглиблювати серед української молоді католицьку ідеольогію, заслугує на підчеркнення. Молодь, що виломлюється зпід проводу старших, паде через свою легковірність жертвою анонімних цілей політики інших великодержав — стає небезпечна не лише для самого українського народу, бо вносить до него елементи анархії, але також стає непожадана з тих самих причин і для польської держави. Католицизм може принести Українцям користь для їх внутрішної єдности, і рівночасно внесе до душі поняття справедливости й погорди для неетичних средств в боротьбі за свої національні цілі, що конечне для створення умовин згідного співжиття обох національних суспільностей — польської та української на Червоній Руси“.

Релігійна молодь в СССР.

„Комсомольская Правда“ з 30. IV. с. р. бє на тривогу з приводу зросту релігійних настроїв серед молоді.

„В селі Іванівським (Рильський район, ЦЧО) є „христомол“. Він має свою музичну й хорову секцію, як також секцію проповідників. Тим кулацьким гніздом кермує донька засланого контрреволюціонера Морозова. Цікаво замітити, що тепер сектанти студіюють, розуміється, по свому, по кулацьки толкуючи, совітську літературу. Про те свідчить велика бібліотека іванівського „христомола“.

В фабричній школі Вишневолоцької мануфактури вчився сектант Голубйов. Коли його питали, чому він не вступив до комсомолу, він відповів: „Я не можу служити двом панам: Богу й мамоні“. — На стації Зуївка в общинах евангелистів і адвентистів молоді до 25 проц. — На стації Фіски (Сталінський район на Зах. Сибірі) є толстівська кулацька комуна і при ній школа колхозної молоді. Туди з районового відділу народної освіти післали організатора. Та його не пустили до школи заявляючи: „Не можемо дати школу людині чужих нам переконань. Ми проти клясової боротьби а в ваших програмах і підручниках навіть звірята ведуть клясову боротьбу“. В школі нема ні одного совітського гасла, ні одного портрета больш. вождів, тільки є великий портрет Л. Толстого і під ним підпис: „Найкрасше на світі се — братолюбіє“. Підручники, яких уживають в тій школі, видані в 1919—1923 р.р. Шкільна молодь співає пісні „Жиймо розумно і працюймо, таж стане всім місця на Божій землі“. Молоді, що є в сектах, показують сучасне життя як тягар, від котрого треба увільнитися. Під елейні розмови про загальне братерство й любов підсувається думку про необхідність боротьби з тим життям і в першу чергу з її організаторами, комуністами, ударниками. Релігійні настрої можна замітити й серед студентства. В московській церкві Адріяна й Наталії членами церковної ради є: А. С. Соловйов, студент фарматехнікуму та А. Асекрітіонова, студентка Інституту народнього господарства. В московськім центральнім геодезійнім пляномірнім технікумі вчиться Е. Маркова. До сеї пори вона носить на шиї хрестик і говорить: „Нікого нічо не обходить моя віра! Ніхто не доказав, що нема Бога!“ Не зважаючи на її очевидну релігійність професор дав їй оцінку „дуже добре“. В Ярославськім педагогічнім технікумі є релігійні студенти; нерідко найдете видівки з ангелами й підписами: „З Різдвом Христовим“. Релігійні й, особливо, сектантські організації молоді у великій частині складаються з дітей „бувших“. Та всеж таки там є і колхозна й робітнича молодь. Тимчасом протирелігійна робота серед молоді явно кульгає. Організація союзу воюючих безбожників не розділює своєї роботи, не зважає на особливости молоді, підходить до протирелігійної пропаганди з одною міркою і до дорослих і до молоді. Протирелігійна робота комсомолу за останні року дуже ослабла“. — („Возрожденіе“ ч. 2897.). Отсі вісти, що походять з большевицьких жерел, заслугують на особлившу увагу нашої молоді. Вони показують, що московська молодь держиться Бога і християнської Церкви навіть під найстрашнішим большевицьким гнетом. Тимбільше наша українська молодь повинна держатися Бога і своєї католицької Церкви та не слухати ніяких „репрезентацій“, котрим перевернулося в голові. Бо інакше моральна сила нашого народу буде зовсім знищена.

Свято „Сільського Господаря“

Краєве Господарське Т-во „Сільський Господар“ у Львові уладило в салі „Української Бесіди“ в Дні Свободи — 16 с. м. традиційне Свято. Приявних було около 100 осіб, головно з господарських кругів і представників наших центральних установ. З духовенства були: Преосв. Никита Будка, о. офіціял Пясецький, о. мітрат Базюк і о. Й. Раковський. Свято відкрив короткою промовою пос. О. Луцький Він привитав зібраних іменем хорого президента „С. Г.“ о. Т. Войнаровського. Значіння сего хліборобського свята велике, бо тілько маємо України, кілько землі має наш хлібороб. Український хлібороб удержався на своїй землі, поширив її аж до Чорного Моря і до Кавказу. Сучасний суспільний і господарський лад переживає велику крізу. Не стало рівноваги між фінансовим капіталізмом, надмірною технікою, змеханізуванням життя і моральними вартостями. Людство здає собі з того добре справу, що жерелом нової сили є земля, є люди фізичної праці на землі. Моральні сили людства мусять бути скріплені і вони пливуть з піль. Ми у великій мірі хліборобська нація переживаємо трагедію, коли відібемося від землі. Тільки безсмертний дух землі поставить новий світ. Привязання до землі чує кожда людина. Земля се книжка, яку читають добре ті, що працюють на ній. Ті, що не працюють на землі, не вміють її відчитати. Земля се та містична сила, що дає людям на селі міру добра і зла. Наша суспільна драбина неповна, має великі недостачі. У нас є гін до витворення всіх щеблів суспільної драбини. Рівновага між містом і землею мусить бути вдержана. Урбанізація мусить бути переведена відповідно до наших потреб. Провід „С. Г.“ кинув на Свято Свободи гасло організації хліборобської молоді. Се гасло здійснюють всі інші народи. Сільська молодь се тільки частина нашої молоді. Велика скомплікованість нашого життя поглибила віддаль між батьками й дітьми. Лучаються болючі епізоди. Однак не треба дивитися на те трагічно. Молодь жие. Молодь нехай буде буйна. Хліборобський світ не знає поділу на молоде і старе. Який господар не тішився-сь буйністю своїх жеребців? Але треба вміти ту буйність запрягти до творчої конструктивної праці. Старі люди повинні зближитися до молодих. Коли буйність молодих получиться з досвідом старих, тоді повстане велика сила. Хочемо перевести в життя масове хліборобське приспосіблення української хліборобської молоді. — Відтак сен. Ю. Павликовський виголосив довший реферат на тему: „Молодь у праці Сільського Господаря“. Хоч реферат тривав рівно 70 мінут, прелегент властиво... ще не дійшов до властивої теми. „По дорозі“ обговорив дуже богато ріжних цікавих зрештою питань енцикльопедичного характеру, з точними цифрами, датами і цитатами. Зачав від знесення панщини, відтак вернувся ще до февдальної господарки, представив всі обовязки кріпаків і привілеї кметів. Не забув про польського короля Яна Ольбрахта, що в 1496 році поневолив до решти селянство, прикріпивши його до землі. Ту лінію Яна Ольбрахта провадила дальше польська шляхта у Східній Галичині аж до світової війни. Навіть деякі польські вчені обурюються на сю політику польської шляхти, котра хоч все підкреслювала свій звязок з західною культурою, в тім випадку поступала наскрізь по східному, деспотично. Відтак промовець зупинився на селянській політиці Головної Руської Ради, що повстала у Львові 2. V. 1848 р. Перші спроби заложити господарську організацію в 1860-их і 1880-их рр. не вдалися. Аж 1898 р. праця двох братів оо. Дуткевичів та д-ра Е. Олесницького принесла успіх. Тоді заложено т-во „Сільський Господар“, котре обходить тепер 35-ліття своєї праці. Одначе організація галицького селянства стрічала великі перешкоди з ріжних сторін. Страшна темнота і зубожіння селянських мас не сприяли їх організації. Тут прелегент вернув аж до 13 століття і говорив: Свобідний галицький селянин ще в XIII ст. тратить свої права постепенно від половини XIV ст. через XV і XVI ст. так, що в часі розбору Польщі, в 1772 р. тільки що 6-те господарство належало до кметя, що мав 20—40 моргів. Решта була мало- або безземельна, мала 1—5 моргів. Богато було коморників, халупників, без даху й поля. По знесенні панщини до 1898 р. заплатили наші селяни за індемнізацію 222,000.000 австр. фльоренів. До повної павперизації села довела регуляція сервітутів. Коли 1895 зліквідовано справу сервітутів, богато громад лишилося без ліса, без пасовиськ, бо все те забрали дідичі. Домінікальне право пропінації, накидуване насильно селянам, коштувало наше село величезні суми. Право пропінації до 1915 р. коштувало 124,000.000 корон. Обшарники держали селянина в нужді, в темноті, в пиянстві, щоб мати дешевого робітника. Парцеляція великої власности стала політичним атутом, що зміняв національне обличча нашої землі. Вкінці парцеляція перемінилася на кольонізацію. В 1876 р. у Сх. Галичині було 23.269 коршем на 3.700 громад. Одна коршма припадала на 233 душі або на 46 селянських родин. Які були ціни на панську горівку, свідчить се, що в 1834 р. 1 фунт мяса у Відні коштував 2 грейцари, 1 кварта горівки 32 гр. Боротьба з алькоголізмом виповнила історію Сх. Галичини в XIX ст. Відтак зачалася розбудова культ.-освітнього та господарського життя. Одначе неграмотність у нас ще дуже велика. Ми займаємо в Европі шесте місце здолини щодо неграмотности. Крім загальної освіти не достає нам фахового вишколу. Хоч нас тут 6,000.000, ми не маємо ні одної державної господарської школи. Одинока наша школа в Милованні — приватна, не може мати впливу на цілий край. Серед тої темряви працює 30 аґрономів, але що вони можуть зробити серед 6,000.000 хліборобів? Наша кооперація робить великі зусилля, та вона не має допливу свіжої енергії. Треба звернути увагу на тих 14 до 18 літних хлопців і дівчат. Їх є около 600.000. Щоби тільки 10 проц. з них вишколити, то тих 60.000 зорганізують решту. Щоби тільки 10 вишколити в кождім селі, то вони зроблять д. богато. На вишкіл сільської молоді звертають увагу в цілім світі, в Америці, Англії, Скандинавії та в Польщі. „Сіль. Господар“ зачав творити гуртки молоді від 1932 р. Сею працею займаються у нас пп. дир. Е. Храпливий і дир. Е. Холевчук. Коли зважимо, що 86 проц. української нації се хлібороби, тоді зрозуміємо значіння фахового вишколу хліборобської молоді. — Потому промовець говорив богато довкруги теми, але не підійшов до теми близько. Приявні так і не довідалися, як досі виглядала у нас молодь у праці „С. Г.“, який білянс дотеперішної праці, який досвід і т. д. Він не згадав, що справою вишколу нашої хлібороб. молоді займається постійно католицька газета „Правда“ ще від 15. V. 1932 р. Взагалі цілий реферат був непідготований, хаотичний, повний дигресій, без провідної лінії. Не вистарчить відмінятн на всі способи слова: „самодіяльність“ і „вишкіл“. Імпровізація рідко вдається, — особливо в економіці.

П. К. О.

ПЕВНІСТЬ — ДОВІРЯ

ЛЬВІВ, 3-го Мая 9.

Кождий почтовий уряд обезпечує на життя без лікарських оглядин

МІСЯЧНА СКЛАДКА 3·— ЗОЛ.

Зїзд „Рідної Школи“

7) Відтак промовляв д-р Мих. Росляк (Чортків): Мимо сих критичних уваг і прикрих фактів, про які говорили передбесідники, думаю, ніхто не заперечить, що „Рідна Школа“, зокрема її Головна Управа має великі заслуги. В дних обставинах „Рідна Школа“ майже виключно вивязалася з покладених на неї завдань. Коли перед десятками літ наші батьки закладали „Р. Школу“, мали інші цілі. Ходило тоді головно про середні школи і ратування нашого міського населення від денаціоналізації. А тепер не лише місто загрожене але може ще більше село, бо наше населення в містах вже свідоме. Хоч наше село поступило вперед то все таки воно дуже загрожене. „Рідна Школа“ на жаль не пристосувалася до змінених обставин і не звертає належної уваги на села. Тепер, коли ми не можемо мати належного впливу на шкільне виховання, мусимо головний натиск положити на позашкільне виховання. І це „Р. Ш.“ передовсім повинна взяти під увагу. — Федір Орач (Глуховичі): В часописах „Нове Слово“ і „Богородчанський Ціп“ була описана справа одного з урядовців, що мав дописати зеро на квіті виставленім на 10 долярів. Прошу ту справу вияснити. В нашім селі кождий оподаткувався по сотику на „Рідну Школу“. Колиби всі Українці зробили таксамо, „Р. Ш.“ булоб матеріально забезпечена. — п. Федір Дмитро: Праця мусить вестися під знаком позашкільної освіти. В деяких селах є лише кружки „Р. Школи“, тому зрозуміла річ, їх праця мусить бути дуже інтензивна. Це Гол. Управа повинна мати на увазі. Порушена тут п. Штикалом справа поїздки делегата „Р. Ш.“ до Америки мусить бути вияснена на Зборах, коли не має бути захитане довіря до „Р. Ш.“. На Зборах бачимо, що представникові молоді не дають виговоритися. — о. Базюк: З президії заявляю, що ту справу виясниться. — студ. Романюк Антін: Головна Управа закриває певні факти і не спростовує їх. Маю на думці справу календаря „Р. Ш.“, висланого до редакції часописів, щоби його розіслати між читачів. На кошти пересилки календаря переслано редакціям по 100 зол. „Громадський Голос“ напечатав на кождім календарі „Р. Ш.“ „безплатний додаток до Гром. Голосу“ і ріжні соціялістично-радикальні кличі! Мимо того що ми зверталися до „Р. Ш.“ по вияснення, їх нам не дали. Отже просимо тут нам вияснити, чи це якісь концесії для радикалів, чи довільність „Гр. Голосу“. Наші селяни думають так, як селянин з Грибович. В тернопільській гімназії „Р. Ш.“ вчать не конче певні учителі. Булоби краще для Голов. Управи, щоби зараз таки на Зборах вияснити справу тих 10 долярів, порушених „Богородчанським Ціпом“. — о. мітр. Базюк: З президії вияснюю, що Головна Управа нічого не знає про того рода факти з тернопільської гімназії. Справа з долярами вже давно вияснена і дивно, що Ви Лале перебуваючи у Львові не потрудилися до Головної Управи за виясненнями, які вона вам дуже радо булаб дала. — п. Крохмалюк Вас. (Зборів): Не хочу вихвалювати молодого покоління, одначе тверджу, що воно вказуючи на небезпечні прояви в „Р. Ш.“ кермується добрими намірами. Підчеркую, що наша праця замало удуховлена. Праця учителів „Р. Ш.“ стає дуже часто бездушним ремеслом. Маю побажання, щоби звернено більше уваги на діточі садки, щоби панове з Голов. Управи виїздили на села й освідомлювали селян про значіння і потребу „Р. Ш.“. Отверджую також, що урядовці Головної Управи поводяться з селянами не дуже чемно, коли вони приїдуть до Голов. Управи. — (Д. б.).

З хвилею коли монархи або зникли або стали майже безсильні, — ніхто не знає, де є ті, котрі мають удержувати теперішний мир або нести відповідальність за будучу війну. (Ферреро: „Промови до глухих“).

Десятиліття СУА

В червні сего року СУА (Союз Українських Адвокатів) святкуватиме ювилей свого 10 літного істнування. СУА це станова орґанізація, інтересна під богатьома оглядами. Передовсім тим, що до неї не тільки належать адвокати всіх наших напрямків до „русского“ включно, але й добре себе в ній чують, бо не порушують справ, які моглиб їх ріжнити. Здається, що се одинока в нас світська орґанізація, в котрій співробітничають люди з ріжних таборів. Член президії тої орґанізації, Д-р Маріян Глушкевич, засідає в Найвисшій Раді Адвокатів, члени тої нашої орґанізації під умілим і досвідченим проводом Д-ра Костя Левицького мають відповідні представництва в Палаті Адвокатів, в її дисциплінарній раді, в іспитових комісіях адвокатській і судейській і т. д. СУА разом з ТУП-ом (Товариством Українських Правників) видає свій фахово-інформаційний, цікаво редаґований орґан, приготовляє видання дуже потрібної книжки про права нашої мови в Польщі як також видання нашої правничої термінольоґії. Словом, се орґанізація жива і хосенна.

Кількож вона має членів і які її фонди? Гм, тут уже не тее... Всіх наших адвокатів є 354, з них аж 112 не належить до своєї одинокої фахової орґанізації. А не можна забувати, що адвокати в нас, як зрештою всюди, належать до т. зв. сметанки інтеліґенції, мають непропорціонально високу участь в усяких парляментах, надзірних радах банків і т. п., вони немов „екс офо“ дають приклад орґанізованости простому народови або бодай повинні давати — не тільки з причин ідеальної натури, але й тому, що зі степенем орґанізованости суспільности тісно звязана й доля адвокатів. Отже прямо трудно зрозуміти, чому такий великий процент наших адвокатів не належить до своєї орґанізації! А ще дивніше стає, коли між неорґанізованими бачимо навіть знаних діячів, ба навіть кандидатів на сенаторів! Се рішучо повинно устати. То значить, нікого силою до орґанізації втягнути не можна, але людей, котрі не належать до своїх орґанізацій, не вільно видвигати між кандидатами, бож се очевидна деморалізація. Таж у календарах час до часу печатають назвиска тих адвокатів, що належать до своєї орґанізації з зазначенням, що кого нема в списку, той не належить. Отже що відповісти нашому робітникови чи селянинови, котрий переглянувши такий напечатаний список, запитає прилюдно, яким правом взивають до орґанізації простий нарід ті, котрі самі не хочуть орґанізуватися? Сеж гіршителі, не орґанізатори!

Та мимо всего 242 зорґанізованих адвокатів на всіх 354 се число досить поважне. Ба, якби вони були дійсно зорґанізовані. А то богато між ними не платить навіть тої мінімальної вкладки 1 зол. місячно. Ба, навіть не платять за свій правничий орган, якого дійсно потребують. Дійшло до того, що орґанізація винна аж 1400 зол. друкарні за печатання орґану тай 1100 зол. адміністраційному фондови, а рівночасно члени залягають з около 16.000 зол.! Отже якби так довжники вирівнали свої залеглости, якіж гарні й потрібні видання моглаб орґанізація пустити в рух! Кілько добра можнаби зробити тими грішми, освідомляючи наш нарід у справах ріжних податків і т. п. Та годі, бо велика часть нашої „сметанки“ вміє тільки кричати: „Хлопе, орґанізуйся!“ — але сама навіть золотого на місяць до своєї орґанізації не дає. Може се поправиться бодай з приводу ювилейного року орґанізації, коли видатки на окремі видання особливо великі...

ОПИС ПОХОДУ

в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

4) За Скільщиною надійшли рудецькі села з дивними іменами, напр. Родоч, Мальчики і т. п. Дівчата в тих сел мають оригінальні вишивки. А далі в моїх поспішно роблених записках слідує місце, котрого я ніяк відчитати не годен крім поодиноких слів: „Оден повіт“, „господ.“ „дівчат“ і т. п. Подумаєте може: І хтож так робить записки, щоб їх відчитати не було можна? А я вам на те відповім: І хтож так робить похід, щоб навіть при найбільшім зусиллі не можна було зробити чітких записок, бо похід ішов занадто скоро...

Слідує Могильниця, Теребовельщина, деканат і місто. На вид імени „Теребовля“ все стають передо мною картини найбільших жорстокостей в нашій історії. Вся наша історія тверда дуже тверда, але те, що звязане з Теребовлею, старшою від Львова столицею нашої землі, найстрашніше зі всего що знаємо. Тут на полях під Теребовлею, котра колись була сильною галицькою кріпостею. Великий Князь київський Ізяслав, коли не міг поконати нашого князя Ярослава Осмомисла, казав пообтинати руки множеству галицьких полошених... Тут під мурами старого міста того ломалася страшна жорстокість Сходу, що віяла від степів не тільки чорноморських, але й від туркестанських і сибірських і від пустинь Таклямакан, Шамо і Гобі, страшніших від Сагари. Не ходить о отверджування „лжи“, тільки о отвердження фактів. А ті факти такі, що жорстока природа з горячим підсонням впливає на витворення жорстокости в людях без порівнання більше ніж жорстока природа в підсонні студеним, де масово сагибає не тільки людське але взагалі всяке орґанічне життя, напр. під впливом панюючих ураганів або тяжкої посухи, там оставші люди привикають не цінити людського життя. Тут свого рода природне жерело східної жорстокости. Привичку до жорстокого поведення бачимо все і всюди по великих війнах. А тож дармо говорити про привичку до жорстокости, котра походить з природних і віками треваючих причин! Вона укоріняється навіть серед найкультурнішої верстви кождої такої країни, де жорстокість панує з природи. І тому богатий аристократ з Гіндостану, котрий має віками вироблений ум, здібний до фільософічних спекуляцій далеко тоншних ніж спекуляції европейських фільософів, аристократ вихований в Европі, котрий плавно говорить і пише по англійськи, знає Шекспіра, Ґетого і всю европейську фільософію, — вернувши в Індію, накаже там вилупити очи прекрасним білим арабським коням, щоби вложити їм замісць очей червоні рубіни... В цілій історії Европейців ні одному з них не прийшло навіть на думку таке дикунство.

Отже здовж ріки Гнізни, повід мури Теребовлі йшла границя духового наставлення европейського й того, яке мало в собі наставлення азійське, хоч і не зовсім йому відповідало. А бодай тут у Теребовлі те страшне для нас Европейців наставлення Сходу найяркіше проявлялося на нашій українській землі. Тут мучився також князь Василько, великий патріот нашої землі осліплений іншими нашими східними князями... А нерозумно булоб думати, що така жорстокість се прояв „здеґенерованих“ князів і висших верств. Ні зовсім ні, бо те що робили князі й висші верстви, було розмірно невинними річами в порівнанні з тим, до чого може на тій области „піднестися“ мнимо здоровий народ спанований жорстоким наставленням. Доказом того можуть послужити страшні прояви того, що діялося в часі богатьох великих революцій в Китаю, де самі богдихани пробували насаджувати комунізм, або те, до чого в своїм революційнім смаку дійшов „відомий богоносець“, московський нарід. А первісне жерело того — там далеко, де урагани товчуться в пустині Таклямакан. Чи й там колись не було життя і то здається високо культурного життя, поки гріх не задушив його, се інше питання. Фактом є що відти сунула й суне жорстокість і що її найяркіші прояви дійшли на нашій землі до мурів Теребовлі. Тому се старе місто наше століттями кличе й упоминає нас не замикати очей на правду, котра виглядає так: Галицьке плем'я великого українського народу, найбільш европейське зі всіх його племен, покликане до того, щоб інші українські племена піднести до рівня, на якім воно само стоїть і буде стояти, а не йти до того, щоби само уподібнилося до великих числом мас наддніпрянських. Щоб виконати свою місію, мусить галицьке плем'я ясно здавати собі справу в того, що воно інакше від населення всіх інших українських земель, а саме морально й культурно вище і що ту вищість дала йому його внутрішна праця переведена під західніми впливами, головно під впливом католицької Церкви. Всяке охолодження в привязанні до тої Церкви рівнозначне з завмиранням нашої моральної вищости, рівнозначне з унеможливленням піднесення всеї української нації рівнозначне в дальшій консеквенції з потопленням українства як національної і як ідеї в єврайській касарні, де мабуть до кінця світа буде можна правити тільки при помочи жорстокости. Бо страшніших від Сагари пустинь Таклямакан, Ґобі і Шамо не наводять і не заорять ніколи.

Надійшла третя орхестра, сплява і чиста. За нею деканат Винницький. Самі Винники мають великий і виразний надпис, їх похід великий і справно зорґанізований, в нім богато інтеліґенції. Взагалі весь похід робить щораз більше вражіння могутности і став в очах видців доказом, що нас не легко буде розбити і зїсти. На се й зійшла розмова на бальконі. „Помилився Ґрабский, коли казав, що до 15 літ не буде Українців в Галичині“. — „Ще й як помилився! То він зачав ту політику, котра спонукала і навіть приневолила нас жити виключно своїм життям і крім поліції та тюрми не мати ніякої стичности з нічим польським“. — „Не зломлять нас тим способом!“...

Зі Струсова надійшли хлопці. Самі хлопці, йде деканат Броди, границя Галицької Землі, за нею вже Агасвер робить страшні герці свої. Оповідають, що з сего боку видно, як там наставники виганяють до роботи нарід з колхозів, зовсім таксамо як було за панщини. Очевидці оповідають, як лінивно робить там нарід під тими часниками, як вони конають його, словом — „рай“. І не можна сказати, щоб був незаслуженний. Бо хто грабить чуже, той не довго буде тішитися і своїм. Тай далиж большевики научку ласим на чужу власність! Ніякий цар, ніякий найсстрішний законодавець не дав грабіжникам чужої власности аж такої страшної школи як дали їм большевики: вони хотіли скасувати власність й укріпили її поняття небувало сильно. В брідським поході видно інтеліґентних дівчат. Ідуть Старі Броди. За ними живий хор з Гаїв Дітковецьких. Дівчата білі як сніг, хор їх приємний. Йдуть села: Берлин, Поникович, Ліпнів і Висоцько, йде місто Олесько, котре виставило дуже велику ґрупу, одну з найбільших. А далі знов суне лявіна, в котрій не можна відріжнити хто відки, аж надійшли з надписами: деканат Підкамінь і село Чернища. І знов годі щонебудь відріжнити, суне людська лявіна, сим разом вишивана, лиш не знати відки ті люди походять. Розпитую. Появляються на бальконі ріжні гіпотези про походження тих людей. Ті гіпотези крутяться між Підкаменом і Бродами, але певности нема. Громада, яка їде на такий зїзд, повинна рішучо брати з собою таблицю з виразним надписом і дати її нести чоловікові, котрий навчився б її нести показуючи її на боки, бо без того нічого не знати.

Надійшла ґрупа дівчат з Радехівщини з гарними віночками з білих квітів на чолах, але місцевости, відки вони походять, довідатися не можна. За ними місто Тернопіль, в його поході видно богато інтеліґентних дівчат. За ними Микулинецький деканат з замітно гарними дівчатами, далі Перемишляни з ґрімким хором, далі село Плетеничі, далі йде Борщівщина. Та я вже тільки з великим зусиллям роблю записки і тому пропускаю навіть дуже цікаві й гарні появи: просто не можу докладніше писати....

Йдуть села Станимир, Туркотин, Утіховичі, за ними ґрупа синіх сорочок з Ушкович коло Борщева; булоби з них військо як золото, команду мають першої кляси. Знов іде невідома відки лявіна. І надходить село Мерищів з Перемишлянщини: його дівчата стрункі, смагляві, симпатичні, виглядом значно ріжняться від дівчат з інших сел. Надійшов дівочий відділ з Коросна (Перемишлянщина) і викликав оплески довкруги, хоч публика вже втомлена. Але дійсно варт було бачити сей відділ і почути виїмково чистий і сильний голос його командантки. Надходять Гаї коло Львова, між жіночою публикою на бальконі чути голоси признання, напр. „хлопчики як струни“. Тимчасом я не бачив ріжниці між ними і хлопцями з попередніх сіл. Жиразка — колюмна дівчат блюндинок і гарний Лут в одностроях. Йде Унів, йдуть білі дівчата з Підлісець, йде село Підберізці коло Винник. Про його кажуть на бальконі, що воно буквально чисто українське: нема в нім ні одного Поляка, ні одного Жида. Надійшла червона як мак лявіна дівчат з Шоломиї, а за нею тепер село а колись княжа столиця Звенигород, значно старша від Львова. (Далі буде).

Просимо ВП. Очевидців свята „У. М. Х.“ у Львові присилати нашій редакції справлення і доповнення опису походу. Дещо з того може бути ужите навіть по закінченні опису.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

Образки з Поморя

„Вассерполяки“. — Закала Поморя в 15-тому році незалежної Польщі.

II.

„Панська мова“.

В гостинниці сидить пять мужчин пють пиво. Подобають на купців. Розмовляють по польськи, вимовою поморських півінтеліґентів. До світлиці входить ґість.

— 'н Абенд. (Витається з пяткою і присідається до неї).

— Обер, айн Ґеллес'. На, вас ґібт'с ноєс, майне Геррен?

Звідси розмова пятьох Поляків котиться виключно по німецьки. Можна це назвати куртуазією, алеж задля тої куртуазії саме Німці уважають нас за „міндервертіґе Рассе“. Таж сама пословиця німецька каже: „Не кидай бісері межи свині!“

Торговий день. Трамвай повнісенький самих дамульок. У возі оживлена розмова, і то можливо „фортіссіме“ — очевидно по німецьки. Мовчать тільки три пані. Це Польки. Решта — Німки і „вассерпольки“ — балакає, балакає, балакає. Кондуктор роздає білети і питає:

— Ґерадеаус одер умштайґен?

На ринку помагає висідати. Підпирає якусь колоду — одні вимена і бедра — ґідну мясожадної кисти Рубенса і щебече услужно, радий, що може знов промовити „панською мовою“:

— На, Фраухен, форзіхтіґ. Іх райхе інен ден Корб. Остерайнкайфе, вас? На, фроге Фаертаґе!

(Тут йде про „мову панів“. А ми знаємо таку країну, де повикидувано зі служби всіх кондукторів трамваєвих і зелізничих, щоби часом не промовили „мовою рабів“).

*

„Мова панів“. Так. Мова пануюча, всюди паношиться. Всюди її повно; на вулицях, в гостинницях, каварнях, в театрі, в кінах, в поїзді і трамваях, в урядах, навіть в судах. Перед війною допав пруський чобіт по карках, був пан. Після війни прийшла польська демократична свобода, без чобота, без цісаря і без короля. А поморський хлоп чи дрібноміщух е (хоч сам може того не знає), аж до живої кости монархістом. Шанує лиш помазанника, що в руці його чує батіг. Польський лібералізм і польську толеранцію розуміють в тих сторонах як безсильність і резиґнацію з ґідности пана. Німець був паном, а що Поляк ним не е, отже лишився ним далі — Німець!

*

На Поморю повно родин мішаних. Батьки, які вийшли з колиски перед „Культуркампфом“, говорять до своїх дітий з пруських шкіл по польськи. Ті однак відповідають їм і поміж собою розмовляють тільки по німецьки (акурат як наші перекінчики). В 1920 р. діти ті вправді забралися до польської ґраматики і правописі, думаючи, що відтепер мусітимуть говорити по польськи. Колиж показалося, що не мусять, лишилися при німеччині. Таксамо родовиті Німці, як увійшли польські війська, не сміли навіть говорити по німецьки. Калічили як тільки могли польський язик. А сьогодня, після 13 років польського правління, той сам Німець, який 1920 р. говорив сяк-так по польськи, говорить нині по німецьки, на вулиці, в каварні, в уряді, в суді.

*

„Вассерполяки“ (читай: ренеґати) вимруть, потішають себе неодні. Їх заступить молодь з польських шкіл. Можливо. Але також можливо, що „вассерполяки“ розмножаться і, мимо польських шкіл, заразяться від батьків тай піддадуться проказі національного індиферентизму — особливо, коли підуть служити до Німця. Дуже часто можна зустріти, як хлопчиска, котрі напевно мусять мати за собою польську школу, говорять з собою по німецьки, хоч пізнати по них, що вони не Німці, лиш „вассерполяки“. Бо говорять так:

— Владек, ґаст форса (ґроші)? Іх вольте мір папероси кауфен унд ґаб ді портмонетка ферґессен.

— Вас? Зо айнем лазік (батярові) золь іх пожичиць? Каннст мір маль... поцаловаць.

*

В Бидґощі є всього-навсього 27 відсотків Німців. А однак чим пояснити собі такий обяв, що виходяча в Бидґощи „Дайтше Рундшау“ має на тому терені найбільший наклад? Що Бидґощ засипана німецькими ґазетами й журналами? Що торґівля німецькою бібулою найкраще виплачується тутешнім кіоскам? Що в осередку міста, на переузлю вулиць Ґданської та Двірцевої, е аж чотири німецькі книгарні, котрих вистави за вікнами аж угинаються від ґітлерівсько-ревізіоністичної „літератури? Котрих вистави горлають провокаційними заголовками — і шиплять жаждою відплати. І печуть тою наівною (чи навмисною) безличністю, неначе удар в само лице національним почуванням Поляків! А однак — шиби цілі!..

Допись та кінчиться висновками, що „вассерполяк“ — це закала Поморя, прототип ренеґата і хруня, що на нього рахує Берлін як на певний елемент в часі своєї конскрипції, який позволивби в даний мент відразу змайоризувати польську людність на Поморю. А вихід з того положення тільки один можливий — заняти ще раз Поморя, але твердою рукою „з абецадлом, катехізмом і табличкою польської національної ґідности“.

Примітка Редакції: Містимо сей опис для наших песимістів, котрі почувши, як десь наш бідний заголюканий чоловік ломить собі язик „на польське“, думають, що ми вже найпідліший нарід на світі. Тимчасом се поява загальніша й у нас ще не так зле як навіть у деяких державних народів.

Негайно і добре

ділають таблетки ТОҐАЛЮ при ревматичних болях і рванні в суставах, невральґії і простуді. Вже понад 15 літ з найліпшим успіхом примінюється таблетки ТОҐАЛЬ при цих недугах. Понад 6000 лікарів, між ними богато визначних професорів потвердили успішність ділання таблеток ТОҐАЛЬ. Спробуйте і переконаєтеся самі ще сьогодня! Одначе треба звертати пильну увагу на оригінальне неушкоджене опакування. ТОҐАЛЬ можна набути у всіх аптиках.

Маніфест президента Русвелта

до королів і президентів 44 держав в справі зменшення зброєнь.

Президент Русвелт оповістив маніфест у справі зменшення зброєнь, знищення зачіпної зброї, згоди на невисилання узброєних військових відділів на границю без огляду на їх характер, понехання мілітарних національних цілей і щирого приступлення до руху, який має на цілі забезпечення мира й економічної відбудови. Русвелт домагається відповідних заряджень в тій справі. Коли котрийсь з народів ставитиме перещкоди, то цивілізований світ знатиме, хто відповідальний за невдачу сеї акції. В першій мірі Русвелт домагається приняти плян Мекдоналда, який зміряє до зменшення французьких зброєнь й устійнення німецьких зброєнь та введення в життя консультаційного договору для скріплення мира. З черги президент предложив заключення порозуміння в рамах економічної конференції і заключення договору, що зобовязувавби народи до незбільшування теперішних зброєнь. Наперекір дотеперішній дипльоматичній практиці Русвелт спрямував маніфест безпосередно до королів і президентів 44 держав, запрошених на світову економічну конференцію, в тім числі також і до СССР. Се перший відзив Америки до большевиків, хоч се не означає визнання їх.

В. МАРКОВЕЦЬКИЙ

ПІМСТА

I.

Поліський ліс мовчки дихав. Знад болот, обережених рісницею шепітливого шувару, вставав опар. Низом тьмяного лісу стелився запах збутвілого листя.

Бренчілка, молода комариця, сиділа на кущі черниць. Куняла.

Була хора.

Втратила охоту до руху.

Перестали її манити хороводи комарів, що в останніх промінняx сонця виводять свій танок „вгору — та вниз“. І гучні хори над грузким баговинням.

З кровю людини нассалася вона заразків шіплі, поліської трясті.

Спрага пекла її.

Ліниво розпростерла крильця, і наче пяна, хитким летом піднялася вгору.

II.

Настав вечір.

Пуща бреніла міліонами крилець настроєних на різні тони.

Лісом, у лозових лаптях скрадалася людина.

Під полою в неї обріз, ще з часів світової війни. За пазухою набої. Обережно, щоб не сполошити дичини, та не почув лісник — крадеться на полину, куди ніччу виходять пастися струнки серни...

І вуста людини усміхаються хижо до образу тріпотливої, в останніх судорогах — добичі.

III.

Бренчілка здалека зачула кров.

Злетіла і стала кружляти вокруг людини, оберігаючися наглих рухів, що моглиби розчавити її тендітне тіло.

Врешті сіла.

Висунула ссавце, вбила його в шкуру людини і захлистуючись обиллям слини, що з заразками шіплі спливала до ранки — ссала кров.

Гасила свою спрагу.

*

А людина, усміхаючись до мрій скрадалася дальше. Вже з хоробою в крови...

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ДЕШЕВІ КНИЖКИ

Мудрий винахід жидівських видавців. — Чого хоче дрібноміщанський сноб? — Зміст дешевої літератури. — Польські дешеві видання й їх вартість. — Пізні католики. — „Українська Бібліотека“ і „Бібліотека Родини“. — „Серед лихих людей“. — „Історичний“ письменник Д. Мордовець.— Рецепта на „Гайдамаків“. — Мак і родзинки на закальцю. — „Історіософічні“ погляди п. М. Голубця. — „Страшна помста“. — Чого хочемо від п. І. Тиктора?

Володимир Короленко: **Серед лихих людей.** Повість. Переклав з російського Роман Т. Винницький. Бібліотека „Родини“ ч. 1. Львів, лютий 1933. Ст. 94 + 4 нпг. 16°. Ціна 90 гр.

Д. Мордовець. **Гайдамаки.** Історична повість. І. частина. З передмовою Миколи Голубця. Ст. 126 + 2 нпг. 16°. Львів, січень 1933. — II. частина. В додатку історичний начерк Миколи Голубця: Гайдамаччина. Ст. 126, 16°. Львів, лютий 1933. Обі книжки: Накладом Івана Тиктора 1 і 2 чч. „Видавництва „Українська Бібліотека“. Ціна 95 гр. за том.

Щоб кинути книжку в широкі маси, треба зробити її дешевою. Вигадали сю теорію німецькі Жиди-видавці й доказали, що вона наскрізь правдива. Круги людей дрібноміщанської психіки купували прим. сотками тисяч книжку „Будденброкс“ Т. Манна не тому, що сей твір їм подобався, а тому що та книжка в дешевім виданні коштувала 2.85 марки, замісць нормальної ціни 5—6 марок. І дешеві книжки Кнавера, Ульштайна й ін. ґешефтарів пішли міліонами в німецькі доми, хоч зміст тих творів стояв переважно на поземі криміналу й порнографії. Але книжки коштували від 40 феніків до 2.85 марки, дуже дешево як на німецькі відносини, де пересічна ціна за книжку 5.50 марки. А що книжки, друковані на грубім папері, мали 2—3 цм в хребті, отже імпонували дрібноміщанському снобізмови... Засмічено їх змістом німецькі душі (гл. „Боротьба з смоком“ в 23 ч. „Нової Зорі“ з сього року), але Ульштайн і Кнавер стали найбогатшими видавцями Німеччини. Тепер Гітлер пробує знищити духа тих „грубих“ книжок, та се дуже тяжко. Переважно подібні річи містили й польські „дзевеньдзесеньцьо-пеньцьо грошуфкі“. Кримінал, порнографія і „глибина“ на 1½ цм ось зміст у 80 проц. В новіших таких виданнях стало (й мабуть доцільно) виходять повісти з „протиклерикальною“ тенденцією таких авторів, як А. Діма старший, Е. Сю, М. Зевако й под. Жахлива плиткість польської пересічної інтеліґенції, її протицерковне наставлення та обмеження сфери її духових зацікавлень до позему процесу Горґонової, се в великій мірі вплив тих „ґрошівок“. Величезні наклади тих дешевих книжок (в Німеччині до 200.000, в Польщі до 60.000 примірників) показують наглядно, що такі видання „йдуть“, що на них видавці роблять добрий інтерес, і що такі видання се могутна, обоюдна зброя в руках видавця. Цікаво, що з католицьких націй тільки Французи взялися (за пізно...) видавати добрі дешеві книжки, а саме католицьке видавництво „Пльон“ у Парижі.

Знаючи дотеперішні сумні вислідн дешевих сотикових видань, я чимало стрівожився, коли побачив, що й у нас повстали сього року аж два такі видавництва. Одно І. Тиктора (видавця „Комаря“, „Нашого Прапору“, „Дзвіночка“, „Нар. Справи“ і „Нового Часу“) та Видавництва „Родина“ (іншим словом „Неділі“). Попри свою наївність і зацофаність ми Українці всетаки відзначаємося більшим ідеалізмом від наших сусідів. Отже я сподівався, що всетаки наші „грошівки“ підуть ліпшим шляхом, аніж се в наших сусідів водиться.

Молодша на один місяць, зате на 5 гр. дешевша „Бібліотека Родини“ видала досить естетично як перший том оповідання В. Короленка „Серед лихих людей“. Воно примірне ну й літературно добре, бож се Короленко. Але як усі твори Короленка дещо нудне й на російський лад сльозаве.

Коли, судячи з першого тому, „Бібліотеці Родини“ не можна зробити поважнішого закиду, то два перші томи „Української Бібліотеки“ І. Тиктора вповні заслугують на осуд. Зверхнє видання й мова перекладу історичної повісти Д. Мордовця „Гайдамаки“ гарні й популярні. Та решта!... Вже С. Єфремов сказав про наших історичних повістярів, що вони „дуже слабо визнаються з історії за виїмкою... Мордовця, який не визнається в ній зовсім“. Ті слова скріплює й розвідка М. Голубця про гайдамаччину, печатана в другій частині „Гайдамаків“: факти подані в тій розвідці часто перечать фактам, які подає Мордовець у самій повісти.

Сама „історична“ повість „Гайдамаки“ зроблена по такій рецепті: береться 10 проц. псевдоісторії, 10 проц. роману а ля „Ой не ходи Грицю“, 10 проц. геой етноґрафії. Все вимішується механічно, заливається 70 проц. нестерпної нудьги і дається до друкарні. Коли й вийде з того закалець, то се нічого: читачі „Української Бібліотеки“ мають міцні жолудки й не пожалують 95 грошів за таку леґуміну...

Як мак і родзинки служить ненависть до ворогів: усяких панів, ксьондзів, Жидів і... Уніятів. І це переживається не в 1848 а в 1933 році! І таку річ постійно анонсує на першій сторонці „Новий Час“, на котрий збирає уділи відомий греко-католицький каноник...

Провідною думкою „Гайдамаків“ ідея пімсти, не будови. „Ігумен Доситей щиро бажав визволення України“ й „не міг помиритися з думкою, що ціла (!) половина (!) України... підлягає небезпеці насильного повернення в унію, а пізніше постепенного переходу з унії до католицтва“ (ст. 3, II. частини). Видно, що й Мордовець не вважав — як Петро І. — Унію за католицизм... „Поляки і бісурмени вороги Господні“, говорив достойний о. ігумен і тому звертав гайдамаків до московського війська за допомогою. Як ті оборонці православної віри „допомогли“ гайдамакам, знаємо добре з історії: просто видали їх у руки Поляків. А самі ігумени по „допомозі“ вірі православній ішли дальше помагати приятельці Вольтера Катерині „доконати вдову-сиротину“: останки української державности.

„Історичну“ повість доповнює розвідка М. Голубця про гайдамаччину. І та розвідка писана в дусі ненависти до Унії. „Революція... проти панів-шляхти, католицьких ксьондзів, уніятів та Жидів, які в подиву гідній гармонії працювали над тим, щоб Україну замінити на страшне пекло гнету, визиску й релігійно-національної нетерпимости“ (ст. 93. II. ч.), ось „лагідна“ думка п. М. Голубця про те, що таке була унія... Щось наче клич одної з ґруп німецьких націоналістів про трех ворогів німецької нації: „Юден, Паціфістен унд Католікен“... Дальші погляди п. Голубця на українську історію теж пахнуть передвоєнним „народолюбством“, яке накоїло нам тілько лиха при будові української держави й було першою грудою землі на її могилу в 1918 р. Яких пятьдесять літ бачили наші інтеліґенти всі ідеали в „народі“ (розуміється нарід все через велике „Н“). Отже коли той нарід тут і там (через велике „Н“) не хотів дати рекрута, або коли той рекрут, забравши останні чоботи з маґазину, втікав з ними до дому, то наш інтеліґент ставав зовсім безрадний супроти того ідеалу тай сам ішов до дому...

Отже про перші два томи „Української Бібліотеки“ І. Тиктора треба сказати: вони не мають жадної літературної вартости, вони нудні як старий Мордовець, вони шкідливі з релігійного й державницько-українського погляду.

Вже по написанні сеї замітки вийшов третій том „Української Бібліотеки“. Се Микола Гоголь: **Страшна помста та інші оповідання.** З передмовою Миколи Голубця. „Українська Бібліотека“ ч. 3. Березень 1933. Ст. 123+3 нпг., 16°.

Коли попередні два томи Мордовця щодо літературної вартости повний лубок, то годі таке закинути оповіданням М. Гоголя. Їх високу літературну вартість, про яку не треба розписувати ся, підносить іще гарна мова українського перекладу. Та мова робить се видання Гоголя рідним для нас, вповні українським так, що читач навіть не здає собі справи з того, що читає переклад. Але... Вже перше оповідання... „Страшна помста“ має богато суто православних виступів проти католицизму (ст. 15, 22, 26, 34, 39 і ін.). Смішно булоб домаґатися від Гоголя католицьких поглядів; але на це є рада. Німці в популярних виданнях клясиків поминають (пропускають) богато непотрібних місць, які сущно даному творови непотрібні, а своєю тенденцією шкідливі. Так роблять большевики, так роблять фашисти, так роблять ґітлерівці і так роблять католики. Очевидно тільки в популярних виданнях. Таксамо вважаю за шкідливе пускати в популярнім виданню без пояснень (отже наче з апробатою) такі місця, з яких простодушний читач міґби набрати фальшивих поглядів, прим. жахливі забобони в оповіданню „Страшна помста“. Вже пок. Борис Грінченко звертав увагу видавців (у книжці „Перед широким світом“) на шкоду, яку вони роблять простому читачеви, коли думають, що він таксамо вчений як вони і зрозуміє сам, де в повісти видумка а де правда. Коли отже націоналісти зпід стягу п. Тиктора беруться до видавання популярних річей, то повинні хіба взяти під увагу, що не всі читачі „Народньої Справи“ такі вчені, щоби без шкоди для нашої уніятської Церкви могли стравити православні тенденції Мордовця чи псевдоісторичні замітки Гоголя. Вповні розумію редактора „Української Бібліотеки“ п. Голубця, який — сам православний (з уніята) — все те допускає. Але ніяк не можу зрозуміти п. І. Тиктора, що як видавець — сам католик — на те примикає очі. Прикро се казати, але перші томи „Української Бібліотеки“ п. Тиктора не заслугують з боку католиків на піддержку а навпаки, на заслужений бойкот. Сей осуд може бути легко направлений звичайною зміною в напрямі.

Не вимагаємо, щоби п. І. Тиктор „компромітувався“ виданням якихось там „побожних акафистів“, як згірдно висловлюються про католицьку белєтристику деякі націоналістичні писуни. Се булоб за тяжке для видавця „Комаря“ і „Нового Часу“. Та хіба може п. І. Тиктор держатися бодай одного засновку: не видавати ніяких книжок з протикатолицькими тенденціями. Думаю, що тоді і сам п. І. Тиктор зробить ліпший інтерес, бо продасть більше книжок.

Арамік.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
НЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

На свято „Українська Молодь Христові“ прислали телеґрами і привіти м. ін.: Крижевацький епископ Преосв. Няраді, Протоігумен Чина св. Василія Великого, Василіянська Провінція св. Николая і Централя Марійських Конґреґацій в Ужгороді, Foyer Universitaire Slave в Лювені (Бельґія), Українське Бюро в Женеві, і пражське заступництво Українського Бюра в Лондоні, т-во „Українська Американська Католицька Молодь“ в Шикаґу, Українська Парляментарна Репрезентація, пос. Сергій Хруцький, городельські уніяти з Холмщини з підписом о. Йосафата Теодорика ЧСВВ, Ігуменати ЧСВВ у Львові й Жовкві, Українська Академічна Молодь з Кракова й богато ін. наших релиґійних, професійних, культурних, політичних й економічних установ та приватних осіб. Текст телеґрами Св. Отця на свято УМХ помістили ми в 33 ч. „Нової Зорі“.

Комітет Будови Церкви СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцкого уладив в салі монастиря спільне свячене. Взяли в нім участь представники львівського духовенства з Преосв. Никитою на чолі, понад 200 осіб запрошених гостей та представники преси. Спільне свячене поблагословив Преосв. Никита і відтак промовив до присутних, підчеркуючи необхідність будови церкви для тих околиць Львова, як релиґійної й національно остої. Відтак промовляли о. Дзерович, п. Олексин й інші. Співав хор учениць семинарії СС. Василіянок. В городі монастиря ґрупа учениць в народних строях дуже вдатно виконала великодні гаґілки. Слід підчеркнути горяче бажання мати свою церкву, яке виявили мешканці околиць Львова в розмові з представниками преси.

Палестріна надзвичайно радісно приймила вістку про іменування своїм Епископом Й. Ем. Кард. Сінчера. Приготовляється заздалеґідь на його врочистий візд.

Католиків у Канаді є 4,283.388. З міст найбільше католицький Монтреаль. Анґлікани мають перевагу в Торонті й Венкувері, „Юнайтед Черч“ у Віннипеґу.

„Осс. Романо“ (ч. 80) помістив другу серію карикатур церковного мистецтва в 12 картинах.

Як було направду в Лондоні

Що про се каже соціялістична преса і сам Розенберґ.

З Лондону доносять: Соціялістичний орґан „Рейнольдс“ пише, що висланник Ґітлера фон Розенберґ осягнув свою ціль в Лондоні, а саме установив безпосередний контакт з мін-ом загр. справ Анґлії. Говорив з двома особами, котрі мають рішаючий голос в анґл. загр. політиці, сером Саймоном і сером Ванситартом. Ґазета висказує своє здивування, що англійське правительство йде на руку ґітлєрівському фашизмови. Сам фон Розенберґ оповістив, що він вповні задоволений з висліду своєї місії.

БАТЬКО, ЯКИЙ ОБЕЗПЕЧУЄ СВОЄ ЖИТТЯ В ОДИНОКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“, ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38, НА ВИПАДОК СВОЄЇ СМЕРТИ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВІДРАЗУ СВОЇЙ РОДИНІ КАПІТАЛ, ЯКИЙ МІГБИ ЗЛОЖИТИ ЩОЙНО ПО ДОВГИХ ЛІТАХ СВОЙОГО ТРУДЯЩОГО ЖИТТЯ. 69 7—х

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПАРЛЯМЕНТАРНИМ ПРЕДСТАВНИКАМ ЗАКАРПАТТЯ міністр Бенеш заявив, що доложить всіх зусиль, щоби Закарпаття якнайскорше дістало територіяльну автономію. Голова міністрів Чехословаччини Маліпетер обіцяв послам, що негайно по розвязанні важних господарських проблєм держави поставить на порядок дня справу автономії Закарпаття. Проєкти закону про автономію вже готові („Ужгородський „Вперед“).

СІОНІСТИЧНА ЛЬВІВСЬКА „ХВІЛЯ“ (ч. 5084) твердить, що на терені Східної Галичини були протижидівські виступи Українців на спілку з... ендеками. На тій підставі „Хвіля“ доходить до висновку, що під впливом ґітлерівського антисемітизму дійшло до якоїсь угоди між вшехполяками і деякими українськими колами щодо спільної протижидівської акції. „Хвіля“ перестерігає Українців перед сею неприродною спілкою. Ся „спілка“ істнує, здається, лише в уяві „Хвілі“.

ЗІ ШПАЛЬТ „ҐАЗЕТИ ПОЛЬСЬКОЇ“, головного проурядового орґану, безслідно щезла постійна рубрика „Огляд української преси“. Це річ зрозуміла. Від часу, коли виписується пеани на честь польсько-радянської приязні, на українські справи місця не може бути...

ВІЦЕКАНЦЛЄР ФОН ПАПЕН виголосив до „Сталевого Шелому“ промову. Зміст: Німецький нарід визволюється духово зі світогляду останніх 150 літ. Світ цего не розуміє. Звідси новий протинімецький фронт заграниці. Німецького народу не можна на довшу мету позбавити життєвих прав. Пацифізм параліжує морально орґанізм народу. Народи, котрі волять, щоб їх сини вмирали радше зі склерози ніж на полі бою, ґідні пожалування. — „Дейли Нюз“ пише, що та промова фон Папена се маячіння перекровавленого мозку. „Таймс“ оцінює її, як обяв божевілля.

ПРОВІДНИКИ ҐДАНСЬКИХ ҐІТЛЄРІВЦІВ Форстер і д-р Равшнінґ заявили Високому Комісареві Союза Народів у Ґданьску Ростінґові, що на випадок захоплення власти в Ґданьску будуть жити в приязній згоді з Польщею. Ґітлерівці рішені зберігати істнуючі договори і забезпечені в них права Польщі. Ростінґ приняв цю заяву до відома.

„ҐЕРМАНІЯ“, орґан католицького Центра, в чорних красках описує міжнародне положення Німеччини. „Ґерман'я“ жаліє, що це сталося наслідком внутрішних подій в Німеччині. Тому процес революційної перебудови Німеччини, каже „Ґерманія“, повинен скінчитися як найскорше (ПАТ).

АВСТРІЙСЬКІ ВЛАСТИ остро виступили проти ґітлерівського руху в Австрії.

В МОСКВІ відбудеться новий процес проти 124 висших урядників трикотажного тресту. Вони обвинувачені в тім, що брали хабарі від німецької фірми (АТЕ).

СОЮЗ НАРОДІВ відбуває свою надзвичайну сесію в справі болівійсько-парагвайської війни. Союз Народів має знов прекрасну нагоду основно скомпромітуватися.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

НОВИНКИ

Ігуменат СС. Василіянок у Станиславові отвирає з початком шкільного року 1933/34 І. клясу ґімназії нового типу. Вписи відбудуться дня 16 червня, а вступний іспит дня 17 і 18 червня 1933.

Дирекція жіночої ґімназії Українського Інституту для дівчат в Перемишлі подає до відома, що вступні іспити до кляси I. нового типу (давніше III.) і до кляс II—VII. відбудуться в днях 16. і 17. червня ц. д. Подання з приписаними залучниками о допущення до іспиту належить вносити до 10. червня ц. р. до Дирекції ґімназії вул. Татарська ч. 6. — При ґімназії буде орґанізована V. кляса вселюдної школи, коли зголоситься відповідна скількість дітей також і до I. вселюдної. Зголошення до цих кляс приймає Дирекція до 25 травня ц. р. — При заведенні істнує взірцево уладжений інтернат з великим городом та забавовими площами. Ґімназія має повні права державних шкіл. 94—1-2.

В память Гетьмана І. Мазепи академічний хор „Бандурист“ у Львові уладжує концерт в салі Муз. Інст. ім. Лисенка дня 22. с. м. о год. 20.

Святочне відкриття Української Порадні для вибору звання відбулося 14 травня б. р. в салях „Рід. Школи“ у Львові. Зі звіту про дотеперішну діяльність Управи Порадні довідуємося м. ін., що ця установа приєднала до співпраці визначних наших спеціялістів психотехніків, навязала контакт з чужими порадняими, зібрала відповідні статистичні і тестові матеряли для психольоґічних дослідів та виготовила друки і квестіонарі для дальшого збирання матерялів. Порадня ділиться на 4 секції: педаґоґічну, економічно-статистичну, лікарську і фахового шкільництва. Членів має порадня 67 фізичних і 5 правних осіб. Покищо буде отворений відділ порадні для дітей, що скінчили 4, 5, 6 і 7 клясу народ. школи в днях від 15. V.—15. VI. б. р. від 4—6 год. по пол. Згодом будуть утворені інші відділи у Львові і по краю. Опісля проф. П. Мечник виголосив реферат п. з.: „Психольоґічні основи фахового порадництва“.

В Станиславові філія „Учительської Громади“ веде підготовчий курс для учеників і учениць, що хочуть здавати до I. ґімн. кл. нового типу (давнішої III. кл.) і також підготовчий курс для учениць, що задумують здавати вступний іспит до II. і IV. кл. прив. дівочої ґімназії „Рідної Школи“. Курси безплатні. Зголошуватися зараз в ґімназії „Р. Ш.“, вул. Липова 82.

В Стрию „Учительська Ґромада“ улаштовує підготовчий курс до вступного іспиту I. кл. нової ґімназії (давної III. кл.). Зголошуватися якнайскорше в дирекції Українського Учительського Семинаря (Українська Бурса).

Іспити зрілости для екстерністів середних шкіл будуть відбуватися в правильних речинцях іспитів зрілости в середних школах, зимою в січні й лютім, весною в травні та червні. Досі іспити зрілости екстерністів відбувалися в березні та квітні або в вересні й жовтні. Просьби в справі допущення до іспитів зрілости екстерністи мають вносити на зимовий речинець до 30 вересня попереднього року, на весняний речинець до 15 лютого б. р. В справі залучників обовязують дотеперішні зарядження. Іспитову таксу треба вплатити на конто ПКО Скарбової Палати І. у Львові ч. 502.000.

Українське Фотографічне Т-во (УФОТО) у Львові уладжує фото-курс для початкуючих аматорів. Зголошуватися в домівці т-ва при вул. Ходоровського ч. 15 в понеділки й четверги від 17-ої до 19-ої год. Що суботи о год. 19 сходини членів з рефератами. В суботу 20. с. м. о год. 19.30 на відкриття фото-курсу ред О. Мох виголосить реферат: „Яких плятівок до чого вживати“. УФОТО приступає до видавання свого журналу п. н. „Світло й Тінь“. Перше його число появиться с. м.

„Свято Гуцульщини“ в днях 15, 16, 17 і 18 червня с. р. уладжує станиславівське воєвідство на терені Гуцульщини. В тій ціли повстав окремий комітет. Учасники сеї імпрези дістануть догідні зелізничі знижки.

Гуцульське село Ворохта дістає в сім році „Дом Людови Т. Ш. Л.“ До будови польського „Дому Людового“ причинилася головно місцева кліматична комісія, призначуючи на сю ціль 15.000 зол. Ворохта має також український „Народний Дім“, збудований виключно власними силами.

Новий радянофільський часопис появився у Львові. Він називається „Боротьба“ і виступає як орган „Українського Селянського Обєднання“. Виходить на місце закритої „Народної Трибуни“. „Боротьба“ заявляє в 1-ім числі, що на „радянську дійсність дивиться власними очима“, і лає весь наш національний табор. Зокрема є в ній ординарні напасти на наше священство. З дописів „Боротьби“ видно, що „УСО“ пробує закладати свої ячейки по селах. Звертаємо увагу нашого священства і наших національних чинників на ще один замаскований большевицький підкоп під наш релігійний і національний фундамент.

Проти нострифікації лікарських дипльомів. Головна лікарська палата у Варшаві звернулася до всіх польських університетів, щоби не нострифікували лікарських заграничних дипльомів. Се відібється найбільше на Українцях і на Жидах, котрих тільки дуже мале число приймають на медичні виділи в Польщі.

Два військові літаки зударилися над летунською площею в Дембліні підчас вправ. Оба літаки впали на землю. Три летуни погибли, один вратувався при помочі легкопаду.

Українська Громада в Берліні вибрала на загальних зборах новий виділ в такому складі: голова о. д-р П. Вергун, перший заступник голови проф. д-р І. Мірчук, другий заступник п. Р. Ярий, секретар доц. д-р Б. Крупницький, скарбник конс. В. Кутіль, виділові: інж. С. Капустяк і інж. М. Велешко. Адреса Української Громади в Берліні: Д-р Б. Крупницький, Берлін, Адлерсгоф, Флюґпляц 4.

Василь Авраменко, наш знаменитий балєтмайстер, заложив в Ню-Йорку „Український Народній Театр“. Незабаром виставить він історичну драму „Гетьман Дорошенко“ та оперету „Майська ніч“. Дириґентом хору й орхестри сего театру є проф. М. Гайворонський, композитор стрілецьких пісень.

Між Львовом і Бомбаєм заведено телефонічне получення. 3 мінути розмови коштує 187.50 фр.

Недавно померший сір Едвард Стерн се останний з лондонських капіталістів, що постійно їздив до бюра тільки кінними. Се піднесли лондонські часописи. Ще якийсь час і кінь стане музейною рідкістю так як мамут.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

Джума ширіться в голядській Індії. Населення придержується своїх старинних звичаїв при гребанні померших на джуму та не хоче слухати нових розпорядків голяндських санітарних властей. На тім тлі дійшло до поважних заворушень.

Російської мови й історії вчитимуть обовязково в Прусії на основі розпорядку пруського міністра освіти.

В Німеччині усунено за один місяць 220 професорів Жидів.

В Прусії відібрано адвокатську практику 923 Жидам і 118 комуністам. На всіх 11.814 адвокатів в Прусії було 3.515 Жидів.

В московськім ГПУ вкрали з закордонного відділу важні документи. Тому совітська погранична сторожа разом з агентами Г. П. У. переводить дуже остру ревізію у всіх, що виїзджають з СССР.

На Сибірі панує тиф. В самім тільки Владивостоці померло 12.000 осіб ізза недостачі лікарської опіки.

Курс амер. доляра хитається між 7.65—7.70. Тенденція на загал звишкова.

Посмертні згадки

† **Лев Гнатишак,** б. директор української державної ґімназії в Золочеві, помер на Запоріжжу на Вел. Україні в травні 1933 р., проживши 58 літ. Виїхав на Наддніпрянську Україну в 1919 році, помер тепер серед надзвичайно важких, у ближчих подробицях невідомих обставинах. У Золочівщині, Коломийщині і Брідщині залишив по собі память першорядного педаґоґа і культурно-громадського діяча. Залишив вдову на Наддніпр. Україні і сина, д-ра Миколу, професора Малої Семинарії у Львові та співробітника „Мети“. В. Й. П.

Жертви

Монастир ОО. Василіян в Лаврові зл. 20 на пресовий фонд „Нової Зорі“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“. 95—1-20

КІНА

АДРІЯ: Любов поручника.
АТЛЯНТИК: Під Твою оборону.
КАСІНО: Навчи мене любити.
КОПЕРНИК: Галлью Париж — Галлью Берлін.
МАРУСЕНЬКА: Галлью Париж — Галлью Берлін.
МІРАЖ: Незнаний співак.
ПАЛЯС: Бебі (Анна Ондра).
ОТИЛЕВЕ: Радіостація і ревія.
УТІХА: В тіни хмародерів.

РЕКОЛЄКЦІЇ ДЛЯ СВЯЩЕНИКІВ. Отсим повідомляється, що оо. Редемптористи в Тернополя уряджують реколєкції для священиків в бурсі Р Ш. в Тернополі. Перша серія відбудеться від понеділка 19. червня вечером до пятниці 23. червня рано. Друга серія від понеділка 26. червня до пятниці 30. червня рано. — Проситься, щоби реколєктанти принесли з собою простирала, подушки, коц і ручник. — Зголошення слати найдальше до 8. червня до Інтернату оо. Редемптористів, Тернопіль, ул. Острожського 51.

К. І. Р.

Кооператива Інжинірських Робіт.

Львів, вул. Льва Сапіги 53. (Тел. 80-88.

(Перестанок трамваю ч. 1 проти політехніки).

ДЕШЕВО І СОЛІДНО:

Виконує: пляни, обчислення й контористи всяких будівель.

Випроваджує: у власному заряді будови.

Виконує: всякого рода інсталяції й направи центрального огрівання всіх системів, водотягово-санітарні та електричні.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДОЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПОК

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 Телєфон ч. 60-04.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.
Рік VIII. Львів, четвер, 25 травня 1933. Ч. 37 (635).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ставніца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Нищать українську націю

БОРОНІМСЯ!

До нас уже від довшого часу доходили глухі вісти про те, що за Збручем діються несамовиті річи, особливо від хвилі приїзду з Москви кровожадного чекіста Постишева, котрий став абсолютним паном України. Тепер появилося також в „Ділі" страшне підтвердження наших інформацій пера д-ра Степана Барана, котрий особисто зустрівся з утікачами з „гарної держави за Збручем". Зміст: Кордон густо обсаджений військом московського походження. Східна сторона Збруча виглядає на справдішну воєнну лінію, за котрою фізично винищують наш нарід до самого кореня. Хто втікає на сей бік, той паде трупом на границі, тільки рідкі виїмки добігають сюди як живі кістяки. Польська влада покищо на інтервенцію дозволяє втікачам оставати тут, але зі страху перед масовим напливом утікачів може незабаром щільно замкнути границю хочби тому, що нема чим прокормити більшу скількість утікачів.

В такій ситуації вказано як найскорше розвинути акцію допомоги для Наддніпрянської України і наших винищуваних братів, акцію на велику міру. Повинен зараз утворитися спеціяльний Комітет Ратунку для Великої України, зложений з представників наших найповажніших установ. Той Комітет повинен розвинути акцію в Европі й Америці. Приміром, як робити таку акцію, можуть нам послужити Жиди, котрі розвинули тепер подиву гідну рухливість в обороні свого племени. Наш нарід знайшовся тепер в такому страшному положенні, що коли не наспіє в час інтервенція або не припиниться большевицьку різню в інший спосіб, то можемо бути знищені на цілі століття. Та світ цікавиться більше долею 600.000 нім. Жидів ніж міліонів в СССР.

Коломийські євангелики й польське дерево

„Батьківщина", що виходить в Коломиї, принесла в ч. 1. з 16. IV. отсей допис: Недавно відбув у нашому селі Воскресінцях, коломийського повіту, візитацію польський евангелицький пастор із Варшави, в приявности головного пропаґатора евангелизму пастора Миколи Жураківського з Коломиї. (До речі буде сказати — батьки пастора М. Жураківського: мама — ревна римо-католичка, а тато — греко-католик, член церковного брацтва). На всяке видовище люди охоче збігаються, прийшли й тепер, тим більше, що такі високі столичні достойники — на селі дуже рідкі гості. Отож людей зібралося послухати польского пастора багато (хоч евангеликів у нашому селі можна порахувати на пальцях однієї руки), а всіх випадково тут зібраних візитаторови представлено як евангеликів. Польський пастор у своїй промові, виголошеній до українського селянина в урядовій (польській) мові, висловив своє вдоволення з того, що „українська" галузка прищепилася до польського дерева. — (Далі сконфісковано). Так виглядає „націоналізм" евангеликів...

Здійснення договору чотирох держав

Франція порозумілася з Німеччиною.

З Риму наспіли вісти, що договір чотирох держав буде вже незабаром здійснений. Франція вже порозумілася з Німеччиною, текст договору устійнений. Він буде відісланий до Женеви і там в найблищих днях підписаний. Рівночасно повідомляють з Лондону, що Банк Англії уділить мораторії Німеччині.

Гітлєр і католицизм в Німеччині

Центрова католицька „Германія" доносить: Вроцлавський епископ Бертрам одержав лист від Гітлєра. В нім Гітлер заперечує поголоски, начеби він мав намір переслідувати католицькі організації. Правительство, каже Гітлєр, не лише не хоче конфліктів з обома християнськими Церквами Німеччини, але навпаки, хоче з ними співпрацювати у спільнім інтересі. Правительство Німеччини привязує до цего велику вагу, щоби католицька Церква поширяла свій вплив серед суспільности в боротьбі з марксизмом, большевизмом і безбожництвом. (ПАТ). Видно, що Гітлєр йде слідами Муссолінія.

Большевики про візиту Розенберґа

Надзвичайно інтересні донесення щоденника „Юманіте".

Большевицький щоденник „Юманіте", котрий виходить у французькій мові в Парижі, пише, що в часі побуту гітлерівського висланника Розенберґа в Лондоні ґрупа молодих анґлійських послів консерватистів уладила бенкет на його честь під предсідательством Рандольфа Черчиля, сина відомого анґлійського політика. В часі обіду Розенберґ заявив присутним, що головний плян Гітлєра напасти на СССР. Гітлєр має стати освободителем Европи від большевицької змори. Він роздавить большевизм. Вже за кілька місяців світ зрозуміє властиву ціль Гітлєра і тоді симпатії всего культурного людства звернуться до нього. Тоді не тільки ніхто не буде перешкоджувати в узброюванні Німеччині, але ще всі будуть старатися помочи їй в узброюванні, щоб вона могла виповнити своє головне завдання: освободити світ від серпа й молота. Слова ті, пише „Юманіте", викликали бурливу овацію. Учасники бенкету з одушевлення аж на крісла вискакували. Їх оклики „Гайль Гітлер" лучилися з анґлійським державним гимном. На тім бенкеті були м. ін. представники ґазет відомого диктатора анґлійської преси льорда Ротермера („Дейли Мейл", „Івнінґ Стандарт" і т. д.), посли, фінансісти лондонської Сіті, і члени Союза боротьби за незалежність України.

В СІМ ЧИСЛІ ЗАЛУЧЕНІ ЧЕКИ НА БУДОВУ ЦЕРКВИ!

ГРОШІ КРУГЛІ — КОТЯТЬСЯ,

але не розкотяться, коли їх вложите на вкладкову книжку в Коопер. Банку

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Страшні події на Україні

СЛОВО ПРО ОБОВЯЗОК ВСІХ УКРАЇНЦІВ

На Великій Україні діються страшні річи. Український нарід над Дніпром вється з болю від мук, які завдає йому большевицька Москва, котра 15 літ тому знов заняла Україну — причинній помочи самих Українців...

Ті муки України двоякого роду: моральні і фізичні. Моральні — ізза нищення нації. Фізичні — ізза нищення людей.

Як націю почали большевики нищити український нарід на Вел. Україні негайно після її заняття. Большевики знищили всі українські національні товариства (між ін. велико-українську „Просвіту" та велико-український союз кооператив „Дніпросоюз"). Большевики знищили всю українську національну пресу і всі видавництва. Вони знищили всі українські національно-політичні орґанізації (партії). Все те большевики знищили так основно, як не зробив того ніхто і нігде нині на всіх українських землях: ні в Польщі, ні в Чехословаччині, ні навіть у Ромунії. Бо і в Польщі і в Чехословаччині і навіть у Ромунії істнують українські національні товариства, українська національна преса і видавництва, українські національно-політичні орґанізації (партії). Нема їх нині і не може бути тільки на Вел. Україні, поневоленій большевицькою Москвою. На їх місци є там тільки большевицькі „казьонні" (урядові) інституції, большевицька „казьонна" преса і большевицька „казьонна" політична орґанізація (партія) — „одна а добра".

Та знищення і заборона українських національних товариств, української національної преси й українських національно-політичних орґанізацій (партій) і заступлення їх большевицькими „казьонними", се ще не все спустошення, яке зробили большевики на Вел. Україні, щоб знищити український нарід як націю. Вони постановили переробити український нарід на всеросійсько-большевицький. В тім напрямі большевики й почали виховувати молоде українське покоління в діточих захоронках, в школах, в клюбах, в спортових орґанізаціях, в війську і т. д. В тім дусі уложені всі большевицькі шкільні підручники; тим духом перенята вся большевицька література — белетристика, публіцистика, і навіть наука. Все те — різко вороже Україні як нації.

Зокрема треба згадати про величезне моральне спустошення, яке роблять большевики на Великій Україні через нищення релігії і Церкви. Бо нищучи релігію і Церкву, большевики нищать на Вел. Україні в її населенню почут-

тя людського достоїнства і знижують його до рівня худобини...

В останніх часах большевики зробили дальший крок в напрямі нищення українського народу на Вел. Україні. Вони стали нищити український нарід вже не тільки як націю, але просто як людські істоти!

Отже передовсім большевики відібрали українським селянам всю землю. З тої відібраної українським селянам землі большевики потворили т. зв. колгоспи (колєтивні госпоцарства), себто „казьонні“ фільварки і до тих колгоспів прикріпили селян. Від тепер українські селяни мусять працювати замісць на своїх господарствах — на „казьонних“ фільварках! Ті колгоспи видають селянам відтак частинку зібраних плодів на життя. Решту забирає держава себто большевицька Москва на вижившення міст і на продаж загранцю...

Як жеж живуть українські селяни на Вел. Україні в большевицьких колгоспах?

Відповідь на се питання дають нам вісти, які в останніх часах приходять до нас ізза Збруча. Ті вісти — страшні! Українські селяни на Вел. Україні гинуть з голоду в буквальнім тих слів значінню. Перед голодовою смертю пробують вони ратуватися втечею закордон, до Польщі і до Ромунії. Але та втеча получена з небезпекою втрати життя. Бо большевики обсадили границю густим кордоном московських військ, які до кождого втікача стріляють і богатьох убивають... Не хочуть позбутися робочого тягла. Тому стріляють до втікачів і гонять за ними з собаками зовсім таксамо як колись гонили в Америці за муринами-невольниками. Старий твір „Хата дядька Томи“ знов став актуальний. Варт його знов перепечатати і пустити в народ з відповідним вступом.

Таке діється тепер на Вел. Україні.

Якеж становище займає до тих страшних подій українське громадянство, що живе поза межами СССР?

Треба ствердити сумний факт: Українське громадянство у своїй масі дуже мало переймається тим, що діється на Вел. Україні. Деякий виїмок становить українська національна преса, котра від часу до часу приносить вісти зза Збруча. Та на тім і кінець.

Як жеж інакше, зовсім інакше, поступили на днях Жиди у відповідь на без порівнання менші переслідування їх у Німеччині. Жиди виявили подиву гідну активність і солідарність. Вони порушили проти своїх противників передовсім жидівські маси на цілім світі. А далі: вони розвинули живу акцію і в ріжних інших напрямках.

Нічого подібного не бачимо в Українців.

Ніхто не протестує в нас проти варварського нищення большевиками українського народу на Вел. Україні з парляментарних трибун держав, в яких живе український нарід і в яких має своїх парляментарних представників (в Польщі, в Чехословаччині, в Ромунії, в Канаді). Не протестують в нас проти того на народних вічах.

Та протести проти большевицького варварства на Вел. Україні се ще далеко не все, що належить нам зробити. Куди важніше — освідомити українські маси в нас про цілу мартирольогію українського народу на Вел. Україні під большевицькою Москвою. Освідомити й освідомляти постійно і систематично. В тій ціли належить виробити докладний плян протибільшовицької акції в нас. Брак такої протибольшевицької освідомлюючої акції зробив нам уже і далі робить богато шкоди. Бо тільки завдяки тому бракови большевики можуть у нас розвивати свою пропаґанду і здобувати сторонників для поневолення і решти українського народу большевицькою Москвою.

Зокрема українська еміґрація в Европі й Америці має великий національний обовязок освідомлювати про мартирольогію України під большевицькою Москвою всі ті народи, серед котрих наша еміґрація живе. Освідомлювати устно, в пресі й окремими публікаціями.

Та пощо освідомлювати інші народи про мартирольогію Вел. України під большевиками, коли галицькі Українці заздалегідь протестують проти чужої інтервенції, себто вмішування на Вел. Україні? — може сказати хтось з читачів.

Протест галицьких Українців проти чужої інтервенції на Вел. Україні, отже проти вирвання українського народу Вел. України з московсько-большевицьких кігтів се в обличчі страшних подій, що саме тепер відбуваються на Вел. Україні, рівнозначне з виданням українського народу на Вел. Україні большевицькій Москві на повне знищення вже не тільки як нації, але і як людської істоти.

Чи подумали над тим усі ті, що протестують проти інтервенції на Вел. Україні?

Незабаром, бо 4 і 5 червня припадають наші Зелені Свята, коли наш нарід іде на могили своїх близьких традиційним звичаєм. В ті дні маємо обовязок згадати також оден великий гріб, в який тепер червона Москва переміняє Україну. І не тільки згадати, але також зорґанізувати постійні комітети, котрі мали б на цілі: 1) збирати всякі правдиві вісти про страхіття, які діються за Збручем у царстві сатани, 2) посилати ті вісти до української преси, 3) ширити протибольшевицьку пресу й літературу між нашим народом, 4) збирати складки на видавання протибольшевицької літератури. В наших центрах тут і за морем повинні повстати спеціяльні видавничі комітети для видавання протибольшевицької літератури в мовах нашій і чужих. Наше духовенство повинно тим справам присвятити особлившу увагу, бож ходить тут не тільки о боротьбу з ворогом нації, але також з непримиримим ворогом релігії та Церкви.

Що діється в краю?

З Косівщини пишуть нам: В Слобідці, Кобаках, Рибні і Рожнові на першого травня с. р. порозвішували по деревах червоні фани, порозкидували летючки, по брамах понаписувано: проч з фашизмом, хай живе С. С. С. Р. (хіба тому, що хто там є, просить живностевої посилки, як Пилипюк з Рожнова). Слободяки зрізали придорожний хрест на шкільнім кобацькім полі. В Рожнові як було відновлення Місії, якийсь комсомолець кинув каменем, як сходив з проповідниці о. Місіонар, але в нього не вцілив, тільки зранив в голову дівчинку. (Такі насильства пробують робити і роблять „товариші“ навіть тут, де ще не мають влади. А їх преса замісць повчити своїх прихильників, щоб сего не робили бодай до відомого часу, запитує нас, чому ми не пишемо проти того, що Гітлер забрав приватне майно партій соц. дем. і комуністичної. Відповідаємо: Оскільки Гітлер забиравби приватне майно людям, або орґанізаціям, котрі не голосять комунізму, ми писалиби проти такого поведення, без огляду на те, кого таке поведення руйнувалоби. Але не бачимо причини обурення комуністів на те, що Гітлер виконує їх програму їх методами. Ми не обурювалисяб, якби большевики раптом зачали вводити в життя нпр. католицький світогляд католицькими методами. Зрештою вискажіть ясніше, чому тільки большевики малиб мати в сих часах привілей забирати майно іншим, а ніхто не смівби забирати їх майна?).

Шкільне свято „У. М. Х.“

У Львові та в цілій Галичині шкільне свято „Українська Молодь Христові“ відбулося дня 20 с. м. Рано перед год. 9 зібралася на подвірі св. Юра львівська молодь народних і середних шкіл в числі около 4.000. По правій стороні дівчата, по лівій хлопці. Преосв. Іван Бучко в сослуженні оо. катехитів відправив в гарній каплиці на подвірі читану Службу Божу та виголосив відповідну проповідь. В часі проповіди Преосв. Іван заприсягнув молодь на вірність Христові. До св. Причастя приступило около 700 старшої молоді (молодші причащалися в попередних днях). Підчас св. Причастя розступилися хмари та ясне сонце опромінило молодь і загріло її до Христової служби. Впреосв. Митрополит сидів в лектиці в брамі митрополичої палати. По Службі Божій хор питомців Малої Семинарії відспівав католицький гимн „О, спомагай нас“. Відтак відбулася дефіляда шкільної молоді з прапорами. Ексц. Митрополит благословив молодь хрестом.

Описуючий се свято мав нагоду оглядати його з ґалєрії церкви св. Юра, що виходить з хорів. Годі було відірвати очей від прегарної цілости, яку творила молодь на тлі святоюрського подвіря. Мов цвітистий луг на весні виглядали найменші дівчатка з нар. шкіл в ріжнобарвних шапочках. Над св. св. Юром і митрополичою палатою повівали папські та українські прапори. Справді картина гідна кисти артиста-маляря.

Хоч як гарно все виглядало, одначе й тут без „але“ не обійшлося. Передовсім молодь не стояла в рівних рядах, хоч було місце на просторім подвірі, тільки збита вкупу. Коли могла стояти в рівних рядах селянська молодь на площі „Сокола-Батька“ 7. с. м., то тимбільший порядок повинна була удержувати шкільна молодь, що була під опікою своїх вихователів. Підчас св. Причастя так між собою помішалися ріжні школи, що потім довго шукалися, заки познаходилися всі на своїх місцях. Серед того „шукання за своїми“ по св. Причастю повстав такий „милий гамір“, як буває в школі на перервах, хоч Сл. Божа ще не скінчилася була. Підчас Сл. Божої співав весь час хор питомців Малої Семинарії. Хоч він співав дуже гарно, але чому він один мав „монополь“ співу? Невже інші школи не мають своїх також гарних хорів, котрі повинні були співати на переміну? При кінці мабуть ліпше булоб, якби католицький гимн була співала вся наша молодь, а не тільки хор Малої Семинарії. Підчас дефіляди лише кілька шкіл йшло зі своїми прапорами. Коли деякі провінціональні ґімназії мають свої незлі трубні орхестри, то наші обі львівські ґімназії в тім напрямі зовсім не працюють. Шкільна орхестра дуже придаласяб при дефіляді тай підчас цілого свята. На підставі сего свята зовсім не можна підозрівати нашу львівську шкільну молодь в... музикальности.

Одначе мимо деяких недотягнень, шкільне свято У. М. Х. робило дуже симпатичне враження. Шкода, що так мало було львівської публики.

Для істнування України потрібна рівновага між Сходом і Заходом — між культурою візантійською, перевага якої вела на Україні до „Третього Риму“, православної Москви, і культурою латинською, перевага якої вела до її авангарду на Сході, до Польщі. (В. Липинський: Релігія і Церква в історії України).

Таємниця смерти Хвильового

Великий польський щоденник „Курєр Варшавскі“ приніс в ч. 137 кореспонденцію з Москви свого постійного кореспондента, котрий пише під псевдонімом E. Erro. Той дописувач, звичайно дуже добре поінформований, пише, що Хвильовий поповнив самоубийство на тлі тризі совісти. А саме: Хвильовий вірив, що совітська політика допровадить український нарід через українізацію до визволення зпід російських впливів і створить підвалини під будучу українську державність. Коли в р. 1924 Москва зажадала від української інтеліґенції зірвання з „утопією“ незалежної України та підпорядкування її праці інтернаціональному комунізмови, Хвильовий хоч Росіянин з походження і вихований в російській школі, рішучо запротестував проти того. Він оповістив брошуру „Думки проти течії“, в котрій дав вираз свому найглибшому переконанню про право людини до свобідного висказування своїх думок. В тім часі написав також кілька повістей, котрі большевики вважали „забарвленими“ українським націоналізмом. Больш. влада приглядалася ще спокійно тим виступам Хвильового, бо тоді потребувала українського атуту в заграничній політиці. Та прийшов час, коли Че-ка зажадала і від Хвильового, щоби підписав заяву, котрою осуджує всю свою дотеперішну письменничу працю. Хвильовий заломався і сповнив волю ГПУ, чим уратував собі життя і фізичну свободу тай отворив собі шлях до почестей і добре платних посад, але відчув, що втратив свободу думки і що його витручено з моральної та психічної рівноваги. Від того часу робив все, чого від нього вимагала чрезвичайка, але при тім страшенно терпів морально. І від тоді дні його стали безперервним пасмом туртур. Колиж на днях зажадали від нього, щоб він дав своє назвиско під акцію, котра змагає до ліквідації останків українізації, Хвильовий не видержав і стрілив собі в голову, оставивши лист з вияснінням причин свого самоубийства. Совітська влада заборонила оповіщувати якінебудь пояснення вістки про самоубийство Хвильового та урядила йому похорон з участю делеґацій письменничих союзів. Одного не могла зробити: Не була в силі знищити вражіння викликаного добровільною смертю чоловіка і письменника, розчарованого до тих, котрі дурили його здійсненням його найглибшого ідеалу, щоб понизити в нім достоїнство і свободу людини. — Тілько кореспондент, котрого допис робить таке вражіння, якби він особисто знав Хвильового. Як ми вже повідомляли, творчости того благородного Росіянина (є також несправджені вісти, що Хвильовий по батьку зрусифікований Татарин, по матері Українець) присвятимо окрему статтю.

Провал засівної кампанії в СССР

Кореспондент „Таймса“ доносить: Стан засівів на Великій Україні і в Сибірі катастрофальний. На приказ властей на „засівний фронт“ вислано 13 тисяч молодих комуністів. Комісар рільництва Яковлів просить дальшої помочі компартії. Селянство дальше ховає насіння. Недавно комісаріят рільництва доносив, що засівна площа в сім році більша ніж в минулім. Тепер „Правда“ пише, що подані цифри неправдиві. Комісаріяти рільництва й оборони зорґанізували окремі контролі на літаках, котрі вже зачали „роботу“ на Україні і на Північнім Кавказі.

Відкриття „Критики“

„Критика“ — щомісячник літератури, науки, мистецтва, критики й громадянського життя. Під редакцією Антона Крушельницького. Львів 1933. Ч. 1. Квітень 1933. Ч. 2. Травень 1933.

Видає Марія Крушельницька (мама). Редаґує Антін Крушельницький (тато). Дописують Іван і Тарас Крушельницькі (сини). Відповідальний редактор Юліян Дорош (сестрінець). Не виключене, що під усякими псевдонімами решти співробітників криються дальші небіжі й дядьки Антона Крушельницького. Колись була в Галичині пагодінская колонія; тепер є колхоз Крушельницьких. Товаришу консуле! Чи не нагадує це вам часів пізного римського непотизму?

Ціль „Критики“ критикувати все нерадянське, смарувати вазеліною все радянське. Та вазеліна досить коштовна: кожде число „Критики“ живить семейний колхоз, ну і за друкарню треба заплатити грубі гроші, бо друкується „Критика“ в 3 тисячах примірників по 5 аркушів (90 сторін) число. Все те очевидно покривають „передплатники“, але мабуть з одної вулиці у Львові. Ціна за „Критику“ рекордово низька: всього 1,20 зл. за число. Для порівнання: менчий форматом „Вістник“ Донцова коштує за число 2.20 зл., на половину тончі „Дзвони“ 1.80 зл. Як бачимо колхоз примінює радянський демпінґ і в „літературі“.

„Література“ в „Критиці“ переважно критична: і щодо змісту і щодо форми. Зміст наплевательний, форма теж. Ось зразок „поезії“ п. з. „Спів бензини“:

„Щоб до хмар небесних піднестися,
Щоб до відгалузків жил земних дістатися,
Допомога нам свердловин до гірських
найглибших шарів
Є потрібна... Нам напруження потрібне.
— — — — — — — —
Кожен робітник хай наших научається завдань,
Хай у шляні нашому не буде проривів, —
Треба виконати всі борги!“

З погордою сміються комуністи з „ченстоховських римів“. Та самі скажіть, чи „Спів бензини“ можна порівняти хочби з ченстоховськими римами?...[1])

Подібні „критичні рими“ нікоєго Ярославського з циклю „Париж“:

„Презентую: Площа Конкорд.
(Це не ринок у Коломиї!)...
Тут найкращий у світі вид
та чудні перспективи
і багато такого стоїть,
що ніде не побачилиб ви!“

Правда, товаришу Ярославський, от і такого поета як ви бачимо ми перший раз і то в „Критиці“...

Та вже в другім зошиті „Критики“ є „цінна“ стаття Тараса Крушельницького: „Діхтунґ унд Варгайт авс дем Лебен Михайла Дуди-Дудницького“. З неї довідуємося, що Михайло Дуда-Дудницький працював у „Нових Шляхах“ від 1929 року до березня 1932 р., хоч і підписав у єдинім українськім щоденнику (де до сьогодня працює) заяву, що з „Новими Шляхами“ не має нічого спільного... Безперечно цінний причинок до пізнання характеру п. Михайла Дуди-Дудницького. Причинок цікавий і для самого міліє „Нових Шляхів“, які такого співробітника в себе толерували. А вже дуже характеристичний він для самого редактора „Нових Шляхів“ і „Критики“, Антона Крушельницького. Бо цеж він пером свого сина зраджує свого тайного співробітника. „Вірю з дружбу. Та не скажу тобі, скільки друзів зрадив я“ — писав п. М. Дуда-Дудницький. І доля тимже йому самому відплатила.

Можна шанувати ідейних противників. Та ніяк не можна шанувати склепарів, які продають по демпінґових цінах крадений товар, називаючи його радянським. І не знаю чи продасть якийнебудь злодій накрадене такому „блятникови“, що зраджує поліції своїх доставців...

Хіба коли закликати „поезією“ з „Критики“:

„...вирвагися
із задимлених злодійських нор,
із товставих печер розпусти...
— — — — — — — —
Вийдіть із газардових буд,
Вийдіть із кнайп сутенерів...
Вийдіть з азилів, шпиталів, в'язниць,
— — — — — — — —
Вийдіть з домів божевільних, з бараків
для зачумлених,
З гнізд хоробливих алькоголіків,
Зойкаючих сухітників,
Здемаскованих сифілітиків...“

Такі може і прийдуть, бо не мають уже нічого до страчення.

Не знаю, чи Юда з Каріоту мав борідку, та певне те, що видав за срібняки свого Учителя. І хоч „ВОКС“ спростовує „неправдиві чутки“, що стоїть у залежності від ГПУ (чрезвичайки), то проґа методи часописних співробітників ВОКС-а показують наглядну залежність від „філянтропійної“ радянської установи ГПУ. Олександер Мох.

[1]) Ченстоховські рими знані зі своєї невибагливости в цілій Польщі.

Зїзд „Рідної Школи“

8) Сен. Макух: Нинішний збір повинен передовсім застановитися над напрямом виховання в школах „Р. Ш.“. Тимчасом ми дискутуємо над несуттєвими дрібницями. „Рідна Шк.“ і напрям виховання в ній не є чимсь окремим. Се частина цілости нашого збірного життя. В нас шванкує виховання в цілости. От хочби справа „Лугів“. Не село в нас найбільше загрожене але місто. Тут йде винародовлювання скорим темпом і тому треба звернути увагу головно на міста. Бо значіння міст ми болючо пізнали в нашій визвольній боротьбі. Справа позашкільного виховання хоч найважніша, та найбільше загрожена. Інакше її веде Львів, інакше Станиславів. Ми загубили лінію національного виховання. Наша ціль ясна: не допустити до знищення всего, що українське. Наша відповідь повинна бути: Не дамося! — пос. Великанович: Тут впав закид, що „Діло“ підкопало довіря до „Р. Ш.“ і до американського т-ва „Обединання“, порушуючи справу 24.000 долярів присланих до краю. В імени „Діла“ стверджую, що „Діло“ не знало як розділено тих 24.000 долярів. Цей закид рішучо відпираю. Вношу, щоби Загальний Зїзд ухвалив вложити щиру подяку американському громадянству за велику жертвенність на потреби стрього краю. (Оплески). Критика діяльности обмежувалася лише до діяльности Головної Управи. Одначе вдармося в труди. В 1930—1 році зібрано 181.000 зол. Прошу почислити а переконаєтеся, що це виходить по 3 сотики на душу за цілий рік! Ми ставимо до учителів ріжні вимоги. А чи знаємо про те, що є школи, в котрих 5 учителів не дістає платні вже від 9 місяців? І ми хочемо держави і кричимо: Нація понад все! (Оплески). — Єндик Дмитро (Комарно): Ми повинні стреміти до того, щоби всім нашим безробітним учителям дати заняття а нашим дітям національне виховання. В тій ціли ми повинні заложити народний скарб, який забезпечивби „Р. Школу“ фінансово. Тому треба вже раз завести загальне оподаткування на сю ціль. — Стефанишин Микола (Зборів): Ми делеґати з провінції їхали на збори нашого шкільного парляменту, щоби почути, як і що робити. Дискусія не відповіла своєму завданню. Вона обмежувалася до фактів і річей яких не треба було тут порушувати. Критика потрібна але позитивна. Провінція чекає вказівок і напрямних. Апелюю до будучої Головної Управи, щоби вона держала тіснішний контакт з провінцією. Треба заложити Повітові Союзи рідношкільних кружків і покасувати повітові кружки. — Д-р Мих. Скоронк (Самбір): Вислухавши побажання представників кружків до шкіл „Рідної Школи“, дійшов я до переконання, що всіх сповнити не можна. Наші школи повстають за дозволом властей. Отже треба застановитися: чи такі школи можуть відповісти нашим завданням чи ні. Коли ні, то ухвалім позамикати їх. Пощо витрачувати гроші й енергію на удержування таких шкіл? Справу треба поставити ясно; або національне виховання у школах „Р. Ш.“ дасться погодити з вимогами шкільних державних властей або ні. Коли ні, то зліквідуймо школи. Громадянство що складає по 3 сотики на рік від особи чи не за богато вимагає від „Р. Ш.“. Я поставивби бажання, щоб Головна Управа запрошувала представників провінціональних кружків, коли їх справа рішається. Тоді не буде шабльонових і невиконалних рішень, які не узгляднюють місцевих обставин. (Далі буде).

ОПИС ПОХОДУ

в часі свята „Українська Молодь Христові" 7. V. 1933.

5) На вид людей з тої історичної оселі приходить мимохіть на думку одна критична зам'ітка на адресу нашої сучасної, особливо молодої інтеліґенції: хоч тої інтеліґенції значно більше й хоч вона сто разів на день вимовляє слова „нація, національний", то можна сильно сумніватися в те, чи загал теперішної інтеліґенції більше доцільно працює для нації, чи більше доцільно працював — відповідно до своєї чи сельности — загал нашої інтеліґенції перед кількадесяти літами, в часах коли повставали малі але цінні монографії про наші старі міста й оселі на сій землі і т. п. Як відомо, коли верхи нації духово разураз не обробляють історії своєї рідної землі все докладаючи до здобутків своїх предків то се в духовій области має такі наслідки як довге шорання землі в области фізичної управи та взагалі неуживання її: земля дичіє й часто переходить в посідання інших, котрі більше за неї дбають і лучше коло неї ходить. Коли переглянути списки історичних студій про поодинокі місцевости Галицької Землі за останніх 50 літ, то мається вражіння, що сю землю ми вже перестали любити а зате полюбили її Поляки... Сумне але правдиве. Тілько польських праць появилося і все ще появляється про нашу землю і про поодинокі місцевости її, а наших розмірно дуже мало. Щож робить наша інтеліґенція? Переважно цілими поколіннями „спасає" Україну і ще більше — „цілий світ" як довгий і широкий менше більше по такій схемі: Перелізе наш молокосос з бідою гімназію й не знаючи нічого, ні навіть мови (ні чужої ні своєї), відразу зачинає свою „народолюбну" діяльність від кидання грязюками на свого тата. Два головні й постійно ті самі закиди зустрічають у нас старих батьків від їх молодих синків: 1) що тато дурний, 2) що тато хрунь. Той другий закид ділиться на два підзакиди, в залежности від того, чи тато виїздив колись поза Галичину чи не виїздив. Коли не виїздив, то зустрічає його „тільки" закид, що „запродує (розуміється Ляхам) Галичину". Коли ж виїздив поза Галичину, хочби тільки лічитися на ревматизм у Карльсбаді, тоді зустрічає його закид, що „запродує цілу, соборну Україну"... Так роблять уже більше совісні молодиці, бо менше совісні закидають кождому старшому продажу України Ляхам „в чамбул", причім деякі з наших дорогих потіх навіть ціну подають: від 30 відомих серебренників почавши, на фільварках і камяницях скінчивши. Притім напевно можна заложитися що ні один з таких молодих прокураторів не має поняття про те, відки доки сягає та „соборна Україна", як нпр. далеко з села Шляхтова на нашій західній межі до устя Тереку на сході, ні чим ріжниться Полісся від Підляшя або Біла Русь від Чорної Руси. Ніколи ви такого „прокуратора" не побачите в бібліотеці, бо він не має часу на читання „дурищь", які виписують книжкові „молі". Такий тип переважно занятий 1) укладанням резолюцій, котрих звичайно не буває менше ніж 12, а всі „для добра неньки України", 2) укладанням таксамо розумних як ті резолюції „статтей" з двома цілями: а) для вилаяння своїх батьків і б) для поучення 40-мілїонового народу як має „властиво" вести свою політику. І так ті „молодечі політики" щоб так сказати „працюють" поки тато дає їсти і на кавярню або поки вдається роздобути грошики на газетку, в котрій можна лаяти батьків. Коли се скінчиться, тоді всяка буває дальша „карієра" дорогих синків. Така в ній всячина, що аж прикро про се писати... Тому й вертаємо до опису походу.

За Звенигородом надійшов Чижиків, що має красних дівчат, за ним Товщів, Черепин і Камінка Струмилова з великою групою хлопців. Розуміється коли пишу, що котресь село має гарну молодь, то се не значить, що інші села, про котрі не пишу, мають „погану молодь". Причина близчого неозначування молоді інших сел чи міст у тім, що я або не мав змоги їм придивитися, або просто не можу за часто повторяти тих самих означень.

Знов ідуть „козаки" з якогось села в білих сорочках і чорних смушевих шапках. Відки, не знаю. Таксамо як козацькі строї не мають в сих часах ніякого смаку ні сенсу старі назви, котрі причіпають сучасним військовим формаціям. Нпр. переносити поняття „козаки" в теперішні часи се в области думки щось таке якби в области фізики хтось доконче хотів всмажити на пательни кусок леду. З такого переношення на цілі формації старих назв виходить тільки несмачна карикатура. Перенесення такої назви на сі часи може видержати в стилю тільки одиниця і то одиниця освічена й культурна, котра до того мусить бути органічно звязана з тим, що має репрезентувати. В масі такі прояви неможливі і оміщні. Слідує село Августівка (Бережанщина) з великою групою хлопців і білих дівчат у вишиваних строях. Співають чистими голосами. Йде Холоїв. За ним знов група білих дівчат з добрими голосами, але відки, не знати. Йдуть деканат і повіт Підгайці, Зарваниця, Винівчик, Гайворонка, Стрілиська, Девятники, Бориничі — годі запотувати навіть назви всіх сел що мають надписи з двох причин: 1) я занадто втомлений, 2) вони за скоро йдуть.

Імя одного з сел, котрі переходили, викликало в моїх споминах особливо живий відгомін: Зарваниця. Славне відпустове місце з чудотворним образом Богоматери. Якже давно, бо літ тому приблизно 35, молоденьким гімназистом ішов я пішки на прощу до Зарваниці з товаришами. З них уже тільки назвиско одного з них бетало мені в тямці (Антельський) тай про того не знаю, де він. Зате якже виразно памятаю враження з тої місцевости: як ми там ранком раненьким мились в жерелі під лісом, де лящіли соловії та як величино в зарваницькій церкві правили богослуження при звуках труб. Ніяка инша місцевість не врилася так глибоко в мойй памяти з молодечих літ як Зарваниця, бо вона получилася в моїх споминах з глибокими релігійними враженнями, мабуть найглибшими зі всіх вражінь, до аперцепції яких здібна людина з незломаною душею. Добре булоб і тепер уряджувати паломництва для нашої молоді під відповідним доглядом.

І знов чудові вишивки, здається з села Фраґи коло Струсова, за ним іде „Луг", але не знати відки, а за ним княжий город Галич. „Старинний Галич, великий, богатий, обіймав простору девять годин ходу, вбирався в красні, дорогії шати"... В свій час одно з найбільших міст Европи. З теперішного покоління молоді мало хто знає, що наш старий Галич сягав колись аж по Сокіл і Крилос, по Бринь і Викторів, по Косину і Питрынь, по Тяків і Селець, по Чешибіси (Езупіль) і багна Бистрвці, хоронений дуже складним і великим системом кріпостей. Та надармо боронять міста і держави люди, коли їх не боронить Бог. Вже на довго перед зруйнуванням Галича Татарами видно було яркі признаки упадку моралі в правлячих кругах галицького боярства, котре ще в перших літах 13 століття прилюдним повішенням Романа і Святослава Ігоревичів, внуків Святослава III. по батьку а по матері внуків нашого князя Ярослава Осмомисла, сина Володимирка, внука Володаря — так підорвало авторитет нашої княжої династії, що нема що дивуватися, коли в часі татарської навали навіть такий монарх як Данило вже не міг стягнути сил потрібних до оборони Галича і галицької держави. Бо раз зломаний авторитет не відживає так скоро в усій повазі своїй. Вирок смерти виданий нашими заорозумілими боярами на дві літорослі Рурикового Роду був рівночасно вироком виданим на них самих і на весь нарід Галицької Землі, на них за злочинство їх, а на нарід за те, що не почувався до обовязку охоронити бодай перед ганьбою рід Володимира Святого, котрий такі великі заслути положив коло всеї Руської Землі. Зломання тоді авторитету нашого княжого Роду довело до зломання всеї держави нашої, котра зникла як дим на страшну науку потомним...

(Далі буде).

Просимо ВП. Очевидців свята „У. М. Х." у Львові присилати нашій редакції справлення і доповнення опису походу. Дещо з того може бути ужите навіть по закінченні опису.

Маленький фейлетон

„ВОВК"

Се народній вислів на зранення скіри, що повстає через тертя підчас ходу. Є люди, котрих ходження і пріття доводить до ран. На тих місцях повстають скірні висипки (екцеми), що займають великі частини поверхні тіла. Найліпше ділає смарування зранених місць тривідсотковим розчином ляпісу і часте грубе посипування федервайсом (тальковим порошком) але не рижовою мучкою. На фалди треба приложити кусні ґази, посипані сильно федервайсом, щоби скіра не могла до себе потиратися. Уживають також густих мастей і паст ріжних родів. При довґім триванні „вовка" треба покликати лікаря. — (З німецького).

Перша ступінь державно-творчої здібности народу лежить в його здібности асиміляційній: коли він абсорбує й поглочує у свій організм кождого чужинця, що осів на його території, коли ся асиміляція доконується атракцією економічної й культурної сили та робить чужоплемінну колонізацію безнадійним підприємством. (Стефан Томашівський).

Знак часу

В Озерянах, осідку скальського деканату, відбулося в неділю, 14. с. м. величаве свято „Українська Молодь Христові" при участи около 3000 людей, які йшли в орґанізованім поході. Участь у святі взяли й сусідні парохії: Ланівці з Козаччиною, Пилатківці з Тарнавкою і Жилинцями зі своїми священиками і процесіями. Проповідь виголосив о. Ковалюк, місіонар Ч. С. В. В. з Улашковець і провів присягу вірности Христови. Уділено того дня 500 св. Причастий, а окремо 170 в Ланівцях.

Лише Ланівці не прийшли з процесією. Вже в пятницю вечером явився у мене постерунковий ч. 760 і заявив, що не вільно в неділю уладжувати ніякого походу релігійного, бо староство з Борщева забороняє; видно уважає се небезпечним для держави. Я не міг повірити в правдивість такої заборони і тому заявив, що не приймаю її до відома, аж доки не дістану заборони на письмі. В суботу вечером доручив мені постерунковий письмо староства, яке долучаю в оригіналі.

Starosta Borszczowski Nr. B. 44
Borszczów, dnia 13 maja 1933 r.

Do
Wielebnego ks. Huniowskiego Aleksandra
gr.-kat. proboszcza w Lanowcach

Doszło do mojej wiadomości, że Wielebny ksiądz proboszcz zamierza jutro t. j. dnia 14 maja 1933 r. urządzić pochód religijny z Łanowiec do Jezierzan. Pochody podobne dotychczas się nie odbywały, dlatego po myśli art. 27 punkt b) ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o zgromadzeniach Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 450 wymagają zezwolenia właściwej władzy. Ponieważ Wielebny ksiądz nie uzyskał zezwolenia na urządzenie omawianego pochodu, dlatego po myśli art. 27 ust. 2 powołanej ustawy zakazuję jego odbycia ze względu na porządek i spokój publiczny, pod rygorem zastosowania art. 25 ustawy o zgromadzeniach.

Starosta powiatowy: Wasiewicz.

Не остало нічого іншого, як зрезиґнувати з процесії й оголосити сю заборону людям в неділю на Службі Божій. Коли люди вийшли з церкви — побачили перед церквою трех постерункових. Спокійно, мовчки всі як один пішли самі без процесії до Озерян.

Поборовши послідню перешкоду зі сторони (.....) під самими Озерянами — взяли участь у святі і процесійнім поході, який відпровадив учасників з чужих сіл два кільометри поза місто.

Повертаючих зі Свята лановецьких учасників стріґнула знов поліція при вході до села і розганяючи, записуючи і стягаючи протоколи, урядувала в селі до пізньої ночі.

Дивним дивом дивувалися люди, що релігійний похід з процесією може бути небезпечний для публичного ладу. „Миж говорили — поборюєм большевизм — а тут тобі неаґресія на гладкій дорозі".

о. Алексей Гуньовський,
парох Лановець.

Проєкт міжнародної девальвації гроша

З Вашинґтону доносять до Парижа: Американські знатоки поручають отсю розвязку монетарної проблеми: 1) Міжнародну девальвацію всіх валют світа, 2) девальвацію низше дотепершної реальної вартости валюти. Така девальвація малаби як наслідок новий автоматичний розподіл золота. Крім того Русвелт заявив, що справа розброєння має для американської опінії найвище значіння. Америка не згодиться на жадні уступки в справі военних довгів, доки Европа відповідно не зменшить видатків на зброєння. Американська преса поділяє думку Русвелта Французька має ріжні застереження. На ті концепції Русвелта згодився вже Мекдоналд, тепер розходиться Русвелтови, щоби їх приняв також і Еріо.

Польський освітний рух в Галичині

Дня 11. ц. м. відбулися у Львові в „Союзі Польських Легіоністів“ при вул. Зеленій численні збори зединених культурно-освітніх комісій, союзів б. військових, Польської Орґанізації Військової і „Звйонзку Стшелецького“, та запрошених інших суспільно-культурних орґанізацій. Мета зборів: звести до одного знаменника й оживити освітню працю польських установ на терені Сх. Галичини. У зборах були представники: Зв. Леґ. Поль., Зв. Повяків, Зв. Стшел., Коло Беліняків, Коло б. 2. п. Ул. Леґ., Коло Чвартаків, Федерація З. О. О., Зв. офіцерів рез., Легіон Шлеський, Зв. Легіоністок, Зв. офіцерів у ст. споч., Зв. Жидів б. учася. воєн за незал. Польщі, Зв. праци обив. Кобет, Зв. поль. дем. молоді, команда ґарнізону, пшиспособене войскове, представники Кураторії нач. Кестліх і р. Блажевський та представник Т. Ш. Л. дир. Байорек. Збори отворив посол д-р Войцеховський. Відповідні реферати виголосили доц. д-р Каз. Закшевський і д-р Ян Роґовський. Після дискусії зібрані ухвалили отсі резолюції: 1) створити в найближчому часі Польський Народній Університет данського типу; 2) енергійно піддержувати будову нових костелів, каплиць і „Домів Людових“ на терені Сх. Галичини; 3) підтримувати діяльність „Звйонзку Стшелецкого“, який старається будити в народі духа боєвої готовости, а в молодь впоювати поняття дисципліни і зрозуміння найважніших державних завдань; 4) всі суспільно-культурні орґанізації мають працювати в тісному порозумінні з Т. Ш. Л. і зі „Звйонзком Стшелецким“. Для реалізації повищих резолюцій збори вибрали окремий комітет. — А що ми цему протиставимо?

Німеччина заповідає зброєння

Міністр загран. справ Німеччини фон Найрат розіслав західно-европейській пресі статтю, котрої найбільш сенсаційний уступ звучить так: По 15-місячній дискусії на розброєневій конференції треба ствердити, що наші жадання зрівнання прав через розброєння інших узброєні держави відкинули. Тому ми мусимо доповнити наше зброєння без огляду на се, чи будуть якісь обмеження зброєнь в рамах британійського пляну. — У відповідь на те заявило англійське правительство, що таке поведення Німців уважалаб Англія зломанням версайського договору і наступилиб репресії.

З вистави образів О. Кульчицької

Вечером.

Відозва дочки Толстоя

„Чи можливе, щоби світ далі мовчав?“

В льондонськім „Морнінґ Пості“ наймолодша донька Толстоя Анна помістила протест проти большевицьких знущань. Вона працювала 12 літ в СССР і на власні очі бачила страшний терор, на який світ мовчав. Мілісони йшли на вигнання й умирали в концентраційних північних таборах; убивано тисячі людей: з початку черців, священиків й учених, тепер убивають селян. А світ мовчить. Пятнацять літ терпить рос. нарід неволю й голод, держава видерла від народу хліб і вигнала його з власних домів. Большевики потребують грошей не лише на машини, але також на свою світову пропаґанду. За укривання потрібного для родини хліба карають і часто вбивають. Голодні селяни втікають з України, що була колись шпихлірем світа. Росія не бачила такого террору ще від часів Івана Грізного. Коли на Кубані повстало населення на знак протесту, большевики страшно пімстилися. Убивано цілі родини, 45.000 осіб, жінок і дітей вигнано в концентраційні сибірські табори на певну смерть. Чиж можливе, щоби світ далі мовчав і переговорював з большевиками? Накінець взиває дочка Толстоя до голосного протесту всіх, що мають ще людське почуття, проти кривди, яку терпить 160 міл. безборонного населення СССР.

СССР проти ревізії версайського договору

Большевики бояться нового Берестя.

Московська „Правда“ помістила статтю Карла Радека (Собельзона), вимірену проти ревізії версайського договору. Цікаво пізнати аргументи большевиків в тій справі, котрі ще до недавна постійно заявлялися за ревізією. Радек м. ін. пише: Клич ревізії договорів се клич нового поділу світа зі шкодою одного імперіялістичного табору в користь другого. Мир подиктований новою побідною коаліцією на місце версайського бувби новим миром насилля. Вже сам факт, що ревізія версайського договору звязана з побідою фашизму, доказує, в якій мірі ся ревізія числиласяб з інтересами народів, котрі фашизм уважає низшими. Слово „ревізія“ означає нову світову війну. Боротьба з воєнною небезпекою се головне завдання пролетаріяту. Німецька загранична політика — це тепер стремління до ревізії версайського договору і привернення погіршеного б е р е с т е й с ь к о г о д о г о в о р у. Статтю Радека вважають програмовою заявою совітських урядових чинників (ПАТ).

Наш анархізм се менше психольоґічно-моральна хороба, а більше орґанічно-фізична: недозрілість соціяльна, культурна й економічна, хоч і першої не можна заперечувати. (Стефан Томашівський).

В. МАРКОВЕЦЬКИЙ

Зайчик-Побігайчик

I.

Зловленого під покосом вівса принесли в кишені плаща і впустили до дротяної клітки.

Неодин зайчик сидів у ній. Всі вони гинули вже другого-третього дня неволі.

Та Побігайчик був дивно впертий.

Бив собою об дроти клітки. Сапав, пищав і боронився кілько разів витягали його за вушка, щоб погодувати молоком з ложочки.

Хлептав молоко, їв конюшину і не гинув.

По нагодованні довго мив свій рухливий ротик лабками, чесав ними аж поза вуха збурханий твердою рукою людини сіро-жовтий кожушок — і цілим тілом стрясав осоружний дотик.

Сидів клубком у тьмавих сінях і спав. Снив з отвертими очима про тихі золоті ранки на оперленому росами конюшиниську. І про гармонію сизих днів, що мелянхолійно припали до стерниськ і дзвенять далеким гомоном кіс, пранників над рікою та сосюрканням сусідської родини куропатв.

Здавалося йому, що торкалася його мяким писочком мати заячиха. Насторожена на кождий згук, на кожду тінь простертих крил, що паде з висоти і безшелесно просмикується загонами...

З отвертими очима — Побігайчик снив.

II.

Побігайчик ріс і ховався навдивовижу.

Досить простора клітка ставала чимраз тісніща для нього.

Побігайчик ріс і дужчав. І раз дверцята клітки не оперлися його скокові. Він опинився поза тісною решіткою.

Помалу скок за скоком, з розвагою висунувся з тьмавих сіней. Поріг, подвіря, сад — і отворили йому свої рамена хвилясті загони.

Витрішкуваті очі застигли у здивуванні.

Підняв уха і слухав.

Кракав крук. Задудніла за перелазом чиясь хода...

Підірвався.

Гнав мов випущена з лука стріла, з насолодою прислухуючись до свисту вітру в ухах.

Розпростовував сколіченні неволею скоки.

III.

Того року настигла швидко зима. Впали великі сніги і потім стялися ледяною шкаралущею на верху.

Загорнений у сніг під межею, огризав від нехочу зварене морозом солодке било ріпаку.

Морозний день іскрився голками.

Та Побігайчикові було тепло. Бадьорили мабуть любовні герці при місячному світлі — і молодецькі бійки на убитому тоці.

Десь далеко їхали сани.

Наставив на вітер уха і слухав.

Знайомим війнуло.

...солодке молочко... ласощі... і клітка у тьмавих сінях, — мов змірний сон.

Сани зближалися.

Слухав.

Нагло скрутився пружиною і скочив. Кривульками, міняючи що хвилі напрям, гнав полями. Нервово рухалися припорошені інеєм вуса Побігайчика.

Шпарко несли ноги і пяніли легені від кріпкого морозного подиху волі...

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Посвячення висшої української католицької школи в Стемфорді, Конн. Константин Богачевський, Божою милостію і благословенням святого Апостольського Престола Епископ Американських Українців — Високопреподобним і Всечеснішим Отцям і Всім Вірним Нашої Епархії мир в Господі і Архієрейське благословення. Девять літ минає, відколи з наказу найвисшого учителя церкви, Святішого Отця Пія XI, довелось Нам з вами, українськими емігрантами в Америці, ділити долю й недолю. Ті, що памятають початки нашої імміграції в Злучених Державах, згідно признають, що тутешня громада у продовж цього недовгого часу перебула велику духову кризу. Та ще не минула ота наша внутрішня криза, як прийшла велика світова криза, яка ще погіршила положення нашої імміграції в Америці. Як духовному провідникові тутешньої грецько-католицької громади прийшлось Нам не лише бути обсерватором усього, що діялося тут за останні літа, або що ще й тепер діється між усіми українськими групами, але довелося Нам також бути осередком, проти якого зверталися нагальні удари деяких з цих груп. Як член нації Ми переживали в нашій душі те, що переживало все наше громадянство. Всі ми свідомі того, що в цій борні змагаються дві сили: одна руїнна-деструктивна, друга творча конструктивна. Але й ця конструктивна сила не змогла знайти ясного шляху суспільної праці, не зважаючи на те, що йшла величезна витрата громадської енергії. За тих девять літ Нам стало ясним, що періодичні вибухи боротьби всіх проти всіх на американській Україні походять з того, що тут брак своєї школи, яка плекалаб нашу рідну культуру. І лише недостачею відповідної скількости культурних одиниць можна пояснити те, що тут дотепер не вдалося створити нашого духового життя у властивому розумінні цього слова. Тих кілька сот провідних одиниць, що прибули до Америки з рідного краю, були, а подекуди ще й тепер є, роздвоені в своїх змаганнях: цілим своїм душевним єством вони звязані зі старим, матірним краєм, а своїми життєвими справами вони привязані до нової батьківщини — Америки. Молоде, тут роджене українське покоління ще не видало зпосеред себе якоїсь провідної верстви, чи хочбя гуртка, що прямувавби до високих всіх нам спільних ідеалів: любови цієї землі, на котрій це молоде покоління родилось, а рівночасно і належної пошани до краю своїх батьків, який повинен бути їм знаний з науки й традиції. Отсю прогалину в духових змаганнях нашого громадянства в Америці має заповнити хоч в части перша висша школа в Стемфорді, Конн. Вона повстає заходами української грецько-католицької діецезії і при діяльній допомозі нашого ідейного духовенства та великого числа католиків нашого обряду. В цій школі маємо плекати ідеали нашого життя і в той спосіб осягнути рівновагу духа цілої нашої суспільности в новому краю. Лише через зворот до науки, збудованої на основах святої віри зможемо створити провідну верству серед цілого громадянства. Нам не слід замикати очей на те, що в нашій суспільности від кількох літ йде течія, якої метою е створення нам чужого, на ділі поганського — безвірного світогляду. Цей світогляд стремить до завалення тих духових осягів, які придбало людство на протязі століть. На місце християнських засад любови, згоди й співпраці, заводять брутальне насильство, а з тим і поневолення цілої суспільности. Щоб спинити дальший похід цього руїнного напрямку, і щоби поширити християнське розуміння науки серед нашого народу, треба памятати на засаду: „Початок премудрости — страх Господень“. Під тим кличем будуть учити молоде покоління в першій нашій висшій школі в Америці. Щоб ця школа могла вповні осягнути свою ціль, вона мусить в першій мірі занятися підготуванням молоді до духовного стану. В тім значінні буде вона так званим „малим семинарем“, з якого ученики по скінченні науки підуть на висші богословські студії. Однак це не є виключна ціль школи, бо про дальші студії по скінченні „малого семинаря“ будуть рішати самі ученики або їх батьки. Головною ціллю буде: виховати в релігійнім католицькім і патріотичнім дусі і в привязанні до свого рідного обряду тих молодців, що схочуть користати з науки в цій школі. Епископський Ординаріят робить заходи, щоби школа була ведена відповідно кваліфікованими учительськими силами і щоб мала право прилюдности після вимог стейту Конектикат. Крім цього ученики будуть побирати науку української мови, літератури, історії і свого церковного обряду. Лише через виконання таких всесторонніх плянів отся школа буде сповняти свою велику місію. Важна справа утримання школи. Журбу про будинок, обстанову й учителів перебрав на себе Епископський Ординаріят. Але про заповнення школи учениками і про утримання повинні подбати українські громади, наші парохії, товариства й організації. Як є засібні родичі, що зможуть самі заплатити за вдержання дітей, то з учениками не буде клопоту. А про талановитих бідних учеників нехай подбають згадані організації і переберуть на себе журбу за їх утримання в часі науки. В такий спосіб вивяжеться спільна праця між Епископським Ординаріятом і громадянством. Щоб осягнути повну гармонію в самих початках Епископський Ординаріят запрошує отсим усіх на торжество посвячення української-католицької високої школи High School в понеділок 4 вересня 1933 — на день праці — Labor Day, Sept. 4, 1933. Для осягнення повних успіхів в наміченому ділі школа віддана під опіку небесній Цариці, Пречистій Діві Марії Неустаючої Помочи. Через неї молім усі Всемогучого Трьох Єдиного Бога благословення в нашій праці для добра нашого народу як в старому краю так і в новій батьківщині, Америці. Благодать Господа нашого Ісуса Христа і любов Бога і Отца, і причастіє святого Духа, буди со всіми вами.— Дано в Филадельфії, Пен-На, в квітні, 1933 р. — † Константин, Епп.

Від Редакції „Нової Зорі“: Звертаємо увагу, що булоб дуже вказане, якби на адресу канцелярії Преосв. Константина в Америці наспіли бодай а кілька днів перед днем 4 вересня численні привіти в листах з цілої Галичини від духовенства, церков, братств і ріжних організацій. Такі привіти піднеслиб на дусі наших братів в Америці зібраних на святі, скріпилиб там позицію нашого Епископа, Преосв. Константина, атакованого весь час ріжними руїнниками і сталиб завязком будучого архіву першої Української Високої Католицької Школи. Адреса така: Very Rev. K. Bohachewsky. Bishop Philadelphia. Pa, N. Franklin-Street 817.

Апостольська Столиця іменувала протоігумена Чина св. Ізбавителя (Редемптористів) о. Схрайверса візитатором греко-католицьких жіночих монастирів СС. Василіянок. О. Схрайверс живе в Голоску Великім коло Львова.

В органі „Христос наша сила“ з 21 с. м. і в „Ділі“ з 22 с. м. появилася подяка ВПреосв. Митрополита Шептицького всім організаторам і учасникам свята „Українська Молодь Христові“.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СПРАВА АВТОНОМІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ, котру недавно порушив англійський міністр загр. справ у листі до полк. Мальона, того, що зорганізував петицію Українців до Союза Народів, не дає спати большевицьким „Ізвестіям“. Сей офіціоз радянського правительства пише, що представник Гітлера фон Розенберг підчас побуту у Лондоні порушив також українську і в тім східно-галицьку справу. В розмові з нафтовим потентатом Детердінгом фон Розенберг мав говорити про виміну коридора за Україну і про хрестоносний похід проти Радянщини для здобуття радянських нафтових терен'в. (Укрбюро — Лондон).

ПРОТИ РИМО-КАТОЛИЦЬКОГО ДУХОВЕНСТВА в Польщі остро виступив „Курєр Поранни“ в ч. 139. Його головний редактор В. Стпічинський в статті: „До чого се доведе“ в неперебірчивих словах закидає польському духовенству політиканство, викликування ненависти до істнуючого в Польщі режіму і розятрювання національної боротьби у Схід. Галичині. Стпічинський каже, що свої твердження опирає на численних дописах з ріжних сторін краю.

„ОСЕРВАТОРЕ РОМАНО“, орган Ватикану, прихильно приняв маніфест президента Америки Русвелта до 44 держав. Орган Ватикану підчеркує, що цей відзив Русвелта причиниться до розвязання справи розброєння.

НІМЕЧЧИНА приняла англійський плян розброєння.

В БЕРЛІНІ увязнено 20 урядників німецько - большевицького товариства „Дероп“ за комуністичну агітацію. Совітський амбасадор в Москві Хінчук запротестував.

ЖИДІВСЬКІ СКАРГИ В СОЮЗІ НАРОДІВ. Німецький громадянин з Гор. Шлеську Бернгайм вніс петицію до С. Н. в справі протижидівських репресій. Сю петицію Рада С. Н. признала за наглу й поручила зреферувати її представникові Франції. Інші скарги жидівських організацій передано комітетові трьох, що складається з представників Італії, Швеції та Норвегії.

ПАЛАТА ПОСЛІВ ФРАНЦІЇ приняла франко-совітський договір про ненапад. Майже всі промовці в парляменті співали з того приводу пеани в честь франко-совітської „приязни“. Проти голосував один Тардіє.

НА ЗЇЗДІ ФРАНЦУЗЬКИХ РАДИКАЛІВ виголосив Еріо промову пр загр. політику. В ній сказав, що для Франції тепер найважніша річ не бути відокремленою. Тому вона робила такі уступки Німеччині в справі репарацій. Зусилля в справі заключення договору про ненапад з большевиками роблено в порозумінні з Польщею й Ромунією, але тих зусиль не доцінено як слід. Хто їх не оцінив, не сказано.

ШВЕДСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ в обох палатах ухвалив законопроєкт проти большевицької агітації.

З МОСКВИ доносять, що Сталін оповістив декрет про внутрішну позичку на другу пятилітку в сумі трох міліярдів рублів. Розуміється, горе тим, що буцімто „добровільно“ не позичать грошенят на вічне віддавання.

ПРЕДСТАВНИК СССР В ЛОНДОНІ Майський урядив великий баль на честь польського посла Скірмунта. Приязнь іде далі „во всю“.

ДОВГОЛІТНА СПІВРОБІТНИЦЯ ГАНДІЯ Наїду заявила журналістам, що смерть Гандія може стати початком революції в Індіях.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА наступають на Пекін. Японський амбасадор у Вашинґтоні заявив, що Японія не має наміру займати Пекіну, коли Китайці до цего не спровокують її.

НОВИНКИ

Ігуменат СС. Василіянок у Станиславові отвирає з початком шкільного року 1933/34 І. клясу ґімназії нового типу. Вписи відбудуться дня 16 червня, а вступний іспит дня 17 і 18 червня 1933.

Дирекція жіночої ґімназії Українського Інституту для дівчат в Перемишлі подає до відома, що вступні іспити до кляси І. нового типу (давніше III.) і до кляс II—VII. відбудуться в днях 16. і 17. червня ц. д. Подання з приписаними залучниками о допущення до іспиту належить вносити до 10. червня ц. р. до Дирекції ґімназії вул. Татарська ч. 6. — При ґімназії буде організована V. кляса вселюдної школи, коли зголоситься відповідна скількість дітей також і до І. вселюдної. Зголошення до цих кляс приймає Дирекція до 25 травня ц. р. — При заведенні істнує взірцево уладжений інтернат з великим городом та забавовими площами. Ґімназія має повні права державних шкіл. 94—1-2.

Питання внутрішної капіталізації. Варшава (Іскра). Дня 24 травня відбудеться в салі Союзу Зелізних Гут дискусійний вечір Товариства Економічних Журналістів і Публіцистів, на котрім проф. Адам Крижановський виголосить реферат про значіння капіталізації. По дискусії над рефератом слідуватиме оповіщення вислідів конкурсу зоґанізованого Почтовою Касою Ощадности при співучасти Товариства Економічних Журналістів і Публіцистів на тему значіння капіталізації в сучасній добі і роздача надгород за найліпші праці з тої ділянки.

Українська Порадня для вибору звання при Головній Управі „Р. Ш.“ у Львові, вул. Словацького 14. III., урядує у вторки й пятниці від год. 4 до 6 попол. Пораду дають тим, що скінчили народну школу.

Паломництво до Риму, орґанізоване Марійським Т-вом Молоді, відложено на пізніше, бо міністерство не дає знижкових пашпортів. В тій справі інтервеніюють відповідні чинники. Про вислід інтервенції оповістимо своєчасно.

Д-р Кость Левицький в статті „Хто побідив“ („Діло“ ч. 125) м. і. пише: „Живчиком, який перевів релігійно-національну маніфестацію „Українська Молодь Христові“ та відчував її потребу, був живий дух української нації... Безчисленні ряди українського громадянства всіх суспільних верств прийшли до Львова і на гору св. Юра, щоби присвятити українську молодь Христові і на службу для свого народу... Вони прийшли тут обновити мораль життя української молоді... І цієї моралі життя шукає наш нарід у вірі Христа. В нашій католицькій церкві шукає наш нарід своєї обнови до нового життя, бо знає, що вона в найтяжчих днях його терпінь була для нього розрадою й опікою“.

Виділ Філії „Просвіти“ ім. Т. Шевченка у Львові оповістив в 128 ч. „Діла“ з 21. с. м. комунікат. В нім читаємо таке: „У святі (відкриття нагробника Ів. Франкові) возьмуть корпоративну участь обовязково всі львівські читальні (розстріляння наше — Ред.). — Таке роблять з „Просвітами“ — і потому ще дивуються, коли не знаходять для „Просвіт“ загального одушевлення. Тими справами ще займемося.

„Маслосоюз“ у Львові приступив до продукції і продажі пастеризованого молока (вільного від бакциль). Се молоко можна дістати в оригінальних фляшках зі знаком М. С. в крамницях „Маслосоюзу“ у Львові. В найблизших днях „М.“ зорганізує доставу пастеризованого молока до домів.

Спільне свячене відбулося в Жовкві заходом усіх місцевих культурно-освітних установ. Свячене поблагословив о. П. Луцик ЧСВВ.

„Свято Свободи“ відбулося в більшости сіл Жовківщини.

За невідправлення богослуження в дні уродин марш. Й. Пілсудского староста в Добромилі засудив гр.-катол. пароха о. Й. Райнеровича в Лопушниці на 400 зол. кари або 10 днів вязниці. Проти того засуду о. Р. вніс відклик до окружного суду в Перемишлі.

„Дружнє Слово“. Під таким заголовком виходить у Станиславові журнальчик. Видає його молодь обох українських ґімназій в Станиславові.

Сокільська анкета відбулася в Станиславові. Участь в ній взяло 25 сокільських ґнізд.

Українська книгарня „Будучність“ в Тернополі отворила кіоск при вул. Руській. В нім продає українські і польські часописи. Є це одинокий український часописний кіоск в Тернополі.

Згоріла читальня „Просвіти“ в м. Щуровичах (Радехівщина). Се сталося якраз тоді, коли свідома молодь сего міста виїхала на свято „У.М.Х.“. Міська огнева сторожа замість ратувати читальню „забезпечувала“ сусідні будинки. Пожежу вгасив щойно „Сокіл“ зі Сморжева. Місцеві „Стшельци“ намагалися перешкаджати нашим „Соколам“ у гашенні вогню.

В сам день відїзду до Львова на Свято Молоді Староство в Сяноці заборонило виїхати до Львова зі села Межибрід (22 особи), з Тиряви (9 осіб), з Чертежа (11 осіб), Вільховець (6 осіб) і других сіл Сяніччини. Як причину заборони подало Староство, що в Межиброді панує шкарлятина а в прочих селах тиф. Але до сьогодня не вислало Староство повітового лікаря провірити чи його мотив правдивий. В жаднім з названих сіл ні шкарлятини ні тифу не було і нема. Молодь вернула зі стації домів і до Львова не поїхала.

Євангелицький орґан „Сіяч“ в ч. 3. 1933 містить новинку, яка наглядно характеризує відносини між провідниками евангелизму в Коломиї. Подаємо без ніяких змін, дослівно: „Поновна пересторога! В звязку з цим, що ми уже раз перестерігали перед провокаційними і негідними з правдою клеветами на наш Союз зі сторони пп. В. Червінського і В. Федева — на цей раз мусимо іще перестерігти наших членів перед подібними наклепами зі сторони пані Федевої. — В. і М. З. Пресвитерії СУЄРГ“.

Сектантські руїнники, що горлають вічно про свій „націоналізм“ і „патріотизм“, печатають свої рептильки в чужих печатнях. І так станиславівський „Стяг“ печатають у Льва Ґеллера, коломийський „Сіяч“ у В. Бравнера. Так розуміють вони „по евангелицьки“ клич „свій до свого“.

Варшавський православний митрополит відновив православну парохію в Коломиї. Парохом тої парохії став о. Апольон Новицький („Діло“ ч. 129).

В Самбірщині поліція перевела ревізії в читальнях „Просвіти“ у Викотах і Пинянах та в деяких осіб в с. Бусовиська, Лужок Горішній пов. Старий Самбір і в с. Воютичі, Бабина, Пиняни й Баранчичі пов. Самбір. Увязнено семинаристку Марію Мицаківну, ґімназиста Миколу Ґнатова та Ів. Ґнатова. Їх відставлено до вязниці в Самборі. Причини ревізії та увязнень невідомі.

В Снятинщині в с. Лубківці захорувало 11 осіб на пятнистий тиф. Староство замкнуло школу в тім селі на 14

Обвинувачені за напад на почту в Городку: Степан Цап, Зенон Коссак, Микола Мотика, Ярослав Білас і Марія Ковалюк стануть перед судом присяглих у Львові 6 червня с. р.

Преса доносить, що на Великій Україні поповнив самовбийство український письменник, Галичанин Петро Гірняк. Здається, що заходить помилка щодо імени „Петро“. Одначе сама вістка доволі правдоподібна супроти відносин, які там панують.

Джованні Папіні, визначний італійський католицький письменник, одержав літературну надгороду міста Фльоренції за твір „Життя Христа“.

Ґітлєр сказав у своїй промові в парляменті, що від 1919 р. в Німеччині 224.900 осіб поповнило самогубство.

Німці будують бетонові окопи для далеконосних гармат на горі Ґіммельсберґу над німецько-французькою границею. З тої гори Німці стріляли на Париж підчас світової війни.

У Франції є 15 проц. неграмотних. Для порівнання подаємо, що між Українцями в Галичині є 35 проц. неграмотних.

На поборювання безробіття американське правительство має призначити 5 міліярдів 200 міліонів долярів.

„Світову виставу поступу“ в Шікаґу відкриє през. Русвелт 27 .с. м.

Подяка. Редактор „Нової Зорі“ щиро дякує всім, що були ласкаві прислати йому вислови свого співчуття з приводу його недуги. Він ще дальше лежить недужий та якби був навіть здоровий, не всилі бувби подякувати кождому зокрема.

З сим числом „Н. Зорі“ Комітет будови церкви СС. Василіянок розсилає чеки і просить о жертви на будову церкви у Львові. Підчеркуємо, що здвигнення тої церкви конче потрібне і то в як найкоротшім часі.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Парцеляція в Тернопільщині. Земський уряд в Тернополі затвердив около 30 парцеляційних проектів приватних дібр і ерекціональних ґрунтів. Парцеляції більших обшарів переведуть: В пов. борщівськім в Дзвинячці, в пов. бережанськім в селах Баранівка та Ольховець, в пов. бучацькім в Монастириськах, в пов. копичинецькім в Хоростькові, в пов. підгаєцькім в Товстобабах. Звертаємо увагу наших людей на сю парцеляцію, бо тепер добра нагода набути дешево землю.

Полудневі овочі в полуд.-східній Галичині. В повітах Бучач, Борщів і Заліщики орґанізують плянтації полудневих овочів. В пов. Заліщики є 80.000 морелевих дерев на 200 га, в пов. Борщів є 55.000 мор. дерев на 150 га, в пов. Бучач є коло 5.000 мор. дерев. Сегорічний збір морель у полуд.-схід. Галичині має дати коло 1,000.000 кґ. В пов. Борщів засаджено коло 300.000 корчів винограду, в пов. Заліщики коло 120.000. Рівнож поширюється в тих повітах управа кавунів і мельонів.

Буджетовий дефіцит Польщі в квітні с. р. виносив 15,600.000 зол. В березні с. р. дефіцит виносив 41,500.000 зол.

Знижка зелізничої тарифи. Від 15 травня б. р. обовязує знижка зелізничої тарифи на отсі товари: 10 проц. для перевозу азотових навозів, піску, глинки і рінї, 33 проц. для сирої глини, ютових відпадків, 30 проц. для целюльози, 25 проц. для яєць, 30 проц. для торфу і 15 проц. для телефонічних стовпів.

Катастрофальне положення цукроварень. З Варшави доносять: В цукроварництві Польщі положення катастрофальне. Споживання цукру паде застрашаючо. У звязку з тим в останніх часах замкнено в Польщі 16 цукроварень. В найблищих днях мають замкнути ще 10 цукроварень. Рівночасно цукроварні в Люблині, Збєрску, Ляцкі і Ґарбові обмежили скількість годин праці до 4 денно...

В Польщі було в березні с. р. 1056 нечинних фабрик, з того 168 прядільнь і ткалень, 10 гарбарень, 201 тартаків, 5 броварів, 24 млини, 11 рафінерій нафти.

Совіти замовили в Польщі 60.000 тон зеліза вартости 12,000.000 зол.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛОТЕРІЇ: 50.000 зол. на ч. 91931; — 20.000 зол. на ч. 52603; — 15.000 зол. на ч. 14338; 92686; 10.000 зол. на чч. 72554, 141346, 147735; — 5.000 зол. на чч. 5815, 42857, 30725, 31173; — 2.000 зол. на чч. 114399, 128466, 66965, 42911, 46313; — 1.000 зол. на чч. 11337, 77247, 27809, 64402, 111388, 112002, 130826, 62480, 84076, 97756, 123829; — 500 зол. на чч. 21128, 26787, 29514, 33387, 95900, 131618, 147219, 1575, 7160, 22544, 45335, 61654, 68658, 117315, 152706, 38846, 49505, 60821, 97832, 105511; — 400 зол. на чч. 31952, 47755, 52815, 67928, 84919, 99876, 124424, 133236, 137220 151014, 35389, 45335, 59443, 66943, 70377, 75867, 78655, 2138, 4317, 4338, 27046, 35516, 44147, 49477, 52801, 61824, 80404, 80042, 98030, 101587, 114094, 141295, 65960, 102188, 103737, 115339, 144181, 150923; — 200 зол. на чч. 216, 854, 31361, 49094, 49758, 50971, 56628, 60308, 64253, 64578, 65927, 72029, 73616, 83891, 132380, 142217, 144893, 181, 35628, 60138, 60978, 62977, 79515, 84898, 91588, 94220, 105751, 107566, 109152, 116615, 123324, 134732, 131916, 149136, 150685, 151807, 152439, 13295, 30660, 41201, 99412, 105043, 115997, 148545, 152308, 13848, 15136, 25415, 26100, 72876, 30782, 35727, 51871, 56100, 66586, 84861, 86974, 88743, 91724, 96663, 101661, 113303, 122909, 133156, 149848.

Біржа

ГРОШІ: Амер. доляр 7.68—7.72 зол.; канад. доляр 6.80; нім. марка 2.00; 100 чеських корон 24.50—25.00; 100 фр. франків 34.70—35.20.

ЗБІЖЖЯ: Пшениця двірська 31.75—32.25; пшениця сел. 28.75—29.25; жито двір. 15.50—15.75; жито сел. 14.50—15.00; ячмінь двір. 13.25—13.75; ячмінь на мливо 11.00—11.25; овес галицький 13.75—14.25; овес замоклий 9.00—9.50; кукурудза 13.75—14.25; бульба промислова 2.50—3.00; фасоля біла 17.00—20.00; фасоля колірова 13.00—14.00; фасоля краса 13.00—15.00; гречка 13.00—13.50; горох пів Вікторія 18.00—20.00; горох пільний 14.00—16.00; вика чорна 7.50—8.00; просо 15.50—16.50; сіно солодке прасоване 6.50—7.50; солома прас. 4.50—5.00; лубін синій 8.00—8.25; ріпа озима 40.00—42.00; лен 38.00—40.00; конюшина чер. 70.00—72.00; мак синій 180.00—190.00; мак сивий 160.00—170.00; макух льн. 17.00—18.00; гречані крупи 25.50—27.50; ґрис пшен. 7.25—7.50; ґрис жит. 7.50—7.75; Львів: пшениця двір. 33.25—33.75; пшениця сел. 30.25—30.75; жито двір. 17.00—17.25; жито сел. 16.00—16.25; ячмінь на мливо 12.50—12.75; овес 10.25—10.75; мука пшен. люксусова 60.50—61.00; мука житня тип урядовий 31.00—31.50; крупи ячмінні 24.00—26.00; пшоно 37.00—39.00; пенцак 24.00—26.00; сіно солодке прас. 7.50—8.50; ґрис пшен. 8.00—8.25; ґрис жит. 7.50—7.75 зол. Тенденція назагал знижкова, рух оживлений.

НАБІЛ: Маскосоюз платив за 1 кґ. масла десер. 2.50; за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 2.80 зол. Тенденція на масло і яйця знижкова, на молоко удержана.

Посмертна згадка

† **о. Олександер Стефанович,** еметритований катехит, упокоївся у Львові 23 с. м. в 86-ім році життя, в 61-ім році священства. В. Й. П.!

Жертви

Гр. катол. Уряд парох. в Тучапах п. Попельники зл. 5 на пресовий фонд „Нової Зорі“.

ПЛОЩА СОКОЛА-БАТЬКА У ЛЬВОВІ (за стрийською рогачкою). В неділю, дня 28 травня 1933 р. відбудеться *ВЕЛИКЕ СВЯТО МОЛОДІ шкіл і захоронок „Рідної Школи“* зі Львова і з краю. *Тисячі українських дітей* і молоді вправлятимуть *при звуках дутої оркестри*, веселити наше око й радувати наше серце. *Початок Свята Молоді год. 3.30 пополудні.* Щоби оминути натовп, *каси на площі Сокола-Батька будуть отворені вже від год. 12 вполудне.*

КОМІТЕТ БУДОВИ ЦЕРКВИ СС. ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ, ПРИ ВУЛ. ПОТОЦЬКОГО Ч. 95.

ГРОМАДЯНИ!

Здвигнім храм Господеві!

Перед роком завязався у Львові під Високим Протекторатом Їх Ексцеленції Митрополита, Преосвященного Епископа-Сповідника Івана та Преосвященного Канадійського Епископа Никити Громадянський Комітет для будови церкви СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького 95. Вже працює цей Комітет, зложений з громадян, що поставив собі святу ціль, Богу угодну та українському народові пожиточну: здвигнути у полуднево-західній частині Львова храм, що заспокоювавби духові потреби кількох тисяч Українців греко-католиків Львова та хоронив би їх перед заливом ворожого, большевицького матеріялізму та винародовлення. Живемо в часах, коли світ ділиться на два табори — один духово вищий — релігійний, та другий бездушний, матеріялістичний; на світ зпід стягу безбожницького азіята Леніна, — та світ Христа. Для нашого світа істнують такі цінности, як Бог, віра, близкий, рідний нарід, його традиція, Батьківщина, — для тамтого лиш пусті фрази про добро пролетаріяту, а на ділі голод, кнут, чека та Соловки. Коли більшість нашого народу не по своїй волі найшлася в безбожницькім ярмі, то обовязком західньої вітки українського народу є берегти тут цей святий огонь ідеалів, що розгориться колись на добро цілому українському народові. Коли там на сході душу нашого народу затроюють школи, колгоспи та сельбуди, то тут ми мусимо дати нашому народові церкву, що духа його заспокоювалаб та піднесилаб його вище.

А де як де, то у нашім городі князя Льва брак церков аж надто великий та дошкульний. Перед 600 роками, коли наш княжий Львів скупчувався около Високого Замку та був не дуже великим містом, ми мали тут ок. 15 церков, а нині коли Львів розріс ся у великий город, а наша людність зросла десятикратно, ми маємо тут менше Божих храмів, як тоді. Не дбали наші батьки, діди та прадіди про храми Божі, тому й ослабла у княжім городі та колись кріпка духом і побожна Львівська Русь. Тому нам слід конечно направити занедбання наших батьків та дідів, і брати собі приклад з діл наших давних предків. Нам слід здвигнути у Львові кілька Божих домів, що стали би твердинями нашого духа.

Робимо перший крок направи, приступаємо до будови одної церкви, а саме церкви СС. Василіянок при вул. Потоцького 95, на пограничі Вульки, Кульпаркова та горішньої части Нового Світа, саме в місці, де потреба церкви найбільша. Храм має бути здвигнений при монастирі СС. Василіянок, та СС. Василіянки зобовязується не лиш віддавати церкву на все для вжитку вірних цієї дільниці, але й держати при ній постійно духовника, який обслуговував би також духові потреби вірних цієї части Львова.

Тому звертаємося в першу чергу до мешканців цієї части Львова: Вам служитиме новоздвигнена святиня й Ви мусите в окремий спосіб причинитися до її здвигнення. Звертаємося рівнож до Українців греко-католиків цілого Львова та просимо помогти збогатити наш Львів новою нашою святинею. Звертаємося вкінці до всіх побожних українських сердець у краю та за кордоном, що розуміють вагу рідної церкви в нашім Львові, та просимо помогти нам здвигнути храм у якнайкоротшім часі. Нехай ніхто не жалує жертви на храм Господеві, бо вона вернеться нам і дітям нашим сторицею.

Здвигнім у городі князя Льва Дім Господень!

Ласкаві, хоч би найдрібніші жертви просимо слати чеком Почтової Каси Ощадности на ч. *413.341.* Хто не має оригінального чеку нашого Комітету будови, може купити чистий чековий блянкет у кождім почтовім уряді за 5 сот. та переслати ним гроші без оплати порта.

Комітет будови церкви СС. Василіянок у Львові, при вул. Потоцького 95:

о. Дзерович Юліян, голова; *М. Слободян Віра ЧСВВ, Інж. Мудрак Юліян, Шепаровичева Іванна* — заступники голови; *Павенцький Антін*, секретар.

(Слідують підписи членів Комітету).

Комунікат XVII.

ГОЛ. УПРАВИ МАРІЙСЬКОГО Т-ВА М.

РЕКОЛЄКЦІЇ ДЛЯ МОЛОДІ СЕРЕДНИХ ШКІЛ

Гол. Управа Марійського Т-ва Молоді устроює цього року стислі реколекції для молоді середних шкіл. В сій справі подає до відома слідуюче:

1. Право до участи в реколекціях мають учні й учениці від VI. кл. (попаказійної) кляси гімназійної в гору зкл. від III-го року вчит. семінаря й анальогічних шкіл. Вибір міста полишений до волі.

2. Реколекції зорганізовані в слідуючих містах:

ДЛЯ УЧЕНИКІВ:

ЛЬВІВ: Інститут св. Йосафата вул. Сикстуська 39а.

ПЕРЕМИШЛЬ: Дух. семінарія, вул. Баштова 13.

СТАНИСЛАВІВ: Дух. семінарія, вул. Липова 11.

Початок тих реколекцій: 15. VI. вечером.

ДЛЯ УЧЕНИЦЬ:

ЛЬВІВ: Інститут СС. Василіянок, вул. Длугоша 17.

ПЕРЕМИШЛЬ: Інститут СС. Василіянок, Сянова долішна 5.

СТАНИСЛАВІВ: Інститут СС. Василіянок, вул. П. Скарги 21.

Початок тих реколекцій також 15. VI. вечером.

Крім того для абсольвенток шкіл і студенток універ. відбудуться окремі реколекції у Львові в Інституті СС. Василіянок, вул. Длугоша 17. Початок тих реколекцій 1-го липня вечером (1. VII. 1933).

Реколекції тревають повні 3 дні.

3. Зголошення від учеників (-иць) і таксу за ціле удержання приймають Всеч. оо. Катехити, які постараються найдальше до 10. VI. переслати ці зголошення до реколекційних домів. Знижена для всіх такса виносить у сім році 6. золотих, котрі складають ученики при зголошенню. На руки ОО. Катехитів висилається зі Львова „карти приняття“, котрими учасники мають виказатися в реколекційнім домі. Речинець зголошень найдальше до 7. VI.

4. До реколекційних домів приймається учасників (-иць) в поданих вижче днях від год. 14-ої, а конечно явитися в реколекційнім домі найдальше о год. 18.30. Коли реколекції зачнуться, нікого вже не прийметься. Також не може бути ніхто принятим без карти приняття.

Приняті гурти молоді хай зараз по одержанню карт приняття подадуть поїзд, котрим приїзджають (до Львова, Перемишля і Станиславова). Адресувати до Заряду реколекційних домів.

5. В усіх осередках реколекцій зорганізована ОПІКА для МОЛОДІ на цілі й час реколекцій. Довірені особи будуть також на двірці для приняття приїзджаючих.

6. Пригадується, що конечно мати з собою слідуючі річи: коцик, простирало, подушку, рушник, а також молитвенник і папір на записки.

Львів, 20. травня 1933.

Головна Управа Марійського Т-ва Молоді

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“. 95—1-20

КІНА

АДРІЯ: Фарма смерти та Ніч несподіванок.
АТЛЯНТИК: Під Твою оборону.
КАСІНО: Навчи мене любити.
КОПЕРНИК: Галлью Париж — Галлью Берлін.
МАРУСЕНЬКА: Галлью Париж — Галлью Берлін.
МІРАЖ: Незнаний співак.
ПАЛЯС: Бебі (Анна Ондра).
СТИЛЕВЕ: Радіостація і ревія.
УТІХА: В тіни хмародерів.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редагує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя, 28 травня 1933. Ч. 38 (636).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стятіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам.-доляр. Ціна числа 20 с. Конто Н. Щ. Краків 405.867.

Упадок соціялізму в Европі

З приводу систематичного винищування впливів II. Інтернаціоналу, яке в Німеччині переводить Гітлер, західна преса розписується тепер богато про упадок соціялізму в цілій Европі. Зміст: Тепер показується наглядно, що соціялізм був продукт паразитарний (галапасний), то значить, що він міг розвиватися тільки так довго, як довго в Европі панував добробут. Основно помилялися ті, котрі предсказували, що коли настануть гірші часи, тоді соціялізм скріпиться. Сталося якраз навпаки. Війна підорвала добробут цілої Европи й соціялісти в богатьох державах прийшли до влади, але ніякої соціяльної революції не перевели, власне тому, що се партія паразитарна а не революційна. З хвилею коли часи стали тяжкі така паразитарна партія стала нестерпна і насамперед повалив її в Італії Муссоліні. Потому та партія соромно провалилася в Анґлії, де вона тепер має третьорядне значіння. Недавно розторощив її в Німеччині Гітлер, а вона навіть на протест не спромоглася. За тими трома передовими країнами підуть очевидно всі інші, бо люксусова отруя марксівського соціялізму показалася нікому непотрібна і шкідлива.

Нові несподіванки з Німеччини

Заява міністра справедливости д-ра Франка.

ЖАТ доносить з Берліна: На зборах судових референдарів в присутности богатьох запрошених дипльоматів промовляв німецький міністр справедливости др. Франк. Він сказав: Безупинно продовжуватимемо усування всіх расово чужих з кождої области творення, виконування й інтерпретування законів. Продовжатимем боротьбу з Жидами відповідно до культурного рівня нашого народу. Нікому не дамо мішатися в наші внутрішні справи, бо є засади, про котрі з ніким на світі не будемо дискутувати. Нехай ніхто не дурить тим, що Гітлерови можна буде вирвати владу. Боротьба проти римського права се внутрішна справа Німеччини й відноситься тільки до скарикатурованої та штучно на німецький ґрунт прищепленої форми римського законодавства. Творимо право німецького народу жовнірів, що є правом народу володарів. Світ мусить з тим погодитися.

Порозуміння на всіх областях

„Хвіля“ доносить з Варшави: Совітський посол у Варшаві приймав обідом польського міністра заграничних справ Бека. Той обід як також авдієнція совітського посла Овсієнка у марш. Пілсудського в Бельведері, де Овсієнко був першим з совітських послів, принятим маршалком, дальше візити совітських господарських кругів — все те уважають польські політичні й господарські круги заповіддю ще більшого польсько-совітського зближення на всіх областях життя. (Овсієнко називається Антонов. Се Москаль).

Поправа у світовім господарстві

Світовий ринок акцій і валют виказує постійну звишкову тенденцію вже від кількох тижнів. До сего причинилися відомі заяви Русвелта і Гітлера. Вони на думку фінансових кругів створили корисну атмосферу для міжнародньої економічної конференції, що відбудеться в червні бр. Крім того пішли вгору ціни бавовни, вовни, металів і пшениці. На поправу настроїв европейських бірж вплинула також знижка доляра. Поправу в промислі видно теж у Польщі.

Народини фашизму в Швайцарії

В Ціріху відбулися збори політичної орґанізації під назвою „Союз боротьби за єдність професійного фронту“. Боєві відділи сеї орґанізації зявилися на зборах в блакитно-сірих сорочках з білим хрестом на рамени, котрий там став знаменем нової орґанізації. Один з провідників нової орґанізації сильно виступив проти Жидів. В резолюціях ухвалених на зборах підкреслено необхідність боротьби з комунізмом і з атеїстичною пропаґандою. Інші резолюції домагаються, щоби Жидів не наділяти правом швайцарського горожанства і щоби виселити всіх Жидів, котрі недавно осіли в Швайцарії.

Пішки по своїй дієцезії

Епископ Вінчестеру в Анґлії, Преосв. Кирило Ґарбетт, вибрався пішки, щоб відвідати всі парохії деканату Ню Форест. Відвідини потревають тиждень. Протягом того часу епископ сподіється перейти біля 75 анґл. миль дороги та відвідати двацять парохій. Свою мандрівку почав епископ Ґарбетт в суботу; через плече перевісив подорожню торбу а в руках несе велику пастирську палицю. Йому товаришить оден зі священиків капітули та парох місцевости, яку епископ відвідує. (Укрбюро, Лондон). — З того видно, що епархія того епископа мусить бути невеличка і він має богато часу.

Комуністичний прапор на церкві

„Діло“ ч. 132 доносить: В ночі на 1-го травня б. р. Василь Благий, фризієрський челядник з Рогатина, вивісив червоний прапор на церкві у Вербилівцях. Коли злазив з церкви, постигла його ще на даху кара Божа, як кажуть місцеві люди, бо поховзнувся і впав на бляшаний дах. Наслідком стукоту прибігла громадська варта і зловила його таки на даху, бо не міг уже злізти. Спільник Благого, жидок з Рогатина, що стояв на сторожі під церквою, втік. Селяни стягнули комуніста на землю і всипали йому порядно, щоби більше не лазив на церкву. Поліція відставила його до слідчої тюрми в Бережанах.

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить їх на добрі відсотки в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

НАЙБІЛЬША ПОМИЛКА

ТВОРЦІВ ГАДЯЦЬКОГО ДОГОВОРУ

Їх становище супроти Унії.

„A unia, ktora dotąd Rzptą mieszała, tak się znosi w Koronie y W. X. Littew., aby kto chce do rzymskiego, a kto chce do greckiego nie Unitskiego nabożenstwa powracał“.

Так звучить уступ про Унію первісного проекту Гадяцького договору, котрий зберігся в Архіві кн. Чарторийських у Кракові та має оригінальний підпис Гетьмана Івана Виговського й його печатку.

Та в тексті Гадяцького договору, затвердженім польським Соймом і Сенатом і напечатанім в офіціяльнім польськім Кодексі законів, той уступ вже змінений. Він звучить так:

„Tey zasie Wiary, która iest przeciwko Wierze Greckiey Prawosławney, y ktora dyssensyą między Rzymskim, y Staro-Greckim Narodem mnoży, żaden z Duchownego, y Swieckiego, Senatorskiego, y Szlacheckiego Stanow, Cerkwi, Monastyrow, Funduszow fundować, erygować, y pomnażać, tak w dobrach Duchownych, iako Jego Krolew. Mći, y własnych Dziedzicznych iakimkolwiek sposobem, nie ma, y vigore tey Kommissyi nie będzie powinien, wiecznymi czasy“*).

Як видно з наведених уступів, творці Гадяцького договору поставилися до Унії негативно. Сталося се на рішуче домагання козаків, які дуже різко виступили проти Унії а в обороні Православія. У висліді Унію заборонено поширювати в цілій Річи Посполитій—в Короні, на Литві і в Великім Князівстві Руськім.

Тут замітимо, що наше розуміння тексту Гадяцького договору, остаточно принятого, значно ріжниться від розуміння всіх, котрі в нас писали про ту справу, а іменно М. Костомарова, М. Грушевського, В. Липинського, В. Герасимчука, М. Стадника, В. Будзиновського й ін. А саме: вони стоять на становищі, немовби Унія в Польщі була скасована і заборонена. Тимчасом так постановляв тільки первісний проект Гадяцького договору, рішаючий уступ котрого ми навели на початку сеї статті. Після того первісного проекту Унияти в Польщі мусіли вибирати між двома віроісповіданнями: римо-католицьким або православним. То значить: ні Польща ні козацька держава не мали після того первісного проекту признавати Унію на своїх територіях, або ще виразніше кажучи, Унія після того проекту мала бути дійсно скасована і заборонена. Зовсім інакше звучить рішаюче місце тексту Гадяцького договору, принятого обома сторонами, котре ми також вище навели. Кождий, хто уважно вчитається в те місце тексту, побачить, що принятий текст Гадяцького договору вже не касував ані не забороняв Унії,

*) Volumina legum. IV. ст. 638.

тільки виступав проти Унії ворожо в двох напрямах: По перше стверджував теоретично, що Унія „побільшує незгоду“ між двома народами: римським (себто польським) і старо-грецьким (себто українським, зга. руським). По друге в практиці витягав консеквенції з того теоретичного ствердження і забороняв на будуче фундувати, ерігувати та помножувати уніятські церкви, монастирі та всякі фонди на користь Унії. То значить, що козацькі представники нарешті відступили від свого домагання, щоби до тла знищити Унію, але згодилися на те, що вона тільки не сміє далі поширюватися ні скріплятися там, де вона вже є, при помочи фондів і ерекцій. Становище зовсім подібне до того, яке заняв проти Унії вшехпольський міністр Ст. Ґрабскі, котрий в новій Польщі перевів законну заборону поширювання Унії поза сокальський кордон.

З того ясно, що обі сторони мусіли по довших переговорах прийти до таких поглядів: І. Що Унія вже занадто скріпилася, щоб можна було її викорінити без великих потрясень обидвох державних організмів. ІІ. Що Унія мала тоді вигляди на дальше поширювання і кріпнення, яке одначе видавалося невигідне для обидвох контрагентів, при чім контрагент козацький ділав як несвідомий експонент політичної ідеольогії Москви, навіть не підозріваючи, як в той спосіб підкопує саму можливість усамостійнення козацької держави.

Кінець кінців, як видно з документів, обидві сторони заняли негативне становище до Унії, особливож до її розвитку на будуче.

Негативне становище творців Гадяцького договору супроти Унії се їх найбільша помилка. Однаково: обох сторін. Козаки зробили помилку, що взагалі противилися Унії й обстоювали завзято православіе; Поляки — що згодилися на непоширювання Унії. Бо для одних і других се становище несло фатальні наслідки.

В чім суть тих наслідків?

Щоби відповісти на се питання, треба сягнути дещо до історії православія взагалі й історії православія на Сході Европи зокрема.

Як відомо, історія православія має одну дуже характеристичну рису. Та риса се незвичайно легке підпорядкування православної Церкви світській владі тих держав, в яких вона істнує. Бачимо се наглядно вже в Византії, де византійська церква була вповні залежна від византійських цісарів і завсіди творила їх волю. Вона була просто експозитурою византійської держави — навіть поза її границями.

Стверджує се між ін. історія Церкви на Україні. Читайте Історію Церкви на Україні за княжих часів пера пок. проф. Ст. Томашівського і побачите, хто були епископи, яких насилала на Україну Византія та чиїх інтересів вони пильнували. Були се передовсім політичні аґенти Византії на Україні, які нераз виступали отверто проти інтересів України, коли сего вимагали інтереси Византії!

Після упадку Византії її місце займає на Сході Европи Москва. Вона проголошує себе третім Римом і намагається продовжувати церковну політику византійських цісарів. Вона використовує Церкву для своїх державних цілей внутрі московської держави і — поза її границями.

І як колись Византія, спираючись на спільній вірі, використовувала Україну для своїх цілей, так пізніше робила те саме на Україні Москва. Москва нераз відкликається як православна до православної України і в імя спільної православної віри взиває Україну поступати так, як того треба Москві. І Україна йшла за тими покликами, — йшла на свою загибіль.

Пригадаймо тільки 1654 р., коли в Переяславі виринуло преважне історичне питання: з ким Україні бути? У відповідь на те питання православна Україна загула в оден голос: „Волимо під царя восточного, православного!“...

Православіе, спільна віра з Византією і Москвою, весь час було на Україні водою на млин Византії і Москви. Не розуміли того православні Українці і весь час гонили ту воду в користь византійську і московську. Зокрема дуже завзято гонили воду на московський млин українські козаки своїм різко негативним становищем супроти Унії. Бо Унія, перериваючи церковну спільність України з Москвою, тим самим переривала вплив Москви на Україну.

На жаль, ні гетьмани Богдан Хмельницький та Іван Виговський, ні тогочасна українська інтеліґенція не здавали собі справи з небезпеки, яку крила в собі спільність віри України з Москвою. Вони, замість того, щоб як найскорше розірвати ту спільність, раз-у-раз скріпляли її, скріпляючи тимсамим становище Москви на Україні.

Таким скріпленням становища Москви на Україні було признання в Гадяцькім договорі православія як єдиної, побіч римо-католицької, віри на Україні і ще більше — заборона поширювання Унії. Те признання і та заборона в великій мірі нівечили ті користи, які давав Україні Гадяцький договір. Бо не може бути ніякого сумніву, що колиб творене тим договором Велике Князівство Руське було навіть повстало, то православна віра України, спільна з Москвою, булаби скорше чи пізніше таки кинула Україну в обійми Москви, подібно як се було в 1654 р. і як се повторилося за наших часів, мимо того, що в роках 1917—1920 Москва ішла війною на Україну не в імя православної віри, тільки в імя марксизму. Та червоні кличі модерної безбожної Москви були тепер надзвичайно подібні і в суті своїй тотожні з кличами старої чорної і по византійськи побожної Москви: стара хитрунка Москва окупувала Україну, раз-у-раз покликаючись на одну спільну православну віру, а молода червона хитрунка Москва окупувала на наших очах Україну, раз-у-раз покликаючись серед темної салдацької маси на „один спільний котелок“ і на одну вош, яка спільно, мовляв, всіх нас їла. Одна аргументація варт другої аргументації. І хоч які вони обидві плитки та дурні, то надзвичайно частим повторюванням на ріжні лади, повторюванням, на яке Москва зужила дуже богато енергії і гроша, вспіла вона вбити в тямку української етнічної маси, що та маса має якісь спільні інтереси з Москвою, хоч се очевидна неправда. Ілюзію спільноти інтересів витворило і надавало власне православіе. І якби між Україною і Москвою не було спільної православної віри, за котрою так неоглядно побивалося українське козацтво, то в роках 1917—1920 не булиб мали ніякого впливу на українську масу московські гіпнотичні кличі про „оден котелок і одну вош“, як не мали ті кличі впливу навіть на далеко менші народи, що належали до Росії: польський, фінляндський, естонський, лотишський, литовський. Всі ті народи, хоч також мали „оден котелок“ з Росією і „одна їх вош“ їла разом з нею, не далися збаламутити тими ординарними дурницями. А не далися збаламутити тому, бо не мали спільного з Москвою православія. Так помилки прадідів мстяться на правнуках.

Та найгірше тоді, коли ті помилки повторяються... і коли їх навіть не бачать.

Окраїни Львова

Як вони пропадають для нас.

Недавно писали ми про Кривчиці, підміську громаду, положену на схід від Львова. 30 літ тому було там понад 11 сот душ греко-католиків, а латинників несповна півтора сотні. Тепер завдяки нашому недбальству є там 14 сот латинників, а ледви 1 і пів сотні тих, що признаються ще до нашого обряду. Не робиться Вам прикро на душі, коли читаєте се? А тепер звернім увагу на південний схід від Львова. Там при битому й залізному шляху, що прямує на Станиславів, яких 4 км. від трамваєвого перестанку на Зеленій вулиці, лежить село Сихів. Оселя та має свій початок ще з часів походу Хмельницького під Львів. Остались там жити козаки з Богданової армії, на що вказують і назви тамошніх родів, як Ничай (сьогодні вже „чистокровні“ Поляки „Niczyj“) ..

70 літ тому не було в Сихові ні одного латинника; ще в 1914 р. було там поверх 500 Українців, а сьогодні признаються ще до нашого обряду й почувають себе Українцями, але говорять між собою вже по польськи — 160 душ (не самих дорослих, але всіх!)!... Це мабуть найменша парохія в Галичині.

Бажаючи вратувати ще бодай цей дрібний останок для нашої Церкви й народу, подбав місцевий душпастир о. Т. Горникевич за місію для своїх парохіян.

Найперше відбудував стареньку дерев'яну церковцю, що вже хилилась до розвалу, поширив її та обновив. Тоді запросив зі Львова місіонарів, двох отців Василіян. 14. мая с. р. під вечір повитали місіонарів місцеві парохіяни разом з численною процесією з сусідної Солонки.

Місійні науки відбувалися цілий тиждень, по 3 кождої днини. Сходилися добрі люде і слухали уважно та пильно Божого слова. Не богато їх було, самі свої, бо перекінчиків держали цупко то набоженства в костелі, то стражацька музика, що сильно-грімко вигравала в часі наук, щоби не розбудилося сумління відступників від Церкви батьків. А всеж таки добро без галасу, тихо і скрито проникло в неодну збаламучену душу і просвітило її душевні очі. У св. Тайні Покаяння розкривалися тайни сердець, діялися чуда Божого змилування, що їх наслідки дадуться відчути в життю обновленої парохії...

При сій нагоді заложено Апостольство Молитви, а його членами стали не тільки старші, але майже поголовно вся молодь обох полів.

Наче боєва пісня свідомої католицької армії неслися різкі, дзвінкі, тверді як сталь слова катол. гимну: „Ми хочемо Бога, Він — наш Цар!“. Хоч дощ і студений вітер намагався перепинити чар весняного розквіту в природі, то таки весна перемогла. Закінчення місії випало при сприятливій погоді. Відспівано Службу Божу під голим небом. Як перша громада християнська, в якої було одно серце й одна воля, так Сихівці — поєднані з Богом, помирені зі собою приступали до св. Причастя. Блестіли сльози на очах, палало серце в грудях, жевріли від святого запалу нерви. Струнко, в карних рядах ішов процесійний похід з місійним хрестом довкола села. Скромний він був, бо наші процесії з Винник і з церкви св. Петра і Павла мимо приречення не почувалися до обовязку совісти піддержати на дусі своїм приходом осамітнених Сихівчан! Стидно й болюче на серці за нашу каригідну байдужність і недбальство!

Честь Вам і дяка, забуті своїми рідними — Сихівчане! Стійте твердо при Церкві й народности своїх батьків!

Ми духом і серцем з Вами! Весна вже йде.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ІДЕОЛЬОГІЯ „НОВОГО ЧАСУ“

(На основі статтей п. з. „В тіни хреста — і меча“. „Новий Час“ 1933, чч. 76—81, 83, 85, 86).

В наведених вище числах „Нового Часу“ напечатано ряд статтей (разом 9) п. з. „В тіни хреста — і меча“, які становлять основи націоналістичної ідеольогії групи „Нового Часу“. Називаємо її ідеольогією „Нового Часу“ для відріжнення від ідеольогії також націоналістичної, яку оповістив уже давніше п. Дмитро Донцов у своїй книжці п. з. „Націоналізм“. Можна признати, що ідеольогія „Н. Ч.“ без порівнання симпатичніша від ідеольогії п. Донцова, — та для загалу небезпечніша, бо автор ставляючи загальні принципи так ними жонглює, що мало вироблених і мало або й не критичних читачів, може легко оманити софізмами й ложними заключеннями.

Ціль, яку поставив собі автор сих статтей, се вказати на можливість співпраці гр. кат. Церкви з українським націоналізмом так, щоб церква пішла на услуги того націоналізму.

„Оскільки ідеалом українського націоналізму є єдність і одностайність політичного бутя — у формі українства (політична уніфікація), остільки теж український націоналізм стремить до такої єдности духа. Звідси в релігійній площині випливає для націоналістів постулят можливої релігійної віроісповідної єдности всього українства. „Одна нація — одна віра“ — ось властива формула сього стремління“...

Автор ту віроісповідну єдність бачить можливу лише в своєрідним греко-католицизмові або як називає „уніятстві“. Рішучо відкидає візантійське православіє і сектанство; але й не годиться з правдивим католицьким напрямом. Жадає щось посереднього, „уніятського“, без „воюючої католизації з її передвчасним (?) григоріянським календарем, целібатами та змінами обрядів“.

Одначе сей греко-католицизм має підчинитися націоналізмові, або як висказується автор, перевести „практичну координацію своїх стремлінь зі стремлінням націоналізму“.

Іншими словами: нація понад усе, а релігія і церква толеровані остільки ,оскільки служать до осягнення національних ідеалів; або скажім образовим висказом автора: „аби в символі хреста український націоналізм побачив так обожану — тінь меча“.

Тому конечно треба розглянути засади сеї націоналістичної ідеольогії та піддати її критиці. Се тим конечніше, що в ній неначе в зеркалі відбиваються усі блуди, помотані поняття, навіть просто противенства, які бачиться у політичнім житті, проводі та кличах наших націоналістичних партій.

Зробимо се „сіне іра ет студіо“ лиш у тій ціли, щоб виказати блуди, ложні поняття і заключення, нераз противенства автора й заразом поставити ясно науку катол. Церкви в питанних відношення Церкви до держави.

Вправді автор на потвердження своїх засад, поглядів і заключень, покликується на буллі минулих й сучасних Римських Папів, говорить про „католицьку акцію“ і про „історичні факти“; та з примінювання згаданих вище документів виходить, що або автор не читав їх в оригіналі, а вже готові й фальшиві висновки взяв з другої руки; або коли й читав, то не розумів або й не хотів розуміти, й так „пер фас і нефас“ накручував до своєї ідеольогії.

Вперед критично розберемо принципи й основи націоналістичної ідеольогії як також їх приміненя в історії загалом а в історії українського народа зокрема; відтак подамо коротко науку католицької Церкви про відношення Церкви до держави й націй та засади, на яких одинока можлива співпраця обох чинників.

ПРІНЦІПИ Й ОСНОВИ НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ІДЕОЛЬОГІЇ „НОВ. ЧАСУ“.

1. Церква й нація-держава.

По думці автора статтей у „Н. Часі“ Церква й нація се не лише два ріжні прінціпи, але й такі розбіжні, що взаїмно себе виключають, відвічно собі противляться і себе поборюють.

Дослівно се заложення так звучить:

„Маємо перед собою два основоположні — але засадничо ріжні — прінціпи, що у своїх найглибших життєвих і метафізичних заложеннях властиво себе виключають і разом з тим при їхній безнастанній життєвій зустрічі одвічно собі противляться і себе поборюють. — По двох засадничих лініях йшла завсігди, йде, та йтиме вічно організація всякого людського збірного життя: раз по лінії організації духового, метафізичного вічного світа..., й друге, по лінії організації свого по цей бік вічного, расового-кровного, землезвязаного існування. Проти себе стоять ось так: тут покликання духа; там зов крови й раси“.

„Дві оті розбіжні життєві тенденції найшли в перебігу людської історії дві найвищі форми самоздійснення: тут — в організації Церкви, там в організації держави“...

„Обом тим принціпам, обом організаціям є іманентна (їм присуща) одна й та сама внутрішня основна ціха: виключне, не визнаюче нікого іншого, бажання неподільної і абсолютної влади над всім родом людським. Та ціха мала досі та має далі засадниче, рішаюче історичне значіння. Вона була завсігди й залишилася до нині джерелом і первоначальною причиною певгаваючого, завзятого важкого змагання поміж тими двома принціпами.

В тій чи іншій формі це змагання тягнеться з поконвіку крізь історію всіх людських рас і вір — і ледви чи колинебудь скінчиться.

Суперечність, конфлікт, боротьба, а часом таки кровава війна поміж Церквою і державою тягнеться в християнськім світі вже майже 2000 літ“...

Треба було навести цілий сей уступ, бо він творить не лиш основу цілої тої націоналістичної ідеольогії, але заразом становить головний ложний погляд, з якого, неначе з каламутного джерела, пливуть дальші фальшиві, нельогічні, часом аж до абсурду посунені і собі противорічні твердження, висновки й заключення.

На самім вступі мусимо зазначити, що автор у цілій своїй системі такі ріжні поняття, як держава, нація і національний політичний провід ставить на рівні, неначе зовсім тотожні ідеї. Крім того автор поняття „нації-держави“ бере не в розумінні християнськім, але поганськім як відвічний прінціп „вічного расово-кровного, землезвязаного існування“. Як колись гностичний дуалізм ставив два відвічні, себе виключаючі й себе поборюючі прінціпи: добра й зла; так тут ставиться два противні, вічні прінціпи: раси — й віри; нації (держави) й Церкви.

Тимчасом се відмінні і зовсім ріжні поняття. Бувають національні держави; та майже ніколи політичні границі не покриваються з етнічними границями навіть суто національних держав. Докази: держави: італійська, німецька або французька. Також богато було в історії, є і буде недержавних націй, які входять в одну або в кілька чужонаціональних держав. Вкінці майже нема національної держави, яка між своїми підданими не має в більшім або меншім відсотку інших націй. Коли хто між поняттям держави й нації не робить ніякої ріжниці і жонґлює ними як йому ліпше підходить до переведення арґументації або свого заключення; і в тім самім уступі раз уживає держава а раз нація, — тоді очевидні абсурди можна ставити як льогічні заключення. Ще більше нельогічне утотожнювати політичну владу держави з національним політичним проводом або іншими словами з даним партійним політичним проводом. Буває, що якась політична партія в державі захопить неподільно владу, як се маємо в фашизмі й большевизмі; та буває, що державна влада зовсім інша від національного політичного проводу, або й найсильнішої політичної партії.

Дальше зовсім неправдиве й ложне твердження, неначе церква й нація або держава, реліґія і раса се прінціпи, що у своїх життєвих і метафізичних заложеннях себе виключають.

Держава й церква се дві ріжні, від себе незалежні, в своїм роді звершені спільноти, котрі одначе себе не виключають ні собі не протиставляться; але навпаки, вони себе взаїмно доповняють. Держава се установа, яка має на меті земське, дочасне добро людей. Подібну мету має і Церква та з тою ріжницею, що коли держава дбає головно про дочасне добро своїх горожан, то Церква має на оці не лиш дочасне добро, але передовсім і безпосередно вічне добро своїх членів. Обі установи мають свій початок від Бога, Найвисшого Пана й Сотворителя людей. Та є і ріжниця між Церквою й державою: Церква безпосередно установлена Богом, держава лиш посередно; Церква правдива лиш одна, держав є більше; держава обіймає оден або кілька народів, Церква всі народи на землі по всі віки; держави зміняються, повстають і упадають, Церква католицька тревати буде до кінця світа. Тому одна спільнота другій не лиш не противорічать і себе взаїмно не виключають, а навпаки — між властю церковною та світською повинна бути така лучність як у чоловіці між душею й тілом. Лиш тоді може наступити непорозуміння і боротьба, коли держава переходить границі своєї компетенції і хоче рішати в справах реліґійних, або з ненависти до церкви перешкоджує її діланню; або колиб у спорадичнім випадку церковна власть хотіла рішати в справах, які належать виключно до державної світської влади.

Також зовсім неправдиве й ложне твердження автора статтей „В тіни хреста — і меча“, що обом орґанізаціям, т. є державі й церкві, „іманентна (їм присуща) одна і та сама внутрішна основна ціха: виключне, не визнаюче нікого іншого, бажання неподільної й абсолютної влади над всім родом людським“...

Се зовсім ложне. Хто коли чував, щоб який нарід на світі або навіть якась держава мала „бажання неподільної й абсолютної влади над всім родом людським“. Певно були держави; частіше володарі й завойовники, що намагалися загорнути в границі своєї держави як найширші території, та ні оден з них не був настільки божевільний, щоб бажав „неподільної і абсолютної влади над всім людським родом“. Були й є кличі й ідеї, навіть реліґійні, котрі так захопили зорґанізовані держави, що бажали накинути їх другим народам вже то аґітацією, а частіше при помочі меча й огню, таким кличем був свого часу магометанізм, такий клич нині большевизм; та се лише спорадичні нездорові й хворобливі прояви фанатизму і ніколи не можна такі прояви назвати „іманентною (присущою) внутрішною й основною ціхою“ держави чи раси.

Ще менше можна підсувати якійсь реліґійній системі або реліґійним вірованням, а вже найменше католицькій Церкві, щоб вона мала „іманентну, внутрішню, основну ціху: бажання неподільної й абсолютної влади над цілим родом людським“. Без сумніву, одна з істотних знамен правдивої Церкви є також та, що правдива Церква мусить бути католицька або вселенська. Се випливає послідовно з її природи й призначення. Правда одна для всіх людей по всі часи і для всіх однаково відповідна. Ісус Христос умер за спасення і відкуплення всіх людей і Ним основана Церква має Боже післанництво якраз ті духові наприродні добра (які приніс Христос і які спільні всім людям) приміновати для всіх людей

П.К.О.
Львів, 3-го Мая 9
Певність — Довіря
ОЩАДНОСТЕВІ ВКЛАДИ:
Звичайні — золотих в золоті й умісцевлені.
Кождий Почтовий Уряд се збірниця П. К. О.

по всі часи. Се по правді Христове Царство світа сего, як се виразно заявив сам Спаситель перед Пилатом (Йо XVIII, 36). Тому коли св. Петро хотів в Ґетсиманії боронити Ісуса мечем, Христос рішучо зборонив йому. Бо колиби Христос мав сповнити своє післанництво силою, тоді Отець післявби Йому легіони Ангелів (Мт XXVI, 51—53).

А що і природа й засоби й ціль Церкви зовсім ріжні від природи, засобів і ціли держав, саме тому не може бути й нема противенства між Церквою та державами, народами й расами. І хоч Церква католицька й поширена на всі континенти світа, то її діти, члени й піддані живуть не лиш під ріжними підсонями й на ріжних землях але й у ріжних державах і підчинені ріжним світським владам. Вони ріжняться політично, національно й суспільно відповідно до країв, успосіблення, степеня культури й розвою; помимо того всі вони злучені в одно під оглядом релігійним і моральним. Ідея католицька не вяжеться з політичною, ані суспільною формою сучасних їй держав. Се тому, бо католицизм се релігія всіх часів, всіх народів і всіх рас; Церква католицька се установа понаднаціональна, понаддержавна, понадтериторіяльна.

Тому ложне й дальше твердження автора, щоб та спільна державі й Церкві іманентна ціха бажання абсолютної влади над всім людським родом „була завсіди й залишилася до нині джерелом і первоначальною причиною невгаваючого, завзятого, важкого змагання поміж тими двома прінціпами“. Та що „в тій чи іншій формі це змагання тягнеться споконвіку крізь історію всіх людських рас і вір — і ледви чи колинебудь скінчиться“...

Возьмім до рук історію. Хто коли читав в історії старинного Риму, Греції, Египту, Вавилону й Ассирії, щоб там були „н е в г а в а ю ч і“, завзяті, важкі змагання“ між їх расою а віруваннями реліґійними. В поганськім світі держава й її реліґійні вірування були звичайно одно й те саме. Побіда держави означала рівночасно побіду її реліґійних вірувань і її пантеону. Боротьбу одного політичного центра з другим утотожнювано як боротьбу місцевого бога з другим. Верховодство якогось міста справляло, що його льокальний бог ставав найвисший в пантеоні державних богів. Вибір столиці Вавилона в Мезопотамії означало, що і його бог Мардук став найвисший у вавилонськім Пантеоні. Були і є случаї, що держави або народи, які вмовляють в себе покликання бути носіями якоїсь реліґійної ідеї і бажають насильно накинути її чужим державам і народам, як се було в магометанізмі; та се не була боротьба між расою й вірою, але просто свідоме або несвідоме стремління п і д п о з о р о м реліґійної ідеї або п р и п о м о ч и реліґійного фанатизму, поширити границі своєї держави. Були й реліґійні боротьби між визнавцями ріжних вірувань, з якими дуже часто мішалися і політичні ціли; та ніколи не було боротьби між р а с о ю як такою й вірою як такою.

Вкінці хто коли читав в історії, щоб на протязі 2000 літ існування кат. Церкви та Ц е р к в а колинебудь провадила з якоюнебудь державою „криваву війну“. Знаємо, що Церква часто переживала криваві переслідування зі сторони ріжних держав, та сама вона ніколи не провадила з ніякою державою кривавої війни.

Так виглядає основний прінціп націоналістичної ідеольоґії „Нового Часу“. Вже з сього уступу видно, які в тій „ідеольоґії“ неправдиві й до абсурду ложні твердження. Дійсно, що за хаос понять мусить панувати в голові такого автора та на яких наївних і безкритичних читачів мусить рахувати часопис, коли подає такі нісенітниці як основу своєї скривленої ідеольоґії!

Та найпарадніше з того заключення, яке поставив автор на основі попередних передпосилок. Після сказаного: Церква й держава се прінціпи, „що у своїх найглибших життевих і метафізичних заложеннях себе виключають,... відвічно собі противляться і себе поборюють“; се тому, що „обом тим прінціпам, обом орґанізаціям є імманентна (їм присущна) одна і та сама внутрішня основна ціха: виключне, не визнаюче нікого іншого бажання неподільної і абсолютної влади над всім родом людським“; і з тої саме причини „тягнеться невгаваюче тяжке, завзяте змагання споконвіку крізь історію людських рас і вір“. І тепер приходить заключення: „Дивлячися історично в бігу століть витворилися дві системи взаємин церкви й держави“. А ціллю, яку собі поставив автор сеї ідеольоґії, має бути можність співпраці між гр. кат. Церквою й українським націоналізмом!

Таким чином заключення стоїть в яркім противенстві до заложення і кінцева ціль ідеольоґії заперечує її основу. Чи загалом можна поставити більший абсурд: Два прінціпи, метафізично противні, взаїмно себе виключаючі й себе поборюючі через ту саму іманентну основну ціху, в бігу історії витворили аж дві системи взаємин і то едности з державою... й розлуки між Церквою та державою!...

Та про сі взаємини, як їх автор з „Н. Часу“ представляє та як вони існують і можуть існувати в дійсности, напишемо пізніше.

о. Т. Г а л у щ и н с ь к и й ЧСВВ.

З КРАЮ

Зі Станиславова.

Заходом Товариства ремісників „Зоря“ відбулося „Свячене“ в салі „Сокола“ дня 14. мая с. р. Подібно як попередних літ торжество се зібрало численно наших ремісників та представників культурно-освітних Установ міста Станиславова. Акту посвячення обильно заставлених столів довершили Їх Ексцеленція Кир Григорій, що прибули на се торжество в товаристві Їх Преосвященства Кир Йоана Лятишевського і Впр. о. крилошанина-пароха Романа Лободича. Промова виголошена Їх Ексц. Кир Григорієм, в котрій вказували на згоду і єдність, що повинна всіх членів Товариства все обєднувати, вбилася глибоко в серця присутних. На свобідній милій гутірці, переплітаній промовами представників Установ та гармонійною грою орхестри Товариства пройшло кілька годин часу, що полишать милий спомин про торжество та причиняться до сильнішої орґанізації ремісників в нашім місті. Велика дяка Їх Ексцеленції Кир Григорієви та Їх Преосвященству Кир Йоанови, що Своєю присутністю звеличали се торжество, як рівнож треба піднести працю та зусилля Виділу, головно Пань, що богато труду вложили, щоб торжество випало удатно.

Дня 20. травня с. р. відсвяткувала молодь всіх шкіл міста Станиславова Свято „Українська Молодь Христові“ дуже торжественно. В переддень Свята молодь всіх шкіл приступила до св. Сповіди, що відбувалася задля великої скількости молоді у всіх Церквах міста Станиславова. В сам день Свята рано о год. 8 Архієрейську Службу Божу в сослуженню ОО. Катехитів відправили Їх Преосвященство Кир Йоан Лятишевський. Перед приступленням молоді до св. Причастя виголосив проповідь та перевів присягу на вірність Христові катедральний парох о. крил. Лободич. По зложенню присяги, молодь в числі 1300 душ приступила до св. Причастя. Перед благословенням виголосили промову про додержання вірности Христові Їх Преосвященство та уділили Свого Архієрейського Благословення. Підчас Служби Божої співали дуже гарно ученици учительського семинара СС. Василіянок під управою проф. Барнича.

Дня 21. травня с. р. відбулося в Тов. Українських Купців торжество посвячення образу Небесного Опікуна і Покровителя Товариства св. Юрія. З того приводу рано о год. 9. відправив в катедрі в наміренню Товариства Службу Божу о. крил. Лободич, котрий і потім в домівці Товариства довершив посвячення образу, виголошуючи відповідну промову та бажаючи як найкращих успіхів праці Товариству. На милій гутірці, переплітаній промовами представників ріжних інституцій, перейшло кілька годин часу. Свято полишило дуже миле враження та певно причиниться до консолідації наших купців. Велику працю в тім Товаристві вкладають невтомлені Вп. Панове Жаровський і Сенишин. — Заходами Тов. Читальня „Просвіти“ в Кнігинині-Кольонії у Станиславові відбулося дня 21. травня с. р. „Свячене“. Торжество посвячення обильно заставлених столів довершив парох міста Станиславова о. крил. Лободич, що виголосив також при тій нагоді промову, якою всіх загрів до віри в кращу будучність. Торжество зібрало богато представників наших культурних Установ. Між іншими завважили ми Вп. Дра Олесницького, Дра Волянського, радн. Коваля, радн. Дутку і богато мешканців-громадян тої дільниці міста Станиславова. На милій гутірці, переплітаній промовами бесідників та співами пісень, пройшов час, що певно полишить для тої дільниці міста незабутні найкращі спомини та причиниться до обєднання всіх тут мешкаючих Українців. — За уладження того торжества належиться повне признання Виділови Товариства й головно нашій молоді, що не щадила труду, щоб торжество випало як найкраще.

Заходом Товариства під іменем Брацтва св. О. Николая, що гуртує найбідніші круги населення міста Станиславова відбулося дня 21. травня ц. р. „Свячене“. Акту посвячення обильно заставлених столів доконав парох і голова Товариства о. крил. Лободич, що рівночасно зложив присутним побажання успішної праці в Товаристві. Між присутними завважили ми представників наших Товариств, як Дра Волянського, Дра Чорненка, радн. Коваля, дир. Монастирського і ін. Промови виголошені Дром Волянським, радн. Ковалем і ін. додали богато бадьорости присутним та надії на краще майбутнє. Торжество остане довго в памяти членів та причиниться до поглиблення свідомости реліґійної та національної. — Тому велика подяка і правдиве признання належиться Виділови, що урядив се торжество, головно Жіночій Секції, що занялася устроенням його та в той спосіб причинилася до обєднання найбідніших шарів нашого українського населення міста Станиславова. — **ом.**

Коли не закривати очей на цей безсумнівний факт, що підставою і ядром нації є її консервативні та традиційні установи, то сучасні „неоправославні“ вороги Унії в Галичині своїм радикалізмом нищать там цю підставу нації. (В. Липинський: Релігія і Церква в історії України).

ОПИС ПОХОДУ

в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

6) Галич, Галич, — найбільш таємниче місто сеї землі, бо ні його злочинів, ні його імени не збагнули досі. А що й ти маєш на собі імя його, то може схочеш спинитися думкою над тим, над чим не може спинитися тільки звір і закам'янілий злочинець. Спинімся над гріхами Галича, над гріхами наших батьків, за котрі покутуємо й досі. Розуміється, маю на думці гріхи супроти держави своєї, а не „приватні“, хоч вони звичайно йдуть в парі й одні других держаться.

То було так.

Коли вже могло спертися на коні в золотих стременах і копієм метнути восьме з черги покоління св. Ольги, матери Святослава І. Завойовника, „наймудрішої з руських жінок“, і коли дві літорослі покоління того, Роман і Святослав, внуки Святослава ІІІ., прибули правити на Галицько-волинську Землю, — тоді провідна верства наших батьків стратила їх соромною смертю. Ми не знаємо й може ніколи не будемо знати блищих обставин страшного діла того, котре було найгіршим з усього, що в політичних справах вроблено на нашій землі. Бо те, що вробив Святополк, ідучи зрештою за прикладом свого батька, Володимира Великого (великого в гріхах і ділах добрих) й убив братів своїх хоч було зле та не було найгірше. Так власне й оцінює його отара Літопись наша, котра називає Святополка „Окаянним“. Наше сучасне покоління, зняте політиканством, не має ні потрібного часу ні розуму на те, щоби студіювати політику й історію її тай тому не знає, що з віками змінюються поняття. Отже не знає й того, що перед сотками літ, коли побожний монах, що був передтим воїном (і тому записував не тільки церковні справи), писав Літопись нашу, слово „окаянний“ мало ще значіння „нещасний“, яким власне й був Святополк, котрому не пощастилося так як його батькови зєдинити державу в руках своїх і добрими ділами спокутувати злі діла свої.

Вже далеко гірше та ще не найгірше, було те, що зробили Київці з Великим Князем Ігорем Ольговичем, братом Святослава ІІІ., коли „снемшеся вічем“ виволікли з церкви й убили його та наге тіло його кинули на торговицю... на поругання. Тай поруталже їх Бог за тяжкий злочин їх: Тільки сто літ минуло — і надійшов Бату, внук Джінґісхана і затьмилося сонце від стріл орди його і ляг в руїнах Київ, а гниючі трупи такою масою заповнили його, що їзда смороду не можна було наближитися до „матери городів руських“...

Та страшний злочин Київ можна було не оправдати але бодай зрозуміти: вони зробили його „снемшеся вічем“. А поступкам віча трудно дивуватися. Розюшена товпа поповнила злочин і тяжко відпокутовували за нього.

Не такий був злочин Галичан. Він був без порівняння гірший. Тут не товпа „снемшеся вічем“, а провідна верства, котра обовязана мати розум, стратила соромною смертю двох князів Рурикового Роду, котрим стояли всі держави руські. А сталося се в часі, коли вже образа монарха або тільки міністра його, ба, коли висказання сумніву в їх мудрість або критика їх діяльности були в Европі рівні святотатству. О, якже тоді наші предки „випередили“ культурний світ...

Так, ми перші в Европі, відколи в ній заведено християнство, зломили авторитет влади з Божої ласки. Отже остало на нашій землі тільки знаряддя авторитету влади, яким вона правила і править: фізична сила. Або докладніше кажучи: остали тільки два металі, що становлять ядро фізичної сили — зелізо і золото. А се такі річи, що в них не може міститися ні справедливість ні ретельність, ні вірність, бо се тільки мертві орудддя і можуть бути ужиті до всего, до чого хто хоче. А на ніщо не придадуться зелізо й золото, коли проти них надійде зелізо, сперте на авторитет і кермоване ним.

І ще 50 літ не минуло як надійшов Бату, внук Джінґісхана, і не було кому скріпити оборони Галицької Землі, бо її Авторитет лежав вломаний і поруганий як ніде і ніколи. І закурилася вся Галицько-волинська Волость і дим до Бескида піднявся. А „Вич Божий“ Бату, внук Джінґісхана, наказав по приписам Язи, закона діда свого, вбивати нараз по 10.000 полонених і що десятьтисячного закопувати головою в землю так, щоби дві ноги виставали з землі — на знак, що туди переходила Влада Татарська... Так учили наших предків шанувати чужий Авторитет, бо не вміли пошанувати свого...

Ще сто літ по тій науці прокуняла держава наша, аж поки не добили її остаточно наші батьки — отруївши останнього свого князя з Рурикового Роду дня 7 квітня 1340 р. Сталося се в Володимирі Волинськім. А ще перед кінцем того самого місяця польське військо було під Львовом...

Хто знає, кілько в тих часах навіть кінний посланець мусів їхати з Володимира до Кракова і як довго мусіло йти військо з Кракова під Львів кепськими дорогами через ліси, той додумається, як, за що, кому і коли предложили скритоубийники свої услуги...

Похід іде, але я вже не дивлюся, які села чи міста переходять. Старинний Галич великий, ботатий закрив їх передо мною в уяві моїй.

Все, що діється, заслужено діється.

Здоровля і поводження має нарід, коли видає з себе добру провідну верству, хирлявіє і в лужду впадає, коли видає з себе злу провідну верстку. І все має такий провід, на який заслугує.

Втома лягає на балькон. Розмов уже мало чути. А похід йде і йде, як ішов три години тому. Пливе як мальована филя.

Думаю над тим, кілько людей могло на сей зїзд прибути до Львова. І доходжу до того, що в поході, як виказують наші обчислення з балькону, могло їх бути приблизно 50.000, а боками перейшло поза всяким рахунком н а й м е н ш е других 50.000, а правдоподібно більше, бо людей з нахилом до анархії всюди більше, ніж людей з нахилом до порядку, котрий вимагає якогось послуху і якоїсь жертви зі свого часу і своєї свободи. А щож доперва в нас!

Дивлюся я на той похід і думаю: Лише приблизно десять осіб з тої величезної маси удостоїлосяб чести виставити дві ноги з землі, якби так сегодня надійшов внук Джінґісхана Бату, послушний наказам діда свого. Та якийже милосердний був Бату, внук Джінґісхана, в порівнанні з першим лучшим большевицьким комісарем, котрий тепер мучить наш нарід! Він відразу вбивав тих, що були йому непотрібні, а большевицькі комісарі довго передтим мучать. І перед внуком Джінґісхана було куди тікати, а перед „райською“ владою не має куди втечи наш народ... В порядну клямку кинула свій нарід його власна інтеліґенція, котру він вигодував, а котра вчила його що „соціялізм принесе рай на землі“. Отже той нарід підпер большевиків, бо вони найтолосніше кричали, що заведуть найліпший рай. Ну й завели! Мабуть довгі віки минуть заки по їх упадку прийде нове подібне божевілля в шуканнім „раю на землі“. Ніякий католицький проповідник не міґби так основно витолкувати людям, що коли Бог раз вигнав людей з раю на землі, то вже другого раю тут ніколи не буде. Большевики вияснили се основно. Цікаво, яку нову штуку придумає для нашої інтеліґенції нова Москва, коли прийде хвиля, в котрій можна буде знов здвигнути свою державу. А напевно щось придумає, якусь очевидно нову „ідею“, якою захопляться українські інтеліґентні тумани... На щастя вже тепер ми сильно попеклися на „нових ідеях“ і може вже навіть найдурніший український інтеліґент вміркує, що хаос хаосом правити не годен і що треба підпорядкуватися команді одного, незалежного від ніякого хаосу, бо інакше повториться те, що вже було і все на ново буде повторятися.

І може сим разом вже бодай Галичани не дадуться зловити на „поступ“ і йому подібний ідіотизм. Тай зрозуміють, що ніяка армія не може видержати боротьби на чотири фронти й може нарешті штабові офіцири лишать своїм політикам рішати про те, котрий фронт ліквідувати і за яку ціну. Бо як не лишать, то булоб таксамо зле, якби політики знов зачали питати військо в окопах, чи хоче вести войну, чи йти ділити землю по рівній лайці, бо так каже „поступ“... Словом, ми мали „думаючий“ провід. І тепер дивуємося, що держави нема. Здається, що в такім стані тільки одні Абдерити мали якийсь час державу. І мабуть навіть вони були розумніші, бо не чути було, аби їх інтеліґенція пропагувала можливість забирання з добрим успіхом чужої землі без викупу. А наша інтеліґенція не тільки дальше пропагує се, але ще думає, що розбій дасться погодити з присягою на вірність Христові і заповідям Його...

(Далі буде).

Що діється в пристанях України

Паризька преса доносить: На днях вернув з Одесси до Відня австрійський інжинір Петер Мендель, котрий у справах своєї фірми був у ріжних пристанях Чорного Моря по совітському боці. Він оповідає: В совітських пристанях пануе запустіння, робітники ходять в подертих лахах, майже всі босі, й утомлено мов без душі тягнуть свою роботу. Чужі кораблі там рідкість. Нарід скрізь має жалю гідний вигляд, скрізь безліч жебраків в лахмітті. Ніхто не просить грошей, тільки всюди чути одно слово: „хліба“. Большевицькі гроші низше 5 рублів не мають взагалі ніякої вартости. — Так тепер виглядає рай у найбогатших містах України, по 15 літах панування червоних наїздників.

Таблєтка Тоґаль назверх відріжняється від інших тільки витисненим знаком. Зате щодо хемічного складу й лічничого діланя таблєтки Тоґаль значно перевисшають інші препарати. Понад 6000 лікарів, між ними багато визначних професорів, потвердили з признанням успішність Тоґалю. Таблєтки Тоґаль ділають скоро при ревматичних болях, подаґрі, болях нервових і голови, ґрипі й простуді. Таблєтки Тоґаль можна набути по всіх аптиках в опакованні по 14 і 42 таблєтки.

Togal

З Теребовлі

Свято в честь Спасителя.

Дня 14. травня ц. р. відсвяткувала Теребовельщина торжественне Свято в честь 1900-ліття Смерти і Воскресення Спасителя людського роду. Перша часть чисто релиґійна: в суботу відбулася св. Сповідь молоді. До Сповіди приступили масово. Сповідало кількох священиків. В неділю о. дек. Мохнацький Степан відправив торжественну Службу Божу. В часі Служби Божої о. Савин Дурбак виголосив відповідну проповідь. Після проповіди о. Мохнацький заприсяг молодь. Сотки рук молоді піднеслися до присяги на вірність Христови. Всі учасники Свята приступили до Св. Причастя. Після Служби Божої відбулася в салі місцевої читальні Святочна Академія. Участь в Академії взяла в першу чергу молодь всіх шкіл, молодь позашкільна і велика маса парохіян. Академію розпочав промовою о. ґімн. катехит і сотрудник Весоловський. У своїй промові підчеркнув переміну, яка настала в поганськім світі після поширення Християнства. Відтак мішаний хор ґімн. Марійської Дружини відспівав поправно „Вся земля да поклониться Тобі“ і псалом: „Возвесели“. Трубна орхестра теребовельської чит. „Просвіти“ під управою дир. Івана Козака відіграла три кусники, як звичайно, дуже гарно. Свято закінчено відспіванням катол. гимну. Учасників Свята ок. 1000 осіб. Таке Свято відбулося у всіх парохіях теребовельського повіту. Особливо гарно випало Свято в Струсові, де відбувся також похід по місті. Заприсяжено на вірність Христови кілька тисяч нашої молоді в теребовельськім повіті.

ПОДЯКА

У своїм і моїх дітей імени почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ“ у Львові за виплачення без зайвих трудностів обезпечення по моїм бл. п. мужі Романі Стельмахові, в сумі 1000.— долярів ам.

Скоре й кулянтне виплачення обезпечення уповажнює мене поручити це одиноке Українське Товариство обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ“ у Львові найширшим кругам української суспільности.

Стрий, дня 9. травня 1933.

Марія Стельмахова в. р.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ЗАГАЛЬНА УКРАЇНСЬКА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ

Сшиток 22, букви С—Т; Гасла: Словянофільство — до телеграфія. Гасел в сім сшитку 1624, в тім 123 українських діячів, письменників, 61 російських. З церковної історії уніятських гасел 16, православних 10.

З українських діячів є отсі: Слюсарчук Константин, пляковник УГА, Олексій гал. церк. діяч, гр. кат. священик і письменник, Смаль-Стоцький Роман і Стефан, Смогоржевський, уніятський київський митрополит, Смоленський, Смолич, Смотрицький, Снігурський, Соболевський, Соболь, Созанський, Совачів, Сокальський (січовий архімандрит), Сокіл, укр. військ. діяч, Сокіл, укр. співачка, Солтан Йосиф, київ. прав. митрополит, Солтановський, Соневицький, Сорочинський кош. отаман, Сосенко Ксенофонт, гр. кат. священик, етнольог, Модест, гал. укр. маляр, Сошенко, Сошинський, Сполітакевич, Ставницький, Ставровецький, Стадник, Стадникова, Станкевич Софія, Старицька Марія, Ст. Софія, Старицька-Черняхівська, Старицький Дмитро, Ст. Михайло, Старосольський, Старух, Старченко, Стафіняк, Стасюк, Стахів, Стахівський, Стебельський Володимир, Ст. Ігнат, василіянин, Стеблин-Каменський, Стебницький, Стекловський, Степаненко, Степанівна, Степанківський, Степовий, Степович, Стеткевич, Стефаник, Стефанович, Стефурак, Стеценко, Стецько, Стечишин, Стешенко, Стешко, Стиранкевич, укр. письм., прав. священик, Стойка, Стороженко, Страхов, Страшкевич, Стрельбицький, Стрипський, Стрілецький, василіян., Стрільбицький, Стронський, Струтинський, Струхманчук, Студинський, Ступницький, Судислав, Судієнко, Судковський, Сулима, Сулківський, Суличич, Суразький, Суслов, Суслова, Суховерська, Суходольський, Суша, василіянин, Сушкевич, Суницький, Сушко, Табінський, Танський, Танчаковський, Танячкевич, Таранушенко, Таранько, Тарасевич, Тарасович, Тарковський, Тарнавський, Тарновський, Твердовський. Ілюстрацій в сім випуску 134, українських діячів 37. Релігійних інституцій три: Служебниці, Студити, Студитки. Гарніші ілюстрації: Софійський Собор в Царгороді, Софійський Собор в Київі, Спудеї на гравюрі, Стокгольм, Суботів, Суезький канал, Сутківці церква з XV. в., Татри.

Невірно опрацьоване гасло „соціялізм“. Не сказано тут найважнішої річи: відношення соціялізму до релігії, до Бога. До релігії ставиться соціялізм негативно, а то тому, бо творці соціялізму не признають Творця релігії і християнства. При тім провідниками соціялізму, особливо в новіших часах були Жиди, здекларовані вороги Християнства, як Маркс, Лясаль, Адлер, і др., котрі ненавиділи християнську релігію, яка одна дає найліпшу розвязку соціяльних противенств. Хто перечить чи не признає Христової засади любови ближнього, той не може успішно братися до полагоджування соціяльних питань, так складно замотаних — і пильно бережених самолюбним поглядом на власність. Автор гасла про соціялізм не знає чи не хоче знати про заходи Церкви, особливо про енцикліку папи Льва XIII. „Рерум Новарум“, і найновішу: Квадрагезімо анно, де є одинока можлива і розумна розвязка соціяльного питання. Всякі Сен-Сімони, Прудони, Енгельси, Маркси, Леніни то — злочинці супроти людства, бо вони вміли лиш розпалити пристрасти убогих, але соц. питання не полагодили, лиш винищили міліони людей. В царстві соціялізму один провідник ненавидить другого: Ленін ненавидів Сталіна, Сталін Троцького і т. д., бо кождий хотів стати деспотом. Не згідне з правдою те, що пише автор гасла соціялізму в УЗЕ, що в християнстві теж містяться ідеї комун. соціялізму. Се затуманювання читачів. Де в християнстві є такі ідеї? В якім уступі св. Письма? Добровільне виречення богацтва — се не те саме, що насильний комунізм, бо християнські засади розподілу богацтв по ідеї Христа (притча про богача й Лазаря) не мають в собі засобу кривавого террору, не лиш забирання чужого добра але й життя людей, як се переводить комунізм. Комунізм забрав всі добра посідаючих, а нужда в тім царстві соціялізму більша для бідних людей ніж була за царизму. Люди не гинули тоді з голоду м і л і о н а м и так як тепер! Отже соціялізм сто разів гірший від панування посідаючих кляс. Панування маючих можна було влекшити при помочі релігії, а тиранства комунізму не дасться нічим направити. Через панування злощасного комунізму, який є вицвітом соціялізму, вигублено на Україні інтеліґенцію і свідоме селянство, а бідніше селянство зроблено рабами. Комунізм — се найстрашніша язва людства і се треба було написати, особливо страшна для української нації. І се треба було написати в українській енциклопедії. Автор сего гасла неслушно написав, що ідеї комун. соц-му є в середньовічному монастирському житті. Бо зовсім інша річ добровільна спільність дібр в монастирі — (так само в середньовічному монастирському житті як і теперішньому) — між людьми перенятих одним духом, одними уставами, одною ціллю, духового усовершення — і шукання вічних дібр, — які має на цілі монастирське життя прияте добровільно, — а що іншого примусове, комуністичне життя на світі, ріжних полів, ріжних поглядів, змагань, уподобань. На світі ніхто не переведе монастирського життя, спільности дібр, послуху і чистоти — отже життя після евангельських рад. Тому комунізм і соціялізація дібр по науці соціялізму се у т о п і я. Вона ніколи і ніде не здійснилася і не здійсниться Навіть терором, хочби яким кривавим! І се треба було зазначити при гаслі соціялізму — і то в імя правди й науки. А так як читати се гасло в УЗЕ. то виглядає, що соціялізм така собі невинна річ, котру можна приймити і нам Українцям. А сеж отруя і то страшна отруя! В часі коли власне соціялісти винищують український нарід таким страшним способом як іще досі ніколи, той нарід має хіба право домагатися від своєї інтеліґенції, щоб йому говорила страшну правду про ту страшну „ідею“ заглади.

При соц. педагоґіці сказано, що вона „навчає як виховати одиницю на корисного члена різних спільнот: родини, громади, народу, держави“. Тут треба було додати, котра соціяльна педагоґіка добра, бо й на радянщині вчать такої педагоґії, і то дітий — 8 до 15 літ, — але та наука в руках здеправованих людей приводить до здеґенерування нації та до цілковитого перевороту поняття добра і зла. Взагалі в соціяльнім понятті в УЗЕ виелімінований чинник релігії, яка одна в силі подати лік зболілому людству.

Лямене став приклонником революції й атеізму, хоч був священиком, умер в нужді, не принесла нічого доброго його соціялістична ідея. Цікаво, що автор гасла соціялізм знає лише Лямене, а не знає Льва XIII і Пія XI, — таж ніякий соціольоґ не має права забирати голосу в питанні соціялізму не перестудіювавши енциклік тих великих папів, котрі студіють і подивляють навіть соціольоґи Жиди і провідники соц. руху, або хочби пояснення до тої справи проф. Л. Гальбана.

Українська Загальна Енциклопедія сшиток ч. 23. гасла: „телеґрафон“ до „Украинско Слово“. Сей випуск відзначається гарною окладинкою. На першій стороні є оригінальна картинка з гарними символічними рисунками: в середині ґльобус а на нім кільце, де лежить Україна. Гарніші ілюстрації такі: Тель Авів, передмістя Яфи, Кирило Терлецький, Терремари в Полінезії, П. Тетеря, П. Тичина, М. Тишкевич, Тіціяна: Земна й небесна любов, портрет Архімандрита о. Д. Ткачука, Токіо, Тома Аквінський св., Ст. Томашівський, торг. частина Торонто, тортури, Трієст, Тукан, турнір. Сей випуск коротший як попередні. В 5. зшитках увійде матеріял про українознавство.

Пропущено в сім зшитку холмського епископа Івана Тарашкевича. Се був перший епископ зі світського духовенства, ур. 1793 р., вчився в академії Замойській. Скінчив фільософію, теольоґію і права у львівськім університеті, був професором, відтак ректором семинарії, каноніком а 1843 белзським епископом. Був добрим епископом. Помер 1863. Нема також Тимофієвича, що завоював Сибір. При Тискиневичу, коз. ватажку, належало згадати, що він 1613. втопив у Дніпрі василіянина Ант. Грековича, офіціяла митр. Потія. Грекович обняв був вже монастир видубицький в Київі і поширював унію; він перша жертва діла унії.

Гасло Теодіцея неясно виложене. Теодіцея се не лише „рел. філ. наука, що доказує можливість істнування Провидіння й божої справедливости поруч зі злом і терпінням“, але наука така як і теольоґія, лише доводить істнування Бога природними чи фільософічними доказами без доказів обявлення і традиції. Ляйбніц писав про доброту Бога, про свободу чоловіка і про початок злого, а свою працю назвав не теольоґією але теодіцеєю.

При Тисаровськім треба було подати, що він присягнув на унію але хитро, щоби лише стати епископом, а потім перейшов назад на православіе. Про нього писав нунцій Торрес. Тисаровський се шляхтич зпід Жидачева, вірний тип хитрого Малороса. — Тихонівці се не лише приклонники рос. патріярхату над Україною, але і в Росії. Се приклонники патріярха Тихона проти синодальних і проти самосвятів та всяких розділів у православію. І на Україні є Тихонівці, хоч вони добрі Українці. Тихонівці се репрезентанти освободження Церкви від цезаропапізму. Нема гасла: Тихо Браге славного астронома. При товариствах не подано: Тов. св. Йосифа українських служниць у Львові. Се товариство заснувало ОО. Василіяни і воно має свій власний дім при ул. Руській ч. 10. Нема Тов. св. Андрея. Пропущено також гасло: Тольді, історика мадярської літератури. При Торках подано, що вони були „притиснуті“; ся форма у нас не уживається, ми маємо на се слово форму „притиснений, припертий“. Неправильно ужита форма „узим-

ку“ замисть: в зимі, зимою. То льокальна форма, у нас не уживана. На Україні пишуть деколи „у зімку“ але і се неправильно. При гаслі „Троянда“ пропущено Т. При Ужгороді не подано, що там є Василіянський монастир і друкарня, в якій випечатано вже богато українських книжок.

Не розумію, чому Редакція назвала Згромадження СС. Служебниць „Обединанням“. Установа СС. Служебниць має правно канонічну назву: Згромадження, Конґреґація в протиставленні до назви: Чин, що іншого означає італійське слово Ля Конґреґаціоне — а що іншого Лє адунанца — обєднання. Проти цього можуть СС. Служебниці запротестувати. Назва Обєднання має зовсім інше значіння, злука партій, ґруп в одно моральне тіло. Згромадження СС. Служебниць становить одну цілість моральну зложену з одиниць а не з ріжних партій, ґруп чи секцій. Обєднання се поняття політичне, як прим. Ундо чи якесь подібне обєднання людей з ріжними орієнтаціями. В монашім Згромадженні не може бути мови про ріжні орієнтації чи світогляди. Тут є лиш одна ідея, одна ціль виткнена правилами чи уставами дотичного Згромадження або Чина. Неправильно пише УЗЕ слово „манах“, воно в мові грецькій, латинській, французькій, італійській, німецькій і інших має „о“, не „а“ в корени. Се русицизм, бо Москалі читають слово монах „манах“, тому що на „о“ в слові монах не паде наголос. Таксамо неправильно заступати слово монах виразом чернець, хоч його деколи уживається. Пишучи поважно, повинносся писати монах, а не чернець, або черниця. Чернець це синонім монаха, але на другім місці.

О. М. Каровець ЧСВВ.

НОВІ ВИДАННЯ

PROBLEM UKRAIŃSKI. Napisał dla duchowieństwa i świeckiej inteligencji narodu ukraińskiego Grzegorz Chomyszyn, Biskup Stanisławowski. Tłómaczenie z oryginału ukraińskiego, zamieszczone z upoważnieniem autora, w XXIX i XXX Tomie (marzec i kwiecień = maj 1933) miesięcznika „Nasza Przyszłość“. Warszawa — 1933. Ст. 112 вел. 8⁰.

Се перша більша праця українського автора в польській мові про наші справи від часу війни. Нема сумніву, що таких праць у чужих мовах придалосяб нам як найбільше, особливож в мовах наших сусідів. Заінтересування чужих нашими справами можемо викликати тільки ми самі. На жаль, у нас все було мало зрозуміння ваги такої праці.

Інж. Д-р Е. Томашевський — ПТАХОМЯСАРСЬКИЙ ПРОМИСЛ. Підготовання мясної птиці в господарстві, кооперативний збут, вигодування та перерібка на мясо. Бібліотека Сільського Господаря ч. 97. Накладом Кр. Госп. Т-ва „Сільський Господа“ Львів 1933. 16⁰ стор. 112, малюнків 25. — Гроші в продажі яєць і домашньої птиці се одно з головніших жерел доходу наших селянських господарств. Популатність птахівництва залежить від уміння витворювати дешево продукти відповідаючі вимогам ринку та від доцільного зорґанізування збуту. Цим справам присвячена книжка Др. Томашевського, що охоплює цілість праці від підготовки домашньої птиці в господарстві аж до перерібки її на мясо в птахомясарні. Наші кооперативні організації щойно започаткували кооперативний збут живої птиці, але справа організовання збуту битої птиці, себто вже переробленого продукту стає все більше пекуча. Тому ся книжка появляється якраз на часі і виповнює бракуюче сторінку в нашім птахівничім промислі. Подібної праці не мають і наші найближчі сусіди. В книжці Др. Томашевського докладно списано, що треба розуміти під столовою птицею, яким способом птицю в господарстві треба виховати і підготовити, як зорґанізувати постачання птиці до кооперативної птахомясарні. Крім того книжка знайомить з технікою годування всіх родів птиці та подає техніку переробления птиці на мясо. Текст доповнює аж 25 малюнків. Книжка потрібна для господарів і для працьовників кооперативних організацій, що працюють з птицею. Придасться вона й агрономам в їх праці на селі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ЗАКАРПАТТІ застановляються над заснуванням нової української політичної партії, яка булаб цілком незалежна від чеських партій і виразно зазначувала національний український характер в назві і програмі.

„СЛОВО ПОЛЬСКЕ“ в кореспонденції з Варшави пише в острім тоні, що Польща поборює і буде поборювати пакт чотирьох, бо він установлює перевагу чотирьох великих держав.

В ПРАЗІ відбудеться конференція Малої Антанти. Одна з головних точок нарад утворення Економічної Ради Малої Антанти.

КАНЦЛЄР АВСТРІЇ Дольфус виголосив промову звернену проти „аншлюсових“ виступів берлінського уряду. Дольфус підчеркнув з натиском, що Австрія хоче бути дальше незалежною державою.

БРІНІНҐ, б. канцлєр Німеччини, вибраний головою катол. партії Центра. (Потверджується вістка, що гітлерівська влада ніколи Брінінґа не арештувала, а увязнений тільки його іменник під закидом обманства).

КОНФІСКАТА МАЙНА соціялдемократичної партії й вязнення соціялістів у Німеччині триває дальше.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА пише, що відновлений договір чотирьох великодержав не допустить до поділу Европи на два ворожі табори, приведе відпруження і запевнить безпеку Франції та дасть моральну сатисфакцію Німеччині.

АНҐЛІЙСЬКА ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ вже злагідніла супроти Німеччини. Сталося це по останній промові Гітлера. Преса підчеркує, що таку промову мігби виголосити і б. канцлер Брінінґ.

ЗІНОВЄВ І КАМЕНЄВ, усунені з комуністичної партії СССР, „покаялися“ і внесли просьбу о приняття їх назад до партії. Зіновєв заявив, що змінє свої погляди під впливом гітлерівського перевороту в Німеччині. (ПАТ).

АНҐЛІЙСЬКИЙ „ТАЙМС“ пише, що СССР рішив продати Манджурії східно-китайську зелізницю. Наслідок того бувби такий: СССР не могтиме боронити Владивостоку, що булоб рівнозначне з кінцем панування Росії на Спокійнім Океані та кінцем японсько-російського конфлікту з того приводу.

ПРЕЗИДЕНТ РУСВЕЛТ заявив, що з огляду на висліди розбройної конференції Америка рішена зменшити свою армію. Офіцирський корпус має бути зменшений до передвоєнного стану. (ПАТ).

МАНІФЕСТ РУСВЕЛТА до 44 королів і президентів у справі зменшення зброєнь адресований також і до СССР на думку урядових кругів не є рівнозначний з признанням СССР Америкою. Одначе це перше дипльоматичне письмо Вашинґтону звернене й до СССР.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖИДИ ухвалили створити міліоновий фонд для поборювання гітлеризму у всіх краях. „Джойн Дістрібуейшен Коміті“ почав збірку 2 міліонів долярів на допомогу Жидам. Інша жидівська орґанізація веде таку саму акцію збірки півтора міліона долярів на фонд оборони жидівських прав.

ПЯТЬ МОНҐОЛЬСЬКИХ КНЯЗІВ з провінції Чахар прибуло на літаку до столиці Манджурії, щоб її правителеві Пу-Ї висказати бажання зближення Чахару до Манджурії.

ЯПОНСЬКА АРМІЯ ЗАНЯЛА ПЕКІН, столицю Китаю. Сей факт має надзвичайно велике значіння для устійнення будучого порядку Азії та для евентуальної реставрації монархії.

НОВИНКИ

Знижка цін. Фабрика свічок **Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і СКА,** спілка з обм. пор. Львів 15, вул. Окружна 108а **обнизила дуже поважно** ціни на свої вироби. На літо поручає свічки марки „С“ і „В/2“. Наші свічки воскові „В“ і „ВВ“ як відповідаючі вимогам літурґічним поручив Митрополичий Ординаріят. Жадайте цінників. 102 1—3

Церква св. Трійці в Жовкві з 1601 р. і монастир ОО. Василіян у Крехові признані історичними памятками. Вони підлягають охороні на основі приписів про охорону історичних памяток.

В середних школах Польщі впроваджуватимуть постепенно однострої. В 1933/4 році будуть обовязувати приписані шапки і берети. На блюзках і маринарках мають бути зазначені на щитиках краски даної школи з відповідною буквою і числом. З початком 1934/5 обовязуватиме вже однострій, в 1935/6 будуть введені однастайні плащі. Докладний опис однострою находиться в останнім Дневнику Законів Мін-ва Освіти.

Кінець шкільного року в народних і середних школах буде сего року 14 червня.

Клопоти з весклями. Дня 1. мая ц. р. заведено в цілій державі нові векслеві блянкети. Та від того часу минає місяць а в Теребовлі нема ані старих ані нових блянкетів! Через те терпить господарське життя. Люди мусять бігати з чистими блянкетами (кусниками паперу) до уряду скарбового й остемпльовувати чистий папір.

Т-во Опіки над Українськими Емігрантами у Львові відбуло свої загальні збори. На зборах вибрано новий виділ. Головою товариства знов став дир. М. Заячківський, секретарем д-р А. Говикович.

Українське Т-во служниць в Стрию купило коло церкви мурований дім за 650 долярів. В тім домі буде приют для служниць, бюро праці й дешева кухня. Коло купна того дому поклала заслуги головно п. О. Бачинська.

Господарський Зїзд у Варшаві тривав три дні (18, 19 і 20 с. м.). Виголошено ряд рефератів на теми фінансові й валютові, про внутрішні та закордонні кредити, про парцеляцію й комасацію, про продукцію і збут землеплодів, про безробіття, суспільні обезпечення і т. д. Принято ряд резолюцій. Сей зїзд орґанізував ББВР.

Студент Ст. Нич, що хотів виконати замах на поліційного урядника у Львові, не стане перед наглим судом, тільки перед звичайним. Внаслідок пострілу в голову він має спараліжовані ноги.

Письменна матура з теребовельській гімназії. Дня 22. травня с. р. відбулася в тутешній гімназії письменна матура. Перша задача була історична. Були три теми. З Українців писало задачі матуральні 5-ох хлопців і дві панни.

Кружок „Рідної Школи“ в Раві Руській заснував на селах 11 кружків в останньому звітовому році. Всіх кружків в Равщині 15. Членів у кружках 886. Кружок в Раві Руській удержує захоронку. В ній є 50 дітей. В мин. році в Василеві Вел. і в Піддубцях були діточі садки.

Фотоґрафії будуть... оподатковані. Один з львівських часописів пише, що міродатні чинники в пошукуванні за новими жерелами доходу роздумують над введенням податку від фотоґрафій. Податок побиралиб фотоґрафи при замовленнях. Річ ясна, що коли се наступить, люди будуть як найменше фотоґрафуватися й ще оден стан буде зруйнований.

Звичайне Загальне Зібрання Т-ва Українських Бібліофілів відбудеться 3. VI. в 18 год. в Бібліотеці Наук. Т-ва ім. Шевченка. Участь усіх членів обовязкова. Гостям раді.

День Українського Спортовця відбувся 21 с. м. у Львові, Перемишлі, Стрию та Золочеві.

Пошесть плямистого тифу вибухла в Снятинщині. В богатьох селах Снятинщини замкнено школи. Огнище пошести находиться в Любковичах.

Суд в Самборі засудив робітника зі Стебника 24-літнього Михайла Лабавку на 3 роки тюрми за співучасть в нападі на банк в Самборі. Засуджений признався, що нападу доконав в серпні 1931 р. разом зі страченими Біласом і Данилишином.

В Апеляційному Суді в Люблині була розправа проти Косача і тов., обвинувачених в приналежності до УВО. Присуд такий: Косач 4 роки вязниці, Онишкевич і Маркевич 3 роки, прочих 5 обвинувачених **засудили** на півтора року вязниці. На першій розправі всіх обвинувачених засуджено на рік вязниці з приміненням амнестії.

Цікавий процес ведеться в Варшаві проти інж. Рущевского, що вів будову Ґдині. Прокуратор закидає йому і товаришам, що з 5 міліонів зол. призначених на розбудову Ґдині, вкрали 1 міліон.

Злодії обікрали церкву в Добрянах коло Стрия.

Тічні вовків появилися в північній частині ковельського повіту. Вовки заходять навіть до сіл і спричиняють великі шкоди.

В Ковлі занедужала учениця народньої школи Марія Михалевич на діточу пошестну недугу Гайне-Медіна.

Божевільних в Польщі є тепер 14.414. В західних воєвідствах є 49 проц. божевільних, у східних 2 проц. Між умово хорими є аж 22 проц. Жидів.

На виставі в Шікаґу буде в українськім павільоні відділ західноукраїнського мистецтва. Беруть участь наші мистці зі Львова, Парижа, Праги, Берліна. Також артист-різьбар О. Архипенко виступить зі своїми творами. Видають короткі публікації про українське малярство, різьбу, ґрафіку та народне мистецтво.

Цукор з дерева. В Мангаймі в Німеччині відкрили першу фабрику, в котрій вироблятимуть цукор з дерева системою проф. Бергіюса. Дерево мелеться наперед і піддається діланню квасу. Тим способом дістається пастівний цукор. Його можна відповідним чищенням перемінити на звичайний цукор. Ріжниця в ціні буде велика. Таких фабрик побудують в Німеччині більше.

Еспанські професійні союзи оповістили ґенеральний страйк, котрий не вдався. В Мадриті прийшло до кривавих бійок між студентами. Університети замкнено в цілій Еспанії.

Винищуйте мух! Як множаться мухи, показує ця табличка: 1-е покоління 2 мухи, 2-е — 120, 3-е — 7.200, 4-е 432.000, 5-е—25,920.000, 6-е 1.550,000.000, 7 — 93.312,000.000, 8 — 5.598.720.000.000, 9-е — 335.923.200.000.000. Значить, з одної самиці, що 15-го квітня зложила перші яйця, дня 30-го вересня булоб 336 триліонів мух. Очевидно, колиб птахи й ріжні комахи не винищували їх, то вже тільки пяте покоління від стіп до голови моглоб укрити дитину високу на 1 метр.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

Католицькі орґанізації в Німеччині розвязують постепенно гітлерівці. Недавно замкнули „Дім Ґерреса“, католицький видавничий інститут в Кельні над Реном. Тепер розвязали в Мінхені „Дім Льва“, в котрім містилися всі катол. товариства.

В Німеччині є 5,252.000 безробітних.

Шлюби... через телєфон в Америці. В країні всяких рекордів завели тепер інституцію шлюбів через телєфон. Наречений, що дуже спішиться, може просто задзвонити до уряду цивільного стану. По занотованні персоналіїв урядник кличе до телефону наречену, потім свідків. По короткім „так“ наречених слідує коротка подяка і світ має одну ущасливлену пару більше.

Ізолятори для умових робітників, що потребують тишини і скуплення духа, винайшли недавно заграницею. Се коркові каски, обтягнені фільцом, з темними окулярами так ошліфованими, що через них видно тільки два рядки друку. В такім шоломі можна спокійно працювати навіть підчас найбільшого гуку машин і людського гамору.

Жнива в 1932 р. По урядовим обчисленням зібрано пшениці в 1932 р. в тисячах сотнарів у львівськім воєвідстві 944.6, в станислав. воєв. 547.5, в терноп. 1.218,6, на Волині 1.446.7, на Поліссі 124.8, разом 4.282.8. В 1931 р. зібрано разом пшениці 8.159.200 сотнарів. В 1932 ржа знищила на половину пшеницю. Жита зібрано: в львів. 2.592.8, в станислав. 1.033.3, в терноп. 2.066.9, на Волині 3.658.9, на Поліссі 1.810.3, разом 11.162.3 (в 1931 р. 10.406). Ячменю зібрано: в львів. 865.9, в станислав. 268.1, в терноп. 1.172.3, на Волині 1.367.6, на Поліссі 273.7, разом 3.947.6 (в 1931 р. 4.612.6). Бульби зібрано: в львівськ. 20.672.3, в станислав .11.755.6, в терноп. 14.252.1, на Волині 14.464, на Полісі 10.643.6, разом 71.787.6, (в 1931 році 74.376.8).

Доляр в приватних оборотах 7.65 до 7.70 зол.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 100.000 зол. на ч. 137605;

5.000 зол. на ч. 89494;

2.000 зол. на ч. 33742, 63205, 128635, 132399;

1.000 зол. на ч. 39442, 43475, 56931, 123064.

Крім сего вильосувано нагороди потішення:

По 1.000 зол. нач. 7271, 7364, 11136, 18445, 19914, 19769, 22823, 28308, 24555, 35985, 61002, 37191, 39704, 46180, 59113, 82214, 91340, 57347, 38167, 76765, 100732, 101937, 111596, 103056, 118899, 122833, 123968, 135900, 133124, 133960, 134262, 135773, 139379, 140763, 144232, 143297, 147640, 150136, 19214, 84225;

По 500 зол. на ч. 33002, 61352, 72849, 121253.

По 400 зол. на ч. 5937, 23612, 62880, 68953, 79434, 83830, 90530, 102687, 130345. —

По 200 зол. на ч. 6943, 23893, 24043, 26148, 41100, 46109, 48706, 61898, 116425, 124515, 134574.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. І. пов.

ОПОВІСТКА. Управа прив. дівочої ґімназії Рідної Школи в Станиславові повідомляє, що вступні іспити до І. кляси нового типу, до II. кл. до кляс IV—VII відбудуться в днях від 14—17 червня 1933. Зголошення приймає Управа ґімназії, Липова 82. 100 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обекти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

К. І. Р.

Кооператива Інжинірських Робіт.

Львів, вул. Льва Сапіги 53. (Тел. 80-88.

(Перестанок трамваю ч. 1 проти політехніки).

ДЕШЕВО І СОЛІДНО:

Виконує: плани, обчислення й контористи всяких будівель.

Випроваджує: у власному заряді будови.

Виконує: всякого рода інсталяції й направи центрального огрівання всіх системів, водотягово-санітарні та електричні.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДОЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909.

КІНА

АДРІЯ: Любов поручника.
АТЛЯНТИК: Під Твою оборону.
КАСІНО: Навчи мене любити.
КОПЕРНИК: Галльо Париж — Галльо Берлін.
МАРУСЕНЬКА: Галльо Париж — Галльо Берлін.
МІРАЖ: Пекло зависти.
ПАЛЯС: Бебі (Анна Ондра).
СТИЛЄВЕ: Добродій людства (Бастер Кітон) і ревія.
УТІХА: В тіни хмародерів.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

1 **Телєфон ч. 60-04.**

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пачталеймон Хитра.

Porto zapłacono
Рік VIII.

ЛЬВІВ --- Lwów
Вул. Підвалє ч.9.
Впр.о.Петро ДЗЕДЗИЦ.

четвер 1 червня 1933.

ПО КОНФІСКАТІ ДРУГИЙ НАКЛАД.
Ч. 39 (637).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Закордоном чверть-річно 1 ам.доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Великий голод на Україні

В Київі бються над помийною ямою.

Паризька преса приносить слідуючий опис очевидця, котрий сими днями виїхав з України: В Київі був я свідком, як голодні люди билися між собою за доступ до помийної ями, в котрій були останки того, що викинено з якоїсь большевицької кухні. В Київі нема вже ніякої торговлі продуктами. Пусті ґрами торгсина (торговельного синдикату). Застановлено видавання харчевих продуктів навіть тим, що мають на те урядові тальони. В Катеринодарі смертельність надзвичайно велика, люди пухнуть з голоду, трупів з улиць вже ніхто не забирає. В цілій Кубанщині голод дійшов до неімовірних розмірів.

Мережковський про большевизм

Одинокий ратунок в релігії.

„Наєс Вінер Журналь" оповістив інтервю з найбільшим сучасним письменником Росії, Д. С. Мережковським. Він сказав: Я думаю, що тільки в одній релігії можлива гребля проти червоного заливу. Горе, коли потік большевизму вийде за границі Росії! Тоді потоне в нім вся Европа...

Союз Народів без грошей

Паризька преса доносить: Союз Народів не має грошей навіть на біжучі видатки. Тій справі присвячено тайне 72 засідання. Вирішено звернутися до держав, членів Союза, з зазивом, щоб заплатили вкладки, бо інакше вся діяльність Союза буде припинена. Стверджено, що майже всі держави Азії й полудневої Америки не платять ані сотика від багатьох літ.

Ґданськ в руках гітлєрівців

У виборах до ґданського сенату віддано 214.550 голосів. З того поодинокі партії віддали голосів (у скобках подано вислід виборів з 1930 р.): гітлєрівці 107.619 (32.457), соціял-демократи 38.210 (49.965), комуністи 14.800 (20.194,) Центр 31.507 (30.230), німецькі націонали 13.595 (25.936), власники нерухомостей 998 (—), молодо-нім. закон 1.277 (6.708), Поляки 6.726 (6.377). Поділ мандатів такий: гітлєрівці 38 (12), соціялдемократи 13 (19), комуністи 5 (7), Центрум 10 (11), Поляки 2 (2), націонали 4 (10), молодонім. закон 2 (2). Всіх послів у ґданськім сенаті буде 72 або 71. В порівнанні з виборами в 1930 р. гітлєрівці здобули три рази більше голосів. Цікаво, що навіть польсько-жидівська преса признає, що сим разом на загал не було ні террору, ні шикан.

Конфіската майна комуністів

Правительство Німеччини ухвалило законопроект про конфіскату всего майна комуністів. Це рішення опирається на 40 статті карного кодексу, яка передбачує конфіскату майна на випадок злочину. Діяльність комуністів уважається злочином державної зради, тому конфіската їх майна узасаднена.

Голяндія загрожена

Як відомо, великі й колись дуже богаті кольонії Голяндії мають вісім разів більше населення ніж Голяндія й 50 разів більше землі. Головні продукти тих кольоній, з котрих Голяндці мали досі великі доходи й богацтва, се: кавчук, чай і цукор, дальше кукурудза, копра, риж і тапіока, як також цинк. Ціни на всі ті товари сильно впали. Деяких товарів рішучо не оплачується вже продукувати. Нпр. продукція 100 кґ. цукру коштує в голяндських кольоніях 8 до 9 ґульденів, а продати той цукор можна на Сході в Азії за 5.50 ґульденів, а в Европі лише за 2.70. Зі 179 прегарно уряджених цукроварень станули вже три четвертини, бо запаси цукру великі, а надії на відзискання давних ринків збуту нема. Японія, британська Індія й Китай мають уже власну продукцію цукру. Супроти того богаті голяндські кольонії зачинають упадати, податки майже не впливають, робітники в крайній нужді, бо їм платять тепер 12—15 центів денно (45—50 польських ґрошів), робітницям 7—9. Тисячі білих безробітних в нужденнім стані. Сам їх вигляд підкопує повагу білих панів у місцевого населення. Таким чином економічна кріза загрожує саму Голяндію.

Зневага цвинтаря

при відслоненні нагробника І. Франка.

Один з наших поважних віком громадян, котрий особисто знав пок. Франка, пише: З цілої імпрези відслонення нагробника Франкови найбільше вражіння викликав факт, що поклонники Франка метали камінням в людей на цвинтарі навіть під самим памятником в часі торжества та поранили невинних дівчат і дітей. Річ ясна, що зневаження кладовища заслугує на осуд всеї нашої суспільности з причин релігійних. Тільки одні приклонники Франка не мають ніякого права обурюватися на тих молодих націоналістів, бо Франко ніколи не надавав релігійним обєктам якогось особлившого значіння й ніколи не осуджував ніяких демонстрацій. Отже в світлі Франкової науки бійка на цвинтарі або навіть в церкві нічим не ріжниться від бійки на торговиці, на толоці, в лісі або на публичній дорозі. Якраз корм, який становили атеїстичні твори Франка, дає стилевих „борців" в роді тих, що кидали каміннями на цвинтари, бо „вічний революціонер, дух, що тіло рве до бою", рве се тіло всюди, без огляду на те, де воно стоїть. А балакати про сльозаву туманність на підставі творів Франка (котрий недвозначно клив собі з вродженої делікатности навіть свого довголітного товариша, Павлика), свідчить про цілковите незрозуміння духа аґітаційних і теоретичних творів Франка.

ЧИ ДУМАЄТЕ ПРО СВОЮ БУДУЧНІСТЬ?

Коли так, то складайте свої ощадности в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ПРЕДТЕЧА БОЛЬШЕВИЗМУ

Іван Франко й українська суспільність на тлі його нагробника.

Горе народам, котрих провідна верства навіть на тлі нагробників своїх працьовників ширить неправду. Отже ми хочемо сказати правду на тлі нагробника Івана Франка. Не вперше се робимо, бо наші погляди на творчість і значіння світогляду Івана Франка були висказані ясно і виразно в отсих статтях „Нової Зорі": 1. Католицизм і атеїзм (Будуємо нагробник Франкові), стаття о. М. Карівця ЧСВВ в ч. 539 „Н. З.". — 2. Світогляд Франка (Чи може наш нарід приняти його культ?), стаття д-ра Осипа Назарука в. ч. 543 „Н. З.". — 3. Довкруги культу Франка, статейка тогож автора, тамже. — 4. Чи добре булоб у молодь вщіпити культ Франка? Стаття тогож автора в 545 ч. „Н. З.". — 5. Що переймають з творів І. Франка? Допис о. Льва Бурнадза з Сільця, п. Єзупіль в ч. 546 „Н. З.". — 6. Де правда? (З приводу поширюваного „Ділом" культу Франка), стаття о. Марка Гіля в ч. 554 „Н. З.". — 7. Як то було зі сповідю І. Франка, лист о. Т. Галущинського ЧСВВ. в ч. 556 „Н. З.".

В тих статтях і дописах виказано недвозначно, що пок. Іван Франко, визначний український письменник, котрому ніхто не відмовляє його заслуг в українськім письменстві й науці, був і до смерти остав атеїстом, безбожником, уважав ширення безбожности своїм обовязком і своєю заслугою, дійсно ширив безбожність і помер нерозкаяний. Супроти того християнський, католицький нарід не може приняти і ширити культу такого письменника і то під загрозою власного розкладу.

Відтоді не богато часу минуло і наша суспільність мала нагоду побачити новий прояв ширеного серед неї культу Франка, а саме з приводу відслонення його нагробника на Личаківськім кладовищі у Львові дня 28 травня 1933 р. Вже передтим вся українська преса з виїмком католицької зачала вмовляти в нашу суспільність, що „28 травня в с е (!) українське громадянство віддасть поклін Франкови". (Гл. пр. передовичку „Діла" ч. 131). По такій пресовій підготовці посипалися відповідні публичні заяви ріжних управ і виділів наших навіть загально-національних орґанізацій, фахових товариств, жіноцтва, молоді і т. д. Згадаємо більше характеристичні. І так Орґанізація Українців міста Львова візвала всіх своїх членів, щоби 28. V. обовязково взяли участь у святі відслонення нагробника Франкові. — Управа УТТ (Українського Технічного Товариства) візвала прилюдно своїх членів, „взяти масову участь у відкритті нагробника". — Головна Управа великої та в цілім краю поширеної орґанізації нашого жіноцтва заявила офіційно в пресі, що „ціле"(!) зорґанізоване українське жіноцтво „бере участь у відкритті нагробника" Франкові. Підписали ту за-

яву посолка п. Мілєна Рудницька і п. Луньова. — „Наш Клич“, котрий вів таку кампанію проти свята „Українська Молодь Христові“, оповістив отсей зазив: „Отсим взиваємо все Українське організоване Студенство взяти участь у святі відкриття памятника Іванові Франкові, що відбудеться 28 травня ц. р. на Личаківському цвинтарі. Про час і місце збірки групи учасників-студентів подасться окремо до відома Студ. Товар. у Львові. — Льва-город(!) 22 травня 1933. — Студенська Репрезентація“. — Виділ Філії „Просвіти“ у Львові оповістив у 128 ч. „Діла“ комунікат, у котрім пише: „У святі (відкриття нагробника) возьмуть корпоративну участь обовязково всі львівські читальні“. — Та найцікавішу штуку зроблено зі школами й захоронками Т-ва „Рідна Школа“ зі Львова і з краю. Канцелярія Головної Управи Рідної Школи розсилала передтим прохання до преси, щоб помістити зазив на велике свято молоді шкіл і захоронок зі Львова і з краю, котре відбудеться 28. V. на площі Сокола-Батька при звуках дутої орхестри й веселитиме наше око й радуватиме наше серце. В тих реклямових оповістках, які одержав і наш орґан, не було ніякої згадки про те, що свято шкіл і захоронок Рідної Школи стоїть або стоятиме в якімнебудь звязку з іменем Франка. Тимчасом „Діло“ з неділі 28. V. в ч. 135 реклямує те саме свято шкіл і захоронок „Рідної Школи“ виразно як „закінчення Франкового свята у Львові“. Отже виходить таке, що або канцелярія „Рідної Школи“ уповажнила „Діло“ реклямувати так, або „Діло“ без дозволу позволило собі так поступити. Очікуємо в тій справі заяви канцелярії або Головної Управи „Рідної Школи“, бо ми, католики, даємо жертви на Рідну Школу і маємо право знати, чи Управа тої загально-національної інституції вживає свідомо нашої невинної молоді до ширення і скріплювання культу атеїста, чи на се позволив собі тільки якийсь приклонник Франка в „Ділі“ без відома Управи Рідної Школи*).

Програму відкриття нагробника Франкові принесла також радянофільська „Українська Думка“ в ч. 20 з 27. V., очевидно в цілі заохоти комуністів, щоб і вони взяли участь в тім святі поета, котрий був найяркішим предтечею большевизму. Рівночасно в большевизуючих орґанах появилися відповідні статті й атеїстичні вірші Франка. Не може бути ніякого сумніву про те, як страшно ділають атеїстичні вірші Франка на душу і мораль нашої молоді, особливо коли їх ширять під акомпаніямент найбільших і „всенародних“ кадил і буквально без ніяких застережень тай ще кадил в орґанах, котрі дуже недавно тому реклямували свято „Українська Молодь Христові“. Які вірші Франка ширили і тепер ширять між нашою молодю й народом, видно нпр. з Франкового „Монольоґу атеїста“, котрий зачинається такими „побожними“ думками:

Нема, нема вже господа на небі!
Немає творця ані самодержця,
Нема того, що всемогучим словом
Усе з нічого вивів! Наче тінь
Велика залягав він світ цілий,
Тьмив мозки людські сотні тисяч літ,
Стискав серця залізними кліщами
Трівоги, шарпав душі, кров хлептав
І теплу пару різаного тіла
Хапав в неситі ніздрі! Мов опир...

І так далі і так далі, несмачні, нестетичні, жахливі богохульства в віршованій агітаційній прозі, яка тепер має великий попит у московської чрезвичайки. Або такі віршовані агітки Франка:

Наша ціль людське щастя і воля,
Розум владний *без віри основ*
І братерство велике, всесвітне,
Вільна праця і *вільна любов*...
— — — — — — — —
Не моліться вже більше до Бога!...

Такі Франкові погляди і думки на справу, яку великий німецький мислитель Гете називає найважнішою справою всего людства, на справу віри і безвірства! І не можна думати, що такі погляди мав Франко тільки в якімсь однім періоді свого життя! Бо він так пише про свій атеїзм:

Не чоловіка Бог, лиш Бога чоловік
З нічого сотворив — в сих словах
Лежить здобуток весь мові праці,
Науки й думки. В них Америка
Моя і з ними перейде в потомність
Імя моє.....

Значить — свідоме і повне заперечення Бога, релігії і всего, що з ними звязане, в першій мірі спертої на релігії моралі, підвалини життя і розвитку кождого народу. Свідоме і з притиском зазначене підчеркнення того, що з усеї праці свого життя власне і передовсім ширення атеїзму вважає Франко головним і свідомо хоче, щоб під тим знаком перейшло його імя в потомність. Не дивота, що большевики уважають Франка предтечею большевизму в руйнуванні всякої релігії та що большевицький уряд ще в 1926 р. визначив 25.000 долярів на будову памятника Франкові. Повстає хаос довкруги культу Франка, в котрім большевики говорять правду народови, що Франко був пропаґатором атеїзму до кінця свого життя, а наші націоналісти говорять і пишуть неправду, заперечуючи се або промовчуючи.

Чи верх того страшенно шкідливого хаосу не повстає аж тоді, коли знайдуться й такі духовні, що йдуть на руку націоналістам і всупереч виразній забороні Церкви правлять Служби Божі й панахиди над свідомим богохульником, — вирішення лишаємо Церковній Владі.

Ніщо так не причиняється в народній масі до руйнування в ній усякої пошани для релігії та Церкви як закривання перед народом правди про духове обличча народних діячів. Та правда все виплине на верх і все знищить повагу тих, котрі її топтали й хаос викликали.

Отже, подумає може дехто, що робити? Чи Франко не був визначним письменником нашої землі? Чи не оставив по собі слідів своєї праці на всіх областях нашої національної творчости? Чи можна це скрити перед нашою молодю?

Відповідаємо: Франко був визначний письменник нашої землі й оставив по собі сліди своєї праці майже на всіх областях нашої національної творчости. Сего не можна скривати і не треба скривати ні перед молодю, ні перед суспільністю взагалі, але треба тій молоді й тій суспільности при кождій нагоді говорити й писати правду про те. А правда виглядає так: В діяльности Франка є річи пожиточні, але є й дуже шкідливі. Найшкідливіший прояв його діяльности се ширений ним атеїзм. Під тим оглядом Франко був предтечою большевизму, найстрашнішої руїни, яку знає історія людства. А що Франко був письменник впливовий, отже його погляди заважили на поглядах інтеліґенції й народа всеї України, як перед так і за Збручем. Атеїстичні погляди Франка скріпили свого часу большевизм і причинилися до заливу ним України. Тому Франко є і буде співвідповідальний за моральну й фізичну руїну України. Коли від півночі йшли на Україну большевицькі безбожні сили, щоб окупувати її, не один молодий Українець, що перенявся всім світоглядом Франка, і в тім його атеїзмом, почувши, що большевизм се також атеїстичний рух, пристав до наїздників свого Рідного Краю, думаючи, що добре робить, бо треба скріпити тих, котрі хочуть „освободити людство“ і в тім людстві також україн. нарід від усяких „забобонів“, в тім і від усякої віри в Бога. Так світогляд Франка був водою на млин большевизму і найстрашнішого поневолення України, яке взагалі відоме в її історії. Сегодня вже богато української молоді, заведеної гірко большевизмом в її надіях, скінчило самоубийством під большевицьким ярмом і тої причини лунає невтишимий плач не в одній українській родині. Се не значить,, що ми зле оцінюємо всю працю Франка, але се значить, що Франко ніколи не може бути поставлений на педестал всенародного провідного ума, хіба що наш нарід мавби на цілі сам себе довести до розкладу й самоубийства. А вже найстрашніша се поява, коли з нутра суспільности йде успішний напір на одиниць з духовенства, щоби й воно причинилося до поширення культу богохульника таки в церквах, при церковних вівтарях! Колиб такі одиничні випадки зачали множитися, то се бувби певний і нехибний знак, що наш нарід летить у пропасть, з якої ніяка сила не вспіє його вратувати: бо нема ратунку для таких народів, які самі не хочуть жити й затроюють одиноке жерело, котре моглоб їм дати моральне уздоровлення й моральну силу перетрівати тяжкий час проби і покути.

Таке наше становище до культу імени Франка як всенародного культу, в котрім малиби брати участь також католицькі священики. Воно згідне з приписами Церкви*) і з добре зрозумілим інтересом української нації. Хто здібний до думання, нехай думає, щоб колись не було за пізно, — і то вдруге за пізно за памяти тих самих людей... А. Ч.

*) Missae sacrificium offerri non potest pro iis, qui extra unionem externam cum ecclesia catholica defuncti sunt: pro his enim ecclesia non orat et publice orare prohibet, quia illos externo suo iudicio tamquam damnatos habet. Ad hos referuntur: Infideles, haeretici et schismatici. — H. Noldin S. J. „Summa Theologiae moralis“, Tomus III: De Sacramentis. Editio quinta. Oeniponte. 1904. Ст. 200.

*) Такий сам заголовок як в „Ділі“ появився над оповісткою „Рідної Школи“ в „Новім Часі“ ч. 117 з 28. V. с. р., а саме: „На закінчення Франкового Свята“. Се число „Н. Часу“ побачили ми аж по написанні сеї статті. Трудно припустити, що редакції двох орґанів, котрі не живуть в найлучшій згоді, змовилися між собою, аби над комунікатом „Рідної Школи“ дати якраз такий сам наголовок. Отже виходить, що то канцелярія або Головна Управа „РШ“ позволила собі на таку штучку.

Америка зриває з невтральністю

і годиться взяти активну участь в забезпеченні мира.

На засіданні головної комісії конференції для розброєнь в Женеві представник Америки Н. Девіс зложив отсю заяву американського уряду: 1) Правительство Америки годиться обмежити своє узброєння нарівні з іншими державами. Розброєння повинно бути переведене постепенно. Кожда держава повинна мати лиш тілько збройних сил, кілько потрібно для вдержання ладу внутрі держави. 2) Америка готова співпрацювати над забезпеченням мира. На випадок конфлікту Америка разом з другими державами візьме участь в нарадах, що мають привернути мир, зокрема в определенні нападаючої держави і тих кроків, які проти неї треба буде примінити. 3) Америка висказується за постійною контролею збройень. Її має вести окрема комісія. 4) Розброювання треба зачати негайно.

Убивши своєю гордістю свою релігію, людина віру в Бога заміняє вірою в себе і свою чудодійну силу — іншими словами: містицизм релігії вона заміняє містицизмом магії. (Вячеслав Липинський: Релігія і Церква в історії України).

Кривавe відкриття

НАГРОБНИКА ІВАНА ФРАНКА.

Дня 28 травня с. р. відслонено у Львові на личаківськім цвинтарі нагробник І. Франка. Артист-різьбар Сергій Литвиненко зробив памятник, що представляє каміняра з молотом як розбиває скалу.

Очевидно, артистови казали виконати такий памятник. Тому за те, що той памятник представляє, не можна його критикувати. Та можна і треба критикувати, коли взяти під увагу те, що комітет реклямує відкриття нагробника Франка як загально-національне діло, а постарався о такий памятник, який символізує працю Франка якраз з часу його вузько-партійної клясової діяльности в радикальній партії, а не з часу, коли Франко пішов був значно на право і творив такі поеми, як „Мойсей“, „Іван Вишенський“, „На святоюрській горі“ і т. п.

Коли радикали довідалися, що для звеличання памяти Франка мають відправляти панахиду, виступили з комітету.

В неділю 28 травня о год. 8 рано зібралися коло нагробника Франка на личаківськім цвинтарі представники центральних установ й делеґації з краю. Ред. „Діла“ В. Мудрий, голова комітету, виголосив через меґафон промову та відкрив нагробник. Відтак мішаний хор відспівав „Ви жертвою в бою “ і „Присягу Батави“. Потім зачалася дефіляда перед нагробником, що тривала 80 мінут. Кождий відділ ніс вінок, який складав під могилою.

Звертала увагу дефілююча ґрупа 5-ох евангелицьких пасторів і ґімназія СС. Василіянок, всі львівські читальні „Просвіти“, РСУК і ін. Вкінці перейшли студенти. Підчас дефіляди „Лугів“ дійшло до ще небувалих на тім цвинтари авантур. Студенти-націоналісти спершу бойкотували цілий сей обхід, бо в комітеті та в Академії брали участь т. зв. „угодовці“ з „Діла“ і Б. Лепкий. Аж в послідній тижні студенти зголосилися на впорядчиків. Як виявилося, на те тільки, щоб не допустити Луговиків до дефіляди перед нагробником. Характеристичне те, що почесна чета студентів коло нагробника відійшла підчас промови ред. В. Мудрого і підчас дефіляди Луговиків. Властиво з Лугами „почалося“ ще в четвер 25. травня. По панахиді за С. Петлюру Луговики відходили домів. Ґрупа студентів-націоналістів зачали кричати: „ганьба“, „Ленґі до Варшави“ і т. д. Тоді Луговики моментально обкружили сю ґрупу та добре побивши розіґнали. Знов в неділю рано якісь типи з ножами напали на домівку львівського „Луга“ при вул. Коперника 5, але Луговики прогнали їх добре вилатавши палицями. Отже ґрунт до бійки на цвинтарі був „добре“ підготований. Коли Луговики дійшли в поході до воріт личаківського цвинтаря, студенти-націоналісти збіглися до воріт і заперли їх. При тім підняли пекольний вереск: „ганьба“ і т. д. Тишину личаківського цвинтаря сколихнули крики. Одні казали, що се поліція відбирає вінки, інші що розганяють Луги. За кілька мінут все втихло і похід дальше йшов. Коли Луговики побачили замкнені ворота й почули обидливі вигуки, стиснули палиці і наперли на ворота. Під їх напором не видержали націоналісти і почали відступати, діставши доброго прочухана. Та на поміч націоналістам прийшла поліція, що наперла на Луговиків ззаду ґумовими палицями. Около 20 Луговиків потерпіло від поліцейських палиць. В суматосі один комісар поліції дістав дубовою палицею по голові так сильно, що впав непритомний. Його забрало ратункове поготівля. На щастя притомність лугової старшини довела до того, що Луговики, розіґнані поліцією (тут усі могли переконатися наглядно, чи правда, що істнує „союз Лутів з поліцією“, як горлають деякі типи), зробили збірку та рушили знов чвірками в напрямі воріт цвинтаря. В міжчасі комітет зрезиґнував з „помочі“ студенства. Лад коло воріт удержували вже самі селяни. Коли Луговики ввійшли на цвинтар вдруге, нац. студенти підняли знов пекольний вереск. Зза нагробників посипався град каміння на проходячі ряди Луговиків. Каміння зранило не лище кількох Луговиків, але також інші особи. Між ними дістала в голову великим каменем одна учителька з провінції. Також дістав каменем в голову один жидівський журналіст, що був коло нагробника! Одна частина публики плескала в долоні, друга, не зважаючи на цвинтар, викрикувала ріжні нісенітниці таки під самим нагробником, чим профанувала цвинтар. Один „герой“ ударив в лице Луговичку, селянську дівчину. Також розбили голову якомусь малому Луговикови. Поліція увязнила 12 студентів-впорядчиків, що мали синьо-жовті опаски на рукавах і... каміння в руках („Добрі“ впорядчики!) та відвезла їх автом. Нарешті Луговики перейшли й настав спокій. Але не успокоїлася публика. Ще довго й на цвинтарі й на місті говорили про сей небувалий скандал. Якась старушка-Полька каже: „Браця на браці каменями жуцайом!“ Дуже огірчені були наші селяни. „Бють наших дітей каміням паничі! Тепер як студенти приїдуть до нас на село, то ми їм нагадаєм!“

До сеї братовбийчої боротьби причинилася найбільше націоналістична преса, що збаламутила значну частину нашої суспільности. Коли всі народи й держави звертають велику увагу на фізичне виховання молоді, то в нас поборюють „Луг“, корисну спортову орґанізацію нашої міської і селянської молоді, поборюють з завзяттям гідним красшої справи.

Люде, що опускали личаківське кладовище, а передтим були на святі УМХ, мимохіть порівнювали поважне релиґійне свято з сею кривавою і крикливою імпрезою.

Невдатний наступ ОУН

на Український Науковий Інститут в Берліні.

„Ілюстровани Курєр Цодзєнни“ в ч. 147 доносить з Берліна: „До управи Українського Наукового Інституту в Берліні зголосився д-р Лерх, представився як делеґат пруського мін-ва освіти й заявив, що має поручення передати управу Інституту Українській Націоналістичній Орґанізації (ОУН). З делеґатом прибуло кілька ґітлерівських штурмовців та відомий представник Коновальця в Берліні, Р. Ярий з другим членом ОУН Чучманом. Як відомо, Український Науковий Інститут находився досі під виключним впливом ґетьмана Скоропадського. П. Скоропис-Йолтуховський, близький співробітник Скоропадського, запротестував проти цего поступування делеґата німецького мін-ва освіти і відкликався до німецького мін-ва загран. справ, бо цей Інститут удержується фондами уряду загран. справ. Інцидент зліквідував спеціяльно висланий урядник мін-ства загран. справ. Він заявив, що міністр загран. справ відкликав зарядження, бо ґруца ґетьмана Скоропадського вповні підпорядкувалася новій політичній орієнтації Німеччини і тому нема підстави передавати Укр. Науковий Інститут ґрупі Коновальця“. — Всю цю вістку треба брати з застереженням. Подаємо її з журналістичного обовязку.

Свято „УМХ“ в Судовій Вишні

В дні 21 травня ц. р. відбулося в Судовій Вишні величаве Свято „Українська Молодь Христові“. Вже скорим ранком почали напливати учасники з Бортятина, Дмитрович, Дидятич, Долгомостиськ, Княжого Мосту, Кульматич, Никлович і інших дооколичних сіл. Отже ще перед Богослуженням парохіяльна церква була переповнена наскрізь. По Службі Божій, на котрій гарно співав мішаний хор із Бортятина, вирушив похід здисциплінованими рядами в напрямі святоспаської церкви. Похід, що начисляв приблизно 5 тисяч осіб, переважно молоді, своєю карністю і красою прапорів та ноші викликав навіть у чужинців подив. Відчувалося, що досі тут такого не було ніколи. Найбільш захоплювала всіх взагалі наша місцева Марійська Дружина, гарних, малих дітей з симпатичним хором. Діти виглядали мов ангели. Веселі та гарно прибрані. Імпозантно випала на самій спаській площі присяга всіх учасників на вірність Христові, що її переведено вчасі проповіді. Вершком Свята була дефіляда перед Найсвятішими Тайнами. На закінчення відбулася в салі „Народнього Дому“ Академія. Поодинокі точки, зокрема деклямації випали бездоганно. Тож і не диво, що ціле Свято залишило нестерті враження великого релиґійного підйому.

Людоїдство на Кубані

В 2909 ч. „Возрожденія“ з 20. V. оповіщено лист з Кубані. З нього подаємо важніші місця: ...„Смертність в кождім місті така, що хоронять не лише без домовин (нема дощок), а просто викопують велику яму, куди звозять опухлих від голоду та закопують. Се діється в місті. А по селах один жах! Там трупи лежать по хатах доки смерід не зверне увагу людей. Нема хліба. В тих станицях, де є риба, люди сушать ости риб, мелять їх, мішають з водою, роблять „пляцки“ і се заступає їм хліб... Ні котів ні псів на Кубані вже давно нема — їх всіх поїли... Зачали пропадати діти. Їх заманюють під тою або іншою покришкою, то просять занести якенебудь письмо. Тоді дітей ріжуть, роблять з них котлети і продають. Топлений смалець продають голодним. Відкрили вже кілька таких орґанізацій. В колодязі найшли кости з людськими пальцями. В пивницях познаходили посолене людське мясо. На окраїнах найшли понад 200 людських голов з золотими зубами, де здіймали їх для торговлі ними. В школах заповіли дітям, щоби самі не ходили, тільки з родичами. Щезають навіть дорослі, більше або менше товсті люди. Коли приїзджає хтонебудь чужий до села, люди збігаються голодні до того дому, де він задержався, ріжуть, тут варять і їдять... В колхозах ніхто не хоче робити, всі з них розбігаються. Вже другий рік, як з піль не збирано, множество мишей і щурів. В ставропільській ґубернії появилася чума. У нас пятнистий тиф, живемо без всяких ліків... — До такого „раю“ довела „прекрасна“ ідея Карла Маркса найбогатшу країну Европи. А наші радянофіли ані руш не хочуть туди їхати з „буржуазного пекла“!

Українським есть і повинно бути все, що осіло (а не кочує!) на нашій землі і що тим самим стало частиною України, без огляду на його племінне чи культурне походження, на його расову чи „ідеольоґічну“ ґенеальоґію. (В. Липинський).

ОПИС ПОХОДУ

в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

7) Йде галицький деканат, іде село Слович і ряд інших сел, яких імен зараз втоми записати не можу. Далі йде деканат Бужський або як пишуть наші „зукраїнізовані“ інтеліґенти „буський“, хоч так можна булоб писати якби те імя походило від бузька-чорногуза, а не від поважного старого імени „Бужеск град“.

Іде Збаражчина з дуже гарною ґрупою дівчат. Збаражчина належить до найбільш поучаючих околиць Галичини: там наші обаламучені інтеліґенти й півінтеліґенти найскорше зачали пропаґувати „рай на землі“, себто соціялізм серед селянства. Пропаґували довго й уперто, але — треба се сказати на славу нашому народови— майже безуспішно. Здоровий інстинкт нашого селянства відпихав його від соціялізму й від „прекрасної ідеї Карла Маркса“ мимо всіх аґітацій. Аж нарешті нове покоління молодих радикалів довело до того, що радикальну селянську партію втягнуло до II-го Інтернаціоналу. Та не даром хтось дотепний сказав, що як тільки наші політики пристануть до когось, то він незабаром завалиться. Так і з тим Інтернаціоналом. Варт було бачити міну тов. Стахова званого „сломом“, у хвилі коли довідався, що в II. Інтернаціоналі нема вже ні одного німецького соціяліста! Не ола мусіла бути також міна тов. Матчака, коли довідався про се. Або бачити міну ґенерального секретаря II. Інтернаціоналу, коли тепер переглядав спис членів і замість німецької соціялдемократичної партії бачить українську радикальну партію „з Галіції та Льодомерії“... Здається, що й найбільший ґуморист не годен придумати такої смішности, яку часом приносить дійсність. І ще є такі люди, котрі кажуть, що тепер сумно жити!

Надійшла орхестра з Дублян, за нею Жидятичі і деканат Яричівський, села Ляшки, Сороки (велика ґрупа), Грибовичі, дівчата як сніг і дуже молоді, в косах як за давних часів. Давидів, Зашків, дівчата з гарними вишивками, Гряда — і кінця не видно. А вже година 2.30 по полудні, отже безперервний похід треває вже півтретя години.

Знов надійшли білі як лелії ґрупи дівчат, але підки вони, не знати. Йдуть безіменно так як ті білі-білі квітки-первістки, що весною прикрашують Галицьку Землю і так скоро минаються як вони. Онде вони вже вдолі і ще здалека білію́ть мов великі полоси чистого снігу. За ними йдуть Підбірці. За ними йде Миклашів, хлопці як оріхи здорові, і гарну ґрупу дівчат виставило те село. Перейшов Залитів і бавлять очи дуже гарні і живі ґрупи дівчат. Йдуть Глишяни і чути сміх, ідуть Коровичі, йдуть Поторільці, йде якась ґрупа невідома а в ній дівчата як писанки і хлопці мов мальовані. Несуть прапор з надписом, але відчитати його не годен, бо зле тримають, кричу до них з балькону: „Та відверніть прапор!“ Вчув се їх хорунжий і зараз відвернув, — але якраз у противний бік. Я хотів йому виложити свій погляд на те, що він напевно походить з племени Дулібів, але не було часу, бо він уже перейшов. Тай ледви чи зрозумівби мене і мою теорію про племя Дулібське, котре як утратило ґлуздя в хвилі коли над ним не стало його родового проводу, так тих ґлуздів не відзискало до сеї пори й не відзискає їх доти аж поки знов не матиме свого родового проводу. Се річ така ясна як сонце на небі.

Йдуть Ляшки, йде Полтва, йде деканат Глинянський, іде Задвіря. А потому надійшла добірно гарна дівчинка, що несла прапор перед великою колюмною хлопців. То зачав іти Рогатин, місто Роксоляни, наймогутнішої в жінок Европи й Азії від старинних віків аж до королевої Вікторії. І побігла думка слідами її ген аж у Крим і на Авретбазар в Царгороді. Ще живуть потомки її: недавно вийшла за між за ґіндуського магараджу одна з праправнучок її, дочка останнього з турецьких султанів і халіфів. Цікаво чи знає вона, як її прапрабабку ґнали Татари від Рогатина степами Панталихи і Чорним Шляхом килімським і Диким Полем ординським... Чоловік тої праправнучки Роксоляни має таке майно, що міґби сеґодня закупити всі українські фінансові інституції в Галичині (навіть якби рахунок виставили йому видавці деяких радянофільських видавництв у Львові), і мабуть не дуже почувби се. А за ґрупою хлопців іде ґрупа рогатинських дівчат, найкраща зі всіх, безумовно найкраща і дуже велика. А потому гарна ґрупа з Золочева з виразною таблицею, за нею біла лявіна дівчат з Сасова, за ними Новосілці й Милятин, Калуш і Долина. Хоч очи вже дуже насичені, та ще спинилися на чудових дівчатах Долинських і пальці втомлені вже близько тригодинним безупинним робленням записок ще записали і підчеркнули особлившу красоту їх.

Перейшли Болехів, Рожнітів і Войнилів, перейшло Перегінсько, перейшла Соломка і надійшла знов якась безіменна та велика лявіна нашої молоді. За нею могутна ґрупа з Николаєва над Дністром, за нею гарна школа УПТ зі Скнилова, тяжкий прапор перед нею несла якась ґрупка дівчинка, що вгиналася під тягаром його — вірний символ усього нашого приватного шкільництва. Як довго воно видержить в лихолітю нашім?

Перейшло Журавно і знов надійшов Львів і надійшло Голоско і ще раз Стрийщина з голосним співом. В поході зачинають сильно переважати мущини. Видно прегарні білі опанчі і знов оживлені дівочі кольори. Йде унівський деканат, перейшов Якторів, перейшов Янів, іде Страдч. На бальконі, котрий уже ґеть був затих, підіймається дискусія, чи має бути Страдч, чи Страдче. Думки учених, як відомо, все поділені, отже були поділені й у сім питанні. Кінець кінців всі згодилися, що імя Страдча походить від „страдати“. Але в поході Страдчан лунав веселий спів і їх дівчата були немов мальовані, всі в гарних вишивках.

Перейшли Отариска, перейшли Вірки Янівські, перейшла Вишенька Велика.

І ще і ще якісь ґрупи йшли більші і менші, та я вже таки не міг більше записувати, бо взяла мене в свої обійми найтяжша зі всіх — монотонність ріжноманітности. Вона знана кождому інтеліґентному обсерваторови, знана з великих музеїв і оживлених довших нарад, коли чоловік нічого не робить, тільки дивиться і слухає, а притім дуже втомиться. Монотонність успокоює тільки тоді, коли вона дійсно монотонна, то значить на морі, на степу і на пустині. Власне тому на тих трох областях виховуються найбурливіші типи людей: вони мають сильні нерви й тому можуть бути бурливі.

Я вже так утомився був величезною одностайністю ріжнородности, що не запримітив навіть того, як переходили ґрупи з моїх рідних сторін, хоч на бальконі, як я потому довідався, звертали мені увагу, що йдуть ґрупи з моїх рідних околиць. Та я вже не тільки не бачив, але й не чув нічого. І навіть не памятаю, щоби хтонебудь говорив мені, що йдуть люди з моїх сторін. З того бачу, що я вже був порядно втомлений. Похід тревав рівно 3 години і 15 мінут.

Останні вражіння, які я з того походу задержав в памяти, були сильветки поліціянтів, котрі йшли при кінці походу і ґрупки босих дівчат: се були очевидно ті, що відбули задалекий шлях пішки або мали тісні черевики і тому розвулися. Такі картини босоногих людей, оскільки ті люди позатим прилично одягнені, все викликають в мені вражіння чогось дуже далекого від звироднення, чогось незіпсутого, здорового і природного, чогось такого, що може ще світ завойовувати. Словом — прольоґ, не епільоґ!

Так, сими останніми слопами схарактеризувавби я весь похід, якби мені хто сказав: Збери в двох словах всі свої вражіння з того походу свого народа.

Прольоґ, не епільоґ.

А. Ч.

В слідуючім числі „Нової Зорі“ зачнемо містити „Думки про расу“ на тлі описаного тут походу, пера того самого автора. — Ред.

Благословення Св. Отця „urbi et orbi“

З приводу свята Вознесення Христового Св. Отець приїхав самоходом до церкви св. Йоана Лятеранського на торжественне богослуження. На богослуженні були присутні м. і. б. еспанський король Альфонс XIII, княжни Беатріче і Христина, представник фашистівської партії, представники військових і цивільних властей, дипльоматичний корпус та величезні маси вірних з цілого світа. По богослуженні Св. Отець з балькону поблагословив „урбі ет орбі“ (ПАТ).

Ґенерал Ґренер в неласці

З Німеччини доносять: Міська рада міста Людвіґсбурґа, в Віртемберґії, де вродився ґенерал Ґренер, б. ґенерал-квартирмайстер цісарських армій Німеччини і міністр війни в кабінеті Брінінґа, ухвалила позбавити Ґренера почесного горожанства того міста. Вулицю, яка досі мала імя Ґренера, переіменовано. Причини такого поведення з Ґренером преса не подає.

В Китаю верне монархія

Великі японські пляни на Далекім Сході.

Московська „Правда“ коментуючи події на Далекім Сході пише: Японія хоче зробити з Манджурії свою кольонію і стремить до контролі над північним й опісля над цілим Китаєм, до здавлення китайського революційного руху та до реставрації в Китаї монархії з цісарем Пу-І на чолі. Тепер Японія стремить до підпорядкування всіх монґольських провінцій через опанування Манджурії. Окупація Пекіну, пише „Правда“, викликала масове обурення та скріплення революційних настроїв в Китаї. (Голодній кумі все хліб на умі).

В. МАРКОВЕЦЬКИЙ

Людські серця і бузьки

I.

Нашорошений стояв на одній нозі в гнізді і бистро розглядався з високого становища на соломяній стрісі вокруг, мов вартівник.

Між шпицями поломаного колеса сиділо їх четверо.

Гніздо кріпке, тай нераз добудовуване й поправлюване, мов хата заможного дуки. У чесній й отвертій боротьбі добув його та держить кріпко в посіданні — він, Чорногузий бузько, довголітний провідник мандрівок у піднебесних просторах... ген у даль сизу і приманчиву.

Підняв дзюб вгору і зично заклекотав. Наче перли по скляному тоці розсипав.

В далеких піль, що стали вже загортатися в прядиво вечірної імли і диму курних хатин, долинув її відзов — Чорногузки.

Оком господаря оглянув гніздо. Поправив ломаку, що занадто виставала з руштування, зазирнув до гнізда воробців у сутерині (у них саме виклювалися крикливі пуцьвірки) — розвернув крила і полетів назустріч Чорногузці.

*

В хаті жило їх двоє — і воно, те третє, в колисці.

В селі — він мав пошанівок.

Була у ньому та плідна міць чорнозему, що множить кинене золоте зерно свідомости та годує голодних. І обіцююча глибінь розораних скиб на озимю, що переказують своє богацтво дужому посівови.

II.

Ніч була тиха і темна.

Аж зійшов місяць і жменями золота посіяв. Та хмарам стало заздро. Пігнали за ним, осотали і скрили у чорних полях.

Ніч причаїлася і ждала.

Селом сунули чорні тіні. Кляли у пітьмі.

Спинилися перед хатою з бузьковим гніздом.

Задзвеніли шибки і ломотом затріщали двері.

А коли вийшов він — кинулися на нього без слова, мов дикі вовки.

Били і копали аж впав на землю. Місили чобітьми. Жінку, що припала з голосінням до колін напасників благати пощади, копали закаблуками в груди.

І били чим попало і куди попало.

У воздусі чманіли пяні випари крови. Ціле змасакроване тіло стало одною великою раною. З грудей катованої жертви прорвалося харчання.

Тоді мовчки висунулися з хати.

Ніч зачаїлася і ждала...

Нароствір лишені двері не спиняли вітру, що грався полумінню лямпи.

Заголосила дитина в колисці.

Встала, взяла дитину на руки і застигла при ньому.

Віддих його чимраз важчий, чимраз повільніший. Кілька судорогів — і зупинився зовсім.

Нове Епископство

І що роблять ще заки його оповіщено.

В „Ілюстр. Курієрі Цодзєннім“ ч. 140 з 22 травня 1933 р. появилася стаття під наголовком: „Рускі Лемки не хочуть українського епископа“, слідуючого змісту: Львів, 20 .травня (Ц). Як доносить староруська преса, відомість про мнимe іменування свящ. Лакоти з Перемишля, епископом у Криниці, що найменше передвчасна. „Земля і Воля“, орґан Рускої Селянської Орґанізації, подаючи сю відомість, пише: Українці уживають смішної методи. Щоби справу іменування нового епископа зпоміж любих для них осіб приспішити, подали самі відомість про свящ. Лакоту до польських часописей, і відтак перепечатали її у своїх письмах, покликуючися на польські джерела. Скоро однак виявилося, що ці певні відомости неправдиві.

Однак варт довідатися, хто сей український кандидат. Епископ Лакота дався пізнати в 1928 р. коли на місії в Милику ,коло Криниці, виголосив політичну проповідь, в якій здеклярувався як запеклий Українець і ворог всего, що руське. Підчас його проповіди богато поважних селян опустило церкву, щоби не слухати його напасти на рускій нарід.

„Земля і Воля“ кінчить свою статтю відомостю, що нарід з деяких сіл на Лемківщині, в яких ще є гр. катол. парохії, наміряє громадно перейти на православіе в разі іменування епископом свящ. Лакоти і що може лучитися, що український епископ знайдеться без овечок, бо нарід знає, що церковним властям йде в цілій справі більше про цілі політичні, як релиґійні.

Щоби брехні дальше не передруковували, прошу ласкаво помістити у Вашім ціннім часописі слідуючу мою заяву: Неправдою є, що Преосв. Григорій Лакота епископом. в Перемишлі, будучи на візитації дня 29. VI. 1928 р. в Милику, виголосив політичну проповідь, в якій виступив як запеклий ворог всего що руске. Зате правда, що Преосв. Григорій Лакота в часі своєї канонічної візитації в Милику виголосив проповідь на тему католицької Церкви, виказував ріжницю між католицькою Церквою та схизматицькою і зовсім не порушував політичних справ ані національних.

Неправда, щоби підчас проповіди Преосв. Григорія Лакоти богато селян опустило церкву, зате правда, що не лише ніхто з селян не опустив церкви, але з увагою і напруженням слухали проповіди до кінця, а по проповіди всі парохіяни з пошаною так горнулися до Преосвященого, щоби поцілувати епископський перстень на руці — що сам Преосв. звертався відтак до підписаного, що мої парохіяни такі чемні.

Натомісць правда, що в часі проповіди Преосв. Лакоти про католицьку Церкву, вийшов з церкви щойно прибувший до села один інтеліґент, однодумишленник „Землі і Волі“ і симпатик схизми та що тут селяни не лише не одобрили його поступку, але сейчас по Богослуженні з обуренням донесли о тім підписаному. Сего підписаний не знав, бо сей інтеліґент стояв коло самих входових церковних дверей так, що парохіяни самі змусили підписаного відповідно зареаґувати.

Неправда, щоби нарід на Лемківщині крім аґітаторів „Землі і Волі“ в случаю іменування Преосв. Григорія Лакоти епископом для Лемківщини думав про перехід на схизму, зате правда, що Преосв. Григорій Лакота тішиться загальною симпатією лемківського населення не лише в Милику і по інших селах, але й у самій Криниці і селяни з Криниці нераз висказувалися, що хотіліби мати епископом в Криниці молодого епископа з Перемишля (бо так Преосв. Лакоту на Лемках називають), що їм знаний з Богослужень і проповідей вчасі відпусту в Криниці на Петра і Павла.

Милик, дня 23 травня 1933.

о. Іван Буґера, парох.

Доля Чорного Моря в напрямах географічнім, політичнім і господарськім то основа української землі, то передумова розвитку цілої України. (Стефан Томашівський).

З вистави образів О. Кульчицької

Страсти.

Україна—Німеччина—Анґлія

Справа України рішає про заграничну політику СССР.

„Соціялістическій Вестнік“ приніс дослис з Росії такого змісту: На верхах комуністичної партії кипить тепер жорстока боротьба в справі двох основних проблемів загр. політики: І. Орієнтація на Німеччину, чи на Францію. 2. Політика на Далекому Сході. Переважають такі погляди: СССР не може рівночасно мати конфлікт з Німеччиною і з Японією. Поки істнує загроза від Японії, треба лявірувати в відношенні до гітлерівської Німеччини. В тій трі треба використати прихильне большевикам становище Франції. Та не вільно бути наївним і не вільно дурити себе, що Франція, котра не хоче вже воювати за свої власні інтереси, піде на війну за інтереси СССР. Ще більше двозначне становище Анґлії. Правда, вона тепер холодно зустріла плян гітлерового представника Розенберґа, щоб відлучити Україну від СССР, але се становище Анґлії скоренько зміниться, якби тільки військо Гітлера заняло яку небудь частину території СССР. І тому треба лявірувати... Передавши ті погляди комуністичної верхівки, дописувач замічує від себе: Одначе і капітуляція большевизму на Далекому Сході і договір з фашистами дуже безпокоїть не одного з керманичів большевизму, а на масі рядових комуністів тяжить гнітуче. Знищення компартії в Німеччині дуже вдарило в цілий Комуністичний Інтернаціонал. Говорять, що Мануїльський попав в неласку в Москві. В масах голод і тяжкі епідемії. Поїзди з непослушними колхозниками їдуть без уговку на північ...

Гляділа великими, скляними очима, кудись далеко.

З сіней глипнули червені очі.

— Не страшні!

Відкись добувався їдкий дим і гриз очі. Дитина заплакала.

— Та-та! та-та!

— Цить!

Червений язик лизнув одвірок — і сховався.

— Недокурок у лен кинули! — мигнуло в гадці.

— Нехай!

Ніч збудилася й отворила широко очі. Вогненний язик гуляв аж під небом...

III.

Чорногузий бузьок перший зачув дим. З сичінням зірвався з гнізда і став кружляти над хатою.

Чорногузка зірвалася і зараз таки назад припала.

Пробувала взяти в дзюб те найбільше. Було завелике.

Дим ставав чимраз їдкіший.

Тут і там показалися зпід стріхи вогненні язики.

Не видержала горячі і зірвалася.

Підлетіла високо і позирала вниз.

Якби могла голосити, голосилаби, а може мовчалаби, якби й мала голос...

В долі їх четверо витягали дзюбки.

Їх четверо — гинули...

Прислонила їх полумінь...

Чимраз близше і низше, з жалібним сичінням кружляла коло вогню. Вогонь не страшив її, здавалося не парив...

Врешті розігналася і пірнула в готтливих хвилях полуміни, за своїми дітьми...

IV.

Вранці на згарище злетів Чорногузий.

Сів на осмалену крокву. Заклекотав раз, другий — і ждав.

У відзов вітер дмухнув йому в очі легкою курявою білого попелу.

Ждав цілий день і цілу ніч, без руху.

А коли черговий ранок привитав його першим пустотливим промінням, бузьок підняв важку голову і довго, хрипло заклекотав.

Відповіді не було.

Тоді розіпняв крила і важким летом піднявся понад згарище.

Спіралею, зачеркуючи чимраз ширші круги, підносився чимраз висше — аж став невеличкою цяткою на піднебесній.

Поглянув в останне вниз і потім не оглядаючись подався перед себе.

В різкому повітрі висот розтопилася велика мовчанка. Тільки вітер грав йому в пірю пісню пройдених мандрівок.

Перед мандрівником вставало сонце. Ясне і промінне як тоді, коли вперве обняв провід громади.

Плесо памяти сколихнула пригадка.

Сонішне проміння грало і манило звабливим покликом.

Не пробував опиратися.

Плавав і нуркував у прозолотті світанку. Сонішна пилюга окутала ціле його єство, озорила його думки.

В дужому помахові крил тужнів гарт.

Скріплений наступ протестантів
на греко-католицьку Церкву.

„Газета Польська“ в ч. 138 в депеші п. з. „Українці-лютерани“, принесла отсю вістку з Берліна: „Центральний Союз протестантських організацій видав у звязку з 450-літтям уродин Мартина Лютра відозву, в котрій кличе до грошевої збірки на фонд протестантської акції серед Українців. У тій відозві говориться між іншим ось що: „На сході Европи велика 40-міліонова українська нація переживає свою годину реформації. З богатьох українських місцевостей просять нас біблії в українській мові і протестантських пасторів. Протестантська Церква, заложена ще так недавно серед Українців, розвивається щораз краще“. Відозва кінчиться покликом, складати жертви для спеціяльного фонду, якого призначенням булоб видавати біблію в українській мові, створити стипендії для українських студентів протестантської теольогії й оплачувати пасторів. Союз протестантських організацій проєктує оснувати в Станиславові централю пропаганди протестантизму серед Українців, особливо на терені Сх. Галичини .Акцією ширення протестантизму серед Українців, що обіймає передовсім Сх. Галичину, кермує Берлін“. (Пропустивши останне цікаве речення з інформації „Газета Поль.“, — „Діло“, котре ті вісти подало в ч. 129, додає від себе): „У звязку з тим згадаємо недавну гостину скандинавських протестантських теольогів і пасторів у Станиславові. Про неї згадує „Курєр Станіславовскі“ з 21. травня бр. Протестантський орган „Стяг“, що виходить у Станиславові, видрукував статтю, в якій витає „високодостойних гостей“, що приїзджають до Станиславова, щоби „запізнатися з українською евангельською справою та поступом духового відродження нашого народу“.

З тих вісток ясно, що приготовляється більший наступ в ціли розбиття нашої Церкви. На нашу думку наш простий народ, котрий видержав при своїй Церкві за морем мимо далеко сильнішого наступу, видержить і тут, але під одною умовою: коли наша інтеліґенція не поможе ворогам розбивати й морально ослаблювати наш нарід. А ослаблювання наступає не тільки прямим способом але й посередно.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

СВІТЛА РЕДАКЦІЄ!

Дня 25. травня зайшла жалюгідна подія під православною церквою по панахиді за бл. п. Гол. От. Петлюру, яку можуть освітлювати ріжні часописи невірно, приписуючи Луговикам вину за бійку .Справа представлялася так:

Як що року, так і сего року на панахиду по Гол. От. Петлюрі вислав львівський Луг почесний відділ Луговиків в одностроях. По окінченні панахиди Луговики вийшли з церкви і на подвірю уставилися в лаві, щоби відійти. Підчас цего приступив оден з фотографів аматорів і просив, щоби Луговики задержалися, бо хоче зробити знимку. Луговики задержалися. На дорозі зібралася куча молодих людей, від 30—50, які в часі коли Луг двійками відмашеровував, почали провокувати окликами „ганьба Лугови!“ і т. д. Луговики — річ ясна — мусіли зареаґувати на це. В протягу 1 минути справа була зліквідована, гурт людей розігнаний. Що при тім кількацятьом дісталося штуханців і що богато людей з провокаторів попадало на землю, за це Луговики не можуть брати ніякої відвічальности, бо не могли дозволити, щоби їх провокувати. Луговики в порядку двійками відмашерували до своєї домівки. Луговики як все так і тоді нікого не зачіпали, нікого не провокували. Тож вину нехай поносять ті, котрі провокували, за це й дістали відповідну кару. Можливо, що хтось і з непричасної публики потерпів при тім, але в такій історії таке все може трафитися. — З поважанням Д-р Дашкевич.

Примітка ред. „Нової Зорі“: Не вдаючися в оцінку самого факту, бо його представлення маємо тільки з одної сторони, зазначуємо, що на нашу думку „Луги“, зложені з нашої католицької молоді, взагалі не повинні брати участи в православних панахидах, хіба що малиб на те дозвіл відповідної Духовної Влади.

Зїзд „Рідної Школи“

9) Відтак промовляв п. Мельник Василь: Ми тут все говоримо лише про приватні школи і про їх потреби. Натомість чомусь ніхто з бесідників і ніхто з Управи „Р. Ш.“ не порушує справи державних шкіл, кілько їх попереміновано на польські чи утраквістичні, як сему протиставитися і т. д. Ми чейже платимо податки й інші тягарі. Тому ми повинні мати свої державні школи: народні, середні і фахові в такій скількости, щоб це відповідало нашим потребам. Ми повинні мати свій державний університет. Тому ставлю внесення: Домагаємося державних українських шкіл, передовсім жадаємо звороту тих, що ми мали перед війною. Домагаємося державного українського університету. Особливо ми повинні всіх сил доложити, щоби як найбільше було державних шкіл на Холмщині, Волині, Підляшші й Поліссі, де тепер нема ні одної української народної школи, де нашим дітям навіть молитися по українськи не вільно! Ми переводили масовий плебісцит за українською мовою навчання в школах, одначе тут на зборах Головна Управа чомусь сеї справи не виясняє, який її вислід, які практичні наслідки для нашого шкільництва. — Ред. Мих. Струтинський: Справа шкільного плебісциту з його закінченням перейшла в руки наших політичних чинників. Дальша його доля лежить в руках наших політичних чинників і державної влади. Теза інсп. Кузьмовича, чи не поставити гиб нам головного натиску на позашкільне виховання на Зїзді не знайшла на жаль належного відгомону. А власне в сій ділянці треба якнайбільше ініціятиви й обєднання. Прошу собі уявити становище управителя української школи. Він стоїть між трьома чинниками: шкільні державні власти, Головна Управа „Р. Ш.“ і громадянство. Він має задоволити нераз суперечні домагання і виконати протилежні рішення. Возьмім конкретний випадок. Дир. М. Терлецькому влада не дозволила вчити. Всі, що близше цікавляться нашим шкільництвом, знають, хто такий дир. М. Терлецький як педагоґ і як громадянин. Одначе ніхто не станув в його обороні: ні кружок „Р. Ш.“, ні громадянство. Тому громадянство, яке не обстане за учителями їзза їх гідної постави в обороні престіжу нашого шкільництва, не має права вимагати від учителів річей неможливих. Наш журнал „Рідна Школа“ хоч дає богатий інформаційний матеріял для рідношкільних діячів і взагалі з области нашого шкільництва, не має належного попертя в кружках „Р. Ш.“. Коли він має вдержатися і належно сповняти своє завдання, мусить знайти матеріяльне і моральне масове підпертя серед нашого громадянства. Не сміє бути ні одного кружка „Р. Ш.“, ні одної кооперативи, ні одного свідомого Українця, котрий не передплачуваби сего журналу. — А. Сілецький (Самбір): Хочу торкнутися клича „Рідна Школа в маси!“. Хоч про те богато пишеться і говориться, одначе робиться мало. Возьмім напр. Самбір. Тут від 10 літ істнує кружок „Р. Ш.“. Одначе досі сей кружок не заснував з власної ініціятиви ні одного кружка на селі! В самбірській семинарії „Р. Ш.“ істнує серед учениць кружок „Льоп'у“ („Ліґа Оборони Повітшней Паньства“). Питаю: чи має директор семинарії право змушувати учениць належати до таких кружків? Нехай Хв. Зїзд чи його президія дадуть відповідь на се. Або таке: Головна Управа, настановляючи учителя чи директора школи, не рахується з тим, чи громадянство хоче їх. Я думаю, що Гол. Управа мусить в тих справах числитися з голосом громадянства. Ще одна справа: В нас у Самборі доходить до того, що директор школи „Р. Ш.“ ходить на засідання ББ і бере туди з собою професорів „Р. Ш.“. Що на це загальний зїзд і Гол. Управа? (Оплески). — о. мітрат Базюк: Тому, що голова комісії матки о. шамб .Юрик незабаром відїзджає, заряджую 5-мінутову перерву зборів. Відтак о. шамбелян відчитає листу кандидатів до Голов. Управи. — По 5-мінутовій перерві о. шамбелян Юрик відчитав листу кандидатів, опісля слідувало продовження дискусії. — Д-р Скорик (Самбір): Дивно мені, що п. Сілецький їдучи зі мною з Самбора на зїзд „Р. Ш.“, не спитав мене про ті речі, про котрі говорив на зїзді. Отже як управитель семинарії „Р. Ш.“ заявляю, що ні одна ученица не була змушувана належати до „Льопу“ і платити вкладки. Друга справа: Всі наші учителі дістали запрошення на організаційні збори блоку ББ, дістав і я. Я вважав вказаним взяти з собою свідка й піти на ті збори. Коли там мене спитали, чи буду належати до ББ, я відповів, що ні я ні ніхто з учителів Українців до того блоку належати не може і не буде. Отже чи ліпше було не йти туди, чи ліпше було піти і заняти становище. Хто знає відносини, серед яких працює управитель шкіл „Рідної Школи“, той зрозуміє його положення. Можливо, що я зле зробив, це лишаю осудові Хв. Зїзду, одначе підчеркую, що не робить помилок лише той, хто нічого не робить. — о. Ганас: Ми тут чуємо богато про патріотизм, принціпіялізм, національну зраду, хрунівство і т. п. Є чинники в громадянськім житті які єднають, є й такі, що розєднують, руйнують і то під плащиком принціпіялізму і патріотизму. Нинішні і всякі інші збори наших організацій се терен герців отсих руйницьких чинників. Застрашаючий прояв у нашім громадянськім житті се брак пошани авторитету й уряду, який дана особа займає. Тут чую лише безосновні наклепи, все і всіх вимішується з болотом. Уважаю своїм обовязком звернутися до керманичів „Р. Ш.“, щоби вони вчили дітей пошани людської гідности! Апелюю до зборів, щоби дискутанти не робили перепонів в опльовуванні себе і других! В нас навіть Христа зробили..., бо відмовили участи в Його святі! Ми всі працюємо для одного народа і для одної справи. Коли не буде духа згоди і взаїмного довіря, Бог не поблагословить нашої праці. (Довготриваючі оплески). (Д. б.)

Лікарський фейлєтон

КОКЛЮШ

Коклюш дістається в житті з правила лиш один раз. Дорослі хорують на коклюш тільки рідко. Ся недуга завсіди епідемічна. Діти дістають коклюш на площах гри, в школах, при цілованні або через воздух видиханий хорими на коклюш або також через плювотини перемінені на пил, де находяться ще недосліджені грибки. Тому важна тут дезинфекція кімнати хорого та білизни. Дуже небезпечний коклюш в перших роках життя дітей; тоді можуть долучитися конвульсії та корчі голосниці. Одначе сам напад кашлю рідко смертельний, навіть коли він зростає аж майже до удушення або коли при нім йде кров носом і устами. Правдивий коклюш легко пізнати. Він зачинається кождого разу численними раз пораз нападами кашлю, котрі потім перериваються довгі, свистячі вдихи, подібні до піяння курей. Один такий напад кашлю може тривати від кількох мінут до чверть години та кінчиться звичайно серед вонітів і липкої флєґми. Вона у малих дітей часто так сильно причіпається до рота, що муситься її усувати пальцями. Коли напад кашлю дуже острий, тоді діти синіють на лици, навіть кров сама йде їм з носа й уст. Потім діти лежать зовсім перетомлені. Напади повторяються що три або чотири години. В тяжких випадках і в кульмінаційній точці недуги вертають знов богато разів в одній год. Завсіди приходить передтим прочуття. Тому діти хорі на коклюш стаються боязливі та неспокійні. З великим поспіхом беруть вони за найблизший предмет, держать його сильно та опираються кашлеви. Коли вони лежать, тоді ними підкидає сильно вгору; коли вони не можуть чогось держатися, тоді згинаються занадто наперед. По нападі коклюшу здається, що діти почувають себе добре та вертають назад до своїх занять і забав хіба що дуже ослаблені. Напади виступають з правила в ночі й особливо над раном частішо та сильніше. Прихід кашлю має по більшій части якусь малу причину; скоре їдження й пиття, діланя зимна через скорий перехід з теплої до студеної кімнати, холодний напиток, навіть само порушування зимних предметів; сильні рухи при скаканні, біганні, взагалі кождий трохи глибший вдих воздуха. Діти часто самі собі стягають напади кашлю через зівання. Одначе напад кашлю нічо не викликує так напевно, як найменші зворушення, плач, сміх, злість і крик. Тому вперті та зле вихо вані діти дістають далеко частіше нападів коклюшу. Головний припис при коклюші — се спокій. Новочасні лікарі кажуть хорим на коклюш лежати в ліжку 3 до 4 тижні при отворених вікнах. Одначе діти можуть вилічитися також на воздусі на терасах або в городі на висячих матах. При лежанні (на добрім воздусі) діти мають далеко менші і лекші напади коклюшу. — (З німецького).

Синтеза між Сходом і Заходом есть суттю України, її душею, даним їй в день її народин од Бога історичним покликанням, символом і ознакою її національної індивідуальности, її окремішного національного життя. (В Липинський: Релігія і Церква в історії України).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на приватній авдієнції президента Ірляндії Де Валеру, з котрим розмовляв довший час. За заслуги в часі Евхаристійного Конгресу в Дебліні св. Отець надав Де Валері Великий Хрест ордеру св. Пія.

Академія в честь Пречистої Діви Марії. Марійська Дружина студенток вищих шкіл при співучасти Марійської Дружини учениць-інституток ґімназії СС. Василіянок уладила в неділю, 21-го травня б. р. академію в честь Пречистої Діви Марії в салі ґімназії СС. Василіянок при вул. Длуґоша. Програма була така: 1. Й. Брамс: Похвала Марії — хор. 2. Промова — студ. Ірини Гладкої. 3. а) В. Бетовен: Соната оп. 13 — Адажіо кантабіле. б) Р. Шуман: Ауфшвунґ — гра на фортепяні Ол. Ґурґулівної. 4. А. Курдидик: Марії — декл. Марії Тисович. 5. Бах-Ґунод: Аве Марія — сольоспів Роми Гумінілович. 6. К. Матейко: Акорди душі — рецит. Галі Захаріясевич. 7. Б. Кудрик: Марійський Гимн — хор. — Академія пройшла з повним успіхом. Виконання всіх точок стояло на високому рівні. Зокрема треба підчеркнути гарну дикцію і глибокий зміст промови студ. Ірини Гладкої. В грі п. О. Ґурґулівної видно було певність і зрівноваженість та рівночасно мягкість удару. Інтерпретація обох відіграних нею творів така вірна і глибока, що навіть для ляїка очевидна. Деклямація уч. М. Тисович була також вдоволяюча. „Аве Марія“ Баха-Ґунода відспіване п. Р. Гумінілович зробило на присутніх сильне враження. П. Гумінілович має сильний, сріблистий голос, хоч іще не зовсім вироблений. Одначе найліпше виглядала рецитація студентки п. Галі Захаріясевич: Акорди душі. Її певність себе, вміла модуляція голосу, міміка і глибоке відчуття змісту твору та його чуттевих нюансів, полонили присутних. В неї без сумніву є непересічний рецитаторський талант, якого не слідби занедбувати. Хорові точки під батутою сеїж п. Г. Захаріясевич. В першій були певні недотягнення, друга й остання точка Марійський Гимн Б. Кудрика без закиду. В Академії взяли участь Преосв. Никита, кількох членів львівської гр.-катол. капітули й інші духовні, представники нашої преси та громадянства. Між присутними бачили ми теж кількох оо. Василіян. На салі переважала шкільна і студентська молодь обох полів. Натомість світських учителів (льок) ґімназії СС. Василіянок було мало.

Попельники. В дні 7 травня о год. 18 шкільні діти відіграли сценічну картину в піснях в супроводі музики Ром. Завадовича: „Серед Ангелів“, у стодолі п. Федора Ватаманюка. Вистава гарно вдалася завдяки старанням і праці пп. Директорів Найданів. Чистий дохід 35 зол. обернено на шкільну, католицьку бібліотеку. — Учасник.

Тучапи. В днях 19, 20 і 21 V. відслужено св. Літургії, на котрих молодіж і шкільні діти з Попельник, Тучап і Драголимова в числі 283 душ приняли Найсв. Тайни, а в дні 21 с. м. винагороджуюче св. Причастя і зложили торжественне приречення на досмертну вірність Спасителеві. — Учасник.

Новий український католицький часопис, тижневик „Основа“ виходитиме в Шікаґу від червня с. р. Начальним редактором нового часопису є о. радн. Филимон Тарнавський, парох в місті Честер Па.

Тов. св. Вінкентія з Павлі видало м. р. в Зл. Д. більше як 6 міл. долярів для вбогих.

Італійська парохія в Лондоні має 2 тис. членів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СПРАВА АВТОНОМІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ПІД ПОЛЬЩЕЮ знайшла широкий відгомін в анґлійській пресі. У звязку з інтерпеляцією полк. Мальона і відповідю міп. Саймона в справі автономії для Схід. Галичини появилися м. і. статті і замітки в отсих часописах: Глесґо Геральд, Буллетен Енд Скатс Пікторал, Нортерн Еко, Ноттінґен Джорнал і Манчестер Ґардіян. Між тими статтями було кілька розмов з полк. Мальоном (Укр. Бюро, Лондон).

ЗІ ШПАЛЬТ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ безслідно щезли всі телеґрами і вістки, які представляли в некориснім світлі відносини в СССР. Навіть російська протибольшевицька преса в Польщі перестала печатати такі вістки. Натомість чимраз частіше появляються „прихильно-обєктивні“ статті про СССР. Чи може там покращали відносини? Нічого подібного. Се один з проявів „дружньосердечних відносин“ між Польщею й СССР, започаткованих пактом про неаґресію.

В ЧАСІ ВИБОРІВ до ґданського сенату найживішу передвиборчу аґітацію вели ґітлерівці. По місті кружляли самоходові колюмни з ґітлерівськими прапорами, свастикою й ріжними аґітаційними кличами. На богатьох самоходах були написи „Цурік цум Райх!“ („Злучімся з Німеччиною!“). Аґітація інших партій проявлялася назверх досить слабо. Вислід виборів подали ми на іншім місці.

В ДЕРЖАВАХ МАЛОЇ АНТАНТИ заінсценізовано маніфестації проти ревізії договорів.

НІМЕЦЬКО-АВСТРІЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ загострюється. Офіцири райхсвери відкликали свою участь в кавалерійських перегонах в Австрії.

В АВСТРІЇ за прикладом Німеччини розвязано комуністичну партію.

„РЕВІ ДЕ ФРАНС“ печатає цікаві мемуари Н. Шебека, котрий був російським послом у Відні в часі виповідження великої війни. Перша часть описує події від убийства архикнязя Франца Фердинанда аж до виїзду з Відня рос. посольства.

НІМЕЧЧИНА ДІСТАЛА МОРАТОРІЮ рат з титулу позички Юнґа та інших довгоречинцевих рат.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА пише: Мала Антанта й Польща погрожують, що на випадок підписання „пакту 4-ох“ Польща і держави Малої Антанти виступлять з Союза Народів.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК в Парижі Кембел вручив премієрові Франції ноту, в котрій сказано, що Анґлія приймає новий текст „пакту 4-ох“.

У ФРАНЦІЇ сильно занепокоєні новим „пактом чотирьох“. За пактом у Франції заявилися лише ліві радикали й соціялісти.

ВІСТКИ ПРО НОВИЙ ПАКТ 4-ОХ викликали в Москві велике занепокоєння.

В МОСКВІ ЗАПАНУВАЛА ВЕЛИКА РАДІСТЬ з приводу неґативного становища Польщі до проектованого нового „пакту 4-ох“.

З ВИТЕБСЬКА втікло 800 комуністів, не повідомивши своєї партії куди виїзджають. З того видно, що мають досить тої „райської“ партії.

ЕМІР СЕУР, старший син Ібн Савда, оповіщений наслідником престола королівства Арабії.

МІЖ КИТАЄМ І СССР знов наступило напруження взаємин. Причина: СССР предложив продажу східно-китайської зелізниці Манджурії без відома Китаю і взагалі трактує Китай з легковаженням.

ҐАНДІ скінчив голодівку по трох тижнях. За той час він не брився і запустив бороду. Лікарі кажуть, що Ганді скоро прийде до здоровля.

НОВИНКИ

Знижка цін. Фабрика свічок **Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і СКА,** спілка з обм. пор. Львів 15, вул. Окружна 108а **обнизила дуже поважно** ціни на свої вироби. На літо поручає свічки марки „С“ і „В/2“. Наші свічки воскові „В“ і „ВВ“ як відповідаючі вимогам літурґічним поручив Митрополичий Ординаріят. Жадайте цінників.

Сніг з кінцем травня впав в ґірських околицях дрогобицького повіту. Він покрив білою верствою поля та огороди Східниці, Майдану, Кропивника й Рибника та лежав кілька годин. В тих околицях пропала вся городовина. Про сніг доносять також з Косівщини.

Розбудова Львова. Неужитки між вул. Стрийською, Кадецькою Школою, вул. Кадецькою і вул. Пелчинською мають забудувати до 10 літ. Тепер будують нову серпентиновату вулицю від стрийської дороги до вул. Пелчинської. Терени, що прилягають до сеї нової вулиці, вже парцелюють і ще сього року зачнуть будувати там доми. На місци стрийського цвинтаря повстане новий парк.

На фонд праці відтягатимуть 1% всім урядникам і емеритам в Польщі.

Літні ферії в судах триватимуть від 15 червня до 15 серпня. В тім часі Найвищий Трибунал буде нечинний. Число сесій в інших судах буде також зменшене.

Ректором львівського університету на рік 1933/34 вибраний проф. д-р Марцелі Хлямтач.

Ректором львівської політехніки на рік 1933/34 вибраний проф. Антін Ломніцкий.

У Львові увязнено 7 осіб, які поліція підозріває в приналежності до У. О. Н. („Ґазета Поранна“ ч. 10.308).

Україна—Світязь 3 : 1 (1 : 1). Львівська дружина копаного мяча „Україна“ виграла заслужено змагання за мистецтво А-кляси з сильною львівською польською дружиною „Світезею“ і то на її грищі.

Відкриття нової зелізничої лінії на польсько-румунській границі Вижниця-Кути через Ґріґорс—Ґіка Вода, Снятин-Залуче наступить 10 червня с. р. Від 11. с. м. курсуватимуть на сій лінії нормальні поїзди.

До церкви у Східниці коло Бориславa вломалися злодії через захристію, винесли зелізну касу на поле й зачали її розбивати. Коли надійшов постерунковий, один зі злодіїв стрілив до нього з карабіну. Тоді поліціянт стрілив до них пять разів, але нікого не вцілив. Злодії покинули касу та втекли.

Вірменський річний відпуст відбудеться в Кутах 13 червня. Тоді зїзджаються до Кут Вірмени зі всіх країв.

У Львові можна тріпати предмети на подвірях або на внутрішних балконах від 7 до 10 год. передполуднем.

Український винахідник, інж. Юрій Гасенко, помер в Парижі в 44-ім р. життя. Він був відпоручником Начальної Команди Військ УНР для кавказького фронту, потім був в Румунії членом консуляту УНР. На еміґрації побудував найшвидший човен світа, т. зв. „морську блоху“, човен-літак, що на переміну плив і летів. Підчас проб на одному німецькому озері ся „морська блоха“ потонула. Гасенко мріяв переїхати на сій „блосі“ Атлянтик, що йому не вдалося через брак средств. Крім сего Гасенко переклав для дітей твір Кіплінґа „Ная з джунґлів“, видав мапу розселення українського народу по всім світі та писав спомини зі своєї дипльоматичної служби в Румунії. Та передвчасна смерть не дала йому викінчити всіх його зачатих праць. Покійний був сином туркменського бея та Українки на Кавказі.

До Риму прибуло в першім ювилейнім місяці, в квітні 740.444 паломників поїздами.

„Селянин“ — Франко — і Пілсудский. „Селянин“, госп.-політичний тижневик табору марш. Пілсудского, що виходить у Львові, пише в ч. 21 з 28. V. с. р. в передовиці п. н. „В 17-ту річницю смерти І. Франка“ таке: ...„Ми голосимо ідею згоди співжиття духового наслідника Франка — марш. Пілсудского“.

Український еміґрант в Бразилії, Антін Тимцьо, помер лишивши пів міліона долярів. Своє майно тестаментом поділив між українські товариства та рідню. Десяту частину майна записав своїй сестрі у Львові Романії, замужній Турянській і братови Осипови зі Львова.

Гітлерівські студенти до крови побили богатьох студентів у віденськім університеті. Канцлер Дольфус, що мав взяти участь у зїзді католицьких студентів, побачивши скрівавлених студентів так схвилювався, що завернув зперед університету. Ректор Абль на вістку про ті побиття дістав нервове потрясення.

Везувій проявляє знов живішу діяльність. З головного кратеру добуває ться велике полумя, вилітають хмари попелу й каміння.

Маневри бельґійської армії відбуваються тепер на східній границі Бельґії. Се перші бельґійські маневри від часів світової війни. Вони мають приспособити бельґійські війська до оборони перед Німцями.

В Москві центральний комітет комуністичної партії ухвалив скасувати засаду колєктивної управи по фабриках і великих заведеннях.

В Донецькім басейні запанував такий хаос, що большевицька влада піднесла платню занятим там робітникам й інжинірам.

На Сахаліні від довшого часу горять ліси. В селах оточених горіючими лісами погибло вже кількасот людей.

Ґоркий маячить. Совітська преса доносить, що рос. письменник Ґоркий (котрий має люксусову віллю на Капрі) приїхав з Італії в Одессу на кораблі совітської торгфльоти „Жан Жорес“. Як тільки Ґоркий висів на беріг, виголосив промову, в котрій сказав, що культура на заході Европи паде а в СССР росте... З того ясні дві річи: що скупиндряга Ґоркий мусів одержати даровий білет переїзду на большевицькім кораблі і що в большевії всяке маячіння беруть за правду.

Акцію проти мух зачав при помочи радія французький уряд суспільної ґіґієни. Підчас літа мухи розносять найбільше ріжних недуг. Отже треба їх винищувати.

У Вашінґтоні вже офіціяльно оповіщено, що Америка відкажеться від золотого обороту, чим буде вратована вартість золотого доляра.

Гроби сімох синів фараона Хефрена з IV-ої династії знайшли на схід від другої піраміди в Ґізегу.

Ню-Йорк загрожений великими й дуже небезпечними мурашками. Ті т. зв. терміти підкопуються під доми в кількох дільницях Ню-Йорку, на Лонґ-Айленді й у сусіднім стейті Ню-Джерзи. Запався вже оден дім, а в другім фортепян впав до пивниці. Населення занепокоєне. Влада взялася до нищення небезпечних насікомих.

Виставу в Шікаґу відкрив дня 27. травня міністр Ферлі. В перших двох днях відвідало її пів міліона осіб.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Знижка цін жита, пшениці, ячменю, вівса і т. д. наступила на краєвих збіжевих ринках. Се викликало оживлення в оборотах. Одначе зогляду на передновок, непогоду та злий урожай, кажуть, що ціни на збіжжя піднесуться знов. На американських збіжевих ринках панує звишкова тенденція цін.

Сегорічні жнива не заповідаються добре. Вправді озимина перетривала назагал добре, але ярина потерпіла богато від холодів і слоти. Також огородовина потерпіла богато від некорисних кліматичних відносин. Її розвиток значно спинений. Таксамо і трави мають спинений ріст. Хлібороби передбачують, що соломи буде менше ніж звичайно. Назагал жнива, хоч ще в березні заповідалися добре, не будуть найліпші.

Роземні Комісії. По усталенні складу Роземних Комісій, покликаних для управильнення фінансового положення рільників по думці законів про віддовження, ті Комісії розпочали свою діяльність в цілій Польщі. Висліди їх діяльности покажуться вже в найблизшім часі.

5.000 банків замкнено досі в Злучених Державах Півн. Америки, т. зн. 27 проц. всіх тамошних банків.

Біржа

Гроші: Амер. доляр 7.35—7.45; канад. доляр 6.55—6.70; нім. марка 2.08; 100 чесь. корон 24.50—25; 100 фр. франків 35—35.20 зол.

Збіжжя: Підволочиська: пшениця двірська 29—29.50; пшениця селянська 26—26.50; жито двір. 14.50—14.75; жито сел. 13.50—14; ячмінь двір. 13.25—13.75; ячмінь на мливо 11—11.25; овес галицький 13.75—14.25; овес замоклий 9.50—10; кукурудза 13.75—14.25; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 17—20; фасоля колірова 13—14; фасоля краса 13—15; горох пів Вікторія 18—20; горох пільний 14—16; вика чорна 7.50—8; сіно солодке прасоване 6.50 до 7.50; солома прас. 4.50—5; гречка 12.50—13; лен 38—40; лубін синій 8—8.25; просо 15.50—16.50; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; крупи гречані 24.50—26.50; макух льн. 17—18; ґрис жит. 7—7.25; ґрис пшен. 6.75—7 зол. — Львів: пшениця двір. 30.50—31; пшениця селян. 27.50—28; жито двір. 16—16.25; жито сел. 15—15.50; ячмінь на мливо 12.50—12.75; овес 10—10.50; мука пшен люксусова 58.50—59; мука пшен. 65% 46—47; мука житня тип урядовий 30—30.50; крупи ячмінні грубші 24—26; пшоно 37—39: пенцак ч. 10 — 24—26; сіно солодке прас. 7.50—8.50 зол. Тенденція назагал знижкова. Тільки овес подорожів.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 кґ. масла десер. 2.40 зол., за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 2.60—2.80 зол. Тенденція на набіл знижкова.

Мід: Кооп. „Рій“ у Львові продає мід: гірський 3.20—3.50; липовий 2.50—3; з ріж. цвітів 2; греч. 1.45 зол за 1 кґ.

Посмертні згадки

† **о. Микола Селезінка,** парох у Янчині, почесний радник Митрополичої Консисторії, помер 26 травня 1933 р. в 73 р. життя і 50 р. священства. В. Й. П!

† **о. Франц Рабій,** б. декан і парох у Самборі від 1908 р., помер в Самборі. В. Й. П!

† **Лев Володимир Чачковський,** еметитований старший радник Скарбової Дирекції в Станиславові по короткій і тяжкій недузі упокоївся в Бозі 22. V. ц. р. в Бужську. Похорони відбулися 24. V. ц. р. перед пол. в Бужську на тамошне кладовище. Похоронне Богослуження за спокій душі бл. п. Померщого відбулося в катедральній Церкві в суботу 27. V. о год. 7-ій рано. Знова зійшов в могилу чоловік наскрізь чистого і благородного та працьовитого характеру, що лишив по собі незабутню память як між рідними так серед широких кругів нашого громадянства. Покійний, замешлий у Станиславові приблизно від 20-и літ, а від 4-ох літ емеритований, посвячував невтомно всі свої вільні хвилі археольоґічним дослідам та розкопкам рідної Гал. Землі. В тій ціли відбував часті поїздки по наших історичних осередках і околицях (як пр. Галич, Теребовля, Звенигород, Угнів, Скит Манявський, Гуцульщина, Бужськ і ін.) чи то сам чи в товаристві загально-знаних археольоґів Др. Пастернака і Полянського та рад. Величка. На ті високі цілі не щадив ні труду ні власного гроша. А доказом цього цінні збірки нашої старини, пожертвовані ним для дієцезального Музею в Станиславові, до якого оснування дав Покійний почин. Земля Йому пером!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ШКОЛА МАЛОЇ ДУХОВНОЇ СЕМИНАРІЇ У ЛЬВОВІ, ТИПУ КЛЯСИЧНОЇ ҐІМНАЗІЇ

Гр.-катол. Мала Духовна Семинарія у Львові, вул. Синкетуська ч. 39а, відкриває в шк. році 1933/34 (крім VIII. кл. старого типу) кляси I—III типу клясичної ґімназії, що відповідатимуть кл. V і VI всенародніх шкіл та I. клясі нової державної ґімназії з наукою латинської мови від I. кляси та німецької від II. кляси. Учать кваліфіковані вчителі середніх шкіл. До I. кляси приймається учнів із скінченою IV. клясою всенародніх шкіл за вступним іспитом. Докладніші пояснення найдуть зацікавлені в „Меті“ в дня 4. червня 1933 ч. 22. Вступні іспити до всіх кляс відбудуться 16 і 17 червня за попереднім зголошенням. 105 1—2

ОПОВІСТКА. Управа прив. дівочої ґімназії Рідної Школи в Станиславові повідомляє, що вступні іспити до I. кляси нового типу, до II. кл. до кляс IV—VII відбудуться в днях від 14—17 червня 1933. Зголошення приймає Управа ґімназії, Липова 82. 100 1—1

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АТЛЯНТИК: Під Твою милость.
КОПЕРНИК: Мадам Батерфляй.
МАРУСЕНЬКА: Мадам Бутерфляй.
ПАЛЯС: Екстаза.
СТИЛЕВЕ: Бейбі (Анна Ондра) і ревія.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пантелеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 4 червня 1933. Ч. 40 (638).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.807.

Америка і Східна Европа

З Берліна доносять: Президент Русвелт має іменувати послом в Берліні найбільшого знавця східної Европи, 67-літнього Роберта Скіннера, котрий досі був амер. послом на Литву, Латвію й Естонію. До сеї пори всі інформації про східну Европу одержував Вашінгтон від свого представництва в Ризі, тепер буде їх одержувати з Берліна, куди Русвелт стягає всіх амер. спеціялістів до східно-европейського питання. Туди приїдуть також амер. кандидати на будучих дипльоматів на сході Европи й будуть там учитися російської мови.

Нове зменшення буджету в Польщі

„Газета Поранна" ч. 10313 пише: Покликані чинники ведуть тепер досліди над новим зменшенням буджету і приміненням його до зменшеної податкової сили населення. Зусилля в тій справі йдуть в тім напрямі, щоби в першій мірі зменшити видатки на інвестиції. Видатки мають бути доведені до рівня доходів, щоби в цей спосіб не допустити до буджетового недобору.

Правительство Гітлєра про жінок

З Берліна доносять: Правительство Гітлєра видало розпорядок, щоб зараз обмежити число жінок у всяких канцеляріях, бо в той спосіб можна зменшити число безробітних мущин, котрі удержують родини. Рівночасно се вийде на добро родинному життю, бо місце для жінки в родині а не в канцелярії.

Кріза в Америці проломана?

Секретар скарбу Америки Вудін заявив: Кріза в Америці вже проломана. Сталося це наслідком енергійних валютових заряджень правительства. Промислові і рільничі ціни піднеслися. Робітничі платні частинно також пішли вгору. Між промисловцями, фармерами і безробітними наступило психічне відпруження. Зростає довіря до фінансової політики уряду. Америка вступила на шлях економічного відродження. Всі ті прояви се наслідок інфляційних заряджень правительства. — Та говорити про кінець кризи мабуть ще передчасно.

Бурливий зїзд журналістів

На зїзді світової орґанізації т. зв. пен-клюбів, котрий сего року відбувся в Раґузі, прийшло до бурливих подій. Почалося з того, що делеґат гітлєрівського клюбу з Німеччини, котрий виключив жидівських журналістів, узасаднював поведення гітлєрівців. Його становище підпер знаний віденський письменник і фейлетоніст великого жидівського щоденника „Нає Фрає Прессе", Фелікс Сальтен. Проти гітлєрівців виступили делеґати Франції, Бельґії й Польщі, котрі домагалися, щоби зїзд запротестував проти переслідування письменників, палення книжок і звільнювання з посад професорів університету проти їх волі. (Польські делеґати видно забули, що в львівськім університеті звільнено всіх українських професорів). На те гітлєрівці зажадали створення окремої комісії в тій справі. Комісію ту вибрано, та коли в ній не дійшло до згоди, німецькі делеґати опустили зїзд.

Віднайшли академію Плятона

На засіданні атенської академії відчитано лист археольоґа Арістофрона, котрий власним коштом веде розкопки на місці, де була академія Плятона. Арістофрон пише, що вже відкопав ґімназію з купальнями і палестрою. Секретар академії заявив, що відкопання ґімназії се тимсамим віднайдення академії, в котрій вже від часів Пізистрата була одна з найбільших атенських ґімназій. В ній з початку викладав також Плятон. Арістофрон видав кілька міліонів драхм на ті розкопки і на викуплення домів, що стояли на місци старинної академії.

Wyciąg z protokułu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako Przewodniczący S. O. M. Młynarski i Dr. L. Dworzak jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 33 czasopisma pt. „Nowa Zorja" z daty Lwów, dnia 11/5 1933 do Sygn. VI. I. Pr. 2 4/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 15 maja 1933 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 10/5 1933. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja" Nr. 33 z daty Lwów, dnia 11/5 1933 zawierającego w artykule Opys pochodu od Ide najstarsza do słów swoim znamiona z art 93 § 1 kk zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu przez tendencyjne komentowanie uroczystości związanych z obchodem święta Ukraińska Młodzież Chrystusowi propagować hasła grożące oderwaniem części obszaru jednolitego Państwa Polskiego. Według §§ 487. 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: W. Medyński w. r. Protokulant: Turkiewicz w. r. Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako Przewodniczący S. O. M. Młynarski i Dr. J. Locker jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 34 czazopisma Nowa Zorja z daty Lwów dnia 14/5 1933 do Sygn. VI I Pr 221/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 17 maja 1933 po wysłychaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 11/5 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskaty czasopisma Nowa Zorja Nr. 34 z daty Lwów dnia 14/5 1933 zawierającego w artykule 1) Zajwe w całości z tytułem 2) Opys pochodu od ciekawo buloby do słów czumaki 3) Zjizd ridnoi szkoły od słów treba do słów wełyki znamiona ad 1) i 2) wyst. z art 127 i 170 kk ad 3) wyst. z art 127 kk zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk z 17/12 1862 Dzpp Nr. 6 ex 1863 tj zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu ad 1) 2) publiczne znieważenie władz bezpieczeństwa przez insynuowanie tymże władzom złej woli i stosowanie represji wobec organizatorów i uczestników zjazdu Ukraińska Mołod Chrystusowi ponadto zaś przez roz-zerzanie tych wiadomości wywołać niepokój publiczny ad 3) znieważę władz szkolnych przez tendencyjne i niezgodne z prawdą przedstawienie działalności tych władz. —. Według §§ 487 489 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust-pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Medyński wr. Protokulant Własenko wr. Za zgodność Lipanowicz st. sekretarz.

ОЩАДНІСТЬ — дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативнім Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська ч. 20.

Европа завертає на право

На тлі надій визволення України з большевицького ярма.

Хто памятає часи зперед великої світової війни 1914—1918 рр. і порівнає їх з теперішніми часами, той не може не признати одного безперечного факту: передвоєнні часи були кращі під оглядом матеріяльним ніж теперішні. Були ті часи кращі під матеріяльним оглядом для всіх: для міст, для сіл, для інтеліґенції, для робітництва, для ремісників, для промисловців, для купецтва і т. д. Були ті часи кращі під згаданим оглядом у нас і в інших краях Европи. Між ін. були то часи добробуту в Німеччині і в Росії, зокрема на Вел. Україні. Хто був тоді і навіть іще в 1918 р. напр. на Вел. Україні, той бачив той добробут наглядно.

Та хто памятає часи зперед 1914 р., той не може також заперечити другого факту: не зважаючи на добробут, люди не були задоволені. Не було задоволене передовсім робітництво, котре мріяло про збурення тодішнього суспільного укладу та заведення кращого. І не тільки мріяло, але й змагало до перебудови старого „рабського" світа.

Перед у тих мріях і в тих змаганнях до нового вело робітництво Німеччини. Німеччина видала найбільших теоретиків згаданих мрій і змагань — Маркса й Енґельса, батьків соціялізму. В Німеччині повстала найсильніша на світі соціялістична партія.

Після Німеччини йшли інші країни, йшла й Росія. Російське робітництво, російська інтеліґенція і навіть дехто з російської аристократії найбільше мріли про знищення старого ладу та про збудування нового — на соціялістичних основах. Зокрема захоплювалися соціялізмом робітництво, молодь й інтеліґенція на Вел. Україні. Не було здається інтеліґентного Українця, котрий не уважавби себе соціялістом. Навіть праві! Напр. соціялісти-федералісти.

Словом: в передвоєнній Европі, зокрема в Німеччині і в Росії, було замітне тяготіння на ліво.

Світова війна 1914—18 рр. закінчилася для Німеччини і Росії програною. У висліді програної війни наступили в Німеччині і в Росії події, які в одній і другій державі віддали владу в руки сторонників лівизни: в Німеччині в руки соціял-демократів, в Росії в руки большевиків. Прийшов отже час на здійснення соціялістичної програми.

Перші почали здійснювати соціялістичні кличі на широку міру большевики в Росії. Почали здійснювати — в повнім обемі, доходячи до найдальших консеквенцій соціялізму. Як виглядало те здійснювання соціялізму в Росії і до яких вислідів воно привело, се вже загально відомо. Росія стала з країни добробуту країною жахливої нужди.

Такі висліди здійснення соціялістичної програми в Росії мали свої на-

слідки. Се передовсім страх перед повторюванням соціялістичних експериментів в решті Европи. І хоч в Німеччині та в інших европейських краях прийшли були до влади соціялісти, то соціялістичної програми вони, поза певними змінами в існуючім вже соціяльнім законодавстві, не здійснювали. Береглися того здійснення як огню.

Страшний досвід, який зробили большевики зі здійснюванням соціялізму в Росії, викликав в Европі ще дальші наслідки. Се змагання зовсім відгородитися від соціялізму згл. большевизму.

Перша виступила проти соціялізму згл. большевизму Італія. В ній повстав новий, ворожий соціялізмови і большевизмови напрям, що приняв назву фашизму. Провідник фашизму Мусоліні перевів з Італії безкровний переворот і став всевладним диктатором. Одночасно з захопленням влади Мусолінім прийшов кінець соціялізмови згл. большевизмови в цілій Італії. Мусоліні знищив це зовсім. Знищив не тільки фізично, але й морально. У висліді: Італія стала першим краєм в Европі, що стряс зі себе соціялізм згл. большевизм.

Погром соціялізму згл. большевизму в Італії зробив в Европі велике враження. Одначе зпочатку Европа поставилася з певним недовірям до трівкости діла Мусолінія. Та коли діло то закріпилося, тоді і в інших краях Европи, найбільш загрожених соціялізмом згл. большевизмом, стали думати над самообороною перед ними.

Та самооборона двоякого роду: пасивна й активна. Пасивна самооборона се та, де небезпеку соціялізму згл. большевизму усунено мирним способом через відвернення від них дотеперішних їх прихильників. Активна самооборона се та, де ту небезпеку усунено насильним способом через знищення самого соціялізму і большевизму.

Самооборона першого роду, себто пасивна або мирна, мала місце в Анґлії. Свідчить про се наглядно великий погром соціялізму в тім краю. Той погром соціялізму зробили в Анґлії здолу самі робітники. Той погром се масове покинення анґлійської соціялістичної партії її членами. У висліді: соціялізм в Анґлії має тепер третьорядне значіння.

Самооборону другого роду, себто активну, переводить тепер Німеччина під проводом Гітлера.

Як відомо, Німеччина вийшла зі світової війни побіджена. І не тільки побіджена. Вона вийшла з останньої війни також упокорена. Величезні тягарі, що їх наложили на Німеччину побідні держави, й пониження, яке зустрінуло німецький нарід, сприяли зростови лівих настроїв у Німеччині. Ті настрої використали большевики і створили в Німеччині дуже сильну комуністичну партію. Яка сильна була німецька комуністична партія, про се свідчать ті міліони голосів, які падали на її кандидатів підчас ріжних виборів як також около сто комуністичних послів, вибраних до німецького парляменту. Ще сильніші були німецькі соціял-демократи, котрі мали навіть велику частину державної влади в Німеччині в своїх руках.

Та коли вже здавалося, що Німеччина ось-ось стане черговою після Росії жертвою варварського большевизму, взяв в Німеччині верх інстинкт самозбереження. В ній появився муж, що поставив собі ціль подібну, як Мусоліні в Італії: вратувати Німеччину перед большевизмом. Се Адольф Гітлер. Він знайшов у німецького народу повне зрозуміння грізної небезпеки і нині він — всевладний канцлер Німеччини.

Ставши німецьким диктатором, Гітлер відразу і скоро розправився з соціялізмом у Німеччині. Розправився безоглядно. Він в дуже короткім часі вспів зробити нечуваний погром соціялізмови і большевизмови у Німеччині. Такий погром, який 10 літ тому зробив Мусоліні соціялізмови і большевизмови в Італії.

Та програма Гітлера не обмежується то знищення соціялізму і большевизму тільки в самій Німеччині. Його програма далеко ширша. Він хоче ще знищити большевизм у самім його огнищи, в Росії.

Так отже ми є свідками дуже цікавого факту: Німеччина, що дала колись соціялізмови і большевизмови їх головного ідеольоґа (Маркса!), тепер, побачивши наглядно здійснення соціялізму і большевизму в Росії, дала їх погромщика Гітлера...

Наведені вище факти упадку соціялізму згл. большевизму в Італії, Анґлії та Німеччині дуже характеристичні. Вони свідчать наглядно, що Европа в особах своїх найкультурніших народів, італійського, анґлійського і німецького, завертає різко і рішучо з ліва на право. Се подія величезної ваги. Бо вона становить початок історичного процесу, що без сумніву обійме всю решту Европи в тім числі й Росію, зокрема Україну. А упадок соціялізму згл. большевизму на Україні се передумова визволення нашого народу. Бо ніхто на протязі цілої української історії не неволив так жорстоко України, як неволять її в наших часах соціялісти в особах московських большевиків!... — ий.

В духовій памороці

З приводу відслонення нагробника Франкові.

Не тільки вином, монополькою й самогоном упиваються люди. Щодними зустрічаю пяниць, які ще зовсім натще і навіть кропельки алькоголю не перепустили через горло. А пяні. Аякже, бувають і такі пяниці. Людину впоює навіть щастя, біль, гординя, себелюбство, ба навіть нужда й неуцтво.

В такому пянстві підпалив Герострат славну святиню Артеміди, Алькибіяд — по свідоцтву Непоса — обтинав хвости собакам на превелику втіху грецького „пролетаряту“. Про одну, особливо небезпечну, форму цего рода пянства натякує св. Письмо. Читаємо в Йова 12. 24., що коли „Господь... відійме розум у голов народів землі — на помацьки ходять вони і в темряві без світла і заточуються неначе пяні“.

Як одиниця дістане такого крутіжу, — ще пів біди, одначе як в затоки підуть опянілі голови народу, суспільности, партії чи якоїсь кляси людей — то це жахлива річ!

Наприклад приготовлювано в нас свято УМХ-ові. Якийсь націоналістичний стрибунчик сказав сміливу думку: „Ми, молодь — атляс України; молодь це — сіль, стрижінь, розум і голова нації; наше гасло: націоналізм понад усе! Навіть понад Бога й віру...“. І таким самодурством упоюється загал студенства. Тоді паде пароль: Не допустити до зорґанізування свята! І розвелася нечувана аґітація при помочі погроз, брехні, лайки, глуму і кпин. Але тверeза молодь не пішла за шибайголовами підхмеленими дурійкою. І многотисячні маси наспіли до Львова. Всі зрозуміли дійсний сенс свята. Не зрозуміла цього лишень ґіпернаціоналістична, умом „добродушна“ молодь. Останні числа „Н. Клича“ і „Ст. Шляху“ свідчать, що не наступила реакція в молодечій хоробливій психозі. „Не беремо серіозно“ — пишуть — минулої маніфестації“. Таки так. Паморока голови обезсилює руки, путає ноги, тьмить очі, притуплює слух тай витворює психіку, яка не дає здійснити розумну старогрецьку раду: пізнай самого себе — „ґноті савтон“.

Таке умове опяніння має то до себе, що витворює для власного вжитку своєрідну льоґіку. Та що твориться в памороці хмелю, це виглядає дивовижним у тверезому стані.

Чимало доказів на цю правду достарчило нам і відслонення нагробника Франкові. Піднесемо деякі з них:

„Діло“ (з 24. 5. с. р.) писало: „Франкове свято матиме найзагальніший характер, наскрізь культурний, вільний від усіх тих непорозумінь, що розділяють громадянство через ріжниці партій, особисті і політичні симпатії. Святами 27. і 28. травня все українське громадянство віддасть поклін великому письменникові, що у своїх творах умів виростати понад усі ті низькі почування, що ділять нарід на ворожі кляси, громади та табори“...

Кожний думаючий чоловік, що вичитав це, подумав: Нема сумніву, що автор писав ті слова „під ґазом“. Бо по перше — тверезо міркуюча людина, маючи в руках лишень леґітимацію УНДО-ння, не буде говорити „за всіх“ і взивати всіх, всіх, всіх, до віддавання поклону Франкові. По друге: хто бодай побіжно знає письменницьку творчість Франка та його роботу „в терені“ з такими товаришами, як Павлик і Драгоманів, той не буде твердити, що Франко „у своїх творах умів виростати понад усі ті низькі почування, що ділять нарід на ворожі кляси, громади та табори“...

Брехню цьому твердженню завдають не тільки супровідні святочні заяви ріжних наших партій і таборів, але й сам перебіг „свята“ на личаківському цвинтарі, яке малощо не виладувалося в загальній бійці. Колиби „творчий шлях Франка — як пише „Діло“ — йшов через поодинокі партії, гурти та громади до щораз ширшого кола загально-національних і вселюдських ідеалів“, — тоді українські націоналісти, комуністи, радикали й соціяли, не розторощували б собі голів у боротьбі за виключність права до ідеольоґічного спадку по Франкові та ще до того біля його могили...

„Діло“ уважає Франка „національним пророком“, який „навіть з Богом сперечався, хто більше любить його народ“... („Діло“, ч. 135.)...

Знова доморослі комуністи („Ілюстрована Газета“, „Боротьба“ і др.), пишучи на рахунок своїх радянських хлібодавців, представляють Франка, як герольда і каменяра червоного інтернаціоналу, а в його творчости видять лишень намолот старої марксівської січки, без всякої домішки націоналістичних шостяків. І цитують Франка...

Ось одна квіточка з „інтернаціональної думки“ Франка:

„Ми ступаєм до бою нового
Не за царство тиранів, царів,
Не за церков, попів ані бога,
Ні за панство чесних панів.

Наша ціль — людське щастя і воля,
Розум владний без віри основ,
І братерство велике, всесвітне,
Вільна праця і вільна любов!“

(Франко: „Товаришам з тюрми“.)

Ся „вірша“ своєю ядерною вимовою така ясна і прозора, що всякі коментарі злишні...

Знова радикали представляють Франка як „великого хлопа-радикала“, з сукатим дручком — очевидно, „на попів“. Тай соціялісти анектують Франка для себе як вождa робучого люду, з якого капіталісти „витискають кров як з губки воду“.

На вічну памятку зазначуємо ще, що на мурах Львова появилися плякати запрошуючі всіх“ на поминальну панахиду за душу раба Божого Івана“. І справді відбулася така панахида у волоській гр.-кат. церкві 27. травня Р. Б. 1933. Це одна з тих традиційних панахид, котрі восточна етика перепачковує поза церковними приписами для

звеличання памяти національних діячів без огляду на їх релігійні переконання. Така „фасонова“ панахида все обнижує престіж Церкви.

Алеж бо й дісталось аранжерам панахиди за Франка від совітофільської преси! Ось що вкладає вона в уста Франка:

„Та клерика зробили з мене езуїти, чоловіче!... Якогось езуїта українського... То й так уже в гробі перевертають щороку отими „панахидами“... Ну завтра... будуть кропити й на „свого“ мене висвячувати... Просто-на-просто „сподвижник“ я їхній за католицизм та ботокудсько-патріотичні інтереси“... („Ілл. Газета“, ч. 6).

Остаточно при перипетіях відслонення намогильника памятника Франкови — сумні думи насуваються.

Хтож властиво був Франко? Який його світогляд? Чи він каменяр червоного інтернаціоналу, чи національний „пророк“. чи соціяліст, чи радикал, чи ліберал, так собі атеїст, чи містик — чи конґльомерат того всього? Цеж все не рівнодушне для наших національних аспірацій і росту.

І се власне наша трагедія, що служимо панахиди, а не знаємо над ким; що ставимо памятники „невідомому“ борцеві, що поширюємо культ каменяра з нескристалізованим обличчам.

Як річ мається з такими справами у других народів? Там заки кого поставлять на престіл всенароднього культу, перше безпощадною критикою сумлінно перевірюють ідеольоґію національних величин. Так пр. німецька наука основно пересіяла гострим решетом критики твори своїх корифеїв: Ґетого, Шіллера, Лессінґа і др. Докладно підчеркнено світла і тіни, скрупулятно відділено полову від чільного зерна їх творчости, щоби німецькі покоління могли вишколюватися на правді і здоровій етиці. Біоґрафи Ґетого не лякалися піднести, що їх найбільший поет міг про себе сміло сказати слова, якими колись Овід зобразив своє життя: porcus sum e grege Epicuri. Німецька критика навіть протестантська поставила на індексі неетичних творів і відомий твір Ґетого:„Werthers Leiden“.

А серед Поляків, котрі до недавна бачили ледви чи не в кождій стрічці творів Міцкевича, ґеніяльність і життєву правду, зявилися критики, які в імя правди і добра нації напятнували „Валленрода“ і III. кн. „Дзядів“, як твори з деструктивною етикою.

Навіть шовіністична ендецька „Ґазета Варшавска“ з признанням піднесла, що польські вчені дуже критично напятнували деякі тенденції в творах Сенкевича.

Шовіністична „Ґазета Варш.“ беручи під увагу, що польські критики не пощадили і так голосного письменника як Сенкевич, називає се проявом культурної зрілости Поляків.

А в якій мірі ми проявили нашу культурну зрілість у відношенні до Франка?

Творчість Франка се ґуща, непроріджена критикою.

Вправді були й у нас спроби піддати зміст творів Франка об'єктивній критиці. Та що з того? Наша національна ідолопоклонність обидилася і зареаґувала — лайкою. Коли о. Костельник вміло зачав (нажаль тільки зачав...) вентилювати світогляд Франка, згіршена опінія домагалася в... „Зизі“, аби критик перестав „ламати кости“ Франкові!

На знамениті студії над релігійним світоглядом Франка, поміщені минулого року в „Н. Зорі“, зареаґувала націоналістична преса їдкими інвективи, зверненими проти особи автора...

Словом — культурно „перезрілі“ ходять в памороці пяного невіжества.

К. П.

о. Т. ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

Націоналістична ідеольоґія „Нового Часу“

2. Взаємини між Церквою і державою.

Хоч автор статтей „В тіни хреста — і меча“ в фільософічнім заложенню державу й Церкву поставив не лиш як два засадничо ріжні прінціпи, але й метафізично себе виключаючі і себе відвічно поборюючі; то се не перешкодило йому дійти до чогось зовсім противорічного. „Дивлячися історично, в бігу століть витворилися дві системи взаємин церкви і держави“.

Значиться: історичні факти виказують, що фільософічне заложення, поставлене як основа націоналістичної ідеольоґії зовсім фальшиве, бо „контра експеріментум нуллюм аргументум“. Дійсно в бігу століть були і є взаємини між Церквою та поодинокими державами, які прибирали в ріжних часах і з ріжними державами ріжні форми. Отже правдивий остає погляд католицької фільософії й католицької науки про відношення Церкви до держави, а саме: Церква і держава, се дві ріжні, від себе незалежні й у свойому роді звершені спільноти, які не лиш себе не виключають, але, навпаки, доповнюють. І тому між державою та Церквою нема противенства в метафізичних та життєвих заложеннях, як нема між розумом і вірою; між порядком природним і надприродним, бо одно і друге має свій початок від Бога, сотворителя чоловіка. Тому також історичні взаємини між Церквою та державою виходять послідовно з науки католицької фільософії й віри та стоять у противенстві до фільософічного заложення автора статтей у „Н. Ч.“, бо се заложення фальшиве, як і ціла його ідеольоґія.

Взаємини між Церквою та державою автор оцінює з історичної точки погляду так:

„Дивлячись історично в бігу століть витворилися дві системи взаємин Церкви і держави. Поперше: система єдности церкви з державою, й по друге: система розріжнення, отже й розлуки поміж Церквою і державою. Ця перша, отже система єдности і звязання тих двох чинників має дві можливости розвязки: або держава могла побідити й підчинити собі Церкву, або Церква могла перемогти й підчинити собі державу. Історія здійснила ті дві можливости. Разом з розколом Римської Імперії в 395 р. по Хр. на Східну й Західну, на сході здійснився візантизм, отже система панування держави над Церквою (т. зв. „цезаропапізм“) і з другого боку, на християнськім Заході здійснився католицький папізм, отже система панування Церкви над державою (т. зв. „папоцезаризм“)“.

Кілько речень, тілько фальшивих понять, перекручень і просто — неправди.

Лишаємо на боці, чи термін „система“ тут відповідний; радше требаб говорити про ріжні форми, які в бігу століть не: витворилися, але відповідно до обставин ті взаємини Церкви й держави прибирали. Автор знає лише дві „системи“: „єдности й розріжнення“. Система єдности, по думці автора, має лише дві можливости: або держава побідила Церкву; або Церква побідила державу. Незла се „єдність“... Після сеї теорії тепер панує ідеальна „єдність“ між Українцями й Поляками; як також між Українцями і російськими большевиками. В тім тільки біда, що в однім і другім випадку Українці все в тій „єдности“ на споді. Колиб по правді в бігу історії витворилася така „система“, тоді требаб говорити або про цілковите поневолення Церкви державою, або про поневолення держави церквою. Тимчасом в історії не було ні одного, ні другого.

Правда, на незєдиненім сході знана форма взаємин між Церквою та державою під назвою „цезаропапізму“ і до нині вона в більшій або меншій мірі переважає у незєдинених національних, зглядно державних церквах або, як вони кажуть, „автокефальних“. Та се зовсім що інше ніж ложне твердження, що се держава „побідила й підчинила собі Церкву“. Ні, се та частина Церкви, яка відпала від кореня правдивої Церкви і знехтувала свою одиноку, Ісусом Христом установлену верховну Владу, тим самим мусіла впасти в залежність від світської влади й то нераз влади, яка віроісповідно зовсім чужа незєдиненій східній Церкві. В Царгороді попала в залежність від Мусулман; а тепер в Польщі від уряду, якого члени або католики або іншого віроісповідання, а не православні. Отже не держава побідила Церкву, бо се неможливе; лиш через схизму незєдинена Церква перестала бути правдивою Христовою Церквою і зі свобідної царської доньки стала рабинею земських володарів. Найлучший доказ в тім, що в тих самих державах на сході, католицька Церква не лиш латинського але й східного обряду ані не підчинена ані не побіджена державою, но зовсім від держав незалежна й має свою найвисшу духовну Владу й свій духовний та орґанізаційний центр в Римі. Длятого неправдивий і погляд автора, що „разом з розколом Римської Імперії з 395 р. по Хр.“ також малабся розколоти Церква на дві рівнорядні зовсім собі рівні Церкви. Схизма наступила далеко пізніше ніж розділ римської імперії й саме через схизму деякі східні церкви попали в залежність або й поневолення. Та про візантинізм, з огляду на його вплив на нашу

Одна добре обдумана а щира проповідь пригадає всему українському народови, що в часі Зелених Свят годиться згадати жертвою наших інвалідів, котрі Рідному Краєви своєму дали в жертві найдорожше, що могли дати: своє здоровля.

Спання на грошах

Сірий, в сині або в червоні паси, випханий соломою матерац нашої біди — сінник, се не тільки підложжа для спрацьованих костей свого власника, але він відграє також вдячну ролю банку людини праці.

Призбирані гроші власник сінника вимінює на шелестячі паперці й пакує до сінникового соломяного живота як до банку. Звідси поширений вислів „спати на грошах“.

Знана доля таких сінників випханих соломою та грішми. Сі „вогнетривалі каси“ нашого народу принесли вже богато біди. Злодій умовився з огнем, щоби своєю нищительською лапою сягнути найперше до сінника та обікрасти той банк як належить. І щоби гроші, котрі прозорливі й думаючі люди містять у вогнетривалих касах скарбниці П. К. О., — містити з довірям в „огнетривалій“ соломі та спати на тім спокійно — отсе немалий „дотеп“, отсе бездумність і глупота, що оплакує втрати коли вже запізно. А так легко їх можна оминути! Просто віддати гроші до якого-небудь почтового уряду на ощадностеву книжочку П. К. О. Се значить — відати свою кервавицю наймогутнішій скарбниці, недоступній ні для вогню ні для злодіїв. А крім сеї цілковитої певности зискуємо те, що гріш зложений в П. К. О. процентується, помножується, постійно наростає.

Шануйтеж ваші гроші, бережіть від втрати ваші ощадности, вийміть з узликів, панчіх, сінників і інших немудрих сховків. Віддайте їх на процент на ощадностеву книжочку П. К. О.

Тоді можете спокійно спати на своїм сіннику.

руську Церкву, напишемо осібно. Тут беремо під увагу лиш форми взаємин катол. Церкви без огляду чи західного чи східного обряду які були й тепер існують в ріжних добах з ріжними державами.

Тут рішучо треба заявити, що не було й нема в історії „системи панування Церкви над державою“. Так званий „папоцезаризм“ існує хіба в головах тих, що зовсім не знають історії катол. Церкви ;або бездумно повторяють ложні, безосновні й пересадні твердження авторів протестантських та інших ворожих католицькому світоглядові. Вже сам висказ: „на християнськім Заході здійснився католицький папізм, отже система панування Церкви над державою“ з ґрунту ложний. Бо що значить „здійснився католицький папізм“? Кождий, бодай трохи обучений у правдах катол. віри, знає, що Ісус Христос в особі св. ап. Петра та його правних наслідників установив у своїй Церкві найвисший пастирський Уряд і що римські епископи, сі правні наслідники св. Петра, називаються Папами. Папство не витворилося, лиш воно установлене Ісусом Христом вже при основанні Церкви. Тому твердити, що „католицький папізм“ се „система панування Церкви над державою“ — не лиш абсурд, але й кпини з читачів.

Історія зовсім інакше представляє взаємини катол. Церкви з державами. Католицька Церква завсігди старається увійти у приязні взаємини з поодинокими державами і для духового добра своїх дітей як також для добра держав в т. зв. конкордатах іде на найдальші можливі уступки. Чим більше яка держава або історична доба перенята християнським духом, тим більшу свободу лишає Церкві у сповнюванні її Божого післанництва, вічного спасення людей і навіть віддає свої державні органи на поміч і потреби Церкви. Чим знова яка держава більше некатолицька, нехристіянська, тим звичайно більше ігнорує Церкву та руководиться ліберальними засадами т. зв. „свободи ісповідання“ і тому полишає часом і катол. Церкві більше або менше вільну руку. Се називається: розділ держави від Церкви. Та сей розділ і свобода не в кождій державі однакові. Декуди Церква дійсно має свободу ділання, як пр. у Злуч. Державах Півн. Америки; частіше Церква ледви толерована та її діяльність обмежена до крайних границь, як у Франції. Та є ще трета можливість: в нехристіянських державах, або й у державах з християнським населенням, але де до влади дійшли ворожі Церкві люди: соціялісти, масони, большевики, — державна влада хоче нищити Церкву, перешкоджає всякими способами її діланню й нераз доводить до довгого і кровавого переслідування. В історії катол. Церкви в ріжних державах і ріжних часах були лише ті три форми. Зате ніяка держава на світі не могла поневолити катол. Церкву і зробити з неї своє знаряддя. Держава потрафила довести до відступства більші або менші маси свого населення, могла забрати добра катол. Церкви; могла кроваво переслідувати й загнати її в катакомби; та ніколи не могла катол. Церкви побідити й поневолити.

Сам автор, видно спостеріг, що задалеко загнався зі своїм „папоцезаризмом“, бож кождий, сяк-так освічений читач занадто добре знає, що на цілім світі нема випадку, щоб Церква панувала над якоюсь державою; тому в той спосіб модифікує свій погляд:

„Але в остаточнім обрахунку, оскільки на християнськім Сході візантійський цезаропапізм закріпився остаточно, як система панування держави над Церквою, остільки теж католицький папоцезаризм був примушений після довгих століть гордого й суверенного панування Церкви над державою, здати практично чимало здобутих позицій та зречися з богато знамен свого богопокликаного владництва — на користь Церкви і нації“.

Очевидно, що такі вислови як: „католицький папоцезаризм“, „горде і суверенне панування Церкви над державою“, „богопокликане владництво“ — всі ті фрази, занадто виразно виявляють почування автора до катол. Церкви.

Характеристичне в сім уступі останне речення, а саме, що практичне зречення Церкви зі здобутих позицій вийшло на добро Церкви і нації. Та авторові добро Церкви не дуже лежить на серці: він хоче передовсім доказати, що таке „зречення“ Церкви конечне для добра нації. Заразом маємо тут клясичний примір помішання понять, про що писали ми в попередній статті. Цілий уступ говорить про взаємини Церкви й держави і всюда автор уживає правильно й послідовно терміну „держава“. Аж на сам кінець, як „деус екс махіна“ виходить — „нація“. Се тому, щоб міг свої скривлені й ложні погляди на відношення держави до Церкви накрутити й примінити до „українського народу“, чи радше до своєї доктрини і своєї партії*).

Автор говорить тут також лиш про практичне зречення Церкви зі свого „гордого й богопокликаного владництва“, бо дальше доказує, що теоретично і в засаді катол. Церква не лиш не зреклася, але стремить „до монополізації не тільки духовної але й всьої політично-світської влади“. Про се в іншій статті.

*) Властиво її виборчих потреб. Ми пречінь знаємо своїх. — *Ред.*

ДУМКИ ПРО РАСУ

На тлі походу в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

ЗМІСТ І.: Думки звичайного обсерватора, нефахівця. — Про людей з ріжних століть. — Чому людський ум боїться доторкати проблеми раси. — Тілесна форма нації се важна, видима форма її духа й духової творчости. — Про женячку як одиноку з трох найважніших подій життя, на котру людина може мати рішаючий вплив. — Що значить походити „з доброго кореня“. — Теоретичні погляди католицьких мислителів на расу. — Що колись розуміли і що тепер розуміють під словом „раса“. — Поняття раси в значінні популярнім і науковім. — Що важне для антропольога, неважне для біольога. — Котра раса більше творча? — Трудности в оцінці. — Про пять високих погибших культур. — Чи можна солідно перейняти культуру чужої раси? — Яке значіння християнства для перенимання европейської культури? — Що думають про мішанину рас? — Три устійнені факти в области мішанини рас. — Як на мішанців дивляться романські народи, а як германські?

I.

Яке враження робив великий похід десяток тисяч галицьких Українок і Українців під оглядом расовим, як певної породи людей?

З поставленням сего питання (котрого інтеліґентний обсерватор, що оглядав таке рідке видовище, не може не поставити) ступаємо на трудний ґрунт, по якім у нас ходило дуже небогато людей: К. Устиянович, Грушевський, Липинський, Ст. Рудницький з нефахівців, Вовк і пару інших, дуже в нас нечисленних „фахівців“. Пишучий сі стрічки не має претенсії до фаховости на тій области, хоче лише висказати свої враження і пару думок, щоби звернути увагу на ту надзвичайно важну а в нас надзвичайно занедбану область. Так занедбану, що в нас куди більше уваги присвячується расі безрог, кріликів, курок і т. д., ніж расі своєї власної особи, родини й нації.

І хоч мабуть нема в нас навіть сільського підростка, котрий не знавби, що така то раса коров дає більше молока від іншої, а курка такої то раси зносить більше яєць від курки іншої раси, то про свою власну породу мало хто в нас думає. Се може бути або ознакою здорової раси (як відомо, хто має здорове серце, тому десятками літ воно навіть на думку не приходить), або ознакою тяжкої глупоти й неповоротности інтеліґенції, що має обовязок думати про всі важні річи і справи народу, з котрого вийшла, думати й говорити по совісти своїй те, що видається їй важним. А вона ані не думає ані не говорить...

Побачити такий величезний похід свого народу як той, що йшов у Львові 7 травня 1933 р., се річ безперечно важна. Бо се йшла не тільки маса сучасних нам людей, але йшли також віки давно минулі. Не тільки в уяві та споминах інтеліґентного ґлядача, але йшли в дійсности: бо мимо всіх нівелюючих впливів сучасности, від одягів почавши, люди з піль се люди інакшого часу ніж люди з лісів, таксамо інакшого часу люди з Поділля й люди з гір, люди з околиць сухих і з околиць мокрих і т. д. Кожда з тих ґруп має інакшу краску співу свого, інакшу глибінь його чуття, інакший ритм ходу. А пречінь всі ті ґрупи мають в собі щось спільне. Де жерело тої спільности? В землі, якої овочі їдять? В воді, яку пють? В підсоні? В мові? В приблизно спільній минувшині? В однакій формі віри? В усім тім потроха? Якже виразно відчувається при оглядании таких мас незглибиму таємницю раси! Вона подібна до квітів весни, що все подібна і все інакша. Вона подібна до филь одної ріки, що все подібні і все інакші. Вона подібна до букв одної книги, що все ті самі, але все щось інше говорять.

Треба признати, що проблема раси се чи не найтяжша область людської думки, яка взагалі істнує. І тому так дуже мало в нас туристів на сім тяжкім терені. Се терен надзвичайно злудний, бо майже кождому здається, що він у кождім живім сотворінні легко пізнає, що расове а що ні. Воно в дечім і правда. Напр. навіть мала дитина, котрій раз вияснилося ріжницю між ямником і хортом, ледви чи коли помилиться в відріжнюванні тих порід. І до кінця життя буде памятати, на чім полягають расові прикмети одної й другої породи собак. Подібно хоч не так виразно буде і з ріжними породами рогатої худоби, коней, кіз, овець, домашної птиці, словом всяких сотворінь Божих — з виїмком чоловіка. Тут людський ум стає, немов боїться переступати поріг таємниці, за котрим чоловік сам себе мусівби в консеквенції схарактеризувати і скваліфікувати, а це не все бувае приемне. Отже спробуймо переступити той поріг в добрім замірі створення нашій нації яснішого поняття про неї й виразнішого усвідомлення їй того, хто вона — наперед під оглядом фізичним, тілесним: бо се дуже важна видима форма духа й духової творчости. Вагу тої форми відчувають всі люди на цілім світі, від найпростіших почавши, між котрими нераз можна почути, як вони радяться в одинокій з трох найважніших подій людського життя, на котру кожда нормальна людина може мати рішаючий вплив, а саме на подію заключення подружжа (бо на своє уродження найбільше інтересований ніколи впливу не має, а на свою смерть має рішаючий вплив хіба ненормальний). Отже перед тою одинокою хвилею говорить навіть проста мати до сина свого: „Сину мій, бери ту дівчину за жінку, бо вона з доброго роду“, або: „бо вона доброго кореня“.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА
Спілка з обмеженою порукою

ВСЯКОГО РОДА
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
Львів 15, вул. Окружна (бічна Кульпарківська) ч. 108 а.
Телєфон 57-48.

Що се значить? А нічо інше, тільки те, що в роді, з котрого та дівчина походить, відколи памят людська сягає, все було передовсім духове й моральне зрівноваження, то значить не було налогових пяниць, картографів, злодіїв, обманців і інших злочинців та не було калік з уродження, то значить було й фізичне зрівноваження, фізична пропорціональність, або як простий нарід говорить: „Бог його не назначив“ каліцтвом, розуміється родовим. Московський нарід має на те також свою приповідку: „Бог шельму метіт“, значить: „Бог шельму значить“. Аби порядні люди стереглися шельми.

Річ ясна, що простий народ не має часу на творення докладних системів обсервацій і висновків: він тяжко працює і на те годує свою інтеліґенцію.

Отже що запримітила інтеліґенція в сій трудній области, котру тепер маємо обговорити і які висновки поробила?

Все, що тут наведу з теорії сеї важної справи, подам головно за католицькими ученими, Лебцельтером і єзуітом Мукерманом, а свої погляди зазначу окремо, оскільки з самого тексту не булоб ясно, що се мої погляди, нпр. про наші справи, бо про наші справи ті чужинці не писали.

Слово „раса“ впровадив до наукового ужитку перший раз Л. Біффон в 18 столітті. Людвик Жорж Біффон граф де Леклерк, визначний французький природник і ґеольоґ, член Академії Наук, автор 36-томової Історії природи, котру видав з гарними мідеритами в рр. 1749—1788. Видавши останній том, помер 16. IV. 1788 р. Погляди мав ліберальні й тому був противником славного природника Ліннея.

Слово „раса“ означало зразу тільки що зарис, плян, корінь, пень. Потому під словом „раса“ у відношенні до людей розуміли певну ґрупу людських одиниць, котра мала бодай оден спільний знак, який відріжняв ту ґрупу від інших ґруп і після якого можна було ту ґрупу клясифікувати. На тій підставі відріжняли раси нпр. після їх мови. В анґльосаських і романських краях і досі так відріжняють, нпр. пишуть: латинська раса, анґльосаська раса, німецька раса і т. д. Також Німці відріжняють расу на підставі мови але тільки частинно, то значить коли пишуть про раси арійську (індоґерманську) і семітську. В науковім письменстві вживають слова „раса“ лише в біольоґічнім значінні. Тут поняття „раси“ вимагає вже більшої скількости (комбінації, комплексу) знаків, що відріжнялиб одну людську ґрупу від інших і то таких знаків, які переходять з роду в рід, себто знаків дідичних, спадкових, родинних, трівких. Особливо виразно підчеркують се учені Ленц і Шайдт. Ленц так і пише, що антропольоґія рас це наука про спадкові ріжниці між людьми. Шайдт каже, що раси це вибрані ґрупи з певними прикметами.

Одначе те, що в области раси важне для антропольоґа, неважне для біольоґа. І так антропольоґи ділять людство на чотири раси: білу, жовту, чорну і червону, пізніше кажуть, що червона раса се тільки відтінок жовтої, отже є три головні раси. Кожда з них ділиться на більшу скількість ґруп, званих також расами, підрасами або расовими ґрупами. Нпр. білу расу ділять на дві головні расові ґрупи: 1) еврафриканську, довгоголову й 2) евразійську, короткоголову. Першу з тих ґруп ділять на вісім рас і тут на шестім місци кладуть т. зв. „курганову расу“ з України, Балкану й східних Альп. Нелегка се річ розібратися в тій мотанині прикмет, ґруп і підґруп, се тема не до ґазети і тому я перейшов її коротко.

Коли досі суперечки між ученими лучаються в тій области переважно з річевих причин, то далі суперечки зачинають вирінати й на тлі річевости і на тлі расових амбіцій, як тільки бесіда зійде на те, котра раса більше творча культурно, державно і т. п.

Всякі порівнання вимагають тут особливо великої обережности. Нпр. порівнаймо під оглядом культурної творчости раси білу і чорну. Як відомо, біла раса створила найвеличніші будівлі, найглибші фільософічні системи, перевела найдивніші винаходи аж до телєфону і рентґенівських промінів включно. А чорна раса мешкає собі в шаласах з бадилля, вкладає собі деревляні кльоцики в порозрізувані варґи, запихає собі пера в носи, ну й так собі жие. Отже виходилоби, що біла раса висша від чорної. Ба, але треба взяти під увату клімат, в котрім від віків жие чорна раса: коли в той горячий і страшенно денервуючий клімат перенести білих, то їх культурна творчість по якімсь часі не тільки паде нижше творчости чорних, але білі там взагалі вироджуються і вимирають. Отже котра раса „лучша“? Та з другої знов сторони годі не бачити того, що таки від білої раси походить майже все висше культурне надбання людства. Розуміється, те надбання, що тепер істнує й живе, є в ужитку. Не можна заперечити, що пр. старий культурний китайський нарід винайшов такі культурі потрібні річи як папір і друк, але оба ті винаходи зробила також біла раса незалежно від Китайців. Таксамо було з бусолею, з часописною пресою і т. д. З другої знов сторони не можна всяку вишу культуру взагалі приписувати виключно білим людям. Не тільки тому, що живе ще на наших очах висока культура Китайців, котру якраз тепер валить і руйнує вщіплена їй отруя, перенята китайською молодю від білих під покришкою мнимого „поступу“, але й тому, що була висока культура червоних індіянських народів в Америці, а саме Азтеків, Мая й Інків. Дві з тих культур знищили Европейці, одна (культура Мая) була мертва ще до приходу Европейців. Кромі тих пропавших культур маємо вже доволі певні вісти про високу культуру Атлянтиди, котрої раса нам невідома і маємо докази про істнування високої культури на якійсь землі, котра очевидно запалася в Спокійний Океан, оставивши по собі тільки невеличкі Великодні Острови, на котрих є великанські камяні подоби.

Се погибші культури. (Д. б.)

Як бороняться Жиди

На великих зборах в Лондоні у звязку з інавґурацією Злученого Фонду Допомоги німецьким Жидам були присутні представники 500 жидівських інституцій в Анґлії. Президіював Антін Ротшільд. Він сказав, що на разі не можна ще сказати, що зробити з 600.000 німецьких Жидів, котрих ситуація ґірша, ніж про се пишуть ґазети. Акція для допомоги їм буде розвинена у всіх напрямах, м. і. будуть використані всі можливости оселення втікачів у Палестині. — По нім говорив д-р Вайцман: Ми, Жиди, думаємо інакшими катеґоріями ніж ті, що нас переслідують, отже дискусія з ними неможлива. Катастрофу, яка нас зустріла в Німеччині, треба приняти як факт, котрий кине свою тінь на кожду жидівську громаду в цілім світі. Переслідування Жидів в Росії були дуже яскраві, але там робила се ґрупа автократів і можна було в тім напівцивілізовнім краю виминути переслідування. В нашій обороні підносили там голос такі люди як Толстой. А в Німеччині 20 міліонів Німців голосувало за тим системом, отже тут що другий-третий чоловік за системом, який деґрадує Жидів до рівня паріів, не в Індії, але в самім серці Европи. До того в ґеттах російських міст жив переслідуваний жидівський нарід, гордий своїм самопочуванням і морально відпорний. Німецьких Жидів інші Жиди не уважають Жидами, а Німці не уважають Німцями. Тут знесена 150-літня еманципація, за котру Жиди заплатили всім, що мали. Щож тут робити? Самою філянтропією не богато вдіємо. Каже дехто, що Жиди повинні опускати Німеччину. Ба, але куди йти? Атже тепер світ поділений на дві части: в одній Жиди не можуть жити (бесідник мав на думці очевидно большевію), а в другу часть Жидів не пускають. Є тільки оден край, котрий при великих зусиллях може щось помочи: се Палестина. Туди Жиди можуть прибувати не як утікачі, але на підставі права. Значить наші проґнози зперед 50 літ показалися слушні. Одначе життя в Палестині тверде: я бачив там молодих мущин і жінок з добрих родин, котрі живуть за 4 пенси денно. Булоби здоровіше якби там нашу Батьківщину будували тільки ті, що добровільно туди їдуть, а не гнані різкою переслідувань, але вірю, що наша національна оселя настільки сильна, що стравить і таких. Перебули ми вже не одно гонення. Ми незнищимі, але під одною умовою: мусимо витягати науку з нашої минувшини й вернути до нашого пражерела. — Потому промовив д-р Монтефіоре. Він підчеркнув особливо оден момент: що ні одно з переслідувань, яких досі зазнали Жиди, не було так пляново обдумане й так основно переведене як теперішне. Німецька докладність кинула в нужду 600.000 Жидів і хоче зруйнувати всі жидівські верстви. — По нім говорив начальний рабін в Анґлії, д-р Герц: Маємо створити Центральний британський фонд допомоги Жидам з Німеччини. В тій цілі треба зорґанізувати „комірку“ помочи в кождій жидівській орґанізації на цілім світі. „Не стій байдужно, коли бачиш кров брата свого“, — нехай сі слова знайдуть відголос в серці кождого Жида! Нехай ніхто з нас не затулить свого вуха перед криком наших братів! Коли брат наш тоне, то маємо святий обовязок витягнути до нього долоню помочи! Робім щось, аби втихомирити те море терпінь! Взиваю кождого Жида, щоби причинився до акції помочи! — Порівнаймо з тою живою акцією Жидів у цілім світі тишу багна, яка панує в нас, мимо страшних вістей, які доходять з В. України про добивання там наших братів Наддніпрянців червоними наїздниками! Орґанізуймо й ми комітети допомоги в цілім краю, бо переслідування, яких там зазнають наші брати, далеко страшніші від тих, яких зазнають Жиди в Німеччині.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

КАТОЛИЦЬКИЙ ФІЛЬМ

КІНОТЕАТР „АТЛЯНТІК“. П і д Т в о ю м и л о с т ь.

Кіно стало в двацятому столітті чи не найсильнішим засобом пропаґанди. Кіно ділає безпосередно на маси. Ще перед війною зрозумів се провідник французьких соціялістів Жан Жорес. Він одеи з перших не завагався назвати кіно „театром для пролєтаріяту“. Думку Жореса сплягіював Ленін. Наказом Леніна кінове мистецтво найважніше з усіх мистецтв, бо воно найкращий спосіб „ладувати в маси стрільний порох революції“ (гляди статтю „Большевицький фільм“ у 13. ч. сьогорічної „Нової Зорі“). Як бачимо, лівиця перша пізнала вагу кіна; натомісць католики взялися до кіна досить пізно.

Першим духовником, що зрозумів суспільне і пропаґандове значіння кіна був бл. п. архиепископ Парижа, кардинал Дюбуа. Його світла постать і досі приміром для католиків, світських і духовних, що займаються кіном. Кард. Дюбуа перший скликав до Парижа Католицький Кіновий Конґрес та обняв провід над ним. Сей конґрес мав за ціль пропаґанду католицької ідеї через кіно та злучення в одну орґанізацію всіх католицьких робітників кіна. Кардинал Дюбуа приняв також протекторат над фільмами з католицькою тенденцією, випродукованими у французьких виробництвах.

Недавно мали ми змогу слухати Св. Вітця в звуковій фільмі, знак, що кіно і для католицького найвищого офіціозу добрий засіб католицької пропаґанди.

В Польщі виробництво „Поль-Тон-Фільм“ дало під протекторатом Польської Католицької Акції перший і справді добрий католицький фільм „Під Твою милость“ („Под Твойон обронен“). Сей фільм ішов у Львові поверх місяць; бачило його — кажуть — понад 100 тисяч видців у самім Львові*). Великий успіх, бо й вартість фільму небуденна. Се признають навіть протикатолицькі „Вядомосьці Літерацке“, для котрих майже кождий польський фільм, не кажучи вже про католицький, звичайно „кіч альбо шміра“. Не виключене, що на прихильну оцінку „В. Літ.“ вплинуло те, що на трех режисерів того фільму аж два були Жиди: Кароль Боровскі і Юзеф Ляйтес (одноіменник або й свояк радянського режисера) й тільки один Пухальскі Поляк. Ну, кажуть також, що і гроші були жидівські. Хоч така співпраця Жидів у польськім, до того ще й католицькім фільмі дуже злостить ендеків, то на нашу гадку вона вийшла фільмови на користь. Фільмове мистецтво діє на видців суто змисловими образами, так сказатиб: матеріяльно. А що Жиди нарід дуже змисловий, тепер мало духовий, то й не диво, що зпоміж них саме вийшло тілько здібних кіно-режисерів. Як кінові автори Жиди дають мало високих духових ідей; зате вміють їх прибрати в надзвичайно переконуючу змислово-пластичну форму. Зміст фільму доволі банальний, місцями навіть приземний. Вихована в побожності панна залюблюється в летуні. Летун працює над якимсь уліпшенням, яке має дати Польщі можність припинити в зародку всяку летунську війну. Очевидно вороже „паньство осьценне“ старається тому перешкодити. Отже псують апарат летуна-винахідчика. Підчас пописів аероплян розбивається. Летун виходить зі шпиталю калікою: має спараліжовані ноги. На просьбу нареченої, хоч сам байдужий до віри, летун їде з нею до Ченстохови. Підчас процесії діється чудо: Божа ласка розтоплює кригу байдужого зневіреного серця летуна. З вірою й уздоровленням душі лучиться матеріяльне чудо: спараліжований летун стає на ноги, радісний і здоровий.

Коли Поляки-герої фільму представлені як малі люди, коли в фільм втручено непотрібні малости і навіть смішности, оплачені мабуть польськими державними монополями (тютюневим і горілчаним), то все те — мабуть неконечно зі свідомої волі режисерів — надало фільмови деякого правдивого реалізму: представило теперішну Польщу в правдивім світлі. А на тім малоідеальнім тлі виступили тим яркіше правдиві герої того фільму: польське реліґійне простолюддя. Се вже не грали ролі вивчені актори: се тільки дрібне око кінокамери здіймало й увіковічнило реальне життя прочан до Ченстохови. Ті простенькі типи, ті їх струджені ноги в куряві шляху, ті їх розмолені постаті, стали в тім фільмі більше ґеніяльною грою, ніж її дала найкраще вивчена акторська штука. Се стане для нас очевидне, коли тільки порівняємо вивчену гру Бродзіша і Боґди в сцені чуда з простими нероблеными знимками розмолених типів-прочан. І хоч гра акторів стоїть у тому фільмі досить високо, то проте яка вона нереальна в порівнанні з правдою підгляненого життя!

Якби мене спитали, хто головний герой того фільму, я без надуми відповів би: побожний польський народ. А хто важніший: автор сценарія чи режисери? Без сумніву режисери. Їх інвенція в схопленні прочан та краси краєвиду (чималу ролю мав тут хист кінооператора Берґера), то знов у представленні таких кіново нових помислів як операція трансфузії крови, чи паніка на летунськім майдані, се справжні досяги, гідні найкращих закордоном. Величезне вражіння робить сцена процесії, відкриття чудотворної ікони й самого моменту чуда. Коли в інших представленнях чуда стрічав я нераз деяку театральність, то простота представлення того моменту в фільмі „Під Твою милость“ переконуюче реальна: недужий без помочі милиць падає на коліна з величним проясненим обличчям. І підчас того під грім-звук сурм опускається заслона на чорно-золоте, містично спокійне лице Божої Матери. Світляні ефекти і дострій музичної ілюстрації, головно в моменті молитви й чуда, стоять на поземі того, що американська рекляма називає ґеніяльним досягом. І в тім випадку може така назва й малаб своє оправдання.

Коли звичайно майже в усіх позитивних фільмах, головно заграничних, негативне фільмів звичайно вбивало або бодай приголомшувало їх позитивні вартости й типи, то в фільмі „Під Твою милость“ справа мається якраз навпаки. І се чи не найбільша прикмета того фільму, яка може й дасть йому належну популярність серед католиків поза Польщею. І те саме, що такий католицький фільм вирежисерували переважно Жиди, вказує, які величезні внутрішні вартости має католицтво, коли навіть некатоликів зуміє в їх творчости піднести до такої висоти! Нагадується притча про весільних гостей... — О л. М о х.

*) До П. Т. Власників Кін треба раз звернутися з проханням, щоб на павзах бодай серед висвітлювання реліґійних фільмів не пускали співанок того рода як „Катюша під періною“ і под. Це скандал і виглядає на свідомий ґвалт!

НОВІ ВИДАННЯ

DER GROSSE HERDER. Nachschlagewerk für Wissen und Leben. 4., völlig neubearbeitete Auflage von Herders Konversationslexikon. 12 Bände und ein Welt- und Wirtschaftsatlas. Lex 8° Bisher Band 1—5 und Welt- und Wirtschaftsatlas. Einbände: Halbleder und Halbfranz. Freiburg im Breisgau, Herder.

V. Band: GANTER BIS HOCHRELIEF. Mit vielen Bildern im Text, 41 Rahmenartikel und 27 Bildseiten. (VI S., 168. Sp. Text und 130 Sp. Beilagen: 14 mehrfarbige Stadt- bzw. Planbeilagen, 11 mehrfarbige Kunstdrucktafeln, 5 Schwarzdrucktafeln und 4 einfarbige Tiefdrucktafeln; zusammen 2004 Bilder.) 1933. 34.50 M. und 38 M.

„Великий Ґердер“ се католицька енцикльопедія, що підходить до всіх явищ життя і знання з точно означеним катол. наставленням. Сей лексикон такий всеобіймаючий, що описує все життя: політику, суспільний лад, економію, літературу і т. д., не лише так як є, але також відповідає на питання, длячого воно є і що та як повинно бути. Ширина та глибина опрацьовання, переконуюча сила представлення, тісний звязок з сучасним життям, богацтво матеріялу, ясність вислову, краса картин і мап, чистий друк — все те складається на велику практичну вартість „Великого Ґердера“ для кождого його читача. В 5-ім томі стрічаємо ті всі добрі прикмети, що і в перших чотирьох томах: реліґійний, католицький світогляд як основа, жива думка, ясне становище в кождій справі замість звичайної енцикльопедичної сухої невтральности. Знаходимо тут живі описи ріжних країв (Великої Британії, Ґреції і т. д.), явищ природи (ледняки, ґори, бурі і т. д.), докладні описи міст: Женева, Ґрац, Ґааґа, Ґайдельберґ. З техніки стрічаємо тут точні інформації про скло, ґаз, ґазову війну та охорону перед ґазами, трутини. Є тут стаття про Ґетого, ґотику, грецьку літературу й мистецтво, Ґердера, Ґайного, Ґавптмана, Ґеґля, Ґінденбурґа. Заступлена тут і теольоґія, філософія, педаґоґія й політика. Про Бога і пізнання Бога написано ясно і приступно. Вичерпуюча стаття про духа, духові науки, память, почуття і т. д. Про великого папу Ґригорія написано просто зразково. Се приклад, як треба описувати історію папства. „Велике місто“ обговорено на більше як 8 шпальтах. Відтак господарські, політичні та культурні завдання громади. Докладний розвиток законодавства в Німеччині, Австрії та Швайцарії. Приватна власність. Гроші. Годі все вичислювати. З висше наведеного бачимо, що католицька енцикльопедія „Великий Ґердер“ належить до книжок, які треба мати, щоб орієнтуватися якслід у всіх справах.

МИСТЕЦТВО. Орґан Асоціяції Незалежних Українських Мистців. Зошит IV. Р. І. 1933. Ст. 75—114, вел. 4°, ціна 7 зол. З м і с т: П. Ковжун: Олекса Грищенко; М. Винницький: Роман Сельський; М. Осінчук: Галицько-українська ікона; М. Драґан: Футуризм; Л. Лілле: Судді й підсудні; А. Б.: Виставка мистців Радянської України і СССР; В. Ґ.: V Всеукраїнська виставка; Д. Е.: Виставка Національного Музею; Ж. З.: Виставка Українського Т-ва Прихильників Мистецтва; І. Ї.: Українська ґрафіка в Берліні; М. Рудницький: З думок про мистецтво; Хроніка; Рецензії; Бібліоґрафічні замітки. — Се видавництво належить до тих з приводу котрих треба дивуватися, як вони взагалі можуть істнувати в такім часі, як теперішний. Під оглядом мистецького оформлення першорядне, під оглядом змісту дуже цікаве. Ілюстрацій 49, в тім 14 ікон. Признаємося, що деякі з ілюстрацій не розуміємо, бо вони занадто футуристичні. Та потішаємося тим, що розуміти їх можуть хіба лише їх автори. Зі статтей в сім числі особливо цінна стаття п. М. Осіньчука п. з. „Галицько-українська ікона“, як також темпераментна стаття п. П. Ковжуна п. з. „Олекса Грищенко“.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець скінчив 31 травня б. р. 76-ий рік життя.

З релігійного життя Теребовельщини. Впродовж травня с. р. відбулося при великім здвизі народу відновлення Місії в парохії Винявка (для сіл Брикуля Нова і Стара та Винявка). Відтак було відновлення місії в Ласківцях. В травні с. р. відбулася місія в Глещаві. Дня 11. V. прибули ОО. Місіонарі з Тернополя. Їм напроти виїхала бандерія зложена зі 150 коней. При вїзді до села привитала їх громадська влада, коло читальні повитав ОО. Місіонарів іменем всіх товариств голова читальні, коло церкви о. парох від імени парохії. Місії влаштовують ОО. Чина Ізбавителя з Тернополя. Народ масово вислухує проповідей і приступає до св. Сповіди і св. Причастія.

Унійна акція на Ковельщині розвивається щораз краще. До Уніятської церкви в Ковлі приходять селяни з доокольчних сіл. Село Колодежно започаткувало в себе справу відчинення уніятської парохії. Настоятель уніятської церкви в Ковлі о. Величковський виголосив у Колодежні реферат на тему: „Християнство і соціялізм“. Того самого дня приїхали до Колодежна аж три православні священики з благочинним з Голоб на чолі. Привезли з собою також хор. Селяни нарікали, що православні священики тепер се роблять, а досі не виконували своїх обовязків, вчили дітей релігії російською мовою та насміхалися з української мови. Щоби ратувати московське православія, до Ковля часто приїзджають еп. Симон, місіонар Петрухін та ще якийсь „малорос“, що говорить навіть по українськи.

Церковне брацтво в Томашові на Холмщині святкувало 300-літний ювилей свого істнування. Ювилей брацтва цікавий тим, що хоч воно тепер православне, то кілька літ по оснуванні стало греко-католицьке і було ним аж до 1875 р., т. зн. до переслідування унії російським урядом. Замітний також факт, що на питання поставлене деякими кругами, чи є ювилей 300-ліття істнування брацтва, чи його нема, т. зн. чи признати також його гр.-катол. період, томашівські міщани рішучо домагалися, щоби врахувати також католицький період брацтва. Це вказувалоб на симпатії до унії томашівських міщан.

Полковник Горацій Менн був найбільшим ворогом демократичного кат. кандидата А. Сміта на президента Зл. Д. у 1928 р. саме тому, що Сміт був католик. Тепер Менн навернувся й охрестився. Сміт вислав йому телеґраму з желаннями. Від Менна дістав відповідь: „Нехай Господь поблагословить Вашу надзвичайну благородність і ніжність вашої душі“.

КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ВДОВАМ І СИРОТАМ ПО СВЯЩЕНИКАХ

уладжує в салі Музичного Т-ва у Львові при вул. Хорущина ч. 7, в пятницю, дня 9. червня с. р. під протекторатом Їх Ексцеленції ВПреосв. Митрополита Кир Андрея

108 1-1

КОНЦЕРТ

при ласкавій участи артистичних сил: ВП. Іванни Синенької-Іваницької, ВП. Зенона Дольницького, артиста опер італійських і еспанських та ВП. Наді Біленької, пяністки, при акомпаніяменті ВП. д-ра Нестора Нижанковського. Чистий дохід призначений для найбідніших вдів і сиріт по священиках.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ІВАН КВАСНИЦЯ, секретар УСДП (Укр. Соц. Дем. Партії), котру большевики так ослабили, що вона має всего кількох членів, оповістив в „Роботніку“ велике інтервю. В нім каже: В українській суспільности можна зауважити значне пересунення сил на право і скріплення клерикальних впливів. Причини: неуреґульовані нац. взаємини в краю (де Рим а де Крим!) і заграничні події. З українських ґазет лише „Вперед“ і „Гром. Голос“ осудили гітлєризм. Прихильне становище укр. преси викликала заява Розенберґа в справі України, хоч та заява не має ніякого значіння. ОУН. (Орґ. Укр. Націоналістів) зробила помилку зі свого становища, допустивши до того, що крайні її чинники виступили проти свята УМХ. Загал не послухав їх. Вкінці п. Квасниця висказує бажання, щоби УСДП злучила свої „сили“ з радикалами для поборювання „реакції й націоналізму“. Великанське значіння — каже — буде мати те, що ППС узнала засадничу національну програму УСДП. (Додамо: аж до найблищого шовіністичного виступу тов. Гавзнера, котрий знов набє людей, які ніколи і з нічого не витягнуть ніякої науки і до кінця істнування своєї ґрупочки все будуть парадеґоями при чужих орґанізаціях).

ЗАБЕЗДУРНО, то значить без викупу, хочуть вже всеї землі також польські селяни з Пяста, Стронніцтва Хлопського і Визволеня й ухвалили таке своє бажання на своїм конґресі. Річ психольоґічно надзвичайно цікава, що на тім конґресі велику більшість мали делеґати з „Малопольскі“ і розуміється з б. російської Польщі, тому й перейшла така „популярна“ ухвала, бо якби більшість мали Познанці, то булиб показали іншим, до чого довела така „ідея“ в Росії й на Україні.

КОРОЛЕВА МАРІЯ ромунська відвідала в Динарі вел. кн. Володимира Кириловича і вел. кн. Вікторію Федоровну.

ПО ВИБОРЧІЙ ПОБІДІ ГІТЛЄРІВЦІВ у Ґданську Жиди приготовляються до масової втечі з Ґданська до Польщі.

ПІДПИСАНО ЗАВІШЕННЯ ЗБРОЇ між Японією та Китаєм. Китай зобовязався розвязати корпус своїх добровольців, котрий оперував між Пекіном і Великим Муром.

НЕРОЗУМНА АКЦІЯ

Останніми часами Окр. Комісія Профсоюзів в низці місцевостей нашого краю, повела бойкотову кампанію проти Львівського Пива, виробу Львівського Т-ва Акц. Броварів.

Ця кампанія має свої зачатки у непідписанню Управою Т-ва збірної умови зі Союзом Броварних Робітників, які не хотіли ніяк погодитися на незначну знижку платень броварних робітників, не зважаючи на те, що знижка була продиктована кризою броварної продукції взагалі та загальною знижкою платень у всіх ділянках продукції зокрема.

Для кращого умотивування бойкотової акції серед українського громадянства, згаданий вище Профсоюз береться на такі неморальні, бо безосновні агітаційні способи, як те, що Управа Льв. Бр. нібито звільнила всіх українських робітників від праці. Управа Льв. Броварів заявляє оцим категорично, що відсоток українських робітників остав до сьогодні незмінений і виносить около 40 відс. робітничого персоналу. Ніякі редукції не передбачуються, хіба що продукція пива Льв. А. Т-ва Бров. в краю зменшиласяб. Перед такою редукцією можуть бути охоронені робітники Броварів виключно через втримання, згляднo збільшення споживання пива, а бойкотова акція, яка мусить мати відємний вплив на консумцію, ділає безпосередно проти інтересів українських робітників, занятих у Броварі.

Летючки, спрямовані проти споживання львівського пива є отже шкідливою акцією, яка може фатально відбитися не тільки на господарській рівновазі Товариства, але також — як вище сказано — в першу чергу на істнуванню українських робітників Л. Т. А. Б. 106 1-1

НОВИНКИ

Знижка цін. Фабрика свічок **Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і СКА,** спілка з обм. пор. Львів 15, вул. Окружна 108а **обнизила дуже поважно** ціни на свої вироби. На літо поручає свічки марки „С“ і „В/2“. Наші свічки воскові „В“ і „ВВ“ як відповідаючі вимогам літурґічним поручив Митрополичий Ординаріят. Жадайте цінників.

Черговий транспорт ревіндікаційних актів прибув з СССР до Польщі. Сі акти звернено на підставі рижського договору. Між тими актами є також унійні акти з б. холмської ґубернії. Наші історики Церкви повинні ними скоро зацікавитися. Знайдуть там напевно богато матеріялів до історії переслідування унії в царській Росії.

Від 1-го червня за пильні депеші платиться тільки подвійну ціну а не потрійну, як було досі. Подешевіли також телефонічні розмови між містами.

Найвисший Суд вирішив, що для важности розвязання умови на підставі арт. 32 розпорядку з 16. III. 1928 не треба доконче повідомляти про те працьовника на письмі. (Оречення цивільної палати Найвисшого Суду з 30. XII. 1932 ч. I. Ц. 2004/32).

За кліматичні стації в п. Надвірна признало міністерство внутрішніх справ громади: Надвірна, Яблониця, Рафайлова, Пасічна, Ланчин, Зелена. Мін-ство зелізниць признало особам, що їдуть до тих місцевостей на лічення, зелізничу знижку, як для всіх краєвих кліматичних стацій („уздровіск“) від 15. травня до 31. жовтня с. р.

В память Гетьмана І. Мазепи відбулася в Ласківцях, пов. Теребовля, святочна академія при великім здвизі народу.

Комітет будови нагробника І. Франка доручив проводові своєї технічної секції прослідити, хто був спричинником авантур підчас відкриття нагробника. Зібрані матеряли комітет обіцяє віддати під оцінку громадянства.

Підчас авантур викликаних націоналістами в дні відкриття нагробника І. Франка були м. і. ранені і побиті: зредукована учителька Марія Скварківна зі Львова, 14-літний хлопчина з Руданець, одна мала дівчинка та один впорядчик. Скварківній камінь розторощив носову кість. Хлопець з Руданець дістав каменем в голову так, що треба було зшивати скіру. Маленька дівчинка і впорядчик дістали каменем в груди. Луговиків побитих було кільканацять, в тім луговичка з села, що дістала в лице мабуть від якогось студента-впорядчика.

Народна Орґанізація Українців м. Львова видала зазив до львівських Українців, щоби вони не занедбували обовязку всюди вживати лише української мови і домагатися, щоби тою мовою їм відповідали.

Великий фестіваль 16-ох військових орхестр, разом коло 600 музикантів, відбудеться у Львові на площі Цитаделі в днях 4 і 5 червня ц. р. о год. 11 передпол. Відіграють твори найкращих композиторів, м. ін. Ваґнера, Мусоргського, Шопена, Монюшка.

В Хлібичині Пільнім (Снятинщина) згоріли парохіяльні будинки крім приходства.

Кружок „Союза Українок“ засновано в Карлові (Снятинщина). В члени вписалося 150 жінок. Відчити відбуваються що неділі.

Українська Порадня для Вибору Звання при Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові, вул. Словацького 14, III. п., уділяє всякі поради та інформації в справі вибору звання та фахових шкіл для молоді, що скінчила народні школи. В цьому шк. році Порадня відчинена лише до 15. червня ц. р. кожного вівторка і пятниці від 4 до 6 год. пополудні.

200 прогульковців приїхало з Відня до Львова.

В Польщі є 243.588 безробітних.

Німецькі туристи зачали бойкотувати Австрію.

Арабський професор Абдул Абн Рашід Бей прислав Мусоліньому повний переклад „Божественної Комедії“ Данта на арабську мову. Се перший переклад того великого твору на арабське. А одна 40-міліонова нація до сеї пори не має повного перекладу того твору, зате її „інтеліґенція“ має безліч ріжних проектів як поділити чуже поле і дебри на цілім світі, розуміється без викупу.

Доляр має дальше знижкову тенденцію. В приватних оборотах платять від 7,37—7,42. За золотий доляр платять від 9,20—9,40 зол.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Тут у Стрию, в каменици власника Жида„ мешкає з трома дітьми вдова по священику Вп. п. Ф... А що з нужди якийсь час не могла платити чиншу, то власник руґує її і має вже право викинути її на вулицю. У того власника є зобовязання 450 зол. і кошти. Союз Українок в Стрию з головою Вп. п. Весоловською займився її долею. Звернувся до Станісл. Консисторії й дістав відтам 200 зол., звернувся до окр. відділу Т-ва св. Андрея в Стрию й дістав 100 зол. Між собою зібрали 50 зол. і постарались, що Жид іще якийсь час має почекати. На решту залягаючого довгу, який муситься зібрати, просимо ласкаво помістити в „Новій Зорі“ відозву звернену до милосердних сердець, особливо жінок священичих, о датки для нещасної вдовиці, які належить надсилати до Адм. „Нової Зорі“, а за тими датками — коли щось збереться — зголоситься окружний відділ Т-ва св. Андрея в Стрию.

Дякуючи за узгляднення нашого прошення — остаємо з правдивим поважанням — слідує підпис.

Примітка ред. „Нової Зорі“: Найлучше було б спрямовувати жертви відразу на адресу Т-во св. Андрея в Стрию, вул. Зелена 9, бо інакше наша адміністрація має тільки зайвий клопіт і муситься непотрібно два рази оплачувати почтову пересилку.

КІНА

АДРІЯ: Жертвенна ніч.
АТЛЯНТИК: Під Твою милость.
КОПЕРНИК: Д-р Моро — остров пропащих душ.
МАРУСЕНЬКА: Д-р Моро — остров пропащих душ.
МІРАЖ: Конґоріля.
МУЗА (давніше „ОАЗА“): Побідники просторів.
ПАЛЯС: Екстаза.
СТИЛЕВЕ: Бейбі (Анна Ондра) і ревія.
УТІХА: Блакитна рапсодія та ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ОГОЛОШЕННЯ. В монастирі СС. Василіянок у Станиславові відбудуться тридневі реколекції для пань. Початок реколекцій вечером 19. VI. с. р. Оплата за цілий час виносить 15 зол. Треба зі собою взяти подушку, простирало, коцик і ручник. Зголошення приймається до дня 15. червня с. р. 107 1-2

ШКОЛА МАЛОЇ ДУХОВНОЇ СЕМИНАРІЇ У ЛЬВОВІ, ТИПУ КЛЯСИЧНОЇ ҐІМНАЗІЇ

Гр.-катол. Мала Духовна Семинарія у Львові, вул. Сикстуська ч. 39а, відкриває в шк. році 1933/34 (крім VIII. кл. старого типу) кляси I—III типу клясичної ґімназії, що відповідатимуть кл. V і VI всенародніх шкіл та I. клясі нової державної ґімназії з наукою латинської мови від I. кляси та німецької від II. кляси. Учать кваліфіковані вчителі середніх шкіл. До I. кляси приймається учнів із скінченою IV. клясою всенародніх шкіл за вступним іспитом. Докладніші пояснення найдуть зацікавлені в „Меті“ з дня 4. червня 1933 ч. 22. Вступні іспити до всіх кляс відбудуться 16 і 17 червня за попереднім зголошенням. 105 2-2

МОЧОГОННІ ЗЕЛА

ниркові, відтовщуючі, на переміну матерії та проти недуг утроби й жовчевого каміння — на підставі припису славних лікарів висилає АПТИКА ЛЬВІВ, УЛ. КУРКОВА Ч. 5, за післяплатою. 1-10

К. І. Р.

Кооператива Інжинірських Робіт.
Львів, вул. Льва Сапіги 53. (Тел. 80-88.
(Перестанок трамваю ч. 1 проти політехніки).
ДЕШЕВО І СОЛІДНО:
Виконує: пляни, обчислення й кошториси всяких будівель.
Випроваджує: у власному заряді будови.
Виконує: всякого рода інсталяції й направи центрального отрівання всіх системів, водотятово-санітарні та електричні.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон.
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

ЧИСТА ЦИНКОВА БЛЯХА,

знаменитий матеріял до криття дахів, огнетревала, не ржавіє, легка, дається дуже добре ущільнити й не вимагає консервації.

По останній знижці цін доступна для кождого. Пояснення й оферти:

„BLACHA CYNKOWA“ Biuro sprzedaży Polskich Walcowni-Cynku Sp. z o. p.

Katowice, Marjacka 11. Telefon 12-61.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 8 червня 1933. Ч. 41 (639).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ставніца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. Заграницею чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Границя між Україною й Росією

Завели її аби не пускати голодних з України.

„Знамя Росії" доносить: Між УРСР і РСФСР установлено границю. Звичайним „горожанам" України білєтів їзди в Росію не видають а то длятого, щоби не допускати напливу людей з голодної України в напів голодну Росію. ГПУ завертає також тих Українців, котрі пішки перейшли границю й опісля сіли в поїзд. Контроля поїздів дуже строга. — З того що в урожайній Україні тепер далеко більший голод ніж в студеній Росії, можна собі уявити, як основно червоні товариші з Москви виграбували нашу Україну, а все в імя прекрасної ідеї Карла Маркса. Від тої ідеї вже всім тамошнім Українцям покрасніло в очах.

Українське паломництво з Канади

відпливе з Монтреалю до Риму 14 липня.

Наша редакція одержала проспект ювилейного паломництва Українців католиків з Канади до Риму і Люрду. Плян паломництва такий: Воно випливе дня 14 липня о год. 10 перед пол. паровим кораблем лінії Кунард „Алявнія" і прибуде до Гавру у Франції 22 липня. З Гавру поїздом через Париж до Риму, куди приїдуть 25 липня. Вертати мають через Гавр кораблем „Авсонія" 5 серпня. Ціна третої кляси окружного білету разом з зелізницею 164 дол. аж до Риму і назад до Монтреалю. Паломництво має виїхати під проводом проф. Володимира Босого, котрий тепер постійно живе в Монтреалі.

Чи сектантські руїнники „свої"?

Пишуть нам: В новинках „Нової Зорі" з дня 25 травня 1933 р. ч. 37 дорікається протестантським сектам, що вони хоч горлають на все горло про свій „націоналізм", а одначе печатають свої рептильки в чужих печатнях і що так вони розуміють „по евангелицьки" клич „свій до свого". З тої нотатки виходилоби, що протестантські сектанти то „свої". Тимчасом вони нам чужі, чужі релігією і народністю, їх треба уважати за більше чужих, ніж найбільших ворогів нашого народу, бо вони вносять релігійний і національний розклад, вони деправують нарід. Їх не можна уважати за своїх, їх треба бойкотувати й оминати як прокажених. І тому треба сказати на похвалу одного українського католика, властителя печатні, котрий відмовив печатати протестантську рептильку у своїй печатні.

Упадок продукції білих народів

„Парі Міді" приніс студію Дессіре, котрої зміст такий: Старі промислові нації Европи й Півн. Америки осягнули верх своєї промислової продукції в р. 1929. Коли продукцію в останнім році перед війною (1913) виразити цифрою 100, то в р. 1929 випродуковали: Англія 101, Німеччина 110, Франція 139, Америка 177. А в р. 1932 лиш одна Франція вдержалася на рівені 1913 р., Америка впала до 94, Англія до 79, Німеччина до 67. Рівночасно продукція Японії підносилася так: в р. 1924 до 213, в р. 1927 до 301, в р. 1929 до 363, в р. 1931 до 378.

Тривога в совітській пресі

З приводу заяви японського представника в Америці.

Большевицький орган „Юманіте", що виходить в Парижі, бє на тривогу з приводу заяви, котру в Америці виголосив до мікрофону представник Японії, віконт Іші, на припоручення свого правительства. Та заява звучить: „Японія приневолена боронитися проти сил хаосу й розкладу, котрі виказують тривожний для нас успіх в областях, що представляють життевий інтерес для Японії. Треба памятати, що ті области сусідують з великою країною, котра явно проголосила, що має на цілі знищити всю систему понять і установ істнуючих в Японії, Америці й усіх інших цивілізованих державах." Згаданий орган пише, що та заява звернена проти СССР (і слушно так пише). Тривога радянофілів тим більша, що Японія будує численну фльотилю канонірок, які мають появитися на ріках Амур і Сунгарі. Тоді й зачнеться те, чого всі очікують.

Троцький верне до Москви?

Польській пресі доносять з Відня: Провідник берлінської групи троцькістів дістав зі Стамбулу вістку, що Троцький має вернути до Москви ще в біжучім місяці. У висліді довгих переговорів між Троцьким і висланником політбюра комуністичної партії СССР, Троцького мали правдоподібно помилувати і приняти в ряди комуністичної партії. Сталося це наслідком внутрішної консолідації всесоюзної комуністичної партії. Троцький по повороті до Москви має бути іменований ректором комуністичної академії.

Вершок бюрократизму

„Дзеннік Куявскі", що виходить в Іновроцлаві, описує небувалий куріоз. Один громадянин Іновроцлава дістав з Повітової Ради т. зв. платничий наказ на комунальний додаток до державного ґрунтового податку в висоті... 1 сот. (словами: одного сотика). Редакція „Д. К." оповіщує, що кождий може безплатно оглядати сей „корпус делікті" в виді оригінального платничого наказу. Найважніше його місце виглядає так: „Сюсуму (один сотик), виказану в 3-ій рубриці, треба вплатити до Комунальної Каси в двох рівних ратах, а то першу рату 15 травня, другу рату до 15 листопада 1933. Невплачена в речинци сума буде стягнена примусово з дочисленням коштів екзекуції".

Але як сей нещасний платник заплатить „суму" 1 сотика „в двох рівних ратах", коли нема низшої монети від 1 сот., сего „Д. К." не подає.

Лиш економічно сильні нації сильні політично, тому кожний Українець повинен щадити, щоби скріпити економічно себе і свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

НЕ МОЖНА МОВЧАТИ

З приводу крови коло могили Франка.

Пан Володимир Целевич, редактор „Свободи" офіц. орґану УНДА, оповістив в „Ділі" ч. 141 статтю п. з. „Не можна мовчати!" В ній пише: Молодь у кождого народу найбільше лицарська, а в нас від довшого часу можна запримітити серед частини т. зв. націоналістичної молоді прояви душевного заломання. І так проти свята УМХ вела та частина молоді аґітацію неетичними способами. Деякі студенти ширили по селах вісти, що на святі відбудеться присяга на вірність Полякам, що в тім святі братимуть участь „стшельци" й улани, що там ґрозить утрата життя і т. д. Тут молодь намагалася негідними засобами підкопати авторитет Церкви й Духовенства, а підкопала довіря має до себе. Се поява шкідлива для вагальної справи. Серед нашої молоді були вже давніше часті випадки надужівання уповажнень „Рідної Школи" на селах, як також „Просвіти". Ще різкіше виявилася неморальність і підступність частини т. зв. націоналістичної молоді в часі відкриття памятника Франкові: частина молоді зголосилася на впорядчиків з укритою думкою підготовити і зробити бешкет... Та крик і кидання камінням зпоза чужих плечей чи нагробників не є ні культурним ні революційним засобом боротьби. Наведені факти се вияви деправації характеру. Аморальність в політиці тяжко пімстилася на большевизмі, котрий голосив, що його політика се політика цілей а не політика засобів. Автор не перечить, що виною такого стану серед молоді є і промахи богатьох людей зі старшого громадянства тай заповідає, що про се писатиме окремо.

Щойно з появою тої другої, призначеної частини праці п. В. Целевича можна буде вповні оцінити вагу його виступу, бо тільки в тій другій частині праці можуть бути обговорені властиві причини теперішнього стану української молоді всіх таборів, як також тої частини молоді, що стоїть поза всякими таборами. Може в особі п. В. Целевича обізветься сумління найбільшого політичного табора в нашім краю, сумління чи радше ґрижа совісти ізза повного занедбання праці над нашою молодю. Не дивота, що та молодь мусіла попасти під „впливи". Просто жах бере дивитися на те, кілько наших гарних і добрих хлопців через цілковитий брак відповідного духового й особливо політичного корму потонуло в большевицькій теорій, за котрою пішла і практика. Одначе — ніде правди діти — страшна большевицька западня в своїх наслідках не належала для нашої молоді до найгірших, бодай тут, на галицькій землі. Доказ:

наша галицька молодь сегодня майже чиста від большевизму і соціялізму. Зате значна частина нашої молоді затроєна, дійсно душевно затроєна хорим, атеістичним націоналізмом, котрий отверто каже, що не признає ніякої моралі й не признає взагалі нічого кромі ножа і крови та її проливу задля самого проливу... І той пролив крови виконує без огляду на час і на місце, без огляду на вік і на пол, оминаючи тільки ті місця, де можна самому щось обірвати палкою. Нпр. ті „хоробрі“ українські націоналісти не ведуть взагалі ніякої боротьби за права української мови в львівськім університеті й навіть публично заявляли, що не хочуть боротися за український університет у Львові. Розуміється, бо то далеко лекше „боротися“ каменем з бідною безборонною учителькою, котра до того на цвинтарі зовсім не могла сподіватися такого „геройського удару“.

Так, про се мовчати не можна.

Та треба заговорити про властиве жерело аж такого звироднення одиниць з нашої молоді. А властиво треба ще раз заговорити, бо ми в „Новій Зорі“ вже нераз про се писали, до чого воно йде і нераз вказували на властиве жерело тої отруї, котра від поверх 10 літ заливає уми нашої молоді й деправує її серця без належного спротиву зі сторони нашої преси й цілої нашої суспільности. Перегляньте річники „Нової Зорі“ й побачите, як ми боролися літами з тим затроюванням нашої молоді, чи радше зі збільшуванням затроювання її, але ніхто нас не підпер у тій боротьбі з націоналістичним божевіллям, тільки ще зі всіх боків на нас вигукували. На іншім місці в сім числі „Нової Зорі“ пишемо більше про нового „батька“ збожеволілого українського націоналізму, котрий поверх 10 літ вливав у мозок і серце нашої нещасної молоді дійсну отрую при помочи органу, який поставила й утримувала вся наша суспільність. В тім органі і в окремих виданнях, реклямованих у тім нашім національнім органі, вчив той московський нігіліст нашу невинну молодь „тужити за щастям ножа і крови“, вчив різунства задля самого різунства і так виразно писав, „щоб дати себе чути“, — вчив, що Ісус Христос „гукав“ такі кличі які для суспільности мусіли принести кров і руїну (!), а зате він, Дмитро Донцов, не вчив ніякого зла, тільки саме добро таке як масло з Маслосоюза добре. Пан Донцов учив нашу молодь довгі літа очевидного російського нігілізму під кождим оглядом, особливож під релігійним і вмовляв в ту нещасну молодь, що се власне „европейство“, яким можна „поставити“ націю! І все те робив він в органі суспільности, серед котрої рішаючий голос мали Ундисти, робив на зборах в Академічнім Домі, робив на Бесіді, — словом робив неймовірний глум і сором з нашої суспільности. А вона ще тішилася, що мовляв Донцов „поборює большевизм“... Дійшло до того, що в льокалях нашої культурної хоч убогої суспільности той московський нігіліст випускав твори, в котрих писав, що моральне навіть місто оспіване Сандборґом в поемі „Шікаґо“, хоч воно несправедливе, бо в нім різуни мордують і вільно прямують дальше, щоби знов мордувати! Навіть коли той московський нігіліст виховав вже ціле покоління, котре зачало по лици прилюдно бити наших старих громадян, нападати на редакції, ба, писати й собі про роскіш на вид крови і про те, що „свинство ніколи не шкодить“ — ще не видно було серед суспільности зрозуміння, від чийого „сімени“ походить та язва.

Може аж тепер зачне просякати в думку нашої суспільности свідомість того, відки лилася в нашу молодь моральна отруя, котра зі Спасителя робить руїнника, котра вказує молоді вночин як ідеал і проливання крови задля самої приємности проливання її, моральна отруя, котра здержала, — так, вже очевидно здержала — наш цивілізаційний похід і перепинила наш духовий, політичний, літературний і взагалі культурний розвиток. Що ми переживаємо, се не ослаблення того розвитку, як у інших народів знесилених війною, тільки перепинення його, перепинення одним-одиноким моск. нігілістом, котрому рішаючі в нас круги поверх 10 літ давали можливість і ще помагали опанувати й затроїти душу молоді в тім хибнім „рахунку“, що той пустий умом як мідь брязкаюча руїнник „поборе большевизм“... А він його насадив, але позбавлений всіх позитивних наслідків большевизму, нпр. його заінтересування економічними справами, його великою дисциплінованістю, його сміливістю. Те, що виховав Донцов, має тільки всі злі і злочинні „прикмети“ большевизму, а ні одної позитивної.

Від ударів молодих націоналістів, котрі посипалися досі в обличча наших старших людей, і від того каміння, котре з рук молодих націоналістів летіло на Личаківськім кладовищі на голови наших дівчат і дітей, — мусить початися загальна й безпощадна боротьба з впливом дурної і злочинної доктрини московського нігілізму, яку ширить Дмитро Донцов.

В огиднім шкідництві того московського нігіліста, в його хаотичности й умовій пустці та в його підриванні всякої публичної моралі не сумнівається вже ні оден з визначніших умів сеї землі. Всі інші турра-націоналісти тільки відгомін сеї каверни.

Тут молодь во істину найменше винна зі всіх... Вона жертва.

Про глибші причини і звязки того всего потоворимо в слідуючих числах „Нової Зорі“.

Шкільне спортове свято

молоді шкіл СС. Василіянок.

Дня 1. с. м. відбулося шкільне спортове свято у Львові в огороді монастиря СС. Василіянок при вул. Потоцького 95. Зійшлися переважно тільки родичі та найближші, щоби провести мило час в гарнім і дбайливо удержуванім огороді СС. Василіянок. Сама площа вправ має гарне положення. Довкруги неї ростуть дерева, що творять гарне, природне тло для вправляючих. Наперед виступило около 50 малих дівчат зі школи вправ в народних одягах. Зі співом пісень виконали вони ряд естетичних вправ віночками з білих цвітів. Відтак дівчата з II. і III. кл. нар. школи в гарних народних одягах вивели гагілки до слів пісні „Гей на горі барвінець“. Обі точки, виконані справно маленькими дівчатками, надгородила публика рясними оплесками. Ученици III. і IV. курсу учит. семинаря СС. Василіянок дали показ зразкової лекції руханки. При співі народних і стрілецьких пісень виконали вони ряд помислових вправ. Особливо гарні були вправи з мячиками. Всі вправи виконано справно, хоч не всі вони відповідали словам співаних пісень. Потім ученици II. курсу учит. сем. вивели ефектовно гагілки при співі пісень: „Журавель“, „Ягіл-ягілочка“, „Перепілочка“ і „Жучок“. На закінчення відбулися змагання у відбиванці між IV. курсом і III. та II. з вислідом 29 : 24. Потім інж. Пежанський висвітлював фільмовим апаратом образи зі свята УМХ. І знов пригадалися нам незабутні картини: море голов на площі Сокола-Батька, безчисленні ряди молоді з цілої Галичини в пречарних одягах, що йшло в поході рівним кроком, св. Юр, наші церковні Достойники і т. д. Кождий міг побачити своїх близьких і знакомих. Такі покази відсвіжують память нашого великого релігійного здвигу та скріпляють почуття нашої сили й заохочують до дальшої праці. Крім сего інж. Пежанський висвітлював пречарні картини з Карпат в зимовій шаті, з Венеції, Відня і його звіринця на превелику втіху дітвори. Добровільні жертви та фантова льотерія підчас сего спортового свята призначені на будову церкви при вул. Потоцького 95. Шкода що се симпатичне свято не уладжено в неділю або в суботу. Тоді в нім міг би взяти участь богато дітвори з інших шкіл та більше гостей.

Цікаві цифри

„Вістник Станиславівської Епархії“ приніс цікаву статистику про стан преси й парохіяльних бібліотек у Станиславівщині. Ту статистику зладжено на основі звідомлень душпастирів, пересланих на руки Преосв. Еписк. Ординарія-ту в Станиславові до кінця грудня 1931 року. Зі статистичної табелі виходять цікаві висліди. До 456 місцевостей Станиславівської дієцезії, з яких надіслано звіти (19 деканатів), приходили 42 ріжні часописи у 24.056 примірниках. З католицької преси слід вичислити: 1) „Місіонар“ 8635 прим., 2) „Правда“ 2006 прим., 3) „Наш Приятель“ 1453 прим., 4) „Нова Зоря“ 634 прим., 5) „Добрий Пастир“ 243 прим., разом мали там т. зв. „западники“ 5 часописів у накладі 12.337 примірників. Т. зв. „восточники“ мали там: 1) „Неділю“ 499 прим., 2) „Мету“ 210 прим., 3) „Ниву“ 99 прим., „Дзвони“ 62 прим., 5) „Богословію“ 29 прим., разом 5 часописів у 899 прим. Ліберальні націоналісти праві: 1) „Свобода“ 491 прим., 2) „Діло“ 267 прим., разом 2 часописи 758 прим. Націоналісти типу „Нов. Часу“: 1) „Народня Справа“ 4547 прим., 2) „Новий Час“ 636 прим., 3) „Дзвіночок“ 462 прим., 4) „Літопис Червоної Калини“ 52 прим., разом 4 часописи у 5697 прим. Кооператори і „С. Господар“: 1) „Господарсько-Кооп. Часопис“ 206 прим., 2) „Сільський Господар“ 161 прим., разом 2 часописи в 367 прим. „Дикі націоналісти“ мали: 1) „Час“ 139 прим., 2) „Укр. Голос“ 104 прим., — оба часописи вже упокоїлися (на місце „Українського Голосу“, котрий виходив у Перемишлі, повстав подібніського типу орган молоді для старших „Наш Клич“ у Львові). Жіночих часописів приходило: 1) „Жіноча Доля“ 141 прим., 2) „Нова Хата“ 38 прим., оба часописи ліберальні. З інших часописів треба зазначити: 1) радикальний „Громадський Голос“ 898 прим., радянофільські згл. комуністичні 2) 3) „Сельроб“ і „Сила“ 739 прим., 4) 5) „Праця“ і „Рада“ 3 (!) прим., 6) сектарська „Віра й Наука“ 3 (!) прим. Загально відношення католицьких і розмірно добрих часописів до ліберальних і злих таке: 13.000 примірників „безпечних“ і около 11.000 прим. небезпечних. Таке виходилоб з тої статистики. Та можна з усею певністю сказати, що ті статистичні дані дуже непевні. Вони пересадно оптимістичні щодо добрих часописів, а до крайности „песимістичні“ щодо злих часописів. Сталося се мабуть тому, що ті цифри подавали священики, отже люди, які не мають майже ніякої лучности з „лівими“ людьми. А лише ті ліві моглиби дати правдивіші цифри щодо злої преси. Очевидність фальшивих даних щодо злої преси аж бє в очі. Прим. тільки 3 (три) прим. виказують „Праця“ і „Рада“ разом. На цілу дієцезію! „Громадський Голос“ має мати тільки 898 прим.; також за мало: радикали друкують його 7000, а їх головна домена в Коломийщині, отже йде туди бодай двічі стільки примірників, як подано. Число всіх вичислених часописів подано в статистиці на 42; тимчасом число самих українських часописів у нас більше, як 86, а статист. дані мають іще 5 чисел неукраїнських часописів. Виходить, що або в Станиславівщину не доходить половина всіх наших часописів (очевидно неможлива річ), або всі невичислені поодиноко часописи находяться в рубриці „Прочі“ з цифрою 221 прим., що теж досить неправдоподібне.

Цікаве й те, що „опозиція Його Величности“ (як називають в англійськім парляменті), отже в Станиславівщині „восточники“, мають досить велике число около (з поправкою) 1000 примірників у відношенні до 12.000 прим. „западників“. Щось подібного може виказати наша адміністрація щодо львівської архідієцезії. Статистична табеля каже дальше, що в станиславівських

456 місцевостях маємо всього 200 бібліотек (мало бути мабуть „парохіяльних"), і в них усього 17.951 книжок, пересічно 90 книжок на бібліотеку. Нашого населення в Станиславівській діецезії є (за шематизмом 1933) 1,012,431 душ. Отже, коли на той міліон душ є 13 тисяч „безпечної" преси, то один „безпечний" часопис випадає на около 80 душ, а одна книжка в парох. бібліотеці на 50 душ. З 456 місцевостей аж 256 не має зовсім парохіяльних бібліотек. Не маємо, на жаль, статистичних даних щодо стану преси в інших діецезіях Галичини. Одначе з приватних обчислень знаємо, що стан католицької преси і книжки стоїть у Станиславівщині найкраще. Коли отже у Станиславівщині оптимістичні цифри аж такі марні, то щож казати про інші сторони Галичини?!...

Нарікають деякі панотці на „диктатуру", яка панує в Станиславівщині. Та ми знаємо, що католицької преси чи книжки там ніхто примусом не накидає ні надсилає. Тимчасом в іншій, на думку тих критиків більше „ліберальній" епархії, кождий священик дістає по 2 прим. діецезального часопису, а належитість стягають „для вигоди" з пенсії. Таксамо вислано в тій епархії всім парохіяльним урядам парохіяльні бібліотеки, які потім ще доповнювалися новішими виданнями, прим. „Червоної Калини". Хоч така операція викликує великі нарікання між деякими тамошніми священиками, то — на мою думку — вона зовсім правильна. Бо на літних людей іншої ради як примус нема. І ліпше щоб той примус був завчасу примінений для добрих цілей, коли старші люди ані руш не хочуть зрозуміти, до чого воно йде.

Кілька цифр: большевики мали в нас уже добре поставлену пресу: „Світло", „Силу", „Сельроб", „Професійний Вістник", „Нові Шляхи", „Вікна", „Працю", „Раду", „Народню Трибуну" і т. д., се ще далеко не всі заголовки большевицьких часописів. Виходили вони в досить великих накладах; для приміру: „Сила" (визначно безбожницька) мала коло 7 тисяч накладу. Всі ті часописи (за виїмком трьох) влада припинила. На їх місце повстали нові радянофільські часописи: „Нове Слово", „Українська Думка", „Ілюстрована Газета", „Критика" (на місце „Нов. Шляхів"), „Гарт" — все те повстало протягом не цілих 3 місяців! Наклад тих часописів перевишшає вже тепер цифру 12 тисяч примірників, а в будучности певно буде більший і того рода часописних гадюк теж буде більше. До того спомагають їх іще „Рада", „Праця", „Кіно" й і. под. „підлазки". Се малий доказ праці радянофілів, праці веденої в несприятливих умовинах. Бо в „раю" мають вони 6700 самих щоденників у накладі 36 міліонів примірників; тобто на 4 совітських горожан один денник. У дореволюційній Росії щоденників з накладом понад 100 прим. було всього 3; большевики мають їх тепер 41. І в тім найбільша їх сила і тим бють вони скрізь своїх противників. Колиж у „раю" одна бараболя (поза картковими) коштує 40 копійок, то примірник щоденника „Правда" коштує лише 10 копійок.

Католицькі засновки валять у нас не лише ліві часописи й видавництва; допомагають їм у тому щиро й наші „націоналісти". Карикатури Епископа з „Комаря" передруковує „Громадський Голос", а незабаром зробить таке й большевицька преса. І слушно: бо ті карикатури зовсім не ріжняться від безбожницьких шмір „Безвірника", ну, а націоналісти нічого за них не правлять. Тіж самі націоналісти почали видавати дешеву „Українську Бібліотеку", по 95 грошів книжка. Діло дуже похвальне, але... Перші два випуски тої бібліотеки се якраз повість „Гайдамаки" Мордовця, знаного ворога Унії. А щоб іще „допомогти" Мордовцеві, п. М. Голубець додав до другого тому „Гайдамаків" свій нарис п. з. „Гайдамаччина". В тім нарисі п. М. Голубець пише (ст. 93), що католицькі ксьондзи, уніяти і жиди „в подивугідній гармонії працювали над тим, щоби Україну замінити на страшне пекло гнету, визиску й релігійно-національної нетерпимости". Кромі тих „белетристичних" націоналістичних видань беруться до нашої віри й моралі також „руські хлопи радикали". Попри „Гром. Голос" мають вони в своїх руках видавництво дешевих і популярних книжочок п. н. „Самоосвіта". В тій „Самоосвіті" пропагують неомальтузіянізм і розводи, хвалять соціялістичну революцію та ширять агностицизм, атеїзм і аморалізм. Давніше радикали вели боротьбу проти Церкви дуже крикливо, тепер роблять се без крику на вічах, видавництвами в роді вище згаданих. Та сей їх спосіб трівкіший від попереднього. „Самоосвіту" надсилають масово до читалень і кооператив. Що більше, „Самоосвіта" поширила свої видання також і на белетристику; що воно буде за добро та їх белетристика, нехай скажуть безвірницькі та дефетистичні фейлетони нікоєго Даушкова в „Гром. Голосі".

І щож на те католики? Нічого, або майже нічого. Ми не то що не проголошуємо своїх засновків, а просто навіть не боронимося...

Колиби хто вибирався сьогодня на війну, в панцирі з дворучним мечем і списом проти мерзерів і танків, то ми вважалиб і мусілиб його вважати за божевільного, який ще і не вдарить, а вже буде трупом.

Наш католицизм нагадує в пресовій ділянці того Дон Кіхота до сотої степені. Або збудує пресу і книжку сильнішу від ворогів католицтва, або ляже під загальний регіт. На Бога нема що числити тим, котрі не хочуть з Богом співпрацювати. Не буде спасений той, хто сам не приложить до того руки, і даремна для нього Христова жертва. „Тому що ти ні горячий ні зимний, а літний, зачну тебе викидати з уст Моїх", — каже Откровення св. Івана.

Арамік.

Український Музей в Празі

З Праги пишуть нам: Паралельно з розвиненням акції збірок на будову окремого помещкання для Українського Музею в Празі йшла і далі інтензивна праця над збиранням музейного матеріялу, що особливо за останні місяці дала цікаві результати головно з ділянки військового минулого часів нашої держави. Так дістав Музей збірку уніформ українських військ, колекцію негативів (150 штук) з побуту Українських Січових Стрільців, універзал повстанського отамана Гулого-Гуленка — цікавий документ часів анархії та повну збірку грошевих знаків, що були в обігу по українських таборах полонених у Німеччині. Але й серед експонатів культурного відродження є значні прирости подекуди великого інтересу. Колекція стародруків побільшилася Львівським виданням Служебника 1666. року дарунком книгаря Ю. Сірого. До історії Київської Старої Громади значну вагу мають рукописні мемуари М. Стороженка, що торкаються головно 70—80 рр. Значне поповнення дісталося збіркам української преси головно часів власної державности завдяки дарункові д-ра Л. Чикаленка з Варшави. Ведуться переговори, що до передачі Музееві майна Українського Педагогічного Музею в Празі в звязку з можливою ліквідацією цеї установи.

Перший лучший годовець коней виясннть вам, що ні клімат, ні уважна дбайливість, ні якість вівса, ні ніякі інші впливи не влиють расової крови в жили коня до тягла. (Марет).

Українська Захоронка у Львові

Дня 30 травня б. р. Т-во Українська Захоронка у Львові відбуло свої чергові Загальні Збори в салі Українська Бесіда при вул. Рутовського. Присутних на Зборах було коло 70 осіб. Збори відкрила з майже годинним опізненням голова Т-ва п. Ракова. Проводила голова Т-ва. Секретарювала п. Рінлева. На вступі Збори повстанням з місць вшанували память 4 померших членів Т-ва. Звіт з діяльности Т-ва за 1932 рік здавала його секретарка п. Ірина Павликовська. Зміст: Т-во удержує 8 Захоронок у Львові в середмістю і на периферіях: На Городецькім, в св. Юрі, при вул. св. Софії, Руській, на Левандівці, на Клепарові, на Личакові і на Жовківськім. В Захоронках були діти від 3—7 літ. Були навіть дволітні. Діти перебували в Захоронках від 8—3 год., а часто й до вечера. Харчі діставали 2 рази денно: снідання й обід. Оплата виносила 3 вол. місячно від дитини. Одначе за 2/3 дітей родичі не платили, бо це переважно діти нашого пролетаряту. Захоронки вели фахові сили. Педагогічний нагляд над Захоронками мала „Рідна Школа" і Шкільна Кураторія. Дітей до наших Захоронок у Львові вписалося коло 400 а ходило 320—350. В поодиноких Захоронках було дітей від 22—60. Учительки працювали дуже совісно. Також всі члени виділу брали діяльну участь в праці. Крім того коонтовано ще й пані жінок виділу, які працювали теж в посвятою. Діяльність в Захоронках: Уладжувано сходини з батьками, на яких виголошувано реферати: педагогічні, лікарські й освідомлюючі під оглядом національним. Вислід такий, що 90 проц. дітей з Захоронок йде опісля до шкіл „Рідної Школи". Уладжувано по Захоронках св. Миколая для дітей, ялинки, спільне свячене, свято Шевченка і поппс на закінчення року. Релігійний провід крім учительок, які вчать молитви, вели оо. катехити поодиноких шкіл. Преосв. Никита дуже інтересується Захоронками і відвідує їх часто. Лікарський нагляд має пані д-р С. Парфанович. Що два місяці лікарка оглядає дітей у Захоронках. Ведеться карти здоровля дітей. Відбуваються конференції лікарки з учительками і родичами. Стан здоровля дітей вдоволяючий. Епідемій не було жадних. Санітарний стан Захоронок хоч не люксусовий та вдоволяючий. Воєвідська санітарна комісія і магістратська стверднли взірцевий порядок і чистоту. Шкільні справи: Кураторія і Міська Шкільна Рада почали ставити до наших Захоронок такі вимоти як до передшкілля. Всі наші учительські сили мусіли зложити захоронярські матури. По довгих і повтомних заходах голови Т-ва п. Ракової всі наші Захоронки дістали концесії і з гуманітарних Захоронок стали передшкіллями. В Захоронках 4 практиканткн відбули вже практику. Тепер відбуває практику ще 28 практиканток. Думаємо заснувати перешкілля також і на провінції. Одначе бракує нам фахових сил. Ми уладили захоронкарський курс. Зголосилося 55 учасниць. Скінчило його 50. Майже всі з дуже добрим поступом. Абсольвентки тих курсів могтимуть вести діточі садки. Запотребування фахових сил велике. Заохочуємо наших семинаристок, щоби здавали захоронкарську матуру. Зацікавлення тою справою серед наших безробітних семинаристок росте, бо можуть дістати можність заробітку. Справа півосель у Львові дуже важна але ризиковна. В тій справі наше Т-во скликало в березні анкету. Ухвалено уряджувати такі півоселі для дітей, що не мають змоги виїздити на село*). Заряджено випси. Вислід несподіваний. Зголосилося коло 400 наших дітей з центра і передмість Львова! Ся акція малаб коштувати коло 8000 зол. Почесний протекторат над півоселями зволили обняти наш Епископат і д-р Маріяи Панчишин. На удержання Захоронок складалися: Членські вкладки, поміч воєвідства і магістрату. З воєвідства діставали ми харчі, з магістрату вуголь. Дальше уряджено в діловім році 6 збірок, різні імпрези, концерти й буфети. Реальність при Жовківській улиці теж приносила доходи, на Левандівці ні, бо там приміщена Захоронка. Реальністю на Жовківськім заряджує о. Лончина, на Левандівці о. Приїма. „Рідна Школа" теж давала субвенції попередними роками. В сім році відмовила, бо сама находиться в скрутнім положенні. Учительки в Захоронках перейшли вповні на наш стат. Це причинилося до наладнання тіснішої співпраці між учительками і виділом. „Рідна Школа" предложила нам, щоби ми перебрали під свій Заряд також Захоронки на Знесінні і Клепарові. Ми предложення приняли. Одначе „Р. Ш." мусить полагодити перед тим всі формальности. Мусимо змінити наш статут, бо він ще зперед 30 років і не дає нам змоги якслід працювати. Членів має Т-во 478, з того в біжучім діловім році приднано 58. (Далі буде).

*) Оселя = коли діти виїздять на ферії на село. Півоселя = коли діти не мають змоги виїхати, то уряджується їм по можности цілоденний побут десь на периферіях міста, з забавами, а на ніч діти вертають до дому.

Зелені Свята у Львові

Як що року так і сих Зелених Свят львівські Українці віддали поклін своїм поляглим. В неділю процесії зі всіх львівських церков йшли поодиноко на янівський цвинтар. На вул. Казимирівській коло Бригідок поліція відібрала від одної процесії кілька тернових вінків та увязнила тих, що несли їх. Притім повстало замішання, бо люди не хотіли віддати вінків і кричали. На стрілецьких могилах Преосв. Никита з духовенством відправив панахиду. Співав хор богословів і „Бандурист“. Коротку проповідь виголосив о. Годунько. Підчас співу „Вічная память“ розкинено летючки ОУН, за що увязнено кільканацять хлопців й одну дівчину. Потім відправлено панахиди на поодиноких гробах. Другого дня Зелених Свят всі процесії йшли на личаківський цвинтар, разом з величавим похороном пок. Іллі Кокорудза. По дорозі співали хори богословів, „Бандуриста“, радн. Купчинського, грали дві орхестри. Т-во укр. катол. студентів „Обнова“ йшло зі своїм прапором (20 людей) і несло вінець з червоною лентою з написом „Адамові Коцкові — укр. катол. нац. студенство“. Панахиду на стрілецьких гробах відправив Преосв. Никита з духовенством, проповідь виголосив о. Горчинський. Відтак відправлено панахиди на гробах о. М. Шашкевича, о. О. Огоновського, А. Коцка. На могилі Любовича по панахиді зачали співати „Ми гайдамаки“. Тоді поліція розігнала молодь, увязнивши кільканацять осіб. Тому що публика в паніці втікала стрімким спадом, богато попадало та потерпіло, особливо діти та жінки. По тім інциденті ще довго лунали оклики і свисти. Поліція бігала за молодими людьми та старалася їх „успокоїти“. Було чути навіть стріли. Також розігнали молодь по панахиді над могилою Коцка за революційні пісні. Пізним вечером маси народу відплили домів, живо обговорюючи події.

Найзнаменитші тутки
в новім опакуванні
ПРІМА АІДА (PRIMA AIDA)
150 ШТУК -- 35 СОТ.

Свято молоді

шкіл і захоронок „Р. Ш.“*).

На площі Сокола-Батька у Львові відбулося 28. травня с. р. традиційне „Свято Молоді“ при участи коло 2000 виправляючих дітей (з того 350 з краю) і понад 10.000 глядачів. Ясне весняне сонце викликувало радісний настрій дітвори та всіх учасників. Свято зачалося точно о год. 3.30 попол., як було заповіджено, дефілядою всіх виправляючих. Під звуки трубної орхестри чигальні „Просвіти“ з Левандівки під управою п. Манька проходили бадьорим кроком діти з львівських та позальвівських шкіл і захоронок „РШ“. Відтак молитва „Боже Великий Єдиний“. Молодь уставлена у формі тризуба виконувала ритмічні рухи при звуках орхестри. Найкраща точка „Чотири пори року“. Діти всіх львівських захоронок представляють чотири пори року в картинах. Бачимо „Весну“ закосичену, замаєну, як їде на візочку. Довкруги неї живі квіти, метелики, комашки. Плугаторі „орють“ землю веселими коніками-хлопчиками, потім сіячі „засівають“ її, врешті „заволочують“ її боронами. В іншім місци оглядаємо „Літо“. Жваві косарі „косять“ траву, женці „жнуть“ пшеницю словом — робота аж кипить! Онде „Осінь“. Стелиться дим від огнища, при котрім печуть бульбу. Одні копають бульбу, інші збирають з поля вояку всячину. Ще інші „молотять“ збіжжа. Плугаторі підкидають стерню. А там „Зима“. Сипле, сипле сніг дітям на радість. Одні діти „санкують ся“, інші вже вспіли зробити „снігову бабу“. І так бачимо на площі, залитій сонцем, всі 4 пори року рівночасно. Не знаємо на котру скорше дивитися, бо кожда цікава. Потім виступили найменші діти, з І і ІІ кл. народніх шкіл і виконали гарно вільноручні вправи. Гуртові вправи синьожовтими хоругвиками 1500 дівчат і хлопців викликали захоплення серед публики. Вид площі, повної дітвори в пестрих одягах був дійсно пригарний. Дівчата зі шкіл ім. Шевченка та ім. Грінченка виконали справно українські танці. Лекцію руханки та ягілковий хоровід вивели дівчата з гімназії РШ. Відтак дівчата Торговельної Школи мали вправи палицями, котрих не можна назвати естетичними. Дуже помислові вежі виконали хлопці Торг. Школи. Вкінці — „історична картина“ у виконанні хлопців школи ім. Грінченка: Татари забирають в ясир дівчат. Дві з них втекли до козаків і просять відбити їх подруг. Тимчасом Татари розкладають шатра та відпочивають по трудах. Козаки підповзують з усіх сторін і нападають на Татар. Повстає „правдива“ битва. Гримлять самопали, брязчать шаблі. „Наші“ побідили. Вяжуть татарських недобитків та увільняють дівчат з неволі. Побідники танцюють на радощах. Історичні строї були зовсім добрі. Ся точка подобалася особливо всім дітям, що хотіли конче бачити, як скінчиться „война“. Тому витягали шийки як тільки могли, ставали на пальцях, вилізали на все, що тільки було коло них, щоб поглянути на поле битви. Коли „наші“ побили Татар, радости їх не було кінця. Ціле свято мало симпатичний настрій, який надавали йому тисячі дітвори. Учительство тих всіх шкіл і захоронок, що виступали на сім святі, вложило очевидно велику працю в його підготовку та вміле переведення.

*) Тут подаємо виключно оцінку технічної сторінки імпрези. Про те, як реклямовано сю імпрезу, ми вже писали. — *Ред.*

Похорон бл. п. Іллі Кокорудза

В другий день Зелених Свят українське громадянство відпровадило на місце вічного спочинку на личаківськім кладовищі свого визначного громадянина-педагога, д-ра Іллю Кокорудза, б. директора академічної гімназії й голову Рідної Школи. Похоронний обряд зачався о год. 1 пополудні. З балькону дому жалоби при вул. Листопада промовив д-р Кость Левицький. Відтак похоронний похід рушив до церкви св. Юра. Біля академічної гімназії похід задержався. З вікна сеї гімназії прощав Покійного як б. її довголітного директора теперішний директор п. Д. Лукіянович. В церкві св. Юра над домовиною відправлено панахиду. Опісля з балькону митрополичої палати промовив о. пралат Куницький. Він представив у промові трудне положення педагога поневоленого народу і підчеркнув, що Покійний з тої трудної ролі знаменито вивязувався. Відтак уформувався похід. На переді йшли духовенство з Преосв. Никитою й о. мітратом Базюком на чолі, молодь всіх приватних і державних шкіл і студенство обох полів. Замітне, що студенти націоналісти йшли окремо і ненаціоналісти теж окремо. Таксамо студентки. За домовиною йшла найблизша родина, відтак члени Головної Управи Рідної Школи, представники поодиноких установ, делеґати шкіл „Р. Ш.“ з провінції і вкінці львівське громадянство. Всі йшли чвірками. Похорон своєю масовістю дорівнував похоронові бл. п. Мих. Галущинського, голови „Просвіти“, мимо того, що в тім самім часі йшли процесії поодиноких церков на Личаківський цвинтар, щоби зложити поклін і помолитися за померших. На кладовищі прощало Покійного 7 промовців, між ними від Головної Управи „Рідної Школи“ її секретар д-р Коновалець, від учительок п. Малицька і представник студенства.

Сплю мало: о год. 10 кладуся, в 4 рано встаю, їм раз на добу, бо се пожиточне для мого здоровля. (З листа Наполеона до матери).

В. МАРКОВЕЦЬКИЙ

Бабине літо

I.

Під камяним муром високої церкви, на тлі вправленої в сірий масив яснішої латки несчорнілого ще пісковика — я все бачив їх обох.

Темний плащ, колись може доброго крою і з доброго сукна, але тепер так густо покритий латками, що годі пізнати краску і крій. Кілька клаптів сивого, аж білого волосся і долішна частина старечого обличча зпід дряхлого, полинялого капелюха — та тонка, обтягнена пергаменовою шкурою рука, що несміливим, якимось соромливим рухом, похапці витягається за милостинею. А в ногах велика лягава, колись породиста, тепер сама шкура і кости, знемощіла, стара собака.

Під почорнілим муром, такаж неповорушна і такаж змаргана віком — його частина...

II.

Коли Льорда, пухнатий, незугарний клубок, відібрали матері і вперве поклали на коліна людини, він тихо скавулів — не так з болю, як радше в очікуванні незнаного.

Але мягка людська рука не робила нічого злого. Вона легко потермосила за вуха, погласкала пестливо по карку, потім хватила щенюка за шкуру і піднесла високо вгору...

Дальше в тямці Льорда спомин з юнацьких літ. Бродження при нозі пана перелогами стерниськ, по яких снуються нитки „бабиного літа“ і чіпляються вусів. Нагло в ніздрі товчок. Мягкий хід на лапах, підповзування під межу, крок за кроком. Застигнення в напруженні чекання на знак пана. Кивок. Зрив. Об уха грохотом грімкий вистріл, а часом горячий віддих по тілі. А потім у пащі розкішний смак крови апортованої добичі...

Та це довго не тривало.

В чергу прийшла холодна буда на засміченому подвірі, куди шляється влізлива домашня птиця — і дошкульний ланцюг вокруг шиї на довгі, довгі літа.

З початку вривався з ланцюга і гнав туди, де на заляті місячним сяйвом галяви серед стін лісу виходить пастися вухатий заяць. Туди в чагарники на видолинках, де сонно перекликуються товсті перепелиці.

Бували тоді криваві пири. А над ранком, хильцем, поворот домів, до осоружної буди.

А потім перестав вриватися. Не хотілося. Прийшли вітряні дні, що ходять по костях ломанням і довгі ночі на повні, що всотуються в душу і виривають з глибини протяжне виття — тугу за тим, що не сповниться ніколи, бо добути його нема снаги.

Накінець світло радісного сонця стала заступати сітка полуди.

Тоді сталося те, що перервало одноманітність безцільних днів.

Завязаного в мішок вивезли в далеке місто і покинули десь у темних перевулках, облупцювавши вперед батогом.

Від тоді потягнулися голодні дні. Скитався. Спав де попало, під мурами, шукав охлапів по смітниках.

Врешті так охляв, що рушитись не було сили. Лежав на смітнику вонючого затилля камениці, байдужий до всего, що вокруг нього діялося. І до того сонця, що гріло — та не давало сконати.

Коло вуха бреніла вперта муха, але у нього не було сили обігнатися. Зближались чиїсь кроки. Йшли просто на нього. Скулився в очікуванні копняка, але не вступився.

Кроки зупинилися. Зичливий голос — коло носа впала скоринка хліба.

Підніс голову.

Змутнілі очі тварини і людини — стрінулися. Блиснула іскорка розпізнання.

Прогнання Жидів з Еспанії

В 1492 Р.

Як воно відбилося на еспанській нації й культурі.

З приводу масового виїзду Жидів з Німеччини відбувається в широкім світі дискусія над тим, як свого часу відбилося на Еспанії прогнання Жидів в 1492 р. На великім протестаційнім вічу проти переслідування Жидів в Німеччині виголосив у Нюйорку промову відомий кандидат католиків на президента Альфред Смит. Він м. і. сказав, що прогнання Жидів з Еспанії скоро довело до її руїни. На те Північно-американська Пресова Централя розіслала таке вияснення: Виводи Смита були хибні, бо якраз по 1492 р. зачинається найвисший розвиток Еспанії. На доказ того вистарчить пригадати тільки два імена наймогутніших монархів Еспанії з того часу, Карла V. і Филипа II., котрі правили від 1519 до 1598. За них Еспанія була першою велико-державою Европи. Еспанська воєнна штука й дипльоматія, еспанський гріш та еспанські обичаї правили тоді Европою. Національний економіст Моріц Бон пише, що в тім часі побоювалися, щоб уся західна Европа не попала в залежність від Еспанії. Еспанський ліберальний учений Рафель Альтміра пише у своїй праці „Історія еспанської цивілізації“, що в тім часі Еспанців опанував формальний голод культурних діл. Приватні люди основували університети, духовенство і шляхта підпомагали своїх і чужих учених і письменників. В панських домах уряджувано даром наукові курси, еспанську молодь висилано на студії в чужі краї. Віджила наука права, клясичних мов, як також мов еврейської й арабської. Зацвила наука картографії, зацвили всі мистецтва, особливо архітектура й різьба. Таксамо мистецький промисл. На чолі того великого культурного руху стояв кардинал Хіменес, основник університету Алькаля й видавець біблії в чотирох перекладах. Коли політичні впливи Еспанії зачали меншати, її література й мистецтво дійшли до вершка розвитку в творах Льопе де Вега, Кальдерона, Сервантеса, а малярство в творах Мурілля й Велясквеза. Не прогнання Жидів довело Еспанію до упадку, тільки хибна господарська політика й величезні жертви, які Еспанія понесла в боротьбі з Турками і з протестантизмом для оборони католицизму. („Ш. Ц.“).

— Льорд! — прошевеліли вуста прошака.

Собака і її колишній пан по літах розлуки віднайшлися.

III.

Сьогодні під муром збіговище. Принагідна товпа хвилює. Якесь бориканя, викрики негодування, свисти. Це псярник виконує своє діло.

Мигнула в воздусі безсилим лахманом собака — і віко будки затріснулося.

Старець на беріжку хідника. В метушні збили йому з голови капелюх. Вітер грається космиками сивого волосся, а він стоїть мов задеревілий, лише впалі вуста беззгучно шамкочуть.

— Останнього... останнього приятеля забрали...

*

Попід камяним муром високої церкви проходять сотки прохожих. Місто бурлить добуванням. Сонце сліпить очі на білих латках муру. Але нікому непридатної людини: старця в ореолі білих клаптів волосся — там уже не зустрічаю.

Може віднайшов упрагнену тишу на дні скляних басенів, у яких для добра науки переховуються анатомічні препарати...

Зїзд „Рідної Школи“

10) На заміти підношені в дискусії відповідав дир. Кузьмович: Закид, що в Рівнім учитель — хрунь, не торкаються „Рідної Школи“, бо вона там не має своїх шкіл і до тамошніх не має ніякого відношення. Про закиди, що в Городенці 2 тамошні учителі „Р. Ш.“ ходили на судовий баль, перший раз чую. Дивуюся, чому передтим ніхто Головної Управи про це не повідомив. Щодо замітів проти одного учителя в тернопільській гімназії, які підніс тут п. Романюк, то я в тій справі питав уже присутного тут управителя тернопільської гімназії „Р. Ш.“ Він відповів, що про ті закиди також довідується щойно тут на зборах. — п. Ясінчук Л.: Високий Зїзде! Справа поїздки делеґата Рідної Школи до Америки порушена одним з делеґатів на початку сьогоднішньої дискусії, по своїй суті не є справою чисто формальною. Навпаки: від становища, яке до неї займе Високий Зїзд, вона може мати далекосяглий вплив на дальшу долю Рідної Школи. Передівсім зазначую сам у собі один недогляд: треба мені було домагатися в орґанізаторів Зїзду, щоби поставили на денний порядок також мій звіт з поїздки до Америки. Тоді я був би не тільки неодну справу заздалегідь пояснив, але й присутні булиб могли пізнати, чим наша американська еміґрація дихає, які змагання в ній нуртують та які надії можемо на неї покласти. Бо — з прикрістю мушу се ствердити — в нас неслідно ніякого заінтересування справами еміґрації. Се вона болюче відчувала! Відколи я приїхав, то поза жінцтвом ніхто ще не опитав мене, що там діється серед нашої еміґрації. Тому що таке мале заінтересування, я навіть не хотів писати статті про еміґрацію до Рідної Школи (журнал), а зробив се щойно під натиском редактора. В 1928. р. я був перший раз в Америці від „Рідної Школи“. Я не найшов був привітного відношення до себе. Нераз було так, що я бажав свого відкликання Головною Управою. Всеж таки згодом українські провідні чинники побачили, що я не тільки трийшов по доляри до Америки, але й щось тій еміґрації дав. Тоді й відношення до моєї особи змінилося. Завдяки прихильности всіх впливових чинників за той рік мого побуту в Америці одержала Р. Ш. з Америки 22.000 дол. Се був перший рік від непамятних часів, що „Р. Ш.“ закінчила свої рахунки без дефіциту. Перед ювилейним роком „Р. Ш.“ настала в Америці вже т. зв. „депресія“ і датки з Америки напливали для Р. Ш. в меншій мірі. Тоді надійшло письмо від орґанізації „Обєднання“ в Америці, в якому дораджували, щоби „Р. Ш.“ ступила знов на випробуваний шлях і вислала до Америки свого делеґата. Колиб на се рішалася, то „Обєднання“ волілоб бачити в тій місії Льва Ясінчука, якого вже знає і воно й українська Америка. Головна Управа „Р. Ш.“ постановила так зробити і призначила мене на те становище. Ювилейний Заг. Зїзд „Р. Ш.“, який відбувся весною 1931 р., приняв також резолюцію того змісту. Я все ще не рішався на виїзді і під всякими претекстами старався звільнити себе від виконання такої ухвали. Се тому, бо я знав напевно, що моя друга поїздка не буде мати такого успіху, як перша, що кошти будуть великі, а громадянство не вирозуміє змінених відносин і буде ставити до мене однакові претенсії. Це все може звернутися проти мене так, як серед нашого громадянства за кожний раз буває як бувало зі всіми делеґатами, що їх висилали до Америки, чи се був д-р Цегельський, чи д-р Мишуґа, чи д-р Назарук, чи проф. Боберський. Навіть на одному з моїх віч в Америці інтерпелювали мене, чому український представник приймав собі до послуги мурина, хоч у Вашинґтоні тоді не було поза тим представником ані одного Українця (сьогодня є один). Признаюся тепер, що я спросив на нараду своїх товаришів-службовиків, тих самих, проти яких сьогодні впало кілька гірких а неслушних докорів, хоч вони не тільки повноправні громадяни, беруть участь у громадянському житті, але навіть супроти „Рідної Школи“ поносять такі самі матеріяльні тягарі, як другі громадяни. А скликав я їх на нараду тому бо вони в „Р. Ш.“ заінтересовані не тільки з громадянського становища, але й життєво. Я представив їм стан в Америці, про який докладно знав з дуже живого листування в Американцями і з амер. часописів, одержуваних принагідно, і не поминув ні одного факту, який говорив би проти мого виїзду. Товариші нараджувалися над сим без моєї присутности, а коли закликали мене, то заявили мені свою постанову: будуть наставати в Гол. Управі, щоби з огляду на ювилейний рік „Р. Ш.“ делеґат виїхав конечно і що тим делеґатом можу бути або я або ніхто. Се становище життєво заінтересованих людей було для мене рішаюче. — (Далі буде).

З приходом „відродження“ заступили помалу ідеал досконалости релігійної грецьким і римським ідеалом досконалости політичної. Появилася воля, щоби держава як за часів Греції й Риму посіла всі ціхи досконалости. (Ферреро).

На Добру Пресу

від дня 4 квітня 1932 р. зложили:

1.	Уряд декан. Городенський	20 зл.
2.	Шманьківці	5 „
3.	Стрільче	10 „
4.	Пнів (Д. Вірса і Анна Волощук)	10 „
5.	Пнів (Яків Кравчук і М. Кравців)	10 „
6.	Чорнокінці малі	6.80 „
7.	о. В. Ленкавський	50 „
8.	Колиндяни	10 „
9.	Пилатківці	35 „
10.	Головчинці	10 „
11.	Зелена п. Надвірна	25 „
12.	Капустинці	10 „
13.	Капустинці	10 „
14.	Чорнокінці великі	25 „
15.	о. Віктор Райд	5 ам. дол.
16.	Мельниця	10 зл.
17.	Капустинці	10 „
18.	Капустинці	10 „
19.	Пилатківці	17 „
20.	Невочин	8.15 „
21.	Джурин	16 „
22.	Братківці	20.70 „
23.	Білобожниця	12 „
24.	Рожнів	16.90 „
25.	п. М. Придаткевич	6 „
26.	Капустинці	10 „
27.	Капустинці	10 „
28.	Колодіївка-Добровляни	10 „
29.	Рожнів	23 „
30.	Джурин	7.06 „
31.	Бурдяківці	6.80 „
32.	Шульганівка	6.70 „
33.	Ольшаниця	8 „
34.	Братківці	10 „
35.	Білобожниця	6.20 „
36.	Ягольниця місто	7.50 „
37.	о. Віктор Райд	3.50 ам. дол.

Разом: 468 зл. 81 гр. і 8 ам. дол. 50 ц.

Подаємо сей список жертв на добру пресу з подякою і як доказ, що й серед Українців католиків зачинає будитися зрозуміння ваги своєї католицької преси. Мимо того присланих досі жертв за мало, щоб ми могли видавати „Нову Зорю“ в збільшенім обемі через цілий рік. Може вспіємо се осягнути на слідуючий рік.

Скандал америк. міліярдера

Американська сенатська комісія веде доходження в справі податкових надужить банку Морґана. Досі виявилося, що в ту справу вмішані також люди з окруження президента Русвелта. Крім б. президента Кулиджа скомпромітовані Норман Девіс, представник Америки на розброєневій конференції в Женеві, державний секретар Вудін і голосний сенатор Бораг. Норман Девіс покривав з фондів Морґана кошти свого побуту в Европі, бо державні діети йому не вистарчали. Заміти проти Вудіна ще тяжші. Наслідком того в Анґлії і підкреслюють, що ся афера це несподіваний удар для през. Русвелта, якого особистий престіж сильно захитаний (ПАТ).

З судових вироків

Свого часу апеляційний суд у Львові засудив був калуського лікаря д-ра Йосифа Айзенбруха на 5 місяців арешту і завішення права виконування лїкарської практики аж до часу нового зложення лікарських іспитів. Др. Айзенбрух був обвинуваченій за те, що занедбав недугу своєї пацієнтки Сандеєвої та що мимо яскравих проявів недуги не витягнув з того відповідних внесків. Справа дійшла до Найвисшого Суду у Варшаві, котрий зніс вирок львівської апеляції що до відібрання практики, аргументуючи, що в польськім карнім законі нема такої кари. А кару 5 міс. арешту даровано обвинуваченому на підставі амнестії.

Рісорджіменто

Мітьки Щелкопйорова.

Про „творця“ аморального націоналізму.

У „Вістнику“ (аякже, в такий журнал) „працює“ відомий Мітька Щелкопйоров, автор ріжних очевидно божевільних націоналістичних „творів“. Покійний Липинський в часах свого найвисшого творення схарактеризував того Мітьку Щелкопйорова коротко а правдиво. А саме так: Син одного з московських кольоністів в Новороссії, зрадив хозяйновитих і заможних батьків, ставши соціяльним проти них революціонером. Потім зрадив московських революціонерів й пішов до українських есдеків, серед них прийняв назву „заржавілого цьвяха“, дану Винниченком тому типови нахабного фразера. Потому зрадив есдеків і з невідомих причин переїхав до Австрії, де в р. 1913 став крикливим самостійником, поборюючи притім самостійництво всіх крім „свого власного“. Так спинив розвиток сеї ідеї серед найлучшої частини соціялістичної тоді інтеліґенції. З початку війни зрадив дисциплінованну й активну самостійницьку організацію „Союз визволення України“ і перейшов на службу до Василька та пропаґував прилучення України до Австрії. Потому зрадив Василька. Потому зрадив Австрію. Коли вона впала, злаяв її останними словами. Використав революційну заверуху, вкрутився між гетьманців і став начальником пресового бюра Гетьмана в Київі, де не робив нічого крім інтриґ. Потому в найпідлішний спосіб зрадив Гетьмана, написавши пашквіль, за котрий дістав високу посаду в швайцарській місії Директорії, де займався дальше інтриґами проти своїх товаришів. Коли фонди Директорії, одідичені по Гетьмані, були на вичерпанні, Мітька Щелкопйоров написав книжку „Підстави нашої політики“. В ній виляв і Гетьмана і Директорію тай зачав хвалити орієнтацію на Польщу. Тоді одержав польську візу й поїхав до Галичини. Тут вступив до партії „загравістів“ але на другий день виступив, зрештою так як „виступав“ зі всіх партій, по яких він в українстві кочував — за допомогою своїх партайманів. За всі ті „заслуги“ спинився на посаді редактора „найповажнішого українського журналу“, що має витворити „сталу і ясну“ (!) українську політичну думку. Потому заявів, що його любов до Польщі стільки ж варта що любов Кавура до Франції. Зрештою й без сього можна бути певним, що він зрадить і Польщу та мабуть буде ще разом з другими такими як і він націоналістами показувати в большевицьких кінах, як то колись „по глупости своїй на кошт польської буржуазії займався українським бандитизмом“.

Липинський тільки побіжно згадав дальшу еволюцію того сотворіння, котре прибуло на Галицьку Землю очевидно як допуст Божий і затроює вже довго нашу недосвідчену молодь, прозиваючи Ісуса Христа руїником (!) та „поучуючи“ нашу молодь, що аморальність се вимога націоналізму та що правдива мораль та, де справедливости нема! Не маючи жадної спільної санкції опріч себе самої не має кожда збірна мораль над собою збірних засад... Так учить Мітька Щелкопйоров! Після нього підстава всякого поступу се роскошування перемогою для перемоги, змаганням для змагання, воля може стати дійсністю тільки через неґацію і т. п. Просто неймовірно робиться, коли читати ті „писаннячка“ того московського мішанця, що знайшов притулок на нашій землі і зате так „віддячується“ тут батькам і матерям дітей, яких затроює дійсною перверзією під оглядом моральним.

Та найцікавіше те, як Мітька Щелкопйоров воює з противниками. Липинський характеризує се так: Як тільки у когось з Українців Мітька Щелкопйоров винюхає ідею, з якою можна щось сотворити в Україні, він ту ідею присвоює собі, обертає на свої власні персональні потреби, обливає смородом творчу працю ведену під її прапором, а з того, у кого він її вкрав, робить на підставі фальшивих цитатів найбільшого її противника! Маю тверду надію, пише Липинський, що Мітька колись напише, що то він винайшов ідею українського клясократичного монархізму, а я, Вячеслав Липинський, буду фіґурувати в писаннях Мітьки Щелкопйорова як представник українського демократичного республиканства...

Хоч яке смішне і неправдоподібне то, що пише Липинський про московського вукраїнізованого Мітьку і його діяльність, — а прецінь воно правдиве. В органах, у котрих працює Мітька Щелкопйоров, дійсно систематично появляються „препарування“ цитатів з писань інших авторів і то так виконані, що виходить якраз противне ніж написав той автор, котрого „дитує“ орґан Мітьки. Тоді Мітька кидається на чоловіка, якому підсунув власні думки, зовсім противні думкам нападеного — і лає його на чім світ стоїть, а себе представляє як „оборонця України“ перед башибозуком, котрий хоче нещасну Україну „голубити“. Хто думав би, що се переборщення, нехай перетляне отсі орґани, в котрих люди бороняться перед розбишацтвом Мітьки Щелкопйорова. 1) В Літ. Наук. Вістнику, в статті Д. Донцова п. з. Тарговіца чи Полтава, рік 1925 книжка 10, цитовано слова Липинського так, що з цитату Донцова вийшло якраз противне тому, що написав Липинський. Гл. про се „Хлібороб. Україна“ V. ст. 312 і докладне виказання фалшерства в „Політиці“ з 1925 р. ч. 3. — 2) За спробою зроблення ворогом укр. державности Липинського наступила в Літ. Наук. Вістнику спроба зробити ворогом української державности пок. С. Томашівського. Наступило се в II кн. ЛНВ за 1932. Сим разом фальшівник, котрий укрився під криптонімом М. Л. сподівався, що коли Томашівського вже нема, то ніхто не схоче клопотатися вишукуванням і справджуванням цитатів. Та грубо помилився, бо знайшлися такі, що з пієтизму до пок. Томашівського справдили цитати й виказали в 311 ч. „Нової Зорі“, що „М. Л.“ не ріжниться від д-ра Донцова в области „цитування“. Виказавши се, „Нова Зоря“ написала: „Хіба не треба богато доказувати, до якої міри такі методи неморальні і шкідливі. Обертати думки другого чоловіка в той спосіб, щоб його словами висказувати якраз противні думки як він пропаґував і потому за те на нього нападати та обезцінювати в очах суспільности, — се взагалі річ гидка“. Далі представлено як у нас хаотик і шкідник може цілі десятки літ безкарно герцювати і вщіплювати в суспільність і в її молодь найшкідливіший розвал найгіршими способами. — 3) То сталося в лютім. А вже в березні 1932 появилася в ЛНВ з лімети за те, що „Нова Зоря“ відкрила фальшування, статтю на 22 стор. друку, в котрій Д. Д. „зробив поступ“ в порівнанні з попереднім: бо в ній вже не „цитує“, тільки просто вкладає в уста своєму противникови ріжні прямо і явно видумані річи, — і називає се „діяльогом“... Головна суть тої статті Д. Д.: вище ціненння неґації ніж позитивної праці, себто виразна проповідь, що руйна цінніша ніж позитивна праця. В тій „статті“ п. Д. Д. в неймовірний спосіб накинувся на наших старих ц. к. радників і б. російських тайних совітників, поставивши їх низше ніж злодіїв й убийників Махнів під оглядом творення нації. Ту диковину Д. Д. освітила „Нова Зоря“ в ч. 519. Там написали ми з того приводу: „Якби в журналі якого культурного народу, в журналі, котрий має претенсію на виховування молоді та репрезентування в тім народі літератури й науки, відважився хтось помістити таку диковину, — то річ ясна, що шануюче себе видавництво і шануюча себе суспільність не стерпіли б такої безглуздої диковини навіть 24 годин“. — 4) По тім змобілізувалися проти „Нової Зорі“ відомі і благородні криптонімі з ЛНВ, а саме М. Л., О. В. і С. З. (Д. Д. очевидно думає, що люди не знають благородного власника тих криптонімів) і закинули „Новій Зорі“ польонофільство як її найстрашніший злочин. Оттут десь радувалася душа пок. Липинського, коли побачила як справджуються його предсказання про Мітьку Щелкопйорова і його орган. Розуміється, ми тоді витягнули відому польонофільську книжку Д. Донцова п. з. „Підстави нашої політики“ й виказали документно, як той тип знайшовши притулок на Галицькій Землі роздаровує її взагалі без ніяких застережень тай ще до Галичини додає інші українські зах. землі зовсім забездурно і притім себе реклямує як головного творця українського націоналізму, а інших людей, котрим ані не снилося роздаровувати землі Західної України, мішає з болотом. Розуміється, рівночасно з того самого приводу напали на „Нову Зорю“ орґани вшехполяків і руссофілів — разом з орґаном п. Д. Донцова. Гл. про те дві статті в „Новій Зорі“ чч. 535 і 537 п. з. Один „волад“ українського націоналізму. Там ми виказали, як той хаотик і руйник за поверх 10 літ звів на нінащо ЛНВістник та як від дикого й некультурного режіму в тім орґані відвернулися нарешті й визначніші уми молодшого покоління. Там ми й ствердили, що за весь час істнування української національної ідеї ніхто не понизив її престіжу до тої міри що Дмитро Донцов. Незабаром потому ЛНВістник перестав виходити й атмосфера витворювана Мітькою обмежилася вже тільки на тих богохульствах, які Д. Донцов оставив у своїм „Націоналізмі“, кольпортованім і реклямованім далі.

Нарас під редакцією того самого Д. Донцова появився сам „Вістник“, значить вже без „літературно-науковий“. Але розуміється знов у подібнім вигляді і знов як місячник літератури, в котрім треба добре шукати за літературою, і знов як місячник мистецтва, в котрім є мистецтво напасти, і знов як місячник науки, в котрім нема ніякої науки, і знов як місячник громадського (хотів Мітька сказати громадянського) життя, в котрім трудно доглянути „громадське“ життя. В тім своїм вже зовсім приватнім „Вістнику“ п. Д. Донцова відомий всім М. Л. допустився нового сфальшування цитату, сим разом з „Нової Зорі“, з опису походу в часі свята УМХ, ч. 632 з 14. V. 1933. А саме М. Л. пише: „В тім самім патріотичнім орґані (14. V.) довідуємося, що козацтво наддніпрянське то був у нас період „найгіршої анархії, котра з таким „блискучим“ і страшним успіхом відзила за нашої памяти в тих ріжних темношличниках і всяких погромщиках, які вдавали військо“ і яких треба було — „тих пяниць і непотрібів здержувати від різництва і грабіжі“. Так пише про наддніпрянську українську армію „Нова Зоря“.

Так благородно цитує М. Л., особистий знакомий благородного редакт. Д. Донцова. Тимчасом дотичне місце в „Новій Зорі“ звучало так:

> „Той мнимо козацький стрій звязаний в нашій історії з періодом найгіршої анархії, котра з таким „блискучим“ і страшним успіхом відзила за нашої памяти в тих ріжних темношличниках і всяких погромщиках, які вдавали військо, а треба було брати в фронту наше дійсне військо, аби тих пяниць і непотрібів здержувати від різництва і грабіжі, котра зачиналася на Жидах, а кінчилася на наших людях.“

Навівши сей дійсний цитат, можнаб закінчити цілу ту розправу з фальшівником. Та признаємося до гріха, часом приємно робиться, коли кого зловити на горячім так як тут і прищипнути раз, другий, третій. Отже: 1) Хочби Мітька не знати як „оборонявУкраїну“, то ми не возьмемо назад ні словечка з того, що написали, бо воно правда. 2) Стверджуємо, що Мітька Щелкопйоров зовсім не знає найновішої історії своєї вуєшої Батьківщини і тому не знає, що пр. огидний погром в Проскурові робили дійсно типи, які вдавали лише військо і що проти тих темношличників і погромщиків треба було з фронту брати наше дійсне військо. А коли Мітька знає, що так було, то ще гірше, бо тоді в живі очи пише ложь. 3) Таким чином Мітька хоче зарахувати тих різунів і пяниць до української армії, на що повинен обуритися кождий шануючий себе жовнір, не тільки наддніпрянський але й галицький. Тай взагалі кождий чесний чоловік.

На тім кінчимо, думаючи, що незабаром закінчиться „рісорджіменто“ Мітьки в нещасній публіцистиці на Галицькій Землі, як закінчилося „репрезентування“ нашої літератури й науки Мітькою Щелкопйоровим.

Лікарський фейлетон

Водна пухлина (гідропс)

Загальна водна пухлина се не окрема недуга. Се тільки симптом, лише прояв недуги, що може залежати від найріжніших недуг. Тому не треба говорити: „хорий на водну пухлину“, але: „хорий на водну пухлину з причини сеї або тої недуги“. Під водною пухлиною розуміємо хоробливе нагромадження воднистого плину так у тканках ріжних орґанів, як у заглибленнях нашого тіла. Сей плин прозрачний як вода, солений і білковатий, що зрештою часом є в величезній скількости і ціле тіло може від него напухнути, походить з крови та споріднений з серумом крови. Той плин вистулає то скоро то помалу з кровних судин. Найчастіше водна пухлина дається пізнати через напухнення зовнішне на тілі. Скіра пухне на блідо. Коли скіру натискається пальцями, тоді лишається якийсь час відтиск пальця в формі долинки, коли відтиск пальця на нормальній скірі, внаслідок елястичности скіри, негайно зникає без сліду. Особливо на тих місцях, де скіра прилягає до кости, саме на голенях, навіть незначна водна пухлина дається найлекше пізнати. Також у заглибленнях тіла (живіт, осердя, олегочна) виступає той плин. Лічення водної пухлини повинно спиратися передовсім на усуненні головних причин недуги (при серцевих хибах або ослабленні серцевих мязів, запаленні нирок, недоживлюванні, трихіні і т. д.). Часто конечне вживання средств мочогонних або прочищуючих або викликуючих піт при високостепеннім нагромадженні води як також штучне усунення води через операцію. Водну пухлину скіри часом притинають в цілі відпливу води. Великий поступ осягнула медицина через те, що в останних часах винайдено препарати (навасуроль, саліґран, новуріт), які вприскується між мязи і які ведуть до збільщення мочи на богато літрів і (з правила тільки перехідно) до усунення водної пухлини. — (З німецького).

Раса то річ, котрої в теперішній добі не можна відокремити, хоч відомо, що вона істнує. (P. Maret: „Антропольоґія“).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

До студентів Вижчих шкіл! Головна Управа Марійського Т-ва Молоді у Львові в порозумінні з Академічним Дишпастирством устроює ще одну окрему серію стислих реколекцій для студентів університету й абсольвентів середних шкіл. Ці реколекції відбудуться в льокалі Духовної Академії при вул. Коперника 36. Початок 24. червня вечером. Зголошення приймає Академічний Душпастир о. Др. М. Конрад в Марійському Т-ві Молоді вул. Сикстуська 39А. Речинець зголошень до 15. червня. До реколекційного дому приймається учасників 24. VI. від год. 14-ої, а конечно явитися найдальше о год. 18.30. Коли реколекції зачнуться, нікого не приймається. Приняті повинні мати з собою такі річи: коцик, простирало, подушку і ручник. — Львів, дня 1. червня 1933. — Головна Управа Марійського Т-а Молоді. 109 1—1

В справі епископства для Лемківщини знов появилися вістки в пресі. На основі тих вісток перемиський епископ-помічник Преосв. Григорій Лакота рішучо відмовився бути епископом для Лемківщини. Також о. д-р Микола Нагорянський у Варшаві відмовляється від того достоїнства з огляду на підірване здоровля. На основі інформацій з церковних кругів „Діло“ ч. 143 твердить, що справа іменування епископа для Лемківщини не буде скоро вирішена.

Свято укр. молоді в Чернелиці. 27 і 28 травня ц. р. Чернелиця мала честь гостити в себе Преосв. Кир Йоана Лятишевського, котрий приїхав, щоби взяти участь в торжестві Українська Молодь Христові. Вечером 27. V. кінна бандерія зложена зі 150 учасників стрічала Їх Преосвященство на границі своєї громади. Звідси відпровадила Владику до церкви, де дооколичне духовенство і вірні з процесією і світлом, серед радісного гомону дзвонів привитали Найдостойнішого Гостя устами місцевого о. пар. Юрія Мелимуки, — по старому укр. звичаю з хлібом і сіллю. Після входу до гарно прибраної церкви Владика відправив молебен, привитав вірних від Ексц. Кир Григорія і від себе та уділив вірним торжественного благословення Найсв. Тайнами. Потім нарід в сердечною радістю відпровадив свойого Найдостойнішого Гостя з церкви до парох. дому. Властиве свято відбулося в неділю 28. V. Ранком падав дощ і заповідав невдачу, бо Служба Божа мала відбутися на майдані за місточком. Та незабаром дощ перестав падати, небо випогодилося і в серця всіх вступила надія, що таки свято відбудеться так, як його продумано. З сею надією спішив нарід на просторий майдан, серед якого приготовано на шістьох степенях підвисшення з престолом і троном для Їх Преосвященства. Звідси розтягався гарний вид на цілу околицю і мило було глядіти, як з усіх сторін спішили сюди процесії й вірні з дооколичних близших і дальших сіл. Всі вони прямували до місцевої церкви, біля котрої формувався цілий похід. Около 11 год. вирушив похід на майдан і тут кожда громада заняла визначене собі місце. Від тріюмфальної брами до престола (яких 100 м.) уставилися в двох рядах процесія і церковне брацтво зі світлом, зберігаючи подиву гідну карність і порядок. На стрічу Владиці вийшли духовенство й асиста. Нетерпляче вижидала прибуття свойого Владики 4.000-на маса народу, переважно молоді. Незабаром Владика Йоан приїхав у супроводі о. кан. Д-ра А. Бойчука. Пролунало „Да благословить тя Господь“, „Буди імя Господне“... і серед карних рядів учасників, окроплюючи їх свяченою водою, удався Владика до престола гарно прибраного і забезпеченого перед вітром та негодою. При нім відправив торжественну співану Службу Божу в сослуженні о. містодекана Лабача і о. Василини. В часі Служби Божої Преосв. Йоан виголосив прегарну науку; в ній підніс велике значіння сього Святого Ювілейного Року, вказав на далекосяглість відкуплення людського роду, на вагу практикування в життю божих заповідей — так як сього вчить катол. Церква, — на небезпеку зі сторони ріжних сектантів і накінець палкими словами взивав всіх отверто, рішучо і сміло стати під прапор Христа, спираючи на Його засадах ціле своє релігійне і національно-суспільне життя. Перед св. Причастієм Владика провів всім присутним присягу досмертної вірности Христові, яку нарід повторив дріжучим голосом і зі слезами в очах. Завершенням свята була дефіляда всіх учасників свята перед Владикою. Радістю наповнялася душа на вид, як кожда громада на чолі з процесією віддавала належну честь князеви Церкви, котрий на пращання слав усім милий погляд і своє Архіерейське благословення. Хлопці, дівчата, жінки і мужі рівними рядами перейшли перед Владикою і в найкрасшім порядку удалися домів. Треба зазначити, що до удержання ладу вистарчило кілька осіб, які під проводов о. Пісецького знаменито вивязалися зі свойого завдання а сам нарід дав гарне свідоцтво зрозуміння ваги хвилі. Слід згадати, що в ночі сплямила чорнилом якась злочинна рука Христовий прапор вивішений на церкві; некультурний сей факт викликав загальне обурення не лиш між своїми але навіть між Жидами. З глибокою вдячністю і щирою любовю прощала Чернелиця свойого Архіерея, на руки котрого зложила Христові заяву вірности і давала запоруку, що сей святочний день глибоко запишеться в памяти і серцях її синів і доньок на довгі літа.

Рогатин. Дні 14 і 20 травня стали для Рогатина незабутніми днями. 14-го травня вся молодь, що не їхала до Львова на день 7 травня, задокументувала торжественно, що вона солідаризується зі своїми ровесниками цілого краю та зложила свому Спасителеви прислугу досмертної вірности. На доказ цего приступила до св. Сповіди і Причастія. І батьки і матері радувалися цею історичною хвилиною. Процесійний похід при звуках катол. гимну: „О спомагай нас“ закінчив торжество. — Дня 20 травня шкільна молодь всіх рогатинських шкіл приносила свою духову дань Христови. Парохіяльна церква заповнилася о 8 год. рано нашими наймолодшими. На їх інтенцію правилися 3 Служи божі. Хор української гімназії співав дуже гарно. Перед св. Причастієм промовив о. Т. Кудрик, потому шістьсоток голосів защебетало рішучо: „Христе Спасителю!... прирікаємо Тобі досмертну вірність. Так нам Христе допоможи“. Чи вірите, що роздався плач по церкві? Це плакали з радости старші громадяни, що прийшли на се торжество. По присязі 459 учнів і учениць прийняли св. Причастія. Того самого дня була ще й друга велика хвилина підйому для присутніх, именно 80 учнів і учениць прив. української гімназії, що згуртувалися в Марійську Дружину, злучено торжественно з Централею Марійських Дружин у Львові. Вони вже відбули свою пробу і тому загостив на це свято Впр. о. Іриней Назарко ЧСВВ, голова МТМ. Він був перед тим на сходинах згаданої дружини, де вияснив ціль і задачі свята, а вечером, по майській вечірни відбувся сам обряд приняття і злуки. І тут промовляв до дружинників Впр. о. І. Назарко сердечно, горячо та побажав їм під покровом Пречистої найкращих успіхів. Все старше і молоде громадянство, що бачило сей обряд, було захоплене тим всім. Вечером о 8 год. була духовна академія з приводу сих двох торжеств. Академія відбулася в гімнастичній салі укр. гімназії для ширшого загалу. Хори й деклямації виведено гарно. Всю програму виконали самі учні й учениці. Промовляв ученик VII. кл. Шараневич Гр. На докінчення говорив також Впр. о. І. Назарко. Бесіда його викликала бурю оплесків.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕТЕНДЕНТ ДО ЦАРСЬКОЇ КОРОНИ вел. князь Кирило вислав до Берліна б. капітана російської маринарки Ґрафа і ґен. Шелінґа. Оба висланники вел. князя мають переговорювати з гетьманом Скоропадським в справі умови про федераційний звязок України з російською монархією. В тих переговорах має взяти участь також представник гітлерівців д-р Моц, найблизший помічник фон Розенберґа. Вістки сі принесла АТЕ (й „Діло“ без подання жерела).

В БЕЛЬҐІЙСЬКІЙ І ФЛЯМАНДСЬКІЙ ПРЕСІ чимраз частіше появляються статті і замітки про релігійне, культурне і політичне життя Українців у Польщі, в Большевії та на еміґрації. Статті писані Українцями і Бельґійцями. Найбільше уваги присвячує Українцям католицька флямандська преса. Зокрема великий допис зі Львова про свято УМХ появився в флямандськім католицькім дневнику „Де Стандард“ з 21 травня бр.

НА МАНІФЕСТАЦІЙНІМ ВІЧУ В БУКАРЕШТІ, зорганізованім Румунами проти ревізії договорів, сенатор д-р Маєр-Михальський, член Української Національної Партії в Румунії, зложив заяву такого змісту: Українці все були і є народом ладу і законности і противляться скрайним експериментам. Українські громадяни Румунії прилучуються до протесту румунського народу проти ревізії мирових договорів. За національний і культурний розвиток українська меншість в Румунії бореться законним шляхом. („Час“ ч. 1323).

ГІТЛЄР ПЕРЕД БРАМОЮ ПОЛЬЩІ. Під таким заголовком появилася в „Хвілі“ стаття д-ра Вурцля. Зміст: Гітлер здобув у Ґданську повну побіду, хоч економічний інтерес мешканців Ґданська казавби їм сприяти Польщі. Рішило почування, а не інтерес. Війна за доступ Польщі до моря вже зачалася. Коли теперішний стан робить ще хвилево враження мира, то тільки ізза пасивности Польщі. Гармати ще не гримлять, але не від тої хвилі зачинається війна, тільки від хвилі мобілізації психічної, політичної й дипльоматичної, котру гітлерівська Німеччина провадить вже зовсім отверто. Помалу вдається Німеччині вмовити в світ, навіть по части у Францію, що одинока перешкода вічного мира в світі се Поморя і Шлеськ. Коли в тім темпі піде дальше, то Польща буде зовсім осамітнена в хвилі, коли Німці рішаться закінчити гру. А вони тої три не провадять на те, аби ніколи не скінчити. Чи — питає „Хвіля“ — не булоби вказаним, щоб Польща не обмежувалася на самі заклинання, що без війни не дасть своєї землі, але подумала про трохи активнішу ролю в тій накипеній грі? Яку саме, не пише.

СОЮЗ НАРОДІВ осудив політику Німеччини супроти Жидів (ПАТ).

У ФРАНЦУЗЬКІМ парляменті пос. Іберна-Ґарай зажадав від премієра близших вияснень у справі договору 4-ох, підчеркуючи, що Мала Антанта і Польща рішені навіть ужиттям збройної сили не допустити до зміни їх границь. Премієр Далядіє відмовив відповіди.

Присилайте передплату!

НОВИНКИ

З катедральної церкви в Перемишлі піде торжественне процесія на т. зв. пикулицький цвинтар в неділю 11. VI. бр. о год. пів до третої. В процесії беруть участь церковні процесії сусідних громад та відпоручники всіх установ Перемишля та дооколичних сіл.

Старосамбірщина приготовляє окружне свято в память гетьмана Мазепи на день 11 червня бр.

Відслонення і посвячення памяткової таблиці на стрілецькій могилі на Маківці відбудеться в неділю 2 липня.

На козацькі могили під Берестечком Протиалкогольне Т-во „Відродження“ уладжує прогульку в дні 16 червня б. р. Прогулька відбудеться автобусами, колесами або пішки, залежно від числа зголошених та їх спромог. Зголошуватися найдальше до 10 червня б. р. в канцелярії „Відродження“, Львів, Домініканська 11. І. п. телефон: 13-18.

Населення Ланівець і дооколичних сіл на Волині в числі 3000 людей торжественно вшанувало память 45 стрільців і старшин УНР жорстоко замучених большевиками в 1919 р. Могила 45 українських жовнірів лежить на сіножати недалеко Ланівець. Упорядкував її, висипав високий курган та поставив на ній памятник п. Гладинюк з Лановець власник цих сіножатей.

Перед трибуналом присяглих у Львові розпочався 6 червня бр. великий процес УОН. Се властиво продовження процесу проти Біласа, Данилишина і тов. за напад на почту під Городком. На лаві обвинувачених засіли: Михайло Кусьпісь студ. політехніки літ 23, Степан Мащак уч. VIII. кл. гімн. літ 19, оба безпосередні учасники нападу, Зенон Коссак б. студ. прав, літ 26, Ярослав Білас гімн. ученик і Микола Мотика гімн. ученик літ 21. Сі мали помагати в організуванні нападу. Розправа розписана на 3 тижні. Боронять: д-р Ганкевич, д-р Старосольський, д-р Шухевич, д-р Біляк, д-р Паньківський, д-р Глушкевич, д-р Марітчак і д-р Шевчук.

Т-во „Лемківщина“ в Сяноці відбуло свої Загальні Збори. Се т-во закінчило вже третий рік істнування. Музей товариства постійно росте. Він має вже 2001 чисел, передовсім з минулого й етнографії Лемківщини. Головою вибрано знов проф. Л. Геца.

Староство розвязало читальні „Просвіти“ в Волошиновій і Бачині (Старосамбірщина) за... нечинність.

Волинське село Вовкошів (Рівенщина) внесло було декларації за українською мовою навчання. Недавно приїхав до того села шкільний інспектор і просьбами та ріжними штучками спонукав богатьох селян до підписання заяви про відкликання попередних декларацій. Наслідком того заходи про українську школу звели в нівець.

В Ланах Польських (Камінеччина) засновано Кружок „Рідної Школи“.

До сорок і кількох костелів у Львові прибув ще один, на передмісті Долішні Збоїска. Посвячення його довершено 4. V.

В Антонові, к. Тлустого будують костел. Комітет будови костела узасаднює потребу будови костела м. і. тим, щоби запобігти „рущеню“ населення.

Гр. Яків Потоцкий подарував свій замок в Бережанах польському війську. В нім особливо цінна стара каплиця.

Академічний рік в польських університетах зачнеться в 1933/34 р. не від 1 жовтня як досі, але вже 1 вересня.

Пожежа знищила ціле місточко на Виленщині Здзенцьол в новгородському повіті. Згоріло коло 300 будинків. 3000 населення опинилося без даху над головою. Пожежі не можна було вгасити ізза сильного вітру.

На міжнародній виставі екслібрісів в м. Лос Анджелес дістав грошеву надгороду з почесним відзначенням один з наших мистців проф. Михайло Осінчук. Грошевих надгород було 4, почесних відзначень 15. У тій виставці взяло участь 13 наших мистців.

Міжнародний Конгрес федерації дневникарів, котрий відбувся в Будапешті вирішив, що організація німецьких журналістів стала партійно-політична і тому перестала бути фаховою. З тої причини зірвано з нею організаційний звязок.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Світова економічна конференція. У звязку з недалеким днем відчинення (12 червня) Світової Економічної Конференції в Лондоні, преміер Мекдоналд проголосив в палаті послів імена делегатів, які мають заступати Велику Британію на тій конференції. На чолі делегації буде стояти преміер Мекдоналд. В її склад будуть входити отсі міністри: Невіл Чемберлейн, міністр фінансів; віцеграф Гейлшем, міністр війни; сер Джан Саймон, міністр справ закордонніх; Дж. Г. Томас, міністр доміній; майор Елліот, міністр рільництва; Рансімен, президент торговельної палати і сер П. Канліф Лістер. Конференцію відчинить сам король святочною промовою. Її передадуть по радіо до всіх держав, що будуть брати участь в конференції (за винятком Китаю і Японії, з причини технічних труднощів). В суботу, 17 червня, коли буде відповідна погода, відбудеться приняття в парку королівського замку в Вінсорі. На принятті буде присутня королівська пара та інші члени королівської родини. Запрошених буде біля 600 осіб. Програму конференції вже начеркнено. Одною з найважніших справ які прийдуть на обради, буде справа стабілізації валют. (УКРБЮРО Лондон).

Повітовий Союз Кооператив у Раві Руській перенісся до будинку Українбанку „Віра“. Новий льокаль посвятив о. Твердохліб. В Равщині є 70 українських кооператив: споживчих, кредитових і молочарських.

Справа інфляції польського золотого стає все актуальніша від часу, коли Америка пішла на інфляцію доляра. Найвизначніші економісти Польщі як проф. Кржижановский, Млинарский та Розенштрайх пишуть, що обниження вартости золотого не тільки неминуче але й корисне для господарського життя Польщі. За відступленням від паритету золота заявився також польський тяжкий промисл устами його проводу („Левіятана“). Проти інфляції виступає правительство і проурядова преса, одначе не засадничо, лише стоїть на становищі, щоби задержати паритет золота бодай до Міжнародної Господарської і Валютової Конференції. Нема сумніву, що Польща мусітиме пристосувати свою валютову політику до політики більшости держав світа. Отже більше ніж правдоподібне, що обниження вартости золотого скорше чи пізніше таки наступить.

Відступлення від золотового паритету в Америці буде незабаром узаконене. На підставі законопроекту в тій справі, котрий має ухвалити конгрес, всі воєнні й інші довги держави-довжники могтимуть сплачувати в долярах по курсі а не після золотового паритету. Це означає в дійсности редукцію довгів о 15 проц. Ця вістка викликала ентузіязм у фінансових кругах Америки. Негайно наступила шалена звижка акцій і піднеслися ціни на сирівець. Рішення американського уряду тимбільше знаменне, що державний емісійний банк нагромадив великі припаси золота в сумі 700 міліонів долярів.

Останні звіти емісійних банків виказують, що золото втікає з держав, котрі тримаються паритету золота до тих держав, які його покинули. За останні три місяці запаси золота Франції й Голяндії зменшилися на 10 міл. фунтів штерл., Швайцарії на 13½ міл. ф. штерлінгів.

Посмертна згадка

† **Ілля Кокорудз,** емер. директор акад. гімназії, дійсний член Наук. Т-ва ім. Шевченка, голова Рідної Школи, голова Союзу укр. власників реальностей і ін. помер у Львові в 77 р. життя. Покійний уродився в міщанській семї в Яворові в 1857 р., студії відбув у Львові, був гімн. учителем у Бродах, Станиславові і Львові, від 1911 до 1927 директором. Як письменник виступив вперве в „Зорі“ в 1885 р. З його наукових праць відомі: Маркіян Шашкевич і народні пісні, Про словянську мітольогію, обі в „Зорі“ з 1887—8, Проф. Ом. Огоновський, його життя і твори — в Записках НТШ, том IV., Враження з подорожі на Україну і в Крим, Спомини з Атен, Старинна штука у ватиканськім музею в Римі й ін. Від 6 літ працював як голова Рідної Школи, котрій тестаментом записав свою реальність у Львові. Свою посілість в Дорі записав на укр. промислову школу. Покійний визначався великим тактом. У приватнім житті був вельми добродійний. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ОГОЛОШЕННЯ. В монастирі СС. Василіянок у Станиславові відбудуться тридневі реколекції для пань. Початок реколекцій вечером 19. VI. с. р. Оплата за цілий час виносить 15 зол. Треба зі собою взяти подушку, простирало, коцик і ручник. Зголошення принимається до дня 15. червня с. р. 107 1-2

Замкнені реколекції для студенток відбудуться в днях 29. VI. — до 3. VII. с. р. в Інституті СС. Василіянок, Львів, ул. Длуґоша 17. Зголошуватися в Управі Марійської Дружини Студенток при вул. Длуґоша 17 вівторок, 14—15 год. і пятницю 17—18 год. Оплата за удержання 6 зол., евентуально знижка. 1—2

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обекти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Жертвенна ніч.
АТЛЯНТИК: Земля нічия.
КОПЕРНИК: Д-р Моро — остров пропащих душ.
МАРУСЕНЬКА: Д-р Моро — остров пропащих душ.
МІРАЖ: Конґорілля.
МУЗА (давніше „ОАЗА“): Побідники просторів.
ПАЛЯС: Екстаза.
СТИЛЕВЕ: Бейбі (Анна Ондра) і ревія.
УТІХА: Блакитна рапсодія та ревія.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редагує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. — Львів, неділя 11 червня 1933. — Ч. 42 (640).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Горить кронштатська кріпость

Форт Обручев знищений. — Пожар ширится дальше.

З Лондону доносять: В кронштатській кріпости вибухла нічю пожежа. Кріпость обхопили стовпи полуміні. Знищений форт Обручев, положений дві милі від острова Котліна. Над цілим Кронштатом густі хмари диму. З них видно високі стовпи полуміни на 50 км. довкруги. „Дейли Мейл" пригадує з того приводу історію повстань кронштатських матрозів в 1905, 1917 і 1921 рр. З совітських жерел не можна одержати ніяких вісток.

Що видно з Фінляндії по совітськім боці коло Кронштату.

З Теріоку в Фінляндії доносять: Над Кронштатом показалася величезна заграва. Було очевидно, що горять укріплення Кронштату, головно форт Обручев. Се незабаром потвердив рибак, котрий на своїй лодці був на 7 км. від місця пожежі. Він оповів, що крім Обручева стоїть в огнях ціла серія російських островів на північ від Котліна, де положена церква старої пристані. Вогонь зразу пробивався язиками а потому масою посунув від заходу на схід. Видів як горіли батерії та як в форту Александра спішило туди богато суден. — Дальше доносять, що рівночасно видно на північ від Білоострова другий великий пожар, там горить уже пару днів. Обручев і інші сусідні форти недавно перебудовані. (Здається, що все те підпалили таки совітські матрози „з любови до совітської влади", подібно, як тепер палять там богато совхозів).

Повстання в Туркестані

„Морнінг Пост" доносить: Повстання в Совітськім Туркестані поширюється чимраз більше. Власти безперервно перекидають війська на місце боротьби з повстанцями. Повстання росте наслідком страшного голоду в краю. Хліб там став предметом люксусу. Люди часто предкладають безцінні дивани в заміну за поживу, одначе покупців нема (АТЕ). Словом, живуть як у раю—без торговлі.

Заборонили релігійну маніфестацію

Несконфісковане „Діло" в ч. 141 принесло такий допис: „Дня 14. V. с. р. о год. 17. під проводом о. Турянського вийшла з церкви в Лімній процесія в напрямі місцевого памятника Маркіяна Шашкевича, де мав відбутися молебен і де о. парох мав відібрати від парохіян приречення вірности з приводу 1900-ліття Смерти і Воскресення нашого Спасителя. Була се релігійна маніфестація. На яких 200 кроків від церкви, коли парохіяни в порядку прямували за о. парохом на місце призначення, 2 постеруикові зі станиці поліції в Лімній, а саме Константи Крисяк і Станіслав Станіславські, заступили процесії дорогу і заборонили йти під памятник. Постеруикові були узброені, дула крісів звернули проти людей та грозили, що вжиють зброї на випадок, колиби процесія йшла дальше. Тому процесійний похід вернувся до церкви, одначе деякі люди йшли пішки потім під памятник і там молилися. По цілій події постеруикові ще взивали парохіян на поліцію, двох навіть увязнили, однак їх випустили".

Договір 4-ох се кінець демократії

Жак Бенвіль пише в „Аксіон Франсез": Політичні режіми й установи мають також свою стидливість. Тому деяких правд не вислухалаб ні одна палата послів, ні один сенат. І ні один промовець не сміявби їм того сказати. Бо хто пр. відважиться сказати їм, що договір 4-ох се пониження для всеї демократії, якого довершили диктатори. З самолюбства ніхто не признається, що Гітлера вже приняли до свого товариства і вже йому вибачили „середновічні насильства". Демократія десять літ бокувала від Муссолінія, а тільки два тижні осуджувала Гітлера. Та як тільки Німеччина дійсно опинилася в руках Гітлера, демократія готова кинутися на шию також Муссолініеви. Може бути тому, бо думає, що ніхто не запримічує її капітуляції. Вже навіть Еріо занімів. Вже не відзивається ні до „свобідних народів", ні до „святої ліги", ні до „останньої траншеї свободи". Ту траншею можуть одним почерком пера знищити Гітлер і Муссоліні. Договір 4-ох се відречення від політики мирових договорів, котра хотіла поставити греблю проти Німеччини при помочи демократизації й балканізації Европи.

Велика несподіванка для вчених

Відкрили високу передісторичну культуру в Австралії.

„Юнайтед Прес" доносить: В Кінсленді археольоґи відкрили руїни камінних будівель, які свідчать, що в передісторичних часах в Австралії була висока культура. Руїни сих будівель лежать 120 км на схід від м. Бирдсвил. Вони розміщені в трьох ґрупах здовж широкого гостинця, брукованого камінням. В часі відкриття Австралії туземці були примітивними кочовиками і що найвисше могли побудувати деревляні колиби. Тому вчені припускають, що в Австралії колись жило населення значно культурніше й осіле.

Мороз в червні

З Судової Вишні доносять: В селах під Судовою Вишнею температура впала низше зера. Наслідком того померзли картопля, фасоля і дубове листя. Населення Судової Вишні, Никлович, Дмитрович і Кульматич потерпіло значні шкоди в городовинах. Наслідком того запанувало там велике пригноблення.

Поширюйте католицьку пресу!

ВИЇХАТИ СПОКІЙНО НА ВАКАЦІЇ МОЖЕТЕ ЛИШЕ ТОДІ, КОЛИ ОБЕЗПЕЧИТЕ СВОЇ ДВИЖИМОСТИ ВІД КРАДІЖИ З ВЛОМОМ

В ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ЗА ОБЕЗПЕЧЕННЯ ДОМАШНЬОГО УРЯДЖЕННЯ НА ЗЛ. 1.000.—, ПЕРЕСІЧНА РІЧНА ПРЕМІЯ ВРАЗ З ДОДАТКАМИ ВИНОСИТЬ ЗЛ. 6.—.

НАЦІОНАЛІЗМ ДОНЦОВА

Й ІНШІ МИШУҐІЗМИ.

Під розвагу нашій молоді.

Мотто: „Як пожива може бути затроєна, так і письма та бесіди людські, з яких черпаємо поживу для духа... І як пожива не лишається тільки в смаку, але переходить до крови та з нею розходиться по цілім тілі і приносить йому силу або хоробу, так і гадки не остають лише в розумі, але переходять до серця і впливають на діла". — (Мешлер).

І. Про українське популярне письменство. Ми Українці не маємо майже ніякого популярного письменства для народа. А від сто літ — те тільки й робимо, що кричимо про „потребу популярної літератури". І нема. А чому нема? Бо писати для народа се дуже тяжка річ. Богато з тих, що пишуть, не вміють писати зрозуміло. А є й такі, що навмисно не хочуть писати зрозуміло, кромі — розуміється — лайок. Чомуж вони навмисне не хочуть писати зрозуміло? А тому, щоб видаватися „мудрішими". Бо як такий „письменник" нагородить чотири торби вовняної наші й перемішає ту кашу з чужими словами, яких сам не розуміє, — тоді виходить з того всього такий мутний омут, що можна вже в тім омуті кричати, що кому завгодно. Бо вже тоді ніхто не знає, чого такий „письменник" чи „бесідник" хоче. А у несвідомих може такий викликати враження, що він так „для народа — працює". Якби такі „письменники" ясно писали й говорили тому нещасному народови, чого властиво хочуть, — то зараз показалосяб, що вони лишень тіни руїни. Та вони того показати власне не хочуть. І тому пишуть омут і кричать в омуті, в тумані куряви, аби виглядало, що „для народа" працюють. На такім ґрунті буйно виростає демаґоґія.

ІІ. Що таке демаґоґія? Демаґоґія по грецьки значить по нашому: звідництво народа. А наш народ вимовляє звичайно се чуже слово: „димаґоґія". І дуже слушно (задля „свого" змісту) змінює се чуже слово на таке, що пригадує дими. Бо та „димаґоґія" пускає на весь нарід димисті тіни, які підносяться на кождій руїні. А серед тих димів нічого не видно: ні цілей, ні провідників, ні програми, нічогісенько, — лиш дими над руїною. Правдива „димаґоґія".

В Америці димить так безпросвітно Мишуґова димаґоґія. Се нова релігійно-політична секта, в котрій нема ні релігії, ні політики, тільки є у ній власне „димаґоґія". Вона чорним, їдким димом покриває народ, аби в тім димі лекше їй було руйнувати.

В Бразилії подібнісеньку димаґоґію пускає на наш народ другий украї-

ський інтеліґент (і навіть дійсний поет) Карманський, аби й тих пару бідних церков зруйнувати, які в пущах і нетрях поставив там дійсно бідний український народ[1]).

В Европі на еміґрації димить у Відні третя — така саміська димаґоґія українського інтеліґента Грицая.

А в старім краю димаґоґів що не міра, — почавши від Перемишля, де старий уже чоловік стрибає як лошак у тім димі, який сам „видмухує“ з себе. А чого хоче, — рішуче не знає.

Але головна струя темної аж чорної димаґоґії суне з города Льва, зі Львова. Там димить д-р Дмитро Донцов. І йому хочемо тут присвятити головну часть наших популярних заміток, щоб народ бодай знав, що то за дим такий пускає головна димаґоґія. Бо всі інші димаґоґії не мають ані десятої части такого „значіння“, як та львівська димаґоґія.

III. Подібно як в „Откровенію“. Ніякий димаґоґ і лошак-стрибунець не признає ні вічних правд, ні святих книг. Може тому, що вічні правди предвиджені в св. Письмі. Особливож цікаво описані знаки руїни в найменше ясній части св. Письма, в „Откровенню“ св. Йоана, котрий згадує про чотири коні, що їхатимуть в часі руїни світа: один в тих коней — каже св. Йоан — білий, другий — рижий, третій — карий, а четвертий — блідий. Про лошака-стрибунця вправді не згадує, але зате докладно описує четвертого, найстрашнішого коня: „І я поглянув і ось кінь блідий, а той, що сидів верх нього, імя йому смерть, а пекло слідом за ним: і дана йому власть убивати на четвертій части землі мечем і голодом і смертю і звірми земними“.

Отсе місце св. Письма пригадалося мені, коли я скінчив читати книжку д-ра Д. Донцова, що називається „Націоналізм“ і дочитав ще його „Крок вперед“ тай деякі інші річи в „Літературно-Науковім Вістнику“. Се він, Донцов, пускає головного коня націоналізму, котрий згодом убиватиме наш нарід у нутрі мечем роздору і голодом і смертю і людей поробить звірами, —як лише прийметься його пропаґанда.

IV. Чим Донцов небезпечний? Мишуґова демаґоґія хоч дуже яскраво димить і реве і шкоду робить, не така небезпечна на будуче. Вона таксамо хитро передимить, як хитро зачалася. І недалекий той час — се можна напевно сказати, — коли люди, що бігали якийсь час у мишуґовій димаґоґії, будуть сараки соромитися в очі собі подивитися. Тай самі себе будуть питати: „І чого ми в тій мишуґовій димаґоґії шукали?“

Карманського димаґоґія, хоч іще більше криклива ніж мишуґова, — ще скорше передимить. Бо Карманський се дійсний поет. І прийде час, що вачне писати щирі покаянні псальми та сам себе питати буде: І на що я таке виправляв по лісах бразилійських?

Грицаєва димаґоґія — ще менше небезпечна на будуче ніж Карманського. Бо Грицаївщина — при всій її злобі — дуже смішна. І чим більше Грицай буде виписувати про св. Францішка з Асижу, про „Вази етрурійські“ і т. п. „політику“, тим основніше осмішиться. І взагалі — д-р Остап Грицай між димаґоґами се те, що миш між звірами. На пастку навіть Мишуґа його зловить, коли схоче.

Перемиська димаґоґія — ще менше небезпечна на будуче. Старий радца „дмухне“ ще дві три рівно нецікаві як дурні „заяви“ — і піде зовсім на емеритуру. Його навіть в часі найсильніших арештів Поляки так свобідно „пускали“ ходити по Перемишлі, як Мишуґу по львівських каварнях. Бо слушно оцінили їх всіх, мимо їх „революційних“ криків[2]).

Зовсім не те треба сказати про роботу д-ра Дмитра Донцова. Його писання дійсно небезпечні для будучини нації. А чому? З двох причин: 1) Бо в писаннях д-ра Донцова є поруч найтемнішої демаґоґії також правда. 2) Бо д-р Донцов накопичує в своїх писаннях таку масу виписків із чужих праць, що недосвідчений читач, особливож молодь, готова тим захопитися як блискучим „богацтвом“ — і разом з тим проковтнути гачок Донцового націоналізму. А який той Донцовий націоналізм, про се дальше.

V. Кождому треба признати те, що в нім є. У писаннях д-ра Донцова є також правда. Він переважно справедливо оцінив українського духа, закидаючи йому брак волі. Й опертя на т. зв. „знанню“. Те, що в його оцінці справедливе, взяв він від Липинського. Перед появою творів Вячеслава Липинського нема у Донцова ні сліду його власного світогляду, про що кождий може переконатися, порівнавши писання Донцова перед появою світогляду Липинського і по тій появі.

Липинський поклав в основу світогляду будучої української нації волю, хотіння — і Донцов се зробив по нім.

Липинський виступив проти „народовластя“ як жерела руїни і Донцов се зробив по нім.

Липинський виложив завязкови будучої української нації, — що нація без ідеї неможлива — і Донцов се проповідує по нім.

Липинський на стр. 244 своїх „Листів“ (гл. збірне їх видання) написав: „Тільки відродження й організація в українських національних формах матеріяльно сильних, духово обеднаних, продукуючих і лицарських консервативних клясів і така їх внутрішна сила, щоб її вистало як на одвойовання України зпід метрополій так і на винищення її внутрішної демократичної гнилі — зможе покласти основи Української Нації й перетворити українство з демократичної політичної спекуляції або галушково-літературного провінціонального провансальства — в творчу, велику світову національну силу“. — А Донцов з тої одної думки Липинського робить цілу баламутну книжку і ту одну думку його розробляє тепер скрізь (розуміється кепсько, засипуючи все чужими цитатами).

VI. Як повстають великі твори в людстві? Всі без виїмку великі твори в усім людстві повстають в той власне спосіб, що коли появиться надзвичайна особа і проголосить свою науку, — тоді знаходяться апостоли її. Вони з вірою ширять ту науку і вмирають з нею і для неї. Вона моральний наказ для них. Ще не було, нема і ніколи не буде такого війська, в котрім кождий офіцир і жовнір „вибиравби“ собі з наказу Головного Команданта те, що йому подобається й казав, що воно „його“, а решту перекручував. Таксамо не було, нема і не буде ніякої такої нації, в якій менші силою уми не призналиб більшого, хоч годувалисяб кормом, який їм дає та більша сила. А так власне робить Донцов. Колиб він у покорі духа свого признав, що нема у нього ні одної доброї думки, якої він не взявби у Липинського, та коли взявсяб ширити ті думки, признаючи, від кого їх взяв, — тоді Донцов міґби бути пожиточний письменник. Бо Донцов має можність скорого писання і дуже скорого збирання ріжних чужих думок.

Та Донцов бере думки Липинського і видає їх за свої. А щоб закрити се, вживає двох способів: 1) лає Липинського і 2) навантажує свої писання вирівками з такої маси чужих думок ріжних письменників російських, польських, німецьких, французьких, анґлійських, американських і т. д., що тих письменників в тім часі, від якого зачав читати Донцов, не могла перечитати не то одна людина, але навіть велика комісія зложена з дуже працьовитих людей.

Так не повстає ніяка творчість, лише неправда. Дальше викажу „стійність“ і „вартість“ жерел неперетравленого „світогляду“ Донцова.

VII. Що зробив Липинський а що робить Донцов? Липинський збудував на духовім полі будучої могутної української нації щось таке велике і життям кипуче, як місто Ню-Йорк в Америці. А д-р Донцов розсівся в кількох кімнатах тої величезної будівлі, сотвореної Липинським і каже:

— „То я, Донцов, збудував не тільки Ню-Йорк, але ще й Лондон, Париж, Берлін, Варшаву, Київ, Москву, Пекін, Токіо й Вашінґтон. А ось вам „докази“ на те! Правда що в усіх тих містах є вулиці й камяниці? Правда, що в Токіо єсть мікадо, а в Вашінґтоні „Білий Дім“ президента? А, бачите, що знаю? Бо то моя робота, та як я не мавби знати того? Від самого початку знаю, бо то я сам робив! Я вам ще не таке зроблю!“ Тимчасом і дитині ясно, що Донцов не тільки не „зробив“ „того всього“, але навіть не знає того. Він просто вириває поодинокі речення з описів чужих про ріжні діла й удає, що все те він „пізнав“ і пережував. І притім Донцов раз-у-раз іншої пісні співає, не сказавши, чому попередна його пісонька була недобра. Коли дивний дух Донцова порівнати з іншими тінями, що шибають собою по руїні, то навіть Мишуґа, хоч який се слабеуш, представляє більше постійну „ідею“: як раз сказав українському народови, що за катедратик „виграє“ терно від Риму, то „грає“ далі а все — на то терно грає.[3]) Ніякого терна від Риму він, розуміється, не виграє, але бодай лишиться по нім трохи весела а трохи сумна памятка, що був Мишуґа і грав на терно, хоч не міг виграти, то хоч у богато „голосів читачів“ потрафив вложити похвалу для себе, як грача того терна. А Донцов викрикує купу чужих „придибашок“ зі всіх боків набраних — і каже, що то всьо його.

VIII. Який зміст духа Донцова? Д-р Донцов се Москаль з походження, що вродився на лівобережній Україні. Не булоб у тім ніякого нещастя, бо в кождім народі лучається богато діячів чужого походження. Та нещастя в тім, що Донцов проявляє не добру сторону духа, не дисципліну, тільки московську зарозумілість. А від степових волокит, що товклися по Україні, переняв Донцов також не їх добру сторону, не їх відвагу до діл і витревалість, тільки їх злі сторони: їх нахил до руїни всього, до похвалювання скритовбийства і т. п.

---

[1]) Ся праця писана скоро по появі демаґоґічної книжки Донцова „Націоналізм“, коли ще п. Карманський був в Бразилії. Тоді й була оповіщена. Містимо її майже без змін, бо „Націоналізм“ Донцова якраз тепер вачинає видавати овочі. — Ріжні алюзії до відносин в Америці є в сій праці тому, бо вона писана в Америці. Тому й тон її інакший ніж уживаний в Европі. На еміґрації демаґоґія з краю відбивається на Церкві й народі ще гірше ніж в краю. Тому й тон полемісти мусить там бути остріший і більше популярний.

[2]) За час кількох літ, котрий минув від першого оповіщення сеї праці, представлені тут аґітації перегули в такім власне степені, як тут представлено. Найгірше ділає тільки найбільш небезпечна демаґоґія — Донцова.

[3]) Д-р Лука Мишуґа, екскомунікований в Америці нашим тамошним Владикою, Преосв. Константином, за те, що в „Свободі“ й на вічах безнастанно руйнував нашу Церкву. Мишуґа для демаґоґії дурив там наш нарід, що „виробить“ йому в Римі, аби нарід (то значить Мишуґа) предкладав Апостольській Столиці трьох кандидатів на епископа („терно“), а Папа аби „вибирав“ лише з тих трьох епископа.

У статті „Крок вперед“ Донцов каже: „В каламутній і літеплій водиці сеї „ідеольогії“ (народолюбства) здеформувалася (стратила форму) всяка міцна гадка. І то в старій таксамо як і в новій літературі“.

Тимчасом се неправда. Бо і в старій нашій літературі є дуже велика сила і в новій повстав такий велит, як Липинський, котрого діло Донцов з очевидної зависти частинно переймає, — частинно зневажає.

Якийже ідеал Донцова, котрий буквально нікого й нічого „не признає“?

Ідеал Донцова описаний у статті під криптонімом О. В. і під заголовком „Смерть кривавого премієра“ в першій книжці Л. Н. Вістника, за січень 1927 р. Той „Вістник“ редагує Донцов і він, помістивши ту статтю, на всякий випадок відповідальний за неї. У тій статті представлено помершого премієра Югославії Пасіча як скритоубийника, котрого ніхто ніяким способом — ні добрим, ні злим — не міг ні позискати, ні наклонити до того, щоб не займався скритоубийствами. Стаття кінчиться так:

„Без особистих слабостей в національних справах — мимо уратування йому життя австрійським послом липився ворогом Австрії, — без легітимістичних забобонів (?!), де йшло о побільшення вітчини — його змова проти Обреновичів — він зумів накреслити собі велику ціль — зруйнування 1000-літної імперії Габсбургів, без якого не могла повстати Велика Сербія — і ту ціль уперто й консеквентно, ступаючи через окрівавлені трупи королів, жертвуючи особистими симпатіями й антипатіями, — досягнув... Останній його чин був компльот у Сараєві (убиття австрійського престолонаслідника і його жінки — Ред.). Нехай станеться справедливість — як він її розумів, хочби світ пропав, — сі слова міг би він вибрати собі за девізу (клич), як і всі великі борці за національну ідею.“

Поминаємо величезну наївність тверджень, немовби то Пасіч „досягнув“ свою ціль сотворення Великої Сербії скритоубийствами. Бо якби не цілий ряд причин, то Пасіч бувби скритоубийством осягнув лише знищення своєї держави. А по друге: ще зовсім не знати, як закінчиться розвиток наслідків великої війни, викликаної безпосередно убийством у Сараєві.

Тут ходить нам о те жерело, відки д-р Донцов черпає свій звіриний націоналізм, проповідуючи в імя його злочинний ніби „героїзм“. Пізнавши те мутне жерело, пізнаємо й вартість націоналізму Донцова. Поминаємо дальше всякі балканські і збалканізовані жерела націоналістичного божевілля, котрі вплинули і на наш націоналізм. Бо про се требаб богато писати. Тут кинемо оком лиш на головні основи того хаосу, з котрого вилонився (негативний) націоналізм.

IX. Головне жерело „світогляду“ Донцова. Націоналізм має своє головне жерело в субективізмі німецького фільософа Канта, котрий мав великий вплив на всю інтелігенцію в цілій Европі. Субективізм — се „особистий погляд“. Той субективізм так характеризує К. Розенкранц в „Історії кантівської фільософії“:

„Я хочу! Се центр духової боротьби Канта... Я свобідний! Природа не може мені нічого вдіяти. Ніяка людина не може мені нічого заподіяти... Для моєї волі нема ніякого Авторитету і не повинно бути. В думці тим більше. Бо я вільний! Навіть Бог не може мені нічого вдіяти... Я можу хотіти і проти його волі та законів“.

Знаний і в нас (через писання д-ра Копача) фільософ Павльзен так пише про Канта:

„Наслідки критики Канта подібні були до землетрясення: все, що стояло (в области духа) — захиталося і впало в руїну... Хто не прихилився до науки Канта, з того сміялися й уважали „догматичним дурнем“. Сам Кант обчисляв тривкість своєї фільософії на вічність. Він з гордою самосвідомістю писав: „Моя критична фільософія мусить взагалі відчувати, що її не йде вже ніяка зміна думок, ні поправа, тільки що той систем критики укріплений на завше і на всі будучі віки необхідний для найвищих цілий людства“.

Так думав Кант. Та недовго тревало, як появилися нові фільософи й зачали розглядати фундаменти, на яких будував Ем. Кант. Якобі, Енезідемус, Шульц, Райнгольд, Фіхте, Гегель і ціла купа інших фільософів дуже скоро зруйнували до самих основ фільософію Канта. А його ученик Фіхте ще за життя свого учителя назвав його прилюдно „півголовком“ (дослівно: „Драйфіртельскопф“). — Фільософ Шеллінґ оцінив вислід критики Канта як „пустий і нікчемний“. — А Гегель (на науці котрого опертий Маркс і ввесь большевизм) назвав фільософію Канта „скінченою теорією розсудку, котра зреклася розуму“. Він доказує, що фільософія Канта повна противоріч і „дико-нікчемного способу думання“ та „зовсім ненаукова формою“. — Фільософ Гербарт пише, що наука Канта „від початку до кінця фальшива, основана на байкарській психольогії та повніська всяких можливих блудів“. — Фільософ Е. Гартман пише, що фільософія Канта се „абсолютний ілюзіонізм (привид), котрий провадить до божевілля — до нічого“. — Психольог Вундт пише, що етики Канта не можна погодити з людською природою і що ся неможливість уже загально признана. — Фільософ Ніцше пише, що Кант се умова каліка („Беґріфскріппель“). А згаданий вже Павльзен збирає все те до купи й доходить до висновку, що по Канті остала в фільософії тільки ровпука і зневіра...

І з такого жерела вже давно покиненого й засипаного — мабуть несвідомо „черпає“ Донцов основи свого субективізму та поручає їх українській нації в цілі „ратования України ґігантами націоналізму“!... Тим субективізмом Канта заразився Донцов тоді, коли на короткий час залунав у Німеччині клич „Назад до Канта“!

Не дивота, що Донцов дійшов до „погляду“, немовби всі „великі“ національні „герої“ мусіли бути подібні до Пасіча, котрий займався скритоубийствами, а потому — йшов до церкви на торжественні відправи за душі жертв убийства свого... Та грубо помиляється Донцов, думаючи, що се сотворило „Велику Сербію“. Бо такими способами не твориться взагалі нічого, крім кандидатів на шибеницї і до криміналів, а своєму народови скорше чи пізніше приготовляється занепад і знищення.

В дальших уступах застановимося докладніше над „націоналізмом“ Донцова.

Осип Назарук.

Як Гітлер бореться з безробіттям

Німецьке правительство ухвалило отсю програму боротьби з безробіттям: 1) Управи громад дістануть безпроцентові позички в загальній сумі 1 міліярда марок призначені на урухомлення великих публичних робіт і на будову домів. 2) Підприємці, що розпічнуть нові інвестиції, дістануть далекойдучі податкові полекші. 3) Особи, котрі зложать добровільні суми на фонд безробіття, будуть звільнені від податків. 4) Для відтяження ринку праці з надміру жінок занятих у промислі будуть признані податкові полекші для тих родин, котрих жінки будуть заняті домашним господарством. 5) Наречені, що не мають засобів на заложення домашнього огнища, дістануть підмоги в сумі 1000 марок під умовиною, що жінки не будуть заробляти поза домом. 6) В 6-ій частині програми виложені виконні постанови. (ПАТ).

Прозорлива людина
дбайливий муж і батько
знає, чим є для нього
П.К.О.
се
ПЕВНІСТЬ І ДОВІРЯ
се
СПОКІЙ ЗА БУДУЧНІСТЬ
СВОЮ І РОДИНИ
ОЩАДНОСТЕВІ ВКЛАДИ ВІД 1 ЗОЛ.

Нова напасть ендецької преси

Серед польської ендеції все покутують ненаситні апетити на права нашої нації і Церкви. Скільки то вшехпольський табор напакостив нам і в давнині і в добі Грабщини — не треба й згадувати.

І нині ендеки, хоч вони відсунені від влади в Польщі, не випускають нас зі своєї „оліки“. В своїй пресі раз-у-раз пускають на нас нікчемні наклепи, лайки і доноси. Щойно недавно напятнували ми безглузний випад „Курієра Льв.“ на станиславівського Владику, а нині приходиться нам займити виступом ендецької „Газети Варш.“ проти Преосв. Лакоти. На саму поголоску про Його кандидатуру на епископа Лемківщини, позволив собі орган ендеції в ч. 162 на ось такі інсінуації, висказані в статті під наголовком: „Пощо се епископство?“:

„Ратунком для організації гр.-кат. Церкви в тих сторонах (Лемківщини) має бути нова гр.-катол. дієцезія в Сяноку з визначним, зажертим (заядлим) Українцем, бо таким є о. Лакота, на чолі. А вислідом сього буде — широке розлиття православної хвилі по Лемківщині і враз з тим збільшення неохоти супроти польської держави. Населення легко получить факт українізації Церкви з урядом і польською державою! По що те все?!

Програма для Лемківщини опрацьована польськими організаціями і принята перед літами польською владою (санаційною) однодушно усталена і загально знана. Треба сьому населенню дати польську культуру замість російської, треба сьому занедбаному, а бідному населенню дати поміч і опіку. Треба його охоронити від української аґітації. І ніщо більше. Населення буде державі і Церкві вірне, а урядові вдячне.“

Як бачимо, ендецький часопис користаючи „з доброї нагоди“, перекручує без сорому й чести чисто релігійні наміри Ап. Столиці й нашого Епископату, звернені на ратування Лемків від небезпеки схизми, і презентує свою власну екстермінаційну програму. І не диво! Ніхто инший, як лише галицькі русофіли спільно з польськими москвофілами так збовтали Лемківщину, що вона нині пригожий терен так для схизматицьких як і для инших аґітаторів. Тому нас не дивує страх ендеції із-за евентуального установлення осібного епископа в Сяноку.

Та позволимо собі тут пригадати непокликаним опікунам Лемків, що поза рогачками їх екстермінаційних програм істнують ще природні, Божі й міжнародні права, які велять шанувати віроісповідні права кождої нації. Також конституційні устави Польщі ґарантують Церковній Владі права й обовязок піклуватися вірою і моральним здоровлям народу.

Чи не хосенніше булоб замість укладати „програми“ для Лемків радше

придумати стратеґічний плян для ратування польського католицизму в богатьох околицях Польщі? Таж не деінде а на сторінках таки „Газети Варш“. зустрічаємося з безнастанними алярмами про эріст безвірства, „народового косцьола“, гудорівщини і ріжних західно-східних сект серед польського населення, ба навіть в школі і війську. Перед такою загрозою випадає радше лишити чуже під лісом.

Навіть протестантські секти, що жирують серед найтемніших мас нашого люду мають свій центр у Лодзі (Піотрковська 8), а поширюване на Лемківщині православя — прецінь також варшавський імпорт.

Сяніцький дописувач „Газ. Варш.“ хотячи залякати польську суспільність „українізацією Лемків“, вже заздалеґідь денунціонує мнимих кандидатів на єпископство як „заядлих“ Українців. Се вже такий обичай і етика ендецької чорносотенщини, що обкидують болотом навіть найвищі авторитети, оскільки вони їм не до вподоби. К. П.

Великий удар для католиків

Впали два найбільші катол. культурні підприємства.

„Шенере Цукунфт“ принесла в ч. 36 статтю свого редактора д-ра Еберле про дуже болючий для католиків крах „Ґерресгавзу“ в Кольонії й „Леогавзу“ в Монахії. Були се два найбільші катол. культурні підприємства в Німеччині тай правдоподібно в цілій Европі. Акційне Т-во Ґерресгавз видавало найбільший і найлучше редаґований катол. щоденник в німецькій мові „Кельніше Фольксцайтунґ“, а Леогавз займався фільмовими справами .Перша з тих великих інституцій оставила сім міліонів марок дефіциту крім 4 міл. претенсій акціонарів. Вже се показує, який то великий крах. Той крах має три причини: кризу, помилки поодиноких керманичів і брак відповідного підпертя від катол. публики. Обі інституції не мали навіть пятої частини клієнтів, яких потребували. Д-р Еберле пише: Німеччина й Австрія засіяні католицькими конвіктами, пенсіонатами, притулками для божевільних і хорих ріжного рода, клініками, санаторіями і т. д. Тисячі таких установ удержують монаші Чини. А про уфундовання катол. преси нема кому подбати, хоч вплив одного великого журнального часопису більший ніж 100 виховуючих заведень. Нераз повторяється, що католики у Франції булиб собі заощадили утрати церковних маєтків і боротьби проти Церкви за Вальдека Руссо, якби були передтим дали на пресу одну десяту пайку того, що потому стратили. Та дарма. Не помогла та лекція, не помагають і новіші научки в Росії, Еспанії й Німеччині. Католики дальше не розуміють, що в 20 столітті не можна вести душпастирську працю так як її велося в 10 ст.

Найстарший образ Христа

Недавно в Британськім Музею знайшли незнані рисунки, що їх виконав в Римі 1847 р. анґлійський маляр Тома Ґіфі. Він зробив в своїм часі в катакомбах св. Нерея і св. Ахілля копії стінних образів з першого або початків другого століття нашої ери. Серед тих копій находиться також копія образу Спасителя. Нині се вже тільки кілька затертих ліній, але ще в половині XIX ст. можна було розпізнати риси обличча Спасителя. Інша копія відтворює нині зовсім виполовілий образ Сина Божого з катакомб св. Пракседи в Римі. Сей образ має походити ще з апостольських часів. (КАП).

ДУМКИ ПРО РАСУ

На тлі походу в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

Вже устійнено такі факти:

1) Тому, що ріжні раси витворилися в ріжних кліматах і перебували в них невідоме число тисячеліть, вони з природи річи приноровилися до тих „своїх“ кліматів і до недуг, котрі панують в тих кліматах.

2) Діти з расово мішаних подруж не одержують повної відпорности ні раси свого батька, ні раси своєї матери, отже такі діти з правила слабші фізично. Деякі бистрі обсерватори звертають увагу на те, що діти з расово мішаних подруж, коли раси занадто собі далекі, виглядають нераз з кождого боку інакше: коли на ту саму людину дивитися з правого боку, то вона виглядає інакше ніж з лівого боку, часом аж так, якби се були дві людини.

3) Мішанці з далеких собі рас під оглядом характеру звичайно гірші і від свого батька і від своєї матери. Та що до причин того погіршення нема згоди. Одні пишуть, що вже сам факт мішанини далеких собі рас викликає спідлення характеру подібно як викликає фізичне ослаблення мішанця в порівнанні з його батьками, — а другі пишуть, що спідлення характеру бастардів (мішанців) наступає тому, бо мішанці відчувають погорду, яка їх зустрічає і зі сторони раси їх батька і зі сторони раси їх матери та що особливо жіноцтво відчуває до них немов інстинктовну огиду і не криється з тим. Та атмосфера погорди й огиди, яка оточує мішанців, ломить згодом їх характер під оглядом моральним і робить їх злими. А часом, кажуть ті другі, люди з ріжних рас не відчувають глибшої б і о л ь о ґ і ч н о ї відрази перед полученням; тільки на тих, що мають делікатніший нюх, піт людини іншої раси ділає недобре й відпихаюче. Позатим подружжа між завойовниками і завойованими лучаються розмірно рідко з причин політичних і соціяльних, а в меншій мірі з причин біольоґічно-расових.

А чи се не детермінізм, припускати, що дитина з расово мішаного звязку гірша? Ні, бо тоді булоб також детермінізмом, припускати, що діти налогових пияків гірші ніж тверезих людей. Одні і другі діти рівно невинні, але несуть на собі консеквенції поведення своїх батьків. Зрештою вольна воля, хоч і ослаблена, все дає можливість боротися за своє моральне усовершення.

Що до дітей з мішаних подруж, то на їх приналежність ріжні народи мають ріжні погляди. І так народи романські, котрі скольонізували середню й полудневу Америку, стоять на становищі: „Все, що не кольорове, належить до білих“, себто мішанці належать до пануючої раси білих людей. Якраз противний погляд панує в краях скольонізованих народами ґерманськими: вони мішанців рахують до кольорових. В богатьох краях мішані подружжа по закону неважні, а бастарди не можуть одержати прав дітей правого ложа навіть тоді коли обоє родичі бажають собі того. І з тої причини і по звичці велика більшість бастардів у ріжних краях се діти неправого ложа, до чого в значній мірі причиняється законна заборона подруж між людьми ріжних рас. Полуднево-африканська Унія оповістила в р. 1927 закон, котрим дозволяє подружжа між білими й кольоровими, але дуже остро карає позаподружі звязки між ними. — (Дальше буде).

1) Та говорити про те, немовби культури староєгипетська, сумерійська й аккадійська, вавилонська й асирійська, старогрецька і староримська належали також до погибших культур, уважаю безпідставним: бо всі ті культури живуть в нас, ще й як живуть. І чи тільки ті?

Застановлятися над тим питанням, що булоби пр. з чорної раси, якби вона мешкала там, де тепер мешкає біла раса і навпаки, — се пуста робота, бо ніякого досвіду в більшім часі та просторі до сеї пори ніхто не перевів і ледви чи коли переведе. Розуміється, коли наука медицини поступить так далеко, що уможливить білим людям розвиватися і коло рівника, тоді також не можна буде переводити порівнань, бо се бувби штучний розвиток. Тому питання „первісної висшости рас“ людство мабуть ніколи не розвяже. Та є доволі питань, які на тій области при певнім зусиллі можна і треба розвязати. І так передовсім питання, чи інші раси можуть солідно перейняти культуру білої раси?

Се питання важне тому, бо поодинокі народи мають тенденцію ставати окремими расами, отже се дуже важно знати, чи вони можуть від себе взаїмно дійсно переймати культуру, чи тільки карикатуру культури?

Коли взяти ще малу дитину неґра й виховати її разом з европейськими дітьми, то та дитина на загал перейме ц и в і л і з а ц і ю білих. То значить, перейме духа потрібного до уживання всіх матеріяльних засобів і винаходів европейського життя. Отже навчиться управляти землю по европейськи, робити одяг і обув та вживати його, їсти при помочи ножа і вилок, уживати телефону і телеґрафу, читати і писати і т. д. Та на переняття европейської к у л ь т у р и, то значить глибших духових нахилів і зрозуміння проявів европейської духової творчости треба вже кількох поколінь під ряд. Тай того напевно не можна знати, бо хто робив такі досвіди на більшу міру? Хто досі взагалі студіював докладніше ту справу, напр. на великій масі неґрів в Америці?

Раси, котрі витворили власну високу культуру, як пр. жовта раса, здається взагалі не можуть переняти европейської культури, тільки европейську цивілізацію, котру, щоб так сказати, вмуровують у свою, як напр. Японці. А раси, котрі не витворили власної висшої культури? Лебцельтер пише, що вони переймають европейську культуру і вмуровують в неї якісь тріски своєї. Та мені здається, що се перенимання по перше механічне, по друге може відбуватися тільки між расами, котрі не надто ріжняться між собою розвитком свого ума. Бо якже перейме напр. европейську фільософію чи математику з льоґаритмами таке австралійське племя, котре вміє рахувати найвисше до трьох, а вже замісць чотири каже „богато“?

Розуміється, навіть мови не може бути про повне й гармонійне перенимання европейської культури без приняття християнства, бо християнство і його світогляд становлять о с н о в у теперішної европейської культури. Се заразом її найглибше жерело. Отже без приняття европейського реліґійного світогляду неможливе дійсне перенимання европейської культури. Та з другої сторони приняття християнства ще далеко не рішає про переняття всеї европейської культури. Зрештою є приняття і приняття, як є орання й орання. Таким чином се важне питання — п р и б л и з н о вирішене.

Друге важне питання: Що думати про мішанину рас?

Се доказана річ, що з двох сусідних племен винародовлюється те, котрого реліґійний провід організаційно й культурно слабший. (Стефан Томашівський).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Скала над Збручем, пов. Борщів. Вже в суботу 13. V. с. р. перед днем Свята „Українська Молодь Христові“, прийшов постерунковий до гр. катол. пароха в Скалі та заявив, що коли нема дозволу на відбуття Свята поза церквою, треба обмежитися до свята виключно в обсягу церкви. Мимо сеї заборони Свято У. М. Х. випало величаво. Велике число вірних приступило до Сповіди й св. Причастя. Підчас проповіди всі присутні повторили торжественно присягу служити Христу Спасителеви, Його Церкві та українському народови. На закінчення відбувся обхід довкруги церкви при участи великих мас народа.

Шкільне Свято У. М. Х. відбулося в Скалі 21. V. с. р. Місцевий управитель школи заявив кілька днів передтим, що він нічого не знає про се свято, що шк. власти не дали йому в тім напрямі ніяких розпорядків. Тому місцевий парох о. І. Деревянко зарядив сповідь шкільних дітей на суботу, св. Причастя на неділю 21. V. В шкільнім святі У. М. Х. взяли участь також і старші. Того дня приступило до св. Причастя 85 хлопців і 69 дівчаток, шкільних дітей та богато старших. Проповідь о. Деревянка порушила всіх до глибини душі. Велична й незабутня була се хвиля, коли діти повторяли слова присяги на вірність Христові. По Службі Божій відбулася процесія довкруги церкви. Місцева шк. дітвора йшла зі своїм прапором, посвяченим на початку Служби Божої. Разом з нею йшли маленькі діточки в числі понад 70, що їх плекають місцеві учительки як цвітки в місцевім діточім садку. Старші творили шпалір по обох боках походу. Співав пречарно хор шкільних дітей під управою місцевого учителя п. М. Скороди, що поклав немало труду над його вивченням. Так відбулося Свято „У. М. Х.“ в місцевости на самім краю християнського світа.

Catalogus Provinciae Americano-Canadensis SS. Cordis Jesu. Ordinis S. Basilii Magni S-ti Josaphat, ineunte anno 1933. Zowkwa. Typographia PP. Basilianorum. Рік 1933, ст. 26. 8°. — Се катальог Американсько-канадійської Провінції Чина св. Василія В. Ся провінція має: 15 священиків (між ними канадійський Епископ Преосв. Василь Ладика), 44 клериків, 9 братів, разом: 68 монахів. Се 3-та з ряду провінція щодо чисельности. По галицькій йде Закарпатська св. Николая зі 129 монахами з того: 34 священиків, 2 клериків, 107 клериків, 126 брацтв — разом 322 монахи. Весь чин св. Василія В. має отже: 534 монахів, бо входить тут ще віцепровінція бразилійська з 10 священиками, 2 клериками і 3 братьми. Провінція американсько-канадійська має отсі доми: Шікаґо: 3 священики; в Канаді: Едмонтон: 4 священики; Монтреаль: 2 священики; Мондер: 7 священиків, 45 клериків, 12 братів, отже в однім монастирі: 64 монахи. В Вінніпеґу (Манітоба) 1 священик.

Американці про Пія XI. Стенлей Гай, б. редактор протест. часопису „Крайстієн Геральд“, помістив у „Ню Йорк Геральд Трібюн“ статтю, в якій каже м. і. таке: „Віруючі люди, як вони й не називалибся й до якої не належалиб релігії, повинні бути вдячні, що саме в наших часах стоїть на чолі катол. Церкви така постать як Пій XI. У катол. світі певно є загальне переконання, що той Папа перейде до історії, як один із найбільших папів, яких мала Церква. В однім некатолицькім „референдум“ зачислено Його до 10 найвизначніших мужів, що жиють тепер на світі. А між некатолицькими обсерваторами є чимало таких, які думають, що як Він управлятиме Церквою ще других 10 літ, здобуде собі славу як одна з найбільших постатей в першій половині XX ст.“.

Жидівська справа

Виклад д-ра Х. Арльосорофа.

Дня 7. с. м. відбулася в салі принять готелю Жоржа у Львові пресова конференція з приводу побуту у Львові предсідника палестинської екзекутиви Жидівської Аґенції (Jewish Agency) та управителя її політичного департаменту д-ра Х. Арльосорофа. Присутних було коло 30 осіб, переважно представників жидівської преси ріжних напрямків. З української преси була заступлена лиш одна „Нова Зоря“, з польської „Курер Львовскі“, „Дзєннік Людови“ та інші. Д-р А. Зільберштайн, голова екзекутиви обєднаних партій Гітахдут-Поалє-Сіон у Львові, привитав присутних. Відтак д-р Арльосорюф виголосив коротке експозе, Зміст: Стою на чолі організації, в склад котрої входять Жиди з цілого світа. Нам залежить на тім, щоб мати за собою опінію всього цивілізованого світа. Польські, чеські, українські та інші націоналісти, що мають і не мають ще своєї держави, хочуть також зєднати собі симпатії світа. І ми боремося за здобуття симпатії народів. Розходиться про те, чи Жиди можуть найти працю для себе на землі чи ні. Палестина се наш національний осідок, де ми можемо жити й боротися за нашу нац. самостійність. В Палестині нема тепер богацтв. Се край не „молоком і медом текучий“, але бідний. Тепер богаті краї текуть нафтою, мають мінерали і т. д. Та за 13 літ наступили в Палестині великі зміни. З давної орієнтальної господарки під впливом імміґрації Жидів переходить вона на нову господарку. (Тут бесідник навів ряд цифр, які доказують постепенний зріст вивозу з Палестини). Конструктивна праця робить своє. Зате в Німеччині жидівство здеґрадоване. Знищено його працю довгих століть. Міністр Ґерінґ сказав, що треба вичеркнути рік 1789 (всі здобутки французької революції). Німецьке жидівство переживає тепер критичну хвилю. В Німеччині були дві фази: І-а се часи індивідуального терору, переслідувань; ІІ-а спокійніша, але програма остала та сама. Під впливом опінії світа Німці занехали зовнішні ексцеси, зате переводять дальше свою лінію. Нині тисячі німецьких Жидів проїдають своїощадности, бо не можуть працювати зарібково. За кілька місяців ті ощадности скінчаться... Що має робити жидівська молодь? Нині йти Жидам на університет се безумство. Треба взятися до практичних звань. Програма конструктивної праці обіймає 3 точки: І. Діточа справа. Дітям, що ходять до спільних шкіл, калічать душу. В Палестині закладаємо шкільні оселі, села, в котрих діти жиють спільно зі своїми учителями. Там в діточих республіках працюють вони на землі та при ремісничих варстатах. Німецькі Жиди повинні висилати своїх дітей до Палестини. За 15—20 літ Жиди в Німеччині розплинуться як в Італії та інших краях. ІІ. Вибір звання. Молодь у віці 18—25 літ, що не може або не хоче студіювати, повинна творити робітничі відділи. Треба змінити працю на більше продуктивну. Така прим. справа як заліснення краю вимагає богато робітників. В Італії та в інших краях над Середземним Морем приступили тепер на велику міру до заліснювання безлісних просторів. Ліс має великий вплив на клімат і на господарські відносини краю. Крім сего: будова доріг, осушування багон, каналізація, меліорація і т. д. Молодь помалу привикає до клімату в Палестині, до умовин праці, до уживання єврейської мови і т. д. ІІІ. Вивіз капіталів з Німеччини. Політика німецького правительства утруднює та не дозволює на се. Тому ми підемо з тим до Союзу Народів, до Англії як до мандаторки в Палестині. Створимо міжнародну інституцію, котра переборе майно німецьких Жидів. Коли Жиди мусять під примусом виїздити з Німеччини, тоді не можна їм заборонити вивезти їх майно з собою. Хочемо спрямувати німецьких Жидів до Палестини. Сподіюся, що Жиди найдуть піддержку в Союзі Народів і в молодих національних державах. Се неможливе без піддержки преси. Жиди, хоч ненавиджені, переслідувані століттями, хочуть жити. — Відтак на поставлені запити д-р А. відповів: Польське жидівство се частина всего жидівства. Воно солідарно поносить всі тягарі, хоч і його положення критичне. В Польщі тяжкі локальні обставини. Всюди жидівство борється з ріжними перепонами. Потім успокоював представника „Бунду“ (жид. соціяліст. протисіоністичної партії). Антисіонізм має лиш негативну програму, жиє з сіонізму. Він „найліпше“ знає про сіонізм, бо дуже пильно слідить за ним. Кого я репрезентую? Екзекутива репрезентує сіоністичну організацію, що існує на цілім світі. Положення жидівського робітництва в П. корисне під оглядом політичним і економічним. Палестина не знає безробіття. Там панує демократичний устрій. Комуністи не мають навіть своїх представників в робітничих союзах. Також ревізіонізм ліквідується сам. Яке відношення до Арабів? Жиди прийшли до П. як европейські люди, з новою технікою. Се змінило арабську орієнтальну господарку. Наступило підвисшення життєвої стопи й серед арабських робітників. В Єгипті, Сирії, Мезопотамії, хоч се богаті краї, працюють ще дальше так як тому 1000 літ. В Палестині платня робітника на 60 проц. вища від платні єгипетського робітника. Там переведено вперве на Близькому Сході робітниче законодавство. Арабські селяни, що жиють коло жид. сіл, уліпшують свою господарку. Навіть сам зверхний їх вигляд змінюється. Зменшується смертність арабських дітей. Зате села Арабів положені далеко від жидівських жиють давним, нуждєнним життям у своїх ліпянках. Тепер нема конфліктів між Арабами й Жидами в П. Ми боремося за право до життя й праці Жидів на всім світі. Але в П. ми маємо на те природне право. Реакційні арабські кляси хотіли викликати фанатичну ненависть до Жидів на релігійнім тлі, в звязку з мошеєю Омара. Та ми хочемо жити і працювати на своїй землі. Нам треба в Палестині: 1) молодих робітників. 2) ремісників, 3) людей з капіталом. Як уложаться дальше відносини в Палестині, се залежить від самих Жидів. — Д-р Зільберштайн подякував всім за участь та закінчив одногодинну конференцію. Д-р Арльосороф відїхав до Палестини зараз по конференції.

Зїзд „Рідної Школи“

11) П. Л. Ясінчук промовляв дальше так: Я стрінув в Америці позавне пригноблення. Еміґрація була переконана, що по пацифікації все українське життя завмерло, що нема ніяких надій на поправу стану в Рідному Краю. Як ті, з якими я стрінувся на початку по моїм приїзді, так і я сам не мав великої надії, що вдасться богато осягнути для „Рідної Школи“. Але вороття не було. Я мусів пробувати. Всі ми не доцінювали чуттевого моменту, не доцінювали-той любови до краю і тої туги за ним, якими перенята наша еміґрація. Своїми статтями я старався підняти духа еміґрації. Мене запросили на річний конґрес „Обєднання“, на якому я виголосив дві і пів годинний основний, цифорний реферат. Я порушував не тільки культурні, освітні, господарські й суспільні справи, але й усі інші. Вислідом такого насвітлення була ухвала на тому конґресі, якою закликали еміґрацію стати в допомогу „Р. Школі“ в її юв. році й уладжувати юв. Свята в честь „Р. Ш.“. Такі свята організували за моїм почином у ріжних місцевостях, навіть таких, де ще ніхто з інтеліґентних Українців до тої пори не заходив. Розуміється, що тільки перегляд мого службового листування між би показати, кількo нераз треба було часу й енергії, щоби довести все до успішного кінця. На святах уладжуваних в часі мого побуту в Америці, бували декуди також Американці, декуди Литовці; бувала американсько-українська молодь. Моральні успіхи уважаю великими. Свідчать про се такі випадки, що молодь уроджена в Америці дякувала мені зокрема поза старшими за відвідини їх місцевости. Були випадки, що хлопець, чи дівчина перепяті врочистою хвилею виступали поза програмою свята з власного чину на сцені й виголошували до мене промови, в яких заневнювали про свої почування „Рідної Школи“ їх батьків. От що пише часописний справоздавець про свято в далекій, відокремленій українській громаді, Сент Луіс у стейті Мізурі, при зливі двох сівних рік-велитів Місісіпі й Мізурі: (читає) „Українці цього міста вже давно не чули хрещеної тої мови. Тому тужили за красою Рідного Краю, раділи подвигами своїх братів і сестер, плакали на згадку про їх горе, то сміялися з деяких історій. Серед повного захоплення проминуло незамітно півтора години“. Подібна характеристика була у всіх часописних звітах з ріжних кінців Америки. І можу без чванькуватости ствердити, що моральний успіх моєї поїздки був повний. Маю враження, що так думає також сама еміґрація. Тому прямо не уявляю собі, як можна говорити про справу моєї поїздки, не прочитавши виданої друком книжки „Для Рідного Краю“, в якій всі ті справи зібрані. Я займався в Америці не тільки самими збірками на потреби „Р. Ш.“, але й старався впливати на світогляд еміґрації в таких справах, як нпр. завдання української жінки, отже справи, які на сьогоднішному Зїзді найшли такий теплий відгомін у промові одного з ш. делеґатів (Д-ра Мацуха — ред.), чи справами виховання української молоді родженої в Америці, завданням й плянами української школи на еміґрації й ін. Бо — на мою думку — „Р. Ш.“ має не тільки організувати приватне шкільництво тут, у краю; вона має стати провідником шкільних і виховних справ для Українців по всьому світі. Тоді вона може мати постійні претенсії на допомогу еміґрацій. Торкнуся ще рахункової сторінки. На мою думку Контрольна Комісія правильно поступила, коли предоставила Зїздові, як я розпорядився тою готівкою, котру мав у своїх руках. Чого я не мав у моїх руках, з того не могла мене вираховувати. Решта американської допомоги, яка в той час йшла для „Р. Ш.“ ріжними шляхами, є в більшості видрукованому й розісланому наперед. А ця решта виносила 74.000 зл., по покритті всіх видатків. Заходило тільки питання, чи ту решту признати своїм зусиллям, чи вона прийшла сама.—(Д. б.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Які книжки вибирати?

Новіші списи-катальоги

С. Магаляс. СПИС СКОНФІСКОВАНИХ І ЗАБОРОНЕНИХ КНИЖОК ТА ДРУКІВ В ПОЛЬЩІ. Порадник для бібліотек. Видання Товариства „Просвіта“ у Львові ч. 738. Львів 1932. Ст. 36, 8°.

ТЕ САМЕ. ДОДАТОК ДОВЕДЕНИЙ ДО 31. XII. 1932. Ст. 4 нпґ., 8°. Видання Тов. „Просвіта“ у Львові ч. 787.

Передержування заборонених і сконфіскованих книжок у бібліотеках законом заборонене і влада може розвязати бібліотеку, яка такі книжки передержує. Влада не тільки може, але часто й робить ужиток з тої можности й через таку дрібницю чимало читалень уже розвязано. Тим то вище наведені списи заборонених книжок дуже корисні для освітних діячів.

Оба списи містять виказ „паскудних“ книжок зіставлений поазбучно за наголовками, окремо книжки і брошури ,окремо періодики.

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАТАЛЬОҐ КНИЖОК ДЛЯ ДІТЕЙ, МОЛОДІ Й САМООСВІТНИХ ҐУРТКІВ. Львів 1933. Накладом Книгарні Наук. Товариства ім. Шевченка у Львові. Ст. 40, вел. 8°.

Тепер такі часи на українські галицькі видавництва, що й катальоґ треба зачислювати до літератури. Словом: помалу йдемо до передісторичної доби, з якої навіть два-три слова напису на камінню зачислюють до літератури...

Вище названий катальоґ повинен бути провідником у виборі книжок для молоді. Тимчасом він виданий радше для того, щоб позбутися якнайбільшої частини книжок з магазину видавця. Що саме лише така ціль і ніщо інше було причиною видання того катальоґу, про те свідчить зачислення в катальоґ книжок, яких рішучо не можна давати до рук дітям і навіть молоді. Перш за все до тих крайне шкідливих видань треба причислити всі радянські видання, яких найбільше саме в відділі першім і другім, т. зн. книжок для дітей від 3—10 літ (!). А що при назві книжки не подано видавця, то треба хіба орієнтуватися за авторами. Радянські і подібні шкідливі автори в першім відділі такі: Біянкі, Будяк, Воронцова, Гурян, Донченко, Дуров, Пилипенко, Чернова. В другім відділі: Евальд, Наумович. У третім відділі („книжки для молоді“) шкідливі: Винниченко, Гнатюк, І. Франко („твори“ т. III.), Будзиновський (за виїмком добрих: „Пластун“ і „Пригоди запорожських скитальців“)[1]), Гіго, Мордовець, Опільський, Ординців, Поліщук, Роні, Старицький, Старицькі[2]), Стороженко („Марко Проклятий[3]), Чайковський А. (За виїмком: „Віддячився“, „За сестрою“, „З татарської неволі“, „На уходах“), Анищенко, Бішон, Вудгавз, Домела, Жулавський, Кальницький, Карінцев, Лондон (за виїмком томів XII, XIII), Тудуз. Рішуче шкідливі видання радикалів п. н. „Бібліотека Самоосвіти“, особливо чч. 10, 11, в яких брехлива радикальна „освіта“ навчає неомальтузіянства і т. п. „добра“. Шкідливі дальше твори авторів: Бонда, Брайтенбаха, Грушевського „Культурно-національний рух“[4]), Даниловського, Драгоманова, Лозовика.

Знаю, що певно знайдеться якийсь тип, котрий дозволить собі насміхатися, мовляв: „Нова Зоря“ видає індекс“. Такому панови зверну увагу на одно: не лише католицька Церква має індекс, мають його націоналісти (фашисти, гітлерівці), мають і большевики. Індексу не мають тільки ліберали і крамарі; та до них тепер ніхто вже поважно не ставиться: се вимираючі типи.

Відділ „Книжки релігійного змісту — молитвенники“ в катальозі має всього пів сторінки; ще один доказ як легковажно ставилися автори катальоґу до найважнішої ділянки, до релігії. Та не можна вимагати від когось „клерикалізму“, коли самі клерикали майже нічого на тім полі не роблять...

Попри згадані ділянки названий катальоґ подає ще спис драматичних і музичних творів, гігієну і спорт, і також виказ „українських діточих книжок апробованих Міністерством Освіти“. Доки не маємо свого катальоґу, зложеного на засадах католицької педаґоґії, мусимо уживати названого вище катальоґу, очевидно принявши намічені поправки. Анальоґічні катальоґи видали також інші книгарські фірми („Рідна Школа“, „Просвіта“) з тим, що в заголовку замісць Книгарні Н. Т. ім. Шевченка фіґурує їх власна фірма.

Арамік.

[1]) В інших оповіданнях В. Будзиновського є драстичні сцени, які на уяву молоді діятимуть напевно зле під половим оглядом, прим. в оповід. „Осаул Підкови“, — або автор представляє православну віру як ідеал української мнимої „віри батьків“ і тому українська католицька суспільність таких книжок своїй молоді не повинна давати.

[2]) Про твір „Перед бурею“ буде незабаром рецензія в „Новій Зорі“.

[3]) В тім творі подані очевидно в цілях православної пропаґанди описи мнимих жорстокостей католицьких священиків.

[4]) Хоч ся книжка належить до приписаної лектури в ґімназіях, то мимо того трудно не завважити, що сей твір Грушевського писаний у виразно протестантсько-схизматицькім дусі й на лектуру для некритичної молоді рішучо не надається.

Французька революція то ворота, котрими західна цивілізація, молода, повна запалу й без журби, вийшла на світ, на такі як у байці пригоди підбою землі. Революція російська то закінчення тої епохи. В російській революції західна цивілізація перший раз упала, впала — на половині дороги, втомлена, без духа, без сил — і падаючи тяжко зранилася. Прийде час, коли цивілізація знов набере духа, вилічить свої рани і піде в дальшу дорогу. Це станеться тоді, коли на ново зрозуміє глибоке значіння котре міститься в покірній молитві, якої навчала Церква, а яку всі забули: „Од повітря, глада, огня і війни сохрани нас, Господи!“ (Ферреро: „Промови до глухих“).

НОВІ ВИДАННЯ

Володимир Юркевич: ДНІСТРОВІ ФИЛІ. Думки й пісні. — Перемишль, 1933. Ст. 16, 8°.

Хто видав ті вірші і хто такий автор, не знати. Коли автор селянин, то може бути з нього народній письменник. Колиж інтеліґент, то хіба ґрафоман. Характеризує його поетичну творчість вірш п. з. „Всхід сонця“. Наводимо його в цілости:

„Небеса зарожевіли. Серебрятся ліс і гай,
тут щебечут соловії, там журчит ручай.
Шумит бір на полонині, пастухи весело грают
і роскішно і свободно славят весну май
і косарі їм помагают“. (Ст. 9).

„Ідеольоґія“ віршів В. Юркевича нагадує 1848—1861 рр. Злого нема нічого, а добре таке оклепане, аж блищить, наче старий одяг. — Арамік.

D-r Anton Klotz. Documente u. Material-Sammlung zu sozialen u. kulturellen Problemen der Zeit. Verlags Tyrolia-Anstalt Innsbruck - Wien - München 1932, ст. 304 Мк. 4.80 (або 8 шіл.). — Се цінна збірка творів ріжних спеціялістів, належно впорядкована. Зміст: Причини економічної кріви; проблєма великих міст; капіталізм і концентрація промислу; плютократія; новий лад; участь робітників у зисках підприємств; суспільна політика Церкви; кріза власности; середньовічна економічна система; катол. капіталіст у модерній економії, зледащіння сучасної культури; інтеліґентний большевизм, фізичне виховання й християнство; полова кріза, нудизм, неморальність моди, атеізм, шовінізм, і т. д. Кождий прочитає цю книжку з великою користю.

„СВІТЛО й ТІНЬ“, *щомісячник, журнал Українського Фотографічного Т-ва у Львові та його філій.* Ч. 1—2. Травень—Червень 1933. Ст. 16, 4° + 4 ілюстр. вкладки. Адреса Адміністрації: Я. Савка, Львів, ул. Баторого 24. Один зшиток коштує 1.50 зл., річна передплата 8 зол.

Се перший фотоґрафічний журнал у Галичині і — треба признати — своїм змістом та виглядом справді европейський. Перше число має такий зміст: Від Редакції. — Ол. Мох: З проблємів фотоґрафіки. — Ол. Балицький: Шляхом розвитку української фотоґрафії. — Ю. Дорош: Мій перший етноґрафічний фільм. — М-р В. Савицький: Техніка передруку. — С. Пюйо: Як компонувати портрет (І.). — Огляд журналів. — Вісти з УФОТО. — Новини фотопромислу. — Оголошення. Число ілюструють чотири гарно виконані образи М. Шалабавки, Ст. Щурата, В. Бурка й І. Пашківського, з них портрет арт. Новаківського, роботи М. Шалабавки — найкращий. Мова і зміст статей вимагають деякої підготовки з боку читача й се може одинока поважніша хиба того журналу. Похибок мало; хіба в перекладі С. Пюйо перекладчик вживає помилково терміну „огнище“ замісць „вогнищева“, очевидна помилка. Та се дрібні речі й редакція їх напевно виправить у дальших числах. Журнал заслуґує на повне признання й моральну та матеріяльну допомоґу всіх укр. світличів. *м. з.*

Фраґмент з походу в часі Свята УМХ у Львові. Незнана ґрупа.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРАЖСЬКИЙ ЩОДЕННИК „ПРАГЕР ПРЕССЕ“, орґан чехословацького мін-ства заграничних справ, довший час у відділі „Культуркронік“ містив статті і замітки про українське літературне, мистецьке і наукове життя на еміґрації, в Галичині і на Великій Україні. Дуже часто було так, що з „Праґер Прессе“ можна було більше довідатися про українське духове життя ніж з українських щоденників. Одначе тепер від часу польсько-чеського зближення українська хроніка щезла зі шпальт сего часопису. Так тісно звязане культурне співжиття народів з напрямом їх політики...

ПОСОЛ МАЦКЕВИЧ, нач. редактор виленського „Слова“, дальше веде пропаґанду в користь польсько-німецького зближення, яке довелоб до польсько-французько-німецького порозуміння та пацифікації Европи. Хоч його аргументи тверезі і часто переконуючі, він відосіблений. Проча частина польської преси дальше веде протинімецьку кампанію.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР СКАРБУ Завадзкий заявив на конференції блоку рільничих держав у Букарешті: Західні держави мусять числитися з блоком рільничих держав, який заступає інтереси 100 міліонів населення.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ҐДАНСЬКА (сенат) по виборах уступило. Президентом сенату Ґданська має бути гітлерівець д-р Равшнінґ. Він заняв супроти Польщі примирююче становище, заявляючи, що буде обстоювати пошанування договорів.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КРУЖЛЯК „Красний Кавказ“ величаво витав два фашистівські підводні човна „Дельфіно“ і „Трікоко“, які приплили на Чорне Море, щоби тут відбути досвідну плавбу. На чердаку цего кружляка червоні товариші уладили гучне приняття для своїх фашистівських „приятелів“.

ВЕЛИКИЙ ПИР дав у Парижі большевицький посол Довгалевський, щоб тим підчеркнути совітсько-французьке зближення. На тім пирі були: попередний французький посол в Москві ґраф Дежан, новий посол Альфан, три визначні франц. ґенерали, а саме Гамлен (член Найвисшої Воєнної Ради), Артенґ і Корад, як також богато визначних осіб з ріжних кругів французької суспільности, особливо з армії та фльоти. Гостили їх роскішно. Преса описує дорогоцінну заставу столів і найдорожші сорти вин і кавярів. Прекрасно балюються русскі товариші з „антантою“ в тім самім часі коли їх українські товариші одні на Соловках а другі бються голодні над помийними ямами в Київі... „в самостоятельной Украіне вплоть до атделенія“.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА „ПРАҐЕР ПРЕССЕ“ доносить: Німецьке правительство предложило червоній Москві позичку 200 міліонів марок. В лондонських і паризьких кругах ся вістка викликала врозуміле подразнення.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ мають бути проголошені виїмкові закони, м. і. в справі обмеження свободи преси і проголошування місцевих виїмкових станів в разі потреби.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО приготовляє реформу суспільного законодавства в дусі системи корпораційного представництва. До часу сеї реформи окремі т. зв. мужі довіря праці рішатимуть про умовини праці і платень в поодиноких ґалузях національної господарки.

НА МІСЦЕ ПАМЯТНИКА першого німецького президента соціяліста Еберта в Ґлоґові на німецькім Шлеську буде вмурована таблиця з написом: „Нарід збудився — 21 березня 1933 р.“

ВІЦЕКАНЦЛЄР НІМЕЧЧИНИ фон Папен заявив: Можливо, що з часом в Німеччині поверне монархія. Супроти Польщі Німеччина немає аґресивних намірів. Справа кольоній се відкрита рана Німеччини (ПАТ).

МУСОЛІНІ робить натиск на Гітлера, щоб він призерґував приязні взаємини з СССР. Совітська карта потрібна Муссолініеви у ґрі в справі договору чотирьох („Тан“).

НА КОНФЕРЕНЦІЇ ДЛЯ РОЗБРОЄНЬ ломлять собі тепер голови над дефініцією напасника у війні. Одні держави з Анґлією, Німеччиною й Італією на чолі хочуть ту справу полишити оцінці Ради. Інші з Франціею, Польщею й СССР на чолі заявилися за дефініцією предложеною Греком Політісом.

АНҐЛІЙСЬКИЙ УРЯД за всяку ціну хоче закінчити конференцію для розброєнь, хочби з тимчасовими вислідами і звернути головну увагу всіх держав на економічну світову конференцію. Натомісць Америка стоїть на становищі, щоби конференцію в Женеві закінчити повним успіхом. Коли ні, то Америка відсунеться від европейських справ.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ЮРІЙ скінчив 68 рік життя. З того приводу відбулася в Анґлії військова парада королівської ґвардії. Почести відбирав принц Валії, бо лікарі заборонили королеви братк участь у святі з причини ревматизму в рамени (Укрбюро).

ПАКТ 4-ОХ ДЕРЖАВ вже парафовано. Він заключений на 10 літ. Німці згодилися на те, що аж по 5 літах осягнуть рівноуправнення у зброєннях.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР КОЛЬОНІЙ Альберт Сарро приїхав до Лондону. З того видно, що заноситься на важні переговори.

РУСВЕЛТ, президент Америки, заявив, що на випадок розбиття розброєневої конференції Америка перестане цікавитися европейськими справами.

МІЖ РУСВЕЛТОМ І АМЕРИКАНСЬКИМ КОНҐРЕСОМ вибух спір в справі контролі держави над промислом. Члени конґресу висловилися проти зменшення фонду ветеранів і проти контролі держави над промислом (ПАТ.) Нема сумніву, що тут ґрає ролю страх конґресменів перед утратою симпатій виборців а не державна рація. Спір може мати наслідки міжнародн. значіння.

В ТУРЕЧЧИНІ запанувала велика радість з приводу сподіваної ревізії границь. Ся держава хоче відзискати свої права до морських просмиків Мармара і Дарданелів, які від договору в Севрі находяться під контролею Франції, Анґлії, Японії й Італії. Тому, що Франція не допускає до ревізії границь, в Туреччині панує проти неї велике озлоблення.

З ХАРБІНА доносять: Совітські канонірки патролюють на ріці Сунґарі й Амурі. Вони забирають китайські й манджурські судна.

МІЖ СССР І ТУРЕЧЧИНОЮ істнують тісні і приязні економічні взаємини. Наслідок того м. і. такий, що серед турецького населення, особливо університетської молоді, застрашаючо ширитьсяя комунізм.

ПОСЛА АФҐАНІСТАНУ в Берліні застрілив студент університету, Афґанієтанець. Стріляючи до посла, крикнув: „За свободу“. Погибший посол був братом теперішного короля.

ЯПОНІЯ Й МАНДЖУРІЯ злегковажили предложення СССР купна східно-китайської зелізниці.

Найзнаменитші тутки
в новім опакуванні
ПРІМА АІДА (PRIMA AIDA)
150 ШТУК -- 35 СОТ.

НОВИНКИ

Оплат за шкільних дітей у приватних школах від 1933/4 шк. року держава вже не звертатиме урядникам. Здержання виплат наступило наслідком ощадностевих заряджень.

Загальні Збори Т-ва Прихильників Освіти у Львові відбудутьея в суботу дня 10 с. м. о год. 17 (5 попол.) в салі „Бесіди“ при вул. Рутовського 22. І пов. (Нар. Дім).

Заходом Гуртка Студентів Українієтів при Т-ві Прих. Освіти у Львові відбудутьея в неділю дня 11 с. м. о год. 10 в салі бібліотеки Наук. Т-ва ім. Шевченка при вул. Чарнецького 24. І пов. ширші сходини присвячені памяті о. проф. Ом. Огоновського. Реферати виголосять: д-р К. Чехович: „Літературно-наукова діяльність Ом. Огоновського“ та мґр Й. Шемлей: „Ом. Огоновський як мовознавець“. Гостям раді. Добровільні датки на книгозбірню Гуртка Студентів Українієтів.

Суспільна праця українського письменства XVI—XVIII. вв. виклад дир. І. Свенціцкого з рамени Т-ва ім. Петра Могили буде в неділю 11 червня о год. 18-ій в салі Т-ва Бесіда вул. Рутовського 22. І. за добровільними датками.

Освітно-шкільне віче відбулося в Яворові. На салі були передовсім селяне та дуже мало інтелігенції. По виголошенні рефератів та живій дискусії ухвалено м. і. резолюції з домаганням заснувування державних шкіл з українською викладовою мовою і щоби українським учителям було вільно брати участь в праці по освітних, кооперативних й інших установах без загрози утрати становища вчителя.

Свято „Сільського Господаря“ відбулося в Копичинцях і стало поважною маніфестацією селянства цілого повіту.

Попис рідношкільної дітвори відбувся з повним успіхом в Копичинцях.

Збори „Українбанку“ в Копичинцях виказали, що ся установа стоїть на сильних ногах і сповняє як слід своє завдання. Сего **року минуло** 30 літ від його оснуваннн.

На терені Львівського Апеляційного Суду презес того суду іменував 82 коморників. Крім того іменовано кількаиацять тимчасових коморників. Натомість відкликано номінацію кількаиацять коморників як нездатних до служби.

Президент РП не затвердив вибору ректором львів. університету проф. Хлямтача. Вибору ректором львівської політехніки проф. Ломніцкого також не затверджено. „Курєр Львовскі“ пише, що президент РП тому не затвердив вибору обох ректорів, бо міністр освіти Єнджеєвич не предложив сего вибору до затвердження. В львівських кругах твердять, що оба незатвердження мають політичний характер.

Самоходові перегони у Львові відбудутьея в неділю дня 11 с. м. Участь в них беруть автомобілісти з ріжних держав Европи з виїмком Німеччини.

Фонд Праці позичив дороговому фондови 20 міліонів зол. на будову і поправу доріг та мостів.

Безробітний Микита Мрак з Тишковець вскочив до поїзду, що їхав до Самбора. Побачив се кондуктор і силою зіпхнув його на тор. Колеса поїзду розторощили зіпхненому праву ногу і відтяли ліву стопу. Кондуктор хоч бачив се, поїзду не задержав. Щойно другий поїзд привіз нещасного до львівського шпиталя.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/І. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

У звязку з імпрезою „Сьвента Гуцульщизни“ в полыській пресі ведеться сильна пропаґанда, щоби в біжучім сезоні виїзд на літнища з цілої Польщі і туристичний рух спрямувати на Гуцульщину. Рівночасно в пресі систематично промовчується, що Гуцули се українське населення. По всіх закутинах Гуцульщини реальности і ґрунти переходять в чужі руки. А чи ми тій послідовній акції усування нам ґрунту зпід ніг протиставимо якусь доцільну протиакцію?... Де бодай інформації в пресі про ту важну справу?

За підпал стирт ґр. Мицельского в Чорнім Острові і Руді та за поширювання протидержавних летючок суд присяглих в Бережанах засудив Василя Щирбу в Руді на 9 літ тюрми, М. Пухаля в Городищу на 8 літ, Лазинського з Чорного Острова на 8 літ, Лушпака Дмитра на 6 літ, Сомика з Руди на 7 літ, Барана з Руди на 4 роки, Спаса з Ляшок Долішних на 7 літ. 8 обвинуваченых ізза браку доказів вини увільнено.

У львівській тюрмі Бриґідках запроваджено радіо для вжитку вязнів.

Головна Управа польського „Т-ва Школи Людовей“ ухвалила розвязання Окружних Союзів Т. Ш. Л. в Перемишлі й у Львові та розвязання львівського кружка Т. Ш. Л. ім. Борельовського. Причина: боротьба між ендеками і проурядовими кругами на терені Т. Ш. Л.

Прогулька чехословацьких учителів, яка прибула до Львова, зложила також поклін погибшим у світовій війні чеським легіоністам, похованим у спільній могилі під Цецовою к. Зборова. На могилі відспівано гимни чехословацький, підкарпатських Українців і польський.

Рівенський повітовий соймик хоче в осени урухомити кооперативну олійню. До кермуючих орґанів сеї олійні ввійшло також кількох Українців.

Горівчані ґуртівні, які від кількох літ були в державнім заряді, вертають знов у приватні руки. Показалося, що етатизація ґуртівень зменшила доходи монополю.

Лет довкруги світа на літаку відбуває американський летун Маттерн. Він розпочав лет з Ню-Йорку, перелетів Атлянтик і долетів уже до Москви. Звідси вистартував до дальшого лету в напрямі на Казань, Ураль, Іркуцк, Хабаровськ, до міст Номе на Алясці. Відти полетить до Ню-Йорку.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Хвальна Редакціе!

Прошу ласкаво на сторінках свойого цінного часопису „Нова Зоря“ помістити отсе:

Дня 30. квітня 1932 р. вислано з Судової Вишні, почтовим чеком 16 зол., як цілорічну передплату на тижневик „Католіше Кірхенцайтунґ“. Цеї квоти ще досі адміністрація того тижневика не отримала. Що важніше... ґроші неправно застрягли у Варшаві, в „Комітеті будови помніка Круля Варненьчика в Варнє“. Як це сталося... годі мені збагнути, бо на чекові ціль та місце призначення ґрошей були якнайвиразніше зазначені. Ніяка подібність числа чекового не може тут мати місця. Дивне, що згаданий „Комітет“, мимо упімнення не був навіть ласкав щонебудь відповісти. А вже найсумніше, що без найменшого права, задержує чужі ґроші.

З глибокою пошаною о. Модрицький Евген. — Судова Вишня.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в приватних оборотах 7.32—7.45; канад. доляр 6.55—6.65; нім. марка 2.10; 100 чесь. корон 24.50—25; 100 фр. франків 35—35.20 зол. В оборотах застій.

ЗБІЖЖЯ: Підволочиська: пшениця двірська 29—29.50; пшениця селянська 26.50—27; жито двір. 14.75—15; жито сел. 13.75—14.25; ячмінь двір. 13.25—13.75; ячмінь на мливо 11—11.25; овес 13.75—14.25; овес замоклий 9.50—10; кукурудза 13.75—14.25; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 17—20; фасоля краса 13—15; горох пів Вікторія 18—20; горох пільний 14—16; вика чорна 6.50—7; сіно солодке прасоване 6.50—7.50; солома прас. 4.50—5; ґречка 12—12.50; лен 38—40; лубін синій 8—8.25; просо 15—15.50; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; макух льн. 17—18; ґречані крупи 24—26; ґрис жит. 7—7.25; ґрис пшен. 6.75—7 зол.

НАБІЛ: Маслосоюз платив за 1 л. молока 17 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 2.60 зол. Тенденція на набіл знижкова.

Жертви

На побільшення „Нової Зорі“ зложили по 20 зол.: Всеч. о. Михайло Фелицький в Снятині як дохід з Академії в часі Свята УМХ та Всеч. о. Евстахій Сліпінський в Ославах Білих.

Вступні іспити до дівочої ґімназії „Рідної Школи“ у Львові, вул. Театинська ч. 10. До 1 кляси ґімназії нового типу і до 4—7 кляси ґуманістичної ґімназії відбудуться в днях 16 і 17. VI. ц. р. Зголошення приймає Управа ґімназії. Вписи до 4—8 кляс приймає Управа до 24. VI. ц. р. В найблищім шкільнім році буде ґімназія приміщена в будинку Т-ва „РШ.“ при вул. Хшановської ч. 9. — Старшина Кружка „Р. Ш.“ ім. М. Шашкевича. 114 1—1

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Ц. к. фельдмаршал і Жертвенна ніч.
АТЛЯНТИК: Земля нічия.
КОПЕРНИК: Син джунґлів і Д-р Моро (Остров пропащих душ).
МАРУСЕНЬКА: Син джунґлів і Д-р Моро (Остров пропащих душ).
МІРАЖ: Конторілля.
МУЗА (давніша „ОАЗА): Нагана.
ПАЛЯС: Екстаза.
СТИЛЕВЕ: Бейбі (Анна Ондра) і ревія.
УТІХА: Блудні вогні та ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВСТУПНІ ІСПИТИ І ВПИСИ до І. кл. ґімназійної, V. і VI. кл. вселюдної школи СС. Василіянок в ЯВОРОВІ відбудуться в днях 15. 16. і 17. червня. 113 1-2

Замкнені реколекції для студенток відбудуться в днях 29. VI. — до 3. VII. с. р. в Інституті СС. Василіянок, Львів, ул. Длуґоша 17. Зголошуватися в Управі Марійської Дружини Студенток при вул. Длуґоша 17 вівторок, 14—15 год. і пятницю 17—18 год. Оплата за удержання 6 зол., евентуально знижка. 1—2

К. І. Р.

Кооператива Інжинірських Робіт.
Львів, вул. Льва Сапіги 53. (Тел. 80-88.
(Перестанок трамваю ч. 1 проти політехніки).
ДЕШЕВО І СОЛІДНО:
Виконує: пляни, обчислення й кошториси всяких будівель.
Впроваджує: у власному заряді будови.
Виконує: всякого рода інсталяції й направи центрального огрівання всіх системів, водотягово-санітарні та електричні.

СІЛЬ до ніг „A G E“
Ґонсецького з когутиком
усуває всілякі недомагання ніг, як: поти, відпарення, нагнітки і т. д.
Жадати в аптиках і дрогеріях виразно:
СІЛЬ „A G E“ ҐОНСЕЦЬКОГО

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДОЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шап. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 3

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
1 Телєфон ч. 60-04.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текетом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 15 червня 1933. Ч. 43 (641).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.807.

Найповажніша сучасна справа

Світова економічна конференція в Лондоні.

Король Великої Британії Юрій V. отворив торжественно світову монетарну й економічну конференцію в Лондоні в присутности представників 67 держав, в тім 11 премієрів і поверх 60 міністрів, та соток експертів і дневникарів. Король був одягнений в жакет з квіткою в бутонірці. По правій стороні короля сидів премієр Вел. Британії Мек Доналд і ґен. секретар Союзу Народів сір Дріммонд, по лівій стороні ґен. секретар конференції Йосиф Авеноль. Частину промови виголосив король по французьки. Про зміст його промови й настрій на конференції пишемо внутрі сего числа.

Танки, гармати й літаки

на манджурсько-радянськім пограниччі.

З Лондону доносять: Подорожні, що прибули з Сибіру до Мукдену, твердять, що совітська Начальна Команда потворила недалеко манджурської границі великі стації для танків, армат, стрілен і средств поживи. Вибудовано також великі летунські площі з найновішими урядженнями. У звязку з тим говорять про можливість збройного конфлікту між СССР і Манджурією.

Японія годиться з Америкою

Тельуніон доносить з Токія: Японське міністерство заграничних справ оповістило, що виміна думок між Японією та Злученими Державами Півн. Америки довела до ствердження спільности поглядів на цілий ряд справ. Правительство Америки зрозуміло інтереси Японії в Манджурії та змінило своє вороже відношення до манджурської держави. Тепер ведуться економічні переговори і є надія, що будуть доведені до успішного кінця. — З Москви доносять, що там панує велике занепокоєння з причини наладжування взаємин між Америкою і Японією, бо вістря того порозуміння звернене проти большевиків.

Большевики продають Сахалін

Японська ґазета в російській мові „Харбинское Время“ оповіщує з офіціяльних японських кругів що слідує: В звязку з тим, що правительство СССР предложило Японії продажу Китайської Східної Зелізниці та в звязку з протестом нанкінського правительства проти тої продажі ситуація сильно змінилася. Охота продати згадану зелізницю означає загальний відступ СССР на цілім Далекім Сході, тому можна сподіватися, що незабаром буде видвигнена також справа продажі Сахаліну, важного для Японії ізза риболовлі. Все те попередилоб евакуацію большевиків з Приморя. — Та певно, прецінь божевільні експерименти можна переводити і трохи дальше від моря, Сибір велика.

Звишка цін збіжжа

На підставі деяких проявів економісти сподіються поправи цін на міжнародних рільничих ринках. Вже тепер запанувала звишкова тенденція для збіжжа. Її пояснюють так: В Америці на підставі ухвали конґресу засівна площа буде зменшена на 31 проц. Запаси збіжжя в Америці зменшилися з 627 міл. бушлів мин. року на 584 міл. бушлів сего року. Ціни бавовни також пішли вгору. Крім того занотовано значну і постійну звишку цін цукру.

До відома дирекції почт

Дня 7 червня вислали ми „Н. Зорю“ ч. 41 на адресу: Залещикі, Заліщики Впр. о. Попадюк Василь. Дня 12 червня звернено нам той часопис з почтовою печаткою Залещикі 8. VI. 1933, а трохи низше: adresat w Horochowie nie zamieszkuje spr. w Magistracie nie meldowany. Підпис нечиткий. Почтова печатка: Horochów 10. VI. 1933. Хто і чому посилав ґазету до Горохова, коли на адресі нема найменшої згадки про Горохів. Чи се має бути дотеп?

Крилата кітка

Директор лондонського зоольоґічного огороду дістав на днях лист від одного священика. Він писав, що бачив в лісі — кітку з крилами. Хоч як забавний був зміст сего листа, один з доглядачів огороду, Соер, виправився з сіткою на полювання. І дійсно — піймав дивного звіра. Се був звичайний кіт. На його спині росла незвичайно довга шерсть. Вона розвівалася по обох боках кадовба як крила. Шерсть покривала два хрящоваті відростки, що пригадували крила. На них брак мязів. „Крилату кітку“, цікавий оказ дивоглядности, доставили до зоольоґічного огороду в Лондоні.

Wyciąg z protokułu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako Przewodniczący S. O. M. Młynarski i Dr. L. Dworzak jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 36 czasopisma pt „Nowa Zorja“ z daty Lwów, dnia 21/5 1933 do Sygn. VI. I. Pr. 241/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 24 maja 1933 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18/5 1933. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja“ Nr. 36 z daty Lwów, dnia 21/5 1933 zawierającego w artykule Opys pochodu w czasie swiata „Ukraińska Mołod Chrystowi“ 7/5 1933 od słów „I kriem“ do słów „sposobom“, znamiona wyst. z art. 170 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu świadomie kłamliwemi twierdzeniami o stosunkach narodowościowych w Polsce zaniepokoić bezpieczeństwo publiczne. — Według §§ 487. 489, 493 pk. oraz§§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: W. Medyński w. r. Protokułant: Turkiewicz w. r. Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Перед виїздом на вакації не забудьте обезпечити свого мешкання від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

Балтик, Польща і Україна

I.*)

В ч. 621 „Нової Зорі“ напечатали ми статтю п. н. Балтійське море і Польща. В тій статті представили ми вагу Балтійського моря для Польщі як також для західно-українських земель, що належать до Польщі під теперішню пору. Балтійське море для Польщі се те саме — що Чорне море для України: ґеоґрафічна, економічна і політична основа добробуту краю. Тому доступ до Балтійського моря і свобідний вихід із нього се передумова розвою Польщі.

В отсій статті бажаємо звернути увагу передовсім на історію Балтійського питання та на звязок, який та історія має з історією України. Зокрема: на політичні консеквенції та вказівки, що їх належалоб витягнути з тої історії для сучасности і будучности. Бо сучасний стан Балтійського питання се прямий наслідок політики старої Польщі, звязаної з Україною.

Коли заглянемо до найдавнішої історії Польщі, то бачимо, що перші польські володарі, Пясти, дуже добре розуміли вагу Балтійського моря для Польщі. Тому вони обертають всю свою енерґію на те, щоб Польща стала сильною ногою на територіях, які або безпосередно притикають до Балтійського моря або становлять його запілля. В тих своїх змаганнях перші Пясти зустрічають перепони з двох сторін: зі сторони північно-західних славянських племен, котрі займали ті території, та зі сторони Німців, котрі також посягали по ті території. Перші Пясти поборюють обі згадані перепони. У висліді Польща перших Пястів стала досить сильною ногою над Балтиком.

Про ті найдавніші змагання Польщі так пише оден із найбільших польських учених проф. О. Бальцер[1]):

„Між краями старого німецького заселення і Польщею перших історичних Пястів простягалися в тім часі великі простори славянських земель, які означуємо загально назвою північно-західної або полабської Славянщини, заняті племенами Поморян, Лютиків, Оботритів як також і Лужичан, котрі знов розпадалися на ряд менших, нераз дуже дрібних народів. Всі ті племена і народи, що були розбиті і найчастіше взаїмно поборювали себе та в переважній части вперто тривали в поганстві, не мали умов до витворення могутнішої державної організації, котра запевнювалаб їм безпеченство перед сусідами й дала змогу самостійного розвою. Було ясною річчю, що їх области скорше чи пізніше мусять стати добичю сусідів, побільшити території інших, могутніших сусідних

*) В сім місяци обходять в польській державі т. зв. „Свято Моря“. З того приводу появиться богато всяких насвітлень тої справи. Спробуємо в „Н Зорі“ дати кілька статтей, в яких освітлимо справу Балтійського Моря зі становища інтересів України в минувшині й теперішности.

О. Бальцер: Stolice Polski 963—1138. We Lwowie 1916. Ст. 69—74.

державних організмів. Найвчасніше стали посягати по них Німці, зразу від Каролля В. через узалежнення тих земель, під Гайнриха І (поч. X ст.) через їх безпосередний підбій і влучування до німецької держави. Але вже в другій половині X ст. при східній стіні полабської Славянщини виріс могучий державний організм польський, котрий, прийнявши християнство, та разом з ним елементи західної культури, війшов у громаду тогочасних європейських держав як рівноправний в засаді чинник. Для заборчої політики Німців у тих сторонах існування могучої Польщі представляло найбільшу небезпеку, грозило повалюним суперництвом за землі західної Славянщини. Бо відчислюючи Лужичан, більше обликених до чеського відлому, ціла та частина Славянщини була етнічно найближче спорідненна з польськими племенами, була прямо, бодай у значній части, польською. Польська була людність поморська; Ляхами, на рівні з Мазовянами чи Полянами, вважає Лютиків найстарша руська літопись а й по нинішний день найповажніші дослідники в ділянці лінгвістики признають Лютиків за племя насправдї польське. Ніхто більше від Польщі не був покликаний обєднати ті племена в спільну державну організацію: булоб то замкненння природного розвоєвого процесу, який уже передтим довершився в значній части через обєднання інших, більш на схід розселених польських племен в державу Мешка І і Болеслава Хороброго. І колиб то завдання було дало здійснитися, Польща булаб виросла в одну з найможутніших держав середньої Европи, могутну передовсім однородністю етнічного матеріялу, нездержувана в розвою зусиллям національної асимілюючої праці, котра супроти такої різнородности булаби зайва.

„І так природним, з гори вказаним терєном розпросторення первісної Польщі була північно-західна Славянщина (підчеркнення проф. О. Бальцера); опанування тих країв було суттєвим, найважнійшим політичним завданням на досвітку її історії. Супроти суперництва Німців, супроти неприхильного становища самих полабських племен, то завдання було без сумніву дуже утруднене. Всеж таки перші Пясти підняли його. Осторожніший Мешко І обмежився на полюванню Поморян і відокремлених боротьбах з Лютиками; його великий син здобуває не тільки поморський Гданськ, але також Лужиці і любуську землю, підіймає навіть (тим разом з Німцями) похід проти Оботритів а після успіху дістає може частину західної Славянщини (якої ближче не можна означити); щоб уже не згадувати про ще дальший на величезні розміри закроєний плян створення великої західнослявянської монархії, що виявився хвилевим запаттям чеської держави. І ще Мешко II, в щасливішій добі свого панування, посувається по тій самій політичній лінії, борючись з Німцями за перевалу Польщі в західній Славянщині. Могла так могуча індивідуальність, як Хоробрий, висунутися навіть поза ту лінію, підіймаючи боротьбу чи то з Угорщи за Словаччину, чи кілька разів з Русю; з загальної точки погляду се чейже події більше побічні епізодичні; головним змістом політики, головною цілю оружних діланъ трьох перших історичних Пястів остає чейже їх боротьба за західну Славянщину. Що та політика, не зважаючи на грозу німецького противника, не була безнадійна, що могла навіть приносити успіх, доказує історія Хороброго а вчасти також Мешка II.“

Така була політика Польщі в початках її державного існування. Як бачимо, була се політика, що йшла по лінії природного гону й державної та національної польської рації. Була се політика, яка, колиб не була заломана і навіть перервана та зовсім закинена, булаб основно і раз на завсігди вирішила становище Польщі над Балтиком і над Одрою. Та ся здорова польська політика перших Пястів дуже скоро заломилася та далі й зовсім припинилася. А замість неї почала Польща іншу політику до попередньої зовсім неподібну і навіть противну.

Перше заломання представленої вище політики Польщі наступило вже в пол. XI ст. Свідчить про се наглядно перенесення первісної столиці польської держави Пястів з Гнезна близького до Балтику і до північно-західної Славянщини — до далекого від обох тих теренів Кракова. Від тоді Польща чим раз більше закидає свою дотеперішню політику. Про се читаємо в цитованій вище праці проф. О. Бальцера слідуюче:

„В часах, зближених до тої дати (себто 1037/8 р., дати перенесення столиці Польщі з Гнезна до Кракова — Ред. „Н. З.“) дослідники словянської історії записують не без підстави „упадок польської переваги в північно-західній Словянщині“. Ще, числячи від самого Відновителя, Польща від часу до часу зривається до боротьби з найближчим собі Поморям, на котре Німці не поклали ще своєї тяжкої долоні. По всю решту західної Словянщини, по землі лютицькі, оботрицькі, лужицькі, Польща від тепер уже не сягає: вони переходять у виключний обсяг німецького впливу і стають постепенно добичею германської заборчости. Великі цілі політики Хороброго відразу заникають у цілости; не підіймає їх не тільки Казимир, занятий відбудовою внутрі краю, не тільки Володислав Герман, князь малого духа й ума; не підіймають їх навіть Щедрий чи Кривоустий. Не підіймають їх, не зважаючи на те, що умови суперництва з Німцями за ті землі складалися богато корисніше, ніж за Хороброго або Мешка II, бо мало коли цісарство так було ослаблене, боротьбою з папством і внутрішними усобицями, як власне в другій половині XI і першій четвертині XII ст. Докопується рід абдикації з одної з найжпвотніших історичних протрам, які мала перед собою первісна Польща й за які через якийсь час вперто вела боротьбу: вона вирікається думки поширення на західно-словянський терен, думки запевнити собі справді великодержавне становище через потлочення осселеного там могутного з своїм власним населенням однородного етнічного живла.“

Та повне й остаточне перервання первісної польської політики над Балтиком наступило пізніше. Сталося се в половині 14-го століття, коли Польща відвернула свій фронт від Балтику і взагалі від Заходу а звернула його на Схід — проти України...

Про се в слідуючій статті.

НАЦІОНАЛІЗМ ДОНЦОВА

Й ІНШІ МИШУГІЗМИ.

Під розвагу нашій молоді.

X. Ті, від котрих Донцов свідомо черпає. А може Донцов підкріпив свій особистий світогляд новішими фільософами, учениками Канта, котрих він так обильно наводить... На жаль — не було і нема чим „підкріпитися“ і з тих жерел. Бо по Канті наступив у фільософії такий хаос, що мусів довести прямо до руїни. Ученики Канта поділилися на „правдивих“ Кантіянців, „надкантіянців“, „псевдокантіянців“, догматистів, дедуктистів, індуктистів, догматичних „ідеалістів“, критичних „ідеалістів“, емпіричних моністів і т. д. без кінця. А в кождій з тих незлічимих фільософічних „партій“ є правиця, центр і лівиця, — точно так, як у наших с. р-ів, с. д.-ків і інших партій, чи партійних сект, так соціялістичних як і націоналістичних. А всі вони лаються страшенно і кожда називає приклонників всіх інших сект „півголовками“, дурнями, варятами, подлими і т. д. Сміло можна сказати, що нема тепер на світі такого чоловіка, котрий міг би зорієнтуватися в тім хаосі лаючих себе фільософів, на яких „оперті“ й усі соціялізми та націоналізми разом з їх „пророками“ та „героями“. Слушно писав один фільософ (Шопенгавер) про пусте сплетнярство наслідників Канта ось як:

„Все те пригадує мені один мідяний штих у сатиричнім збірнику Фальба, де представлено Канта, як він на воздушнім бальоні летить до неба і всі свої частини гардероби, — капелюх, перуку і т. д. — скидає на землю, а там різні малпи хапають ті частинки гардероби і прикрашують себе ними....“

А треба памятати, що від часу, коли Шопенгавер написав ту добру характеристику, число людських малп, котрі друться над охлапами думок Канта, страшно збільшилося. Вони вже на шкамаття подерли гардеробу Канта.

XI. Батько руїни, на котрого Донцов найбільше „спірається“. Кант не був ще найзухваліший з тих, що в „гігантичнім насильстві й поспіху бралися здобувати Олімп абсолютної правди, а „здобули“ тільки пусті привиди власної фантазії“, — як слушно пише фільософ Е. Гартман. Найзухваліший з тих „гігантів“ (улюблене слово Донцова) був Гегель, учитель Маркса і Леніна та предтеча большевизму. А большевизм се тільки воплочення фільософічного хаосу в суспільно-державнім „розвитку“, у практичнім житті кляси непродукуючої інтеліґенції, яка „своїм розумом“ і криком хоче „керувати“ націями й державами.

Шопенгавер у своїм творі „Парерґа і параліпомена“ зовсім слушно пише про Гегля ось що (зміст): Гегель завдячує свої успіхи нарочно незрозумілому і темному писанню, такому нерозбірному ґуляшови, що читач мусить стратити і голову і память і зрозуміння — та подумати, що то він, читач, винен, що не розуміє „великого фільософа“. Тимчасом „великий фільософ“ нарочно не говорить буквально нічого зрозуміло: бо він не має що сказати, бо не думає ясно. Без штуки темного писання ні Фіхте, ні Шелінґ не булиб осягнули своєї псевдослави. Та ніхто не робив тої штуки так безлично як Гегель. Бо якби Гегель був відразу ясними словами виложив абсурди своєї дурноватої фільософії, — то певно кождий бувби йому в очи сміявся та лиш раменами здвигав: бо „найвисший фільософ“ насмарував таких небилиць, як ще ні оден смертельний чоловік не набалакав. А ясно кажучи вся основа фільософії Гегля полягає на отсім нонсенсі: Загальні поняття виробляють люди з досвідного спостереження... Чим якесь поняття загальніше, тим воно порожніше. Але таке поняття реальне, бо емпіричне (оперте на „досвіді“)... Отож передовсім такий емпірично-реальний світ має істнування („Дазайн“).

Не тільки Шопенгавер має таке поняття про сего предка руїни. Фільософ Гербарт пише про Гегля таке: „Гегель говорить про соромний упадок фільософії. Та він повинен про се мовчати, бо той упадок стався якраз у часі, коли ніхто не кричав голосніше і зїдливіше, як власне та школа, до котрої треба зарахувати Гегля. Ніхто не винен тому упадкови, тільки вона сама, що з найбільшою зухвалістю і безличністю твердила, замісць остро думати“.

Не інакше думає про геґлівські штучки і фільософ Бенеке. Він отверто пише, що хоч дуже завзято студіював системи Фіхтого, Шелінґа і Гегля, то не розуміє їх. Бо — каже — треба бути хіба побитим цілковитою сліпотою забобону, щоб повірити у нісенітниці („хімери“), якими ті фільософи „пояснюють“ фізичний і духовий світ...

Те саміське пише й фільософ А. Ґаєр, кажучи: З Шелінґом зачинаються ті кешонково-циркові ошуства модерного монізму, котрий у млі ока з одного робить богато, продукує наслідки без причин (т. зв. „кавза суі“!) і все те таксамо геніяльно не розуміє як „творить“... Публика до крайної міри здивована якийсь час з подивом дивиться на ті штучки, а потому доглупавшись, що тут діло в циркових штучках, тільки раменами здвигає. Так мусіло дійти до того, що люди прийшли до переконання, що взагалі всій фільософії треба відмовити імени науки...

Великий правник Ієрінґ пише, що фільософи довели до того, що широкий загал фільософію й нонсенс уважає вже за одно й те саме.

Учений Ціґлер пише й доказує у своїм творі „Духові й соціяльні струї XIX століття“, що фільософія подібна до поля, покритого трупами й руїнами.

А Павльзен, збираючи все те, каже, що нема вже ніякого фільософічного світогляду, нема між фільософами згоди ні щодо цілей, ні щодо методів (способів) і що тепер дійшло до того, що написав уже грецький

філософ Платон перед тисячами літ: „Вони самі з себе вискакують, а кождому з них приходить до голови, Бог знає відки, якась „інспірація“ — і кождий з них думає, що другий нічогісенько не знає“. — То тут, то там, каже Павльзен, появляється „клич“: Вже є той чудесний доктор! І тисячі біжать за ним, щоб подивитися на него. Але по короткім часі та купа розбігається і ніхто про се навіть уже не знає.

XII. Чи Донцов має який світогляд? Хто уважно перечитає ті кріваво правдиві вискази фільософів — одних про других, а потому возьме в руки писання Донцова, в котрих аж кишить від покликування на тих і ще гірших фільософів, — тому ясна стане вся пустка і гірка смішність Донцового „світогляду“. Бож він „будує“ свій демагогічний націоналізм уже навіть не на руїнах думки, тільки на булькотячім, окрівавленім багні, в котре ті старі руїни завалилися.

І хоч Донцов бундючно заявляє в своїм „Націоналізмі“, що всім напрямкам, що коріняться в тім самім світогляді й упадають, він „протиставляє“ інший „світогляд“, — то се по просту неправда. Донцов не має взагалі ніякого світогляду й ніколи не мав, — бо зарозумілість не є ніяким світоглядом. І не є світоглядом виривання хочби найбільшого числа уривків з книжок давно повалених фільософів, котрих до того Донцов навіть перебічи не був всилі, не то перечитати. І не є світоглядом „туга за щастям ножа“, про котру далі.

Сорокаті й самопевні писання Донцова можуть якийсь час подобатися гімназистам і семинаристам ізза множества чужих слів по можности як найдивніших: коли Донцов має до вибору кілька ясніших і менше кучерявих слів на означення того самого поняття, то вибере найменше ясне для своєї нещасної публики і найбільш кучеряве, напр. „рісорджіменто“. Очевидно спекулює на те, що його адепти-недолітки, наші бідні хлопчики, начитавшися „творів“ Донцова, можуть перед рівно нещасними паннами пописуватися напр. такими „дискусіями“:

— Чи не розумієш, що інтелектуалізм і квієтизм се не універсалізм і не лібералізм?

(А другий на те):

— А тобі здається, що демократизм, пацифізм, партикуляризм, анархізм, провансальство й політичний симбіоз ще не збанкротували? (А третий на те):

— А ви не чули про кальосагатію й антитрадиціоналізм та їх дегенерацію в аморальнім націоналізмі? (А четвертий на те):

— „Пусте! — каже — ґрунт се романтизм, догматизм, ілюзіонізм і волева аморальність як вимоги рісорджімента волевого націоналізму та „творче насильство“ ініціятивної меншости під проводом Донцова, як також „фавстівський нарід“.

— А він не змучиться? Запитує інтелігентна панночка.

— Та хто, Донцов чи фавстівський нарід? І т. д....

Оттакі „вчені“ дискусії се перший наслідок писань Донцова між нашою молодю. Та вони прогудуть, коли перед молодими людьми стануть поважні питання життя передовсім особистого... Аякже. Розуміється, такі „вчені рісорджімента й імпондерабілії“ булиб тільки смішні, якби тільки вони запаскуджували мозки наших дітей, котрі мали нещастя дістатися під вплив того Чорного Клобука нашої публіцистики.

XIII. Хто мавби „здійснити“ націоналізм Донцова? Хоч які — во істину — смішні всі ті „ілюзіонізми“ й інші „імпондерабілії“ Донцова, то найсмішніше те, що Донцов уявляє собі, немовби ті всі ілюзіонізми його „націоналізму“ мали виконати — хто? — селяни! І то „самі“! Бо і шляхту і пролетаріят Донцов, як кажуть у нас, „не має за ніц“, а про інтеліґенцію також не згадує, кромі про себе.

На ст. 252 свого „Націоналізму“ Донцов відмовляє „моральної ваги“ не тільки шляхті (мабуть зі злости на Липинського) але вже й пролетаріятови. І каже, що ізза того тай ізза браку „чисельности“ ті сили „не можуть“ стати „носіями“ українського „власновладства“! А селян каже, як „ушляхітнитьсѧ“ (видно, ще й вони у Донцова „нешляхетні“) і заміниться їм гедоністичний (ласий на приємности життя) характер — „творчим характером та погодиться (селян) з прагненням правди“ (та по що, коли ілюзіонізм се головна „вимога“ націоналізму?), — тоді — каже Донцов — дійде „з запалом“ до втілення правди — життя з ідеалом „добування“... Словом — рісорджіменто тай годі! Якої „правди“? І хто тої „правди“ (хоч нема ніде сказано, якої саме) мавби тих селян з „ушляхітненням“ учити, коли і шляхта і пролетаріят, котрі будьщобуть більше люблять „здобувати“ ніж селяни, не мають після Донцова потрібної „моральної ваги?“ І на що їм взагалі якоїсь „моральної ваги“, коли Донцов самже вчить, що націоналізм мусить бути аморальний (то значить не сміє оглядатися на ніяку мораль, от так як робив „великий націоналіст“ Пасіч). А все те — вчить Донцов — лиш „на разі“ має робити селянство. Ну, а потому хто? Того вже не каже: видно думає, що „рісорджіменто“ далі вже само покотиться.

І не каже також, що саме значать слова „селянин“, „селянство“, „село“? Чи напр. чесний тернопільський або полтавський передміщанин котрий зимою займається ремеслом, а літом працює на своїм полі — може займатися тим „ілюзіонізмом націоналізму“, чи не може?

Тай на селі хто „властиво“ селянин? Чи той, хто мав напр. 25 десятин поля й докупив собі ще 20 і має — кажучи по галицьки — 110 морґів поля, ще селянин чи вже „в пани пішов?“ І в котрім саме моменті ставав він „паном“? Чи тоді, коли працював і безрог кормив, щоб їх продати на купівлю поля, чи коли вже йшов до адвоката, робити контракт на нове поле?

Або навпаки — коли той селянин напр. через реквізиції й пожежі зайшов в довги і стратив усе тай став пролетарем, то коли він „властиво“ тратив свою „моральну вагу“: коли „наш“ відділ напр. Чорних Гайдамаків реквірував працю того селянина? Чи тоді, коли рівнож „наш“ большевицький відділ підпалював йому хату за те, що той не відразу видав останки хліба, потрібного для його дітей? Колиж „властиво“ стратив той селянин „моральну вагу“ і став пролетарем уже без тої „ваги“? І чому він сарака не може вже бути „носієм“ ілюзіонізму (третьої г о л о в н о ї вимоги Донцового націоналізму)?

Нам здається — а думаємо, що й Ґеґель та Фіхте потвердилиб се, якби сараки ще жили, — що якраз по втраті той пролетар знаменито надававсяб до всякого без виїмку ілюзіонізму й навіть виявлення „правдиво“ українського „офарблення“, яке виходить в писань Донцова — то значить до правдивого руїнництва, котре на нашу культурну землю все приходило з тих сторін, з котрих наднесло Донцова разом з його „імпондерабіліями“.

XIV. Розтоптаний червачок під дубом. Донцівська „наука“ націоналізму виключає всі інші кляси суспільности від права бути „носіями“ українського націоналізму. І навіть про ту одну клясу, котрій Донцов ласкаво признає се „право“, не каже, де вона зачинається і де кінчиться.

Чи се не та саміська „мудрість“, котра за „влади“ петлюрівщини довела до відомого „розумного“ „законодавства“: Аптикарський помічник хочби був ліниві — ще мав право бути вибраним до „трудового“ конґресу. Але коли той чоловік став уже аптикарем, то хочби тоді гарував як віл, уже не мав права стати членом „трудового“ конґресу... Навіть Готентоти такої льоґіки не видумали — ну й тому довше мали самостійність, ніж ми.

Відколи світ світом ще не було такого смішного закона, аж поки „поступові“ українські націоналісти й соціялісти не видумали його. Не було ще й такої „імпондерабільно“ смішної „фільософії“ націоналізму як Донцова.

Річ ясна й зовсім певна, що Донцов се епіґон, хорий мародер і фільософії й націоналізму. А ум його пригадує розтоптаного червака-медведюха, котрий вється з болю немочі під могутніми коріннями величезного дуба й думає, що він „ще годен“ того дуба „повалити“. Таке а не інакше відношення думки Донцова до могутнього твору Липинського. І ніщо не поможе Донцову виписування про „Донкіхотів“ монархізму і т. п. шишки чи ґулі під самим носом альжирського бея. Не поможе. Бо монархізм се вічна ідея людства, котра так правильно вертає по кождій руїні, щоб будувати, як вертає день по ночі, щоби світити. А смішний буде кождий, хто з донцівським пустим і неморальним націоналізмом хотівби йти в народ, чи радше в „селянство“, бо пролетаріят на думку Донцова „не може“ бути „носієм“ націоналізму...

XV. Коли два говорять „те саме“, то се далеко не те саме. Добре, подумає читач. Алеж ти сам пишеш, що й Липинський поклав в основу будучої української нації волю, хотіння. А Донцов тільки повторив се по нім, як і ріжні інші думки Липинського. Так. Правда. Одначе з одною ріжницею. Донцов повторив „тесаме“, але так, як той чоловік, що прийшов до великого ресторану в чужім краю і не знаючи ні письма, ні мови того краю, сів при столі, при котрім щойно скінчив обід якийсь пан.

Господар ресторану запитав того пана:

— Може ще чого позволите?

— Прошу зубочистки.

— А Ви, Пане? Звернувся господар до того другого чоловіка, котрий щойно сів до обіду.

Той думаючи, що зубочистки се якась потрава, сказав також:

— Прошу зубочистки.

Господар здивувався. Та подумавши, що може тому другому ще від снідання докучає щось за зубами, приніс обидвом патички до чищення зубів, — став і чекає...

Липинський свою дивно глибоку науку в покорі серця й великого духа свого поклав на підставах віри й Церкви Христової. Він вчить весь нарід України, всі без виїмку кляси його, — що „само“ ніщо не зробиться, але треба хотіти мати державу, котра опісля з „народу“ України зробить націю. Вчить правдиво, що не нація творить державу, тільки навпаки — держава творить націю. Вчить на основі величезного знання України в її минувшині й теперішности, що без признання й пошани родового, правного і традиційного Гетьмана свого та без вірности йому неможлива будова української держави й нації.

Дійсність і в минувшині й на наших очах доказала правдивість науки Липинського.

А Донцов навіть не бачить усеї тої знаменитої страви, котру великий працьовник Липинський зібрав з піль Украї-

їни за тисячу літ досвіду праці й побоїв її населення, приготовив і дав як пожиру сучасним синам її. А Донцов, чужий нам духом своїм і тому нерозуміючий навіть спису тих страв, — почувши про зубочистку, кричить, що се власне потрібне „до обіду“ цілому народови. А не треба — каже — ні моралі, ні признаного Голови, ні всіх кляс населення до будови, тільки каже Донцов, треба „волі“ (хотіння) націй до розросту, яку то волю я тут, каже, ставлю (на ст. 165). Хоч пять сторін передтим сам написав, що хто інший „поставив!“

XVI. „Наука“ про щастя ножа і крови. Треба признати, що ніхто ще у нас так „виразно“ не пропаґував „науки“ ножа і крови, як Донцов. І то таки задля самого різунства, „щоб дати себе чути“.

На ст. 171. „Націоналізму“ „вчить“ Донцов „тужити за щастям ножа і крови“... На ст. 175 виписує Донцов за Бенсоном про Ісуса Христа, що Він „гукав“ такі кличі, які мусіли принести для суспільности пролив крови й руїну (!) та „підюджував“ (!) нарід проти голови його і проти представників релігії...

Вже сі місця показують, яка величезна ріжниця між Донцовом і Липинським. А таких місць — богато богато.

Словом — вартість творчости Липинського в порівнанні з вартістю писань Донцова (коли їх взагалі можнаб порівнати) така, як вартість живої людини в порівнанні з її мертвою тіню, котра скаче на всі боки, але ніякого с в о г о життя не має. — (Д. б.).

Осип Назарук.

Памяти о. Ом. Огоновського

Дня 11. с. м. відбулися у Львові святочні сходини Гуртка Студентів Українїстів з приводу 100-ліття уродин пок. о. Омеляна Огоновського, проф. львівського університету. Голова Г. С. У. студ. Яр. Рудницький відкрив сходини витаючи гостей, між котрими були й ученики Покійного. Д-р К. Чехович виголосив реферат на тему: „Літературно-наукова діяльність О. Огоновського“. Він схарактеризував часи, в яких працював О. О., його літературні, наукові твори, особливо „Історію укр. літератури“ в 6 т. та їх значіння для розвитку національної свідомости в Галичині. Відтак мґр Й. Шемлей обговорив наукову діяльність О. О. як мовознавця. Покійний полишив по собі праці з обсягу теорії мовознавства, діялектольоґії, української та польської граматики, видав шкільний підручник укр. граматики, „Слово о полку Ігоревім“ з науковими поясненнями і богато інших праць, що не втратили ще й досі своєї вартости. Сходини замкнув голова Г. С. У. дякуючи прелєґентам і гостям за участь.

Мимо оповіщення в пресі на сі святочні сходини не прибув ніхто з членів Фільольоґічної Секції Наук. Т-ва ім. Шевченка ні також з численних львівських професорів-українїстів. З гостей були: д-р В. Левицький, д-р І. Копач, д-р Ст. Федак, сен. інж. Ю. Павликовський і ін. З української національної преси заступлена була лиш „Н. Зоря“.

„Нова Зоря“ в ч. 1 і 2 з 1933 р. помістила перша довшу статтю про життя й діяльність заслуженого о. проф. О. Огоновського, котрого 100-ліття уродин припадає 3 серпня с. р.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

ДУМКИ ПРО РАСУ

На тлі походу в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

Зміст II.: Який погляд українського народу на справу раси? — Абсолютна мовчанка української інтеліґенції. — Що каже про сю справу сам нарід? — Про глибоку нехіть українського народа до мішанини рас. — Про факти, які се доказують. — Чому так виїмково мало подружих звязків нашого простого народа з Жидами? — Що про се рішає? — Доказ, що про той брак мішаних подруж не рішає ріжниця релігій. — Про ріжку етноґрафічну границю між народами українським і московським і причина того. — Про тяжкий хоробливий стан інтеліґенції. — Чому мішані подружжа між аристократією ріжних націй не доказують її хоробливого стану? — Докази на те, що аристократія в цілій Европі одного кореня. — Чи слушність має сучасний історик Грушевський, чи старий літописець Нестор? — Подібности й ріжниці між нападами парижських ватаг і монґольських орд. — Монолітні постаті наших перших князїв з Рурикового Роду. — Що вийшло з меналіянсу Святослава або де коріння братоубийства Володимира? — Оцінка вартости нашої княжої Династії. — Яке помішання рас добре? — Головні передумовини повстання високих культур. — Деякі поучаючі факти з історії Мексика, Злучених Держав Півн. Америки, Анґлії, Ґреції й Польщі. — Вияснення головної причини нашого культурного занепаду по великій війні. — Що нам загрожує по упадку большевиків?

II.

Якийже погляд нашого народу на важну справу раси і мішаних подруж?

Відки про се довідатися? Не можу собі пригадати ні одного твору українського інтеліґента по обох боках Збруча, Прута або Тиси, в котрім — все одно в якій формі, науковій або повістевій, — булаб представлена думка нашого народа про справу раси і мішаних подруж.

Отже я сягнув до того, що каже сам народ: до його поверх 30.000 приповідок зібраних Франком і виданих Науковим Товариством імени Шевченка у Львові. На моє велике здивування знайшов я в тій збірці мало потрібного до сеї теми, хоч перешукав все під гаслами „рід“ і „діти“ та надармо шукав за гаслами „байструк“, „бенкарт“ і т. п. З виїмком таких доволі поширених народних приповідок на ту тему, як „родом кури чубаті“. Та приповідка простого народа свідчить, що він у своїй фільософії, опертій на обсервації й досвіді, звернув увагу на трівкість спадкових, дідичних, расових появ. А брак більшої скількости приповідок (їх під гаслом „рід“ усего 16+1 в додатках) на ту тему свідчить про недокладність збірки, мимо великої праці, яка в неї вложена.

Коли нема ніякої праці інтеліґента про погляди народа на ту важну справу, коли ніде ніхто не зібрав навіть сирого матеріялу, який в народі істнує на ту тему, то не остає ніщо інше як пригадати собі, що за весь час життя чулося припадково про ту справу з уст народа і яке враження винеслося з його поведення в тій справі.

Мої враження і спостереження такі:

Наш український народ має в собі глибоку нехіть до мішання себе з чужими расами. Се видно з фактів, які кождий може сам провірити кождої хвилі. І так якже мало в нашім народі (під словом „народ“ розумію простий народ, а під словом нарід розумію всі кляси націй) подруж з Жидами. А прецінь наш народ стикається з ними від непамятних часів. А все вони були проворніші й пересічно заможніші від нашого простолюддя, отже виглядалоб, що получення з Жидами повинні бути приманчиві для наших простих людей. А може то Жиди не хотіли лучитися з нашими? Ні, напевно ні. Бо Жиди як раса стара і від тисячеліть зужита міським життям мусять мати і мають тягу до відновлення своєї крови допливом крови свіжої, незужитої. А прецінь як мало, як дуже мало получень між ними і нами в н а р о д і нашім (бо про інтеліґенцію буде мова окремо).

Що тут рішала і рішає нехіть расова а не релігійна (хоч розуміється і релігія має на брак получень вплив), свідчить другий зовсім подібний факт.

Як відомо, етноґрафічна границя між народом українським і московським дуже виразна і різка: хоч оба ті народи мають на тій границі одну віру й оден обряд, але в подружах майже не лучаться з собою. Вже Костомаров запримітив, що на українсько-московській границі оселі одних і других відріжняються від себе так якби ножем врізав. Отже що там ділає відпихаюче? Віра ні, бо вона однакова в одних і других. Соціяльне становище ні, бо воно також однакове. Якась ріжниця в культурі є, але по перше вона між селянством не така знов велика, по друге вона легко моглаб бути вирівнана. Щож остає? А ніщо інше як тільки р а с о в а н е х і т ь. Інстинкт крови говорить: Не лучіться між собою, бо ви з інакшої крови і ваше получення булоб недобре. „Знайся віл з волом а кінь з конем“, як слушно і ясно говорить приповідка нашого народа. Во істину, запряг вола з кобилою не тільки неестетичний, але й до нічого непридатний, бо вони мають інакший стиль, інакший хід, інакший крок. І ніщо так не свідчить про хоробливий стан інтеліґенції як її легкість до мішаних подруж (про причини тої хоробливости інтеліґенції вискажу свої думки пізніше).

Не аристократії, тільки інтеліґенції. Бо висока й найвисша аристократія в цілій Европі, в північній Африці й навіть в частині Азї (від часів хрестоносних походів) — одного походження: того самого що й наша, — „от Варяг“. Се одна, норманська верства, розуміється, менше або більше помішана, але її корінь той сам.

Смішний московський шовінізм, котрий не міг погодитися з думкою, що початок державної орґанізації на більшу міру дали на всій Руси Варяги. Під впливом того московського шовінізму писав і наш Грушевський свої виводи проти варяжської теорії. Тимчасом наш старий побожний літописець мав очевидну слушність і написав правду, що державні орґанізатори Руси прийшли ізза Варяжського Моря.

Що се правда, видно по тім, що Нормани завоювали собі землю не тільки в нас але також на території, котра тепер називається Францією, а відти в р. 1055 здобули собі теперішну Анґлію.

Варяги довгі віки посідали не тільки північне а й полудневе побережжа Балтійського Моря, відки очевидно запускалися в глибину европейського континенту, розуміється переважно ріками, бо в тих часах сухопутних доріг на теперішну міру не було. Навіть вже в нових часах, бо в часах нашого гетьм. Хмельницького, Нормани (а саме Шведи) зорґанізованим способом обсаджували цілу Німеччину, цілу Чехію, цілу Польщу і ще за нашого гетьмана Мазепи, отже в 18 столітті, були в глибині України й перейшли її цілу. І якже можна припустити, що таке енергійне й войовниче племя, про котре з давних давен маємо вісти, що воно було в кождій европейській країні і на кождім европейськім острові аж до Сицилії включно, що на пів тисячеліття перед Колюмбом відкрило Америку і там всадовилося, — як можна припускати, що воно обминало якраз одну тільки Україну! Ту саму Україну, через котру провадив одинокий найкоротший шлях з землі Варягів до Греків, добре знаний Варягам. — (Д. б.).

Збори Т-ва Прихильників Освіти

Дня 10. с. м. відбулися загальні збори Т-ва Прихильників Освіти у Львові при участи 28 старших членів і 102 студентів. Голова т-ва дир. Л. Кульчицький відкрив збори о год. 6.10 вшанувши померших членів: Клима Тополянцького, Маріяна Онишкевича, Філярета Гладиловича та Іллю Кокурудза. Присутні вшановували їх память повставанням з місць. На секретарів голова покликав д-ра Р. Зубика та студ. Волошина. Відтак студ. В. Мілянчук відчитав протокол останніх заг. зборів. Звіт з діяльности Т. П. О. за час від 1. І. до 31. XII .1932 р. здавав студ. Л. Сковронський. Останні заг. збори відбулися 28. V. 1932. Вибраний голова д-р Ст. Дмоховський зрікся головства. Заступав його д-р Старосольський. На надзв. заг. зборах 19. XI. 1932 вибрано головою дир. Л. Кульчицького. На початку 1932 р. було всіх членів Т. П. О. 747, з того 432 старших і 315 студентів. В 1932 р. виступило або утратило право членства 78 старших і 189 студентів. Натомість прибуло нових членів 98, з того 2 старші і 96 студентів. При кінці 1932 р. всіх членів було 578, з того 356 старших і 222 студентів, значить число членів Т. П. О. зменшилося в 1932 р. на 169 осіб. Допоможова діяльність т-ва зосереджена була переважно в Акад. Домі, де мешкало 114—138 студентів за оплатою 6—15 зол. місячно. За 1932/33 р. залягають з заплатою за помешкання на 3158 зол. Харчівня в Акад. Домі видавала денно пересічно 150 обідів і 80 снідань і вечер. Виданно харчів на 38.800.85 зол. Від 40 до 65 студентів мало зниженні обіди, 6 студентів мало харч за заняття в адміністрації Акад. Дому та в харчівні. В студ. читальні в А. Д. було 27 часописів. Удержання її виносило 1.285.66 зол. При Т. П. О. існують фахові кружки: Секція Студенток, Правників, Українистів, Фізиків і Математиків, Географів, Класичних Фільольогів, Природників, Гурток Прихильників Книжки та Укр. Студ. Спортовий Клюб (УССК). Всі ті секції виявляли живу діяльність, виголошували на своїх сходинах відчити і т. д. Особливо рухливий був УССК. Т. П. О. уділило зворотних позичок на суму 1.169 зол., беззворотних 3.681 зол. Роздобування фондів мало трудноші, бо влада не дала дозволу на збірки в 1932 р. Доходи були: членські вкладки 2.365 зол., добровільні датки 3.926.50 зол., субвенції українських установ 2.000 зол., Збірка філії „Просвіти“ в Збаражі 583.24 зол., Субвенції самоуправних установ 760 зол. (магістрати Львів — 600 зол., Перемишль — 100 зол., Рудки — 60 зол.), звороти уділюваних підмог 205 зол., заяви 170 зол., відсотки 190 зол., з інвестиційного фонду 1.297.35 зол., ріжниця курсів 4.72 зол., разом дохід виносив 12.238.45 зол. Видатки: субвенції Акад. Домови 3.158 зол., харчівні для кредитування харчів 5.724 зол., читальні 1.285.66 зол., підмоги для Кружків 66 зол., звороти підмоги 1.169 зол., беззворотні підмоги 3.681 зол., курсор 571.70 зол., кошти адміністрації 893.74 зол., ремунерації урядникам 1900 зол., разом всі видатки 21.624.80 зол. Ріжницю покрито з запасного фонду 10.148 зол. Дохід лишається 762 зол. Реверси з літ 1927—32 виносять 31.687.85 зол. — В імени Контрольної Комісії дир. І. Филипович поставив внесення на уділення абсолюторії уступаючій управі т-ва, що прийнято. Студ. Ст. Мілянич поставив листу Комісії Матки в складі: п. І. Павликовська, рад. Рак, ред. М. Коновалець і студ. Кульчицький і Бойко. Листу прийнято. Підчас нарад Комісії Матки голова відкриває дискусію над звітом. Ніхто не голоситься до голосу. Також ніхто не забирає голосу над евентуаліями. (Цікаво чому, бо були деякі справи до обговорення, як прим. усунення таблиці т-ва „Основа“ з Акад. Дому, що є під управою Т. П. О. та богато інших справ, хочби значний упадок членства в Т. П. О., великий недобір, пройдання резерв з минулих літ, діяльність секцій і т. д.). Відтак рад. Рак іменем Ком. Матки відчитав листу кандидатів до нового виділу. Голова: дир. Л. Кульчицький, члени виділу: дир. Ю. Савчак, о. д-р Конрад, д-р Зубик, студенти: Т. Кульчицький і О. Тюшка. Заступники: інж. А. Мілянич, ред. М. Коновалець, рад. Г. Гладкий і студенти: В. Ольшанецький, Стефа Федорчаківна. Рев. Комісія: дир. Филипович, дир. Маґаляс, студ. Ст. Гела, заступники: о. Калитанюк, п. Тимінська, студ. Г. Репляньский. Мировий Суд: надрадн. М. Каратницький, д-р К. Паньківський, дир. К. Малицька і студ. Т. Гавцький. Дир. Л. Кульчицький резигнує з головства. Головою вибрано одноголосно дир. Ю. Савчака. Дир. Л. Кульчицького вибрано до Мирового Суду. Листа Ком. Матки перейшла одноголосно з виїмком п. Федорчаківної. П. Павликовська уважая, що до виділу треба вибрати кандидатку Секції Студенток при Т. П. О., якою є п. Стефа Федорчак. Натомість студ. Бородиевичівна предкладає до виділу від студенток п. Марту Коренець, що є членом Секції Студенток і Кружка ім. Лесі Українки при Т-ві ім. П. Могили.

(Наші студентки у Львові поділилися на дві групи: велика більшість належить до Секції Студенток, кільканацять до Кружка ім. Л. Українки. Секція Студенток більше поміркована, Кружок ім. Л. Українки більше націоналістичний). З сего приводу вивязується дволодинна (!) дискусія. П. І. Павликовська, рад. Рак, о. Конрад, рад. Конач, д-р Старосольський переконують безуспішно студентів, що повинні вибрати кандидатку Секції Студенток. На те більшість студентства заявляє, що рішить голосування і нема що говорити. В голосуванні за п. Федорчаківною є около 30 студентських голосів, за п. Коренцівною около 70 голосів. З того приводу этолошують уступлення з виділу: п. І. Павликовська, о. Конрад, дир. Ю. Савчак, д-р Зубик і дир. Л. Кульчицький. Тому що вже пізна пора, продовження заг. зборів відложено до середи 14. с. м. на год. 6 веч. (салля „Бесіди“).

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

Положено основний камінь

під найбільшу катол. катедру в Анґлії.

В Зелений Понеділок, при незвичайно гарній погоді відбулося в Ліверпулу (в Анґлії) величаве свято, яке зібрало біля 30 тисяч вірних-католиків з Анґлії, заложення угольного каменя під католицьку катедру, найбільшу в цілій Англії. Вже від години осьмої рано почали сходитися тисячі народу перед великий олтар на вільній площі, на якій мають будувати катедру. Перед церемонією посвячення заповіджено меґафонами дозвіл архиепископа Давнея, що мущини можуть і підчас відправи бути з накритою головою, а жінки сидіти, бо спека палила така, якої від десятків років не памятали в Анґлії на Зелені Свята. Почала надходити процесія. Самих священиків та монахів було біля тисячі. Коли надійшов під бальдахімом папський леґат, кардинал Мек Рорі, голосним та радісним привітанням не було кінця. Він проходив поміж радіючі маси та благословив дорогою зібраний нарід. Посвячення угольного каменя доконав архиепископ Ліверпулу, покропивши свяченою водою та відправивши відповідний молебен. Цей камінь з чистого мармору (спроваджений з Італії, з Монте Альтіясіно) важить 140 фунтів. Його вложено після посвячення в ґранітову підставу, під яку поставлено теперішні монети Анґлії та Ватикану. Коли почалася церемонія, перелетів над зібраними масами дуже низько літак в папських красках. Він обкружляв престол і перед троном папського леґата скинув легкопад ясно-голубої краски. До цього легкопада був причеплений привіт для Його Еміненції. В церемонії взяло участь 40 архиепископів та епископів і біля тисячі священиків. Від властей міста був присутній посадник Ліверпулу та кількох посадників північних міст.. Між гостями було богато визначних осіб, як Вайкавнт (віцеґраф) Фіц Елан, лорд Гауард оф Ґлоссоп та другі. Кошти будови катедри обчислені на приблизно 3 міліони фунтів штерлінґів. Катедра має символізувати відродження католицизму в Анґлії. — (К).

Пер Ль'Ерміт

Комуніст батько і перше св. Причастя

Він, комуністичний батько, не був за першим св. Причастям. Воно було для нього „перестаріла річ“, що належала до пережитої системи. Лише його жінка твердо обстоювала за тим. Але тому що він не хотів справляти ніяких прикростей своїй „буржуазній“ жінці вже задля її ослаблених нервів, позволив великодушно свому малому Івасеви ходити на науку катехізму та приступити до першого св. Причастя. Одначе з найбільшою певністю заявив: „Я при тім не буду!“ В глибині душі сподівався, що його син, син червоного, буде за червоний для „буржуазної“ науки катехізму, що він може заложить там „совіт учеників“ і длятого відішлють його знов до дому. Але так не сталося. Син був „заражений“ „буржуазною“ кровю: він слухав науки катехізму правильно і з великим зацікавленням! Одного вечера одержав він при розділі надгород навіть гарний образ малої Тереси й подобу Серця Ісусового. Наш комуніст оглядав ті „останні сліди забобону, що вже кінчиться“, як оглядається якийсь кремінь або якусь людську долішну щоку з долини Неандру. — „Бідний Івасю, отже ти віриш у всі ті байочки!“ — „Алеж отче, мала сестра Тереса се ніяка байочка! Вона дійсно жила і ще жие; бо вона в небі і робить добро для землі...“ — „А святе... як ти сказав?“ — „Святе Серце Ісуса? — „Так, святе Серце Ісуса... Щож се знов за історія?“ — „Святе Серце Ісуса се Христос, що нас любить“. — „Бідний хлопче! Якими дурницями наповняють твій мозок... Розуміється, з огляду на твою матір!“

Коли підчас днів духових вправ, що попереджали св. Причастя, малий Івась був надзвичайно чемний, ввічливий і скромний, подумав комуніст, не кажучи нічого про те своїй жінці, що се його совітський обовязок, прослідити справу близше. Внаслідок того пішов він до церкви на кінцеві сходини дітей, що приступали до св. Причастя. Без сумніву парох буде там вистрілювати свої останні патрони. І він бачитиме, яку давку релігії, т. зн. опія для народу, увіллється в діточі мозки. Церква була вщерть переповнена. Там були буржуї і пролетарі. „Визискувачі“ та „визискувані“. Дами з благородного товариства і жінки робітників, жовніри й офіцири. Особлива річ! Здавалося, що всі чудесно розумілися й зовсім забули про клясову боротьбу, котра прецінь становить першу догму червоного „вірую“, „вірую“ будуччини... Парох виглядав на бадьорого чоловіка, але знаємо ми тих бадьорих парохів! Він говорив до дітей і нагло — комуніст нащурив оба вуха. Він почув таке: „Мої любі діти! Ще одна ніч і засвитає ранок першого св. Причастя. Почуття, яке мусить запанувати передтим у ваших душах, се величезна вдячність тим всім, що вас приготовили до сего дня. Вдячність Богу, вдячність вашим душпастирям, вдячність вашим родичам; домашне мешкання, се прецінь рід церкви; перший престіл дитини се коліна її матери. Якже я дякую приявним батькам родини, що прийшли на се свято! Вас діти, благословлю з цілого мого серця, але я не хочу вас сам благословити. Взиваю всіх ваших батьків, разом зі мною піднести руку над вашими головами; бо благословенство батька від перших століть світової історії се запорука для душі дитини...“

Потім душпастир підніс руку благословлячи і з повною однозгідністю зробили се всі приявні батьки. Комуніст був зворушений. Піднеси свою руку! казав йому приказуючий голос в його нутрі. Се буде нещастя для твоєї дитини, коли ти її не поблагословиш!

Отже він підніс руку.... Коли тепер Бог не поблагословить його дитини, то принайменше не длятого, що він не підніс своєї руки над хлопчиком. В тій хвилі обтер він рукавом слезу, дурну слезу, що мала капнути на його бороду.

Якже його жінка була здивована, коли комуністичний муж сказав їй шорстким голосом: „Чи мій святочний одяг в порядку?“ — „Твій святочний одяг?“ — Так... — „Що наміряєш?“ — „Та... на завтра!“ — „Ти підеш разом?“ — „Так, я йду туди!“

Тоді поцілувала його жінка повна вдячности і щастя.

Пийте знамените ЛЬВІВСЬКЕ ПИВО!

Зїзд „Рідної Школи“

12) Що до цього вжию кількох прикладів. Як замітив п. Секретар Тов-а у своєму звіті, в Нью-Йорку відбулося величаве юв. святе в честь „Р. Ш.“, організоване при моїй чинній співучасти. Це свято дало 1.600 дол. чистого доходу. Тому що Комітет становили близькі співпрацівники „Обєднання“, вони передали весь дохід „Обєднанню“, яке зі свого боку переслало ті проші що до цента. В Гемтремку відбулося моїми заходами і з моєю участю також свято, в наслїдок якого зібрали для „Р. Ш.“ 380 дол. і переслали їх через Екск. Митрополита. Маю сміливість твердити, що в таких приходах була також моя заслуга, таксамо, як і в таких, коли комітетові передавали гроші на мої руки, але просили, щоб я передав їх до „Обєднання“. Коли мене питали, куди передавати проші, я відповідав: Куди хочете, щоби тільки багато і швидко. Ш. делеґат замітив був, що видаток на канцелярійні прибори (72 дол.) високий. Признаюся, що я сам здивувався його висотою. Тепер маю рахунки в руках і зауважую, що книговодство „Р. Ш.“ стягнуло до купи кілька поважних видатків, які властиво до канцелярійного приладдя не належать, як напр. за переїзд фільми „Р. Ш.“, кліші, печатка то що, а самі канц. видатки виносили заледви 30 дол. на цілий рік. Замічу зрештою, що доляр тільки в нас така величина. Могласи ще тільки заходити квестія мого удержання в Америці, але цю справу вже полишаю в цілости Зїздові. — З огляду на вияснення члена Контрольної Комісії і наведені пояснення п. Яєінчука Зат. Зїзд затвердив всі рахунки одноголосно й удїлив абсолюторію уступаючій Головній Управі. — По виборі рад. І. Кокорудза головою Р. Ш. через аклямацію вибрано делеґацію зїзду до недужого радника з привітом і побажанням скорого повороту до здоровля. Відтак приступлено до вибору членів Гол. Управи. п. К. Малицька поставила внесення, щоби на місце дир. Дворяна вибрано до Гол. Управи проф. Данища як представника Станиславівщини. Внесення принято. — студ. Романюк: Вношу, щоби з членів Гол. Управи вилучити п. Кузьмовича, бо він як редактор політичного органу заанґажований політично і не має популярности серед громадянства. — Ред. Целевич: Ті два аргументи п. Романюка смішні. Чейже політично заанґажований також д-р Коновалець як редактор „Нового Часу“, політично заанґажований також і сам внескодавець як співробітник „Нашого Клича“. А що до популярности або непопулярности то ще не винайшли такої міри чи ваги, якою можнаби ствердити, хто більше а хто менше популярний. — сен. Троян: Я дуже цінную розмах молоді. Булоб навіть зле, колиб його не було і колиб на зборах не було опозиції. Та авторитет в нас мусить бути пошанований, мусить бути теж цінене фахове знання. Якіж ви маєте конкретні закиди проти дир. Кузьмовича? Кажіть! Як ви з такими поличами смієте проти нас виступати? Не зі всім треба виходити на верх! Прошу нас не ображати! Це некультурно! — студ. Штикало: Коли нашого внесення щодо вилучення п. Кузьмовича з листи кандидатів на членів Гол. Управи не узгляднено, то ми, студенти, ставимо вотум сепаратум. П. Кузьмович як голов. редактор „Мети“ образив студентство, бо дозволив на поміщення в „Меті“ статті Кучабського п. з.: „Без керми і вітрил“. В тій статті є також денунціяція на д-ра Донцова. — Дир. Кузьмович: І ви, інтеліґентний чоловік, таке говорите? Колиб ви уважно цю статтю прочитали, то не говорилиб цього! Супроти такого поступування пп. студентів вибору не приймаю й узалежнюю його від своїх політичних чинників. — Ред. Целевич: Так як студенти справи ставити не можна! Студенти ще гірше ображають старших своїми безпідставними закидами, одначе ті не ображаються. І слушно, бо се політична боротьба. — Д-р Росляк: Ставлю внесення, щоби над кандидатурами пп. дир. Кузьмовича і проф. Данища голосувати окремо. Внесення принято. Кандидатури пп. Данища і Кузьмовича перейшли більшістю. Проти вибору дир. Кузьмовича голосувало 47 присутних. Прочих вибрано одноголосно. (Склад нововибраної Головної Управи подали ми в 29 ч. „Нової Зорі“). — Відтак відчитано й ухвалено резолюції зїзду в організаційних і шкільних справах. До тих резолюцій студ. Штикало зложив отсю заяву: Від студентства домагаюся, щоби запротоколовано, що студенти голосували проти резолюцій. — У внесках і запитах усталено, що річна вкладка до „Р. Ш.“ виносить 2 зол. Робітники, ученики і студенти платять по 1 зол. Збори закрив предсідник о год. 7.30 веч.

Битва на кладовищі

„Українське торжество“.

Під такими наголовками паризька преса пише ось що: „На днях у Львові відбулося відкриття памятника на могилі українського поета Івана Франка. Торжества зачалися і скінчилися скандалом. Члени тайної української військової організації не хотіли пустити на кладовище членів іншої української організації „Луг“ і забарикадували вхід на кладовище. Відбулася формальна битва. Билися палицями й боксерами. Вкінці „Луговики“ взяли барикаду приступом. Та потім коло дому, де міститься „Луг“, прийшло до другої бійки. Богатьох побитих відвезли до лічниці. В обох випадках поліція з трудом завела порядок, увязнивши найзавзятіших забіяк“. — Так представляють за кордоном відомі події у Львові при відкритті нагробника Франка. Привід до роблення нам такої опінії за кордоном дали вихованки націоналізму і ще нераз дадуть.

У визвольних змаганнях народу найвизначнішу ролю відграє незалежна й матеріяльно-забезпечена інтеліґенція. — Тому сільська і міська молодь повинна вступати на науку до фахових шкіл: ремісничо-промислових, технічних, торговельних, рільничо-технічних, молочарських, кооперативних і др. Український народ потребує якнайбільше кваліфікованих спеціялістів!

Лікарський фейлетон

КУРЕННЯ

Як від нього вилічитися.

Відзвичаєння від курення се передовсім річ зелізної волі. Можна позволити, щоб сильний курець яких 3 або 4 дні курив одну папіроску або циґаро менше аж доки не дійде до якогось мінімум. Тільки він мусить мати потрібну до того енерґію. Та здається, се таки мудріше, нараз перечеркнути минувшину, ніж відзвичаюватися постепенно. Також полокання горла й уст розчином ляпісу 1/10 до 1/2 про міллє обриджує курення. Також інекції транспульміну повинні ділати в напрямі відзвичаєння. Поєдинчу але добру методу подає д-р Робічек. Коли почуваємо охоту курити, треба зачати ґімнастику віддихання наступаючу пять разів по собі: робиться як найглибший вдих, потім енерґічний видих і тепер слідує довша перерва у віддиханні. Сей спосіб ґімнастики покопує наліг курення. Сей спосіб відзвичаєння від курення скріпляється частими малими перекусками між порами їдження зі спеціяльним узглядненням сухих, солених і квасних потрав. — (З німецького).

Протижидівські розруxи у Відні

ЖАТ доносить з Відня: В ріжних точках міста кинено бомби перед жидівськими крамницями і редакціями часописів, котрі гітлерівці уважають жидівськими. В виставових вікнах „Вінер Таґбляту“ і „Таґу“ вибито шиби. Є ранені й убиті. Вся поліція змобілізована. Вулицями Відня йдуть численні патрулі.

ХТО НЕ ВІДНОВЛЯЄ ВЧАС ПЕРЕДПЛАТИ, РУЙНУЄ СВОЮ ПРЕСУ.

Українська Захоронка у Львові

2) Касовий звіт здавала п. Филипович-чева. Доходів у звітовому році мала Українська Захоронка 25.249.93 зол. На ці доходи складалися: членські вкладки імпрези, збірки, оплати за дітей, чинші з реальностей і т. п. Розходів було 25.451.64 зол. Дискусія над звітами: дир. Заячківський: Діяльність видїлу т-ва така ріжнородна і повна посвяти для нашої найвідпішої дітвори та її збереження перед вимародовленням, що тут нема що критикувати. Особливо голові т-ва пані Раковій належиться спеціяльна подяка за її жертвенну працю. Хіба тробаби ще зауважити, що того рода товариство за 30 літ істнування повинно мати більше членів ніж 478. — п. Ревюк: Вношу, щоби статутову комісію для зміни статуту т-ва вибрав видїл а не Загальні Збори, бо Загальні Збори можуть вибрати людей принадкових і таких, що тими справами не мають часу або не схочуть займатися. — дир. С. Федак: Стаялю внесення, щоби Загальні Збори уповажнили новий видїл видати поклик до громадянства в справі фінансової піддержки акції закладання півосель. — п. Ракова: Вповні приєднуюся до внесення п. дир. Федака. Ся справа дуже важна. У Львові є 16 польських і 12 жидівських півосель, а нашої нема ні одної! Мене питали з жидівських кругів, чому ми не закладаємо українських півосель. І що я мала їм сказати? Прошу всіх громадян, щоби допомогли фінансово і морально в акції закладання півосель, але масово. Ми мусимо знайти приміщення не для 600 дітей, але для 3000. — п. Н...: Чи видїл робив заходи біля заснування Захоронки на Янівським? Там є льокаль вільний по промисловій школі. — пані Ракова: Ми пробували заложити Захоронку і на Янівським, одначе там зголосилося лише 16 дітей. Сего за мало. Щоби Захоронка рентувалася, треба 150 дітей. Льокаль, про котрий пані говорять, в невигідним місці, тому так мало дітей зголосилося. — о. Лада: Я всеж таки бувби за тим, щоби щераз попробувати заложити на Янівським Захоронку, бо наше населення там заледбане під оглядом церковним. Костел є близько, а до церкви мешканцям Янівського далеко ходити, бо аж до св. Юра. — п. Ракова: Захоронки всюди потрібні. Одначе льокаль мусить бути в відповідним місці і заінтересоване населення мусить само зложити певне мінімум фондів. Не лише на Янівським потрібна Захоронка. Захоронок треба ще й на Вульці, Сигнівці і Богданівці, але щож — на це потрібні фонди а їх наше населення тих околиць не в силі зложити. — На тім дискусію замкнено. Уступаючому видїлові уділено абсолюторію. — Внески і запити: Дир. Л. Кульчицький: Треба на членів товариства наложити обовязок, щоби повели пропаґанду за приєднуванням як найбільше нових членів для Т-ва Українська Захоронка. — п. Рішлева: Ідею закладання Захоронок мусимо поширити так як ідею Рідної Школи. Бо Захоронки се підбудова Рідної Школи. Вони сповняють не менше важну ролю від Рідної Школи. Тільки для цеї праці в нас нема ще належного зрозуміння. Всі установи, які уряджують ріжні імпрези, повинні частину доходу призначувати на Українську Захоронку. Я урядкувала відчити для дівчат з „Будучности“ про значіння Захоронок і знайшла серед них несподіване зрозуміння і навіть захоплення цею справою. Ми мусимо цею справою заінтересувати наше громадянство від поверхів до сутерин. — Відтак на внесення комісії матки Збори вибрали видїл у такому складі: головою знов вибрано п. Раковну. Члени видїлу пані: Раковська Любов, Донцова Марія, Павликовська Ірина, Филипович-чева, Роздольська, Мудракова, Мечникова, Городиська, Лончинова, Дмоховська, Федева, Левицька Ольга, Капустякова, Левицька Люся, Юзичева, Нагірна. Контрольна Комісія пані: Кульчицька, Федакова, Кміцікевичева, Назарева. На сім Збори закінчено. Опісля відбулося льосування премій для членів і чайний вечір.

На се хосенне товариство звертаємо увагу нашого громадянства і закликаємо до моральної й матеріяльної піддержки його. Праця Т-ва Українська Захоронка хоч може не кидається в вічі, одначе наслідки її тривалі. Воно для оборони нашого стану посідання по містах і селах просто необхідне. Захоронки повинні повставати всюди по містах і селах, а головно там, де напі діти загрожені релігійно і національно. Вказівки, як закладати Захоронки і як їх вести, дасть видїл Т-ва Українська Захоронка, Львів, ул. Руська ч. 3. — Ред.

Народ ніколи не править. (В. Липинський).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

150-ліття Духовної Семинарії у Львові. Другого дня Зелених Свят зачався ювилейний 150-ий рік істнування львівської Духовної Семинарії. З нею звязана історія Галицької Землі за час останних 150 літ. Відси вийшла „Руська Трійця", М. Шашкевич, Я. Головацький і І. Вагилевич та тисячі священиків, що розбудили галицьке селянство до нового релігійного та національного життя. Преосв. Никита Будка відправив Архіерейську Службу Божу в сослуженні оо. професорів Духовної Академії, в приявности численного духовенства, професорів Д. А. та всіх богословів. ВПреосв. Митрополит виголосив відповідну проповідь про значіння і ролю Духовної Академії для Церкви та нашого народу. Відтак відбулася спільна фотографія в огороді.

У звязку з появою „Пастирського листа" Преосвященого Григорія Хомишина, Епископа Станиславівського п. н. „Про грозу духової руїни" та поміщеним в „Новій Зорі "з дня 4. травня ц. р. спростуванням, підписаним пропов. М. Жураковським як керманичем місії, В. Боровським як секретарем місії як також Місійним і Виконавчим Зарядом Пресвитерії Союзу Укр. Євanг. Реформ. Громад, де вище наведені евангелики простують місця наведені в „Пастирському листі" а саме щодо практик при Господній Вечері і щодо злуки з польським евангельським костелом у Варшаві, пишуть нам: Неправдою є, що всі евангельські реформовані проповідники до Господньої Вечері уживали вина і присного хліба, — а правдою є, що з декотрих еванг. груп проповідники причащали при Господній Вечері вином і сабашовими булками, замісць присного хліба, закупленими у коршмі, як це мало місце в селі Молодятині дня 19. серпня 1931 р. на 4-літнім ювілею, уладженім з нагоди посвячення молитовного дому, де були присутні проповідники: П. Чінгірей Крат, М. Жураковський, П. Яремко, В. Демчишин, Яр. Гаванський, Дм. Хомяк, а крім них були і члени Виконавчого і Місійного Заряду: Іван Винничук з Воскресінець, тепер. голова Пресвитерії та Роман Кваснюк, заступник голови, отже ті самі, що тепер пишуть „спростування". Подібних случаїв було більше, бо звичайно так практикувалося, — що в разі потреби можемо доказати. А дальше правдою є, що знова проповідники іншої евангельської конфесії як пр. (пропускаємо) причащали горілкою бонгу і булкою з родзинками, як рівнож уживали перфуми, рицинусу і тим подібне практикували при мируванню і хрещенню. Дальше твердимо, що правдою є, що часть евангельських проповідників а саме укр. ев. реф. проповідники: Павло Ч. Крат, Микола Жураковський, Петро Яремко, Лев Бучак злучилися з польським евангельським Костелом у Варшаві, — і не поможуть тут ніякі викрути, вибріхування та виправдування себе, а доказом нехай послужить часопис „Jednota" Organ Polskiego Kościoła Ewang. Reform w Warszawie, ч. 8—9, котрий то часопис радіючи перший подав вістку про сей акцес і вслід за ним передрукувала цю вістку і заговорила про сей акцес українська національна преса, денники і тижневики. — До цих справ ще повернемо.

Про майбутне греко-католицьке епископство для Лемківщини пише „Ілюстровани Курер Цодзенни", що його епископ буде апостольським вікарієм, залежним безпосередно від Ватикану і що в Сяноці не буде ні духовної семинарії, ні капітули.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ почалися репресії проти української партійної большевицької преси за „протипартійне становище до вказівок Центр. Ком. Всесоюзної Комуніст. Партії". Воно проявилося в тім, що деякі органи преси не поміщували телеґрам ЦК ВКП(б) або поміщували їх зі спізненням. („Ізвестія" з 30 травня б .р.).

СТАНОВИЩЕ ПОЛЬЩІ супроти парафованого пакту 4-ох дальше неприхильне. Міністр загран. справ Бек заявив представникові ПАТ-а, що постанови того пакту загальникові, всі постанови пакту що посередно і безпосередно доторкалиб Польщі, не обовязують її та що введення в життя сего договору спричинить крізу Союза Народів.

НІМЕЦЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ЕПИСКОПИ оповістили пастирський лист. В нім одобрюють стремління і цілі заграничної політики Гітлера, підкреслюючи, що Німечина мусить заняти в світі таке становище, яке належиться їй ізза чисельности її населення і культурної місії (ПАТ).

В НІМЕЧЧИНІ заключення договору 4-ох приняли з радістю. Гітлерівська преса називає цей пакт найважнішим, який заключено від часу війни. Головне його значіння для Німеччини в тім, що Німеччина допущена до „чвірки великих", які рішатимуть в европейській політиці.

ПІВУРЯДОВА ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ПРЕСА пише, що супроти ґарантій, які дала Франція, договір 4-ох великодержав не є небезпечний ні для Польщі ні для Малої Антанти.

ФРАНЦУЗЬКА ПАЛАТА ПОСЛІВ одобрила договір 4-ох й уповажнила правительство підписати сей договір у відповіднім часі.

В ПАРИЖІ відбулася конференція французько-анґлійсько-американська, яка мала на цілі ратувати розбройну конференцію перед остаточною невдачею.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ЧАСОПИС „Івнінґ Стандард" називає пакт 4-ох „ошукою 4-ох держав" й актом гіпокризії.

В МОСКВІ договір 4-ох викликав як найгірше враження (ПАТ).

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" доносить, що російські монархісти в Німеччині створили національно-соціялістичний (гітлерівський) союз. В тім союзі живу участь беруть балтійські Німці з фон Розенберґом на чолі. Орґан союза „Новое Слово" виходить з фінансовою підмогою Гітлера.

ПРЕЗИДЕНТ РОСВЕЛТ заявив, що парафований договір 4-ох великодержав мусить причинитися до вдержання мира і до успіху конференцій лондонської та женевської. (ПАТ).

МАНДЖУРІЯ згодилася вести переговори з СССР в справі купна східно-китайської зелізниці. Колиб большевики згодилися переговорювати з Манджурією в тій справі, тимсамим призналиб сю державу, що означалоб їх капітуляцію.

ПОДЯКА

У своїм і моїх дітей імени почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ" у Львові за виплачення без зайвих труднощів обезпечення по моїм бл. п. мужі Льві Рудницькім. Скоре й акуратне виплачення обезпечення уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ" у Львові найширшим кругам української суспільности.

Станиславів, дня 3 червня 1933.

Марія Рудницька.

НОВИНКИ

Процесійні походи підчас Зелених Свят на цвинтарі відбулися м. і. в Сколім, Станиславові, Тернополі і Городку. На могилах поляглих у Сколім відправили панахиду 4 священики. По панахиді молодь і старше громадянство, коли відійшла процесія, співали стрілецькі пісні. Поліція увязнила 16 осіб з молоді. — В Станиславові в честь поляглих героїв відправлено панахиду з проповідю вже в Зелену Суботу. В неділю рано відбулася Академія в честь Невідомого Стрільця. По полудні пішов похід на цвинтар з процесіями всіх 4-ох церков. В процесії взяло участь 13 священиків з о. кан. Лободичем на чолі. Учасників було коло 5.000 осіб .— Дуже гарно випав теж похід на цвинтар в Тернополі. Крім процесій з тернопільських церков взяли участь також процесії з найближших сіл. Священиків було в поході 11. Всіх учасників нараховують кілька тисяч. — В Городку теж похід на цвинтар випав дуже величаво. Поліція сконфіскувала терновий вінець з тризубом.

В часі Зелених Свят у Львові зібрано на Янівськім і Личаківськім цвинтарях 1.477.44 зол. на упорядкування стрілецьких могил на Янівськім цвинтарі.

Аґенція „Всхуд" подала була вістку, що підчас демонстрацій другого дня Зелених Свят на личаківськім цвинтарі у Львові також богослови гр. катол. духовної семинарії у Львові кидали до поліції камінням. Ректор семинарії о. д-р Сліпий заявив представникові аґенції „Всхуд", що по переведенні доходжень переконався, що твердження тої аґенції не відповідає дійсності. Натомість аґенція „Всхуд" твердить, що її інформації походять з достовірних жерел.

На цвинтарі в Станиславові підчас панахиди за поляглих комуністи розкинули летючки. Наші люди летючки на місці подерли.

За ексцеси на личаківськім цвинтарі підчас відслонення нагробника Івана Франка та підчас Зелених Свят поліція увязнила: Штикала Д, Явнича Вол., Пришляка Гр., Маційовського Вол., Данилова Вас., Смаля Вол., Бернадського, Яворського Ор., Лапчука Ор., Старосольського Ігора, Шухевича Ю., Логазу Р., Луцева Р., Маланчука Р., Горницького М. Криська Б., Мирона Д., інж. Чепіля В., Господаренко Марію, Величка Д., Волоса О., Пиндюка В., Голика М., Мартина М., Бронеца І. З них кількох випущено.

В часі авантур на личаківськім цвинтарі в дні відслонення памятника на гробі Івана Франка дістав серцеву атаку аспірант поліції Луковский. Атака наступила наслідком зденервування підчас ліквідації тих авантур. Перевезений з цвинтаря до шпиталя Луковский по кількох днях помер.

Українці з Ню-Йорку взяли участь в нюйоркських ігрищах, на котрих виступало 15 національних груп.

Ощадностеві вклади в П. К. О. в місяці травні 1933 р. В місяці травні ощадностеві вклади як і число ощаджуючих в П. К. О. виказують дальший поважний зріст. Ощадностеві вклади зросли на 3,266.624 зол., осягаючи дня 31. травня 1933 р. стан 417,546.321 зол., а разом з вкладами ,що походять з вальоризації давних маркових вкладів 445 міл. 383.928 зол. Рівночасно зі зростом ощадностевих вкладів зросло в тім часі число ощаджуючих в П. К. О. В часі місяця травня П. К. О. видала 21.071 нових ощадностевих книжочок, осягаючи в часі 31. V. 1933 р. загальне число 996.141 книжочок, а разом з книжочками, що походять з вальоризації, 1 міл. 031.305 книжочок.

Влада дозволила поставити памятник в Млинах (Яворівщина) на могилі о. М. Вербицького, компоніста нашого національного гимну. На дозвіл треба було ждати кілька літ. Святочне відкриття памятника приготовляє комітет на половину липня бр.

Нагробник Денисови Січинському постановило збудувати на станиславівському цвинтарі т-во „Станиславівський Боян“. Він коштуватиме 3.000 зл,. які повинні зібрати наші хори.

Україна—Ревера 4 : 2 (2 : 1). Львівська дружина копаного мяча „Україна“ перемогла заслужено польську станиславівську „Реверу“ в змаганнях за мистецтво А-кляси.

Самоходові перегони у Львові відбулися без нещасливих випадків, хоч траса була слизька від дощу і їздило рівночасно 18 самоходів. В перегонах брали участь Австрійці, Французи, Італійці, Норвежці, Шведи, Фінляндці, Чехи, Румуни та Мадяри. Між ними три жінки: п. Ітіе, Французка, гр. Орсіні, Італійка та гр. Козьмянова, Полька. Перші надгороди здобули в категорії більших возів Бернстад, Норвежець, в категорії менших возів Вейрон, Француз.

На місце незатверджених ректорів львівської політехніки й університету проф. Ломніцкого і Хлямтача вибрано ректорами д-ра О. Надольского на політехніці і д-ра Генриха Гальбана на університеті.

На смерть засудив доразовий суд в Чорткові молодого хлопця з Кудринець борщівського повіту Василя Ярового і на 10 літ тюрми Йосифа Ткачука за шпіонажу.

Влада увязнила 5 селян зі Звиняча (Чортківщина) в віці 18—22 літ під замітом приналежности до ОУН, та одного селянина в Тудорова й одного з Романівки.

Італійський страйк уладили кельнери новоосновaного українського кооперативного ресторану „Вітаміна“ у Львові за те, що їх відправили зі служби. Вже від кількох днів кельнери, спровадивши своїх товаришів по фаху, переважно Жидів, приходять до ресторану, займають усі столи та сидять через усю обідову пору, не допускаючи гостей до столів.

Безробітні „Оборонци Львова“ урядили голодівку, щоби тим змусити владу дати їм посади. Голодівка тривала 5 днів. Віцепрезидент Львова особисто відвідав голодуючих й обіцяв, що міські установи дадуть їм посади до двох місяців.

„Жіночий Світ“ орган „Союзу Українок“ в Америці, почав появлятися в Пітсбургу під редакцією п .Марії Бек.

Стара Австрія відживає. У Відні відбулася 11 с. м. перший раз від 1918 р. зміна варти в мундурах давної цісарсько-королівської армії. Тисячні маси Віденців витали оваційно жовнірів.

Гітлерівський спосіб на лихварів. В однім провінціяльнім місті Німеччини 4 гітлерівці виволікли лихваря в дому і з таблицею „Я лихвар і пявка“ обводили по місті. Сей лихвар брав відсотки від бідаків у висоті 80 проц. річно.

В Німеччині увязнено 76 комуністів. Підчас ревізії знайдено богато зброї, м. і. машиновий кріс.

Велика спека запанувала на східнім побережжі Америки. У Вашинґтоні спека доходить до 48° Цельзія. В Ню-Йорку до 45. Від спеки вмерло досі понад 100 осіб.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Промова короля Вел. Британії Юрія V. на світовій економічній конференції в Лондоні мала такий зміст: В сих часах загальної кризи витаю панів на анґлійській землі з почуттям глибокої відповідальности. Думаю, що се перший раз в історії монарх президіює на отворенні конференції всіх націй світа. Вірю, що се наше спільне змагання доведе до корисних вислідів. Сердечно витаю представників тих націй, що належать до Союзу Народів і тих, що не належать. (Останних є 10 на всіх 67). — По французьки: З найглибшим зворушенням дивлюся на сі достойні великі й численні збори, котрі репрезентують ще більші концепції і в котрих тепер містяться надії та бажання цілого світа. Бо тепер цілий світ в стані непокою. Отже вас жде велике завдання, котрого не можна виконати без доброї волі й охоти до співпраці. (Дальше знов по анґлійськи). Постійно зростаюче число безробітних становить для мене предмет великої журби подібно як для всіх присутних. Отже взиваю вас всіх до щирої співпраці. Підчеркую, що природні богацтва світа далекі до вичерпання й що людина має потрібні здібности для використання їх. Є властиво надмір продукції, котрий створив нові проблеми і рівночасно потвердив взаїмну залежність народів від себе. Тепер надійшла пора показати добру волю службі людства. Нехай же ся конференція створить людству добробут, поступ і лад. — Настрій на конференції назагал песимістичний. Доляр дальше паде. Французи грозять санкціями Німеччині на випадок колиб Німці дальше маніпулювали облігаціями позичок Дейвіса й Юнґа. Одначе є також оптимістичні голоси.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр в прив. оборотах 7.24—7.27 зол.; золотий доляр 9.18—9.22; канад. доляр 6.55—6.65; нім. марка 2; 100 чесь. корон 24.50—25; 100 фр. франків 35—35.20 зол.

ЗБІЖЖЯ: Підволочиська: пшениця двірська 31.50—32.50; пшениця селянська 29.25—30.75; жито двір. 16.75—17; жито сел. 16—16.50; ячмінь двір. 13.75—14.25; ячмінь на мливо 11.50—13; овес 13.75—14.25; кукурудза 13.75—14.25; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 17—20; фасоля краса 12—13; горох пів Вікторія 18—20; горох пільний 14—16; гречка 38—40; лен 38—40; лубін синій 8—8.25; просо 15—15.50; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; гречані крупи 24—26; макух льн. 17—18; ґрис жит. 7.75—7.50; ґрис пшен. 7—7.25 зол.; Львів: пшениця двір. 33—33.50; пшениця сел. 30.75—31.25; жито двір. 18.25—18.50; жито сел. 17.50—18; ячмінь 10—10.50; ячмінні крупи ґрубші 24—26; пшоно 32—34; мука пшен. люксусова 61.50—62; мука пшен. 65 проц. 46—47; мука житна тип урядовий 32—32.50; ґрис жит. 8.75—9; ґрис пшен. 9.25—9.50 зол. Тенденція звишкова, рух оживлений.

Посмертні згадки

† о. мітрат Александер Лешкович Бачинський, Апостольський Протонотар, Домовий Пралат Його Святости Папи Римського, відзначений Папським Хрестом „Про Еклезія ет Понтіфіце“, Архипресвітер і б. Препозит Митрополичої Капітули, б. Ґенеральний Вікарій, б. довголітний Ректор Духовної Академії, Ювилят і ін. і ін., помер 9 червня 1933 р. в 90 році життя і в 67 році священства. Похорон відбувся 12. с. м. В. Й. П.!

† о. Олексій Хтей, парох Доброгостова і б. височанський декан, помер 21 травня 1933 р. в 71 р. життя і 44 році священства. Похорон відбувся 23 травня при участи 13 священиків і при великім здвизі народу. В. Й. П.!

Жертви

Вшр. о. Захар Золотий з Делятина зложив 20 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ВСТУПНІ ІСПИТИ І ВПИСИ ДО І. кл. ґімназійної, V. і VI. кл. вселюдної школи СС. Василіянок в ЯВОРОВІ відбудуться в днях 15., 16. і 17. червня.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Таємнича шістка і Ц. к. Фельдмаршал.
АТЛЯНТИК: Земля нічия.
КАСІНО: Дивогляди природи.
КОПЕРНИК: Сини джунґлів і Д-р Моро (Остров пропащих душ).
МАРУСЕНЬКА: Сини джунґлів і Д-р Моро (Остров пропащих душ).
МІРАЖ: Дівча з країни бур.
МУЗА (давніша ОАЗА): Нагана.
ПАЛЯС: Екстаза.
ОТИЛЕВЕ: Бейбі (Анна Ондра) і ревія.
УТІХА: Князь Дракуля й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має олідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, неділя 18 червня 1933. Ч. 44 (642).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Статіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Кракін 405.867.

Жнива під поліцією

Большевицька окупаційна влада видала новий декрет про жнива на Україні. В нім сказано, що жнива мають тривати не довше як 15—17 днів. Партійні орґанізації, управи совхозів і колхозів мають пильно стерегти збіжжа на полі в часі жнив, при молоченні та перевоженні, від „злодіїв, лінюхів, куркулаків та підкулачників". Безпосередню охорону збіжжа доручено ударним бриґадам і бриґадирам. Поля мають стерегти вартівники на конях. Суди як найостріше мають примінювати карні приписи проти „злодіїв та рабівників збіжжа". („Ізв." з 30. V.). А наші „товариші" дальше хвалять „райську державу".

Горячка золота в Америці

На Алясці відкрили нові дуже богаті золотоносні поля. На вістку про це всю північну Америку охопила „горячка золота". Мимо пересторог властей, що умовини життя на Алясці дуже трудні, туди масово їдуть шукачі золота, зліквідувавши передтим на швидку руку свої інтереси. З Ню-Йорку відплили 2 торговельні кораблі наняті переселенцями на Аляску. Переселенці везуть з собою необхідні прилади і невеличкі припаси провіянтів.

Трівожні дні в Австрії

В Інсбруці виконано револьверовий замах на голову Гаймвери дра Шайндля. Шайндель ранений в руку. Замаховці втікли автом. Слідство виказало, що замах виконали аґенти гітлерівців з Німеччини, які по замаху втікли до Німеччини. Також на ґубернатора Стирії д-ра Рінтелєна виконано замах. У Відні гітлерівці уладили вуличні демонстрації перед маґістратом й університетом. Підчас заворушень кинено бомбу до маґазину ювилєра Футтервайта. Ювилєр убитий, трьох людей ранено. Увязнено 40 учасників демонстрацій. Всі домівки Гітлєрівців у Відні опечатано. Правительство хоче завести стан облоґи. Німецький уряд зарядив відплатні репресії.

Орґан Гітлєра про наших „наці"

Головний орґан Гітлєра „Фелькішер Беобахтер" помістив кореспонденцію про виступ наших націоналістів на личаківськім кладовищі в часі відслонювання нагробника Франкові. В ній представляє „демонстрацію" наших молодих „наці" як бійку паничів з мужицькими орґанізаціями й підчеркує, що Українцям ще дуже далеко до того аби стати нацією, коли вони не соромилися счинити бійку між собою та ще на такому місці і при такій нагоді тай ще до того під польським панованням. Таку опінію робить нашому народови за кордоном та наша молодь, котру виховав Димитрій Донцов своїми божевільними „творами" й своїми „Вістниками", в котрих пропаґував тугу за „щастям ножа і крови". Що значить вироблювання нам за границею такої опінії, розуміє кождий думаючий чоловік. Не розуміють того лише донцівські „каменярі".

Справедливий і доцільний закон

Гамбурський сенат видав перший в Німеччині закон, який забороняє давати державні посади жінкам, котрих мужі побирають пенсії в публичній службі або мають вистарчаючий дохід на вижившлення родини. Цей закон забороняє також державним урядникам приймати платні побічні заняття й усталює засаду, що за поручені урядникови чинности знатока поза службою не вільно йому побирати окремої платні. — Такий закон придавсяб не лише в Німеччині.

Палестинські продукти у Львові

В салях Жидівської Громади у Львові отворено першу в Галичині кооперативу, котра буде займатися продажею палестинських виробів „Тоцерет Гаарец" при вул. Казимирівській 26. Промовляли: д-р Датнер, рабін Фрайнд, б. сен. д-р Шрайбер, д-р Ротфельд і ред. Вайншток. Промовці підчеркнули велике значіння того, що плоди жидівської праці зачинають вже входити на світові ринки, а саме їдальна олива, мила, овочі, вина, знамениті цукрові й чеколядові вироби, кекси, овочеві соки з помаранчевим соком „Ассі" на чолі і т. д. Торговля тими продуктами розвинеться згодом і на провінції.

Жнива в половині серпня

З хліборобських кругів доносять: Небувало непригожі для рільництва атмосферичні умовини в б. р. на думку рільників опізнять жнива приблизно на три тижні. Супроти того жнива зачнуться мабуть аж в другій половині серпня. Перші сінокоси стрінулися з труднощами ізза довготриваючих дощів.

Найпустіша ґазета

Зі всіх теперішніх ґазет, які появляються в українській мові, безперечно найпустіший „Наш Прапор". Таких пустеньких фраз про „Україну миленьку", як „Наш Прапор" не пише вже ніяка інша ґазета. Часто редакція „Нашого Прапора" взагалі не знає, що сказати про якусь справу; тоді радить собі так як пнр. в ч. 43, де передовицю з „Нової Зорі" п. з. „Предтеча большевизму" — „схарактеризувала" як „документ до хоробливости доведеної ненависти", не подаючи на те найменшого доказу. Кождий читач може переконатися, що в тій нашій статті стверджені самі факти, яких взагалі збити не можна. Ще пустіше „становище" заняв „Наш Прапор" до нотатки в „Новій Зорі" з 1-го с. м. п. з.: „Зневага цвинтаря". Перепечатавши ту нотатку в цілости, „хвилософ" з „Нашого Прапора" дописав до неї таке: „А про що свідчить таке писання, хай відповідять собі самі читачі". — Та певно, бо коли редактор не знає що відповісти, то мусять відповісти собі самі читачі.

Ні замки, ні сторож, ні пес не перешкодить злодіям вломатися у Ваше мешкання і зрабувати Ваше майно, тому обезпечіть його від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

ЩО СІЯЛИ, ТЕ ЗІЙШЛО

Знікчемніння громадянського життя галицьких Українців.

В ч. 23 (115) „Мети" у вступній статті п. з. „Знікчемніння засобів ривалізації" читаємо:

„Коли придивитися до деяких явищ нашого громадського життя, стежити за їхнім перебігом, розвитком і формами прилюдного вияву, то треба з жалем ствердити, що те життя нікчемніє. У кожній партійній боротьбі затрачується багато суспільної енергії, але заразом у цій боротьбі повинен загострюватися і поглиблюватися сенс прилюдного життя, бо в ривалізації сили працюють з напругою і виявляють нові цінности. Те повинно бути. А що в нас у дійсності є? Вистане взяти під увагу, як реаґують на цілкі спірні питання біжучої національної політики „старі", бо істнуючі давніше вже, політичні групи, як ось радикальна і т. зв. ундівська опозиційна, щоби прийти до висновку що що „ривалізацію" слід скоріше називати „скандалістикою". Вже й не станемо розводитися про те, як ішов розвиток „ривалізації", зосередженої біля таких порівнів громадської енергії, як свято У. М. Х. і відкриття нагробника Франка. Подібне явище, скажім, декаденції громадської боротьби обсервуємо теж і біля справи т. зв. „Нових Лугів."

Подавши кілька фактів на потвердження наведених тверджень, автор статті пише далі:

„Ми вже нераз, тільки в іншій формі, переводили на цьому місці аналізу цих сумних явищ нашого громадського життя і прилюдної моралі. У тих спробах аналізи ми вказували на зовнішні і внутрішні причини, які, на нашу думку, явища ці викликують. Та тільки досі поминали ми або недостаточно підкреслювали одну обставину, на яку хочемо сьогодні звернути увагу. Це обставина, що нашу прилюдну опінію опановує сильна група орґанів, безперечно впливових, що в деяких околицях і в деяких громадських середовищах цю опінію змонополізували, однак орґанів, які не є виявом ані світоглядну якоїсь кляси, стану чи верстви громадянства, ані навіть не відзеркалюють якогось одного ідейного напрямку якоїсь групи людей. У сенсі громадському ці орґани безвідповідальні, бо за ними не стоїть ніяка зорґанізована громадська ані політична група. Зрештою відомо, що це є приватне підприємство одиниці. Маємо на думці цілий т. зв. концерн, до якого належать часописи „Новий Час", „Наш Прапор", „Комар", „Дзвіночок" і „Народня Справа"."

Ствердивши, що два останні орґани стоять від біжучої політики осторонь, автор так характеризує три перші орґани:

„Орґани ці власної, одної думки не мають і за тим в кристалізації поглядів та світоглядів, у політичній ревалізації не відіграють позитивної ролі, лише навпаки негативну, вносять хаос у наше громадське життя та причинюються до декаденції політичної боротьби, яку оце в останніх часах помічуємо."

На потвердження тої характеристики пригадує автор ряд виступів тих орґанів.

Як бачимо з наведених уступів, автор статті в „Меті" обвинувачує за знікчемніння громадянського життя гал. Українців три укр. політичні ґрупи: радикалів, ундівську опозицію і націоналістів, та три укр. часописи: „Новий

Час“, „Наш Прапор“ і „Комар“. Одначе ціле вістря статті звернене тільки проти трьох згаданих вище часописей, котрі, хоч приватна власність, є, як відомо, органами ундівської опозиції.

Та не то звертає увагу читача в статті „Мети“. В тій статті звертає увагу то, чого в ній зовсім... нема. А нема в тій статті згадки про найбільшого виновника знікчемніння громадянського життя гал. Українців. В ній нема зовсім згадки про УНДО та його головний орґан „Діло“.

Підчеркуємо, що ми в сій тяжкій порі рішучо не хочемо вести ще одної полеміки. Одначе трудно перепустити без замітки неслушне промовчування невідповідного поступування тих, котрі головно причинилися до упадку нашого публичного життя. Ми нарочно не зазначуємо часу, коли се діялося, бо се булоб рівнозначне з вказуванням осіб, а нам залежить тільки на ствердженню самої річи, бо без того не можна навіть думати про уздоровлення. Супроти того треба подумати, щоби зрозуміти, яким чином „Мета“ могла переочити „заслуги“ УНДО та його головного орґану „Діла“ коло знікчемніння українського громадянського життя в Галичині. Вониж перевисшають „заслуги“ кождої іншої української політичної ґрупи і часопису поодинокo та всіх разом. Перевисшають під кождим оглядом: під оглядом „якости“, скількости і часу. Бо ні одна з названих у статті „Мети“ політична ґрупа ні орґан не сіяли в нас стільки нічкемностей, таких великих та через такий довгий час, як сіяли їх УНДО (НД) і „Діло“.

На кого хоч трохи визначнішого серед нашої суспільности „Діло“ не кидалося? І чого не кидало воно в обличча навіть найчистіших наших одиниць? І вкінці: як довго?

Не будемо вичисляти в отсій статті всіх „заслуг“ „Діла“ на тім полі. Хто цікавий, того відсилаємо до „Нової Зорі“ ч. 28 з 1930 р. до статті п. з. „Традиційним шляхом“, в котрій знайде удокументовану відповідь на поставлені вище питання. Тут пригадаємо тільки два факти, які вимовно характеризують ті „заслуги“...

Перший факт се напади „Діла“ на станиславівського Владику Преосв. Григорія Хомишина. Ті напади були завсіди легкодушні. Вони не числилися ні з віком, ні зі становищем, ні з заслугами для Церкви і народу. На все те „Діло“ не звертало зовсім ніякої уваги. Цькування „Діла“ на того Владику не мають, здається, нічого рівного собі ні подібного в ніякій пресі, навіть найлівішій. Хто думавби, що се твердження „переборщене“, нехай перегляне спеціяльну рубрику „Хомишиняда“, котра тягнулася в „Ділі“ довгими літами... Рубрику повну ложи й неймовірної брутальности... А тепер зачинають показуватися наслідки такого поведення. Бо ніщо „марно“ не пропадає...

Другий факт се напади „Діла“ на пок. проф. Ст. Томашівського. Ті напади були також незвичайно грубі й обидливі. Вони також не брали під увагу наукових заслуг найвизначнішого історика Галицької Землі. Як відомо, пок. Томашівський мусів аж в суді шукати перед нападами „Діла“ оборони.

Доходило до того, що коли ґрупа молоді напала в „Ділі“ останними словами на старшого віком діяча і потому, переконавшися, що зле зробила, хотіла направити те зло і просила, щоб редакція „Діла“ помістила спростування, — то зустрічалася в відмовою!... Такі випадки се річ в культурній пресі рішучо немислима. Зрештою навіть такий заслужений чоловік, як пок. Томашівський, жалувався, що і йому відмовлено в „Ділі“ поміщення спростування. Отже тільки шкалювати можна було, але спростування і вияснення не допускали...

Ті постійні напади „Діла“ на наших найвизначніших діячів не могли остати без наслідків. Вони: 1) підірвали в нас авторитет громадянських діячів взагалі; 2) вплинули деморалізуючо на молодь.

Підірвання авторитету громадянських діячів у нас виявилося дуже наглядно підчас свята У. М. Х. Не зважаючи на те, що згадане свято фірмував весь наш Епископат і підперла майже вся преса, наша інтеліґентська націоналістична молодь протиставилася нашому Епископатови і збойкотувала свято. Вона показала вражаючий брак довіря до своїх Архипастирів.

Та ще наглядніше виявилося здеморалізування частини нашої молоді підчас відслонення нагробника І. Франкови. Тут наша націоналістична молодь виступила „чинно“ і пустила в рух навіть каміння! Бо їй не сподобалися деякі моменти свята, які допустив Комітет будови нагробника, зложений з представників старшого громадянства.

Кидання камінням підчас відслонення нагробника Франкови на Личаківськім цвинтарі викликало серед нашого старшого громадянства велике обурення на молодь. Між ін. обурилося також „Діло“. Та якраз „Діло“ має найменше морального права обурюватися на молодих „камінярів“. Бож молодь пішла тут добре утоптаним шляхом „Діла“. Вона тільки вжила замість паперу і чорнила — правдивих камінів...

Тай опозиційна преса, на яку автор статті в „Меті“ скидає вину за знікчемніння громадянського життя в нас, не робить ніщо інше, як тільки більше чи менше „темпераментно“ наслідує „Діло“. Ріжниця між ними невелика. Бо вона обмежується тільки до ріжниці обєктів, що падуть жертвами тих часописей.

Автор статті в „Меті“ бачить причину негативної ролі преси концерну Тиктора між ін. в тім, що та преса не має своєї власної виробленої думки і лінії. На доказ того він згадує про статті в „Новім Часі“, які суперечать собі своїми становищами, згадує навіть про суперечність становищ в одній і тій самій серії статтей („В тіни меча і хреста“). Такі статті, каже слушно автор, вносять у наше громадянське життя хаос та причиняються до політичного звироднення.

Та й під тим оглядом опозиційна преса не робить ніщо, чого не робилоб „Діло“. Бо сеж „Діло“ містило статті про важні питання нашої політики, в яких займало ріжні становища, нераз діяметрально противні собі (напр. відношення до Польщі, до Росії, до Гетьмана, до большевиків, до реліґії і т. д.) і то навіть в однім і тім самім числі противорічне...

Тому коли „Мета“ стверджує нині знікчемніння громадянського життя гал. Українців та шукає виновників того знікчемніння тільки серед радикалів, ундівської опозиції та націоналістів і зокрема серед преси концерну Тиктора, то вона поступає несправедливо, опускаючи головного виновника того знікчемніння. Той виновник се УНДО (передтим націоналдемократія) і головний орґан „Діло“. І коли має початися уздоровлення нашого громадянського життя з того знікчемніння, то воно мусить зачатися від УНДО і від „Діла“. Інакше ніякі заходи не матимуть успіху. Бо се вже таке право природи, що хто що сіє, то й сходить.

Так! Знікчемніння сіяно, отже знікчемніння зійшло. Брак пошани в пресі до наших найчесніших діячів і паплюження їх літами мало в наслідку не тільки упадок публичного життя, але й упадок самої преси, упадок моральний і матеріяльний. Визначніші таланти бачучи, що та преса виправляє навіть з найчистішими людьми між нашими діячами,—інстинктовно зачали уникати участи в такій пресі — і згодом в нашім письменстві та в публичнім життю взагалі. Се одна з головних причин зубожіння нашої преси в найширшім того слова значінні тай усього політичного і культурного життя. І сей упадок, який тепер переживаємо, щойно в початках... Він буде „розвиватися“ далі. Вже тепер видно надзвичайно непокоячі прояви. Та до них в першій мірі належить щось інше, ніж те, на що жалується „Мета“, а саме: поява в нашій публіцистиці явних деморалізаторів молоді і поява таких пустих змістом українських орґанів, що, здається, навіть найнижче стояче плем'я в Европі відвернулобся від них. А в нас як раз такі орґани мають хід! Се річи в дійсности ще страшніші, ніж те каміння, яке сипалося на голови наших невинних дітей на Личаківськім кладовищі.

Лист з Америки

Про конвенцію (Загальні Збори) УНС (Укр. Народного Союза) в Америці.

Коли вже до Вас пишу, думаю що може Вас буде цікавити, що від 15-го до 20-го травня відбувалась в Дітройті 18-та конвенція Укр. Народного Союза. За сорок літ істнування Укр. Нар. Союза перший раз поминено Головним Урядом звичай відправи св. Служби Божої „О призвання помочи св. Духа“ і панахиди за померших членів Укр. Нар. Союза. Однак місцевий священик відправив в неділю 14-го травня по співаній св. Службі Божій панахиду за померших священиків основателів Укр. Нар. Союза а в понеділок в тійже церкві св. Івана Хрест. в Дітройті св. Службу Божу в наміренні успішних нарад делеґатів і панахиду за членів Союза. На однім і другім богослуженні було богато делеґатів. На цій конвенції не було мабуть також перший раз від заснования Союза ні одного католицького священика між делеґатами! Натомість було щось шістьох автокефальних. Оден з них нікий Дяків духовник автокефальної громади з Шікаґа вибраний до виборчої комісії був з неї усунений за (причину пропускаємо — Ред.). Мабуть по тім прикрім інциденті ні одного з тих духовників не вибрано до жадного уряду. Цікаво Вам буде також довідатись, що на тій конвенції ухвалено пятьсот долярів дару на катол. Висшу Школу в Стемфорді. Конвенція відбувалася в найкрасшім і найбільшім готелі Дітройту Буккедіяк. Управителі готелю говорили, що ще ніколи не мали таких спокійних гостей делеґатів Укр. Нар. Союза. Ві второк відбувся в честь делеґатів в цім готелі й концерт трох дітроїцьких хорів (в Дітройті є їх шість). Участь в тім концерті брали: хор „Думка“ (колись большевицький, тепер радикальний під проводом Івана Атаманця), хор „Лисенка“ (автокефальний, під проводом їх духовника Евгена Королишина), і хор „Котляревського“ (католицький (?) з Гемтремку під проводом Андрія Стисловського). Хор „Бояна“ з католицької церкви св. Івана Хрестителя в Дітройті не брав участи в тім концерті, хоч на програмі поміщено, будьто брав участь в трох точках.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: УНСоюз се найбільша укр. орґанізація в Америці, що видає наш одинокий щоденник за морем. Тому загальні збори (конвенція) УНС се там велика подія, яка всіх інтересує. Виелімінування катол. Богослужения і катол. духовенства свідчить, в яких руках знаходиться тепер та велика орґанізація з кількамільйоновим майном, котру колись збудувало наше катол. духовенство.

ДУМКИ ПРО РАСУ

На тлі походу в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

4) Якби ми не мали навіть найменшого доказу на те, що Варяги постійно переїздили через нашу землю і згодом усадовилися на ній, то мусіли б припустити се на підставі льогіки. Тимчасом маємо скандинавські назви в договорах наших князів з Византією, ба навіть імена наших перших князів чисто скандинавські: Олег, Ігор, Ольга, Вальдемар (Володимир).

Тай не тільки те! Розкопки в землі дають безліч доказів, що Варяги жили не тільки на Україні, але й на більших від неї просторах теперішної Росії. А що з цілої їх історії невідомо аби вони кудинебудь прийшли в характері мирних прошаків, мовляв „з плугом і мотикою в руці“, щоб позволити їм жити, тільки приходили як купці й войовники, що в тих часах було рівнозначне, отже не можна припускати, що вони якраз для нашої України зробили виїмок і тут „не мішалися в управу“. Мовляв, перестрашилися наших, хоч нікого ніде не боялися.

Словом, протинорманська теорія робить враження прямо смішне своєю повною безпідставністю і зарозумілістю. Вистарчить іще тепер раз переїхатися по Скандинавії, щоб наочно переконатися, що відти мусіли постійно виходити завойовники. Щож там таке видно? Ліси, склисті озера, живі ріки, здоровий воздух, росле племя і розмірно мало управної землі, бо ґраніту не можна орати. Отже те здорове, росле й загартоване племя мусіло постійно еміґрувати зі своєї землі, бо не мало там достаточного прожитку. Це поява дуже подібна до появи на нашій землі кочових азійських орд, котрі появлялися в нас за кождим більшим недородом паші на середноазійських степах. Тоді вони з мусу сунули в оден бік на Китай, у другий бік на Европу. Та між наїздом монґольських орд і скандинавських ватаг були й великі ріжниці. І так монґольські орди були кочові, а скандинавські ватаги складалися з людей осілих. Тому хоч грабили одні і другі, але Монґоли мали тягу пограбивши відходити, а Скандинавці мали тягу пограбивши осісти на місци, бо вони не мали куди й чого вертати: вдома постійно не було з чого вижити. Тому вони осідаючи порядкували країну, в котрій осідали. А порядкуючи, тим самим ставали її елітою, вищою верствою її населення. Річ ясна, що вони згодом входили в подружжа з визначнішими родинами місцевого населення або лучилися без подруж. З такого мішаного звязку, з мезаліянсу походив уже Володимир Великий („син Малуші“).

Се що Володимир Великий мав у собі мішану кров, скандинавську і словянську, пояснює нам в значній мірі його характер, зовсім неподібний до характеру його попередників при кермі: Олега, Ігоря, Ольги і Святослава. Старий літописець оставив нам про них не богато даних, але ті дані такі релефні, що на тій підставі можемо зовсім не зле відтворити собі образ їх характеру. Отже всі три попередники Володимира й одна попередниця се постаті одностайні. Кожда з них кована немов в одної брили ґраніту, вони всі рівні, без прикрих заломів. Ні в одній з них нема нічого такого, що нам хотілосяб закрити перед нашими дітьми і про се не згадувати. Другий щодо здібности наш поет Руданський, значно вищий від Шевченка під оглядом освіти, на підставі літописних даних дуже добре відчув і представив постать Олега.

Не у гості а на кости
Ходили Хозари,
Та не пивож і їм було
А кров і пожари.
Вже зібрався Олег віщий
На вражу недолю,
Їде конем білогривим
По чистому полю.
Блищить зброя цареградська,
Шолом аж палає,
А кінь його білогривий
Соколом ступає.

Далі описує поет, як Олег побачив коло гаю „божого старця“. І Олег до того старця коня повертає, через сідло поклонився, віщуна питає: Скажи мені старче божий, перунів пророче, чи живо я чи не живо сплющу свої очи? І не бійся і не тайся, я дармо не схочу: я за слово правдивеє тебе озолочу. — Дальше описує поет, як віщун предсказує Олегови смерть від його улюбленого коня і як Олег мимо того, що перестав їхати на тім коні, дійсно від нього згинув. В тім може бути правда і може бути леґенда. Не в тім річ, а в відчутті стилевої постаті, котру нам представлено на підставі того, що до нас дійшло про ту постать з минувшини. Олег се постать з одного бльоку: він весь час войовничий і несе з собою кров та пожари, він шанує і слухає того, котрого уважає представником вищої, божої сили, він добре відноситься до людей і до звірят. Знаємо, що Олег був тільки реґентом нашої землі як опікун леґального її князя, малолітного Ігоря. Олег не зробив йому кривди, виховав його, нема ніякого сліду, щоби хотів привластити собі те, що належалося сироті, котрим опікувався. Словом, перед нами вправді постать тверда, воєнна, поганська, але з ґрунту добра, стилева, психічно рівна, так і видно в ній одностайну, добру расу.

Таксамо стилевий і расовий князь Ігор. Він в державних справах іде слідами опікуна свого і натискає на Византію, ключ до Чорного Моря. Таксамо покорює племена довкруги Київа. Погиб в боротьбі з племенем Деревлян. Таксамо як Ігор був малолітний коли не стало його батька, оставив він нелітнього сина свого Святослава. В імени його правила як реґентка княгиня Ольга, жінка Ігоря, мати Святослава. Ольга також мов кована з ґраніту — при всій своїй жіночости. Типова жінка Варяга, що перед військом на коня саджає малого сина свого, котрий ще не в силі вдержати копія й воно бє його по ногах. Властиво княгиня Ольга править державою навіть коли син її став уже повнолітний, бо він рідко коли був вдома: занадто любив війни. Лицар у весь ріст. Твердий і отвертий, тип завойовника найкращої сорти. На нім кінчиться безперервний расовий тип вікінґів.

Першої жінки Святослава не знаємо ні з походження, ні з імени, а друга була неслюбна Малуша (Милуша), мати Володимира, очевидно Словянка, місцева або „тутейша“, як наш народ каже доси. З сего звязку князя Святослава з Милушею походила вся дальша династія наша, бо первородний син Святослава князь Ярополк погиб з рук молодшого брата свого Владимира, сина Милуші, а ще оден син Святослава Олег не відограв ніякої ролі.

Яке значіння мав звязок князя Святослава з Милушею під оглядом „роду і плоду“, як каже наш народ, або під оглядом расовим?

Це справа доволі скомплікована. Передовсім це був мезаліянс, значить звязок високо уродженої особи, суверенного князя, що мав княжих предків, з підданою. Се в кождій монархії підриває престіж і повагу правлячого роду, а в данім конкретнім випадку стало причиною першого дуже прикрого злочину в нашій великокняжій родині, то є причиною братоубийства. Річ малася так: На Білій Руси, в Полоцьку, зберігся ще був місцевий, старословянський княжий рід, з котрим наша київська Династія жила очевидно в згоді. В інтересі нашої київської Династії було получитися з тим білоруським місцевим княжим родом, щоби глибше вкорінити свої права до правління на землях словянських племен довкруги, бо ті племена ще очевидно мусіли відчувати свого рода чужість до київських володарів, котрі були скандинавського походження, „пришелці ізза моря“. Дуже можливо, що се було м. і. причиною того, що вже батько Володимира Святослав (котрому його розумна мати дала вже чисто словянське імя, очевидно з тої самої причини) получився з Милушею як „місцевою“. — (Дальше буде).

Рука в коші й рука в пивниці

Переглядаючи щоденники стрічаємо часто короткі замітки в рубриці „Крадіжи і вломи“. В них є деяка романтичність, деяка ріжноманітність. Щоденно інакше.

Інакше злодії крали вчора, інакше колись, інакше крадуть нині. Та найбільше зворушливий своєю наївною хитрістю спосіб, в який люди укривають дорогоцінности і гроші перед злодіями.

На доказ, прошу — возьмемо перший ліпший часопис і читаємо:

„Амелія перепровадилася. Річи привезла в коші... Кіш лишила в сінях... Сама вийшла на вулицю... Коли по пяти мінутах вернула, спостерегла, що чиясь чужа рука бушувала в коші... Ствердила брак дванацяти долярів і трох банкнотів по сто золотих...“

Сховала свою заощаджену кервавицю на дні коша. Можливо що се мав бути запасний капітал на чорні дні... А тепер... все пропало, чужа злодійська рука знищила мрії про будучність за несповна кілька мінут.

Та возьмім на вирівки один випадок. Читаємо:

„В однім партеровім дімку в Косові Франц Н., власник дому, закопав в пивниці касетку з монетами... Нині, замітивши, що земля в пивниці порушена, переконався, що злодійська рука... Кількадесять золотих монет старушок призначив для своєї внучки коли дорасте...“

Чи й Ви позволилиб, щоби сей капітал в золотих монетах лежав без проценту в землі? Преціньзатих останних десять літ нарослоб Вам майже подвійно.

Чи для злодійської руки збираєте свої скромні ощадности?

Отже Ви всі, що уважаєте, що пивниці, коші, сінники, подушки або машини до шиття се найліпші скарбонки, позвольте, що скажу Вам, — помилястеся.

Щоденно зла рука шукає Ваших ощадностей в коші або в пивниці.

Доки ще час, зложіть їх в найпевнішій скарбонці ощадности — в П. К. О.

Кождий почтовий уряд прийме Ваші ощадности на ощадностеву книжочку П. К. О., з котрої вразі потреби також кождий почтовий уряд виплатить Вам потрібну квоту.

Там Вашим ощадностям нічо не грозить, навпаки значні проценти винагороджують Ваше стремління до ощаджування запрацьованих грошей.

НАЦІОНАЛІЗМ ДОНЦОВА

Й ІНШІ МИШУГІЗМИ.

Під розвагу нашій молоді.

XVII. На що на світі живуть нації? А чи писання Донцова (кромі згаданої висше критики деяких проявів української „творчости“) не дають нічого позитивно доброго?

Аж так зле не є. Бо писання Донцова викликують дуже великий — г у м о р, розуміється мимовільний. Нпр. там, де Донцов відповідає сам собі на питання, на що нації живуть на світі? Донцов довго шукав за відповідю на се питання. Ну й найшов. Найбільше сподобалася йому отся відповідь: „Нації ростуть і живуть (що за порядок!) на те, щоб „дати себе взаїмно чути“ (гл. ст. 117 „Націоналізму“).

Сей цитат пригадує лиш одно: розуміння дітей, на чім полягає автомобіль.

— Ходи, каже один хлопчик до другого, будемо бавитися в автомобіль.

— Добре, каже другий, але як?

— Та так, каже перший: будемо бігати і смердіти.

Отсе коротеньке оповідання знаменито представляє розуміння Донцова великого питання: на що нації живуть на світі? Коли приняти, що Донцов добре відповів на се питання, тоді мусимо прийти не тільки до переконання, що українська нація вже „готова“, але також, що вона дійсно перша між усіми націями світа („Україна понад все“!).

Чому перша? Бо ще здається ні одна нація не „дала себе чути“ так міцно передовсім сама собі як українська. А ще „ліпше дасть себе чути“, колиб наша молодь взяла собі поважно до серця писання Донцова й зачала за його радою „тужити за щастям ножа і крови“ — замісць з вірою в Бога і з покорою в серці братися до практичної праці та глибоко шанувати свій церковний і світський Авторитет. Коли піде за „наукою“ Донцова, то до суду віку буде тільки безцільно бігати і смердіти по землі, котра ніколи не буде належати до ніякої української держави. Бо ніякої своєї держави напевно не буде мати й не може мати такий нарід, котрого молодь захоплюваласяб неморальною, глупою і противорічною „наукою“ безцільного різунства вадля самого різунства. Така „наука“ добра хіба зі становища степових горлорізів і бандитів, — а не з точки погляду нації, котра має претенсії на державність й охоронювання правного порядку на великих просторах, порядку спертого на заповідях Божих, яких не признають теоретики в роді Донцова, що взагалі не признають Бога.

Нації живуть на світі не на те, щоби „тужити“ за щастям ножа і крови. Такі „нації“ передовсім не є ніякі нації, тільки купи різунів, взагалі неспосібні піднятися до значіння націй, як нпр. північно-американські індіянські племена, котрі вічно вирізувалися між собою. Вони також мали таких „теоретиків“, котрі рівночасно в практиці виконували постійну свою „тугу за щастям томагавка і крови“. І тому довели до того, що сегодня можна в Америці і вік звікувати та не побачити Індіянина, коли його спеціяльно не шукається в замкненій „резервації“. Се такі зарезервовані місця, як для вигибаючих звірів по лісах.

Се ще далеко не значить, що треба безумовно осудити війну та постійну готовість і приготування до війни.

А нації живуть на те, щоб виконати свої обовязки — 1) супроти Бога, Творця свого, 2) супроти себе, 3) супроти других націй.

Чим висший ідеал релігійний, Божий, має якась нація і чим поважніше відноситься до того релігійного ідеалу, — тим вона трівкіша і сильніша, тим висший розвиток осягає.

Обовязок нації супроти себе — виховати всі свої кляси і стани та по можности і всі одиниці не до того, щоб кождий займався тим, на чім не розуміється (як є у нас), тільки якраз навпаки. А всі кляси, стани й по можности одиниці повинні мати в собі високий релігійний ідеал Божий, бо без Нього звянуть напевно.

Обовязок націй супроти других націй — доложити якесь своє добро у спільну скарбницю їх тай немилосердно потоптати ті „нації“, що гниють, бо не виконують ніяких обовязків супроти Бога, супроти себе самих і супроти своїх ближніх. Кажемо „немилосердно“ не у значінні знущання над одиницями з гниючих „націй“, тільки над цілими такими „націями“, що й діється скрізь по вічному закону світа: все що гниє мусить бути немилосердно потоптане і на порох стерте, що й робиться — з гниючими „націями“ протягом довгих віків. І наша українська нація буде дозріла до обовязкового потоптання її іншими націями, колиб молодь нашої нації приняла такі дикі чорноклобуцькі теорії дурного розбишацтва, які появляються під гаслом „націоналізму“.

XVIII. Про українських їжаків. Нема на світі нації, в котрій ніщо не гнилоб. Але нації, в котрих переважає здоровля, вдержаться, поки переважає здоровля. Се й є причиною, чому все були й тепер є також малі незалежні нації, хоч імперіялізм великих націй істнував відколи вони істнують. Світ уже так уладжений, що навіть найміцніший медвідь не годен пожерти їжака. Але пожре його і малий лис, коли змочить їжака і той розіветься, — так, як „розвиваємося“ ми, обмочені першою ліпшою дурною пропаґандою Донцова.

Не дивота, що служимо як мясо на годівлю великих і малих, хоч маємо ще більше твердих і острих і войовничих отаманів від шаблі й пера, ніж їжак має колючок.

Т. зв. український „націоналізм“ се тільки нова форма вічного підмочування нас: се убийство для нас. А наука Липинського вчить українських їжаків, не розвивати свого горла під впливом тої дурної мнимо „національної“ і всякої іншої п р о п а ґ а н д и р у їни. Коли вдасться навчити українських їжаків, яке значіння має для них наука Липинського, — тоді ті українські їжаки можуть стати дуже сильною породою. Вона тоді зможе не тільки обстояти землю, на котрій досі служить як жир чужим, але ще заняти землі гниючих народів в Азії й Европі.

Бо людські їжаки й тим ріжняться від їжаків звірячих, що перших можна навчити змінити свій „світогляд“, а других навчити не можна. Фактом є, що одним з найбільше гниючих і розкладових плинів, яким обливають у країнських їжаків, являється „націоналізм“, продукований Донцовом. І тому ми тілько уваги присвячуємо розбори того „націоналізму“. — (Д. б.).

Осип Назарук.

Ми не були завойовані ніколи чужою зброєю а завжди власним внутрішним розкладом. (В. Липинський: Релігія і Церква в історії України).

Найзнаменитші тутки
в новім опакуванні
ПРІМА АІДА (PRIMA AIDA)
150 ШТУК -- 35 СОТ.

Погроза львівських броварів

Управа Львівських Броварів розіслала по українських часописах п л а т н и й комунікат, у якому намагається на свій лад здискредитувати бойкотову акцію львівського пива. Комунікат повний неправдивих заключень і має своєрідну ціль. — Бойкотову акцію веде не лише Окружна Комісія Проф. Союзів, як це стверджують автори комунікату, але також Українська Професійна Комісія. Управа Львівських Броварів не підписала збірної умови з робітниками не тому, що робітники не годилися на обниження платень, але тому, що з а г а л о м н е х о т і л а п і д п и с а т и, хоч робітники пішли не тільки на обниження платень, але й на інші уступки. — Та не ті справи мала на цілі Управа Львівських Броварів, коли поміщувала згаданий комунікат. У комунікаті робить вона невірний закид проводові бойкотової акції, що цей провід веде свою боротьбу під „неморальним“ гаслом, начебто Львівські Бровари з в і л ь н и л и в с і х у к р а ї н с ь к и х р о б і т н и к і в. Цього закиду ні одна, ні друга комісія не робили, але коли Управа Львівських Броварів ту справу перша в публичній формі порушує, то нашим обовязком є також забрати голос в тій справі. Заявляємо, що не всіх українських робітників позбавлено праці в львівських Броварах, але стверджуємо в категоричній формі і можемо на се дати докази, що п р и в с і х р е д у к ц і я х, а т и х р е д у к ц і й в о с т а н н і х р о к а х б у л о к і л ь к а, у к р а ї н с ь к і р о б і т н и к и в п е р ш і й м і р і п а д а л и ж е р т в о ю. Як доказ подаємо таке: в місяці січні 1933 р. зредукувала Управа Львівських Броварів 28 робітників, в тім числі 1 Жида, 7 Поляків і 20 Українців. Чи се доказ твердження комунікату, що „відсоток українських робітників незмінений і виносить коло 40 відс. робітничого персоналу?“ — Не забуваймо притім, що жертвою редукцій впали українські робітники, які довгі роки працювали в Львівських Броварах, тратили там здоровля, щоби по 12 чи навіть 16 роках опинитися на вулиці. Що більше, зредуковано роб. Панька Рубля, котрий у броварах працював від 1901 р. отже повних 22 роки. — Не перечимо, що відсоток українських робітників в Львівських Броварах виносить сьогодні 40 проц. Але знаємо, що перед кількома роками було їх там 80 в і д с о т к і в. Деж ділася решта? — Та нехай ніхто не думає, що Управа Львівських Броварів хотіла похвалитися своїм „протеґуванням“ українських робітників. Ні! Вистарчить навести одно речення з комунікату, а кожному стане ясно, яку ціль вона мала. — „Летючки спрямовані проти споживання львівського пива є шкідливою акцією, яка може відбитися... в п е р ш і й м і р і на і с т н у в а н н і у к р а ї н с ь к и х р о б і т н и к і в.“ — Іншими словами: У к р а ї н ц і, п и й т е л ь в і в с ь к е п и в о, б о і н а к ш е в и к и н е м о в с і х у к р а ї н с ь к и х р о б і т н и к і в! Чи потрібні ще які коментарі? По чиїй стороні мораль і слушність, сама Управа Львівських Броварів ясно доказала.

У к р а ї н с ь к а П р о ф е с і й н а К о м і с і я.

ГЕМОРОЇДИ

Гемороїдальні чіпки Гонсецкого

(з когутиком) усувають біль, печення, кріявлення, свербіння, гоять ранки і зменшують гузи (жиляки). Продають аптики. 3-10

ЧЕКА

З приводу 15-ліття істнування.

В ч. 2 за 1933 р. наукового місячника „Ruch Słowiański“, поміщена цікава замітка про 15-ліття большевицької „Чеки“. Подаємо її в перекладі . — Ред. „Н. З.“.

Разом з 15-літтям большевицької революції обходили в Совітах також 15-ліття істнування голосної терористичної установи „Черезвичайки“, званої в скороченню „Чека“, котра нині працює під назвою Ґ. П. У. В історії комуністичної системи та установа відіграла визначну ролю. Без неї большевицьке правління булоб скоро скінчилося. Тільки завдяки тому, що зараз після побіди революції Ленін і Троцький створили „Чеку“, повіває вже 16-тий рік червоний прапор на Кремлю.

Та крівава установа повстала дня 20 грудня 1917 р., а її назва була: „Всероссийская Черезвычайная Коммиссия“, звана коротше „Вечека“ а потім іще коротше „Чека“. Її злочини здобули такий розголос на цілім світі, що навіть самі большевики були нераз у клопоті, коли десь на якійсь міжнароднім конференції стали говорити про діяльність „Чеки“. Вибрили з клопоту в той спосіб, що дня 6 лютого 1922 р. „Чеку“ замінили на „Обединьонное государственное політическое управленіе“, або Ґ. П. У. Та установа се продовження „Чеки“. До богатьох, богатьох тисячів жертв своєї попередниці додала нові тисячі людських істнувань, знищених в підземеллях Лубянки або в Бутирках.

Ґ. П. У. — установа краще зорґанізована, краще вишколена в шпіонажі, більше розгалужена і могутніша. Се „меч революції“, — й то не тільки російської, але всесвітньої. Бо Ґ. П. У. служить не тільки властям СССР., але також Ш. інтернаціоналови. Нитки всеї революційної акції сходяться в Москві, в величезнім комплексі будинків, які займає Ґ. П. У. Звиш 2000 людей працює в централі Ґ. П. У. в численних відділах і виділах, на які ділиться та установах.

Перший відділ то заграничний від'ел (иностранний отдел). Персонал того відділу працює з природи річи також заграницею як „секретарі“ посольств або члени торговельних місій. Добувають політичні й господарські тайни, слідять російських еміґрантів та наглядають совітських дипльоматів. Заграничний відділ співробітничає також з військовою розвідкою червоної армії.

Дуже важний — контрреволюційний відділ, котрий винюхує, чи десь в Европі не готовиться „збройна інтервенція“ проти большевицького уряду і чи в краю населення вірне наказам маркссо-ленінської ідеольоґії. Той відділ займається дослідом дипльоматичних пересилок, котрі виходять або приходять до Росії.

Економічний відділ наглядає всі державні підприємства та поборює „промислові саботажі і шпіонажу“, дві змори, що повстали в уяві володарів Кремлю, котрі шукають жертвенного барана, на котрого можнаби скинути відповідальність за неуспіх „пятилітки“.

Далі є відділи: тайний, що займається вихватуванням усяких „контрреволюціонерів“; „операційний“, котрий переводить арештування і виконує вироки смерти; „інформаційний“, котрий слідить приватну переписку, літературну продукцію і т. п. Окремий відділ слідить за „благонадьожністю“ червоної армії і фльоти. Вкінці є ще відділи: спеціяльний й орієнтальний, котрі ширять кличі революції в азійських краях.

Ґ. П. У. працює без перестанку. Від часів крівавого ката Росії Дзєржинського до нинішнього шефа Ґ. П. У. Менжинського не наступила під тим оглядом ніяка суттєва зміна. Без шпіонства, без террору, без злочину комуністична система не моглаб істнувати.

А білянс 15-літньої діяльности „Чеки“? На ту тему російська преса оголосила ріжні зіставлення, котрі підчеркують „добродійні“ висліди праці Ґ. П. У. для революції. Брак у них тільки, як відмічає „Chicago Tribune“, певних цифр, котрі говорять більше, ніж томи учених і ad hoc сконструованих виводів.

Отже, як подає те жерело, на протязі 15-ти літ розстріляли зглядно виголодили 3,800.000 осіб, вислали на заслання 7,100.000, на примусові роботи 1,000.000, а за опір владі підчас переводження колективізації арештували два міліони людей.

З Лугового руху

З Мостиськ пишуть нам: Лугова праця у мостиському повіті йде повним ходом. З кінцем квітня ц. р. відбувся в селі Годинях курс для Лугів мостиського повіту. В нім взяло участь 138 делеґатів з 10 сіл. На курсі вивчено лугових вправ, богато рухових гор і забав і познакомлено курсантів з відбиванкою та легкоатлетикою. На закінчення курсу відбулася у Годинях окружна лугова нарада, на якій виголосив реферат ред. Анатоль Курдидик зі Львова. Нарада пройшла дуже гарно. — Другу велику повітову нараду в справі Лугів скликано вже до Мостиськ 29 травня ц. р. Прибуло на нараду до 150 осіб молоді та старшого громадянства. Заступлених було 23 місцевостей повіту. Нарадою проводив о. дек. Петро Чавс. Делеґат Великого Лугу зі Львова мґр Василь Жовнір виголосив довший реферат. В нім представив обставини, серед яких наступила т. зв. зміна статута Луга а дальше завдання і цілі товариства. — Дискусія, що розвинулася по рефераті, стояла на високому рівні. Особливо треба підчеркнути велику політичну виробленість промовців селян та їх журбу за добро й орґанізованість селянської молоді. Зворушлива була промова одного селянина, що представляв жаль села, коли у них розвязано „Луг“ і розбиття та деморалізацію молоді, коли у них цего корисного Товариства не стало. Всі делеґати селяни промовляли за закладанням Лугів; деякі різко осудили ту частину української преси, що виступає проти Лугів. Позитивно поставилися до справи Лугів і дальші промовці як дир. Байдала, адв. д-р Кульчицький, п. Осип Федина і инші. Гарну, довшу промову виголосив о. дек. Чавс.

Проти Лугів виступали лиш три студенти. Проти них видвигнули присутні кілька поважних замітів. Оден селянин заявив, що від яких 10 літ у його селі не було досі ні одного студента, який виголосивби реферат або поміг у праці в місцевих товариствах. Інший закид був того рода: коли студенти виступають проти теперішних Лугів, то нехай подадуть, кілько вони заложили Лугів на старих статутах або бодай кілько їх у старих Лугах працювало. На ці заміти студенти не могли знайти задоволяючої відповіди а своїми виступами загострили лише спокійний тон дискусії. Жертвою тої остроти впав власне оден із студентів. А саме, коли він обидив честь луговиків, присутні викинулийого з салі і лише завдяки інтервенції старшого громадянства його не побито. Характеристичне, що як відбувалося голосування, хто за чи проти засновування „Лугів“, всі присутні заявилися за засновуванням, а проти не голосував ніхто, навіть ті два студенти, що остали на салі. Богато з заступлених сіл вже внесло до затвердження статути та очікують часу, коли їх орґанізована молодь стане в ряди „Луга“.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Преосв. Николай Чарнецький у Відні. З Відня пишуть нам: Українська кольонія у Відні витала в Зелені Свята дорогого Гостя, Апостольського Візитатора північно-західних українських земель в Польщі. Преосв. о. д-р Н. Чарнецький в переїзді через Відень не поминув нагоди помолитися при гробі св. Йосафата й відвідати нашу громаду, щоб познайомитися з її життям і підкріпити її духа. Відень, духовий центр середньої Европи, сьогодня столиця малої держави, в якій Українці тільки чужинцями. Його українська громада опинилася нараз поза скобками давних, безпосередних і живих взаємин з матірним пнем. Вона тільки ідеально злучена з огнищем рідного народу і як така очевидно вдячна кождій нагоді, яка в безпосередній стрічі з земляками нагадує запах рідних піль і чарівну мельодію рідного слова. Тому не диво, що на вістку про рідку гостину українська кольонія поспішила громадно з найдальших закутин просторого Відня до його центру. Наша мініятурна але незвичайно привітна й мила церковця заповнилася по береги. Прибула й молодь, що становить відрадне явище. Розпочалася Архієрейська Служба Божа. До першого св. Причастя стануло понад 40 шкільних дітей. Се мабуть перший раз, що тілько наших дітей найшлося тут нараз у своїй церкві. Сей спонтанний обяв релігійного настрою, зрештою щораз то ширше і глибше захоплюючого загал українського населення Відня, се рівночасно видимий знак і національного пробудження. З підйомом релігійного життя змагається й росте почуття національної свідомости й лучности між собою. Релігійний індіферентизм як явище наскрізь декадентне мусить по природі річи ділати відємно, просто руїнно на почуття національної гідности як передумова своєрідного розвою. Тісна звязь і обопільна залежність релігійно-морального й національного життя глибоко запала в душу неодному з учасників. Тому й те прегарне Свято Сошествія св. Духа й Понтифікальне Богослуження Преосв. М. Чарнецького остане для віденської української кольонії памятним днем на довший час. — Ст.

Кобаки п. Косів. Тут відбулася 10-дневна св. Місія. З початку не дуже добре заповідалась, бо і дощ перешкаджав і нескінчені весняні роботи і сильна сельробівська аґітація. Та з кождим днем учасників прибувало, хоч бісилися комсомольці, які грозили биттям шиб, ба навіть тих, що вертали з вечірних місійних наук, обкидували камінням. Поминомо всего Місія відбувалася. Та пятого дня Місії заскаженіло пекло, і на дворі підчас вечірної науки, коли мало бути переблагання Евхаристійного І. Х., бандити з „союза безбожників“ з Кобак і Слобідки кинули зза плота камінням в Місіонара і в слухачів та пошкодували кілька невинних. А каміння було таке велике, що розломили дошку на 3 цм. грубу в проповідниці. Та Місії не перервано. За прикладом місцевої й замісцевої інтеліґенції висповідалося до 1500 осіб а сповідалися й такі, що не сповідалися поверх 20 літ. Дійсно інтеліґенція (без огляду на національність) дала добрий подивугідний примір і слухання місійних наук і сповіди і св. Причастий. Величаво випав похід з місійним крестом (на жаль під охороною поліції) при співучасти процесій з сусідних сіл і міста Кут. Підчас Служби Божої і походу співав кутський хор під діріґ. мр. пр. Кулика. — Прим. ред.: Булоб дуже вказаним, зорґанізувати з катол. молоді фізичну оборону Церкви і релігійних торжеств перед нападами комсомольців. Католицизм ніколи не був рівнозначний зі слямазарністю.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ДВІ ВЕСЕЛІ КНИЖКИ

Марка Твейна в новім виданні

Марк Твейн. ПРИГОДИ ТОМА СОЄРА. У редакції з передмовою та з поясненнями Д-ра Івана Брика. Видавництво „Для школи і для дому“ ч. 9, 9а. У Львові, 1929. Ст. 216, 8°. Ціна 4.20 зол.

Марк Твейн. ПРИГОДИ ГЕКА ФІННА. У перекладі та з поясненнями Д-ра Івана Брика. Видавництво „Для школи і для дому“ ч. 17. У Львові 1931. Накладом Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка. Ст. 276, 8°. Ціна 5.40 зол.

Твейнові „Пригоди“ Тома Соєра і Гека Фінна се дві книжки, які я читав по кілька разів у своїм житті. І не буде нікому дивне, хто знає твори гумориста Твейна, що я ще раз радо та при веселім настрої прочитав „Пригоди“ в перекладі Д-ра І. Брика. Переклад зразковий. Справді ніде не відчуваєш, що се переклад, не оригінал. Дивує дещо якесь неконсеквентне вподобання ставити апостроф (але не за правилами ВУАН'у): сім'я, об'їдь. Ну, алеж Др І. Брик і досі не відповів на запит звернений до нього по виборі його на голову „Просвіти“, як він ставиться до московської України; виходить як у пісні „хотілаб і боюся“...

Коли я дитиною читав пригоди двох збиточників Соєра і Фінна, то шукав у книжках Твейна лише „пригоди“ в повнім того слова значінню. Отже цікавили мене в першу чергу надзвичайні факти, прим. переживання Тома в печері, чи мандрівка Гека сплавом по ріці, чи визволювання Джіма з вязниці. Та рівночасно брав я тоді всю забобонність Гека та романтичну донкіхотерію Соєра не як щось смішного, бо дитина не розуміє складного англосаського гумору Твейна, — а як іритуючу дурноту героїв книжки. І вповні се тепер розумію: обі книжки Твейна се книжки гумору для старших, зрілих людей, а не „пригоди“ для молоді. Переробивши відповідно обі книжки пригод Соєра та Фінна, можемо з них дістати „книжки для молоді“, як це прим. діється з творами Дж. Свіфта чи навіть Дж. Ф. Купера. Непереробленні твори Твейна треба вважати за невідповідні для молоді та народу, і навіть подекуди шкідливі

Твейн в обох своїх книжках хотів не лише розсмішувати, але і малювати реально картини з тодішнього життя і то так, щоб навчити читача своїх поглядів чи то ярким їх зображенням чи навіть скарикатурненням. Отже прим. у „Пригодах Гека Фінна“ маємо образок то родової мести, то фальшивої релігійности, то знов нехристіянських поглядів тодішньої суспільности на неволю негрів. Твейн умілим представленням настроював читача насмішливо і неприхильно до тих прогріхів і так був вчителем тодішньої Америки. Твейн висміває особливо американську фальшиву сектарську благочестивість, яка й досі на таке вповні заслугує. Та сей насміх для незрілого читача з молоді і простолюддя здаватиметься нині насміхом з релігії взагалі*). В обох книжках Твейн висміває забобонність негрів й обох хлопчаків Тома і Гека; але цей насміх стравний лише для зрілих інтеліґентів. Для молоді й народу він здаватиметься не насміхом, а чимось оправдуючим забобони. Фальшиве сектарське сумління обох героїв, Тома та Гека, смішне для зрілого читача, може на незрілу молодь вплинути якраз у напрямі непожаданім та викликати в їх совісти якраз наслідування „широкої“ совісти.

Попередні видання обох книжок Твейна в українській мові зовсім справедливо пропускали деякі моменти, мабуть тому, що хотіли дати книжку справді „для молоді“. Видання Книгарні НТШ. в перекладі д-ра І. Брика пішло якраз у противнім напрямку: воно дає повний переклад... Остаточно можна було ті небезпечні місця обезброїти відповідним поясненням. Але хоч д-р І. Брик подає прим. у „Приг. Г. Фінна“ аж 264 ноток пояснень, то ні одна з них не відноситься до вищесказаного! Се тільки пояснення чужих слів і назвищ.

Для незрілого читача з молоді і простолюддя обі книжки Твейна в виданні „Для школи і для дому“ небезпечні; хіба, що той читач аж такий нерозвинений, що просто навіть не спиниться над згаданими думками й замірами автора. Натомісць можна обі книжки поручити для інтеліґентного, зрілого читача. Вони його і навчать і зацікавлять пригодою і навіть кажуть йому сміятися до сліз, хоч які тепер „тяжкі“ часи. — Араміс.

*) Твейн був „вільнодумцем“ але мав віруючу жінку. Зі страху перед нею „вільнодумні“ колючки Твейна дуже вміло приховані.

„Швейк“ по українськи

В „Ділі“ була недавно замітка Івана Кедрина з приводу перекладу Гашекового „Швейка“ на українську мову. Автор замітки (рецензії) захоплюється перекладом. Перш за все — мовляв — мова перекладу знаменита (взірцева), а потім і сам твір в українській мові поява не буденна. Послугується при тім аргументом престіжовим, що мовляв, переложено на інші европейські мови, то треба було конче переложити і на укр. мову. Інакше ще сміялисяб з нас. Полишаючи на боці мову перекладу треба звернути увагу на саму тенденцію твору, на його духа. А та не є в ніякому разі така, яку можнаби похвалити. Тенденція наскрізь неґативна. Інструментом неґації страшна, місцями в цинізм переходяча, іронія. Вістря тої іронії звернене проти Австрії як держави монархічної, католицької, понаднаціональної. Воно руйнує авторітет так основно, що на тім місци не легко встановити інший авторітет. Твір Гашека народився з того духа чеського „покрокарства“ (поступовства), яке в засаді було проти церкви, проти релігії, проти монархічної влади. Оден з головних персонажів Гашекового „архитвору“ се карикатура військового капеляна, католицького священика, яка є вислідом острого антиклерикального наставлення цілого чеського т. зв. покрокарського табору, який закінчився безбожницькою „Вольною Мишленкою“. Чи не цікава дрібниця, що чеська влада після перевороту заборонила Гашекового „Швейка“ в військових бібліотеках чеських полків. Не диво, бо сей твір чистокровний нігілізм. Хто знає, як богато в нас анархічного елементу, котрий дивиться на світ з „наплювательної точки зрения“, той побачить, і зміркує, що лектура того „архитвору“ просто убийча. — Д-р С. Г.

КОВІ ВИДАННЯ

О. ІСИДОР ДОЛЬНИЦЬКИЙ духовний отець, літургіст і піснотворець. Написав о. Д-р Йосиф Боцян, Епископ Луцький. Друге видання зладив і доповнив о. Д-р Йосиф Сліпий. Львів, 1933. Ст. 136, мала 8°. — Про сю цікаву книжку сподіємося поговорити окремо.

Василь Стефаник: ТВОРИ. З дереворитами В. Касіяна і М. Бутовича. Львів, 1933. Ст. 222 + 2 ін кварто. Ціна 25 зол. Видання Ювілейного Комітету.

Перед нами збірне видання творів Василя Стефаника, дорібок всего його життя. Видання під оглядом мистецьким дуже гарне. Під оглядом змісту кождий у нас знає твори Стефаника: семабуть найтяжші твори, які колинебудь були писані на нашій землі. Твори горя нашого селянства. Оцінку творчости Стефаника подали ми в чч. 441 і 443 „Нової Зорі“. Дереворити наших мистців сильно підчеркують прикмети трагічної творчости Стефаника. Вони добре достосовані до творчости В. Стефаника. — А. Ч.

Мр. Е. Ю. Пеленський: ДОЛИНА ОПОРУ І СТРИЯ. Туристичний провідник для літників і прогульковців. Бібліотека „Плаю“ ч. 1. Львів—1933. Накладом Туристично-краєзнавчого Т-ва „Плай“. Печатано в друкарні Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові. ст. 62 + 6, 16°, ілюстрацій 8 і 1 мапа, ціна 1 зол. — Книжочка видана надзвичайно симпатично. Молодий автор виказав гарну любов до родинних околиць і замітне історичне відчуття та зрозуміння для леґенд, звязаних з тамошними назвами. Книжка заслугує на поширення. — А. Ч.

Поняття „неможливість“ це тільки пугало для несмілих, прибіжище для трусів. (Наполеон).

З вистави образів О. Кульчицької

Портретна студія.

Добродійний концерт

Недавно відбувся у Львові концерт уладжений Комітетом допомоги вдовам і сиротам по священиках. На його програму складалися виступи оперової співачки п. Івани Синенької-Іваницької, пяністки п. Наді Біленької та опер. співака п. Зенона Дольницького. Сей останній, першорядний опер. артист італійських та еспанських опер, добре знаний зі своїх гостинних виступів у львівській опері. Він виконав з чуттям та ефектовно „Гетьмани“ Лисенка, „Фіналє“ Січинського, Прольог з опери „Паяци“ Леонкавалля (найкраща точка), „Романс“ Рахманінова та кілька наддатків, горячо оплескувний. П. І. Синенька-Іваницька полонила публику своїм премилим сопраном, котрим вона орудує дискретно і з великим талантом. Найкрасше випали „Вечірня пісня“ Стеценка та „Жита“ Н. Нижанковського. Крім сего артистка відспівала „Гопак“ Мусоргського та дві арії з італійських опер Россінія та Боїта. Обом артистам акомпаніював по мистецьки д-р Н. Нижанковський. П. Н. Біленька відіграла на фортепяні ряд творів Бетовена, Лисенка та В. Барвінського „Мініятури на українські народні пісні“, що подобалися особливо своєю настроєвістю. Обі артистки дістали коші цвітів. Нечисленні слухачі мали нагоду зайвий раз переконатися, що наша львівська публика старанно уникає концертову салю. Може дощ перешкодив декому почути сей симпатичний концерт. Переважала старша публика. Між нею було немало духовних осіб.

Вісти з „Рідної Школи“

1. Як зголошувати оснування нових Кружків Р. Ш.

Дозвіл на оснування нового Кружка Р. Ш. дасть Головна Управа тільки тоді, коли се зголосить бодай 15 членів. Членом рахується той, хто зложив бодай половину членської вкладки. Вплачені членські вкладки треба зараз вислати до каси Головної Управи. Подання до Головної Управи враз з відтинком почтового чека або грошевого переказу на доказ, що чл. вкладки вислані, — переслати через свій Пов. Кружок Р. Ш., зґл. Пов. Союз Кружків Р. Ш.

2. Кого вибирати до Старшини Кружків Р. Ш.

До Старшини й загалом до управних орґанів Кружків Рідної Школи не вибирати осіб, які були судово карані за таньблячі злочини, ані таких, які в наслідок судової кари позбавлені права власновільности. — Інакше можуть такі Кружки мати перешкоди від адміністраційної влади.

Коли влада противилабся виборові осіб до Старшини й Контрольної Комісії Кружка Р. Ш., що не були судово карані за такі злочини, то в такому разі треба вносити рекурс. — У всіх таких справах звертатися до свого Повітового Кружка Р. Ш., зґл. Повітового Союзу Кружків Рідної Школи.

3. Сотиковий Фонд.

Щоби призвичаїти народні маси до поголовної жертвенности, треба в кожній громаді зорґанізувати т. зв. „сотиковий фонд“. Поклик: один сотик на місяць від кожної української душі — мусить обеднати весь нарід для помочі Рідній Школі. Коли цього не стане від зараз виконувати все громадянство, то важко буде ставити до Рідної Школи хочби які оправдані вимоги.

4. Дитячі садки.

Кружки Рідної Школи, які вже відкрили, або в червні відкривають дитячі садки, нехай про це повідомлять писемно Головну Управу (день відкриття, приміщення, скількість дітей, оплата, імя провідниці, її платня й час, доки має садок істнувати).

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

політичні вісти

ПРО НЕНОРМАЛЬНУ АКТИВІЗАЦІЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ заговорила „Газета Поранна“ (ч. 10325) в статті п. з. „На хорім фронті“. Сю активізацію вяже автор з надіями укр. молод. на гітлеризм і характеризує її так: Ся активізація ведена по пляну згори, брутальна, примітивна в способах і цілях та повна грізної деморалізації. Молодь не признає авторитету старших і легковажить їх. Коли так дальше піде, то наслідки того будуть катастрофальні не лише для Українців. Тому польська політична думка повинна негайно і рішучо інтервеніювати. На чім та інтервенція має полягати, „Г. П.“ не пише.

ПОЛЬСЬКО - СОВІТСЬКА „ПРИЯЗНЬ“ поступила вже так далеко, що в головнім проурядовім часописі „Газета Польска“ заступник комісаря загран. справ Сокольніков оповістив статтю на тему: „За економічну майбутність світа“... В тій статті Сокольніков виступає проти політики економічної самовистарчальности (автаркії) капіталістичних держав, яка на його думку поглиблює економічну кризу і веде до нових воєн. Забуває при тім „товаріщ“ Сокольніков додати, що перед у тих „автаркічних“ перегонах веде саме СССР, бо ціла його економічна політика спрямована до нездійснимого повного економічного унезалежнення СССР від капіталістичного світа. (По тій статті Сокольнікова в „Газ. Польскій“ можна сподіватися, що появиться стаття Медзіньского в „Критиці“ п. А. Крушельницького).

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА запопадливо винотовує всі неприхильні голоси про договір 4-ох. Це знак, що в тім договорі не узгляднено інтересів Польщі так, якби вона него хотіла.

„КОНТРОЛЬНА РЕЄСТРАЦІЯ“, себто чистка в комуністичній партії СССР, відбувається саме тепер в повнім розгарі. Це вже пята з ряду чистка в компартії. На Україні переводить сю чистку б. голова виконкому Ш. Інтернаціоналу Мануїльський. Причина чистки: апровізаційні труднощі і необхідність усунення з партії „непевного елементу“ („Курєр Варшавскі“).

ЗАГОВІРНИКИ В СССР виконали замах на секретаря комуністичної партії Закавказзя Берія і секретаря грузинської комун. партії Хацкевича. Хацкевич погиб, Берій тяжко ранений. Заговірники втікли. (АТЕ.)

В МОСКВІ почався процес проти 29 кооперативних діячів, котрі в 1932 р. мали допуститися надужить на суму 14 міліонів рублів (ПАТ).

ВЕЛИКУ ПАНАМУ (грошеві дефравдації) викрито в донецькім басейні при будові углевої магістралі. Надужиття доходять до 6 міліонів рублів...

МІЖ ГІТЛЄРІВЦЯМИ І НІМЕЦЬКИМИ НАЦІОНАЛАМИ (гуґенберґівцями) напруження постійно росте. Правительство часто переслідує і вязнить гуґенберґівців, які щораз частіше й остріше проявляють своє розчарування до гітлєрівського режіму.

ГОЛОВНА УПРАВА німецької соціялдемократії перенеслася з Берліна до Праги. Тут буде виходити також її головний орґан „Форвертс“. Комунікат управи з підписом Оттона Велса заповідає „смертельну ненависть системови, котрий тепер править в Німеччині“.

„БЕРЛІНЕР ТАҐЕБЛЯТ“, ліберально-жидівський орґан, по приході до влади Гітлєра мусів змінити політичний напрям. Тепер цей часопис заповів, що вертає до свого давного напряму, сподіючися, що гітлєрівська влада дозволить на це.

КАНЦЛЄР АВСТРІЇ ДОЛЬФУС просив Анґлію, щоби вона помогла не допустити до заострення німецько-австрійського конфлікту.

новинки

Заборона Свята У. М. Х. Староство в Перемишлянах заборонило Свято У. М. Х. в Глинянах, „зе взґленду на небезпеченьство і порядок публічни“.

Повітове свято „УМХ.“ в Городку заборонило староство. Внесено відклик до воєвідства.

Закриття вистави українського промислу у Львові відбулося 12. VI. В присутности представників національної преси і всіх виставців дир. Ю. Шепарович виголосив коротку промову. В ній підніс далекосягле значіння сеї вистави. Понад 4.000 осіб її оглянуло. З великим зацікавленням оглядала її шкільна молодь. Одушевлялося виставою селянство. Наша інтелігенція не хотіла вірити, що має вже тілько промислових установ. Сю виставу треба описати. Окрема комісія оцінить експонати та призначить надгороди, дипльоми найкрасшим з них. Всі наші повітові міста хочуть мати ту виставу в себе. Треба показати її також на Волині не зважаючи на всі перешкоди. При кінці відбулася спільна знимка.

Стан каси „Поміч“ в Городку, котра стояла перед банкроцтвом, поправився настільки, що ся каса стала тепер одною з найсильніших інституцій Городка. Сталося це завдяки діяльности нової Управи.

Нову українську Захоронку основують в Городку на львівськім передмісті.

Кружки „Рідної Школи“ основано в Костільниках і Сновидові (Бучаччина). На оснування кружків у Сороках, Новостанцях і Зубрці староство не згодилося, мотивуючи тим, що до старшини Кружків у тих селах увійшли люди, які не дають певности, що будуть придержуватися статутів.

В память поляглих стрільців громадяни с. Луки в Самбірщині висипали могилу. На другий день Зелених Свят могилу посвятило 6 священиків, при здвизі к. 4000 населення з Луки, Дорожова, Бикова, Прус, Отинич і Майнич. Поліція відбирала терневі вінці. Коли священики відійшли від могили, поліція почала розганяти людей. З товпи почулися крики „ганьба“ і впало кілька камінів. Поліція увязнила 19 осіб, переважно селян.

„Ревію мод“ улаштовує „Союз Українок“ з коопер. „Труд“ у Львові, в салі „Укр. Бесіди“ в неділю, 18 червня бр. о год. 7 веч. Ревія має поінформувати про моду прикладену до наших обставин. В програму ревії входять реферат і вистава одягів та робіт з наших фабрик, робітень і крамниць. Ся імпреза має на цілі також поширення клича „свій до свого“.

25-ті роковини смерти Дениса Січинського, визначного галицького композитора, припадають в 1934 р.

Зїзд українських музеольоґів відбувся в Самборі. Заступлені були всі галицькі музеї: Національний Музей і Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, „Гуцульщина“ в Коломиї, „Подільський Музей“ в Тернополі, „Верховина“ в Стрию, „Лемківщина“ в Сяноці і музеї в Яворові та Перемишлі. На зїзді виринула думка створення Союза Українських Музеїв. Наші музеольоґи відбули м. ін. прогульку до монастиря оо. Василіян в Лаврові, де оглянули архів, бібліотеку та стару церкву св. Івана, якої підвалини сягають часів кн. Льва.

Смертельне вкушення кота. Недавно помер у Львові серед підозрілих проявів бляхар В. Гус. Секція виказала, що в його мозку є сліди скаженини. Як виявилося, Гуса покусав скажений кіт.

Новий костел в мазурській колонії Дембянка к. Львова посвячено недавно з великою парадою.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

Продовження Заг. Зборів ТПО відбулося 14. с. м. при участи 20 старших членів і 130 студентів. На місце уступивших членів виділу вибрані: д-р І. Копач, д-р Ст. Шухевич і д-р К. Чехович; заступником вибраний проф. А. Березовський. Відтак д-р В. Старосольський схарактеризував наше сучасне студентство. Становище студентства вияснювали студ. Я. Старух, Колодзінський та А. Атаманюк. Вкінці академічний душпастир о. Конрад візвав студентство взяти масову участь у процесії Божого Тіла в неділю 18. с. м. Збірка о год. 8.15 коло Преображенської церкви.

Увязнено б. сенатора о. Татомира, пароха в Лужку к. Ст. Самбора, його двох синів і двох селян.

У Львові злодії вломилися до церкви Василіянок при вул. Зиблікевича і забрали цінні вота.

В Галичі пропав директор дівочої семинарії О. Гавдяк.

Каса Хорих щороку признавала українським дітям право виїзду на українські вакаційні оселі. Сего року призначила українських дітей до польських вакаційних осель. Інтервенція в начального лікаря Каси Хорих й у львів. воєводи була безуспішна.

Польське студентство у Львові бере все масову участь в процесіях Божого Тіла. Зате більшість українського студентства бойкотувала й аґітувала завзято проти Свята У. М. Х. Коли зіставимо сі два факти, зрозуміємо неодно.

Безробітні у Львові втратили терпець і зачали демолювати льокаль Уряду посередництва праці. Поліція увязнила трох демонстрантів: М. Марущака, П. Ґанчія та А. Дрозда.

Нову купальню в Мшані коло Львова відкрили недавно. Вона має гарні уладження.

Розвязали „Сокіл“ в Ожидові пов. Золочів.

„Український Голос“ з Вінніпеґу доносить в ч. 17, що на радянській Україні переслідують студентів Українців з Галичини, навіть комуністів. Родини тих студентів вже довший час не одержують ніяких вісток про своїх дітей. Листи до тих студентів вертають назад. Що се значить, легко додуматися. Наших дітей там або вже замучили або домучують. А платні аґенти большевицької Москви дальше пишуть і говорять, що там маємо „самостійну Україну вплоть до отделенія“. І не видно ніякої акції проти тих звірств московських червоних башибозуків, а зате наші виховані на Донцові націоналісти розбивають голови нашим дітям на кладовищі. І кажуть, що „люблять Україну“.

На світовій економічній конференції в Лондоні французький премієр Далядіе виступив проти грошевої інфляції. Між Англією і Францією з одної сторони та Америкою з другої повстав спір в справі обсади місця предсідника монетарної комісії. Англія і Франція кажуть, що Америка, яка управляє інфляційну політику, не може управляти монетарною комісією.

Жидівський Музей має повстати у Львові в будинку Віроісповідної Громади при вул. Берштайна.

Новий спосіб для заманіфестування „патріотичного учуця“ винайшов син бурмістра в Грималові Тадеуш Кшиворончка і деякі молоді пані. Цей спосіб полягає на вириванні у шкільних дітей гарасівок при супроводі крику: „Кабане давай ту гарасувкен“! Від тоді діти нарочно почали вбирати гарасівки, щоби зазначити своє завзяття.

З краю надходять вісти, що на пшениці появилася ржа. Вигляди на жнива сего року песимістичні наслідком холоду і слоти. Передбачують, що збіжжа і набіл подорожіють, натомість ціна худоби ще більше впаде.

На світовій виставі в Шикаґу сталася велика катастрофа. Літак, що облітав площу вистави довкруги, впав на землю з великої висоти і згорів на очах 5000 людей. З останків літака добули счорнілі рештки 2 летунів і 8 пасажирів.

Нагла звишка доляра. Внаслідок вісток з міжнародних бірж доляр пішов нагло вгору. У Варшаві платять уже за доляра 7.33—7.40 зол.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 15.000 зол. на ч. 40640; 5.000 зол. на ч. 74385, 154919; 2.000 зол. на ч. 39252, 133814; 1.000 зол. на ч. 146935, 147774, 90002; 500 зол. на ч. 4478, 89481, 103474; 400 зол. на ч. 32255, 43880, 65940, 86311, 99525, 117763, 119818, 137565, 143469; 250 зол. на ч. 7537, 7770, 22357, 38839, 34329, 42139, 42497, 48315, 74839, 78063; 78122, 78329, 87142, 95510, 130330, 133950, 140159, 146369.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В день празника Пресв. Евхаристії в неділю 18. с. м. відправиться в храмі св. Спаса Архіерейське Богослуження о ½9 год. зрана. Коло 10 год. Торжественний похід до чотирох престолів на Ринок. На се церковно-народне Свято проситься отсим всі наші Інституції і Товариства прибути корпоративно а також всіх вірних города Львова явитися на Богослуження і до Походу. Від Управи Храму св. Спаса у Львові. — о. Садовський, парох.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обекти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Ново Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР солідно й дешево виконує **„PRECYZJA“** Львів, Рутовського 10 (в брамі) Напроти костела Єзуїтів

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон. КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 4—? Вибір великий!

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, ул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснования 1909.

КІНА

АДРІЯ: Білі ночі.
АТЛЯНТИК: Земля нічия.
КАСІНО: Дивовижі природи.
КОПЕРНИК: Син джунґлів і Д-р Моро (Остров пропащих душ).
МАРУСЕНЬКА: Син джунґлів і Д-р Моро (Остров пропащих душ).
МІРАЖ: Дівча з країни бур.
МУЗА (давніша ОАЗА): Нагана.
ПАЛЯС: Екстаза.
СТИЛЕВЕ: Тайна стенографістки й ревія.
УТІХА: Князь Дракуля й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 8

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

Телєфон ч. 60-04.

1

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 22 червня 1933. Ч. 45 (643).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ставніца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.807.

Сензаційний німецький меморіял

Міністр Ґуґенберґ домагається звороту кольоній і нових теренів на Сході Европи.

Міністр Ґуґенберґ вніс на економічній конференції в Лондоні меморіял німецького уряду. В тім меморіялі Ґуґенберґ жадає звороту німецьких кольоній в Африці і нових кольонізаційних теренів на Сході Европи. Сей меморіял викликав в політичних кругах неабияку сензацію. Анґлійська преса пише, що під сходом Европи, котрий мавби служити за кольонізаційний терен для Німців, треба розуміти Польщу, балтійські краї і Росію. Польська преса називає цей меморіял фантастичним і провокаційним. В пізніших депешах ПАТ доносить: Німецька делеґація повідомила, що той меморіял висловлює лише особисті погляди Ґуґенберґа. У звязку з тим меморіялом Ґуґенберґа відкликано до Берліна і він до Лондону мабуть не верне. Опісля секретар конференції повідомив, що німецька делеґація взяла цей меморіял назад. Паризька преса пише, що допущенням такого меморіялу на конференцію Ґітлер мав на ціли скомпромітування й усунення Ґуґенберґа мужа довіря німецького тяжкого промислу. В Польщі й СССР сей меморіял викликав бурю.

Крівавий напад гітлєрівців

на зїзд католицької ремісничої молоді.

Віденський часопис „Райхспост" повідомляє: В Монахії відбувався зїзд католицької ремісничої молоді з цілої Німеччини. На учасників зїзду світських і духовних гітлєрівські боївкарі нападали з окликами: „Katholische Schweinehunde, Schweinepriester, schwarze Pfaffenbrut". Також кричали, що повісять кардинала і що розстрілюватимуть ремісничу католицьку молодь. Учасникам зїзду зривали відзнаки з подобою Христа, опльовували й топтали їх ногами. Богато учасників зїзду побитих до крови відвезено до шпиталю. Голові швайцарської католицької орґанізації ремісничої молоді викрутили руку. Учасникови зїзду з Ґданська вибили око. Баварський уряд заборонив в останній хвилі понтифікальну Службу Божу кардинала Фавльгабера.

Гуцульське мистецтво

Спілка „Гуцульське Мистецтво" в Косові має 48 килимарських варстатів. З того 22 варстати роздала по хатах гуцулів килимарів. Разом з прядками і вишивальницями ся спілка займає 110 людей. В 1932 р. спілка „Г. М." переробила 4000 кґ. вовни, з того 2700 кґ. домашньої. З того вироблено 946 килимів на 3.100 м². 25 проц. килимів продано в краю, решту до Швайцарії, Швеції і Чехословаччини. Крім цеї спілки повстала килимарська кооператива „Гуцульщина", одна приватна українська спілка й одна польська. Та на сю ділянку гуцульського килимарства нахлинула хмара жидівських „фабрикантів", які розкинули по Гуцульщині 6000 варстатів. В тих варстатах виробляють маловартну, дрантиву тандиту і продають її під фірмою „гуцульських килимів". Сю тандиту захвалює і продає коло 400 аґентів не лише в Польщі але й за границею. Чи наші компетентні чинники не найдуть способу на це, щоби фабриканти й аґенти тандити не дискредитували нашого килимарського промислу?

Америка домагається сплати довгів

Польська преса пише, що правительство Америки зажадало від Польщі сплати чергової рати военного довгу і рати тогож довгу за минулий рік. Преса пише, що Польща так як другі держави дасть відмовну відповідь в тій справі і заявить, що не в силі виконати домагання Америки.

Доля Жидів в Німеччині

„Момент", жидівський часопис у Варшаві, доносить з Відня: Хоч Жидам відібрано пашпорти, то филя втікачів з Німеччини до Відня не змаліла. Жидівське населення в більшости вже погодилося зі своєю долею. Натомість дуже тяжке положення німецьких вихрестів і „піввихрестів". В Німеччині крім 600.000 Жидів є майже міліон жидівських вихрестів. Сі люди офіціяльно масово повертають до віри своїх батьків. Рабіни не вспівають з полагоджуванням формальностей звязаних з поворотом вихрестів на жидівство. У Відні перебуває богато жидівсько-німецьких письменників, котрих твори палено в Німеччині на кострах. Богато заборонених книжок присилають до Відня. Сі книжки можна дістати у Відні за кілька папіросів. Дуже тяжке також положення тих жидівських журналістів в Німеччині, що не хвалять гітлеризму.

„Таваріщ" Літвінов гостем анґлійського короля

Краківський „Час" повідомляє: Анґлійська королівська пара приймала чаєм делеґатів світової економічної конференції в городах віндсорського замку к. Лондону. На принятті було майже дві тисячі осіб. Серед величавих строїв індійських делеґатів і фраків інших делеґацій загальну увагу звертав на себе совітський комісар Літвінов, котрий в товаристві совітського амбасадора прибув на принятя в маринарці, як пристало делеґатові „працюючих".

Напад саранчі на Полудневу Францію

Побережжа над Ліонським заливом у полудневій Франції навістила страшна язва саранчі. Поля, винниці й сади знищені зовсім. Хоч населення енерґійно бореться з сею язвою, то хмари саранчі посуваються дальше на північ. Провінціональні власти зажадали від столиці ескадри літаків, котрі хемічним способом з воздуху моглиб поборювати сю крилату небезпеку. Саранчу принесли вітри з північної Африки .Такі налети саранчі бувають майже щороку.

Ваш побут на вакаціях буде затроєний журбою за Ваше мешкання в місті, якщо не обезпечите його від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська 20. За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

ЗМІНА ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

У звязку з проблємою: Балтик, Польща й Україна*).

Зрікшись на Заході в користь Німеччини свого найбільш життєвого історичного завдання: стати кріпкою ногою над Балтиком, що з успіхом здійснювали перші Пясти, — Польща звернула фронт своєї експанзії на Полудне і на Схід. Вона перенесла передовсім свою столицю з Ґнезна, висуненого на північний захід і близького до Балтику та до північно-західних Словян. Перенесла її до Кракова, близького до Чехії й Угорщини, блищого до України. А далі Польща починає наступ на згадані три держави бажаючи поширитися їх коштом.

Та найбільшу увагу звертає Польща на Схід, на Україну. В тім напрямі йде постійний напір Польщі. Зразу той напір Польщі на українські землі зустрічає відпір зі сторони України. Зчасом той відпір стає чим раз слабший. Бо на Україні чим раз більше ширяться анархія. Вкінці Польща займає всю Україну.

Про ту зміну польської політики проф. О. Бальцер пише:[1])

„Польща з осередком у Кракові опинилася перед новими завданнями. Що за Хоробрего було для неї другорядною чи придатковою річю, то тепер виросло до значіння начальних завдань. Втиснена серцем між три вправді молоді, але сильно зорґанізовані держави, Чехію, Угорщину і Русь, мусіла своїм відносинам до них присвятити найбачнішу увагу, занедбуючи давнішу політику, звернену в інші сторони. Причім умовк розпросторонення її державности, перетворення в велико-державу через значніші територіяльні набутки, відразу показалися без порівнання менше корисні, ніж давніше, коли робила заходи за північно-західну Словянщину. Не стояли перед нею отвором великі простори земель, політично і культурно незалятих. Треба було, коли хотіла розширитися в новім напрямі, стати до боротьби з уже готовими, сильнішими орґанізаціями. А що ті орґанізації були оперті в цілости або переважно на одноцільнім етнічним матеріялі, отже боротьба була тим трудніша, бо зверталася не тільки проти інтересів володарів, але також і проти народів. Не зважаючи на се, вона що хвилі відновляється: не счислити чеських, угорських і руських війн, які від часів Відкопителя вела Польща, однаково в добі державної слабости, аж до Кривоустого, як також по части й пізніше, після довершеного поділу на дільниці. Кінцевий вислід тих безнастанних военних дужань був ніякий. Вправді Щедрий відвоював утрачені під кінець правління Мешка II червенські городи і Словаччину, одначе не на трівко. Позатим, числячи від 1038 р., Польща через поверх три століття не тільки не розширила своїх посілостей у ті сторони, але частинно їх навіть, як Шлезк, утратила. Змарнувався в тій раз-у-раз поворотній акції без ніякого видатнішого наслідку величавий засіб національної енерґії: найкращий доказ, які великі, неподоримі труднощі протиставила справа територіяльного розпросторення коштом тих трьох державних орґанізмів, між котрі клином вбивалася „нова" Польща з осередком у Кракові. Треба було ждати аж доби Казимира Великого та сучасного йому розкладу

*) Гл. „Н. Зоря" ч. 43.

[1]) O. Balzer: Stolice Polski 963—1138. We Lwowie, 1916, Ст. 72—74.

руської державности, заки Польща вперше розширилася в тих сторонах у значнішій мірі поза свої старі границі — через набуття галицько-володимирської Руси. Незабаром потім прийшов через покликання Ягайла величезний набуток литовсько-руських посілостей. Почався новий процес розгосторювання польської державности напрямом просто противний і відворотний до того, який виявився за часів Хороброго чи Мешка II. Але тепер завдання польської експансії було без порівняння трудніше, ніж давніше, бо етнічний елемент, скупчений у східних краях, хоч послоячений, не був нічим з польським однородний: треба було піднять величезне, на ряд століть розложене завдання асиміляції, що вичерпувало сили польського елементу, утруднювало його повнішу консолідацію внутрі. — „Перший розсвіт того нового змагання до експансії на Схід, хоч у практиці далася вона вдійснити відносно так пізно, світав у хвилі повороту Відновителя до Польщі, коли викалися думки розширення на північно-зах. Словянщину й переносити княжу столицю з Гнезна до Кракова. Заломалася остро й нагло лінія історії Польщі, отворилася перед нею нові політичні овиди, стали рядом відмінні умови дальшої діяльности — словом: зарисувався новий напрям її історичного розвою...“

Стільки проф. О. Бальцер.

Наведені щойно слова одного з найвизначніших польських учених дуже вимовні. Бо вони з польської сторони як найвиразніше стверджують і підчеркують те, що ми відмітили на вступі сеї статті. А саме: вже від XI. ст. починається відступ Польщі на Заході перед Німцями і Чехами з земель корінно-польських і близьких їм західно-північно-словянських а наступ на Схід, на Україну, та тісний звязок обох тих фактів з собою.

Той звязок між відступом Польщі на Заході й її наступом на Схід стверджує також другий не менше визначний польський історик, проф. М. Бобжиньский. В його „Історії Польщі “в уступах про політику Казимира В. та про занятя ним Галицької Руси в 1340 р. між ін. читаємо:[2])

„Розодертя Польщі між Хрестоносців і Чехію затяжіло як зловіща амора над глибшим умом Казимира. Не було хвилі до втрати. Користаючи з розєму і разом з тим з посередництва Кароля Роберта, заключає Казимир в 1336 р. у Вишеграді вічний мир з Чехією, в котрім за зречення їх претенсій до польської корони відступає їм свої суверенні права над Шлезком і плоцьким князівством. Заключено згоду з Чехами й Уграми, а Хрестоносці, бачучи се, стали сильніші до згоди. За відступлення їм Поморя мали Казимирови звернути Куяви і добжиньську землю. З найбільшим болем дав Казимир наклонитися до таких тяжких жертв, до відступлення Шлезька і Поморя, а борячись сам зі собою, не хотів брати за те діло на себе цілої відповідальности. Помістив у договорі застереження, що мають його затвердити папа іменем Хрестоносців, а польські пани іменем народу. Те застереження дало привід до семилітних переговорів і спорів. Обурилися на такий „мир“ у своїй горячекровности польські пани, духовні і світські, яких Казимир покликав на нараду, став по їх стороні папа. Одначе новий вирок папських послів з 1339 р., що засуджував Хрестоносців на зворот усіх запраблених Польщі посілостей, розбився о тверді уми членів ордену. Отже хоч-не-хоч приступили Поляки в 1343 р. до затвердження вишеградського миру в Калїші. Прийшло їм зробити се багато лекше ніж давніше, бо Казимир умів тимчасом відвернути думку і діяльність народу з іншу сторону. Граничила з Польщею від сходу Червона Русь... Від давна отже, від часів Хороброго, поглядали Поляки пожадливим оком на ту плодючу і з природи богату країну. Її посідання не тільки винагороджувало їм страти, які раз-у-раз тоносили на західній границі, не тільки позволяло їм розширятися на схід, коли захід був уже перед ними замкнений, але надто забезпечувало їм великий торговельний шлях до берегів Чорного Моря, котрий був двигарем їм промислу і добробуту. Одначе в довгій епосі поділів могли малопольські князі мішатися в династичні спори на Руси, особливо в найближшім собі галицькім князівстві, могли з галицькими князями вести битви і заключати хвилеві користі згоди, але про сталий вплив і перевагу над Русю не могли мріяти. Та хвиля надійшла щойно тепер за Казимира для полученої і забезпеченої від заходу Польщі. В 1340 р. змер безпотомно Болеслав (Юрій II Тройденович — останній галицький князь. — Ред. Н. З.), а його смерть отворила ворота до заходів за панованя на Руси Литві, Татарам, Уграм і Польщі. Такої хвилі не поминув Казимир В., перебив усіх суперників, в кріавій битві під Люблином в 1341 р. визволив край, який занав, з під татарського ярма, уторські претенсії заспокоїв тріщми, а Литовців по довгих конфліктах і сутичках 1366 р. примусив не тільки признати новий набуток, але також відступити Холм і Володимир на Волині“.

Коротко: Казимир В. відступив Чехам Шлезк і Німцям Поморя, а за те заняв Галицьке князівство. Заняв — „по довгих конфліктах і сутичках“ не тільки з Литвою, яка виступила в обороні Галицької Держави, але передовсім по зломанню завзятого опору самої Галицької Держави, яку дуже спустошив, якої столицю Львів спалив та з якої забрав велику добичу (між ін. галицьку державну скарбницю з княжими інсиґніями), як про се говорить сам Казимир у своїм повідомленню до Папи та тогочасні й пізніші польські літописці.

Та се був тільки початок наступу Польщі на Україну. В слідуючих століттях той наступ розвивається чимраз більше. Польща займає в XV—XVI ст. Підляшша, Волинь, Поділля і Київщину, що належали тоді до Литовсько-Руської Держави. Вкінці в посіданню Польщі опинилася вся Україна.

Як відбулося прилучення згаданих вище українських земель до Польщі, оповідає коротко але дуже вимовно цитований уже польський історик М. Бобжиньский[3]):

„Засів в 1447 р. на польскім престолі Казимир Ягайлончик... Прибув Казимир з готовим, мудро обдуманим пляном введення польсько-литовської унії... Одначе при великім ділі бажало польське можновладство витягнути і для себе дрібну користь, домагалося в надгороду від Литви Поділля, потому також Волині, й оба ті краї загорнуло насильством, заснувало в них просторі кольонії й на свій спосіб загосподарувало та уладило. Не могли того стерпіти ті самі литовські пани, котрі виховалися в польській школі і добре знали, яке значіння могліб мати для них самих дві такі урожайні провінції. Звідти Поділля і Волинь стали між литовським і польським можновладством яблоком незгоди, котре нераз великому ділови унії загрожувало рішучим розбиттям. Казимир Ягайлончик знайшов єдиний спосіб усунути перешкоду, постановив до вибору окремого великого князя на Литві не допустити, оба престоли получити в своїй особі, Литву організувати на польський зразок, питання посідання Поділля і Волині формально не вирішувати й допустити оба народи до свобідного суперничання в заселенні й загосподарованні тих урожайних але пустих просторів“.

Спір з Литвою за посідання українських земель вирішила Польща в 1569 р., коли в Люблині накинула Литві нову державну унію з собою, що з Литви і з України зробила вже польські провінції. От як описує „заключення“ Люблинської унії Польщі з Литвою М. Бобжиньский[4]) :

„Тепер візвано на спільний сойм литовських панів і послів, почалися торги панів і теоризовання шляхецької братії, нарешті на люблинськім соймі 1569 р. Литовці опустили місце з протестом. Король обурений пристав тоді на програму, яку віддавна подавала йому польська посольська палата, й проголосив своїм самовільним декретом повну унію Литви, спільний уряд і сойм...“.

Так заняла Польща цілу Україну. Заняла зброєю, поконуючи довгий і завзятий опір українського населення. Стверджує се авторитетно й обєктивно М. Бобжиньский, котрий каже дослівно:

„Krwawe dopiero bitwy utwierdzały na Rusi panowanie Polaków...[5])“.

[2]) M. Bobrzyński: Dzieje Polski w zarysie. Warszawa, 1879. Ст. 151—152, 157—158.

[3]) Bobrzyński: Dzieje Polski.. Ст. 209-210.
[4]) M. Bobrzyński: Dzieje Polski. Ст. 286.
[5]) M. Bobrzyński: Dzieje Polski... Ст. 260.

„Свято Гуцульщини“*)

Зі Станиславова пишуть нам: „Діло“ візвало Гуцулів, аби уникали імпрези званої „Святом Гуцульщини“, бо один зі старостів взивав, аби на тім святі говорити до гостей по польськи. Трудно зрозуміти того старосту, але не менше трудно зрозуміти й „Діло“: бо сьогодні кождий нарід тішиться, коли на його територію їдуть туристи й не уникає їх, бо з туристикою звязані життєві справи народу, або можуть бути згодом звязані. Розуміється, що кождий Гуцул повинен держатися свого. Тепер кілька слів про початки того руху на Гуцульщині.

В останних трьох роках присвячував станиславівський воєвода п. Ярдзіньский особисто богато уваги матеріяльному положенні Гуцульщини, котра всеціло міститься на території сего воєвідства. Весь помисл „свята Гуцульщини“ слід зачислити також до особистих намагань згаданого воєводи облегчити скруту Гуцулії. Знаючі відносини, зокрема ті, що гляділи на голодні місяці зимою 1931/32, з певністю засвідчать, що ті ваґони картофлі й кукурудзи, що роздано в горах, попали до Гуцулів виключно завдяки особистій інтервенції воєводи. Рушити туристичний світ в гуцульські гори, а вслід за сим помогти розбудові лігниськового і готелярського промислу, який з природи річи мусить притягнути до наших гірських осель необхідний гріш, се й була ідея, яка зродила „свято Гуцульщини“.

Се інша річ, чи дехто з підчинених, як ось п. Робакевич з Надвірної, не пересадив мірки та не впав на невдачний помисл провадити польонізацію навіть у мові серед Гуцулів! Адже щось подібного віднялоби прямо всю принаду для тих же самих приїзших з корінної Польщі, котрим власне реклямується так гори як і особливости їх мешканців, отже з їх питомою мовою.

Нерозгадані до недавна для кореспондента „Діла“ укриті цілі цілої імпрези рішучо не зводяться до польонізації відлому „малопольскеґо людку“, бо й засіб недоцільний і Гуцулія вже за тверда для того експерименту.

Натомість важко зрозуміти, чому Гуцульщина не малаб покористуватися нагодою приєднання сезонових відвідувачів, які, чи їм подібні, творять добробут автохтона Швайцарії, альпейських країв Австрії чи Баварії. Ось правда про „свято Гуцульщини“.

О. М.

*) Та імпреза неправильно називається „Свято Гуцульщини“, бо се ніяке свято, лише день чи тиждень Гуцульщини. Ми все поборювали назву „свято“ для світських цілей. — Ред. „Н. Зорі“.

Не один батько вагається, куди й до яких шкіл післати своїх дітей. Велику прислугу в цьому питанні може дати порадник „ФАХОВІ ШКОЛИ“, виданий Головною Управою Рідної Школи. Ціна 60 сот.

Занявши Україну, Польща почала на українських землях особливу політику. Ту політику М. Бобжиньский характеризує коротко словами:

„plantatorska polityka na Ukrainie[6]).

А її наслідки? Нехай говорить М. Бобжиньский:

„Rozpoczęły się straszne, mordercze walki, o których radziby zamilczeć historycy polscy, czując dobrze, że zwycięstwa, odnoszone nad Kozakami, nie przynoszą państwu i narodowi chluby...[7])“.

Про наслідки, які мали для Польщі її відворот на Заході й її наступ на Сході, поговоримо в слідуючій статті.

[6]) M. Bobrzyński: Dzieje Polski... Ст 373
[7]) M. Bobrzyński: Dzieje Polski... Ст. 366

о. Т. ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ІДЕОЛЬОГІЯ „НОВОГО ЧАСУ“

Церква й держава в світлі історії*).

Автор відомих статтей „В тіни хреста — і меча“ в справі взаємин між державою і Церквою поставив неправдиве твердження, неначе на катол. заході витворилася система „папоцезаризму“. Вправді пізніше модифікує він це своє твердження, кажучи, що „католицький папоцезаризм був примушений після довгих століть гордого й суверенного панування церкви над державою здати практично чимало здобутих позицій“... Всеж виходилоб, що той „папоцезаризм“ довгі століття таки „гордо панував“. А ті довгі століття по думці автора се століття XII, XIII і XIV. Він так пише:

„Стремління до монополізації не тільки духовної, але й всьої політично-світської влади в руках церкви було присуще католицизмові вже від перших організаційних завязків. В ході століть ота єдиновладницька теза католицизму була розроблена не тільки теоретично, але здійснена в XII., XIII. і XIV. ст. по Христі у всій ширині також практично“.

Щоб виказати всю безосновність того твердження, хочемо подати сумарично, як по правді в історії розвивалися взаємини між церквою а державою. Зробимо се в трех уступах п. з.: I. В поганськім світі; II. У Византії і на сході. III. На католицькім заході. Відтак перейдемо до теоритичних основ, на яких автор названих статтей в „Новім Часі“ хоче оперти свій „папоцезаризм“.

I. В поганськім світі.

В поганськім світі батьківщина, „патрія“, була заразом найвисшим божеством. Коли Рим став спільною батьківщиною численних народів, тоді культ „Роми“ був загально обовязуючий. Юпітер, Ізида, Мітра, Кибеля — всі вони мали лиш певні гуртки почитателів, та понад всі культи домінував культ держави. Знана старинна поганська ідеольогія, на основі котрої поставлено аксіом публичного права: Чоловік існує виключно для держави, горожанин для своєї батьківщини. Римська держава, яка стала типом поганської суспільности, мусіла вкінці дійти до формального убожествлення цезарів, бо вони були висловом символу й воплочення ідола-держави. Держава була жерелом всіх законів, людських і божих. А та держава переливала повновласть на особу цезара. Орґаном того передавання був сенат, котрий ділав се правним актом, знаним під назвою „царський закон“, „лекс регія“. Коли раз цезар одержав титул божеського, силою того закона ціла й повна власть переходила на його особу. Душа держави переходила в його душу. Тоді цезар співучаствував у „святій природі держави“, він ставав б о г о м. Ся відважна видумка, яка стала відтак конституційним законом, се неначе ключ імперіялістичної системи. Тим чином божество імператора випроваджувано льогічно з божества держави. Цезар ставав — як пише оден зі старинних писателів — богом приявним і тілесним, якому належало віддавати божеський культ[1]).

Ся урядова релігія не вимагала внутрішнього переконання і згоди волі. Вона вимагала послуху, а не віри. Можна було не вірити, лиш поступати так немов віриться. Божество цезара се була гіпотеза конечна для добра й розвою держави. Де не ставало переконання релігійного, там сього домагався поганський патріотизм. Кинути кілька зерен кадила в святочні дні перед статуєю цезара, або принести малу лібацію на його жертівнику, се був знак доброго й льояльного горожанина.

Хто відмовився кинути кілька зерен кадила перед статуєю цезара, тим самим ставав ворогом цезара й ворогом батьківщини. „Ти ворог цезара“, — се одинока провина тисячів християнських мучеників, за що вони мусіли йти на смерть.

Таке розуміння держави знайшло християнство, в хвилі, коли почало ширитися по великанській римській імперії. Христос подав коротку й ядерну формулу, яка стала основою відношення християн до особи монарха й до держави. „В і д д а й т е к е с а р е в і щ о к е с а р е в е, а Б о г у щ о Б о ж е“ (Лк. XX, 25). Сі короткі євангельські слова — пише знаний бельґійський історик Курт[2]) — замикали неначе в зернятку великанський, хотяй мирний, переворот, найбільший, який відомий з літописів людської історії. Ті слова се засуд смерти на поганський цезаризм; се акт освободження всіх людей. В дні, коли проголошено ті слова, витрисло джерело нового суспільного ладу, а ті, що їх зрозуміли, могли вже здалека передвидіти блеск і красу християнської цивілізації.

Цезар був в одній особі імператор і найвисший первосвященик („Суммус Понтіфекс“). Він у своїх руках держав дві власти, земську і духовну. Прийшов Христос і, не займаючи безпосередно ніякого становища супроти цезара, п е р е в і в к л я с и ч н и й п о д і л м і ж т и м и д в о м а в л а с т я м и. Передтим цезар був одинокий суддя совісти, одиноке правило моральности діл. Та з християнством зявився новий елемент. Тепер чоловік також узнає світську владу, але на основі нового освяченого закона, що всяка власть від Бога; рівночасно він чується зовсім свобідний у духовім світі. В християнськім поняттю два терміни: ц е з а р і Б о г, не противорічні, але й не тотожні. Коли товпа народу одушевлена чудесним розмноженням хліба хотіла окликати Спасителя земським царем, Христос не допустив до сього, лиш розпустив нарід і сам відійшов на самоту. Він одначе приносить благу вість про небесне царство, яке має обняти весь світ; та коли ходить про се духове царство і його правду, тоді Христос відкликується на Свого Отця, що в небі, і вимагає виключного послуху для Себе. Один Бог се пан життя і смерти. Ся висока ідея, примінена до людських законів і звичаїв спричинила більший поступ, ніж усі мрії старинних фільософів, ніж вся мудрість державних мужів старинної доби. Обовязок кождого чоловіка віддати Богу що Боже, — се джерело й мірило його горожанської свободи. Кождий його обовязок зглядом Бога дає йому право відносно до представника світської влади. Християнин не усувається зпід світської влади, навіть тоді, коли вона несправедлива, але не дозволить насилувати свою совість. Замкнений в нездобутій кріпости своєї совісти чекає спокійно, поки не мине буря; а коли сього потреба, то віддає своє життя. І християнин, хоч не приймає і не піддається несправедливим зарядженням світської власти, тим одначе не перестає шанувати ту власть і її узнавати.

Та богато поплило води в Тибрі й богато пролилося крови мучеників, заки ідея розділу власти земської і духової скристалізувалася в життю народів і держав. Поганська імперія радше підняла боротьбу на життя і смерть, як мала добровільно зречися престіжу „божества“. А хоч всі можливі культи й релігії знайшли повну свободу в римській імперії й могли без труду зискувати приклонників, то одно християнство мало зійти з лиця землі. Християни в очах Римлян се була ганьба людського роду; їх Евхаристійна жертва се був для Римлян пир канібалів; найсвятіші й найчистіші обряди християнських богослужень се були для Римлян огидні оргії почитателів осла. Тому втопити сю церкву в крови її ісповідників се „деленда Картаґо“, се заповіт в ґіґантичнім двобою між поганською імперією та Христовою Церквою; вона страшніша була для Римлян як пунійська фльота.

Загально Римляни не домагалися від християн, щоб вони просто вирікалися своєї віри. Часто вимагали від християн лише того, щоб вони як добрі горожани й патріоти кинули кілька зерен кадила на жертівник перед камяну подобу цезара. Притім відбувалися сцени, в котрих приходило до дуже острого противенства між засадами церкви та принціпами цезаризму. „Ти повинен любити цезара“, бувало говорив претор до християнина. „А хто більше шанує цезарів, як не християни?“ — відповідав християнин. „Ми не перестаємо молитися за цезара. Благаємо для нього у Бога, щоб дав йому довге й мирне царство, щоб управляв своїми народами справедливо; ми молимося і за військо і за здоровля цезара“. — „То чому не хочеш зложити жертву перед його подобою?“ — „Я шаную цезара й молюся за нього, але складати йому жертву не можу. Я почитаю виключно лиш Бога, всемогучого Сотворителя всесвіта“. — „Колиж державний закон приказує жертвувати божескому імператорові“. — „Та Бог не дозволяє віддавати честь чоловікові, яка лиш Богу належиться“. — „Ти маєш слухати закона“. — „Бога радше належить слухати, як людей“... (Гляди: Руїнарт, Акта Мартірум, ст. 78, 128).

Такі відповіди давали християни й радше воліли найтяжшу смерть, як спроневіритися засаді: „Віддайте кесареві що кесареве, а Богу що Боже“.

Ясно було, що християнство не уступить; воно не могло вдоволитися одною нішою в римськім пантеоні. Ні, воно жадало для свого одного правдивого Бога цілої святині з виключенням усіх інших „богів“. Так в поганськім старинним світі повстало нове царство з правдиво Божою суверенністю, перед якою божескість Авґуста була лиш обсценною пародією. Се був тріюмф Б о ж о г о царства, для здійснення котрого Спаситель усунувся, коли хотіли окликати його земським царем. Його царство не від сього світа. Бо Його царство духове і вселенське; се царство над душами й у людських душах. Цезар міг продовжати своє володіння в порядку д о ч а с н і м; наслідники Петра, Намісники Спасителя на землі, взяли в свої руки д у х о в у власть над людьми. А Рим? — Фільософ Ніцше у своїм богохульнім творі „Антихрист“ не може дарувати Церкві заломання римської імперії. Держава Тиверія й Каліґулі мала в собі силу жити ще на кілька тисячеліть. Вона мала ґранітову будову і давала надії остати вічною. „Та християнство — се слова Ніцшого — стало вампіром римської імперії. За одну ніч знищило великанську енергію Римлян“... Так писав божевільний фільософ. А тепер послухаймо висказу анґлійського історика Ґіббона в його творі:

„Історія занепаду й упадку Римської Імперії“. Він пише: „Велика імперія, в котрої тіни сточили численні народи землі, стратила вже свої листя і галузки, лиш віковий пень сторчав на сухій землі. Як Тебе, Картаґіна, Ва-

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 38 і 40.

[1]) Veget, De re militari II. 5.

[2]) Godefroid Kurth: „Les origines de la civilisation moderne“. — Paris.

ДУМКИ ПРО РАСУ

На тлі походу в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

5) Молодший син Святослава Володимир постановив одружитися з білоруською княжною в Полоцьку, Рогнідою, дочкою Рогволода. Була се постанова політично розумна. Та Володимиром кермувала в тім не тільки політика, що зараз побачимо зі страшної напрасности, яку він проявив у тій справі. На старання Володимира, переводжені очевидно через третих осіб, полоцька княжна Рогніда котра походила зі старого княжого роду, відповіла, що „не здійме обуви Володимира“. Чому? Тут найправдоподібніша причина мезаліянс Володимирового батька Святослава і Володимирова мати, котра не походила з княжого роду. Особиста прихильність, т. зв. любов відома вправді від найдавніших часів, але се на загал дуже рідка квітка й особливо рідка на верхах суспільностей і в низах: так у високої аристократії й між володіючими родами як і в простім народі звичайно рішають про подружжа причини і спонуки політичні або економічні, або прямо родові, а т. зв. любов або взагалі не входить в рахубу або коли вона й є, то сходить на далекий плян. Се відбувалося віками не кінче в формі насильства, але немов самозрозуміло і можна се вважати очевидно більшим доказом здоровля таких людей, ніж самоубийства зманірованих з того приводу молодят, котрим з такими нервами, які їх доводять до самоубийства, дійсно не легко йти в життя. Здіймати обув з мужа було тоді (а в народі й досі є) звичаєм послюбної ночи і мало символізувати послушенство жінки мужеви як його помічниці на все життя. Рівночасно полоцька княжна сама виразно дала до пізнання київським висланникам, що вона не від того, аби свій рід получити з київською династією, але волілаби старшого сина Святослава, князя Ярополка, котрий очевидно не походив з мезаліянсу. Відповідь полоцької княжни а може ще більше її прихильність до брата тяжко вразила амбіцію Володимира. Він запалав смертельною ненавистю до старшого брата свого Ярополка й убив його. А на Полоцьк пішов війною, „народ потя, княжну поя, отіде в волости своя“... Значить: потяв (побив) полоцький нарід, силою взяв полоцьку княжну за жінку і відійшов у свої волости.

Князь Ярополк погиб коло року 979, в сім літ по смерти батька свого Святослава, вже жонатий. З того можна вносити, що Володимир літами носив ненависть в серці заки пімстився.

Богато в тім всім неясного, та одно тут певне: ні леґенда ні історія не переказали нам ніякого братоубийства в нашій княжій родині аж до часу коли в тім роді появився перший потомок, про котрого напевно знаємо, що був подвійним мішанцем: під оглядом племінним і соціяльним. Дальше знов наступає непевність, бо невідомо, чи до злочину Володимира в більшій мірі причинився мезаліянс і получене з ним упокорювання Володимира, чи може получення в нім крови двох ріжних племен робило його таким дразливим, що та дразливість, нездержувана відповідною релігійністю (Володимир не був ще тоді християнином) довела його до злочину братоубийства. Найвисша християнська молитва, в котрій приходять слова: „і остави нам долги наша якоже й ми оставляєм должником нашим“, була ще тоді Володимирови незнана.

Мати Володимирового сина Святополка, котрий убив трох братів своїх, була Грекиня. Але тут міг уже ділати і напевно ділав страшний приклад братоубийства батька Володимира: гріх родить гріх... Отже нема потреби брати під увагу доконче сумішки крови.

Поза тими першими злочинами не можна сказати, щоби рід Володимира Великого був морально гірший від переважної части інших пануючих тоді родів в европейських державах, хоч далі слідна в його крови велика мішанина під оглядом племінно-расовим. Пливе в тім княжім роді монарша кров майже всіх династій Европи від анґлійської на заході до половецької на сході, від скандинавської на півночи до грецької на полудні. Та майже все те була кров арійських племен. Виїмок становили розмірно нечисленні получення з монґольськими династіями: на сході з половецькою, на заході з мадярською. Під оглядом енергії та проворности була наша княжа Династія одна з найлучших в цілій Европі: вона аж до свого останного потомка на престолі Юрія II добре і розумно сповняла свої обовязки.

Коли уважно і справедливо перейти й оцінити всі добрі і недобрі відомі нам діла князів Рурикового Роду, то мусимо прийти до погляду, що їх добрі діла під оглядом скількости і якости дуже переважають їх діла недобрі. Що більше! В тій Династії нашій є цілий ряд таких осіб, які ще сегодня може кождий батько і кожда мати поручити своїй дитині як взірець до наслідування так під оглядом морально чистого приватного життя як і під оглядом витревалого сповнювання публичних обовязків супроти нашої спільної батьківщини серед дуже тяжких обставин. До таких постатей належать нпр. Ольга, Володимир Мономах, король Данило і брат його Василько і богато інших. Що се значить, мати право і моральну можливість написати слова, що ті особистости можуть під кождим оглядом бути взірцем для синів і дочок нашого народа по всі часи, — свідчить найлучше факт, що в історії всіх европейських літератур небогато знайдеться таких хочби тільки видуманих постатей, які можна булоб поручити молоді як взір достойний наслідування. Нпр. в такій великій літературі як російська мало таких постатей, бо майже всі вони злочинні або хоробливі. А тут маємо перед собою не видумку, але дійсність, котра дала нам ряд примірних людей і діячів. Се доказ, що то був Рід доброї раси.

Щож се доказує? А те, що не кожде помішання раси дає кепський вислід, а буває й навпаки.

Колиж помішання рас чи племен дає добрі висліди а коли недобрі? Здається, що добрі висліди дає тільки помішання не занадто далеких собі рас. Нпр. мішанина між арійськими народами буває добра, але мішанина білих з чорними буває кепська.

Відки ми се знаємо? Де докази?

Тай що значить добрі і недобрі висліди мішанини рас чи племен?

Під добрим вислідом расової мішанини розуміємо передовсім таку нову породу, яка негірша від тих, котрі на неї зложилися, негірша під оглядом моральним і фізичним. А що на „невтральній“ лінії „негіршости“ ніхто не стоїть і не може стояти, отже воно мусить хилитися в оден або другий бік. Тому згодом вислід стає ясний.

Киньмо оком на кілька таких вислідів. (Дальше буде).

вилон, так зникби був Рим з лиця землі, колиб се місто не оживив новий життевий принціп і не віддав його людству й цивілізації“.

Другий знова історик пише:

„Св. Петро вмираючи в Римі став його найвищим добродієм і другим основником. Коли дійсно мали існувати пророцтва про вічність капітолію, то їх сповнив св. Петро, вибираючи се місто на столицю для ново народженого світа, духового світа. Петро тим доконав великанського діла. Йому Рим завдячує нинішне становище в світі[3]).

По трех століттях кривавого переслідування настала нова доба. Хрест, сей символ нової релігії, вийшов з катакомб і засіяв на Капітолю. В 313 р. проголосив Константин знаний медіолянський едикт, котрим дав свободу християнській релігії і Христовій Церкві. (Далі буде).

[3]) Ernesto Vercesi, Chiesa e Stato nella Storia ст. 31.

Чи правда се наклеп і напасть*)

В 154 ч. „Діла“ з 17. VI. 1933 появився „протест“ Управи Філії Українського Центрального Комітету у Львові з підписами пп. Олександра Кузьмінського полк. ґен. штабу й Володимира Дорошенка, в котрім закинено мені, що я в 34 ч. „Нової Зорі“ з дня 14. V. с. р. кинув напасти й наклепи на їх Батьківщину, а зокрема на українське військо, яке по геройськи три роки боронило Україну перед московським наїздом. Як саме звучать ті „напасти й наклепи“ не сказано. Зате дальше в тім „протесті“ проти правди облито мене „добірною“ лайкою, як також закидами в недостачі християнської любови й вирозуміння.

На їх закиди про напасти й наклепи заявляю ось що: Тому що в „протесті“ не наведено ніякої напасти ні наклепу, тільки „загально“ поставлено таке твердження, хоч так ніде на світі не робиться, подаю сам те місце з „Нової Зорі“, котре могло викликати напад на мене, щоб ВП. Читачі „Діла“, в першій мірі Наддніпрянці, в другій мірі Галичани ,могли виробити собі поняття про величину моєї „напасливости“ й нахилу до „наклепу“. Те місце звучить:

„Мимо козацький стрій звязаний в нашій історії з періодом найгіршої анархії, котра з таким блискучим і страшним успіхом відзила за нашої памяти в тих ріжних темношличниках і всяких погромщиках, які вдавали військо, а треба було брати з фронту наше дійсно військо, аби тих паяниць і непотрібів здержувати від різунства і грабіжі, котра зачиналася на Жидах, а кінчилася на наших людях“.

Підчеркую, що уважаю кожде з тих слів правдивим і тому не відкличу ні одного під ніякою загрозою, хоч розуміється я відкликав би все, що булоб неправдиве .При писанні тих слів мені й на думку не приходило, щоби хтось міг віднести їх до цілої армії або доглянути в них образу „батьківщини“, бо прецінь ті слова відносяться тільки до тих, що різали і грабили, а не до цілої армії: в тім самім реченні написано, що правдиве військо виступало проти грабіжників. Тому не можу зрозуміти, яким способом згадані вище панове прийшли до висновку, що я „відважився оплювати більшість своєї нації“, рівно як трудно зрозуміти, яку ціль мігби хтось мати в опльовуванні більшости своєї нації. Я не ототожнюю ні більшости ні меншости н і я к о ї нації з різунами і грабіжниками. А чи не роблять сего ті, котрі так „протестують“, лишаю до роздумування їм самим і читачам.

Д-р Осип Назарук.

*) Перед своїм виїздом на лічення д-р О. Назарук поручив нам звернутися до редакції „Діла“ з предложенням оповістити повищу заяву як його річеву відповідь на атаку в 154 ч. „Діла“. Начальний редактор „Діла“ п. В. Мудрий відповів, що не помістить тої заяви в „Ділі“, бо д-р О. Назарук може її оповістити в „Новій Зорі“. На те ми відповіли йому, що не всі читачі „Діла“ читають „Нову Зорю“. Та мимо того п. ред. В. Мудрий відмовився її помістити. Длятого містимо тепер сю заяву в „Н. Зорі“. — Ред.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

НАЦІОНАЛІЗМ ДОНЦОВА

Й ІНШІ МИШУГІЗМИ.

Під розвагу нашій молоді.

XIX. Літаюча рожа українського націоналізму. Ми нарочно не присвятили сеї праці тільки самому Донцову. Хоч він і продукує найбільше т. зв. „українського націоналізму“, одначе він тільки один з проявів „літаючої рожі“ українського націоналізму й то не найвиразніший. Бо найяркіше проявляє нарід по великім нещастю своїм як свою хоробу, так і силу свого духа — не в краю, а на еміґрації. Так було свого часу — з Греками, Італійцями, Мадярами, Поляками і т. д., так тепер є і з нами. На еміґрації проявилася найбільша умова політична сила сучасної України — сила Липинського. На еміґрації проявився і найяркіший, тріюмфуючий розклад тої літаючої рожі українського націоналізму, котра свідчить, як дуже тяжко хоре населення випродуковане на Українській Землі.

У старім краю видно головно теорію тої літаючої рожі (практика щойно прийде). На еміґрації видно вже в цілій повні практику того розкладу в найяркішім світлі*).

Будучий історик сих часів очевидно не здивується, коли побачить на основі документів минувшини, як у краю могла появитися Донцова пропаґанда „націоналізму“ — в імя „туги за щастям ножа і крови“, як вона могла знайти фонди й накладця і читачів і перейти — цензуру. Бо положення нашого народу пояснить йому все. А чужа цензура тим радше пустить усякий розвал, чим той розвал шкідливіший для гноблених.

Чи за старої Австрії, мимо набожности її династії, не пускала цензура найогидніші „ілюстрації“ в календарях Трильовського? Там представлено одного з наших Владик, а до його тіла приставлена драбина і „попи“ лізуть туди — з василіною... Навіть большевицька, надзвичайно огидна пропаґанда проти релігії, за весь час свого істнування не пустила аж такої огидної ілюстрації. А в побожній Австрії, чужа націоналістична цензура пустила таке „видання“ українського націоналіста... Чому? Бо знаменито розуміла, як такі річи розкладають і до гниття доводять духа українського народу. З тої самої причини пустив шовініст-цензор і „націоналізм“ Донцова. Бо тим запустив бакцилі гниття в наш нарід. Се та сама тактика, якої ужив німецький ґенеральний штаб, коли в запльомбованих ваґонах перевозив большевиків до Росії. Чужий націоналістичний цензор для скріплення цікавости до деяких „творів“ може, коли вже перестануть купувати такий „ґеніяльний“ твір, проголосити, що „конфіскує“ його. Бо се найпевніший спосіб, щоб поширити цікавість до такого твору.

Все те легко зрозуміє будучий історик сих тяжких часів. І зрозуміє, як може Донцов знаходити серед нашої бідности накладців на свої продукти „націоналізму“. Бо Донцов знаний: уже яких 20 літ „вчить“ наш нарід ріжного рода мишуґізму: то „соціялізму“ то „націоналізму“. А тепер ще дописав купу вивирків з ріжних фільософів. Значить — „вчену“ книжку дав. А хто з тих накладців читав усіх тих Марксів, Освальдів, Геґлів, Шлеґлів і інших Бакунінів, щоб оцінити, що той Донцов тільки виписки з них поробив? І то не знати, як. Значить — видали і в „нарід“ пустили ту літаючу рожу націоналізму.

XX. Чого не зрозуміє будучий історик? Є в цілім тім „націоналізмі“ один прояв, якого будучий історик, хочби мав таку голову як цебер повний мозку, ніяким чином не зрозуміє. І се треба йому завчасу пояснити. А не зрозумівби він без пояснення отсего факту: Як се можливе, щоб серед найбогатшої української еміґрації, котра вже має й мільонові інституції, український демаґоґ „націоналіст“ Мишуґа потрафив захопити одинокий наш щоденник на свободі, хоч сам ніколи в житті не був редактором*). Яким способом міг він подиктувати священикам, щоби в церквах правили панахиди по явнім атеїсті? Яким дивом міг він пустити в народ блеф, що потрафить від Риму „виторгувати“ терно при обсаді епископів, коли дістане катедратик? Яким чудом при страшній нужді наших письменників в Европі усунено зі „Свободи“ всіх постійних кореспондентів, а рівночасно національний „ідеаліст“ Мишуґа побирав дві платні з публичного робітничого гроша? І яким дивоглядом той націоналіст, що в житті своїм не займався навіть таким читанням як Донцов і не знає буквально ніякої літератури про публичні справи, — вспів „виванзувати“ на основника нової релігійно-політичної секти... І то не належачи до ніякої церкви!

Ще не наспів час, щоб появилися всі цікаві причинки до закулісової „діяльности“ того практичного „ідеаліста“. Очевидно ріжні інтелігентні люди ріжних таборів студіюють той вельми цікавий прояв. Та вони можуть і махнути рукою на все те жировиско мишуґового „ідеалізму“. І в кождого може згодом змякнути охота, займатися дальше тим будь-щобудь небувалим проявом демаґоґії. Тому треба тепер, коли сей прояв актуальний, звернути будучим дослідникам увагу бодай на основу ґрунту, на якій міг вирости мишуґізм націоналізму.

Той мишуґізм не виріс разом з Мишуґою, тільки давно перед появою Мишуґи. Мишуґізм починається у нас вже з хвилею, коли наш національний (тоді казали „народний“) рух сперто виключно на демаґоґії й обіцянках матеріяльного „гаразду“. Вже тоді, коли в Галичині наші священики (одинокий колись стан інтеліґенції) отверто радили на деканальних соборчиках, щоб переноситися до Росії, „бо там ліпше платять“ — і ніхто їх за те не потягав до ніякої відповідальности. Вже тоді, коли клич „ліси й пасовиска“ роблено „всенародним“, національним ґаслом, а не клясовим, яким той клич треба було зробити. Вже тоді, коли в семинари у Львові бунтувалися наші клерики проти всякої дисципліни, а наша преса брала їх в оборону. Вже тоді, коли з краю без дозволу виїздили до Америки священики, а влада не оповіщувала, що вони дезертири.

Чиж дивота, що все те мусіло довести і там і тут до крайної демаґоґії? Чи дивота, що тепер оглядаємо „співпрацю“ значної ґрупи священиків в Америці з орґаном, котрого редактор екскомунікований! Річ не чувана — в ніякім духовнім стані ніякої віри, ні нації, ні племени.

Все те — мишуґізм. А сам Мишуґа тільки найкраща й найпустіша квіточка того „національного“ „руху“. І тому по нім, а не по Донцові цілий той рух розкладу і гниття одержить імя своє в історії сих часів. Немов палець Божий вказує на імя тому рухови — імя ґрача демаґоґії, котрий навіть для тої демаґоґії не працював, тільки відразу присмоктався до збирання овочів руїни. (Далі буде).

*) Се писано в 1927 р. — Ред.

*) Американський часопис „Свободу“.

Загальні Збори „Центросоюзу“

У Львові відбулися 32-гі звичайні загальні збори Союзу Кооперативних Союзів „Центросоюз“ при участи 24-ох представників Повітових Союзів, делеґатів центральних економ. установ і представників преси. Збори відкрив і проводив ними заступник голови пос. Ст. Кузик, дир. ЛСК в Рогатині. Звідомлення з діяльности „Центросоюзу за 1932 р., яке напечатано, здавав дир. І. Мартюк. „Центросоюз“ мав в 1932 р. 149 членів; з того 34 окружних союзів з 2512 кооперативами 1-го степеня, 4 кооп. централі, 7 кооп. ґуртівень, 12 кооператив, т-во „Сіль. Господар“. Торги впали на 36.55 проц. Вивіз яєць закордон йшов через 8 магазинів. Він зріс в товарі на 56.5 проц., в грошах тільки на 11 проц. з причини спадку цін. В 1932 закуплено 59,185,390 штук яєць. Закордоном продано 22.005 скринь яєць за 2,467.955.22 зол. Бекононих безрог продано 4213 штук, товщевих безрог 1261 шт. До Відня вислано 760 безрог, 676 телят, 219 штук рогатої худоби. Разом продано живини за 613.015 зол. Фабрика мила „Ц“ виробила 406,565 кг. мила та продала його за 586.490.75 зол. Продукція мила зросла в порівнанні з 1931 р. на 2.3 проц. Моторова навивалка литок випродукувала 28.373 тузинів литок за 45.818.98 зол. Фабрика електричних батерій виробила їх за 2 місяці 11.899 за 5.011.86 зол. В „Ц“ працювало в 1932 р. 3-ох директорів, 2-ох заступників, 39 урядників і 24 робітники. Біляне „Ц“ виказав 6.388 зол. надвишки — Д-р Ф. Свістель в імени Контр. Комітету заг. зборів відчитав виклад провірки діяльности „Ц“ і поставив внесок на уділення абсолюторії уступаючій Н. Раді та Управі. Інсп. Ольховий відчитав звіт з ревізії РСУК в „Ц“. — В дискусії перший забрав голос дир. Ст. Мацькевич (Теребовля): В 1932 р. ми експортували яйця переважно самі. тільки 1 ваґон через „Ц“. У звіті сказано, що Теребовля і Тернопіль втратили на експорті яєць тому, що продавали їх закордон без порозуміння з „Ц“. Тимчасом, се неправда. — На те д-р Ф. Свістель (Перемишляни) заявляє, що Контр. Комітет взяв під увагу пересічні ціни за цілий рік 1932. Кооперативи, що держалися солідарно, одержали назагал вищі ціни ніж ті, що йшли на манівці. Хоч були ситуації, де окремі кооп. могли краще продати .— Дир. Ю. Шпаровичь (Львів): Контр. Комітет спирається на ревізійних актах РСУК. — Дир. Семянчук (Станиславів): Дисципліна в кооперації не осягнула ще відповідного степеня. В Станиславові є 3.9 проц. обтяження, що є за богато. Також відсоток доходу „Ц“ за посередництво 3.7 проц. за високий. Треба його знизити. Відсоток з доходу за мило виносить 16.5 проц. Ціну на мило треба знизити. Коли ціни на сировці впали в 1932 р. на 32 проц., то ціну на мило знижено тільки на 14 проц. Одні дістають кредити від „Ц“ на 9.5 проц., інші на 12 проц. Контр. Комітет повинен був інакше стилізувати свій звіт. Він тенденційний, інспірований виконними органами „Ц-союзу“. — Дир. Малахівський (Тернопіль): Контр. Комітет не провірив своїх тверджень. Сі факти нестійні, вимагають спростування. Тернопіль продав 30 ваґонів яєць за згодою й порозумінням з „Ц“, а се не є некарність. Деякі цифри непровірені, взяті з воздуха. Є майстри від статистики. Треба, щоб Контр. Комітет провірив і вияснив ту справу. — Дир. Ю. Шпаровичь: У відповідь на голоси з Теребовлі і з Тернополя заявляю, що точну відповідь подасть дир. І. Мартюк, котрий тепер хвилево неприсутний. В звіті К. К. були також уваги на адресу дирекції. Ми предложили цифри з РСУК. Се різникове твердження, що дирекція „Ц“ інспірувала К. К. Дирекція поступала занадто поблажливо у збиранні уділів. — Дир. І. Мартюк: Обчислення дохідности в експорті яєць перевів К. К. на підставі обчислень РСУК, роблених на місцях в кождім ЛСК. Коли хтось закидує нам, що неправдиві цифри, то неправдиві звіти ЛСК. — Дир. Капуста: Деякі представники сумніваються в правдивости поданих цифр. В сій хвилі не можна ствердити, як є в дійсности. Є ріжниця між РСУК і поодинокими ЛСК. До нині ніхто не оспорював подаваних тут цифр. — Відтак ухвалено одноголосно абсолюторію уступаючій Управі та Н. Раді, затверджено замкнення рахунків, біляне, ухвалено резолюції. До Надз. Ради вибрані членами: п. П. Миґович (Калуш) і д-р Ст. Витвицький (Дрогобич), заступниками: інж. Тертека (Скалат), інж. Гринів (Станиславів), інж. Мацькевич (Теребовля) і п. Фікташ (Гряда к. Львова). До Контр. Комітету Заг. Зборів вибрані: дир. М. Заячківський (Львів), д-р Свістель (Перемишляни), дир. Дуткевич (Борщів) як члени та д-р М. Холевчук (Львів) і п. Кришталь (Задвіря) як заступники .— Відтак п. М. Луцький представив справу співпраці „Ц“ з „Сіль. Господарем“, агрономічної праці в краю та предложив відповідні резолюції, які прийнято. У внесках дир. Д. Корепець звернув увагу на потребу фахових кооператорів і представив працю Торговельно-Промислової Школи у Львові. На внесок дир. Рубчака ухвалено збирати від кождої кооперативи по 30 сот. місячно, щоб уможливити розбудову сеї школи.

Лист робітника з Америки

Вельми Шан. та Дорогий Пане Др.!

Хочу поділитися з Вами моїми враженнями, які я виніс з Конвенції У. Н. С., що відбулася в Детройті, Міш., від 15. до 20. травня с. р. Вражіння моє дуже сильне. Здається мені, що Вам не треба доказувати, який той Союз, бо Ви його наскрізь розумієте, до певної міри розумію і я. Та мої думки такі розсіяні, що хоч як я стараюся позбирати їх в оден ряд, не годен, може колись пізніше, але нині не годен: бо щойно вернув до дому.

Коли я їхав на Конвенцію як делегат, то я був пригноблений. Між іншим гнобило мене те, що на сій Конвенції не буде ні одного католицького священика. Боліло се дуже, бож сей Союз в Церкві родився, а дійшло до того, що рідну свою матір став тяжко зневажати. На Конвенції я переконався, що сю зневагу витворювали самі таки священики: доказів на се богато, богато (маю на думці таки наших гр.-катол.). От хочби послідня Конвенція в Ньюарку, Н. Дж. Там оден з гр.-катол. священиків зобидив нашу Церкву так тяжко, що доки мого життя стане, сего забути не зможу, бо не зможу.

Тут було навпаки, ані одного катол. священика делегата! За те аж чотирох „викропленців“: др. Колодницький, Гр. Пипюк, Ст. Мусійчук і Дяків. (Сего послідного трохи „потурбували“ і викинули за двері). Він з „волі народа“ ввійшов до виборчої комісії, там його й „потурбували“, а не на Конвенції.

Председником Конвенції був молодий адв. Омар. Малицький з Клівленду, Огайо. В тім були два дива: одно диво, що не Ревюк, друге диво, що сей молодик (нище 35 літ) розумно перевів Конвенцію.

Ще одно диво: що жаден з викропленців не ввійшов до жадного уряду (передтим було їх два).

А найбільше диво се те, що Конвенція ухвалила 500 дол. на Висшу Школу, яку наш Владика закупив в Стемфорді, Конн. А вершком того дива було те, що коли рішалася та справа, лиш два голоси були проти і ті два то були „родства непомнящі“, хоч їм вже звернуло третій раз на 24.

На послідній Конвенції тому 4 роки хтось „писнув“, що А. Пашук се агент еп. Богачевського, то ціла галя ревіла скаженіло, що аж мороз стинав жили.

На мою думку тут нема чим радіти й одушевлятись. Загроза не минула. Я зі середини не можу гаразд осудити сеї події. Осудити може людина стоячи здалека, а як учасник гадаю, що навіть права не маю до того.

Ціла наша біда в тім, що всюди брак своїх людей, а ще гірша біда в тім, що наша вода йде на чужий млин, лиш тому, що нема кому заставки пильнувати.

Також важне те, що Мишуґа „фицнув“ другого свого товариша, Каштанюка, та так незручно, що третій тов. Ревюк малощо не перевернувся. Отже компанія зачинає брикати. Чим ті вибрики скінчаться, трудно сказати.

А „адмірал“ Кедровський вже змобілізував фльоту і то не сухопутну, а таки плаваючу: купив фарму з качками, аякже, не жартую, направду, крок в крок йде за Карманським.

А щоби вам не було скучно, як прочитаєте се, що вгорі написано, посилаю Вам тут одну штуку конвенційної „літератури“:

„МОТТО

До полудня січку різав
По полудни молотив!....!
Як виберете мене в уряд
Буду вам голови крутив

ДОРОГИЙ БАТЬКУ СОЮЗЕ!

Коли ти дійшов до того Що обходиш ся без правдивих попів, то нащо Тобі тих викропленців, що до полудня носять нашийники на перед а розум в зад а по полудни і нашийники і розум в зад? А хіба Ти небачиш як вони читають на Твою„ скрижку!!!?

Ось Ти зайшов до порядної хати. А ті викропляниці не знають і тої приличности, що коли їдеть ся Елевейтром в присутности женщин то треба Капелюх зняти аж Президія мусіла звернути увагу. Десь в людей попи як попи а в нас хоть сядь тай плач.

Отже Радимо Тобі Батьку Союзе коли ти обходиш ся без правдивих попів то можеш обійти ся без викропляньців.

Батьку Союзе, Ти вже за Старий щоби тебе викроплювати!“.

Таких було більше.

Здоровлю Вас щиро і желаю Вам здоровля. (Підпис).

Лікарський фейлетон

Гігієна снідання

Є два способи споживання сніданя. Деякі народи і деякі верстви вставши зі сну споживають на перше снідання малощо і йдуть до праці майже з пустим жолудком. Інші знов вставши зі сну люблять таки добре попоїсти. Котрий спосіб лучший? — Річ ясна, що другий спосіб далеко здоровіший не тільки для здорових але й для слабовитих людей. Особливо данські лікарі запопадливо поручають сильніше перше снідання. Вони кажуть: Коли чоловік встає рано, то його орґанізм зовсім випочатий. Тільки в часі першої пів години по сні дехто чується ще несвій, але зараз опісля кождий чоловік фізично й духово далеко більше справний ніж в дальшій порі дня. Таксамо річ маеться також з жолудком, бо й він відпочав. Все, що він приняв попереднього дня, вже стравлене, жолудок порожний, його мускулятура відпочала, він якраз готов приняти нову поживу і перевести нову працю над її стравленням. Тому найбільше вказано їсти рано порядне перше снідання, все одно чи хто працює фізично чи умово. Під порядним першим сніданням треба розуміти кілька булок або кромок хліба з маслом, яйця, сир, або студене мясо й до того відповідний напиток: молоко, каву, чай, какао і т. п. Хорим на недокровність і взагалі тим, що не мають апетиту, треба заострювати апетит до першого снідання ріжними способами, нпр. шматком консерви з лосося, майонезом, сардельовим маслом і т. п. Їсти рано тільки одну булочку або один шматок хліба та з порожним жолудком працювати 5—6 годин се річ рішучо шкідлива і мусить відбитися на здоровлю тих, що так поступають. Зате на обід ми звичайно надмірно обтяжуємо жолудок, чим також йому дуже шкодимо. — (З німецького). — До тих виводів німецького лікаря слід замітити, що наш український простий народ здавних давен держиться методи, яка тут поручена: а саме наш селянин вибираючись раненько в ліс по дрова чи до іншої роботи любить порядно попоїсти, бо інакше не мавби сили до праці.

Винищуючи унію, православна реакція українська винищувала одночасно все, що в тодішній нації українській було з боку культурного найбільш живе вразливе, рухоме, поступове. Вона винищувала разом з унією перейняту нею західну культуру, так безмірно потрібну для відродження упавшої і здезорганізованої своєю пасивністю церкви і культури православної. (В. Липинський: Релігія і Церква в історії України, 1925, ст. 48).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Процесія Божого Тіла в Римі мала дуже торжественний характер. Найсв. Тайни ніс Св. Отець. В процесії взяли участь монаші чини, богослови духовних колеґій, римські парохи, 16 кардиналів і 40 епископів. Похід пройшов довкруги площі св. Петра і закінчився благословенням Св. Отця Найсвятішими Тайнами. Цілу площу перед базилікою св. Петра заповнило 200.000 вірних. В льоджіях ватиканської палати був дипльоматичний корпус. Базиліка була освітлена рефлекторами. (КАП).

В Празник Пресв. Евхаристії у Львові Преосв. Никита відправив літурґію в церкві св. Спаса. З всіх львівських церков прибули процесії. По Службі Божій відбулася величава процесія з Найсв. Тайнами з церкви на ринок, де як звичайно давнішими літами читали в 4-ох місцях ринку евангелія, а по них по 3 стихи суплікації. Найсв. Тайни ніс Преосв. Кир Никита. Попереду йшли питомці, відтак хор, співаючи пісні в честь Пресв. Евхаристії. На нашій процесії в неділю було так само богато людей з всіх станів, як в четвер на лат. процесії. Увагу звертала дуже бідненька монстранція з Найсв. Тайнами.

Тої самої неділі, 18. VI. відбулася процесія з Найсв. Тайнами з вірменської Катедри навкола в подвірю. Евангелія читали по вірменськи. Все інше співали по польськи, лиш на кінці Те Деум по латинськи. Людей в вірменській Катедрі дуже мало, не було більше як 150 душ. Процесію провадив Архіепископ Теодорович, несучи Найсв. Тайни.

Торжество Божого Тіла у Львові. В четвер 15. с. м. відбулося торжественне Богослуженя в лат. катедрі у Львові. Рано о 9.30 вийшов з Катедри процесійний похід з Найсв. Тайнами на ринок, де перед уставленими престолами відчитано святе евангеліе. В процесійнім поході взяли участь представники властей і урядів, сенат університету — та богато інтеліґенції. Замітне було, що участь в процесі брали цілі родини, то є родичі й діти. Також взяли участь в процесії студенти і студентки з прапором. Гарно йшли дівчатка по першім Причастю в білих суконках, несучи білу статую ангела, опікуна дітей.

Преосв. Іван Бучко переводить тепер канонічну візитацію в деканатах скалатськім і грималівськім. З того приводу нарід уряджує величаві процесії з бандеріями. На одну з таких бандерій напали латинники з Хмельник під проводом війта і в присутности трьох учителів. Також в часі відпусту на св. Горі виривали нашим людям гарасівки і т. д.

„Унійні недомагання на окраїнах Польщі“. Під таким заголовком о. д-р Гамброер, німецький віденський священик, мав відчит першого дня Зелених Свят в домі Українського Клюбу у Відні. Приявний був також і Преосв. М. Чарнецький. Прелеґент дав цікавий огляд місійної праці серед православних Українців і Білорусинів від її початків аж до нині. Він розгорнув перед нашими очима картини живої історії в таких болючих тонах, немовби се були живописи зі страстної дороги. Вичислив всі перепони проти заходів нашої Церкви і нічого не поминув. У висліді є тепер 44 унійні католицькі громади, по більшій части без церков. Широко представив Прелеґент причину недомагань (Пропускаємо з цензурних причин. — Ред. „Н. Зорі“). Усунення перешкоди й рівночасно поставлення твердих основ під власну церковну ґіерархію на тих землях доведе діло зачате в Берестю до нового, небувалого розквіту і принесе заразом українському народові велику й пожадану користь.

Під прапор Христа

Новіціят ОО. Василіян в Крехові приймає молодців, що під прапором Христа бажають боротися за Його найвисші ідеали, правду, мир і свободу як у своєму серці так і серед широких кругів нашого народу.

Условини: 1) Щира й рішена воля пожертвувати для сих ідеалів і для Христа свої сили й життя в Чині св. Василія В. — 2) Добре здоровля. — 3) Добрі спосібности до науки й відповідне середньошкільне підготовлення до дальших студій, укінчене з добрим поступом. — Приймається кандидатів, що відповідають сим вимогам, по 5, 6, 7, 8 клясі гімназійній і студентів. Докладніші інформації подає Управа Новіціяту ОО. Василіян в Крехові, почта Крехів.

Хто бажає відповіди на свої подання, має прислати: 1) Коротко і власноручно написане curriculum vitae; 2) Вірний бодай відпис усіх річних, гімназійних свідоцтв; 3) Свідоцтво лікарське; 4) Почтовий значок на відповідь.

Речинець зголошень від 1. липня до 15. вересня с. р.

Управа Новіціяту.

Загальні Збори

Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

Звичайні Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“ відбулися 17 червня бр. у Львові в салі „Української Бесіди“. Збори мали богато цікавих і характеристичних моментів. Тому докладніший звіт зі зборів зачнемо печатати в слідуючім числі „Нової Зорі“. Покищо подаємо склад новообраної на зборах Управи Т-ва. До Надзірної Ради ввійшли: пос. Великанович Дмитро, Лилик Іван, Литвин Василь, Зелений Андрій, Стельмах Денис, Петрів Денис, Лопата Павло, Котович Волод., Хомінська Олена. Заступники: Домбровський Августин, Сілецький Степан і Манько Василь. Контрольна Комісія: Снилик Петро, Коваль Генрих, Вальчик Михайло. Заступник: Борщ. Мировий Суд: Молчко Антін, Герасимович Іван, Дутко Микола, Білинський Іван, п. Панейківна Марія. Заступники: Семчишин Луць і Литвин Степан.

Обережно коло ями

З Берліна доносять: В Москві відбулася нарада чужих дипльоматів, на котрій стверджено що слідує: Се річ взагалі неможлива довідатися, кілько чужих підданих неволить чрезвичайка у своїх тюрмах і концентраційних таборах. Тих увязнених чужинців, котрих імена відомі послам і конзулям їх держав, буде поверх 1000, а тих, котрих імена незнані, далеко більше. Найбільше чужих горожан арештує ГПУ на Уралі, в Туркестані й на Сибірі. Деякі заграничні представники те тільки й роблять, що займаються розшукуванням увязнених, що більшій части розуміється надармо. Бо навіть сам Літвінов, комісар загр. справ СССР, боїться чрезвичайки, отже коли вона замучить чужого горожанина в тюрмі, Літвінов звичайно довго скриває се перед чужими дипльоматами, вкінці говорить, що дотична особа „нагло померла“. Літвінов має спеціяльний „арештантський відділ“, котрий має завдання відповідати чужим представникам на запити в справі вязнів. В тім відділі працює секретар з трома помічниками. Чужі представництва ухвалили зробити збірний крок у тих справах, та чи се що поможе? З того наука, щоб не вірити большевикам і не їхати на туристику в землі антихриста, бо можна за свою цікавість життям заплатити.

політичні вісти

В „БЮЛЕТЕНІ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІМ“ (ч. 7) з 17. б. м. появилося інтервю редактора сего журналу п. В. Бончковского з теперішним головою Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові д-ром В. Левицьким. В тім інтервю д-р Левицький схарактеризував український науковий рух на Великій Україні, в Галичині і на еміграції. Підчеркнув упадок наукової української продукції під большевицьким режімом та представив фінансові труднощі, з якими сей рух мусить боротися на західних українських землях. Зокрема голова НТШ. представив скрутне фінансове положення Наук. Т-ва ім. Шевченка і наукових робітників та обмеження наукової діяльности з того приводу. З огляду на те, що Львів се тепер осередок культурного, наукового й економічного життя українських західних земель і з огляду на його історичну традицію, він повинен стати осідком українського університету. Зрештою до оснування українського університету Польща зобовязалася.

ГОЛОВА КЛЮБУ ББ, б. преміер Славек заявив підчас конференції в Луцьку, що на Волині наладжується „нова ера польсько-україн. співжиття“.

В ПРАВИТЕЛЬСТВІ ОКУПАЦІЙНОЇ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ВЛАДИ на Україні наступили чергові зміни. Комісаря справедливости Полякова і його заступника Приходька усунено. На їх місце комісарем став Михайлик, заступником Спинко.

З СОВІТСЬКОГО ГУМОРУ. У звязку з „чисткою“ в комуністичній партії СССР, яка саме тепер відбувається, кружляють в Москві ріжні анекдоти. Одна з них каже, що безпартійні „горожани“ СССР внесли до червоного правительства петицію, щоби „незасмічувано їх рядів“... викиненими з партії комуністами... Гіркий то сміх!

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРЕСОВА АГЕНЦІЯ ТАСС заперечує вістку, начеби Троцький мав вернути до СССР. ТАСС називає Троцького міжнародним авантурником і контрреволюціонером.

Б. КАНЦЛЄР НІМЕЧЧИНИ фон Шляйхер, противник гітлерівського режіму, втік з Німеччини до Швайцарії. Тут він заявив, що гітлерівський режім не вдержиться довго. Головною опорою проти гітлеризму Шляйхер вважає райхсверу. („Матен“).

В АВСТРІЇ увязнено коло 2 тисячі гітлерівців. Понад два тисячі німецьких гітлерівців усунено з Австрії.

В МАДЯРСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ велася остра дискусія на тему повороту Габсбургів на королівський престіл. Преміер Гембеш остро виступив проти легітимістів і заявив, що справа повороту Габсбургів неактуальна.

ПОЛІТИЧНУ СЕНЗАЦІЮ викликала вістка, що французький преміер Далядіє в найблизшім часі має стрінутися з Муссоліні́ем і Гітлером. Сю стрічу підготовляє амбасадор Франції в Італії де Жувенель. У Франції можливість зустрічі Далядіє з Гітлером викликає спротив лише на скрайній правиці.

ФРАНЦУЗЬКЕ МІН-ВО ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ оповістило „Синю Книгу“, в котрій напечатало документи звязані з договором 4-ох. В тій книзі є заява, що французький уряд гарантує Польщі недоторкаємість договору Союза Народів у справі ревізії договорів.

ОПОЗИЦІЙНА ПРЕСА ФРАНЦІЇ остро критикує договір 4-ох, називаючи його висловом духа імперіялізму і новою небезпекою для мира.

В ЛОНДОНІ зачнеться 15 липня с. р. конференція представників жидівських орґанізацій. Учасники сеї конференції мають обговорити дальшу відплатну бойкотову протинімецьку акцію.

новинки

Начальний редактор „Нової Зорі“ виїхав на лічення. Супроти того проситься листи призначені для редакції не адресувати на імя редактора, бо в такім разі мусілиб ждати нерозпечатані аж до його повороту або мандрувати з за ним, а одно й друге викликалоб опізнення в полагодженні справ.

„Культурність“ наших молодих націоналістів, вихованих на відомих „творах“ Мітьки Щелкопйорова, проявилися м. і. в особистім нападі „Нашого Клича“ ч. 13, на редактора „Нової Зорі“: наші молодці дійшли вже до того, що роблять глум над недугою свого противника... І кінчать так: „Яка шкода, що в його „клані“ немає „амбітних лицарів“ що „томагавком“ зробилиби йому прислугу“... — Думаємо, що кпини з недуги чоловіка знаменито характеризують їх авторів. І припускаємо, що нападений як прийде до здоровля то відповідно змалює їх нутро.

Кліматична стація для шкільної молоді. Українське Гігієнічне Т-во уладжує кліматичну стацію на Соколі коло Підлютого для шкільної молоді від 14 літ вгору; для дівчат від 28 червня до 22 липня, для хлопців від 22 липня до 15 серпня. Оплата за побут з повним удержанням 45 зол. Зголошення приймають і дають всякі інформації: для дівчат Любомира Мриц, Львів, вул. Словацького 14 (Зем. Банк), для хлопців Ігор Старосольський, Львів, вул. Крашевського 23.

В Промисловій Школі у Львові, при вул. Снопківській відбувається вистава робіт учеників тої школи. На виставі є також праці кількох учеників-Українців з ділянки малярства та різьби. Праці Українців належать до найкращих. Призвіща тих, що вибилися на перше місце отсі: Цимбрило, Яцків, Грицай, Вергун, Кузик, Монастирський, Корецька, Онишкевич, Мокрицький, Яремко, З. Лопушанський і А. Павлось (останній з Холмщини).

Панахида за поляглих стрільців відбулася також в Самборі. Могили стрільців гарно упорядковані. По середині могил буде вибудована 3-метрова піраміда-памятник. Панахида відбулася спокійно. Лише тернові вінки поліція відібрала. За місце під памятник магістрат домагається заплати, хоч під памятник польських вояків відступив місце безплатно.

Луговий курс і нарада відбулися в Янчині пов. Перемишляни. Курс скінчило 96 Луговиків і 42 Луговички з Янчина й дооколичних сіл. На повітовій нараді представників Лугів з Перемишлянщини ухвалено довіря Луговому Проводови у Львові.

Заборонили заснувати Кружки Р. Ш. в трох селах Бучаччини: Сороки, Зубрець і Новоставці.

До Бучача прибули дві родини нещасних втікачів з „раю“ в числі 11 осіб. Утікли нічю через Збруч перед загрозою висилки на Сибір. Місцеве громадянство заопікувалося ними.

Просвітянські анкети уладила філія „Просвіти“ в Бучачі, в Зеленій, в Потоці Золотім, в Язлівці і в Коропці.

Суд засудив о. д-ра Цегельського в Городку на місяць тюрми або 100 зол. кари за мниму обиду магістратського писаря. Ця обида була нібито в тому, що о. д-р Ц. назвав домагання 10% доходу з добродійної імпрези варварським. Для оборони о. д-р Ц. взяв собі адвокатів Українця і Поляка. Одначе Поляк перед розправою зрікся оборони, як казав, „под моральним пщимусем“.

Районову молочарню в Городку, котра в 1932 р. стояла над пропастю, вже вратовано. Повітовий Союз Кооператив дальше в тяжкому положенні.

Український Науковий Інститут в Берліні, оснований 1926 р. заходом Українського Т-ва Допомоги Біженцям. Його ціль: плекати українську науку й культуру в Німеччині та навязувати і скріплювати культурно-наукові звязки між Україною й Німеччиною. З початком червня с. р. УНІ зачав видавати в українській мові „Вісти з Українського Наукового Інституту в Берліні“ (ВУНІ). Вони виходять щомісячно під редакцією д-ра З. Кузелі.

„Роля України як посередника в культурі сходу“. Під таким заголовком відбувся в берлінськім університеті відчит проф. д-ра К. Маєра, визначного німецького слявіста, директора словянського інституту в Мінстері.

Ґубернатор Закарпатської Руси д-р А. Бескид помер в 74 р. життя. Його наслідником буде бурмистр Ужгороду Ґрабар.

Підчас Зелених Свят відділ прихильників Союзу Народів уладив міжнародній табор для молоді в Ню Форесті в Анґлії. Українців заступала студ. Ірина Шумовська, котра тепер перебуває в Анґлії на студіях. Як запевняють часописи, наша землячка „чарувала учасників табору і гостей прекрасними українськими піснями“. (Укбюро Лондон).

Виклади про українське мистецтво веде у французькій мові в Парижі п. М. Фошон, асистентка при катедрі мистецтва одної з вищих шкіл Парижа.

На зїзд Жіночої Кооперативної Ґільди в Лондоні виїхала п. Н. Селезінкова як делеґатка „Союзу Українок“ у Львові.

На Чорному Морі лютувала велика буря. Кілька рибальських кораблів з 14 рибаками пропало без вісти. Також біля Одесси страшний буревій поломив дерева і позривав дахи домів.

Здвиг польських соколів відбувся у Львові в днях 16, 17 і 18 с. м. В ньому взяли участь польські соколи з цілої Польщі, соколи з ЧСР (між ними з Ужгороду)і з Ромунії (з Черновець).

В світовій виставі в Шикаґу Поляки не візьмуть участи ні офіціяльно ні приватно. Вже майже готовий павільон на виставі забито дошками на приказ польського конзуляту.

Земельний власник з Ґульчева на Мазовшу зголосив у т-ві „Карітас“, що дасть працю для 50 жебрачок. Згадане товариство повідомило про це жебрачки, одначе ні одна з них праці не приняла.

Президент Ґінденбурґ поважно занедужав. Від двох днів стан його здоровля значно погіршився. Ґінденбурґ має вже понад 80 літ. (Є й заперечення тої вістки).

Чехословацькі видавці зорґанізували „тиждень спалених книжок“. Це рекляма для книжок спалених студентами в Німеччині за їх „протинімецький дух“.

Ґіндуські брамани виступили проти Ґандія. Вони закидають Ґандієви, що він за часто читає біблію і дозволив синови оженитися з дівчиною, що походить з низької касти.

ВИПРАНІ Держ. Клясової Льотерії: 50.000 зол. на ч. 105.225; 20.000 зол. на ч. 58.918; 15.000 зол. на ч. 138.306; 2.000 зол. на ч. 29.087; 1.000 зол. на ч. 46.836, 48.584; 500 зол. на ч. 16.058, 43.916, 47.069, 69.499, 83.194, 110.799, 111.286, 114.917, 139.845, 145.640; 400 зол. на ч. 11.535, 11.558, 32.281, 51.316, 55.140, 70.407, 101.598, 116.277; 250 зол. на ч. 2.484, 3.090, 7.654, 29.245, 29.706, 32.155, 33.410, 47.752, 58.821, 78.855, 99.333, 119.576, 120.362, 123.485.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ҐРИҐОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попередним надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК приняла дві нові кооперативи: „Єдність“, госп. спож. С-ка, Дебеславці, пов. Коломия і „Стир“ кредит. кооп. Луцьк.

Шкільних кооператив на українських землях в Польщі є 248, з того 126 щадничих і 122 торговельних. У львів. воєвідстві є 91 шкільних кооп. в станиславів. 70, в тернопіль. 63, у волинськім 20, в люблинськім 1, в поліськім 1. Найбільше шкільних кооп. є в пов. Долина й Калуш (по 16), в пов. Дрогобич, Яворів і Перемишляни по 11.

Наради світової господарської конференції супроводжають песимістичні настрої. Звертають увагу на факт, що за кулісами конференції в Лондоні рішаючу ролю грають головні спричинники кріз себто банкирі Анґлії, Франції й Америки. Тому конференції не ворожать добрих успіхів.

З лондонської світової конференції надійшли вісти, що відношення між доляром і фунтом стерлінґів вже усталено. Один фунт коштуватиме 4.05 долярів.

Представник Польщі на світовій конференції в Лондоні, віцеміністр А. Коц,зложив заяву, в котрій зголосив приступлення Польщі до митного перемиря. Воно полягає на тім, що Польща зобовязується до 31 липня б. р. не видавати жадних заряджень, які причинялибся до заколоту в міжнародній торговлі.

В справі управильнення валютових відносин відбулася в Лондоні довірочна конференція директорів банків Анґлійського, Американського, Французького і Німецького. З того вносять, що справи валютові займають перше місце на світовій економічній конференції в Лондоні.

Представники Америки на конференції анґлійського й американського центральних Банків заявили, що стабілізація доляра наступить лиш тоді, коли другі держави згодяться на обниження митних тариф на 10% і на постепенне обнижування тариф на 5% що якийсь час.

Золото виявило сильну тенденцію до утечі з тих країв, що удержалися при паритеті золота до тих країв, що відступили від паритету золота.

В Польщі замкнули недавно 10 цукроварень, переважно на терені б. Конґресівки. В найблизших днях мають замкнути ще 6 цукроварень.

Радянська статистика безвартісна. Кореспондент „Манчестер Ґардіяна“, що недавно повернув з Радянщини та написав цілий ряд статтей про невідрадні відносини на Радянщині, особливож на Україні, заявляє, що він „того переконання, що статистичні цифри подавані радянською владою все неточні та перекручено фальшиві“. (М. Ґ. з дня 20 травня ц. р.) (УКРБЮРО Лондон).

Біржа

Ґроші. Амер. доляр 7.23—7.25; канад. доляр 6.50—6.60; нім. марка 2.11; 100 чес. корон 24.50—25; 100 фр. франків 35—35.20 зол.

Збіжжя: Підволочиська: пшениця двірська 29.25—31; пшениця сел. 28.25—28.75; жито двір. 16.25—16.50; жито сел. 15.25—15.75; ячмінь двір. 14.25—14.75; ячмінь на мливо 12—12.50; овес двір. 12—12.50; овес сел. 9.50—10; кукурудза 14.25—14.75; гречка 14; фасоля біла 17—20; просо 15.50; конюшина чер. 72; мак синій 190; лен 40; макух льн. 18; ґрис пшен. 7.75—8; ґрис жит. 8.25—8.50 зол. — Львів: пшениця двір. 30.75—32.50; пшениця сел. 29.75—31.25; жито двір. 17.75—18; жито сел. 16.75—17.25; ячмінь на мливо 13.25—13.75; овес двір. 13.50—14; овес сел. 11—11.50; пшоно 34—36; мука пшен. люксусова 61.50—62; мука пшен. 50 проц. „ОО“ 59.50—60; мука житна 55 проц. „ОО“ 32.50—33 зол. — Тенденція назагал звишкова, обороти оживлені.

Набіл: Маслосоюз платив за 1 л. молока 15 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 2.60 зол. Тенденція на масло й молоко знижкова, на яйця легко звижкова.

Жертви

Вир. о. Степан Турчин в Гадинківцях зол 20 на поширення „Нової Зорі“. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обекти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Білі ночі.
КАСІНО: Дивовижди природи.
КОПЕРНИК: Мій приятель король.
МАРУСЕНЬКА: Мій приятель король.
МІРАЖ: Дівча в країни бур.
МУЗА (давніша ОАЗА): Наґана.
ПАЛЯС: Екстава.
СТИЛЕВЕ: Рим експрес і ревія.
УТІХА: Князь Дракуля й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телефон 70-45

Для вигоди Шап. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto zapłacono ryczałtem.

Рік VIII. — Львів, неділя 25 червня 1933. — Ч. 46 (644).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стшіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. долар.
Ціна числа 20 с.
Конто ІІ. Щ. Краків 405.867.

Папа осудив правительство Еспанії

„Курєр Варшавскі" повідомляє з Риму: Сильне вражіння викликав новий виступ Папи проти еспанської влади. Св. Отець сказав до еспанських паломників: „Ми мали надію, що наступить деяка поправа в тих нечувано сумних умовинах, в яких живе католицька Еспанія, що находиться тепер в руках недовірків і гонителів католицької віри. Ті надії не сповнилися. Тому перед католиками стає необхідний і найпильніший обовязок молити Бога милосердя і доброти та благати помочі з цеї одинокої сторони". — Цей другий осуд правительства премієра Азани Піем XI. на протязі кількох тижнів, се доказ, як дуже Папа цікавиться долею еспанських католиків. Декотрі числяться з можливістю папської екскомуніки еспанського премієра.

Кріваві розрухи гітлєрівців в Австрії

На відділ помічної поліції у Відні кинено 2 ручні ґранати, які вибухли і ранили 30 осіб. Стан кількох ранених безнадійний. Увязнено двох виконавців замаху, братів Мозелів. Вони признались, що належать до гітлєрівської партії. У звязку з замахом увязнено кількадесять осіб. На лінії підміської зелізниці Лісінґ-Кальтенляйтґебен висаджено у воздух міст. Припускають, що це зробили Гітлєрівці. На вістку про замах на поліційний відділ канцлєр Дольфус скликав раду міністрів. Вона, по ствердженні факту, що справниками останніх динамітових замахів були Гітлєрівці, розвязала гітлєрівську партію і всі її боєві організації. Крім того завішено всі гітлєрівські часописи.

Страшний голод в СССР.

Лондонський „Таймс" оповіщує виїмки з листів, що походять з ріжних околиць СССР. Одна жінка-доктор пише з України: „Наше положення таке, що наразі я ще не стала людоїдкою, та напевно буду нею, заки той лист дійде до вас..." Лист з совітської Вірменії звучить: „Дістаємо по 100 ґрамів хліба на день, і то такого, що його їсти не можна. Таке життя довго тривати не може. Ніщо нас вже не виратує. Незабаром всі помремо. Маси людей щоденно вмирають на вулицях..." В листі з Катеринодару, столиці Кубанщини, пишуть: „Щодня вивозять трупи померших з голоду на кладовище". Мешканець з Армавіру повідомляє: „Нині вмерло з голоду моїх двоє дітей. Я також засуджений на смерть". — Скільки жахливої трагедії в тих словах!

Заповідають гітлєризацію Европи

Міністр Ґебельс говорив у Гамбурґу про напрям німецької й европейської політики в найблизшій будуччині. Він м. і. сказав: Німецька заграничня політика увійде на властиві тори щойно по упорядкуванні політичних відносин внутрі Німеччині. Революція в Німеччині ще не скінчилася. На протязі року сподіваюсь, казав дальше мін. Ґебельс, дальших переворотів, супроти яких все, що досі сталося, се лише увертура. Сподіюся, що й в інших краях Европи наступлять подібні до німецького перевороти, при чому національний соціялізм (гітлєризм) запанує на цілім континенті та забезпечить міжнар. мир (ПАТ).

Азійський Союз Народів

З Токія повідомляють: У звязку з вістками в справі проекту утворення азійського Союзу Народів, півурядові круги повідомляють: Колиб плян азійського Союзу Народів здійснився, тоді в його склад моглиб увійти лише: Китай, Манджурія, Монґолія, Тибет і Японія. Членство Росії виключене. Тому що азійський Союз Народів займеться виключно справами Азії, не буде конкурувати з женевським Союзом Народів.

Безнадійний хаос на лондонській конференції

„Курєр Варшавскі" повідомляє: Лондонська світова конференція опинилася в безнадійнім хаосі. Складання предложень на письмі та їх вицофування стало методою. Крім голосного меморіялу Ґутенберґа в справі звороту кольоній і нових кольонізаційних терен зложено і вицофано два американські предложення: одно в справі обниження мит на 10 проц. і друге в справі устійнення відношення між доляром і фунтом. Супроти того скількість песимістів, котрі передбачують розбиття конференції, скоро росте.

Чого бояться Американки?

Жінка президента Злучених Держав Північної Америки Русвелта виступила з проектом переселити безробітні фабричні дівчата з міст на фарми. Одначе сей проект приняли неприхильно. Дівчата виховані в місті бояться — як подали в окремій анкеті — жаб, гусениць, черваків, муравлів, слимаків, комарів і дощу. Ті всі „приємности" в уяві міських дівчат звязані з життям на селі .Тому амер. дівчата волять голодувати в місті ніж працювати на селі.

Вакації можуть Вас дуже дорого коштувати, якщо не обезпечите свого мешкання від крадіжи з вломом в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

ФІНАНСОВА ВІЙНА ЕВРОПИ З АМЕРИКОЮ

Фатальні її наслідки.

Великий злочин, яким була світова війна 1914—18 рр., не обмежився в своїх наслідках на поля битв та до часу тревання війни. Він дає відчувати себе безпосередно дуже прикро ще нині, 15 літ по закінченню згаданої вище війни. А посередно люди будуть відчувати його наслідки значно довше. Відчувати — передовсім фінансово.

Як відомо, в останній світовій війні взяла чинну участь також Півн. Америка. Та участь Америки в світовій війні була двояка: мілітарна і фінансова. Особливо могутно заважила Америка в тій війні фінансово. Бо вона була тоді головним доставцем і банкиром Антанти. Без могутної фінансової підмоги Америки Антанта ледви чи булаб виграла війну. У висліді побідна мілітарно Антанта опинилася по війні в кишені Америки. Зокрема величезні зобовязання супроти Америки має Франція. Ті зобовязання всіх виносять міліярди долярів.

Аж до минулого року Франція платила Америці рати і відсотки точно. Се й не було для Франції трудно. Бо одночасно Франції платила рати і відсотки Німеччина титулом воєнного відшкодування. І як довго Німеччина платила Франції те воєнне відшкодування, так довго Франція платила рати і відсотки за свої зобовязання Америці. І булаби певно платила далі аж до повної їх сплати, колиб не наступили події, які те плачення поставили зразу під знаком питання, а далі й зовсім припинили.

Ті події се найперш значне обмеження, відтак повне анулювання німецького воєнного відшкодування, т. зв. репарацій.

Як розвивалося питання німецьких репарацій в останніх роках, се ще всім, що цікавилися ним, свіже в памяти. Пригадаємо тільки голосні свого часу німецькі заходи та ріжні „пляни", що мали на цілі обмежити величезні зразу німецькі воєнні відшкодування до розмірів, котрі відповідалиб економічній силі Німеччини. У висліді тих заходів (Ратенау'а, Штреземана) та „плянів" (останній „плян Янґа" з 1930 р.) німецьке воєнне відшкодування зменшено з первісних сто і кількадесяти міліярдів зол. нім. марок до ок. 1/3 тої суми. Значну частину тої суми Німеччина вже сплатила, а для сплати решти признано Німеччині дуже великі удогіднення до т. зв. мораторії себто відложення речинців рат включно. Так стояла та справа до початку 1933 р. Новий зворот у ній наступив з хвилею приходу в Німеччині до влади Гітлєра. Як відомо, Гітлєр уже від давна заявлявся голосно проти дальшого плачення Німеччиною т. зв. репарацій. Те саме повторив тепер, ставши канцлєром а властиво диктатором

Wyciąg z protokułu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako Przewodniczący S. O. W. Pauli i Dr. J. Locker jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 39 czasopisma pt. „Nowa Zorja" z daty Lwów, dnia 1/6 1933 do Sygn. VI. I. Pr. 267/33 na posiedzeniu niejawnem w dniu 5 czerwca 1933 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 31/5 1933. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja" Nr. 39 z daty Lwów, dnia 1/6 1933 zawierającego w artykule „Kriwawe widkrytja" od słów „Pid jich naporom" do słów „pomoczi studenstwa" znamiona wyst z art. 170 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. drk. z 17.XII. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu nieprawdziwemi wiadomościami o zajściu w czasie odsłonięcia pomnika I. Franki zaniepokoić bezpieczeństwo publiczne. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: W. Medyński w. r. Protokułant: Turkiewicz w. r. Za zgodność: Lipanowicz starszy sekretarz.

Німеччини. Покищо одначе Німеччина користає з мораторії.

Та Франція й більші держави б. Антанти здають собі добре справу з того, що німецьким репараціям прийшов уже кінець. Вони свідомі того, що коли Німеччина відмовить формально решти репарацій, то нині ніхто і ніщо не змусить її вже до їх заплати. Тому краще буде, коли замісць Німеччини вирішить ту справу формально сама б. Антанта. Вирішить так, як хоче Німеччина, себто: б. Антанта сама счеркне зовсім решту німецьких репарацій. Тоді хоч і пропадуть міліярди, то збережеться бодай великодержавний престіж б. Антанти.

Отже держави б. Антанти, зокрема Франція, предложили таку комбінацію: вони подарують Німеччині решту репарацій, але одночасно Америка счеркне державам б. Антанти їх воєнні зобовязання супроти Америки. Зробити се Америка, на думку держав б. Антанти, повинна передовсім тому, що коли Европа скрівавилася і зруйнувалася, то Америка на війні зробила золоті інтереси. А далі ; сеж головно завдяки заходам Америки так значно обнижено Німеччині наложені на неї воєнні відшкодування .Словом: за счеркнення німецьких репарацій — счеркнення воєнних довгів Европи в Америці.

Одначе така комбінація не припала до вподоби Америці. У відповідь на таке предложення Европи Америка відповіла коротко і рішучо: Про счеркнення воєнних довгів не може бути й мови, всі довжники мусять заплатити Америці все, що винні.

Супроти такого неуступчивого становища Америки більшість держав б. Антанти скапітулювала. Вони раді-нераді мусять платити рати і відсотки від своїх воєнних довгів в Америці. Скапітулювали — одначе не всі. Найбільший довжник Америки в Европі, себто Франція, коли прийшов у грудні минулого року речинець заплати, відповів, подібно, як передше Америка, коротко і рішучо: Не плачу. І, як відомо, Франція грудневої рати Америці таки не заплатила. Так само, як повідомляють часописи, відмовилася вже Франція заплатити Америці також біжучу червневу рату. За Францією пішли деякі менші довжники Америки, як Бельгія, Польща і Ромунія.

Та коли Франція й її сателіти думали, що, припиняючи сплачувати Америці свої воєнні довги, зискають незаплачені суми на свою користь, то грубо помилилися. Бо Америка знайшла негайно на них спосіб, якого вони не сподівалися, а яким з великою лихвою вже відбила собі свої заквестіоновані в Европі гроші.

Той спосіб се відступлення Америки від т. зв. паритету золота ,себто нарочне обниження вартости американського доляра.

Щоби зрозуміти вповні далекосяглі наслідки того кроку Америки, треба звернути увагу на слідуюче: істнуючий досі в Америці т. зв. паритет золота забезпечував кождому посідачеви американських паперових грошей заміну їх в Америці на означений еквівалент в золоті, який Америка зобовязувалася виплатити за свої банкноти. Тому курс паперевого американського доляра за весь час істнування в Америці золотого паритету рівнався золотому долярови. Той курс в Польщі виносив в останніх часах ок. 9 зол. п. Та коли Америка відступила від т. зв. паритету золота, то вартість паперового американського доляра негайно обнизилася. Нині курс паперового американського доляра в Польщі впав до 7.25 зол. тоді, як курс золотого доляра виносить нині 9.18 зол. Як бачимо, ріжниця на однім долярі виносить ок. 2 зол.

Отся ріжниця між нинішним курсом американського паперового доляра і курсом того доляра досі се очевидний зиск Америки. Бо пускаючи свої паперові доляри в світ, Америка при істнуванню золотого паритету зобовязувалася вимінювати їх на стільки само долярів у золоті, отже — признавала їх рівними золотим долярам. Того зобовязання Америка ,скасувавши паритет золота, нині вже не додержує і свої паперові доляри приймає назад по значно меншій вартости. Зовсім подібно, як зискає той, хто виставивби зобовязання на якусь суму, а пізніше заплатив за те зобовязння меншу вартість.

Кілько Америка зискає на обниженні вартости свого доляра, того покищо обчислити неможливо. Та той зиск зовсім певно богато перевисшить не тільки рати незаплачені Францією й її сателітами, але навіть те зменшення довгів Европи супроти Америки, яке автоматично наступило як наслідок зменшення вартости американського доляра. Бо треба тільки взяти під увагу і великі скількости американських паперових долярів, що їх має нині Европа, і ті великі суми, що їх Америка нині дістає даром від европейських посідачів паперових долярів як ріжницю курсу.

Так збройна війна 1914—18 рр. Антанти з Центральними Державами викликала у своїх наслідках у 1933 р. фінансову війну між Европою й Америкою. Вона заподіяла вже Европі великі шкоди. Бо вона спричинила великі втрати всім, хто в довірю до твердости американського доляра ульокував у нім своє майно.

Та фатальні наслідки фінансової війни між Европою й Америкою не обмежуються тільки на втраті майна европейських посідачів американських долярів. Ті наслідки далеко фатальніші. А гірші вони тим, що підірвали основно довіря, яке люди мали досі до фінансових зобовязань. Бо коли такі держави, як Франція і Півн. Америка, не додержали своїх зобовязань у фінансових справах, хоч не знаходяться в примусовім положенню банкротів, і всупереч тим зобовязанням односторонно скинули зі себе свої зобовязання, то якжеж можна мати довіря до фінансових зобовязань інших менше засібних держав, інституцій і приватних одиниць? Тому не можна дивуватися, коли люди з такого поступування витягнуть відповідні консеквенції й коли ті консеквенції відібються негативно на економічнім життя держав і народів.

Свято незалежности Азербейджану

Минулого м сяця азербейджанська еміґрація святкувала 15-ліття проголошення незалежности Азербейджану. Незалежність сего краю проголошено в 1918 р. Великі союзні держави признали сю незалежність 12 січня 1920 р. Большевицька окупація цего краю датується від 27 квітня 1920 р. Азербейджан має три міліони населення. Воно турецького походження. Азербейджан лежить над Каспійським Морем і в середній частині Північного Кавказу, на великім торговельнім шляху, що лучить Европу з Персією та середною Азією. Має великі природні богацтва, передовсім нафту к. Баку. Населення магометанського віроісповідання. Давніше Азербейджан підлягав двом культурним впливам: перському і турецькому. В останніх часах поважно розвинув власну культуру. Під політ. оглядом Азербейджан стремить до федерації з найблищими кавказькими сусідами: з республикою Північного Кавказу, з Грузією й Арменією. З тими краями Азербейджан лучать географічне положення та спільні політичні й екон. інтереси.

Наслідки відвороту Польщі

НА ЗАХОДІ І НАСТУПУ НА СХІД.

Відворот Польщі на Заході й її наступ на Сході мав далекосяглі наслідки. Ті наслідки дуже негативні для Польщі.

Перший негативний наслідок для Польщі її згаданої вище*) зміни фронту се дуже велика й безповоротна втрата території над Балтиком і взагалі на Заході на користь Німеччини. Яка велика та втрата, се видно наглядно на історичній мапі Польщі (напр. Ромера-Семковича). Отже в X—XIV вв. до Польщі належали на Заході між ін.: 1) цілий Шлеськ зі столицею Вроцлавом (нинішній Бреславъ) (999—1335); 2) долішні і горішні Лужиці (1002—1037), що сягали аж під Берлін; 3) ціле Поморя (західне: 1120—1181, східне: 990—1343), що сягало аж поза остров Ругію (нинішний остров Ріґен) аж до Мекленбурґа.

Особливою великою втратою для Польщі була втрата Поморя. Бо втрата Поморя рівнозначна зі стратою Балтику. Той скравок Поморя, що його Польща має напр. нині, се ледви 10-та частина того Поморя, яке вона мала колись.

Всі згадані вище землі: Шлеськ, Лужиці і Поморя, котрі Польща відступила колись Німеччині, нині майже зовсім знімчені. А польські західні границі пересунулися від Мекленбурґа і зпід Берліна далеко на схід — під Познань і Гданськ. Тай на ті границі посягають нині Німці.

Великі територіяльні втрати на Заході, Польща винагородила собі ще більшими територіяльними здобутками на Сході. Та здобутки на Сході відбилися на Польщі не менше негативно, як втрати на Заході. Бо вони ще більше ослабили Польщу і вкінці спричинили її упадок.

От що пише про се згаданий уже визначний польський консервативний історик М. Бобжиньский**):

...„На Польщу впало величезне завдання цивілізування й кольонізації безмірних руських і литовських просторів. Виконувала його зі славою, але те завдання поглинуло наші найживотніші сили, розпорошило їх на далекий Схід, замість того, щоб мали на тіснішім просторі скріпитися, обєднати й збудитися до глибшого і рухливішого життя. Подумаймо тільки на хвилину, що ті міліони польського населення, той капітал і праця, що їх ми пхнули на схід, полишилися в наших етнографічних границях, — який *відмінний шлях бувби взяв наш внутрішний розвій!* Густіше населення, не знаходячи удержання на ріллі, булоб мусіло кинутися до промислу і торговлі, заповнити міста і в міщанськім елементі створити противагу шляхті. Трудніші умови щоденного життя, трудніша боротьба за істнування булиби загострили наш національний характер, розбудили пристрасти, створили енергію, придавили ділянку думки а піднесли ділянку діла. Піхнуті до домових боротьб, грізних але рішучих, булиб ми винесли з них сильний уряд і ясний напрям дальшого змагання і праці .Без обєднання (з Литвою і Русю) не могли ми одначе вдержатися, а те обєднання нас внутрішно вбило. *Таке блудне колесо нашого упадку*“.

Подібні думки про наступ Польщі на Схід висловив також О. Бальцер, як ми се наводили в попередній статті.

Та оба згадані вище польські вчені не відмітили всіх шкід, які приніс Польщі її наступ на Україну. Бо крім відмічених ними є ще ряд інших шкід, не менше поважних.

Отже передовсім: через заняття України замість союзника, яким для Польщі з природи могла бути українська держава в своїх етнографічних границях, Польща створила собі на Сході український вулькан, який так часто вибухав огнем і заливав Польщу горячою лявою. Україна стала для Польщі великою і болючою раною, якої стара Польща, не зважаючи на всі

*) Гл. „Н. З.“ чч. 43 і 45.

**) M. Bobrzyński: Dzieje Polski w zarysie. Warszawa. 1879. Ст. 450.

свої заходи, ніколи не вигоїла і від якої вкінці сама згинула.

А далі: через заняття України Польща кинула Україну в обійми свого найбільшого, історичного ворога — Москви. Як покінчилася для Польщі московська інтервенція в справі України, се загально відомо. Москва не тільки „визволила“ Україну зпід Польщі, але до спілки з Німцями знищила саму Польщу як державу. Факт, який дожило наше покоління, а саме, що Москва випустила зі своїх рук всю територію етноґрафічної Польщі та значну часть територій української і білоруської, не дає ще можливости робити на будуче якінебудь проґнози. А то з богатьох причин, про котрі скажемо окремо.

Вкінці: через заняття України Польща дістала до свого орґанізму дуже сильний застрик анархії і міжусобиць, які так обезсилили були старі українські держави: Київську і Галицько-Волинську, та які залили відтак і Польщу.

Такі були наслідки відвороту Польщі на Заході та її наступу на Сході. Ті наслідки відчувала Польща болюче на протязі своєї минувшини. Ті наслідки відчуває вона болюче також і нині. Нині може більше болюче, ніж коли инде. Бо нині Польща бачить уже ті наслідки аж надто наглядно. Доказом того — наведені вище голоси двох найвизначніших польських учених.

Отже прийшло вже каяття. Та чи можливе вороття?

Відповідь на се питання в черговій, останній статті на сю тему.

Криваві заворушення
в Західній Галичині
10 вбитих, кільканацять ранених.

ПАТ повідомляє: В кількох громадах ропчицького і ряшівського повітів зазначилася від якогось часу аґітація напливових комуністичних і скрайно лівих елементів. Їх проявом були згадувані недавно події в громаді Ґрабіни, пов. Ропчиці. Ся аґітація проявлялася м. і. в розкидуванні в досить значній скількості підбурюючих летючок протидержавного змісту і спробах аґітаторів втягнути більш несвідоме населення до терористичних актів і саботажів, як рабунок склепів, вируб лісів і т. п. Населення у великій скількости ставилося ворожо до злочинної аґітації і в цілім ряді випадків виконало навіть самосуд, віддаючи аґітаторів в руки властей. Енерґійна акція властей, зміряюча до ліквідації тої аґітації, довела на протязі 48 годин до увязнення всіх проводирів і їх передано судовим властям. Акція влади ведена при чинній участи усвідомленого селянства відбулася без поважніших інцидентів. Лише в Мединці Ленчицькій, пов. Ряшів і в с. Начкові, пов. Ропчиці, поліція мусіла ужити зброї. В Мединці Ленчицькій ґрупа підбурених людей під проводом аґітаторів пробувала вирубати частину приватного ліса. Поліція ударемнила рабунок, взиваючи людей, щоби спокійно розійшлися. У відповідь на те банда рабівників обкидала поліцію камінням, віддала кількадесять стрілів, ранила 6 постерункових і тяжко ранила команданта постерунку в Ясінці, Реймана. Рейман незабаром помер. У висліді 3 учасників убито і товпу розпорошено. Проводирів увязнено. В Начкові дійшло до сутички між відділом поліції і ґрупою ворохобників, котра намагалася відбити увязнених, при чому поліція мусіла вжити зброї у власній оборони. Шість напасників убито, кількох поліціянтів ранено. Частину напасників увязнено, прочі розбіглися. Тепер на терені тих повітів панує вже спокій.

Учительські справи
Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

У Львові дня 17 червня с. р. відбулися звичайні загальні збори Т-ва В. П. У. В. О год. 8 рано о. Василів відправив Богослуження в церкві св. Успення Прес. Д. М. Збори відкрив о год. 9.45 голова т-ва дир. І. Строньский короткою промовою: Світлі Збори! Зясовуючи собі стан нашої орґанізації з минулого року і з літ попередних, зауважимо дві причини, що викликали сей стан. Зовнішні, від нас незалежні і внутрішні, що залежать від нас самих. До перших зачисляю відносини шкільної влади до українського вчительства, що відбилося безпосередно на нашій орґанізації. Передовсім редукції українського вчительства, переношення на Захід, неприймання на посади наших нових кандидатів і т. д. Число членів нашої орґанізації меншає, бо нема приросту. Смерть проріджує наші ряди. Від липня 1932 р. померло 17 наших членів: Літинська Марія, Сімівна Марія, Пастівничева Антонія, Мосьондз Андрій, Пікас Ґригорій, Антонюк Павло, Рибчук Іван, Білинський Методій, Кульчицький Денис, Мокловичівна Олександра, Штронер Евген, Семенюк Іван, Назарева Анна, Решетило Мих., Макухівна Софія, Пасічняк Василь і Кушнірівна Марія. (Приявні повстанням з місць вшанували їх память). Коли так дальше піде, готово дійти до того, що т-во опиниться без членів. Від 1924 р. т-во робило заходи, щоб відвернути від себе сей жахливий стан. Ми інтервеніювали і в міністерстві і в кураторії львівської округи, вносили ріжні меморіяли. Нажаль наші слушні домагання навіть вчасти не були узґляднювані. Тому ґрон т-ва м. р. понехав тактику вношення меморіялів. Та все таки справа приросту нових членів не безнадійна. Около 2.300 українських учителів не є ще членами В. П. У. В. Чейже не у всіх їх завмерла українська совість! Здобудьмося на тілько енерґії, щоб їх поставити під наш прапор! Особливо тих, поза межами Східної Галичини. Нехай сей рік буде початком ударної кампанії за згуртування всього українського вчительства у В. П. У. В. Наш статут поширений на цілу Польщу. Успіх залежить від активности цілого загалу. Щодо того є богато до побажання. Стан нашої орґанізації такий, що на 48 всіх окружних відділів ляше 16, значить 1/3 часть прислала звідомлення з діяльности. На 2.000 наших членів учителів з корінної Польщі всього 286 членів т-ва. І тут лежить причина наших недомагань. Коли 16 окружних відділів могло відповісти на наші запити, то таксамо могли відповісти і всі інші. В надії, що ті міркування причиняться до оздоровлення нашої орґанізації, витаю вас всіх, особливо тих, яким доля присудила бути тільки ґістьми на Рідній Землі! — Відтак відчитано привіти, м. ін. від Т-ва Українського Закарпатського Вчительства з Мукачева. На секретарів зборів голова покликав пп. Пастушенка й Сеницю. За відчитанням протоколу останніх загальних зборів з 3. VII. 1932 р. голосувало 60, проти 34 делеґатів. Відчитання дуже точного протоколу забрало понад годину часу. Коли секретар п. Пастушенко зачав скорочувати протокол в деяких драстичних місцях, підносилися протести. Тому дальше читав він без скорочувань*). О год. 11.15 скінчено протокол. Резолюцій останніх загальних зборів не відчитано, бо... їх не втягнено до протоколу. В справі сего протоколу забирало голос богато бесідників. п. Ст. Литвин: Протокол невірний. Я зауважив дві неточности: 1) Резиґнацію голови не принято не одноголосно але більшістю. Таксамо більшістю усталено членську вкладку у висоті 3.50 зол місячно. Відтак промовляли пп.: Косар, Пеленський, Котович, Стефчак, Бідинський. Вони справляли поодинокі неточности протоколу. — П. Дудко: Протокол неточний. Інцидент з п. головою невияснений. Думаю, що п. голова Строньский дасть нам на се відповідь. — Дир. І. Строньский: Справа так менше більше малася, як є в протоколі. Збори не приняли моєї резиґнації одноголосно, але більшістю. Проти сего голосувало кількох. Тоді я заявив, що резиґнацію цофаю. Коли п. Стельмах висловив сумнів, чи буде згода в Надз. Раді, я заявив тоді, що буде. На першім засіданні Н. Ради справа вияснилася, ми подали собі руки й настала згода. — Дир. Калинович: Зоґляду на тіснoту, спеку і брак воздуху, ставлю внесення перенести зараз збори до більшої салі. (До малої салі „Української Бесіди“ прибувало чимраз більше делеґатів і гостей, так що саля була переповнена. Приявних було 156 делеґатів і 140 гостей, разом 296 осіб. Повстала страшна задуха. Коли відчинили вікна гуркіт з вулиці заглушував цілком слова бесідників. Крім духоти й тяжкого воздуху — деякі ще й курили на салі! — панував весь час на салі оживлений гамір. Люди зїхалися з ріжних сторін і забавлялися розмовою). (Далі буде).

*) Докладний звіт з минулорічних зборів В. П. У. В. подали ми в „Новій Зорі“ в чч. 555, 556, 557, 558, 559,530, 561 і 563. — Ред.

ВІКНА

Чим є вікно?

Вікно — се око дому, його світло, вид, воздух. Се його вираз, умовлений знак і його життя, без котрого мур ставби мертвим. Позірно подібні до себе з однаковим призначенням, вікна є такі ріжні й далекі собі. Кожде вікно має свій характер і говорить що інше.

Найзвичайніші вікна мешканевих домів. Вони як люди, що через них ґлядять. Навіть до них уподібнюються. Бувають чисті і брудні, чепурні й занедбані, соняшні й понурі, веселі й сумні. Є вікна денні й вікна нічні. Є пивничні й сутеринові та вікна першого поверха. Є вуличні й вікна піддаш і мансардів, що збирають ґраменти дахів і вирізки неба.

Є виставові на показ і сірі фабричні. Є заслонені та відслонені, замкнені та отверті. Холодні вікна шпиталів і розспівані вітражами церковні вікна.

Є вікна сільські, маломістечкові й великоміські. Кожде говорить про якесь життя.

Люблю вікна і знаю їх мову. І тому люблю також таке мале, працьовите віконце, над котрим написано „П. К. О.“ Тішуся, що через те віконце П. К. О. щораз більше людей ґлядить перед себе з довірям і певністю.

І росте мені в очах те мале віконце П. К. О. у велике, отверте, щасливе вікно „Красшого Завтра“.

Пять точок програми Ґітлєра
Заповідають знищення марксізму, капіталізму й демократії.

Президент віртемберґського сойму Вальдман заявив, що програму ґітлерівського руху можна зібрати приблизно в отсих 5 точках: 1) Всі марксівські і міщанські партії будуть розвязані згідно з засадою уодностайнення внутрішнього політичного життя Німеччини. 2) Всякий звязок з інтернаціональними елементами, т. зн. з марксізмом, жидівством і масонеріею буде перерваний. 3) Всі клясові, станові й віроісп. ріжниці будуть усунені. 4) Ліберальна і капіталістична система господарки буде зліквідована. 5) Система парляментарної демократії буде усунена.

Маґнетно-метеорольоґічна
СТАЦІЯ ПІД ЛЬВОВОМ

Заходом катедри ґеофізики і метеорольоґії урухомлено в Янові під Львовом маґнетно-метеорольоґічну стацію. Завдання цеї стації: вести мікродинамічно-метеорольоґічні досліди, які мають означити звязок між кліматичними аномаліями. Стація складається з двох невеличких павільоників. Один з них вкопаний в землю подібний до сільської пивниці. Вузенькі двері ведуть до темного коридору. Сей коридор веде до темної комірки, виложеної деревом та ізоляційним матеріялом. В комірці находяться три окладні самопишучі прилади до помірів маґнетизму землі. Павільон збудований без найменшого кусника зеліза чи іншого металю, що мавби маґнетні прикмети. Стацію посвятив о. ректор Ґерстман в присутности представників львівського університету, державних і самоврядних властей. Ґенезу і значіння маґнетної стації представив присутним її основник, проф. Арцтовський.

ОСИП НАЗАРУК.

З таємниць України

Отверта розмова з одним полковником ґенерального штабу й одним офіцером II. Інтернаціоналу з приводу протесту проти правди, який вони напечатали в „Ділі“).*

I. Розмова з Полковником.

Олександре Іваничу, Полковнику Ґенерального Штабу!

Передовсім дозвольте приняти до відома, що Ґенеральний Штаб я все дуже шаную — розуміється під двома умовами: коли він штаб і коли він ґенеральний. Шаную також штаби дивізійні, бригадні, полкові й сотенні, але очевидно не так дуже як ґенеральний в самій, щоб так сказати, „засаді“, хоч пошана в практиці все родиться з пошани людей, які репрезентують дану інституцію, та з учинків тих людей. Отже коли льоґічно думати, то вийде таке, що можна шанувати далеко більше навіть члена полкового або ще низшого штабу, ніж штабу ґенерального. Бо три жерела пошани є між людьми: чесне поведення, розум і вміння в фаху своїм. Всі вони відносяться до кождого чоловіка. Се скаже Вам і потвердить кожда людина, чоловік і жінка, почавши від Вашої власної. Чесне поведення полягає просто на виконуванні Божих заповідей, між котрими є нпр. одна, котра вчить: „Не свідчи ложно проти ближнього свого“. Найбільш простенька дефініція розуму каже: „Розум то добра річ, тільки треба його мати“. В якім Ви відношенні до тих двох річей, про те поговоримо дальше. А про вміння в Вашім званню, як військового ,конкретно говорити не буду, бо не знаю ні Вашого звання, ні Вас, ні в якім Ви ґенеральнім штабі служили, ні що там робили та зробили.

Повірте мені, що я бачив у своїм ще розмірно недовгім але бурливім житті богато членів ріжних ґенеральних штабів. І не лише бачив, але й мав з ними до діла. Згадаю тільки інтересніших. І так мав я до діла з одним правдивим ґенералом царської служби, Москалем-Великоросом, котрого дуже високо ціню і шаную тай за взір його кождому молодому чоловікові поставлю, а саме з отсих причин. Коли по страшних переходах розвалилася стара армія царської Росії, той царський ґенерал, про котрого говорю, не занявся ні політикуванням, ні „звязками“, ні ніякою іншою подібною „роботою“, але пішов на науку — знаєте, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, куди? — до шевця. Так, до звичайного шевця. А як навчився шевства і формально визволився, прислав до мене чоловіка — я був тоді в однім великім місті редактором одної ґазети — котрий мені сказав таке: „Тут визволився на шевця дійсний ґенерал царської служби. Він знає, що Ви були на Україні та що Ви там зустрічалися з русскими й вірить, що Ви не винесли злого вражіння з відносин з ними. Отже він не має чим заплатити за анонс в ґазеті. Просити Вас він не прийде, а причину зрозумієте, ну, й він уже старший чоловік. Отже чи Ви не зробилиб сего для мене, щоб помістили йому анонс без грошей?“ — Я був глибоко тронутий тою справою й, розуміється, з правдивою приємністю помістив анонс, хоч ніколи я з тим ґенералом не сходився.

Не був се одинокий випадок, в котрім я мав до діла з членами ґенерального штабу старої царської армії. В листопаді 1918 р. в Святошині під Київом зловили мене разом з п. Евгеном Коновальцем, відомим тепер провідником українських націоналістів, п. Волод. Чорнієм, тепер визначним радянофілом, п. полк. царської служби Осмоловським і кількома іншими особами — зловили російські офіцири, між котрими були і штабові, тай навіть оден ґенерал. І на місци засудили нас — на смерть і таки зараз вели на розстріл, закидаючи нам, що належимо до корпусу Січових Стрільців, котрі після їх твердження поубивали й очи повиколювали російським офіцирам! Тимчасом се останнє їх твердження була абсолютна неправда, а до корпусу СС не всі ми належали, нпр. я був тоді послом Галицької Національної Ради. З того бачите, що я з моєї зустрічи з русскими на Україні не виніс такого доброго вражіння, як думав той рос. ґенерал, з котрим я потому мав до діла в справі анонсу. Отже, знаєте Пане Полковнику Ґенерального Штабу, ті штабовці вели нас на розстріл і притім по дорозі латинських клясиків деклямували. А вирвали нас з їх рук Німці, Прусаки. Та не так собі, з доброго серця, а просто тому, що Січові Стрільці скоро довідалися про нашу пригоду і як стій увязнили німецьких офіцирів та загрозили Німцям, що за нас розстріляють їх. І тоді Німці видобули нас.

Так розпочалися мої знакомства з полковниками і — повірте — ще висшими рибами німецького ґенерального штабу. А були між ними й дуже розумні люди. Я чув і бачив докази їх розуму. Нпр. я чув, як вони переконували Українців (розуміється надармо), щоб не валили Гетьманської Влади в Київі, бо по її заваленні і Київ і вся Україна опиниться в руках большевиків. Потому, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, ми обидва бачили, як большевики займали Україну, аякже, я як міністр тої України — хто там, знаєте, не був тоді міністром! — а Ви — Ви вже були тоді полковником ґенерального штабу, чи на іншім відтинку служили Рідному Краєві?

Та не думайте, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, що то вже всі мої пригоди з Вашими, щоб так сказати, колегами по званню, то значить по високому достоїнству, яке уявляє собою нпр. приналежність до ґенерального штабу такої Німеччини або скажім Франції, чи іншої держави завбільшки нашого Рідного Краю. Отже станьмо на Франції, бо десь мусимо стати: інакше наша розмова увірваласяб.

Тут я, знаєте Пане Полковнику Ґенерального Штабу, переконався, що не всі полковники ґенеральних штабів мають однаковий розум. (Д. б.)

*) Отсю з гумором написану відповідь на напад лишив нам до поміщення Др Назарук перед виїздом на лічення. — Ред.

Поширюйте католицький тижневик для народа „Правду“. Квартально 3 зол. Адреса: Львів, ул. Сташіца 8. I. пов.

Міжнародна конференція в Лондоні

Хто на ній хоче зробити інтерес.

На міжнародну економічну конференцію в Лондоні приїхали сотки представників і експертів разом зі своїми шпіонами, котрі мають їх берегти перед злодіями, замахами і всякими іншими пригодами. Крім того правительство Анґлії визначило для їх охорони спеціяльну бриґаду своїх шпіонів зі славного Скотлянд Ярду під командою суперінтенданта Кандінґа. Він уже одержав довірочну вістку, що на час конференції приїхала вже до Лондону банда міжнародних злодіїв звана австралійською. Вона зложена з 20 спеціялістів. Вони удають богатих людей, котрі приїхали собі оглянути столицю. Досі не вдалося поліції ствердити тожність ні одного з тих бандитів. Є можливість, що будуть се одинокі люди задоволені з тої конференції.

З Теребовлі

Окружна кооперативна нарада.

В Теребовлі відбулася недавно Окружна кооперативна нарада представників Повітових Союзів: Теребовля, Бучач, Чортків, Копичинці, Скалат і Збараж. Зі сторони Рев. Союза були два представники: Д-р Зенон Петрів і інж. Кіцера. Нарада присвячена орґанізаційним справам подільських Союзів Кооператив, в звязку з недалеким Зїздом у Львові. О год. 11-ій перед полуднем відкрив нараду о. дек. Мохнацький Степан витаючи всіх присутних кооператорів та подав порядок нарад. Відтак Д-р Палійчук (Теребовля) зреферував ціль наради. Вона має обговорити пекучі орґанізаційні справи Повітових Подільських Союзів у звязку зі зїздом Орґанізаторів, який відбудеться в червні у Львові. 1) Справа членства кооператив: В нашій кооперації дуже малий відсоток зкооперованого населення щось около 30 проц. Орґанізаційний апарат Рев. Союза як також Пов. Союзів в тім напрямі не дописав. Причина: в перших початках захоплювалися ми матеріяльними здобутками а не думали як поширити наш орґанізаційний апарат і орґанізаційну свідомість нашого населення. При Пов .Союзах також не було відповідних апаратів. Наслідком кріза деякі Пов. Союзи навіть зліквідували орґанізаційні відділи. Тепер показується, що орґанізаційних відділів не вели так як треба. Так само цілий орґанізаційний апарат при низових кооперативах не був підготований як треба. Загал також не був освідомлюваний на кооперативнім полі поза анкетами. Низові кооперативи на кооперативнім полі неграмотні або мало ґрамотні. Крамарі також не є елементом кооперативно свідомим, бо вони до своєї роботи не підготовані як треба! Тепер виринає потреба нового вишколу крамарів і зміни кооперативного статуту. Мусимо домагатися, щоби членом уважати тільки тих, які виплатили уділи. Ті кооперативи, які не виплатять уділів, тих повинен Р .С. У. К. вичеркнути з членів. Рев. Союз повинен створити Орґанізаційний апарат, в якім булаб одна жінка з тим, що П. С. К. не відмовляться дати кошти на удержання такого апарату. Над тою частиною реферату отворив председник дискусію. — Др. Петрів домагається, щоби присутні представники Пов. Союзів подали циферно збільшення членів в кооперативах. — Др. Палійчук: подає, що в Теребовлі виносить приріст около 2 проц. Йде акція в напрямі приєднування членів до кооператив — дир. Шмата (Чортків): Безперечно, що в кождім повіті справа членства не добре поставлена. На основі досвіду з Копичинецького і Чортківського каже, що заледви 50 проц. населення зкооперовано! Треба застановитися, як приєднати членів. — інж. Кіцера (Львів): Часом навіть між двома селами в однім повіті є великі ріжниці. — інж. Олексюк (Збараж): В приєднуванні членів найбільше рішаючим чинником є управи. Подає, що П. С. К. часто безрадний супроти деяких кооператив, котрі не придержуються дисципліни. Причина: занадто автономний статут. — д-р Петрів: Пропаганда була в час поставлена дуже слабо! Тільки пресою але тої треси управи і надзірні Ради не читають! Покищо вдалося нам приєднати до кооперації тільки найсвідоміших людий. Ширший загал остає в більшости поза орґанізацією. Приєднувати членів треба через збутову акцію. На анкети Пов. Союзів приїздять тільки управи, які не передавали членам докладно ухвал. Треба конечно збільшити пропаганду за приєднуванням членів. Пропаганда цікавить більше як все приходить новий чоловік. Головна Централя пропаганди повинна видавати відповідну пресу для пропаганди на місцях. — інж. Тертека (Скалат): На зїзді у Львові повинні ми поставити домагання, щоби до кождого району приділити пропагандистів. Тягар їх удержання взяли би на себе Пов. Осередки. — дир. Петрицький (Копичинці): Відразу повести працю в 100 проц. дуже тяжко. Через заострення приписів що до членів в Копичинеччині виступило в кооператив богато членів. Щодо приєднування членів богато недописують управи кооператив. Шванкуємо тому, що наші кооперативи недобре угрунтовані. Звертає увагу на вагу притягнення до орґанізації жіноцтва. Се показало свої добрі наслідки. Такі зїзди як отсей дуже корисні для орґанізаторів Мусимо порозумівatися також в справах торговельних. В найкоротшому часі повинна відбутися така торговельна конференція. — інж. Олексюк (Збараж): Справа притягнення жіноцтва дуже важна. Треба присвятити богато пропаґанди між жіноцтвом. Булоб добре, колиб 2—3 сусідні Пов. Союзи приняли таку орґанізаторку. Треба скупити всі средства, тоді орґанізування села піде легко. (Далі буде).

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ*)

(1. XII. 1893 — 13.V. 1933).

Зміст І: *Загальна характеристика літературних відносин на Україні. — Вирвок з неграмотного маніфесту „Плуга“. — Чому молоді письменники не можуть там виробитися на справжніх письменників? — Графоманія і тупоумство. — Радянська критика про Хвильового. — Хвильовий домагається окремих шляхів розвою української літератури. — Він пятнує большевицьку дійсність. — Хвильовий показує дикунство большевицького села, некультурність збольшевичілого пролетаріяту і мякотілість інтеліґенції. — Життєпис Хвильового. — Чому Хвильовий не вірить в „робітничо-селянських письменників“. — „Европа чи просвіта?“ — Чому Хвильовий пропагує звязок з Европою? — Він називає „сатаною в бочці большевицьке письменство, присвячене агітації й каже, що взагалі нема большевицького письменства. — Листи Хвильового до пролетарської молоді. — Европа се досвід богатьох віків. — Як почалася нагінка на Хвильового? — „Вапліте“. — Остра полеміка Хвильового в обороні старої, традиційної культури. — Чубар проти Хвильового за його протиросійський курс в літературі. — Хвильовий і тов. каються. — ВУСПП. — Христюк каже, що Хвильовий мимо каяття, далі обстоює свою думку. — Велика буря проти Хвильового. — Комуністи закидають Хвильовому найстрашнішу річ: борбу за українську націю. — Революція попала в канал. — Злидні, що аж рідати хочеться. — Хвильовий про негативний вплив Шевченка на психіку української суспільности. — Шевченко задержав культурний і державний розвиток української нації. — Хвильовий остро критикує большевизм і предсказує йому упадок. — Хвильовий знов „кається“ примусово.*

Червона диктатура наложила свою тверду руку на всі ділянки матеріяльного й духового життя на Радянщині. Відносини, які панують в большевицькім „раю“, не дають свобідно розвиватися літературі, котра мусить іти такими шляхами, які вказує їй комуністична партія. Бо хоч на перший погляд моглоб здаватися, що літературне життя розвивається на Радянщині буйно, то при докладнішім прослідженні справи покажеться, що річ мається зовсім навпаки. Істнувало й істнує на Україні богато письменницьких орґанізацій („Ґарт“, „Плуг“, „Вапліте“, „Всеукраїнська Спілка Пролетарських Письменників“, „Молодняк“, „Пролітфронт“, „Аванґард“, „Ланка“, „Нова ґенерація“ і інші), які видавали або ще видають свої журнали, одначе всі вони майже, з виїмком одної „Вапліте“, до котрої належав Хвильовий, мали і мають з правдивою літературно-мистецькою діяльністю дуже мало спільного. Всі вони побудовані на марксівській ідеольоґії та програмових постулятах комуністичної партії, ставили собі за ціль реалізувати ту програму серед мас; через те ставали властиво культурницько-освітними орґанізаціями з аґітаційним характером, а не літературно-мистецькими. Для прикладу хай послужить цитат з маніфесту орґанізації „Плуг“:

„Спілка письменників Плуг... зафіксувала себе, як певна соціяльна культурно-творча орґанізація, що ставить собі за мету обєднання розпорошених досі селянських письменників, що ґрунтуючись на ідеї тісного союзу революційного селянства з пролетаріятом, ідуть разом з останнім до утворення нової соціяльної культури й ширять ці думки серед селянських мас... Одночасно Плуг наміти основи своєї праці, определяючи її, як боротьбу із власницько-міщанською ідеольоґією серед селянства й виховання так своїх членів, як і широкі селянські маси (!) у дусі пролетарської революції...“[1])

Звертали увагу не на якість, лише на скількість членів, приймаючи в свої ряди всіх без розбору, хто виказався партійним квитком, без огляду на те, чи дана людина відзначалася талантом, чи ні. Ось що пише про них О. Досвітний:

„В колах „Ґарту“ створилася атмосфера, що не давала можливости молодим письменникам бути справжніми письменниками, творцями нових мистецьких цінностей. Нові сили, ставши на творчий шлях, потребували письменницької науки, школи. Але лави, що насувалися до „Ґарту“ й „Плуга“, письменництво розуміли примітивно. На їх думку, бути письменником — це означає пройти кандидатський, чи студійний стаж і одержати квиток тої, чи іншої орґанізації“. Дійшло до того, що „видавництва втратили розуміння, що треба друкувати, а чого не треба. Запанувала графоманія й тупоумство.“[2])

Більшість радянських письменників погодилася зі своєю долею й ролею та виконувала все те, що наказувано їм згори. Тільки нечисленні одиниці підняли протест проти тих кайданів, якими звязано і сковано їх індивідуальність. До тих одиниць належав і Микола Хвильовий. Він був герольдом всіх тих українських письменників, котрі мали справжнє зрозуміння для мистецтва й бажали відірвати його від „роботи закукурічених левих ребят“, втягаючи до праці також „тих, хто хоч і не дуже близький їм (большевикам) ідеольоґією, але й не стільки вже ворожий, щоб бути зметеним зі шляху культури“.[3]) Бо хоч Хвильовий виріс серед революції, хоч нераз повторяв фразу, що „він закоханий у комуну“, він ніколи не був справжнім „пролетарським письменником“. Се й закидала йому радянська критика, котра була невдоволена так з його теоретичних праць, як і літературно-мистецьких творів:

„Характерне (!) те — пише В. Юринець — що всі европейські риси у творах Хвильового є буржуазного характеру, що рікошетом можуть вдарити по стійкості пролетарської психіки. В цьому, власне, криється велика небезпека, тим більше, що творець визначається неабияким талантом.“[4])

Хвильовий се бич божий на радянські відносини, з котрими весь час вів боротьбу. У своїх теоретичних працях Хвильовий обстоював клич мистецтво для мистецтва, а не для аґітації, шукав звязків з Европою, відсувався від Москви й культурних та економічних зносин з нею, поборював темноту й неуцтво, домагався окремих шляхів розвою української культури, негайної і рішучої українізації і т. п. Д- праці над здійсненням своїх кличів і планів Хвильовий взивав всю українську суспільність.

В передмові до „Думок проти течії“ звертається він до читачів, щоб „всюди підтримували його“ ,бо тільки спільними зусиллями виведуть „хохландію на великий історичний тракт“. У літературних творах Хвильовий пятнував большевицьку дійсність, зупинявся на її відємних сторінках. Хвильовий се один з найбільше знаних і вартісних письменників на Радянщині; майже нема літературного журналу, в котрім він не писавби, чи то статтей теоретичних, чи літературно-мистецьких творів. Вже за життя присвячено йому богато розвідок; радянська критика ставила його на перше місце серед українських прозаїків, хоч накидалася на нього. Хвильовий се один з тих нечисленних письменників, котрі розуміли, що мистецтво не аґітація. До революції й нового ладу підходив обективно, розважно, холодно, не горлав про досягнення большевизму, як се робили й роблять інші радянські письменники, не ідеалізував радянської дійсности (як нпр. Еренбурґ), лише представляв її такою, якою вона була.

„Хвильовий — пише В. Коряк — у своїх етюдах без жадних сантиментів і прикрас показує побут революції, дикунство сталого (большевицького) села, некультурність пролетаріяту, мякотілість революційної інтеліґенції. Без жалю показує гнилизну і болячки нашого життя...“[5])

І хоч його зусилля розбилися об байдужість загалу й перепони, які ставили йому противники, хоч боротьба випала в його некористь, хоч він сам психічно заломився у ній, все таки життя його й трагічна, самогубча смерть буде символом боротьби великої індивідуальности з нікчемним, заскорузлим окруженням.

Щоби зрозуміти як слід значіння Хвильового треба здати собі справу з головних етапів його життя та пізнати атмосферу, в котрій він мусів працювати.

Письменник народився 1 грудня 1893 р. в Тростянці, Охтирського повіту, на Харківщині. Походив з робітничої сімї. Освіту здобув власними силами. Підчас світової війни (1914—1916) був на фронті. На літературну ниву виступив у 1917 р. печатаючи свої поезії в ріжних журналах. Захоплений революційною атмосферою, кинувся у вир нового життя, одначе скоро розчарувався. І скоро позабув на слова маніфесту, котрий підписав 6 липня 1921 р. разом з Сосюрою й Йоганзеном:

„В цей урочистий переддень пятого жовтня обіцяємо тобі, пролетаріяте, твердо тримати червоне майно тут на літературному фронті, як ти там, на заводі.“

Хвильовий побачив, що мистецтво має свої окремі права і шляхи розвою та що не вільно використовувати його для аґітаційних цілей, для ширення комуністичних кличів серед мас, бо тоді воно перестає бути мистецтвом. Таке розуміння мистецтва довело до перших непорозумінь між Хвильовим і партією, що почалися за його побуту у спілці пролетарських письменників „Ґарт“ (від 1923 р.). В основу своєї праці поклала та

---

*) Примітка редакції „Нової Зорі“: Містимо сю студію над творчістю пок. Хвильового з кількох причин. Передовсім тому, що се був визначний талант, котрий довгий час вів боротьбу з большевизмом, хоч сам називав себе большевиком і в ріжні періоди своєї діяльности був ним. Се особистість надзвичайно складна, як надзвичайно складні й обставини, серед котрих довелося їй жити і працювати. Щоб розібрати й вияснити психіку Хвильового, на се треба буде довгих літ. Не вільно забувати, що він міг так остро критикувати большевизм на його території тільки тому, що рішаючі там крути могли в його критиці бодай якийсь час бачити бажання, зробити той большевизм ще більше большевицьким, ніж він був. На всякий випадок нашій молоді поручати твори Хвильового не вільно, бо при всій остроті його критики большевизму є в тих творах також большевизм. Особливо рявить в них часами слизький еротизм. Трудно сказати, чи се не був один зі способів того автора, показати певним типам, що мали розгойдані революцією нерви, що й він хорий на те саме, отже близький їм, аби позискавши їх, могти їх тим остріше критикувати. Та навіть якби так було, то се не робилоб його писань менше невідповідними для нашої молоді. Не повинно нас впровадити в блуд також розмірно льояльне становище Хвильового як большевицького письменника до Вога й релігії, бо се ніщо інше, тільки один з доказів його справжньої талановитости: великі таланти все відчували, від кого мають свій дар. Особистість і творчість Хвильового поучаючі головно тим, що 1) се яркий протест проти накидування Україні московської культури, яка Українцям органічно противна, 2) се рівно яркий доказ, що не можна успішно боротися з большевицькою руїною стоячи на ґрунті признавання большевизму, бо таке поведення мусить довести тільки до упокорень і вкінці до самогубства в переносним або і в дійснім того слова значінні. Нехайже доля сего безперечно великого таланту української землі остане на завше пересторогою для Українців, щоб під ніякими умовами не дались душевно поневолити чужій і безбожній стихії, котра може принести лише знищення і смерть.

[1]) „Плуг“ 1924, І.
[2]) „Вапліте“, 1926, І.
[3]) Досвітний, тамже.
[4]) „Червоний Шлях“ 1927. І, с. 262.
[5]) В. Коряк: „Мотиви соціяльної боротьби в сучасній українській літературі“ в „Книзі“ 1923, І., с. 10.

спілка марксівську ідеольогію й програмові постуляти комуністичної партії. Однак це було тільки на папері. В дійсності більшість членів „Гарту“, між ними й Хвильовий, була противна того рода ідеольогії. Почалися тертя в нутрі „Гарту“, котрі довели вкінці до його розвалу (1925). „Ріжнородність літературного авангарду була причиною ідеольогічних хитань „Гарту“ — пишуть Лейтес і Яшек[6]).

До розвалу „Гарту“ причинився передовсім М. Хвильовий. Він виступив проти принимання в члени літературних організацій людей, котрі не мають ніяких даних на письменників. За це стрінули його закиди, що „Хвильовий і праві кола не хочуть пускати в літературу робітниче-селянську молодь, бо не довіряють їй, бо зневажають її“. Одначе Хв. не робив собі нічого з тих закидів і в „Думках проти течії“[7]) висказав сміло гадку, що не вірить у ніяких „робітниче-селянських письменників“, бо „коли на 1000 найдеться 2—3 потрібних юнаків, то це буде просто випадок“. Адже „робітнича кляса на Україні була до цього часу остільки відірвана від української культури, що на сьогодні вона не може дати безпосередньо від себе своїх діячів для цієїж таки культури“ (22). Отже „ніякої робітничої маси в організації „Гарт“ і „Плуг“ не було й ще довгенько не буде“.

Він остро виступає проти того, щоби всякі „письмаки-агітатори“ й „архіреволюціонери“ брали „керовництво мистецьким рухом, цим найскладнішим з усіх рухів“ (23). Отже „хочуть чи не хочуть, мусять вони здавати куркулям позицію за позицією“...

Одним з „найважниших питань нашої доби“ уважає Хв. питання: „Европа чи просвіта“. Тому остро виступає проти „вульгарного марксизму“, що запанував у псевдолітературних організаціях „Гарт“ і „Плуг“ та відділив нашу культуру китайським муром від Заходу.

Хвильовий боронить мистецтва, виступаючи проти большевицької агітації в письменстві. У „Плужанців“ літературою (!) називається і вивіска на Держвидаві й афоризми на паркані й вірші в „уборній“. Хвильовий пропагує звязок з Европою, котрої так бояться большевики. Звязок потрібний, бо Европа видала „інтеліґента в найкращому значінні цього слова. Чорнокнижник з Віртембергу показав нам ґрандіозну цивілізацію й відкрив перед нами безмежні перспективи“. З „цим д-ром Фавстом“ хоче бути у звязку Хвильовий (45).

Погляди Хвильового висказані в „Думках проти течії“ вяжуться тісно з його трьома памфлетами („Про сатану в бочці“, „Про Коперника з Фрауенбургу“ і „Про демаґогічну водичку“), котрі він видав під спільним наголовком „Камо ґрядеши“ (1925). Се полемічні статті. Автор хоче „подратувати тими памфлетами „сатану в бочці“ з ультра-червоної просвіти“ (6). Автор зазначує виразно, що „в засадах про мистецтво“ він зовсім сміливо і зі спокійною совістю підкреслює свою солідарність з фашистським мислителем Шпенглером“. Далі закидає брак всякої „пролетарської літератури:

„Ахилесовою пятою українського пролетарського письменства є не стільки брак відповідної критичної літератури й критики, скільки брак самої літератури, що її варто було критикувати. Ці письменники, які є — се „графомани, літературні спекулянти і профанатори мистецтва.“ (6). В українській літературі ніколи не було „такої безшабашної свистоплястики, як за наших днів (16). У тій свистоплястиці губиться талановита молодь“ (17). На кінець дає кілька порад молодим письменникам:

1. „На пастирливе питання „Европа чи (больш. — Ред.) просвіта“ треба негайно відповісти „Европа“. 2 „Молодій“ молоді треба вчитись, вчитись і вчитись“. 3. Треба негайно „одшити“ різних писак, що тикають свого носа, в мистецтво й — більше того — намагаються керувати ним“. 4. „Письменники мусять бути інтелектуально розвиненими, талановитими, геніяльними людьми“. (Розуміється, инакше не можна їх уважати письменниками. — Ред.).

У другому „листі до пролетарської молоді“ збиває Хвильовий большевицький погляд на завдання мистецтва й мистця. Видвигає такі парадокси комуністичних „літературних“ організацій: „Ми стверджуємо існування пролетарської культури збудованої лише на прикладах минулого (говорить „просвіта“ й раптом додає): пролетарський письменник не може виховувати себе на старій буржуазній літературі. З одного боку „лише“, а з другого „не може“ (39). Ще раз підкреслює значіння Европи:

„Щож таке Европа? Европа — це досвід богатьох віків. Це не та Европа, що гине, це — Европа грандіозної цивілізації, Европа Гете, Дарвина, Байрона, Ньютона і т. д.“ (42).

Представивши такий роспучливий образ радянської літературної дійсности, ставить автор питання до письменників: „Камо грядеши?“

Та на тім большевикам терпець вже вірвався.

І ось В. Коряк у відповіді[8]) на статтю Хвильового п. н. „Соціологічний еквівалент трьох критичних оглядів“ (1927) каже:

„Кривляння Хвильового... треба припинити. Це вже робиться модою хвильовистів і в цьому його занепадницька небезпека: хвильовизм починає розкладово впливати, незалежно од самого Хвильового. Іде спротивна хвиля — супроти течії жовтня в літературі! Почав її сам фундатор пролетарської літератури, один із „перших хоробрих“, колись такий любий нам Микола Хвильовий“. (58)

Нагінка почалася.

По розвалі „Гарту“ стає Хвильовий одним із засновників нової письменницької спілки під назвою „Вапліте“ („Вільна Академія Пролетарської Літератури“). Вона мала академічний характер. В члени її приймали тільки людей дійсно здібних. Це кинуло підозріння, що „В—е“ стоїть відірвано від „пролетарських мас“. „В—е“ — пишуть Лейтес і Яшек — одірвалась від революційної пролетарської молоді й попала в обійми правого фланку літератури“. Такий стан був причиною нападів на неї. Закидувано їй, що „не по марксівськи розуміє шляхи культурного розвитку радянської України“. На думку правовірних большевиків стала „В—е“ оборонцем „ворожих революції буржуазно-національних елементів“. Закидувано їй ідеольогічні „ухили“, котрих дошукуванося в дискусійних статтях Ялового, Досвітнього і передовсім Хвильового. У статті п. н. „Новий організаційний шлях як резюме“ Хвильовий закидає „Гартові“, що не був жадною літературно-мистецькою організацією, тільки культурно-освітньою, в якій зовсім не панувала мистецька атмосфера:

„Композитор у цій організації губив свою кваліфікацію, думав не про свої композиції, а про те, що йому сказати на бухгальтерському засіданні“. Хвильовий остро критикував спосіб „роблення“ письменників: „Широке втягування та прийом до своїх лав нових членів („Чи ще до вас в „Плуг“ можна записатись? — А ви відкіля? — Та от з Микитівки, хлібороб. — Чому ж? будь ласка, подайте заяву!“) довело врешті до того, що більшість, одержавши членські квитки, вважали себе за цілком закінчених письменників. Це розвивало чванство, політиканство, недарство.“

Хвильовий протиставить того рода організації іншу, котраб гуртувала „творчі одиниці (критиків, публіцистів, літераторів-мистців“). Одним з кличів його було: не кількість а якість („Треба відтворити знищений художній критерій“). Дальше Хвильовий обстоює думку, щоб обєднувати у „В—е“ не тільки „пролетарських“ письменників, але також людей зі „середняцьких кіл“. „Таким чином ...ми не хоріємо на „лівизну“ — пише він. Виступає проти того, щоб „іти в мистецтво з великими претенсіями, але з слабеньким мистецьким багажем“. Накликує отже, щоби члени „Гарту“ й „Плугу“ „ознайомилися з українським і світовим культурним надбанням“.[9])

Ці думки Хвильового стали притокою до нападів на нього. Дехто не міг собі здати справи з того, чому „Хвильовий, комуніст, виступає проти „молоді“, чому зачинає літературну колотнечу, чому поборює „ватажків лівих письменницьких груп“. Ставлено собі питання, чому інші пролетарські письменники мовчать. Невже вони поділяють „дикі думки“[10]) Хвильового? У своїй дискусії Хвильовий надавав своїм статтям такого загострення й палкости, що вона жахала правовірних радянських культурників. Вони не могли зрозуміти, як він може привязувати таку вагу до старої, традиційної культури, як може ставити її вище над нову, „пролетарську“, як може захоплюватися творами европейських „буржуазних“ письменників. (Д. б.)

В. Б.

[6]) Десять літ української літер. II, 690.

[7]) Писав їх вже як член „Вапліте“.

[8]) „Хвильовистий соціологічний еквівалент (Лист темної людини).“

[9]) „Думки проти течії“.

[10]) „Дикі думки“ висказав він у збірці „Камо грядеши“, „Думки проти течії“ і „Соціологічний еквівалент трьох критичних оглядів“.

НОВІ ВИДАННЯ

Конституційний Статут Католицької Акції Української Молоді. Львів — 1933. Накладом Митрополичого Ординаріяту. З друкарні: „Бібльос“. Стор. 21, форм. 16°.

Рідна Мова. Науково - популярний Місячник, присвячений вивченню української мови. Головний редактор і видавець проф. д-р Іван Огієнко. Рік І. Ч. 6, червень 1933 р. Зміст: І. Огієнко: Різний — ріжний. Г. Ільїнський: Походження українських слів: 7. Чумак, 8. Чля. І в. Огієнко: Вік нашої форми І[3] „руков“. М. Білик: Етимологічно-семантичні замітки. Л. Малюжкович, В. Л., о. Никольський і Д. Онищук: Замітки про окремі слова. Й. Шемлей: Із правописних і мовних помилок. І. Огієнко: Коли писати в прикметниках -ній. О. Івах: Зразки українсько-англійського жарґону в Канаді. Дід Огій: Граматика малої Лесі: VIII. Частини мови. Життя слів, семасіологічні нариси. Чистота й правильність української мови, відповідь на запитання наших читачів. Мова наших видань. Від Редакції й Адміністрації.

Літопис Бойківщини. Записки присвячені дослідам історії, культури й побуту бойківського племени. Рік II. ч. 2. Самбір — 1933. Ст. 80, 8°.

Новий закон про товариства. Переклад закону, виконних розпорядків і обіжників враз з коментарем та практичними вказівками. Зладив Мґр. Ярослав Падох. Стрий — 1933. Накладом Союзу Кооператив в Стрию. Стор. 90+6, мала 8°. Ціна 1 зол.

ВИ ПОМИЛЯЄТЕСЯ КОЛИ КАЖЕТЕ, ЩО ЖИТТЄВІ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕ ЗАЙВИЙ ВИДАТОК. ЖИТТЄВА ПОЛІСА ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДЛЯ ВАШОЇ РОДИНИ НА ВИПАДОК ВАШОЇ СМЕРТИ ГРОШЕВІ ЗАСОБИ, ЯКІ ДАЮТЬ ЇЙ СПРОМОГУ УЛАШТУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ. ТОМУ ПОСТАРАЙТЕСЯ НЕГАЙНО ПРО ЖИТТЄВУ ПОЛІСУ ОДИНОКОГО УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ Й РЕНТИ „КАРПАТІЯ“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 38.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Свято У. М. Х. у Жовкві. Другого дня Зелених Свят відбулося величаве свято УМХ у Жовкві. Хоч головний аранжер свята о. Й. Галабарда ЧСВВ задумував уладити тільки парохіяльне свято, то в дійсности набрало воно характеру повітового свята, бо прибуло богато учасників з цілої Жовківщини. На передодні свята місцеві Марійські Дружини влаштували збірну академію під голим небом. Програма була добірна, а її виконання стануло на належній висоті. Гарно зіспівані хори: жіночий під проводом п-ни М. Хмеликівної і мішаний під проводом п. Малиновського вповні відповіли домаганням навіть високомузичної публики. Рівнож тамбуріцова орхестра студентів не завела наших надій. Гарний, бо короткий і змістовний був реферат п-ни Хмеликівної про культ Преч. Діви на Україні. Академія була справді гарним зачином свята.

Другого дня Зелених Свят торжественну Службу Божу в сослуженні діяконів відправив на вільному воздусі о. І. Готра ЧСВВ — секретар Протоігумена. По Євангелію виголосив проповідь і заприсягнув молодь о. І. Назарко ЧСВВ. До св. Причастя приступило більше ніж 1.000 молоді. По Службі Божій рушив похід вулицями міста до монастирської церкви. В поході взяло участь кілька тисяч молоді, що пишалася гарними народними строями, та представники всіх українських установ. Гарно пригравала орхестра ремісничого тов. „Зоря“. Дефілядою побіч престола Божої Матери, при якому стояло духовенство, покінчилося свято. На особлившу увагу заслугує зразковий порядок підчас походу, що тривав майже цілу годину.

В Бортятині відбулося 10. с. м. парохіяльне свято Укр. Молодь Христові. Вже попереднього дня слухали сповідей до пізного вечора місц. о. парох і о. сотр. з Вишні. До св. Причастя приступила майже вся молодь та багато старших. Гарно представлявся обряд посвячення прапору. Свято залишило на приявних миле враження.

З Тулиголов пишуть нам: День 11. червня с. р. був для парохії Тулиголови незвичайно радісним святом. В тому дні тутешні парохіяне довідалися, що на днях Ексцеленція Йосафат жертвували на їх церкву 500 зол. Вістка про княжий дар, ще в таких невідрадних часах, піднесла всіх на дусі, неодному витиснула рясні сльози радости та надії, що отсе незабаром пічнеться праця над докінченням Божого Дому. Друга радісна подія, що сталася тут в цьому дні, було посвячення нової домівки Читальні „Просвіти“. В часі акту посвячення, що його довершили місцевий о. парох і о. сотр. з Вишні, виголошено річеву проповідь на тему: „Коли Бог не збудує дому, надармо трудяться будівничі“ (Пс. 127. 1.). Тут підчеркнено, що тільки Христос і Його наука се одинока трівка основа, що на ній може спиратися життя народу. Відтак слідували наскрізь реліґійно - патріотичні промови п. дир. Заяця і п. др. Гаєцького. Весь час, під проводом п. Лялюка, гарно співав хор з Судової Вишні, зокрема гарно співали малі діти. На закінчення, в одного з селян, що подарував площу під будову домівки, відбулися перші загальні збори читальні, відтак спільна перекуска для учасників-гостей. Загалом свято, мимо непогоди, мало бадьорий настрій.

Пинська (лат.) епархія має нового еп.-помічника в особі о. Карла Неміри з варшавської архіепархії.

В Римі утворено нову парохію, яку названо іменем св. Роберта Беллярміна.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

З БЕРЛІНА пишуть нам: Телеґрафічна аґенція „АТЕ“ принесла вістку про те, що чехословацький уряд ліквідує в себе українські високі школи ізза того, що довідався про мадярсько-українські переговори, коли Мадяри поставили перед гетьманцями справу Закарпаття, видвигаючи постулят визнання їх тисячелітніх кордонів. Треба справді дивуватися і подивляти журналістичну помисловість авторів, що Українську Господарську Академію в Подебрадах звязали з Гетьманським Центром і зробили її гетьманською саме тоді, коли Чехи взялися її ліквідувати з ощадности так як і цілий ряд інших установ, м. і. російський університет у Празі. Цікаво, чи Росіяни на російському університеті в Празі теж були гетьманцями?

З ІНІЦІЯТИВИ ПОЛЬСЬКОГО ЖУРНАЛУ „Бюлетин польско-українські“ повстало у Варшаві „Товажиство польско-українське“. Його ціль: „праця над поглибленням і розбудовою зближення“ обох народів. Згаданий „Бюлетень“ перемінено з місячника на тижневик. Він став півофіційним органом сего товариства. До тимчасового виділу цего товариства ввійшли: Ст. Стемповський, голова, Й. Голуфкова, д-р О. Гурка, Ст. Папроцкий, Свєховский, Колодзейский, В. Ржимовский, ред. Бончковский, К. Симонолевич молодший. До цего товариства вступив один з найліпших знавців українського питання в Польщі, б. міністр Лев Василєвский. Як бачимо, в склад управи входять самі Поляки.

ПРОУРЯДОВИЙ ВІДЛОМ ЧАСТИНИ ПОЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ, як каже ендецький часопис „АБЦ“, виразно схиляється в бік комунізму. Свідчить про це м. ін. книжка Стахнюка п. з. „Колєктивізм а нарід“, видана санаційним „Звйонзк-ом Млодзежи Демократичної“ в Познані. Автор тої книжки твердить, що одинокий вихід з кризи це введення колєктивної продукції і т. зв. національного комунізму.

В ҐДАНСЬКУ утворилося вже нове правительство. В його склад входить 9 гітлєрівців з д-ром Равшнінґом на чолі, 2 члени католицького Центра: д-р Верціньский і пралат Савіцкий та один німецький націонал.

В МЕМОРІЯЛІ ГУҐЕНБЕРҐА до лондонської конференції було м. ін. предложення, в котрім Німеччина просить уповажнити Німеччину до переведення перебудови Росії.

Б. НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР Вільгельм II заявив свому приятелеві Бігелову, американському письменникові, що на заклик народу надіється вернути до своєї батьківщини.

ЛЄҐІТИМІСТИЧНИЙ (ПРИКЛОННИК МОНАРХІЇ) ПОСОЛ Паллявічіні заявився в мадярськім парляменті за економічним австро-угорським союзом як средством проти „Аншлюсу“, небезпечного для Мадярщини.

ПАРИЖСЬКА ПРЕСА доносить: В Німеччині політична поліція грає тепер ролю большевицького ДПУ. Три німецькі ґенерали, між ними б. канцлер Шляйхер находяться під поліційною контролею. Шляйхер втік за границю.

БОЛЬШЕВИКИ уладили в Парижі протифашистівський конґрес. Участь в нім мало взяти 3000 делеґатів з усіх країв. „Ізвестія“ широко розписуються про цей „конґрес“.

В ПАЛЕСТИНІ два невідомі замаховці застрілили директора політичного департаменту Жидівської Аґенції д-ра Арльосорофа. Д-р Арльосороф був недавно у Львові і виголосив відчит про Жидів у Палестині. Зміст цего відчиту гл. в „Н. З.“ ч. 640. Увязнено двох Жидів, сіоніста і комуніста.

НОВИНКИ

На Маківці відбудеться в неділю 2. липня с. р. традиційний обхід з приводу 18-их роковин побідних боїв УСС з Москалями. О год. 7.30 читана Служба Божа в церкві в Тухлі, потім відкриття таблиці „Полеглим на Маківці“. Відтак вирушить процесійний похід на Маківку. О год. 11-ій співана Служба Божа з проповідю на стрілецькім цвинтарі на Маківці. Щоби забезпечити собі нічліги треба найдальше до 29. червня зголосити карткою скількість учасників до Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові вул. Словацького 14 або до Філії сего Т-ва у Сколім на руки Всч. о. дек. М. Мосори.

В Перемишлі відбулася велика процесія на Пикулицький цвинтар. В ній взяло участь 250 делеґацій з вінками і тисячі народу. Поліція відібрала багато вінків і увязнила 25 осіб.

Ювилей Богдана Лепкого в Берліні відбувся заходом Українського Наукового Інституту. Святочну академію відкрив промовою проф. Мірчук, директор УНІ. Реферяти про ріжні сторінки діяльности Ювилята виголосили: о. д-р Вергун, проф. Кузеля і д-р Крупницький. (ВУНІ).

Лугові курси відбулися в травні с. р. в Надвірній (119 учасників), в Калуші (88 учасників), в Чорнокінцях для Копичинеччини (177 учасників), в Ляховичах Зарічних, пов. Жидачів і в Хотіні, пов. Калуш. Підчас курсів відбулися лугові наради, на яких вияснювано становище українського громадянства до Лугів та кириню деяких людців проти Лугової Організації. На всіх тих нарадах Луги висловили довіря до проводу Великого Лугу у Львові.

Новий кружок „Рідної Школи“ основано в Загвіздю к. Станиславова. Вписалося 45 членів.

„Союз Українок“ в Стрию уладив анкету в справі клича „Свій до свого“.

На Холмщині відбулося перше свято „Сільського Господаря“ в с. Гостинному (Грубешівщина).

На Волині в м. Степані заложено філію протиалькогольного Т-ва „Відродження“. Вписалося понад 40 осіб.

В Луцьку відбулися збори „Українського Кіно-Театру“. Це одинока того рода кооператива. Вона має за ціль ширити при помочі фільмів кооперативну і національну свідомість.

Пожежі. В Тенетиськах згоріло 29 господарських будинків. В Махнові згоріло 61 господарств, парохіяльні будинки і новозбудована школа.

Буря з громами шаліла в Дрогобиччині. В с. Стронна перун убив Анну Фаєк. В Синовідську Виж., пов. Стрий перун приголомшив 4 дітей.

В Тростянці (Снятинщина) перун убив двоє дітей і двоє приголомшив.

Львівський воєвода звільнив з членів тимчасової міської ради у Львові 4-ох членів. З них три члени господарського клюбу: А. Левіцкі, Ст. Губерт, Л. Рубель. Крім сего звільнений Й. Ореншайн.

Над середущою Польщею в околиці Варшави появилася хмара т. зв. русалок, широка на пів кільометра. Населення взяло їх з початку за саранчу.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні мали виклади: д-р І. К. Гладилович на тему: „Зміни краєвиду й історія поселення у Львівській Землі від найдавніших часів аж до сьогодня“ і ред. І. Витвицький на тему „Господарське й культурне положення західно-українського селянства“.

„Українше Культурберіхте“ видає від травня с. р. Український Науковий Інститут в Берліні. Сей щомісячник має на цілі інформувати Німців про культурне життя України.

В Українськім Вільнім Університеті в Празі вибрані на акад. рік 1933/34: ректором проф. хемії д-р І. Горбачевський, проректором проф. цивільного права д-р С. Дністрянський, деканом фільос. факультету проф. історії Д. Дорошенко, продеканом проф. клясичної фільольогії д-р А. Артимович, деканом факультету права й суспільних наук проф. карного права С. Шелухин, продеканом проф. цивільного права А. Андрієвський.

Виклади з українознавства відбуваються в німецькій мові в Українськім Науковім Інституті в Берліні. Д-р Мірчук викладає про „Українську культуру в її історичнім розвитку“, д-р З. Кузеля про українську етнографію, д-р Крупницький: „Короткий нарис політичної історії України“.

Повінь на Закарпатті спричинила богато шкоди. Великі простори краю під водою. Засіви знищені. Вода забрала богато хат і худоби. В богатьох місцевостях евакуювали населення.

Золотий медаль за успіхи в науці призначив університет в Манітобі (Канада) Українцеви Омелянови Луцькому з Вінніпегу.

Визначна комуністка Кляра Цеткін член виконавчого комітет ІІІ. Інтернаціоналу, померла в Москві в 76 році життя.

Ескадра італійських гідроплянів під командою мін. летунства ґен. Бальбо летить на днях до Америки. Се буде перший масовий перелет Атлянтику.

Наслідком великого напливу Жидів до Парижа з Німеччини запанувало там занепокоєння. Бояться пропаґанди Жидів, які видаються Французам підозрілим елементом.

Жидівський письменник Шальом Аш дістав офіцирський хрест „Польонія Рестітута“.

По американськи. З вязниці в м. Лянсінґ, стейту Кензас, втікло 11 небезпечних злочинців, що забрали з собою як закладників 2 дочки і спаралїжовану жінку начальника тюрми як також двох дозорців.

Совітська експедиція виїхала на Камчатку. Ціль експедиції: прослідження вулькану Авач і краєзнавчі досліди.

Союз рільників одного департаменту Франції візвав рільників не платити податків.

Мадярська поліція викрила комуністичну організацію, до котрої належали ученици в віці 14—17 літ.

Спеціяльно витресованих псів вислано на Кавказ. Вони мають боронити колхози перед їх членами, котрі з голоду часто обкрадають їх.

Американський летун Маттерн, що летів на літаку довкруги землі, долетів до Схід. Сибірі і тут слід за ним загинув.

Світовий рекорд у скоці з легкопадом осягнув Анґлієць Тернем, скочивши з висоти 9000 метрів. Легкопад отворився щойно на висоті 2000 метрів. Тернем осів на дереві.

В столиці продукції фільмів фільмові артистки й артисти послугувалися скандальними розводовими аферами, як безплатною реклямою. Тепер в тій справі наступив сензаційний зворот. Фільмові продуценти в контрактах поставили рубрику, що артисти й артистки в часі умови не могтимуть переводити розводів. Інакше звільнять їх без відшкодування.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу ГРИГОРІЙ ХОМИШИН Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

120-літний короп згинув у басейні парку Фонтенебльо під Парижем. Короп мав у носі золоту обручку з написом: „Цісар Наполеон“. Сего коропа пустили до басейну саме перед прогнанням Наполеона на остров Ельбу.

В Німеччині переведено загальний перепис населення 17 б. м.

Американський доляр в приватних оборотах 7.17—7.25 зол. Тенденція дальше знижкова. Золотий доляр 9.16 до 9.18 зол.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛЯСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 150.000 зол на ч. 120496; — 50.000 зол. на ч. 44482; — 30.000 зол. на ч. 56395; — 15.000 зол. на ч. 40337, 139690; — 10.000 зол. на ч. 127277, 25230, 57946, 62624; — 5.000 зол. на ч. 109677, 123760, 125247, 142160; — 2.000 зол. на ч.. 116324, 5070, 45147, 148249, 47832, 121356, 130121; — 1.000 зол. на ч. 24294, 59295, 94510, 115552, 23729, 99360, 116076, 134143, 37610, 80908, 93843; — 500 зол. на ч. 5087, 32170, 40363, 124611, 127114, 47495, 84683, 112337, 118999, 145223, 148384, 1129, 5429, 67074, 67807, 88188, 99257; — 400 зол. на ч. 4709, 14029, 36650, 83821, 123941, 130612, 138592, 8870, 22620, 46996, 55581, 62383, 97416, 105115, 118141, 123440, 124780, 136714, 139196, 29783, 33467, 38643, 54283, 64692, 65699, 71197, 73055, 74144, 77411, 92645, 125538, 137828, 146165— 250 зол. на ч. 159, 29277, 29626, 32068, 38446, 46043, 56069, 59147, 80301, 108141, 135297, 141263, 154188, 4097, 31930, 55878, 73458, 73677, 85526, 87214, 125604, 126628, 130041, 43577, 56753, 57577, 64753, 93270, 94196, 114798, 122201, 143240.

Посмертна згадка

† **о. Юліян Гумецький**, гр.-кат парох і декан у Мостах Великих, упокоївся дня 20. червня с. р. в 63-ім році життя. — В. Й. П.!

Жертви

Вир. о. Роман Бачинський з Раківця зл. Солотвина зол .20 на побільшення „Нової Зорі“.

КІНА

АДРІЯ: Князь Дракуля.
КАСІНО: Дивогляди природи.
КОПЕРНИК: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МАРУСЕНЬКА: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МІРАЖ: Циганські романси.
МУЗА: Жінка без будучности.
ПАЛЯС: Екстаза.
СТИЛЕВЕ: Рим експрес і ревія.
УТХА: Пімста Тонґа й ревія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металїв і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

МОЧОГОННІ ЗЕЛА

ниркові, відтовщуючі, на переміну матерії та проти недуг утроби й жовчевого каміння — на підставі припису славних лікарів висилає АПТИКА ЛЬВІВ, УЛ. КУРКОВА Ч. 5, за післяплатою. 2-10

НАПРАВУ ВІЧНИХ ПЕР
солідно й дешево виконує
„PRECYZJA“
Львів, Рутовського 10 (в брамі)
Напроти костела Єзуїтів

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДОЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, ул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909.

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сеї пасти. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
Телєфон ч. 60-04.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.
РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана
ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45
Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ
Львів, улиця Собіського ч. 8

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пантелеймон Хитра.

Porto zapłacone ryczałtem.

Рік VIII. Львів, четвер 29 червня 1933. Ч. 47 (645).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіцка ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном чверть-річно 1 ам. доляр.
Ціна числа 20 с.
Конто П. Щ. Краків 405.867.

Св. Отець заповідає зміну на краще

ПАТ повідомляє з Чітта дель Ватікано: У ватиканських кругах говорять: Св. Отець сказав визначним представникам міжнароднього католицького світа, що він глибоко переконаний, що при кінці Святого Року світове положення зміниться основно на краще. Пій XI. підчеркнув, що тут не йде про інспірацію або висліди подрібних розумовань, лише про глибоке внутрішне переконання, що весь світ тепер увійшов в добу відпруження під кождим оглядом. — Ся заява Св. Отця відбилася голосним відгомоном по всім світі.

Українець ігуменом ОО. Редемптористів

„Діло" в ч. 165 повідомляє: З днем 24 червня бр. обняв ігуменат монастиря оо. Редемптористів (св. Ізбавителя) в Тернополі о. Володимир Породко. Це перший Українець, що став ігуменом Чина оо. Редемптористів, який, як відомо, заснували у нас монахи з Бельґії і ведуть його на славу Бога й народа якнайкраще. Новоіменований ігумен о. Володимир Породко се молода, енергійна, освічена й ідейна людина. Тому іменування його на це становище в місті князів Острожських слід щиро повитати і побажати йому якнайкращих успіхів у його дальшій відповідальній праці.

Гідна постава еспанських католиків

Католицький дневник „Ель Дебате" в Еспанії дістав від правительства остре напімнення за виступи в обороні прав католиків і навіть якийсь час був завішений. Внаслідок того на протязі останніх тижнів скількість передплатників сего часопису зросла в такім темпі, що треба було поставити нову друкарську машину, що бє 60.000 примірників на годину. Перше видання папської енцикліки „Ділектіссіма Нобіс" в однім дні розійшлося в 300.000 примірників!

Посуха на Великій Україні

З Москви повідомляють: В деяких хліборобських округах панує від довшого часу страшна спека й посуха. Метеорольоґічні стації не заповідають в найблищих часах ніякої поправи. На Україні потерпіли дуже від посухи засіви. Українські хлібороби мандрують масово на Сибір, де сподіються застати кращі умовини життя. Поїзди на схід переповнені. Також на дорогах, що ведуть на схід, видно ґрупи селян, що йдуть на Сибір шукати кращої долі.

Гітлєр творить російську „білу армію"

Під тим заголовком „Дейли Геральд" приносить сензаційну вістку, що Гітлєр формує дивізії російських білоґвардійців. У військовім таборі в Юґеборґу к. Маґдебурґа вишколюють 2000 білих російських еміґрантів. Їх наразі вчать офіцири райхсвери але опісля команду мають обняти Росіяни. По вишколенні перших 2000 жовнірів мають вишколити дальших 2000 так, що вкінці буде вишколена і скомплєтована ціла дивізія. Ся російська дивізія подумана як практична поміч для гітлєрівської політики кольонізування Росії та Східної Евроли. (ПАТ). Та ледви чи зах.-европ. держави згодяться на це.

Хочуть відновити австро-угорську монархію

„Курєр Варшавскі" повідомляє: Мусфоліні опрацював проєкт відбудови австро-угорської монархії з Оттоном Габсбурґом на чолі .На цей проєкт згодився вже Гітлєр і Мекдоналд. Проти цего проєкту рішучо виступила Мала Антанта. Міністр Ромунії Тітулеску загрозив в Парижі негайною мобілізацією. У Франції в тій справі думки поділені. В лівих кругах годяться на цей проєкт і навіть на поворот Габсбурґів на трон. Мін-ство заграничних справ Франції успокоює Малу Антанту, що тут розходиться лише про економічну унію а не про політичну. — Ся справа займає живо европейських політиків.

Оплати в натурі за залеглі податки

„Монітор Польскі" ч. 140 з 21. VI. с. р. подає інструкцію міністрів скарбу, внутрішних справ, промислу й торговлі, суспільної опіки, комунікації та хліборобства і рільних реформ з 13. VI. с. р., котра дозволює на сплачування в натурі залеглостей податків: ґрунтового, доходового, маєткового, спадкового та від даровизн разом з побічними належитостями (кари за проволоку, відсотки за відрочення, кошти примусового стягання), що повстали перед 1. жовтня 1931 р. Тільки в деяких повітах, м. ін. львівськім і дрогобицькім будуть приймати оплати в натурі за податкові залеглости до 31 грудня 1932 р. Будуть приймати рільні плоди, харчеві продукти, опал і т. д. від продуцентів або від власників тих продуктів. До принимання продуктів покликані повітові зглядно міські відбірні комісії. Міністерська інструкція подає подрібно спосіб принимання оплат в натурі за податкові залеглости. — На сей новий спосіб сплачування залеглих податків звертаємо увагу всіх наших сільських діячів, передовсім священиків, щоби пояснили його селянам.

„Русін єст Полякєм оброжондку ґрецкєґо"

Під таким заголовком п. Й. А. Л. видав в Ряшеві брошуру. В ній „доказав" зовсім „ясно", що Поляни мешкали і над Ґоплом і над Дніпром і що се один нарід. Нажаль Варяги накинули полудневим Полянам імя „Русь" і поріжнили їх з північними Полянами. Та в дійсности Поляки й „Русини" нічим не ріжняться, тільки „оброжондкем". Кажуть, що сей „ґеніяльний учений" видасть незабаром наукові „праці" п. з.: „Турек єст Полякем визнання музулманьскєґо" і „Муржин єст Полякем кольору чарнєґо". Очікуємо на них з нетерпеливістю, бо в теперішних часах чимраз менше веселих і дотепних книжок. Щасливе місто Ряшів, що має такого „ґенія"!

Будете мати викиди совісти ,якщо Ваше мешкання обкрадуть вломники, а Ви його передше не обезпечите в ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР у Львові, вул. Руська ч. 20. За обезпечення домашнього урядження на зол. 1.000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 6.

РОЗВЯЗКА

БАЛТІЙСЬКОЇ ПРОБЛЄМИ

Що становить передумову розвязки корисної для Польщі*).

В попередних статтях представили ми, як Польща, маючи злочатку дуже сильне становище на Заході і над Балтиком, уступила його Німеччині, а сама пішла на Схід, на Україну, та які наслідки вийшли з того для Польщі в минувшині і нині. В отсій статті хочемо відповісти на питання: Чи можлива направа згаданої вище історичної помилки Польщі та які передумови тої направи?

Не можна заперечити, що нинішні Поляки здають собі справу з трагічного положення Польщі на Заході і над Балтиком. Та так само не можна заперечити очевидного факту, що польські політики не здають собі справи з передумов, які моглиб поправити те трагічне положення Польщі на Заході і над Балтиком. Не здають собі справи до тої міри, що ведуть політику, яка у своїм висліді не тільки не поправить положення Польщі на Заході і над Балтиком, але навпаки, згодом заведе Польщу туди, куди завела була її вже та сама політика в минувшині.

Пригляньмося тій політиці.

Нинішна політика Польщі на Сході се повторення польської східної політики в минувшині. Однаково: східної політики внутрішної як і східної політики зовнішної.

Що торкається внутрішної політики нинішної Польщі на т. зв. східних „окраїнах", то та політика загально відома. Вона в деяких ділянках навіть більше негативна, ніж була в минувшині. Видно се дуже наглядно в ділянці церковній. Бо коли за давної Польщі нпр. Холмщина могла молитися свобідно в своїх рідних гр. кат. церквах і навіть мала власного гр. кат. владику в Холмі, то нині майже всі холмські церкви понищені або позамикані, а про відновлення гр. кат. владицтва в Холмі польська влада не хоче й чути...

Також нинішна загранична політика Польщі на Сході копіює живцем такуж польську політику в минувшині. Вистане порівнати тільки Андрусів з 1667 р. і Риґу з 1921 р. та „вічні мири" з Москвою в XVII ст. і пакти неаґресії з СССР. в XX ст., щоб наглядно побачити те копіювання.

Орієнтація нинішної Польщі на Москву має двояку ціль. Вона має передовсім дати Полякам підпору моральну і матеріяльну в їх боротьбі з Німеччиною за становище на Заході і над Балтиком. А далі московська орієнтація має укріпити становище Польщі на Сході, зокрема на україн-

*) Гл. „Н. З." чч. 43, 45 і 46.

ських землях, що належать нині до польської держави.

Та чи орієнтація на Москву дійсно забезпечує Польщу супроти Німеччини й закріплює польські т. зв. східні окраїни при польській державі?

Хто знає історію польсько-московських відносин з одного боку та московсько-українських з другого, той на поставлене вище питання мусить відповісти рішучим запереченням.

Москва не тільки не має ніякого інтересу брати Польщу в оборону супроти Німеччини та забезпечувати польській державі її т. зв. східні окраїни, але навпаки: Москва має інтерес в тім, щоб як найбільше ослабити а то й зовсім знищити Польщу та загарбати західно-українські землі для себе.

Факт, що Москва нині випустила зі своїх рук цілу Польщу та західно-українські і західно-білоруські землі, зовсім не свідчить про резигнацію Москви відносно Польщі та західно-українських і західно-білоруських земель. Передівсім тому, що Росія не тільки не випустила добровільно згаданих територій зі своїх рук, але — як відомо — се тільки збіг обставин, що вона не загорнула і всеї решти польської та української території, якої ще не посідала до великої війни. Адже, як відомо, царська Росія між ін. ізза тої решти українських і польських земель вмішалася в велику війну проти Австрії та Німеччини. Антанта виразно годилася на признання Росії решти українських та польських земель. Отже лише і то виключно лише революції, котра вибухла в Росії, Поляки та західні Українці і Білорусини можуть завдячувати, що не попали під владу Росії на Бог зна' які довгі часи. Чи по кількох століттях російської влади всі ті народи булиб іще спосібні до самостійного життя, можна сумніватися. Дальше, требаж рахуватися з тим, що революції, як відомо, не тревають вічно. З хвилею, коли Росія дійде до сяк-так унормованих відносин, зачнеться на ново її наступ на захід, бо се річ виключена, щоб Росія погодилася з думкою, що частина територій української й білоруської малаб остати в руках Польщі. Адже навіть так ослаблена революцією большевицька Росія в 1920 р. була під Варшавою і — як самі Поляки говорять і пишуть — Польща тільки чудом спаслася перед новими обіймами нової Росії.

Щож може забезпечити Польщі відновідне становище на Заході і над Балтиком?

Як відомо, причиною втрати колись сильного становища Польщі на Заході і над Балтиком був відворот Польщі від Заходу і від Балтику — на Схід, на Україну. Тому першою передумовою скріплення становища Польщі на Заході і над Балтиком мусить бути відворот її фронту зі Сходу назад на Захід, над Балтик. Відворот такий, що всю увагу і всі сили Польщі з'осередивби на Заході і над Балтиком. Так, — як се було за Хороброго і за Кривоустого, котрих провідною засадою було: держати сильним раменем Поморя та забезпечити західні границі Польщі.

Та що значить: відворот фронгу Польщі зі Сходу?

Коли пригадаємо собі, які простори на Сході займала колись Польща, то її відворот зі Сходу нині в 4/5 уже доконаний факт. Як відбувся той відворот давної Польщі з України се загально відоме. Той відворот не був добровільний але примусовий. Давна Польща уступила з України щойно тоді, коли Росія, Австрія й Німеччина поділили Польщу між себе.

Нині Польща займає вже тільки 1/5 частину українських земель. На тім просторі живе около 8 міліонів всього населення, з того около 7 міліонів самих Українців.

Отже відворот фронту Польщі зі Сходу в нинішних умовах се:

1) Припинення негативної польської політики супроти українського народу на тих західно-українських землях, що їх нині має Польща;

2) признання західно-українським землям, що належать до Польщі, як найширшої національно-територіяльної самоуправи.

Такий відворот фронту на Сході мавби для Польщі величезне значіння. Бо се:

1) Замирилоби з Польщею її українське населення, що займає 1/3 території польської держави, тим самим скріпилоби становище Польщі внутрі і на зовні;

2) створилоб Польщі на Сході з України щирого союзника, якого тепер Польща довкруги не має;

3) розвязалоб Польщі руки на Заході і над Балтиком та позволилоб відзискати там її давне становище.

Такі думки викликують в Українця актуальні нині для Польщі справи; „коридора“ та Балтійського моря. Як ми виказали, ті справи вяжуться тісно з відношенням Польщі до України в минувшині. Вони прямий наслідок того відношення. І корисна для Польщі розвязка тих справ в будуччині також звязана з позитивним відношенням Польщі до України.

Розлам в проводі ОУН?

АТЕ повідомляє: В українській націоналістичної організації, котрої шефом є полк. Коновалець, наступив внутрішний роздор. Він кидає характеристичне світло на розклад внутрі сеї організації. Від довшого часу група визначних членів ОУН невдоволена з діяльности от. Коновальця робила заходи, щоб усунути його від проводу ОУН зглядно УВО, закидаючи йому диктаторські замашки, самовладність, схильність до авантурничої політики, шкідливої для українського народу, непризнавання фінансової контролі зі сторони організації та самовільне розкидування фондами. Група опозиціоністів з інж. Костаревом, членом проводу на чолі, хотіла перевести внутрішну „революцію“, скликати конґрес націоналістів і по усуненні Коновальця обняти провід над націоналістичним рухом. Коновалець, котрий довідався, що приготовляється „переворот“, оповістив відозву, в якій подає до відома, що над Костаревом відбувся надзвичайний суд. Трибунал українських терористів видав позаочний вирок, на підставі котрого оповіщено Костарева шкідником, позбавлено його гідности члена проводу і виключено зі складу ОУН. Одночасно з Костаревом викинено з організації 5 інших визначних членів ОУН. На тлі внутрішних спорів і деморалізації скінчив самогубством повновласник Коновальця в Болгарії Іван Шиманський. Внутрішний розлам ОУН тимбільше характеристичний, що виключений Костарів се один з найстарших членів проводу .На це становище вибрав його конґрес українських націоналістів ще 1928 р. Коновалець зарядив на комуністичний спосіб „чистку“ серед членів тої організації.

Чи Ви вже читали нову брошуру „НА КАЛИНОВІМ МОСТІ, — ЛИСТИ ДО МОЛОДІ“. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, вул. Сташіца 8/I. та в книгарнях. Ціна 80 сот., з пересилкою 1 золотий.

Учительські справи

Загальні Збори Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“.

2) Дир. Стропський: Перепрошую всіх за таку малу салю. Ми не сподівалися такого численного зїзду делегатів і гостей. — Дир. Зелений: Виключене, щоб тепер можна перенестися до іншої салі. Салю треба замовляти два тижні наперед. — Справа вибору скрутаційної комісії згляднo комісій-матки забрала багато часу і розбила збори на два табори. Голова предложив не вибирати комісій-матки тільки скрутаційну комісію та голосувати карточками, які напечатало за його ініціятивою зі списком давних і нових бажаних ним членів Н. Ради, К. Комісії та Мир. Суду. В тій справі промовляло богато бесідників по кілька разів. Одні були за вибором комісій-матки. І так п. Марчак предкладав, щоб до комісій-матки увійшли представники 16 активних окружних відділів. — п. Заяць указав, що новий статут не передбачує вибору комісій-матки. — Дир. Калинович: Ск'нчим вже раз з вірилістами! (веселість). (Так минав час серед загального гамору й подражнення. Понад три години втрачено на самі формальности, які можна було перевести за чверть години!). — Дир. Стропський: Є внесення на замкнення дискусії. Хто за ним? (На салі крики хаос, кількох рівночасно щось говорить). — п. Лялик Іван: Чи Панове приїхали сюди, щоби нищити Надзірну Раду? Чи це Загальні Збори чи „Чорна Рада“? Є внесення, щоби всі делегати повітових відділів увійшли до комісій-матки, т. зн., що комісія-матка складатиметься з 40 членів. Хто за тим внеском? (Більшість кричить: Всі, всі! Другі кричать: Ні, не всі!) — Дир. Стропський: Скандал! скандал! скандал! Отже чи перейшло це внесення чи ні? — (Більшість голосів: „Перейшло! перейшло!“) Заряджено 5 мінутову перерву, щоби комісія-матка уконституювалася і нарадилася над кандидатами до нової управи. На салі повстав ще більший хаос, крики. Окружні делегати виходять до другої салі. Хоч перерва мала тривати 5 мінут, то щойно по 40 мінутах вдалося стягнути частину учасників зборів з буфету. — п. Лялик Іван: Ставлю внесення, щоби до салі, де відбувається нарада комісій-матки вислано скрутаційну комісію, котра провірилаб мандати делегатів.—Внесення принято. Скрутаційна комісія виходить. — дир. Таранько: Заки перне комісія-матка на салю подам деякі доповнення і пояснення до звіту напечатаного в останнім „Учительськім Слові“. Зачну від Ворохти. Підчас моєї двомісячної недуги вкрались до напечатаного звіту неточности. Було напечатано, що за удержання у Ворохті і триразовий харч платиться 3.20 зол. денно, тимчасом за 3,20 зол. в нашій оселі мається мешкання і 4 рази денно харч. Даються чути голоси, що товариство робить інтереси на оселі. Я веду агенди тої оселі в імени т-ва від пару літ. Були нарікання на харч. Я добровільно перевів санацію оселі. Чи добре, нехай скажуть ті, що там були. Були нарікання, що оселя у Ворохті це буда без найпримітивніщих уладжень. Це по части правда. Ворохта мала фонд вложений в „Учительській Спілці“, яка як відомо збанкрутувала і фонд пропав. Колиб не ця велика втрата, то оселя малаби комфортове уладження. Вибудовано керницю 20 м. глибоку. Будова сеї керниці коштувала 2400 зол. Сего року справлено 150 крісел і 2 великі хідники на цілий партер. Вони коштували 1700 зол.

(Далі буде).

Чекісти стріляють до робітників

З Берліна повідомляють: В Батумі, пристані на Кавказі, відбулася кр'ава битва між чекістами й робітниками. Голяндські та бельгійські моряки продавали голодним робітникам і робітницям харчі та інші річи. Чекістам це не подобалося. Вони зачали відбирати від робітників ті заграничні річи. Коли робітники боронилися перед відбиранням їм сих річей, чекісти дали сальву в товпу. Зачалася загальна битва, в котрій убили трох чекістів і богато поранили. На поміч чекістам прибула кінnота. На утікаючу товпу робітників, між котрими було богато жінок і дітей, кіннота відкрила густий крісовий вогонь. У висліді — велике число убитих і ранених. ГПУ оповістило стан облоги в місті та в пристані Батум. Увязнених чужоземних моряків випущено на домагання консулів.

о. Т. ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ІДЕОЛЬОГІЯ „НОВОГО ЧАСУ“

Церква й держава в світлі історії*).

II. Візантія.

Християнство одержало за Константина не лише свободу але й опіку держави. Та ся опіка не була ні за дармо ні не без небезпеки. Настала нова проблєма: Які мають бути взаємини між двома владами, духовною і світською? Тимчасом Константин переніс столицю до Візантії. Візантія се не що інше як захищений поганський Рим. Там знова цезаризм намагався піднести прапор проти духового царства Церкви. Коли Рим щораз більше виступав як столиця вселенської Церкви, Візантія стала захистом поганських ідей і звичаїв, які уступали з вічного міста. Імператори переносячися знад Тибру над Босфор перенесли туди також офіціяльне поганство. (Розуміється в його відношенні до церкви). „Ностальгія за минулим“ була тоді живіша ніж коли інде. Одинока концесія, яку зробили християнській релігії се зречення з назви „божеський“, який надавано цезарам від чотирох століть[3]). Та імператори Византії не думали зрікатися давних прав поганських цезарів. Вони дальше намагалися задержати в своїх руках власть світську й духовну. Їх каноністи вишукували закони, щоб виказати їх право задержати титул: „Суммус Понтіфекс“. Вже в VII ст. св. Максим, ісповідник, помер за те, що заперечував цісареві Констансові II. титул „Понтіфекс“; а в VIII ст. цісар Лев Ізаврійський приписував собі найвисший авторитет у Церкві! „Я священик і цісар“, — писав він до Папи Григорія II. Ті дивні „Понтіфекси“ ідучи за примірами Констанца і Валента, вирішували богословські спори й питання, редагували правди віри і накидали народові. Тай сам Константин казав називати себе „епіскопус екстеріор“. На основі сеї назви нераз брав в опіку еретиків проти вірних, Арія проти св. Атаназія. Притім народи сходу не мали тої сильної і рішучої віри, що на заході. Візантія стала римською державою грецької народности зі східними звичаями. Цісарський абсолютизм находив там податну почву. Без сумніву були й там виїмки, записані в історії золотими буквами; та не меньше правда, що епископи, священики й монахи переганялися в підхлібствах і сервілізмі для імператора.

Християнський захід не мовчав. Голос папів підносився неначе крик болю і перестороги, кілько разів орієнтальне священство принижувалося у ніг візантійських цісарів. Сей голос Папів незвичайно дражнив імператорів знад Босфору, бо, чи хотіли вони чи ні, Апостольську Столицю в Римі узнавали всі за осередок і столицю Церкви як на заході так і на сході. Та щоби придушити сей голос, імператори Візантії підняли боротьбу з Папством. Деякі Папи гинули у вязниці або на вигнанні. Нераз християнський світ видів, як Христового Намісника, неначе злочинця, тягнули перед імператора; Папи вмирали, але годі було змусити їх до мовчання, де ходило про свободу і права Церкви. І цезаризм мусів ще раз уступити. Коли не мож було поневолити Папів, то була надія Церкву на сході відірвати зпід власти Христових Намісників у Римі.

В тій ціли зачали акцію з правдиво візантійською хитрістю. Наперед проти столиці Папів у Римі здвигнено патріярхат в Царгороді. Як звичайно буває при таких заходах, де нема правної підстави, там апелюється до національного сентименту. Проголошувано, що випадає „освободити“ грецьку церкву зпід „понижуючого“ варварського ярма Риму. Візантійські каноністи видумали ідею, що первенство Папів мало свою основу лиш у супремації Риму як столиці римської Імперії. Отже коли тепер її місце заняв „новий Рим“ над Босфором, враз з політичним центром, перейшов до Візантії також релігійний центр. Тому патріярх Царгороду мусить бути що найменше рівний Римському Папі. Тим усувано зовсім духовний характер Божої установи Церкви; а прогалина між Візантією та Римом ставала щораз більша і повний розрив став майже неминучий. Се зачав Фотій, а довершив Керулярій. Вони відірвали східну Церкву від Петрової скали й кинули під ноги візантійських імператорів. Вправді пізніше пробовано на соборі в Фльоренції привести назад релігійну єдність і конаючому цісарству дати військову поміч, та вже було за пізно. Здеморалізований нарід, підбурюваний дальше гордими Епископами і священством, не допустив до єдности й підніс оклик: Радше Турки, як Папа! І історія дослівно й без милосердя сповнила се їх очайдушне бажання. Се була заразом конечна послідовність піддання Церкви під власть імператорів. Замісць опанувати світ духом, церква на сході стала рабинею світа. Священиків перемінено на стан державних функціонарів; патріярхи й епископи стали надворними капелянами і дрожали перед неласкою імператорів. Нарід погордив таким священством, яке не вміло пошанувати свого достоїнства й ідучи за приміром своїх церковних достойників, складав поклін царській короні, яка була одиноким джерелом всенародного почитання. Те що сталося в Царгороді повторилося потім у Москві і Петрограді.

Про се так пише Соловйов[4]): Влада відірваної національної церкви се лиш інституція історична і чисто людська. Голова держави се заразом правний представник даної нації як такої; а національний клир, чи хоче чи ні, мусить узнати абсолютну власть світського суверена. (Наглядно видно се на православній церкві в Польщі). Епископат якоїсь національної церкви у відношенню до держави, в якій існує, ніяк не може домагатися повної своєї духовної суверенности хіба через злуку з наднаціональним і вселенським царством Христовим. Національна церква, коли не хоче підчинитися під абсолютизм держави і тим самим перестати бути церквою та знижитися до звичайного адміністраційного департаменту, мусить конечно мати реальний опір поза державою, поза нацією. Звязана історичними і природними лучниками з народністю, рівночасно своєю прикметою як Церква мусить належати до далеко ширшої спільноти, злучена з незалежним осередком і організацією понаднаціональною і понаддержавною, якої льокальна церква се лиш партикулярний орган.

Тут не розходиться про якийсь історичний випадок, але про льогіку фактів, яка відноситься до кождої „чисто“ національної церкви. Така церква мусить стратити свою независимість, своє достоїнство й піддатися під ярмо менче або більше тяжке, але завсіди понижуюче. Кожда „чисто“ національна церква мусить попасти в залежність від світської власти. Тоді вона не що інше як лиш осібне міністерство, залежне від загальної державної адміністрації. Держава національна се тіло реальне й повне, яке існує само своїми засобами й має свої питомі ціли; а національна церква в такій державі, се лиш оден член її суспільного і політичного організму. А таке поневолення і униження церкви ніяк не дасться погодити з її духовою гідністю, з її Божою установою та з її загальним післанництвом.

Саме таку понижену, раболіпну, скарикатуровану церкву бажалиб видіти наші націоналісти в майбутній Україні, як се виходить з націоналістичної ідеольогії „Нового Часу“.

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 38, 40 і 45.

3) Фактично візантійські цісарі вживали титулу „божеський“ також потому. Гл. про це у Крумбахера. — Ред.

4) Vlad. Soloviev. La Russie et l' Eglise universelle.

З Теребовлі

Окружна кооперативна нарада.

2) Відтак вромовляв дир. Шмата (Чортків): Причини браку членів двоякі: 1) Несвідомість загалу, 2) вид кооперативної організації не відповідає тим вимогам, які ми маємо. Свідомости нема, бо пропаґуємо хибно і загально і не кооперативно. Пропаґанду можна вести словом і пресою. Словом повинні вести пропаґанду окремі люди, не люстратори, бо люстратор не має на те часу. Кооперативна пропаганда повинна бути постійна, плянова, уперта. Ту працю мусять вести свідомі кооператори. На внесення дир. Шмати рішено перервати дискусію і приступити до обговорення другої точки порядку нарад, а саме: боргів, щоби відтак поставити відповідні резолюції. — З черги др. Палійчук приступив до обговорення боргів. Уважає, що борги в нашій кооперації се найбільша перешкода в організації. Вачимо, що в часах найбільшої скрути наше село майже не реаґує на заклики наших Централь, щоби ліквідувати борги. Борги повстали в часах доброї господарської кон'юнктури, коли товаровий кредит не знав ограничення. Наша кооперація перейняла ту засаду від капіталістичних підприємств. Якось утерлося, що без боргу нема торгу. Наш підхід до справи боргів був неоправдано поблажливий і тому мусимо тепер той болящ оперувати. Тут богато може зробити відповідна пропаґанда, яку може повести живий апарат нашої коопер. організації. Поодинокі П. С. К. повинні стати на становищі, що тепер не може бути ані мови про боргування в низових кооперативах. Стягання боргів по кооперативах повинно йти цілий рік. Для переведення сеї акції треба відповідно вишколити низовий апарат: то є завідуючі органи низ. кооператив як також крамарів. Без їх співпраці тої акції не можливо перевести. Щоби той апарат відповідно підготовити, мусять поодинокі П. С. К. мати вплив на підбір провідників низової кооперації. А се може наступити тільки через зміну деяких параґрафів статуту низових кооператив, а саме в тому напрямі, щоб Управу кооперативи вибирала Надзірна Рада. Управа знов установлялаби крамаря за попереднім порозумінням з П. С. К. Повітові Союзи мали би право потягати до судової відвічальности Управи низ. кооператив. Рев. Союз подбав би про виготовлення умови з крамарем, в якій булоби виразно підкреслено, що боргування в кооперативній організації недопустиме, а коли крамар без згоди Управи уділивби борги, то він за них відповідає особисто і вони при провірках і річних замкненнях числяться йому як недобір. — Над рефератом розвинулася обширна дискусія, в якій забирали слово всі присутні а з окрема інж. Кіцера і др. Петрів подавали способи стягання боргів, установлювання збірщикіи для стягання боргів, заведення належної евіденції дотеперішнього стану боргів, виминання судової дороги при стяганні боргів. Всі присутні погоджувалися з тим, що боргів неможливо в короткім часі стягнути, тому треба завести докладну евіденцію боргів.

Після того приступлено до III-ої точки нарад, а то: Буджетова господарка в низових кооперативах. Всі присутні заявилися за тим, що буджетова господарка в низових кооперативах може і мусить бути усталена в % відношенні до торгів і не може переступати 9—10% тих торгів. Організаційні апарати повинні перевести ту засаду в життя і їх треба за те зробити відповідальними. Відносно ведення точної евіденції торгів з членами нарада стала на становиску, що крамарі повинні вести ліцові деннички, в яких записувано би окремо торг з членами і нечленами. Книга товарова і ліквідаційна повинна містити рубрики з поділом торгів членських і нечленських. Ще осталося дві справи : торговельна дисципліна і виконування поручень Рев. Союза. Конференція не могла їх розглядати, бо була спізнена пора, залишаючи ті справи до вирішення наради Подільських Союзів, яка відбудеться в Копичинцях. (Кінець буде).

ОСИП НАЗАРУК.

З таємниць України

Отверта розмова з одним полковником генерального штабу й одним офіциром II. Інтернаціоналу з приводу протесту проти правди, який вони напечатали в „Ділі“).*

2) Признаюся Вам, що відколи я перечитав першу книжку про Наполеона (а був я ще тоді дуже молодим хлопятем, ну і в сні мені тоді не снилося, що прийде час, коли і я матиму до діла з Особами, котрі навіть до Генерального Штабу належать) — мав я найвисший респект перед добрим ґенеральним штабом і в першій мірі перед французьким. Ну і прийшов такий час, коли мені довелося говорити з шефом ґенерального штабу тої французької армії, котра приїхала до Одесси. Остро він зі мною балакав, ще трохи — і булоб майже так як Ви, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, зволили зі мною побалакать у 154 ч. нашого „найліпшого“ національного щоденника „Діло“. Я ту мою розмову з шефом французького ґен. штабу описав у моїм „Році на великій Україні“, може Пан Полковник зволили коли бачити ту брошуру або чути про неї від котрого зі Своїх приятелів , нпр. від Його Сіятельства п. Донцова. Ну й уявіть Собі, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, що я ще мав ту сатисфакцію — дожити, як той-же сам шеф французького — виразно Вам кажу — Ґенерального Штабу втікав з нашої, щоб так сказати, Одесси не тільки разом з цілим своїм штабом, але й разом з цілою своєю арміею! Та то ще пусте, що втікав, але знаєте, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, перед ким втікав? Та перед отаманом Григоріевом! В море втікав, гармати на березі, кажуть, лишив, а в танках потому діти, кажуть, гралися. Так, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, доля ґається навіть з шефами ґенеральних штабів і то таких держав як французька, аякже! Тому, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, не завадилоб бути в житті чоловіком чемним і чесним, бо розуму ні собі, ні другому приписувати не можна, хіба що Господь його дав, тоді він буде, — поки не відбере, бо й таке буває. А найчастіше таке буває тоді, коли людина найдужше вірить, що вона розумна й розумно поступає, нпр. атакуючи ближнього свого.

Не всіх ще полковників ґен. штабу і навіть не всі штаби я Вам, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, назвав, з якими я мав до діла. Але вже гадаю й тих досить, щоб переконати Вас, Пане Полковнику Ґенерального Штабу, що сам факт розмови з Вами як полковником ґен. штабу не може бути для Вас обидливим, бо говорив же я з усякими штабовцями тай не образилися. І кажу Вам, Пане Полковнику Ґен. Штабу, що з французькими і німецькими штабовцями говорив я рішучо менше чемно, ніж досі говорю з Вами — і не образилися. Ну, що правда, не знаю, як наша розмова виглядатиме далі. Бо я хочу Вам, Пане Полковнику Ґен. Штабу, сказати отверто, що Ви зробили одно негарне діло прилюдно, а саме Ви відкрили в ґазеті чужий криптонім без дозволу його власника. Та я, як уже знаєте, говорив з богатьома членами ґен. штабів, отже знаю, що вони мають ріжну — щоб так сказати — гражданську освіту. Деякі високу, а деякі слабшу. Мимо того не перестають бути членами ґен. штабів. Значить, вільно й Вам не знати, що відкривання криптонімів не годиться робити без дозволу їх власників. Не те з Вашим спільником, офіциром II. Інтернаціоналу: той напевно знав, що відкриваючи криптонім без дозволу, робить погане діло. Та з тим для України дорогоцінним мужем поговоримо потому.

А Вам, Пане Полковнику Ґен. Штабу, скажу дальше отверто, що хоч бачив я й наївних членів ґен. штабів, то такого наївного — повірте, що говорю з Вами щиро й делікатно — як Ви, Пане Полковнику Ґен. Штабу, я ще не бачив і про такого наївного навіть не чув. Бо деж таке коли було, щоб полковник тай ще до того Ґен. Штабу, ідентифікував своє власне військо з погромщиками і грабіжниками. А Ви, Пане Полковнику, власне таке зробили в „Ділі“ ч. 154, напавши на мене за мнимому образу української армії, хоч то я власне все боронив і бороню всю нашу армію перед ототожнюванням її з такими елементами, яких соромиться кожда армія на світі.

Третій негарний і нерозумний учинок зробили Ви, Пане Полковнику Ґен. Штабу, прилюдно, а саме тим, що лаючи ближнього свого, від котрого ще й милосердя вимагаєте, взагалі не наводите його слів, за котрі його лаєте! Негарний сей учинок тому, бо коли прилюдно видаєте осуд на когось за те, що він сказав, то треба чесно, то значить докладно навести, що він сказав і щойно потому можна скваліфікувати се. А нерозумний Ваш учинок тому, бо кожда думаюча людина, перечитавши Ваш голословний закид, мусить подумати: „То таких ми полковників в ґенеральнім штабі мали, які навіть того не розуміють, що треба спрецизувати закид, а не кваліфікувати без нічого!“ — Повірте, що таким способом не приноситься чести ні ґен. штабови, в котрім служилося, ні армії. Шануючи той Ґен. Штаб, в котрім Ви служили, не хочу кваліфікувати того Вашого прилюдного вчинку, так як належалоб його скваліфікувати.

На кінці зроблю Вам одно предложення, Пане Полковнику Ґенерального Штабу: Як гадаєте? Чи не булоби добре, якби Ви написали спомини про те, в який спосіб Ви попали в члени Ґенерального Штабу? Хто Вас туди пустив, чи кликав, чи запросив, чи як воно властиво було? Бо, їй Богу, не можу зрозуміти, як міг попасти в члени Ґенерального Штабу чоловік, котрий підписує такі заяви, як та, що Ви її підписали. Не оставляйте за Собою нерозвязаних загадок, бо й без Вас буде їх мати будучий історик доволі.

*) Гл. „Нова Зоря“ ч. 46.

Микола Хвильовий*)

(2) Статті Хвильового викликали цілу низку наклепів і нападів на автора. В „Комуністі“ (1926 ч. 122) атакує його Чубар. Він обурюється на статтю Хвильового п. н. „Апологети писаризму“. Чубар не може простити Хвильовому, що застановляється „на яку зі світових літератур українська література має взяти курс. У всякому разі не на російську. Це рішуче і без всяких застережень. Від російської літератури, від її стилів українська поезія мусить, як мога швидше тікати“. На думку Чубаря це „пахне ура-патріотизмом“. Не подобається Чубареві й те, що Хвильовий відважується „слідом за буржуазією висовувати гасло: „подальше від Москви — в ній нема нічого путнього, чогоб можна навчитися“ тоді, коли „пролетаріят цілого світа придивляється та прислухується до Москви, як центру пролетарської, ідеологічної боротьби“. Закидає дальше Хвильовому, що він так „розгорячився, що навіть економічні відносини України відріжняє від Москви“. Чубарови не міститься в голові, що Хвильовий каже орієнтуватися на Захід, а не на Росію: „Комуніст Хвильовий повинен ставитися до російської літератури уважно!“. Таксамо не по нутру Чубарови, що Хвильовий кидає клич „цілком самостійного шляху української поезії, яку в Москву не заманиш калачиком“. Чубар кінчить так:

„Хто може давати пораду... швидше тікати від російської літератури без усяких застережень? Той, хто не хоче мати з Москвою ніякого звязку, хто не бачить, або не хоче бачити Москви — центру інтернаціональної ідеї. Про це слід тямити не тільки Хвильовому.“

Чубар поборює також концепцію скорого українізування робітництва, яке пропонує Хвильовий, кажучи, що „під цим гаслом українізації може легко йти шовіністична буржуазія, яка стремітиме до національної ворожнечі“.

Таксамо А. Хвиля в статті „Ясною дорогою“ накидається на „Вапліте“, кажучи:

„На найпідповідальнішому щаблі розвитку української пролетарської літератури „В—е“ зробила найшкідливіший вчинок! Без перспектив, без аналізи сьогоднішних суспільних утруднень, під тою псевдомарксизму наші Ваплітяне кидаються в обійми до неоклясиків, заражуючи їх до творців нового життя. Це — загроза шляхам нашого культурного розвитку. Тому мі рішуче, твердо й недвозначно запитуємо: Куди і *в кім?*“

З цих голосів правовірних комуністів і розуміється московських підлизнів ясно виходить, що виступи Хвильового наробили чимало шуму й нагнали партійцям доволі страху. З другого боку Хвильовий заатакований з усіх сторін мусів якось боронитися. І ось появляється „Заява ґрупи комуністів, членів „Вапліте“, в якій читаємо:

„Утворилося таке становище, що український шовінізм став визнавати нас за своїх однодумців, зачисляючи нас до єдиного націоналістичного фронту проти партії... Ми рішуче рвемо з цими своїми помилками... Ми цілком стоїмо на ґрунті постанов червневого пленуму КП(б)У. Ми визнаємо, що гасло орієнтації на психологічну „Европу“ будь-яку „минулу-сучасну“, „пролетарську“, „буржуазну“, враз зі змаганням розриву з російською культурою, поруч з нехтуванням Москви (що в центр всесвітньої революції), було безперечно збочення з клясової пролетарської лінії інтернаціоналізму... Нині ми бачимо свої ідеологічні й політичні помилки й одверто їх виркаємося“.[11])

Підписані: М. Хвильовий, М. Яловий і О. Досвітний. Однак Хвильовий не мав вже довіря в партії, бо ні та заява, ні виключення згаданих членів з „Вапліте“ не задовольнили большевиків. Кампанію ведено далі; найбільш поборювала „В—е“ — „ВУСПП“ („Всеукраїнська Спілка Пролетарських Письменників“). Коли у статті Христюка п. н. „Розпеченим пером“ доглянено, що „В—е“, мимо заяви, дальше обстоює свою думку, Ф. Таран сформулував проти неї закиди в „Комуністі“ (1928 ч. 7):

„1. „В—е“ ввесь час стояла й стоїть на хвильовистських позиціях, обстоює їх, бореться за накидання їх іншим, пропагує ці партією засуджені погляди серед радянського суспільства. 2. „В—е“, знаючи, що ці погляди засуджені, намагалася обдурити партійнорадянську суспільність, формально виключаючи товаришів. 3. Ваплітяне продовжують свою роботу далі, повернувши виключених товаришів до своїх лав. З поверненням Хвильового обстоює „В—е“ ці самісінькі хвильовистські твердження, що їх учора рішуче засудила партія.“

Далі закидає Таран, що „В-е“ перестає бути журналом літературно-мистецьким, а перетворюється на політичний. Як найтящий аргумент підносить це, що в 10-ту річницю революції не згадано про неї ні слова на сторінках „В—е“. (Д. б.).

*) Гл. „Нова Зоря“ ч. 46.

[11]) „Вісти“ 1928 ч. 280.

ДУМКИ ПРО РАСУ*)

На тлі походу в часі свята „Українська Молодь Христові“ 7. V. 1933.

6) Як відомо, всі великі культури людства в старім і новім світі повставали над якоюсь водою: єгипетська над Нілем, суммер-аккадійська й вавилонська над Евфратом і Тигром, гіндостанська над Гангесом і Брамапутрою, китайська над ріками Го-анг-го і Янг-тсекянг, азтекська й інкаська над гарно положеними озерами. Кожда вигідно положена вода се магнес для цілих племен і народів. І тому се природні місця до примусового й добровільного схрещування рас. Всі великі культури повстали там, де була вигідно положена вода, одначе не тому, що там була та вигідно положена вода, але тому, що до тої вигідно положеної води стягалися найсильніші породи людей, які між собою боролися за посідання доступу до тої вигідно положеної води й у тій боротьбі схрещувалися, лучилися. Яке небудь племя не могло й мріти про доступ до найвигідніше положеної води, хоч і знало про неї. На те, щоби здобути собі доступ до такої води, треба було бути добірним племенем, треба було мати потрібну на те силу, розум і дисципліну. Отже ті найсмачніші шматки на землі діставалися в посідання породам найздібнішим, значить найлучшим, котрі звичайно виростали в тяжких відносинах. Колиж вони розніжувалися в нових обставинах, тоді пронюхували се їх близші або й дальші сусіди й напирали на них. І знов у боротьбі побіджував з правила лучший. Се ніколи не значить, що побідник був „добрий“, бо він міг бути дуже злий, але він все був лучший, менше зіпсутий від того, котрого побідив: він якраз тому побіджував, що був лучший. Так на тих вигідних місцях відбувався немов природний добір рас.

І той расовий добір, те лучення релятивно найлучших пород було власне першою передумовою можливости повстання на даним місци розмірно висшої культури. Тут не рішала якість землі, ні якість води, тільки р і ш а л а я к і с т ь л ю д е й, котрі осідали на даній землі й коло вигідної води. А про якість тих людей рішали в першій мірі їх моральні вартости, котрі уможливляли створення з них здисциплінованої сили, а щойно в другій мірі їх фізична сила.

Другою передумовиною можливости повстання розмірно високої культури на пригожім для неї місци була постійність одного населення через довший час і то не задля самої постійности, тільки задля устійнення раси і з нею устійнення стилю її творчости. Колиб мішанина рас відбувалася за часто, тоді в таких місцях повставби і трівавби х а о с к р о в и, рівнозначний з постійним руїнництвом.

Надто часта мішанина рас, навіть між найлучшими породами, не допускає до витворення населення одного одностайного типу. Така мішанина витворює „вічних революціонерів“, котрі без уговку витворюють стан кипіння, подібно як мішанина занадто далеких собі рас. Се останне бачимо напр. в Мексику, де революції та всякі неспокої вибухають так правильно як тори року. А межа в межу з Мексиком є Злучені Держави Півн. Америки, де відносини упорядковані і спокійні. Чому так?

Іншої відповіди на те нема і не може бути, як відповідь „расова“: в Мексику білі люди сильно перемішалися з червоними й та расова мішанина витворила дуже неспокійну породу людей. Зате в Америці на північ від Мексика тільки дуже виїмково наступали получення між білими й червоними, тому там нема недібраної мішанини крови і нема постійних революцій, хоч і там дуже помішані між собою ріжні народи білої раси: але помішання не надто далеких собі пород дає добрий вислід.

Потверджує се також історія Англії. Історія всего людства не знає богато країв, в котрих наступилаб більша мішанина ріжних племен як було в Англії. Поминувши вже всі мішанини передісторичні, котрі й там відбувалися в великій мірі, маємо вже з історичних часів зовсім певні вісти про велику мішанину ріжних племен, яка довго відбувалася на території теперішної Анґлії. На землі залюднені якоюсь первісною мішаниною прийшли там ріжні кельтійські племена, Пікти, Шкоти, Валійці, Айриші, потому поселювалися там азійські Фенікійці й африкансько-азійські Картаґінці, останні як звичайно з ріжними наємниками, потому Греки, европейські й азійські, потому Римляни зі своїми леґіонами, в котрих служили ріжні люди з ріжних племен Італії та сполa Італії, потому хлинула туди бурлива филя ріжних германських племен з теперішної Норвеґії, Швеції, Данії та з континенту. Останній більший залив хлинув на землю Анґлії з французької Нормандії в 1055 р.

Вся та мозаїка племен і крови мусіла там не тільки вимішатися але й устійнитися, заки з того всего виробився бодай в частині краю теперішний анґлійський тип, окрема раса. І — се річ вельми цікава та поучаюча — заки та мішанина не устійнилася, вона не проявила ні сприту, ні енергії на більшу міру: хоч та мішанина мала все тісамі услівя добрі до торговлі, що має тепер, вона майже до кінця середновіччa не займалася торговлею, тільки управою поля й годівлею овець. Навіть вовни з тих своїх овець не вміла продати і се як взагалі всяку торговлю полагоджували за неї або Голяндці або Німці з ганзеатських міст. Поверх пів тисячеліття минуло заки та анґлійська мішанина стала расою. І тоді показалося, що се була добра мішанина: Анґлійці проявили згодом максімум енергії й доцільности в діланні. Вони в розмірно короткім часі збудували найбільшу державу, яку взагалі знає історія людства. Та вони були до нічого поки в них не устійнилася змішана кров і поки не витворився з тої мішанини о д е н т и п, оден нарід, одна раса, котрої члени вже своїм виглядом пригадують, що вони одного кореня.

(Далі буде).

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 40, 42, 43, 44 і 45.

Нові кривавi розрухи в Західній Галичині

ПАТ повідомляє: В Долішнім Ґродзіску, пов. Ланцут, підчас Богослуження з приводу октави Божого Тіла, невідомі провокатори почали стріляти серед народу перед костелом, щоби викликати паніку й замішання. Незабаром прибули туди 2 поліціянти з місцевого постерунку. Ґрупа узброєних напасників окружила підступно поліціянтів і виступила проти них чинно. Одного поліціянта вбито, другого тяжко ранено. Командант місцевого постерунку поспішив на поміч з двома поліціянтами й обороняючись перед напасниками мусів ужити зброї. 6 учасників банди, яка напала на поліціянтів, вбито. За втікаючими напасниками заряджено погоню при чинній помочі населення. Слідство ведеться. Тяжко ранений поліціянт помер.

Редакція рукописів не звертає і з того приводу в ніяку переписку не входить

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець видав недавно нову енцикліку про кривди для катол. Церкви в Еспанії: відділення Церкви від держави, конфіската всіх церковних дібр рухомих і нерухомих (Церква може їх тільки вживати) та всіх церков, велике обмеження монашого життя й т. д. Церква в Еспанії знайшлася в надзвичайно незавидним положенні.

Преосв. Чарнецький хоче уступити? „Діло“ в ч. 165 повідомляє: В травні бр. був в Римі Преосв. д-р Микола Чарнецький, греко-католицький епископ для північно-західних земель. У звязку з його побутом в Римі розійшлася поголоска, що він зголосив резиґнацію, якої Апостольська Столиця не приняла. Преосв. д-р Чарнецький мав внести ту резиґнацію з уваги на неунормоване досі власне становище, як і на труднощі й перепони, що їх зазнає його акція від тих кругів, які радше повинніб його праці допомагати.

Свято Найсв. Серця Ісусового. В неділю 25. червня с. р. відправлено торжественне богослуження в честь Найсв. Серця Ісусового з відповідною проповідю в церкві ОО. Василіян у Львові. Службу Божу з виставленням Найсв. Тайн відправив Впр. о. кан. Д-р Василь Лаба. Що сей день був тут заразом храмом св. Онуфрія, — відправлено по Службі Божій водосвяття. По вечірні, по котрій відбулося посвячення усіх Найсв. Серцю Ісусовому з приреченням вірної Служби Ісусови, відбулася процесія з Найсв. Тайнами довкола церкви. — В четвер 22. VI. с. м. по набоженстві до Найсв. Серця Ісусового — відбулася Св. Година (7—8 веч.) перед виставленими Найсв. Тайнами з перепрошенням Ісуса Христа за всі зневаги.

В церкві Св. Ап. Петра і Петра на Личакові відбулася цілонічна адорація з виставленням Найсв. Тайн. Людей було богато для зміни. Досвіта о год. 3. відправлено Службу Божу. Ніхто не жалував труду для Ісуса Христа.

В Жовкві 25. червня с. р. Преосв. Кир Йосафат відправив торжественну Сл. Божу в честь Найсв. Серця Ісуса. До св. Тайн приступило богато людей.

Лікарський фейлетон

Цвіти у спальні

Цвитучі квітки не повинні находитися у спальні, бо запах цвітів викликує дуже легко біль голови. Одначе квітки, що не пахнуть, можуть бути в день у спальні, бо вони навіть відсвіжують воздух. Та вечером треба їх конче забрати зі спальні, бо ростини нічю видихують углеві кваси, що занечищують воздух. Найліпше взагалі не держати цвітів ані ростин у спальні. Про свіжий воздух у спальні треба все дбати часто її перевітрюючи .— (З німецького).

ПОДЯКА

Почуваюсь оцим до обовязку публично подякувати Товариству взаїмних обезпечень на життя й ренти „К А Р П А Т І Я“ у Львові за виплачення без зайвих труднощів обезпечення по моїм бл. п. мужі о. Андрію К у х т і в сумі 1.000 амер. долярів.

Скоре й акуратне виплачення обезпечення уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя й ренти „К А Р П А Т І Я“ найширшим кругам української суспільности.

Рівнож дякую щиро п. інсп. Альфредові Козакові за те, що наклонив мого бл. п. мужа до такого розумного діла, яким є обезпечення на життя.

Стрий, дня 29. травня 1933.

ЕВА КУХТА.

СТОРІНКА МОЛОДІ

ДО СОНЯШНИХ ВИСОТ!

Лист до Молоді.

Любі Други! — Чи говорили Ви вже з ким про вибір стану, про звання свого життя — розважно і поважно, як і заслугує ця велика справа? Про одно з життевих покликань нині хочу коротенько з Вами погуторити.

Наперед послухайте оповідання з історії одної молодої душі.

Слава Учителя з Назарету пролунала вже була широко. Очі цілої жидівської землі були звернені на Нього. Ні! — ріщучо це не був звичайний чоловік. Його святість і безоглядна звершеність у всім, Його предивна наука, Його суверенна влада над цілою природою і світом духів, передовсім Його надземська любов і доброта й для найбідніших були понадлюдські. — Ні! — це не був звичайний чоловік, — то пророк, — то Христос. Такий ішов всюди гомін.

І перед Ісусом то, — бо про Нього говоримо, — дня одного станув молодий чоловік. — Його правильне, молоденьке лице дихало свіжістю весни. В його великих, ясних очах відбивалися й погода синього неба й радість чистої душі. Його певні, благородні, ніжні руки вказували на дуже старанне виховання. Його богатий, дбайливо уложений одяг свідчив про його велику заможність.

Так він „мав великі маєтки“.

Він то станувши того дня перед Ісусом, упав на коліна, широко розложив руки і захоплено вдивляючись в лице Спасителя, спитав: „Учителю добрий, що маю робити, щоби життя вічне наслідити?“

Велике питання, гідне думаючої, образованої людини.

І почув відповідь: „Сповняй заповіди“.

І сказав на це молодець: „Учителю, це все заховував я від моєї молодости“.

І погляд Спасителя довше затримався на розрадуваних його очах, голова Ісуса легонько похилилася наперед і Його уста з безмірною сердечністю, хоч і з дивним притиском сказали: „Коли хочеш бути совершенним..., продай, що маєш і дай убогим і прийди та йди за мною“.

Несподівано цей молодий чоловік станув на розстайних стежках свого життя: — З одного боку всміхалося до нього і манило роскішне життя, що його жертвував йому світ, — з другого чарівна постать великого Учителя, ні — його Господа, що відкликувалася до його великодушности, запрошувала його на вузький і тернистий шлях до ідеалу, до правдивого життя.

На це слово Ісуса ціла громадка людей, що була присутна при цій події, на часок знерухоміла. — Було чути, що діється щось важного, рішається доля одної душі. По лиці молодця промайнула наперед тінь прикрого здивування й ляку, потому його чоло зморщилося від внутрішної боротьби, — а потому він похилив голову, повільно і тяжко підвівся, відвернувся і без слова відійшов.

Перед його уявою яркими красками зарисувалися чарівні обриси мраморних палат, роскішних одягів, веселого товариства, в його ухо і в його серце здалека вдарили могутні филі опянюючої музики. Свою молодість, своє здоровля, свої сили, свій талант, своє образування, своє життя він рішив віддати світові.

Цей молодець почув поклик Ісуса — отримав покликання до життя вищого — і з ним розминувся.

*

Люба Молоде! І Ти стоїш в розгарі весни свого життя — з душею ясною і погідною як блакит неба, з могутніми силами, що дрімають в Твоїй груди, з великими талантами, що їх дав Тобі Бог, з богатими скарбами духової освіти і благородного виховання, що їх Ти здобула через довгі літа праці. — І бути може, що на вузькій стежці свого життя й Ти щасливо стрінулася з великим Учителем з Назарету і Його погляд затримався на Тобі якось довше і Ти почула в своїм серці Його голос: „Коли хочеш, прийди і йди за мною“. Він — Твій Спаситель, Твій найліпший Приятель, Він — Твій Господь і Бог кличе Тебе так, як покликав собі дванацять Галилейських рибаків, як кликав евангельського молодця, як кличе тисячі молодих душ зпоміж усіх народів і всіх поколінь на висоти ідеалу, до великих справ.

Його особа, Його найвисша влада над Тобою, Його любов дають Йому повне право відкликуватися до Твоєї великодушности.

Стоїш отже на розпутті.

З одного боку земля зі своїми добрами і світ зі своїм блискучим, роскішним життям, що їх іще *золотить* і мережає Твоя буйна уява і Твоє молоденьке серце повне охоти й сили до життя.

Коли будеш приглядатися цему образови безкритично, будеш бачити в нім шлях засипаний рожами і замаєний цвіттям без сліду терня, чути тільки голосний сміх веселости без сумних акордів плачу й зітхань, мати перед собою райдужний образ раю без тіни журби й смутку. Але се широка дорога, на якій вяне весняна краса твого лиця, темною хмарою вкривається блакит Твоєї душі, безповоротно затрачується лілейна ясність і свобода Твого серця, обнижуються ідеали, життя тратить змисл і вартість а на чолі зарисовується крива борозда болю й безнадійного смутку. Замість душі, що своєю чудовою красою могла захоплювати саме небо, матимеш перед собою серце перепалене гріхом брудне, зруйноване, нещасливе.

То широка дорога, що веде на загибель.

Тільки безкритичний буде на ній шукати щастя.

З другого боку стоїть Христос, що шануючи Твою свободу, Твою духову самостійність, Твоє людське достоїнство, з довірям каже до Тебе: „Коли хочеш, — прийди і йди за мною“.

До чого кличе Тебе Ісус?

До жертви і праці.

Він з Тобою щиро поступає і перед Тобою нічого не таїть. Він отверто каже: „Не думайте, що Я прийшов принести мир на землю; Я не прийшов принести мир а меч“. І знову: „Хто любить батька або матір більше як мене, не є мене достойний“. І ще: „Коли хто хоче йти за мною, нехай відречеться себе самого і візьме свій хрест і за мною йде“. Дорога, що по ній Він провадить, вузька, стрімка, тернista.

Про це Він Тобі ясно говорить, бо Він хоче, щоб Ти свідомо й добровільно рішалася. Він не хоче рабів і наймитів, але приятелів і героїв.

Проте Його вузька дорога веде до найвисших ідеалів.

Твій труд і жертва Йому потрібні, щоби при Його помочі Ти, Дорога Молоде, здобула собі потрібне знання й життеву мудрість, викувала собі гранітний характер, осягнула чисте, благородне, велике серце — вразливе на все гарне і співчутливе на людські терпіння й нужду. Він хоче, щоб Ти своїм трудом і жертвою всесторонно себе виробила і станула гідно поруч Нього, як повірник Його думок, радостей і смутків, — як приятель у самітних хвилинах Його опущення, — як співробітник у великій справі Божого Царства.

Як колись Апостолам, так і Тобі сьогодня відкриває Він одну з великих журб свого Серця.

Колись окружений гуртком Апостолів, Він—Ісус—ішов у горячий, соняшний день через поля Палестини. Перед Його оком далеко й широко простягалися лани пшениці, якої спілий колос тяжко гнувся до землі. Там ген оподалік самітний жнець повільно нахилявся до землі, серпом стинав збіже, складаючи його в сніп. Ісус станув, витягнув руку понад золотисті поля і звертаючись до Апостолів, сказав з тихим смутком: „Жниво велике та робітників мало“. А потому додав: „Моліть отже Господа жнива, щоби вислав робітників на своє жниво“. А в тих словах звеніла вся глибина Ісусової любови, вся туга Його Серця.

Як було колись, так є й сьогодня.

Покликуючи Тебе, Він і Тобі показує широкі лани пшениці готові під серп.

Там на зелених степах України, столоченої хуртовиною насилля й безбожности, серед пралісів Бразилії, під суворим небом Канади, серед рухливих, розкинених міст Сполучених Держав Півн. Америки, по всіх закутинах чужих земель Твої Брати, діти одної Матері, кличуть за Христовими робітниками. Вони — у великій потребі. Вони потребують апостола, що їм сповитим мракою сумнівів, зомороженим холодом невірства, виснаженим життєвою боротьбою — подавби слово правди, надії й потіхи, — серця, що зрозуміло би їх болі і вміло би співтерпіти з їх горем, — руки, що злічила би їх рани й подала їм Хліб життя, — героя, що схотів би цілий посвятитися для їх вічного й дочасного добра.

Широкі ниви готові вже під серп і потреба робітників.

Ісус потребує священиків, — монаших покликань.

Люба Молоде. — Коли Ти почула в своїм серці тихий голос Ісуса, великодушно й мужно піди за ним. Віддай Йому свою молодість, свої сили й таланти, своє образування, своє життя. Це найліпший ужиток зі всіх тих Божих дарів. Твій нарід на шляху до свого призначення й долі потребує від Тебе найблагороднішої жертви, в Твоїх рядах шукає собі героїв.

Щирий Твій приятель — Т. Р.

В основі історичної ідеї України лежить також політично-господарський контраст Півночи й Полудня, скріплений окремішністю расовою й культурною. Ся суперечність слідна від найдавніших часів, одначе до національної самосвідомости прийшла вона найпізніше з усіх, бо щотільки в 19 в., після переходу більшости українських земель під панування Московщини. Так пізно тому, що вона лагодилася чималим засобом обеднуючих сил, найбільше церковної організації. (Стефан Томашівський).

Ти й Вона

Г. Шільґен: ТИ Й ВОНА. Відношення молодця до дівчини. З німецького оригіналу за дозволом Автора переклав Василь Лімниченко. Львів 1933. Накладом Марійського Товариства Молоді. Ст. 120 + 4, 16⁰. — Се дуже на часі книжочка. Вона займається душпастирським і виховним питанням над молодю обох полів. Автор обіцює, що добре зрозуміння й розвязання сеї справи принесе вдоволення, спокій совісти й щире почуття радощів. Автор пояснює в приступний спосіб, які наміри мав Творець у творенні пари людей. Одно має доповняти друге. Се виложив автор у вступі і в двох перших розділах. Відтак слідує осторога перед жахливими наслідками переступлення Божих заповідей, про небезпеку молодечого життя. Дуже гарні кінцеві висновки деяких розділів, пр. розділу: Передчасна любов: „Молодість — це час приготувань, весна життя, пора розквітів. Якщо бажаєш в осені збірати овочі — не зривай в маю галузок з цвіттям на сплітання віночків“. Гарний розділ про дівство. Кінцевий уступ: „Щож ти на це“? В нім подає автор вказівки як зберігати постанову бути чистим. — Книжочка дуже потрібна для доброго ведення молоді не лише для студентів (-ок) але також і сільської молоді обох полів; дуже велику поміч віддасть душпастирям і педагогам. Німецьке видання має вже 8 видань по 40—60 тисяч. Останнє видання 65 тисяч. Книжочка для своєї актуальности переведена на всі европейські мови. В ділянці педагогії ся книжочка се епохальна поява. Треба її як найбільше поширити по всіх бібліотеках і по читальнях в селах і містах. Випередила її вже й улиця і повоєнний, розкладовий час, — але в імя католицького світогляду, в імя правдивого патріотизму — треба її масово поширювати, бо небезпека не уступила а зіпсуття села передовсім села загрожує в застрашаючий спосіб.

Мова перекладу полишає богато до бажання. Слова: невіста, замісць жінка; мамочка, потрібен (ст. 10 два рази), противен (ст. 82) і здібен (ст. 11) і богато інших — можна було заступити іншими українськими. Переклад не віддає вірно висших думок — і виразів автора — як forscher der Verstand — шукаючий змисл, Es wäre ganz verfehlt не добре виражає висказ: зайвим було би; опущено деякі піднесні думки: як voller Ritterlichkeit gegenüber seiner Schwester він здібен найніжніше привязатися до сестри — і т. д.

Є деякі хиби і що до технічної сторони друку.

Молодь і ми старші любимо як подається нам щось з естетичним викінченням. По розділі повинно бути естетичне закінчення якоюсь прикраскою, квіткою, листком конюшини, яворовим листочком чи виноградовим або зіркою, як де, відповідно до предмету. Бо так має книжочка дуже сірий, буденний вигляд. Сам титул книжки вимагає естетики і краси. Сеж видало її Марійське Товариство Молоді. Чомуж та наша українська молодь не має привикати до естетики, до краси або чому в її виступі має бути така сіра буденщина. — Естет.

Фільософія, політична економія, публичне право, історія, література, поезія, — все те родить і розповсюднює помисли „досконалого правління“... Соціялізм се ніщо інше тільки такий помисл „ідеального правління“... Сьогодня бачимо наслідки того величезного зусилля, одного з найбільших, на які здобувся чоловік: загальний заколот і загальне розчарування. (Ферреро).

політичні вісти

ЦІКАВА ГАЗЕТНА ВІЙНА розгорілася між „Ділом“ і „Новим Часом“. Товчок до тої „війни“ дали статті голов. секретаря УНДА п. В. Целевича, поміщені в „Ділі“, в котрих він остро осуджує руїнницький націоналізм Донцова. На це „Н. Час“ в одній з непідписаних полемічних статтей заявляє, що УНДО в 1926 р. ставилося позитивно до ідеольогії Донцова і що її шкідливість п. Целевич зауважує щойно в 1933 р., т. зн. 10 літ після її повстання. В тій полеміці п. Целевич м. ін. висловив твердження, що в нас нема незалежної національної преси. Кождий часопис, каже п. Целевич, залежний або від одиниці або від якоїсь громадянської або політичної установи. Часописи т. зв. концерну Тиктора залежні виключно від п. Тиктора. Така залежність, пише п. Целевич, вносить хаос і потрясення. Полеміка, яку веде „Н. Час“, кінчить п. Целевич, йде за те, хто має надавати напрямок в українському житті, чи одна амбітна і тільки під торговельним оглядом заінтересована одиниця, п. Тиктор, чи громадські і політичні установи.

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ увязнили трох Українців, б. комуністичних послів з Волині: Х. Приступу, Я. Войтюка й А. Пащука. Їх вивезли вже на Соловки. В своїм часі наробили вони богато заколоту на Волині та втікли до „раю“. Тепер дістали „надгороду“ за свою службу III-ому Інтернаціоналови.

ДО ПОЛЬЩІ приїхав ромунський князь Микола. В Берліні приписують тій візиті велике політичне значіння. Німецькі жерела твердять, що ся візита стоїть у звязку з посередництвом Польщі в наладжуванні порозуміння між СССР і Ромунією.

ГІТЛЄР, ДАЛЯДІЄ І МЕКДОНАЛД мають приїхати в слідуючім місяці до Риму, де відбудеться церемонія підписання договору 4-ох (ПАТ).

ГІТЛЄР заявив данському журналістови, що лондонська конференція увінчається успіхом.

В НІМЕЧЧИНІ розвязали соціяльдемократичну партію та увязнили визначніших її провідників. М. і. увязнено б. президента райхстагу Лєбе.

АМБАСАДОР СССР в Берліні Хинчук запротестував перед німецьким урядом проти меморіялу Гуґенберґа. Як відомо Гуґенберґ в меморіялі, представленім на лондонській конференції, взивав західно-европейські держави до спільного збройного виступу проти СССР і домагався дозволу на кольонізацію СССР Німцями. Німецький уряд цей протест з місця відкинув.

БЕНЕШ міністр загран. справ Чехословаччини відбув у Парижі тригодинну конференцію з Полем Бонкуром міністром загран. справ Франції і Далядієром. Тема нарад: актуальні політичні питання середньої Европи.

В ЗАҐРЕБІ хорватські студенти уладили демонстрацію проти Італії.

СЕРЕД СОЦІЯЛІСТІВ ФРАНЦІЇ заіснував роскол. Преса пише, що ніякі зусилля не вратують французького соціялізму перед розкладом, який впрочім відбувається в цілім світі. До занику соціялізму найбільше причинилася... світова кріза (ПАТ).

МІЖ ЯПОНІЄЮ ТА АМЕРИКОЮ ведуться в найбільшій тайні переговори в справі заключення арбітражного договору. Яке значіння тих переговорів і який обсяг, годі покищо сказати.

ЯПОНЦІ заключили перемиря з Китайцями та стягнули свої війська до Великого Муру.

ВІЙНА МІЖ ПАРАҐВАЄМ І БОЛІВІЄЮ триває дальше. Болівійські війська почали ґенеральний відворот по 20-дневній битві (ПАТ).

новинки

Український Павільон на світовій виставі в Шикаґу звертає на себе увагу вже своїм оригінальним зверхним виглядом. Головна саля розмальована прегарно о. Верховським і п. Катамаєм. Твори нашого артиста-різьбаря світової слави Архипенка викликали велике зацікавлення. Він витворив свій окремий стиль в різьбарстві. Преса в Шикаґу згадує часто про „Юкрейніен Павілон“ та про Архипенка.

Хор Дмитра Котка виїхав зі Львова на обїздку по містах Галичини.

Діточі садки в Калущині уладжують с. р. в 11 місцевостях: Калуш, Бережниця Шлях., Болохів, Бабин Зар., Верхня, Голинь, Довга Войн., Завадка, Новиця, Угринів Старий і Хотінь. До кождого з садків записалося пересічно 40 дітей.

Студентська анкета відбулася 25 червня с. р. в Академічнім Домі у Львові. Виголошено реферати про діяльність студентства на феріях. Намічено закладати філії Т-ва Прихильників Освіти по повітових осередках, розвинути культ.-освітну та спортову працю і т. д.

З громади Тернопіль вилучили українські передмістя: Гаї Великі, Гаї Малі, Гаї Грачинські, Гаї Чумаєві, Гаї Ходорівку й Гаї Шляхтинецькі з около 5.000 населення, майже виключно українського. З тих передмість повстануть села. Натомісць прилучено до громади Тернопіль чисто польську кольонію Біла. Сю ухвалу міської ради Тернополя принято польсько - жидівською більшістю проти голосів українських радних. В той спосіб буде штучно піднесений відсоток польського населення в Тернополі.

Присуд в процесі ОУН за участь в нападі на почту в Городку: Зенон Коссак засуджений на 7 літ тюрми, Михайло Куспісь на 5 літ, Степан Мащак, Микола Мотика й Ярослав Білас по 2 р. тяжкої тюрми. Степан Цап і Марія Ковалюківна увільнені.

Магістрат Львова старається за позичку 1 міліона зол. на направу доріг, на нові трамваєві лінії та на велику купальню в Зелізній Воді на стрийськім передмісті.

Україна—Світезь 4 : 0 (2 : 0). Наша львівська дружина копаного мяча побідила легко польську дружину „Світезь“. Ворота стрілили: Маґоцький 2, Воробець і Лапчук по 1.

В Перемишлі згорів найбільший в Польщі млин Френкля. Вогонь повстав мабуть з покинутої папіроски. Згоріли два 3-поверхові будинки, 10.000 кґ. муки та 40.000 кґ. збіжжа.

В Милованні, пов. Товмач згоріла від грому хата Івана Молевка.

Дві жертви перуна. В Петранці, пов. Калуш, перун убив Анну Савчук що сховалася підчас бурі під деревом. Коло Снятина Катерина Гуцуляк вертала з поля з донькою. Підчас бурі перун ударив в косу, котру вона несла на рамени і вбив її на місци. Доньку, котра була поражена, вратовано.

Памятник Гетьмана Б. Хмельницького в Київі на Софійськім майдані хочуть усунути большевики з невідомих причин. („Ґазета Польска“).

Нову українську оперетку „Місяць і зоря“ написали пп. Чирський (текст) і М. Аркас (музика). Виставили її в Ужгороді з великим успіхом.

Канадійська Українка п. Ольга Смолик одержала першу надгороду як солістка (сопран) на окружному фестівалі в Едмонтоні, Алберта.

Історія України по французьки. Книгарня Мезоннеф видала гарну книжку Роже Тіссерана п. з. „Життя одного народу — Україна“. Передмову до сеї книжки, що має 300 ст., 10 ілюстрацій і мапу України, написав відомий франц. журналіст Рене Пінон.

В базиліці св. Петра в Римі вибухла бомба з годинниковим механізмом. В базиліці було повно вірних. Відламки бомби ранили 4 особи, з них одну тяжко. Завдяки притомности ума одного священика, вибух не викликав паніки. Припускають, що замах стоїть у звязку з замахами на костели в Еспанії та з протирелігійною пропаґандою в цілім світі.

Підчас світової війни знищено у Франції 2.626 церков. Більшість зруйнованих церков вже відбудовано.

50-літний ювилей великого католицького щоденника „Ля Кроа“, що виходить в Парижі, минув 17 червня с. р.

1000 скавтових („гарцерських“) таборів зорґанізували сего літа Поляки. В них находиться около 25.000 хлопців і 8.000 дівчат. А кілько таких таборів мають Українці в Польщі?

Приїзд до Любліна Жаботинського, провідника жидівського Леґіону, спричинив між тамошніми Жидами, прихильниками і ворогами Жаботинського, кріваву бійку. У висліді кількадесять ранених, в тім кілька тяжко. Боротьба велася на ножі, револьвери, кастети й палиці.

Виставу болгарської ґрафіки уладив Словацький Музей в Кошицях. 15 мистців виставило свої твори, проняті духом Болгарії. Серед них перше місце займає Василь Захарев. Варт булоби сю оригінальну виставу уладити й у Львові.

Над Берліном появилися заграничні літаки, які скинули летючки проти теперішнього правительства Німеччини. Погоня за тими літаками була безуспішна. Німецька преса використовує цей факт, щоби доказати безборонність Німеччини супроти ворожих налетів. Французька преса уважає цей налет провокацією.

„Уряд моди“ створили в Берліні. Він має стежити за питомо німецькими зразками моди. На чолі того уряду стоїть жінка міністра пропаганди Ґебельса.

Князь Алядар Порчія, б. власник великих земських дібр й один з визначних членів мадярської аристократії, вніс до магістрату Будапешту прохання, щоби його примістити в домі для убогих. Він купив папери австро-угорської военної позички, потім програв процес з італійською віткою Порчіїв і так втратив все своє майно.

В похороні визначної німецької комуністки Кляри Цеткін взяли участь найвищі совітські „достойники“ зі Сталіном на чолі. Підчас похорону на Червоній Площі в Москві поліція наказала позамикати всі вікна зі страху перед замахом на котрогось з большевицьких „достойників“.

Найсильнішу радіонадавчу стацію в Европі має Москва. Ся стація має силу 500 кільоватів. Досі найсильніша европейська стація мала 200 кільоватів.

Цікавий спосіб рахування. Курди, народ, що живе в передній Азії, має цікавий спосіб помножування чисел від 5 до 10. На приклад, маємо помножити 7×8. Найперше стискаємо пальці в пястуки, опісля випростовуємо стільки пальців на кождій руці, скільки нам бракує з множних чисел до 10. Отже з першого числа бракують три пальці, з другого — два. Тепер множимо через себе випростовані пальці (3×2=6), а зігнені вважаємо за десятки — разом 50. У висліді буде 50+6=56. Спробуйте перевірити це на інших числах.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної і світської інтеліґенції українського народу **ГРИГОРІЙ ХОМИШИН** Станиславівський Епископ.

Накладом Української Католицької Орґанізації. Сторін 184 + 2 + додаток 4. Ціна зол. 2·50 з пересилкою зол. 2·80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Нові українські кооперативи. РСУК приняв в члени 12 кооператив: „Українська Райфайзенка“, Жизномир, пов. Бучач; „Ощадність“, кред. с-ка, Калинівщина; „Поміч“, щадн. кред. с-ка, Стара Ягольниця, пов. Чортків; „Торговля“, госп. спож. кооп., Бориславі-Мразниця, пов. Дрогобич; „Кооператива Сільських Споживачів“, Яковчиці; „Праця“, спож. кооп., Стовпи, пов. Кобринь (Волинь); „Майбутність“, рільн.-машин. кооп., Чабарівка, пов. Копичинці; „Народна Торговля“, Голе равське; „Ощадність“, щадн. кред. с-ка, Ваньовичі; „Відвага“, госп.-спож. с-ка, Монастирець, пов. Самбір; „Зоря“, Зджарка, пов. Володава (Волинь).

В Ямнім коло Яремча відкрила свою філію кооп. „Сила“ з Делятина. Звертаємо на се увагу наших літників, що перебувають в Ямнім.

Районові кооперативні анкети відбулися в Станиславові, Бродах, Підкамені, Раві Руській, Ульвівку і в Тлустім.

Стан засівів в Польщі. Головний Статистичний Уряд ствердив, що стан засівів озимих і ярих погіршився в першій половині червня через брак вогкости, тепла й сонця. В полудневих околицях Польщі появилася ржа на озимій пшениці. Гусениці пошкодили значно овочевим деревам.

XX-й Конґрес Міжнародної Федерації Споживчих Кооператив відбувся с. р. в м. Бяріц в полудневій Франції. Українську кооперацію заступав д-р Ю. Студинський з Парижа.

З доручення Русвелта американська делеґація заявила на світовій економічній конференції, що Америка не згодиться тепер на устійнення курсу валют. За найважнішу справу делеґація вважає тепер звишку цін а не стабілізацію валют. Европейські делеґації якраз противежної думки. Тому становище Америки викликало в Лондоні як найгірше враження. Деякі вважають, що та заява стане причиною розбиття лондонської конференції.

Відступлення від паритету золота й обниження курсу доляра викликало в Америці звишку цін сирівців, оживлення в промислі та зменшення числа безробітних за два місяці на 1,629.000 осіб.

В Злучених Державах Півн. Америки урухомлено 419 банків.

Сегорічні жнива в Америці не вистарчать мабуть на прокормлення населення. Жнива будуть найслабші від 20 літ.

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр у приватних оборотах 7.10—7.12 зол. Золотий доляр 9.13 зол. Тенденція знижкова.

ЗБІЖЖА: Підволочиська: Пшениця двірська 32.25—32.75; пшениця селянська 30—30.50; жито двір. 18—18.25; жито сел. 17.25—17.75; ячмінь на мливо 13.75—14.25; овес 9.75—10.25; кукурудза 16—16.50; бульба промислова 2.50—3; фасоля біла 17—20; фасоля краса 14—15; горох пів Вікторія 20—22; горох пільний 15—17; гречка 14.75—15.25; лен 38—40; просо 15—15.50; конюшина чер. 70—72; мак синій 180—190; мак сивий 160—170; макух льн. 17—18; ґрис пшен. 8.75—9; ґрис жит. 9.25—9.50 зол. — Львів: Пшениця двір. 33.75—34.25; пшениця сел 31.50—32; жито двір. 19.75—20; жито сел. 19—19.50; ячмінь на мливо 15—15.50; овес 12.75—13.25; мука пшен. люксусова 64—64.50; мука житня тип урядовий 35—35.50; ячмінні крупи 27—29; пшоно 35—37; ґрис пшен. 9.25—9.50; ґрис житн. 9—9.50 зол. — Тенденція звишкова, рух оживлений.

Посмертна згадка

† **о. Евген Ляхович** упокоївся в Бозі в Літовищі, деканат Підкамінь. В. Й. П.!

Жертви

На українських інвалідів зібрав гр.-кат. Уряд парох. у Білявцях, пов. Броди, 3.29 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

РОБІТНЯ БРОНЗІВНИЧА ФЕДИНСЬКОГО СТЕПАНА, ЛЬВІВ, РИНОК ч. 9 (в подвірю) виробляє нові річи церковні з металів і срібла як також відновляє чаші, монстранції і т. п.

РЕАЛЬНОСТИ НА ПРОДАЖ, обєкти від 10.000 зол. до 150.000 зол. Письменні зголошення (зі значком на відповідь) до „Нової Зорі“ під знаком „М. Ф.“.

КІНА

АДРІЯ: Князь Дракуля.
КАСІНО: Королева скорости.
КОПЕРНИК: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МАРУСЕНЬКА: Манджурія горить і Симфонія 6 міліонів.
МІРАЖ: Циганські романси.
МУЗА: Жінка без будучности.
ПАЛЯС: Дама в смокінґу.
СТИЛЯВЕ: Герої дикого заходу.
УТІХА: Мальовані хлопці й ревія.

ПОСТІЙНО НА СКЛАДІ має солідні спальні, їдальні — також виконує на замовлення всякі меблі — по приступних цінах.

РОБІТНЯ МЕБЛІВ Едварда Клєбана

ЛЬВІВ-ЗНЕСІННЯ, вулиця Ясна ч. 22. — Телєфон 70-45

Для вигоди Шан. Публики ПОСТІЙНА ВИСТАВА МЕБЛІВ

Львів, улиця Собіського ч. 3

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: 1 міліметровий рядок (шир. 70 мм) за текстом 20 сот., в тексті 26 сот., на першій сторінці 40 сот. Дрібні оголошення по 10 сот. за слово. Товстий друк і перше слово подвійно. Дрібні оголошення тих, що шукають праці і тих, що працю дають до 10 слів даром, дальші слова по 10 сот.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Відповідальний редактор Пятелеймон Хитра.